PERILLVSTRI VIRO
PE. MARTYRI PONZONO

APVD CATHOLICVM REGEM
SOLERTISSIMO REGENTI,
AC SENATORI INTEGERRIMO
DITIONIS MEDIOLANEN.
CASTELLETTIQ. COM. OPTIMO
CAESAR CAVITELLIVS S. P. D.

HOc opus, Perilluſtris vir, Author ſub tui nominis tutela edere decreuerat, vt ab Hiſtorico ciue ciuica hiſtoria ciui hiſtoriarum amatori donaretur. Eius voluntatis, vt rei familiaris hæres eſſe volui, quod igitur à patruo sũma ratione expetitum fuerat, & Cæſar nepos ſummo iure donat, tu sũma animi hilaritate accipias, & foueas. Vale. Dat. Cremonæ VI. Kl. Mart. 1588.

TYPOGRAPHVS LECTORI.

Candide lector, hic Chronographus, quoniam ſenex erat, quanto magis elegantiorem ſcribendi ſtilum neglexit, tãto veraciorem edere ſtuduit hiſtoriam. Id vt adimpleret, nullis ſumptibus in perquirendis, nullis laboribus in euoluendis annalibus pepercit. Vnde antiqua monumenta tam facile ſermone familiari referebat; vt ſi eum audiſſes, Neſtorem reuixiſſe dixiſſes. Vale.

IOSEPHI OLIVAE PRAEPOSITI SANCTI MICHAELIS VETERIS CREMONAE.

QVAM vericolor exornat, non illita fuco
  Pulchra Cautelli eſt hac ſenis hiſtoria.
Nuncius hic veterum referens praclara, ſenilis
  Mira eſt ſedulitas, mira erat integritas.
Vidiſſes hominem culta non veſte nitentem
  Sileno ſimilem, cui nitor intus erat.
Palliolo ſæpe obtegitur ſapientia vili:
  Aurea ſubq; rudi corticeforma latet.

IO. IACOBI TVRRESINI I. C. CREMONENSIS.

DVM fuerat fœlix, multos numerabat Alumnos,
  Quos ſibi, quos Patria gens Cautella dabat.
Hinc tot vbiq; duces, Equites, & Iura profeſſi
  Orbe peragrato ſydera celſa tenent.
Occidit illa tamen: mirumq; ex ſtipite tanto
  Cæſare progenitam uix ſupereſſe domum.
Cæſarides Lodouicus adeſt, & Iunior alter
  Thoma ex fratre nepos, nomine clarus Aui.
Quis Lodouicus adeſt? Imo ſimul occidit ille,
  Inq; viri Eridanus funere ſigna dedit.
Sum memor. Ergo mori credis, quos cernis abire?
  Vos obiiſſe rati, quos abiiſſe liquet.
Viuit adhuc; viuetq; diu, quoad pignora certa,
  Quæ tibi ſuppoſuit, fida Cremona leges.
Hactenus hæc preſſit, ne quis ſibi tunderet aures,
  Quòd dicenda ſilet, quòdq; tacenda refert.
Cæſar item ſupereſt, aucto quo prole ſequaci
  Extollet rurſus gens Cautella caput.
Auguror. Ecce iterum Padus agros Taureus ambit,
  Atq; iterum, atq; etiam, fractus inundat agros.
Citra, ultra; ſupra, infra; late, alte; intus, & extra;
  Dum fluit, & refluit, ſtirps Cautella uiget.

EIVSDEM DE PE. ANTONIO TOLENTINO LIBRI: EDITIONEM PROCVRANTE.

VADE Tolentini genio ſuffultus, & aura
Docte liber: tanto Vindice tutus eris.

CLAVDII BVRGII IVRIS CON. CREMONEN.

IVſtitia, atq; ſenis par eſt induſtria; ſolers
Hac quaſi Theſaurum repperit hiſtorias.
Quasq; effodit opes priſcis de annalibus ultro
Pulchra tuis, has vult eſſe Cremona tuas.
Adiecitq; etiam multum, ceu forte talentum
Qui ſibi curarit, multiplicetq; datum;
Tam nauo, iuſtoq; ſeni quæ denique laudes?
Oſſibus illius quæ ſatis apta quies?

HECTORIS ALEGRI CREMONEN.

AEtherea ſi forte plaga dum luminat orques
Deſpectans vrbemq; tuam, clarosq; nepotes
Exultas pater Alcide, quæ gaudia mentem
Nunc rapient? antiqua tuæ primordia gentis
E tenebris cum iam videas educta ſub auras
Huius ope, & notas pugnas, celebresq; triumphos,
Præclarosq; viros, æternæ nomina quorum
Commiſit famæ æternum victura per æuum.
At vos Herculei ciues gaudete, Cremonæ
Perlegat hæc populus, maiorumq; inclyta diſcat
Facta ſequi, & latos laudum percurrere campos.

EIVSDEM.

MAiorum hic pugnas, & dextro vt Marte phalanges
Fuderit hoſtiles ſæpe Cremona, docet.

Atq;

Atq; vrbes bello captas,partosq; triumphos,
Maximaq; in ripis fixa trophaea Padi.
Eloquio,ac bello inſignes in luminis oras
E priſcis referens euocat e tumulis.
Quantum huic poſteritas debet,qui ſtemmata patrum
In lucem cacis eruit e tenebris.

ALFONSI MARNII
CREMONEN.

VIS ne cibo perquam lauto ſaturarier emptor?
Emere ne pigeat te caput hoc vituli.
Mira ſi neſcis pinguedine diffluit; atque
Conditum multo iam ſapit ecce ſale.

IO. BAPTISTAE TVRRESINI
CREMON.

IMpreſſus tantùm liber hic erat; obſitus annis,
Scribendo,& feſſus cum Ludouicus obit.
Luce liber fruitur,qua uiuo auctore carebat,
Atque diem functo donat habere dies.

EIVSDEM.

ANnales Ludouice tuos tua funera ad vſque
Duxiſti. exactum mortuus edis opus.
Non hoc ira Iouis,non ferrum,flamma,nec unda,
Non aquilo,tempus non abolebit edax.
Congreſſus hominum vitaſti viuus,& vſus.
Mortuus euolitas docta per ora virûm.
Non te plebeio uexit Libitina ſepulchro.
Nec rapuit nomen nigra fauilla tuum.

DIONEI MVSONII
Cremonen.

QVid foret claræ ſoboles Cremonæ
Aucta Romanis ducibus, niſi Orco
Inuidens lucem Cauitellus illi
Et ſibi ferret?
Cui fides, nulliſq; adoperta pannis
Veritas cordi eſt; maleficta ne laus;
Dedecusve vlli noceat decoro
Fraudis amictu.

EIVSDEM.

PRiſcum Cremonæ ſuſtulerat decus
Dies, colendus ni Cauitellius
Scriptis in incultis notato
Tempore tempori opem tuliſſet.
Tanto labori par quia deficit
Merces, benigno nulla prior ſeni;
Quam tali vt exemplo decoris
Si patriæ ſua cuique cura.

INCERTI AVTHORIS
Ad Cives.

ACcipite o ciues propenſi fronte benigna
Signa animi, viuus quæ voui, en defero vota.
Spectate ereptos pura ſub imagine uiuos
Maiores, ſpectate genus, ſpectate triumphos,
Sunt hæc grata ſenis, ſunt ciuis pignora noſtri.
Aequis ergo animis, æqua perpendite lance.

ALIVS

ALIVS INCERTI AVTHORIS
Ad Lvd. Cavitel.

SVrge o magne ſenex, & tuum decora alta tuorum,
Res geſtas, genus & nomen, meritosq; triumphos
Maiorum, & laudes omnes circumfer; & illos
Mortuus ad vitam reuoca, teq; eripe morti.
Quis vetet hoc, quando reuoces tu tempus ad annos
Præteritum noſtros? tibi ſtent labentia ſecla?
Mortua iam per te non interitura reſurgant?
Fælix o ſenior, viues qui mortuus, atque
Nunc Aeſon alius ueniens iuueneſcis in æuum.

FRANCISCI ZAVAE CREMON.
In Clariss. Lvdovici Cavitelli
Annales Exametron.

EXit, non exit Cauitellius arce locatus,
Quæ capit heroes, ſemideosq; beat.
Huius dum uiſent volitantes agmine denſo
Aera ſublimem, fama ſuperſtes, aues.
Sic igitur cauit patriæ Cauitellius iſte
Cum patria vt uiuat, clarus vbiq; loci.

MATHEI CATANEI
Cremon.

TEmpora dum patriæ hæc annalibus eruta ſeruas,
Saclaq; ne pereant tot prius acta caues.
Cura tibi Cauitelle cauet tua, ſecla Cremonæ
Nunquam deficient, ipſe perennis eris.
Præmiaq; illa feres, Pataui quæ gloria magnus
Iam fert Romanæ conditor hiſtoriæ.
Fælix Roma minus quam filia, nanque Cremona
Authorem peperit, non tulit illa ſuum.

At non

At non læta minus, quia tecum æterna Cremonæ
Sæcula non poterunt hac ſine matre legi.
Nec tu aliam mercedem inhias; nec te æquius ullam eſt
Accipere hac, merito quæ tibi certa manet.
Tempora te vt ſeruent, per te ſeruata nec obſint
Tanto ingrata operi, nec ſatis æqua ſibi.

EIVSDEM.

NE lector hoſpes ſemper eſſes, aut puer
In qua vrbe natus tandiu viuis ſenex,
Cauit ellus vnus cauit officio, & fide
Plenus, ſuorum nec parentum degener.
Vides ſub vno quam prope aſpectu locat
Velut in tabella, quicquid & ſago, & toga
Tot pene ab ipſa ſæculis origine
Geſſit Quiritum nobilis Colonia.
Quæ cur Cremona dicta ſit mox videris
Contra, aut ſecundum vota ſuſceptum ſua,
Siue huic ſecundæ, ſiue res fluxæ forent?
Vides locorum, & temporum paſſim notis
Vt cuncta ſunt inſignia abſterſo ſitu?
Heſterna dicas, imo hodierna, ſic palam
Spectantur acies, prælia; euentus boni;
Triſtesue paces; tum ſequeſtræ, tum ratæ;
Theatra; ludi; feriæ; cantus; ſacra;
Hæc dum abſoletis euoluta annalibus,
Et pene ab orci vindicata faucibus
Spectanda lector elaborat optime
Proferre, quantos hic labores pertulit?
Quantum dierum, & noctium abſumpſit uolens
Tui iuuandi cupidus, oblitus ſui,
Suam ſenectutem ocio fraudans, tuum
Dum te ocioſo conficit negotium.

Tamen hic coloſſos, areasùe imagines
Iam non moratur, nec ſibi tantum arrogat;
Satis relatas gratias putat, ſua
Si pro virili profuiſſe hunc publice
Putes, & ipſi compreceris vltimæ
Partem ſenectæ, nec in honeſtam, nec grauem.
Et poſt ſenectam reditum in AEthereas domos.

ANGELI BARONIS CREMON.
DECASTICHON.

Filia matre prior genitricis iura fidelis,
Seq; tuens armis icta ter occubuit.
Aemula ſed patriæ virtutis ſtrata reſurgit
Firmior, & rutilum tollit ad aſtra iubar.
Omnibus offundat tenebras ne annoſa vetuſtas,
Ecce ſenis cauti prouida cura cauet.
Qui varios gnatæ caſus ſermone parentis
Explicat antiquo, verus, vbiq; breuis.
Fælix ingenio, pietate beatior iſta,
Qui patriæ illuſtrat tempora cuncta ſuæ.

EIVSDEM.

Phæbigena Hippolytum ſuperas reuocauit ad auras
Morte obita, Triuiæ victus amore Deæ.
Aeſona Cholchiacis Medea recoxit ahenis,
Illi pubentes enituere genæ.
Lubricus apricis coluber iuueneſcit ab herbis,
Corpore cum veteres excutit exuuias.
Vi propria è tumulo Senior pubeſcis in æuum,
Non Marathro, aut Cantu, non ope Pæonia.
Nam tuus hic animi fœtus te ſubtrahit vmbris,
Teq́; ſuo ætatis flore virere facit.

Alcides,

Alcides, cuius ſobolem ſic tollis Olympo,
Senſit in Oetais gaudia tanta iugis:
Completis quando fatis, poſt mille labores
Inuicto eſt Hebe florida iuncta Deo.
Dii veſtrum Elyſiis campis effundite nectar,
Quòd turpi æternum ſeruet vtrumq; ſitu.

FABRICII BVRGI

DECASTICON.

NON Iouis hic author, Veneris non ludit amores;
Non meminit Daphnes pulcher Apollo tuæ.
Teq; procum pedibus volitare Atalanta ſequentem
Non memorat; victor quiſue fuiſſet amor.
Non Vulpem narrat fraudem in te Corue patrantem;
Merge & ut expectes turgida uaſa diu.
Illa ſuo dulci cecinit iam carmine Naſo;
Hæc Phrygius ſumma finxerat arte ſenex.
At celeri breuitate refert memoranda Cremona;
Ortus: ærumnas: templa: trophæa: viros.

EIVSDEM OCTASTICHON.

CREMONA.

SYdus forte praeſt mihi, fortis condidit author
Me, cui forte tegit tergore terga Leo.
Rege regor forti; me fortem flumina reddunt;
Fortibus, & dicor non caruiſſe uiris.
Et me fortis auis Turri tutatur ab alta;
Arce tegor forti; fortia facta mihi.
Et ne forte cadam fortis, hac temporis iram
Fortem ſcripta premunt, quæ mea facta notant.

EIVSDEM EXASTICHON.

NVnc properent quercus denſa frondeſcere ſilua,
Vt detur merito multa corona ſeni.

Nam

Nam ſi qui ciuem ſeruaſſet, Roma ſolebat
Ciui glandifera cingere fronde caput,
Non generoſa minus, ſic, matre Cremona parari
Qui multos ſeruat, plurima ſerta iubet.

EIVSDEM TETRASTICON.

INuida mors noſtram rapuit cum corpore linguam
Quod patri eriperem ciuica geſta ſuo.
Hæc ſibi ſed tantum nocuit, quingenta reſurgunt
Mi victura diu fortibus ora typis.

EIVSDEM DISTICHON IN LAVDEM CAVITELLI. CREMONA.

DVm ſcribis Cauitelle, meæ ſis laudis amicus,
Nam tu me ſeruas, quem peperiſſe ſcio.

SONETTO

DEL SIGNOR TRVSO TRVSI

DOTTOR DI LEGGI CREMONESE.

ECCO dall'ampio ſen del cieco oblio,
Doue le coſe il tẽpo inuolue, e aſcõde,
CREMONA, che ti tragge, & ti diffonde
All'alma luce illuſtre ſpirto, & pio:

Mira quel, che t'innonda, antico Dio,
Come tutte inargenti, e imperli l'onde
Di gioia & ſi diſperga, & d'acque abbonde,
Verſando il gaudio in valle, in campo, e in rio:

Per queſto degno ſpirto il tuo Natale
Fuor de più tenebroſi & atri horrori
Eſtratto, illuſtre, & immortal rimiri:

Tu, ſe non voi maggiore, almeno vguale
Rendigli gratia, & con eterni honori
Fa, che morto immortal viua, & reſpiri.

SONETTO
DI M. CESARE DELLA PORTA CREMONESE,
IN LODE DEL S. LODOVICO CAVITELLO.

DAl foſco ſen del pigro Vecchio edace,
Che col Sol nacque à vn parto, e, mentre vola
Di par col Sol i nomi, ei p̃gi inuola;
E immergergli in oblio ſol ſi cõpiace.

Dotto ſcrittor, cui l'Indo, il Mauro, e'l Thrace
(Tua fama ſi da longe al Ciel ſoruola)
Ammira, ò come in bella luce, e ſola
Tratto hai tant'opre fatte in guerra, e in pace.

Più che à i marmi di Fidia, e, ch'ai colori
D'Apelle, e Zeuſi, a le tue carte illuſtri
L'Afro, il Perſo, l'Hiber deue, e lo Scita;

Che, ſe ne lor egregi alti lauori
Viuer fer mille tombe eſſi più luſtri:
Tu ad infinite dai perpetua vita.

SONETTO A BISTICCIO
DEL SIG. OTTAVIANO
CANTVLLO CREMONESE,
IN LODE DEL S. LODOVICO
CAVITELLO.

IL degnò d'ogni lode LODOVICO,
Che dotto in dotti detti eſpon, e detta
Con ſpirto eſperto in preſa proſa eletta
Da Tito, il tanto tuo natal antico,

CREMONA, merta morto, e fuor d'intrico
La fronde, che non sfronda la ſaetta:
Ma ſempre illeſa, non illiſa, alletta
Chi la mira; e non mor nel gel nemico.

Eſtolli adunque il CAVITEL, che tolle
Con la felice luce de' ſuoi ſcritti
La nebbia dal tuo volto inuolta, e oſcura;

E i tuoi gran Marti morti auiuar volle
In fogli, à Figli tuoi diſcreti ſcritti;
Onde t'ammirin Mori, Mari, e Mura.

CREMONAE ORIGINIS ET MEMORABILIVM COMPENDIVM

Per Ludouicum Cauitellium elaboratum.

DEI IGITVR OPT. MAX. AVXILIO INVOCATO.

A QVO omnis ſcientia, & intelligentia procedit,& ſine cuius gratia quid fieri non poteſt, & quem ſummopere deprecor,ut mihi adſit, quo hoc opus incipere,& perficere ualeam, meq; tueatur ab inuidis, & malignis, quorum ſtudiũ eſt alienis laboribus, & famæ inuidere,& detrahere, illud inchoando dico.

CREMONAM inclitam ciuitatem Galliæ Ciſalpinæ Tranſpadanæ, Cęnomanorum, ſeu Inſubrum, nunc Longobardiæ conditam fuiſſe (ut reperi) in Valle Padana,& iuxta ripam fluminis Padi, ubi nunc extat, anno mundi 3825. ſecundum Euſebiũ, ſed ſecundum hebreos 2578. & poſt primam Troiæ deſtructionem, & ante aduentum Dñicum annis 1375. uel, ut aliqui aiunt, annis mundi 3954. Iano cõmorante tunc Genuæ. Qui, cum ibi opes ſuas repoſuerit, eam Crumenam nominauit, illic in foro tunc parato repoſitis eius, ac uxoris ſuæ ſtatuis marmoreis, & ſeu ab Hercule filio Iouis ex Algmena uxore Am-

phytrionis Thebani, & ſocio Iaſonis Theſalis. Dum tem-
poro, quo iudicabant Hebrei, per Deboram Prophetiſſam de Tribu Efraim, & Baruch de Tribu Nephtalim, ab Hiſpania, inde abducendo boues Gerionis facto receſſu deſcẽdiſſet in Italiam profecturus, in Latium, ubi mox condita fuit Roma, & ſe recepiſſet in uallem Padanã tunc à latronibus occupatam, & ſingulari certamine congreſſus cum uno ex illis ſtaturæ giganteæ, & qui pro telo utebatur pilis tribus ferreis librarum tercentum, eoq; proſtrato, & occiſo iuxta ripam Padi ab ipſis liberam reddidiſſet eam regionem, in unũ poſtea eo conductis ibi accolis, & ſparſim inter ipſum flumen, ac Abduæ, & Olij, condita tunc ibi tantum arce propè templum Deæ Februæ, ubi nunc eſt porta ſancti Michaelis; Quam denominauit Algmenã à nomine matris ſuæ. Quæ Arx, dum poſt illuc multis confluentibus ob nundinas, quæ tunc ibi ſæpe fiebant ampliata fuerit, & iuxta illã conſtructis domibus, & aggere, ac foueis, & mœnijs circundatis pro earũ defenſione, ibi facta fuit ciuitas, ac nuncupata etiã Algmena, Latino tunc in Latio Aboriginum Regi. Et hinc eſt, ꝙ de more quotannis in mane diei ſolemnitatis B. Mariæ Virginis Aſſumptæ ad æthera Laniones cum Tauro, & Nautæ cum naui Fora Cremonæ incurſare fuſtibus abſq; ferro, & cõgredi ſolebant annis ſuperioribus more antiquorum, ad demõſtrandam, & conſeruandam memoriam conditam fuiſſe Cremonam per Herculem congreſſum cum gigante eo occiſo, ut præfertur, ſed Taurum circumduci per Laniones aduerſus Nautas opinor ob inſignem uictoriã habitam per Cremonenſes, quorum inſigne tunc fuit nauis, de Parmenſibus, eis ablato Tauro ipſorum inſigni ſecum comiſſo prælio, ut inferius ſuo loco referetur, quamuis, & ludis ipſis poſſit aſcribi alia cauſa, eos fieri ad

deno-

denotandum agros Cremoneñ. eſſe ſoli feracis ob aquas fluuiatiles, per illud, & propè ciuitatem ipſam labentes, & ciuitatem quoq; eſſe rebus abundantem, & uel ut aliqui uolunt fuit condita à Gremone ei indicto ſuo noīe, & ſeu ut alij uolunt à Bremone ſocio Palantis filij Euandri ex urbe Palantea Archadiæ expulſi, & qui ſub Rege Fauno iuniore in Latium mediocri turba ſe cõtulit, & ibi ſibi à Fauno conceſſis agris, & monte poſtea Pallatino nuncupato urbis Romæ poſt cõditæ habitauit. Et Breno ſedibus ſuis ad flumen poſitis ibi ciuitatem cõdidit, & de nomine ſuo appellauit Brimoniam. Et uel ad annos circiter octuaginta poſt excidium ultimum Troiæ, ut reperi ex quibuſdam fragmentis autoris haud celebris, dum ꝑ Aſcanium filium Aeneæ ex Troia demolita per Grecos, ut præfertur, multis Troianis appulſi in Latium ibi condito Lauinio, mortuo Aenea ſibi petita ope per Thelamonem filium Muſartis etiam proceris Troiani multis alijs etiam diruta Troia profecti in Italiam, & Galliam Ciſalpinam, & ibi per eum à Verganio ex deſcendētib. Saturni tunc dominante cuidam ciuitati noīatæ Vegræ ſitæ ad fines agri Cremonenſis propè municipium Caluatoni ꝑ paſſus circiter mille, & inter ipſum, ac flumen Olij, mox demolitæ ꝑ Hūnos, & alios barbaros ſocios Athilla Rege ingreſſos Italiam anno circiter quadringenteſimū quinquageſimum ſecundum, impetrato ſolo pro eius, & Troianorum, qui eum ſecuti fuerant, habitatione in territorio Vegræ, & condito oppido noīato Moſio ſecus, & ultra flumen Olij ad fines agri Brixienſis, & Mantuani, dum bellum gereret cū Mantuanis ægre ferentibus Thelamonem, & Troianos habitare ad eorum fines, deſtinatus fuerit Brino ex ꝓceribus ſuis multis Troianis ad opē Thelamonis, & finito bello Brinone unà cū Soncino filio,

& Thelamone profecto Algmenam, ſeu Artcſiam, ut memoratur in ipſis fragmentis, ad Paſſimontem illi tunc dominantem, & ſocerũ Thelamonis ei nupta filia, & Brenone, cũ Soncino filio ei nupta altera filia nõiata Serena ſecum ibi tento, & à quo Brinone ab eius nomine mox ipſa ciuitas nominata fuerit Brinonia, Hebræorum tunc iudice Labdone de Tribu Ephraim; & quæ dum mox cõdita Roma fuerit demolita per Ezechiam Regem, & Iudã Sicambrum, & Mediolanenſes inuicem confederatos, fuit inſtaurata, ut aliqui etiam uolunt ad annos circiter ſeptemcentum quinquaginta à Gallis, dum Belloueſius, coacto exercitu ex Biturigibus, Auernis, Senonibus, Heduis, Auaris, Carnutibus, & Aulertijs tercentum millib. ex Gallia Cæltica irrupiſſet per Taurinos ſaltus, ac Iuliæ alpis Italiam, uel Germanis, qui etiam Elitrouio duce poſtea alpes ipſas tranſcenderunt, & Italiam ingreſſi regionem ipſam occuparunt tempore Tarquinij Priſci V. Regis Ro. anno ab urbe condita 164. dum hebrei eſſent captiui in ciuitate Babiloniæ Aſſiriæ, & prophetarent Daniel, & Ezechiel. Et mox Galli, dum duce Brunone Senogalenſi anno ab urbe condita 407. p Romanos prelio apud Præneſte in Latio Gaio Sulp. Dictatore ſuperati, illinc, ac, ex Hetruria abeuntes Cremonam applicuiſſent, ipſamq; uoluiſſent ingredi, eisq; obſtitiſſent Cremoneñ. utrinq; prelio atroci cõmiſſo, in quo ex Gallis deſiderata fuerũt circiter quinq; millia facta in eã irruptione ipſam in ultionem occiſorum ſolo æquarunt: Et deinde Mar. Clau. Marcel. & Gn. Cor. Romæ Conſulibus ex Gallia Ciſalpina expulſis Gallis capto Mediolano illorũ metropoli poſt plures conflictus factos cũ ipſis, tam in Inſubria, quàm apud Claſtidiũ, ubi à Marcello fuerit interemptus eorũ Rex Viridemarus, ſeu Britemarus, ac obſidionem,

& demo-

& demolitionem Azzerarum inter alpes,ac Padum,& ad ipſum flumen tunc ſitarum ducti fuerunt coloni ab urbe Cremonam, ciuitasq; ipſa inſtaurata, & circundata foſſa, muro,& propugnaculis,ut eſſet unà cum Placentia etiam tunc Colonia Ro. facta aduerſus Gallos adhuc degentes trans Padum, Abduam, ac Olium flumina. Et ſi qua uis ingruiſſet ab alpibus anno mundi tunc currente 4885. ſeu 3736. iuxta computum, ut præfertur,& ab urbe condita 536. & primo ſecundi belli Punici, & ante aduentũ Dominicũ 216. & Olympiade 140. Ro. Conſulibus Pub. Cor. Scip. & Tib. Semp. & apud Hebreos Machabeis dominantibus. Et dum colonis ipſis tunc aſſignaretur ager Cremonenſis, ac Placen. per Gn. Lucr. Au. Ser. & Mar. Aur. ſeu Quin. Acc. & Gn. Aeredium, & uel Pub. Cor. Aſin. & Gn. Pap. Naſonem Triumuiros ad id munus electos, Ga. Flam. Trib. plebis autore ſub aduentum Annibalis in Italiam,Galli tum ob ueteres iras,tum quòd ægre ferrent deductos fuiſſe colonos Ro. in has ciuitates,à Ro. defecèrunt, & arreptis armis impetũ fecerunt in Triumuiros. Qui diffiſi mœnibus Placentiæ confugerunt Mutinam, quam Galli obſederunt. Et dum mox Annibal deleuiſſet exercitum Rom. eorũ Coss. Tit. Semp.& Pub. Corn. Scipio. ad Trebiam propè Placentiam, Scipio ipſe quietis Pænis tacito agmine traiecto Pado Cremonam traduxit exercitum, ne duorum exercituum hybernis Placentia præmeretur. Et anno proximo Gn. Seruil.& Quint. Flam. Conſulibus penes Transſimenum,& illinc ad biennium Lu. Pa. Aemi. & Ter. Var. Coss. ad Cannas temeritate Flam. ac Var. & aſtu Annibalis deletis exercitibus Rom. Dum eorum coloni requiſiti forent ad mittendum ſibi milites ex formula, Cremonenſes fideles erga Ro. autores ſuos ſibi reſponderunt medio Mar. Sex. Fre-

 gellani,

gellani, Fabi. Maxi. & Quin. Ful. Romæ Coſs. habere milites paratos ex formula, & ſi pluribus opus eſſet, plures daturos, & quicquid aliud imperaſſet Po.Rom. enixè facturos, & ad id ſibi opes eſſe, & animum ſupereſſe. Et anno tertio decimo eiuſdem belli Punici Lu. Vetu. Phil. & Quin.Ceci. Met.Cons. Romæ, & iã Gn.Clau. Nerone, & Mar.Liu. Salin. ibi Coſs. eorum prudentia in Piceno ad Metaurum cæſo Aſdrubale fratre Annibalis, eiusq; exercitu deleto, quo uenerat in Italiam, ut iungeretur copijs Annibalis, Dum Cremonẽ. & Placentini miſſis legatis Romam conqueſti forent agrum ſuum ab accolis Gallis quotidie incurſari, magnamq; partem colonorum dilapſam eſſe, & frequentes urbes habere, ac deſertum ipſum agrum, mandatum eſt Mal. Præt. ut colonos Cremonenſes, & Placentinos ab hoſte tueretur, & ex Sen. Cons. per Coſs. factũ ædictum, ut qui ciues Cremonẽ. & Placentini forent, ante certam diem in colonias ipſas reuerterentur. Et facto receſſu per Annibalem ex Italia ad opem ferendam Cartagini patriæ ſuæ oppugnatæ per Pub. Cor. Scip. Et Rom. impeditis bello Macedonico. Galli Inſubres, & Cenomani, & Boij trans Padũ, Abduã & Olium degentes excitis Scelinibus, Ilbuaribus, & cæteris Liguſticis populis Amilcare Pæno duce, cum Placentiam intraſſent, eaq; direpta, & magna parte incenſa uix duobus millibus inter incẽdia, ac ruinas relictis, traiecto Pado ad diripiendum Cremonam peregiſſent, & quæ uicinæ urbis audita clade clauſis portis, præſidioq; per muros diſpoſito, dum obſideretur, miſſis nuncijs ad pop. Ro. ſe muniuit aduerſus eos Gallos, ac Ligures, & cum Lu. Fur. Prætor Rom. ad eis opem ferendum exercitu fuiſſet profectus, inter eum, ac hoſtilem coactum ex agris, per quos ſub aduentũ exercitus Ro. paſſim uagabatur, nullo

ſatis

ſatis firmo præſidio ad caſtra ſua relicto, factus fuit conflictus, in quo fuerunt ſuperiores Rom. & Cremonenſes egreſſi ciuitatem, & uniti Rom. cæſis, & captis ex hoſtili exercitu ſupra trigintaquinq; millia unà cum ſeptuagintaquinq; ſignis militaribus, carpẽtis, multa præda onuſtis plus ducentis, occiſisq́; Amilcare Pæno, & tribus Gallorum imperatorib. nob. & captiuis ad duo millia Placentinorum recuperatis, & redditis eorum patriæ, & ex hoſtibus uix aufugerunt ſex millia, & Romæ de hoc allatis lr̃is facta fuit ſupplicatio per triduum. Et Luc. Fur. Triumphũ egit Pub. Sul. Gallo, & Gn. Aur. Cotta Coſs. & locus, in quo factus fuit cõflictus extra portam Moſiæ Cremonæ, & inde diſtans per mille paſſus uſq; in hodiernum nuncupatur Battaionus ex hoc conflictu, & Gallorum, & Ligurum cæde. Et Sex. Ne. Peto. & Tit. Quin. Flam. Coſs. anno ſecundo belli Macedonici, & ab urbe condita 552. Cremonen̄. diſſipati belli caſibus coacti fuerunt eo toto anno per AElium Conſulem redire in eorum coloniam, & Tit. Semp. Lon. ſeu Fla. dum eſſet Conſul Romæ unà cũ Pub. Cor. Scip. Africano ſexto anno belli Macedonici, conflixiſſetq́; cum Boijs propè Lituaniã Syluam ſecundo prælio ex eis occiſis ſex millibus, & reliquis in uicos ſuos, atq; agros dilapſis exercitus ſui ſtatiua habuit Cremonæ, & Placentiæ, reſtituiq́; in eas iuſſit, quæ bello diruta fuerant. Et Lu. Cor. Scip. & Gn. Lel. Africano Coſs. Romæ legatis Cremonenſium, ac Placentinorum introductis in Senatum per Lu. Aur. Prætorem querentibus inopiam colonorũ, alijs belli, caſibus, alijs morbo aſſumptis, quoſdam tedio accolarũ reliquiſſe colonias, ex decreto Sen. & Gn. Lelij Africani conſulis creatis Triumuiris Mar. Accil. Ser. & Val. Gra. Mar. filio, & Lu. Val. Tacone Gaij filio, deducta fuere ꝑ eos Cremonam, ac Placentiã ſex millia

familiarum Romæ conſcripta. Et Lu. Aemilio Pa.& Ga. Lici. Graſſo Coss. Rom. anno quinto belli Macedonici aduerſus Perſem in exercitu, quem habuerunt ad eam expeditionē Ro.& quo uicerunt, ac debellarunt Perſem ad Petram ſub Lu. Aemilio Pa. fuit cohors Cremonenſis quæ cum duabus alijs ſcilicet Firmana, ac Veſtina, & duabus turmis equitum Placentinorum, ac Efferminorum ſtetit ad præſidium caſtrorū Rom. ſub Mar. Eluio legato, dum Romani, ac Macedones caſtramentarent ad Petram flumine tantū intermediante, unde aquabatur præſidijs utrinq; poſitis, ut id tutè facere poſſent, & ad præſidium pro Romanis extarent duæ aliæ cohortes .ſ. Marucina, ac Peligna, & duæ turmæ æquitum, quibus præerat Mar. Ser. Sextus eorum legatus.

Et Heluetij, & Rhæti Luc. Corn. Cinna, & Lu. Caſſio Longino Ra. Ro. Coss. & ab ea condita anno 627. dum irrupiſſent Inſubriam eis conterminam, ac regiones circumuicinas, & ibi Cremonam, ac multa alia municipia occupaſſent, eam diripuerunt, ac ferro, & igne euerterūt, & in illos ad ei opem ferendam ex urbe profectus Cinna, & firmatis caſtris in agro Cremonē. ad uicum nunc ob id uocatum Caſalemoranum, cum Heluetijs, ac Rhętis caſtramentantibus in alio ibi uico diſtante à caſtris Rom. per tria millia paſſuū nunc Tribuli uocato comiſſa atroci pugna, eorūq; duce captiuato, ac ipſis fugatis multa cęde, ipſorumq; ſpolijs affixis ad uicum nunc etiam nuncupatū Iouis altæ, ibi iuxta illud templum iuſſit condi oppidum, ac nuncupari Iouis aram, & illinc per lapides quinque in uico tunc Aquaria nuncupato loco alius demoliti etiam tunc per Heluetios, ac Rhętos aliud, & nominari Succinum, & mox Cremonā, illuc accedens inſtaurari, in eam conductis nonnullis ex ipſis, qui ex ea aufugerant, & ſe

eripue-

eripuerant ab hoſtibus, & cum fuerit cremata, Cremona nuncupata, & ſeu, ut aliqui dicunt, ita nominata, quia dum de more ſulcaretur eius pomerium aratro, ut ibi cõſtruerentur mœnia illis reperta fuit crumena.

Et Mar. Ant. apud Mutinam, in qua obſidebat D. Bru. ex interfectoribus Ga. Iul. Cæ. primi Rom. Imperatoris, cum Aul. Hir. & Ga. Panſa Coss. Rom. & Ga. Octauiano, qui copijs militaribus De. Bruto opitulari uolebant cõmiſſo prælio, in quo ſuccubuit, reliquo ſuo exercitu aufugit Cremonam, & per ibi incolas uti fideles erga Rom. ſuos progenitores, quorum erat Dux, ac Proconſul recep tus fuit, & mox cõtracta amicitia inter Mar. Ant. ac Oct. pronepotem, ac hæredem Ga. Iul. Cæs. & Mar. Aemil. Lep. aduerſus Mar. Bru. & Ga. Caſſium, & alios homicidas Iul. Cæs. eorumq; partes ſequentes, & alios ſibi infenſos, & ex illorum iuſſu occiſis inhumaniter plurimis Senatoribus, patritijs, equitibus, & popularibus Romæ, & alibi ex eis, & deuictis, & ab humanis ſublatis Mar. Bru. & Gaio Caſſio, cõmiſſo alio prælio inter eos, & Mar. Ant. & Octauianum apud Philippos oppidum Pangeo, & Sym bolo montibus adiacens in Macedonia, & deinde inter Mar. Ant. & Octauianum ſuborta diſcordia, & cõmiſſa utrinque pugna maritima ad Actiacum promontorium Achaiæ, & ſuperato Mar. Ant. Octauianus uictor Romam reuerſus indignatus in Cremonenſes: quia Mar. Ant. receperant, ut præfertur, eis ex Cremona expulſis ipſorum fundos iuſſit dari aliquibus ex militibus ſuis, & olim Ga. Iul. Cæs. auunculi ſui ueteranis, & cum non ſufficerent, partem agri Mantuani eis proximi anno ab urbe condita 724. & ibi Coss. eo Octauiano, & Ga. Soſio, ac Mar. Lu. Mar. filio Craſſo.

Et mox aſſumpſit imperium Rom. & imperium ipſum obti-

obtinuit annis quadraginta quatuor cum dimidio.

Et anno eius trigeſimo per ipſum pacato toto orbe, & clauſo Templo Iani, eo Auguſto, & Pub. Vinc. ſeu Ga. Lent. Getulico Romæ Coss. & ab eius primordio 752. & orbis 5200. ſeu 5210. uel 5199. aut 5196. uel 3971. & quarto olympiadis 194. & Indictione tertia decima natus eſt ex MARIA Virg. in Bethelem Iudæ, & præſepio antri inſtar pauperis prima uigilia noctis præcedentis diem uigeſimam quintam menſis Decembris D. Noſter IESVS CHRISTVS ad redimendum genus humanum à peccatis, & è poteſtate Sathane. Et tunc Romæ à Taberna meritoria tota die fons olei effluxit, & in aere circa ſolem aureus circulus, & tres ſoles in unum conuenire uiſi ſunt, & Romuli ſtatua, & templum pacis corruerunt ex miraculo omnipotentis Dei.

Et ad perpetuam memoriam huius diei Natiuitatis Dñi Noſtri Ieſu Chriſti, & unigeniti omnipotentis Dei ſalutiferæ toti humano generi facta ordinatione per ſanctiſſimos Rectores Eccleſiæ ipſius annos numerari debere ſecundum eorum curſum poſt ipſam ab eius fidei cultoribus. Iccirco, ut diſcernatur tempus, quo memorabilia per me exaranda in poſterum in hoc opuſculo contingerint, in eo notabuntur, & ſuis locis in eius margine deſcribentur anni.

Et ex Cremonenſibus inſignibus Romæ tunc cogniti fuerunt.

Gneus Maggius, qui in bello inter Iul. Cæs. & Ga. Pom. geſto fuit præfectus fabrorum in exercitu Pompei, & in itinere propè Terracinam deprælienſus per Ceſarianos, dimiſſus per Cæſarem ad Pompeum cum mãdato ipſum alloquendi pro communi bono Reipub. & ſedando ipſo bello.

Alpheus

Alpheus Varrus, qui fuit unus ex I. Cons ex quorum reſponſis fuit conflatum ius ciuile, mox redactum in unũ ex ordine Iuſtiniani Imperatoris, & dum eſſet adoleſcens exercuit artem tonſoris Cremonæ, & Romam profectus ſub Sulpitio I. C. Ro. doctrinam legum, ac iuris aſſecutus fuit, & ibi conſul factus anno tertio natiuitatis Dñicæ, cum Pub. Veni. patritio Ro. & promeruit de publico ius ſepulturæ.

Furius Bibaculus Vates, Et fuit Cremonæ gymnaſium in quo publicè docebantur, & adiſcebantur artes liberales, & oẽs ſcientiæ, & ad eas adiſcendas multi ex populis finitimis accedebant, & Pub. Virg. Maro Mantuanus celeberrimus Vates accepit prima erudiméta Gramatices, & Humanitatis.

Gaio Octauiano Cæſare Auguſto igitur mortuo anno ætatis ſuæ ſeptuageſimo ſeptimo, & die decima ſeptima Auguſti Nolis, ſeu Attelis in Campania ex profluuio uentris Cla. Tib. Ne. priuignus ſuus ſucceſſit, & qui imperauit annis uiginti duobus, & menſibus ſeptem.

Et eorum anno Quintodecimo Dñs N. Ieſus Chriſtus 15
ætatis ſuæ trigeſimo cœpit prædicare in Iudea, & regionibus finitimis pœnitentiam, & remiſſionem peccatorũ, & baptizatus fuit in flumine Iordanis ꝑ diuum Ioannem eius Præcurſorem, & magnum Prophetam, & illinc ad annos tres, & menſes quatuor ex inuidia, & accuſationibus falſis Sacerdotum, & Scribarum gentis Iudaicæ per Pon. Pilatũ ipſius pro Tiberio procuratorem ad mortem damnatus, & Cruci affixus in monte Caluario extra Hieruſalem de menſe Martij ſua nos, ac totum genus humanum atrociſſima paſſione à peccatis redemit, & tertia die reſurrexit, & illinc ad quadraginta dies in Gallilea adunatis omnibus diſcipulis ſuis unà cum B. Genitrice ſua,

cis uidentibus ad cęlum aſcendit, & illinc ad decendium tranſmiſit in orbem ad Apoſtolos ſuos Spiritum Sanctũ ad eos docendum, & corroborandum in ipſius fide &c.

38 Et mortuo Tiberio die quintadecima Martij, & anno ætatis ſuæ ſeptuageſimo octauo in uilla Luculliana Campaniæ dimiſſo ſucceſſore Ga. Cla. Ne. Caligula filio Germanici pronepote ſuo ex Druſo Nerone fratre, omnium impuriſſimo, & nefandiſſimo, & q uixit in Imperio annis tribus, & menſibus decem, & diebus octo, & ob illius tyrannidem die uigeſima quarta Ianuarij, & anno ætatis ſuæ uigeſimo nono à ſuis domeſticis fuit interemptus, ciq; ſurrogatus Tiber. Cla. Druſus Nero patruus ſuus.

42 Et eius imperij primo anno Diuus Barnabas Cyprus ex diſcipulis D. N. Ieſu Chriſti, & per apoſtolos unà cum diuo Paulo electus comes ad prędicandum Euangelium, & religionem chriſtianam gentilibus à diuo Paulo facto receſſu unà cum Ga. Rom. & Anathalone Greco ſectatoribus Chriſti acceſſit Mediolanum, & ibi, & in tota Gallia Ciſalpina per annos ſeptem, per eos diuulgato uerbo diuino, & Anathalone facto Epiſcopo Brixiæ, Cremoneñ.

43 receperunt fidem Chriſti ad eorũ prædicationem, & ſeu diui Apollinaris Antiochenſis ex diſcipulis quoq; D. N. Ieſu Chriſti, dum anno ſecundo imperij eiuſdem Clau. Ne. acceſſerit unà cum diuo Petro ex Antiochia, poſtquã ibi reſediſſet annis ſeptẽ, & Galatiæ, & Capadociæ Aſiæ, & Bythiniæ eccleſias fundaſſet, Romam profecto oppugnandi gratia ibi Simonem magum, qui illic præſtigijs ſuis circumueniebat Rom. & eo ſublato ex humanis ibi geſto Pontificatu annis decem, & octo cũ dimidio, illinc interim tranſmiſſo diuo Apollinare Rauennam, ubi religionem chriſtianam publicarit, & multis miraculis editis ex eius incolis multos ad ipſam perduxerit, & mox ꝑ infideles

deles inde expulſus in Aemiliã ſe receperit, & apud eius incolas, & Cremonenſes ei regioni finitimos religionem ipſam ampliarit, & mox, dum redierit Rauẽnam, & illinc etiam rurſus expulſus iuerit in Thraciam; & Miſiam, & illinc etiam expulſus per ibi accolas infideles remigrarit Rauẽnam, martirioq; ex iuſſu Veſpeſiani tunc Imperatoris ex inſtigatione Rauẽnatenſiũ infideliũ Demoſthene, ex eorum patritijs iudice affectus fuerit apud Claſenſe oppidum Rauennæ propinquum, ubi eius corpus ſepultũ fuit anno Dñi octuageſimo primo.

Claudius Nero, poſtquàm imperaſſet annis tredecim, & menſibus octo agens annum ſexageſimum quartum die tertia decima Octobris anno Natalis Dñici quinquageſimo quinto bolletis ueneno infectis ſibi in cibũ datis obijt, & ex ueneno ſublato Brittanico filio ſuo ex Meſſalina, dolo, & opera Agripinæ ſecundæ uxoris factus fuit Imperator Cla. Domitius Nero priuignus, & per ipſum adoptatus, & natus die tertiadecima Decembris in ortu ſolis ex ipſa Agripina Germanici filia, & Gn. Domit. Ne. & qui imperauit annis quatuordecim, & menſibus ſeptẽ, omniumq; flagitioſiſſimus, & crudeliſſimus iuſſit ipſam occidi, & Lu. Aeneam Senecam præceptorem ſuum ueneno tolli, multosq; alios Rom. diuerſi generis, ac cõceſſa prima perſecutione in Chriſti fideles cultores, Diuo Paulo, qui primo anno eius imperij captus Hieroſolymis Ro. perductus fuit, gladio percuſſo, & diuo Petro principe Apoſtolorum cruci affixo anno ultimo eiuſdem imperij, eiq; ſubſtituto Lino de Mauris Volaterano, & dum Rom. incendio tollere tentaſſet omnibus inuiſus ob illius immania flagitia ad euitãdam mortem, quam ei optimates Romani dare decreuerant, ſibi manus cõſciuit anno ſeptuageſimo primo Natalis Dñici, & die uigeſima prima Maij,

Maij, & ab exercitu Romano, qui erat in Hiberia fuit electus Imperator Sergius Sulpitius Galba ibi rector pro eo, qui illinc profectus Romam, & ibi cum eſſet octuagenarius, & ſine prole adoptato Piſone Liciniano die nona menſis Ianuarij, die quarta decima eiusdem mẽſis octaui Imperij ſui fuit occiſus per milites Fraude, & inſtigatione Mar. Sillij Othonis per eos electi Imperatoris. Et dũ, & tunc per alios milites, qui eſſent in Germania inferiori ꝓ Imperio Ro. die ſecunda Ianuari apud Agripinam electus fuiſſet Aul. Vitellius eorũ rector Imperator Ro. & uterq; contenderet imperare, Fabius Valens Amaghinus exercitu quadraginta millium per Germaniam, & Aul. Cecinna Vicentinus alio exercitu triginta millium pugnatorum ꝑ Galliam e Germania pro Vitellio aduerſus Othonem Italiam irrumperunt. Et Otho electis exercitus ſui ducibus Suetonio, Paulino, Marco, Celſo, & Annio Galba, eoq; ſub ipſis deſtinato in Galliam Ciſalpinam aduerſus Vittellianos, & ex ipſo transmiſſo Vincio Spurina cum Prætorianis ad præſidium Placẽtiæ, Cecinna prius appulſus exercitu ſuo in Galliã ſub alpinam præmiſſis nõnullis ex eius cohortibus, & ꝑ ipſas interceptis inter Placentiã, & Ticinium centum equeſtribus, & mille claſſicis, & apud Cremonam Pannoniorum cohorte, reliquo exercitu eas ſubſecutus, & Placentiam progreſſus, eo ipſam obſedit, & oppugnauit, & illinc repulſus, inde ibi cõbuſto amphiteatro uertit iter ſuum Cremonam, & ad eum ab Othone deficientibus, & ſecum coniunctis Turrino Ceriali cũ pluribus Claſſicis, & Iulio Brigantio cum nõnullis equeſtribus, & in eius copias pręmiſſas, & appulſas Cremonam deſtinatis gladiatoribus per Celſum ex ducibus Othonis deputatum ad præſidium Cremonæ, & traiectis ibi flumen Padi, & utrinq; conſertis manibus Vitellianis fuſis,

& affectis

& affectis aliqua ſtrage; ad eam ulciſcendã diſpoſitis in inſidijs turmis equeſtribus uelociſſimis, ex magis electis in uico nuncupato caſtro propè Cremonam ꝑ duodecim millia paſſuum inter ſyluas ibi uiæ imminẽtes, eisq; repulſis prælio per Othonianos, illuc progreſſos Paulino, & Celſo ducibus, & ſuperuento Fabio alio exercitu unà cũ eo firmauit caſtra in agro Cremonenſe, & cum Otho die quarta decima Martij ex urbe ibi conſtituto rectore Flauio Sabino abijſſet ad exercitum ſuum caſtramentantẽ ad uicum Bibriacum, ſeu Vitriacũ etiã agri Cremonẽſis, & inter Cremonam, & Veronam; & diſtantem à fluminibus Padi, & Abduæ ꝑ ſexdecim millia paſſuum, Cecinna & Valens inchohato põte ſuper flumine Padi, & eo traiecto exercitu ipſum Cremonæ admouerunt, & ponte ipſo in ripa ulteriori fluminis Padi munito turre, cum Marc. cõſtructa alia turre in aduerſa ripa eius copijs occurriſſet, & repulſus fuiſſet; & in eius auxilium Velox ipſe Spurina ex Placentia, parte copiarum ad ibi præſidiũ dimiſſa, reliquis ſuperueniſſet; ſubſtiterunt apud, & ultra ipsũ flumẽ, & cum Otho Titiano Fratre, Sabinio, & Licinio Proculo ſubſtitutis Paulino, Celſo, & Gallo, eorum omnium cõſilio à uico Vitriaco ſecum ducta ualida manu prætorianorum, ſpiculatorum, & equeſtrium iuiſſet Briſſellum, interea reliquas copias ſuas, & Vitellianas intentas perfectioni pontis, propè ipſum conſertis manibus, & in auxiliũ Vitellianorum ſuperuentis Battauis, Othoniani inobedientes, & contumaces eorum ducibus ſibi infenſis ſuccubuerũt plurimis ex ipſis, & Vittellanis tamẽ deſyderatis, & reliqui, cum pedem retuliſſent Vitriacum, Vitellianis eos inſecutis propè ipſum per lapides quinq; ſe permiſerunt. Et Otho his auditis, licet haberet alias copias militũ integras, & ſibi fidas, & belli auidas, & alias expectaret,

ret, quibus potuiſſet illud ſuſtinere, ad euitandũ Italiæ,& Reipub. Rom. excidium ſe ipſum pugione confodit Briſelli die uigeſima Aprilis annorum triginta octo cum dimidio, tamquam natus die uigeſima octaua Octobris, & nonageſima quinta Imperij ſui, eiusq; cadauer illinc de menſe Octobris tranſlatum Volaterras ibi ſepultum fuit, aue inuſitatæ ſpeciei apud Regium Lepidi die prælij conſpecta, & quæ cum inde cœtu hominum, & circumuolatio aliarum auium abigi non potuiſſet, mortuo Othone euanuit.

Et ex Senatoribus aliquibus, qui Othonem ſecuti fuerant,& ſubſtiterant Mutinæ,illius audita morte profectis Bononiam, & mox reliquis Othonianis adhærentibus, Vitellius audita ſuorum uictoria octo millibus armatorũ, & aliorum qui ſe ei coniunxerant in itinere ex Germania per Galliam alpibus Cotijs, & Pontinis traiectis in Italiã properauit, & apud Ticinium, dum ibi ſubſtitiſſet, orto tumultu inter Gallos, & Italos milites, facta lucta inter Gallum, & Italum quartæ legionis, qui ſuccubuerit, & utrinq; comiſſa pugna, in qua multi occubuerunt, conuertit iter Cremonã uerſus, & ibi uiſo gladiatorũ ſpectaculo ibi ædito per Cecinnã acceſſit ad uicum Vitriacum, parte uiæ latere, roſisq; conſtrata, & etiam erectis aris, & ceſis uictimis in morem regum per Cremonenſes in eius honorem, & ibi conſpecta ſtrage cadauerum Othonianorum, illinc flexit iter Bononiam, & ibi uiſo alio gladiatorum ſpectaculo illic facto per Valentem, illius exercitu ſexaginta millium armatorũ, cum triumpho progreſſus fuit Romam, dimiſſo in agro Cremonenſe,& propè Cremonam per triginta millia paſſuũ magno numero lixarũ, uirorum,& mulierum imbellium. Vnde loco ipſi, in quo conſcenderunt,impoſitum eſt nomen Vitelliana, ibi con-

dito

dito mox oppido, quod ualdè creuit, & eſt ſuppoſitum Gonzaghis Principibus Mantuæ, & olim ꝑ multos annos paruit Caualcabobus ex primoribus Cremonenſibus. Et eſt alius uicus ad fines eiuſdem agri iuxta flumen Olij, & diſtans Cremona per lapides uiginti Caluus otho nominatus, &, ut creditur, ab Othone, qui erat caluus, quia fortè ibi fuerit, ſeu eius exercitus conſcederit, antequam concurreret cum Vitellianis.

Et Fabius Veſpeſianus Phalaris etiam Ro. ſed origine maiorũ ſuorũ Hiſpanus, & natus die ſextadecima menſis Nouembris in agro Reatino ex Sabino, & Veſpaſia Pola, in Aegypto apud Alexandriam, auſpitijs Tib. Alexandri, & Martiani rectoris Siriæ, per illic exercitum Orientalẽ, cuius parti pro Nerone etiam præerat die prima Iulij fuit electus Rom. Imperator. Et Martianus ex eo ſuſceptis tredecim millibus ex Syria direxit iter in Italiam, & Ant. Primus ex Tholoſis Galliæ Narbonenſis allectis in partes Veſpeſiani ſeptem legionibus Rom. quæ erant in Myſia, Pannonia, Illirio, & Dalmatia, eis quoq; illic properauit. Et cum Cecinna, & Valente ex urbe aduerſus illum exercitu deſtinatis Cecinna parte equeſtrium tranſmiſſa Cremonam iuiſſet Rauennã ad claſſem ibi degentem, & mox Patauium, Ant. eis legionibus appulſis Veronam eam obſedit, & Cecinna, dum cum claſſiaris adhæſiſſet Veſpeſiano, per milites ob id in eum indignatos captiuato, ipſiq; ſurrogatis Fabio Sabulo, & Caſſio Longo, ipſi milites ex Hoſtilia, ubi caſtramentabãtur diſiecto ibi ponte impoſito ſuper flumine Padi cum Cecinna in uinculis properaſſent Cremonam, ubi erat ad præſidiũ legio prima Italica, & undeuiceſima Rapax nuncupata cum nõnullis turmis equeſtribus, dimiſſa Verona illinc eos inſecutus, & agrũ Cremonenſem ingreſſus, & ad uicum Vitriacũ appulſus

ibi caſtra firmauit, & poſtera die cũ legionibus ad ea munienda dimiſſis, & auxiliaribus cohortibus agrum Cremonenſem incurſantibus, & depopulantibus illuc progreſſus fuiſſet quatuor millibus equeſtribus ad octo lapides, eiq; Vitelliani equeſtres occurriſſent, & utrinq; prælio inchoato uictoria inclinante ad Vitellianos, & in eorũ opem Rapace, & Italica Cremona ad quartum lapidem egreſſis ꝑ eos dimiſſa uictoria pedem retuliſſent, ſubſtitit, & cohortibus, & alijs copijs illuc appulſis, & ex legionib. caſtramentante tertiadecima in aggere poſtumiæ uiæ, & ad alam leuam ſeptima Galbiana, & ſeptima Claudiana ad pagũ agreſtis foſſæ, & à dextero latere octaua ꝑ apertum limitem, & mox tertiadecima inter denſa arbuſta, & pretorianis firmatis propè tertianos, & auxiliaribus in cornibus, & equeſtribus latera, & terga circumſtantibus, & Sidone, & Italico Sueuis cũ primoribus ex ſuis delectis ex Vitellianis legiones quarta Macedonica, dextero cornu, ac ſecunda, quinta, nona, quintadecima, & uigeſima Brittanica media acie, & prima, ſextadecima, & duodeuigeſima ſiniſtro cornu, & Rapace diſpoſitæ, & Italica cum manipulis eis mixtis eas precedentibus, ſequentibus, primis excubijs ex Cremona aduerſus Flauianos irrumpentes eos tertia hora noctis inuaſerunt, illosq; urgentibus legione ſeptima à Galba conſcripta utrinq; manibus conſertis ferè uſq; ad lucem diuerſo marte repulſæ fuerunt; & Flauiani eos inſecuti appulſi Cremonã uallum ibi ante mœnia erectum bello Othoniano oppugnarũt, proxima ex eo Vitriacẽſi uia tertianis, & ſeptimanis, & dexteriora octaua, & ſeptima Claudiana, & tertiadecima ad Brixianam portam impetum facientibus, & ex ipſis, & Vitellianis utrinq, congredientibus quamplurimis cadentibus expugnarunt, & cum Vitelliani ob id territi, & diffiſi uiri-

bus

bus ſuis, licet forent triginta millia, & ducētum ad præſidium Cremonæ, quæ haberet mœnia ardua, ſaxeas turres, ac ferratos portarum obices, & ibi populum eorum fidei aſtrictum, & pro quibus, dum oppugnaretur uallus, occiſæ fuerunt nonnullæ mulieres, diſſoluto Cecinna ſe eis permiſiſſent, eam quadraginta millibus armatis cum ampliori numero lixarum, & calonum irrupuerunt, ibi tunc congregata parte Italiæ, ſtato in eos dies mercato, Luna deficiente, & obſcurata, & facta atra, ac ſanguinolenti, ſordidiúe coloris. Et cum Ant. Primus, qui paccato agmine ſe dedentibus Vitellianis timore percitis ingreſſus fuerat ciuitatē, ſe ad balnea recepiſſet, ut à cruore ſe ablueret, & incuſando tẹporem balneorum dixiſſet, ut ſtatim foret, qđ ſe incaleſceret uoce illa funeſta excepta per milites, quaſi eis datum fuiſſet ſignum diripiendæ, & incendendæ urbis, ab illis ea fuit direpta, ac combuſta eã diſcurrentibus militibus armatis ex Germania, & Gallia, & aliarũ regionum cum lixis, & calonibus utriuſq; exercitus, ut ex ea tm̃ fuerit ſeruatum templum Memphytis, extra portam Brixianã ante mœnia fato, ſeu numine ex exercitu ipſius Antonij quatuor millibus quinq; cētum deſyderatis, & ex Vitellianis, et Cremonenſib. quinquaginta millibus anno quo prius facta fuit colonia Ro. 286.
et Natiuitatis Dñicæ 70. et quæ habuit Romæ inſigne 70
uaccæ lac leuiter exprimentis, eiuſq; incole habuerunt ius dandi ſuffragia in tribu Anienſe. Et Vitellius ex Lu. Vitell. et Sextilia natus Agripinæ die uigeſimaquarta Decembris undecimo menſe, et die octaua imperij ſui, et poſt mortem Othonis menſe octauo, et die tertia, et ætatis quinquageſimo ſeptimo ꝑ Flauianos ex pallatio Romæ extractus ad ſcalas gemmonias, et ibi turpiter excarnificatus perijt. Et Fabius Veſpeſianus ſolus remanſit in

imperio. Quo adhortante populus Cremonenſis, qui ad urbes uicinas ſe à tanta clade uix ſe eripuerat, redijt in ciuitatem ipſam, et per eũ fuerunt reſtituta fora, ac tẽpla munificentia municipũ. Cœterum eum aſſidere ſepultæ urbis ruinis deinde thabo haud diu permiſit. Et deinde illuc redijt, eamq́, inſtaurauit, et perſiſtit in fide imperij Ro. cui plurimi pręfuerĩt, et pleriq; barbari, qui illud occuparint fauore, et ui militum eius ſtypẽdiariorum multis ex eis occiſis, unà cum Philippo Arabe, et Gallo Iul. Saturnino filio per eum Cæſare electo, quia unà cum Serena uxore Philippi, opera Pauli prẹſulis Niceni fidem Chriſti recepiſſent, et baptizati fuiſſent per Fabianum
249 Summum Pont. anno 249. et Conſtantinus filius Conſtantij Glorij cognominati ex Diua Helena Britanica, eiusq́; ſucceſſor in imperio occidentali ualdè ampliauit è medio ſublatis eius perſecutoribus, et impijs tyrannis infidelibus imperium ipſum, ac orientale occupantibus, ea recepta baptizatus per diuum Syluestrum ſummum PP.
319 anno 319. et per ipſum eius iuſſu inſtaurato Byzantio in Thratia, et ſibi, et poſteris ſuis ſede electa, dimiſſa Roma diuo Syluestro, et eius ſucceſſoribus, conceſſis etiam indumentis, et ornamentis imperialibus, et admiſſis per diuum Syluestrum præter diadema, et Conſtantino mor
343 tuo, et ſepulto Byzantij in æde ibi Apoſtolorũ anno 343. ſuperſtitibus altero Conſtantino, Conſtante, et Conſtantio filijs.

Ex quibus Conſtantius Liberio Summo PP. conſtante
360 anno 360. annorũ triginta, et imperij ſui quarto decimo in oppido Helenæ Aquitaniæ occiſo ꝑ Gailonem opera Criſpi, et Marcelliani, et iuſſu Maguntij ex Auguſta ciuitate Germanica, et per eum occupato imperio in Gallia, et regionibus propinquis, dum ulturus Conſtantis necẽ,

&re-

& reprꝑſſurus Magentium, & fautores ſuos omiſſo bello, quod gerebat cum Parthis illinc exercitu ſeptuaginta millium armatorum per Illirium, & Italiam tranſiuerit in Galliam aduerſus Magentium, & cum illius exercitu cõmiſſo bis prælio, & ſcilicet ſemel in agro Lugdunenſe, ubi hinc inde occubuerunt circiter quinquaginta millia, & iterum ad Lugdunum, ubi Magentius habebat triginta octo millia quæ ſibi ex exercitu ſuo ſuperfuerãt, et uictus ſe ipſum gladio confoderit annorum quinquaginta die quinta decima Auguſti, et Decentius frater ſuus laqueo ſe ſuſpẽderit, et Geruntius alius frater exul factus fuerit, et Cõſtantius ibi recuperato imperio ex Gallia regreſſus Italiam Mediolanum iuerit anno circiter 365. Cremonæ 365 fieri iuſſit fabricam, cuius qualitatem percipere, aut conicere nequiui ex hiſtoria Amiani Marcellini, in qua hoc legi, aut alius autoris, et nec quid aliud factum fuiſſe ibi, & per eius incolas memorabile poſt ipſius memoratum excidium.

Et Valentinianus primus anno 376. Zozimo Capadoce Summo PP. ex Alemanis multis, dum eius metu ex illorum regione in Rhetiã aufugiſſent, & illic uagarentur, 376 in illos deſtinato Theodoſio Hiſpano ex ducib. ſuis exercitu, captiuatis per eum, ipſos illinc iuſſit duci in Italiam, & ibi eis agros fertiles ad ipſos colendum aſſignari ſecus flumen Padi, & ut opinor ex agro Cremonenſe, ex quo mox progreſſu temporis aliqui ex eorum deſcendentib. ſe receperint in ciuitatem Cremonæ, & ibi in parte ipſius uicus ſanctæ Agathæ denominata Alemanorum ab eis habitarint.

Euſebius ex religioſis diui Hieronymi, & per eum ualdè dilectus, & ad quem ſæpe ſcripſit, & dum ex humanis deceſſerit loco ſui cõſtituit Abbatem ob eius uitam pro

bam, & mores laudabiles, monachorum Zenobij per eū conſtructi apud Bethleem in Paleſtina, & commendauit bibliothecam,& Euſebius ſcripſit eius uitam,& anno cir-
429 citer 429. obijt, & eius corpus fuit ſepultū penes corpus diui Hieronymi in eo cęnobio. Celeſtino Capadoce ſummo PP. & quia poſt mortem ſuam corruſcauit miraculis, deſcriptus fuit in Cathalogo Sanctorum Confeſſorum omnipotentis Dei, eiusq; ſolemnitas quotannis celebratur Cremonæ die quinta Martij.

452 Et anno 452. cum Athila Rex Hunnorum exercitu ex eis, & Oſtrogothis, Sarmatis, Gelonis, Neuris, Rugis, Maſagetis, Hutinis, & alijs populis Scythiæ, & Quadis, Tungris, Sueuis, Marcomanis, Herulis, Turcelinghis, & Sanſonibus anno ſuperiori primo uere per Illirium,& expulſis ab alpibus Iulijs Viſigothis Alarico, & Athalia ducibus per Valentinianum ibi impoſitis ad præſidium, & Tragurio,Salonico,Belgrado,Iadera,Signia,Pola,Parentio, Raguſio, & Emona nullo præſidio firmatis, direptis, & ſolo æquatis, & ſibi occurrentibus quinq; centū equeſtribus Foreſte Eſtenſe duce fratre Archadij, & Emanuelis, & alijs Italis ad ſinum Trigeſtinum,& fauces Italiæ, ex iuſſu præfecti in ea regione etiam repulſis Eſtenſe,& plurimis alijs occiſis progreſſus in Italiam Aquileiam obſediſſet per multos menſes, ac oppugnauiſſet, & diffiſus ea potiri, cum ipſam uoluiſſet deſerere uiſis ciconijs ab eius turribus mœnium aſportare pullos ſuos in agros ibi propinquos, capto omine ipſam expugnaſſet, eaq; direpta & ſolo æquata ſummo cum terrore, & graui ſtrage iter ſuum proſecutus fuiſſet, & Etio exercitu Valentiniani Mintio transgreſſo in locis propinquis flumini Padi ſubſiſtente, Concordia, Altino, Opitergio, Pataui o,Treuiſio, Ateſte,Vincentia,Verona, Brixia, Bergomo, & Mediola

no

no direptis & euerſis, Cremonenſes ei progreſſo ad uicũ Mozanichæ eorum agri unà cum Mediolanenſibus, Placentinis, & alijs populis finitimis ad reprimendum illius, & militum ſuorum ferociam, & impetum, & ulteriorem progreſſum occurrerunt, & ibi ſecum conſertis manibus fuſi fuerunt, & Athila Cremonam properauit, cepit, diripuit, ac ſubuertit unà cum Vegra ad eius, & Mantuani, & Brixienſis agri ultra uicum Caluatoni per mille paſſus uerſus flumen Olij, & inter ipſum, ac eum uicum ſituata, & Mantua, & mox conuerſo itinere, & flumine Abduæ traiecto, Laude, Nouicomio, Ticinio, Nouaria, Vercellis, Eporedia, & Taurino, & ſuperuẽta hyeme traiecto Pado Placentia, Parma, ac Regio, & appulſus Mutinã ea omiſſa Etio exercitu cũ ſubſequente cõuerſo itinere ad flumen Padi, eoq; traiecto progreſſus uſque ad flumen Mintium, & Guliermũ oppidum agri Veronenſis, & cum Leo ſummus PP. in gratiam Valentiniani cum altero Conſule, & multis Patritijs Romanis illi ibi occurriſſet, eius hortatu, ac reuerentia illinc, Roma, ac tota Italia ſibi facta tributaria digreſſus ꝑ Noricos, & Auſtriam, & ibi interpellatus per Honoriam amitam Valentiniani de contrahendo ſecum matrimonio regreſſus fuit Pannoniam, Ioanne tunc Epiſcopo Cremonæ.

Et cum anno 476. Hilario ſummo PP. Odoacer Ruthenus, ſeu Saxo è Pannonia etiam per Noricum egreſſus exercitu Herulorum, Sueuorum, Turlingorum, ac Scirorum Italiam, & progreſſus ꝑ agros Teruiſenſium, Vicentinorum, Veronenſium, Brixienſium, Cremonenſium, & Laudenſiũ uſq; ad flumen Lambrum aduerſus Oreſtẽ ipſius occupatorem alio exercitu ibi ſubſiſtentem, & cũ dimiſſus per milites ſuos illinc aufugiſſet Ticinium cum illuc inſecutus occupato Ticinio, direpto, & euerſo eo 476

 cap-

captiuato, & ducto Placentiam, & ibi inſpectante exercitu, & populo palam gladio confoſſo, & Iulio Romulo Monilio, ſeu Tornitio, & mox Auguſtulo nuncupato eius filio, & per ipſum præpoſito Italiæ imperio eius inſignijs exuto ipſam occupaſſet ex eius agris per ipſum aſſignata tertia parte Herulis, & alijs militibus, qui eum ſecuti fuerant, Cremonenſes ipſi ſuppoſiti fuerunt.

Et mox eo, & pleriq; Herulis, & alijs illius militibus ex humanis ſublatis, & reliquis relegatis in Galliam ſubalpinam apud Auguſtam Taurinenſium per Theodoricum Oſtrogothorum Regem illorũ exercitu etiam egreſſum Pannoniam Italiam aduerſus Odeacrem, ac Herulos, & ſocios iuſſu Flauij Valerij Anaſtaſij Imperatoris Byzantij

490 ad illos illinc expellendum anno 490. Fęlice Ro. Summo PP. etiam per Theodoricum Oſtrogothis aſſignatis agris conceſſis p Odeacrem, & ſocijs, Theodorico paruerunt.

499 Et anno 499. Anaſtaſio ſummo Pont. ſubſtituto Gelaſio mortuo die uigeſima ſecunda Septembris, anni ſeptimi ſui Pontificatus Euſtaſius fuit Cremonenſium Epiſcopus.

506 Et anno 506. Vigilio ſummo Pont. Oſtrogothis ferè omnibus extinctis in Italia per Romeos ex iuſſu Flauij Iuſtiniani eorum, & Byzantij Imperatoris Belliſario, & Narſete ducibus, & ab Oſtrogothis uendicata Italia per illos occupata eius facto Rectore Narſete, Cremonenſes Iuſtiniano, ac Narſeti ſuppoſiti fuerunt.

568 Et anno 568. Ioanne ſummo PP. Longobardi exhortatione Narſetis ad inſtigationem nonnullorum Romanorum inuidentium eius uirtuti, & gloriæ, & in gratiam Sophiæ uxoris Flauij Iuſtini Iuſtiniani nepotis, & ſucceſſoris in imperio Byzantij per eum depoſiti à regimine Italiæ, & reuocati ad eum Byzantiũ Longino facto Italiæ

Exarco

Exarco in Iuſtinum indignati, dimiſſa Pannonia ex ea Alboino Rege uiginti millibus Sanſonibus, dum in Italia ſæuirent peſtis, ac fames præter modum, & infiniti homines amiſſo ſenſu audita nocte tuba graui ſonitu ſonante, & uiſis aciebus in aere militantibus, & illinc cruore defluxo, dimiſſis proprijs laribus aufugiſſent ad loca ſyluestria, Padusq; & alia flumina ibi præter modum creuiſſent, cum uxoribus, & filijs, ac tota ſuppellectile curribus impoſitis, ac multa copia equorum, etiam ad fœtus concipiendos, dimiſſa Pannonia Hunnis Auaribus, illinc anno Dñi currente quingenteſimo ſexageſimo octauo die prima Aprilis, & ſecunda Paſchatis per Noricum Italiam irrumperunt, & ibi occuparunt Liburniam, Venetiã, ac totã ferè Galliã Ciſalpinam obſeſſa Papia, Cremona, Patauio, Monteſilice, Mantua, Vulturnia, ac Brixello in fide imperij Rom. perſiſtentibus ibi impoſitis præſidijs ꝑ Longinum. Et Vngaris, ſeu Vgris ex Scythia ingreſſis Pannoniã, eaq; illinc expulſis Hunnis occupata, & uaſtatis finibus imperij Rom. per Perſas, & Mediolani Duce Azone filio Ilduini, & eo mortuo Alexio filio. ex Cathania urbe Siciliæ per presbyterum Cremonenſem tabula Diuæ Agathæ cum eius humero fuit aſportata Cremonam, & repoſita in templo tunc erecto in eius honorem propè portam Pertuſij. Et cum multi ex Papienſibus, Mediolanenſibus, Placentinis, & Lauden. ad euitandam uim, & impietatem Longobardorum Papiam obſidentium, & illinc curſitantium, ac ferro, & igni, prædæq; exponen. horum populorũ agros, cum ipſorum mobilibus aufugerint in loca paduloſa propè Abduam, et Serium flumina ad fines agri Cremonenſis, Laudenſis, et Bergomenſis, ibi ab ipſis unà cum Cremoneñ. illic finitimis ad conſeruandum, et tuendum ſemet, et eorum bona ab illis

bar-

barbaris, & alijs hoſtibus, qui eam regionem irrupiſſent, conditum fuit oppidum, & nuncupatum Crema in agro Cremonenſe, ut reperi exaratum fuiſſe per autorem alicuius fidei, quod mox ualdè creuit alijs incolis, & auctũ fuit opibus, & ex quo proceſſerunt plurimi tum armis, tum ſcientijs, & artibus eximijs præditi. Alboinus recepta Papia obſeſſa per triennium, et mox Verona, ibi anno tertio, et menſe ſexto ſui regni occiſus fuit per Alchimedem adoleſcentem Longobardum, ope Peridei et Longobardi in gratiam Roſimundæ uxoris ex odio concepto in ipſum, dum uoluiſſet cogere eam ad bibendum in cranco Boemuudi patris ſui, olim Regis Gepidarum, et occiſi per Alboinum, auro contexto ad uſum poculi, ac in ultionem necis ipſius Boemundi, & Alchimede, et Roſimunda, ac Alſuinda filia ſuſcepta ex Alboino aufugentibus Rauennam ad Longinum.

610 Et anno 610. Agilulphus illorũ Rex Bonifacio tertio ſummo PP. indignatus in Gallinicum Exarcum in Italia pro Phoca Imperatore Byzantij, ſibi per Gallinicum occupata Parma, et ibi captiuata Gilla Agilulphi filia cum Gondelaſcho illius marito, et Parmæ Duce Cremonam ſuppoſitam ex Gallia Ciſalpina imperio Rom. unà cum Vulturena, Patauio, Mantua, et Brixello tantum, exercitu Mediolani coacto ex Longobardis, Sclauis, et Bauaris per eorum Cachamum ad Agilulphum tranſmiſſis, eo die uigeſima prima Auguſti obſedit, et intra menſem cepit, diripuit, et ſolo æquari iuſſit, condito ædicto, ne unquam habitaretur, ſub pœna capitali, et quæ ob id diu tius remanſit inhabitata, et mox Mantuã illuc conducto exercitu die uigeſima tertia Septembris redegit in ſui poteſtatem, et permiſſis illinc abire militibus, qui erant ad eius præſidium mœnibus exui iuſſit, et cum Vulturnenſes

nenſes ob id territi, ſe ei ſuppoſuiſſent, & milites, qui erãt Brixelli demolitis propugnaculis; & uallis ibi erectis illinc abijſſent, eo dimiſſo Longobardis, inducias fecit cum Linigio Exarco per biennium.

Et anno 622. mortuo Agilulpho Honorio Campano 622
ſummo Pont. & Heraclio Sergio Imperatore Byzantij heros Gallicus, ut comperi ex quodam fragmento, acceſſit Cremonam, & cum ad pedes ipſius, qui ibi hoſpitaret prope locum ubi nunc eſt forum maius, & turris altior, ſe proſtraſſet Leo gemebundus; ex cuius altero pede ueprem euulſiſſet, & Leo mox inde abiens, illincq; ad modicum rediens cũ damula in ore, eam proſtraſſet ad pedes herois, eumq; mox inde abeuntem Romam, & illinc redeuntem Cremonam ſecutus fuiſſet, & cum Cremonam perueniſſet, ibi obijſſet; detracta pelle ex eo cum ipſa, & illius oſſibus illinc rediit in Galliam tranſalpinam, & mox illinc cum oſſibus regreſſus Cremonam ea reponi fecit in baſſi ipſius turris, & in eius ſummitate ſtatuam ipſius Leonis ex ære conflatam ad perpetuam memoriam huius facinoris uerſus plagam Meridionalem, qua aſpicitur uerſus Parmam, & Cremonenſibus adhuc poſt deuaſtationem Cremonæ factam diſperſis, in unum coactis illuc conductis, eam permittente, & auxiliante Theudelinda r. Agilulphi inſtaurari, ac habitari iuſſit, & nomen, & cognomen, & unde fuerit iſte heros adhuc reperire non potui.

Et anno 646. Theodoro Greco ſummo P. in ea ciui- 646
tate erecta fuerunt duo templa inuicem propinqua, unũ ſcilicet ad memoriam Sanctorum Coſmæ & Damiani, & alterum Diui Vitalis martyrum, ſumptu & opera familia Equeſtris eorũ de Ribaldis Longobardæ; ex eis mortuo
Lantermino die 28. Ianuarij 676. eiuſq; corpore tumu- 676
lato

lato in templo ſanctorum Coſmæ, & Damiani.

772 Et anno 772. Carolus Francorum Rex requiſitus per Adrianum ſummum PP. ad opem ipſius, & Eccleſiæ Ro. quibus infeſtus foret Deſiderius Rex Longobardorum ex dñio Eccleſiaſtico per eum occupatis Ferraria, Fauentia, Comaclo, Senogalia, Eugubio, Blera, Spoleto, & Vinculo, ac obſeſſa Rauenna ob indignationem per eum conceptam in ſummũ PP. quia, dum Berta relicta Caroli Mani fratris Caroli inuidens Aldegrandi filiæ Aldegrandis Ducis Sueuiæ uxori Caroli, ex conſilio cuiuſdam Adouarij ex ſuis conſultoribus, cum filijs, & eo Adouario ex fuga prolapſa è Gallia Ticinium ad Deſiderium, Deſiderius cum ipſa, & filijs profectus Spoletum petijſſet ab eo ſummo Pont. ut eos filios Caroli Mani ungeret in Reges Francorum. Summus Pont. id recuſauit facere, & Deſiderius tranſmiſſis ad eum legatis per Carolum Gregorio Epõ, & Fulgoldio Abbate, & Alboino cubiculario ſuo exhortatũ, ut per illum occupata Ro. Eccleſiæ ei dimitteret, ſin minus in ipſum exercitu tranſiuiſſet, & quod ſponte nollet facere, ad id armis cogeretur, coactis copijs ſuis militaribus, quas diuiſas habebat, in unum, aduerſus Carolum ſe accinxiſſet, comparato ꝑ Carolum exercitu ex Gallis, & alijs populis ſibi ſuppoſitis, eo ex Gallia deſcendit, & occupatis alpibus Iouis, parte ipſius Anſelmo patruele, ſeu Bernardo patruo duce, reliquo ꝑ montem Ziniſiũ, alijs alpibus occupatis per Longobardos coactos apud Auguſtã Prætoriam, ac Taurinum comitatus Rolando Cœnomatenſe, Oliuerio Gebennenſe, Aminta, & Aurelio Burgondionibus eadem die natis, ac baptizatis, Namo Duce Bauariæ, & multis alijs proceribus Gallicis Anglis, & Germanis. Et cum Franci, & Longobardi ſibi inuicem occurriſſent in regione Syluæbellæ propè Nouariam

riam in Gallia Ciſalpina, & utrinq; facto conflictu Longobardi ſuccubuiſſent, multis hinc inde cadētibus, unde mox locus ille fuerit nuncupatus Mortaria, & cū Deſiderius reliquo exercitu pedē retuliſſet Papiā, & illic ſe muniſſet, illinc tranſmiſſo Algidiſio filio ſuo, cum Berta, & filijs, ac Adouario Veronam, Carolus Yporegia, Vercellis, ac Nouaria, & alijs intra Ticinium receptis, eum inſecutus, & parte exercitus obſeſſa Papia ducibus Anſelmo, Rolando, & Oliuerio reliquo profectus Veronam, eam quoq; obſedit. Et cum non multo poſt Berta, & filijs inclinātibus in partes ſuas, & Algidiſio illinc fuga prolapſo Byzantium ad Conſtantinum Quintum Capроninum nominatum, ibi Imperatorem, Veronenſes ſe ei ſponte permiſiſſent breui tempore ſuppeditauit omnem oram tranſpadanam, Bargilone ſtaturæ giganteæ propè Veronam ſingulari pugna occiſo per Oliuerium, & conuerſis armis in Rachiſium Ducem Beneuenti generum Deſiderij, eoq; debellato, & per ipſum ſibi datis duobus filijs obſidibus pro fide ei ſeruanda, ac Beneuento, & in foro Iulij conſtitutis rectoribus, ſuperuento Paſchate unà cū Ildegrande uxore, ac Pipino, Ludouico, & Carolo filijs iuit Romam, & ibi Pipino, & Ludouico baptizatis per ſummū Pont. ab ipſo ei quoq; conceſſa autoritate eligendi in futurum ſummū PP. Ro. & alios ubiq; Epiſcopos, omniaq; quæ Eccleſiæ Rom. cōceſſa fuerant per Pipinum patrem ſuum, confirmauit, ac cōceſſit ducatum Spoleti, & Beneuenti, unà cum Sicilia, Corſica, Sardinia, territorio Sabinenſe, & ducatu Hetruriæ, & Papiam redijt, eaq; obſeſſa terra, & aquis habitis uiginti triremibus à Venetis Ioāne filio Mauritij eorum ducis earum præfecto potitus fuit, ipſamq;, ut aliqui dicunt, euerti iuſſit habito in ſui poteſtatem Deſiderio, & ibi occiſis Aurelio, & Aminta eadē

die

die, & dum ſeparatim ſepulti fuiſſent, inuicem mirabiliter coniunctis, & profectus Mediolanũ illud expugnauit, ac quoq; euerti iuſſit, illicq; exportata iure coronæ Modoetiam ibi die quintadecima Auguſti ſe coronari fecit, & conſtructa ciuitate Barri apud Cliuate, & cũ ex Rauenna uoluiſſet conduci facere Regiſolem in Galliam, & nec potuiſſet, eo dimiſſo Papiæ, Brixiæ rectorem conſtituiſſet Namũ Ducem Bauariæ, ex Italia unà cum uxore, ac filijs, ſecum quoq; ductis Berta, ac filijs, ac Adouario, & Deſiderio cum uxore, & filijs præter Aldigiſiũ redijt in Galliam, & Lugdunum, ſeu Aquiſgranum relegauit Deſiderium, ac filios anno Regni ſui decimo octauo, & Longo-
773 bardorum in Italia 204.

Et cum durante eo bello inter Carolum, & Francos, ac Deſiderium, & Longobardos multi ex Cremonenſibus, & Placentinis, ac Brixienſibus ſalutis ſuæ gratia ſe receptiſſent ad fines agri Cremonẽſis Mantuano propinquos per paſſus circiter decem millia, & ſecus flumen Padi intermediantis eos agros ab agro Parmenſe, & ibi conſtructis ædificijs pro eorum habitatione ſubſtitiſſent per Carolum finito eo bello dum Cremonenſes, & alij populi tranſpadani eius dominio ſuppoſiti remanſiſſent illic eis dimiſſis uicus ipſe uti habitatus per plures populos fuit nuncupatus Caſalemaius.

Et Stephanus Cremonæ præſul cõſtitutus ante quem Stephanum dum Gothi, & Lõgobardi dominati fuerint in Italia, fuerunt Cremonæ Epiſcopi Griſogonus, Fœlix, Creatus, Sixtus, Sabinus, Bernardus, Euſebius, & Zeno, ac Siluinus, qui ob eius probam uitam eſt connumeratus inter ſanctos confeſſores, & eius ſolemnitas celebratur Cremonæ quotannis die 17. menſis Februarij, & Griſogonus, & alij, dum adhuc Cremonæ non eſſet eccleſia, in

cuius

cuius domibus reſidere poſſent, & Gothi, & Longobardi omnes Chriſti religionem non ſuſcepiſſent, & qui ſuſcepiſſent in ea nec firmi forent, ſed pleriq; infecti hæreſi, catholicos, & præſertim religioſos, & eo magis ſupremos ubiq; inſequerentur, inuentosq; occiderent, habitarunt coacti, ut ſe aſſeruarent incolumes ab impijs religionis Chriſtianæ perſecutoribus extra Cremonam, & in eius ſuburbijs ibi conſtructis ſacellis adhuc ab eorum nominibus nuncupatis, ubi alijs orthodoxis clam miniſtrabãt ſacramenta eccleſiaſtica, ipſosq; documentis optimis, ac exemplis in ea religione conſeruarunt. Nec tempora, quibus fuerint Epiſcopi, & quis eorum primus, & qui eũ ſeriatim ſecuti fuerint adhuc apud aliquos reperire nequiui, & ut audiui ante eos circa annũ 422. fuit Siſinius, qui martyrio fuit affectus ob religionem Chriſtianam.

Et anno 799. dum Leo Ro. ſummus Pont. celebrando Romæ, cum ibi clero, & populo rogationes per eum inſtitutas fieri per triduum ante Aſcenſionem Dñicam immitando Diuum Gregorium olim ſummũ PP. apud ædem diui Silueſtri fraude, & opera Paſchalis Primicerij, & Capuli presbyteri, & exutus ueſtibus pontificalibus adeo cęſus, ut crederetur lingua, & oculis priuatus, & carceratus in ædibus monaſterij diui Eraſmi illinc opa Alboini cubicularij ſui euaſerit in Vaticanum, & ex eo per Vitigiſium Ducem Spoleti Spoletum incolumis perductus fuerit, & inde acceſſerit ad Carolum conuentum apud Pambrunum in Sanſonia, Paſchale, & Capulo domibus Pontificijs, & Alboini, cum in eos ſæuire non potuiſſent eorum opera, per ipſorum ſequaces direptis, & euerſis, ipſum inſequentibus, ut eum Carolo accuſarẽt, Carolus ipſum ſummo cum honore ſuſcepit, & datis ſibi comitib. reduci iuſſit Romã, ubi ei clero, & populo occurrentibus 799

ſuſceptus

ſuſceptus,& reductus fuit in ædes Lateranenſes die uigeſima nona Nouembris: & Carolus debellatis, ac cõpulſis ad fidem Chriſti Sanſonibus, & Saracenis in Hiſpania repreſſis,& Baſilone Bauariæ Rege,& Rachiſio Duce Beneuenti generis Deſiderij nouis motibus in ipſum concitatis in ius ſuum compulſis,& mortuo Rachiſio per Childebrandum,& Grimoaldum eius filios moto bello Romeis Apuliam,& Calabriã pro Imperio tenentibus, ac in Gallia dimiſſo Rectore Ludouico filio Aquiſgranum abijt,& per Moguntiam,Viennã,Noricum,& Hiſtriam profectus fuit in oram fori Iulij Italiæ, & cum ibi comperiſſet Henricum Præfectum ſuum apud Taruiſium fuiſſe occiſum per ibi accolas, ſumpta pœna de eis homicidis, & ibi cõſtituto Cacodobreſo rectore illinc nauigio maritimo acceſſit Rauennam, & cum Longobardi Beneuenti Grimoaldo ibi Duce, ac Algidiſio filio Deſiderij per Grecos ibi accolas ſolicitati biennio exacto in Romanos, eos bello agitaſſent iuſſit Pipinum eius filium in illos, ac Grecos exercitu proficiſci, eisq; per ipſum prælio profligatis,& capto Aldigiſio,& tormentis affecto,& mortuo, acceſſit Romam die octaua Octobris, & ibi diſcuſſa accuſatione Capuli,& Paſchalis in ſummum Pont. eius iuramento,ac Pipino ꝑ eum depopulatis Beneuentanis, & ne quid aduerſi molirentur in Rom. dimiſſo aduerſus eos Vitigiſio Duce Spoleti copijs ſuis, quibus uſus fuerat aduerſus Lu ceriam, profecto quoq; Romam, ibi dum aſtaret miſſæ, quã celebrabat ſummus Pont. in templo,& ad reliquias Diui Petri, per eum habito uoto populi Ro. ibi congregati, ac interrogati, effuſiſq; precibus ad omnipotentem Deum fuit declaratus Imperator Rom. & unctus, & inſignitus Imperiali diademate,& Pipinus eius filius Rex Italiæ, ac corona Regia decoratus, ibi magna cleri, ac populi

aſtante

aſtante multitudine alta uoce ter clamantis, Carolo, à 801
Deo coronato, magno, & pacifico Imperatori uita, &
uictoria in mane diei Natalis Dominici, ſibi quoq; concessa authoritate creandi in futurum ſummum PP. Rom. & alios Epos ubiq;, & habitis quęſtionibus de Paſchale, & Capulo, & alijs coniuratis in ſummum Pont. eductis è latebris, in quas ſe receperant, eis data uenia, & relegatis in Galliam tranſalpinam, conceſſaq; habitatione Longobardis in Gallia Ciſalpina, & cum Hirene Imperatrice Byzantij miſſis utrinq; legatis contracta pace, & poſitis finibus inter utrunq; imperium in Italia, ex qua pars, quæ ad dextram Neapolis, & ſiniſtram Manfredoniæ ſupero, & infero mari clauditur, ceſſit imperio orientali, & reliqua imperio occidentali, exceptis locis Venetorum, ac Beneuentanis, eisq;, quæ ſubiecta forent Eccleſiæ. Et Hirenes, dum intenderet Carolo nubere die prima Nouēb. fuit intercepta, & relegata in Inſulam Lesbi per Nicephorum patritium Byzantij, qui ibi imperium occupauit, & cum Carolo ad eū tranſmiſſis legatis pacem firmauit.

Et Carolus ex urbe die uigeſima quarta Aprilis abijt 802
Spoletum, ubi nocte ſequenti ex terremotu illuc propè multa ædificia etiam immobilia corruerunt, & ex Spoleto acceſſit Rauennam, & illinc Papiam, & inde in Galliam redijt. Florentia olim condita ex reliquijs Pheſularum
urbis ibi proximæ bello Catillinario ꝑ Ro. & nuncupata 804
Florentia à Florentiò inter alios duces Ro. Pheſulas obſidente, dum fuiſſet deſolata per Longobardos Deſiderio Rege, unà cum Petraſancta, Sergiana, & Orbitello, ac Genua, à Iano olim Rege antiquiſſimo noīata, & per Longobardos etiam Anthari direptà, ac diruta, inſtauratis iuſſu
Caroli, & ualde auctis Florentiæ inſtauratione inchoata 806
de menſe Aprilis. Et Pipinus dimiſſus in Italia eius co-

813 pijs die octaua Iulij anni 813. & tertij decimi Regni ſui Mediolani obijt, eiusq; corpus delatum Veronam ibi ſepultum fuit in monaſterio diui Zenonis eius ſumptu cõſtructo. Et Carolus pater ſuus ei ſubſtituit Bernardum nepotem ſuum facto quoq; in Italia claſſis ſuæ præfecto Vuandro filio alterius Bernardi ſui patruelis, & natus in uico Egelem Comitatus Palatini nõ procul à Moguntia, unde maiores ſui proceſſerant, ſubactis Hunnis, cum eis geſto bello ꝑ octo annos Carolo filio naturali duce, debellatisq; Sanxonibus, qui ſepius ab eo defecerant auxilio Regis Danorũ, & eis, qui tranſalpina incolebant, traductis in Galliam Belgicã, & à quibus Brabantini, & Flamingi originem habuerunt, pacatisúe Germanis, necnõ repreſsis Vueſtaphalis tumultuantibus, & Papilonibus, & Nauarris, dum ab eo quoq; ſepius defecerint, ad ſanitatem redactis, ac compoſitis rebus Pannoniæ, & ſuperatis quoq; Sclauis, Boemis, & Polonis, Leone Boemorum duce occiſo, ac per eos, & Vueſtaphalos, ac Danos auſpitijs ipſius recepta fide Chriſtiana, & Saracenis expulſis ex Corſica, & Sardinia, quas occuparant, Vuandro, Bucaredo præfecto ſtabuli ſui, & Andemario eius amyrathis, Andemario tamen cadente, & Ambulacho illorum Sultano in Hiſpania petenti conceſſa pace, & deſtinatis copijs auxiliaribus aduerſus infideles in Syriam, & Africam, ibi demolito idolo, in cuius capite erat Legio demonum, & Ludouico filio in ſociũ imperij aſſumpto erectis gymnaſijs apud Aquiſgranum Sennonenſes, Metenſes, & Aurelienſes, Lutetiam, ac Papiam, impoſitoq; nomine uentis, ac menſibus, quibus nunc utuntur Germani, & Galli, & limitibus regno ſuo diſtincto .ſ. Galliæ Rheno, ac Ligeri, qui in Celtis oriens eos à Biturigis diuidit, Germaniæ autẽ Danubio, ac Sauo, & Aquitania Guaſconia,

magna

magna parte Hiſpaniæ, Saxonia, utraq; Pãnonia, Hiſtria, Liburnia, ac Gallia Ciſalpina ſibi ſuppoſitis, & Italiæ conſtituto Cancellario Præſule Colonienſe, Germaniæ Maguntino, & Galliæ Treuerenſe, & ſuper Rheno combuſto ponte propè Moguntiam, ante p decennium conſtructo, & porticu inter ædes Regias, templi in honorem Beatæ Mariæ Virginis ex eius ordine, & ſumptu mirabili erecti Aquiſgrani uſq; ad ſolum depreſſa, & aurea pila locata ſuper templo fulgore tacta, & deiecta, ibi die nona, ſeu uigeſima octaua Ianuarij, ſeu prima Februarij anni quarti decimi imperij ſui, & regni Galliarum quadrageſimi ſexti, & ætatis octuageſimi ſecundi, ſeu octuageſimi primi, ac Redemptionis humani generis 815. morte fuit præuentus, eiuſq; corpus ſepultũ in templo ipſo. Et Ludouicus filius cognominatus Pius perſeuerauit in Imperio, & fœdus renouauit cũ Imperatore Byzantij Leone ſummo PP. apud Blerum anno ſui Pont. uigeſimo, & die tertia decima Iunij; & nona menſis Sexti mortuo; eiq; die uigeſima ſecunda ſuffecto Stephano etiam Rom. eoq; mortuo die uigeſima prima Ianuarij ſeptimi ſui Pontificatus defuncto, eiq; illinc ad diem undecimã ſubſtituto Paſchale etiam Rom. Vulpharedo Cremonæ Præſule. 815 816

Et anno 820. dum Bernardus Rex Italiæ inſtigatus p eum, & Oldoricum Mediolani Præſulem, & Rodulphum Aurelienſium clauſtris Italiæ ad fines Galliæ, & Germaniæ præſidio militum munitis; & ab oĩbus Italiæ populis iuramento fidelitatis recepto, à Ludouico Imperatore defeciſſet per eum declaratus reus læſæ Maieſtatis debellatus fuit, & unà cum Præſulibus in poteſtatem ſuam redactus, eiuſq; iuſſu excecato Bernardo; & Mediolani mortuo, & ſepulto in æde Diui Ambroſij, Præſulibus aũt relegatis in monaſteriũ, & multis Italiæ Proceribus, qui 820

Bernardo adhęſerant iugulatis conſtituit Athonē Pręſulem Cremonæ, & Lotharium ſuum Primogenitū Regem Italiæ.

822 Et anno 822. ſecum in eam deſcendit, & iuit Papiam, & Lotharius Romam profectus ibi à Paſchale ſummo PP.
841 coronatus fuit Rex Italiæ, & Ludouico patre anno 841. imperij ſui uigeſimo quinto, & uitæ ſexageſimo quarto die decima octaua Aprilis mortuo Moguntiæ tunc temporis ſole obſcurato, & die uigeſima prima Iunij ſepulto in urbe Mediomatricū Lothoringiæ, ei ſucceſſit in Imperiū, & orta diſcordia inter eum ac fratres ob diuiſionem regnorum, & Italiæ ſucceſſionem, & Ludouico, & Carolo unà cum Pipino nepote in unum cōiunctis aduerſus Lotharium, utrinq; paratis exercitibus, & multis cometis tunc apparentibus, bis facto inter eos conflictu, uno ſcilicet in ſylua Antidoriēſe apud Fontanicum, in die Aſcenſionis Dominicæ, & altero apud Aquiſgranū, in quo obſeſſus fuit Lotharius, eoq; uicto multa tamen hinc inde cæde ſecuta, ſeu (ut alij dicunt) per Lotharium, & Ludouicum moto bello Carolo, eiſq; uictis, & mox ſe interponentibus ſummo Pont. ac multis alijs Principibus Chriſtianis inuicem cōciliatis, & inter ſe diuiſis regnis Lotha-
842 rio obuenerunt Italia, Gallia Narbonenſis, & alia pars Galliæ degens inter flumina Rheni, ac Saldi nunc Lotiringia unà cum imperio, Ludouico aūt Germania uſque ad Rheni flumen, Sueuia, Bauaria, Boemia, Francia Orientalis, Turingia, ac Saxonia, & Carolo Gallia Occidentalis à Britanico mari, uſq; ad Moſam flumen, & Pipino Aquitania Pulicardo tunc Cremonæ Præſule, cui Lotharius cōceſſit portum Vulparoli nunc Cremonæ, & multa alia
856 regalia. Et anno 856. & quintodecimo imperij ſui Benedicto tertio Rom. ſummo Pont. & Benedicto Cremonæ

Pręſule

Prͼſule ingreſſus monaſterium Putidenſe, & ibi factus monachus imperium reliquit Ludouico primogenito.

Qui anno 870. Adriano Rom. ſummo Pont. dum eſſet Mantuæ Benedicto Cremonæ Prͼſuli cõfirmauit omnia ei conceſſa per Lotharium patrem, ac conceſſit ius fluminis Olij, ac torrentis Delmæ, & mercati Iouis Altæ. 870

Et anno 877. de menſe Augusti anno uigeſimo imperij ſui Mediolani obijt ſuperſtite filio nominis ſui, Ioanne octauo Ro. ſummo Pont. Carolusq; caluus patruus Rex Francorum occupauit imperium, & Berengarium filium Eberardi fratris Iudith uxoris ſuæ conſtituit ducem Fori Iulij, & Guidonem filium Lamberti Spoleti, & Landoni Epiſcopo Cremonæ dum eſſet apud Francumfordium die uigeſima ſeptima Augusti confirmauit conceſſa per eius Prͼceſſores Eccleſiæ Cremonenſi. Et facta in eum coniuratione per Ludouicum, Carolum Manum, & Carolum Craſſum nepotes ſuos, ex Ludouico fratre Rege Germaniæ, ac Vgonem Comitem Pariſienſem, Buſonem cugnatum ſuum, & Bernardum Marchionem Gothium, & Bernardum Comitem Aluerniæ ͼgreferentes eum occupaſſe imperium Occidẽtale comparato exercitu quinquaginta duorum milliũ armatorum, facto in eum tranſitu, & dum illis occurriſſet alio exercitu apud Coloniam non procul Ardiraco ibi commiſſo utrinq; prælio fuit ſuperatus, & dum illinc pedem retuliſſet in Italiam, & ibi munitis ſaltibus Tridentinis ad impediendum ipſos eum inſequentes, ne exercitu irrumperent Italiam, iter ſuum conuertiſſet Veronam, ut ͼo ſe cõferret, & mox diuertiſſet Mantuam, ibi ſeu, ut alij uolunt, Vercellis, uel ut alij aſſerunt, in Pago Brionis montis Zeniſij, ex ueneno ſibi propinato per Sedechiam Hebreum, quo medico utebatur, ſeu, ut aliqui aiunt, metu nepotũ ſuorum die quinta 877

Octob. anni ſecundi imperij ſui, & regni trigeſimi ſexti ex hac uita migrauit, eiusq; cadauer factis exequijs ſolẽnibus Vercellis, illinc fuit translatum Pariſios, & ibi in templo Diui Dionyſij ſepultum Ludouico Balbo filio ſuperſtite unà cum Lothario, & Carolo Balbo Aquitaniæ Rege. Et Ioannes ſummus Pont. Carolo Mano regreſſo in Bauariam, & ibi aſſerente ſe Regem Italiæ, dum anniteretur Ludouicum Balbum pręponere imperio, & Lambertus, & Albertus Duces Spoleti, & nonnulli nobiles Rom. affectarent ei pręeſſe Carolum Craſſum, per ipſos fuit carceratus, & ex fuga prolapſus in Galliam Ludouicum ibi factum Regem Galliæ mitigata Iudith nouerca ſua in eum indignata, apud Trechas die uigeſima ſexta Auguſti imperiali dyademate inſigniuit.

Et Lando Cremonæ Pręſul procurauit cõduci ex urbe Portus Cremonam corpus Diui Archelai martyris, & reponi in Eccleſia ibi maiori, mox reformata, & nunc exiſtens in archa marmorea repoſita in parte ſubterranea ipſius, & eius feſtum celebratur quotannis die uigeſima quarta Auguſti, qua paſſus fuit martyrium apud Portum unà cum Diuis Hypolito, & Quiritio anno 285. Mar. Au. Probo imperãte, & archiuium Cremonæ inſtituit, & pro luminaribus in eccleſia aſſignauit prouentum beneficij Eccleſiaſtici.

Et Ioannes ſummus PP. habita ſynodo apud Trechas in Gallia, & ibi Flamingis tunc egreſſis ſyluas, & factis Chriſtianis dato Epiſcopo illinc Romam reuerſus Carolum Craſſum Mediolani coronatum, Romæ in feſtis natalitijs inſigniuit imperiali dyademate, & qui Eccleſiæ Cremonenſi confirmauit quæcunq; ei conceſſa per præceſſores ſuos, ac immunitatem à quibuſcunq; oneribus pro eius prædijs, & bonis, & eorum colonis Landulpho

eius

eius Epiſcopo procurante.

Et anno 888. Stephano Quinto Ro. PP. dum bellum 888
gereret cum Germanis, & Morauis iunctis armis Galliam
diripientibus eius tędio, & labore declarauit Cæſarem
Arnulphum nepotem ſuum ex Carolo Mano, Richilde
uxore ſua uti ſuſpecta de adulterio repudiata, & ingreſſa
monaſterium, & anno decimo imperij ſui die duodecima 891
Ianuarij obijt dimiſſo Bernardo filio naturali, & Arnulphus Dux Charinthiæ remanſit imperator, & Berengarius Fori Iulij, & Veronæ Roma oriundus, & Guido Spoleti Duces diuiſerunt inter ſe imperium Occidentale, &
Guido dimiſſa Italia Berengario, & ſibi electa Gallia illuc
uocatus ꝑ Fulconem Pręſulem Rhemenſem exercitu eã 892
ingreſſus illinc per Gallos repulſus fuit. Et Stephano
ſummo Pont. die uigeſima prima Maij, & nona anni ſeptimi ſui Pontificatus mortuo, eoq; illinc ad dies quinque
occupato per Formoſum Epiſcopum Portuẽſem, Sergio
Comite Tuſculano presbytero Cardinale electo per eius
factionẽ, & ex Longobardis in Italia aliquibus ſequentibus partes Berengarij, & aliquibus Guidonis, & per nõ
nullos Italos apud Rauẽnam Lamberto, ſeu Alberto filio
Guidonis Rege Italiæ creato, & ibi inter Berengarium, &
Guidonem commiſſis pręlijs, expulſo Berengario in 893
Germaniam. Arnulphus Cæſar cum eo fędere percuſſo,
eiq; tranſmiſſo in auxilium Senebaldo, ſeu Ludouico, uel 895
Aſtulpho filio Charinthiæ Duce, & ꝑ eum, dum inde in
Italiam deſcendiſſet agminibus per montes Tridentinos
in Italiam aduerſus Guidonem eo expulſo uſq; Spoletũ,
& mox regreſſo dimiſſo Berengario, in Galliam Arnulphus illinc Italiã exercitu irrumpit, & Verona, & Brixia,
ac Bergomo captis cũ ibi Ambroſio duce furcis ſuſpendi
iuſſo in Guidonem profectus, eum captiuauit, & in exiliũ

git,Papia,& Mediolano ſe ei permitteñ. & Othone duce
Sanxoniæ marito Luthuildæ filiæ ſuæ Mediolani conſti-
uto rectore, ex Italia profectus fuit Vormatiam Germa-
niæ, & accerſitus per Formoſum ſummũ Pont. in ſui auxi
ium aduerſus Rom. eum infeſtantes rurſus exercitu Ita-
iam ingreſſus Romam munitam pręſidio per Guidonem
Ducem Spoleti obſedit,& cępit, & in gratiam ſummi PP.
data uenia Ro. & illinc eius aduerſarijs expulſis ꝑ ipſum
inſignitus fuit dyademate imperiali, & inde abijt Firmũ,
ludq; obſedit,& per Agelindam uxorem Guidonis,quæ
bi erat, ſibi data potione ſoporiferá, ex ea excitatus il-
linc, cum copijs inſequente Guidone, receſſit, & per Be-
rengarium, dum coniecta in eum ſuſpitione decreuiſſet
ipſum capi, & excęcari facere, dimiſſus, & qui aufugit
Veronã, acceſſit Papiã, & per ibi incolas in eum arreptis
armis, & plurimis ex ſuis occiſis properauit Yporegiam,
eamq;, dum ab eo defeciſſet ad Aſcarium olim ibi Mar-
chionem, obſedit, & Aſcario ex fuga illinc plapſo, cępit,
& tranſgreſſis illic alpibus redijt Vormatiam. Et mortuo
Guidone Berengarius ſolus remanſit Rex in Italia, & Lã-
bertus filius Guidonis coacto exercitu ex ſuis adherenti-
bus, eo in ipſum profectus Papiam, ubi erat, & cum inde
aufugiſſet Veronam, ipſius Dominium occupauit.

Et Stephanus ſextus ſummus PP. Lambertum Ducem
Spoleti coronauit, & qui, cũ Manfredus Comes Medio-
lani, & multi alij Italiæ Reguli exoſi eius tyrannidem, in
ipſum coniuraſſent, & Manfredus coactis copijs milita-
ribus irrupiſſet ad fines agrorum Mediolanenſis, ac Pa-
pienſis, in eum tranſmiſſis alijs copijs militaribus, & ab
ipſis, dum in illas incidiſſet, eo capto, & conducto Papiã
ad ipſum, eum decapitari iuſſit, Et mox, dum Albertus
Lucæ Marchio in Hetruria inſtigatus per Bertam eius
uxorem,

uxorem, & Comes Aldobrandinus ex Regulis Italiæ coactis agminibus ex Hetruria per alpes Bardonis deſcendiſſent in Galliam Ciſalpinam, & motis caſtris ad oppidũ Tarro flumini propinquum irẽt Papiam aduerſus ipſum, his auditis ex Maringo oppido agri Papienſis omiſſa uenatione, cui ibi uacabat, coacta raptim acie militũ, quam potuit, illis apud Burgum ſancti Donini, ubi caſtramentabant, occurrit, eosq; imparatos, & inordinatos noctu inuaſit, ipſorumq; copijs fuſis, & Alberto captiuato, & ducto Papiam reuerſus Maringum ad uenationem, ibi, dum ſopore oppreſſus iaceret in gremio Vgonis filij Manfredi Comitis Mediolani ætatis puerilis ex eius cubicularibus per ipſum in ultionem patris faſciculo ueprium illic euulſorum, ſeu fuſte fuit occiſus, & Berengarius, Alberto, & alijs qui erant captiui penes Lambertũ dimiſſis ſolus remanſit adhuc imperator in Italia. 899

Et cum Ludouicus filius Buſonis olim Regis Burgondionum incitatus per Albertum Marchionem Yporegiæ generum Berengarij ducta uxore Giſella eius filia, & multos alios proceres Italiæ ęgre ferentes Berengarij ibi dñium aduerſus ipſum, & ad Italiæ regnum occupandum ex Burgundia illuc exercitu deſcendiſſet, alio unito exercitu auxilio Alberti Marchionis Piſarum, & aliorum ſequentium partes ſuas ei occurrit, & cõmiſſo utrinq; prętio, ipſiusq; ſtrato exercitu eum captiuauit, & dimiſit hac lege, ut ab Italia abſtineret. 900

Et Ioannes nonus Rom. Pręſul Rauennæ, & filius Guidonis factus ſummus Pont. Albertum fratrem ſuum Spoleti Ducem cõſtituit, & anno ſequente Ludouicus Buſonis filius, dum inſtigatus per Albertũ ipſum, etiam Marchionem Piſarũ, & alios Principes Italiæ inimicos Berengarij, & orta inter eum, ac Albertum ſimultate, Italiam 901 902

aduerſus

aduerſus Berengarium præter iuramentum ei præſtitum exercitu per montes Tridentinos repetijſſet, & Papiam occupaſſet, & Berengario à ſuis ferè oībus dimiſſo,& uiribus ſuis diffiſo Veronā ingreſſo, eā obſediſſet, & Berengario illinc aufugiente, ea, ac toto regno Italiæ potitus fuit. Et anno proximo ex Verona profectus Rom. & ibi per Benedictum quartum ſummum Pont. coronatus Rex Italiæ, & illinc reuerſus in Hetruriam ad Albertum Marchionem Piſarum generum Rodulphi Regis Burgondionum, & inter eos ex inſtigatione Bertæ uxoris Alberti orta ſimultate illinc regreſſus Veronam, & die uigeſima prima Iulij, dum ibi in ædibus Diui Petri noctu abſq; metu cubaret per Berēgariū ex Bauaria regreſſum Veronā, eamq; ingreſſum captiuatus, & eo iubente excæcatus, & illinc abire permiſſus in Burgundiā redijt, ubi nō multo poſt perijt.

Et Arnulphus Imperator die uigeſima octaua Noueb. & anno imperij ſui duodecimo ex morbo pediculari etiā obijt apud Ratisbonam, & ibi in templo Diui Emerentiani cadauer eius ſepultum fuit ſuperſtitibus filio ſui nominis cognominato Malo, & Vurferio ex Agnete uxore filia Imperatoris Græcorum.

Et Ludouicus filius ſuus naturalis occupauit imperiū, & ingreſſus Italiam exercitu, & ibi cum Lothario filio Lamberti Duce Spoleti prælio congreſſus per eum ſuperatus regreſſus fuit in Germaniam.

Et Lothario non multo poſt mortuo Vgo filius confirmatus fuit Rex Italiæ ꝑ Spoletinos, ac Hetruſcos, & Landulpho Cremonæ Epiſcopo confirmauit priuilegia conceſſa præceſſoribus ſuis per Imperatores Rom. & Reges Italiæ.

Et anno 905. inita pugna cum Berengario, illiusq; copijs

pijs occiſus fuit dimiſſo poſt ſe Guidone filio.

Et cum Vngari ferè ſingulo triēnio tunc ex Pannoni irrumperent Italiam, & illinc in Pannoniam abigeren prędam, & captiuos aduerſus illorũ impetus cœpta fue runt fieri propugnacula in Gallia Ciſalpina, & regioni bus circumuicinis, quas irrumperent.

Et anno 913. Ludouicus Cæſar inſtigatus in Berengarium per Sergium tertium Ro. ſummum Pont. profectũ fuit ad eum in Galliam, dum eſſet indignatus in Berengarium, adhuc exercitu deſcendit in Italiã aduerſus ipſum ibi occupantem imperium, & cum eo, & Guidone Duce Spoleti pręlio congreſſus, eorũq; copijs fuſis rurſus inito utrinq; pręlio per ipſos uictus ex Italia regreſſus fuit Germaniam, & ibi anno 913. & decimo imperij ſui de menſe Decembris nunquam coronatus perijt apud Ratisbonã, & ibi ſepultus in zenobio diui Emerentiani nulla dimiſſa prole. Et Corradus Dux Francorũ nepos ſuus ex fratre Cæſar fuit deſignatus, & Landulpho Cremonæ Pręſule mortuo ei ſorrogatus fuit Ioannes ſcriba à ſecretis Berengarij, cui Corradus Cæſar confirmauit quæcunque conceſſa per pręceſſores ſuos Imperatores Occidentales eccleſiæ Cremonenſi, ac conceſſit comitatum extra ciuitatem per quinq; millia paſſuum.

Et anno 916. Lando Ro. ſummus Pont. Berengario, & Guidone Duce Spoleti utrinq; belligerantibus inuicem compoſitis Berengarium inſigniuit corona imperiali.

Et anno 919. Ioanne Ro. ſummo Pont. Corradus Cæſar, dum uellet perſeuerare in bello, qđ gerebatur inter Francos, & Sanxones, multiq; ex ſuis proceribus, ac ducibus ab ipſo defeciſſent, obijt die uigeſima tertia Decēbris anni ſeptimi imperij ſui ex morbo pediculari, ipsũq; imperium dimiſit Henrico nuncupato Aucupi filio Otho

nis

nis Duci Sanxoniæ Crimoaldo Cremonæ comite,& Diã berto ibi Prȩſule ſuffecto Ioanni tunc mortuo.

Et anno 921. Rodulphus filius Ricardi Dux Burgondionum accerſitus aduerſus Berengarium per Lambertũ Prȩſulem Mediolani, & multos alios proceres Italos in eum indignatos aduerſus ipſum in Italiam exercitu deſcendit. Et cum Berẽgarius ab omnibus deſtitutus illinc in Germaniam aufugiſſet, & deinde multis proceribus Italis à Rodulpho deficientibus utrinq; paratis copijs cõmiſſo prȩlio apud Fidentiolã ſuccubuiſſet, & Bonifacius Princeps Camerini, ac Spoleti maritus Gualdradæ filiæ ſuæ, & Comes Gerardus coactis agminibus in eius auxilium properaſſent, eiſq́; iunctis cum Rodulphi exercitu Berengarius ex Germania alijs copijs ſe oppoſuiſſet, eas inordinatas, & imparatas aggreſſus ipſas fudit Berengario illinc aufugiente Veronam, & dimiſſis prȩſidijs in Gallia Ciſalpina anno tertio ingreſſus ſui in Italiam illinc redijt in Burgundiam. Et Berengarius noctu in domo propria Veronæ fuit occiſus per Flambertum Veronenſem compatrem ſuum, nulla poſt ſe dimiſſa prole, ſed ſuperſtitibus Berengario,& Aſcario filijs Alberti Marchionis Yporegiæ ex Giſella filia Berengarij prima uxore Alberti. Et Milo etiam Veronenſis dux Berengarij Flamberto, & multis alijs cõplicibus necis Berengarij captis, & ultimo ſupplicio affectis dominiũ Veronæ occupauit. Et Rodulphus intellecta morte Berẽgarij, & Emeregardam relictam Alberti Marchionis Yporegiæ receptis in eius partes multis proceribus Italiæ iuuenibus accenſis amore ipſius, quæ erat formoſiſſima, eorum auxilio occupaſſe Papiam cum reliquo ibi dominio, ex Burgundia exercitu properauit in Italiam, & ope Lamberti Prȩſulis Mediolani, & aliorum ibi procerum ſequentium partes

ſuas

ſuas poſitis caſtris ad ripam Ticinij propè Papiam per quinq; millia paſſuũ, eam, ubi erat Emeregarda, obſedit, 924
& dum per Emeregardam in eius manus, ac amplexus dolo redactus fuiſſet, uocato per Lambertũ, & alios Proceres Italos aduerſus ipſum in Italia Vgone Arelatenſe filio Lotharij ex Berta relicta Alberti Marchionis Piſarũ in Hetruria ad ibi aſſumendum regnum, illinc, poſtquam tentaſſet illud recuperare, redijt in Burgundiam, Et cum anno ſequente Vngari Salardo duce ex Pannonia Italiã 925
irrumpiſſent, & ibi direptis, ac ferro, igneq; euerſis Liburnia, Venetia, Flaminia, ac Hetruria, & illinc regreſſi in Galliam Ciſalpinam, & ibi depopulatis Mantua, Brixia, ac Bergomo, obſeſſaq;, & capta, & combuſta Papia unà cum zenobio diui Sixti in ſuburbijs Placentiæ, coacto exercitu in Burgundia inde aduerſus illos unà cum Bernardo duce Sueuiæ ſocero ſuo adhuc in Italiam, ut ei ſuccurreret, properauit, & Vngaris onuſtis præda regreſſis in Pannoniam firmauit caſtra apud Yporegiam, & illinc deſtinato ſocero Mediolanum ad Lambertũ ibi Præſulem, eoq;, dum illinc ad Rodulphum factis minis Lamberto, & alijs proceribus Italis de eis perdendis reuerteretur, occiſo apud Nouariam per milites Italos eum iuſſu Lamberti, & aliorum procerum, quibus minatus fuerat, inſecutos accelerauit in Burgundiam.

Et anno proximo Vgo Arelatenſis ex Gallia Narbonenſe unà cum Lothario, & Manaſe filijs ingreſſus Italiã, 926
& profectus Piſas ad Guidonem ibi Marchionem nepotẽ ſuum eius, ac Ioannis ſummi Pont. & aliorum procerum Italorum auxilio ductus Papiam, ibi factus fuit Rex Italiæ, & Mediolani coronatus per Lambertum illic Pręſulẽ, & habitis comitijs Mantuæ per Regulos Italos pro expellẽdis ſaracenis ex Fraſineto oppido munitiſſimo ad fines

Italiæ

taliæ, & Galliæ Narbonenſis per illos egreſſos Africam Stagiro duce iam triginta tribus annis occupato illic incolarum fidelium ope nacta occaſione diſcordiæ tunc uigentis inter Arnulphum Cæſarem, & Guidonem ducem Spoleti, & Berengarium Fori Iulij, illuc profectus fuit, anno ſequente.

Et anno 929. Guidone Marchione Piſarum mortuo, ſuperſtite Alberico eius, ſeu Alberti patris ſui filio ex Marotia uxore Lamberto fratre ſucceſſore Marotiam ipſam Guidonis nepotis ſui, dum teneret molem Adriani duxit uxorem, & Romæ dominium occupauit, & dum Romani incitati per Albericum eius priuignum in ipſum; qui eũ alapa percuſſiſſet, indignatum, ac eo duce illum obſediſſent in arce Adriani, ex ipſa aufugit dimiſſo dominio Ro. Alberico ibi facto Conſuli.

Et anno 931. Stephano Ro. ſummo Pont. dum Rodulphus Rex Burgundiæ, & Galliæ per Lambertum Preſulẽ Mediolani, & Milonem Comitem Veronæ, & alios Proceres Italiæ, quibus erat infenſus, & inuiſus Vgo, aduerſus ipſum accerſitus fuiſſet ad eum auertendum ab Italia ad ipſum tranſmiſſis legatis, eiq; conceſſis omnibus, quæ habebat in Gallia Tranſalpina ſecũ percuſſit fœdus, eoq; anno ſequẽte mortuo Berta eam duxit uxorem, & Adalaidam filiam ſuam nupſit Lothario primogenito ſuo ei aſſignata Papia pro dote. Et anno ſecuto Ioanne undecimo Ro. etiam ſummo Pont. Arnaldo Bauariæ, & Carinthiæ Duce uocato per Lambertum Mediolani Preſulem, & Proceres Italos aduerſus Vgonem, Lambertoq; , dum per Liburniam exercitu deſcenderet in Italiam Vngaris appulſis Aquileiam, eaq; occupata ibi, & circum circa omnia euertentibus facto obuio, & illinc utrinq; facto conflictu repulſis, Veronam profecto, & in eam recepto

Vgo

Vgo alio exercitu coacto in ipſum tranſiuit, & hincinde facto conflictu eum illinc repulit, & Milonem ibi comitē, per eum Arnaldo, qui eum decreuerat ſecum abducere dimiſſo, relicto fratre cum militibus ad prę ſidium arcis Veronæ per Milonem expugnatam, & dum Bauari illinc abijſſent eo abducto, recepit in ſui gratiam, & ingreſſus Veronam illinc Racherium ibi Prçſulem relegauit Papiā, & Rodulphum filium ſuum ex Alda Frāconia eius prima uxore fecit coronari Regem Italiæ, & Manaſem alium filium conſtituit Prçſulem Mediolani, & Theobaldum aliū filium ex Maxinella Rom. amaſia Archidiaconum, & Buſonem ſuſceptum ex Benzola Sueua prçſulem Placentiæ, & Vbertum ſuſceptū ex Guardamilla Principem Hetruriæ, à quo deſcendit familia Vbertinorū, & à Lamberto Lambertinorū Florentiæ, & Berengario Marchioni Yporegiæ nupſit Giſellam neptem ex Buſone fratre, & Gilla uxore Burgundienſe. 934

Et anno ſequente, dum eum decreuiſſet ex humanis tollere, & Berengarius re patefacta p Lotharium filium Vgonis cum Giſella uxore aufugiſſet in Sueuiam ad Herimanum ibi Ducem, & eo autore per Othonem Ducem Sueuiæ, ſuſceptus fuiſſet in ſui protectionem procurauit ei oblata pecunia per ipſum eum ſibi prodi. Et habita claſſe ab Imperatore Byzantij eius auxilio obſedit Fraxinetum occupatum per ſaracenos, ipſumq; cum illis redegit in ſui poteſtatem, ipſoſq; locauit in montibus ibi propinquis ad prçſidium aduerſus Berengarium, ne illac aduerſus eum Italiam ex Sueuia irrumperet, & cum Berengarius habitis copijs ab Herimano in eum tranſiuiſſet, & in ipſum paratis armis per Vgonem illinc diffiſus in Sueuiam redijſſet, & illic ad biennium, per ipſum in partes ſuas ſuſceptis Arderico Cotta prçſule Mediolani, Mana- 935

ſe

ſe Veronæ,& Guidone Mutinę,& multis alijs proceribus Galliæ Ciſalpinæ opera Amidei familiaris ſui ex Sueuia in Italiã deſcendiſſet multis copijs barbarorum per montes Tridentinos, & propugnaculo Riuolæ ad fines Italiæ conſtructo habito ab Adelardo illic deputato pręfecto ꝑ Manaſem fuiſſet introductus in Veronam per Milonem ibi Comitem, Vgo coactis copijs tranſiuit in Guidonem Pręſulem Mutinæ,& ibi Vignole oppidum ſuum obſedit. Et Berengarius properauit Mediolanum, illudq; ingreſ-
937 ſus fuit. Et dum Vgo reuerſus Papiam illinc cum eius theſauro aufugeret, eum reuocauit, & dñio Italiæ inter ipſos diuiſo, eiusq; titulo dimiſſo penes Lotharium filiũ Vgonis,& regimine penes Berengarium cum titulo Marchionatus,& rectoris, Vgo ex Italia ibi dimiſſo Rodulpho redijt Arelatum anno decimo regni ſui, & ibidem non multo poſt perijt, inſtituta hęrede Berta nepote ſua ex Buſone fratre, mox nupta Raymõdo Comiti Tholoſano. Et Berengarius expulit Ioſephum pręſulem Brixiæ ex ibi Epiſcopatu, eiq; ſubſtituit Antonium eius familiarem, ac conſtituit Adalardum pręſulem Regij, & Babilonem familiarem pręſulis Mediolani in eius gratiam Nouicomij, & habita pecunia à Baxiano Epõ Papiæ, & Luithprando
938 Parmæ, eos ibi dimiſit pręſules. Et Lotharius Vgonis filius, dum Otho filius Henrici Cæſaris Italiam exercitu introiſſet, & Romã proficiſceretur, in eum profectus alio exercitu ei obſtitit,& biennio regni ſui obijt nulla poſt ſe dimiſſa prole, ſed Adalaida uxore, & Berengarius ſolus remanſit Rex in Italia. Et Henricus Cæſar Vngaris quadraginta millibus curſitantibus, ac diripientibus Italiam, & Germaniam poſtpoſitis inducijs, quas cũ eo habebãt, ſurgens è lecto, in quo iacebat ægrotus, coacto exercitu illis occurrẽs ibi utrinq; facto cõflictu ipſos illinc repulit

graui

graui ſtrage ex illis occiſis circiter triginta millibus, Lothoringiaq;, dum intenderet eam armis uendicare, ſibi dimiſſa, ac imperio unita, ac habita lancea, qua dextrum Chriſti latus fuit confoſſum, & utebatur Conſtantinus Magnus, à Rodulpho Duce Burgundiæ, & cõſtituto Brãdeburgi Marchione alio Henrico, ex hac uita migrauit anno decimo octauo imperij ſui, & ex eius ordine ſibi ſuc ceſſit Otho filius ſuus, ex Mathildæ filia Theodorici etiã ex ducibus Saxoniæ, & fuit coronatus Aquiſgrani per Pręſulem Moguntiæ.

Et anno 941. Stephano Germano ſummo Pont. cum Berengarius coactis copijs deſcendiſſet ex Foro Iulij in Andelindam relictã Lotharij Papiæ dominantem, ut ipſã eam exueret Landulphus Othonis filius accerſitus in eius auxilium aduerſus ipſum exercitu deſcendit in Italiam, eumq; ſecum pręlio congreſſus in Hortam inſulam lacus Nouariẽſis compulit, & oppidis plurimis ex Gallia Ciſalpina receptis pleroſq; ibi populos ſecum coniunxit, & dũ bellum proſequeretur repentina morte, & ut fuit ſuſpicatum, ueneno opera Berengarij ei propinato deceſſit, eiusq; cadauer Moguntiam conductum ibi ſepultũ fuit in æde diui Albani ex ordine Gulielmi fratris ſui ibi Pręſulis. Et Berengarius ſe Auguſtum, & Albertum filium Cæſarem nuncupari fecit. Et ex Foro Iulij ibi dimiſſo Alberto unà cũ Conone, Guidone, & Alberto alijs filijs exercitu adhuc irrumpit Galliam Ciſalpinam, & Andelindam captam Papiæ ibi, ſeu in oppido Gardæ Veronenſium carcerari iuſſit, & mox debellauit Azonẽ Eſtenſem tuentem partes Pontificias. Et cum Andelinda 948. ex oppido Gardæ ope Mauritij ſacerdotis ſui ex fuga plapſa ad Adanardũ Epiſcopum Regij confugiſſet, & ex eius conſilio ſe recepiſſet Canoſum ad Attonem affinem

941

942

uum: & Berengarius, cum eam petitam ab Attone ſibi
oro di habere non potuiſſet, Canoſum exercitu obſedit.
Et anno ſubſecuto agros Cremonenſium, & Placentino-
rum inuicem limitibus deſtinxit, Cremonamq; inſtaura-
uit, & ampliauit, & dum Italiam Tyrannide opprimeret
Otho Cæſar acceſſitus per Agapetū ſummum PP. & Ale-
manum Meclotium præſulem Mediolani, & proceres Ita-
los in ipſum ex Germania p forum Iulij unà cum Azone
Eſtenſe eius cugnato ei nupta Alda Sorore ſua cum dote
Frimburgi in Sanxonia, exercitu quadraginta milliū ar-
matorum in Italiam deſcendit aduerſus eum, ipſoq;, ac
Alberto filio ſibi exercitibus occurrentibus in foro Iulij,
& apud Papiam uictis prælio, Adalindam duxit uxorem
ex conſilio Leardi Epiſcopi Veronæ, & Berengario, ac Al-
berto ſe ei permittentibus data uenia, dimiſſoq; dominio
Galliæ Ciſalpinæ, & fori Iulij præter Veronam, & Aqui-
leiam, ibi, ac in tota Italia conſtituit rectorem Corra-
dum Ducem Franconiæ eius generū, & qui in Apulia reſe
dit, & ex Italia redijt in Germaniam unà cum Andelinda
ex qua infra annum ſuſcepit filium etiam nominatum O-
thonem, qui ei ſucceſſit in Imperio.

Et cum Anthropomorphitarum heresis aſſerens om-
nipotentem Deum habere membra humana inſurrexiſ-
ſet in Gallia Tranſpadana, & quam Fantinus Epiſcopus
Veronæ, & Rainerius Monachus confutarent, & incolæ
Cremæ oppidi, ubi, ut aliqui dicunt, erat Ciuitas Para-
ſij, ea infecti forent, & bello finitimos infeſtarent, & ab
ea nollēt reſcipiſci Alemanus Menclotius præſul Medio-
lani, Diabertus Cremonæ, & Guido monachus Cyſterciē
ſium Placentiæ coactis in unum copijs illam ceperunt, ea-
que direpta, & demolita eius ſolum, & agros inter ſe di-
uiſerunt, & ex qua proceſſerunt Comites de Curte, & de
Camiſano

Gamiſano. Anno 954. cum Albertus Comes Galliæ cũ 954
altero Alberto, & Henrico filijs inde exercitu in Italiam deſcendiſſet uſque ad Aſtenſem urbem, & doloſe ſimulata pace cum Mediolanenſibus Mediolanum occupaſſet, & Mediolanenſes arreptis armis aduerſus eum inſurrexiſſent, ipſumq; uulneraſſent, & inter eos, ac Gallos comiſſa pugna ſuccubuiſſent. Et Valpertus eorum Præſul ad Othonem confugiſſet, Otho rurſus exercitu in Italiam deſcendit, & ex Gallia Ciſalpina prælio expulit Albertum in Inſulam Corſicæ, & Mediolani coronatus per Valpertũ Rex Italiæ; illud inſtaurari iuſſit, & illinc redijt in Germaniam, & Berengarius indignatus in Athonem Regulũ Canoſij, quia aduerſus eum Othoni auxiliatus fuerat in bello contra eum geſto per Othonem, ut pręfertur, ac Andalindam, dum ad ſe confugiſſet, recepiſſet, ipſum obſedit in eo oppido, & dum Ioannes ſummus PP. contaminatus omnibus probris, ac uenationibus, non autem ſacris intentus eſſet, ac publicè ſcorta teneret, & Berengarius, & Albertus Italiam opprimerent, Athonemq; obſiderẽt in Canoſio; Landulphumq; filium Othonis quoque, ut ferebatur, ueneno ſubſtuliſſent Otho uocatus in eos per Valpertum Pręſulem Mediolani, Guidonem Nouicomij, Clerum Romanum, & nonnullos alios prælatos, & proceres Italiæ, ad eum tranſmiſſo legato Ioanne Scrinario Apoſtolico, dũ eſſet Vormatiæ in Feſtis Natalitijs Othone filio annorum ſeptem electo Rege Germaniæ, & apud Aquiſgranum in die Penthecoſtis coronato, inde cũ uxore, & Lothario; & Carolo filijs Ludouici olim Regis Frãcorum, & Vgone Capetto, & Othone, & Henrico filijs Othonis Comitis Pariſienſis nepotibus ſuis exercitu per montes Tridentinos aduerſus illos deſcendit in Italiam, & Berengarium, & Albertum, & fratres redegit in ſui

poteſtatem, & receptis Mediolano, & Papia, & conceſſis preſuli Mediolani Comitatu Parabiachi, Seprij, & Ducatu Burgariæ, & Marchionatu Matteſanæ ex agro Mediolanenſe, & in eius tribubus, & plebibus cõſtitutis Capitaneis, & Valuaſoribus Berengarium unà cum uxore in Auſtriam, & Albertum Byzantium relegauit; & ex Mediolano comitatus per Valpertum ibi præſulem, & Opizonem Comitem Angleriæ Romæ acceſſit, & cum Ioãnes ipſe bonis, & blandis uerbis exhortatus per Othonẽ ad benè, & religiosè uiuendum uitam ſuam Commutare noluiſſet, & uocato concilio prelatorum in eum menſe quarto anni noni ſui Pontificatus ex urbe aufugiſſet in Henrincos, ubi aliquamdiu, in ſyluis more ferarum latuiſſet, Clero perſuadente elegit ſummum PP. Ioannem Scrinarium ſedis Apoſtolicæ, & diaconum Lateranenſis Eccleſiæ, qui nominatus fuit Leo Septimus.

962 Et Diamberto preſule Cremonæ mortuo ei ſubſtituit Luizonem ex ſupremis ſuis conſultoribus. Qui illuc aſportare fecit corpus Sancti Hymerij Epiſcopi, & Confeſſoris furtim acceptũ ex oppido Flauiano Vmbriæ, ſeu Ducatus Spoleti, uel Campaniæ Romæ ſibi datum per Epiſcopum Melienſium, ſeu Iſmeriæ eius regionis, cuius fuit Epiſcopus diuus Hymerius. Otho, dum eſſet in Ger-

965 mania, Alberto filio Berengarij ex Corſica, in quam aufugerat uocatus per Siſigulphum Epiſcopum Placentinũ, & nõnullos alios in Galliam Ciſalpinam regreſſus copijs, in eum deſtinauit exercitũ Sicardum ducem ſuum, & ad Flumen Padi collatis ſignis ipſum repulit, occiſo Guidone fratre ſuo, & regionẽ Montisferrati conceſſit Aladramo filio Ducis Sanxoniæ, & genere ſuo ob Alexiam filiã ſuam, ac conſtituit rectorem Italiæ, dum authore, Antiſtitè Alburgienſe eos cognouiſſet, qui aufugerant ex Sãſonia

ſonia in Italiam iam decennio lapſo, & delituerant pęnes Galerum agri Albigenſis in Gallia ſubalpina, ducta Alexia uxore clam patre, qui dederat ei pręceptorem Alaramum, dum in Sanſoniam, & in eius aulam ſe recepiſſet 967
ex Italia, in qua in loco, ubi nunc eſt Alexandria in lucē productus fuerat parentibus ex Sanſonia euntibus uoti gratia in Hiſpaniam ad templum diui Iacobi, & educatus, etiam tunc cognitis. Et etiam Albertum filium Attonis Reguli conſtituit Marchionem Ateſte in agro Patauino, & Guidonem Malateſtam Comitem in Flaminia. Et Luizone Epiſcopo Cremonæ defuncto ſurrogauit Lutimprādum, eique mortuo infra breue tempus Oldericum Gallum, & Papiam profectus Siſigulphum, & comites reos coniurationis in eum factæ cum Alberto filio Berengarij cauſa cognita ex eis aliquos in Galliam, & aliquos in Germaniam relegauit. Et Olderico Epiſcopo Cremonæ confirmauit priuilegia pręceſſorum ſuorum, & qui in æde tūc maiori Cremonæ corpus diui Hymerij reponi fecit, unà 970
cū corpore diui Gregorij pręsbyteri, & Martyris Cremonam conducto ex Spoleto, ubi paſſus fuit martyrium anno 287. Et Ioanne ſummo PP. mortuo die quinta Septēbris, & quintadecima anni octaui ſui Pontificatus, & illinc ad dies tredecim, ſeu ſexdecim Benedicto etiam Ro. ſuffecto, & per eum Othone ſecundo, Theophaniaq; uxore conducta Romā coronatis corona Imperiali Otho pa- 973
ter unà cum eis redijt in Germaniam, & anno trigeſimoſexto Imperij ſui, & partus Deiparæ Virginis 974. in die 974
Pentecoſtis apud Melburgum in Auſtria obijt, & Viennę in Templo diui Martini eius opera, & ſumptu constructo ſepultus fuit, & Otho filius in Imperio perſeuerauit. Et anno decimo Imperij ſui, & die octaua Decembris ex ueneno ſibi propinato per Italos ob eius duritiem in ipſos, 984

fuit extinctus, ſeu ut aliqui dicunt ex uulnere ſibi illato ſagitta ueneno infecta in prælio habito cum ſaracenis, Romæ, & ibi ſepultus in ueſtibulo baſilicæ Vaticanæ ſupſtitibus filio eius nominis, Vgone Duce Carinthiæ Olderico, & Federico. Et Bertoldus filius Vgonis fuit primus Comes Sabaudiæ, & Matilde nupta Ezelino Comiti Palatino Rheni, & Odoricus nupſit filiam Theodorico primo Comiti Olandiæ. Et cum aliqui ex proceribus Germanis, qui Romæ erant intenderent eligere Imperatorē Rom. Henrincum Bauariæ Ducem, & primi Othonis ex fratre nepotem, alij Othonem filium defuncti, & nonnulli Itali proceres imperium ipſum reaſſumere contenderēt Otho filius tertius annorum duodecim Imperator fuit electus. Et Theobaldus uicarius ſuus Mātuæ, in eius agro inter Padum, & Laronem Flumina conſtrui tunc fecit monaſterium in honorem Diui Benedicti, & multis, & optimis poſſeſſionibus dotauit, & Gotifredo Præſule Mediolani mortuo, & auſpitijs Othonis ei ſurrogato per Bonitium ibi Ducem Landulpho filio, & nec admiſſo per Mediolanenſes electo per eos Arnulpho ex Caſtilioneis de Arzago, & ob id excitato tumultu per ſequaces Bonitij Tacio ex illic primoribus occiſo, & Landulpho ob id profecto Canturium, & Reginaldo fratre ſuo ad plebem Maſtaliæ de Piroano, & Vberto alio fratre Melegnanum, & Benzono, Riperiam, & Guardaſtallum, & itret acies Arnulphi, & ibi incolas ſibi aduerſantes collatis manibus in campo Carbonariæ, & Arnulphi profligatis, Otho Cæſar, dum ad eum confugiſſet Arnulphus, exercitu profectus Mediolanum illud obſedit, eoq; inſcio facta per præſulem, & Mediolanen. inuicem conciliatione Mediolanū ingreſſus ibi ab Arnulpho fuit coronatus corona ferrea.

Oldericus, præſul Cremonæ procurauit erigi monaſterium,

ſterium, & Eccleſiam in honorem diui Laurentij ex ſuo 990
proprio patrimonio, & ære in loco, ubi erat ſacellum ei
dicatum extra Ciuitatem ibi deputatis monachis, eisque
Guazone Abbate dato ad ſeruiendum omnipotenti Deo
ſub regula Diui Benedicti. Ioanne ſummo PP. anno de- 994
cimo cum dimidio ſui pontific. defuncto Othone autore
ei ſurrogatus fuit Gregorius Quintus Saxo patre Otho-
ne in ſeculo nominatus Bruno. Et dum Othone Cæſare 995
ex Italia per Galliam in Germaniam reuerſo exagitatus
ſeditionibus Creſcentij, & nonnullorum aliorum Roma
norum ex urbe abijſſet in Hetruriam, & illinc in Germa-
niam ad Othonem per Creſcētium ei ſubſtitutus fuit Ioā-
nes Grecus Epiſcopus Placentiæ. Et Otho cum Grego- 997
rio ſummo PP. exercitu properauit in Italiam, & Romam
profectus ipſam munitam præſidio per Romanos, & Cre
ſcentium ab eis factum conſulem ſumma cum poteſtate
obſedit, ac oppugnauit, & dum Creſcentius cum antipa-
pa ingreſſus fuiſſet arcem Adriani per eos etiam munitā
præſidio à Romanis nolentibus reſiſtere Othoni ſibi a-
pertis portis urbis in ipſam fuit introductus. Et dum
eum acceſſiſſent Creſcentius, & antipapa ſpe ueniæ e-
greſſi arcem antipapam ſibi oculis effoſſis uita, & Pontifi-
catu, poſtquam eum occupaſſet per dies decem iuſſit ex-
ui, & Creſcentio uulneribus per turbam ibi popularem
illatis Gregorium reſtituit ſedi Apoſtolicæ, & per eū unà
cum Maria uxore die octaua Maij inſignitus fuit corona
Imperiali, & ipſo annuente facta fuit conſtitutio, Qua ꝑ
petuo ius Imperij Romani penes Germanos remaneret
data autoritate in futurum eligendi Imperatorem præſu-
libus Moguntino pro Germania, Treuerenſi pro Gallia,
& Colonienſi pro Italia, Marchioni Brandiburgenſi poſt
illius electionem eius Camerario, Comiti Palatino Rhe-

ni dapifero, Duci Sanſoniæ Enſifero, & Regi Boemiæ ad
dito ad tollendam diſcordiam inter electores, ſi quę in-
ter eos in electione oriretur, ut quem elegiſſent, & ſum
mus PP. confirmaſſet Auguſtus Imperator haberetur, &
habito conuentu per eos electores, & alios prçlatos, &
proceres Germanię in aliqua ibi Ciuitate per eos legitti-
mis ſuffragijs eligitur aliquis ex ipſis ſapiens, & excellens
uir rex Germanię, & conductus Aquiſgranum ibi in Ec-
cleſia diuę Marię, & in ſolio Caroli magni locatus coro-
natur corona argentea gladio cum balthęo deinde armi-
lis, cum clamide, & ſceptro, & baculo ei porrectis ſacro
oleo unctus ꝑ Archiepiſcopum Maguntinum uti Regni
Germanię Cancellarium, licet Aquiſgranum ſit in dyoce
ſi Colonię, & Archiepiſcopus Treueris ſit antiquior alijs
in Germania, & mox ductus Mediolanum ibi eligitur Co
mes Italię, & coronatur corona paleę tritici contexta ſpi
cis turgentibus, qua nunc coronari debet Alexandrię, &
mox eligitur Rex Italię, & Mediolani ī ęde diui Ambroſij,
ſeu Modoetiæ in ęde diui Io. Bap. ꝑ Archiepm̄ Mediolani
ſacro oleo ungitur, & corona ferrea coronatur, ibi aſſiſtē-
tibus p̄ſulibus Cremonę, Papię, Placentię, Brixię, Parmę,
Nouicomij, Sauonę, Vintimilię, & Albigauni ad ſiniſtrā, &
ad dextrā Vercellarū, Nouarię, Laudę, Derthonę, Tau
rini, Aquenſis, ac Genuę, qui ſunt decem, & octo, & dein-
de habito conuentu per eum Ducum, Marchionum, Co-
mitum, Vaſſalorum, et aliorum Magiſtratuum Italorum
pro Imperio, & legatorum Ciuitatum ibi liberarum in ui-
co Roncaliarum propè ciuitatē Placentię, & auditis, ac in
tellectis, & ſublatis eorum controuerſijs, & ſtabilitis ipſo
rum iuribus, et ſibi datis legibus, conductis Romam per
Archiepiſcopum Mediolani ſibi ſingulis populis in itine-
re occurrentibus cum faculis, et factis aclamationibus, et
per

per eos prǽſtitis debitis obſequijs in ęde Lateranēſe oblatus per ipſum Archiepiſcopum ſummo Pontifici per eum eligitur Imperator,& ungitur ſacro oleo,annulo ei in digito dextro impoſito,& enſe nudo tradito coronatur corona aurea,& ſceptrum Imperiale, cum orbe ei porrigitur, ac datur,& poſtea per ipſum creātur Duces,Marchiones, Comites,Vaſalli, ęquites, & Magiſtratus pro Imperio in Italia, & dum in ea eſt ibi incolę tenentur ei pendere fodrum,quod eſt quędam quantitas frumenti, quæ ſępe ex timata comutatur in pecuniam.Et ad onus paratæ, quod eſt ſumptus in uijs aptandis,& pontibus faciēdis, quibus ipſe ſit tranſiturus,& ad onus māſionatici quod eſt in terra,& cęteris,quæ ſunt exercitui in agro hoſpitāti neceſſaria, ſi quidem Regi Italiæ tātum ius terræ eſt attributum, ut ex omnibus,quæ ipſa producit ad uſum hominum neceſſaria quantum opus ſit militibus ſuis, exceptis bobus, & ſeminibus ad colendum terram neceſſarijs, & idoneis: Regalia autem quæ ei ſpectant, & ſępe conceduntur ad ſui arbitrium aliquibus de eo benemerētibus dignitates, & pretia, & ſcilicet uectigalia, thelonea, portus, ripatica, pedagia,piſcheriæ,molendina, ſalinæ, fluminum uſus, & ius monetæ cudendæ,& omnis redditus ex eis prouenies et quæ ſunt huiuſmodi. Et anno 998. Otho Cęſar profectus Cremonam de menſe Februarij conceſſit Oldorico ius ripatici,portuum, ac piſcationum fluminis Abduæ et cōfirmauit priuilegia eidem cōceſſa per Pręceſſorçs ſuos in Imperio, et ſuſcepit in ſui protectione monaſterium per Oldericum ipſum ex ſuo proprio ære de recēti erectū ad honorem, et memoriam, et ſub titulo diuorū Sixti, et Laurentij martyrum, eiuſq; Abbatem, et Monachos in eo locatos,et degētes ſub regula diui Benedicti cum omnibus bonis,et prędijs ei aſſignatis in uicis,et Pagis Coſtæ Columbariæ,

997

998

Columbariæ, Lupariæ, Bulgari, Dulmonæ, Benedei, Reuoliſchi, Valcharenghi, Camporelarum, Randulinghi, ſancti Prudentij, Caſaliſbutani, Ragidade, Zouenenghi, Vultedi, Platinæ, Caneti, Rauſcatæ, Quiſtri, & Curticellarum, eorumq; colonis. Et anno 1002 & decimono
1002 no Imperij ſui die uigeſima Ianuarij ad Paternum uicum Galliæ Ciſalpinæ deſtinato Byzantium ad Conſtantinũ ibi Imperatorem legato Arnulpho de Arzago Pręſule Mediolani petitum uxorem Zoem ex filiabus ipſius Conſtantini, & obtenta, & nec deſpõſata, duobus chyrothecis ueneno infectis ſibi dono tranſmiſſis per uxorem Creſcentij ex eo ueneno perijt, & illinc eius cadauer in Germaniã abductum fuit Auguſtam, & ibi in templo maiori ſepultum.
1003 Et anno ſequente Henricus ſecundus claudus nuncupatus Dux Bauariæ, & Othonis primi ex fratre nepos per electores ex autoritate ſibi attributa à memorata conſtitutione Gregorij olim ſummi Pont. electus fuit Cæſar, & Arduinus Marchio Yporegiæ habito cõuentu Papia procerum ciſalpinorum ꝑ illos fuit electus Rex Italiæ, & per ibi Pręſulem coronato Arnulpho Archiepiſcopo Mediolani inuito, per eum dono habito à Conſtantino Imperatore Byzantij ſerpente æneo per Moiſem in deſerto fabricato. & illinc allato Mediolanum, & ibi in templo maiori repoſito. Et Henricus Cæſar Olderico Cremonæ Pręſuli mortuo ſurrogauit Landulphũ ex eius conſultorib. & capellanum, eiq; confirmauit omnia conceſſa anteceſſorib.
1014 ſuis per prędeceſſores ſuos. Et anno 1014. & duodecimo electionis ſuæ ex Germaniæ in Italiam exercitu deſcẽdit, & ibi in Gallia ſubalpina, dum Arduinus Marchio Yporegiæ, ibi occupans regnum ei occurriſſet acie militari, ſecũ pręlio congreſſus, fuit ſuperatus, & mox reparato pręlio apud

apud Verouã eum ſuperauit, & profectus Mediolanũ ibi fuit inſignitus. p Heripertũ illic Prꝭſulem corona ferrea, 1015 & illinc Romam profectus, ibi quoq; per Benedictũ ſummum Pont. in die Paſchatis fuit coronatus corona aurea.

Et Heripertus prꝭſul Mediolani Cremoneñ. dũ Vgoni, & Belingerio, ſeu Berẽgario comitib. uallis Mercuriolæ, & plebis Arzatæ, fautoribus latronum diripientium Ducatum Mediolani auxiliati fuiſſent in eum, aduerſus illos copijs militaribus profectus, ut ipſos tolleret, & expulſis ex eorum dominio, & Cremonam profectis, & dum eos inſecutus fuiſſet, prꝭlio uictis unà cum Cremonenſibus, ſuppeditauit, & à quo pars uicus maioris Cremonæ denominata fuit, & Douariæ nunc ibi ciues, & olim potentiſſimi, ex Douaria Inſulæ Fulcheriæ oppido denominati, & de familia illorum de Anſelmis, & affines Heriperti, & per eum ſibi cõceſſis multis oppidis, & uicis agri Cremonenſis ſub feudo Cremonæ ſubſtiterunt. Et Landul- 1022 phus prꝭſul Cremonæ ualdè infeſtus Abbati, & Monachis diui Laurentij, eis graue damnum intulit, & cũ etiã moleſtus fuiſſet populo Cremonenſi, ob illius arrogantiam per eum expulſus fuit extra ciuitatem, & eius pallatium duplici muro ex lateribus coctis, in quo erãt turres ſeptem, euerſum, & mox inſtauratum, & ampliatum, ut Corrado mox Imperatori reſiſteretur, & dum mox alios induiſſet mores, ac mutaſſet uitam, & cum populo Cremonenſe redijſſet in gratiam, receptus fuit per eum in Epiſcopum, & ob damna per eum illata Abbati, & Monachis diui Laurentij conſtrui fecit Eccleſiam, & ædes in honorem diui Victoris Martyris extra ciuitatem ad alteram ripam torrentis Rhodani, & erexit in prioratum, & quæ anno currente 1496. ibi facto clauſtro parco noĩato animalium ſylueſtrium corruit, & inſtaurata fuit in loco,

1023 ubi nunc extat. Henricus anno Imperij ſui uigeſimo, & menſe quinto die decima quinta Iulij obijt Bambergæ, & ibi in templo eius ſumptu erecto cum onere ſoluendi quotannis Eccleſiæ Rom. octo marchas auri, cum equo fulcito fulcimentis albis, & ab eis dimiſſo Beneuento redempto fuit ſepultus unà cũ Sinegunda, ſeu Sigiſmonda uxore filia Sigifredi comitis Pallatini non ſine nomine ſanctitatis, dum unà cum uxore ſanctè, ac caſtè uixiſſe dicatur, nupta filia Leompoldo Duci Auſtriæ filio alius Leompoldi. Et Corradus Sueuus Dux Vormatiæ, & qui ordines militiæ ſub Henrico duxerat electus fuit Cæſar, & qui propè Spiram habitabat in arce liburgica, & habuit uxorem Giſellam Burgundienſem ex deſcendentibus Caroli Magni Imperatoris Rom. R. Herneſti olim Sueuiæ Du
1025 cis. Et dum illi de Gambara de Modoetia, & Prealeonibus, & multi alij nobiles Mediolanenſes ab Heriperto Mediolani preſule ob illius tyrãnidem defeciſſent, & percuſſo fędere cum Laudenſibus, & ad fines eorum agri, et Mediolanẽſis per eos erecto oppido Mottæ illinc incurſarẽt, et diriperent agrum Mediolanẽſem, et Heripertus copijs militaribus coactis eis aduerſus illos tranſiuiſſet, et facto
1025 utrinque prelio pari marte, in quo occubuiſſet Oldericus factus Epiſcopus Laudę, expulſo Ambroſio per eum electo Laude obſeſſa et capta, et ibi in ſede Epiſcopali repoſi
1026 to acceſſiſſet in Germaniam ad Corradum Cæſarẽ: Corradus Henrinco filio ſuo infante Cæſare deſignato ex Germania ductus per Heripertum una cum Brunone preſule Coloniæ, quatuor regulis, Herneſto priuigno, Guidone Comite Italiæ eius uexilifero, et Vgone Comite trans Padum exercitu per montes Ziniſios deſcendit in Italiam et Vercellis celebrato Paſchate Mediolanum profectus fuit, et rebellibus Heriperti repreſſis, eoq; priuato autoritate

ritate eligendi Epiſcopum Laude,et cum ipſe,et alij popu li,et Principes Italiæ ab eo defeciſſent, et ſe uendicaſſent in libertatem,et Mediolanenſes in eum arma cępiſſent illinc properauit Corbetam, et inde Papiam,et illinc ad uicum Ronchaliarum, et ibi habito conuentu mox acceſſit Cremonam,et Lādulpho ibi Epiſcopo mortuo ſubſtituit Vbaldum, et illinc Mediolanum regreſſus illud obſedit, et ibi comiſſo equeſtri,et ſingulari certamine per Heriprādum Vicecomitem cum Bauerio Germano Corradi nepote eoq; ab equo deiecto,et ſibi amputato capite,occiſo,et Heriperto pręſule exauthorato eiq; ſuffecto Ambroſio 1026
Mediolanenſe Cardinale,et in templo diui Michaelis extra Mediolanum ſeu Modoetiæ, ut aliqui aiunt coronis paleę,et ferrea a Brunone pręſule Colonienſe acceptis,ipſius priuilegijs exuto Mediolano, et conceſſis Modoetię, et dum uellet conſecrare Ambroſium in die Pēthecoſtis ex uiſione diui Ambroſij in ſomnis ſibi facta,et ex frequētibus tonitribus, et fulguribus quibus percuſſum fuit tēplum ipſum et multi ex illius militibus tacti interierunt, uiſaq; per aera trabe ignita labi ſuper ſolem in eius occaſu,et cadere in terris poſteq; mox ſubſecuta territus direptis ibi ſuburbijs pedem retulit Corbetā, et illinc Papia, et inde Lucam,et Rainerio ibi Marchione ſibi occurrente Romam profectus ibi a Ioanne ſummo PP. in ſolemni die Paſchatis aſſiſtentibus Aedemondo Rege Anglię, et Rodulpho Burgundię Duce propinquis Giſellæ uxoris ſuæ coronam auream habuit inter Romanos, & Corradi milites ibi orta rixa,& comiſſa pugna,in qua multi utrinque occubuerunt regreſſus fuit in Germaniam,& illinc 1030. 1030
Natali Dominico, ibi celebrato cum Giſella uxore, & Hermano priuigno Giſellæ filio, & Conone Francorum Duce,& multis alijs Principibus per montes Tridentinos

exercitu

1033 exercitu ingreſſus Italiam,Brixiam acceſſit, & illinc Cre-
monam ibi Vbaldo pręſuli Cremonæ cõfirmatis eius Ec-
cleſię q̃buscũq; cõceſſis ꝑ pceſſores ſuos in Imperio ꝓ eo
procurante, & intercedente Giſella Henrici uxore eaq;
profecta Romã, iuit Mediolanum, & mox Papiam, & il-
luc profecto Heriperto pręſule Mediolani cum pręſulibus
Genuenſe, Vercelenſe, ac Placentino, & ibi iuſſo capti-
uari, & conſignari Pupioni pręſuli Aquileiæ, & mox o-
pera Abbatis ibi diui Syri fuga elapſo iuit Rauennam, &
celebrato ibi Paſchate, & eius agro euerſo, & omni Ita-
lia citra Apenınum in eius poteſtatem redacta redijt Cre
monam,& ibi per Ioannem ſummum Pont.illuc profectũ
exautoratis ibi Vbaldo pręſule, ac pręſulibus Genuenſe,
Vercelenſe, ac Placentino, ſequentibus partes Heriperti
1035 una cum ſummo Pont.illinc iuit Parmam, eamq́, dum ibi
celebraret natale dominicum orto tumultu inter eius mi
lites,ac Parmenſes, & per illos occiſo eius pincerna diripi,
ac cõburi iuſſit,& in Apuliam profectus,& nõnullis ibi ge
ſtis aduerſus Pandulphum illic Principem,& ex epydemia
ſęuiente in eius exercitu multis ex eius proceribus, nobi-
libus, & gregarijs militibus amiſſis redijt in Germaniam.

1035 Et anno natalis Dominici Milleſimo trigeſimo Quin-
to Corradus Imperator adhuc reuerſus in Italiam Brixiã,
& Cremonam profectus ibi de ſeditioſis pęnas aſſummi
1036 iuſſit, & prædia ſita apud Cremonam per quinque millia
paſſuũ ob damna illata per Cremonenſes Landulpho, &
Vbaldo eorum Epiſcopis Eccleſiæ ibi adiecit, & nequis
Dux, Comes, & Scudelaſſius eam in ipſorum poſſeſſione
turbaret, & etiam Cremonenſes, & Brixienſes, Mediola
nenſes, & Nouicomenſes de ſeditione conuinctos bonis
ſuis exuit, & in Germaniam relegauit, & Bonifacio Co-
miti Ferrariæ Ateſtino nupſit Beatricem filiam, & Lõgo-

bardos

bardos per uaria loca Italiæ prǽſertim Aemiliæ, & Venetiæ regionum exercentes Tyrannidem inſecutus, paſſim ubique deprehenſos repreſſit, atque bello atriuit, & Germaniam fuit regreſſus. Et anno 1036, Vbaldus prǽſul Cremonæ, dum eſſet ualde infenſus Valdemonio Abbati, & monachis diui Laurentij utrinque coactis copijs pugna commiſſa in Pago Iacus obſcuri fuit profligatus, 1036
Corradus Imperator anno 1038. & Imperij ſui quintodecimo perijt, die quarta Iunij in Friſia, & ſepultus fuit Bãbergæ una cũ Giſella uxore in eccleſia ibi cathedrali per eos fundata, eiq; ſucceſſit in Imperio Henrincus tertius filius ſuus, ſeu gener nũcupatus Niger. Et anno 1046. ex Germania in Italiam deſcendit exercitu cum Agnete uxore, & Mediolanum acceſſit, & ibi corona aſſumpta a Guidone prǽſule Romam profectus, & expulſis Ioanne Epiſcopo Portuenſe, Ioanne Archidiacono filio Petri Leonis inuicem contendentibus pro obtinendo ibi Põtificatu ab illis occupato, ex eo eiecto Benedicto Epiſcopo Tuſculano anno tertio, & menſe tertio, ſeu ſeptimo ipſius inuaſionis, Gregorium Sindericum Epiſcopum Bambergæ cõſtituit ſummum Pont. & ab eo nominato Clemente aſſumpſit coronam Imperialem die uigeſima nona Iauuarij una cum Agnete uxore. Et Bonifatius Lucenſis eius ſororius, die ſeptima Maij, occiſus fuit in uico Spinetæ agri Cremonenſis in inſidijs per ſicarios eiuſq; cadauer dellatum Mantuam, in æde ibi diui Andreæ erecta per Beatricem eius uxorem ſepultum ſuperſtite filio ſui nominis ac Matildæ mox eius hǽrede, & nupta Gotifredo, etiam Ateſtino. 1038 1046

Et Henricus anno 1057. Imperij ſui decimo ſeptimo, & die quarta Octobris apud Iſolariam Saſoniæ urbem Victore ſummo Pont. aſſiſtente perijt filio ſui nominis biennio 1057

nio precedente dum eſſet annorum quinq; Cæſare decla rato, dimiſſo ſub tutela Agnetis matris filiæ Gulielmi Ducis Aquitaniæ, & Pictauiorum, & quæ Gibertum de Corrigio clericum Parmenſem conſtituit pro Henrinco filio rectorem Italiæ.

1062 Et anno 1062. Nicolao Allobrago, Gerardo, dũ eſſet in ſeculo, nominato & Epiſcopo Florentiæ, ſummo Pontifi. mortuo die ſecũda Iunij menſis ſeptimi anni tertij ſui põtificatus ſucceſſit die ultima ſeptembris Anſelmus Badagius Mediolanenſis, & Epiſcopus Lucenſis, & ex Canonicis regularibus diui Auguſtini, & nominatus Alexander, & Giberto Parmenſe annitente, & permittente etiam Hẽrinco ſed reclamante Agnete matre per Epiſcopos Galliæ

1064 Ciſalpinæ die uigeſima ſeptima Octobris 1064. apud Baſileam habito conuentu Caudola Epiſcopus Parmẽſis fuit factus antipapa, & nominatus Honorius ſecũdus, & ut occuparet ſedem Apoſtolicam per eum coacto exercitu, in qua erant multi proceres Rom. ſummo Põtifici aduerſantes Romam ingreſſus, & ibi in campis Neronianis inter eum exercitum, ac Pontificium, in quo erant Gothifredus maritus Mathildis, Otho Vicecomes Dux Mediolani, & Odo Columna de menſe Aprilis comiſſa pugna, in qua multi utrinque ceciderunt illinc expulſus profectus fuit Mediolanum, & inde non multo poſt Romam accerſitus per Cintium filium Stephani ibi prefectum, & alios illic proceres factionis ſuæ, & reuerſus exercitu, & ibi occupatis per eum urbe Leonina, ac æde diui Petri, & Gothifredo eius acie, & Romanis in illum irrumpentibus dimiſſus per ſuos fautores ob id territos, & a Cintio per me

1067 dia agmina Ro. perductus in arcem Adriani, & ibi obſeſſus biennio ſolutis libris tercentum auri Cintio, & ab eo habito equo ſtrigoſiſſimo ex ea arce elapſus fuit.

Et

Et anno 1072. Alexandro ſummo PP. die duodecima Februarij anno undecimo cum dimidio ſui Pontificatus mortuo ſuffectus fuit Ildebrandus monachus ex Soana agri Senenſis patre Bonitio die ſequente, & die uigeſima octaua menſis Aprilis ſacratus, & nominatus Gregorius Septimus, & per eum monito Henrico Cæſare, ne alicui largitione corruptus p ſimoniacam prauitatem Epiſcopatus, & beneficia eccleſiaſtica cõferret, cõfirmata ẽt conſtitutione Nicolai ſui prçceſſoris, quo declarauit electionem ſummi PP. ſpectare Clero, non autem Imperatori aduerſus decretum factum per patrem Henrici, & cum Hẽrico hæc recuſante facere omnibus, quibus beneficia conceſſiſſet, interdictis ſacramentis Eccleſiaſticis, nocte natalis Dominici in templo B. Mariæ Virginis ad prçſepe Romæ celebraret miſſam, eſſetq; recepturus Euchariſtiam per ſatellites Cintij inſtigati per Gibertum Parmenſem Rauennæ prçſulem captiuatus, & intruſus in turrim munitiſſimam ibi regionis Parionis, & per Pop. Rom. hoc cognito facinore arreptis armis ex ea ereptus, & liberatus, ea turri, ac ædibus Cintij euerſis, & non inuento Cintio fuga prolapſo in Germaniam ad Henricum, eius familiæ mutilatis naribus coacta ſynodo Cardinalium apud Lateranum, Vgonem de Blanchis Cardinalẽ ex eius aduerſarijs eius opera per Henricũ cum Normannis, quibus ſummus Pont. intendebat mouere bellum percuſſo fœdere, ac Gibertum Rauennæ, et Theobaldum Mediolani, Vbaldum Cremonæ, Raymundum Treuigij, & multos alios prçſules, & antiſtites Galliæ Ciſalpinæ ſequentes partes Henrici exautorauit, & ſeparauit à gremio Eccleſiæ Ro. & per Henricum procurante Sigifredo prçſule Coloniæ habito conuentu apud Vormaciam procerum ſuorum, ac uiginti trium Epiſcoporum cum eo ſentientium electo 1072

Giberto antipapa, & nominato Clemente, & conſpectis in Italia tribus Solibus eũ preſulem Colonienſem, & alios, ac Henricum etiam exautorauit, & ſegregauit à cœtu Christianorum Fidelium, & mortuo Vbaldo Cremonæ preſule ei ſuffecit Arnulphum.

076 Et Cremonenſes anno 1076. & multi alij populi Galliæ Ciſalpinæ ab Henrinco, & Imperio Rom. cui, ac Regibus Italiæ pro eo, & alijs illud tenentibus, ac electis ſuppoſiti fuerant, defecerunt, & ſe in libertatem uendicarunt cõſtructis curribus iam repertis per Mediolanenſes, & ſuper eis appoſito uexillo ciuitatis, cuius iuris erat, retento manu per iuuenem impigerimum, dum ipſi currus eſſent rotis grandioribus, & aſſidibus firmioribus, panno undique purpuræ conſtracto, & tabulato inſtar turris quadratæ, & in eorum medio ligno proiecto ab eorum faſtigio rudentibus ad ſimilitudinem mali naualis dependentibus, & in eorum ſummitate affixa cruce aurea, & infra antena magna ſuſpenſa, unde explicaretur uexillum, & quos currus boues excellentis formæ ueſte candida induti trahe-rent eius data cura uiro clariſſimo uirtute, & genere, lorica, & aureo baltheo induto, & publico ſtypendio educato cum cohorte militum ſtrenuorum, qui eum comitabantur præcedentibus ſex Tibicinibus, & duobus ſacerdotibus aſſeruantibus tabernaculum ſuper ipſis curribus, in quo aſſeruabatur ſacramentum Euchariſtiæ, & celebrãtibus miſſam, & peccatorum militum audientibus confeſſiones; & alia eis ſpectantia obeuntibus, dum currus ipſi tenerentur in medio exercitus, qui in eo loco, in quo affirmabantur currus, caſtramentabat, & progrediebatur in hoſtes, & regrediebatur, & curribus amiſſis dilabebatur. Et cum multi alij Imperio ſubditi ab Henrinco defeciſſent, & Sanſones in ipſum bellum reparaſſent, & Epi-

ſcopus

ſcopus Metenſis cenſeret quoq; eum ab imperio deponendum, & Rodulphus Guelfo Teutonicus, & multi alij Principes Germani habito conuentu Auguſtæ, ne quid ſiniſtri aduerſus imperium ob hanc diſcordiam con ingeret decreuiſſent, ut ſummus Pont. illuc proficiſceretur, & ibi ab eo Henricus erratorum ſuorũ ueniam peteret, & cum ſe ea facturum iuramento ſpopondiſſet ſummus Pont. ex hoc, & etiam motus precibus, ac perſuaſionibus præſulis Treuerenſis ob id ad eum per Henrincum inter alios oratores tranſmiſſi Romam illinc abijt, & iter ſuum direxit ad Henrincũ. Et cum Vercellas appulſus per ibi præſulem, & Henrinci in Italia canzellarium clam a d.notitus fuiſſet Henrincum hoſtili animo in eum eſſe, retroceſſit; & ſe recepit in oppidum Canoſi agri Regienſis Cõ. Mathildis. Et cum Henrincus Italiam ingreſſus exercitu 1077
dimiſſo in agro Vercellenſe illuc ſe contuliſſet, & iuxta ibi muros depoſito ornamento imperiali media hyeme, ac aſpera per triduum moratus à ſummo Pont. ueniam erratorũ ſuorum in eum petijſſet, ipſum rogatu Mathildis, & Adelai Cõ. Sabaudiæ, & Abbatis Cluniacenſium ibi cum eo exiſtentium conceſſit, ipſumq. abſoluit, & imperio, & eccleſiæ reſtituit, pace utrinq; firmata die uigeſima Ianuarij. Et per Henrincum iureiurando promiſſa integra obedientia Sedi Apoſtolicæ, & cum illinc Papiam diuertiſſet, & ibi Cintio ſubita febre correpto, & mortuo iterum ab eccleſia defeciſſet; & per Othonem Sanſoniæ Ducem, & Rodulphum Sueuiæ Henrinci cugnatum ob eius uxorem, Henrinci ſororem dimiſſus fuiſſet, & per Othonem, & alios Electores, ac proceres Germanos in unum conuentos apud Forcieni in Germania de menſe Marij depoſitus ab imperio, & electus Rodulphus, ad eũ tranſmiſit coronam imperialem. Et Henrincus ex Italia

recedens in Germaniā exercitu profectus fuit in Rodulphum, & facto utrinq; conflictu ad Ambrottam amnem, in quo Epiſcopi Vormacienſis, & Madusburgenſis occubuerunt, ipſum expulit ex Sueuia in Sanſoniam, & Sum. PP. dum Parochi Eccleſiæ ſanctæ Agathæ olim cōſtructæ in ſuburbijs Cremonæ ꝑ ibi incolas ex elemoſina, & ſuo proprio ære ad oīpotentis Dei reuerentiā, & pro remedio animarum ſuarum, uigente diſcordia inter eum, & Henrincum ſibi commendaſſent, eam ſuſcepit in ſui protectionem.

1078 Et anno 1078. die duodecima Maij opera, ac ſumptu Culielmi Abbatis, & Guidonis Prioris Monachorū diui Benedicti Cremonam, ibi præſule Arnulpho, ac Odone Abbate ſancti Laurentij oſſa Diuorū Petri, & Marcellini translata fuerunt, & repoſita in æde Diui Thomæ culta per illos Monachos, & mox ꝑ Monachos montis Olyueti eiuſdem ordinis, & induentes indumenta coloris albi, ac ſacrata per Bonitium Epiſcopum Sutrinum, ac Legatum Apoſtolicum, & qui Romæ affecti fuerunt martyrio, & decapitati, imperantibus Diocliciano, & Maximiliano, & ſepulta apud Baſilicā Diuæ Helenæ inter duas lauros ibi conſtructam, & indicata fuerunt per Ro. ſacerdotem Romano monacho, & Nicolao, & Alberto presbyteris, & Ioanni diacono, dum eſſet in articulo mortis, cum iam diu occultata remanſiſſent, & mox per Sanſonem Lateranenſem eis Abbati, & Priori, qui ea habuerunt à quodā monacho, & Alberico presbytero habentibus eorum cuſtodiam multum rogatis.

1080 Et anno 1080. Henrincus Cæſar die quinta decima Octobris cum Rodulpho adhuc prælio congreſſus apud Mesburgū, eiusq; exercitu fuſo, eiq; amputata dextera, ipſoq; non multo poſt mortuo, & dum Henrincus filius

ſuus

ſuus ex Germania in Italiam, alio exercitu properaſſet,& apud Parmam Matildem, & Azonem Ateſtinum eius ſecundum maritum ſibi exercitu occurrẽtes utrinq; commiſſa pugna fudiſſet, ꝑ Bauariam alio exercitu cum antipapa eum aſſecutus fuit, & profectus in Hetruriam ibi obſedit Florentiã die uigeſima Aprilis,& mox ea dimiſſa 1082
illinc Romam progreſſus, & illinc expulſus regreſſus Rauennam, & poſtea per Spoletinos Romam reuerſus, & ingreſſus unà cum antipapa eam profanauit, porticibus ibi Diuorum Petri, & Pauli dirutis, & occupata urbe Leonina,& in campis Neronianis caſtris locatis mox Tybur acceſſit, & ibi dimiſſo antipapa cum pleroq; exercitu in Galliam Ciſalpinam redijt.

Et ut conijcere potui ex memoria facta ſuper quodam fragmẽto ꝑ quendã autorem haud celebrem Henricus filius interim eius iuſſu obſedit Cremonã, quæ ipſi, poſtquam ſe uendicarat in libertatem, recuſabat pendere cenſum pilæ aureæ ſex librarum, quam imperio Rom. quotannis pendere tenebatur, ut eam adhuc cõpelleret in ius imperij poſitis caſtris uerſus flumen Padi in uico Moſiæ, & cum aduerſus eum Cremonenſes, unà cum Mediolanenſibus, Placentinis, ac Parmenſibus profectis in eorum auxiliũ tuerentur, ac cuſtodirent uiriliter inde erumpendo,& prȩlia leuia ſæpe cõmittendo cũ Henrinci militibus,& Henrinco tœdio affectus longa ipſius obſidione,& diffiſus ea potiri factis inter eũ, ac Cremonẽſes per aliquot dies indutijs, eisq; deſtinatis fœcialibus obtuliſſet, ſe paratum fore controuerſiam dirimere ſingulari certamine cum aliquo ex eorum nobilibus, ubi ita eis placuiſſet, & Iohanninus Baldeſius ex oppidanis Caſalis maioris agri Cremonen. iuuenis impiger,& ſignifer ſupremus Cremonenſium obtuliſſet ſubire certamen ip-

 ſum,

ſum inuita pactione, firmataq; iuramento utrinque, ubi Henrincus ſuccubuiſſet in certamine, Cremonam à cenſu immunem, ac liberã dimiſiſſet, ſin minus Cremoneſes adhuc imperio ſe ſubiecissent, & cenſum debitum exoluiſſent, & tempore preſtituto certamini diſpoſitis tentorijs, & conſtructis ergaſtulis ligneis in agro Moſiæ, Henrincus, et Iohanninus equeſtres armati thoracibus, galeis, et alijs armis deffenſibilibus, lancea, et claua ſe obtuliſſent certamini, et inuicem concurriſſent, et congreſſi per horam fuiſſent, Henricus p Iohanninum lancea multum craſſa, et uiridi, quam habebat percuſſus, & ab equo, quem inſidebat, deiectus in terris dimiſſa uictoria Iohannino illinc abijt exercitu, Cremonamq; liberam dimiſit. Et Cremonenſes, ob tam clarum facinus, & beneficium eis præſtitum per Iohanninũ, uolentes ipſi aliquam gratiam habere, ei nupſerunt Bertam de Zolis unicam filiã, ac hæredem unius ex primoribus eorum cum dote oĩum fundorum iacentium in uico Moſiæ, & ex alluuione fluminis Padi ciuitati acquiſitorum, & omnium bonorum dimiſſorum in hereditate patris eius puellæ, & Iohanninus, cum nulla prole ex ea ſuſcepta obijſſet, eos omnes fundos, ac bona ſua ex teſtamento reliquit Cremonenſibus, qui ob id poſitis ad perpetuam memoriam eidem, ac uxori ſuæ duabus ſtatuis marmoreis in muro anteriori eccleſiæ cathedralis mox conſtructæ, & ad forũ maius ciuitatis in loco eminenti ordinarunt quotannis perpetuo in uigilia Aſſumptionis B. M. Virg. ad æthera, & die quarta decima Auguſti eas ornari ueſtimẽtis coloris rubei, & albi ſecũdum inſignia ciuitatis, quod mox ſemper factum fuit.

1083 Et anno 1083. Henrincus Cæſar, dum Ro. ad euitandas quotidianas agrorum ſuorum incurſiones, ac direptiones,

tiones, quæ fiebant per Henrinci milites, ac urbis obſi-
dionem, ſe ei permiſiſſent, urbi admoto exercitu eam in-
greſſus fuit, & ſummum Pont. dum ſe recepiſſet in arcem
Adriani, in ea obſedit, & cum Rubertus Viſcardus exer-
citu properaſſet ad auxilium ſummi Pont. ibi coronato 1084
antipapa in eccleſia Lateranen̄. illic aſſiſtentibus Epiſco-
pis Bononienſe, Ceruienſe, Mutinenſe, & Cremonenſe
p ipſum mox inſignitus corona imperiali in diebus Paſ-
chalibus illinc ibi euerſis domibus Corſorum nobilium
Rom. fautorum ſummi Pont. cum antipapa abijt Senas,
& Rubertus eius acie militari irrupens urbem per portā
Flaminiam reſiſtentibus Romanis eam combuſſit uſq; ad
arcum triumphalem Domitiani Laterano, ac Capitolio
receptis, Capitolioq; ſolo æquato, euerſauè parte urbis
illud, ac Lateranum interiacente ibi inter Ro. ac Norma-
nos commiſſis multis prelijs, & urbe ſibi tandem uendi-
cata ſummus Pont. per eum eductus fuit è mole Adriani
Caſſinum, & mox Salernū, ubi ex dolore animi die quar-
ta Maij quinta menſis ſecundi anni tertij decimi ſui Pon-
tificatus obijt, & die uigeſima eiuſdem mēſis Deſiderius
ex Samio Abbas Montis Caſſini inuitus factus fuit ſum-
mus PP. et nōiatus Victor Tertius, qui dum amplexatus
fuerit partes ſui præceſſoris, et eſſet in monaſterio Mon-
tis Caſſini die ſexta decima menſis Septemb. anni ſecun- 1087
di ſui PP. ex ueneno in calice expoſito, dum ſacrificaret,
fuit extinctus. Et Odo, uel Otho monachus olim Ebo-
racenſis, poſtquàm ſedes Apoſtolica uacaſſet per menſes
quinque ad eam fuit aſcitus, et nominatus Vrbanus Se-
cundus, qui aſſignauit Canonicis Regularibus ordinis
diui Auguſtini Cōgregationis eccleſiæ Lateranenſis Ro.
eccleſiam diuæ Agathæ Cremonæ, et poſtquam biennio
exagitatus ſeditionibus populi Ro. ac fautorū Henrinci

ſe continuiſſet in ædibus Petri de Leonibus apud templum diui Nicolai carceris in Tulliano, ei cedens iuit unà cum Cardinalibus, et plurimis alijs Melphim, et ibi habuit ſynodum, Et cum Henricus ex Germania rurſus exercitu Italiam ingreſſus fuiſſet, et ibi prelio commiſſo cũ acie Mathildis in campo Sorbariæ trãſpadum, uictus,
87 et obſeſſa Mantua per undecim menſes, eaq́; et Ferraria, et multis alijs Ro. eccleſiæ intra biennium occupatis per
89 illum, et rurſus apud Romam conſertis manibus cum agminib. militũ Mathildis ibi ſuperatus Corrado eius filio
93 ab ipſo deficiente iuerit Venetias, et illinc cum antipapa in Germaniam aduerſus Corradum, antipapa illinc mox tranſmiſſo in Italiam, qui iuit Beneuentum ad Ricardum illic Principem, Melphi abijt in Apulia, et ibi apud Trojã aliam habuit ſynodũ; et illinc progreſſus in Galliam Ciſalpinam apud Guardaſtallum, et Placentiæ alias habuit ſynodos, et Mediolanum profectus ibi incolas, et Preſu-
94 lem ibi diſcordes conciliauit, Et mox illinc properauit in Galliam Tranſalpinã, ubi apud Claramontem Aluerniæ
95 de menſe Octobris habuit aliam ſynodum cum prelatis, et alijs, qui erant cum eo, ac Gallis, et Germanis prelatis, et proceribus, in qua decretum fuit bellum aduerſus Saracenos, et Turcas occupantes Hieroſolymam, et Antiochiam, & alias urbes Chriſtianorum in Syria, & regionibus finitimis Orientalibus hortatu Epiſcopi Huricſis, & Petri Anachorite Galli, ex Ambianis Bellouacenſium Galliæ Belgicæ per illos infideles illinc expulſis omnibus Chriſtianis, prophanatiſque, & ignominioſè cuſtoditis Præſepe, in quo D.N. Ieſus Chriſtus conceptus è Spiritu ſancto aſſumpta noſtra carne natus eſt ex M. V. & Sepulcro, in quo eius corpus fuit poſitum depoſitum è cruce, cui turpiter affixum fuit die uigeſima quinta Martij, & ſolem-

ſolemnitatis Paſchatis Iudeorum ex inuidia, & falſis accuſationibus illorũ Scribarum, & Sacerdotum ꝑ Pontiũ Pilatum eorum pro Tiberio Cæſare procuratorem damnatus ad mortem pro Redemptione noſtra, ac totius humani generis, & ex quo Sepulcro, poſtquam in eo ſtetit per triduum ſurrexit, & illinc ad quadraginta dies adunatis in Galilea omnibus Diſcipulis ſuis cum Beatiſſima eius Genetrice omnibus uidentibus aſcendit in Cœlum, in eis regionibus prędicata per ipſum pœnitentia, & remiſsione peccatorũ, & factis infinitis miraculis, & oſtẽſis innumerabilibus uirtutibus ad conuertendum ad omnipotentem Deum hebreis ipſis ab illorũ impijs ſceleribus quibus ferè omnes infecti erant, & ad corroborandum, & plenè inſtruendum in fide diuina eius Apoſtolos, ad ipſos è cœlo poſt ipſam Aſcenſionem per decendium tranſmiſſus fuit Spiritus ſanctus.

Et tunc Henrincus Cremonenſis mortuo die prima Septembris B. Alberto Bergomenſe Abbate monachorum degentium in Monaſterio Putidenſe Dioceſis Mediolanenſis per eum fundato ſorrogatus fuit, & inter electos omnipotentis Dei ob ipſius probam, & ſynceram uitam, ac laudabiles mores fuit connumeratus.

Et anno ſequente ſummus Pont. regreſſus Italiam iuit 1096
Placentiã, & ibi in ſui gratiam autore Corrado filio Henrinci recepit Epiſcopos, qui adheſerant antipapę, & illinc iuit Guardaſtallum, & illic habuit aliam ſynodum, & Romam redijt, & illic, dum occupata Alba Marſorum per antipapam auxilio, ac inſtigatione Ricardi principis Capuæ, ac Beneuenti timuerit à Iohanne Pagano, & Rom Henrinco, & antipapæ adhęrentibus, dimiſſis ædibus Lateranis, ac ſanctæ Mariæ, ſe recepit adhuc in ædes Petri Leonis, ubi anno duodecimo, & menſe quarto ſui Ponti-

ficatus,

ficatus, & die uigeſima octaua Iulij perijt, eius cadauere latenter delato, ne Po. Rom. in illud ſęuiret ad templum diui Petri, & illic tumulato, & Raynerius Bleda ex Flaminiá patre Creſcentio, & matre Alſatia, & presbyter Cardinalis tit. ſancti Clementis, & monachus Cartuſienſis fuit ei ſubſtitutus, & nominatus Paſchalis Secundus.

Et interim Gothifredus, Balduinus, & Euſtachius fratres Bolioni, Rubertus Flandriæ, Raymundus Tholoſæ Comites, Vgo Magnus frater Philippi Regis Francorum, & multi alij duces, & proceres coacto multo exercitu ex Francis, Belgis, & aliquibus Germanis ex ibi regionibus, quo tranſiret in Syriam aduerſus infideles illos, ad illinc expellendum, & recuperandum regionem ipſam ꝑ illos occupatam (ut prefertur) aduerſus ipſam iter ſuum direxerunt, & dū Vgo, & Raymundus copijs ſuis deſcenderint in Galliā Ciſalpinā, iuerunt Mediolanū, & de menſe Octobris acceſſerunt Cremonam, & ſe eis aſſociarunt Otho Vicecomes, & multi alij Mediolanenſes, Cremonēſes, ac ex incolis eius regionis, & dum progreſſi fuerint in Apuliam, Boemundus, ac Tancredus patruus, & nepos Normani eorū copijs, quas haberent paratas, dum Boemundus, & Ruglerius pater Tancredi, & frater Boemundi inuicem gererent bellū ob ibi regnum, quod tenebat Ruglerius, depoſitis armis eos ſecuti ſunt, & dum ipſi oēs progreſſi fuiſſent in Thraciā, & Byzantium ſibi reſiſtente Alexio illic Imperatore, & mox ſecum autore Boemūdo inito fędere, & ꝑ eum ſibi ſubminiſtratis annona, ac materie bellica, & militibus, & alijs ad bellū neceſſarijs ipſi omnes graui periculo proſecuti fuerunt iter ſuum uerſus
1097 Syriam, & obſeſſa, & recuperata Antiochia anno 1097. de menſe Octobris ibi factus fuit Princeps Boemundus & mox multis alijs urbibus ex Bytinia, & Capadocia, &

Syria,

Syria; & reg: quibus ibi propinquis olim imperio Byzantij ſuppoſitis, obſeſſis, & receptis unà cum Hieroſolymis die quintadecima Iulij 1099. ibi factus fuerit Rex Gothifredus per ipſum exercitum Chriſtianorum factis multis conflictibus cum illis infidelibus, in quibus plurimi occubuerunt, ſed pleriq; infideles; qui ſemper ſuccubuerunt, & Otho Vicecomes congreſſus pugna ſingulari cum Voluce regulo Saraceno ſtaturæ giganteæ eum ſuperauit, & occidit ei adepto inſigni uiperæ habentis in ore hominē ſemideuoratum, quo utebatur; ad ipſam expeditionem etiam in auxilium Chriſtianorū per Venetos, ac Piſanos deſtinatis claſſibus fulcitis, & mortuo Gothifredo infra annum ſorrogatus fuit Balduinus frater. 109

Et Arnulphio præſuli Cremonæ mortuo ſuffecto Vualtero, ſedatoq; bello anno præcedente, de menſe Maij orto inter Cremonenſes, ac Cremenſes ob fines, & utrinq; commiſſo prælio, in quo multi occubuerunt, & deſtinctis finibus, & ſcilicet, ut aquæductus tranſiens per pagum Saluirolæ foret limes eorum territoriorum; & citra eius ripam eſſet Cremonenſium, & ultra Cremenſium, & uia Mozanichæ confinans agro Bergomenſi eſſet tota Cremonenſium.

Et Gibertus de Fois Guaſco dux turmæ equeſtris, dum ex Syria ab expeditione Hieroſolymitana reuerteretur ad lares ſuos, appulſus Cremonam, ibi infirmatus perijt, eiusq; cadauer ſepultum fuit in tumulo ſubterraneo ſibi conſtructo in templo ibi dicato diuo Aegidio, ſuper quo eſt eius inſigne trium bouum cum leone habente pedem leuum erectum cum tribus folijs lauri, atteſtātibus eum habuiſſe tres uictorias aduerſus infideles in Damaſco, & Hieruſalem, & cum ex eius domeſticis Cremonæ remanſerint, ex ipſis proceſſit ibi familia cognominata de Foliatis

101 tis: Et Com. Mathildis dum eſſet die prima Iunij anni
proximi in oppido Mirandulæ, innita conuentione cum
Abbatiſſa monaſterij Diuorum Sixti, & Fabiani Placen-
tiæ pro oppidis Guardaſtalli, & Luceriæ, eā conceſſit
Cremonenſibus. Et Henrincus Cæſar Giberto Co. Lo-
thoringiæ per nonnullos Epiſcopos Germaniæ, electo
Cæſare, & trucidato, ac uictis Sanſonibus geſſit etiā bel-
lum aduerſus Henrincum Quintum filium ſuum, etiam
Cæſarem electum per Germanos Epiſcopos, & ſibi rebel-
lem, & dum eo obſeſſo Moguntiæ per Henrincum filium
utrinq; cōcurſuri ibi forent armis, & Principes Germani,
qui erant cū filio id recuſarent facere, & Henrincus filius
106 illinc Norimbergum profectus illud expugnaſſet, ac diri-
puiſſet, cum inſequutus fuit, & dum ibi rurſus utrinque
paratis aciebus eſſent concurſuri, interponentibus ſe
Principibus Germanis, qui erāt cum eis ceſſauit à pugna,
& admonitus per filium, ut à ſuis miniſtris caueret clam
abijt Leodiū, & cum filius ex Aquiſgrano illuc profectus
intenderet illud expugnare occupauit pontem cōſtructū
ſuper Moſa flumine apud Vitriacum, & deſtinato eius
exercitu in exercitum filij ipſum aliqua clade repulit, &
per eum recepta Colonia ſequēte partes Cæſaris auxilio
ibi pręſulis, obſeſſoq; Leodio per quadrimeſtrē, ſtella in-
ſolita à ueſperis diei ueneris primi Quadrageſimæ ex au-
ſtro in occaſum conſpecta per dies uigintiquinq; lucere,
eiq; ingentem trabem accenſam occurere, & uiſis in cęna
Domini duabus Lunis, una ſcilicet in ortu, & altera in oc-
caſu, ac tribus Solibus, & Comete horribili per dies qua-
draginta, & multis alijs ꝓdigijs in aere, interijt die octa-
ua Auguſti, & anno imperij eius quinquageſimo, & cum
eſſet excōmunicatus, eius cadauer exhumatum remanſit
per quinquennium, & mox obtenta eius abſolutione ſe-

pultum

pultum fuit Spiræ in baſilica maiori unà cum cadauere Bertæ eius uxoris filiæ Othonis, Marchionis Italiæ, ex ea etiam ſuſcepta filia nupta Othoni Regi Ruſcorum. Et Henrincus Cæſar continuauit in imperio.

Cremonenſes de menſe Iunij profecti Brixiã eam obſederunt,& ꝑ Papienſes,dum gererent bellum cum Derthonenſibus accerſiti unà cum eis,ac Laudenſibus menſe Auguſti profecti Derthonã,eius ſuburbia combuſſerunt, ipſamq; obſederunt, & Mediolanenſibus ꝑ Derthonen. ad eorum opem uocatis, & profectis, utrinq; geſtis nonnullis prelijs, in quibus multi occubuerunt, domum redierunt,& Eccleſiam inchoarunt Cathedralem die uigeſima quinta Auguſti Vualterio eorum preſule in honorẽ Beatiſſimæ Mariæ in cœlum aſſumptæ. 1107

Et anno 1109.Othone Vicecomite Angleriæ Com. ac Mediolani Principe mortuo anno quinquageſimo qnto ſui principatus ſuperſtite Andrea filio ex Lucretia Gallica uxore annorum decem & octo aduerſus Brixienſes de menſe iunij inchoarunt bellũ. Et anno ſequente Petro eorum Duce cõmiſſo prelio cum illis, ipſos profligarunt, & obſederunt Brixiam, & ꝑ illos accerſitis Mediolanenſibus, eisq; profectis in ſui auxilium, & utrinq; reparato bello, & alio cõmiſſo prelio ad flumen Olij, uicti fuerunt multis hinc inde cadentibus, & ex eis obrutis in aquis fluminis Olij Andrea Vicecomite Mediolanenſium duce,& mox per Mediolanenſes, & Brixienſes uictoria potitos recepta, et ſolo æquata die ſeptima Maij Laude ueteri, eodem menſe eam recuperarunt, et dimiſerunt Laudenſibu,s illinc expulſis Mediolanenſibus, ac Brixienſibus. 1109 1110

Qui anno proximo ingreſſi Cremonã die mercurij decima Auguſti Petro ibi tyranno, ac incolis inuicẽ diſcordibus, eam diripuerunt, ac combuſſerunt, audito ibi 1111

terre-

terremotu die tertia Ianuarij.

1114 Henricus Cæſar primis quinq; annis rebus imperii compoſitis in Germania anno eius ſexto illinc in Italiam deſcendit exercitu triginta millium pedeſtrium, & uiginti millium equeſtrium, unà cum filio, et Nouaria ſibi reſiſtente capta, et combuſta, et Mediolani habita corona à Griſolamo ibi præſule, et Andrea Vicecomite domino illic confirmato inde comitatus per Griſolamum Vgonem Camerlenghum, et Amizonem Piſtorienſem Cremonã acceſſit die decima ſeptima Iunij, et ad preces Domiti, Prepoſiti ibi ſanctæ Agathæ dedicatæ, ſeu oblatæ diuis Petro, et Paulo eam ſuſcepit in ſui protectionem cum omnibus ſuis, quæ haberet tam in ea ciuitate, quàm extra ipſam in uicis Monticellorum de Vbertis, Aquælongæ, Badoni, et ibi caſtro, et alijs ſibi pertinentibus, Campimagri, et ibi eccleſia ſancti Chriſtophori, et eccleſia ſanctæ Valeriæ in Aulgia cum duodecim terræ iugeribus, et eorum colonos, ſeruos, et ancillas ſuper eis commorantes, & illinc deſtinata parte exercitus in agrum Brixienſem per eum arce Gauardi expugnata, inde diſcedẽs Mantuã Parmam, ac Ferrariam Com. Mathildis ſuppeditauit, ac expugnauit Pontremulum ditionis Lunenſis, cum ibi incolæ noluiſſent eum admittere, ac diripi iuſſit, et pace inita cum Mathilde illinc iuit Sutrium, et ibi exercitu ſubſtitit, et inter eum, ac ſummum Pont. ultro, citroq; miſſis legatis re compoſita, et iuramento per eum interpoſito, facta pollicitatione ſe urbem paccato agmine ingreſſurũ, illosq;, qui ab ipſo obtinuerant epiſcopatus, ab eis abdicaturos, eam ingreſſus fuit die decima Februarij, et poſitis caſtris ad montem Gadij, ſeu Mali urbem Leoninam occupauit, et illinc à mole Adriani profectus eſt ad baſilicam diui Petri, et oſculatis ibi pedibus ſummi PP. ſtantis

illic.

illic habitu ſolemni, ad altare maius, mox ab eo facta poſtulatione, ut ipſis, quibus dederat epiſcopatus, confirmaret, eoq; cum id recuſaſſet facere, captiuato per milites Henrinci, templum ingreſſos ad id ſigno habito, unà cum multis prælatis, ſpoliatis eorum bonis, & cum Romani tam atroci iniuria ei facta, & indignitate rei cōcitati armis arreptis Teutonicos ſecum militantes unà cū eo ex urbe expuliſſent, multis ex eis occiſis pedem retulit ad montem Soractem, & ibi ſummo PP. ac prælatis, diſpoſitis circum quaq; cuſtodibus, dimiſſis, reliquum exercitum admouit urbi eam oppugnaturus, & cum occupato monte Mameo p milites Henrinci, & illinc factis incurſionibus in agrum Ro. eum ferro, & igne, ac rapinis euertendo. Et cū Sum. PP. motus precibus Ro. ad eam auertēdam ruinam perductus ad montem Soractem adhibitis notarijs annuiſſet poſtulatis Henrinci, eumq; coronaſſet die tertia Aprilis in templo diui Petri, factus ſui cōpos non multo poſt in Germaniam redijt, & dum eſſet Veronæ Vualterio præſule Cremonæ inſtante ſuſcepit in ſui protectionem pro remedio animæ ſuæ, & Bertæ eius uxoris eccleſiam Cathedralem Cremonæ de recenti ampliatā ſub titulo, & ad honorem Aſſumptionis B. Mariæ Virg. & ei confirmauit uicos Butanenghi, Caſtri ueteris, Inſulæ Ronduladeſchi, Caſænouæ, Brotamani, Azanelli, & Fontanellæ, cum ſacello ſancti Saluatoris, & oratorio diui Mauritij. Et ſummus Pont. coacto concilio Romæ apud Lateranum reuocauit omnia per eum cōceſſa Henrinco uti ſibi ipſi extorta. Mathildis die uigeſima tertia 1115
Iulij annorum ſeptuaginta ſex deceſſit Vincentiæ, ſeu Florentiæ, uel Mantuæ, eiusq; cadauer ſepultum fuit in eccleſia monaſterij diui Benedicti inter flumina Padi, & Laronis, legata teſtamento eccleſiæ Ro. omni regione à Spi-

ſia amne, & ſancto Quiritio agri Senenſis, & Rhadicorphano, uſq; Ceparanũ inter Apeninum, ac mare extante, & in diœceſi Cremonenſe erectis ecclesijs Plebium triũ litterarum Ioannis, Sex pillarum, ſanctorum Iacobi, Petri in Dulmona, Geminiani Guratæ, & Octouillarum, & in ſuburbijs Cremonæ eccleſię ſanctæ Agathæ ibi conſtitutis duodecim Canonicis Regularibus, aſſignatis multis fundis in uico Aquælongæ Badoni, & territorio Caſtrileonis cum multis honorantijs, & quæ primo nupſit Guidoni duci Sueuiæ, eoq; uti impotente repudiato, Gottifredo, & eo mortuo Azoni Eſtenſi.

1116 Anno 1116. Henrincus Imperator Occidentalis indignatus in ſummum Pont. quia reuocaſſet omnia ſibi conceſſa (ut pręfertur) ex Germania rurſus Italiam exercitu irrupit, & ut è medio eum tolleret, ipſiq; alium ſufficeret, à quo rurſus coronaretur, Romam profectus omnia ibi adiacentia populatus fuit, & per Tholomeum, & Abbatẽ Farſenſem, eorumq; ſequaces magna cum pompa fuit introductus in eam, & ex Campania accerſito Mauritio Hiſpano Epiſcopo Bracharenſe eum creauit antipapam, & appellauit Gregorium, & per Ro. appellatum Bordinũ, & credens, ſe fuiſſe quoq; priuatum per ſummum Pont. dignitate imperij per illum, qui erat exul, apud corpus diui Gregorij iterũ ſe coronari fecit, & die uigeſimanona Martij ad interceſſionem Epiſcoporum Bernardi Parmę, Landulphi Aſtæ, Victoris Bononiæ, Sigifredi Vercellarũ, & Azonis Nouariæ, dum eſſet apud uicum Fontanæ in agro Bononienſe, recepta ſub eius tutela Abbatia Viardæ Epiſcopatus Cremonenſis unà cum Mandinulpho eius Abbate, & omnibus bonis acquiſitis, & acquirendis, necnon allodijs, & libellarijs, interdicendo, ne quis Archiepiſcopus, Epiſcopus, Comes, Vicecomes, Scutellarius, &

Abbas

Abbas ei, & monachis ibi Deo ſeruientibus moleſtiam inferrent, & Cremonenſibus in ſui gratiam receptis, ac facta promiſſione per ipſum eis auxiliari aduerſus ſuos hoſtes die ſexta Iulij Odone Comite, & Diacono Perſico eorum legatis ex Italia properauit in Germaniam, conceſſis etiam Cremonenſibus iure in aquis fluminis Padi.

Et anno 1119. ex Germania rurſus Italiam ingreſſus exercitu Romæ ſe appropinquauit poſitis caſtris ad ędes diui Petri, & Gelaſius ſummus Pont. noſcens eum uti hoſtem Ro. Eccleſiæ, & ut ei noceret, illuc acceſſiſſe ex Laterano abijt in ædes Vulcanini Romæ tunc potentiſſimi, & illinc duabus triremibus repertis, Vulcanino comitante, & Germanis Henrici militibus eũ egreſſum Romã telis, ac ſagittis impetentibus iuit Adriam, & illic Terracinã, & mox Gaietam patriam ſuam, & Henrincus Ro. ingreſſus fuit, & intendens ſuppeditare ditionem Romanorum obſedit Otriculum oppidũ agri Anagini, & Gulielmo duce Apuliæ, & Ruberto Capuæ, & Ricardo Aquilæ, Principibus Normanis profectis ad ſummum Pont. & per eos ſe, ac quibuſcunq; eorum iuris ipſi ſuppoſitis, ac pollicito omni auxilio aduerſus Henrincum, & alios factionis ſuæ, & ex eius ordine coacto exercitu ad oppidum ſancti Germani, comendato antipapa familiæ Frangipanum, ac ſequacium cædibus, incẽdijs uẽ, ac rapinis in Italia cõmiſſis inde regreſſus fuit in Germaniam. 111

Anno 1121. Cremonen. ex agro Brixienſe cœperunt pagũ Aquænigræ, & cum Parmenſibus ad glaream ſancti Ioannis pari marte manus conſeruerunt, & mox pacem fecerunt. Et anno 1125. Lambertus ex Fagnano agri Imolenſis epiſcopus Hoſtienſis fuit electus ſummus PP. & nominatus Honorius, Hyemsq; aſperrimã fuit, qua infiniti mortales, & animantiã perierunt, & flumen Padi 112 112

gelu concretũ fuit,ut iter uiatoribus,& plauſtris onuſtis, & ductis per boues, & equos ad ea traiicienda ipſum flumen prębuerit, & conſumpti fructus ex nimio frigore,ac grauis fames ſubſequuta fuit.

126 Anno proximo die uigeſima Aprilis apud Traiectum perijt Henrincus Imperator, & ſepultus fuit Spiræ in eccleſia ibi maiori anno Imperij ſui uigeſimo, nulla dimiſſa prole ex Mathilde uxore, filia Henrinci Regis Angliæ mox nupta Gottifredo Co. Andagauienſi, ex quo ſuſcepit Henrincũ mox Ducem Normãdiæ,& Regem Angliæ.

127 Et anno ſequente Lotharius ſecundus filius Gulielmi Co. Dux Sanſoniæ ex opera Alberti pręſulis Moguntiæ fuit electus Cæſar, Federico,& Corrado nepotibus Henrinci Leompoldo Co.Orientali,& Carolo Flandriæ competitoribus die uigeſimanona Auguſti,& ex quibus Corradus Dux Franconiæ per Gottifredum Co. Pallatinum Rheni, ac urbes Francorum, & Sueuorum electus fuit. Et Lotharius inſtigatus per Albertum pręſulem Moguntiæ ſecum coniunctis Olderico Boemorum, & Henrinco Bauariæ Ducibus exercitu profectus in Corradum,& Federicum fratrem ſuum ex Agnete ſorore Henrinci exercitu obſedit, eorum oppidũ Noricorũ, & per eos coactis copijs illinc pręlio repulſus iuit Hiperbolim,& cum ſe recepiſſent Spiram, illuc profectus ibi eos obſedit, & diffiſus ea potiri illinc abijt, & Henrinco Bauariæ Duci fratri Guelfonis nupta Geldria filia, ex qua prodijt in lucem Henrincus cognominatus ſuperbus, & à Leone, eũ deſtinauit exercitu in Sueuiam aduerſus illos, & illinc Corradus deſcendit exercitu in Italiam, et ibi occupata Gallia Ciſalpina coronatus fuit Mediolani corona ferrea per Anſelmum Puſterlam ibi Prçſulem, & Lotharius Spira, Vlma, et Norimbergo expugnatis eum inſecutus fuit, ip-

ſeq;

ſeq; diffiſus uiribus ſuis illinc in Germaniã regreſſus fuit.

Et Febronia Abbatiſſa monaſterij ſanctorum Sixti, et Fabiani Placentiæ conceſſit die octaua Ianuarij Cremonenſibus tertiam partem Guardaſtalli, et Luzariæ prȩter ibi eccleſiarum ꝑ eos die quinta Decembris innita conuentione cum Placentinis offerendi ꝑ eis quotannis eccleſiæ ipſius monaſterij Byzantinum Romanatum.

Anno 1130. Cremonenſes eorum Conſulibus Florebaldo, et Anſelmo bellum habuerunt cum Cremenſibus de menſe Iunij, et cum obſediſſent Cremam per Mediolanenſes, quibus adhæſerant in odium Cremoneñ. in eorum auxiliũ uocatis illinc repulſi fuerunt de menſe Octobris. Et dum tranſmiſiſſent cohortes militum quoq; Brixellum aduerſus Brixienſes, et Mutinenſes, ex eis quamplurimi traiciendo Padum in eius aquis obruti remanſerunt, & multi fuerunt captiuati, Vualtero eorum prȩſule anno prȩcedente mortuo, et Vgone ei ſubſtituto, ipſiq; non multo poſt mortuo, Vberto, et Lambertus Abbas ſancti Laurentij procurauit ex Vrbe aſportari Cremonã corpora diuorum Marij, Marthæ, Audifacis, et Abacuh parẽtum, et filiorum martyrio affectorum anno dñi 306. Romæ unà cum reliquijs diuorum Vrbani ſummi Pont. ac Quirini etiam Martyrum, et reponi in eccleſia ſancti Laurentij. 113

Et anno ſequente oſſa diui Hymerij, quæ diu occulta remanſerant de menſe Maij fuerunt reperta, et repoſita in loco patentiori eccleſiæ ibi maioris. 113

Innocentius ſummus PP. non ualens reſiſtere factioni Anacleti antipapæ filio Petri Leonis Rom. ex Vrbe profectus in Galliam, et Philippo filio Ludouici ibi Regis, et Henrinco Angliæ Rege repertis apud Carnutum exhortatis ad expeditionem aduerſus infideles, et mox ꝓfectus 113

Leodium, et ibi reperto Lothario Cæſare, et ab eo requiſito auxilio, quo poſſet redire in Italiam, habita ſynodo etiã Rhemis illinc cum eo primo uere deſcendit in ipſam, et profectus Placentiam illic habuit aliam ſynodum.

Et cum Lotharius in uico Calzinario, ſeu Ronchaliarũ caſtra firmaſſet, Piſas acceſſit, et ibi Piſanos cum Genuenſibus belligerantes compoſuit, ac Syrum Genuæ Epũm, tunc Mediolani Archiepiſcopo ſuppoſitum creauit Archiepiſcopum, ei ſuppoſitis tribus Epiſcopis Corſicæ, ac Bobij, et Piſarum, alijs tribus Corſicæ, ac Populoniæ, ei quoq; ſuppoſitis. Et Lotharius profectus Mediolanum, & per Anſelmum ibi præſulem Modoetiæ coronatus unà cum Mediolanenſibus, & Cremenſibus fruſtra obſedit Cremonam menſe Nouemb. Soncinoq;, & uico ſancti Baxiani, & nonnullis alijs ibi finitimis in odium Cremonenſium direptis, & euerſis, cum ſummo Pont. iuit Viterbium, & caſtris firmatis ad pontem Mameum iuxta eccleſiam ſanctæ Agnetis, ſummus Pont. dum ad eum ſe illuc cõtuliſſent Theobaldus præfectus urbis, ac Petrus, & Leo, & alij Ro. ſui fautores per Ianiculum ingreſſus regionem Transtiberinam ſedi Apoſtolicæ fuit reſtitutus, ac reſedit in Ianiculo, antipapa nuſquam apparente. Oppido Piceleonis menſe Septembris ędificato in agro Cremonenſe ad ripã Abduæ fluminis, ubi olim fuit forũ Diocontiorũ. Et Lotharius dum eſſet apud Fontanam Epiſcopatus Placentiæ Richilde cõiuge ſua intercedente, & Vberto Epo Cremonæ inſtante confirmauit quæcunq; ſibi conceſſa per Henricum pręceſſorem ſuum.

1134 Et debellato Ruglerio Normano ex Italia in Germaniã reuerſus, & inter eum, & Corradum ſibi dimiſſo titulo imperij opera diui Bernardi ſolus remanſit in eo.
Et Cremonenſes menſe Septembris inſtaurarunt Soncinum

num demolitum per Lotharium. Et diuus Bernardus Mediolanēſib.dum eis,quia adheſiſſent Corrado Sueuo, interdicta eſſent ſacra per ſummum Pont.& mox dimiſſo Corrado Lothario adheſiſſent, abſolutionem, & ueniam impetrauit, & Cremonam profectus, & Papiam, ut ibi incolas, & confederatos cum Mediolanenſibus componeret, re infecta ex Cremona redijt Mediolanum.

Et Lotharius anno 1136. accerſitus ꝑ ſummum Pont. 113
in Ruglerium, ex Germania rurſus in Italiam per Vallem Tridentinam ineunte autumno exercitu deſcendit unà cum Rachilde uxore filia Henrinci Co. in Hortoim Getrudi Marchionis in Sanſonia, Henrinco Duce Bauariæ genero, & Conrado Sueuo, & caſtris Gardæ, & Guardaſtalli receptis ea conceſſit Henrinco.

Et cū Mediolanenſes, & Cremonenſes ei occurrerint, Cremonēſ. hoſtes imperij iudicauit,& Cremenſes à Cremonenſibus accuſatos,cum eſſent ex eorum comitatu ab ipſis defeciſſent ad Mediolanenſes, & citati,coram eo nō affuiſſent, ſententia damnauit.

Et Papiam progreſſus ibi incolas ſibi data pecunia per 113
eos in ſui protectionem recepit, & die uigeſima octaua Maij,dum illinc regreſſus fuerit iturus in Apuliam,caſtra metatus fuit ad Caſale maius in agro Cremonenſe,& dum eſſet Parmæ cum Venetis eorum legatis illuc accedentibus fœdus percuſſit, & habita claſſe à Piſanis, & per eos direptis Amalfi, & Acriuella eorum oppidis, & agris obſedit,& in ſui poteſtatem redegit Barulum,& ex omni Apulia, & Calabria expulit Ruglerium in Siciliam, & in eis pręfecit regionibus Comitem Raynonem, ſeu Reginulphum, ſeu Reginerium, uel Raynerium, ex ſuis proceribus inſignitū titulo ducatus Apuliæ,& ibi eo dimiſſo aliquibus copijs Germanorum unà cum ſummo PP. reli-

quis Romam redijt, ubi fuit inſignitus per eum corona imperiali ibi aſſiſtentibus legatis imperatoris Byzantij illuc miſſis gratulatũ de uictoria per ipſum habita in Ruglerium. Et antipapa ex humanis ſublato,& per fautores alio creato,& ſtatim depoſito, exhortatione diui Bernardi, eo autore quoq; dum eſſet Mediolani anno ſuperiori inchoato ordine monachorum Humiliatorum conuentualium ſub regula diui Benedicti eis data, & die trigeſima Maij 1199. confirmato per Innocentium tertium tunc ſummum Pont. Guidone de Porta nobile Mediolanenſe procurante. Lotharius ex urbe redijt in Galliam Ciſalpinam, & menſe Octobris ſecum coniunctis Mediolanenſibus,ac Cremenſibus occupauit Soncinum,& ſanctum Baxianum Cremonenſibus,ei fruſtra reſiſtentibus, & mox dimiſit, & condidit leges de pheudis.

1138 Et anno ſecuto receptis in ſui gratiam Cremonenſib. eis requirẽtibus obſedit oppidum Cremæ, & mox in eos indignatus ipſo dimiſſo diripuit eorum agros, & dum ex Italia per uallem Tridentinam in Germaniam rediret, & eſſet in ibi ſylua inter Elnã, & Licum flumina morbo ſuperuento redijt Veronam, & ibi die quarta Decembris undecimi imperij ſui obijt, eiuſq; cadauer illinc in Saxoniam tranſlatum illic in monaſterio Ciſtercienſi ſepultum fuit ſuperſtite filio ſui nominis ex Egetrude mox nupta Henrinco Duci Auſtriæ, eiq; ſucceſſit Corradus tertius Sueuus ex familia Scopiarum, Princeps Francorũ per Henrincum ſextum eius auunculum cõſtitutus,competitor ſuus.

1139 Et anno 1139. Cremonenſes unà cũ Parmenſibus obſeſſa Crema die quinta Iunij cũ Mediolanenſibus in eius auxiliũ profectis apud Ripãaltã eius agri conflixerunt,& ſuccubuerũt ex eis multis captiuatis,& mox pacẽ fecerũt

Anno

Anno 1141. Vbertus eorum Prȩſul erecto altari diuo 114
Stephano cum ſacello die uigeſima ſeptima Iunij illud cō
ſecrauit, & titulum eius Epiſcopatus ipſi ſubiecit, repoſitis in eius ſacello conſtructo in parte ſuperiori eccleſiæ cathedralis propinqua ædibus ibidem Epiſcopalibus reliquijs B. Mariæ Virginis, ſanctorum Apoſtolorum Petri, Iacobi Alphei, Bartholomei, ſanctorum Martyrum Stephani, Laurentij, Sixti, Calixti, Georgij, Chriſtophori, Vincentij, Pantalemonis, Blaſij, Vitalis, Geruaſij, Portaſij, Primi, Fȩliciani, Coſmæ, Damiani, Fabiani, Sebaſtiani, Marcellini, & Petri, Quatuor Coronatorū, Abdon, & Sennen, Baſilij, Appiani, Herculani, Fȩlicis Vincentini, Nicomedis, Ioannis, & Pauli, Griſanti, & Dariæ, Hyppoliti, Caſſiani, Germani, Nazarij, Celſi, Saturnini, Siſinij, Vitalis, Martialis, Abundij, Irinei, Agapeti, Fauſtini, Artemij, Dionisij, & Septem fratrum, & Fȩliciſſimæ eorum matris, & ſanctorum Confeſſorum Gregorij Papæ, Ambroſij, Martini, Nicolai, Hymerij, Syri, & Geneſij Epōrū, Simpliciani, Sabini, Materni, Zenonis, & Benedicti, & ſanctarū Virg. Agathæ, Ceciliȩ, Margaritæ, Eufemiæ, Anaſtaſiæ, Helenæ, Victoriæ, Candidæ, Paulæ, & Concordiæ nutricis diui Hyppoliti, & de ligno ſanctæ Crucis, & ueſtimentis B. M. Virg. Sepulchri Dominici, purpura qua indutus fuit, & de fimbrijs ueſtimentorum eius, ueſte Pauli Apoſtoli, & uirga Moyſis, & mox cum alijs repoſitis in ſacrario eiuſdem eccleſiæ.

Anno 1146. Cremonen̄. menſe Iulio prȩlio congreſſi 114
cum Mediolanenſibus apud Cremam ſuccubuerunt, ut ipſi Mediolanen̄. eorum ſcriptis commendarunt. Et Eugenio tertio Piſano ſummo Pont. eo autore Romæ Senatoribus abrogatis ibi incolis inuitis, & ægre ferentibus, & dum, cum id prȩſenſiſſet, ueritus illorum inſidias, illinc

 abijſſet

abijſſet ipſum inſequētibus telis, ac ſagittis ex Italia profecto in Galliam,& ibi cum Cardinalibus,& alijs pręlatis quos ſecum habebat,& Gallicis,& Germanis per eum celebratis Synodis Pariſijs,& Rhemis hortatu, ac opera ipſius, ac Lucij ſecundi Bononienſis prędeceſſoris ſui, & diui Bernardi Corradus Imperator Henrinco filio ſuo ætatis puerilis ex conſenſu Electorum, & aliorum Principum Germanorum in unum cōuentorum apud Francumfordium electo Cæſare, & coronato Aquiſgrani de menſe Februarij, & ex Germanis, Hiſpanis, & Italis coacto per eum exercitu ſeptuaginta milliū equeſtriū, & pedeſtriū unà cum Terrino Germano Epiſcopo Portuenſe, ac legato Apoſtolico, ac Friderico Sueuo Aenobarbo nuncupato nepote, Duce ſupremo ſuo, & multis alijs Ducibus, Principibus, proceribus, & nobilibus earum nationum, inter quos fuit Martinus Turrianus Mediolanenſis de menſe Maij. Et mox Ludouicus Rex Francorum ſimili exercitu ex Francis,& Italis cōſcripto unà cum Eleonora uxore, & Guidone Florentino presbytero Cardinale tit. ſancti Griſogoni,& legato etiā Apoſtolico, & multis alijs ex ſuis, ac Italis, Ducibus, Principibus, proceribus,& nobilibus tranſiuerunt in Syriam ad ſubſidium Balduini Regis Hieruſalem,& aliorum ibi incolarum Chriſtianorum aduerſus infideles Miramino Meſopotamiæ, & Saladino Alepi filijs ſanguigni Sultanis, & dum applicuiſſent Byzantium ſibi datis per Emanuelem ibi Imperatorem cognatum Corradi omnium perfidiſſimum, & inimicum chriſtianorū Occidentalium pręcurſoribus, qui eos exercitus conduxerint per loca deuia, ſylueſtria,& ſterilia, ac tranſmiſſa farina mixta gipſo ad perdendum eorum milites, & ex qua, cum factus fuerit panis, ex quo comederint, multi interierint, & etiam factis multis pręlijs cum

infi-

infidelibus in itinere ſibi occurrentibus,ac repulſis graui illorum ſtrage multi alij occubuerunt, & per reliquos,ac milites Templarios,Hieroſolymitanos,ac Teutonicos, & alios orientales Corrado Cæſare, Ludouico,& Balduino Regibus, & alijs Ducibus, & Principibus, qui erant ſecũ,
aſſiſtẽtibus obſeſſo fruſtra Damaſco de menſe Maij anni 114
ſequentis, & dimiſſo, illinc plurimis amiſſis tum ferro, tũ fame,tum peſte,tum alijs morbis cauſatis ex aeris intemperie, tum alijs uarijs caſibus, & Turriano captiuato per infideles, & martyrio affecto reliquis redierunt in Europam.

Anno 1148.Cremonenſes ſecum coniunctis Parmen- 114
ſibus,ac Pallauicinis de menſe Decembris cõmiſſo prẹlio cum Placentinis illos profligarunt ex illis multis occiſis, & captiuatis, & ductis Cremonam.

Et die quinta menſis Iulij anni proximi conſertis ma- 114
nibus cum Mediolanenſibus apud Caſtrum nouũ buccæ Abduæ,illos quoq; fuderunt multis utrinq; deſyderatis, & capto eorum curru.

Et de menſe Decemb. anni ſequentis emerunt caſtrũ 115
ipſum à Placentinis, & cũ eis dimiſſis Parmenſibus fẹdus
percuſſerunt. Et Corradus Cæſar Co. Pallatino ſibi cõ- 115
tumace repreſſo, dum eſſet in oppido Locrenſe apud Gemundam,ſeu Bambergã die tertiadecima Februarij anni quinti decimi imperij ſui uitæ conceſſit non ſine ſuſpitione ueneni ſibi propinati per nonnullos phyſicos ex Italia deſtinatos à Ruglerio Normano Rege Siciliæ ad eius curam ſuperſtite Federico nepote ex Henrinco filio mortuo ex aeris contagione, die tertiadecima Iulij, uiſaq; in aere columna ignis ardentiſſimi obuia ſibi quæq; comburente, & conſumente, & quæ corruerit in flumen Padi propè Placentiam.

Federi-

Federicus Aenobarbus ita nominatus ob barbæ ele-
gantiam nepos ſuus ex Federico fratre, & filia Henrinci
olim Ducis Bauariæ Dux Sueuiæ die quinta Martij apud
Francumfordium electus fuit Cæſar, & die Dominica de
menſe Aprilis Aquiſgrani coronatus per Arnoldum ibi
præſulem in eccleſia diuæ Mariæ, aſſiſtentibus alijs electo
ribus, & habuit uxorem Odellam filiam Leompoldi Mar-
chionis Vintimbergi. Cremonenſes profecti Modoetiã
eam ceperunt, & mox ea dimiſſa Scalonam delati ea po-
titi ſunt. Et Parmenſes prelio innito cum Placentinis, &
Cremonenſibus apud campum Caſſiculi die uigeſima-
quinta Iulij eos fuderunt ex ipſis multis captiuatis, & du-
ctis Parmam. Eugenio ſummo Pont. Terracina, Scena,
Norbana, & arce Fumonis recuperatis è manibus tyran-
norum, qui eas occuparant, Tybur profecto ſolatij gra-
tiã, & ibi mortuo die octaua Iulij octaui anni noni ſui põ-
tificatus factus eſt ſummus Pont. Anaſtaſius quartus Ro.
& olim abbas ſancti Ruffi dioceſis Velinternæ, & Cardi-
nalis patre Benedicto. Et Federicus Cæſar uita functo
Co. Pallatino abſq; prole ei dato ſucceſſore Corrado fra-
tre ſuo ex Germania ꝑ montes Tridentinos exercitu de-
ſcendit in Italiam de menſe Octob. & de menſe Nouẽbris
firmatis caſtris in uico Roncaliarũ propinquo Placentiæ
iuxta ripã fluminis Padi, & ibi habitis comitijs cum ſuis
Principibus, & alijs conſultoribus iuit Mediolanum, &
extra ipſum in templo diui Ambroſij ꝑ Vbertum Piroa-
num ibi præſulem inſignitus fuit corona ferrea, & ſeu Mo
doetiæ, & mox concepto odio in Mediolanenſes ſibi par-
ce annonã ſubminiſtrantes, ac recuſantes ciuitates Noui-
comij, & Laudæ per eos demolitas inſtaurare, in gratiam
Nouicomenſium, Laudenſium, Papienſium, & Cremo-
nenſium, & Gulielmi Marchionis Montisferrati ſecum
con-

coniunctis eorum copijs illis mouit bellum, eorũq; agro curſitato, et direpto, ibi oppido Roſatæ, ad cuius pręſidium erant quinq; centum Mediolanenſes, depopulato, ac combuſto, et per Mediolanenſes ad eum placandum exautorato Gerardo ipſorum conſule, duobus pontibus conſtructis ſuper alueo Ticini fluminis demolitis, irrumpit agrum Nouarienſium aduerſus Guidonem Co. Blandrate ſequentem partes Mediolanenſium, et ibi dominantem, et illic oppidis Maninæ, Galiardi, et Tricæ receptis de menſe Decembris deſcendit in gratiã Marchionis Montisferrati aduerſus oppidanos Cairi, et Aſteſes Marchioni contumaces, et Cairum; et Aſtam, dum ibi incolę illinc ad montes propinquos aufugiſſent, diripi, ac comburri iuſſit, et regreſſus agrum Mediolanen. & ibi Abiate,
Galliate, et Trecate quoq; euerſis, Derthonam de menſe 115
Februarij obſedit, et de menſe Aprilis Obitione Malaſpina duce illuc tranſmiſſis ad ſubſidium ꝑ Mediolanenſes ducentum militibus eam prælio ingreſſis, ex ipſis cadentibus Vgone Vicecomite, Iohannino Maynerio, Lafranco Crutio, Albertino de Carate, Lafranco de Curte, & Ruglerio ſanctæ Mariæ in ſui poteſtatem redegit, et ſolo æquari iuſſit die quinta decima Aprilis, et progreſſus in agrum Brixienſem ibi Senigam combuſſit. Et Cremonenſibus conceſſit ius monetæ cudendæ, dũ eſſet in agro Veronenſe, eo iure, et quibuſcunq; alijs regalibus priuatis Mediolanenſibus. Et Papiam profectus ibi die Dñica uigeſima quarta eiuſdem menſis triumphum duxit, et illinc abijt Placentiã, et die uigeſima ſeptima obſedit, eaq; dimiſſa profectus fuit Parmam, et illinc Bononiam, et ibi celebrata Penthecoſte iter direxit in Hetruriã, ac Latiũ, et illic propè Sutrium firmatis caſtris, et inter eum, ac ſummum Pont. ſibi imparem eſſe noſcentem ſedata con-

trouer-

trouerſia inter eos uigente, ipſiq; Adriano Quarto ex uico Albano ſummo PP. obuiam facto ad Sutrium ibi eius pedibus oſculatis Romã ſecum profectus illic in eccleſia diui Petri die uigeſima nona Iulij feſtiuitatis ipſius per eum fuit coronatus corona aurea ſolemniter. Et dum Romani eo in actu irruiſſent in ipſius milites Teutonicos caſtramentantes in campis Neronianis, multis ex eis occiſis, ipſisq; intra urbem, & Vaticanum introductis, & Ro. in urbem repulſis, et ibi utrinq; conſertis manibus ex eis circiter mille occiſis, et ducentum captiuatis, et in gratiã ſummi Pont. dimiſſis. Et cum plurimi ex ſuis militibus nimio æſtu uigente morbo contagioſo oppreſſi quotidie deficerent, et Henrincus Dux Bauariæ Catulus nuncupatus eo dimiſſo iuiſſet in Germaniã, et ibi nouos motus concitaret, omiſſo bello, quod intendebat mouere Gulielmo Normano, iuit Anconam, et illinc in Galliam Ciſalpinam. Et Veronenſes, dum ei tranſeunti per eorum agrum armati occurriſſent, et ſecum per eius milites cõmiſſo certamine redacta in ſui poteſtatem arce munitiſſima, et ad fines ipſius agri, et inter montes erecta, in quam nõnulli ex eis ſe receperant, repręſſit ex eis circiter mille occiſis, alijsuè captiuatis, et ducentum ex ipſis laqueo ſuſpenſis, et mox habita pecunia à Veronenſibus eis data uenia ex Italia, ibi dimiſſo Vicario Gulielmo Marchione Montisferrati properauit in Germaniam aduerſus Henrincum ipſum Catulum nuncupatum.

Et Cremoneſes de menſe Maij anni proximi diripuerunt agros Laudenſium, et cum eis, ac Cremenſibus pręlio congreſſi illos ſuperarunt multis ex eis captiuatis, ac occiſis. Et Mediolanenſes Gualuagno Duce unà cum eis direpto, euerſoq; igne, et ferro dominio Montisferrati, et Gulielmo ibi Marchione debellato regreſſi ſunt agrũ

Papi-

Papienſem, & ibi occupatis, & prędæ expoſitis oppidis Serezani, & Sunzani, & Nouicomenſium Morengo turri Annonio, ac Farra, Papienſibus, & Nouicomenſibus ſibi fruſtra reſiſtentibus, & cum incolæ Vallis Lugani, ab eis, quorum partes prius ſequebantur, defeciſſent, & Papienſes, ibi ſibi occurriſſent die quarta Iulij in campo Rodulphi ibi utrinq; commiſſo prelio profligarunt, & Luganenſes uiginti quoq; eorum oppidis depopulatis menſe Auguſto ad priſtinam ſanitatem redegerunt. Et Gualuagno adhuc duce die prima Iulij caſtramentati apud Carſeolum obſederunt Vigleuanum, ad cuius pręſidiũ erant copijs Marchio Montisferrati, Otho Malaſpina, & alij ſeptem Marchiones, ac Papienſes, & ibi die tertia decima utrinq; cõmiſſo prelio, & fuſis Papienſibus, & confederatis etiam expulſis ex oppido Suezani per eos occupato nocte diei noni menſis Iunij ex ipſis ducentum occiſis, & tercentum captis illud ceperunt, & demoliti ſunt, & Papienſes preter morem debilitatos menſe Octobris compulerunt in ius ſuum Papiæ mœnijs ſolo æquatis, eaq; inter pagos Mediolanenſium redacta, & ab eis ex ipſorum nobilibus centum, & ex popularibus ducentum pro ſeruanda ſibi fide, habitis obſidibus, & Derthonam inſtaurarunt, & Nouicomenſium, Lauden. & Cremonenſium agros, quia Papienſibus opem tuliſſent, concurſarunt, ac depopulati ſunt, Laude quoq; direpta, ac demolita, ibi incolis profectis Picelconem, & Papieñ. cum preter modum oppreſſi ꝑ Mediolanenſes Arditione Riuoltella, & Othone Brixienſe per Adrianum ſummum Pont. motum eorum, ac Laudenſium calamitate, tranſmiſſis Mediolanum ad eos legatis, ab ipſis defeciſſent facta irruptione in eorũ agrũ uſq; Papiam menſe Nouemb. eoq; direpto, & Leumelo demolito adhuc compulerunt in ius ſuum.

Et

Et Cremonenſes Cremenſiũ agros quoq; curſitarunt, ac diripuerũt ex eis multis captiuatis,& Cremonã ductis, & Marchione Montisferrati obſeſſo anno ſecuto in oppido Caſalis, eiusq; oppidi, ac ſancti Geruasij, & ſtabuli de menſe Iunij direptis, ac combuſtis per ipſos debellato, ac facto tributario. Inter Federicum, ac ſummum PP. orta controuerſia,& ad ipſum, dum eſſet Auguſtæ per ſummũ PP. tranſmiſſis legatis Henrinco presbytero tit. ſanctorũ Nerei,& Archelai, & Iatino diacono tit. ſanctæ Mariæ in Schola Greca Cardinalibus, & per Vbertum Pirouanum præſulem Mediolani, Andream Schachabarotium, Fulconem Landrianum, Simonem Crucium, Albertũ Gambaram,& Rampinum Sarctorem notarium, Mediolaneñ. tranſmiſſis legatis, & ꝑ Papienſes Rolãdo de Botichiella, Lafranco Torta,Facio de ſancto Nazario,Viola de Canapanoua,& Arditione de Petra, & Laudẽſes Alberto Alemano,& Magiſtro Homobono aduerſus Mediolanenſes, pręmiſit ex Germania in Italiam Raynaldum Cancellarium ſuum, & Othonem Com. Pallatinum, Qui recepto oppido Riuoli ad fines agri Veronenſis,& Tridentini in montibus munitiſſimo,& ab ibi incolis,& Veronenſibus recepto iuramento fidelitatis erga Federicum illinc progreſſi ſunt Veronam, & inde Mãtuam,& mox Cremonã, & ibi habuerunt comitia cũ pręſulibus Rauennæ,Mediolani, & alijs q̃ndecim pręſulibus Mediolani Suffraganeis, Marchionibus, Comitibus,Conſulibus,& Legatis ciuitatum circumuicinarum ſequentium partes Federici,& eis perfectis illinc facto receſſu. Federicus conductus per Albertum Alemanum, & Magiſtrum Homobonum de menſe Nouembris deſcendit adhuc in Italiam, unà cum Federico pręſule Coloniæ, Arnaldo Moguntiæ, Helino Treueris, & Landiſlao duce Boemiæ,& multis alijs Epis,

Pręla-

Pręlatis, Ducibus, Principibus, Proceribus, & nobilibus, & exercitu centum millium equeſtrium, & pedeſtrium ex Francis, Burgundionibus, Sanſonibus, Sueuis, Bauaris, Boemis, Auſtriadis, Vngaris, Lothoringis, Charetanis, & Ripariolis, & omiſſa Verona ingreſſus fuit agrum Brixienſem ſociorum Mediolanenſium, & cum ſibi auſi fuerint armis occurrere, eos utrinq; pręlio cōmiſſo repulit, & Brixia, eiusq́; agro direptis compulit in ius ſuum, & ſibi per ipſos datis ſexaginta obſidibus, ac pecunia, eis ueniā dedit. Et Cremoneñ. eorū Conſulibus Lafrāco Struſio, Tincto de Muſagatta, ſeu Albertino de Muſotorculo, Arigono de Guazzonibus, Pontio de Geroldis, Pelegrino de Pozalibus, Ambroſio de Curtis, & Marchiſio de Marianis promiſit non permittere aliqua caſtra conſtrui inter Abduam, & Olium flumina.

Et anno ſubſecuto Mediolanēſes legatos ad ipſum leniendum tranſmiſſis per eos, & ab eo repulſis declarauit rebelles Imperij Romani, illisq́; indixit bellum, & cum equeſtres circiter mille Galuagno duce ſibi aduerſus ipſos progredienti exercitu auſi fuiſſent occurrere ad flumen Abduæ, illos utrinq; pręlio cōmiſſo Ducibus Boemiæ, & Dalmatiæ ductoribus repulit, & profectus fuit Leucum, & ibi traiecto flumine Abduæ ope Nouicomenſium Ruſca de Ruſcis ex Belinzona, Gallucio Lambertacio, Manfredo de Lauezario, Ruſca de Aduocatis, Ioanne de Lugano, & illis de Fegino autoribus acceſſit Nouicomium, & mox Modoetiam, ubi unà cum Beatrice uxore reaſſumpſit coronam, & capto, & munito pręſidio Tricio, & ibi repoſito ærario, & ad eius cuſtodiam dimiſſo Raynone Teutonico cum militibus, & Beatrice uxore filia unica Raynaldi Comitis Byzantini, & Ducis Burgundiæ ab ea habitis ꝓ dote Ducatu Burgundiæ, & Galliæ Nar- 1159

boneñ.repudiata Odella prima uxore, die prima Auguſti metatis caſtris apud Lacum Larij in pratis de Caſtirago iuit Laudã, & mox ad montes Briantinos, ſeu Genzonis, & illinc equeſtribus mille uſque ad mœnia Mediolani traſmiſſis, & ibi in eos facta impreſſione per Mediolanenſes repulſis, nonnullis ex ipſis occiſis, & nonnullis captiuatis illud obſedit die ſexta Auguſti ibi Galuagno, & Viuiano Angleriæ Comitibus ducibus, unà cum Marchionibus Montisferrati, Eſtenſe, Salutij, Careti, Maleſpinæ, & Capitij, Ferrarienſibus, Bononienſibus, Patauinis, Veronenſibus, Vicentinis, Taruiſinis, Rauennatenſibus, Mutinenſibus, Regienſibus, Parmenſibus, Mantuanis, Cremonenſibus, Papienſibus, Laudenſibus, Nouicomenſibus, Nouarienſibus, Vercellenſibus, Aſtenſibus, Bergomenſibus, Bergolenſibus, Blandatrenſibus, Hetruſchis, & Vmbris inimicis Mediolanenſium ẽt conſenſu ſummi Pont. & in eos erumpentibus Mediolanenſibus Corrado Vicecomite, & Tutio Mandello ducibus, & utrinq; leui commiſſa pugna eis, & multis alijs occiſis pedem referentibus in urbem, & expugnato arcu triumphali nũcupato ibi in ſuburbijs munitiſſimo à Boemis, & per Cremoneñ. & Papienſes, agro illorum concurſato, & direpto, ferroq; & igne euerſo, & ibi ſolo æquatis oppidis Roſati, Gallarati, & Treccati poſt multa leuia prælia ibi utrinq; commiſſa, in quibus plurimi occubuerunt. Et cum Mediolanenſes fame opprimerent, ac peſte abſumerentur ipſos ſe ei permittentes autore Guidone Co. Blandrate compulit in ius ſuum, & ſibi per ipſos datis obſidibus tercentum de obſeruanda fide, ac ſolutis libris ſex millibus argenti recepit in ſui gratiam die octaua Septembris, & dimiſſo Mediolano illinc iuit Modoetiam, & inde ad uicũ Roncaliarum, & ibi per quatriduum habuit comitia cum

ſuis

ſuis cōſultoribus,eccleſiaſticis,ac laicis,& proceribus, & ſibi dimiſſis per præſulem Mediolani ibi aſſiſtentem Ducatu Bulgariæ, Marchionatu Martheſanæ, & Comitatu Seprij olim ei conceſſis ab imperio ibi quoq; aſſiſtente Guidone de Crema diacono Cardinale tit. ſancti Caliſti Legato Apoſtolico,Peregrino Patriarca Aquileiæ,ac præſulibus Taurini, Albæ, Ypporegiæ, Haſtæ, Nouicomij, Laudæ, Cremonæ, Placentiæ, Regij, Mutinæ, Veronæ, Brixiæ, Bergomi, & Concordiæ, ac Conſulibus, & Prętoribus earum, & aliarum ciuitatum Galliæ Ciſalpinæ, Flaminiæ, & Piceni, & ibi principibus ex cōſilio Bulgari, Martini, Boſſiani, Cremonenſium, & Iacobi, & Vgonis Germanorum I. C. & ex ſuis conſultoribus,& ex quibus Martinus filius Ioannis etiam I. C. & Bulgarus publico ſtipendio cōducti legebant, et docebant iura in gymnaſio Bononień. & præfecit unicuiq; ciuitati Vicarios ſuos, & ab eis ciuitatibus obſides recepit, & Cremonenſibus eorum Conſulibus adhuc Aegidio Douaria, Guazzono filio Albrigoni, & Gabutto Balditiono conceſſit immunitatem à quibuſcunq; uectigalibus prçter Imperialibus pro mercibus,& bonis quæ conducerent, & conduci facerent per flumen Padi infra ciuitatem uſq; ad mare per Comitatus Regienſem, Mutinenſem, Ferrarienſem, Bononienſem, & Rauennatenſem.

Et orta controuerſia inter ipſos,& Placentinos inuicē inimicos antiquos, coram eo, cum alij alios uellent prçcedere, & inuicem facta leui pugna, in qua multi occubuerunt, & multi remanſerunt uulnerati, multiúe captiuati, ipſorumq; legatis coram ſe habitis, & auditis eorū iuribus, & Placentinis non benè ſe excuſantibus, illos mulctauit graui pecunia, iuſſitq; eorum turres altiores brachijs uiginti deprimi, ac Placentiæ uallū ſolo æquari,

& foſſas obturari, ac moenia Cremæ demoliri, & illinc transmiſſis nuncijs in Sardiniam ad eam recipiendam ibi creato Rege ope Piſanorũ,& Genuẽſium, & Genuenſes, cũ fideliter non ſe geſſerint, tranſmiſſo Brixanono Duce Arboreæ, & Papiæ exercitu in eorũ agros ipſis direptis, ac euerſis unà cum Albigauno illos coegit ad ſibi petendum ueniam, & mulctauit mille marchis auri, ac Veronenſes ſibi parere recuſantes, oppido Gardæ occupato, nechon Ferrarienſes, qui patrimonium Mathildæ trans Padum inuaſerant, ad priſtinã ſanitatem redegit, & Albã profectus ibi caſtra firmauit, & ſolemnitatem Natalis
1160 Dominici 1160. celebrauit, & quoq; tranſmiſſis illinc nuntijs exegit pheudum conſuetum pendi imperio Ro. ab urbibus totius Italiæ ad eum illuc per Ludouicũ Galliæ, & Henrincum Angliæ Reges inuicem belligerantes deſtinatis legatis, ut uterq; in ſuas partes Federicum traheret.

Et cum mortuo Anſelmo preſule Rauennæ Federicus ipſius preſulatum requiſitum ab Adriano ſummo Pont. per eum conferri Guidoni filio alterius Guidonis Com. Blandrate, & ſummus Pont. id recuſaſſet facere, inter eos ſummum Pont. ac Federicum Cæſarem, nouà eſt ſuborta ſimultas. Et Federicus Cremonam acceſſit, & cum Laude inſtaurari iuſſeris, & Mediolanẽ. id prohibuerint, impoſuit Cremonenſibus, Papiẽ. & Nouicomenſibus, ut Laudenſibus ad ipſam inſtaurationem auxiliarentur, & inde Placentiam acceſſit, & ibi paſcha celebrauit, eiusq; incolas pecunia regia per ſpeciem latrocinij per eum ipſis erepta alienatos in officio continuit. Et cum Mediolanenſes Bernardum Co. Lignini Pretorẽ eis datũ tranſmiſſis legatis Rainerio eius ſcriba, et Othone Co. Pallatino, eisq; ignominioſè repulſis per Azopẽ

Bella-

Bellaſium, Caſtellum Armenulphum, & Marinum de Malopera noluerint admittere, in ipſos ualde indignatus fuit, & conſtitutis, & dimiſſis rectoribus Conſtante Gozadino, Seprij, & Marthcſanæ, & Corrado Mazeo Tricij parte exercitus, reliquo ex Italia in Germaniam properauit p agros Brixienſium, quos, quia aciem Boemorum illac tranſeuntem inuaſerant, iuſſit diripi, ac uaſtari, & Placentini cum Laudenſibus commiſſo prælio ad uicum ſanctæ Mariæ in Strata eos fuderunt, Tirafolio Puſterla eorū Pretore capto. Et Mediolanenſes Galuagno Duce profecti Tricium illud cœperunt militibus, quos ibi dimiſerat Federicus, inde expulſis aliquibus ex eis interfectis, & illinc pecunia, quam ibi dimiſerat, ablata, & inde exportata. Vbertus Epiſcopus Cremonæ corpus diui Gregorij transferri fecit in eccleſiam diui Michaelis.

Et Federicus regreſſus è Germania Italiam exercitu, & dum eſſet Mutinæ, & parte exercitus haberet in agro Bononienſe celebrata ibi Penthecoſte rurſus indixit bellum Mediolanenſibus ſibi aſſiſtentibus Octauiano tit. ſanctæ Ceciliæ, & Henrinco tit. ſanct. Nerei, & Archelai presbyteris, & Gulielmo olim Papienſe Archidiacono, & Guidone Crema diaconis Cardinalibus ſanctæ Rom. Eccleſiæ, & eiuſdem legatis, & mox exercitu coacto in uico Rochaliarum illinc erumpit in agrum Mediolanen. cumq; prædæ, igni, ac ferro exponi iuſſit, ex Mediolanenſibus, cum die ſolemni Penthecoſtis quinque centum equeſtres uſq; Laudẽ ueterem curſitaſſent, illinc repulſis graui ſtrage per ipſius milites ducibus Guidone præſule Mantuæ, & Guarnerio Marchione Anchonæ ex illis nonnullis occiſis, & ſexdecim captiuatis. Et Cremonenſes Brixienſibus ſocijs Mediolanenſium, dum irrumpiſſent

agrum Cremonenſiũ, & illinc prędam abigerent, & paſſantes irent, interceptis, illisq; præda erepta illinc expulſis ex ipſis ſeptuaginta equeſtribus, & centum pedeſtribus tum occiſis, tum captiuatis, & deinde à Federico habita parte exercitus, ſibi promiſſis ꝑ eos undecim millibus talentis Cremam obſederunt: & Federicus inhito alio pręlio per eius milites ad uicũ Caſsiani cum Mediolanenſibus, eisq; illinc repulſis, & profligatis, & multis ex ipſis captiuatis, Ardigerio de Vicomercato, Adriano Vicecomite, Robba de Caſtello, & Tinatio Sabello eorum ducibus, & ad Tricium erectis tribus propugnaculis aduerſus illos, ne prohiberent Laudã inſtaurari, iuſſit eius fundamenta iaci die tertia Auguſti. Et cum Mediolanenſes irent ad opem Cremẽſium rurſus illis per copias militares Federici ſecum iunctis Papienſibus prælio fuſis ad uicum Caſſiani, & mox per eos triginta milliũ obſeſſo Manerbio Nouicomenſium, & per Comitem Caſtrum rectorem Marthesãnæ ꝓ Federico, & per eum trãſmiſſis quinq; centum equeſtribus in ſui auxiliũ, & iunctis ſuis copijs inde repulſis. Et dum Henrincus Dux Sanſoniæ, & Bauariæ, & Federici amitinus unà cum Beatrice uxore Federici, & Corrado præſule Auguſtæ, & mox Guelfo Princeps Sardiniæ, & Dux Hetruriæ, & Marchio Spoleti, & Fratuellis Henrinci ex Germania nouis copijs deſcendiſſent in Galliam Ciſalpinã, & exercitui Federici quem habebat in agro Laudenſe ſe coniunxiſſent, iuſſit ipſius partem uniri die ſeptima Iunij alij exercitui, ac Cremonenſibus obſidentibus Cremam ſitam in loco paluſtri, & depreſſo, & foueis, & duplici muro ex latere cocto circundatam, & ad cuius pręſidium erant Mediolanenſes, & Brixiẽſes ducibus Manfredo Dognano, Gaſpare Boſnato, Rolãdo Opizono, & Gaſpare Menelotto, & reliquo

exer-

exercitu adhuc diripi agros Mediolanenſium, & dum in eum, & Papienſes irrumpiſſent Mediolanenſes, & ex eis cecidiſſent centum quinquaginta plurimis alijs ſubmerſis in aquis Ticinij, & ex eorum primoribus ſexcentum captiuati remanſiſſent, die uigeſima lunij iuſſit toto exercitu Cremam circundari; & cum tendens ad uicũ ſancti Baxiani agri Cremoneñ. ubi Beatrix uxor reſidebat, trãſiuiſſet ſecus Cremam, & milites, qui ibi erant ad pręſidium irruiſſent in turmas equeſtres eum comitantes, utrinq; commiſſo pręlio illos repulit multis ex eis quoq; occiſis, & multis alijs captiuatis, & furcis ſuſpenſis, & uaria morte affectis, & ſecutus eſt iter ſuum, & Placentinos clam Cremenſibus opem, & annonam ſubminiſtrantes declarauit rebelles imperij. Adriano ſummo Pont. Radicorſano, & multis alijs oppidis circa lacum ſanctæ Criſtinæ munitis, & ditione Ro. redacta ad aliquam extimationem, & ad euitãdam conuerſationem Conſulum Ro. ſibi infenſorum Anagniam profecto, & ibi mortuo die prima Septemb. decimi anni quinti ſui Pont. & ſepulto die quarta in eccleſia diui Petri Romæ. Et ex Cardinalibus, Epiſcopis, presbyteris, & diaconis uigintiſeptem congregatis in ædibus ibi Lateranenſibus unà cum Rolando Senenſe tit. ſancti Marci, & Vicecanzellario, & Octauiano Rom. tit. ſanctæ Ceciliæ, ex eis Cardinalibus presbyteris per decem, & nouem electus fuit ſummus Pont. Rolandus, & nominatus Alexander, & alios ſeptem Octauianus, & nominatus Victor, & Alexander ex urbe acceſſit Adriam, et illinc tranſmiſit in Syriam legatum Ioannem tit. ss. Ioannis, et Pauli presbyterum Cardinalem ad Balduinũ Regem Hieruſalem, et Victor iuit Signiã, et dum uterq; niteret tenere ſedem Apoſtolicam, et dediſſet litteras ad Federicum ad eum legatis

deſtinatis,quibus reſpondiſſet utrumq; oportere ire Papiam, quo ipſe ſe contuliſſet pro ipſa diſceptatione tollenda, et per eum deſtinatis legatis Daniele Pragenſe, et Hermano Frondenſe preſulibus Adriam ad Alexandrũ citandum tanquàm Cardinalem, et dum eos repuliſſet, dicendo Pont. Ro. à nemine iudicandum fore, ipſis profectis Signiam ad Octauianum, ipſe cum eis iuit Papiam.

Et anno proximo Federicus Cęſar die uigeſima quinta Ianuarij, poſtquã obſedit Cremam per ſeptẽ menſes, ac ſępius oppugnauit, quam multis ibi factis utrinq; prelijs, in quibus multi occubuerint unà cum Guarnerio Marchiõe Anchonæ duce Federici, et multi capti, ac uarijs tormẽtis, et diuerſa morte affecti fuerint, inter quos fuit Ioannes Maſtalius Cremonenſis, qui captus per Cremenſes proiectus fuit tormento bellico extra Cremæ mœnia, et laceratus in fruſta, & inſidijs hinc inde paratis eam cõpulit ad deditionem, & autoribus Peregrino Patriarca Aquileiæ, & Henrinco Duce Bauariæ data uenia Cremenſibus, eisq; illinc abire permiſſis, quo uellent unà cum uxoribus, et liberis, et bonis, quæ ſecum ferre poterant, et Mediolanenſibus, et Brixieñ. qui erant ad eius pręſidiũ abſq; armis, et uiginti millib. illinc egreſſis depopulari, et comburri, ac ſolo æquari iuſſit, ſolo eius territorio uendito Cremonenſibus pretio librarum ſexdecim milliũ auri, dum eſſet Laudæ die ſexta Februarij, eorũ cõſulibus Egidio, et Anſelmo de Douaria, Othone nuncupato Diacono de Perſico, Bernardo Picetio, Othone Buinzola, Pontio Geroldo, Marchiſio Mariano, et Obizone de Burgo, et illinc iuit Papiam die ſeptima, et ibi de ipſius Cremæ uictoria duxit triumphum, et pręcedentibus ſolemnibus Rogationibus, et ieiunio per triduum ad omnipotentem Deum, ibi per ſeptem dies habuit co-

mitia

mitia cum Peregrino Patriarca Aqnileiæ, Arnaldo Archiepiſcopo Moguntino, Helino Treuerenſe, Raynaldo Colonienſe, Adriano Bremenſe, Viclemano Mandubargenſe, ac Arelatenſe, & Lugdunenſe, & eorum ſuffraganeis, & Guidone Archiepiſcopo Rauennæ, ac Epiſcopis Firmano, Florẽtino, Fauentino, Mãtuano, & Bergomẽſe, Landiſlao Rege Boemorum, Petro Romæ prçfecto, Stephano de Thebaldo, Stephano Normano, Ioanne de ſancto Stephano, Ioanne Gaietano, Vulpharino de Giolduera, & Germano de Petroleone ꝓceribus, ac patritijs Rom. & legatis urbis Romæ, Ludouici Galliæ, Henrinci Angliæ, Stephani Vngariæ, & Petri Daniæ Regũ, & aliarum ciuitatũ Italiæ, & gentium, & principum Chriſtiani nominis ſequentium partes Federici, & Alexandro ſolemniter citato, & non comparente, & nec aliquos nuncios ſuos trãſmittente, & per omnes prçter legatos Regũ Galliæ, & Angliæ reprobato, & Victore pro uero ſummo Pont. approbato in gratiam etiam Ro. eius partes tuentium ipſum ſolemni habitu pontificali indutum, & equo albo impoſitum, & per Papiam circumductum adorauit. Et Alexander fultus auxilio Ludouici Galliæ, Henrinci Angliæ, & Gulielmi Apuliæ Regum, ac Gualuagni, & Viuiani Vicecomitum Ducum Mediolani deſtinato ad Federicum Legato Ioanne de Anania monendum, ut deſereret Octauianum, die uigeſima Martij cum, ac Octauianum, & Gulielmum Marchionem Montiſferrati, Ludouicum Co. Bardelli, Guidonem Baldratç, Cremonenſes, Laudenſes, Papienſes, ac Mantuanos, eorum quoq; Prçſulibus exautoratis, Nouarienſes, Vercellenſes, Septrienſes, Martheſanos, & alios Federici partes ſequentes anathematizauit. Et cum Federicus tentaſſet eum Senas profectum ibi captiuari per Tholomeos inde ob id

 expul-

expulſos per Salimbenos affines Alexandri, & ad ſui ſtypendium conductis Petro præfecto, ac multis procerib. ac nobilibus Rom. aduerſus Alexandrum, & Richa filia nupta Raymondō Berengario Regi Aragonum, & Co. Barchinonis eidem cōceſſis Gallia Narbonēſe à Durantia flumine uſq; ad mare, & ab alpibus uſq; ad Rhodanū cum Arelate, & Auinione, & comitatu Fori Calzeri.
Et Alexander reuerſus Romam, & cum ibi multos ſibi aduerſarios comperiſſet, illinc, ibi loco ſui dimiſſo Iulio Epiſcopo Prẹneſtino, abijt Terracinam, & ibi conſcenſis triremibus ad eum tranſmiſſis per Gulielmum Regem Apuliæ inde traiecit Genuam, & illinc in Galliam ad Ludouicum ibi Regem, & habito concilio apud montem Peſulanum, in quo fuit beatus Gandinus de Sala Card. Mediolanenſis, ibi iterauit excōmunicationem in Federicum, & antipapam. Et cum Mediolanenſes Seprio, & Marthefana uaſtatis, & receptis Deſio, & Vareſio, & obſeſſo Caſtroleone, & per milites Federici Pontirolo, & Ponte Cropello occupatis, profecti fuiſſent Carchanum Gualuagno duce unà cū Milone legato Alexandri, Gandino archidiacono, & Algiſio cimiliarca Mediolani Federicus exercitu ingreſſus fuit agrum Mediolanenſem, & propè ipſum commiſſo utrinq; prẹlio illos fudit capto eorum curru, & expugnato Tricio, & rurſus reintegrata pugna, dum Marchio Montisferrati Angleriam agmine ſuo, & alij duces Nouicomium copijs ſuis aufugiſſent, eo dimiſſo tantum ducentum equeſtribus, eisq; ſuperatis die decima Auguſti properauit Nouicomiū in arcem Bardelli, & mox Papiam, & inde Cremonam, & illinc redijt Papiam, nec multum abfuit, quin caperetur per Mediolanenſes multa prẹda poſt ſe dimiſſa, & ab eis intercepta, & per illos quoq; capto, & direpto Carchano die

tertia

tertiadecima Maij, & rurſus direptis Seprio, & Marthe-ſana, reparato exercitu iterū incurſauit, ac ferro, & igni, ac prędæ expoſuit agros Mediolanenſium per milliaria quindecim, & Mediolanenſes ad uicum Caſſinarum ſibi occurrentes Guazono de Abiate duce cum illis alio cō-miſſo prælio ibi ſuperauit, ex eis ſeptuaginta captis, & plu ribus occiſis, & illic ſequens uictoriam progreſſus Me-diolanū illuc ingredi tentauit, ſed repulſus, equo, quem inſidebat, confoſſo illinc abijt. Et cum Placentini, & Brixienſes ſocij Mediolanenſium opem, & annonam eis ſubminiſtrarent, ad id prohibendum expoſitis ducentū militibus in oppido Ripæ altæ, & totidem in oppido ſan-cti Euasij, & ſuperuentis nouis copijs ex Germania, Me-diolanenſium agro depopulato iuſſit Mediolanum obſi-deri exercitu diuiſo in ſeptem acies circa ipſum factis fo-ueis, & erectis propugnaculis, & obſidibus Mediolanen-ſium, quos pęnes ſe habebat, aures, & nares amputari, & per Mediolanenſes facta eruptione in Germanos, & per eos ipſis prælio repulſis, occiſis ex illorum primoribus Gerardo Vicecomite, & Ranza Mandello, & cum Gual-uagnus ad demonſtrandum in ciuitate ipſa, in qua erat grauis annonæ penuria, eſſe eius copiam, portari feciſſet in illius forū tria millia ſaccorū plenorū ſabulo, in quorū ſummitate erat frumentum, & de alijs granis, & de pullis gallinaceis, & ouis in multa copia, deluſus hoc ſtratage-mate, & credens ob illud in ea ciuitate eſſe copiam anno-næ, & aliorum, quæ erant neceſſaria ad uictum ibi inco-larum, diffiſus ea potiri, ipſa dimiſſa illinc iuit Laudam, & uigēte graui penuria, & ſæuiente dira peſte ferè ubiq; in Gallia Ciſalpina, & aquis maritimis egreſſis littora in Italia ſuffocatis circiter quinq; millibus ex ibi incolis, & ex terremotibus frequētibus uigentibus multis in locis abſor-

abſortis, & ędeficijs euerſis, & ex eorum ruina plurimis oppreſſis, & ex eis aliquibus defunctis, & aliquibus debilitatis, & niue in Gallia Ciſalpina nouies cadente, & in planicie agri Brixienſis ſupergreſſa nouem pedes, & eius cauſa quibuſcũq; feminerijs arrefactis, & ſolibus tribus, ac totidem lunis cum crucis figura in cœlo conſpectis.

1162 Anno ſequente Federicus acceſſitus per Vbertum Piroanum Mediolani præſulem, & Andream Scachabarotium, & ſocios inimicos Vicecomitum, & facta in eos per ipſos conſpiratione cum ipſis de Riuello, de Baſſadona, de Figino, della Tela, de Triultijs, de Beruzino, de Arzago, de Cauezano, de Pallauicino, de Guidis, de Canibus, de Obicis, de Præaleonibus, de Caſate, de Büſtis, de Cuſano, de Palleano, de Tinctoribus, della Cruce, de Seſſa, de Cartellis, de Liuono, de Caſtellis, de Beſutio, de Caſtroſeprij, de Craſſis, de Faroldis, de Villa, de Viguono, de Grepa, de Herba, de Portaneſio, de Molenio, & de Ripa, & ſimulato tractatu pacis inter eum, ac Vicecomites, dum in ciuitate foret grauis omnium pęnuria, & ſęuiret peſtis, re cõmiſſa Oſſæ de Oſſa, & Alberto, & filijs, & Anſelmo de Orta, Papienſibus, & per Mediolanenſes eorũ curru conſignato, ac datis quatuor centum obſidibus Federico, & per eum tranſmiſſo curru Cremonam die prima, ſeu nona Martij Mediolanum ingreſſus præter fidem per eum datam illud occupauit poſt eius longam obſidionem, & frequentes oppugnationes, & multa ibi leuia commiſſa prælia, in quibus multi utrinq; occubuerint, auxilio Cremonenſium, Papienſium, Laudenſium, & aliorum populorum Galliæ Ciſalpinæ inimicorũ Mediolanenſium ob eorum arrogantiam, & tyrannidem, & uirtute Boemorũ militum, eorumq; Regis Vlisdilai filij alterius Vlisdilai, ei tunc conceſſo ob illius fidelitatem, & for-

& fortitudinem, quibus uſus fuit in ea obſidione, inſigne leonis rubei cum cauda bifurcata, et clipeo albi coloris, et ut aliqui dicunt ex proditione Iudeorum ibi tunc incolentium, ex Comitibus Angleriæ ſexaginta occiſis, et uiginti duobus captis cum alijs tercentis eorum factionis, et illinc tranſmiſſis in Germaniã unà cum Galuagno, illinc Viuiano aufugiente Bononiam, eorum domibus demolitis, ac prædijs, et alijs bonis direptis, et reliquis eiuſdem factionis illinc abire iuſſis die uigeſima quinta Martij, ex quibus aliqui iuerint ad uicum ſancti Petri, et aliqui Figinum, et etiam Laudam, Nouicomium, et Bergomum, et Vberto præſule relegato Beneuentum, et in Italia Steliphone conſtituto Vicario ſuo, et in Comitatu Martheſanæ Arditione, & Burgariæ Aritello, Leuci Brandimarte, Bazani Aimone, Tricij Henrico, Seprij Nicola, et Mediolani Arditione Teutonicis, et illis de Abiatæ de Languſco, et alijs, qui Mediolanum ſibi prodiderant in pręmium proditionis factis comitibus, et comitibus Angleriæ priuatis eorum inſigne ſchachorum, et conceſſo Cataneis Locarni, et armis prohibitis reliquis Mediolanenſibus, et iuſſis Mediolani mœnijs demoliri, ac turribus Vicecomitum, et adhęrentium, ac aliorum ædificijs præter ibi ſuburbiorum, eisq; omnibus illinc abire, et ex eis aliquibus profectis in Pannoniam, ubi cum uoluerint condere ciuitatem, et ſibi prohibitum fuiſſet traiecto ibi mare illic condiderunt, et porta Romana demolita per Laudenſes, Orientali per Cremonēſes, Noua per Bergomenſes, Vercellina per Nouarienſes, Cumana per Nouicomenſes, et Ticinenſe per Papienſes, et diuiſis ibi popularibus in quinq; partes, ex eis parte relegata Roſate, ſeu Nocetam, alia Viglentinum, alia Lambrate, alia ad uicũ ſancti Sirri ad Vepres, et alia ad Carrariam, et eis dato

prefecto Bertucio præſule Leodienſe, et in comitatu Seprij conſtructa ciuitate Belforti, et apud uicum ſancti Columbani in agro Laudenſe ciuitate Imperiali, et Placentiæ, et Brixiæ demolitis mœnijs, et obturatis foueis, et ab ibi incolis exacta multa pecuniarum ſumma eius iuſſu, et Bononia, et tota Flaminia ſuppeditatis cum reliqua parte Italiæ ibi, et Galliæ Ciſalpinæ propinqua præter arcem Gardæ prope Veronam occupatam per Turriſmundum Veronenſem, et mox in poteſtatem Federici compulſam, pro hac uictoria duxit triumphum Papiæ, ubi coronatus cum uxore habuit conuiuium cum ſuis proceribus, et mox profectus ad uicum Ronchaliarũ ibi tenuit comitia, et deſtinata parte exercitus in Latium ex ditione Eccleſiæ occupauit omnia, Anagnia, et urbe ueteri dumtaxat exceptis ibi multis homicidijs, rapinisq;, incendijsue ubiq; multa cum ſeuitie cõmiſſis, & Spoleto demolito, et prelio facto cum Pontificijs eis profligatis. Et die quintadecima Maij cõceſſit Cremonenſibus libertatem, et ut poſſent ſibi eligere conſules interuentu eius legati, ubi foret in Gallia Ciſalpina, et a quo deberent accipere inueſtituram, et ubi foret extra eã ſuo arbitrio, duobus tamen ex eis tranſmiſſis ad ipſum ad ſibi preſtandum iuramentum fidelitatis, et accipiendum inueſtituram regalium, quæ habuiſſent ante obſidionem Cremæ, tam in ciuitate, quàm extra ipſam, terra, et aquis, data autoritate ibi iudicandi ex legibus, et bonis moribus, et Soncinum, et ſanctum Baxianum, Pontisuicum, et Caſtrum nouum Laudenſe, ſibi, ac ſucceſſoribus ſuis in feſto ſancti Martini quotannis marchis ducẽtum argenti boni ſolutis, Fodrio et eis dimiſſo tam in ciuitate, quàm ſuburbijs, et quod unquam eo inſcio non poſſent percutere fedus cũ aliquibus, et Cremonenſibus ſibi fidelibus ſe nunquam

re-

receptorum in ſui gratiam Cremenſes niſi Cremonenſibus permittentibus, et nec eos permittere habitare intra flumina Abduæ, et Ticinij, et nec Bergomi, nec Brixiæ, nec Mantuæ, nec Parmæ, nec Placentiæ, et earum Epatu, uicis tñ Cremæ ſibi reſeruatis, et eius ſolo, ſuburbijsq; conceſſis Cremonenſibus, ita tamen quòd non poſſent in ciuitate Cremonæ, et eius Epiſcopatu arcem, et foueã et uicum nouum erigi facere, et nec Cremã reedificare, et nec aliquod caſtrum ibi excitare, Egidio Douaria, Othone de Perſico, et Bernardo Picentio hęc acceptantibus, dum eſſent conſules Cremonenſium unà cum Anſelmo etiam de Douaria, Othone Buinzolo, Pontio Geroldo, Marchiſio Mariano, Landino Perſico, Pizzo de Burgo, et Marchiſio de Vetulis. Et etiam alijs ciuitatibus Galliæ Ciſalpinæ ſibi fidelibus conceſſit eandem autoritatem ſibi creandi conſules, et Brixiæ, et Bergomi, Placentiæ, et Nouicomij prętores Germanos dedit.

Et anno ſubſecuto, dũ eſſet Cremonæ in ędibus diuæ Agathæ ibi conſulibus Acerbo Acathacorio, Alberico Armenzono, Osberto Douaria, Alberto Struſio, Anzelerio de Biba aquis, et Marchiſio de Vetulis promiſit illic incolis eos tueri à quibuſcunq; eorum hoſtibus. 116

Et cum Iſacius, et Girardus Douariæ, et Guarnerius Hermenzonus, Ruglerius Carfalla, Io. Bonus Orſonus, eorũq; adhęrentes, Cremonenſes auſpicijs Federici ſibi Cremonam ſubigere tentaſſent, reliqui id nolentes pati ex conſilio Corradi, et Andreaſij de Caualcabobus uicũ ſanctę Agathæ incolentium ſe receperunt ultra Cremonellam, et ibi habitarunt, eam partem ciuitatis appellantes Ciuitatem nouam. Et Federicus tranſmiſſis litteris, et nuncijs ad Ludouicũ Francorum Regem eum adhortatus fuit, ut tollendi ſciſmatis cauſa ſe cum Alexandro

con-

prefecto Berucio præſule Leodienſe, et in comitatu Se prij conſtructa ciuitate Belforti, et apud uicum ſancti Columbani in agro Laudenſe ciuitate Imperiali, et Placentiæ, et Brixiæ demolitis mœnijs, et obturatis foueis, et ab ibi incolis exacta multa pecuniarum ſumma eius iuſſu, et Bononia, et tota Flaminia ſuppeditatis cum reliqua parte Italiæ ibi, et Galliæ Ciſalpinæ propinqua præter arcem Gardæ prope Veronam occupatam p Turriſmundum Veronenſem, et mox in poteſtatem Federici compulſam, pro hac uictoria duxit triumphum Papiæ, ubi coronatus cum uxore habuit conuiuium cum ſuis proceribus, et mox profectus ad uicum Ronchaliarũ ibi tenuit comitia, et deſtinata parte exercitus in Latium ex ditione Eccleſiæ occupauit omnia, Anagnia, et urbe ueteri dumtaxat exceptis ibi multis homicidijs, rapinisq;, incendijsue ubiq; multa cum ſęuitie cõmiſſis, & Spoleto demolito, et prælio facto cum Pontificijs eis profligatis. Et die quintadecima Maij cõceſſit Cremonenſibus libertatem, et ut poſſent ſibi eligere conſules interuentu eius legati, ubi foret in Gallia Ciſalpina, et à quo deberent accipere inueſtituram, et ubi foret extra eã ſuo arbitrio, duobus tamen ex eis tranſmiſſis ad ipſum ad ſibi præſtandum iuramentum fidelitatis, et accipiendum inueſtiturã regalium, quæ habuiſſent ante obſidionem Cremæ, tam in ciuitate, quàm extra ipſam, terra, et aquis, data autoritate ibi iudicandi ex legibus, et bonis motibus, et Soncinum, et ſanctum Baxianum, Pontisuicum, et Caſtrum nouum Laudenſe, ſibi, ac ſucceſſoribus ſuis in feſto ſancti Martini quotannis marchis ducẽtum argenti boni ſolutis, Fodrio et eis dimiſſo tam in ciuitate, quàm ſuburbijs, et ꝙ unquam eo inſcio non poſſent percutere fędus cũ aliquibus, et Cremonenſibus ſibi fidelibus ſe nunquam re-

recepturum in ſui gratiam Cremenſes niſi Cremonenſibus permittentibus, et nec eos permittere habitare intra flumina Abduæ, et Ticinij, et nec Bergomi, nec Brixiæ, nec Mantuæ, nec Parmæ, nec Placentiæ, et earum Epatu, uicis tñ Cremæ ſibi reſeruatis, et eius ſolo, ſuburbijsq; conceſſis Cremonenſibus, ita tamen quòd non poſſent in ciuitate Cremonæ, et eius Epiſcopatu arcem, et foueã et uicum nouum erigi facere, et nec Cremã reedificare, et nec aliquod caſtrum ibi excitare, Egidio Douaria, Othone de Perſico, et Bernardo Picentio hęc acceptantibus, dum eſſent conſules Cremonenſium unà cum Anſelmo etiam de Douaria, Othone Buinzolo, Pontio Geroldo, Marchiſio Mariano, Landino Perſico, Pizzo de Burgo, et Marchiſio de Vetulis. Et etiam alijs ciuitatibus Galliæ Ciſalpinæ ſibi fidelibus conceſſit eandem autoritatem ſibi creandi conſules, et Brixiæ, et Bergomi, Placentiæ, et Nouicomij prętores Germanos dedit.

Et anno ſubſecuto, dũ eſſet Cremonæ in ędibus diuæ Agathæ ibi conſulibus Acerbo Acathacorio, Alberico Armenzono, Osberto Douaria, Alberto Struſio, Anzelerio de Biba aquis, et Marchiſio de Vetulis promiſit illic incolis eos tueri à quibuſcunq; eorum hoſtibus. 116

Et cum Iſatius, et Girardus Douariæ, et Guarnerius Hermenzonus, Ruglerius Carfalla, Io. Bonus Orſonus, eorũq; adhęrentes, Cremonenſes auſpicijs Federici ſibi Cremonam ſubigere tentaſſent, reliqui id nolentes pati ex conſilio Corradi, et Andreaſij de Caualcabobus uicũ ſanctę Agathæ incolentium ſe receperunt ultra Cremonellam, et ibi habitarunt, eam partem ciuitatis appellantes Ciuitatem nouam. Et Federicus tranſmiſſis litteris, et nuncijs ad Ludouicũ Francorum Regem eum adhortatus fuit, ut tollendi ſciſmatis cauſa ſe cum Alexandro

conferret Diuionem proximum Araſſi flumini diuidenti Galliam à Germania, quò et ſe contuliſſet cum Victore cauſa concilij faciendi, utet eorum foret legittimus PP. et rebus in Italia ꝓ tempore compoſitis illic cum Victore, ac Boemiæ, Scotiæ, et Datiæ Regibus, ac multis armatorum copijs, eò acceſſit. Et cum Philippus filius Ludouici Regis Francorum cum Ricardo Anglorum futuro Rege illuc ſe contuliſſet ad ponte Saui fluminis metatis caſtris, dimiſſo Alexandro ad Olienſem monaſterium in Aquitania, dum recuſaſſet ire ad concilium ipſum, quod non indixerat, Federicus ob id indignatus, cum eius, ac Francorum exercitus fame opprimerentur, retroceſſit in Germaniam, illincq; in Italiam tranſmiſſo Victore Cremonam, die ſeptima Octob. Cremonen. expulſis Douarijs, et ſequacibus factionis Federici ob illorum tyrannidem, auaritiam, et ſçuitiem per eum ſubſtituto Epiſcopo Leodienſium Petro de Cimerio, mox eo ob eius tyrannidem amoto, Federiço Teutonico, et moti cõmuni periculo, in ipſum cõſpirarunt, et ſumptis armis ipſius præſidijs ex urbibus unà cum eius ibi magiſtratibus expulſis fœdus percuſſerunt unà cum Veronenſibus, Patauinis, Vicentinis, Venetis, ac oĩbus populis Galliæ Ciſalpinæ ſequentibus partes Pontificias, et Papienſium, et Laudenſiũ conſulibus ad ſe uocatis tentarunt, ut ſibi uellent adhęrere, ſin minus eis arma mouiſſent. Et Federicus ex Germania regreſſus exercitu Italiam, et profectus in agrum Mediolanenſium ibi coniunctis copijs Papienſium, ac Laudenſium, ſuo exercitui Germanorum, illinc iuit Veronam aduerſus Veronenſes, et confœderatos, ibi in unum ſe cogentes, et cum illic uoluiſſet caſtra firmare, facta in eius exercitum per ipſos eruptione, et utrinque conſertis manibus coactus fuit illinc eo abire in agrum

Papien-

Papienſem, & inde Laudam, ubi habuit comitia, & iuſſit dimitti captiuos Mediolanenſium, quos penes ſe habebat, eisq; præfecit præſulem Colonienſem, & Marchoaldum de Cubacho omnium ſæuiſſimum. Et cum Victor antipapa graui oppreſſus egeſtate Cremonæ, Laude ad ipſum iuiſſet, cum illinc deſtinauit Lucam, eoq; ibi mortuo iuſſit illi ſurrogari Guidonem de Crema Cremonen. Cardinalem tit. ſancti Calixti, & nominari Paſchalem. Et Cremonenſes, Brixienſes, Mediolanenſes, & alij confœderati, ueriti Federicum reuerſum fuiſſe in Italiam ad eorum excidium, fœdus in illum confirmarunt. Et Alexander iuit Pariſios, & inde Turronium, & inde ibi habita ſynodo redijt in Aquitaniam, & Iulio Cardinale Vicario ſuo Romæ mortuo ei ſubſtituit Ioannem etiam Cardinalem tit. ſanctorum Ioannis, & Pauli. Et cũ eius prudentia pleriq; Rom. omiſſa factione Federici, & antipapæ, & fautorum ſuorum ei adhæſiſſent, & creatis conſulibus ex ſuis adherentibus miſſis legatis ad ipſum in Galliam cum rogaſſent, ut in Italiam, ac Romam rediret, ex conſilio Ludouici Galliæ, & Henrinci Angliæ Regum nauigio Ludouici parato ex monte Peſulano Meſanam traiecit, & illic nauigio Gulielmi Normani ibi Regis Romam redijt. Et Veronenſes, & confœderati eius partes amplectentes, expugnarunt, & demoliti ſunt arces Riualliarum, & Apendicij, quas in Gallia Ciſalpina munitiſſimas tenebat. Et Federicus regreſſus Germaniam ibi coacto multo exercitu ex eo deſtinauit copias ſub Raynaldo Colonienſe, & Traiano Maguntino præſulibus, in Veronenſes, & confœderatos, compulſisq; per eos præſules populis ex Gallia Ciſalpina partes Federici ſequentibus iurare, ut aſſiſterent Paſchali antipapæ, mox reliquo exercitu illinc deſcendit in Galliam Ciſalpinam, & in

116

1166 agro Brixieñ. caſtrametatus eſt nulli moleſtus, Quinimo ex omnibus ibi populis aliquibus illum adeuntibus lęto uultu receptis Cremonam acceſſit de menſe Maij ex ibi conſulibus Domenegino Vida, & Aegidio Douaria, & multis alijs Cremonenſibus eum comitantibus, illinc Ferrariam abijt, & inde in agrum Bononienſem, & ibi diuiſo exercitu, eiusq; parte tranſmiſſa Lucam cauſa ibi tuendi antipapam, reliquo profectus Anconam Græco imperio parétem, eam obſedit, & indignatus in Cremonenſes iuſſit ibi uallos dirui, ac turres deprimi reſeruata turri altiori per ipſum ad preces, & lacrimas mulierum illic coram eum genuflexarum, & eius acies ingreſſæ Hetruriam inde in ditionem Rom. irruerunt, & omnem ibi regionem Hetruriæ proximam, & Sutrio, & Nepeſio, & multis alijs ciuitatibus, & oppidis Latij, & Hetruriæ cōpulſis in partes Federici, quam multi proceres Ro. inter quos fuerunt Columnenſes inſurrexerunt in Alexādrū.

Et cum Raino Co. Apulus pręfectus Tuſculanorū eis moto bello per Rom. quia ſibi recuſabant ſoluere tributa, quæ eis pręter modum imponebātur, accerſitis in ſui auxiliū copijs Germanorum Federici Cæſaris apud Sutrium, & Nepeſium caſtrametantibus, & cōmiſſo pręlio cum Rom. eos graui clade affeciſſet, Federicus his auditis omiſſa Ancona exercitu properauit Romā, & ſecum coniunctis copijs, quibus infeſtabat Romanos, poſitis caſtris in campis Neronianis annixus eſt irrumpere ſuburbia Vaticani, & repulſus per Pontificios ſequenti die, dum Germani admoto igne templo diui Petri illud comburere minarentur, admiſſus per eius ędituos, ne comburetur, ingreſſus fuit urbem. Et cum Alexander haud tutus in ædibus Lateranenſibus illinc in ædes Frangipanum ad Palladium ſe recepiſſet, inſtetit penes Ro. ut ex

duobus

duobus Pontificibus unum eligerent. Et Alexander re ad nutum Federici inclinata conſcenſis duabus triremibus ad ſe tranſmiſſis per Gulielmum Apuliæ Regem ex urbe multa pecuniarum ſumma diſtributa Frangipanis, & filijs Petri Leonis, Mattheo Rubeo, Vrſinis, & Ioanni Bono, & adherentibus, eisq; cõmiſſa urbis cuſtodia, ſe recepit Circeos, & illinc Terracinam, & inde Beneuentum, & mox Gaietam. Et cum Emanuel Græcorum Imperator deſtinato oratore ad eũ Iordane filio Ruberti olim Capuæ Principis ei obtuliſſet auxiliares copias, quibus ex Italia pelleret Federicum, ubi eo depoſito uellet ipſum coronare Imperatorem Occidentalem, re propoſita in cœtu Cardinalium id recuſauit facere.

Et anno proximo Veronenſes, Vicentini, Patauini, Treuiſani, Mediolanẽſes, Cremonenſes, Brixienſes, Bergomenſes, Mantuani, Ferrarienſes, Bononien. Regienſes, Parmenſes, & Placentini per Cremonenſes de menſe Martij Cremonæ erecto Baptiſterio, obſeſſo Blandrate propè Nouariã die nona Martij, ac inſtaurata Derthona per ipſos miſſis eorum legatis ad monaſteriũ Pacidenſe, inter Mediolanum, & Bergomũ ibi die ſexta Aprilis ad mutuam eorum defenſionem fœdus renouarunt, ac decreuerunt reducere Mediolanen. in eorum antiquum ſolum, & cum Laudenſes requiſiti per eos confęderatos, ut eis ſe coniungerent, id recuſaſſent facere, in illos die decima Maij copias deſtinarunt, quæ die duodecima, aquis, & terris Laudam obſederunt, & oppugnarunt, & inter Laudenſium, & Cremonenſium acies cõmiſſo certamine atroci pari marte, & uaſtato Laudenſium agro die quintadecima Maij illos compulerunt in eorũ ſocietatem, & unà cum eis obſederunt Tricium, ubi erat ærarium Federici, & die uigeſima quinta, dum Galuagnus 1167

Vicecomes fractis cõpedibus, ac deceptis cuſtodibus ex Germania aufugiſſet in Italiã, confęderati coactis oĩbus Mediolanenſibus per diuerſas regiones Italiæ diſçipatis in unum opera, & aſtu Cremonenſis, qui ſimulata inſania diſcurrens per ipſas regiones, & congregato cœtu puerorum ſono tubæ ſaliceæ corticis, ſi quos Mediolanenſes inter eos agnouiſſet, monebat ipſos, ut ea die cõuenirent in unum ad reliquias Mediolani, illud reędificarunt, etiam, ut aliqui aiunt, ope Grecorum Imperatoris, illinc expulſis Vicarijs Federici, quibus imperarat, ut facerent ibi ſuburbia comburi, ac omnes incolas occidi.

Et Federicus ad euitandã epydimiam Romæ ſęuientẽ ex ea Federico filio Corradi olim Imperatoris, pręſule Colonienſe, & multis alijs ipſius proceribus, ac militibus menſe Iulio ibi mortuis, combuſtis illic templis diuæ M. Virginis, ac diui Petri, illinc ibi dimiſſo antipapa abijt Viterbium, & illinc Lucam, & inde Bononiam, & mox Pontremulum, & non admiſſus per ibi incolas ex ſuis amiſſis morbo circiter millibus ad mare conuerſus ope Opizonis Marchionis Maleſpinæ, Derthonam, & poſtea Papiã die decima nona Auguſti. Et mortuo Marchoaldo Vicario ſuo Mediolanenſium ei ſubſtituit Henricum de Riſco Teutonicum, & qui exercuit grauem tyrannidem aduerſus Mediolaneñ. ex conſilio Iordanis Scachabarotij, Anſelmi de Orta, Aliprãdi de Iudicibus, & Henrici de Herbesijs, & die prima Septembris confęderatos pręter Cremonenſes, & Laudenſes declarauit rebelles Imperij, & die ſexta irrumpit exercitu agrum Mediolanenſium, eoq; uaſtato ibi multa municipia expugnauit, ſibiq; reſiſtentibus confęderatis, qui erant Placentiæ, & Parmæ, irrumpit agrum Placentinum, eoq; flamma, & ferro euerſo, & direpto illinc repulſus iuit Bergomum,

illudq;

illudq́; obſedit, & diffiſus eo potiri ipſius ſuburbijs direptis, & combuſtis,& multis alijs in ea regione tentatis iuit in hyberna.

Anno ſequente ſummus PP. dum Ro. Alba ui capta, & ſolo æquata in Tuſculum idem factu ri forẽt, id minis, & execrationibus prohibuit. Et Emanuelem Imperatorem Byzantij, dum rurſus ad eum miſſis legatis, ipſiq́; oblata multa pecunia cum exercitu aduerſus Fedricū tentaſſet ſe inſigniri per ipſum corona imperij occidentalis, repulit, & ex Beneuento iuit Verulas, & Guidone antipapa in Baſilica diui Petri, quam pręſidio Federici tenebat, ex humanis ſublato, eiq́; ſuffecto Ioãne Vngaro abbate Sarnienſe, & furto infame, & nominato Caliſto, & per Federicum deſtinato ad eum legato Epo Bambergæ oblata eidem pace, per ipſum omiſſis populis Galliæ Ciſalpinæ, id recuſauit facere. Et confęderati die uigeſima quarta Aprilis in odium Marchionum Montisferrati, Salaſorum,& aliorum in Gallia Ciſalpina condiderunt ciuitatem, quam de nomine ſummi Pont. uocarunt Alexandriam, illuc conductis ex omnibus eorum incolis, quindecim millibus ad eam incolendã eis diuiſis agris ibi propinquis, & Blandrate redigerũt ad quatuor uicos. Et cum multos apparatus in Federicum facerent, Federicus diffiſus uiribus ſuis ex Papia redijt in Germaniam illum ipſorum inſequentibus aciebus militaribus, & pluries in itinere eũ, ipſiusq́; exercitum inuadentibus, & laceſſentibus uſq, ad alpes. Et die quarta Maij conſules Cremonæ, Mediolani, Veronæ, Patauij, Mantuæ, Parmæ, Placentiæ, Bononiæ, Brixiæ, Bergomi, Laudæ, Nouicomij, Nouariæ, Vercellarum unà cum Opizone Marchione Maleſpinæ cõuenerunt in oppido Laudenſę, & ſocietatem confirmarunt. Et mox Mediolanenſes,

1168

Cremoneñ. & Brixienſes Placentinis promiſerunt eorũ urbis foueas infra quatuor mẽſes purgari facere, & ſi qđ damnum eis bello intuliſſet Federicus, illud inſtaurare.

Anno ſubſecuto die quinta, ſeu ſeptima Septembris apparuerunt tres ſoles uerſus occaſum ultra duas horas, & cęteris deficientibus, medius tantum remanſit, & etiã tres lunæ.

Et anno 1170. ab hora prima diei uigeſimi ſeptimi Iunij ꝑ quatuor menſes ferè cõtinuos in Syria, ac Fęnitia, & multis alijs prouincijs orientalibus uiguerunt pręter modum terræmotus, ex quibus corruerunt multa ædificia, etiam ualde ſtabilia Antiochiæ, Laodiceæ, Aleppi, Ceſariæ Edeſæ, ac Tripoli, & multis alijs urbibus, ac oppidis, ex quibus Tripolis, & multa oppida funditus remanſerunt diruta cæde innumerabilium ex ibi incolis oppreſſorum, graui terrore ſuperſtitum.

Summus Pont. ex conſulibus Cremonenſibus Henrico Medalia, dum Aymo Comes timens Rom. ob cladem eis illatam (ut pręfertur) permutato Tuſculo cum Verulis ſibi dandis ꝑ antipapam, & eo dimiſſo non fuiſſet admiſſus per Verulanos, nec antipapa per Tuſculanos Tuſculum ceſſiſſet ſummo Pont. illuc acceſſit. Et dum Rom. recuſaſſent eum Romæ recipere dimiſſis ipſis cura rerũ ſæcularium ex Tuſculo iuit Signiam.

Cremonẽſes eorum conſulibus Pontio Geroldo, Bernardo de Gadio, Raynaldo, ſeu Ribaldo Piſcarolo, Ottobello della Pilla, Henrico de Malanotte, Himerio Lombardo, Guazono Albrigono, & Lafranco Oſcaſale timentes, ne Federicus Cæſar Cremonam irrumperet, eamq; diriperet, cœperunt inſtaurare eius mœnia auxilio Mediolanenſium, inchoaruntq; mercatum extra ciuitatem inter portas Moſiæ, & diui Michaelis. Et Bononienſes,

Muti-

Mutinenſes, Regienſes, Brixienſes, Placentini, Parmenſes, & Mediolanenſes, aſſiſtentibus legatis pontificijs ſe obligauerunt iuramento uerſus Cremonenſes, quòd ubi aliquod oppidum, aut arx aliqua inter Abduam, & Oliũ flumina abſque eorum conſenſu conſtrui uellet, ſe ad ea demolienda ſecum affuturos; & bellum ea de cauſa recepturos; & fœdus inter ſe contraxerunt per annos quadraginta, uno quoq; deceñio inſtaurandum.

Et Federicus ex cõſulibus Cremonæ Vsberto Douaria confiſus uiribus Gulielmi Marchionis Montisferrati ex Germania per montes Zeniſios unà cum Henrinco Duce Bauariæ eius nepote ex fratre Italiam rurſus exercitu irrumpit, eoq; , ac auxiliaribus Marchionis, ac Papienſium die ſecunda Septembris Seculiam urbem in Gallia Subalpina ad radices montis occupatam diripi, ac euerti iuſſit & Aſtenſes timore perculſos in deditionem accepit, alio eius exercitu ex Vmbria profecto in agrum Bononienſem, eoq; directo prœſule Moguntino duce, per quatuor menſes obſedit, & ſæpe oppugnauit Alexãdriã, & cum nonnullæ eius copiæ ſuffoſis cuniculis ipſam ingreſſæ, illinc fuiſſent repulſæ per eos, qui illã tuebantur, & ab ipſis, qui mox illinc erupiſſent, accepiſſet aliquam cladem, illinc diffiſus ea potiri in die Paſchatis ſoluta obſidione abijt. Et cum Mediolanẽſes, ac fœderati caſtramentantes Derthonæ, ut Alexandriæ annonã, & auxiliũ ferrẽt, ei illac tranſituro occurriſſent quadrato agmine, cum ipſo concurſuri, eis euitatis properauit Claſtidium oppidum, ubi dimiſſus per Henrincum Ducem Bauariæ nepotem ſuum, qui magna parte exercitus Germanorũ ſecum ducta in Bauariam redierit, inter eum, ac fœderatos factis inducijs ſe interponẽtibus Gulielmo Coloniæ prœſule, Gerardo de Ponzago Taurinenſe, & Ricardo de 1174

ſancto Nazario Papienſe pro Federico; & Giberto Piſcio Mediolanenſe, & Gerardo Gambara Brixienſe, & Gulielmo Veroñeſe pro cõfederatis,& Izolino de Romano, & Anſelmo Douaria Cremonenſe ad eos tranſmiſſis legatis illinc abijt Papiam. Et fęderati domos ſuas redierunt oppido Bazani combuſto, & oppidis ſancti Martini in ſtrata, ac ſancti Nazarij, & Brenij Papienſium euerſis, & dum occuriſſent copijs Cremonenſium apud Placentiam tranſeuntibus ad ſubſidium Alexandriæ, & conſules, ac duces eorum accuſaſſent, quod tardius eas adduxiſſent in gratiam Papienſium, quibus amici erant Cremonenſes his intellectis, ut ſe ab omni ſuſpicione exoluerent, eos conſules, ac duces exautorarunt, illorũq; domos euerterunt eorum Epiſcopo Offredo de Offredis, ſuffecto, Vberto tunc mortuo, & Gerardo Carpaneto
1175 Cremonæ primo pretore. Et Papiæ habitus fuit cõuentus pro pace incunda per sũmum Pont. & confęderatos cum Federico, illuc profectis tribus Cardinalibus pro ſummo Pont. cum legatis Venetorum, & confęderatorũ, ſed cum Federicus iniqua poſtulaſſet, recuſaſſetq; reſtituere ea, quæ eccleſiæ occupauerat, & nec Gallis Ciſalpinis modum tributorum ſibi ſoluendorum ſtatuere uoluiſſet, conuentus ipſe re infecta fuit diſſolutus, & Cardinales redierunt ad ſummum Pont. Anagniam; & legati Venetorum, & confęderatorum in patrias ſuas, Et cum Cremonenſes, Derthonenſes, & Nouicomenſes Federico adheſiſſent, Mediolanẽſes irruperũt agros Nouicomenſium, & Papienſiũ, & populati ſunt, Et ſummus Pont. Alexandriæ urbi nouæ dedit Epiſcopum, & prẹſulem Papiæ pallij, & Crucis dignitate priuauit; & cum Alexandrini eorum Epiſcopum occidiſſent, & etiam alium mox ſubſtitutum deuoratis etiam ipſius carnibus

illes

illos priuauit in perpetuum iure Epiſcopali.

Et anno 1176. Cremonæ conſulibus Gerardo Douaria, Homobono de Tricio, & Vbaldo Piſcarolo Federicus promiſit Cremonenſibus, Nouicomenſibus, & Derthonenſib. ipſos tueri ab eorum hoſtibus, & de menſe Mai, ei ex Germania copijs auxiliaribus per ſaltum Donduſſulæ ſuperuenientis Nouicomium, eiſq; coniunctis exercitui, quem habebat in Italia, Mediolanen. eorum Vexilifero Vberto Glusſiano, cum quo erant Otho, & Raynerius fratres ſui cum nouem centũ militibus electiſsimis à morte nominatis, cũ ſe deuouiſſent magis mori, quàm prælium deſerere, & alijs tercentum, qui currum comitabantur, & Veronenſes, Brixienſes, Bergomenſes, & Vercellenſes unà confœderati, ut ei occurrerẽt ingreſsi agrũ Nouicomenſium, ad Barlianum, ſeu Vicum Scanaſium caſtra firmaſſent, & illinc ex eis ſeptem cẽtum equeſtres Federico, & eius exercitui occurriſſent ad Turratium Vicum illinc ad tria millia paſſuum, & inter Lignanum, & Dairagum, quos Federici tercẽtum equeſtres, & mox aliæ turmæ ſuperuentæ in auxiliũ repuliſſent, ibi atroci inchoato prælio die uigeſima nona Maij, & ſolemnitatis diuorum Siſinij, & Alexandri inter Federici, & Fœderatorum exercitus, & ad currum fœderatorum Federici Vexilifero cadente, & equo, quem inſidebat, confoſſo, & occiſo, ut non multũ abfuerit, quin, & ipſe occideret multis utrinq; deſyderatis ſuccubuit. Et dum Germani credentes eum occubuiſſe, uiſis quoq; per eos tribus columbis ſiſtere ſuper arbore currus Mediolanenſium egreſſis mirabiliter ex altare diuorum Siſinij, & Alexandri Mediolani, territi pedem retuliſſent, & fugam cœpiſſent ad oppida ibi propinqua, uictoria inclinauit ad Mediolanenſes, & fœderatos, inter quos fuit Raynaldus 1176

Eſtenſis filius Bertoldi, ex Germanis multis abſorptis ab aquis fluminum Abduæ, & Ticinij, dum illa traicere uoluiſſent, & pluribus, dū ignari itinerum ſe cōferrent ad oppida hoſtilia, ibi necatis, & etiā aliquibus captiuatis, pleriſq; Papienſibus, & Nouicomenſibus, qui erant cum eo, deſyderatis, & impedimētis Fęderici exercitus, eiusq; militum occiſorum ſpolijs conceſsis militibus fęderatorū, eoq; biduo quęſito, & nec inuento Vxor eius accepto lugubri habitu Nouicomij, ubi erat, ipſum regio funere proſecuta fuit, ſed Papiæ die quinta poſt ipſum prælium incolumis repertus fuit, alio pręlio etiam tunc commiſſo inter eius aciem, quam habebat in agro Bononienſe, & Bononienſes, ad oppidum Medicinæ, & Bononienſibus profligatis ex eis multis occiſis, & multis captiuatis præſule Moguntino Duce.

1177 Et cum multi pręlati, ac proceres, qui Papiam ad eum conuenerant, ipſum deſerere propoſuiſſent, & in Germaniam redire, inter eum, & ſummum Pont. rurſus tractata pace ad ipſum Anagniam, ubi adhuc degebat, deſtinauit legatos preſules Mandubergenſem, Moguntinū, & Vormaciēſem, & dato ordine, pro pace ipſa facienda, ut ſummus Pont. Bononiam accederet, & Federicus Mutinam, & mox ꝑ legatos Fęderici allegata Bononia ſuſpecta cū ſummus Pont. nauigio Gulielmi Siciliæ Regis ex Veſta urbē Siciliæ traieciſſet Alexiam, & illinc Iaderam Liburnorum urbem, & inde Venetias, & mox ēt illuc cōuētis legatis Federici cum eis inde profectus fuiſſet Bononiā, & illinc Ferrariam electam ꝓ pace ipſa firmanda, & illic quoq; conuentis legatis fęderatorum ibi eorum, ac legatorum Federici uariantibus ſententijs paci locus eſſe nō potuiſſet, omneſq; iuiſſent Venetias. Federicus quoq; illuc acceſsit, & ibi inter eum, & ſummum Pont. autore

Seba-

Sebaſtiano Ziano illic Duce die uigeſima quinta Iulij pace ſtabilita per ſummũ Pont. fuit abſolutus ab omni excõmunicatione, & receptus in ſui gratiam, hac lege, ut eum reduceret Romam, & illinc expulſo antipapa reſtitueret ſedi Apoſtolicæ, & mox tranſiret exercitu in Syriam aduerſus infideles, & cũ Gulielmo Normano Siciliæ Rege per annos quindecim, & confœderatis per annos quinq; inducias fecit.

Etſi ſint aliqui autores ſummum Pont. infeſtatum per Federicum, & adherentes aufugiſſe Venetias, & cum Federicus ob id anno præcedente indignatus Venetis bellũ mouiſſet eis in Dalmatia, aduerſus ipſos Othone filio naturali claſſe ſeptuaginta quinq; nauigiorum Piſanorum, & Genuenſium deſtinato; & qui, dum cum Venetorum triremib. triginta Sebaſtiano Zeno Duce de menſe Maij inter Piramũ, & Parentiũ in Dalmatia prælio congreſſus, per eos fuiſſet ſuperatus, & captus ex ipſius nauigijs amiſſis quinquaginta, & Venetias conductus ibi eo, ac Ziano autoribus pacem ipſam factam fuiſſe, dum Federicus ſe coram ſummo PP. & ad pedes eius induti habitu pontificali apud eccleſiã diui Silueſtri proſtraſſet, & ſummus PP. conceſsit Ducibus Venetorum ob operam præſtitam in ea pace facienda ſibi per Zianum, funale candidum, & ius ſigillandi eorum litteras plumbo, ac ſedem, & pulpitũ auri, & tertiam ſedem Romæ in theatro, & uexilla octo ſericea diuerſorum colorum, ac tubas argẽteas, & perpetuo quotannis uiſitantibus templum diui Marci in feſto Aſcenſionis Dominicæ plenariam Indulgentiam peccatorum, & ex Venetijs die quinta decima Octob. tredecim triremibus Gulielmi Normani, & quatuor Venetorum traiecit Rauennã, & inde Sipontum, mox Troiam, & poſtea Anagniam ſe contulit, antipapa

delitescente in oppido Albano. Et Federicus paulopoſt eum ſecutus ex Venetijs etiam traiecit Rauennam, & inde Ceſennam, ubi Brentonorum oppidum, quod decreuerat retinere, reſtituit Ecchleſiæ in gratiam ſummi Pont. dum pro cõſtarent Veneti, Triuiſani, Patauini, Veronenſes, Brixienſes, Ferrarienſes, Mantuani, Bergomenſes, Laudenſes, Mediolanenſes, Nouarienſes, Vercellenſes, Alexandrini, Caſsinates, Pedemontani, Placentini, Parmenſes, Regienſes, Mutinenſes, Satinienſes, Duſiani, & nonnulli alij populi Piceni, & Flaminiæ, & Marchio Maleſpinæ, & Federici partes ſequerentur Cremonenſes, Papienſes, Genuenſes, Derthonenſes, Nouicomenſes, Sauonenſes, Albigaunenſes, Caſalenſes, Mathilienſes, Imolenſes, Fauentini, Rauennates, Foriuilienſes, & Fori populienſes, Ceſenates, Ariminenſes, Caſtrocarenſes, Marchio Montis ferrati, Comes Blandratę, & Viarij, Marchiones Boſchi, Comites Laumelli. Et cum fuiſſet Parmæ, & Mediolani, Federicus conceſsit Cremonenſibus eorũ legatis Raynaldo Dondono, & cõſulibus Pontio Geroldo, Gerardo de Douaria, Homobono de Tricio, & Vbaldo Piſcarolo, omnia, quæ haberent tam intra, quàm extra ciuitatem in terris, & aquis cum tertia parte Guardaſtalli, & Luzariæ.

Et cum Beatrice uxore, & Henrico filio anno ſequenti ex conſulibus Cremonæ Bernardo de Gadio dimiſſo in Italiã Vicario Chriſtiano pręſule Moguntiæ cum copijs ad res ibi Imperij moderãdas, & ibi populos ei adherentes in eius fide continendos per agrum Nouicomenſium redijt in Germaniam.

Et ſummus Pont. re compoſita cum Rom. & quorum Conſules ante initum eorum magiſtratũ in ipſius uerba iurare debebant, ſe ei, ac Echleſiæ Rom. fore fideles, &

nihil

nihil in eum molituros ex Anagnia Romam redijt.

Et die quinta Martij anni proximi ad componendos mores eccleſiaſticos corruptos, Romæ apud Lateranum habuit concilium, in quo fuerunt tercentum præſules, & inter alios Gulielmus Archiepiſcopus Tyri, Heraclius Cæſareæ, Albertus Epiſcopus Bethlem, Rodulphus Sebaſtem, Iordanes Aconis, Romanus Tripolis, cum Petro priore templi ſepulchri Dominici, ac Raynaldo Abbate Montis Syon, & factum fuit decretum, ut omnes ſubminiſtrantes lignum, ferrum, ac arma infidelibus forent excommunicati. 118

Et Federicus Cæſar apud Hyperbolim habitis cõmitijs cum ſuis cõſultoribus, ac proceribus, & principibus, & deinde Moguntiæ, ibi declarauit Henrincum ſuum primogenitum, Cæſarem, & Federicum ſecundum Ducem Sueuiæ, Othonem tertium Burgundiæ, & Corradum, & Philippũ alios Fratres principes in Germania, & Pretore Cremonę Manfredo de Fantis Mutinen. genero Girardi de Carpaneta à quo fuit denominatum Caſtrum Manfredi tunc per Cremonenſes conditum inter Soreſinam, & Hoſcaſalem eorum agri. Stella Crinita horribili tunc cõſpecta Alexander ſummus Pont. die ſeptima Auguſti poſt longos labores, ac multas moleſtias, quibus fuit oppreſſus p̃ annos uiginti, & unũ, & dies decem, & nouem quibus uixit in Pontificatu ex hoc ſeculo migrauit, & illinc ad biduum omnium conſenſu fuit electus Summus Pont. Vgcbaldus Epiſcopus Hoſtienſis, & nominatus Lucius tertius. 118

Anno ſequente fuerunt conſules Cremonæ Guazzonus Albrigonus de Guazzonib. & Gerardus de Douaria. 1182

Et anno ſecuto Douaria occiſo, et ſolo conſule Guazzono, & Cerardo Carpaneta Pretore mortuo, die nona 1183

Octobris

Octobris,& ſepulto ibi in archa marmorea apud Eccleſiā Cathedralem,& ſcalis marmoreis ad ibi forum maius constructis,& à grandine inſtar oui anſerini illato graui damno Federicus Imperator Conſtantiæ habitis comitijs Henrincum filium ſuum confirmauit Cæſarem, & eo autore die uigeſima ſextâ Iulij pacem reddidit Mediolanenſibus, & confęderatis.

Et anno 1184. ex Germania deſtinatis ad eũ Placentiam Gulielmo Pręſule Aſtæ, Henrinco Guererio Marchione, & Theodorico fratre, & Rodulpho camerario illinc deſcendit in Italiam, & acceſsit Cremonam, & per Cremonenſes ſibi dimiſſo omni iure eis ſpectante in oppido Cremæ, & municipijs Guardaſtalli, & Luzariæ, & Inſula Fulcheria, & eorum pertinentijs, quod mox dum eſſet Papiæ, ipſis promiſiſſet reſtituere pro eo intercedẽtibus Papienſibus, & deinde illinc reuerſus Cremonam hoſpitaretur in domibus eccleſiæ ibi Sanctæ Agathæ, & Cremonẽſes penes eum inſtitiſſent, ut illud ſibi reſtitueret, ac inſtaurari faceret eas domos, ac eccleſiam per eius milites demolitas, Federicus ab ipſis timẽs clam eis illinc properauit Mediolanum, & Henrinco filio, dum ſtatim illuc ſe contuliſſet cum uxore Germana, ibi inſignito corona ferrea in templo diui Ambroſij per Aloyſium Piroanum illic tunc Præſulem, & interim per eius copias, quas habebat in Latio cum exulibus urbis Veteris, & Corneti, & incolis montis Polotonij, Cluſij, Aquę Pendentis, Vulſini, Balnei, Regij, & multorum ibi populorum obſeſſa urbe Vetere ei ope data per Florentinos, Peruſinos, Lucẽſes, Eugubinos, Aſiſiates, Spoletinos, Vmbros, & Marchianos.

Anno proximo una cum Henrinco filio, Gulielmo Marchione Montisferrati Genero ſuo ei nupta filia ſua

Bea-

Beatrice, Vberto Cribello præſule, & Conſulibus Mediolani inde acceſſit Cremã, & illinc Placentiã, & cum multi Cremenſes eum ſecuti fuiſſent, & Cremonenſes plurimi illuc profecti illos armis inuaſiſſent, & ex illis multos tũ occidiſsẽt, tum uulneraſsẽt, Federicus in eos indignatus illinc Regium abijt, & dum ibi eſſet, declarauit eos Cremonenſes rebelles Imperij eorum Conſulibus Alberto Streueſio, ſeu Fodrio, Aloyſio Pagano de Medulate, & Othone de Marano, ſeu Contino, uel Corteſio, & Martino de Cumis, & inter Guazzonem Albrigonem Conſulem, & ibi rectores orta diſcordia depoſito Albrigone, & conceſsit Mediolanenſibus illuc ad eum miſsis legatis duodecim regalia Imperio ſpectantia in comitatibus Seprij, Marthéſanæ Burgariæ, Leuci, & alijs locis ultra Abduam, mox eorum parte conceſſa Cremonenſibus, & ex Inſula Fulcheria, Ripamaltam, Caſorate, Augitanellum, Pandinum, Miſanum, Verate, Caluizanum, Arzagum, Turnum, Coenzanum, Gadellam, Doueram, Ronchadellum, Pradam, Vitanenghum, Pachenzanum, Carauagium, Potenzum, Bergoliũ, Vaylate, & alia interiacentia ibi Olium, & Abduã, ac promiſit inſtauratione Cremæ, & Gulielmũ Marchionem Montisferrati tranſmiſit exercitu in Syriam aduerſus infideles, & illinc profectus fuit Mutinam, & mox Bononiam. Et Fauentia ſibi parere recuſante Duce Bertoldo canzellario ſuo obſeſſa exercitu, & ad priſtinam ſanitatem compulſa, & dum fuiſſet progreſſus in Hetruriam omnibus ibi ciuitatibus ſibi ſuppoſitis Bononia reuerſus Placentiam.

Anno ſequẽte tunc interdiu conſpectis in aere ſtellis, 1186
aere obſcurato, & ſole obtenebrato, & Cremonæ Conſulibus Alberto Bocca de Torculo, Lanfranco Piſcarolo, Ambroſio Oldoyno, Othone de Comite, Othone Cortiſio,

io, Ambroſio de Scandolaria, & Palpaterra de Acerbis, & Prætore Alberto, ſeu Alberico de Sala eius opera per Cremonenſes fœdere percuſſo cum Parmenſibus, & ibi conſtructis portis ex lateribus coctis cum pontibus, & foueis expurgatis, & caſtro Robecchi ædificato, in gratiam Mediolanenſium inſtaurari iuſſit oppidum Cremæ eorum, ac Placentinorum, & Brixienſium ope, demolitū in gratiam Cremonenſiū, ut præfertur, illud appellando eorum Friſoriū, & incohata ibi arce die ſeptima Martij, & conductis ad ſui ſtypendium Giberto ex Comitibus Camiſani, & Lantelmo de Greppis, mox nominatis de Benzonibus, Cremenſibus.

Et cum Cremonenſes indignati in Federicum eorum Conſulibus Alberto Streuerio, ſeu Aluiſio Pagano de Medulate, & Othone de Marano, ſeu Contino, uel Corteſio, quia recepiſſet in ſui gratiam Mediolanenſes, & eis inſtantibus in odium Cremonenſium Cremam inſtaurari faceret, arreptis armis ingreſsi agros Cremenſium eos diripuiſſent, igneq; , ac ferro uaſtaſſent, unà cum Henrinco exercitu ſuo, ac Mediolanenſium, & Placentinorū, & Brixienſium agrum Cremonenſium irrumpit, ac diripi, igneq; , & ferro etiam euerti iuſſit oppidis Soncini, ac Manfredi, ac Cremona occupatis, & oppidis demolitis, & Cremonæ mœnibus ſolo æquatis, ex ipſis multis captiuatis, & Mediolanum cōductis, eis quoq; adeptis Guardaſtallo, & Luceria.

Et mox Henrincus, dum obſideret urbem Veterem Odone de Comite, & Diacono de Perſico legatis Cremonēſium ad eis tranſmiſſis de menſe Iulij ipſos recepit in ſui gratiā, eisq; promiſit, ſe nunquā ipſis moleſtū fore ob iniurias, & dāna ipſi, & patri factas, & illata per eos.

Et Lucio ſummo Pont. menſe ſecundo anni quinti ſui Pont.

Pont. & die uigeſima quinta menſis Octobris Veronæ mortuo, eiq; ſubſtituto Vrbano tertio Mediolanenſe ex gente Cribella patre Ioanne nominato Lamberto.

Federicus anno ſecuto adhuc cõſulibus Othone Tertio, & ſocijs Cremonenſes recepit in ſui gratiam, eisq; conceſſit Inſulam Fulcheriam, & ius monetæ cudendæ, quæ omnes Galliæ Ciſalpinæ populi uterentur, ut ante utebantur ſola Papienſe ſignata imagine Imperatoris, dimiſſo oppido Manfredi. 1188

Et Henricus filius in gratiam Mediolanenſium cœpit Villianũ oppidum ſupra Taurinum comitatus Allobragum, & illinc profectus in Vallem Tarri, etiam ibi cœpit, ac euerti iuſſit Carbonariam de Zelata, & Faſtigium ibi Marchionatus.

Et Federicus p Henrincum filium obſeſſa urbe Veteri in Latio Senenſes, & Florentinos; ac alios Hetruſcos, qui ei non adheſerant, dominio priuauit, Obizone Eſtenſe filio loco ſui dimiſſo in Italia, eiusq; aucto exercitu, quo perſeuerauit in obſidione urbis Veteris illinc abijt in Germaniam.

Et Mediolanenſes, ac Placentini, Cremonenſes, & Parmenſes, dum Caſtrum nouum Buccæ Abduæ munirent, ad id impediendum illuc properantes, ibi, collatis manibus illic expulerunt, & Caſtrum nouum occuparunt.

Et Cremonenſes cœperunt conſtruere Caſtrum Leonis in ipſorum agro, Gerardo de Camiſano Cremenſe eorum Prætore, & Offredo de Offredis Epiſcopo, & per eum, ac Theobaldum Epiſcopum Placẽtiæ finibus eorũ Epiſcopatuum deſtinctis inter Souartiam, & Olziam, pro quibus inter eos, eorumq; pręceſſores fuerat longa controuerſia, Caſtrum nouum Buccæ Abduæ occupatum per Mediolanenſes, & Placentinos, ut pręfertur, iunctis

ſecum

ſecum Parmenſibus illud recuperarunt unà cum Sceno, & Caſale bino Parmenſium per Placentinos etiam occupatis, & quæ Parmenſibus dimiſerunt eorum conſulibus Ognabeno de Veronēſibus, Mauro de Trigolo, & Muſſo de Marianis.

1189 Et Henricus Cæſar indixit comitia ad Burgum ſancti Donini, & eo ex Italia, ibi dimiſſo rectore Tuſardo, profecto ad Federicum Imperatorem patrem ſuum in Germaniam, Federicus illinc deſcendit in Italiam cum eo, & alijs filijs, & Philippo Francorum Rege, ac Ricardo filio Regis Angliæ, Odone Duce Burgundiæ, ac multis alijs Ducibus, Principibus, Marchionibus, & nobilibus, & profectus Mediolanũ dimiſſo Henrico in Italia illinc cum alijs, ac Bonifacio, & Gulielmo Marchionibus Montisferrati, ac Venetis, & Piſanis claſſibus preſule Rauēnæ amyrata claſſis Venetæ, & Piſanæ Piſano, ac Friſijs, Datijs, & Flaminghis claſſe triremium quinquaginta, ac multis Cremonēſibus eorum pretore Iſibaldo Papienſe, ac Conſulibus Ioanne Straſſo, Homobono Tutio, Rugle-rio Bocatio, Henrinco Fodrio, et Ioanne Corrado, Cremonæ habito delectu, et apud Caſale maius conſtructa trireme, eaq; conſenſa, tranſiuit in infideles ad eis bellũ inferendum, et ab illis recuperandam Hieroſolymam exhortatione Clementis tertij ſummi Pont. et direxit iter ſuum in Syriam ꝑ Dalmatiam, Vngariam, ac Thraciam exercitu, ſibi promiſſo libero aditu per Iſatium incitatũ à ſuis impedito itinere Emanuele Camice patruele Iſatij, et Alexio Barda cum exercitu inſequentibus Philipopolim cepit, et in eum facta impreſſione per Romeos, et inter illos, et Germanos, quos ſecum habebat, commiſſo prælio illis repulſis graui ſtrage, illinc acceſſit Byzantium, et ſecum per Iſatium teritum renouato fœdere,

et pro-

et promiſſa annona eius exercitui, datiſq; obſidibus, de ei fide ſeruanda, modo aliquod ſuis ſubditis non inferrent damnum, ac uiæ præcurſoribus traiecto Bosphoro in Bithiniam ibi cepit Philomellam occupatam per Turchas, eaq; dimiſſa ſe recepit Iconium, eiusq; agro depopulato, et Turcis, et alijs infidelibus eũ, et exercitũ ſuum continuo inſequentibus, et ex illis innumeris occiſis irrumpit Armeniam, eamq; redegit in ſui poteſtatem.

Et dũ amnem Ferreũ in Iconij agro equo ingreſſus fuiſſet lauandi eum gratia à uorticibus fluminis abſorptus 119 de menſe Aprilis ibi perijt anno trigeſimo ſeptimo imperij ſui, et eius cadauer delatum Tyrum, ibi ſummo cum honore Guidone ibi Rege funus procurante fuit ſepultum, eiusq; exercitu unà cũ Federico filio ingreſſo agrũ Antiochenum, Berintoq;, et multis alijs occupatis ibi ferè oĩbus eius militib. unà cũ Federico ex aeris intemperie mortuis, ſuperſtitibus Henrico, Othone, Corrado, et Philippo, et Sophia, et Beatrice filijs, eiq; ſucceſſit in imperio Henrincus primogenitus ſextus in numero Imperatorum eiuſdem nominis, et profecturus Romam ex Mediolano acceſſit Cremonam, Cremonenſibusq; confirmauit priuilegiũ monetæ cudendæ, et Inſulæ Fulcheriæ ibi conſulibus Othone de Comite, Gerardo nuncupato Maladobato de Sũmo, Marchiſio nuncupato presbytero de Vetulis, Petro Manaria, et Othone de Orſonibus, qui nomine Reipublicæ Cremonẽſis inueſtiuerunt Gulielmum de Douaria Prætorẽ, et Ramenghum conſulem Inſulæ Mõticellorum de omnibus arboribus, ſatis, et plantatis in eius aggere, ſeu terralio, et ipſius ripa in eius burgo, et circa ipſum, et Truſchus legatus Henrinci imperatoris die tertiadecima Iunij dedit bannũ Mediolanenſibus, Brixienſibus, ac Cremenſibus, et alijs, qui ſibi

prohibuiſſent conſignare oppidum Cremæ Cremonenſibus, et tunc Cremonæ excuſſa campana arēghi, et facta ala equeſtri, et percuſſo fœdere ꝑ Cremonenſes, Papien. Derthonenſes, Nouicomenſes, Laudenſes, et Bergomen. inuicem illinc abijt Romam.

Et Cremonēſes autore Henrico Imperatore facta per eum promiſſione cum iuramento Cremonēſibus eis ſeruare conceſſionē ſibi factā per ipſum de oppido Cremæ, et uicis Inſulæ Fulcheriæ, et per Bonifacium, et Gulielmū Marchiones Montisferrati eis, et alijs cōfœderatis fidantia data in eorum dominio die octaua Octobris ex primoribus Cremoneñ. Othone de Caſalimorano, Othone de Confanonerijs, Gerardo nuncupato Maladobato de Summo, Lafranco, Vbaldo, et Raymondo de Oldoynis, et Othone Ruglerio tranſmiſerunt copias militares in auxilium Parmenſium, et Mutinenſium ſecum fœderatorum aduerſus Mantuanos, et Ferrarienſes ad Brixellum caſtramentantes, ex quibus traiciendo Padum plurimi in aquis ipſius obruti remanſerunt.

1191 Et anno ꝓximo ꝓfecti in auxiliū Bergomeñ aduerſus Brixienſes eorum prætore Vgutione Boſio Mantuano, et conſulibus Gulielmo Bellotto, Giberto de Multiſdenarijs, Co. Gerardo de Camiſano, et Ruglerio de Bibaaquis ingreſſi agrum Brixienſium ipſos incautos in ripis fluminis Olij caſtramentantes die tertiadecima Decembris inuaſerunt, et fuderunt, ipſorūq; agros diripuerunt, ac ferro, et igne uaſtarunt, unà cum oppido Ciuidatis in agro Bergomēſe per Brixienſes, unà cum Calepio occupato die octaua Aprilis, et Offredo Cremonæ præſule mortuo ſubſtitutus fuit Sicardus Caſalengus, qui conceſſit in feudum perpetuum tunc nobilibus de Summo Cremonēſibus, eorumq; ſucceſſoribus iura eius epiſco-

patui

patui ſpectantia in locis plebis Octouillarũ, ſeu Cogoli, Marzalenghi, Summi, Paraſchi, Zibelli, Inſulæ Guidonũ, Vicomaris, Saleſatæ, Ardolæ, Carpanetæ, Regazolæ, Fori noui, Romani, Plebis diui Celſi, Suſpiri, Formigariæ, Curtigianæ, Soreſinæ, Canſerij, Moſchezani, Straconcoli, Sancti Ioannis in Regona, Caſtegnini Sicci, Gualcharenghi, Caretoli, Rauignini, Velliganæ, Maſchalenghi, Tucenghi, Soncini, Barenghi, Barzanighæ, Crucis de Badilinis, & Rochæ montanæ. Et cum Brixienſes, unà cum Mantuanis, & Placentinis ſibi confœderatis traiecto flumine Olij ad oppidum Ciuidatæ die quinta decima Iulij in Cremoneſes irruiſſent, ex eis quinq; millia remanſerunt tum occiſi, tum obruti in aquis ipſius fluminis, & mille uulnerati, ex quibus etiam multi perierũt, & totidem captiuati cum eorum curru eius parte ducta Mediolanum, & altera, ſuper qua erat campana cõducta Brixiam unà cum campana ipſa repoſita ſuper turri ibi populi, & quæ pro memoria ipſius uictoriæ ſolita eſt, ut dicitur, pulſari quotannis in die Carnis priuij, & mox Brixienſes unà cum Mediolanenſibus, ac Cremenſibus, & etiam Placentinis, ac Mantuanis irrumpentes agrum Bergomenſem ibi cœperunt Romanum, ac Curtẽ nouã.

Et anno ſequẽte Henricus Imperator die quarta Martij, dum eſſet Agoneæ Cremonenſibus eorum legatis 1192 Odone de Comite, & Alberto Muſſio oppidum Cremæ etiam conceſſit, & ex Inſula Fulcheria Azanum, Farinatam, Capram altam, Campum Seccum, Berzolaſchum, Serignanum, Albirenghum, Piacanum, & Vagnanum ultra torrentem Serij, & citra Gabianum, Bidolaſchum, Caſale, Ruinzenghum, Camiſanum, Buſtolanum, Offanengum, Ioſanum, Suaue, Medegnanum, Pallatium, Pignattum, Montium, Gauaranum, Balneolum, Olium,

ſuageganenghum, Plaianum, Gradariam, Roberetum, Mulazanum, Montodenum, Riuoltellam, Vmbrianum, Cremoſanum, Treſcorium, Bordinatium, Quintanum, ianenghum, & Torlinum.

Et Cremonenſes eorum cōſulibus Martino Mariano, Gulielmo Bellotto, & Rugierio de Biba aquis inueſtiuerunt Petronium de ſancto Felice, Morandum, & Anglerium de Piſcarolo, Ioannem de Andenna, & Adamomū incolas Grontardi, & cōſules de Caſtro nuper ædificato ad Binam nouam in ripa Olij ſuo nomine, & ibi incolarum.

Et anno ſecuto, die tertia Maij confirmarunt fœdus cum Papienſibus, Derthonenſibus, Nouicomenſibus, & Bergomenſibus. Et ſummus Pont. per Henricum Cæſarem ſibi reſtituto Tuſchulo, eoq; directo, & ſolo æquato per Ro. ac ſibi conceſſo iure, quod habebant Imperatores eligendi ſummum Pont. eum inſigniuit corona imperiali die uigeſima Aprilis, & Paſchatis; eiq; conceſſit nomine eccleſię regnum utriuſq; Siciliæ occupatum per Tancredum Normanū, ab Henrico iam defuncta prima uxore, ducta Conſtantia filia Ruglerij quarti Normani olim Regis Siciliæ quinquagenaria, educta ex monaſterio Panormi, ubi erat Deo dicata, ex diſpenſatione ſummi Pont. & qua Cremonam ſe recepit, & ibi conſulibus Guglielmo Bellotto, & ſocijs eis dimitti fecit ꝑ Brixienſes captiuos, ac conceſſit oppidum Cremæ, & Ronchabolum, & Pontisuicum, eosq;, & Papienſes, Laudenſes, Bergomenſes, Nouicomenſes, ac Bonifacium Marchionem Montisferrati in unum coniunxit per Bonifacium Cremonenſibus, & confęderatis facta promiſſione prohibendi Mediolanēſibus ſecum gerentibus bellum tranſitum eorum bonis, & mercibus per ipſius dominium.

Et

Et Henricus de Lanthe legatus Henrici Cæſaris promiſit Cremonenſibus, quòd Henricus ſeruaſſet ſecum conuenta, & dum eſſet Placentiæ Placẽtinis dimiſit Burgum ſancti Donini pro libris bis mille argenti.

Et illuc anno ſubſecuto profectus Mediolanum Conſtantiam ibi deſponſauit. Et Cremonenſes ingreſſi cum Papien. & Bergomenſibus, eorum conſulibus Alberto Summo, Pagano Burgo, & Leonardo Bobio, agrum Mediolanẽ. illum diripuerunt. Et eorum conſulibus Ruglerio Aduocato, Anzelerio de Burgo, Alberto Summo, & Iacobo de Surdis, & Conſenſo de Geroldis, & quo ex ingenti aquarum fluminis Padi incremento ipſius aggeribus diſiectis multa pars agri Cremonenſis fuit inundata, profecti in auxilium Laudenſium unà cum eis, & Bergomenſibus, Papienſibus, Nouicomenſibus, & Parmenſibus unà cõfęderatis in Mediolanenſes, Brixienſes, Cremenſes, Placentinos, & Mantuanos obturantes foſſam per Laudenſes factam à ciuitate Laudæ uſq; ad flumen Lambri, Mediolanenſium agrum prędæ adhuc expoſuerunt, & cum ipſis, & confęderatis die ultima Iunij congreſſi pręlio per eos fuerunt ſuperati ex ipſis centum quinquaginta occiſis, & ex illis, ac Laudenſibus quadraginta, & ex confęderatis ducentum captis cum curru Cremonenſium, & ductis Mediolanum, & alijs tercentũ obrutis in flumine Abduæ, & Mediolanẽ. & Brixienſes utentes hac uictoria curſitarunt, ac depopulati ſunt agrũ Laudenſium Caneuago ibi expugnato, & Zouonengho combuſto, & mox irrumpẽtes agrum Cremonenſium ibi Carauagiũ, & Soncinum igne, ac ferro demoliti ſunt, & mox Cremonenſes Ruglerio de Aduocatis eorũ mandatario, & Brixienſes eorũ procuratore Deſiderio conuenerunt quæcunq; hinc inde occupata uigente inter 1194

eos bello ſibi utrinq; dimittere,& Tuſardus legatus Henrici Imperatoris ſuſcepit in partes ſuas Bonifacium Marchionem Montisferrati, Cremonenſes, Nouicomenſes, Papienſes, Laudenſes, & Bergomenſes, & eorum adherentes excluſis Parmenſibus, & Emanuele Marchione Malaſpinæ pace innita per eos cum Mediolanenſibus, Placentinis, & Cremonenſibus, & nomine Cremonenſium præſtito per ipſos iuramento ipſi legato de ſeruāda pace inter eos,& per ipſum facto pręcepto Mediolanenſibus,& adherentibus,ut eam ſeruarent, die duodecima Maij,& die quintadecima etiam per Cremonenſes facta promiſſione eidem legato ſe ad omnem eius requiſitionem compoſituros cum Cremenſibus, & alijs Inſulæ Fulcheriæ, & ſecum Brixienſes die ſeptima Septembris pacem inniuerunt.

Et anno 1195. ex Conſtantia uxore Henrici, dū eſſet Panormi, ſeu in urbe Esij Flaminiæ, die uigeſima ſexta Ianuarij prodijt in lucem Federicus ſecundus, Lothario I. C. Cremonenſe, tunc Bononiæ publicè leges docente, & Sicardus præſul Cremonæ eius, ac fratrū, & Brocardi equitis ære proprio conſtrui fecit eccleſiā in uico Bonomercij propinquo Cremonæ ꝑ bis mille paſſus in honorem B. Mariæ Virg. eiusq; natalis ſalutiferi memoriā. Et Gulielmo Bellotto, Odone de Comitibus, Maltrauerſio de Mandalbertis, Iſatio de Douaria, Guidone Domenegono, Girardo Zanebono, Talamatio de Gardulis, Othone de Medulate, & Giberto de Multis denarijs, & Co. Ruglerio de Biba aquis conſulibus, & Prætore Mongibello Nouicomenſe, & qui ibi obijt, & ſepultus fuit in arca marmorea penes illic eccleſiam cathedralem, Cremonenſes pacem fecerunt cum Mediolanenſibus, & cōfœderatis excluſis Parmenſibus, ac Emanuele Co. Ma-

laſpinæ

laſpinæ captiuis hinc inde dimiſſis autore Tuſardo Vicario Henrici in Gallia Ciſalpina. Et Henrincus confirmauit Cremonenſibus oppidum Cremæ,& Inſulam Fulcheriam die ſexta Iunij.

1196 Et anno proximo Thalamatio de Gardulis, Cremoſano Oldoyno, Pontio de Picenis, Anzelerio de Burgo, Henrico de Tinctis, Othone de Perſico, Baiamonte de Orſonibus, Gerardo de Zanebonis, & Adamo de Calignanis, & ſeu Muſſo de Medulate eorum conſulibus Tuſardus legatus Henrici Cæſaris præcepit Cremonenſibus, & Placentinis, ut inuicem ſibi ablata, & occupata reſtituerent,& Cremonenſes,cùm Mediolanenſibus,qui neglecta pace agrum Cremonenſium irrumpiſſent, ac diriperent,occurriſſent ad uicum Albararum,ibi utrinq; commiſſa pugna fuerunt ſuperati, ex eis captis triginta, & ductis Mediolanum. Et Henrincus Cæſar ex Germania illuc profectus eos, ac alios captiuos Laudenſium ad interceſſionem Sicardi Caſalenſis ibi Epiſcopi per Mediolanenſes iuſſit dimitti, Brixiẽſibus tunc conceſſo territorio à uico Moſio propinquo Olio flumini,& Mantuæ ꝑ duodecim lapides ab utraq; ripa fluminis,& inde uſq; ad Pontolium, & illinc ad Pozolenghum, & inde uſque Guidizolum,& illinc uſq; ad Moſium.

1197 Et anno ſequente Cremonæ cõſulibus Anzelerio de Burgo, Baiamonte de Orſonibus, & Muſſo de Medulate per Sicardum ibi Epiſcopum repoſita fuerunt corpora diuorũ Hymerij,& Archelai in arcis marmoreis,& parte ſubterranea ibi eccleſiæ cathedralis, & factus fuit aquæductus marmore. Et cum Mediolanenſes depopulato agro Bergomenſe, & ibi demolito oppido Giſalbæ à Placentinis, ac Brixienſibus habitis copijs auxiliaribus obſediſſent Burgum ſancti Donini, ut ipſum adeptum Pla-

centinis per Parmenſes recuperarent, Cremonẽſes illuc profecti in auxilium Parmenſium, & unà cum eis ibi prælio congreſſi cum Mediolanẽ. Placentinis, ac Brixienſibus ipſos illinc fugarunt ex eis quamplurimis cæſis, & quamplurimis captiuatis.

Et Cremonenſes eis mota lite per Abbatem, & monachos monaſterij ſanctorum Sixti, & Fabiani Placentiæ pro municipijs Luzariæ, & Guardaſtalli uerſus eos die nona Octobris condemnati fuerunt per præſulem Regij delegatum Apoſtolicum ad ipſis dimittẽdum duas partes ex tribus ex eis municipijs.

Et die tertiadecima Nouemb. in mane diuus Homobonus ex familia Tucengorum nõ ignobili Cremonæ in eccleſia ibi diui Egidij tunc collegiata animã exhalauit, dum eſſet genuflexus ante imaginem illic Chriſti cruci affixi, & in qua illic propè habitans omnia diuina officia, quæ illic de more celebrabantur die, ac noctu, continuò audire ſolebat, & eius corpus tumulatum fuit, ſed mox ſurreptum fuit per Canonicos eccleſiæ cathedralis Cremonæ illinc nocte præcedente diem uigeſimam quintam Iunij 1450. & in eã translatum, & ibi in arca marmorea, & parte ſubterranea poſitũ, & in qua reperitur, & ſummo cum honore colitur ob eius optimam uitam, & miracula multa, quibus uirtute omnipotentis Dei, & eius meritis, dum uiueret, & uita functus fuit, claruit.

1198 Et anno ſequuto Henricus Imperator, cum noctu uenationi in Sicilia indulgeret, & ibi, ubi erant fontes frigidiſſimi, cubaret humo ad leniẽdum æſtum tunc uigentem morbo contracto Meſanam profectus ibi die uigeſima prima Auguſti tertij anni octaui ſui imperij obijt ſuperſtite Federico annorum quatuor confirmato in imperio per eius electores ſub cura Philippi patrui Ducis

Sueulæ, ac Hetruriæ,& cuius mater Conſtantia die uigeſima ſeptima Nouemb. etiam perijt, & unà cum eo Panormi ſepulta fuit.

Et Cremonenſes Odone de Comite, & Iſatio, & Maltrauerſo Douarijs, Henrico de Surdis, & Ioanne Corrado eorum conſulibus orta diſcordia inter eos crearunt ſibi Prætorem Cremoſanum Oldoynum.

Et anno ſubſecuto Odone de Comite,& Iſatio,& Maltrauerſo Douarijs adhuc conſulibus eis ꝓmiſerunt Bergomenſes eorum legatis Brunone de Auguſtis,& Borſio de Geroldis ſecum in bello aduerſus Mediolanēſes uſq; àd calendas Auguſti perſeuerare, per Cremonēſes tunc inſtaurato oppido Romanenghi, & mox dum Mediolanenſes,& Placentini,ac Nouarienſes,Vercellenſes,Nouicomenſes, Aſtenſes, & Alexandrini adhuc obſediſſent Burgum ſancti Donini,in eos unà cum Papienſibus profecti, & ibi ſecum iunctis Parmenſibus, Regienſibus, & Mutinenſibus utrinq; cōmiſſa pugna eos fugarunt. 119

Et dum Mediolanenſes, & Placentini ſecū coniunctis Brixienſibus occupatis Cornu,& turre Domenegoni,ex agro Laudenſe profecti Caſtrum nouum Buccę Abduæ, eoq; obſeſſo, & capto, & direpto, ac euerſo illinc abducerent grana,uina & alia,illuc in eos properarunt,& illic cum illis cōmiſſa quoq; pugna à mane uſq; ad ueſperas feſti ſancti Michaelis ipſos profligarunt, & illinc repulerunt multis ex illis occiſis, & quamplurimis captiuatis.

Et cū Placentini die quarta Octob. aduerſus Parmeñ. obſidentes Caſtrū Arquati, & ſancti Laurentij profecti, ut ipſis oppidis auxiliarentur, & illic utrinq; commiſſo prælio Parmenſes ſuperaſſent quamplurimis ex eis captiuatis, & quamplurimis occiſis, Cremonenſes Parmēſium confęderati his auditis ad illorum opem properarunt.

runt. Sed cum Placentini illinc ſtatim abeuntes traiecto Pado die uigeſima ſeptima Octobris Cremonam accelleraſſent, & ibi portam Pertuſij occupaſſent, Cremonenſes his intellectis illuc ſtatim regreſſi portam ipſam recuperarunt, Placentinis inde abeuntibus, ex eis tamen captiuatis mille ducentum, & ab illis quoq; recuperatis Parmenſibus, quos captiuarant, & Mediolanenſes irrumpentes agrum Cremonēſium ibi occuparunt, & euerterunt Oſcaſale, & Brixienſes ſibi occupatis, & combuſtis Phiſonijs per Bergomenſes ſpreto fœdere, tunc de proximo facto cum illis, in eos, ac Cremonenſes adheſerunt Bulgaro, & Calcinate Bergomenſium quoq; occupatis, ac euerſis unà cum Colonio, & Herbuſco.

Et anno redemptionis humani generis currente millesimo ducenteſimo, die duodecima Ianuarij procurante Sicardo Caſalenſe Cremonæ Epiſcopo Innocentius tertius Anagninus ſummus Pont. Rom. diuum Homobonum iuſſit deſcribi inter ſanctos confeſſores, quamuis eius ſolemnitas celebretur Cremonæ die obitus ſui, qua etiam celebratur memoria diui Britij Epiſcopi, & confeſſoris. Et præſentiens Philippum Cæſarem olim, dum Italiam regeret ſibi aduerſatum, & ob id per eum excōmunicatum affectare imperium Rom. ſolicitauit in eum electores, & principes Germanos, ut alium eligerent, & cum per Regem Boemiæ, & Ducem Sanſoniæ, & Sueuiæ Principes electus fuiſſet Bertoldus Dux Zerchienſis, qui diffiſus uiribus ſuis conuento Philippo ad oppidum Maeuelis, ubi electus fuerat ibi ſponte titulo imperij reiecto ſe ei ſubieciſſet, & deinde per Colonienſem præſulem, & comitem Palatini Rheni electo Othone principe Pruuinenſe ad eum tranſmiſit coronam imperialem excōmunicato Philippo rurſus, abſoluto per quendam Epiſcopū,

Homo-

Homobonus Moriſius, dum Cremonæ publicè doceret leges, ibi eodem annò obijt, eiusq, cadauer ſepultũ fuit apud eccleſiam diui Gulielmi.

Et Cremonenſes prætoribus eorum Lafranco Rugle-rio, & Beltramo de Roncula Bergomen. conceſſerunt in feudum Soncinum Malcrauerſio de Mandalbertis, & cũ Mediolanenſibus, & Brixienſibus, dum irrumpiſſent agrum Cremonenſium, illud obſediſſent per quindecim dies, illuc ad eius ſubſidium unà cum Bergomeñ. profecti ad uicum Iouis altæ comiſerunt multa prẹlia, percuſſo fœdere cũ Mantuanis die ſecunda Auguſti.

Et Papienſibus Cremonẽſium confẹderatis profectis Mediolanum, & cum reliquis ibi incolis, ac Nouicomenſibus, illic ad cuſtodiam, & tutelam dimiſſis comiſſa pugna eis ſuperatis ex ipſis octocentum captis, & ductis Papiam, & quamplurimis occiſis, Mediolaneñ. ex Soncino Mediolanum ad ibi auxilium properarunt. Et dum Placentini in eorum gratiam profecti fuiſſent Buxetum, & uicum ſancti Andreæ ibi propinquum, eosq; diriperent, Cremonenſes ex uico Iouis altæ illuc properantes in eorum auxilium, unà cum eis manibus conſertis per ſex horas ibi illos fuderunt, & inde fugarunt multa eorũ cæde, ex ipſis captiuatis ſexcẽtum quinquaginta cũ Guidone Mandello eorum prẹtore, & mox coacti apud Bordolanum inde irrumperunt agrum Brixiensium, & cum eis innito prẹlio die uigesimà quarta Septẽbris illos profligarunt, multis tamen utrinq; cæsis, & ex primoribus Brixiensium captiuatis ſeptuaginta ſeptem compulerũt in partes ſuas, & mox ſe compoſuerunt cum eorum militibus die nona Decembris.

Et anno proximo Cremoneñ. Sicardo eorum Epiſcopo procurante, eis, & Papiensibus inuicem diſcordibus, 1201
dum

dum ſe permiſiſſent eius arbitrio compoſitis unà cum Bergomenſibus in Brixienſes profecti apud Calcinate, cum eis prælio congreſſi die nona Auguſti illos fuderũt, & currum ſuum ceperunt, & duxerunt Cremonam cum multis ex eis captiuatis, & mox orta diſcordia inter Brixienſes,cum ex Brixia expulſi Roagum profecti fuiſſent, ad eos deſtinarunt copias auxiliares, quibus menſe Decembris inuaſerunt Gauardum, unde per eorum hoſtes expulſi fuerunt eo direpto, unà cum Capriana,& Monte Rotondo, eis quoq; euerſis,dum partes exterorũ ſequerentur. Et inter Philippũ; & Othonem Cæſares electos cõmiſſis multis prçlijs inter eorum exercitus in Germania diuerſo Marte hoc biennio Mediolanenſes incurſarunt, & diripuerunt agros Bergomẽſium,& Cremoneñ. ibi occupato Oſcaſale, & per Placentinos turre ſancti Andreæ capta,& euerſa. Et Cremonenſes percuſſo fçdere cum Mantuanis ſecum confçderatis apud Marmirolum manus conſeruerunt cum Veronenſibus pari marte, & deinde eorum medio inter Mantuanos,& Veronenſes pace facta profecti Florenzolam eam per dies decem de menſe Iulij obſederunt, & die ultima cum Brixienſibus pugnarunt apud Gauardum, eosq; fuderunt, & ibi incolis graue damnum intulerunt: Et Brixienſes, dum eorũ extores habitis copijs auxiliaribus à Cremonenſibus, Bergomen. & Mantuanis coacti apud Calcinatum ſibi etiam datis copijs auxiliaribus per Veronenſes,& quæ profectæ ſint uſq; Pozolenghum aduerſus eos trãſeũtes, illos utrinq; cõmiſſo pari marte ꝑlio die nona Auguſti illinc abire compulerunt: Et ipſorum conſulibus Othone de Comite,& Co.Gerardo Manaria,Comino Summo,Guariſco Mariano,Iacobo Surdo,& Inerico Dordono, & prçtore Vitale Bergomenſe per ipſos pro

eis

eis interueniente Corrado Summo Parmenſibus, Mutinenſibus,& Regienſibus inuicem diſcordibus ob limites ſuorum territoriorum compoſitis, & dato arbitrio Guidoni Lupo prętori Parmæ pro eis, ac Parmenſibus concludendi pacem cũ Placentinis die ſecunda Iunij,& mox factis inducijs cum Placentinis,& die decima innita pace exacto iuramẽto de ea ſeruanda, & utrinq; dimittendis hinc inde captiuis, & facta promiſſione Bergomenſibus faciendi pacem cum Mediolanenſibus, & eorum adherentibus, & ſecum factis inducijs die nona Iunij. Et cum Bergomen. die undecima Iulij cum eis, ac Brixienſibus, innita pace utrinq; dimiſſis captiuis, & cum Veronenſibus firmata lata ſententia per Sicardum Cremonæ Epiſcopum inter eos, & alios populos Galliæ Ciſalpinæ pro eorum concordia,& per incolas Luzariæ preſtito iuramento fidelitatis aduerſus Cremonenſes in manibus Iacobi de Surdis ex eorum conſulibus, & per Mediolanenſes facta irruptione in agrum Soncini, eoq; direpto, ferroq;, & igne euerſo, non capto Soncino Cremonenſibus eorum prętore Othone de Noxa, Baſilius de Campodello promiſit dimittere Gazolum, Tinatij, ac fuit ſuppoſitus uicus Montodeni.

Et cum Bonifacius Marchio Mõtisferrati, Ludouicus 1203
Iblenſis Sabaudiæ, Balduinus Flãdriæ,& Henricus ſancti Pauli Comites,& Ioannes Brena filius Theobaldi Comitis Campaniæ percuſſo fœdere cum Venetis Byzantium occupatum ꝑ Alexium Angelũ Comenũ illinc expulſo Iſatio fratre, ac excœcato, & carcerato traiciſſent claſſe nauium tercentum triginta diuerſi generis, & ſexaginta triremiũ, ac exercitu uiginti millium pedeſtrium,& octo equeſtrium, illudq; inde aufugiente Alexio cœpiſſent, mille Cremonenſes profecti ſunt ad eam expeditionem.

Et

1205 Et anno 1205. Cremonenſes autore ſummo Pont. eis ſublato interdicto à ſacris, cui ſuppoſiti fuerant per ipsũ ab eis non dimiſſis municipijs Guardaſtalli, & Luzariæ Gandulfo abbati, & monachis monaſterij ſanctorũ Sixti & Fabiani Placentiæ ſecum interuentu Ruglerij Botacij, & Io. Boni ſuorum ſyndicorum die decima Decembris conuenerunt eis ſoluere qnotannis in feſto S. Michaelis libras quadraginta inforciatorum.

1206 Et anno proximo Põzino, ſeu Põtio Amato, Nicolao Gadio, & Hilario Hermenzono conſulibus à Parmenſib. acquiſiuerunt ius fluminis Padi, & auxilio extorum Brixienſium ex proditione Altacherij Borradij occuparunt Aſulam. & per Brixienſes contrariæ factionis illuc nocte profectos inde expulſi Lenum oppidum inuaſerunt, & illinc irrumpentes agros Brixienſiũ diripuerunt, ac ferro, ac flamma euerterunt, unà cũ Manerbio Guidone Lupo Cremonenſe equeſtrium Brixienſium duce, ac prętore, unà cum Obizone Puſterla Mediolanenſe, tunc etiam ꝑ Mediolaneñ. Caſſone Turriano duce combuſta Crema, & Cremonæ prætore Iacobo, ſeu Petro Bernardo Bononienſe conſtruxerunt Prętorium.

1207 Et anno ſequente Bernardo eorum prętore defuncto, & ſepulto in eccleſia ibi cathedrali in archa marmorea, ac conſulibus Gerardo Summo, Odofredo Arlengo, Alberto Douaria, Oldouino Sacca, & Frigerio Bocatio ſpoliati Pontis uico per Mediolanenſes, & conceſſo Brixienſibus ibi captiuatis quadraginta militibus, & quatuordecim occiſis illic ad pręſidium degentibus, ibi utrinque commiſſa pugna conſtructis duobus pontibus ſuper flumine O'ij, uno ſcilicet ad uicum Binæ, & altero ad plebẽ Agrimonij illuc profecti ipſum recuperarunt, & inde progreſſi Caſtionum de Streuerijs illud euerterunt per

Bri-

Brixienſes ſibi facta promiſſione non adherendi in eos Mediolanenſibus.

Et Philippus Cæſar poſt longum bellum habitum cū Othone facta pace cū eo, ei nupta filia Beatrice ex Irenæ filia Iſatij olim Imperatoris Byzantij, & obtenta abſolutione à ſummo PP. ab excōmunicatione aduerſus eum prolata, tranſmiſſis legatis Romā ad eam petendam, & per ipſum duobus Cardinalibus in Germaniam ad Philippum ad eum abſoluendū, nupſit aliam filiam Ricardo nepoti ſummi Pont. cum dote Ducatus Spoleti, & Marchionatus Anchonæ interuenientibus legatis Apoſtolicis, & Ducibus, & Principibus Germanis, & quibuſcunq; excōmunicationibus, & interdictis ſublatis totius populi chriſtiani ubiq; gaudio, & beneficio ſolus remanſit in Imperio. Et Cremonenſes exuit Crema ibi accolis reſtitutis priſtinæ libertati.

Et anno ſequuto, & nono imperij ſui Bambergæ, dum unà cum eius cancellario, & pincerna, eſſet in conclaui, ubi tunc ſibi incidi fecerat uenam per barbitonſorem affectus uno uulnere in collo ꝑ Othonem Vultembuſcū illuc inopinatè ingreſſum obijt, & ſepultus fuit, & mox iuſſu Federici nepotis Spiram translatus, & paulò poſt paricida trucidatus. Et Otho confirmatus in imperio per electores unitos apud Francumfortem, & profectus Aquiſgranum ibi rurſus fuit coronatus per præſulem Coloniæ habitis lancea, cruce, ſceptro, & alijs inſignibus imperialibus, quæ erant penes præſulem Spiræ, Cancellarium Philippi ab eo ob id confirmatum in officio, & per legatos apoſtolicos, ad eum Hyperbolim deſtinatos etiam approbatus ex ordine ſummi Pont. Cremonen. cum Veronenſibus die quinta Iunij inniuerunt ſocietatem, & cum Parmenſibus ſtatuerunt ordines utrinq; ſer- 1208

uandos

uandos pro conſeruanda pace inter eos innita.
1209 Anno ſubſecuto Otho habitis comitijs de menſe Maij Agoneæ, cum principibus Germanis, & ab eis requiſitis, & habitis copijs auxiliaribus dimiſſa uxore in Sanſonia ex Auguſta de menſe Auguſti exercitu deſcēdit in Italiā per ſaltus Tridentinos, & iuit Veronam, & illinc Mediolanū, & ibi die tertia Auguſti coronatus fuit ab Vberto Pirouano illic præſule, & Cardinale, & per eum conceſſis tunc Gulielmo de Puſterla comitatu Aſtæ cum inſigni Aquilæ in cāpo glauco, & Vberto, & Leonardo Cruceis comitatu Binaſchi, & per Mediolanenſes, Brixienſes, Cremonenſes, Placentinos, ac Papienſes ei pręſtito iuramento fidelitatis in manibus Vultardi Patriarchæ Aquileiæ eius legati in Italia ex Mediolano iuit Bononiam, & conuocatis principibus Italis, & ab eis habito auxilio, & per aliquos ex eis comitatus iuit Romam, & ibi coronā auream accepit à ſummo Pont. die uigeſima nona Septembris, & ſolemnitatis diui Michaelis ſibi pręſtito iuramento conſueto fidelitatis uerſus Ro. Eccleſiam, & inter eius milites comorantes extra urbem, & Rom. cōmiſſa pugna, in qua multi utrinq; occubuerint, inde ꝓperāuit Tybur, & ibi ſuperuenta hyeme præter modum frigida ſubſtitit. Brixienſes cum extoribus ſuis ſe compoſuerunt, & die duodecima Februarij cōuenerunt cum Cremonenſibus ipſorum conſulibus Iſatio Douaria, Barotio Burgo, Ponzino Ponzono, & Ioanne Amato de inuicem dimittendis captiuis utrinque factis uigente bello inter eos. Et Sicardus Caſalenſis Cremonæ pręſul protulit ſententiam inter eos, & alios populos Galliæ Ciſalpinæ pro ſedanda diſcordia inter ipſos.
1210 Anno 1210. ſuperuento primo uere Otho Cæſar reparato exercitu eo irrumpit Hetruriam, & Picenum, & Latium,

Latium, & ibi eccleſiam Ro. nulla habita ratione monitionum ſibi factarum per ſummum Pont. exuit Monte Faliſcorum, Radicorſano, & multis alijs oppidis dictionis eius, & olim iuris Mathildis, & quæ prætenderet ſpectare imperio Ro. & conceſſis cum ducatu Spoleti Bertoldo, & Marchia Anconitana Salinguerræ ducib. ſuis, & per agrum Rom. facto tranſitu ibi graui damno illato, & mox habitis à Piſanis quadragĩta trir emibus irrumpit regnum Neapolitanum, illudq; ſpectãs Federico Sueuo progreſſus Capuam, ex eo Campaniam, ac totam ferè Calabriam, & Apuliam ſibi uendicauit. Et ſummus PP. eo admonito ad dimittendum Eccleſiæ Ro. ipſi per eum occupata, cum id recuſaſſet facere, illũ excõmunicauit, & omnes ſibi ſubditos à iuramento fidelitatis ſibi pręſtito abſoluit, & tranſmiſit legatos in Germaniam ad ibi electores, ut eligerent imperatorem Federicũ. Et Otho ex Apulia, in qua erat properauit Bononiã, & illinc Mediolanum, & cum ultra Padum tunc glacie concretum, & coopertum palijs unà cum exercitu traductus fuiſſet per Com. Sanctæ Floris, eius feudatarium pro Baſalario oppido, in eum ſuſpicatus, ne ipſum cũ exercitu uoluiſſet ſuffocare, quod ignarus illud ibidem eſſe, traiecerat, iuſſit ipſum decapitari, & oẽs eius filios, & deſcẽdẽtes à terris imperij proſcripſit, & dum aufugiſſent in Hetruriam.

Anno proximo de menſe Maij Cremonam acceſſit, 121
& ibi cõſulibus Barotio, ſeu Criſomano Burgo, Alberto Douaria, Guidone Dondono, ſeu Laumelino Piſtorio, ſeu Ioanne Ghiſalba, ſeu Muſſio de Tucengho, Ioanne Amato, & Pontio Ponzono Cremonẽſibus ius in utraq; ripa Olij, ac omnes terras eiſdem conceſſas ultra Adduã per pręceſſores ſuos confirmauit ibi prætore Mattheo Corrigienſe, in quem, dum electus fuiſſet pretor per ibi

incolentes partem nouæ ciuitatis in unum conuentos aduerſus ſequẽtes partes ibi ciuitatis ueteris Gulielmus Maſtalia, inter eos ortum fuit bellum inteſtinum, quod, dum Gulielmus ſe ſuppoſuiſſet Corigienſi, fuit ſedatum medio Sicardi ibi præſulis, & eorum legatis Guidone Lupo, Giberto de Multis denarijs, Lõbardo Guazzono, Henrico Surdo, & Corrado Marſilio die tertia Iunij eis promiſerunt Mantuani ipſis auxiliari in bellis, quæ feciſſent cum eorum hoſtibus, & præſertim Brixienſibus, ipſi ac Brixienſes, Mantuani, Veronenſes, Ferrarienſes, & Papienſes, Azo Eſtenſis, & comes de ſancto Bonifacio die quintadecima Iunij pacẽ fecerunt cũ Mediolanẽſibus.

Et Otho dimiſſis congruis prȩſidijs in urbibus per eũ occupatis in Italia accelerauit in Germaniam, & cum ab eo defeciſſent præſules Moguntinus, & Treuerenſis, & Rex Boemiæ, & Dux Auſtriæ, Henrincus Co. Turingiæ, & Lathengrauius Aſiæ, & Azo Eſtenſis uocatus in Hetruriam, ac Latium, omnia ibi occupata per eum recuperaſſet, Norimbergiæ indictis, & habitis comitijs principum Germanorum, ibi eos monuit, ne paterentur Pont. Rom. id iuris ſibi uendicare, ut ad ſui libitum Cæſares ab imperio deiceret, quod eis, non aũt Pontificibus ſpectaret, hacq; monitione pertractis aliquot ex ipſis principibus in ſui ſententiam prȩter comitem Turingiæ fratrem comitis Ludouici mariti diuæ Heliſabeth remanſit Imperator. Et dum ciues Cremonenſes incolentes ciuitatem ueterem nolentes eſſe eorum prȩtorem Matheum Corigienſem, ciuitatis autem nouæ Gulielmum Maſtaliam, & qui cum id obtinere non potuiſſet ingreſſus urbem nouam ibi munus ipſum exerceret die duodecima Martij in uico ſancti Egidij, ubi erãt ædes Maſtaliorũ, utrinq; concurrerunt armis, & mox cedente Maſtalia adhuc Si-

cardo

cardo prȩſule autore ſe reconciliarunt, ſed dum poſtea Maſtalia noluiſſet ſtare compoſitioni, rurſus die prima Iulij in uico ſancti Egidij, & illinc ad biduum apud ædes diui Leonardi, deinde Mathiæ, & poſtea ſancti Victoris manus conſeruerunt, & profligatus fuit Maſtalius multa ſuorum cæde, quamplurimis ædibus ciuitatis nouæ direptis, ac combuſtis, & deinde Candulphino de Caſtronouo Veronenſe ibi prætore conſtituto adhuc hinc inde certarunt ad uicum Baſalarij. Et uicus ſancti Pantalemonis ſequens partes ciuitatis nouæ direptus fuit per aduerſarios, & mox reconciliati de menſe Septembris profecti ſunt in auxilium Azonis Eſtenſis ad recuperandam Ferrariam ſibi occupatam per Vgonem Guarnaſtiã, & Salinguerrã Eſtẽſem ibi cõſtitutos rectores ꝑ Othonẽ.

Anno redemptionis humani generis milleſimo ducẽteſimo duodecimo ꝑ Henricum Co. Turingiæ, & prȩſules Moguntinum, & Treuerenſem, Regem Boemiæ, & Ducem Auſtriæ, & alios principes Germanos, qui Othoni non adheſerant in Germania electus fuit Imperator Federicus Secundus Sueuus filius Henrici olim Imperatoris, eiq; exhortatione ſummi Pont. adheſerunt Cremonenſes unà cum Papienſibus, Ferrarienſibus, Veronenſibus, & Azone Eſtenſe. Et Otho ex Germania Italiã regreſſus uocatis legatis ciuitatũ Galliæ Ciſalpinæ Parmam, & Laudem ibi conuentus habuit, & eis perfectis, declaratis rebellibus imperij Cremonenſibus, & alijs ſequentibus partes ſummi Pont. & Federici, inde iuit Mediolanum, & illinc properauit in Germaniam. Et electores inde tranſmiſerunt legatos Henrincum Nifertum, & Anſelmum Fuſtigerium in Galliam Ciſalpinam eiſq; prius Veronam profectis, & ibi nunciata per ipſos nomine eorum electorũ electione Federici in Cæſarem, 1212

Anſelmus illinc acceſſit Romam ad ſummum PP.& inde Neapolim,& mox in Siciliam ad Federicum,& Henricus Cremonam unà cum Gerardo Cæſio Regienſe epiſcopo Nouariæ, & legato Apoſtolico, & Azone Eſtenſe, ac legatis Veronenſium, & Papienſium, & ibi per legatum apoſtolicum Mediolanẽſibus, & alijs partes Othonis ſequentibus excommunicatis, & Vberto Piroano Mediolani prꝑſule mortuo, eiq; ſubſtituto Cæſio, & intra menſem defuncto,& ſepulto in eccleſia cathedrali Cremonę. Federicus ex Sicilia ibi dimiſſa uxore Conſtantia ſorore Regis Caſtiliæ cum Henrico filio acceſſit unà cũ Azone Eſtenſe ad eum profecto Romam ad ſummum Pont. & inde Genuam, & mox Papiam, & illinc Papienſibus eum conducentibus, & per ipſos cum Mediolanenſibus iter ſuum impedire uolentibus commiſſo pręlio ad flumen Lambri, profligatis, ex ipſis centum deſyderatis, & totidem captiuatis, & ductis Mediolanum, Cremonenſes ei occurrẽtes in agro Laudenſe ad ipſum flumen equeſtribus centum quinquaginta,& pedeſtribus bis millibus ipſum, cum quo erant Azo Eſtenſis, Bonifacius, & Gulielmus fratres Marchiones Montisferrati, Petrus Tranſuerſarius,& Ludouicus Com. ſancti Bonifacij,conduxerunt Cremonã, ibi conſulibus Leonardo Capellino, Riboldo Burgo, Rauarino Bellotto,& Belingerio Maſtallia,& qui ingreſſus ibi templum maius illic B. M. Virginis obtulit pallium auro intertextum, & inde abijt Mantuam eum comitãtibus Boſio Douaria, Henrico Surdo, Rodulpho Zanebono, & Vgone Perſico Cremonẽſium oratoribus, & ex Mantua in Germaniam properauit, ubi confirmatus fuit Cæſar per Moguntinũ,& Treuerenſem prꝑſules, Landiſlaum Regem Boemiæ, Henricum Turingiæ, Lantegrauio, & duce Auſtriæ, ſuadentibus, & cum Philippo

Galliæ

Galliæ Rege interuentu Ludouici eius filij in oppido Vaſcoloris propinquo flumini Moſiæ percuſſit fędus. Et inde exercitu profectus eſt in Othonem, qui Philippo Galliarum Rege in eum arma parante ab omnibus deſtitutus, pręterquam à Riginaldo Bononiæ, & Marchiæ Comite occurrit Federico uſq; ad Briſacum Alſatiæ, & illinc mox aufugit in Angliam ad Ioannem ibi Regem auunculum ſuum, & illic aucto exercitu tranſiuit in Philippum Regē ſibi infenſum, & partes Federici ſequētem. Et Federicus, dum eſſet apud Merisburgū in Germania Surdo, Zanebono, Perſico, & Douaria legatis Cremonenſium ad eum illuc profectis eis cōfirmauit priuilegia ipſis per eum, & patrem ſuum conceſſa. Cremonenſes profecti in Mediolanen. obſidentes Herbuſcum ex agro Brixienſe, ſed Bergomenſium illuc accerſiti in auxilium, utrinq; confertis manibus illos fuderunt, & inde expulerunt, & mox profecti cum Azone Eſtenſe, & ad eius opem die uigeſima quinta Septembris obſederunt, & in poteſtatem ſuam redigerunt Vincentiam, & in klendis menſis Nouembris rurſus, ac ſeptima uice bellum incoarunt cum Mediolanenſibus ob oppidum Cremæ, & mox ipſi ciues ueteres, & noui utrinq; die decima ſexta Decembris manus conſeruerunt ad uicum Baſalarij, & in uico ſancti Pantalemonis, & aliquas domos ex eis ſolo æquarunt. Mediolanenſes, & Placentini inſimul iunctis armis Gulielmo Lando duce bello infeſtarunt Bonifacium Marchionem Montisferrati, & concurſatis agris ipſius, ac Papienſium ultra, & citra Padum, ac Ticinum omnia ibi rapinis, ac cæde uaſtarunt, & ſummus Pont. ei ſub anathematis pœna pręcepit, ut arma deponerent, & occupata, & ablata dimitterent, & reſtituerent, & pertinacibus, & recuſantibus hæc facere ſacra interdixit, &

ſedata diſcordia uigente inter Bononienſes, & Cremonenſes ratione Iacobi de Bernardo Bononiẽſis olim prętoris Cremonæ, Albericus Carbo etiam ex conſulibus Cremonæ admonuit Brixiẽſes, qui uiderentur uelle adhærere Mediolanenſibus, ut ſeruarent pacem ſecũ anno præcedente per Cremonenſes contractam. Et incolæ Gauardi die ultima Iunij promiſerunt Cremonenſibus illud dimittere, & Mantuani ſeruare pacem factam cum eis, ac Ferrarienſibus, & Veronenſibus, quam die quinta Auguſti firmarunt, & Mantuani die nona Nouembris.

1213 Sed anno proximo primo uere ſuperuento Cremonæ conſulibus Lafranco Oldoyno, Gulielmo Perſico, Henrico Aduocato, Sinibaldo Burgo, Ruberto Giſalba, Ioãne de Tucengo, Lantelmino Piſtorio, & Alberto Douaria, & prętore Rolando Rubeo, Mediolanenſes ſecũ iunctis Nouicomenſibus, Derthonenſibus, Alexandrinis, Vercellenſibus, ac compulſis in eorum partes Bergomenſib. ac Laudenſibus Placentinorum duce adhuc Gulielmo Lando, coacto ingenti exercitu eorũ ducibus Boſnardo Incoardo, Othone Mãdello, Ardigoo Marcellino, & Manfredo Boſnardo, & ex eo dimiſſis Placentiæ, & Laudæ, & in aliquibus ex eorum oppidis nõnullis copijs aduerſus Papienſes, ne eos infeſtarent, ac auxiliarentur Cremonenſibus, irrumperunt agrum Cremenſem, illisq;, dum Albertus Douaria Cremæ pręfectus ꝑ Boſio eius agnato tunc commorante pęnes Federicum Cæſarem in Germania, & cui ſe ſubiecerant Cremenſes, occurriſſet, & cũ eis commiſſo pręlio per illos fuſus, ſe recepiſſet in arcem Cremæ, & ibi obſeſſus nocte concubia, & ſummo mane ſequente parte exercitus ibi dimiſſa, reliquo exercitu traiecto ratibus Serrio amne tranſmeabili auctis eius aquis ob pluuias, quæ tunc ceciderant, facta impreſſione

in

in loca agri Cremonenſis illic uicina, omnia ibi longè, & latè diripuiſſent, & Caſtrumleonis circumdediſſent Guidone Lupo ibi præfecto, nulla ei data moleſtia, ac aliquibus ex ipſo exercitu deſtinatis copijs aduerſus Piceleonem, Soncinum, & Romanenghum, rurſus per triduum agrum ipſum concurſaſſent, ac diripuiſſent paſſim uſque ad Cremonæ ſuburbia ibi nonnullis oppidis immunitis occupatis, Cremonenſes coacto exercitu equeſtrium, & pedeſtrium ſexdecim millium ſub eis Lafrãco Oldoyno, Gulielmo Perſico; Ruglerio, ſeu Henrico Aduocato, & Sinibaldo Burgo illinc ad decendium in illos profecti, & per ipſos prouocati ad prĕlium die ſecunda Iunij, qua celebrabatur ſolemnitas Penthecoſtes, dum illud recuſaſſent ob honorem illius ſolemnitatis tranſmiſſo ad eos legato Beltramo abbate monachorum diui Benedicti in uico Cereti agri Cremenſis, cum eis in campis Boteſinæ, nunc Battaliæ conflixerunt, & dum uictoria inclinata ad Mediolanenſes, & ſocios longe plures Cremonenſibus ad fugam ſpectarent, eorumq; res redacta eſſet ad extremum agmen Natalenſiũ, quod regebat Oldoynus, Mediolanenſes, ac ſocios profligarunt ope magis diuina, q̃ humana, & ut creditur interceſſionibus diuorum Petri, & Marcellini martyrum tutellarium ſuorum, dum eorũ corporibus aſſeruatis in ĕde diui Thomæ Cremonæ uiri, & mulieres imbelles Cremonenſium domi relicti ualde ſibi, & eorum patriæ timentes precibus, ac lacrymis cõtinuo aſſiſterent, & in actu, quo inſtaurata fuit res Cremonenſis, uiſi fuerint duo equeſtres inſidentes equis albis, & induti ſagulis eiuſdem coloris ab eorũ acie armis fulgentibus irruere in Mediolaneñ. ac ſocios, qui ipſorũ prĕſentia territi pedem retulerint, ac dederint terga Cremonẽſibus, qui eos inſecuti fuderunt, ex illis multo

numero occiſo, ac captiuatis quinquecentum equeſtribus, & ſex millibus pedeſtribus cum eorum curru cuſtodito ꝑ Placentinos, quibus cōmendatus fuerat, & ducto Cremonam, & repoſito in ædе Cathedrali, & duæ columbæ ex arca, in qua ſeruabantur ipſa corpora, etiam tunc uiſæ ſunt exire, & ꝑlio confecto eas regredi, & nullo uento flante ex ſexdecim lampadibus ante ipſam arcam quatuor, ubi aliqua acies Cremonenſium ſuderetur, extinctis, & mox conſecuta uictoria à ſe ipſis accenſis, & de hoc cōflictu dixerunt Triſtanus Calcus, Vincentius Gallus, & diuus Antoninus Florentinus, & pro memoria huius uictoriæ poſtea quotannis ſemper celebrata fuit ſolemnitas diuorū Petri, & Marcellini die ſecunda Iunij, cum antea celebraretur die decima Maij, qua eorum corpora Cremonā ex urbe tranſlata fuerāt anno 1078. & repoſita in æde diui Thomæ, mox culta per monachos Montis Oliueti, etiam ſub regula diui Benedicti, & nunc per Veſtales B. M. Vir. nuncupatæ de Columba ordinis Ciſtercienſium, & Lafrancus Oldoynus, cuius acies ultimo prelio ſuperfuiſſet, donatus inſignibus cōmunitatis Cremonæ coloris rubei, & albi. Et non multo poſt Mediolanenſes inſtaurata acie irrumperunt agrum Papienſem, ipſumq; populati ſunt dirrutis Mortaria, & Laumello, ac occupatis Gambaloto, Bicherio, Sartirana, Cādida, Villa noua, Valetio, Bremedo, Velono, & Vigatio, & dum obſediſſent Papiam, inde fuerunt repulſi. Otho dum coacto exercitu eo deſcendiſſet in Flandriam ad Valentinianum ibi oppidum, & Ioannes Angliæ Rex receptis in eius partes Comite Marchiæ, & alijs Aquitaniæ regulis obſediſſet oppidum Rupis monachi, & Ludouicus filius Philippi Regis Francorū admoto illuc alio exercitu eum coegiſſet illinc abire, & Philippus pater cum

Otho-

Othone die quinta Iulij ad pontem Bouinarum propè Torniacum prelio congreſſus, & ex equo deiectus, eſſet in diſcrimine uitæ, & uictoria inclinaret ad Othonem, eleuatus, & ſuper alio equo impoſitus fuiſſet, per eum ſuperatus fuit, ex ipſius exercitu bis millib. deſyderatis, ex Gallis uero tercentũ, captiuatis Reginaldo Bononiæ, Ferdinando Flandriæ, & Salubricenſe Angliæ Comitib. ſequentibus partes Othonis Cæſaris, & Angliæ Regis, & Reginaldo in arce Peronæ, & Ferdinando Pariſij tunc de recenti cõſtructa, & Salubricenſe in arce fani S. Quintini carceratis, Othone illinc incolume aufugiẽte, & qui mox priuatus uixit abſq; titulo imperij. Mantuani requiſiti per Cremonenſes in Mediolanenſes properarunt. Et Veronenſes etiam requiſiti in eorum auxilium per Raymundum Vgonem Cremonæ pretorẽ die quartadecima Auguſti in eorum opem ad bellum ipſum illud obtulerunt.

Anno ſequente Cremonæ pretore Guidone Regiẽſe nonnulli ex rectoribus Reipublicæ Cremonenſis conſignarunt Nigro Oldoyno Archipresbytero, & Petro Archidiacono eccleſiæ eorum cathedralis ſignum crucis currus Mediolanenſium eis adepti anno precedente in conflictu ſecũ facto in contrata Bataliæ territorij Caſtri leonis, ut præfertur, cuſtodiendum ad eorum rectorum libitum. Et Cremonenſes cõmiſſo prelio cum Mediolanenſibus die quinta Septembris ad uicum Iouis altæ in agro Cremonenſe uicti fuerunt amiſſo eorum curru, ut ipſimet Mediolanenſium autores retulerunt, & dum Placentini agrum Cremonenſem irrumpiſſent, ac ferro, & igne, ac rapinis longè, ac latè uaſtaſſent, reparata acie eorum agros, ac Cremenſium ingreſſi etiam diripuerunt, ac ferro, & igne euerterunt. 1214

Anno

Anno ſecuto Caſtro nouo Buccæ Abduæ per dies decem obſeſſo per Mediolanenſes, & Placentinos, & per Boſium Douariam Crema uendicata, & Sicardo Caſalengo Cremonæ Epiſcopo mortuo, eiq; ſubſtituto Homobono.

Anno proximo Cremonenſes Raymundo Vgone Brixienſe eorum prętore Mediolanẽſes, dum intendentes omnino aliqua graui clade Cremonenſes afficere, ſecum coniunctis Placentinis, Nouicomenſibus, Vercellenſibus, Alexandrinis, & Nouarienſibus, uicis ſancti Florani, & nonnullis alijs agri Laudenſis direptis irrumpiſſent agrum Cremonenſem, ipſumq; ibi expugnato Romanengo depopularẽtur, ſibi unà cum Parmenſibus, Regienſibus, & Mutinenſibus, eorum ſocijs occurrentes inter Azanellum, & uicum Iouis altæ utrinq; ibi cõmiſſo prælio unà cum ſocijs ſuperarunt, & inde expulerunt, & cum rurſus ingreſſi fuiſſent agrum Cremoneñ. & caſtra firmaſſent inter uicos Iouis altæ, & Azanelli, utrinq; illic facta alia pugna eos fuderũt, & illic fugarũt multa cęde, & captura de eis ædita, & qui illinc properantes domum per agrum Laudenſem ibi diripuerunt uicos Cornu, & Corneti, & ſuperuento menſe Octobris irrumperunt agrum Parmenſem, & ibi quoq; depopulati ſunt, ac dirruerunt Montem Salem, illincq; progreſſi ad Montem Grecum, ac oppidum Ruditicũ illa, ac oppida Varani, & portæ Gruæ, & multa alia ibi, ac agri Papieñ. deleuerũt.

Et anno altero, ut omnino exacerbarent eorum malũ odium, quo proſequebantur Cremonenſes, facta irruptione in eorum agrum ibi Romanenghum adhuc expugnarunt, & cum à uico Iouis altæ uſq; ad ciuitatem omnibus occupatis, ibi omnia diripuiſſent, ac incendijs, & armis uaſtaſſent quamplurimis ibi captiuatis, & ductis

Medio-

Mediolanum Cremonenſes eorum prætore Henrico de Suſpiro,ſiue de Rouerſellis, ſeu Paulo,uel Bernardo Cornazano Parmenſe, ut par pari redderent, curſitarunt, ac depręḍati ſunt, ac igne, & ferro uaſtarunt agros Placentinorum Mediolanenſium ſociorũ intra montes, ac Padum, ac infra Placentiam, ea etiam obſeſſa, & dum ſibi occurriſſent ad Montem altum,cum eis commiſſo prelio illos profligarunt, & dum onuſti pręda redirẽt domum, Placentini, & Mediolanenſes eos inſecuti, & aſſecuti inter Trigolum, & Fliſchum inuicem pari marte conflixerunt uſque ad noctem; & deinde agros Cremenſium, & Mediolanenſium intra Abduam euerterunt, & in agro Brixienſe occuparunt, ac ſolo æquarunt Pontisuicum multis ubique captiuatis. Et cum Mediolanenſes, & Placentini ſecum iunctis Nouicomenſibus, Alexãdrinis, Nouarienſibus,& Derthonenſib. Marchionibus Salutij, & Malaſpinæ, irrumperint agrum Cremonenſem, & ex eo dirruerint Iſſium, Trigolum, Soreſinam, Grugnitortum, Caſale moranum, uicos Iouis altæ, ſancti Viti, Azanelli, Cignoni, Bordolani, Guſſoli, Curtis de Ruſchis, Cremonenſes eis occurrentes de menſe Iunij inuicem facto prelio illos repulerunt, & ipſi ſecum iunctis Vercellenſibus, & Cremenſibus traiecto Pado incitati per Placentinos iuerunt Burgum ſancti Donini, & illinc repulſi per Mutinenſes, Regienſes, & Parmenſes, die ſexta Iulij caſtro ſanctæ crucis cremato eis, ac Parmenſibus, Mutinenſibus,ac Regienſibus unà confęderatis, ut pręfertur, obſeſſis in oppido Zibelli die ſequẽti à mane uſq; ad ueſperas utrinq; commiſſo certamine illos ſuperarunt multis hinc inde cæſis, unde indignati Mediolaneñ. ac Placentini inde abeuntes occuparunt oppida Buxeti, Cerri, Rouagiæ, Riui Sanguinei, Caſalis Barbati, ac triginta

alia

alia tum Cremoneñ. tum Parmenſium, tum Mutinenſiū, tum Regienſium. Et abbas, & monachi monaſterij ss. Sixti, & Fabiani Placentiæ, adhuc mouerunt litem Cremonenſibus ꝑ duabus partibus ex tribus municipiorū Guardaſtalli, & Luzariæ, eiusq; cognitio commiſſa fuit per Honorium tertium ſummum Pont. Archipresbytero Parmenſi, & mox Archipresbytero ſancti Geminiani Mutinenſi, dum ex conſultoribus Cremonæ eſſent Otho de Comite, Belingerius Maſtalius, Vſpinellus de Sūmo, Gulielmus de Perſico, Egidius de Burgo, Leonardus de Capellanis, Egidius de Boſio, Hymerius Dondonus, Nicolaus de Caſalortio, Guido de Offolario, Hymerius de Bellottis, Egidius de Oſcaſalibus, & Egidius de Bernaco, & Legati Albertus Douaria, & Pontius Amatus.

1218 Et anno ſecuto cum Vgo Epiſcopus Oſtienſis, & legatus apoſtolicus pręceperit ſub pęna anathematis Mediolanenſibus, & confęderatis, ac Cremonenſibus, & ſecum adherentibus, ut arma deponerent, & pacem facerent, & Mediolanenſes pręſtito iuramento per eorum prętorem in manibus ipſius, ipſi promiſiſſent facere quæcunq; ſibi impoſuiſſet pro eo ſedando bello. Et Federicus quoq; Cæſar exortatus fuiſſet Cremonenſes ad eam faciendam, pacem ipſam autoribus eo legato, ac epiſcopo Valentino etiam Cardinale mox facto ſummo Pont. & Gregorio nono nominato, ac Bononienſibus ſe interponentibus fecerunt. Et ſummus Pont. Mediolanenſes ab interdicto eccleſiaſtico liberauit. Et Federicus cum eis, & Cremonenſibus, ac alijs populis Galliæ Ciſalpinæ fędus percuſſit. Et Cremonenſes, & Parmenſes ſocietatē, quam inſimul habebant, firmarunt. Et diui Dominicus, & Franciſcus, unà cum diua Clara Aſſiſiate Cremonam acceſſerunt, & hoſpitati ſunt in domibus, in quibus olim

fuit

fuit Gimnaſium publicum extra portam pulcſellã ipſius ciuitatis, in quibus, cũ eſſet putheus, qui haberet aquas turbidas, & lutulentas, & potui inſuaues, & ex eis hauſta hydria, & portata coram ipſis per habitantes in eis domibus, & ad eorum interceſſionem benedictæ fuerint p ipſos uenerabili ſigno ſanctæ crucis, & per eos, qui ipſas aſportarunt, proiectæ in putheum, eius omnes aquæ fuerunt purgatæ ab omni immunditiæ, & effecte dulces, & ſuaues ex gratia, & uirtute omnipotentis Dei, & ſumma fide in eum, ac bonitate, & meritis ipſorum ſanctorum, & oĩum illic incolarum ſtupore, & adhuc extat putheus in eodem loco, in quo fuit templum ad honorem diui Gulielmi, tunc erecto monaſterio monialium ordinis de obſeruantia diuæ Claræ, ſub uocabulo ſacratiſſimi Corporis Chriſti in uico ſancti Pauli ipſius ciuitatis exhortãtibus diuis Dominico, Franciſco, & Clara.

Et anno ſubſecuto Honorius ſummus Põt. literis ſuis 1219
diei decimi ſeptimi menſis Februarij adhortatus fuit Cremonẽſes inuicem diſcordes ad concordiam, eorum prætore Theodoſio Manigoldo Brixienſe, dum grauati ære alieno ad ſe redimendum ab eo, fundos, quos habebant in ſuburbijs extra portam Moſiæ ſecus alueum fluminis Padi uendiderint, ex quo inter Guardaſtallum, & Luceriam deriuarint aquas in agrum Parmenſem. Et Regienſes eiſdem eorum legatis Petro de Tinctis, & Oldorico Piſcarolo promiſerint in eorũ agro ipſum alueũ aptare, ut tutè, & liberè poſſet per eum nauigari, ac auxilium ad tuendum ab ipſorum hoſtibus oppida Soncini, Picçleonis, Caſtri leonis, & Buccæ Abduæ. Et Federicus Cæſar, dum eſſet apud Spiram, ipſiſmet eorum legatis Coſſa de Fabris, Vſpinello de Sũmo, & Lantemburgo de Platina confirmauit conceſſionem factam eis per eius patrem,

patrem, & auum de oppido Cremæ, & Inſula Fulcheria, Et qui ex Germania regreſſus in Italiã, & profectus Mediolanum, ut ibi coronaretur de more per ibi incolas expulſus iuit Romam, & ibi die uigeſima prima Nouemb. & ſolemnitatis diuę Cecilię fuit coronatus à ſummo PP. dimiſſo Rom. Eccleſiæ Fundi comitatu, ex nimio frigore aquis fluminis Padi gelu concretis, ut ſuper eis equis, & curribus tutè, & liberè habitus ſit tranſitus.

1220 Et anno 1220. Cremonenſes eorum prętore Pagano, ſeu Egidio de Alberto Parmenſe profecti in auxilium Regienſium unà cum eis obſederunt Gonzagham, & ex flumine Padi aquas, quæ ualdè creuerant, adhuc detiuarunt in agrum Parmenſem. Et archipresbyter ſancti Geminiani delegatus Apoſtolicus protulit ſententiam aduerſus eos in fauorem abbatis, & monachorum monaſterij ſanctorum Sixti, & Fabiani Placentiæ die nona Decembris pro duabus partibus ex tribus municipiorũ Guardaſtalli, & Luzariæ, de eis data tenuta ipſis abbati, & monachis die undecima.

1221 Et anno proximo Rodulpho de Noxa eorum prætore Honorius Ro. ſummus Pont. dum uellent alueum fluminis Padi diuertere, eis prohibuit, & qui pcuſſerunt fędus die quinta decima Nouembris cum Placentinis creatis Placẽtiæ prętoribus Gerardo Douaria, & Iacobo Burgo. Et abbas, & monachi ſanctorum Sixti, & Fabiani Placentiæ perſeuerarunt aduerſus eos in proſecutione litis cõtra ipſos motæ pro municipijs Guardaſtalli, & Luzariæ.

1222 Et anno ſequente, cum noluiſſent parere ſententiæ contra eos prolatæ in fauorem ipſorum monachorum, ut prefertur, interdicta fuerunt ſacra ipſis, Gerardo de Cornazano Parmenſe eorum prætore, & mox Succione Cogliono Bergomenſe ſæuiente tunc peſte ubiq; in Italia,

lia, & conſpecta ſtella crinita, & ob frequentes pluuias auctis fluminibus pręter modum, & ab eorū aquis illato graui damno fructibus terræ, & ob id cauſata graui penuria, & ex uehementi terræ motu facto in die ſolemni Natalis Dominici Cremonæ, ac Brixiæ illic multis ædificijs, ac turribus demolitis, & alijs apertis, & ex eorum ruina oppreſſis circiter bis millibus ex ibi incolis, ac mortuis, & etiam alibi in Italia factis multis terræ motibus, & Romæ è cœlo effluxis aquis mixtis cinere. Homobonus Epiſcopus Cremonæ conceſſit in feudum Alberto Riboldo, Vsberto, Lafranco, Aurelio, Gerardo, Iſacho, Gualfredo, & alteri Riboldo de Douaria, & eorū poſteris in perpetuum iura epiſcopij ipſius ciuitatis conſiſtentia in loci plebis trium litterarum Ioannis, Monticellorum, Hoſcaſalis, ſancti Andreæ ultra Padum ultra dugale Leuadore, uſq; ad Curtem Octouillarū, ubi dicitur Rodella, & uia appellata Brixella uſque & ultra uadum Vnginæ ad fines epatus Placentiæ, & ſpecialiter Caſtri noui, Buxeti, ſancti Ioannis de Caſtellaria, Freſcharoli, Spigaroli, Reſtaroli, & pertinentiarum compręhenſarū inter aggerem deſcendentem ab eccleſia Dñæ ſanctæ Mariæ de monachabus uſque ad curtem, ſeu reſtam, ac loco Caſtri ueteris, & illinc ad flumen Padi recta linea ab ibi eccleſia uſq; ad Fontanam, & inde ad Albaretum, & curtem ſancti Laurentij, & in uallē Arſe, Tinatij, & Aquę nigræ, Spinadeſchi uſq; ad Cantonum Sablonorum, ac locis Montodeni, Formigariæ, Anadelli, & Palladini cum aquis Padi à capite Stabielli, & Triuij, Bruſalupi uerſus ciuitatem ad fines epatus Placentiæ, & Abduæ mortuæ.

Et anno ſecuto Cremonēſes eorum pretore Gerardo 1223
Tertio, ſeu Bernardo Cornazano Parmenſe, ac Placentini admoniti per legatos Cremonenſium, ut iurarent

exequi

exequi quecunq; eis cõmittenda per Cremonenſes, die octaua Ianuarij ſibi inuicem dederunt fidantiam. Et Federicus Imperator ducta uxore Violante filia Ioannis Regis Hieruſalem, cum ea ex urbe acceſſit Cremonam, promiſitq́; ibi incolis Ipſos tueri à quibuſcunque eorum hoſtibus. Et Honorius ſummus Pont. die ſecunda Decẽbris ipſos liberauit ab interdicto eccleſiaſtico, cui ſuppoſiti fuerant pro oppidis Guardaſtalli, & Luzariæ non dimiſſis abbati, & monachis ſanctorum Sixti, & Fabiani Placentiæ.

224 Et anno ſubſecuto Cremonæ prętore Rolãdo Rubeo quondã Vgonis etiam Parmenſe eorum incolę de menſe Martij uerſus Cremonenſes pręſtiterunt iuramentum fidelitatis.

225 Et anno 1225. Cremonæ prętores fuerunt Oſſa de Canoua in ciuitate ueteri, & ĩ ciuitate noua Rodulphus Papienſis.

226 Et anno altero Gulielmus Lendenaria Veronenſis, & inter Cremonenſes, & Parmenſes eorum agri ultra Padum diſtincti fuerunt limitibus ex ſentẽtijs arbitramentalibus Bonifatij de Baionaria, & Guidonis de Guidonibus Mutinenſium, & Cariſſimi de Gonzagha, & Teſte de Canzellarijs Regiẽſium de menſibus Aprilis, & Auguſti pro quibus fuerat inter eos longa controuerſia, & fuit commiſſa Regienſibus, & Mutinenſibus. Et Federicus Cremonam ſe recepit, & ibi habitis comitijs illinc abijt Mediolanum, & cum mediolanenſes noluiſſent ipſum recipere, inde iuit ad Burgum ſancti Donini, ubi Cremonenſes, dum illuc eorum conſules uocati ad eum noluerint accedere, declarauit rebelles imperij, & exuit oĩbus
22 priuilegijs imperialibus, & mox eis receptis in ſui gratiam ipſis ea confirmauit, dum Ioannes de Vetulis, Otho Diui-

Diuitiolus, Brocardus de Perſico, Martinus Gambonus, Gulielmus Mandalbertus, Ioannes Bõbecharius, Guido de Guidarobbis, Petrus Dondonus, Otho de Zeuenolta, & Federicus de Aduocatis eſſent pręfecti caſtrorũ, quæ forent ſub ditione Cremoneñ. & extimarint terrenum, in quo fuerit conſtructum Caſtrum nouum.

Et anno ſequente Cremonæ prętore Bernardo Picco Mirandulẽſe, ſeu Pio Mutinenſe, Honorius ſummus PP. confirmatis ordinibus diuorum Dominici, & Franciſci, ac Heremitarum diui Auguſtini, Carmelitarũ B. Mariæ Virg. Humiliatorũ, & Cruciferorum menſe octauo anni undecimi ſui Pontificatus hanc uitam deſeruit, & Gregorius nonus Anagninus de familia Comitum, & nepos Innocentia ſummi Pont. die tertia decima Martij in oppido Septemfolij factus fuit Pontifex Max. qui Ioannem Regẽm Hieruſalem ad eum profectum Bononiam cum Berengarij uxore ex Italia claſſe traiecturum in Syriam conſtituit rectorem in exarcatu, & Federicum Cæſarem generum ſuum eius hortatu recepit in ſui gratiam, dum ei promiſerit ire exercitu in Syriam cum alijs principib. chriſtiani nominis aduerſus infideles, ſibi ad id promiſſis per Cremonenſes quinq; centum pedeſtribus, & alios populos Galliæ Ciſalpinæ quinque millibus quinq; centum per biennium ſuo proprio ære, & profectus Veronã ibi in odium Azonis Eſtenſis Vicarium ſuum conſtituit Enzelinum de Romano, & ibi, & Cremonæ habuit delectum militum. Et ſummus Pont. mandauit die uigeſima ſexta Septembris Cremonẽſibus, ut dimitterent oppida Guardaſtalli, & Luzariæ Epiſcopo Mutinenſi, qui dum ea habuerit die decima Octobris, & abbas, & monachi monaſterij ſanctorum Sixti, & Fabiani Placentiæ renunciarint liti per ipſos motæ Cremonenſibus pro ipſis op-

pidis, ut præfertur, ea ipſis Cremonenſibus dimiſit. Et Mediolanenſes irrumperunt agrum Cremonēſem, & ex uico Fori noui prædas abigerunt.

1228 Et anno ſecuto ſecum iunctis Cremenſibus de menſe Octobris obſederunt Caſtrumleonis, eiusq; , ac Soncini, ac Flexi, & Trigoli agros prædæ, & igni ſuppoſuerunt, dum Cremoneñ. Egidio de Dña Agnete Parmenſe prętore, & cõſulibus Iacobo de Burgo, Vgone de Balneolo, Othone de Diuitiolis, & Alberto de Marabottis eorum, confirmato fędere cum Parmenſibus profecti in auxiliũ Mutinenſiũ aduerſus Bononienſes, ac Florentinos, Rauennatenſes, Foroliuienſes, Imolenſes, & Fauentinos, obſidentes Bazanum, ac Caſtrum Bononienſe Plumatio oppido Mutinenſium capto, curſitarunt, ac diripuerunt, ferroq; , & igne uaſtarunt agrum Bononienſem uſq; ad flumen Rheni, recepto Plumatio, ac captis oppidis ſancti Martini in ſtrata, Burgo, Mazolerio, Nizolo, & Panigo Bononienſium, & dum noctu redeuntes eis occurriſſent ad uicum ſanctæ Mariæ ſtratellæ eodẽ menſe ibi utrinq; conſertis manibus, ipſos fuderunt, ac ſuperarunt multis ex eis captis, & conductis Cremonam. Beatus Rolandus Cremonenſis excellens I. C. & Theologus, & qui ſcripſit in ſcientia Theologiæ, & profeſſus fuit religionem ordinis prędicatorũ diui Dominici paulò ante inſtituti Bononiæ, dum ibi publicè doceret leges, in manibus beati Riginaldi tunc ibi prioris eorum religioſorum, unà cum nonnullis ex eis, ac ordinis Conuentualium diui Franciſci etiam paulo ante inſtituti eis diuis Dñico, & Franciſco defunctis acceſſit Cremonam, & ei, & ſocijs Cremonenſes aſſignarunt prò eorum habitatione ædes diui Gulielmi cõſtructas in ibi ſuburbijs, in quibus olim exercebatur gymnaſium.

Et

Et anno ſubſecuto eorum prętore Vgone Lupo, Marchione Parmenſe adhuc in Bononienſes, ac Florentinos, & confęderatos obſidentes caſtrum ſancti Cæſarij Mutinenſium profecti in eorum auxilium alia hinc inde cõmiſſa pugna illos fugarunt uſq; Bononiam, & Mediolanenſes, ut Cremonẽſes auerterent à Bononienſibus, unà cum Cremenſibus irruperunt, ac depopulati ſunt agrum Cremonenſem. 1229

Et anno 1230. Iacobo Burgo, Vgone Cagnola, ſeu Regazola, Othone Diuitiolo, & Alberto Marabotto cõſulibus, & Vgone Marcho Papienſe prętore eorũ, inhita pace cum Mediolanenſibus, & per eos ſibi tranſmiſſis quatuor centum militibus, & eis ſecum coniunctis profecti in auxilium Mutinenſium aduerſus Bononienſes, & Florentinos adhuc obſidentes Caſtrum ſancti Cęſarij ipſos hinc inde commiſſo prælio ꝑ ſex horas ſuperarunt, & inde expulerunt uſque Bononiam de eis facta multa pręda, & mox ipſi, & Mutinenſes fœdus percuſſerunt cũ Florentinis, in quo compręhenſi etiam ſunt Parmenſes, qui die quinta Iulij promiſerunt Cremonenſibus ſeruare pacem, quam ſecum habebant. Et Cremonenſes Anſelmo Siluatico, dum occupaſſet Caſtrum nouum buccæ Abduæ, mouerunt litem, & abbas, & monachi diuorum Sixti, & Fabiani Placentiæ prætendẽtes illud ſibi ſpectare, Siluatici aſſumpſerunt defenſionem. 1230

Et anno proximo Cremoneñ. Bernardo Rubeo Parmenſe eorum prętore Cremonam à porta diui Gulielmi, ſeu foro Bouario uerſus portã oĩum Sanctorum mœnijs fulciri iuſſerunt per brachia tercentum. Nuncupatus Moneta etiam Cremonenſis excellens I. C. dum Bononiæ publicè legeret leges, & in mane ſolemnitatis diui Stephani in eius ibi eccleſiam iuerit, ubi contionem ha- 1231

 beret

beret B. Iordanus ex religioſis ordinis prędicatorũ diui Dominici, & narrando martyrium diui Stephani protuliſſet uerba per eum prolata, dum Iudei in eum iacerent lapides, Video cœlos apertos, & filium hominis ſtantem à dextris uirtutis Dei, adeò mente compunctus cũ multis diſcipulis ſuis dimiſſo hoc ſęculo ingreſſus fuit monaſterium ibi eius ordinis, & profeſſus fuit ipſam religionẽ in manibus etiam beati Reginaldi, & nonnulla compoſuit in ſcię̃tia Theologiæ, & eo autore fuit inſtituta ipſa religio in Calabria, ibi ad uicum Carbonariæ erecto monaſterio ipſius ordinis circa annum 1260.

1232 Et anno ſequẽte Cremoneñ. Ferrario Cane Papienſe, ſeu Io. Bono Aſſandro Cremonenſe eorum prętore conſtrui fecerunt portam ſancti Lucæ Cremonæ, & mox inter eos ortum fuit bellum inteſtinum.

1233 Et anno ſecuto eorum prętore Gulielmo de Foliano Regienſe recõcillati profecti ſunt in auxilium Veronenſium aduerſus Mantuanos, eorumq; agros constructo ponte ſuper flumine Padi iuxta Oſtiam curſitarunt, ac deprędati ſunt, ac igni, & ferro expoſuerunt. Et Veronenſes ob id in eorum gratiam dimiſerunt B. Facium, quem in carcere tenebant, & qui cum Cremonenſibus redijt Cremonam.

1234 Et anno ſubſecuto cum grando in agro Brixienſe, & Cremenſe craſſitudinis nucum è cœlo ceciderit, in qua erat impreſſus Ieſus Nazarenus, & deinde aquis fluminis Padi per menſem gelu concretis, ut ſuper eis è Cremona Venetias, & è conuerſo merces curribus auectæ fuerint, & uinum ex dolijs ſuppoſito igne uix liquefieri, & hauriri potuerit, molendinis moli impeditis, multisq; in lecto rigientibus inuentis, Cremonenſes eorum prætore Comite de Cerra ſecum iunctis Parmenſibus com-

miſſo

miſſo prelio cum Placentinis inter flumen Tarri, & uallē Entij, eisq; fuſis multis ex illis occiſis, & quinquaginta ſeptem captiuatis, mox ſecum pacem fecerunt, & deinde eorum pretore Gulielmo de Landito Placentino, Mediolanenſes ſecum iunctis Brixienſibus, Cremenſibus, Laudenſibus, Nouicomenſibus, Alexandrinis, Nouarienſib. & Marchione Montisferrati progreſſos ad uicum Iouis altæ, ut ibi interciperent, ac prohiberent conduci Cremonam elefantem, camellum, & dromēdarium in Italiā conductos iuſſu Federici Imperatoris, utrinq; commiſſo prelio inde expulerunt, eisq; inuitis ipſa animalia con duxerunt Cremonam, & deinde curſitarunt, diripueruntq; ferroue, & igne uaſtarunt agros Brixienſiū capto oppido Corniono, & ibi repertis ferè ad unum occiſis cum multis alijs illic locis, & poſtea cum Mediolanenſes, & Brixienſes predando cōcurſaſſent agrum Cremonenſem uſq; ad uicum Iouis altæ, ſecum ēt iunctis Papienſib. ad Delmam illis occurrerunt, & deinde interuentu religioſorum diuorum Franciſci, & Dominici à pugna abſtinuerunt.

Et anno natalis Dominici 1235. eorum pretore Henrico, ſeu Ricardo Guarnerio Derthonenſe fieri fecerunt foueam ante caſtrum Senighæ ad deriuandum in eam aquas fluminis Olij, & cum oppidani Pontisuici id ſibi prohibere uoluiſſent, utrinq; facta pugna ex eis decem, & ſeptem occiderunt, & nonaginta captiuarunt, & reliquos uſq; Pontisuicum fugarunt, & mox inhita alia pugna cum oppidanis Vrceorum eos pariter fuderunt, ex ipſis etiam captiuatis quadraginta, & multis alijs occiſis. Et Brixienſibus caſtramentantibus apud Moſium, & ex Mediolanenſibus quinq; millibus ingreſſis agrum Cremonenſem occurrentes Brixienſibus inter Bozulum, ac 123

iparolum Foris per illos combuſtum utrinq; conſertis
nanibus, ipſos profligarunt, & fugarunt uſq; Moſium ad
inem Maij multis ex illis occiſis, & ex ipſorum primori-
ous ducentum captiuatis, deſtinaruntq; milites quinq;
entum in auxiliũ Mutinẽſium, qui eorum auxilio inui-
is Bononienſibus deriuari fecerunt aquas Scultẽnę in-
ra Bononiã, plurimaq; eorum loca prędæ, ferro, ac igni
expoſuerunt ex ipſorum agro, eum hoſtiliter ingreſſi, &
bi per plures dies caſtramentati ſunt.

Et anno proximo Federicus Cæſar, cum intellexiſſet Venetos, & Triuigianos in eum unà cum ſummo Pont. qui eſſet Viterbij, fędus percuſſiſſe, & ſe accingere bello, ex Germania exercitu deſcendit in Italiam, & cum Cremonenſes eorum prętore Simone del Rè, ſiue de Sũmo, ac Papienſes, Bergomenſes, Mutinenſes, Regienſes, ac Tridentini pro eo ſtarent, acceſſit Veronam de menſe Februarij, eaq; recepta opera Enzelini de Romano, & ibi conſtituto prętore Gulielmo Douaria Cremonenſe, ac Ferraria à Salinguerra, cępit, ac diripi iuſſit Moſium, & Marchariã, & obſedit Mantuam, & uaſtato agro Brixieñ. ac munitis Moſio, & Marcharia ſe recepit Cremonam de menſe Auguſti, & cum illinc uellet ire Papiam, & Mediolanenſes ad montem clarum die ſeptima Septembris acceſſiſſent, eiq; obſtitiſſent uſq; ad menſem Octobris. Et Azo Eſtenſis ingreſſus eius acie militum agrum Veronenſem ibi obſediſſet Riuoltellam, illucq; ad auxilium profecto Enzelino de Romano copijs ſuis, & utrinq; cõmiſſo prelio prȩualuiſſet, cõuerſis armis in eum unà cum Enzelino, ac Albertino etiam de Romano obſedit Vincentiam, & die prima Nouembris occupauit, ac diripi, & comburi iuſſit, & mox direptis agris Patauinorũ, & Mantuanorum obſedit Treuiſium, & illinc per Patauinos, &

confęde-

confęderatos expulſus, cum intellexiſſet Henricum filiũ ſuum unà cum eis in ipſum conſpiraſſe, properans in Germaniam ibi eum captiuauit, & inde tranſmiſit in Italiã, & in arce ſancti Fęlicis carcerari iuſſit, ꝑ comitem ſancti Bonifacij Cremonæ prętore Vgolino Rubeo, recepta Marcharia Cremonenſibus, qui erant ad eius pręſidium, occiſis.

Annoq; ſequente reiecta pace ſibi petita per ſummum Pont. ad eum tranſmiſſis legatis Gregorio Montelongo, & mox alijs quatuor Cardinalibus ex Germania properauit in Italiã, & aſſumptis in eius partes Eſtẽſe, & comite ſancti Bonifacij, cum eis autore Enzelino contracta amicitia, & ei caſtramentanti ad flumen Adigis inter Veronam, & Mantuam, Mediolanenſes, Mantuani, Brixienſes, Placentini, Nouicomenſes, Nouarienſes, Vercellenſes, Vicentini, Cremenſes, & alij unà confęderati in eum de menſe Februarij occurrerunt. Et cum Cremonenſes, Papienſes, Parmenſes, & Mutinenſes ei adherentes ad ipſius opem tranſiuiſſent, pedem retulerunt in agrum Brixienſem ad Montem clarum, & Inſulam Ghiſij fluminis, & cum Federicus, & ſocij in illos tranſiuiſſent illinc abierunt, & Federicus, & ſocij ingreſſi agrum Mantuanũ eum curſitarunt, & euerterunt uſque ad flumen Mintij præter municipium Marchariæ munitum Federici iuſſu, unà cum oppido Gazoli agri Cremonenſis, & ex agro Veronenſe caſtro ſancti Bonifacij, & multis alijs municipijs dirutis, conuerſo itinere uerſus Brixiam eam obſedit Monteclaro diruto, ac Pontiſuico capto, & cũ Mediolanenſes Henrico de Modoetia duce profecti in Bergomenſes, qui eos deſeruerant, eorumq; agros ingreſſi depopulati fuiſſent; & indicto bello Federico, & Cremonenſibus eorum pretore Henrino de Riuello Bergomeñ. 1237

ci ad Manerbium occurrendo prohibuiſſent ipſum per trimeſtre progredi, combuſto Pontisuico, traiectoq; flumine Olij ad Alſianum in agrum Cremonēſem exercitu acceſſit Soncinum, & cum illinc ſimulaſſet uelle ire Cremonam, diſpoſitis aciebus expeditorum militum ad Curtem nouam in agro Bergomenſe infra nemora illos ex agro Cremonenſe, in quem erumperāt redeuntes domū palantes de menſe Nouembris inuaſit, ac fudit ex eis quamplurimis cæſis, & quinq; millibus equeſtribus, & bis millibus pedeſtribus captiuatis unà cum Petro Teupolo filio Iacobi Ducis Venetorum prętore, & Henrico de Modoetia duce ſupremo eorū, ac curru abſq; arbore, & cruce per Mediolanenſes Mediolanum aſportatis, eo in fruſtra conciſo, dum impeditum luto ob pluuias, quæ in nocte pręcedente ceciderant, cauſato, illum abducere nequierint, & duce, & prętore, ac captiuis cum reliquo curru ducto magno cum triumpho Cremonam, & inde tranſmiſſis in Apuliam, & curru Romam, & reliquis Mediolanenſibus ex fuga ſe recipiētibus per agrum Bergomenſem multis ex eis occiſis, & multis alijs captiuatis p ibi incolas, & alijs ſe recipientibus ad Paganum Turrianum in Vallem Saſinam, & per eum receptis, & uiatico adiutis, & mox coacto exercitu Cremonæ Laudam profectus eam obſedit per trimeſtre, ac expugnauit ipſum defendētibus Mediolanenſibus, ex ipſis quoq; plurimis captiuatis, & illinc tranſmiſſis in Apuliam, & caſtrum imperiale ibi ad portā Cremonenſem erigi iuſſit. Et Euergarijs ibi nobilibus ſequentibus partes ſuas ad ſummos honores prouectis, illos de Summa ripa eorum inimicos depreſſit, & inde iuit Papiam.

Et anno ſecuto Cremonenſes eorū prętore Leonardo Gremonio Patauino cū Mediolanenſibus, & Brixienſibus

ſibus

ſibus de menſe Februarij conflixerunt.

Et anno ſubſecuto ſummus Pont. die Dñico Oliuarũ Federicum regreſſum in Germaniã, eiusq; ſequaces iterum excommunicauit, ipſumq; imperio priuauit, & aduerſus ipſum, ac Enzelinum de Romano, Mediolanẽſes, & confederatos eis conceſſa uenia peccatorũ, cõcitauit. 1239
Et Federicus dimiſſo Corrado filio in Germania regreſſus Italiã exercitu, & per Corradum filium deinde tranſmiſſis quinq; millibus Theutonicis eis, ac reliquo exercitu, in quo erant Saraceni, Siculi, & Apuli profectus Brixiam eam per tres menſes, ac dies octo obſedit, & ſuppeditauit, & mox illinc cum Cremonenſibus Angelino de Marijs eorum prætore, dum irrumpiſſent agrum Brixienſem, ac uaſtaſſent nõnullis nũcupatis Scroſatis apud Manerbium deletis, ac Papienſibus die duodecima Septembris exercitu irrumpit agrum Mediolanẽ. quos uolentes tranſire in partes ſuas, modo nõ ingrederetur Mediolanũ, recuſauit recipere, Entio eius filio Rege Sardiniæ ingreſſo illius acie agrum Bononienſium, & ibi Plumatio euerſo, & per exercitum Federici ex agro Mediolanẽſe captis, & dirutis Landriano, & Creuacoro, & multis alijs oppidis Mediolano proximis. Et Mediolanenſibus ſibi occurrẽtibus ad uicum Locate, & ibi inter eos Othobello Marano ipſorum duce impigerrimo, & fortiſſimo, ac Saracenos conſertis manibus, fuſisq; Saracenis caſtra mouit ad uicum Caſſinarum, & illuc ſuperuentis in eorũ auxilium Cremonenſibus, ac Cathaneis, & Ualuaſſoribus Mediolani plerisq; ad eum deſſicientibus, & ſuperuẽta copioſa pluuia, qua fuerunt innundata caſtra, eis ex ipſorum conſilio motis ad Largirellã inter Beſatẽ, & Caſorate, & cum Mediolanenſes ibi egreſſi ex inſidijs Federico, eiusq; exercitui ſe oppoſuiſſent illorũ ſupremo

duce

duce Othone Mandello, & deriuatis aquis fluminis Abduæ in flumina Lambri, Ticinelli, ac Ticini, & Nouicomenſes ab eis defeciſſent, ibi utrinq; facto conflictu exercitus Federici fuit profligatus quamplurimis deſyderatis, ex Papiēſibus, & Cremonenſibus amiſſo eorum curru, Paſſibono de Gallis Mediolanenſe ſtrenuè ſe gerente detracto per eum gallo aureo è galea Teuthonici ab ipſo proſtrati. Et cum Veneti, & Genuenſes percuſſo fœdere cum ſummo Pont. in eius gratiam decreuiſſent inuadere regnum Neapolitanum, ut illud tueretur, & Venetos ab ea expeditione auerteret, profectus Patauium, unà cum Enzelino ibi tyranno eorum fines curſitauit, & illinc per Venetos ſibi occurrentes repulſus iuit Parmam, dimiſſo Patauij Enzelino cum eius copijs, & mox ex Parma iuit Lucam, & illinc Piſas, per Mediolanenſes tunc agris Papienſium, & Nouicomenſium concurſatis, & direptis, igneq;, & ferro euerſis, & Papienſibus in ius ſuum compulſis, & mox obſeſſa Cremona, & ibi Rupere ad unam ex eius portis plantata, extirpata, dimiſſa, & illinc facta irruptione in agros Bergomenſium, eiſq; etiam euerſis, & cum redijſſent Mediolanum, facto eorum protectore Pagano della Turre filio Iacobi filij Martini reguli Vallis Aſinę, & Barlaſinę, & habēte originem à Turrianis olim ducibus portæ nouæ Mediolani, per diuum Ambroſium conſtitutis, ex quibus deſcendit Tullius, qui utebatur inſigne leonis, & nupſit duas filias duobus fratribus ex Franconia, qui utebantur inſigni duorum liliorum in campo celeſti, die tertia Iunij ſtella crinita cōſpecta cum aſtro inſtar facis ad occaſum properante, ex quibus fuit indicata grauis annonæ penuria de proximo ſubſecuta, qua infiniti perierunt.

o Et anno 1240. Federicus Cæſar Entio filio in Gallia

Ciſal-

Ciſalpina, & Gualuagno Lantio Comite, & Marchione germano ſuo in Gallia Subalpina conſtitutis Vicarijs ex Italia properauit in Germaniam, & ibi Corrado filio aſſumpto in ſociū imperij accelerauit in Italiam, & Romã obſedit, & illinc per Rom. qui exhortatione ſummi PP. arma cœperant pulſus, omnes, qui ex eis captiuati fuerunt, uarijs cruciatibus affici iuſſit, deteſtãdis nominibus factionum Gibellinæ, & Guelphæ, tunc introductis, & prius apud Piſtorieſes, & quibus omnes ferè urbes inferiores Italiæ pręter Venetias fuerunt infectæ, & infinitæ cædes, infinitaq; mala, exterminiaue proceſſerunt, Cremonæ pręſule Homobono, & pretore Gulielmo de Iſibardo, ſeu Rauano Papienſe, & mox Raynaldo, ſeu Raymondo de Aquanigra.

Et die ſeptima Octobris circa ipſum tempus diuus Geroldus, dum ex Conſtantia urbe Germaniæ, ex qua erat oriundus habitu heremitico ſe cōferendo Romam ibi uiſitandi gratia reliquias ſanctorum, facto tranſitu Cremonæ, & ultra eam ſpatio ferè mille paſſuum iuxta ripam citeriorem Padi in contrata Menicæ mox corroſæ per ipſum flumen appulſus fuerit, & duos ibi inuicem digladiantes ſedare uoluiſſet, credidiſſentq; ipſi apud eum eſſe pecuniam, per illos fuit occiſus, & ex cuius corpore, dum exhalaſſet ſpiritus, mira fragrãtia odoris emanauit, & cum eſſet hora ferè uigeſima quarta, ſol in ea regione pręter modum corruſcauit, & campanæ eccleſiarū Cremonæ à ſeipſis pulſari cœperunt, & dum ibi epiſcopus, & alij eccleſiaſtici, & quamplurimi ſæculares ex his ſtupefacti in eam regionem acceſſerint, ipſumq; corpus confoſſum multis uulneribus humi proſtratum repertū eleuare uoluerint, ab aliquibus eleuari nō potuit pręterquàm à piſcatoribus, qui illud, dum tunc piſcarentur in 1124

aquis

aquis fluminis Padi prius repererant, & leuatum repo-
nere nequiuerunt in eccleſia diui Creati ibi propinqua
in ſuburbijs extra portam Moſiæ, & alijs ciuitatis pro-
pinquioribus ipſi portæ, niſi in eccleſia diui Vitalis, propè
quam tunc fiebat forum piſcarium, & in qua ſeruatur,
eiusq; ſolemnitas celebrat̃ annuatim die ſeptima Octob.
& cum ad eius corpus facta fuerint multa miracula pro
eius meritis, ac proba, & laudabile uita ex uirtute omni-
potentis Dei inter eius electos fuit connumeratus.

Anno 1242. Cremonenſes Marcho, ſeu Melchione
Lantio eorum prętore præſentientes Mediolaneñ. caſtra
mentari apud Noſedulum, facto receſſu ex Quintiano,
ubi & ipſi caſtramentabantur, in illos profecti, & ſecum
prælio congreſſi, ipſos inde fugarunt.

Et anno ſecuto eorum prętore comite Lantelmo de
Caſſiano Laudenſe cœperunt Brembium, & erexerunt
caſtrum Franchi, & à Federico Cæſare habuerunt caſtrũ
Roncaroli ex agro Placentino.

Et anno ſubſecuto habuerunt prętorem Manfredum
Cornazanum.

Anno 1245. Federicus Cęſar nupta filia ſpuria comiti
de Careto Cremonam ſe recepit, & illinc cum Cremo-
nẽſibus eorum prætore Ruberto de Caſtroleone, qui ibi
portas prętorij muniri fecit ære, ac Papiẽſibus facta im-
preſſione in agrum Mediolanenſem eorum ope acceſſit
Mediolanum, plurimisq; eorum oppidis, & uicis prędæ,
ac ferro, & igni expoſitis, illinc retroceſſit Brixellum, &
ibi traiecto flumine Padi Veronam, ubi habuit comitia,
quibus interfuerunt Corradus filius ſuus princeps Ger-
manorum, ac Balduinus Græcorum Imperator, & eis fi-
nitis illinc redijt Cremonã, ubi Federicum filium ſuum
creauit equitem, & illinc profecturus Lugdunum exer-

citu

citu iuit Taurinum.

Et anno altero Innocentius quartus ſummus Pont. ex familia Fliſcha, & Comitibus Lauaniæ Genuenſis ſummus Pont. iuſſit Gerardum de Corrigio unà cum filijs, ac Bernardo de Rubeis, & alijs eius affinibus Parmenſibus ex Parma abire Placẽtiam, & Federicum Taurini comorantem uti hereticũ, & ſcyſmaticũ, & qui prȩlatos carceraſſet, ac bona Eccleſiæ occupaſſet, eiq; recuſaſſet pendere feudum pro regno Siciliæ, excõmunicauit, ac priuauit eo regno, ac imperio die prima Auguſti conſenſu oĩum ſecum in cõcilio exiſtentium. Et Federicus ex Taurino miſſis legatis ad Francorum Regem pro ſedanda controuerſia inter ipſum, ac ſummũ Pont. ob id indignatus ex Taurino redijt Papiam, iuſſitq; fundos, quos habebãt affines ſummi Pont. in agro Parmenſe diripi, & unà cum Papienſibus, & Cremonenſibus, & Nouicomenſibus de menſe Octobris irrumpit agrum Mediolanenſium, eisq; ſibi reſiſtẽtibus cum Gregorio Monte longo legato apoſtolico intulit graue damnum. Et cum Entius filius ſuus, traiecto flumine Abduæ ad Caſſianũ, & eius acie diſpoſita unà cum Cremonenſibus ad Gorgonzolam eam oppugnando, ibi per Mediolanenſes Simone de Locarno duce illuc profectos in auxilium utrinq; cõmiſſo certamine fuiſſet captus, ab eis fuit per Cremonenſes ereptus ex illis captiuatis circiter mille, inter quos fuerunt quadraginta Genuenſes, quibus cõductis Laude ibi fuit pes amputatus, & oculus euulſus, & dimiſſo Entio Parmam profecto ad ibi regimen, & Henrico Aretino Iur. Cons. illic facto prætore, & agris Placentinorum partes Pontificis ſequentium direptis, & Placentia occupata ibi conſtituit prȩtorem Copadulphum, Cremonæ autem Raynaldum de Machaleone. 1246

Et anno ſequente Federicus poſt grauia damna data Mediolanenſibus, die uigeſima prima Auguſti firmatis caſtris ad Abiate, & die prima Nouembris ad Caſteriá, ibi die quarta decima euerſo propugnaculo illorum de Gothis, illinc abijt ad maritima Senenſium ſolatij, & recreationis gratia. Et ſummus Pont. litteris ſuis datis die duodecima Ianuarij Lugduni Corrado de Caualcabobus, & Amato de Amatis, dum unà cum Guazzonib. Ponzonibus, Summis, Comitibus, Oldoynis, illis de Caſa noua, Perſicis, Oldroandis, Marianis, Piperarijs, Diuitiolis, Ciconijs, Capellanis, Bocatijs, & Burghis dimiſſo Federico Cæſare ei, & Ro. eccleſiæ adheſiſſent, ipſos oẽs, & alios ſibi adherentes, eorũq; bona aſſumpſit ſub ipſius, & ſedis Apoſtolicæ protectione. Azo Porchus ex municipio Caſalis maioris agri Cremoneñ. Iur. Cons. dum Bononiæ publicè doceret leges, occiſo ꝑ eum alio earum lectore fuit decapitatus, & ſepultus, compoſita per eum ſumma iuris perutile.

Anno ſecuto Federicus, cum pręſenſiſſet Gulielmum comitem Olandiæ, Selandiæ, & Friſiæ filium Florentij ex Mathilde filia Henrici Ducis Barbantiæ autore Petro Statua aurea presbytero cardinale tit. ſancti Georgij ad uellus aureum legato apoſtolico depoſito Federico ab imperio apud Voraginem in Germania per Moguntinũ, Colonienſem, & Treuerénſem pręſules, & Ludouicum comitem Pallatinum electores electum Cæſarem cum ſummo Pont. uelle tranſire in Flaminiam, Liguriam, ac Inſubriam, ut eas in ſuas partes compelleret, coacto multo exercitu ex Neapolitano regno ibi dimiſſo Henrico filio infantulo, ac ultimo, & per eũ ſuſcepto ex uxore Angla, & Federico nepote ex Henrico primogenito creato duce turmarum equeſtrium, & Federico alio filio

principe

principe Antiochiæ, duce Hetruriæ, ac Entio filio ſuo naturali Rege Sardiniæ eius Vicario cõſtitutis, abijt Senas, & illinc Piſas, & inde Cremonam acceſſit, ubi ibi prętore Cane Ferrario Papienſe cõſtituit plures conſultores militares, & togatos, & mox redijt Taurinum, ubi rurſus habuit comitia, & illinc legatos ſuos adhuc deſtinauit ad Ludouicum Regem Francorum, ut medius eſſet inter eũ ac ſummum Pont. ad ſedandas controuerſias inter eos uigentes, & dum percuſſo fędere cum Duce Burgondionum intenderet ire Lugdunum, ut ibi ſummum Pont. interciperet, & Entius filius ſuus uocatus ꝑ Cremonenſes ex Parma abiens ſe recepiſſet Cremonam, & cum eis, & copijs ſuis iuiſſet Quinzanum, & Gerardus de Corrigio, & alij Parmenſes extorres ex Placentia, & ibi habitis copijs auxiliaribus regreſſi iter ſuũ direxiſſent Parmã, & cũ eis ad Tarrũ flumen occurriſſet Henricus Aretinus Parmæ prętor, & ibi dimiſſus per Entium loco ſui multis copijs, & illic cõſertis manibus utrinq; multis primoribus, qui ſecum erant occubuiſſet, alijs ꝓfligatis ingreſſi fuiſſent Parmã, multoſq́; ex fautoribus Federici occidiſſent, his auditis abiens Taurino exercitu ſexaginta millium equeſtrium, ac pedeſtrium, inter quos fuerũt Saraceni illuc ex Apulia profecti, & Enzellinus eius agminibus ex Marcha Taruiſina, inſtigatus per Ioannem Turrianum Mediolani tyrannum profectus Parmam eam obſedit, quam Gregorius Montelongus legatus apoſtolicus, & Gerardus Corigienſis, & alij eius factioni tuebantur, & ad eius ſubſidiũ iam profligatis pręlio apud flumen Padi Parmenſibus per Cæſarianos, Mediolanenſes equeſtres mille Gulielmo de Soreſina, & Othone Marcellino ducibus, ac Bononienſes, Placentini, Ferrarienſes, Regienſes, ac Mutinenſes alias copias militares tranſmiſerunt, &

Octa-

Octauiano alio legato apoſtolico tunc deſtinato in Galliam Ciſalpinam, Parmenſibusq; ingreſſis agrum Cremonenſem ſibi finitimum, ac diripientibus illic euerſo Caſali maiore, & durante obſidione Parmæ ultra annũ Federicus Cęſar propè eam conſtrui fecit aliam ciuitatẽ, & nuncupari Victoriam unà cum templo diui Victoris, & etiam ibi cudi numos, & nuncupari uictorinos, & in eã introduci nouos homines ex Aſia, Africa, & Egypto, & conduci elefantem, & alia animalia, & aues diuerſi generis intendens Parmam, poſtquam èam cœpiſſet, ſolo æquari facere. Ioannes Bonus de Ghirardis archidiaconus maioris Eccleſiæ Cremonæ extra ipſius portam Brixianam, & in eius ſuburbijs erigi fecit eccleſiam ad memoriam, & honorem duodecim apoſtolorum.

1249 Et anno ſubſecuto Cremonæ Paſio Panigalia, ſeu Foſſa, & Vberto Pallauicino Vicario ſuo, & ſibi pręſtito iuramento fidelitatis uerſus Federicum per Amatum, & Gulielmum de Amatis, & Oldroãdum de Oldroandis, Raynaldum de Perſico, Ponzonos, & Guazzonos, dum incidiſſet in infirmitatem, & ex ea factus incolumis illinc recreationis, & ſolatij gratia iuiſſet Buxetum, & ibi uenationi incumberet, eius exercitu Parmam circundante, & ex ipſa facta eruptione per Parmenſes, et confęderatos ducibus Gerardo Corigienſe, et Azone Eſtenſe, cũ quibus ét fuit Philippus Vicedominus Placentinus, in ipſum die ultima Februarij, et utrinq; facto conflictu eo profligato, et demolita urbe Victoria quamplurimis ex ipſo captiuatis, et quamplurimis occiſis, inter quos fuerunt mille Cremonenſes cum Ioanne Turriano, et Thadeo Seneſuano interempti, et mille ducentum captiuati eorum curru, reliquo exercitu properauit Cremonam, et illinc diffiſus Cremonenſibus, cũ tot ex eis occubuiſſent,

ac

ac capti fuiſſent, abijt Guardaſtallum,& illinc redijt Brixellum, ubi reperit Entium filium ſuum,qui profligarat Mantuanos traicientes ꝑ flumen Padi, ad opem Parmenſium,ex eis captis quinquaginta nauibus,tercentū furcis ſuſpēſis, qui erant ſuper eis, ipſoq; illinc eius acie in agrū Lunenſem tranſmiſſo, iuit reliquo exercitu ad Burgum ſancti Donini, ut ibi ipſo reparato rurſus obſideret Parmam, & monaſterio Columbæ ibi proximo demolito illinc redijt Cremonam, & Entium filium ſuum per eum expugnato Arolo oppido Regienſe,& ibi nonagintaſeptem rebellibus captis iuſſis furcis ſuſpēdi, mādauit eius acie ire Fauentiam,eamq;, ac Rauennam, & Foriliuium, Ariminium,Vrbinum,& alias urbes in eis regionibus ſequentes partes ſuas in fide continere,& ex Cremona accelerauit ad Burgum ſancti Donini,& cum populi Gallię Ciſalpinæ cōtrariæ factionis in eum arma pararent, diffiſus Parmam recipere, illinc de menſe Septembris per montes Berzeti tranſiuit in Hetruriā, & cum Rauenna, & urbes Flaminiæ, excepto Ariminio, ab eo defeciſſent ad ſummum Pont. & Entius filius ſuus Veronam ad Enzelinum profectus fuiſſet, iuit Senas.

Et anno Natalis Dñici milleſimo ducenteſimo quinquageſimo de menſe Maij ex Senis iuit in Appuliam, & Entius eius, ac Cremonenſium acie eorum prętore Ranzerio Mutinenſe, ſeu Lanterio de Strata Papienſe profectus in Bononienſes cum eis conſertis manibus apud flumen Scultennam ibi eius,ac Cremonenſium acie fuſa captiuatus fuit,& ductus Bononiam,& ibi carceratus cū ducentum Cremonenſibus. Et Vbertus Pallauicinus eorum prętor, Maſonerio Burgo ipſorum uexillifero ſupremo aliquibus ex eis Parmam profectus, & cum Parmenſibus iuxta ibi uallum prelio congreſſus ipſorū du 1250

ce, ac rectore Alberto Corrigienſe die duodecima Septembris eos ſuperauit, ex illis captiuatis bis millibus cũ ipſorũ curru habente uexillum cum inſigne tauri,& conductis Cremonam. & ibi ſpoliatis, & excœcatis illinc dimiſſis abire. Federicus Imperator apud oppidũ Florentinum diſtans à Luceria per ſex millia paſſuum incidit in infirmitatem, & cognito uitæ ſuæ exitu condidit teſtamentum, in quo legato multo ære Hoſpitalarijs,ac Templarijs Hieroſolymitanis ad expeditionem aduerſus infideles,& iuſſis dimitti omnibus captiuis, inſtituit ſibi ſucceſſorem Corradum filium ex Violante filia Regis Hieroſolimitani,& Henrinco alij filio dimiſit Regnũ Siciliæ, & Federico nepoti ſuo ex Henrico primogenito Ducatũ Auſtriæ,& Manfredo filio naturali ex filia Bonifacij comitis Algini apud Aſtam per lapides tres Principatum Tarenti,& ut in Regno Neapolitano,& Gallia Ciſalpina eſſet Vicarius Corradi tunc commorantis in Germania, dum illinc abeſſet, & die tertiadecima Decembris,& ſolemnitatis diuæ Luciæ anno ætatis ſuæ quinquageſimo quarto, & imperij trigeſimo ſeptimo obijt, & ut aliqui aiunt, ſuffocatus per Manfredum filium ſuum coniecto ceruicali in os eius, dum conualeſceret, per ipſum, qui eius cadauer illuc transferri fecit ad Merendam oppidũ propè Panorbium Siciliæ, & ibi tumulari, & in dominiũ ſuum bello compulit Calabros, & Apulos, & alios accolas Regni Siculi præter Neapolitanos, & Capuanos, & Aquilanos, qui opera comitis Caſertæ tranſiuerunt in partes ſummi Pont.

1521 Anno altero Boſius Douaria accerſitus per Auergarios ex primoribus Laude diſcordes cũ Sucio Viſtarino, & alijs ibi primoribus ob illic principatum illuc eius factione Gibellina acceſſit, & ope Auergariorum, & ſuorũ

ſequa-

ſequatium eiuſdem factionis expulſis inde Viſtarino, eiusq;adherentibus factionis diuerſę Lauda Auergarijs, & ſibi ſubiecit. Et ſummus Pont. intellecta morte Federici ex Lugduno properauit in Italiam, & iuit Genuam, & illinc Mediolanum cum quatuor cardinalibus, & pręſule Hieruſalem die ſeptima Iulij, & Laudenſibus, quia adheſiſſent Douariæ interdictis ſacris eccleſiaſticis inde iuit Peruſiũ, & ibi conceſſo regno Neapolitano Girlotto fratri Regis Angliæ, Et cum Rom. requiſiti per eum noluerint abrogare dignitatem Senatorum, euitata Roma ex Peruſio, iuit Aſſiſiũ. Et Corradus Cæſar his auditis, & quòd populi Galliæ Ciſalpinæ pręter Cremonenſes fluctuabant, ex Sueuia per Illirium exercitu properauit in Italiam, & iuit Veronam, & illinc acceſſit Cremonam, & ibi eius pręſentia ſedatis rebellibus in Gallia Ciſalpina, ope Venetorũ, & Enzelini de Romano in ea regione potentiſſimi redijt in Illirium, & ibi habitis triremibus à Venetis illinc traiecit in Apuliam, & illic cum pompa receptus per Manfredum, omnia, quæ ab eo defecerant, recuperauit infra biennium, Neapoli, Aquino, Aquila, ac Capua expugnatis, & direptis, ac Neapoli, & Aquino mœnibus exutis, & Aquino cõbuſto, Aquila uero, & Capua ſolo ęquatis Co. Caſertæ Capuæ captiuato, & multis alijs proceribus Illius regni illinc relegatis. Cremonẽſes factionis Gibellinæ, dum Mediolanenſes per Laudenſes contrariæ factionis in eorum auxilium uocati eorũ duce Martino Turriano iuiſſent Laudam, illinc abierunt cum Boſio Douaria, qui ope Enzelini de Romano dominium Cremonæ ſibi uendicauit, & Mediolanenſes Laude conſtituerunt protectorem Sucium Viſtarinum per decennium ibi euerſo oppido Imperiali illic olim erecto per Federicum Cæſarem, & munito per Douariam.

1252 Anno ſequente Cremonenſes cõtracta ſocietate cum Papienſibus, Placentinis, & Vercellenſibus, & ſibi facta promiſſione per Veronenſes eos tuendi ab ipſorũ hoſtibus, & rebellibus imperij Romani, & Corradi Cæſaris Vberto Pallauicino eorum prętore, & duce iuerunt Carauagium, quod ab eis ad Mediolanẽſes defecerat, eoq́; capto, & euerſo Laudam profecti illam obſederũt, & ibi cõmiſſis multis pręlijs cum Mediolanenſibus eam occupantibus cœperunt, & per menſem detinuerunt, & cum nonnulli exules Placentini oppidũ Riuergaliarũ in montibus Placẽtinorum occupaſſent, unà cum eis, ac Parmenſibus, & Brixienſibus dimiſſa Laude illuc profecti ipſum obſederunt per trimeſtre, ac expugnarunt, & diripuerũt eis exulibus data uenia, & inde abire permiſſis.

1253 Anno ſecuto Vbertus Pallauicinus fuit creatus prętor Placentiæ.

1254 Et anno ſubſecuto rector perpetuus ſuffragijs Gibellinorum, Et Patauini, Vicentini, & Veronenſes, Cremonenſibus, & alijs ſecum confęderatis adheſerunt, & die quinta decima Octob. Enzelinus de Romano ſuo, et nõie eorum de Prato, et de Porcilijs, & Alberti de Camino. Et Vbertus Pallauicinus Vicarius Imperialis in Gallia ciſalpina, & Cremonæ, & Papiæ, ac Placentiæ, & Vercellis dominans ſuo etiã nomine, ac Marchionum de Careto, & Oliuariæ fędus percuſſerunt. Lacubus, & fluminibus in Gallia ciſalpina æſtiuo tempore nullo in aere uentorũ flatu, nullo in terris tremore, nulla in aere nube auctis, & ripas egreſſis, & ſtatim ingreſſis alueos ſuos, & diminutis prodigioſè.

1255 Anno 1255. Cremonenſes eorum duce, ac prętore adhuc Pallauicino, unà cum Enzelino de Romano obſederunt Mantuam per uiginti dies direpto eius agro Sordello

dello Vicecomite ibi dominante, & Henrico de Riuola Bergomenſe eius ſororio prętore, qui dum congreſſus fuerit prelio cum Cremonenſibus apud Hoſtiliam ipſos profligauit.

Anno altero Homobono prçſule Cremonæ defuncto ſuffectus fuit Io. Bonus de Girardis Cremonenſis, & archidiaconus eccleſiæ ibi cathedralis, & erectum fuit palatium in uico diuæ Agathæ ad ibi forum. 125

Anno ſequente Mantuani aduerſus Cremonẽſes eorum prętore Leonardo de Seſſa, & Homobono Moriſio, & Ioanne Medalia iudicibus ipſius, & Rauarino de Bellottis, Vulfareto nuncupato Gandiono de Douaria, Guarnerio Friſono, Gulielmo Hermenzono, Montino de Multisdenarijs, Marchiſio Bocatio, Beneuenuto Fraganeſco, Gerardo de Aduocatis, & Degoldo de Aliprãdis eorum legatis fuerunt condemnati Brixiæ per Gritũ de Gritis ibi ciuem, ac prętorem, & arbitrum utrinque electum ad eis reſtituendum Luzariam, & alios Cremonenſium uicos per illos occupatos. 125

Anno ſequẽte Martinus Turrianus autoribus Alberto de Abiate, Azolino Marcellino, & plurimis alijs ex popularibus Mediolani factus eſt eorum, ac aliorum protector, & mox autoribus fratre Leone de Perago ibi prçſule, ac Guidone de Petraſancta, Gulielmo Panizono, & Gulielmo de Sorexina, plurimisq; alijs nobilibus fuit depoſitus, & mox per ipſos fautores reſtitutus manu armata occiſo ex nobilibus Baldo de Quirigida, illinc die uigeſima nona Iunij prçſule, ac Sorexina cum parte nobilium expulſis, & dum profecti Canturium illuc ſecum coniunctis Ruſconibus extoribus Nouicomenſibus cœpiſſent, illinc expulſis Vitanis ipſorum contrariæ factionis, eos inſecutus fuit, illosq;, ac Ruſchonos inde expu- 1258

lit Azario de Vitanis illuc introducto. Et Philippus Fontaneſius exercitu pontificiorum recepto oppido Pallazolo Brixienſe, & Ludouico Comite ſancti Bonifacij illuc ex Mantua profecto manu militari tranſiuit in Enzelinum illius copijs Germanorum ad oppidum Baxiani Patauinum menſe Iulio per Eſtenſem, & Patauinos prælio fuſis, dum reliquis caſtramentaret ad oppidũ Piſcheriæ in agro Veronenſe, quod tenebat, ac Pallauicinum, & alios ſuæ factionis caſtramentantes ad uicũ Gambaræ ex agro Brixienſe, inuicem coniunctis aciebus commiſſa pugna cum Pontificijs die ſecunda Augusti, eisq; profligatis fuit captiuatus unà cum Henrico Riuola, ac præſulibus Veronæ, & Brixiæ, ac Tiſone Brixiæ tyranno, ac multis alijs ex primoribus Pontificijs, qui ab eis dimiſſa Brixia fuerunt relaxati, excepto legato retento penes Pallauicinum eius acie reuerſum Cremonam. Et Enzelinus fuit introductus in Brixiam, & reliqui pontificij ex fuga ingreſſi ſunt oppidum Vrceorum, ac occuparunt Vincentiam. Et Enzelinus profectus eius acie in agrum Vicentinum ibi expugnauit oppidum Pullarum quibuſcunq; illic repertis, qui manus militum euadere nequiuerunt per illos eius iuſſu inhumaniter occiſis.

1259 Anno ſubſecuto inter populares Mediolani orta diſcordia, & per eorũ partẽ cõfirmato protectore Turriano & per alteram partẽ Azolino Marcellino. Summus PP. ad eam, ac illorum, & nobilium ſedandam diſcordiam tranſmiſit Mediolanum Gregorium Montelongum præſulem Aquileiæ, qui illinc relegatis Martino, & Azolino illic reſtituit præſulem, ac nobiles, & cum inde abijſſet, Martinus illuc reuerſus inde expulit, & proſcripſit Sorexinam, & filium, qui profecti Brixiã ad Enzelinum, eum ad ipſorum, & aliorum nobilium Mediolani extorum

auxi-

auxilium requiſiuerunt, & Enzelinus, dum expulſis ex oppidis Brixienſibus Cremonéſibus ea tenentibus orta diſcordia ob id inter eum, & Pallauicinum obſeſſo oppido Vrceorũ, in quo erant Eccleſiaſtici cum Boſio Douaria, & alijs factionis ſuæ, acie octo milliũ armatorum, & per Pallauicinũ autore Douaria die mercurij undecima Iunij percuſſo fędere cum Pontificijs,& Henrico Riuola, Azone Eſtenſe Ferrarienſium, Ludouico comite ſancti Bonifacij Veronenſium protectoribus,ac Mantuanis caſtramentantibus eorum agminibus ad uicum Iouis altæ, Cremenſibus etiã tunc opera Douariæ reuerſis ad Cremonenſes eorũ priſtinos dominos recepto præſidio Placentinorum impoſito in oppido Cremæ de menſe Iulij, omiſſa obſidione Vrceorum intendens auxilio extorum Mediolani illud occupare acie ſua, ac ſecum coniunctis eis extoribus, ipſorũq; copijs traiecto flumine Abduæ ad Caſſianum ingreſſus fuit agrum Mediolanenſium, & ibi cœpit Modoetiam,& Vapriũ obſedit, & mox dimiſſa Modoetia eius ſuburbijs combuſtis iuit ad Vicum mercatum, & cum Turrianus quinque millibus equeſtribus iuiſſet Modoetiã die decima Septembris, Enzelinus ſibi per Turrianum impedita annona, dum uoluiſſet referre pedem Caſſianũ,ubi eccleſiaſtici caſtramentabantur occupato ponte ibi conſtructo ſuper flumine Abduæ per ipſos illinc repulſa acie Boemorum ac eius cuſtodiam dimiſſa per Enzelinum, intra Caſſianum,& per eius mediũ tranſire, & eccleſiaſticis ob id coactis ſecũ congredi ferè ꝓfligatis ad ipſum uictoria inclinata, & Enzelino,eiusq; exercitu à fronte,à latere,& à tergo ꝑ Turrianum eiusq; milites, ac Pontificios impulſo, & per Brixienſes ſecum militantes dimiſſo, & uulnerato iaculo in crure ſiniſtro, eiusq; exercitu profligato ſe poſuiſſet in fugam uerſus

Brixiam Vberto Pallauicino, Azone Eſtenſe, & Boſio Douaria cum inſequẽtibus à Ioanne Turcheſano Soncinate fuit interceptus, & ductus in tentorium Douariæ, & illinc Soncinum, ubi dum recuſaſſet ſibi medelam præſtari, perijt octuagenarius, eiusq; cadauer, cum eſſet rebellis eccleſiæ Rom. & excõmunicatus fuit ſepultum ſub ibi paltatio. Beatus Rolandus Cremonenſis ex religioſis ordinis prędicatorum diui Dominici obijt.

1260 Anno 1260. Turrianus aſſumpto in partibus ſuis Pallauicino, eiq; per quinquennium ſuppoſito Mediolano, & ſocum iunctis armis profectus Laudam, eius, ac Sũmariparum ex ibi primoribus ope, illinc expulit pręſulem, ac nobiles Mediolanẽſes co profectos. Et Pallauicinus, cui parebant Cremona, Nouaria, Derthona, Papia, Alexandria, Placentia, Nouicomium, & Vercelle, unà cum Cremonenſibus profectus in agrum Brixienſem, & Brixienſibus ei occurrẽtibus ad Baſſianum uicũ inde prelio expulſis ex ipſis occiſis plurimis, & octo cẽtum equeſtribus, & quinq; centum pedeſtribus captiuatis retroceſſit ad Alphianum, & ibi reparatis uiribus, & auctis copijs profectus Brixiam, eam obſedit.

1261 Anno altero in Italia incipiendo à Peruſio quamplurima agmina mortalium crucem ferentium, ac hymnis, & canticis pacem petentium ab omnipotente Deo peregrinata ſunt per Italiam, & tunc Diſciplinorum religio inchoauit.

1262 Et anno ſequente Martinus Turrianus, dum Otho Vicecomes filius Vberti ex Berta factus pręſul Mediolani Octauiano Vbaldino cardinale Florẽtino procurante occupaſſet Aronam, eius acie, ac Cremonenſium ſub Vberto Pallauicino illuc profectus eã recuperauit inde aufugiente Vicecomite, ac unà cum Angleria, & Brebij

arce

arcē demoliri iuſſit,& Raymundus Turrianus præſul Nouicomij eo præſulatu dimiſſo occupauit archiepiſcopatũ Mediolani præter mentem ſummi Pont. qui Mediolanenſibus nolentibus admittere Vicecomitem in eorum præſulem interdixit ſacra. Vbertus Pallauicinus Brixiã unà cum Pontisuico redegit in ſui poteſtatem opera Iacobi Confanonerij,& aliorum factionis Guelfæ, & percuſſo fœdere per eum, ac Cremonenſes cũ Brixienſibus eis profectus Placentiam, ipſam quoq; redegit in ſui poteſtatẽ,& ibi conſtituit rectorem Gandionũ de Douaria.

Et anno ſecuto ingreſſus acie Cremonenſium agrum 1263 Bergomenſem cum prædæ, ac ferro expoſuit,& ope Cathaneorum,& Valuaſſorum inimicorum Turriani protectoris Mediolani, per eum illinc expulſorum illud tentauit occupare,& Bergomenſes, Regienſes,& Mutineñ. ſuppeditauit,& Bononiēſes,ni ei obſtitiſſent, in poteſtatem ſuam redigiſſet, & inter eum, ac Martinum Turrianum protectorem Mediolani, cum illud tentarit occupare, ut præfertur, orta diſcordia, Martinoq; defuncto Philippus frater ſuus, ac ſucceſſor eius acie militari irrũpit agrum Cremonenſem,& ibi die decima octaua Iunij expugnauit, ac diripi iuſſit Couum, ubi erant nouem turres, & Placentini, Papienſes,& Brixienſes, dũ Philippus Fontaneſius legatus Apoſtolicus deceptis cuſtodibus è manibus Pallauicini aufugiſſet Mantuam,& illinc ad Ludouicum comitem ſancti Bonifacij ducem ſuum, eius opera à Pallauicino illius iugo excuſſo defecerũt ad ſummum Pont. & etiam in eius partes tranſiuerunt incolę montis Silicis,& Calaonis ex agro Patauino olim ſuppoſiti Enzelino, ſe permittentes Azoni Eſtenſi eos recipiẽti pro ſummo Pont. unà cum Taruiſio, illinc aufugiente Alberico fratre Enzelini cũ Margaritta uxore, & ſex filijs,

& dua-

& duabus filiabus in caſtrum ſancti Zenonis, Quod Pontificij Pallauicino Veronenſium duce Albericũ inſecuti obſederunt, & redegerunt in ſui poteſtatem unà cum Alberico, uxore, & filijs traditis illis, in quos Albericus, & frater ſæuierant, & ꝑ eos inhumaniter affectis diuerſis ſupplicijs, & interemptis. Et Pallauicino ſe ſuppoſuerunt incolæ Quintiani, & Caluiſani ex agro Brixienſe, & qui Azoni Eſtenſi cõceſſit uicum Moſiæ nunc Comeſatij ad fines agri Cremonenſis, Mantuanis, & Brixienſis. Et Io. Bono Gerardo Cremonę Epõ per ipſum multis pręclarè geſtis, & annuo epiſcopatus redditu ualdè aucto defuncto die uigeſima octaua Auguſti ſucceſſit Bernerius de Summo etiã Cremonenſis, per ipſum Io. Bonum erecto quoq; hoſpitale Dñæ ſanctæ Mariæ de Valleuiridi, ac altare ad honorem, & memoriam diui Ioannis Baptiſtæ in eccleſia cathedrali Cremonæ.

1264 Anno ſubſecuto Turrianus cum Pallauicino, & Boſio Douaria, Cathaneis, & Valuaſſoribus eius inimicis inuicem confęderatis geſſit bellum in agro Cremonenſe, & Placentino.

1265 Et anno proximo dum illinc prędam abigeret, & Pallauicinus unà cum Cremonenſibus, ut illi reſiſteret, ei occurriſſet Brixienſes ab eo defecerunt ad Turrianum.

1266 Et anno altero Domeneghino del Vida ex conſulibus Cremonæ per Vrbanum Quartum ſummum Pont. anno ſuperiore Manfredo principe Tarentino depoſito à regno utriuſq; Siciliæ, & ad illud electo Carolo Andagauienſe Com. Galliæ Narbonenſis, & fratre Ludouici Galliarum regis, & dum ex Maſſilia claſſe traiectus in Italiã iuerit Viterbium ad Clementem etiam Quartũ ſummũ Pont. per eum confirmato, & inſignito corona ipſius regni, & dũ Guido comes Monfortis ipſius dux ſupremus

eum

eum ſequendo exercitu per ipſum coacto in Gallia trans alpina, inde eo deſcenderit in ſubalpinā, & ibi apud Albā ſubſtiterit, & illic ſecum per Turrianum ad reprimendū Othonem Vicecomitem Mediolani electum epiſcopum, (ut prefertur) & nobiles illinc extores, & Vbertum Pallauicinum, ſecum contracta ſocietate, Turriani ope, ut iret in Apuliam ex Alba tranſiuerit in agrum Brixiēſem, Pallauicinus, & Boſius Douaria ſequentes partes Manfredi ex eius ordine ad impediendum, ne Co. Monfortis exercitu ulterius progrederetur, ex Capriolo, & Monte claro unà cum Cremonenſibus illi apud Brixiam occurrerunt, & cum eo, & Gallis, & Brixienſibus factionis Guelphæ ipſum comitantibus ſignis collatis ſuccubuerunt, & illinc repulſi pedem retulerunt, ex Gallis tamen multis deſyderatis unà cum Com. Fauorino ex illorum Ducibus, eius militibus remanentibus ad ſtypendium Neapolionis Turriani, qui mortuo Philippo patruele ſuo Saluino eius filio per illum expulſo occupauit dominium Mediolani: & dum Com. Monfortis reliquis Gallis per illos Capriolo, & Monte Claro captis, & ſolo æquatis, & in ea regione mox nuncupata Francia curta celebrato Paſchate ſequendo iter ſuum perueniſſet ad flumen Olij, illudq́; traiceret, Pallauicinus, & Douaria, & Cremonenſes ad impediendum progreſsum ipſius, illi adhuc ſe oppoſuerunt, ſed cum non auſi fuerint prælio ſecū cōgredi Co. Monfortis, & Galli progreſſi ſunt Mantuā, & inde per agros Mutinenſem, & Bononiensē ſecū additis quatuorcentum equeſtribus Florentinis factionis Guelphæ, & ex Florentia expulſis Guidone Guerra Duce Mutinæ reſidentibus, & multis alijs eius factionis ex Gallia Ciſalpina, Flaminia, Hetruria, & Piceno, dum illac tranſiuerit ſecum aggregatis tranſiuit in Latium: &

Palla-

Pallauicinus ſtipatus Cremonenſibus, Placentiã ibi Ruglerio Bellotto Cremonenſe Prætore ingreſſus inde Albertum de Lando cognominatum Buſſam armis tumultuantem aduerſus Vbertinum agnatum ſuum expulit unà cum Burghognono Anguſſola, & mox fuit expulſus per Albertum Fontanam. Et legatus Apoſtolicus illuc profectus ibi tumultum ſedauit Raynaldo Scotto illic conſtituto Rectore, ac Prætore: Et Mediolaneñ. Brixienſes, & Mantuani obſederunt Soncinum, & Bergomenſes Couum, quem ualdè damnificarunt Zaneterio de Strata Cremonæ Pretore pro Pallauicino.

Anno ſecuto Taionnus de Bocatijs Brixienſis unà cũ Brixienſibus, & Cremonenſibus exulibus factionis Gibellinæ menſe Martio ingreſſus Brixiam inde expulit Guelphos, & dum ei domminari uellent Cremonenſes, inde cum eis expulſus fuit, & ibi pro factione Gibellina remanſit Doninus eius frater, & Cremonẽſes factionis Guelphæ nũcupati Capellati Cremonæ Pretore Roccho de Strata loco Zaneterij fratris ſui ibi defuncti, & ſepulti fuerunt reſtituti in patriam autoribus Bernardo Caſtagneto, & Bartholomeo Abbate Treccarum legatis Apoſtolicis, & mox inter eos, & Gibellinos nuncupatos Barbaſſores orta diſcordia Gibellini Boſio Douaria duce fuerunt illinc expulſi per legatum, & factionem Guelphorum ex eis captis multis, & in carcere necatis, & dum reliqui iuiſſent in agrum Mantuanũ, & Mantuani occupaſſent Tezolas de menſe Aprilis, & etiam tunc orta diſcordia inter Brixiẽſes eorũ duce Antonio Martinengo, & Cremonẽſes eorum duce Franciſco Caualcaboue ob flumen Olij, & per Brixienſes aſſumptis ſocijs Mantuanis eorum protectore Sordello Vicecomite ſibi cõceſſo iure in eo flumine à Caneto oppido uſq; ad ingreſſum ipſius flumi-

fluminis in flumen Padi, & dum Gibellini Cremonenſes eorum duce Boſio Douaria, & Cremonæ Prętore Raynaldo Scotto, loco Rocchi Stratæ, qui ſponte ſe abdicarat à prętura, profecti fuiſſent de menſe Aprilis ad oppidum Tezolarum Moſio propinquum, & ex agro Cremonenſe, Placentini, ac Cremonenſes diuerſæ factionis unà cum Bernardo Caſtagneto legato apoſtolico de menſe Auguſti, & Douaria eius factione Cremonenſium, Soncinatum, Veronenſiũ, ac Teutonicorum, dum illis caſtramentantibus apud Caluatonum occurriſſet, ibi utrinq; facta pugna eos inde repulit ex illis multis occiſis, & multis captiuatis, & Tezolarũ oppido capto, & ſolo æquato unà cum ibi arce Petro Lumbardo eius prę fecto, quia ibi incolæ opem tuliſſent Guelphis, eiuſq; lapidibus conductis Marcariam ibi propinquam, ex eis conſtructo ponte ſuper Olio flumine, inde ſe recepit Cremonam, eamque occupatam à Parmenſibus obſedit per nõnullos menſes. Summus Pont. liberauit Cremonenſes unà cum Vberto Pallauicino ab interdicto eccleſiaſtico, cui eos ſuppoſuerat.

Anno ſecuto Douaria ſecum coniunctis Placentinis, Laudenſibus, ac Cremenſibus factionis ſuæ Gualterio della Rocca Gallo Cremonæ prętore menſe Ianuario ingreſſus agrũ Brixienſem, ibi diripuit Canetum, Senighã, Pontisuicum, Vrceos, Barchum, Quincianum, & multa alia illic oppida, & loca flumini Olij propinqua. Et Bergomenſes occuparunt, & diripuerunt, & ſolo æquarunt caſtrum Coui ibi multis ex incolis ſibi ualdè infenſis occiſis, Et Brixienſes Franciſco Turriano eorum prętore obſederũt Soncinũ, & menſe Iunio inter utranq; factionem Cremonẽſium, Brixienſium, Bergomenſium, Mantuanorum, Ferrarienſium ſecuta concordia ipſi omnes habue- 1268

habuerunt comitia Soncini illuc conducto Pinamonte Bonacoſio Mantuæ Regulo.

269 Anno ſubſecuto Corradinus Rex Sueuiæ Corradi olim Cæſaris filius, dum unà cũ Federico Duce Auſtriæ annorũ ſexdecim, ac exercitu decem millium pedeſtriũ, & quatuor millium equeſtrum inſtigatus per Senenſes, Piſanos, Florentinos, & alios Hetruſcos factionis Gibellinæ in Carolum Andagauienſem ad ei mouendum bellum, ipſumq; expellendum è regno Neapolitano, deſcendiſſet Tridentum, & illinc Veronam, ubi ſubſtitiſſet per tres menſes, inde per agrum Cremonenſem traiecto flumine Abduę ope Cremonenſiũ Laudam acceſſit, & inde Papiam, & mox in Latium. Et Boſius Douaria arcem Cremonæ ibi prętore Henrico Turrienſe, & mox Gulielmo de Riuolis Bergomenſe, ſeu Gualterio della Roccha, Roccho de Strata ibi defuncto, obſedit, acceptamq; à Guelphis die octaua Iunij ſolo ęquari iuſſit, & mox egreſſus ciuitatem, & arcem, quã in eius agro habebat ualdè munitam, ingreſſus in ea obſeſſa, & expugnata per Guelphos fuit occiſus. Et Turrianus è Cremona dolo expellere tentauit Vbertum Pallauicinum, & eam ſibi ſuppeditare, & Vbertus dum fuiſſet obſeſſus in oppido Siſſaligio Placentinorum per eos, ac Parmenſes ibi obijt ſuperſtite Manfredino filio, & Inquiſitores hęreſis Mozanichã dum ibi incolæ eſſent ea infecti, obſederunt.

1270 Anno Natalis Dominici milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo Cremoneñ. eorum prętore Ardigerio de Anzolis Parmenſe, ſeu Raynaldo Perſico unà cum Mediolanenſibus concurſarunt, ac diripuerunt agrũ Laudenſiũ.

1271 Et anno altero Bernerio de Summo eorum pręſule mortuo, Cazacomiteq; agnato ſuo ſubſtituto, ac prętore Ioanne Confanonerio Placentino primis ſex menſibus, & Iaco-

& Iacobo Rongono Mutinenſe ultimis ſex menſibus obſederunt Machaſturnam ibi erecto propugnaculo cũ turri, & cum obſeſſi illinc erupiſſent, ut illud demolirentur, utrinque commiſſo prȩlio, & per obſidentes graui ſtrage recepta, eam die uigeſima quarta Maij cȩperunt, ac euerterunt.

Anno ſequente Philippus Rex Francorum ex urbe rediturus in Galliã diuertit Cremonã ibi p̃tore Mattheo Corrigien. ſeu Iacobo Rongono, & dũ eo ſe contuliſſent ad ipſum legati Genuenſium, ac Venetorum, ipſos audiuit, ac Venetos, & Genuenſes in gratiam ſummi Pont. ut omnibus Principibus, ac populis chriſtiani nominis data eſſet facultas tranſeundi in Aſiam aduerſus infideles, induxit facere inducias per quinquẽnium, quo etiam Veneti, & Piſani fœdus prorogarunt. Beatus Facius Veronẽſis aurifex die decima octaua Ianuarij obijt Cremonæ omnibus ſuis bonis ibi Hoſpitali ſancti Spiritus relictis. 1272

Anno ſecuto Matheo de Saſſolis Mutinẽſe Cremonæ prætore Rodulphus Aſpurgenſis, ſeu Aſpurgus filius Alberti Com. Alſatiæ prouincialis, & Auſtriæ Dux mortuo Federico ibi Duce abſq; prole in prælio tunc facto cum Vngaris, & magiſter domus Preſmilai nũcupati Othocari Regis Boemiæ, & ex nobili familia Ro. Leonũ Comitum Montis Auentini deſcendentiũ à Petro Leone, cum duo eius nepotes ex Vrbe expulſi ſe recepiſſent ad alpes, & ibi ad lacum Lucernæ cõdidiſſent Auerburgum, ſeu Anesburgum ibi ducta nob. uxore per alterum eorum, poſtq̃ uacaſſet imperium per annos uiginti duos, ad illud aſcitus fuit, & coronatus Luſaniæ facta promiſſione per ipſum anno proximo ſe conferendi in Italiam, & illinc in Aſiam ad auxilium noſtrum aduerſus infideles, & eccleſiæ Ro. dimiſſa Flaminia, in qua comprȩhenduntur 1273

duntur Ferraria, & Bononia.

1274 Et anno ſubſecuto Cremonæ pretore Henrico Confanonerio, & poſtea Henrico de Vignola Mutinēſe ibi uita functo, & ſepulto in tumulo marmoreo penes eccleſiam cathedralem, ad eum tranſmiſſis legatis per Turrianum, eum conſtituit Vicarium ſuum in Inſubria, & Caſſonum eius filium ductorem turmæ equeſtrium Germanorum ad eum ex Germania miſſorum comite Lignini duce.

1275 Anno 1275. Cremonæ pretore Panzerio de Archu, & mox adhuc Henrico Confanonerio fuit fabricatus Leo ex ære Othonis, & poſitus ſuper ibi turre altiore. Et Brixienſes ingreſſi agrum Cremonenſem eum depopulati ſunt, & Alfonſius Rex Caſtiliæ exhortatus per ſummum Pont. ex Gallia tranſalpina ibi Lugduni facto concilio generali reuertentem in Italiam, & ſibi occurrentē apud Bellocardum, dum de eo conqueſtus fuiſſet, ꝙ ad imperium eligi feciſſet Rodulphum, ei ceſſit omne ius, quod in imperio ipſo habere prætendebat.

1276 Anno altero Cremonæ pretore Vgolino Foliano, & mox Zaldo de Cāzellerijs Piſtorienſe, quo, die uigeſima prima Ianuarij gelu concretiś aquis fluminis Padi uiguit grauis penuria, & uites, & færè omnes arbores in Gallia ciſalpina aruerunt.

1277 Et anno ſequente Cremonæ pretore Guidolino de Longis Parmenſe, & mox Azone Manfredo Regienſe, & Capitaneo Corrado de Monte magno, & conſulibus Pelegrino de Michais, Ioanne Drizona, Nicolao de Caſaleto, Ruglerio de Pedecanibus, Ambroſio Piperario, Anzelerio de Paterno, Bernardo Arigono, & Antonio de Manzipedibus, Antonio de Quadris, & Dominichino de Mozanicha factus fuit omnium ibi familiarum cenſus.

Et

Et Otho Vicecomes ſecum iunctis Philippo Languſco protectore Papiēſium, & Simone Locarno Nouicomenſium, ac eorum, ac Nouarenſium, & aliorum ſecum confęderatorum copijs capto Leuco cum tota ibi Riperia, & in eum profectis Neupalione, & Corrado patre, & filio, & Franciſco, & alijs ex familia, & factione Turrianorum, & eorum agminibus, & utrinq; pluries ibi conſertis manibus,& die uigeſima prima Ianuarij,& ſolemnitatis diuę Agnetis propè Deſium diſtans Mediolano per milliaria decem, eos profligauit Neupalione, & Franciſco, & Pontio Amato Cremonēſ. pro eis Mediolani prętore,& multis alijs ex eorum familia, & factione occiſis, ac Napo, & Corrado cognominato Muſca, Guidone, Henrico, Lumbardo, & Cauerna etiam Turrianis, & nonnullis alijs captiuatis, & ductis Nouicomium, & ibi carceratis, Napoq; incluſo in cauea ferrea. Et Caſſonus Turrianus ex Canturio, ubi reliqua acie ſubſtiterat unà cum Olderaldo Tangentio illic prętore, dum tentaſſet, & nec potuiſſet Mediolanen.in eius auxilium allicere,diffiſus uiribus ſuis aufugit Laudam, & inde Cremonam, & illinc, cum non fuiſſet ibi receptus iuit Parmam,& multi ex eius factione aufugerunt Mediolano, ubi Turrianorum domus fuerūt demolitæ, & conceſſa bona Valuaſſoribus, & Cathaneis, & facti pro Othone prętores duo, ſcilicet Languſchus patritiorum, & Locarnus popularium, & Gulielmus de Puſterla, & Corradus de Caſtione capitanei, & Marcellini, Mirrabilij, & Cuſſani fautores Vicecomitis in eius gratiā recepti inter ibi patritios. Et Ioannes Galeatius ex Mattheo, & Bonacoſa de Burris in lucem prodijt. Et cum dictum fuiſſet centum Patarenos, & Gazaros orare pro Turrianis in eorum Sinagogis, fuerunt capti, & ducti Veronam, ubi multi perierunt, multiq; publicè fuerunt

cremati. In uniuerſo ferè orbe tunc uigente pęnuria, & ſæuiente epydimia, & die uigeſima octaua Iulij facto terræmotu, quo multæ ædes Mediolani corruerunt.

Anno ſubſecuto, quo non fuit nix aliqua, & adhuc uiguit pænuria, & ſæuijt peſtis, Cremonæ prętore Gerardino de Buxero, ſeu Rolando de Ardigerijs Parmenſe, & mox Anſelmo de Riuolis filio Pagani Bergomenſe, cum Raymundus, & Caſſonus Turriani ibi morarentur, & occupaſſent arcem Montis Orfani, & Otho Vicecomes intenderet eos illinc expellere, & obſeſſa ea arce, Viſtarini, & Antegatij ex primoribus Laudenſium, & factionis Vicecomitum curſitarent, ac diriperent agros Laudenſium, Turriani uocati in eorum auxilium coacta multa militũ manu illuc ducentum equeſtribus, & quinque millib. pedeſtribus profecti arcem ipſam expugnarunt, ac Triciũ, Vaprium, Melignanum, Landrianum, Caſſanum, Triuilium, Brugnanum, Carauagium, ac Cremam pręter ibi Ripam altam cęperunt, eamq;, & totam Inſulam Fulcheriam diripuerunt, ac ferro, & igne uaſtarunt unà cũ agro Papienſium, Bergomumq; expugnarunt, Vicecomitibus ſibi fruſtra reſiſtentibus, & facto utrinq; prętio ad uicum ſancti Donati eos profligarunt Mutio Soreſina, Gaſpare Vicecomite, & Antifoſſa Vercellino, & alijs uiginti quatuor tribunis militũ, & quamplurimis alijs equeſtribus, & pedeſtribus ex eorũ acie captiuatis, Othone alia manu expedita militum uſq; Caſſanum in illos progreſſo, illorumq; exercitu ſuo numeroſiore conſpecto, regreſſo ad uicũ Gorgonzolæ, & illuc ſuperuentis Turrianis ingreſſo turrem ibi templi munitiſſimam, progreſſi ſunt uſque ad portam Ticinenſem Mediolani, & ibi caſtra firmarunt, & Mediolano pręſidio munito, & nemini illic factionis ſuæ ad illos accedente, ut ſperarant, retroceſſerunt, & tranſ-

greſſo

greſſo flumine Abduæ ad Brugnanum expugnandum cōtenderunt, & dum Gulielmus Marchio Montisferrati per Othonem in ſui auxilium accerſitus,& ſibi data multa pecunia factus eius dux ſupremus per quinquennium, Mediolanum profectus ſit, & per eum, & Languſcum, & Ruſcham ibi prętores inſtructo exercitu, & ad Vaprium oppidum caſtris metatis ibi arcem oppugnaſſent, & circumuicinis agris direptis,ac igne,& ferro uaſtatis inſtaurato ad Ticinium ponte ultra Abduam traiciſſent,Bergomenſibus ſe interponentibus factis inducijs, utrinque tractata fuit pax ad Melignanum autore Corrado Caſtillioneo his conditionibus, ut Bipanna, & Vapriana arces apud ipſum,& collegium mercatorum Mediolanenſium dimitterentur cuſtodiendæ,omniaq; bona paterna Turrianorum eis reſtituerentur præter loca munita,quæ deponi deberent penes utrinq; cōfidentes, poteſtasq́, eſſet eis habitandi in agro Mediolanenſe, ubi eis libuiſſet, & captiui utrinq; dimitterētur abſq; pretio,eis,quos penes ſe haberent Turriani, conſignatis per ipſos Gulielmo, ut prius non ſoluerentur, niſi dimiſsis ſuis,qui erant in arce Baradelli Nouicomij, & Locarnus,& Ruſca, & alij Nouicomenſes, penes quos erant, cum id facere recuſaſſent, nec Turrianis quoq; bona, quæ erant pęnes illos, quibus donarat Otho, reſtituerentur in gratiā agnatorum ſuorum, ac Sorcſinarum, Mandellorum, Puſterlarum,& Cribellorū,Turriani decepti ex agro Mediolanēſe abiecerunt. Et Napus fœda illuuie,& morbo pediculari,& uitæ tedio poſt menſes decem & nouem, & dies uiginti tres. quibus ſtetit in cauea, perijt, eiusq; cadauer ſepultū fuit in æde diui Nicolai Nouicomij, & illinc ad biennium Lombardus, & Cauerna eum ſecuti ſunt.

Anno ſubſecuto Cremonæ prętore Capitaneo Friſco 127

de Baldis Florentino, & mox Grauedono de Louiſonis Regienſe, Douariæ illinc expulſi iuerunt Soncinum, eoq; occupato ope Brixienſium Cremonæ fuerunt reſtituti, & dum ipſi, ac Pallauicini, & Gulielmus Marchio Montisferrati tuerentur Vaprium, Turriani eorum factione Guidone Turriano Patriarca Aquileiæ, & Epiſcopo Nouicomij duce illud occuparunt, & dum Gulielmus expugnarit, & ſolo æquari iuſſerit oppidum Fori Licinij, Papienſes diripiẽtes agrum Laudeñ. eum aggreſſi fuderũt. Et Diuus Albertus Bergomenſis ex pago Aonij, ſeu Olij agri Bergomẽſis profectus Cremonam dimiſſis quibuſcunq; bonis, quæ in eo Pago habebat, ad euitandam moleſtiam, quæ ſibi inferebatur per Suardos ex primoribus Bergomenſibus, ut ſibi concederet fundum perticarum circiter quadraginta in eo pago ſitum, & per eum aſſumpto habitu religioſorum tertij ordinis Prædicatorũ diui Dominici unà cum religioſis conuentualium diui Franciſci cõmorantium tunc in ædibus diui Gulielmi, ut præfertur, uitam ſuam ducendo ſumma cum abſtinentia, uigilijs, orationibus, ieiunijs, et alijs operis pijs incumbendo, et ſibi uictum acquirẽdo laborerio lanificij, et lucrũ, quod ex eo faciebat, diuidendo cum pauperibus, et dum illinc nouies profectus fuerit Romam ad ibi uiſitandum reliquias Apoſtolorum Petri, et Pauli, et aliorum ſanctorum, quæ ibi aſſeruarentur, et octies in Hiſpaniam ad uiſitandum reliquias diui Iacobi etiam apoſtoli ibi apud Galegorũ urbem aſſeruatas, die Dominica ſeptima Maij ſumpto Ven. Sacramẽto Euchariſtiæ è manibus presbyteri curati eccleſiæ diui Syrri, nunc Sepulchri ex hac uita migrauit, et eius corpus ſepultum fuit in eccleſia parochiali diui Matthiæ, in cuius parochia habitabat, et in qua reperitur, et colitur, Pontio Ponzono tunc Vicario

epiſco-

epiſcopali Cremonæ, et ob miracula, quibus uiuens, et mortuus effulxit uirtute omnipotentis Dei ex ordine Ioannis Vigeſimi tunc ſummi Pont. his auditis, & annotatis, fuit deſcriptus inter ſanctos Confeſſores, et eius memoria quotãnis celebratᷓ Cremonæ ea die obitus ſui.

Anno redẽptionis humani generis milleſimo ducenteſimo octuageſimo Cremonæ adhuc prętore Grauadono Luiſono Regienſe, & mox Vgolino de Sauignano Mutinenſe die uigeſima quinta Ianuarij fuit maximus terræ motus, & hora nona eclypſis ſolis, quæ durauit duabus horis, & ea finita apparuit luna coloris nigri, & uiſus draco longa cauda uolare per aera, & ex pruina, quæ die Iouis decima Aprilis cecidit, uites, ac ſemẽta tunc pendentia in agris aruerunt, eoq; menſe cœperunt pluuiæ, quæ durarunt ꝑ duos menſes fęrè continuos, ex quibus aquæ fluminis Padi adeò creuerunt, ut trabatę pontis, quo cõiungebatur, fractæ remanſerint, & plurimis Cremonenſibus neceſſe fuerit altiora cõſcẽdere, & etiam de menſe Nouembris Tyberis creuit, & Vrbem inundauit, & cępit dura fames, & mox ſecuta eſt epydimia, qua infiniti mortales perierunt. 1280

Anno alterò Otho Vicecomes ſuborta diſcordia inter eum, ac Turrianos auxilio Sorexinarum, Mandellorum, ac Puſterlarum, Gulielmi Montisferratenſis, Simonis Aduocati Vercellenſis, Gulielmi Bruſati Nouarienſis, Antonij Languſchi Papienſis, Simonis Locarhi, & Eleutherij Ruſchæ Nouicomenſis coacto exercitu triginta millium pedeſtrium, & ſex millium equeſtrium profectus eſt Vaprium occupatum per Turrianos, & dum illuc Cremonenſes eorũ duce Lazaro de Lazaris Piſtorienſe, ac Laudenſes, & Parmenſes properaſſent in auxilium Turrianorum ibi habentium quatuor millia pedeſtrium, & bis 1281

millia equeſtrium ex Illirio, & Iſtria, & regionibus circumuicinis coactos Caſſono, & Raymondo ducibus, ibi utrinq; commiſſo prelio die uigeſima quarta Iunij profligauit Turriano Caſſono, & alijs tredecim agnatis, & quinque centum factioſis ſuis occiſis. Et Gottifredo etiam Turriano obruto in Lambro flumine, & octo centum captiuatis, & ductis Mediolanũ, inter quos fuerunt duces Parmenſium, & Cremonenſiũ, & Raymondo ſuis, quibus ſubſtiterat Laude, illinc aufugiente Aquileiam ingreſſus agros Cremonenſiũ, & Laudenſium eos prędæ expoſuit, & mox autore Gulielmo Marchione cum Cremonenſibus caſtramentante in agro Laudenſe de menſe Septembris pacem iniuit cum Turrianis, & alijs factionis ſuæ ſibi utrinq; reſtitutis curribus olim ſibi uiciſſim ablatis. Et Guido Turrianus tunc ex arce Bardelli, in qua carceratus fuerat, aufugit. Et Corradus de Caualcabobus, dum factioſi ſui occupata per Douarias arce Cremonæ ibi pretore Gerardo de Arcellis Placentino, uellent domos Douarienſium, & aliorum factionis ſuæ Gibellinæ diripere, & euertere, id prohibuit.

Et anno proximo die tertia Ianuarij Cremonæ pretore Federico de Lauello, ſeu Gerardo de Arcellis Placentino, & mox Gerardo Baiardo Regienſe Douariæ occuparunt Soncinum, & mox Romanenghum ope Gulielmi Montisferratenſis, & Soncinatum aduerſariorum Vicecomitis, moto bello Laudenſibus, & Cremoneñ. contrariæ factionis, eorumq; agris direptis per Gulielmum. Et p Cremonenſes, Mediolaneñ. Parmẽſes, Placentinos, Brixienſes, Mantuanos, Mutinenſes, & Regienſes factionis Guelphorũ factis incurſionibus de menſibus Aprilis, & Maij electo per Cremonenſes eorum pretore per nouennium eo Gerardo de Baiardo in agros contrariæ fa-

ctionis

ctionis, Turriani, & alij ſuarum partium fecerunt inducias cum Othone Vicecomite, eiuſq; adherentibus, conceſſo Turrianis caſtro Fori licinij, & Gulielmo Nouicomenſe facto eorum protectore per decennium, & mox indignato in Vicecomitem in ipſius odium illis de Sorexina ualde ſublimatis, & Ioanne de Podio Vicario ſuo cõſtituto Mediolani, & Otho Vicecomes eum illinc expulit die uigeſima Decemb. eiuſq; loco conſtituit Vbertum Bechariam Papienſem) & Iacobum, & Carolum Sorexinas, & Terzagos, & Balbos inde relegauit, & Guidono Caſtellioneo, & Puſterlis inuicem conciliatis, & cũ eis, ac Carchanis, & Mandellis, & Modoecienſibus contracta pace.

Anno ſequente Cremonenſes cum Mediolanenſibus, & Placentinis, & Brixienſibus fecerunt pacẽ, & cõmuni ſumptu Guelphorum Galliæ ciſalpinæ eleuari fecerunt turrim omnibus ferè turribus totius orbis ſublimiorem hoc biennio, etiã eccleſia ibi cathedrali ampliata, & facta honoratiore, leone othonis ſuper ea turri impoſito lique facto, & ex eo pomo confecto, & ſuper pinaculo ipſius appoſito, & ad ipſius imaginem fabricatis quatuor leonibus ex marmore, & ex eis duobus appoſitis ad portam maiorem, & alijs duobus ad aliam portam uerſus Septentrionem ipſius eccleſiæ ad cõſeruandam memoriam leonis olim proſtrati ad pedes Herois Gallici, & dum perijſſet, eius oſſibus expoſitis in fundamentis eius turris, inſtaurata ipſa ciuitate, poſtquàm diruta fuiſſet per Angilulphum Longobardum, heroe autore (ut præfertur) & ad indicandum ciuitatem ipſam ſuppoſitam eſſe aſtro Leonis. Et Guidottus de Archidiaconis Cremonenſis factus fuit dux ſupremus Mediolanenſium. 1283

Anno ſubſecuto maxima fuit annonæ ubertas, ut ſex- 1284

:arium tritici uenditum fuerit pretio ſoldorum octo, &
iini quindecim, & nec aliqui reperiebantur, qui uellent
aborare.

Anno 1285. Mattheus Vicecomes factus fuit prector Mediolani per Othonem Vicecomitem eius patruum, & Turrianos in eos accerſitos per Nouicomenſes in ſui auxilium, & ingreſſos Seprium, aduerſus illos acie ſua profectus illinc expulit, per Nouicomenſes in gratiam Gulielmi Mõferratenſis expugnata Derthona ab eo ibi illius prȩſule occiſo, dimiſſis Muſcha, & Herneſcho Turrianis pȩnes eos carceratis, & mox Petro Ruſchono au tore, & inſtigante Vicecomite inde expulſis, & profectis Aquileiam.

Anno altero Cremonenſes, Nouicomeñ. Brixienſes, ac Turriani, & alij factionis Guelphæ ex Gallia ciſalpina occupata per Gibellinos turri eminentiori Cremonæ illinc expulſis Guelphis auſpitijs Rodulphi Cæſaris, cum Vicecomitibus, ac Mediolanenſibus, & alijs factionis Gibellinæ pacem cõtraxerunt medio Lantelmini de Benzonibus I. Conſ. Cremonenſis nuncupati luſtr. Et Otho Vicecomes conſtituit duces ſuos Mattheum eius nepotem, & Othonem de Mandello, & Gottum de Puſterla, ſed Mattheus alijs expulſis ſolus remanſit, & Mandellus ei mouit bellum, in Italia tunc uigente annonȩ penuria.

Anno ſequente die undecima Aprilis fuit magnus terræmotus Cremonæ, Laudæ, & Mediolani.

Et anno ſecuto Cazacomite Summo Cremonæ præſule mortuo ſubſtitutus fuit Pontius Ponzonus etiam Cremonenſis. Et religioſi ordinis Prædicatorum diui Dominici habitis domibus, & eccleſijs diui Martini, & diuæ Agnetis in ipſa ciuitate in eas, ex ædibus diui Gulielmi conſtructis in ſuburbijs, in quibus habitabant, ſe

rece-

receperunt, ipſaq; ampliarunt ibi conſtructis templo, & monaſterio ualde magnificis, & etiam circa illud tempus religioſi ordinis minorum diui Franciſci ex eiſdem ædibus diui Gulielmi ſe receperunt in ipſam ciuitatẽ, & ſibi etiam conſtruxerunt templum, & monaſterium ualdè magnifica, in quibus nunc habitant.

Anno 1290. Cremonæ, ibi mortuo Pontio Ponzono eius prȩſule Bonitio ſanctæ Rom. Eccl. Card. ſubrogato, Viceomites, & alij factionis Gibellinæ habuerunt comitia, & elegerunt ducem ſupremum Mattheum Viceco mitem, & Gulielmum Montisferratenſem bello Aſtenſes infeſtantes. Et Cremonenſes unà cum Placentinis aduerſus Papienſes profecti ſunt, & poſitis caſtris iuxta flumen Bordoentiũ ad limites agri Placentini, & Papienſis dimiſſi fuerunt per Placentinos illic nulla re facta reuerſos Placentiam, & ibi ſibi conſtituto protectore perpetuo Alberto Scotto, Alberto Fontana eius ſocero annitente. 129

Anno altero infiniti Turci, & Saraceni in Oriente, ubi dominabantur ex epydimia mortui ſunt. 129

Anno ſequente Rodulphus Cæſar anno imperij ſui decimo nono obijt Spiræ, & eius cadauere ſepulto ibi in eccleſia cathedrali Adaulphus, ſeu Adolphus comes Alſatiȩ de Naſao, fuit ſubſtitutus ſuffragio prȩſertim fratris ſui prȩſulis Moguntiæ, & in Gallia ciſalpina conſtituit Vicarium ſuum Mattheum Viceomitem; menſe Maio ex pluuijs, quæ prȩter modum è cœlo ceciderint aquæ fluminis Padi adeo creuerunt, ut tertia fermè parte Cremonæ, Mantuæ, & Ferrariæ ab eis innundata, & foro maiori Cremonæ occupato neceſſe fuerit de menſe Iunij, quo durauit innundatio, altiora conſcendere, Othone Viceomite prȩſule Mediolani etiam tunc mortuo. 129

Et

Et Cremonenſes receperunt caſtrum Martinenghi Bergomenſium,& muniuerunt arcem caſtri Coui,& Rumenenghum.

Anno 1295. Cremonæ fuit pretor Thomas de Saxolo Mutinenſis,

6 Anno altero Mattheus Vicecomes, dum Cremoneñ. & Laudenſes ab eo,preter modũ grauati per ipſum facto receſſu unà cũ Turrianis, Caſtelioneis, & Carchanis ſibi infenſis obſediſſent Caſtillionum in eos profectus ipſos inde expulit.

7 Anno ſequente Cremonæ pretore Brunetto de Brunadeſchis,& capitaneo Bertatio de Guinzinellis,& conſulibus Gulielmo de Piſtoribus, Cabrino de Olzula, Gerardo de Gambis, Petro Stangha, Gratiolo Verdello, Raymondo de Gambara,& Egidio de Maiamonte obijt Bonitius ibi epiſcopus, eiq; ſubſtitutus fuit Raynerius.

8 Anno ſecuto ex iuſſu ibi rectorum de menſe Iulij fuerunt decapitati publicè Manzinus de Manzatoribus ex ſancto Miniate Hetruriæ,& Brambaninus de Archidiaconis,& Rolandinus de Natalibus.

9 Anno ſubſecuto die ultima Auguſti Cremonenſes,& Mediolanenſes inuicem fecerunt pacem. Et religioſis Carmelitarum D. ſanctæ Mariæ conceſſa eccleſia parochiali diui Bartholomei Cremonæ cum eius domibus nonnulli ex eis ſe contulerunt habitatum in ipſas, quas ampliarunt.

0 Anno Redemptionis humani generis milleſimo trecenteſimo Mattheus Vicecomes, dum Azo Eſtẽſis Marchio Ferrariæ, ac Mutinæ,& Regij,& uexilifer Eccleſiæ profectus quatuor centum equeſtribus,& quinq; millib. pedeſtribus Cremonam,& inde Cremam cum Cremonenſibus, Bergomẽſibus,& Henrico Monconthiaco ſibi fede-

fęderatis irrumpiſſet agros Inſubrum, eis cum factione ſua Gibellinorum obuius factus utrinque collatis ſignis apud Abduam flumen in agro Cremonenſe, in quem pedem retulerant Azo, & ſocij, ipſos ſuperauit, & mox innita pace cum Azone Galeatio primogenito ſuo locauit uxorem Beatricem filiam Azonis, & R. Nini Galluræ olim Tyranni Piſarum, & Iudicis Sardiniæ die prima Iulij, iam deſponſatam filio Alberti Scotti Placentini, & ex qua, & Nino in lucẽ producta fuit Ioanna mox nupta Gerardo Caminati tyranno Triuisij, & uiguit annonæ grauis pęnuria.

Altero anno Brixienſes, dum illorum extores Gardo per eos obſeſſo diffiſi eo potiri, Cremonã ſe recepiſſent, ob id indignati facta irrumptione in agrum Cremonenſem cum ferro, ac igni, & prędæ expoſuerunt uſq; Cremonam. 130

Anno ſequente Mattheus Vicecomes conſtitutus Vicarius per Albertum Cæſarem in Gallia ciſalpina iuncta ſibi acie Azonis Eſtenſis curſitauit, ferroq;, & igne uaſtauit agros Papienſium uſq; Papiam, & percuſſo fędere, & coacto multo exercitu in eum die quarta decima Iunij per Cremonenſes, ac Placentinos eorum duce Alberto Scotto, Papienſes Philippo Languſchio, Laudenſes Antonio Fiſirago, Vercellenſes Simone Aduocato, Nouarienſes Gulielmo Bruſato, Nouicomenſes Corrado Ruſcha genero Petri Vicecomitis, Scaligeros Veronæ Regulos, Gulielmum Puſterlam, & pleroſq; Cathaneos, & Valuaſſores Mediolani, & Bergomenſes expulſis ex Bergamo Gibellinis, & alios factionis Guelphæ in Gallia ciſalpina, & per ipſos facta coniuratione in gratiam Petri Vicecomitis in Mattheum indignati, quia eum carcerari fecerat, & cũ die quarta decima Iulij agmina utriuſq; factio- 1302

nis apud Melphum coacta eſſent concurſura, facta irruptione per Scottum, & alios in Ducatũ Mediolani copijs eorum, ac Turrianorum illuc profectorum ex Aquileia ſeptuaginta equeſtribus, Vicecomes ipſius acie eis occurrit, & ibi depoſuit dominium perſuaſionibus Scotti, & dum iuxta conuenta inter eos uellet redire Mediolanum, ab ipſis in templo illic captiuatus fuit, & Galeatius eius primogenitus expulſus ex Mediolano illuc introductis Turrianis Muſcha eorum duce, & ut fędus inter eos duraret, Simoninus Turrianus duxit uxorem filiam Petri Vicecomitis, & Franciſcus agnatus ſuus neptem Scotti, & Guido quoq; Turrianus filiam Languſchi, etiã couiunctis inuicem affinitatibus per Vicecomites, Puſterlas, Cribellos, & Cluſianos, & nec multo poſt mortuo Muſcha ſuperſtitibus Caſtono, Pagano, Raynaldo, Odeacre, Napo, & Meſchino filijs ſucceſſit Guido frater, qui Mediolani conſtituit prętores Bernardum Scottum, Antonium Fiſiragam, & Pinum Vernatium Cremonenſem, et ducem ſupremum Gulielmum Bruſatum, et ope Alberti Scotti ſuppeditauit Placentiam, et ibi conſtituit prętorem Paſſarinum Turrianum, et Mattheus illuc profectus fuit.

1303 Et anno ſecuto ingreſſus eius acie agros Inſubrum, ac Nouicomenſium eos prędæ expoſuit, ac ferro, et flamma euertit uſq; mœnia Nouicomij, et tentauit ingredi Mediolanũ Azone eius nepote ex Galeatio ipſius filio tunc in lucem producto Ferrariæ. Vsbertus Foliata I.C. Cremonenſis tunc leges docuit Peruſij publico ſtypendio illuc cõductus, et qui prius ibi aperuit gymnaſium, et ex Cremonenſibus Federicus de Ponzonibus factus fuit prętor Mediolani, et Sinibaldus Burghus Placentiæ. Fuit magna aeris ſiccitas, ut terra nil boni produxerit

pręter

præter uinum in multa copia.

Anno ſubſecuto Albertus Scottus, dum Vbertinus Landus, Vicecomes Pallauicinus, & Lancelottus Anguſſola contrariæ factionis fuiſſent reſtituti Placentiæ, ob id indignatus ex ea expulit Turrianos, ac Tegagnanum Pallauicinũ eorum ibi prętorem, & occupauit ipſius dominium, & dum ex Cremonenſibus, Mediolanenſibus, Papienſibus, & alijs factionis Guelphæ in Gallia ciſalpina Cremonæ habitis comitijs de menſe Maij ſex millia pedeſtrium, & equeſtres quatuor centum eorum duce Iuliano Mariano Cremonẽſe incurſatis, & direptis agris Placentinorum obſediſſent Scottum in ciuitate Placentiæ, Brixienſes factionis Gibellinæ, & fautores Alberti occuparunt Brixiam unà cum Monticello, & Pontisuico illinc expulſis Guelphis, & ut diuerterent Cremonenſes ab obſidione Placentiæ irrumperunt eorum agrum. 1304

Anno Natalis Dñici 1305. Raynerio epiſcopo Cremonæ mortuo ſubſtitutus fuit Gerardus de Madijs. Qui cum eſſet ex primoribus patritijs Brixiæ, illinc, ut comprehendi ex fragmentis autoris incogniti mihi datis, ac ut opinor, aſportari fecit Cremonã oſſa diui Arealdi martyrio Brixiæ affecti anno circiter centeſimum trigeſimum quartũ Adriano imperante, & in templo ad eius memoriam erecto in uico ibi Omnium Sanctorum repoſita. Et inde anno 1484. Iſacho Reſtallo ex Canonicis eccleſiæ cathedralis Cremonæ procurante in eam translata, & in pariete dextro Sacelli, in quo eſt altare dicatum Sacratiſſimo Corpori Chriſti, & olim diuo Hieronymo, & in parte ſuperiori iuxta chorum ipſius eccleſiæ, & mox translata in partem eiuſdem ſubterraneam, & locata in archa marmorea ad id fabricata cum altare ei dicato, pręter eius caput aſſeruatum in tabernaculo arami- 1305

nis

nis deaurato ad id etiam laborato, & tento in armario, in quo aſſeruantur reliquiæ aliorum ſanctorum poſt altare dicatum diuo Iouanni Baptiſtæ unà cũ ibi ſacello ad partem ſiniſtram eiuſdem chori, & eius diui Arealdi memoria celebratur Cremonæ quotannis die prima Septembris, qua ipſa oſſa ducta fuerunt è Brixia Cremonã.

1306 Anno altero die uigeſima quarta Ianuarij ex immenſo frigore Padus, & alia flumina Italiæ, ac Galliæ glatie concreta fuerunt, & ex Veſuuio monte flammæ igneæ emiſſæ.

1307 Anno ſequente Mediolanenſes eorum duce Guidone Turriano, & Iacobo Caualcaboue Cremonenſe eorum prætore de menſibus Maij, & Iulij bellum geſſerunt cum Cremonenſibus.

1308 Qui anno proximo Gerardo Madio eorum præſule mortuo, eiq; ſubſtito Egidiolo de Bonſerijs Cremoneñ. cum Mediolanenſibus factionis Guelphæ flumine Olij traiecto tranſiuerunt in Brixienſes, Mantuanos, & Vero nẽſes diuerſæ factionis eorũ duce Giberto Corrigienſe. & dum Rolandus Rubeus, & alij factionis ſuæ de menſe Aprilis Parmam occupaſſent, & Corrigienſes habitis cõpijs auxiliaribus à Veronenſibus, & Mantuanis, ac Scaligero factionis ſuæ, & Rubeus à Cremonenſibus etiam factionis ſuæ, eisq; coactis apud Vignolam ad fines agri Regienſis, & Parmenſis ibi prelio concurriſſent menſe Iunio, & Rubei ſuccubuiſſent Corrigienſis Parmã recuperauit inde expulſis Rubeis, & adherẽtibus ex eis iuſſis decapitari triginta, & mox contracta pace inter utramq; factionem unuſquiſq; redijt domũ Cremonæ exercente preturam Odofredo Piperario ibi patritio pro Baſsiano de Fiſiraga Laudenſe ad eam electo, & per ipſum ea recuſata. Et die prima, ac decima Maij in Italia conſpecto

in

in aere ab Aquilone uerſus meridiem globo igneo, & in ædibus, ac templo Lateranenſibus Romæ orto incendio ex eoq; omibus combuſtis, & in ipſo, & templo diui Pancratij uiſis multis prodigijs, Albertus Cæſar, dum intenderet mouere bellum Henrico Duci Carinthiæ, qui adhuc occupaſſet Boemiam, & die prima Maij ſolatij gratia paucis comitatus à prandio equeſter ex Cluſa Eluetiorum uico iret Rayfredum inter Rixam, & Arulam flumina altero traiecto facto in eum impetu per Ioannem filium Rodulphi comitem Cheburgi nepotem ſuum, Rodulphum de Viarda, Gualterium de Exaltiot, & Oldericum de Paleno proceres Auſtriæ, & per Rodulphum retento equo Alberti, eiq; pugione cuſpim illato uulnere in gutture, & mox per ipſos omnes nõnullis alijs inflictis uulneribus non longe Rheno flumine per ipſos fuit occiſus, eiusq; cadauer illinc translatum Spiram ibi in eccleſia cathedrali, ſeu monaſterio ab ipſo fundato ſepultum fuit ſuperſtitibus Federico, Othone, Rodulpho, & alio Alberto, ac Leompoldo, & alijs ad numerum uiginti, & unum ſuſceptis ex Eliſabeth eius prima uxore filia Raynaldi Ducis Carinthiæ, & comitis Tiroli, & Goritiæ dum eſſet annorum ſexaginta, & imperaſſet annis decem.

Et Henricus ſeptimus filius alterius Henrici ex Beatrice comitiſſa Annoniæ comitis Norimburghi ualde infeſtus Guelphis in gratiam ſummi Pont. die prima Nouembris electus fuit Cæſar ex uoto preſulis Treuerēſis fratris ſui, & per Clementem quintum ſummum Pont. Guaſconem confirmatus ad eum tranſmiſſis legatis com. Sueuiæ, & fratre Guidonis com. Flandriæ.

Et anno ſubſecuto die prima Ianuarij coronatus Aquiſgrani inuito Philippo Gallorum Rege annitente Carolum Valeſij com. eius fratrem creari Cæſarem, mox in 1309

Alſa-

Alſatia de menſe Aprilis coronatus Rex Germanorum
aſſiſtentibus Cardinalibus Pratenſe, & Fliſco, & Duce
Brambantiæ, & comitibus Flandriæ, & Analdi, & quamplurimis alijs principibus Germanis, & Italis, & Lucimburgum erexit in ducatum, & procurauit Adaulphi, & Alberti præceſſorum ſuorum cadauera ex locis, ubi occiſi fuerant deferri Spiram, & in eccleſia ibi cathedrali tumulari, & Ioanni filio ſuo nupſit Heliſabeth filiam Vincislai Regis Boemiæ cum dote ipſius regni moto bello Henrico com. Cornubiæ ipſum occupanti Ioanne ipſo, a c Petro Coloniæ ducibus comparato exercitu ex Francis, & Bauaris, & ex Boemia expulſo Henrinco eo regno uendicato poſt multa prelia ibi utrinque facta, & Ioannem occiſorem Alberti preceſſoris ſui ſibi ſupplicem iuſſit ingredi religionem, & qui ingreſſus religionẽ diui Auguſtini Piſis ibi eam profeſſus fuit, ac perijt, & Federicum filium Alberti conſtituit Ducem Auſtriæ.

Et anno 1310. ex Gallia per montes Taurinos deſcendit in Italiam exercitu, & ibi honoris gratia Philippo Languſcho Papiæ, Simone Collubiano Vercellarum, Antonio Fiſirago Laude, & omnibus alijs ferè regulis Galliæ ciſalpinæ ei occurrentibus die decima Nouembris profectus fuit Aſtam, in quam cum ſe recepiſſent Mattheus Vicecomes, & alij de eius familia, & Caſtonus Tnrrianus preſul Mediolani, & Naupulio frater, & alij eorũ agnati dempto Guidone Turriano, & expulſi ꝑ eũ Mediolano die prima Octob. ibi die quarta Decemb. inuicem ſe reconciliarunt, & illinc Henricus per Vicecomites, et Turrianos, et alios regulos ductus fuit Mediolanum, quo applicuit die quarta decima Decembris, et cum Guidone illud copijs ingreſſo in eum ibi diuerſæ factionis incolæ eſſent cõcurſuri, eis ſedatis ipſum ingreſſus Ioanne della

Calza

Calza gallico magiſtro ſuo militiæ, Guidoni cōceſſit Vercellas, ac Galeatio Vicecomiti filio Matthei promiſit turmā equeſtriū, & cum oēs ferè ciuitates Galliæ ciſalpinæ ſe ei ſubieciſſent præter Alexandriam ex conſultoribus Reip. Cremonēſ. Ioanne de Donellis, Nicolao de Claro, Gerardo de Goſalengo, Iacobo de Gorenis, Alberto de Careſinis, Bartholomeo de Capellis, Gabrino de Scoualochis, & Vetulo de Viſcardis.

Anno altero coronā, quā Mediolani accipere debebat, accepit unà cū Margaritta eius uxore filia Ducis Brābantiæ à Caſſono Turriano ibi prſule die ſexta Ianuarij, & ſolemni Epiphaniæ ibi exiſtentibus prſulibus Treueris, Baſileæ, Conſtantiæ, Rauennæ, Brunduſij, Lucæ, Thebarum, Sanctæ Helenæ, Ceruiæ, Tridenti, Genuæ, Brixiæ, Vercellarum, Nouariæ, Bergomi, Laude, Aquēſe, Patauij, Vincentiæ, Triuilij, Veronę, Mantuæ, Regij, Mutinæ, Parmæ, Placentiæ, Cremonæ, Papię, & Nouicomij, & Leupoldo Duce Auſtriæ, & ſupremo duce Henrinci habente cuſtodiam ciuitatis, duobus Delphinis Galliæ, Theodoro Montis ferrati, Manfredo Salutij, ac Careti, Malaſpinæ, & Luneſanæ Marchionib. & Henrico Flādriæ, Languſchi, & Campesij, ac Philippo Sabaudiæ comitibus, & ex quibus Philippus erat cugnatus Henrinci, ac Legatis Romæ, Piſarum, Genuæ, Placentiæ, Veronæ, Mantuæ, Brixiæ, Bergomi, Parmæ, Laudę, Papiæ, Cremonæ, Vincētiæ, Triuilij, Nouarię, Vercellarum, Yporegiæ, Patauij, Nouicomij, Regij, Mutinæ, & multarū aliarū urbium Italiæ, ac Vicecomitibus, & Turrianis, & alijs ducibus utriuſq; factionis, & ab eō creatis multis equitibus, inter quos fuit Federicus Pōzonus Cremonenſis. Et cum mox impoſito tributo aureorum ducentum millium Mediolanēſibus, quod ab eis exigeret Nicolaus de Bonſignoribus Senēſis illic prętor 131

ro Henrico; ipſi ob id indignati, & etiam quia ſiniſtre tra
tabantur, & grauabantur multo ſumptu p milites Hen-
rici, ſumptis armis die decima Februarij in illos ex illis,
& præſertim Germanis per ciuitatem uagantibus multos
occiderunt inter eos, ac alios milites introductos p Hen-
ricum in urbẽ ex eius ſuburbijs, ubi habebant caſtra, ac
Mediolaneñ. commiſſa pugna, & Henricus iuſſit per ſuos
milites diripi Mediolanum, & coram ſe uocari duces ibi
factionum. Et cum Galeatius Vicecomes multis comi-
tatus coram eo comparuiſſet, & coniecta omni culpa in
Turrianos, quos aſſeruiſſet affectare ibi reaſummere tyrã
nidem, & per eum, & alios factionis ſuæ ſecum iunctis
Germanis commiſſo prælio cum Turrianis apud plateam
ſanctæ Mariæ Pauonum, eisq; ex ipſis occiſis quatuor, &
ex ſuis factioſis triginta, inde expulſis, & profectis Vercel
las, ex Mediolano relegauit Mattheum Vicecomitem Ha
ſtam, & Galeacium Treuiſium, & cũ Aduocati occupaſ-
ſent Vercellas, Philippus Languſchus, & alij factionis ſuæ
Papiã inde expulſo Mattheo Becaria, Vitani Nouicomiũ
inde expulſis Ruſconis, Aduocati Nouariam inde expul-
ſis Bruſatis, & Tornielis, Gulielmus Caualcabos Cremo-
nam inde expulſis Douarienſibus, & Iacobo Redenaſco,
Theobaldus Bruſatus Brixiam inde expulſis Federico ibi
epiſcopo, ac Bartholomeo de Madijs, Fiſiraghi Laudam
inde expulſis Viſtarinis, Albertus Corrigienſis gener Phi
lippi Languſchi Parmam illinc expulſis Rubeis, & Ventu-
rinus Benzonus Cremam inde expulſis comitibus Fori-
noui, Henricus miſſis legatis Florentiam, Florentinisq;
admonitis, ne uexarent Aretinos, & Florẽtiæ ſibi, ac exer
citui ſuo pararent hoſpitium, eoq; in ipſorum auxilium
tranſmiſſis decem millibus equeſtribus p Rubertum Re-
gem Neapolis cum eius mareſcalco, non audito, ob hæc
indi-

indignatus ī Guelphos Mediolanō abijt exercitu Laude, & ibi captiuatis Antonio, & Baxiano Fiſiraghis, & Antonio de Laqua ducibus illic Guelphorū inde iuit Cremā, eamq; expugnauit, ac mœnibus exui iuſſit illinc aufugiēte Venturino Benzono, & mox potitus oppidis arcis liberè, ac Romanæ direxit iter Cremonam, & acceſſit Sorexinā, & ibi noctu hoſpitatus inde iuit Paternum. Et cum ibi ſibi occurriſſet Supramons Amatus, Hymericus de Laude, Carlinus, & Meliolus de Malambertis, Doninus, & Beneuenutus, ac Niger de Foliatis, Nicolinus, & Zefredinus de Roncarolo, Ottolinus de Moſcardis, Cabrinus de Nigello, Iacobinus Aroldus, Marcus Mapheus, Vbertus de Burgo, Rauarinus, & Illariolus de Bellottis, Thomaſinus Zanebonus de Stanghis, Thomaſinus de Diuitiolis, Iacopinus Siſla, Philippus de Piperarijs, Thomaſinus de Azanello, Ioanninus de Gadio, Federicus, & Gulielmus de Guazonibus, Corradinus de Sfondratis, Thomaſinus de Piſcarolo, Nicolinus de Caualerijs, & Baltheſar de Picenardis factionis Guelphæ Gulielmo, & Iacobo fratrib. & alijs de familia Caualcabouum, & Ponzino Ponzono, Gregorio de Summo, Iacobino de Perſico, Leonardo Picenardo, & multis alijs eorum adherentibus profectis Vitellianam metu Henrici, iuſſit ipſos detineri per Theobaldum Picardum eius Irinarcam, & carcerari ibi in arce, & Caſtrileonis, & Romanenghi, & admoto exercitu Cremonæ die uigeſima ſexta Aprilis eam quoq; expugnauit, & diripi iuſſit ipſius arce, & mœnibus, & portis demolitis, & foueis obturatis die ultima Aprilis, Guelphorum domibus euerſis, ac cōbuſtis, & ab ibi incolis exactis aureis cētū millibus, & ex ea factione Guelphorū alijs mille ducentum iuſſis capi, & carcerari in oppidis Caſtri noui Buccæ Abduæ, Malei, Cottonei, & alijs inde expulſis eius

duce ſupremo Colla Gallico,& Cremonæ conſtituto Vicario ſuo Co. Franciſco Capitio, & dum unà cum uxore hoſpitaret in ædibus diui Laurentij Cremonenſes exuit omnibus regalibus prolatis in eos duabus ſententijs per duos ibi iusdicentes exiſtẽtes ad feneſtras ibi prętorij è regione arẽgherij,& plateæ maioris die decima Maij,& ſi aliqui dixerint Henricũ Cremonenſes,dũ ſe ei liberè permiſiſſent recipiſſe in gratiã, qui mox, cum ibi ſubſtitiſſet per dies decem & nouem die uigeſima nona Maij ingreſſus iter uerſus ciuitatem Brixiæ, in quam Gulielmus Caualcabos, & alij eius agnati, & factioſi ad euitandam irã Henrici cum uxoribus, & filijs, & tota ſuppellectile aufugerant per Theobaldum Bruſatũ, & alios factionis Guelphæ illinc expulſis Gibellinis,& captis,& direptis oppidis Soncini, & Vrceorum, & uniuerſo agro Brixienſe depopulato eam ciuitatem obſedit die quarta Iunij per quatuor menſes, & dies decem & octo ſex millibus equeſtribus, & pluribus pedeſtribus, et cũ quo fuerunt Dux Auſtriæ, Marchiones Montisferrati, et Salutij, Com. Flandriæ, Delphinus Viennæ, Agapetus, et Stephanus Columnæ cum Vicecomitibus, Scaligeris, et alijs factionis Gibellinæ ex Gallia ciſalpina, Flaminia, et Hetruria, et ibi commiſſis multis leuibus pręlijs cum Brixienſibus, et alijs factionis Guelphorum ibi congregatis ad eam tuendam, et multis utrinq; captiuatis, et inter alios Theobaldo Bruſato Brixienſe, Ioanne Struſo, et Ioannino de Sũmo Cremonenſibus, et Theobaldo, cum tentatus per Henricũ ei noluiſſet prodere Brixiam; ob id eo iubente interempto, et unà cum alijs dimembrato, et in eorum ultionem per Brixienſes iuſſis ſuſpendi quinquaginta ex captiuatis per ipſos exercitus Henrici, et Valeriano eius fratre uulnerato, et inde conducto Veronam, et ibi mortuo

tuo, eaq; ciuitate dimiſſa per Guelphos diffiſos uiribus ſuis illinc ex fuga prolapſos ad montes ibi adiacentes, ipſam ſe ipſi ſponte permittenté medio Lucæ de Fliſco Genuenſis epiſcopi Hoſtienſis, Leonardi Epiſcopi Albanenſis, & Arnaldi Pelaguræ Sabinenſis Cardinalium, & legatorum apoſtolicorum ex Auinione illuc tranſmiſſorum per ſummum Pont. cum Germanis, & alijs militibus exercitus ſui ingreſſus fuit die uigeſima quarta Septembris, & iuſſit domos ibi Guelphorũ diripi, dirui, accomburri, mœniaq; urbis ſolo æquari, & ibi turribus, arcibus, & pallatijs publicis publicatis ibi incolas exuit omnibus priuilegijs imperialibus, Equitesq; ; ac I. C. & notarios factionis Guelphę exautorauit, oĩbus ibi imaginibus, & ſtatuis humanis naribus amputatis, ut ſe expiaret hoc actu à iuramẽto per eum prǽſtito de amputandis naribus quibuſcunq; Brixienſibus, qui ſibi occurriſſent, ubi expugnaſſet Brixiã, & in eam reſtituit Gibellinos; qui preter modum ſęuierunt in Guelphos ibi, & alibi pęnuria, ac peſte ſęuientibus, & ex peſte Guidone Arnutio, & multis alijs mortuis, & ſole, & luna tunc paſſis defectum, & inſoliti ſyderis facie, ac luna tergemina cũ faciebus uarijs, & circulis, ac imagine crucis in aere conſpectis, & in Italia, & ad partes Septemptrionis uiſo cœlo ardere, & ſereno aere, & abſq; fulgure audito tonitu, & in agro Patauino mula enixa pullum habentem nouem pedes, & in Gallia ciſalpina auibus inſolitis cum capite criſtato, ac plumis cinerei coloris maculis ſanguineis deſtinctis uiſis deuolare, & ad tentorium Matthei Vicecomitis uiro immenſæ ſtaturæ, ſuper equo etiam immenſæ, & inuſitatæ ſtaturæ ad primas ueſperas conſpecto, & illinc ad triduum duobus alijs equeſtribus eiuſdem ſtaturæ illic ſuperuentis, & cum ibi manus conſeruiſſent euaneſcentibus, & facto deſcenſu per uiros, &

 mulie-

mulieres indutos ſaccis ex Galliā tranſalpina in Italiā,& q; per eam uagati ſunt præeuntibus crucibus ſe percutiendo,& implorando miſericordiam Dei, & diſcordias componendo, dum uigeret ubertas uini, & grani. Et Henricus per eum exactis à Brixienſibus aureis ſexaginta millibus, & de obſeruanda fide erga eū habitis quadraginta obſidibus, ex Brixia redijt Cremonam die ſecunda Octobris, & die quarta audita miſſa in eccleſia diui Franciſci Cremonenſes eorū ſyndico Federico Archidiacono recepit in ſui gratiam, & ex ipſorum captiuis plurimos dimitti iuſſit gratis, & adhuc tranſmiſſis Florentiam Ludouico Co. Sabaudiæ, & Simone Piſtorienſe, & duobus prelatis denunciauit Florentinis, ut dimitterent obſidionem Aretij, ſed ei noluerunt parere, & ex Cremona deſtinauit exercitum in Placentinos, eoſq; ex Placentia expulſo Alberto Scotto duce ibi factionis Guelphæ, & in eam reſtitutis Gibellinis per ipſos, etiā recepit autore Cardinale Fliſco in ſui gratiā, ibi conſtituto Vicario ſuo Lamberto Cipriano Florentino, nec non & Parmenſes ex eorum Vrbe expulſis Rubeis, ipſi, dum obſideret Brixiam, tranſmiſſa per Gibertū Corrigienſe corona aurea olim adepta Federico ſecundo Imperatori in conflictu facto cum eo obſidente Parmam per Parmenſes, & eccle. (ut prefertur) trāſmiſsis Epiſcopo Gebenenſe, & Scaligero tercentum equeſtribus in Mantuanos, Veronenſes, Vicentinos, Patauinos, & Taruiſinos, ipſi omnes ſe ipſi ſubiecerunt, & cum eo Veneti quoq; percuſſerunt fædus, omnes territi calamitate Cremonenſium, Cremenſium, ac Brixiēſium, & die ſexta Octobris Henricus ex Cremona abijt Placentiam, & inde die ſeptima per Papieñ Languſco, & adherentibus expulſis ex Papia, & illuc reſtitutis Beccarijs, & alijs factionis ſuæ, & recepto rect ore ipſius Philippo nepote ſuo Co

Sabau-

Sabaudiæ illuciuit, & ibi, dũ illic eſſet, perijt Guido filius Co. Flandriæ. Et dum conſtituiſſet in Gallia Ciſalpina Vicariũ ſupremum Guarneriũ Aſpurgenſem, & Ioannem Caſtronouum rectorem, & Mattheum Vicecomitem Mediolani, Galeatiũ Placentiæ, Luchinum Bergomi Matthei Filios, Henricum Flandrenſem Laudę, Franciſcum Piccum Mutinæ, Franciſcum Capitium Cremonæ, & Philippum Co. Sabaudiæ, & Princi pẽ Achaiæ, Papiæ, Nouariæ, & Vercellarum, & Gulielmum Plantanellum Patauij, Simonem Piſtorienſem Cremæ, Gerardum Caminatum Taruiſij, Albertum, & Franciſcum Scaligeros Veronę, ſibi etiam iure ceſſo ꝑ Comitem Bonifacium pretio librarũ centum auri, & Gulielmum Puſterlam Aſtæ, ſibi etiam cõceſſa in feudum inſula Fulcheria, & Giudone Cribello facto feudatario Leuci, & locorum circumuicinorum, & Ludouico Vicecomite Seprij, Gerardo de Corrigio Guardaſtalli, & Paſſarino de Bonacoſijs Luzariæ, Papia abijt, & ipſum comitantibus Philippo Co. Sabaudiæ, & Legatis Piſanorũ, & Opizino Spinola, & Bernardo Doria Legatis Genuenſium iuit Genuam, ad quam applicuit die prima Nouembris, & ibi inuicem ſedatis Factionibus, ac habito dominio, illucq; reſtitutis inde exulibus Margarita eius uxor die quarta decima Decẽbris obijt, eiusq; cadauer ibi in templo diui Franciſci ſepultum fuit, & Henricus audiuit Legatos Regis Neapolis, ac Federici Siciliæ ſibi aduersãtes, & inde expulſis omnibus ibi mercatoribus Florentinis illinc tranſmiſit omnes eius turmas equeſtres in Lucenſes agros, quos diripuerunt, Lucenſibus, ac Florentinis, & equeſtribus Ruberti Regis in Lucenſem agrum, ac Hetruriam deſtinatis, ut Florentinis, Lucenſibus, ac Ferrarienſibus aſſiſterent in Henricum, ſi eos infeſtare uoluiſſet, & cum eſſent impares eius eque-

ſtribus ſe continentibus Lucę. Guido Turrianus factis incurſionibus eius atie armatorum in agrum Placentinum Albertum Scottum, qui aufugit in Caſtrum Arquati, repreſſit, & Gibertus Corrigienſis bello infeſtauit Bononienſes, & eo autore Parmenſes, & Regienſes defecerũt ab Henrinco, & Brixienſes, dum idem facere uellent, Canis Scaliger eo ꝓfectus ſua atie militari repreſſit de mẽſe Decemb. Summus PP. habuit ſynodum Viennę in Gallia Tranſalpina die prima Nouembris, cui interfuerunt Ricardus Senenſis, Ioannes Namurtius Cardinales, & tercentum Epiſcopi, & quamplures alij prelati, & proceres, & ibi addidit Cathalogho Sanctorũ Ludouicum Andagauienſem Epiſcopum, & ex religioſis diui Franciſci, & Petrum Moroneum Celeſtinum nũcupatum olim Summum PP. ac equitib. diui Ioannis, ac alijs religioſis equitũ tunc incohatis cõceſsit bona Templariorũ funditus tũc deletorũ, quia defeciſſent ad ſaracenos, eorum ſupremo moderatore, ac multis alijs ex eis ultimo ſuplicio affectis, ac tentauit, ut bellum indiceretur infidelibus.

Anno ſequente Gulielmus Caualcabos, & eius agnati, & ſequaces habitis copijs auxiliaribus ab Alberto Corrigienſe, ac Florentinis, & ex eorum inſtigatione ſecum iunctis Brixienſibus extorribus eorum factionis ingreſſi agrum Cremoneñ. eum diripuerunt turmis equeſtrium Caſtramentantibus in municipio Caſalis maioris, cohortibus autem pedeſtriũ in uico Puthei baruntij, & die uigeſima ſecunda Ianuarij obſederũt Cremonam, & ibi occiſo Iacobo Redenaſcho ex primoribus tunc factionis Gibellinæ, inde expulſis Douarienſibus, & alijs eorum factionis, ac Paſſarino Turriano, Ioanne Caſtilioneo ibi Prætore, Galeatio Vicecomite Capitaneo, & Manfredo Marchione Pallauicino ibi ad præſidium mille pedeſtri-

bus

bus exiſtentibus, & profectis Romanenghum, Caſtrumleonis, Rubeccum, & Bordolanum, & cum Mattheus Vicecomes eis non fuiſſet auxiliatus, ipſam receperunt, & ingreſſi ſunt per portam Moſiæ. Vnde Vicecomites ob id indignati Supramonte Amato, & alijs Cremonēſibus iuſſu Henrici (ut pręfertur) captiuatis, eductis ex arcibus Paterni, Caſtrileonis, & alijs, in quibus aſſeruabantur, & ductis Mediolanū, & ibi carceratis, & mortuis, mouerunt bellum Cremonenſibus, Brixienſibus, Laudenſibus, ac Cremenſibus factionis Guelphæ. Et Henrincus Cæſar ſuperuenta maris tranquillitate Genuæ, dum ibi moram habuiſſet per trimeſtre dimiſſo rectore Vgotione Fagiolano, die decima ſexta Martij claſſe Genuenſium quadraginta triremium traiecit Piſas unà cum pręſulibus Treuerenſe, ac Legionenſe, Duce Bauariæ, ac Co. Sabaudiæ, ac Sforcienſe, & Antonio Grimaldo, Guidone Delphino, & Ruberto eius filio, direptisq́; agris Lucenſium, & Minatenſium Piſis abijt per agrum Plumbini ſecus oram maritimam Viterbiū, & inde pręmiſſo Ludouico filio Philippi Co. Sabaudiæ quinque centum equeſtribus Romam, & ex urbe ueteri expulſis Guelphis per Gibellinos, illuc ex Viterbio per clerum, & populum Ro. eo profectos conductus applicuit die ſeptima Maij, alijs bis millibus equeſtribus, & ibi facto conuiuio, cui interfuerunt Stephanus Columna, Nicolaus Miletus, Annibal de Annibalibus, Ioannes Sabellus, Theobaldus de Campo flore, & alij proceres Ro. pręter Vrſinos, eisq́; proceribus coactis iurare in uerba ſua de more, & mox inde expulſis, & arcib. & alijs locis ibi munitis impoſito pręſidio militum ſuorū indixit graue tributum, ob quod utraq; ibi factio confugit ad Vrſinos degentes in parte illic inferiori adiacente Tyberi, & ex eorum ædibus irrumpentes Vrſini, & alij

milites

milites in Germanos milites Henrici impoſitos prẹſidio, & in urbem introductis aduerſus Ro. ſagittarijs Piſanis, quos ſecum conduxerat, & in illos facto impetu per Ioānem fratrem Regis Ruberti centum equeſtribus, ac totidem pedeſtribus Hiſpanis, ac Hetruſchis illuc profectis in auxilium Ro. & caſtramentantibus in Auentino monte, & utrinq; commiſſo prẹlio, in quo epiſcopus Lugdunenſis, & quamplurimi alij fuerunt occiſi, ſuccubuerunt Cæſariani, & compulſi fuerunt in fugam, & Henrincus, dum decreuiſſet accipere coronā imperialem in eccleſia Vbi diui Petri, ea aſſumpta die prima Auguſti in eccleſia Lateranenſe à Cardinalibus Pratenſe, Fliſco, & Pelagura illuc miſſis per ſummum Pont. inde abijt Tybur coactus, & Ioanne Andagauienſe egreſſo urbem eius acie militari ſuadentibus Cardinalib. eaq; pacata dimiſſa, percuſſoq; ſecum fẹdere per Federicum Aragonēſem in Rubertum Regem Neapolis ex Tybure abijt Tudertū per Sabinos, & Vmbros, & illinc Aretium, & ad ipſum confluentibus Gibellinis, & Albis Florentiæ, & totius Hetruriæ, & illinc expulſis, & per eos direpta Valle Arni unà cum illis die decima nona Septembris admoto exercitu Florentiæ, & poſitis caſtris apud ſanctum Saluium eam defenſam per Lucenſes, Miniatenſes, Bononienſes, ac Ferrarienſes, & equeſtres Regis Ruberti obſedit per menſem cum dimidio, & cum ea potiri deſperaſſet, deeſſetq; annona exercitui ſuo quatuor millium equeſtrium, & plurium pedeſtrium hyeme tunc ſuperueniente inde motis caſtris die ultima Octobris iuit Donatianū inde diſtans ꝑ milliaria octo, ubi caſtramētatus eſt per bimeſtre, quo diripi iuſſit agros Florentinorum, ſperans hac uia ipſos, qui tunc ſe ſubiecerant Ruberto Regi Neapolis, ſuppeditare. Et Patauij tumultu exorto die decima Februarij ibi occiſus

fuit

fuit Gulielmus Plantanellus illic Vicarius. Et Mantuani, & Veronenſes profecti Vincentiam unà cum Franciſco Scaligero die undecima ipſum ibi conſtituerunt Vicariũ. Et Cremonenſes, eorũq; adhærentes factionis Guelphæ profecti de menſe Iunij Caſtrum leonis illinc expulerunt Gibellinos. Et Philippus Languſcus recepit Papiam ibi capto Manfredo Becaria. Et Albertus Scottus, & alij factionis Guelphæ occuparunt Placentiã illinc Vbertino Lando, & alijs factionis diuerſæ expulſis. Et Galeatius Vicecomes eius auſpicijs ibi factus prętor die uigeſima quarta Iulij Scottũ ipſum, & alios inde expulit. Et Henricus his auditis declarauit rebelles imperij, dum eſſet Piſis, Caualcabouem, Languſcum, Turrianum, & alios, qui ab eo defecerant, ac Gibertum de Corrigio feudatarium Guardaſtalli, & Vicarium Regij pro eo, Ioannem de Quiritio de ſancto Vitali generum Giberti, & Opizinum de Anzolis, & Parmenſes, & Regienſes, quia adhęſiſſent in eum, Florentinis, Lucenſibus, & confęderatis.

Et anno ſecuto direptis agris Florentinorum per eius exercitum, ac Florentinos, & Hetruſcos exules ex Donatiano die ſexta Ianuarij abijt Bonitium, quod inſtaurari iuſſit, & ibi hybernatus eſt, interim etiam direptis agris Senenſium, Geminatenſium, & Collenſium, eiſq; bello infeſtatis per eius exercitum, ac exules. Et cum Federicus Arago iuxta conuenta cũ Henrinco claſſe triremiũ quinquaginta ex Sicilia traiciſſet in regnum Neapolitanum, & ibi occupato Regio illinc bello infeſtaret Rubertum illic Regem, redijt Piſas, & illinc tranſmiſſo Henrico Flandrenſe Mareſcalco ſuo parte exercitus in agros Lunenſium, Minatenſium, & Lucenſium, & per ipſum eis direptis, ac occupata die uigeſima quarta Martij Petra ſancta, & per Malaſpinas ſequentes partes Henrici Sarzana, 1311

Ruber-

Rubertum Regem Neapolis Piſis ter citatum non comparentem pronunciauit reum criminis lęſæ Maieſtatis Cæs. ac rebellem imperij, & mox iuit Aretium, ubi rurſus declaratis Ruberto, ac Florẽtinis rebellibus imperij, & exutis omnibus iuribus, & regalibus die nona Maij, & tranſmiſſis claſſibus Genuenſium, ac Piſanorum triremium ſeptuaginta in Rubertum tranſiuit aduerſus Senenſes, eorũq; agros ingreſſus ipſos, eos accuſando, quòd nimis parce exercitui ſuo miniſtraſſent annonam, depopulari iuſſit. Et Co. Guarnerius Aſpurgenſis eius Vicarius ſupremus in Gallia ciſalpina, dum Venturinus Fundulus oppidum Soncini ſibi cõmendatum per Henrincum, cum obſideret Brixiam, inde expulſo rectore Henrinci tradidiſſet Gulielmo Caualcaboui, habitis comitijs Laudæ, & ibi coacta acie Gibellinorum duodecim ciuitatum ibi regionis die quintadecima Martij illuc uocatus per Barboues, & alios illic factionis Gibellinæ illud, quod tuebãtur Caualcabos, & Venturinus Benzonus, & multi alij eorũ factionis obſedit, & cohorte peditum centum quinquaginta proficiſcente ad eius ſubſidium deleta per milites Guarnerij aduerſus ipſam profectos, & Caualcaboue, & Benzono, & multis alijs ex eorum acie, dum illinc erupiſſent in exercitum Guarnerij, & ſecũ manus cõſeruiſſent, ꝓfligatis, & captiuatis Caualcaboue, & Benzono, iuſſisq; in gratiam Nazarij Quinzoni Cremẽſis factionis Gibellinæ occidi, Soncinum expugnauit, & Venturino, & filijs, & alijs triginta illorum factionis captiuatis iuſſit Fondulum, & alios trahi ad caudam equi per ipſum omne oppidum, et in eius ſuburbijs ſuſpendi ad arbores, et ibi diutius teneri, alios uero ſtrangulari, et utraq; factione illinc expulſa diripi eorũ bona, ac demoliri domos, et quòd nunquã Guelphi poſſent illuc redire, et qui profecti ſunt

Romanen-

Romanenghum,& Gibellini etiam in alia oppida Cremonenſiū. Et Caualcaboui ſuperſtites fuerunt Octauianus Aloiſius, Vgolinus, & Azzolinus filij. Et Galeatius Vicecomes ope Cremonenſium, ac Bergomeñ. ſuæ factionis ſuppeditauit oppidum ſancti Baſſiani, & dum Albertus Scottus, & alij Placentini exules ex Caſtro Arquati iuris Scotti incurſantes agrum Placentinum ibi bona aduerſariorū diriperent, ſecum iuncto Luchino fratre tercentū equeſtribus eos de menſe Auguſti obſedit in ipſo caſtro, illiſq; prælio profligatis, & caſtro ipſo capto, Scottum, & Vbertinum Landum Duces factionum Placentiæ relegauit Mediolanum ibi prętore Egidiolo de Alegris Cremonenſe. Et Scottus profectus Cremam ibi obijt. Et Mattheus pater Galeatij curſitauit, ac depredatus fuit agrum Papienſem, qui ex Papia expulſis Curtijs,& Becarijs Caſtellino ibi tyranno,& Tyzonis per Aduocatos ex Vercellis, & Caſtellinis per Salonenſes ex urbe Aſtenſe, cum eis ſe ſubiecerant Ruberto Regi Neapolis, accerſito Vgone Bautio Vicario Ruberti in Gallia ſubalpina, & dū Simon Aduocatus,& alij factionis Guelphæ expulſi Vercellis ad Mattheum profecti fuiſſent, unà cū eis illuc profectus ipſam ciuitatem obſedit, & fruſtra oppugnauit. Et Henrincus, dum exercitu ſe conferens Senas illas obſeſſurus perueniſſet ad Montem acutum illinc diſtantem per lapides quatuor, ibi incidit in ęgritudinem, & dum inde, ut ab ea curaretur, ſe recepiſſet Mazaratam ad ibi balnea, & cum ea ſibi non profuiſſent, illinc iuit ad Bonconuentum, ubi die uigeſima quarta menſis Auguſti, & noni anni quinti ſui imperij obijt, & ut aliqui dixerunt ex ueneno ſibi dato in Euchariſtia per ſacerdotem, à quo eam aſſumpsit ad id pretio inductum per Florentinos, & Lucenſes deſperantes de eorum ſalute, ubi uixiſſet Hen-

rincus, cuius cadauer, fuit delatum Piſas præter cor eius iuſſu Genuam allatum, & ſepultum cum cadauere uxoris. Et Federicus Arago, poſtquam fuiſſet Piſis, & Genuenſes, & Piſani eorum claſſibus domos redierunt. Et Guido Turrianus, dum eſſet Cremonæ, ibi perijt. Et de menſibus Iulij, & Augusti fuit tanta mortalium cædes ob bella inteſtina, ac pęnuriam, cum agri non colerentur in Gallia ciſalpina, ut ibi ſextarium frumenti ueditũ fuerit precio duorum florenorum.

Anno ſubſecuto Cremona de menſe Aprilis peruenit in Rubertum Regem Neapolis, qui ibi conſtituit Vicariũ ſuum Paſſarinum Turrianum die nona Maij, & inde ibi rectore Aloyſio de Caualcabobus, & Guidone de Potenzonibus Capitaneo, & Bartholomeo della Turre Vicario Guelphi profecti de menſe Maij Soncinum, & Rumenenghum illa receperunt, & menſe ſequente ſanctum Baſſianum, Rubeccum, & Bordolanum, & Caſtionum agri Laudenſis inde expulſis Teutonicis ibi ꝑ Henrincum dimiſſis ad pręſidium. Et Mantuani concurſato agro Cremonenſe ibi occuparunt, ac combuſſerunt pontem, ac terrã Doſuli, ac multa alia eius loca, plurima ibi facta pręda bonorum, ac captura incolarum conductorum Mantuam, & ibi carceratorũ, & mox occuparũt, & diripuerunt Caluatonum, & Vitellianam omnibus ibi incolis, qui illorum manus euadere nequiuerunt, occiſis. Et cum ex epydimia in tota Italia ſęuiẽte innumerabiles perierint, & rari eſſent homines ſextarium frumenti tantum ueditũ fuit pretio ſoldorum decem.

Anno ſalutis Dominicæ milleſimo trecenteſimo quintodecimo Clemens ſummus Pont. factis tribus concilijs, uno ſcilicet Viennæ, & duobus Lutetiæ, quibus interfuerunt Philippus Francorum, Odoardus Angliæ, Ludouicus

Nauariæ

Nauariæ Reges, & Carolus Valeſius, & die quintadecima Martij conſpecta luna cum cruce, & poſtera die uiſis tribus ſolibus inſtar iridis eorũ cornu minore occaſũ ſolis, & altero Aquilonẽ reſpiciente, ac apparentibus frequentibus eius defectibus, duabus ſtellis crinitis per menſem uerſus Septemtrionem, & in lucem producto in agro Veronenſi pullo equino cum capite humano, & annonæ penuria ferè in toto orbe uigẽte die uigeſima Aprilis mẽſis undecimi anni noni ſui põtificatus ex hac uita migrauit, eiusq; cadauer fuit tranſlatum in Vaſconiam, & ſepultũ in eccleſia ibi diuæ Mariæ de Oceſto, dioceſis Vaſatenſis. Et Mantuani, & Veronenſes nonnullis copijs Theutonicorum inchoato menſe Iunio firmatis caſtris ad plebem ſancti Iacobi obſederunt Cremonam, & ſuburbijs, & multis locis territorij ipſius direptis, combuſtisuè, mox contracta pace inter eos, & Cremonenſes utriuſq; factionis die decimaſeptima Cremonę Iacobus Caualcabos factus fuit eius protector, & Marchio Vitellianæ eius duce Simone de Arcellis Parmenſe, & Galeatio de Foreſtis tunc ibi Vicario, & Corradino de ſancto Michaele capitaneo pro Rege Neapolis, & deinde Mantuani, & Veronenſes pace ipſa poſtpoſita ingreſſi adhuc agrum Cremonenſem de menſe Nouembris ibi occuparunt Bozulum, Caluatonum, Platinam, & Caſtrum Epiſcopale, & die decima Decembris Iacobus de Caualcabobus adhuc cõfirmatus protector Cremonæ fuit; Francumfordi: ubi anno ſuperiori mortuo Henrinco Imperatore in unum conuenerant pręſules Maguntinus, Treuerenſis, ac Colonienſis, & Ioannes Rex Boemiæ, Rodulphus Comes Pallatinus, Valeranus Marchio Brandimburgi, & Dux Sanſoniæ pro eligendo Cęſare, fuit in feſto diuæ Luciæ per Maguntinũ, Treuerenſem, Regem Boemiæ, & Marchionem Brandimburghi

burghi

ʒurghi electus Ludouicus Bauarus filius alterius Ludouici ex Heliſabeth filia Rodulphi olim Cæſaris, & per alios tres Federicus Pulcher filius Alberti olim Regis Ro. Dux Auſtriæ, & amitinus Ludouici.

Et anno altero Caualcabos eius acie armatorum profectus Brixiam, illam occupauit ope Madiorum, & Bruſatorum, & aliorum eiuſdem factionis Federico Madio eorum duce illinc expulſis Gibellinis ingreſſus eam per portam Turlonghæ die prima Februarij Gibellinis profectis Gauardum, & Franciam curtam, & illinc mox ſtatim cum nonnullis Parmenſibus regreſſis Brixiã, & coactis ad ibi forum, & Guelphis ad ipſam portã, & ſuperuentis in eorũ auxilium nonnullis copijs factionis ſuæ utrinq; conſertis manibus Gibellini iterum repulſi migrarunt Franciamcurtam, Iſſeũ, Palazzolũ, Clarum, Roccam, Vrceos, Quinzanum, Lenum, & Caluizanum. Et Canis Scaliger, Paſſarinus Bonacoſus, Luchinus Vicecomes, unà cum Poncino Ponzono indignato in Caualcabouem, eiusq; *adhærentibus* irruperunt agrũ Cremonenſem, ac prędæ, ferro, & igni expoſuerunt, & Cremonã, quam tuebatur Caualcabos in eam reuerſus ipſius factione, & Bruſatis, & alijs Brixienſibus eiuſdem factionis, obſederunt, & ſuperuentis pluuijs, & per Bononienſes obſeſſa Mutina, ut dimitteretur, linquerunt, & utrinq; de menſe Auguſti ſecuta reconciliatione, & facta pace cum Caualcabouc, & ſuis adhærentibus per Scaligerum, Bonacoſos, & Vicecomites die ſexta Septembris, & etiam inter Rolandũ Rubeũ, & Ioannem Quiritium de ſancto Vitale Parmenſes, Ponzoni, & adhærentes remanſerunt Cremonæ, & ibi factus fuit protector Gibertus de Corrigio, & rector Egidius Piperarius Abbas Papięſis, & paulo poſt, dum Ponzoni tentaſſent ſibi illic uendicare dominium, Caualcabos habitis

ducen-

ducentum militibus à Bruſatis, & ſibi adhærente Gregorio Summo, eis, & alijs factionis ſuæ coactis ad ibi forum capitanei, & Piperarius, dum Caualcaboues, Ponzonos, & Gibellinos, & utrinq; adhętentes, qui forent in armis, ſtuderet componere, & ſedare, utrinq; facta pugna fuit occiſus unà cum Leone Ponzono per Aloyſium Caualcabouem eius ſororium, & Leonardo, Corrado, & Baldeſare Picenardis, Egidio Alemano, Grito de Pedrezanis, & alijs quadraginta tribus ex ibi primoribus illic prętore Giberto de Foro, illinc aufugiētē Ponzono cum Amatis, & Gibellinis, & alijs eorum adhęrentibus Soncinum ſibi traditum per Philippum Barbouum, ac Cremam, Caſtrū leonis, Bordolanum, Iouis altam, Platinam, Gadium, & Caſtrum nouum buccæ Abduæ, & Ponzoni, & Amati in odium Caualcabouum, ex quorum factione erant, ſe deſcribi fecerunt de factione Maltrauerſorum.

Et anno ſequente Egidio de Mandalbertis Cremonenſe Cremonæ Epiſcopo, & mox facto Cardinale ſanctę Ro. Eccleſiæ ſubſtituto Egidiolo de Bonſeris etiam Cremonenſe tunc mortuo, Luchinus Vicecomes, Canis Scaliger ex Regulis Veronæ, & Paſſarinus Bonacoſus Mãtuæ cum Veronēſibus, Mantuanis, Mediolaneñ. Papienſibus, Placentinis, Parmenſibus, Laudenſibus, Bergomenſibus, Nouarienſibus, Vercellenſibus, Cremenſibus, & Monferratenſibus, ac Põzino Ponzono, & Cremonenſibus eorū factionis die uigeſima octaua Septembris Cremonam obſederunt poſitis caſtris per Mantuanos, Veronenſes, & Parmenſes in burgo ſancti Creati, & per Mediolanenſes, Bergomenſes, Laudenſes, Nouarieñ. Vercellenſes, Nouicomenſes, Monferratēſes, & Cremenſes, ad ripã Nauigij uſq; ſanctum Zenonem, & per Papienſes, & Placentinos in glarea Padi, & Cremonēſes propè portam Pupiæ, & in 131

P uico

uico Ceppi per dies uiginti octo burgis ſanctorum Ambroſij, Gulielmi, & Moſiæ direptis, & combuſtis, & aquis putheorum ueneno infectis, & in uico Longiardoris demolitis, & cōbuſtis domibus illorum de Stradeuntis per Enzelinum de Diuitiolis, & Morouinum, & fratres de Natalinis eorum inimicos, & die uigeſima quarta Octob. diffiſi ea potiri, ipſam dimiſſerunt. Et Mattheus Vicecomes habitis comitijs Soncini cū alijs factionis Gibellinæ, cuius erat dux ſupremus, ibi conſtituit Vicarium ſuum Canem Scaligerum, & nupſit Stephano filio ſuo Valentinam Spinolam, & Luchino alij filio Iſabellam Fliſcham Genuenſes, Petrus Iacobus de Oſſa filiūs Raynaldi Canturienſis Gallus modicis parētibus natus, & uidelicet patre cerdone, Epiſcopus Portuenſis poſt longam contentionem Cardinalium biennio, & trimeſtri cum dimidio habitam die ſeptima Auguſti Philippo Gallorum Rege impellente factus fuit ſummus PP. & nominatus Ioannes uigeſimus ſecundus. Et Luchinus, & Scaliger, ac Cremonenſes factionis Gibellinæ Cremonam obſederunt die quarta Februarij, & de menſe Aprilis dolo Mattheo cognominato Muzo de Cropello duce effoſſo clam muro ipſius iuxta uicum ſancti Baſſiani eam ingreſſo centum militibus, & ibi occupato pallatio, ipſam ſuppeditarunt, Gregorio Summo illic Guelphorū duce fruſtra reſiſtēte, & Ponzinus Ponzonus inde exul ibi factus eſt protector per Vicecomitem, ea mox per ipſum dimiſſa Raynaldo cognominato Paſſarino Regulo Mātuæ, & Guelphi illinc profecti Rubechum, & dum illinc die quinta Nouembris nonnulli ex eis inde acceſſerint ad uícum Vlmenetæ, & ibi obſeſſa turre illorum de Zuchellis, in qua forent Nicolaus Burghus, & alij uiginti octo factionis Gibellinæ, & quos, dum turre redacta in ſui poteſtatem captiuarint,

Ponzo-

Ponzonus acie ſua ad eorum opem profectus, & ibi collatis utrinq; manibus illos fudit, pleriſq; tum occiſis, tum captiuatis, & Guelphi mox ex Rubecho ope Florentinorum Giberto Corrigienſe duce Cremonam obſederunt de menſe Auguſti, & ferè deſolatam, ac derelictam ob bellum inteſtinum, quod tunc gerebatur, etiam ex proditione eius apertis mœnijs in uico ſanctæ Crucis cęperunt. Et Gibellini die uigeſima tertia inde expulſi, & illuc reuerſi ſuppeditarunt illinc eiectis Guelphis ope Scaligeri. Ricardus Malumbra I. Cons. Cremonenſis celeberrimus docuit leges Peruſij illuc conductus ſtypendio publico.

Et anno ſubſecuto Guelphi Iacobo Caualcaboue duce ope Gulielmi, ſeu Giberti Corrigienſis, Florentinorum, & Bononienſium ducis ſupremi, in ſui poteſtatem Cremonā redigerunt inde expulſo Ponzino Ponzono, & alijs diuerſæ factionis, & ibi conſtituto prętore Aloyſio della Eccleſia. 1319

Anno Natiuitatis Dominicæ milleſimo trecenteſimo uigeſimo Mediolani ꝓdita eſt in lucem ſecta, quæ, ut turpi libidini incumberet, noctu in occultis locis aggregatis uiris, & mulieribus ſub Barilotti nomine Andrea heremita, & Gulielma uxore magiſtris per eos, & alios in habitu ſacerdotali peractis nōnullis ſacris, & mox extinctis luminibus ibi accēſis in omne genus Veneris prolabebatur, quamplurimis ex illis unà cū Andrea magiſtro captiuatis, & combuſtis cum cadauere Gulielmæ exhumato ex templo Clareuallis, ubi pro ſancta colebatur. 1320

Anno altero Vicecomites, Scaliger, Ponzinus Ponzonus, & alij factionis Gibellinæ, dum Franciſcus Turrianus ex Aquileia multis copijs militaribus ſe recepiſſet in Galliam ciſalpinā, & Iacobus Caualcabos illius acie ei ſe coniunxiſſet, facto utrinq; cōflictu die Iouis octaua Octobris 1321

 inuico

in uico Plebis Octouillarum agri Cremonēſis, Turrianos ſuperarunt Caſſono Turriano, Caualcaboue, Scaligero, & multis alijs hinc inde captiuatis. Et Caualcabos mox dimiſſus habitis à Florētinis mille equeſtribus eis, ac alijs factionis ſuæ in Gallia ciſalpina, ac Hetruria menſe Nouembrio obſedit Bardum in agro Placentino.

Et anno ſequente die quarta Ianuarij ibi cōmiſſo prælio cum hoſtibus eius acie profligata fuit occiſus, & Leonardus Arcellus ex ſuis ducibus captiuatus. Et Galeatius Vicecomes ope Ponzini Ponzoni, & Verguſij Landi Placentini, & aliorū factionis ſuæ die decima ſeptima occupauit, ac diripuit Cremonā, & mox ſuppeditauit Cremā, ad cuius præſidium erant Cremonenſes, & Laudenſes factionis Guelphæ, & Paganus Turrianus centū equeſtrib; Et Mattheus eius pater annorum ſeptuaginta duorum, dum Beltrandus legatus Apoſtolicus ipſum coram eo citatum, & per illum ad ipſum deſtinatis legatis Gulielmo Caſate, Mutio de Modoetia, Iſachino Vicecomite, Andrea de Orta, Franciſco Garbagnato, Stephano Vicomercato, Ricardo Piroano, Zuccho de Criuellis, Ottone de Burris, Amblauato de Mandellis, & Gulielmo de Petra ſancta obtuliſſet abſoluere, dimiſſo ꝑ ipſum Mediolano, ac relaxatis Turrianis apud eum carceratis ex Mediolano tendens uoti gratia Modoetiam ad ibi templum diui Ioannis diuertiſſet ad Zenobium Chreſentiachum, ibi oppreſſus graui febre, ex ea perijt die uigeſima ſexta Iunij, eiusq; cadauer ſepultum ibi fuit relictis ex Bonacoſia de Burris eius uxore Galeatio, qui ei ſucceſſit, Marco, Luchino, Ioanne, ac Stephano filijs. Summus Pont. dum ſciſma in Eccleſia inſurrexiſſet, quo aſſerebatur Eccleſiaſticos habere non debere quid proprij ꝑ aliquos, & per aliquos contrarium, & Peruſij facto concilio per religioſos diui

Franciſci

Franciſci ex ordine ipſius, fuiſſet cõcluſum Eccleſiaſticos nil proprium habere debere ſanxit, ut ipſi religioſi nil unquam proprij, aut commune haberent, nec aliquid eis legari poſſent, nec aliquorum teſtamẽtorum fieri exequutores. Virginius cognominatus Verguſius Landẽſis dux pontificius indignatus in Galeatium patrem Azonis Vicecomitis, qui eum ſpoliaſſet Bardo, & alijs eius oppidis in agro Placentino, ac adulteraſſet uxorem ſuam, ex Placentia ope Scottorum, & Eccleſiaſticorum equeſtrium quatuor centum expulſo Azone die octaua Octobris nocte eam occupauit, & per Beldrandum legatum apoſtolicum illuc profectum de menſe Nouembris ibi conſtitutus fuit Vicarius ꝓ eccleſia Mediolanẽ. Turrianos, dum auxilio Modoeciẽſium tentaſſent ire Mediolanum, Modoetiam profecti, in illos ſecũ collatis manibus fuderunt, ea capta, ac direpta, & ex eis occiſis circiter ducentum; & Galeatius Vicecomes, Ludouicũ Vicecomitem, Iacobũ Puſterlam, Simonem Cribellum, Franciſcum Garbagnatum, Gulielmum Caſatum, Mutium Modoeciẽſem, Stephanũ Vicummercatum, Embrandum Mandellum, Rizardum Pirouanum, Caſtellinum Gloſanum, & Ambroſium de Abiate dum in eum coniuraſſent, die decima Decembris è Mediolano expulit, ibi utrinq; prælio commiſſo, mox unà cum fratribus, ab eo deficientibus Vindelicis, quos habebat ad ſuum ſtypendium Arginato de Bucho, & Ruglerio de Argita nuncupato de Angera ducibus inde expulſus fuit, & occupata Modoetia per Tignarcum Pallauicinum, Rauiſium Ruſconum, & Bernariglos, & mox expugnata, & direpta per Ludouicum Vicecomitem ibi captiuato Pallauicino iuit Laudam, & Ioannes Turrianus ex Valeſio de Caſtroleone Gallicus, & legatus apoſtolicus Mediolani fuit conſtitutus Vicarius, & Rauitius Prætor,

ꝫ Gulielmus Puſterla, & alij prænominati Mediolaneſes facti fuerunt rectores Franciſco Ruſca cū ſuis, dum eſſet Modoetiæ, conſeruato per Ludouicum Vicecomitem, & Galeatius, & fratres Laudā profecti, inde die duodecima Decembris redierunt Mediolanum.

Anno ſecuto equeſtres quatuor centū ex turmis pontificijs tranſeuntes Placentiam die duodecima Ianuarij Marcum Vicecomitem interceptum inter Burgum ſancti Donini & Fidentiolā ſuper ſtrata Emilia ducētū equeſtribus, & nōnullis pedeſtribus, quibus egreſſus fuerat caſtrū Arquati ab ea occupatum, ut nonnullos mercatores illac tranſeuntes ſpoliaret, commiſſo utrinq; prælio profligarunt, & alij duce Raymondo Cardona occuparunt Derthonam, & multa alia ibi oppida Papienſium. Et dum Gulielmus Puſterla, & alij extores Mediolani occupaſſent Carauagium, & Marcus illud recuperaturus octo centū equeſtribus, & pluribus pedeſtribus illuc iuſſet, & Henricus Flandrenſis olim magiſter militiæ Henrici Septimi Imperatoris, & per eum factus Com. Laudæ, deſcendiſſet in Galliam ciſalpinam tribus millib. equeſtribus, & pluribus pedeſtribus confirmatus per ſummum Pont. Com. & Raymondo Cardona, & Caſtono nepote Caſtoni legati apoſtolici, pontificij quadraginta millibus pedeſtribus, & decem millibus pedeſtribus, inter quos fuerūt bis millia Florentinorū, Paganus Patriarca Aquileiæ, Simoninus, & Paſſarinus Turriani, & Virginius Landus eorum copijs, & Beltrandus, & Petrus de Ruffiniano notarius ſacri pallatij legati apoſtolici illuc iter direxerunt, & dum facto poſt ab eis receſſu per Landum quinque centum equeſtribus, Vicecomes reliquos pontificios aggreſſus eos ferè profligauit fratre Landi, Franciſco Garbagnato, ac Simonino Cribello occiſis, ipſos die uigeſima quinta Februa-

rij occupata Modoetia, & reparata atie, facto impetu in turmas Vicecomitis, qui ibant palantes, eas fuderunt die uigeſima ſeptima Februarij Vicecomite aufugiente uerſus Mediolanū, & liberè potiti ſunt Carauagio, Caſſano, Vaprio, Tricio, & plurimis alijs oppidis in ea regione, & deinde Vicomercato, & ad Tricium flumine Abduæ traiecto, & Marco, & Galeatio eius fratre illic ſibi copijs occurrentibus inde prelio repulſis erumperunt agrum Mediolanenſium, & ibi ad Tricellam uicum adhuc ſibi occurrentibus Marco, & Luchino, alio fratre ſuis turmis equeſtribus, ac prelio repulſis Mediolanum obſederunt, & ad eius auxilium deſtinatis per Bauarum quinque centum equeſtribus Bertoldo Guffa duce, eo dimiſſo illinc abierunt Modoetiam. Et Vicecomites egreſſi Mediolanum mille ducentū equeſtribus, & profecti Vaprium illic tentarunt occupare pontem ſuper flumine Abduæ cōſtructū per pontificios dimiſſis ad eius cuſtodiam mille equeſtribus, & pluribus pedeſtribus, & illinc facta fuga per Vbertinum Landum ex ducibus pontificijs, qui illic erant, Modoetiam eius atie, pontificij ibi conſertis manibus cum Vicecomitibus fuerunt ſuperati ex eis quamplurimis occiſis, & Simone Turriano ſubmerſo in flumine Abduæ, & Henrico, & Cardona, & ducibus Florentinorum, & multis alijs captiuatis, & quamplurimis eorum uexillis interceptis, & portatis Mediolanum die ultima Februarij, & mox cum Vicecomites obſediſſent Modoetiā, pontificij Henrico Flandrenſe è carcere illuc elapſo duce, inde die uigeſimaſecunda Martij erumpentes in Vicecomites eos fuderunt, & coegerunt pedem referre Mediolanū dimiſſos per turmas militares Bauari metu excōmunicationis in eum, ac Vicecomites Auinioni prolatæ per ſummum Pont. in ipſos quoque concitatis armis fidelium, eis data

ſ
uenia peccatorum, tranſmiſſis iam per Bauarum in gratiā factionis Gibellinæ ex Germania in Italiam Placētiam ad ibi legatum quatuór legatis ei denunciatum, ne bello infeſtaret Vicecomites, ſed dum legatus eis, ac Bauaro cōminatus eſſet ſacra interdicere, inde ob id territis abeuntibus uno ſcilicet Lucam, alio Piſas, alio Mantuam, & alio Veronam. Et pontificij die ſecunda Aprilis occuparunt Alexandriam. Et dum Marcus mille equeſtribus, & bis mille pedeſtribus profectus Caſſanum, & ibi pontibus occupatis prohiberet deferri annonam Modoetiam, pontificij adhuc ducibus Henrico, & Caſtono, & Philippo Gabriele Florentino, Ioanne Turriano, & Beltrando legato ex Modoetia abeūtes, & occurrentes Vicecomiti cum eo rurſus confertis manibus die decima nona Aprilis ipſum profligarunt ex eius atie deſyderatis quatuor centum equeſtribus, & pluribus pedeſtribus, & cum mox adhuc Marcus tercētum equeſtribus, & quatuor centum pedeſtribus incurſando prohiberet annonā etiam deferri Modoetiam, quinque centum equeſtres pontificij Henrico duce profecti Deſium ibi alia quoq; utrinq; cōmiſſa pugna, cum rurſus fuderunt ipſius omnibus ferè equeſtrib. cæſis die uigeſima ſexta Aprilis. Et de menſe Maij Placētiæ inter utranq; factionem facto certamine, Vbertino Lando ea dimiſſa pontificijs illinc tranſmiſſo per legatum apoſtolicum nuncio ad ſummum Pont. & deinde Marcus profectus eius aciè in Paſſarinum Turrianum ſexcentum equeſtribus ex Modoetia egreſſum die octaua Iunij, & dū cū eo innito alio prœlio ipſum fudiſſet ex ipſius equeſtribus captis, & occiſis ducentum, & poſtea alias turmas equeſtres Narbonenſes proficiſcentes Modoetiam inuaſiſſet ad Carughanæ propè Lambrum ſecum cōmiſſa alia pugna, & deindè orta diſcordia Modoetiæ inter Germanos,

nos,& Italos exercitus pontificij, & utrinq; conſertis manibus ex eis deſyderatis quinquaginta, alij ter mille, & octo centum equeſtres, & plures pedeſtres ex Florētinis, & alijs Hetruſchis, Bononienſibus, Regienſibus, Parmenſibus, Brixienſibus, Laudenſibus, Cremonenſibus, Bergomenſibus, Nouicomenſibus, Derthonenſibus, Nouarienſibus, Alexandrinis, Vercellenſibus, Genuenſibus, Papienſibus, Cremenſibus, ac Mediolanenſibus extoribus ſequentibus partes ſummi Pont. exceptis Cribellis, qui iuerunt Lignanum, & illinc Mediolanum ad Vicecomites, Canturio tunc per Craſſum cōmunito, Cardonaq; duce elapſo è carcere auxilio Beccalai de Landriano, & Phebi de Comitibus, die undecima Iunij abierunt Mōdoetia profecturi Mediolanum, & Galeatio, & Marco Vicecomitibus mille equeſtribus, & pluribus pedeſtribus eis occurrentibus & cum nō auſi fuerint ſecum concurrere, reuerſis Mediolanum, eò profecti illud circumuallarunt die uigeſima Iunij, & die octaua Iulij Carauagiū diu obſeſſum per Landum receperunt, & cū Azo Vicecomes tunc profectus eius, ac Ferrarienſium, & Mantuanorum acie ad Burgum ſancti Donini illū occupaſſet, & Bauarus, ac Paſſarini, Eſtenſes, ac Scaligeri copias auxiliares Mediolanū deſtinaſſent Vicecomitibus, & Paſſarini, Eſtenſes, ac Scaligeri alijs tentaſſent autore Ioanne Quiritio dolo occupare Parmam, ac Fidentiolam, & Germani militantes ad ſtypendium ſummi Pont. ab eo defeciſſent ad Vicecomites, & reliqui pontificij peſte conſumerentur, Mediolanenſesq; fame premerentur, Galeatiusúe ærarij inopia laboraret, & nec poſſet militibus, quos habebat ad ibi pręſidium, pendere ſtypendium, Mediolano eis ſuburbijs combuſtis dimiſſo illinc die decima octaua Iulij redierūt Modoetiam, & Vicecomites equeſtribus tribus millibus

eos inſecuti ipſam obſederunt, & dum Bergomenſes in auxilium Vicecomitum illuc de menſe Septembris irent, & per pontificios eis occurrentes fuſi fuiſſent, & multi ex parte Vicecomitis Modoetiam obſidentes peſte conſumerentur, illinc die prima Octobris abierunt redituri Mediolanum. Et dum ex pontificijs tercentum equeſtres eos inſecuti ſubſtitiſſent in uico Canariæ agri Mediolanenſis, Marcus Vicecomes in eos regreſſus quatuor centũ equeſtribus, & cum ipſis ibi prelio congreſſus illos profligauit ipſo uico combuſto de menſe Octobris, & pontificijs die octaua dolo occupata ab eis Laude illinc multa ſtrage repulſis, & profectis Placẽtiam die duodecima Nouembris Caſſanum cum eius arce, & ponte ſuper flumine Abduæ, quem tenebant pontificij, inde eis expulſis, recuperauit, & orta diſcordia inter Germanos, Eluetios, & Rhetos, qui ſecum militabant ex eis ipſum quinq; centum dimittentibus, & ex ipſis aliquibus reuerſis in Germaniam, & alijs profectis ad Henricum Flandrenſem ducem pontificium, illinc redijt Mediolanum, & mox per eum Carate cõmunito, & Vicomercato, Vaprio, & Ripa alta ex Inſula Fulcheria receptis, Modoetiam obſedit, & dum ibi incolæ, ac pontificij ad eius præſidium degentes fame oppreſſi fuiſſent, eam ex pacto de menſe Decembris habuit Vbertino Lando, qui foret ad eius præſidium mille pedeſtribus, & quatuor centum equeſtribus pro ſummo Pont. illinc exportato theſauro per Quæſtorem legati ſui Auinione ad eum, penes quem Raymondus Cardona etiam illuc profectus procurauit in ſui gratiam recipi Galeatium Vicecomitem, & fratres id requirentes. Fuit ingens annonæ penuria, & uini copia, & uiguit graue frigus.

Anno ſubſecuto Galeatius Vicecomes die decima nona Nouembris factus fuit Dux Mediolani.

Et

Et anno 1325. occupauit,& cōburri iuſſit Soncinum. 1325

Anno altero ſummus PP. die uigeſima Aprilis Bauari 1326
abrogata electione,& depoſito Epiſcopo Aretino eis, ac Vicecomitibus, Mediolanenſibus, Cremonenſibus, Brixienſibus, Bergomenſibus, & multis alijs populis Galliæ ciſalpinæ adhęrentibus Bauaro ſacra interdixit. Atius Vicecomes de menſibus Martij, & Aprilis copijs ſuis irrumpendo agrū Brixienſem ibi multa occupauit oppida. Et Virginius Landus pro ſummo Pont. irrumpit agrum Mutinenſem die decima Martij eius atie, & Corigienſiū, ducentumq; equeſtriū Florentinorum,& Saxolo,& nonnullis alijs occupatis,& expugnatis Inſula Scalenſi,ac Burgho forti, de menſe Iulij inde curſitauit agrum Mantuanum, & obſedit Mutinam,& cum Paſſarinus dimiſſa Vitelliana Caualcabobus, quam occupauerat, iuncto ponte flumine Padi, eoq; traiecto ad auxilium Mutinæ ſe cōferret, inde abijt eis ſuburbijs combuſtis, & in agros Regienſium irrumpens eos quoq; prędæ expoſuit, ac uaſtauit,& Parmenſes, & mox Regienſes, & deinde Bononienſes de menſe Octobris tranſiuerunt in partes ſummi Pontificis, & Eccleſiæ per ipſos Beltrando legato apoſtolico ex familia Alidoſia Imolenſe,& Comite Flaminiæ recepto. Qui dum Eſtenſes, & Paſſarini obſediſſent Bononiam poſitis caſtris ad oppidū ſancti Felicis,coacta eius, ac pontificiorum atie,eiq; etiā in auxilium per Florentinos tranſmiſſis ducentum equeſtribus facta illinc in hoſtes eruptione, & utrinq; facta pugna eos profligauit.

Anno ſequente Bauarus acceſitus per Vicecomites, 1327
Caſtrutium,& Piſanos, & alios factionis Gibellinæ in Italiam,ex Germania, in eam ſe contulit unà cum Margarita uxore filia comitis Gulielmi Olandiæ, & Selandiæ, & die uigeſima ſexta Februarij applicuit Tridentum, ubi unà

cum

cum Epiſcopis tredecim, quos ſecum habuit, & alijs ec-
cleſiaſticis ſibi adhærentibus declarauit ſummum Pont.
hæreticum, & inde per Azonem, & Marcum Vicecomites
ducentum equeſtribus, Paſſarinum Bonacoſium, Canem
Scaligerum octocentum, Guidonem Tarlatum tercentũ,
Ponzinum Ponzonum, Raynaldum Eſtenſem, ac legatos
Carrarienſis, Caſtrucij Piſanorum, ac Federici Regis Si-
ciliæ, ac aliorum factionis Gibellinæ ductus Veronam, &
inde Soncinum, ubi ſibi tradita arce per Galeatium Vice-
comitem eam, ac ibi oppidũ tenentem, conſtituit ipſum
Vicarium Cremonæ, & Cremæ, & ex Soncino profectus
Nouicomium, & illinc die uigeſima ſeptima Maij Medio-
lanum, ibi in die ſolemni Penthecoſtes, & prima Iunij ha-
buit coronam de more à Ioanne Vicecomite ibi, ſeu No-
uariæ Præſule, & ſeu ut aliqui dicunt à Guidone Tarlato
Epiſcopo Aretij, & Federico de Madijs Epiſcopo Brixiæ,
& Epiſcopo Tridenti, & exautoratis per ſummum Pont.
& cum ei ſibi exigere uolenti graue tributum Mediola-
nenſes obſtitiſſent, iuſſit detineri, & carcerari Modoetiæ
Galeatium, Luchinum, Ioannem, & Azonem de Viceco-
mitibus eos deferrentibus Marco, & Ludouico Viceco-
mitibus Stephano eorum fratre tunc extincto morte re-
pentina, & inſtigantibus Scaligero, & Franciſco Ruſca in-
fenſis Galeatio, electis uiginti quatuor ibi ciuibus, inter
quos fuerunt Franchinus Vicecomes, Otto Burrus, Ra-
mengus de Caſate. Et Belinus de Petra ſancta unà cum
Gulielmo Co. Montisferrati eorum præfecto facto ad re-
gimen Mediolani, & ab ibi incolis exactis quinquaginta
millibus florenis, inde die quinta Auguſti abijt in agrũ
Brixienſem, & ibi apud Vrceos habuit comitia aduerſus
Vicecomites, quibus interfuerunt Tarlatus, Scaliger,
Eſtenſis, Paſſarinus, & legati Caſtrucij, & alij factionis
Gibel-

Gibellinæ, & Cremonæ, & Nouicomij, & Tyferni conſtituit Epiſcopos, & die decima ſeptima ex Vrceis receſſit, & caſtramentatus eſt in glareis Soncini, & die uigeſima illud ingreſſus fuit, & dum ibi eſſet, aufugerunt Luchinus, & Azo Vicecomites è carcere deceptis cuſtodibus, & iam ipſi ſolutis per Vicecomites aureis ſexdecim millibus pro eorum redemptione, & mox acceſſit Cremonam, & ibi habitis aureis ducentum millibus à Gibellinis Galliæ ciſalpinæ pro ſtypendio mille quinq; centum equeſtrium, quos ſecum habebat, illinc traiecto Pado cum eis, & alijs ducetum quinquaginta Scaligeri, centum quinquaginta Paſſarini, centum Eſtenſis die uigeſima quarta Auguſti iuit Burgum ſancti Donini, & inde iuit die prima Septéb. Pontremulum, & illinc cóductus per Caſtrutium Lucam ibi exceptus omni genere honoris, ac ſumma cum lętitia, & ab ipſo habitis aureis quinquaginta millibus eum inſigniuit Ducatu Lucæ, Piſtorij, Volaterarũ, & agri Lunẽſis. Et profectus Piſas eas obſedit per menſem, & redegit in ſui poteſtatem, & ingreſſus die octaua Octobris per Piſanos iuſſit dimitti Caſtrucio oppida Serczanæ, Rothinæ, Montis Caroli, & Petræ ſanctæ ex agro Lunenſe, ac promiſit in eius gratiam dimitti facere Galeatium, & Ioannẽ Vicecomites ex carcere Modoetiæ, & poſtquam ſtetit Piſis per bimeſtre, exactis à Piſanis aureis octo centũ millibus inde iiuit Viterbium cum Caſtrucio ſecum ducente mille pedeſtres, & totidem uelites cum tercentum equeſtribus, alijs mille dimiſſis ad pręſidium Lucæ, Piſarum, ac Piſtorij, & inde ad Caſtrumleonis Piſcariæ, & ibi traiecto flumine Vmbronis ualdè aucto ob pluuias, Comitibus ſanctæ Floræ, & Vgone Baſco ſeptem centũ equeſtribus, & mille pedeſtribus eum pręcedentibus acceſſit Viterbiũ tribus millibus equeſtribus, ubi fuit receptus per Gibertum

tum Gattum ibi tyrannum. Romanenghi,& Soncini incolæ, qui per annos circiter tredecim inter ſe bellum habuerant ob Fondulos è Soncino expulſos, pacē fecerunt die ultima Octobris, & Fonduli, & alij eorum factionis reſtituti fuerunt Soncino pręter nōnullos ex familia Fondulorum. Gibertus Corigienſis noīe eccleſiæ de menſe Decembris recepit Burgum ſancti Donini.

Anno ſequuto Bauarus accerſitus per Stephanum Columnam, Iacobum Sabellum, & Theobaldum Statium rectores Romæ ex Viterbio die ſexta Ianuarij abijt,& die octaua Romā applicuit, & inde abeuntibus ipſis diuerſæ factionis ibi cum pompa receptus fuit, & factus Senator, & Dux per annum, die ſexta decima fuit coronatus per Sarram Columnam ex Viterbio mille quinque centum equeſtribus tranſmiſſis in agros Vrbenetanorum ſequentium partes pontificias, eisq; iuſſis euerti, & ibi creauit equitem,& cōſtituit rectorem, & Vicarium ſuum Caſtrutium, & ſolemniter depoſito Ioanne Pont. Max. creauit antipapam Petrum Columbum Corbarienſem Reatinū ordinis minorum diui Franciſci ex humili loco, & infimæ conditionis, & nominari iuſſit Nicolaum Quintum. Qui factis nonnullis decretis, & inter alia, ne ſummus Pont. Roma abeſſet ultra trimeſtre fratre Nicolao Fabriatenſe religioſo Heremitano concionante eum, ac Nicolaum prę ſulem Venetum nepotem Cardinalis Pratenſis, & abbatem ſancti Ambroſij Mediolani, Germanum prę ſulem Mutinæ, Petrum de Origo, & Ioannem de Arlottis Rom. & Epiſcopos creauit Cardinales. Et dum claſſis Neapolitani Regis occupaſſet Oſtiam, & Germani per Bauarum in eam tranſmiſſi per ipſius claſſianos inde expulſi fuiſſent multa cæde,& Philippus Cornotenſis dimiſſus Florentiæ ad ibi, & Hetruriæ factionis ſuæ ſubſidium

in

in Bauarum, & Caſtrutium nocte diei uigeſimi octaui Ianuarij profectus Piſtorium octo centũ equeſtribus, & bis millibus pedeſtribus illud occupaſſet, & diripuiſſet commiſſo prælio cum centum quinquaginta equeſtribus, & quinq; centum pedeſtribus ibi ad præſidium per Caſtrutium dimiſſis ſub Henrico, & Galarano eius filijs, ac filio, & nepote Philippi Tediſij, Bauarus, & Caſtrutius omiſſa expeditione, quam decreuerat facere in Rubertum, abierunt ex urbe die quinta Februarij, & cum die ſexta per Florentinos occupato oppido Caſtelinæ Caſtrutius militibus, quos ſecum duxerat, properaſſet illinc Piſas, & inde Lucam orto Romæ tumultu die quinta Martij inter Ro. Bertoldo Vrſino duce Ruberti, & Iacobo Columna filio Stephani ducibus, ac Germanos nolentes quicquam ſoluere pro annona ex eis multis occiſis Bauarus reuerſus in urbẽ illuc uocauit equeſtres; quos tranſmiſerat in Vrbeuentanos, & Siluestrum Gattum tyrannum Viterbij captiuatum, & tormentatum exuit dominio, ac theſauro aureorum quadraginta millium. Et dum ſupremus cancellarius Romæ ex familia Vrſina Princeps Scurarum ab eo deſeciſſet, eius ibi pallatium per populares Ro. diripi iuſſit; & ad preces Caſtrutij, Sarræ, & Stephani Columnæ, & Iacobi Sabelli dimiſſis die uigeſima quinta Martij ex arce Modoetiæ Galeatio, & Ioanne Vicecomitibus per Ancuinum Rizardum Noricum eorum cuſtodem, & Gulielmum Monfortem Vicariũ ſuum Mediolani, & Romæ ſibi nato filio, & nominato Ludouico Romano, & creato Marchione Brandimburgi, illinc abijt Tybur, & die uigeſima prima illuc reuerſus, & à Romanis exacto tributo aureorum triginta millium ibi rurſus ſe coronari fecit per antipapam, & omiſſo bello Neapolitano Aragonenſe Rege Siciliæ, & Genuenſibus exulibus inuitis crea-

to Romæ rectore Raynerio filio Vgotionis Fagiolani, & Spoleti, & in Latio, ac Flaminia ac Gallia Ciſalpina conſtitutis Vicarijs ĩde ſubſequutus Caſtrutiũ iuit Velitras, & mox Tudertum, & illinc quatuor centum equeſtribus, & mille quatuor centum pedeſtribus ad Caſtrum S. Germani profectus per Spoletinos, & Peruſinos ad Narniam prelio fuſis die quarta Iunij recepit Mulatam, inde dimiſſis incolumibus quatuor centum equeſtribus, & quinq; centum pedeſtribus Ruberti Regis, & deinde Ciſternam, quam iuſſit diripi, & comburri, & mox redijt Velitras, & cum illuc non fuiſſet admiſſus, & orta fuiſſet diſcordia inter Saſſones, ac Gattos ex una, & Vindelicos, & Sueuos ex altera ſecum militantes ob prædam Ciſternæ per milites Ruberti dimiſſæ, & combuſta Oſtia die uigeſima ſexta Iunij inde tranſmiſit Romã Saſſones, & Gattos, & alijs iuit Tybur, & ibi cum ſubſtitiſſet per menſem, nec inde ob penuriam ãnone, ac pecuniarum ualuiſſet irrumpere Apuliam, illinc die uigeſima ſexta Iulij redijt Romam, Et cum Petrus Arago filius Regis Siculi claſſe octuagintaquatuor triremiũ, & aliarũ nauiũ & exules Genuẽſes ingreſſi Calabriã ſexcẽtũ equeſtribus eius litora diripuiſsẽt, & ĩ latio occupaſſent, & uaſtaſſent Aſturas, & mox Orbitellum, & deinde iuiſsẽt Cornetum, Bauarus deceptus ſpe ſibi data per Regem Siciliæ, & Exules Genuenſes, & Gibellinos, & nec habens pecuniam, qua pendere poſſet ſtypendiũ ſuo exercitui, nec eo ualens irrumpere Regnum Neapolitanum munitum pręſidijs per ibi Regem, cũ Antipapa abijt Viterbium die ſexta Auguſti, & dũ Ioannes legatus Apoſtolicus, & Napuleo, & Bertoldus Vrſini, ac Stephanus Columna eorum factione Romã regreſſi fuiſſent, & inde abeuntibus Sarra Columnenſe, Iacobo Sabello, & alijs ſequacibus Bauari in eum, & Antipapã ibi factis proceſſioni-

ſionibus, eiusq; priuilegijs cōbuſtis, quamplures domos ſequatium ſuorū depopulati, & demoliti fuiſſent, illucq; ſe recepiſſet Gulielmus dux Regis Neapolis octo centum equeſtribus, diripi iuſſit agros Vrbeuentanorum, & dum intenderet ex proditione oppidum Bulſennæ occupare re in lucem prodita, & ſumpto multorum ultimo ſupplicio ex Viterbio iuit exercitu bis mille quinque centum equeſtrium Germanorum, ac multorum Italorum die uigeſima ſexta Augusti Tudertum, & inde expulſis Guelphis, & ab ibi incolis exactis decem millibus aureis, & per antipapam ſpoliata eccleſia diui Franciſci ibi omni theſauro, illinc tranſmiſit comitem de Origo eius ducem quinque centum equeſtribus in Flaminiam, & eius mareſcalcū ipſius equeſtribus Fulginium, credens illud dolo occupare. Et dum Ortigus ſecum iunctis Gibellinis diripuiſſet agros Imolæ uſq, ad eius mœnia, & mareſcalcus re Fulgini in lucem prodita eius, ac circumuicinorum depopulatis agris, & ibi cōmiſſis multis incendijs inde multa abacta præda redijſſet Tudertum, Bauarus inſtigatus per exules Florentinos, & alios exules factionis ſuæ decreuit unà cum Caſtrutio obſidere Florentiam, & ob id habere delectum militum, & dum Florentini munitis militibus, & annona Florentia, & alijs oppidis, & municipijs ſuis aduerſus eum audacter ſe accinxiſſent, ex Tuderto cum uxore, & antipapa, & exercitu die ultima Augusti redijt Viterbium, & ibi dimiſſa uxore cum antipapa illinc abijt ſexcētum equeſtribus Cornetum, & ibi habitis comitijs cum Petro Aragonenſe, & exulibus Genuenſibus illinc redijt Viterbium, & mox Tudertum, & cum ibi haberet delectum militum, quibus Florētiam obſideret unà cum Caſtrutio, eo die tertia Septembris annorū quadraginta ſeptem extincto ſuperſtitibus Galarano, & Henrico filijs,

: die decima ad montem altũ Marſilio Patauino ex eius
rincipalibus, redijt Groſetũ die quintadecima Septem-
ris, & cum filij Caſtrutij occupaſſent, ac muniſſent Piſas
er Bauarum eius uxori conceſſas, ibi captiuato Blaſio
3obienſe, & Philippo Capuano, & pluribus alijs, illincq;
:xcluſo comite Vituburgienſe Germano ibi rectore pro
3auaro, eiſq; electis ibi dominis per Piſanos biennio illuc
:imens, ne urbem traderent Florentinis, profectus eſt,
:iſq; illinc abeuntibus Lucã, per Piſanos ibi fuit receptus
nagna cum lætitia, & ibi rectorem, & Vicarium ſuum
conſtituit Tarlatinũ de Tarlatis. Et dum Aragonenſes,
& Genuenſes exules illuc iuiſſent ibi cũ eis habuit comi-
tia, & dũ inde abijſſent in regiones ſuas, & filijs Caſtrutij
ſibi delatis, qđ adhæſiſſent Florentinis, profectus Lucam
die octaua Octobris eos exuit dominio, & ſibi datis per
ipſorum matrem aureis decem millibus ad eum placan-
dum ibi dimiſſo Vicario ſuo Com. Caſtellano Germano,
exactiſq; à Lucenſibus aureis centum quinquaginta mil-
libus inde abijt, & dum Vicarius ſuus ducta uxore filia
Caſtrutij eius filijs dimiſiſſet dominium Lucæ receptis
oppidis Piſſiæ, ac Bagnani à militibus Caſtrutianis, qui ea
reſeruarant filijs Caſtrutij, eis militibus data pecunia, &
eſſet Spiſſiæ, reuerſus Lucam die octaua Nouembris eum
ab eius regimine depoſuit, & filios Caſtrutij exuit omni
dominio, & unà cum matre relegauit Pontremulum, &
Piſani eos, ac Nerum Saggiam tutorem, ac exules Floren-
tinos uti proditores, cum diripuiſſent eorum agrum, ex
eius conſenſu damnarunt in ære, & perſona.

Anno ſubſecuto antipapa unà cum eius cardinalibus
profectus Piſas ibi habita contione in gratiam Bauari ex-
autorauit, & anathematizauit ſummum Pont. ac Azone
Vicecomite requirente creauit anticardinalem Ioannem
Viceco-

Vicecomitem,& conſtituit Vicarium ſuum in Gallia ciſalpina, & cum Bauarus trãſmiſiſſet Piſas mareſcalcũ ſuum, ut cogeret ibi incolas adeſſe execrationi antipapæ, dum eam proferret in ſummũ PP. die decima octaua Februarij ſuperuenit tanta uis uentorum cum grandine, & copia aquarum, ut mareſcalcus graui frigore oppreſſus, & ut ab eo ſe liberaret, igne ibi accenſo ꝑ ipſum ex miraculo omnipotentis Dei extinctus remanſit, & Bauarus die ſextadecima Martij, dum Lucæ eſſet orto bello inteſtino inter Ponginquos, & Terminellos, & filios Caſtrutij, ex Piſis illuc profectus eã diripi iuſſit inde expulſis Ponginquis, & filijs Caſtrutij, eorũq; domibus combuſtis. Et cum Sum. PP. eũ, ac antipapã, & ſequaces ſuos die trigeſima rurſus Auinioni excõicaſſet, habitis aureis uiginti duob. millib. à Franciſco Caſtrocane de Interminellis eum conſtituit Vicarium ſuum Lucæ, & die tertia Aprilis inde redijt Piſas, & dũ filij Caſtrutij, & Philippi Tedifij affines, & Sarra de Sagina regulus Altipaſſi eorum factione occupaſſent Piſtorium, Vicariusq; Bauari cum eorũ hoſtibus arreptis armis inde eos expuliſſet die undecima Aprilis Piſis ibi conſtituto Vicario Tarlato, ac dimiſſo cum antipapa, & ſexcentum equeſtribus, & Lucæ Franciſco Caſtrocane Interminello quatuor centum equeſtribus abijt Marcariam agri Mantuani, & dum Sanſones, & Gatti octo centum equeſtres, qui erant ad pręſidium Piſarum, & alij qui erant Lucæ concitato tumultu ob ſtypendium ſibi nõ ſolutum, inde abijſſent, & mox reuerſi Lucam, illuc non admiſſi, eius ſuburbijs direptis ductoribus duce Brambenſe Sanſone, & Arnaldo de menſe Iunij occupaſſent Mõtem ceruleum ſupra Viuianum Lucę proximum, & Marcus, & Azo Vicecomites penes Bauarũ captiuati ipſi obtuliſſent pendere aureorũ quatuor centum uiginti quinq; millia

Q 2 pro

pro eorum liberatione, & reſtitutione Mediolani, quibus ſolueret eis ſtypendiũ, Bauarus retento Marco, ac dimiſſo obſide penes Germanos, donec illi ſolueretur æs ipſum, permiſit Azonem redire Mediolanum unà cum Corrado Porcario, & alijs, qui, cum eis Azo ſoluiſſet aureorum uigintiquinq; millia nulla habita ratione Bauari eis aufugiſſent in Germaniã, Bauarus Marcariæ habuit comitia, quibus interfuerunt Maſtinus Scaliger, Guido Gonzagà, Ponzinus Ponzonus Cremonenſis, & Franciſcus Ruſca Tyrannus Nouicomij, & decretum fuit mouere bellum Vicecomitibus uti adhęrentibus Eccleſiæ, & Mediolanũ obſidere, quod Azo nolebat dimittere Bauaro, & cum Germani tumultuarij die decima nona Iunij Marco Vicecomite duce profecti Lucam eam ab Interminello ibi Vicario Bauari, ac Lucenſibus, ne diriperentur, habuiſſent cũ illic arce, & die uigeſima quinta Marco dimiſſo, & ſibi duce conſtituto, & in eius uerba pręſtito ſacramento, & facto domino Lucæ eius agrũ curſitaſſent, ac diripuiſſent caſtro maiore combuſto, & ex ibi incolis ſupra quatuor centum cæſis die ſexta Iulij, & mox euerſis agris Piſſiæ, obtuliſſent Lucam tradere Florentinis ſibi ſolutis aureis octuaginta millib. pro eorum ſtypendio, & Florentini nolentes dare ueniam filijs Caſtrutij, ut requirebant Germani, & Vicecomes inter ſe diſcordes recuſaſſent Germanis ſoluere eas pecunias, etiam ſibi oblatas mutuo ab aliquibus eorum, ac Lucæ mercatoribus, & p Germanos habitis à Piſtorieñſibus Monte Murlo, Carmignano, Artimignano, & Vitulino, & nonnullis alijs oppidis, quæ occupauerant Florentini, unà cum arce Tizani, Florentinis dimiſſo Monte Murlo per Germanos pro aureis duodecim millibus ſoluendis pro ſtypendio militũ, qui erant ad pręſidium ipſius deſtinaſſent Philippum Carnotenſem

eorum

eorum ducem ad Germanos ipſis offerendum ea octuaginta millia aureorum, ubi ſibi uoluiſſent Lucam tradere, & per Germanos penes eos, donec ſoluerentur retento Philippo, Bauarus ex Marcaria ſe recepit Cremonam, & ibi habuit delectum militum; & die uigeſima prima Iunij procurante Ponzino Ponzono Cremonenſibus conceſſit priuilegiũ fluminis Olij tenus agrum Cremonenſem unà cum oppidis Guardaſtalli, Gerardo de Corrigio Parmen. & Luceriæ Paſſarino de Bonacoſis olim conceſſis per Henricum Septimum eius præceſſorem, & etiam oppidum Cremæ, & Inſulam Fulcheriæ, & terras Ripæ Abduæ, & per Florentinos eadem die cum Moncatinenſibus, & alijs incolis Vallis Arni fędere percuſſo Piſanis indignatos, dũ tractaſſent Lucam emere à Germanis ſibi ſolutis aureis ſexaginta millibus, bello moto, ex Cremona bis millibus equeſtribus, ac pluribus pedeſtribus profectus in agrum Mediolanẽſem, & caſtris poſitis ad Modoetiam, inde die duodecima Auguſti eũ curſitauit, ac prędæ, ferro, & igni expoſuit, & dum Pontificij equeſtres ſupra bis mille ex Bononia profecti Parmam, & Regium eis obſeſſis potiti fuiſſent, recepit die uigeſima quinta Papiam, & nulla alia re graui facta, & habita pecunia ab Azone ad finem Auguſti redijt Cremonam, & cum Piſani accerſitis Marco Vicecomite, & Germanis ex conſilio Facij Co. Donaticij à Luca, & introductis in Piſas de menſe Maij ſe uendicaſſent in libertatem, inde ꝑ eos Vicario, ac pręſidijs Bauari expulſis, & Vicecomite ſibi donatis multis muneribus illinc die trigeſima Auguſti profecto Florentiam, & ibi eo autore Florentinis, & pontificijs inuicem conciliatis, Bauarus ex Cremona ſe recepit Papiam, & illinc ad principium Octobris redijt Cremonam, & inde die ſeptima acceſſit Parmã illuc ſibi trãſmiſſis è Luca ab eius mareſcalco

nille equeſtribus, quibus intendebat occupare Bononiã
x proditione Alberti Manfredi, & nonnullorum Bono-
ienſium, & re in lucem prodita, & ibi per legatum habi-
is à Florentinis tercentum equeſtribus, & quatuor cen-
um uelitibus, Bononienſibus proditoribus captis, & de-
apitatis, ex Parma abijt cum legatis Parmenſium, Muti-
nenſium, & Regienſium die decima nona Nouembris Tri
dentum, ubi habuit nuntium mortis Federici Auſtriaci
eius æmuli uita functi ex dyſinteria ob multa incõmoda
per eum perpeſſa. Et Marcus Vicecomes unà cum Ba-
bergio regulo, & Arnaldo præfecto caſtrorum Germano-
rum tumultuariorum profectus Florentiam, cum Floren-
tinis facto tractatu de eis tradi faciendo per Germanos
Lucam pro aureis octuaginta millibus, quos Florentini
adhuc diſcordes diſſuadente Simone Toſa recuſarent ſol
uere, dono ſibi datis ꝑ Florẽtinos aureis mille illinc abijt
Bononiam ad ibi legatũ apoſtolicum, & inde redijt Me-
diolanum, ubi fuit ſummo cum honore receptus per Lu-
chinum, & Ioannem fratres, & Azonem nepotem ibi Du-
cem, & cum prętenderet Ducatum Mediolani ſibi ſpecta-
re, per ipſum in eum inita coniuratione cum legato apo-
ſtolico, Rege Neapolis, & Florentinis pro eo uendicando
tentatis amicis, & clientulis ſuis ibi ueteribus in Azonem
concitare, uxoreq; Ottorini Vicecomitis ea inuita in eius
uota, compulſa, & mox in eam, dum ſuſpicatus fuiſſet
ipſam alienum puerperium ſibi ſuppoſuiſſe, indignatus
ipſam apud Roſatum in profundam foueã ibi arcis proi-
ciſſet, & ſuffocaſſet, cõuiuioq; exceptus in pallatio Curtis
Arenæ Mediolani per fratres, & nepotem eo finito illinc
abiret, ꝑ eos reuocatus iuſſus fuit ibi teneri, eliſisq; fau-
cibus ſtrangulari, & in publicum extra feneſtram proici.
Parmenſes, ac Mutinenſes, & Regienſes, dum Poretus le-
gatus

gatus apoſtolicus Bononiæ Rolandum Rubeũ, ac Gibertum Corrigienſem cugnatos inuicem diſcordes illuc uocatos ibi iuſſiſſet detineri, defecerunt ab eccleſia die decima ſeptima Auguſti. Hoc anno, & ſequente regnante Saturno in ſigno Leonis in uniuerſa ferè Italia uiguit grauis annonæ penuria, & multi hoc anno in Italia ob aeris frigiditatem fuerunt oppreſſi febre.

Anno partus Virginei Milleſimo tercenteſimo trigeſimo, Bauarus impoſuit Aloyſio Gonzaghæ, ut Cremonẽſibus dimitteret municipia Caſalismaioris, & Platinæ, & alia, quæ occuparat ex agro Cremonenſe. Et ſummus Pont. antipapã ad ſe Auinionem perductum à Bonifacio Com. Piſano, Piſis, ut rem ei gratam faceret, captiuatum inde expulſis Lafranchis, & ſequacibus contrariæ factionis, & coram eo genuflexum toto collegio Cardinalium aſſiſtente, ac petentem ſibi dari ueniam, pòſtquam faſſus fuiſſet ſe hæreticum, eo dimiſſo, incolumi iuſſit eum carceri mancipari, in quo illinc ad triennium obijt. Et Ioannem Regem Boemiæ, dum ad eum tranſmiſſis legatis inſteterit penes ipſum, ut in ſui gratiam reciperet Bauarũ paratum dimittere imperium, modo ad illud eligeretur Dux Bauariæ, repulit, Mutinenſes ſexcentum equeſtres, & plures pedeſtres pontificios ex Bononia Beltramo, & Raymondo de Balzo, & Galeatio Andagauičſe fratre naturali Regis Neapolis ducibus profectos Formiginem, credentes eam dolò occupare, illis occurrentes utrinque conſertis manibus fuderunt ipſis omnibus færè cæſis, ac captiuatis die uigeſima quarta Aprilis, & per Parmenſes occupato Burgo ſancti Donini de mẽſe Iunij alios equeſtres mille quatuor centum etiam pontificios ex Bononia ingreſſos agrũ Mutinenſem, ibi ſecum coniunctis Regienſibus octo centum equeſtribus, & tribus millibus pede-

tribus, cum eis rurſus prælio congreſſi fugarunt uſq; Bononiam, ſed pontificij reparatis uiribus, & coactis in unũ mille quinq; centum equeſtribus adhuc curſitarunt, & diripuerunt agros Mutinenſium.

Anno altero Cremonæ prętore Vnzino de Azarijs flumen Padi pręter modum auctis eius aquis, diſiectis ipſius aggeribus in agro Mantuano, & Ferrarienſe graue damnum ibi intulit ex illic incolis ſubmerſis ultra decem milia. Sũmus PP. Ioannem Vicecomitem, dum reſignaſſet cardinalatũ habitum ab antipapa ad eum deſtinato Auinione legato Vercellino Vicecomite, & alios Vicecomites in ſui gratiam recepit, ac abſoluit, & ipſum conſtituit pręſulem Nouariæ, & Mediolanenſes ad eum tranſmiſſis etiam legatis Auinione Odofredo Cuſſano, Ioanne de Pontirolo, & Guidone de Calice, & Piſanos liberauit ab interdicto à ſacris, cui eos ſubiecerat. Et Foriliuienſes obſeſſos per Bononienſes, & pontificios mille quinque cẽtũ equeſtres, & plures pedeſtres cõpulit in ſuas partes. Ioannes Rex Boemiæ uocatus anno pręcedente per Brixienſes in Maſtinum Scaligerum eorum agrum de menſe Iulij euertentem occupata Brixia auxilio ibi Gibellinorum, & belligerantẽ cum Bergomenſibus factionis Guelphæ, & nec ualentes eis reſiſtere ingreſſus Italiam ſeptem centum equeſtribus profectus Brixiam eam, & mox Bergomum in ſuum arbitrium recepit, & uocatus per Gorardinum Spinolam Genuenſem, à quo fuerat empta Luca à Germanis tumultuarijs, ac Lucenſes obſeſſos p Florentinos eorum duce Beltramo de Balzo illuc deſtinauit bis mille equeſtres, & totidem pedeſtres die quarta decima Februarij, qui inito prelio cum Florentinis eos à Luca repulerũt. Et dum legatus apoſtolicus Bononiæ, Parmenſes, Mutinẽſes, ac Regienſes bello infeſtarent Parmenſes, auto-

autoribus Rubeis die ſecunda Martij, & mox Mutinẽſes, ac Regienſes ipſi Ioanni ſe ſubiecerunt, & dum Lucenſes intenderent ſe ſubijcere Florentinis, die quinta decima Martij Florentinorũ agros eius equeſtres curſitarunt, ac diripuerunt multis eorũ oppidis captis. Et cum legatus apoſtolicus cũ eo ad flumen Scultennã percuſſiſſet fœdus, & in ipſos Rex Neapolis, Florentini, Scaliger, Gonzagha, Eſtenſes, & Vicecomites die ſexta decima Aprilis iniuiſſent ſocietatem. Summus Pont. die decima Maij eos oẽs excõmunicauit. Et Ioannes conſtitutis Vicarijs ſuis Mutinæ Manfredo, & Guidone de Pijs, & ibi, ac Parmæ, & Regij dimiſſis ad pręſidium octo centum equeſtribus ſub Carolo filio inde reuerſus fuit in Inſubriam, & direptis agris Papienſium, Nouarienſium, Mediolanenſium, & Bergomenſium iuit Mediolanum, & ibi factus fuit Rex Italiæ. Et cum Cremonenſes ſe ei quoq; ſuppoſuiſſent, illinc de menſe Auguſti Cremonam ſe recepit, & ibi conſtituto Vicario ſuo Põzino Põzono, & Mediolani Azone Vicecomite, & Ludouico auo ſuo Sabaudiæ, & Simone Piſtorienſe Lucæ, ex Italia abijt in Galliam, & inde in Germaniam, & illinc in Boemiam.

Anno ſequente Egidio Mandalberto Epiſcopo Cremonæ mortuo ſucceſſit Vgolinus Ardingerius Parmẽſis ex religioſis ordinis Prædicatorum diui Dominici de obſeruantia. Azo Vicecomes Brixiam à Scaligero, qui eam die decima Iunij cęperat auxilio ibi Guelphorum inde expulſis Gibellinis, ac militibus Regis Boemiæ illic ad preſidium degentibus, dum ab eo Rege ob illius tyrannidem defeciſſet, habuit, ac potitus eſt die uigeſima Septembris Bergamo, & die uigeſima ſecunda Octobris medio Ludouici eius patrui à Gulielmo Caſtro franco Vicario Regis Boemiæ accepit Piceleonem inde expulſis Boemis, qui 1333

ibi

:bi erant ad pręſidiũ, & mox eodem menſe eius atie dolo Cremonam ingreſſus illinc expulſus fuit multa cæde, & mox unà cum Gonzagha, & equeſtribus mille quinque centum obſedit Mutinam ꝑ dies uiginti, & ibi facta multa prędа, dũ Eſtenſes auxilio Scaligeri duce ſupremo Leone de Campo ſancti Petri Patauino obſediſſent caſtrũ ſancti Fœlicis in agro Mutinenſe iuris Manfredi Pij Carpenſis, & per eum cum alijs uiginti oppidis, quæ habebat in ea regione, comendatum Carolo filio Regis Boemiæ, Manfredus, & Carolus octo centum equeſtribus illuc in auxilium profecti utrinque commiſſo ibi prelio illos profligarunt Pinardo Aliprando duce Vicecomitis, ac Nicolao Eſtenſe, & Nicolao, & Theobaldo de Comeſtabilibus, & Iacobo de Algatijs unà cum alijs quinquaginta nobilib. captiuatis, & multis alijs occiſis die uigeſima Nouemb. Rex Boemiæ eo menſe profectus Auinionem ad ſummũ Pont. & ibi ſecum remotis arbitris habito longo ſermone per eum repręhenſus, qui auſus fuiſſet occupare in Italia ea, quæ forent Eccleſiæ Ro. inde abijt in Galliam ad Philippum ibi Regem intendens debellatis Italiæ regulis ibi Carolum fratrem Philippi creare regem.

1333 Anno ſequuto Rex Boemiæ ex Germania in Italiam reuerſus bis millibus equeſtribus, tercentum ex eis Com. Arminiacho duce cum Carolo filio ex Parma iuit Bononiam, ad ibi legatum, & per eũ nõ receptus hylari fronte inde iuit Lucam, & ibi dimiſſo Com. Arminiacho redijt Bononiam, & ſibi per Bononienſes datis quindecim millibus aureis pro ſtypendio ipſorum equeſtriũ illinc redijt Parmam, & cum Bononienſes legato ob eius tyrannidem ex Bononia expulſo ope Florentinorum, ac Eſtenſis cæſis tam in urbe, quàm in agris eius militibus, ac demolita ibi arce die decima Septembris ſe uendicaſſent in libertatẽ,

& lega-

& legatus illinc properaſſet in Hetruriam,& cum Ioanne Vrſino Card. ibi legato iuiſſet Piſas, & Gibertus Folianus ſuppeditaſſet Regium inde expulſis Manfredis. Et Scaliger Bergomum,& Azo Vicecomes Corradino duce Brixiam, & mox Papiam, dimiſſo Carolo filio cum pręſidio Mutinę ex Parma exercitu properauit Papiā aduerſus Azonem ibi arcem oppugnantem, & non ualens propugnacula ibi erecta per eum ſuperare irrumpit agrum Mediolanenſium, eiſq; direptis, & ibi Landriano, & multis alijs euerſis, cum Florentini quatuor centum equeſtres, & Scaliger octocentum deſtinaſſent in auxilium Azonis, re infecta redijt Parmam, ubi cum intellexiſſet filios Caſtrutij pęnes ipſum detentos clam eo profectos Lucam ipſam opera Almerici ipſorum aui paterni, & Auenionū ibi ciuium recepiſſe, & ibi arcem oppugnare, eo bis millibus equeſtribus properauit, ipſamq; intra biduum recuperauit, habitaq; pecunia à Lucenſibus declaratis rebellibus Caſtrutianis, & ſequacibus illinc regreſſus fuit Bononiam, & cum Florentini, & Piſani Lucam ſibi oblatam per eum recuſaſſent emere, ipſam Marſilio, & Petro Rubeis, ei per ipſos aureis triginta millibus ſolutis, dimiſit, & etiam commendauit Parmam, & Giberto Foliano Regium, & Guidoni, & Manfredo Pijs Mutinam ab eis etiā habitis pecunijs conceſſit, & Ponzinum Ponzonum confirmauit Vicarium Cremonæ. Et pertæſus factiones Italiæ ex ea unà cum filio de menſe Octobris redijt in Germaniam illuc cum exercitu rediturus, ſed in Boemiam profectus ibi diu habuit cōtrouerſiam cum uxore. Et eo menſe Octobris inchoata fuit Cremonæ Societas Diſciplinorum ſub titulo Chriſti reſurgentis in ædibus monaſterij diui Dñici, & mox tranſlata in ædes diui Michaelis, & deinde erecto ſibi ſacello è regione monaſterij monia-

lium

um Cōuentualium D. Sanctæ Mariæ in Ciſtellis ordinis
Cyſtercienſium diui Bernardi in parochia ſancti Galli in-
edens induta induſio telæ coloris albi, mox anno 1577.
ommutati in colorem rubeum ſub uocabulo Trinitatis
um ſignaculo Trinitatis ad latus ſiniſtrum, & ét per ali-
quos olim diui Michaelis, cōditis eius ſtatutis anno 1336.
um anno 1288. fuiſſet inchoata Perusij Ruglerio Faſſa-
o ibi incola autore, cū ei apparuiſſent diui Hieronymus,
Benuenutus, Florentius, Ceſarius, & Ciriacus unà cum
B. M. V. & Angelis Michaele, & Raphaele ad eius latera
dimiſſis literis clauſis, dandis ibi Epiſcopo, & cum non
potuiſſet ipſas aperire, ſuper eis celebrata miſſa ſolemni,
pertis.

Annoq; ſubſecuto, alia ſub titulo Paſſionis ſibi electo
oratorio in Eccleſia Sancti Romani, & anno 1447. unita
alij Confraternitati S. Ioannis inceptæ iam annis circiter
ducentum ſibi erecto alio oratorio in uico sancti Ioannis,
& in domibus ibi hoſpitalis è regione monaſterij monia-
lium conuentualium diui Io. Baptiſtæ, & ordinis diui
Benedicti ſibi eo anno datis ordinibus, quibus uiuerent
p tunc Epiſcopum ipſius ciuitatis Venturinū de Marnis:
Et alia ſub titulo glorioſiſſimæ, & B. M. Virg. in Parochia
diui Sirri, nunc Sepulchri, Eccleſia moneſterij diui Fran-
ciſci ſibi electa, pro eorum congregatione, ac conditis
ordinibus, eisq; confirmatis anno 1347. à Clemente
Sexto Sūmo PP. ipſius Societatis tūc rectoribus Fachino
Calignano, Ognabeno Cautio, Paſino Vida, & Gerardo
de Temporalibus: Et anno 1580. inſtaurato ea in Eccleſia
culta per religioſos ordinis minorum Conuentualium
diui Franciſci Sacello olim dicato diuo Bernardino, ad
honorem ipſius B. M. Virg. multo ſumptu, & multa cum
magnificentia: Et Cremonenſes obſeſſa Cremona per
Azonem

Azonem Vicecomitem exercitu ſecum conuenerunt ipſam ei dimittere, niſi Rex Boemiæ, ac Ponzinus Ponzonus ei ſuccurriſſent aperto marte cum eo confligendo, & Ludouicus Gonzaga. Regium uenditum per Folianum Scaligero habuit ab ibi incolis pro Philippino eius filio, qui ei mortuo non multo poſt ſucceſſit, & ducta uxore Anna filia Nicolai Douariæ filia Boſij, & ſola ex eius deſcendentibus eius oppida, & bona in agro Cremonenſe tam citra, quàm ultra Padum pro eius dote habuit. Et Alidoſius legatus apoſtolicus Bononiæ deſtitutus omni prƹſidio ex Italia profectus fuit Auinionem ad Ioannem ſummum Pont. Qui inſtigatus per eum in Vicecomites, ac Mediolanenſes rurſus eis interdixit ſacra, & nonagenarius die quarta Decembris menſis quarti anni decimi noni ſui pontificatus ibi obijt, ac ſepultus fuit, & die uigeſima factus fuit ſummus Pont. Iacobus de Fumo Tholoſanus presbyter Cardinalis tituli Sanctæ Priſcæ ordinis Cyſtercienſium, & nominatus Benedictus duodecimus, qui confirmauit cenſuras in Bauarum, & ſequaces prolatas per eius prƹceſſorem.

Anno 1335. Azo Vicecomes die quinta decima Iulij Cremam ſuppeditauit, ac dimiſit Cremonenſibus factionis ſuæ, & die ultima Auguſti Laude. 1335

Et anno altero Nouicomenſes ſe ei permittentes ex Nouicomio expulſo Ruſcha per Benedictum eorum Epiſcopum ordinis Prƹdicatorum diui Dominici iam ſeptennio illinc exulem ope Vitanorum, recepit in ſui dominiū, & ſuppeditauit Carauagium, Vrceos, ac Burgum ſancti Donini, & die quintadecima Decembris Placentiam per Franciſcum Scottum eius auſpitijs occupatam obſedit per ſex menſes, ac redegit in ſui poteſtatem. Et ſummus Pont. ordinauit perpetuò celebrari debere poſt Penthe- 1336

coſtem

coſtem ꝑ dies decem ſolemnitatem Corporis Dominici. Religioſi Heremitarum diui Auguſtini de obſeruātia habita eccleſia diui Iacobi in Braida nuncupati parochiali die uigeſima ſeptima Ianuarij ſe contulerunt habitatum Cremonam, eaq́; eccleſia ampliata progreſſu temporis ibi ſibi conſtituerunt monaſterium ualdè magnificum, eiusq́; turris mox anno 1461. conſtructa fuit, per Venerabiles primores ipſius totius ordinis congregatos centum cellis in latio die decima octaua Ianuarij 1275. eorum ſupremo moderatore Ioanne Cremonenſe facundiſſimo Theologo creato.

Anno ſequente Azo Vicecomes ſuppeditatis Vercellis, ac Nouaria iam quadriēnio elapſo liberata tyrannide Cazzini Tornielli ꝑ Ioannem Vicecomitem ibi prę́ſulem, & eo prę́ſulatu dimiſſo Aicardo Comendeo archiepō Mediolani ſibi etiam promiſſis, donec uiueret, ſoluere quotannis aureis mille quinque centum factum archiepum Mediolani, & Cāturio, Leuco cum tota Riperia, ac Inſula Fulcheria conſtrui iuſſit ſuper flumine Abduæ pontem propè Leucum cum turribus ab utroq; capite, ac arce, & Mediolanum muniri centum turribus Tirrone, & Cantarana dugalibus expurgatis, & facta curia in arena, & iuxta ibi templum erecto illic alio templo in honorem diui Gotardi, illic, & Laude ex terremotu quamplurimis ædificijs dirutis.

Et anno ſecuto conſtrui etiā iuſſit in agro Bergomenſe Romanum, ac debellauit Leodriſium Vicecomitem, dum coacto in eum exercitu Eluetiorum, ac Rhetorum ſibi mouiſſet bellum, in illum deſtinato exercitu ſub Luchino Vicecomite patruo ſuo, & inter eorum acies die uigeſima prima Februarij ad Parabiachum, ſeu Neruianū, & Victoria inclinante ad Leodriſium, & ſuperuenta in auxilium

Luchini

Luchini ala equitum Ludouici Co. Sabaudiæ ſoceri Azonis ſub Hectore Panigo, & uiſo mirabiliter diuo Ambroſio equeſtre aciem Luchini precedere cum flagello in manibus, eoq; hoſtes fugare, acie Leodriſi profligata, eoq; captiuato unà cum Ioanne Fliſco eius ſororio, ac occiſis Dondatio Maluitio, & Lancilotto Anguſſola, & die quinta decima Iulij expugnauit, & ſibi ſuppeditauit Cremonam inde expulſo Ponzino Ponzono, & cōſpecto comete in ſigno tauri per menſes quatuor, & antequam extingueretur, altero per bimeſtre uerſus Aquilonem.

1339 Anno ſubſecuto celebratis haſtiludijs, ac multis ludis, & creatis equitibus Franciſco Puſterla, & Pinardo Aliprando Mediolani obijt die quarta decima Auguſti, & anno ætatis ſuæ trigeſimo octauo, & dominij undecimo ex morbo podagræ, nulla prole ſuperſtite ex Beatrice filia Ludouici comitis Sabaudiæ, & cui ſucceſſerunt Ioannes preſul Mediolani, & Luchinus eius patrui, qui habuerunt die nona Octobris Brixiam ſibi proditam per Guidonem Corrigienſem ibi ducem Scaligeri ad preſidium, ob cuius letitiam Luchinus creauit equitem Ioannem de Beſatia Cremonenſem Mediolani tunc Pretorem, & mox habuit Bergomum iam per eum unà cum Marſilio Rubeo exercitu Verona obſeſſa, eiſq; illinc expulſis per Scaligerum nuncupatum Maſtinum ſibi per Venetos adepto Patauio ibi captiuato Alberto illius fratre, & ducto Venetias, Patauij conſtituto rectore Marſilio Carrarienſe. Summus Pont. timens uacante imperio Italiam occupari per aliquem hoſtem externum conſtituit ibi Vicarios ſuos pro eccleſia Luchinum ipſum, & Ioannem fratrem ſuum Mediolani, ac aliarum urbium ab eis occupatarum in Gallia ciſalpina, Scaligerum Veronæ, Vincentiæ, Parmæ, Regij, ac Lucæ, Eſtenſem Ferrariæ, Mutinæ, ac Argentæ ſub feu

do

o annuo aureorum decem millium eccleſiæ pendendo
ro Ferraria, Gonzagham Mantuæ, Vbertinum Carra-
ienſem Patauij, Galeottum Malateſtam nuncupatum
/ngarum Ariminij, Franciſcum, & Sinibaldum fratres
)rdelaphos Foriliuij, Ioannem, & Ricardum fratres de
Manfredis Fauentiæ,& Imolæ, liberato Mediolano ab in-
erdicto à ſacris, cui ſuppoſitum fuerat per eius prçceſſo-
em die prima Nouembris Guidone Alice ad eum tranſ-
niſſo Auinione legato per Mediolanenſes, & eius medio
facta ſibi promiſſione per Vicecomites de dimittendis
Turrianis penes eos carceratis, illiſq; reſtituẽdo quecũq;
eorum bona per ipſos, & alios occupata; & tranſmiſſo ex
Gallia in Italiam legato ſuo, & Stephano Columnæ digni
tate Senatoria Romæ prorogata per quinquennium, ſibi
datis colleghis annuis,& ſcilicet primo anno Iordane Vr-
ſino, & ſecundo Cintio agnato ſuo Com. Anguilaræ,qui
Franciſcum Petrarcam uocatum, & profectum ex Aui-
nione Romam, ibi creauit uatem, & Bauarus profectus
Tridentum, ut par pari redderet, conſtituit Vicarios ſuos
in ditione eccleſiæ Ioannem de Vico urbis prçfectũ Viter-
bij, Malateſtas Ariminij, Piſauri, & Fani, Antonium Bel-
trãdum Vrbini, Delphum,& Cathaluſium fratres Scalij,
Bulgaretum Matelicæ, Alegranziũ Clauellum Fabriani,
Imeſtruzium ſancti Seuerini, Gentilem Varraneũ Cama-
rini, Michaelem Montis Milortij, Paganinum Cinguli,
Nicolaum Bulgaregium Eſij, Franciſcum, & Sinibaldum
Ordelaphos Foriliuij, Ioannem Manfredum Fauentiæ, &
Guidonem Poletanum Rauennæ.

Anno 1340. comete uiſo Luchinus Vicecomes Cre-
monam, dum ſe uendicaſſet in libertatem, exercitu obſe-
dit, & ibi cõmiſſis quam multis leuibus prçlijs cum Cre-
monenſibus, & militibus, qui erant ad eius prçſidium re

compo-

cõpoſita, & habita pecunia à Cremonenſibus interuentu Philippini Gonzaghæ illinc abijt.

Et anno altero illuc exercitu reuerſus in ſui, ac fratris poteſtatem redegit. Et Benedictus ſummus Pont. ibi incolas ſibi pręſtito iuramento per eorum legatos ad ipſum tranſmiſſos Auinionem de parendo mandatis eccleſiæ, nec auxiliando eius rebellibus, nec grauando eccleſiaſticos aliquibus oneribus, & erigendo ad honorem diui Benedicti in eorum eccleſia ibi cathedrale ſacellum, ad quod dietim deberet celebrari miſſa, & in eius ſolemnitate annua erogari pauperibus panes mille unius libræ pro ſingulo eorum, liberauit ab interdicto à ſacris, cui ſuppoſiti fuerant per eius pręceſſorem. 1341

Et anno ſequente die uigeſima quarta Aprilis menſis quarti ſui pontificatus Auinioni ex hac uita migrauit, & die ſeptima Maij Petrus Ruglerius Limonicẽſis, & pręſul Rothomagi, & monachus fuit ei ſubſtitutus, & nominatus Clemens Sextus, & profectus Mediolanum ibi ſolos Vicecomites confirmauit Vicarios in Italia, & alijs conſtitutis ibi Vicarijs per pręceſſorem ſuum conceſſit in feudũ urbes, & municipia, in quibus conſtituti fuerant Vicarij, & Guido Corrigienſis ope Philippini Gonzaghæ occupauit Parmam inde expulſis Scaligeris, & mox fuit expulſus per Atium fratrem ope Eſtẽſis Principis Ferrariæ per eum, & Scaligerũ inſimul iunctis armis moto ob id bello Gonzaghę aduerſus eum in agrum Mantuanũ tranſmiſſis decem millibus pedeſtribus, & mille quinque centum equeſtribus. 1342

Anno ſecuto Summus Pont. procurauit per Electores imperij haberi comitia apud Lucimburgum in Germania, & ibi eligi Cæſarem Carolum filium Ioannis Regis Boemiæ Comitem prouincialẽ, & uirum multę doctrinæ, 1343

& calentem multa idiomata, eumq; electum per Maguntinum, Treuerenſem, & Colonienſem preſules, & Duces Sanſoniæ, & patrem ſuum Regem Boemiæ, & coronatum Bonæ, cum Aquiſgranum eum pro Cæſare noluerit agnoſcere, confirmauit. Guglielmus ex religioſis Heremitarũ diui Auguſtini, & eorum ſupremus moderator, & epiſcopus Nouariæ creatus per Clementem Sextum ſummum Pont. & eximius Theologus, & I. C. Cremonenſis obijt, & qui ſibi electis duodecim ex ipſis religioſis ſecũ obiuit diuina officia, & multa templa, & ædificia eccleſiaſtica ex eius epiſcopatu erigi procurauit, Cremonæ monaſterio, & alibi alijs ualdè auctis nomine Ioãnis uigeſimi ſecundi ſummi Pont. ad multos Reges, & Principes chriſtiani nominis fuit Legatus, & dum ꝑ eum uoluerit promoueri ad dignitatem cardinalatus, ipſam recuſauit, & ab eo obtinuit anno 1327. religioſos ipſius ordinis uti prius inſtitutos per diuum Auguſtinum habere cuſtodiam eius corporis in templo diui Petri in Celo aureo illuc ex Nouaria ubi obijt, eius Gulielmi corpore tranſlato, & ibi in eo tẽplo ſepulto.

1344 Anno ſubſecuto Atius Corrigienſis diffiſus poſſe tueri Parmam obſeſſam per Luchinum Vicecomitem, & Philippinũ Gonzagã exercitu eam uendidit Obizoni Eſtenſi Marchioni Ferrariæ pretio florenorum ſexaginta milliũ auri.

1345 Anno 1345. Luchinus Vicecomes deſtinatis in Piſanos mille quinque centum equeſtribus eorum agros prędæ expoſuit, & ibi multa occupauit, & cum eis inita pace Piſas acceſſit.

1346 Annoq alterò autore Giberto de ſancto Vitale nobile Parmenſe emit cum Ioanne fratre ab Obizone Eſtei ſe Parmam, dum eam diffiſus fuiſſet poſſe tueri aduerſus

Conza-

Gonzagam, & ibi conſtituit prętorem Paganum de Beſtia Cremonenſem eius iuſſu ibi aqueductu tendente uerſus citadellam constructo, & omnes ibi feudatarios carcerari iuſſit, eorumq; oppidis exuit, & Franciſcum Puſterlā, Martinum, & Pinardum fratres de Aliprandis prodita in lucem medio Remenghi Caſatini cū coniuratione per illos aduerſus Luchinum facta in gratiam Galeatij, & Barnabouis nepotū ſuorum, & ad inſtigationem Margaritæ Vicecomitis filiæ Ottorini uxoris Puſterlæ, comiſit capi, & unà cū alijs complicibus captis ultimo ſupplicio affici. Cremonenſes aduerſus Corrigienſes ꝑ municipio Guardaſtalli ſibi conceſſo per Bauarum (ut prefertur) ac Laudēſes occaſione limitum agrorum ſuorum corā Luchino mouerunt litem.

Anno ſequente die uigeſima quarta Ianuarij uapor ingens ab orientali plaga, & multa copia inſectorū ab aere effluxit, & ea die, & poſt per dies quindecim uiguerunt multi terræmotus, quibus multa ædificia Cremonæ ibi prętore Ottone de Bonis, Laude, Mediolani, & Venetijs corruerūt, & multæ pregnantes mulieres fecerunt abortum, pręcedente dura fame, ac ſubſequente dira peſte, quæ ſæuijt triennio, & multos ſubſtulit. Luchinus Vicecomes Iſabellam Fliſcam eius uxorem Cremonam profectā, & inde Venetias, & illinc Vgolino Gonzaga comitante Mantuam, & inde reuerſam Mediolanū prohibuit egredi in publicum ex zelotopia concepta in Vgolinum ob multos honores ei per ipſum factos, ipſiq; Vgolino, ac patri moto bello Mantuam obſedit, & Galeatius nepos ſuus ſuperato ſingulari certamine apud Belgas ibi nobile eum exuit inſigni torrum duorū ardētium cum totidem ſcitulis aquarijs quo mox Vicecomites uſi fuerunt, & Bauarus conſtituto Vicario ſuo Vrbini Galeſio Ferentano 1347

obijt anno trigeſimo ſecundo electionis ſuæ nunquam obtenta abſolutione à ſummo PP. licet multoties requiſita, dum uenaretur, & urſum ingentẽ impetu inſequẽdo ex equo præcipitanter ceciderit, & corpore uehementer colliſo uiribus, & ſenſibus deſtitutus remanſerit, eiusq́ cadauer ſepultum fuit in urbe Monachi.

Anno ſecuto Luchinus Vicecomes Corrigienſes condemnauit uerſus Cremonẽſes ad eis dimittendum Guardaſtallum, & ius aquarum fluminis Padi uſq; ad pontem Brixelli, & occupauit Aſtam, & Genuẽſibus bellũ mouit. Simon ex religioſis Heremitanis de obſeruantia diui Auguſtini Cremonenſis excellens Theologus multis in ea ſcientia erudite compoſitis tunc temporis cognitus fuit.

Et anno ſubſecuto Luchinus annorũ ſexaginta duorũ, & dñij decem ex ueneno ſibi propinato per uxorem obijt ſuperſtitibus Boſio, & Foreſtino, & alio Luchino, & Vrſina filijs ex quibus maſculi obierunt in maxima egeſtate, & Boſius nõnullis annis dominatus fuit Laude. Et Ioannes frater Luchini Genuẽſes compulit in ius ſuum exautorato Simone Boccanegra eorum duce. Summus Pont. peregrinantium turbas ſe flagellantium per Germaniam, & Galliam uagãtes iuſſit reprimi, terræmotu cum uentis, & grandine facto, ex quo Cremonæ, & ferè in tota Italia, & magis Aquilæ in Brutijs, & apud Vilachum in Illirio graue damnũ illatũ fuit, & die decima Aprilis ex pruina, quæ cecidit, uitibus, & ſatis arefactis.

Et anno redemptionis humani generis milleſimo trecenteſimo quinquageſimo Rom. petentibus conſtitutis Romæ Senatoribus Petro cognominato Sarra Colũna, & Iordane Vrſino, & illuc ex Gallia tranſmiſſis quatuor cardinalibus conceſſit iubileum, & cum Bononienſes ex cõſenſu Ioannis, & Iacobi Pepulorum regulorum ſuorum ſe

ſubie-

ſubiecifſent Ioanni Vicecomiti Vicario Pontificio, & Imperiali in Gallia ciſalpina, & cui parerent Mediolanenſes, Cremonenſes, Papienſes, Placentini, Parmenſes, Nouarienſes, Nouicomenſes, Laudenſes, Brixienſes, Bergomenſes, Alexandrini, Vercellenſes, Haſtenſes, Bobienſes, Cremenſes, Pontremulenſes, Derthonenſes, Albenſes, Burgiẽſes, ac multi alij populi Galliæ ciſalpinæ, iuſſiſſetq; Ioannes Bernabouem nepotem ſuum obſidere, ac expugnare Imolam eccleſiæ; & Ioannem Aulegianum de Bozulo, ſeu Ciuidate Cremonenſem eius ducem, ac rectorẽ Bononiæ quinque millibus equeſtribus tranſire in Florentinos, eorumq; agros diripere, & cum eos curſitaret uſque mœnia Florentiæ, & ſuppeditato Burgo ſancti Sepulchri, & tentata occupatione Piſtorij, & facta multa prȩda ex agro Florentino ſe recepiſſet in agrum Mugelanum, & Sacho Tarlatus ſequens partes Vicecomitis nonnulla oppida ſibi ſuppoſita olim à Peruſinis unà cum Anguilara ſibi uendicaſſet, & Piſtorien. ac Pratenſes timentes ſuppeditari per Vicecomitem ſe permiſiſſent Florentinis, & Parmenſes tranſiuiſſent in dominium eccleſiæ. Summus Pont. timens Vicecomitis potentiam nimis augeri deſtinauit in Italiam legatũ, qui Scaligerum, & alios regulos Galliæ ciſalpinæ, & aliarum regionum ibi uicinarum in unum coniungeret, & incitaret in Vicecomitem, Mediolanenſibusq;, ac Bononienſibus ſacra interdixit, Bononienſesq; priuauit omnibus priuilegijs, iuſſitq; ex Bononia transferri gymnaſium, niſi redijſſent ad eccleſiam, eiq; omnia damna illata inſtauraſſent, & Vicecomitem coram eo citari, & cum Vicecomes decreuiſſet eum adire bis millibus equeſtribus, & ſex millib. pedeſtribus Auinionem ibi omnibus diuerſorijs occupatis ipſum cũ Mediolanenſibus abſoluit, & recepit in ſui gratiam.

Cremonenſes habuerunt Guardaſtallum ſibi anno præcedente per Luchinũ adiudicatum (ut pręfertur) & ex eorum Iureconſultis fuit excellens interpres iuris Nicolaus Ranzingus.

1351 Anno altero cometes ſub Septẽptrione apparuit, eaq; extincta graues uentorũ flatus ſubſecuti ſunt, & cœleſtis trabs priori parte ardente uiſa fuit, & Ioanna de Viſellis, ſeu de Nauiſellis, ac Riccha, & Beatrix uirgines Cremonenſes ſęculares profitentes regulã tertij ordinis Seruorum B. M. Virg. ob eorum probam, ſinceram, & abſtinentem uitam pijs operibus incumbendo inter electas Dei exiſtimatæ fuerunt, & Ioanna obijt, & ipſius, & aliarum corpora ſepulta fuerunt in eccleſia diui Cataldi culta per eos religioſos in ſuburbijs Cremonæ.

1352 Et anno ſequente cęleſtis flamma poſt ſolis occaſum inter Zephirum, ac Auſtrum latiſſimè excreſcens, terribileq; oſtentans incendium tandem cum murmure magno per cœlum corruit.

1353 Anno ſecuto Summus Pont. dum Florentini, & confęderati miſſis legatis in Germaniã ad Carolum Cæſarem eum uocaſſent in Italiam aduerſus Vicecomitem, ei, ne Italia diriperetur, conceſſit Bononiam ſub feudo annuo aureorum duodecim millium Eccleſiæ Rom. pendendo per duodecim annos dimiſſo eĩ per Vicecomitem burgo ſancti Sepulchri, ac promiſſa conſeruatione libertatis Florentinorum, & Cortonenſium, & confęderatorum, & nec uexare Piſanos, Lucenſes, & Peruſinos ſecum conciliatos Gulielmo Pallauicino ꝓ Vicecomite, & Carolo Strozzo pro Florentinis legatis unà cum alijs in unum conuentis in Sargiano oppido Lunenſe. Et Carolus Cæſar ex Germania in Italiam ſe recepit, & iuit Patauium, & dum ibi expectaret exerçitum, inde Guidone Gonzaga comite ac

ceſſit

ceſſit Mantuam.. Et Ioannes Vicecomes tentata fruſtra pace inter Venetos, & Genuenſes mouit bellum Venetis, qui in eum percuſſo fędere cum Carolo Cæſare, ac Scaligero, Eſtenſe, Carrarienſe, & Gonzaga facto eorū exercitus duce ſupremo Beltrando de Landito, dum Scaliger, & alij timuiſſent, ne Vicecomes ſuppeditatis Venetis, eos quoque ſuppeditaret, & de menſe Iunij coacto exercitu nonaginta millium armatorum utriuſq; factionis Galliæ ciſalpinæ in locis campeſtribus Montis clari agri Brixienſis ut armis concurrerent, & nec pugna aliqua facta confęderati illinc profecti Guardaſtallum ibi Pado ponte cōiuncto traiecto illud obſederunt, & ad eius auxilium profecto Ioanne Aulegiano duce exercitus Vicecomitis ex Veronenſibus, Patauinis, Ferrarienſibus, Mantuanis, & alijs Galliæ ciſalpinæ factionis ſuæ, & ibi facto utrinque conflictu exercitu Vicecomitis ſuccumbente capto Aulegiano, eiusq; oppugnatis caſtris in agro Mutinenſe illinc progreſſi in agrum Cremonenſem illum diripuerunt, celeſtiq; flamma longum poſt ſe trahente limitem extinctū à Septemptrione in Auſtrum repente lapſa, ac ſolis facto deliquio.

Anno ſubſecuto die Dominica quinta Octobris Ioannes Vicecomes anno decimo ſeptimo dominij ſui obijt 1354 ſuperſtitibus, eiq; ſuccedentibus Matheo, Bernaboue, & Galeatio eius nepotibus ex Stephano fratre.

Anno ortus Dominici 1355. Carolus Cæſar die quarta decima Ianuarij diuertit Cremonam, & illinc comitan- 1355 tibus Gonzaga, Carrarienſibus, & Vicecomitibus iuit Mediolanum, & ibi coronatus per Rubertum Vicecomitem illic pręſulem inde abijt Piſas ſibi occurrētibus legatis Senenſium, Volaterranorum, Minatenſium, & totius ferè Hetruriæ preter Florentinorum, & ex Piſis Senas, &

illinc Romam profectus, eamq; pedeſter ingreſſus ipſius
habito dominio fuit inſignitus diademate imperiali per
cardinalem Hoſtienſem, & alterum illuc ad id miſſos per
ſummum PP. & inde redijt in Galliam ciſalpinam, & ad-
huc diuertit Cremonam, & mox iuit Soncinum, & Vice
comitibus conſtitutis Vicarijs ſuis in dominio Mediolani
multa auri copia in Germaniã redijt. Corradus Lindus
Germanus, & Marcus Baldus Boemus Vicarius Imperia-
lis coactis in unum multis equeſtribus, & pedeſtribus eo-
rum nationis, & Anglicæ, & Italicæ uoluntarijs eis perua-
gati ſunt ferè totam Italiam, & cum, poſtquam aliquan-
tiſper ſubſtitiſſent in Apulia, & Calabria illinc erupiſſent
in Picenum, & inde in Inſubriam deſcendiſſent, & inde
repulſi acceſſiſſent in agrum Bononienſem, & mox Fauen
tinum, & illinc intenderent irrumpere Hetruriam, & per
Florentinos faucibus, & aditibus montis Apennini diui-
dentis Flaminiam ab Hetruria impoſitis pręſidijs militũ
ab eis impetrato libero reditu, eorũq; parte tranſgreſſa
in Hetruriam, reliqua ſubſtitiſſent ad fauces ipſas, & ibi
incolarum bona depredarētur, ab eis arreptis armis illinc
repulſi etiam fuerunt ſecum concurrendo armis ex illis
plurimis cæſis, & plurimis uulneratis unã cum Baldo, ac
plurimis captiuatis, & bonis quibus fuerãt ſpoliati, ac ſuis
ipſis exutis, reliquis pedem referentibus in agrum Imo-
lenſem, Cremonæ rectore Beltrando de Caynis Mediola-
nenſe, & Matheo Ruſca Nouicomenſe prętore.

Et ibi anno altero ſecum coniunctis alijs tribus millib.
per Senenſes, & Peruſinos, dum ceſſaſſent à bello, quod
inuicem geſſerant, de recenti dimiſſis ab eorũ ſtypendio
deſcenderunt adhuc in Flaminiam, & illinc in Galliam ci-
ſalpinam, & inde ſtatim regreſſi in Picenum, & illinc in
agrum Fulginatum, & Peruſinorum, & ab eis, & Piſanis,
& Se-

& Senenſibus habita pecunia irrumperunt agros Florentinorum, & cum Florentini eorum copijs, & alijs habitis in auxilium à Rege Neapolis, Eſtenſibus, Carrarienſibus, & equeſtribus quinq; centum à Bernabouc Vicecomite ſub Ambroſio filio ſuo naturali, ab Aretinis ducentum, & totidem pedeſtribus, & ex Neapolitanis quinquaginta & multis alijs populis ꝓfectis uoluntariè illis obſtitiſſent Pandulpho Malateſta eorum duce ſupremo poſt multas pugnas utrinque cõmiſſas illinc abierunt Lucam. Vgolinus Ardigerius Epus Cremonæ die ſeptima Februarij conceſſit in feudum Vberto ſecundo Marchioni Pallauicino, ac deſcendentibus ſuis ius exigendi portorium à uiatoribus traiciendis nauibus tenendis in flumine Padi ultra, & citra ipſum à bucca fluminis Abduæ uſque ad buccam torrentis Ardæ agri Cremonenſis, preterquàm à ciuibus ipſius ciuitatis, & aperto tumulo, in quo erat corpus diui Homoboni, ibi aſſiſtẽtibus illic pręſule, & pretore, & alijs magiſtratibus, & multis prelatis, & incolis, & factis multis miraculis inchoata fuit Societas Conſortij ipſius, & cœpta celebrari eius ſolemnitas.

Anno ſequente Corradus Lindus, & Marchus Baldus 1357 eorum agminibus ex Luca per agros Lunenſium, & Genuẽſium progreſſi ſunt adhuc in agros Inſubrũ, aduerſus Bernabouem Vicecomitem ſubſiſtendo apud Ticinium flumen in uico Domus Auratæ ſex millibus equeſtribus, & quatuor millibus pedeſtribus, & dum ſecum cõiunctis copijs Vgolini Gonzaghæ reguli Mantuæ, & Ioannis Marchionis Montisferrati inimicorũ Bernabouis ibi diriperent quæcunque ſibi occurrentia, Bernabos Vicecomes iunctis armis cum Galeatio eius fratre, & ad eum tranſmiſſis in auxilium per Florentinos mille equeſtribus eis, & exercitu ſuo in illos tranſiuit, & utrinq; cõmiſſo prelio

ipſos profligauit Baulo duce uulnerato, & Baldo captiuato cum plurimis alijs, & plurimis alijs occiſis ex eis. Et Matheus Secundus Vicecomes die uigeſima ſecunda Septembris ex humanis abijt ſuperſtitibus ex Egidiola Gonzaga filia Philippini, & Annæ Douariæ Catherina nupta Vgolino etiam Gonzaghæ, & Vrſina Baldeſari Puſterlæ, ac dimiſſis Parma, Placentia, Laude, Lugo, Maſſa, Pontremulo, Bobio, Burgo ſancti Donini, ac Bononia tūc occupata per Ioannem Aulegianū, & etiam Papia, Nouaria, & Arbenga occupatis ꝑ Ioannem Marchionem Montisferrati Papiæ cōnſtituto Vicario Iacobo Buſſolario religioſo Heremitano. Locuſtarum innumera multitudine ingreſſa Galliam ciſalpinam, frondibusque, & frugibus agrorum penè omnibus cōſumptis per illas, mox grauiſſima penuria ſubſecuta, ut plurimi, ne perirent coacti fuerint cibos inhumanos comedere, & ex fœtore, & corruptione locuſtarum ſęuiſſima peſte cauſata, ut ex ea uix decem ſuperfuerint ex centum.

Anno ſequuto Barnabos Vicecomes, dum anno precedente dolo tentaſſet occupare Mantuam interceptis pontibus Burgi forti ſuper Pado, & alio ſuper Mintio exiſtentibus, & cōſertis manibus cum Vgolino Gonzaga ex ibi principibus per eius atiē profligatus fuiſſet, impoſito ponte flumini Padi ad Burgū fortem de menſe Ianuarij eius exercitu curſitauit, ac prędæ expoſuit agrum Mantuanū, & ibi orta rixa inter eius milites Italos, & Germanos, & utrinq; conſertis manibus per eum conciliatis, & niſi ſe inter eos poſuiſſet, Germani ferè omnes occubuiſſent, & mox per eum ac fratrem inita pace cum Guidone Gonzaga Mantuæ Principe, ac Marchione Montisferrati ſibi dimiſſis per eum Papia, ac Nouaria, ac Eſtenſi mouit bellum Ioāni Aulegiano, ſeu Olegio recuſanti ſibi

dimit-

dimittere Bononiam per eum occupatam poſt mortem Ioannis Vicecomitis illinc expulſis magiſtratibus, ac militibus, qui ibi erant ad pręſidium pro Matheo fratre Bernabouis, ſublatisq; ab humanis multis ex ibi primoribus & preſertim ex familijs Blancorum, Gocidianorum, Bentiuoliorum, ac Sabadinorum, multisq; alijs inde relegatis, & obſedit Bononiam, & cum Aulegianus Barnaboue illinc prȩlio repulſo ipſum tradidiſſet Egidio Carillæ legato apoſtolico reuerſo in Italiam, ab eo habita ciuitate Firmi etiam mouit bellum legato, & rurſus obſedit Bononiam ibi rectore Gometio Albernutio, & ducibus ſupremis militũ ęccleſiaſticorum Galeotto Malateſta, & Petro Farneſio, deſtinatis alijs copij ſub Ancherino duce in Picenum ad infeſtandum ibi ditionem eccleſiaſticã, & noua ſuborta ſimultate inter eum, ac Gonzagam, eis copijs obſeſſo Regio, & per Carillam non ualentem reſiſtere Vicecomiti percuſſo fȩdere cum Gonzaga, Nicolao Eſtenſe, ac Scaligero, & per eos à Carilla concitatos iunctis copijs obſeſſa Brixia, commotus eius periculo, dimiſſa parte exercitus ad obſidionem Bononiæ ſub Frãciſco Eſtenſe, Ioanne Bizaulo, Vincentio Laudenſe, & Ludouico Albenſe omiſſo Regio, reliquo exercitu tranſiuit ad eius auxiliũ, & dum apud montẽ clarũ occurriſſet hoſtibus, ibi utrinq; collatis ſignis fuit profligatus, ac graui clade affectus, & reliquis copijs profectus Brixiam uix eam ab illis tueri potuit, per Feltrinum Gonzagam inuito Ludouico occupato Regio, & cõmiſſa alia pugna ad Bononiam inter eius copias ibi dimiſſas, ac eccleſiaſticas copijs ſuis etiam profligatis Albernutio tamen, & Garſia, & Fernando Hiſpanis ducibus cadentibus cum ducẽtum millitibus, & Malateſta, & Farneſio uulneratis, & Eſtenſe capto, ex eius copijs deſyderatis ſeptemcentum, & mille centum uulneratis

tis

tis, & nouemcentum quadraginta captis.

Anno 1360. Vngarorum equitum quinq; millia eorũ duce Simone de menſe Nouembris obſederũt Parmam, ſuperuẽtaq; hyeme, ac habita pecunia à Bernaboue inde abierunt. Et Ioannes Galeatius nepos ſuus duxit uxorem Iſabellam filiam Ioannis Gallorum regis cum dote comitatus Virtutum.

Et anno altero Carolus Cæſar conceſſit die tertia decima Aprilis ei, ac Bernaboui patruo ſuo ius erigendi gymnaſium Papiæ.

Anno ſequente Vgolino Ardigerio prçſule Cremonæ mortuo, eiusq; cadauere poſito in pariete ſiniſtro chori eccleſiæ monaſterij ibi ſancti Dominici ei ſubſtitutus fuit Petrus de Capellis patritius Venetus. Innocentius ſummus Pont. ſolis deliquio prçter modum facto Auinioni die duodecima Septembris menſis octaui anni decimi ſui pontificatus uitam cum morte cõmutauit, & Gulielmus Griſa Lemonicenſis abbas ſancti Victoris Maſſiliæ nepos Clementis olim ſummi Pont. ex fratre, & legatus apud Vicecomites die ultima Octobris factus fuit Pont. Max. & Vrbanus Quintus nominatus, & confirmauit in Italia ſumma cum poteſtate Egidium Carillam, qui renouato fçdere cum Philippino Gonzaga filio Guidonis anno ſuperiori mortui, Nicolao Eſtenſe, Franciſco Carrarienſe, & Cane Scaligero in Bernabouem Vicecomitem bello infeſtantem Regienſes, Gonzaghæ, & Mutinenſes Eſtenſi ſuppoſitos ei mouit bellum, & qui oppidis Scandolariæ, & Binæ agri Cremonenſis, & multis alijs in eius dominio iubente ipſo demolitis, & cõmiſſo prçlio inter eius exercitum, ac eccleſiaſticorum, & confçderatorum in uico Salariæ agri Mutinẽſis fuit ſuperatus, Ludouico eius filio naturale, & multis alijs occiſis, & Andrea Pepulo, Sini-

baldo

baldo Ordelapho, Paulo Picco, Guidone Foliano, Azone Corrigienſe, Nicolao Pallauicino, Gulielmo Caualcabo-ue, & Ioanne Ponzono eius ducibus,& pluribus alijs captiuatis ex eius exercitu, ipſo de fuga prolapſo ad Crauacorum agri Bononienſis, & per Reges Galliæ, & Cypri motos ipſius calamitate miſſis legatis ad Carillã pro pace ei reddenda ipſam fecit cum eo; ac Scaligero,& alijs confœderatis. Raymondinus Cauitellius ex meis maioribus Iurecons.filius Ottolini die ultima Septẽbris obijt,eiusq; cadauer ſepultum fuit in tumulo ſubterraneo conſtructo in ſacriſtia eccleſię diui Bartholomei Cremonæ,culta per religioſos D. ſanctæ Mariæ Carmelitarũ de obſeruantia.

Anno ſequuto Ambroſio Vicecomite, & Amizono ducibus Bernabouis Vicecomitis ingreſſis copijs Flaminiam, eamq; diripientibus, & Ioanne Anglico duce Piſanorum adherente Vicecomiti eius acie diripiente agrum Camertium, Fulginij, ac Montis Regalis, & Imolenſium, & infeſtante Florentinos, & ſecũ cõmiſſo prœlio per ipſos apud Miniate oppidum eis profligatis, adhuc exarſit bellum inter Vicecomitem, & Carillam. 1363

Annoq; ſubſequuto per Carillam deſtinatis in auxiliũ Florentinorum tribus millibus equeſtribus, ac pluribus pedeſtribus ſub Obizone Lucenſe, ſeu Bononienſe,& per eum, & alios Florentinorum duces facto conflictu cum Anglico, & eius atie equeſtrium ſex millium ꝓ quatuor horas inter Aretium, & Cortonam Florentini, & Eccleſiaſtici pręualuerunt Anglico captiuato cũ omnibus ferè equeſtribus,& cunctis populis,qui defecerant ab eccleſia reuerſis ad ipſam. Abbas,& monachi diui Laurentij Cremonæ, dum haberent in uico,& pertinentijs Calcij agri Cremonenſis nonnulla prędia dederunt ea in permutationem Gabrieli Aliprando ꝓ nonnullis alijs,quæ habuit 1364

in

in uicis Riui Alti, Gibelli, & Poleſeni ultra Padum etiam agri Cremonenſis. De menſe Auguſti Locuſtæ innumerabiles ex Pannonia in Italiam progreſſæ, & per eas, cum eſſent multum denſæ, ibi occupato ſolo per quinq; millia paſſuum fructibus ibi pendentibus, ibi graue damnum intulerunt.

Anno 1365. Barnabas Vicecomes tentauit Genuenſes eius dominio ſubijcere.

Et anno altero Cremonæ prętore Fräciſco Ordelapho iunctis armis cum Galeatio fratre, ac Spinulis, & Fliſchis, & alijs Genuenſibus eis moto bello Genuam obſedit. Et Galeatius conſtrui fecit urbiculam Placentiæ, & Violantem filiã ſuam nupſit Duci Clarentiæ filio Regis Angliæ cum dote aureorum ducentum millium, & Albæ, & Montis regalis, & Barnabas moto bello Franciſco, & Ludouico Gonzaghis ob necem Vgolini eorum fratris per illos patratam expugnauit, ac diripuit Burghum fortem in agro Mantuano.

Et anno ſequẽte Carolus Imperator in eorum auxiliũ ex Germania deſcendit in Italiam exercitu uiginti milliũ armatorum, & ad Burgum fortem factis multis leuibus prelijs cum Vicecomite, eiusq; exercitu, & opera ipſius aggeribus ibi fluminis Padi apertis, dum eius aquæ auctæ fuiſſent, inundatis caſtris Caroli; illinc ſe interponente Anchiſe Vindelico affine Vicecomitis, re ſecum compoſita, & per ipſum ſibi data pecunia nulla re per eum facta abijt die uigeſima Maij in Boemiam.

Et anno ſequuto menſe Iunio cum uxore, & filijs ingreſſus Italiam ibi Mutinam obſedit, ad cuius prȩſidium erant Baptiſta filius Bernabouis, & Lucam Piſanis, ac Miniate oppidum Florentinis ademit, & Romam profectus, & ibi alloquutus ſummũ Pont. illinc abijt ſtatim Piſas, &

ibi

ibi habita pecunia à Florentinis eis dimiſit Miniate,& Lucæ dimiſſo Vicario cardinale Gallico reuerſus in Germaniã illic obſedit Vlmã, & Vicarius ſuus ſibi ſolutis aureis uiginti quinq; millibus p Lucenſes eos reſtituit libertati.

Et anno ſubſecuto Barnabos Cremonæ facto cenſu oĩum ibi familiarum ampliari iuſſit arcem ibi ad portam ſancti Michaelis, & in ea illic templum in honorem ipſius diui includi, in eius uico tunc per ibi uicinos conſtructo alio tẽplo ſub titulo diui Gregorij martyris eius corpore ex templo diui Michaelis in illud exportato, & deſtinauit copias in Florentinos, eorumq; agris curſitatis uſq. Florentiam, & ipſorum agminibus ſibi occurrentibus profligatis eis graue damnum intulit. 1369

Et anno 1370. moto bello Ioanni Marchioni Montisferrati eum exuit Valentia, & Caſale ſancti Euaſij, & copias deſtinauit in Hetruriam ad opem Ioannis Agnelli aduerſus Gambacurtas Piſas occupantes, & quibus eas obſedit per bimeſtre, & facta pace cum ſummo Pont. Florentinis Eſtenſibus, ac Carrarienſe emit Regium à Guidone Gonzaga filio Feltrini pretio florenorum ſexaginta millium, & Cremonæ in ædibus dicatis ſanctiſſimæ Cruci conſtrui fecit arcem, ac alias Tricij cum ponte lapideo ſuper flumine Abduæ, Picceleonis, Laude, Sãcti Columbani, Nouicomij, Scanaſij, Melegnani, Cremæ, Pontremuli, & Caleſtani, & Caſtrũ nouũ buccæ Abduæ uallari menijs. 1370

Et anno altero, dum per Eſtenſes exutus fuiſſet Regio, illud per arcem, quam de nouo conſtrui etiam fecerat, ingreſſus recuperauit Ludouico teutonico eorum duce illinc expulſo, & arce ipſa dirui iuſſa, & per eos aduerſus ipſum percuſſo fœdere unà cum legato apoſtolico, Scaligero, Gonzaga, & Carrarienſe. 1371

Anno ſequente cõmiſſo prœlio per eius exercitũ ipſius 1372

duce

duce ſupremo Baptiſta filio per ſex horas cum pontificijs, & confęderatis eorũ ducibus Ioanne Anglico, & Eſtenſe Marchione Ferrariæ, ac Franciſco Foliano illos ſuperauit Foliano cum Gulielmo nepote ſuo, & multis alijs captiuato, & decapitari iuſſo in ciuitate Regij.

1373 Et anno ſequuto reparatis uiribus per eccleſiaſticos,& confęderatos collatis ſignis cum exercitu Vicecomitis ad flumen Primariũ in agro Mutinenſe fuit ſuperatus multis tamen utrinq; cæſis, & captiuatis, & eccleſiaſtici, & confęderati irrumperunt, & curſitarunt agrum Placentinũ, & re compoſita cum Fontaneſijs tentarunt occupare Placentiam, & caſtrum ſancti Ioannis cęperunt, & Mutinam, dum ab Eſtenſe ad Bernabouem defeciſſet Gerardo Rongono occiſo per Manfredum de Saſſolo obſederunt, & Ambroſio eius filio acie ingreſſo ualles ſancti Martini, & Caprianæ, & cum ibi incolis cõmiſſo certamine de menſe Auguſti interempto unà cum Ludouico, & Antonio Corrigienſibus filijs Azonis in eos profecti alijs copijs, & ad ultionem filiorum multis ibi cędibus, incendijs, ac rapinis magna cũ ſęuitie factis, ipſiſq; debellatis, & alio facto conflictu cum pontificijs, & confęderatis pari marte per Vicecomitis exercitũ, ipſe pacem iniuit cum ſummo PP. de menſe Nouembris.

1374 Et anno ſubſecuto Iſabella uxor Galeatij Com. Virtutum Gallica, et ſoror Caroli Gallorum Regis obijt ſuperſtite Valentina filia de menſe Septemb. Annonæ penuria in Italia, ac multis alijs prouincijs uigente, Mediolaniue, et Parmæ, ac Mutinæ, et Regij ſęuiente peſte.

1375 Anno 1375. Summus Pont. ex Gallia in Italiam tranſmiſit Petrum Bituricenſem Cardinalem, et Epiſcopum Gebennenſem, et legatum apoſtolicum, qui cum Ferrariam diuertiſſet ad eum illuc conuenerunt Nicolaus frater

ter ſummi Pont. ac Co. Gebennenſis, et Sabaudiæ, Ioannis Anglicus,& Otho Prouicenſis ambo duces copiarum eccleſiaſticarum, & Guido Poletanus, & cum Bernaboue Vicecomite fecit inducias biennales.

Qui anno altero Cremonæ rectore Hieronymo Sicco nupſit Agneſinam filiam Franciſco Gonzaghæ filio Ludouici principis Mantuæ, & neptem Vgolino nepoti ipſius ei promiſſo cenſu perpetuo annuo accipitris pro Regio olim occupato per Feltrinum patrem Vgolini. Et Galeatius Vicecomes bello recepit multa oppida Nouarienſium, quæ à patre ſuo deffecerant ſibi per eum aſſignatis Vercellis, Nouaria, Alexandria, & Caſale, uigente ingenti omnium rerum pęnuria in Italia, Germania, & Pannonia. 1376

Galeatius Vicecomes annorum quadraginta ſeptem perijt ſuperſtitibus Ioanne Galeatio, & Azone filijs ex Blanca filia Aymonis Co. Sabaudiæ, & Azone nō multo poſt mortuo inter Ioannem Galeatium, & Bernabouem patruum diuiſis dominijs ciuitatum, quas habebant in Gallia ciſalpina, Flaminia, & Hetruria. Carolus Imperator die undecima Nouemb. anni uigeſimi ſecūdi imperij ſui obijt ſuperſtitibus Vincislao iam Cæſare electo, & Sigiſmundo filijs ex Anna nuncupata Iouina. 1379

Anno 1381. Petro Capello Cremonæ Epiſcopo mortuo ſuffectus fuit Marchus de Porris Mediolanenſis. 1381

Anno 1384. cognitus fuit Bartholomeus de Vulpis Soncinas Iur. Cons. celeberrimus, & qui publicè docuit leges Patauij, & eius Gymnaſij fuit Rector, & ex Senatoribus Romæ, & prętor Bononiæ, & dum gereret magiſtratum Florentiæ, eius ſtatuta reformauit, & fuit ex ſupremis conſultoribus Io. Galeatij Vicecomitis. 1384

Et anno ſequente Marco Porro pręſule Cremonæ mortuo ei ſubſtitutus fuit Georgius & Barnabas 1385

S Vice-

Vicecomes, dum nimis auarè, ac rigidè dominaretur, & ali faceret ingentem canum uenaticorum numerum grauiſſimo ſumptu ſuorum ſubditorum, & quos canum prę fecti uidétes eos eſſe ſtrigoſos, graciles, & eneruatos, obeſos, ignauos, & impexos eſſe, graui pecunia mulctabant, & uel fuſte percutiebant, conquiſitis quoq, his, qui ante per quinquennium apros ſilueſtres occidiſſent, & ex eis centũ furcis ſuſpendi iuſſis, & plurimis graui ære mulctatis, & ut filios exultaret, affectaret è medio tollere Galeatium nepotem, ac generũ ſuum, & per eum cognita illius mente, dum ex Papia profectus fuerit Mediolanum, ubi reſidebat Barnabas, qui ei mulæ inſidens occurrerit, & in greſſum Mediolanum, & ex eo egreſſum per portam Vercellinam ſub ſimulatione eundi uoti gratia ad templum B. M. Virg. in Monte ſupra Valeſium comitatus fuerit, iuſſu Io. Galeatij à militibus, quos ſecum habebat, fuit captus, & intruſus in arcem portæ Iouis, unà cum Marco, & Rodulpho filijs, eiusq; domibus, & arce, ac publicanis, & quæſtoribus ibi popularium prędæ conceſſis, & illinc conductus in arcem Tricij eius iuſſu conſtructã die uigeſima octaua Maij, ibi illinc ad ſeptẽ menſes, & die decima octaua Decembris annorum ſexaginta ſex, & triginta dominij ſui ex ueneno ſibi propinato in faſellis obijt in amplexu Dñicæ Porræ ex eius cõcubinis, ſibi facta iá prædictione per Medicinam Aſtronomum ſuum domeſticũ, ut ſibi caueret à nonis Maij, eo anno ſibi infauſto ob triũ ſyderum cõiunctionem, & antequam caperetur per dies ſeptem eius pallatio à fulgure percuſſo, & ex eo intimi cubiculi periſtromatis combuſtis, & uipera marmorea eius faſtigio impoſita deiecta, & cõminuta. Et Io. Galeatius potitus fuit dominio Cremonæ, Placẽtiæ, Parmæ, Laudæ, Brixiæ, ac Bergomi, cum ei prius parerent Papia, Noua-

ria,

ria, Alexandria, & Vercellę, &oppida uſque ad alpes, & Mediolanum utrique eſſet cōmune ſuperſtitibus filijs ex Bernaboue, & Anguina, ſeu Viride Scaligera Ludouico Cremonæ, & Laudæ, Marco Mediolani, Carolo Parmæ, & Burgi ſancti Donini, Rodulpho Bergomi, & Maſtino Brixiæ rectoribus, & Viride nupta Leompoldo Duci Auſtriæ, ex qua in lucem prodijt Herneſtes pater Federici tertij mox imperatoris, Thadea Stephano, & Magdalena Federico Ducibus Bauariæ, Agnete Frãciſco Gonzaghæ, Angeleſca Federico, & Antonia Corrado Ducibus Vintimbergi, & mox Antonia Federico Regi Siciliæ, & deinde Procamiro filio Vincislai Cæſaris, & poſtea Franciſco Carrariæ, Valentina Perino Regi Cypri, Lucia Edemondo filio Regis Angliæ, & mox Ludouico Andagauienſi primogenito Regis Galliæ, & deinde Balthesări Marchioni Miſſinenſi, Heliſabet Herneſto Duci Monachi in Germania, & Catharina ipſi Io. Galeatio, & Viride unà cũ Lãcellotto ſuſcepta ex Dñica Porra nupta Io. Anglico, & Pallamede, & Galeotto, & Bernardo Ricardo, Heliſabet, & Margarita ex Catharina Cremonẽſe, & Sacramoro ex Montanara de Lanzano, Ambroſio, & Hectore ex Bellamella de Graſſis unà cum Lucia, ſeu Heliſabet nupta Co: Lucio de Landito Germano incolæ montium Brigentinorum, cum dote aureorum duodecim millium.

Anno proximo Rolandus de Medicis Mediolanenſis 1386
anachorita, poſtquàm in locis aſperis, & ſolitarijs alpium Bargoni diœceſis Placentiæ per annos uiginti ſex moram habuit ſumma cum abſtinentia, & in eis repertus per ibi incolas illinc ductus fuerit in eccleſiam ibi B. M. Virginis, et illic facta confeſſione peccatorum religioſo Carmelitano, et è manibus ipſius ſumpta Euchariſtia multa cum reuerentia die quinta Septembris emiſit ſpiritum, eiusq;

corpus conductum fuit Buxetum, et conditum in ſacello ibi ſibi dicato procurantibus Illuſtribus Marchionibus Pallauicinis ibi, et in uico Bargoni dominantibus, et ad ipſum corpus ex gratia omnipotentis Dei, et eius Rolandi meritis facta fuerunt multa miracula, ex quibus reputatus fuit inter beatos.

Anno ſequente compilata fuerunt ſtatuta Cremonæ ibi prętore Comino de Suardis equite Bergomenſe, et Ioannes Galeatius Vicecomes orto bello anno prȩcedēte de menſe Octobris ex inſtigatione Gulielmi Biba aquę Veronæ exulis inter Antonium Scaligerum ibi regulum Ioanne Ordelapho eius duce, et Franciſcū Carrarienſem Patauij tyrannum Ioanne Vbaldino eius duce, et inſtigatus per Carrarienſem generum Bernabouis in Scaligerū eum intra trimeſtre exuit dominio Veronæ, ac Vincentiæ ceſſo per eum Vinciſlao Cæſari die tertiadecima Decembris, ſe ei permittente, ne ſubijceretur per Carrarienſem, receptoq; Vicecomite in dominum, Scaligero aufugiente Venetias.

Et anno ſequuto nupſit Valentinam filiam ſuam ex Iſabella Gallica Ludouico Com. Turoni fratri Caroli Sexti Regis Francorum cum dote urbis Aſtenſis, et quatuor centum millium florenorum. Et indixit bellum Florentinis, niſi exautoraſſent Antonium Scaligerum, et Carolum Vicecomitem filium Bernabouis ab eis cōductos ad ſui ſtypendium, ac niſi deſtitiſſent à moleſtia Senenſium, et quod dillatum fuit ſe interponente Petro Gambacurta Piſarum tyranno utrinq; amico.

Et anno ſubſequuto, cum intellexiſſet Franciſcum Carrarienſem tentaſſe liberare Bernabouem Vicecomitem eorum ſocerum, percuſſo fędere cum Venetis, ac Nicolao Eſtenſe ei mouit bellum, ipſumq; eorum ope exuit domi-

nio

nio Pataui j de menſe Nouēbris Iacobo Vermio ſupremo duce,& Carrarienſe ibi captiuato, & ducto unà cum uxore Mediolanū, & carcerato in arce Modoetiæ, ubi obijt Franciſco eius filio ex fuga prolapſo in Bauariam, & ſequendo uictoriam recepit Feltrum, & Belumnū. Georgio prçſule Cremonæ uita functo ſuffectus fuit Frāciſcus Caſtillioneus Mediolanenſis nuncupatus del Anthe, deceſſit & Nicolaus Zanaſius Cremonenſis Archiepiſcopus Neapolis, & ante Epiſcopus Beneuenti, ac Brixiæ.

Anno 1390. Vicecomes Ioanne Vbaldino filio Azij, & Lantendeſco Petra mala Aretino nepote Saconis ducib. bello inuaſit Florentinos eorum agris longè, ac largè uaſtatis eius exercitu ipſos ingreſſo per uallem Arni. Et ēt Bononienſes Iacobo Vermio duce alio exercitu eorum agros ingreſſo, ipſisq; direptis. Et Florentini, & Bononienſes percuſſo fœdere cum Venetis Alberto Eſtenſe, Franciſco Gonzaga, Carolo Malateſta, & Ruberto duce Auſtriæ, ex regno Neapolitano reuocato per Florētinos Ioanne Anglico eorum duce antiquo, & Malateſta quatuor millib. equeſtribus, & bis millibus pedeſtribus profecto ad opem Bononienſium,& tranſmiſſis legatis in Bauariam ad Stephanum ibi Ducem, & in Galliam ad Iacobum Co. Arminiacum,eos incitarunt,ut deſcenderent in Italiam exercitu aduerſus Vicecomitem multo ęre ſoluto Arminiaco. Cremonenſes factionis Guelphæ orto rumore Vicecomitem obijſſe uniti in loco Offanenghi agri Cremonenſis, & illinc profecti Gazzolum tunc eiuſdem agri, ubi morabantur Ghibellini, ipſum prędæ expoſuerunt multis ex eis tum occiſis, tum captiuatis. Et Veronenſes die uigeſima nona Iunij pulſo Vicecomitis prçſidio uocarunt ad eorum dominium Antonium Scaligerū olim eorum regulum, & ante de menſe Auguſti, eo mor- 1390

tuo in Piceno ſuperſtite Gulielmo filio ætatis puerilis ducti pœnitentia ad ſe uocarunt Vgolottum Blancardum Parmenſem unum ex ducibus Vicecomitis tunc ſtatiua habentem in agro Cremonenſe impetrata errati uenia, & loco pœnæ ſoluta pecunia, & Blancardus eius atie ingreſſus Veronam ipſam diripuit, & deinde intercedente pro Veronenſibus uxore Vicecomitis ab eius depopulatione ceſſauit, & ibi unà cum Iacobo Vermio conſtitutus fuit rector. Et Franciſcus Carrarienſis egreſſus Bauariã, & mutata ueſte fauentibus Venetis ingreſſus Patauium eo potitus fuit prȩter ibi arcem mox obſeſſam ꝑ Ducem Bauariæ eum ſtatim atie militari ſubſequutum, & dum fuiſſet per Florentinos fraudatus ſtypendio, ea deinde dimiſſa reuerſum in Bauariam, & poſtea per Ioannem Anglicum illuc copijs profectum iuſſu Florentinorum ſibi dato itinere per agrũ Ferrariẽſem ab Alberto ibi regulo redactam in ſui poteſtatem Iacobo Vermio duce Vicecomitis exercitu ex Patauio, dũ illuc trãſiuiſſet cauſa ipſam recuperandi, abeunte in agros Vicentinos.

1391 Altero anno Co. Arminiaci ex Gallia decem millibus equeſtribus, & quindecim millibus pedeſtribus per montes Taurinos ingreſſus Galliam ſubalpinam, & ibi ad fines Caſtelatio agri Alexãdrini expugnato, & dum abſq; ullo ordine properaſſet Alexandriam, & eam obſediſſet, inter illius copias, ac Vicecomitis, quibus Vermius per eum acceſſitus properarat ad prȩſidium Alexandriæ, facto conflictu, & profligatis Gallis plurimis ex ipſis occiſis remanſit uulneratus, & captiuatus unà cum alijs circiter ſex millibus, ac Raynaldo Zanfilatio, & Ioanne Ritio Florentinis, qui eum conduxerant in Italiam, & interijt. Et Ioannes Anglicus, dum eius atie ex Patauio, ut ſe coniungeret Arminiaco, & eius copijs properaſſet in agrum Cremo-

nenſem

nenſem, & iuiſſet uſq; ad flumen Abduæ ad eius fines labens audita eius morte, & copiarũ ſuarum ſtrage ex uico Paterni, ubi degebat, & habebat fundũ deſcendit in agrũ Brixienſem traiecto flumine Olij, eoq; Vermio copijs ſuis ipſum inſecuto, & dum perueniſſet ad flumen Cliſſis iunctum ponte ex Paterno pago agri Brixienſis, ubi caſtramentabat, copijs ſuis ex inſidijs egreſſus eũ inuaſit, eiusq; copijs fuſis, dum reliquis illinc aufugiſſet ad montem, illorum de Serlis, & ibi à Ioanne Rozono ciue Brixienſe receptus, et uiatico adiutus fuiſſet properauit in agrum Patauinũ plurimis quoq; ſuis amiſſis ob deriuatas aquas ex Mintio, & Atheſi per ibi incolas ad impediendũ illius iter. Gulielmus Centenaria Cremonenſis ex religioſis ordinis minorum cõuentualium diui Franciſci fuit Epus Placentiæ, & mox Papiæ. Cremonæ, & alibi in Gallia ciſalpina ex bello ibi inteſtino multi ex humanis erepti fuerunt.

Anno 1392. multis Inquiſitoribus inſtitutis per Vicecomitem aduerſus illos, qui ab eo defecerant, & ex eis Ioanne Caſtiono omnium ſęuiſſimo turma equeſtrium, & cohorte pedeſtrium profecto Soncinum, & ibi carcerari iuſſis Cabrino, & Pagano fratrib. de Fõdulis, qui factione Guelphorum iuerant Gazzolum, & Pagano publicè decapitato in foro Soncini Cabrinus ex ibi arce, in qua aſſeruabatur, aufugit, & iuit Caſteletum de Barbobus contrariæ factionis, & ibi Anſelmum de Barbobus cum uxore occidit. Et Cremonæ è regione baptiſterij, & fori maioris, & ad fines ipſius uerſus meridiem conſtructum fuit pallatium ad uſum magnificorum ibi Equitum, & mox Iureconſultorum. Et Vicecomes percuſſo fędere cum Carolo Sexto Rege Gallorum iuſſit Iacobum Vermium eius ducem duodecim millibus equeſtribus, & tribus mil 1392

bus pedeſtribus ſecum coniunctis alijs tribus millibus
queſtribus Senenſium tranſire in Florentinos, eosq; in-
eſtare Ioanne Anglico eorum duce accerſito ex agro Pa-
auino ipſius atie, & profecto in agrum Florentinū, & ibi
is occurrente, & cum nō ualeret aperto marte reſiſtere,
los arte compeſcente.

Et anno ſequuto de menſe Ianuarij cū eis iniuit pacem
limiſſo Patauio Carrarienſi ſub feudo annuo aureorum
lecem millium autore Bonifacio nono Thomacello Nea
politano ſummo Pont. Genuæ interuenietibus Antonio
Adurno ibi duce, & Ricardo Caratiolo Neapolitano mo-
leratore ſupremo militum Rhodienſium, & legato apo-
ſtolico utrinq; facto in eos compromiſſo.

Anno ſubſequuto Florentini, cum nōnullæ copiæ mi-
litares, quæ fuerant ad eorū ſtypendium, & Vicecomitis
in unum coniunctæ ex agro Parmenſe irrupiſſent Hetru-
riam, & illinc in Picenum, & mox regreſſæ in agros Senē-
ſium, diffiſi Vicecomite renouarunt fœdus cum Bono-
nienſibus, Eſtenſe, Carraria, & Gonzaga, & mox cum
Malateſtis, Polentis, & Manfredis.

Anno 1395. Cremonæ prętore Thoma de Saſſo Muti-
nenſe Vicecomes Petro Philargo Cretēſe Mediolani prę-
ſule ad Vincislaum Cæſarem in Boemiam oratore deſti-
nato ab eo obtinuit inſignia ducatus Mediolani, & comi-
tatus Papiæ, & Angleriæ, & dominij Cremonæ, & quo-
rumcunq; ſibi ſuppoſitorum ei ſolutis aureis centum mil-
libus die prima Maij, & etiam ſecundum aliquos ab Ema
nuele Imperatore Byzantij Ioāne eius filio tunc profecto
Cremonam, & inde in Galliam ad Francorum Regem pe-
titum auxilium aduerſus Turcas iam quinquennio depo-
pulatis Theſalia, & Tracia obſidentes Byzantium.

Et anno proximo Vincislaus Cæſar die quinta decima
Octobris

Octob. rurſus confirmauit dñium, ac Ducatũ Vicecomiti.

Et etiam anno ſequente die trigeſima Maij. Et mortuo, & ſepulto Ioanne Acuto Anglico duce ſupremo Florentinorum, eiſq; infeſtãtibus Bernardo Aquitano duce Iacobum Apianũ Piſarum occupatorem, Vicecomes ipſis mouit bellum Alberico Barbiano duce ſupremo, ſub quo erant Ioannes eius agnatus Com. Cunij, Paulus Vrſinus, Cecolus Brolia Allobrogus Aſſiſij tyrãnus, Brandolinus, Paulus Sabellus, Lucas Canalis, & Michael Attendulus, quibus obſedit Florentiã illinc incurſatis eius agris, & ibi cędibus, incendijs, ac rapinis cõmiſſis, & mox ea dimiſſa illinc reuocato Balbiano exercitu, & per eum dimiſſis Sabello, & Canali ad tutelam Apiani, & Piſanorum, Vrſino ad Florẽtinos profecto, & Attendulo in patriam reuerſo mouit quoq; bellum Franciſco Gonzaghæ principi Mantuæ eius cugnato, quia Agnetem filiam Bernabouis Vicecomitis eius uxorem uti ſuſpectã de adulterio decapitari fecerat, & cũ Barbianus receptis per eũ Mariana, Cãpedello, Caſatico, & Sãcto Michaele uicis Mãtuæ eã obſediſſet. Carolus Malateſta ſororius Gonzaghæ habitis copijs auxiliaribus ex fędere à Venetis, & Florentinis ad auxiliũ Mantuæ, & Gonzaghæ profectus illum inde expulit, & mox cõmiſſis pręlijs tam terreſtribus, quàm fluuiatilibus in flumine Padi, & tandem totis uiribus ad Gouernum agri Mantuani inter eorum exercitus die uigeſimaoctaua Auguſti ipſum profligauit multa tamen hinc inde cęde commiſſa, & Gonzaga deinde diffiſus uiribus ſuis, ut ſe liberaret à bello Vicecomitis, cum eo factis indutijs per decennium ſe conſtituit eius feudatariũ. Ioannes Paleologus filius Emanuelis Imperatoris Byzãtij adhuc acceſſit Cremonam ibi rectore Luchino Ruſca, & prętore Antonio Vicecomite, & illinc Papiã, & inde in Galliam peti- 1397

um auxilium aduerſus Turchas adhuc Byzantium obſi-
dentes,& die uigeſima ſexta Decembris Cremonæ ex ter
ræ motu multa ędificia corruerunt.

Et anno ſequente nocte pręcedente diem octauã Augusti ex imbre, & impetu uentorum cum tonitribus immenſis, & fulguribus ibi, & in eius ſuburbijs cauſata fuit magna inundatio, & extirpatæ multæ arbores, multaq; alia ędificia corruerunt omnium ſtupore. Et Vicecomes die ultima Iunij fecit inducias per decennium Papiæ cum Venetis, Florentinis, Eſtenſe, Gonzaga, & Carrarienſe autore ſummo Pont. iſtantibus Venetis,& pro eis,& confęderatis Michaele Stenno, & Petro Cornelio eorum patricijs legatis, & Vgolinus Caualcabos in eccleſia Heremitarum diui Auguſtini Cremonæ erigi fecit ſacellum ad honorem, & memoriam B. Mariæ Virg. in quo eius corpus mox in tumulo eleuato marmoreo ſepultum fuit.

Et anno ſubſequuto Vicecomes Peruſinos, dum occiſo Beordo Lantendeſcho eorum tyranno autoribus Raſpantibus ex ibi primoribus ſe uendicaſſent in libertatem conducto ad eorum ſtypendium Iacobo nuncupato Sfortia Attendulo, & cum Vgolinus Tricius pro eccleſia Fulgini Vicarius tẽtaſſet ipſos in eius partes trahere, ſponte ſe ei permiſiſſent, recepit in ſui dominium;& etiam Senenſes Tholomeis, & Salimbenis ex eorum primoribus diuerſarum factionum conciliatis ibi conſtituto Vicario Iacobo Soardo Bergomẽſe, & à Gerardo Apiano regulo Piſarum, mortuo Io. Iacobo eius fratre ob ſeditiones in eũ incitatas per ibi incolas à Florẽtinis inſtigatos, exaſperato emit de menſe Februarij Piſas pro florenis ducentũ millibus ei dimiſſis Plumbino, Scarlino, & Inſula Elbæ;& die prima Martij Iacino Cane eius duce potitus fuit Septimio Romano,& Carminio Galliç ſubalpinç eis direptis,

etibi

& ibi, & alibi ea regione incurſata uſque Yporegiam, & depopulata multa cæde, & de menſe Aprilis Ottone Tertio etiam duce ſuo Spoleto, & Aſiſio. Et Florentini, tunc eius metu conduxerunt ad ſui ſtypendium Sfortiam per eum ducta uxore Lucia de Terzano ex Martiano oppido Hetruſco, ex qua ſuſcepit Corradū, & die uigeſima quinta Aprilis ex pruina aruerunt pleræq; uites in agro Cremonenſe. Vincislaus Cæſar, ut ulciſceretur necem Comitis Arminiaci, ex Germania in Italiam per ualles Lodroni, & Sabiæ exercitu deſcendit aduerſus Vicecomitē, & nulla ibi re geſta illinc ſtatim fuit regreſſus. In Anglia, Germania, & Gallia multis precedentibus ſignis, & ſole diuerſi coloris uiſo quidā anachorita primo uere ex Anglia, per Galliam deſcendit in Italiam innumeris uiris, & mulieribus indutis linteaminibus, & ueſtibus albis occultata facie, & qui appellabantur Fraticelli, & eos anachorita precedente ſtatua Chriſti cruci affixi bini incedebāt, & uirgis ferreis ſe percutiebant, & uagabantur canentes Stabat Mater doloroſa, & nonnullos alios hymnos modo hic, modo illic concionando, & aliquos, inter quos erat diſcordia; componendo, & cum eſſent feſſi, ſeu fames, aut ſitis eos urgebat, & uel nox ſuperueniebat, in uijs paſſim nulla habita ratione ſubſiſtebāt, ibi morando, ac edendo, & bibendo ex eis, quæ eis ſibi ſubminiſtrabantur gratis, & quos, dum multam ſanctimoniam præ ſe ferrēt, quamplurimi inuitabant ad cōuiuia, eisq; continuo ſe coniungebat in itinere magna multitudo cuiuſcunq; qualitatis, & ætatis. Et in eorum opinionem multi prelati, ac principes peruenerunt, & tranſeundo per Galliam ſubalpinā, & Liguriam acceſſerunt in Inſubriam. Et ſummus Pont. appropinquante anno iubilei accerſitus per Romanos ad eum reſidentē Aſiſij miſſis oratoribus, & ſibi datis pecu-

nijs

ijs pro itinere, & ex nutu ſuo magiſtratibus Romæ conſtitutis, inter quos fuit Malateſta filius Pandulphi reguli Piſauri, Senator, & ipſa urbe munita propugnaculis illuc ſe recepit. Vincislao Cæſare die uigeſima Maij anni uigeſimi ſecundi electionis ſuæ ob eius malos mores, ignauiam, & uecordiam captiuato, & depoſito ab imperio fuit ei ſurrogatus Rubertus Bauarus.

Et anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quadringenteſimo turbæ Fraticellarum peregrinãtium heremita ductore appulſæ fuerunt Cremonam, & Franciſco Caſtilioneo Mediolanenſe nuncupato del Ante, ibi epiſcopo per eum, ac clerum, & populum factis rogationibus opera aliquorum ex eis concionantium contracta fuit pax inter multos ibi inimicos capitales, & antiquos, & qui per aliquos unquam ullo modo potuerant cõciliari, inter quos fuerunt Douariæ, & Burgi, & cum illinc facto receſſu progreſſi per Flaminiam, & Hetruriam Viterbiũ, ibi ſubſtitiſſent, intendentes illinc progredi Romam uiſitatum reliquias ibi ſanctorum, & ad accipiendum iubileum. Sũmus PP. timens, ne heremita intuitu ſanctitatis, ipſum è ſede expelleret, eamq; occuparet, copijs militaribus coactis, & Viterbium deſtinatis, ipſum ibi iuſſit capi, & Romam perduci, illicq; ultimo ſupplicio affici, multis eũ ſequentibus Viterbij occiſis, & reliquis domum reuerſis cauſata peſte mox graui ob colluuiem illarum turbarum, & aliorum ex diuerſis partibus Europæ, & reliquis religionis chriſtianæ Romam profectorum ad accipiendum iubileum, & ex ea innumerabilibus mortuis. Et cum Ioannes Bentiuolius filius Antonioli mortuo Antonio Zambecaria occupaſſet ope Nicolai Eſtenſis, ac Franciſci Carrarienſis Bononiam moto bello per Albericum Co. Cunij Manfredo tyranno Fauentiæ, & qui ope Vicecomitis

mitis conuerſis armis in Bentiuolium,& Bononienſes eis mouit bellum, quibus, dum Florentini Carolo Malateſta duce opem tuliſſent, Vicecomes, ut eos auerteret ab ope Bononienſium, eis ipſorum tunc duce ſupremo Rolando Maluolta Senenſe intulit bellum, ac tentauit dolo occupare Florentiam, & tractatu in lucem prodito, mûltisq; ex coniuratis ibi Maſſio Albitio uexilifero ultimo ſupplicio affectis Rubertus Cæſar per eos inſtigatus in Vicecomitem ſibi promiſſis ducentum millibus aureis, & centũ millibus ſolutis ex eis pro ſtypẽdio exercitus ſui unà cum pręſule Coloniæ, Comite Pallatino, & Leumpoldo Duce Auſtriæ, & quindecim millibus armatorũ autumni tempore deſcendit in Italiam, & receptis in eius partes Franciſco Carrariẽſe,& illis de Bauco, & Acio de doſſo maiori poſitis caſtris ad Lacum Benacum in agro Veronenſe, & ibi ſibi occurrentibus exercitu Facino Cane, Alberico Barbiano, & Ottone Tertio ducibus Vicecomitis, & ibi utrinq; commiſſo pręlio uictus aufugit Tridentum.

Et anno altero iuit Venetias, ei ex Ateſte, & Montagnana in agro Patauino ſibi obuijs factis Sfortia, & Franciſco cognominato Bocaleto fratre, Boſio, Laurentio, Michaele, & Fuſchino fratuelibus, & Santo Petracino Parente nuncupato auunculo ipſius, & Balthesare Rongono Mutinenſe turmis equeſtrium Florentinorum, conceſſit Sfortię poni ad eius inſignia cotonei leonem fuluũ erecta ceruice, & altero pede infixo, & leuo ſuſtinente cotoneum, & licet Florentini, & Veneti multũ rogarint, ac nixi fuerint ipſum retinere in Italia ſibi oblatis copijs ſub Sfortia, & Rongono, quibus poſſet habere bellum cũ Vicecomite, tamen per eos non potuit retineri, ſed ex Venetijs redijt in Germaniam. Quamuis in quadam cronica Germana legerim Vicecomitem inito conflictu cum 1401

Ruberto fuiſſe uictum, & captiuatum, & Rubertum tunc deſtitutum à preſule Colonienſe, & Duce Auſtriaco negotio infecto properaſſe in Germaniam, & Vicecomes ad eius quoq; ſtypendium in gratiam Perini Derthonenſis Sfortiam conduxit, & Philippum Ducem Aurelienſem eius nepotem conſtituit Ducem Genuæ, ipſiusq; ſubditis ob multa bella, quæ habebat, grauia tributa impoſuit de menſe Nouembris, & Decembris. Et ſummus Pont. timens eius potentiam augeri, ut pecunias cumularet, quibus ei reſiſteret, introduxit uſum minatarũ, quem omnes admiſerunt, preter Anglos, niſi pro ſolis Epiſcopatibus. Et Franciſcus Caſtilioneus Epiſcopus Cremonæ cõceſſit in feudum perpetuum Galeotto de Caſate Mediolanenſi iura, & bona ipſi Epiſcopo ſpectantia in locis Zanenghi, Farfenghi, & ſancti Martini de caſa Pagana, Curiæ Hoſcaſalis prius conceſſa Nicolino, Lafranco, & Egidiolo de Oſcaſalibus Cremonenſibus, & antea illis de Cataneis cum bonis, & iuribus eidem Epiſcopo ſpectantibus in curijs Platinæ, Drizonæ, & Malangolæ.

1402 Et anno ſequente Vicecomes proſequendo bellum inchoatum aduerſus Ioannem Bentiuolium, Bononienſes, & Florentinos, & à quo ceſſaſſet ab aduentum Ruberti Cæſaris aduerſus illum in Italiam, iuſſit obſideri per Barbianum unà cum Franciſco Gonzaga, Pandulpho Malateſta, & Othone Tertio, Bononiam, illinc expulſurus Bentiuolium, & conductis per Florentinos ad eorum ſtypendia Bernardone Vicecomite filio Barnabouis, & Frãciſco Carrario cum duobus filijs, mortuo, ac ſepulto Florentiæ Raynutio Farneſio eorum duce ex epidimia, quæ ibi, ac alibi ſæuiebat in Italia, & tranſmiſſis exercitu Bononiam ad auxilium, & Bononienſibus ob id factis audatioribus egreſſis una cum eo Bononiam aduerſus exercitum Vicecomitis

comitis caſtramentantem ad Caſalegium,& ibi utrinque facto conflictu ſuccumbentibus, Bernardone, & Carrarienſibus Nicolao Lanzano, & Sfortia, & Angelo Lauellano captiuatis die ultima Iunij ex culpa Ioannis Tartaliæ deſerentis ordines, & Carrarienſibus dimiſſis in gratiam Gonzaghæ, & Bentiuolio incolume ingreſſo Bononiam, ut eam tueretur aduerſus Vicecomitem, obtruncato in eius gratiam per Gabrinum Fundulum ex ſuis ducibus, nullo reſiſtente Bononienſibus ſe ei ſponte permittentibus, & p eos introducto Barbiano ea potitus fuit,& mox iuſſit exercitu uiginti quinq; millium equeſtrium,ac multarum cohortiũ pedeſtrium ducibus ſupremis Barbiano, & Vermio obſideri Florentiam. Et dum eſſet in oppido Melegnani Ducatus Mediolani iuxta flumen Lambrum intendens ibi coronari regem Italiæ pręcedente comete à die prima quadrageſima uſq; ad Paſcha in dies creſcẽte eius cauda reſpiciente Mediolanum, & die mercurij pręcedente Paſcha obſcurato ſole, & die ſecunda Auguſti facta eclipſi lunæ, die tertia Septembris annorum quinquaginta quinque, & dominij uiginti quatuor ibi obijt in arce ex febre, ſeu ut aliqui dicunt ex epydimia tunc ſæuiente in Italia ſuperſtitibus Io. Maria Duce Mediolani annorum quatuordecim, & Philippo Comite Papiæ eius filijs ex Catherina Vicecomite, & Gabriele filio naturale ex Agnete Mantegatia ſibi dimiſſis Piſis,& Crema,eiusq; cadauere ex eius mente illinc delato Mediolanum in ibi eccleſiam cathedralem, & poſt eius funebrem pompam dimembrato, illincq; eius parte translata Papiã in eccleſiam ibi Cartuſianorum religioſorum, & reliqua parte Viẽnã Galliæ in eccleſiã D. Antonij,& ibi ſepultis, & poſt ſe dimiſſis uiginti quatuor ciuitatibus in Gallia ciſalpina Flaminia,& Hetruria eius dominij,Pandulpho,& Carolo,

Mala-

Malateſtis electis ad regimen Io. Mariæ. Et Ioannes de Vignate die uigeſimatertia Nouembris occupauit Laudã illinc expulſis Fiſiraghis. Et Senenſes Franciſco Sabellico, & alijs factionis ſuæ ducibus expulſis Barilottis, Rubeis, Gabrinis, & Maladuerſis contrariæ factionis unà cũ Georgio Carello ibi pro Vicecomite rectore ſe uendicarunt in libertatem.

Et anno ſequuto Franciſcus Suardus occupauit Bergomum illinc expulſis Coleonis, Tornielli Nouariam ea direpta illinc expulſis Lauezarijs, & multis ibi occiſis, & cõmiſſis incendijs utrinque. Et Rubei Peregrinum, & etiam cum Ottone Tertio Parmam. Et Nicolaus Eſtenſis Ferrariæ princeps Regium, Sicus Ordelaphus Foriliuium, Euſtorgius Manfredus Fauẽtiam, & Baldeſar Coſſa legatus apoſtolicus, & cardinalis tituli ſancti Euſtachij Neapolitanus duce Andrea Brachio Montono Peruſino, redegit in ius Ro. Eccleſiæ Peruſium mox dimiſſum promiſſo cenſu per Peruſinos eccleſiæ Rom. In cuius dominium etiam redierunt Aſſiſiates. Ioannes filius Bernabouis Vicecomitis cepit Canturium, Rolandus Pallauicinus Burgũ S. Donini, Franciſcus Gonzaga princeps Mantuæ Gazzolum Vitellianam, Piſcheriam, & multa alia oppida ex agris Cremonenſe, Brixienſe, & Veronenſe finitima agro Mantuano. Et Anguſſolæ expulſi Placentia per Scottos, & Landos Bobium. Et Ioannes Columna Lunenſes. Et Brixienſes Guelphæ factionis expulerunt ex Brixia Ghibellinos ex eis multis occiſis illorum bonis direptis, illuc profecto manu armata Franciſco Carraria, & illinc ad triduum expulſo. Et Bononienſes inter eorum factiones ſuſcitato bello inteſtino illuc ſuperuento Facino Cane cũ copijs ſedati fuerunt. Et Genuenſes Sarzanam, & Liburnum ceperunt. Et Ioannes Ponzonus die penultima Maij

multa

multa armatorum manu ingreſſus Cremonam ex ea expulit Ioannem de Caſtiono ibi cōmiſſarium Vicecomitis, & ciues illic opprimētem. Et Vgolinus Caualcabos Cremonenſis, & cuius maiores dominium Cremonæ habuerunt, & qui habuit uxorem filiam Giberti etiā de Caualcabobus, dolo dimiſſus è carcere, in quo eū poni fecerat Ioannes Galeaz Vicecomes, quia aduerſus ipſum adheſiſſet Ioanni Acuto Anglico, eiq; uoluiſſet prodere Cremonam, per Cremonenſes, Parmenſes, Placentinos, Bergomenſes, Brixieñ. Laudenſes, Cremenſes, & alios factionis Guelphæ in Gallia ciſalpina factus fuit eorum dux ſupremus, & habitis copijs auxiliarib. ab Othone Tertio, Petro Rubeo Parmenſibus, Ioanne de Vignate Laudenſe, Suardis Bergomenſibus, Bartholomeo, & Paulo Benzonis, & Brixienſibus factionis Guelphæ, & aſſumpto in ſui partes Ioanne Ponzono, eius, ac Gulielmi, & Caroli agnatorum ſuorū ope, ac aſſentiente Ioanne de Summo duce factionis Maltrauerſæ turmis equeſtribus coactis apud Caſalemaius, & cohortibus pedeſtribus ad Putheum Baruntiū ingreſſus fuit noctis tempore die ultima Iunij Cremonā per portam Moſiæ, conſtitutiſq; ſuis ducibus Ioanne, & Cabrino Fundulo, & Gulielmo agnato ſuo illinc mox eorum ope expulit Ponzonum, & Ghibellinos, ex quibus pleriq; iuerunt Soncinum, illudq; die decima Iulij occuparunt ibi occiſis in odium Fundulorum ex eis Petro, & Ioanne, & Lafranco de Cauallis. Et Douarienſes profecti Carzaghum illud diripuerunt, & combuſſerunt. Et Cabrinus eius copijs profectus die uigeſima nona Iulij Caſtrumleonis compulit ibi oppidanos ſibi tradere Vgotionem Pallauicinum contrariæ factionis, quem occidit, & dimembrato eius cadauere ſuper ſtrata eius caput ab ipſo abſciſum, & lancea infixum ad illius ignominiā detulit

Cremam, & ibi arci ſuperimpoſuit, & Ghibellinos ex Sorexina expulit, qui iuerunt Tribulum, & in eorum auxiliũ illuc accerſitis Soncinatibus, Fontanellenſibus, & alijs ibi uicinis contrariæ factionis, & qui, dum Guelphi ex Sorexina in eos trãſiuiſſent, ipſisq; repertis accinctis ad pugnã illos inſecuti, & aſſecuti ex eis utrinq; cõmiſſa pugna occiderunt circiter quinq; centum, & reliqui profecti Inſulam Douarienſium, ubi erant Douarienſes cũ parte Ghibellinorum, obſederunt ipſam, & illuc ad auxilium profecto Petro Gambara cum ualida manu Ghibellinorum Brixienſium ibi inter eos cõmiſſo alio prælio die nona Augusti, & ex Guelphis cadentibus alijs circiter tercentum inde expulſis aufugerunt Gadiũ, & Gambara copijs ſuis ipſos inſecutus illud expugnauit, ac diripuit, & combuſſit ibi repertis ferè ad unum occiſis die undecima Auguſti, & ſecum iunctis Cremonenſibus, Bergomenſibus, Cremenſibus, ac Rolando Pallauicino factionis Ghibellinæ profectus Sõcinũ illud dolo recepit ab ibi arcis præfecto, & mox Caſtrumleonis, & Rumenenghum. Et Guelphi traiecto flumine Padi in ditionem Rolandi Pallauicini, & ibi inter illic incolas eo duce, & ipſos diripientes ea loca commiſſa alia pugna ibi quamplurimi occubuerunt. Et Caualcabos die uigeſima quinta Auguſti arcibus ſanctorum Michaelis, & Lucæ Cremonæ receptis à Ioanne Cribello ibi præfecto, & depopulatis, & arce ſanctæ Crucis ampliata, ad eum tranſmiſſis in eius auxilium bis millibus equeſtribus per Florentinos, & Carrarienſem die quinta decima Nouembris ſimulata reconciliatione cum Ioanne Ponzono illum cum Ponzino filio ueneno ſubſtulit die ſexta Decembris. Et Otho, & Franchinus Ruſchi de menſe Iulij occuparunt Nouicomium illinc expulſis Vitanis, & mox fuerunt expulſi per Pandulphum, & Galeatium.

leatium Malateſtas duces Vicecomitis. Et Facinus Canis Vercellas, & de menſe Septemb. Alexãdriam ea direpta, ac multa alia oppida in ea regione. Et Bucigaldus Gallus ſtaturæ pluſquã humanæ, & robuſtiſſimus occupata Derthona mouit bellum Vicecomiti, ut dominiũ Mediolani ſubiceret Carolo duci Aurelienſium. Et Bartholomeus I. C. & Paulus Benzoni die ſecunda Nouembris per Cremenſes electi fuerunt eorum domini. Et Gentilinus Suardus Bergomenſis accerſitus per Cremenſes factionis Ghibellinæ aduerſus Benzonos, & in eorum auxilium aduerſus ipſum ex Cremona per Caualcabouem deſtinato Fondulo ibi inter eorũ acies, & factiones cõmiſſo certamine fuit uulneratus, & illinc ductus Bergomum. Ab hora ſecunda noctis præcedentis diem decimam ſextam Decembris uſq; in aurorã conſpecto in aere ingẽti globo igneo.

1404 Anno ſubſecuto Cremonæ prętore Belmundo de Canudatis I. C. Ariminenſe, Otho Tertius, Gabrinus Fundulus, Ioannes de Vignatę eorum factioſis ingreſſi die quinta decima Martij Placentiam eam diripuerunt. Et Facinus Canis dux ſupremus Io. Mariæ Vicecomitis eos inſecutus illos illinc expulit, & dum eam quoq; depopularetur, Otho Tertius adhuc eã regreſſus eo inde expulſo prędæ rurſus expoſuit, & per Iacobum Vermium illuc etiã profectum illinc expulſus eius agros deprędatus fuit, & deinde Philippus de Arcellis eam occupauit. Franciſcus Suardus Soncini filius expulſus è Bergomo ꝑ Coleones Maſtino Vicecomite filio Bernabouis duce multa utrinq; patrata cęde cum eius factione, eius ſuburbia diripuit, ac ferro, & igne euertit, & mox Reduuiam expugnauit, & ſolo æquauit, & Cremam profectus aduerſus Benzonos eis illinc expulſis ipſam occupauit, & illinc profectus Piccleonem ipſum obſedit, & dum illud oppugnaret ſecum

iunctis Cremonēſibus, ac Soncinatibus ſuæ factionis, ſpe ſibi data per ibi arcis cuſtodem eo potiundi Guelphi illuc ad ſubſidium profecti Cabrino Fundulo duce, & eos obſeſſores aggreſſi, tum in aquis, tum ſuper aggere fluminis Abduæ ſecus illum labentis profligarunt ex eis ſupra ducentū occiſis, & dum Suardus illinc aufugiſſet Guelphis eum inſequētibus ibi ſagitta uulneratus interijt. Paulus Coleo eius factione occupauit Triciū. Vgolinus Caualcabos permiſſo Hectore, ſeu Aſtorgio Vicecomite accedere Cremonam, & Ghibellinis illuc reſtitutis Ioannem, & Marchinum de Sfondratis, Petrum Cauutium, Antoniolum, Lucam, Georgium, & Maſſonerium Oldoynos, Bartholomeum de Sancto Petro, Ioannem Panarum, & Betinum Molam, cum ſibi delati fuiſſent tractaſſe pdere Cremonam Aſtorgio, ac Gadijs, & Picenardis factionis Ghibellinæ, iuſſit capi, & poſt atrociſſima tormenta de eis habita decapitari, & Ioannem Amatum Vidiceti dominū per Ioannem Aliprandum ueneno tolli, ac multos alios factionis Ghibellinæ occidi. Corradus, & Priamus, & alij Douarienſes, & domini Inſulæ Douarienſium ex agro Cremonenſe eam Franciſco Gonzaghæ principi Mantuæ ſubiecerunt. Ruſchoni Baltheſare duce commiſſa pugna cum Vitanis contrariæ factionis Nouicomij ex utraq; factione deſyderatis octuaginta, unà cum Balthesare ibi ſuburbia depopulati ſunt, ac euerterunt, & Belinzonam, & multa oppida eius regionis ſuppeditarunt. Franciſcus Carrarienſis adductis in eius partes Gulielmo Scaligero accerſito ex Germania, Rodulpho Vicecomite filio Barnabouis inhiantibus recuperationi ciuitatum olim dñij anteceſſorum ſuorum, & ab eis habitis aureis triginta millibus Scaligero promiſſo dominio Veronæ, & Vicecomiti Mediolani, exercitu coacto Veronam obſedit, ac recepit.

cepit; & dimiſit cū toto eius territorio Scaligero die ſeptima Aprilis; & decima nona eam ingreſſus Gulielmum die uigeſima prima ex humanis ſuſtulit Brunorio, & Antonio eius filijs carceratis in arce Mōtiscilicis, & Vicecomite etiam ex humanis ſublato. Pandulphus Malateſta, Paulo Sabello, Iacobo Vermio, & Iacobo della Cruce, Othone Tertio, & Facino Cane ducibus Vicecomitis ex Bononia expulſis cū alijs magiſtratibus Vicecomitis per Bononienſes, dum ſe permiſerint ſummo Pontifici per eū in Vicecomitem percuſſo fœdere cum Florentinis, & Bononiæ conſtituto Legato Apoſtolico Baldeſare Coſſa, & regreſſis in Galliam ciſalpinam eorū copijs, unà cum eis, ac Petro Gambara, ac alijs factionis Ghibellinæ ingreſſus Brixiam ibi Vrbiculam occupauit Cabrino Fundulo, qui ibi erat ualida manu armatorum, & mille ducentum Bergomenſibus ad eius præſidium illinc expulſo in urbem, eamq; cum uellet ingredi, & nec poſſet ob propugnacula ibi ad ripas Gardæ illac labentis erecta per Guelphos, & innita concordia inter utranq; factionem Cabrinus illud præſentiens illinc aufugiſſet, ipſam cepit, & mox diſcordia inter eas factiones ſequuta Carrarienſis per Guelphos accerſitus fuit in Ghibellinos illinc expellendos ſibi promiſſo dominio Brixiæ, & admonito Gonzaga principe Mantuæ, ut in eius partes deſcenderet, ſin minus eum haberet pro hoſte, ad eam profectus copijs ſuis nixus fuit ex ipſa Ghibellinos expellere, ſed ſibi reſiſtentibus Tertio, & alijs ducibus, ac Gābara, & Ghibellinis ibi Iacobo Anello prætore illinc abijt Vincentiam, eamq; obſedit, ſed Vicentini recuſantes eius dominium ſubire deſtituti ſpe habēdi auxilium à Vicecomite ex cōſilio Catharinæ eius matris, unà cum Feltrenſibus, Benlunenſibus, & Baſſanenſibus ſe permiſerunt Venetis. Rolandus Pallauicinus de menſe

Maij Iacobũ, & Petrũ fratres de Rubeis, ac Corrigienſes inſimul iunctis armis obſidentes oppidum Scipionis ſui iuris eis occurrens copijs ſuis ad Coſtam medianam illos fudit, p ipſos Coſta mediana, ac pallatio Pallauicini Varrani, & per Pallauicinum Plebe octo uillarum direptis, ac combuſtis,& utrinq; cõmiſſa pugna multa cæde. Otho Tertius Rubeis ipſis expulſis ex Parma ex eis, & alijs factionis ſuæ multis occiſis, eam, ac Regium occupauit. Vgolinus Caualcabos die tertia decima Decẽbris nocte intempeſta, dum unà cum Cæſare, & Marſilio eius agnatis, Cabrino Fundulo, Georgio Benzono,& Brixienſibus, & multis alijs factionis ſuæ,& quinque centum equeſtribus, & mille pedeſtribus iret Brixiam, ut ibi haberent comitia, fuit interceptus; & captiuatus per Eſtorem Vicecomitem, & alios factionis ſuæ Ghibellinæ penes Manerbium cum Marſilio, & Cæſare, & multis alijs, & illinc cõductus Soncinum,& inde Mediolanum, & ibi carceratus Et die decimanona Carolus Caualcabos factus dominus Cremonæ ibi prętore Donino de Garimbertis.

1405 Et anno 1405. Vgolinum, dum deceptis cuſtodibus è carcere illuc aufugiſſet, eumq; è medio tollere tentaſſet die tertia decima Maij occupata arce ſanctæ Crucis ope Gabrini Funduli carcerari iuſſit, & dum in uico Piſcaroli conſtrui feciſſet arcem, & multi ex ibi incolis in eum indignati unà cum Rolando Pallauicino, & Franciſco de Agaſonibus olim prętore Cremonæ pro Vgolino, & Caroli duce ſupremo conſpiraſſent, intenderentq; prodere ciuitatem Eſtori Vicecomiti, illos iuſſit capi, & furcis ſuſpendi extra portam Moſiæ, & Franciſcum decapitari re in lucem prodita. Piſani occuparunt Maſſiam,& Groſetum, & cum noluerint agnoſcere Gabrielem Vicecomitẽ in eorum dominum, Gabriel uendidit Piſas Florentinis, & Ge-

& Genuā profectus iuſſu Bucicardi rectoris ibi pro Rege Gallorum illic fuit captus, & decapitatus. Et Florentini Piſanis recuſantibus eorum dominiū orto inter eos bello inteſtino Piſas exercitu obſederunt Luca de Fliſco ſupremo duce, & Maſſio Albitio, & Cinna Capone legatis. Bonifacius ſummus Pont. conciliatis Columnenſibus, & Vrſinis inuicem belligerantibus, & per Vrſinos fuſis Columnenſibus ex dolore laterū die prima, ſeu ſexta Octobris noni anni quinti decimi ſui Pont. obijt. Et Goſmatus Melioratus Sulmonenſis, & Cardinalis factus ſum. Pont. & nominatus Innocentius Septimus. Catherina Vicecomite relicta Io. Galeatij iuſſu Io. Mariæ eius filij carcerata, & ex dolore animi mortua in arce Modoetiæ die quintadecima, ſeu decima octaua eiuſdem menſis.

Anno proximo Franciſco Caſtilioneo Præſuli Cremonæ defuncto Bartholomeo de Capris etiam Mediolanēſe ſubſtituto, Gabrinus Fundulus, cuius ope, & conſilio utebatur Carolus Caualcabos tam in re pacis, quàm belli, & cui æque, ac Carolo parebant arcium præfecti, ac alij magiſtratus, intendens occupare dominiū Cremonæ, facto tractatu cum Othone Tertio Parmæ tyrāno ſibi pollicito Cremonæ dominio, pręparato conuiuio in oppido Macçaſturmæ agri Cremonen. ſibi dono conceſſo per Carolum, eum redeuntem ex Mediolano, ubi cum Io. Maria ibi Duce fędus percuſſerat, Cremonam die uigeſima quarta Iulij unà cum Andreaſio I. C. filio Giberti, & multis alijs agnatis ſuis, ac primoribus ex itinere ſibi obuius factus conduxit in ipſam arcē, & ibi excepit hilari fronte, & pręparatis illic ſatellitibus neglecta omni fide, ac uiolato iure hoſpitij, & conuiuij incautum, & de eo non timentem, & iacentem in lecto unà cū alijs nouem ibi obtruncauit, & ad eum per Othonem Tertium admonitum 1406

de hac perfidia, & horrendo facinore ſtatim deſtinato Sparapano duce ſuo equeſtribus ſexcentū iuxta conuēta inter eos ipſis, & tribus millibus octo centum, & nonnullis cohortibus pedeſtrium inde properauit Cremonam, & dato ingreſſu in eam per arcem à Fundulo de Fundulis & Mapheo de Moris eius prefectis, & conuocato populo Cremonenſe ſuper ibi platea, & ad eum lunga habita oratione ipſis perſuadendo, ut uellent recipere illum in dominum, qui ſe aduerſus eos probè, ac iuſtè geſſiſſet, ſin minus ipſos ad id compuliſſet, ac ciuitatem diripi feciſſet, per Cremonenſes ob id, & cum uiderent illum eſſe fultū tot militibus deterritos receptus fuit in eorū dominum die uigeſima quinta Iulij, & cōmunitis ibi arce, & portis, ſimulans ſe uelle ire ſpaciatum extra eam cū Sparapano, & cui cōmiſerat Otho, ut ciuitatē teneret uſq; ad aduentum illuc ſuum, illum, ac milites ſuos bonis, ac blandis uerbis eduxit extra ipſam, & ſtatim eam regreſſus, & occluſis ipſius portis iuſſit Sparapanum, ſuis militibus, quibus non indigeret, illinc abire domum, quia dominium Cremonæ penes ſe tenere uolebat, ut Sparapano ita deluſo neceſſe fuerit inde redire Parmam ad Othonem, qui eum, quia permiſerat ſe deludi, capi, & decapitari iuſſit, & Fundulus, cum tredecim ex familia Caualcabouum audita nece Caroli, & aliorū ſe recepiſſent in arcem, eos in poteſtatem ſuā habitos, & alios ex primoribus factionis diuerſæ Cremonenſium, & ſibi infenſos, ac ſuſpectos, & inter alios illos de Picenardis, ut dominium Cremonæ ſibi ſtabiliret, unà cum Vgolino, & filio ipſius naturale infantulo humi alliſo, & corā patre immaniter necato iuſſit de medio tolli, eorumq; domos euerti, ac bona diripi, & etiam in uicis Rubechi, Plebis Delmonæ, Quiſtri, Sancti Danielis, & alijs agri Cremonenſis propugnacula Octo-

brio

brio menſe pręcedente munita demoliri, & in uico ſanct: Johannis in cruce arcem erigi, ex familia ipſorum de Caualcabobus ex uirtute omnipotentis Dei uno tantum infantulo Gulielmo nominato reſeruato, & dominio ipſo ſtabilito inducias fecit cum Io. Maria Vicecomite Duce Mediolani, & arcis ſanctæ crucis conſtituit pręfectũ Ioannem de Fundulis, & à Io. Maria Vicecomite habuit Soncinum ſub feudo. Graui penuria annonæ uigente, & ex graui frigore hyeme elapſa congelatis torrentibus.

Anno ſequente Otho Tertius Mediolanum obſedit, & cum Mediolanenſibus,& copijs Vicecomitis factis ibi nõnullis pręlijs inde eius atie profectus Placentiam, eam ingreſſus nocte pręcedente diẽ uigeſimã Septemb. diripuit, & inde etiam ibi cõmiſſis nonnullis leuibus pręlijs cum Iacobo Arcellano illic tyranno per eum expulſus redijt Parmam,& pingi fecit in eius ſcuto effigiem Arcellani uti proditoris,& coram ſe per armigerum deferri, & mox ſolenniter campana Parmæ ſonata ibi in foro comburri, eiusq; cineres exponi ſuper turre altiori, & illinc urgentibus uentis diſpergi per uniuerſas orbis partes iam die uigeſima ſexta Iulij recepto Burgo S. Donini à Rolando Pallauicino, Franciſcus Ruſca de menſe Martij expulit ex Nouicomio Vitanos, Petrus Colleo Bergomenſis olim expulſus ex Bergamo, & relegatus Mediolanum per Picceninum Vicecomitem uti hoſtis ſuus, inde cũ eius factione profectus Triciũ illud occupauit, & nec multo poſt à ſuis domeſticis occiſus fuit ſuperſtite Bartholomeo filio. Ioannes Suardus expulſo è Bergamo Picenino Vicecomite ab eius tyrannidem eo potitus fuit. Cabrinus Fundulus de menſe Maij Pandulphum de Picenardis,& duos eius filios iuſſit decapitari. 1407

Et anno ſequuto Cremonæ pretore Petro de Fuſio Parmenſe 1408

en'e intereum', & Othonem Tertium geſtum fuit bel-
im. Io. Maria Vicecomes die uigeſima prima Martij de-
oonſauit Antoniam filiam Malateſtæ de Malateſtis. Et
um Iacobus Arcellanus expulſus ex Placentia per Buci-
ardum Gallum die 22. menſis Auguſti occupaſſet Ver-
ellas in eum Facinũ Canem ducem ſuum ex Alexandria,
quam occupabat, deſtinauit copijs ſuis, & ſuppeditauit
Placentiam, & Genuam recepit die prima Iulij. Pandul-
phus Malateſta filius Galeatij tentata occupatione Me-
diolani inde re in lucem prodita Brixiam profectus eam
occupauit, illinc abſente Eſtore Vicecomite ibi Vicedo-
mino in pago Proualij, ubi eũ captiuauit, & mox dimiſit
recepto ab eo Pallazolo, quod unà cum Colonia, & mul-
tis alijs oppidis, ac pagis agri Brixienſis diripi, ac ferro, &
igne uaſtari comiſit, Frãciſcus Gonzaga occupauit Bozu-
lum, & Sablonetam Co. de Perſico.

Anno ſubſequuto Otho Tertius die uigeſima ſeptima
Martij apud Ruberiam, cum ibi cauſa ſedandi belli inter
eum, ac Nicolaum Principem Ferrariæ uigẽtis colloque-
retur cum Nicolao, in eius gratiam fuit obtruncatus per
Sfortiã, & Michaelem Attendulos, eius cadauere dimiſſo
in terris inde ſuis aufugientibus tracto Mutinam, & ab ibi
incolis lacerato, & tradito ſuibus ad deuorandum, & ſeu
ut aliqui dicunt Ruberiæ captiuatus, & illinc conductus
Ferrariã, & ibi decapitatus. Et Parmenſes die trigeſima
Iunij ob odium, quo ipſum proſequebantur, ac Regienſes
die uigeſima tertia Iulij ſe permiſerunt Eſtenſi, Guererio
filio Othonis in arce Parmæ obſeſſo per Sfortiam donatũ
ab Eſtenſe Monticulo cum inſigne adamantis turbinatis
incluſi annulo aureo. Rolandus Pallauicinus recepit Bur-
gum Sancti Donini. Veneti occuparunt Caſalemaius, &
Brixellum die octaua Iulij. Ioannes de Torſo occupauit
Son-

Soncinum ſibi data arce per Iacobum de Couo, cōmiſſa pugna inter Pandulphum Malateſtam, & adherentes ex una, & Theodorum Paleologum Marchionem Montisſferrati, Facinum Canem, & Hectorem Vicecomitem ex altera, eorumq; acies in ualle Rauagnana multi occubuerunt, & mox ſe compoſuerunt.

Anno 1410. Cremonæ prętore Anitio Turriano, auditoq; de menſe Ianuarij tronitu procelloſo, ac ſtella crinita die decima Martij conſpecta, Io. Maria Vicecomes cōſtituit rectorem Mediolani Bucicardum Gallum, eoq; diſſuadente Antonio Turriano ex conſultorib. Vicecomitis non admiſſo, & obſeſſo Nouio oppido Genuenſium per Paleologum, & Facinum, & Eſtorem Vicecomitem in ipſos acie profecto, & ibi utrinq; collatis ſignis profligato conſtituit Paleologum gubernatorem Genuæ. Ioannes de Vignate die decima Nouembris data pecunia Gallis tuentibus Placentiam pro Vicecomite eam occupauit. Facinus Canis bello infeſtauit Carolum Malateſtā occupantem ſpreta fide, ac tutela Vicecomitis Brixiam, ac Gabrinum Fundulum agris Cremonenſium, Bergomenſiū, ac Brixienſium depopulatis, & cum Vicecomes, ut ſe, ac Papienſes à moleſtijs, quas ſibi quotidie inferrebāt Caſtelinus Becaria, & alij factionis ſuæ curſitando, ac diripiendo agros Papienſium liberaret, pacem cum Becaria feciſſet, ſibi tradita arce pontis Ticini Papiam ingreſſus eam occupauit die uigeſima tertia Decemb. ibi bonis utriuſq; factionis direptis. Ruberto Bauaro Cæſare anno imperij ſui decimo mortuo ſubſtitutus fuit Sigiſmōdus Rex Boemiæ, & Vngariæ. 1410

Altero anno ſummus Pont. unà cū Sfortia ex Florentia abijt Bononiam, & Io. Maria Vicecomes redegit in ſui poteſtatem Bergomūm. Facinus Canis, Ioanne de Torſo 1411

capti-

captiuato in agro Bergomenſe per milites Gabrini Funduli occupauit Soncinum.

412 Anno ſequente Io. Maria Vicecomes Dux omniũ crudeliſſimus, & qui magnos canes ali faciebat, quos ad id aſſuefactos excitari iubebat in Mediolanẽſes, & alios ſibi exoſos, & ab eis crudeliter dilaniari in mane diei decimi ſexti Maij anni decimi ſui Ducatus in eccleſia ſancti Gotardi dum ibi intereſſet miſſæ, fuit occiſus per Paulum, & Andream fratres de Badagijs, Ambroſium, & Othonem Vicecomites, Ioannem Puſterlam, Franciſcum, & Luchinum del Farina, Ambroſium, Gabrielem, & Franciſcum de Aliprandis, Pariſium Concorregium, Magnum Paganum, illos de Mainis, & de Mantegatijs, & alios coniuratos in eum non ualentes illius crudelitati reſiſtere, unà cũ Squarzino Germano. Et Io. Carolus, & Eſtor filij Barnabouis Vicecomitis ingreſſi ſunt Mediolanũ, & Facino Cane ex oppido ſancti Euaſij Galliæ ſubalpinæ eius duce ſupremo die quarta Maij mortuo ex febre contracta in obſidione Bergomi inde delato Papiam, Philippus Maria annorum uiginti die uigeſima quarta Maij duxit uxorẽ Beatricem Attendulam relictam Facini quadrigenariam ingenti pecunia, ac ſupellectile ualoris aureorũ quatuorcentum millium, Alexandria, Vercellis, Nouaria, & Derthona, quas ſuppeditarat Facinus, habitis pro dote, & opera ipſius etiam receptis in eius partes Frãciſco Buſono nuncupato Carmagnola, & Sicco de Montagnana, ducibus Facini inter ſe diſcordibus, & conſtituto eius duce ſupremo Matheo Theutonico olim Pergulani milite eis, ac Vincentio Marliano pręfecto arcis portæ Iouis Mediolani adhortantibus, ac adiuuantibus recuperauit dominium Mediolani inde expulſis Eſtore, & Sacramoro, & Io. Carolo filijs Barnabouis illud occupantibus, & multis

com-

complicibus necis fraternę captiuatis,& ultimo ſupplicio affectis habuit Seprium die decima Iunij, & die decima octauà Nouembris redegit in ſui poteſtatem Modoetiā, cū Eſtore,qui illuc ex Mediolano aufugerat, introductus per ibi arcem, ac recuperauit Canturium Io. Carolo Vice comite cognominato Picenino illud occupante inde expulſo ducibus Carmagnola,& Caſtelino Becaria. Et Ioānes Lancius Bergomenſis ei dimiſit oppidum Molinellæ, in quo erat obſeſſus iā decennio per Malateſtam ſibi data multa pecunia,& conceſſis multis priuilegijs. Gabrinus Fundulus occupauit Pumenenghum illorū de Barbobus ibi Chriſtophoro,& Gabrino de Barbobus captiuatis unà cum Lancelago filio Chriſtophori, et conductis Cremonam, et ex eius iuſſu ab ibi turre altiore pręcipitatis,et occiſis, et etiam Cadegnanum, et atie profectus Soncinum illud obſedit ibi conſtructo propugnaculo, ad eius pręſidium impoſitis duabus cohortibus peditum, illucq; conducto tormento bellico, ex quo per bimeſtre continuum fuerunt proiecti globi ferrei in oppidum Soncini, illud oppugnando, illiusq, agros diripiendo, et Soncinates nō ualentes ei reſiſtere ſe ſubieceerunt Ioanni Tuſco ductori equeſtrium Pandulphi Malateſtæ, et cui parebant Cadignanum, Funtanella, Couum, Antiniate, Romanum, et nonnulla alia municipia ibi finitima, et nupta erat filia Iacobi de Couo pręfecti arcis Soncini, et qui expugnauit illud propugnaculum inde expulſis militibus Funduli, et mox inter eos, dum uixerunt, fuit bellum continuum.

Et cum Gabrino, et Cremenſibus, et Nouicomenſibus confederatis die duodecima Nouembris fecit inducias Philippus Maria Vicecomes, Bartholomeo de Capris pręſuli Cremonæ, dum factus fuiſſet Archiepiſcopus Mediolani ſubrogatus fuit auſpicijs Funduli Conſtantius a-

gnatus ſuus. Et Reſpub. Cremonen̄. conceſſit die quinta Ianuarij mercatoribus fuſtanei pallatiū ſanctæ Agathæ. Sigiſmundus Cæſar ad tollendum ſciſma Eccleſiæ, Gallorum, & Anglorum Reges conuenit.

1413 Anno ſequuto Pandulpho Malateſta menſe Iunio copijs ſuis curſitauit agrum Cremonenſem, Cremonamq; obſedit, ac tormentis bellicis illuc conductis illam oppugnauit, & facta eruptione in eum per Fundulum eius atie repulſus fuit, nõnullis ex ipſis tormentis obturatis clauis ferreis. Ioannes Summus Pont. ex Bononia ſe recepit Mantuam Bononienſibus tunc ſe uendicantibus in libertatem arce ibi erecta demolita, & mox Cremonā, & illinc Laudam. Et Sigiſmundus Cæſar ex Pannonia acceſſit in Galliam ciſalpinam, & Papiam profectus ibi ſummo cum honore fuit receptus per Vicecomitem, & illinc et Laude ad ſummum Pont. ubi in eccleſia ibi cathedrali in die Natalis Dominici celebrauit miſſam, & Cæſar ad eam cecinit Euangelium exiuit edictū ab Auguſto Cæſare, & creauit equitem Ioannem de Vignate ibi, ac Placentiæ tyrannū. & Io. Iacobum Paleologum filium Theodori, conſtituit Vicarium ſuum in Italia ibi aſſiſtētem, unà cum Franciſco Gōzaga Mantuæ Regulo, & dum die decima octaua Maij eſſet Vtini in regione Foriliuij in gratiam, & ad poſtulationem Funduli conceſſit priuilegium, ut poſſet haberi Cremonæ gymnaſium, in quo poſſet uacari oībus ſcientijs, & in eis creari doctores cum eiſdem immunitatibus, quibus fungerentur Lutetia, Bononia, & aliæ ciuitates, in quibus forent huiuſmodi gymnaſia.

1414 Et anno ſubſequuto ipſe, & ſummus PP. ex Laude iuerunt Placentiam, ubi comiter, & ſummo cum honore recepti fuerunt per Viniatenſem Cæſari conſignatis clauibus portarum, eiſq; munitis prēſidijs, & illinc die ultima

Ianua-

Ianuarij acceſſerunt Cremonam, quam ſummus Pont. ingreſſus fuit per portam Padi, & Sigiſmundus per portam ſancti Lucæ, & ibi per Fundulum egreſſum arcem, & eius, ac ciuitatem conſignatis clauibus Sigiſmundo ſummo cũ honore recepti fuerunt, & comitia habuerunt aduerſus Landiſlaũ de eo expellendo ex latio, ubi occuparat multa oppida eccleſiæ, ac Piceno, & Hetruria, ubi gerebat bellũ aduerſus Florentinos, & quibus comitijs interfuerunt Fundulus, & Thomas Mocenigus patritius Venetus, & ꝑ Venetis Legatus, & inde iuerunt Mantuam, ubi etiam ſummo cum honore eos ſuſcepit Gonzaga; & ibi adhuc ab ipſis habita fuerunt comitia in Landislaum, & mox ex Mantua ſnmmus Pont. iuit Bononiam, & ibi iuſſa inſtaurari arce ibi demolita (ut pręfertur) illinc diſſuadentibus amicis de menſe Septembris iuit in Germaniam, & Conſtantiam urbem prouinciæ Maguntinæ, ubi indictum fuerat conciliũ, licet iam pronunciaſſet illud Romæ fieri debere, tranſmiſſis iam ob id in Germaniam duobus cardinalibus Conſtantiam, ad quam applicuit die uigeſima-octaua Octobris iam multis prelatis, & principibus tum Italię, tum aliarum regionum chriſtianorũ illuc profectis, & nec multo poſt Sigiſmondo Cæſare, qui & in Natali Dominico Conſtantiæ celebrata miſſa per Ioannem ſummum Pont. ad eam rurſus uti diaconus cecinit euangeliũ exiuit edictum à Cæſare Auguſto. Vicecomes à Georgio Benzono, dum per Malateſtam bello infeſtaretur, cũ accuſando, quòd aduerſus ipſum opem tuliſſet Fundulo, habuit Cremam, eiusq́; ac Pandini conſtituit comitem ſub feudo.

Anno 1415. Cremonæ pretore Auguſtino de Ozula Parmenſe inchoata fuit generalis Synodus Conſtantiæ, cui interfuerunt Ioannes Coſſa, Sigiſmundum Cæſar, triginta 1415

ginta duo Cardinales,quatuor Patriarche,Archiepiſcopi quadraginta ſeptem,Epiſcopi centum ſexaginta,ac multi Abbates,& Prelati,ac religioſi,& inter eos Franciſcus Regatius Cremonenſis filius Iacobi ex Apolonia de Oculo auri ex religioſis ordinis Minorum Conuentualium diui Franciſci, & inſignis Theologus, & ob eius eximiã doctrinam, & diſputationes mirabiles ibi factas fuit creatus epiſcopus Bergomi, & triginta millia equeſtriũ, & facta fuit Sanctio Synodum legitimè congregatam habere ſtatim à Chriſto poteſtatem. Bononienſes Antonio Galleatio Bentiuolio, Guidone Pepulo, & Matheo Canedulo ducibus expulſo ex Bononia legato apoſtolico ſe uendicarunt in libertatem demolita adhuc ibi arce, & apud eã cõmiſſa pugna inter eccleſiaſticos Gonzaga Principe Mãtuæ, & Andagauienſes Pandulpho Malateſta ducibus, & ſuccumbentibus Andagauienſibus Malateſta illinc aufugiens in agrum Cremonenſem eius copijs, ipſo occupato preter oppidum Piceleonis, & Caſtrumleonis obſedit, & oppugnauit Cremonam, & cum nequiuerit occupare, habita pecunia à Fundulo, & ſibi reſtitutis omnibus, quæ occuparat, illinc abijt. Et Gonzaga exuit Caualcaboues Vitelliana.

516 Anno proximo Ioanne Pragenſe, & Ioanne Huſſo hæreticis Boemiæ Conſtantiæ ibi in Synodo factis diuerſis Seſſionibus, ac diſputationibus per Theologos ex omni ditione Chriſtianorum illic coactos coram Sigiſmundo Cæſare data omnibus copia dicendi, quicquid ſentirent de religione chriſtiana, cum nunquam ab eorum hæreſi aliquibus argumẽtis, ac exhortationibus potuerint flecti, damnatis ad ignem, & combuſtis. Et Ioannes Vigles eorum preceptoris damnata doctrina, Ioannes Coſſa multis uitijs ſibi obiectis, quibus laborabat, ad euitandam cen-

ſuram

ſuram bonorum illinc aufugit cum eius familia, & multis cardinalibus per ipſum creatis auxilio Federici Ducis Auſtriæ Seculiam,& mox Liburghum, & dum profici'ceretur ad Ducem Burgundiæ itinere retractus, in uico ſancti Marci propè Conſtantiam carceratus, & mox conſignatus Ludouico Romano comiti Pallatino, & carceratus non longè ab Edelburgo datis ſibi cuſtodibus Theutonicis ignaris idiomatis latini priuatus fuit Pontificatu ex ſanctione Synodi per eum approbata. Et Carolus Malateſta loco Angeli Cornelij, qui etiam creatus fuerat ſummus Pont. & cum mandato ſuo ſpeciali miſſus Conſtantiam ad Synodum certioratus de ſanctione facta per eum, ut Cornelius quoq; ſe abdicaret à Pontificatu, ſedendo in ſede apoſtolica ad id ibi parata cum inſignibus, & indumentis pontificalibus ſe ab eo ſolemniter abdicauit. Petrus Lunenſis antipapa autem, quamuis Sigiſmundus profectus cum legatis Synodi ad Reges Gallorum, & Aragonum fautores ſuos, & ad eum omne ſtudium adhibuerit, ut ipſe quoq; pro quiete Reip. Chriſtianæ deponeret pontificatum, & ab eo defecerint Hyſpani, & alij, qui prius ei adheſerāt pręter Scottos, & Arminiacos opinionem ſuam adhuc ſequentes pontificatum ipſum nunquam uoluit deponere, ſed cognita eius pertinacia per Synodum ab eo fuit depoſitus. Vicecomes die ſexta Aprilis Leucum recuperauit, & de menſe Auguſti Laudā dolo ibi captiuatis Ioanne, & Iacobo, & Ludouico patre, & filijs de Vignate, & cōductis Mediolanum, & ibi furcis ſuſpenſis, & die undecima Septemb. habuit Nouicomiū à Ruſconibus eis data pecunia cum comitatu Lugani.

Anno ſequente Cremonæ pretore Antonio Baraterio 1417
I. C. Placentino redegit in ſui poteſtatem Triciū Matheo Theutonico illius duce ſupremo illic infirmato ex fluxu

uentris, & cum illinc fuiſſet delatus Mediolanum, ibi mortuo, eiq; ſubſtituto Garmagnola, eo duce recepit Cremã ex proditione facta in Georgium Benzonum eam occupantem per eius nepotem ad id inductum pecunia, ac pollicitationibus à Carmagnola, adoptato in Vicecomitum familia, data etiam ei ex ipſa uxore, eumq; iuſſit obſidere Placentiam anno ſuperiore occupatam per Filippum Arcelianum, & Georgio Valperga etiam duce ſuo die tertia decima Maij equeſtribus circiter ducentum profecto Sõcinum nocte diei quintidecimi nulla habita ratione fęderis, quod erat inter Vicecomitem, & Fundulũ occupauit Caſtrum Vicecomitis, & ibi dimiſſis decem & octo militibus ad eius cuſtodiam eo Georgio profecto ad municipium Ponzonorum, Fundulus illuc profectus ipſum ibi occiſis eis militib. recuperauit, & mox dimiſit, & inchoato bello inter eum, & Vicecomitem Carmagnola dimiſſa Placentia eius atie ingreſſus agrum Cremonenſem, & ibi coniuncta cum turmis Valpergæ, & Ioannis Olgiati etiam ducis Vicecomitis, die tertia Iulij per Iacobum Couum, & Petrum de Barbobus pedeſtribus Soncinatibus ſexaginta, & foſſoribus centum pro Vicecomite occupato Tribulo ad principium Iulij cepit Soreſinam, Grugnitortum, Luignanum, & uicum ſancti Ioannis in cruce, & multas alias terras agri Cremonenſis, & die duodecima obſedit, & uigeſima recepit uicum Iouisaltæ inde abductis quamplurimis tormentis bellicis, quæ ibi erant, & mox Pumenenghum, & parte exercitus traiecto flumine Abduæ ea ingreſſus agrum Laudenſem dimiſſo Pergulano equitib. tercentum ad cuſtodiam terrarum occupatarum in agro Cremonenſe. Fundulus die prima Auguſti expugnauit Plebem Dulmonæ, ad cuius pręſidium erant equeſtres circiter ducentum, & pedeſtres quinquaginta multa ſupellectile,

lectile, & annona, & inter quos fuerunt Cremonenſes circiter centum,qui fuerunt capti,& conducti Cremonā. Et cum in auxilium Funduli ſuperueniſſent Nicolaus Tolentinas, & Biancharellus ex ducib. Malateſtæ copijs ſibi per eum deſtinatis recuperauit Piſcarolum, Soreſinam, Caſalebuttanum, Caſalemoranum, & Grugnitortum, & multas alias terras ſibi adeptas per Carmagnolam, & ad quarum pręſidium erant equeſtres circiter quinq; centū ſub Pergulano, Olgiato, & Ioanne Cremonenſe ēt duce Vicecomitis, cum multa ſupellectile, & annona, & qui fuerunt captiuati. Et incolæ Caſteleti de Ponzonibus, & uicus ſancti Ioannis in Cruce metu,ſeu odio Funduli ſe permiſerunt Malateſtæ tunc degenti in Flaminia. Et Tolentinas die nona, & decima Nouembris expugnauit tormētis bellicis Pumenenghum ibi occiſis octo, qui erāt ad eius pręſidium. Et Fundulus die duodecima recepit Bordolanum, & expugnauit Maccaſturnam. Carmagnola autem die ſecunda Auguſti in poteſtatem Vicecomitis iam potiti Vercellis redegit Placentiam pręter ibi arcem ſancti Antonini,& Vrbiculā ei reſiſtentibus Becarienſibus, Thoma Fulgoſio Duce Genuæ, ac Pandulpho Malateſta fęderatis Philippo Arcellano ibi tyranno inde expulſo, & diripuit, omnibus ibi incolis iuſſis abire Laudam, & Papiam, ſed non multo poſt Arcellanus eam ingreſſus omnia, quæ illic remanſerant rapuit, peſte tunc in Italia ſęuiente.

Et Vicecomes anno ſequto Carmagnola duce debellauit in agro Papienſe Becharienſes nonnullis ex eis occiſis Papiæ, ibi capto Lancellotto, & furcis ſuſpenſo, & Vigleria, & nonnullis alijs oppidis ibi finitimis, quæ occuparant Becharienſes,& mox proditione oppido Gauij receptis mouit bellum Antonio Fulgoſio Duci Genuenſiū, 1418

eius, ac Genuenſium exulum atic ingreſſo Vallem Pulceſarã, & ibi captiuato Bartholomeo fratre Philippi Arcellani, & filio, & die uigeſima Maij captis Placentiæ arcibus poſt lungam earũ obſidionem, illuc conductis, & ibi ante mœnia ſuſpenſis ad furchas, illinc expulſo Arcellano, & profecto ad ſtypendium Venetorum, & mox Patauij mortuo ſuperſtitibus Lazaro filio, ac filia mox nupta Thadeo Eſtenſi. Die uigeſima quinta Maij equeſtres ultra mille quinq; centum cum foſſoribus quatuor centũ Malateſtæ reguli Brixiæ concurſarunt, ac deuaſtarunt agrum Soncinatum ibi omnibus ſegetibus, ac arboribus inciſis, fundiſq; direptis, in quos, dum Soncinates habitis in eorum auxilium à Vicecomite equeſtribus quatuor centum irruiſſent, die uigeſima ſeptima utrinq; cõmiſſo certamine eos inde repulerunt, ex illis captiuatis ſupra quinquaginta, & duodecim occiſis. Et die uigeſima nona ex copijs Funduli, dum irrupiſſent agros Romenenghi, ab ibi incolis fuerunt captiuati ſexaginta, & ſex occiſi. Conſtantiæ, dum ibi duraſſet Synodus per quadriennium, quo ſedes apoſtolica uacaſſet, die undecima Nouembris, & ſolemnitatis diui Martini horis tertiarum per cardinales ibi cõgregatos, & alios ſex ex unaquaque natione electos per Synodum fuit creatus ſummus PP. Odo Columna patre Agapeto cardinalis tituli ſancti Georgij ad uellus aureũ, & nominatus Martinus Quintus, cuius pedes oſculatus fuit Sigiſmundus Cæſar prius ingreſſus conclaue nulla habita ratione ſuæ dignitatis, & multis gratijs actis electoribus ꝑ eos tãto uiro electo, & qui approbata Synodo ſanciuit aliam celebrandam eſſe uſq; ad quinquennium, & aliam illinc ad ſexennium, & mox ſingulo decennio in aliquo loco idoneo, ut de rebus Reipub. chriſtianæ pertinentibus tractaretur, & pro prima elegit Papiã. Et Alemanum

manum Aldimarium Florentinum Cardinalem tit ſancti Euſebij cum poteſtate legati à latere deſtinauit in Aragoniam, ut pœnis, ac cenſuris eccleſiaſticis cogeret Petrũ Lunenſem illic ſe continentẽ in oppido Inſulæ Paniscoliæ ſe abdicare à pontificatu ꝑ eum nunquam depoſito, licèt enixè rogatum per anticardinales qui ſecum erant, & ex eis quatuor, ac Scotti ab illo defecerint.

Et anno ſubſequuto die decima nona Maij diſſoluta 1419
Synodo Conſtantiæ illinc per Sabaudiam redijt in Italiã, & die duodecima Octob. Mediolanum iuit, & ibi ſummo cum honore, ac læto uultu receptus fuit per Vicecomitẽ, & illinc iuit Brixiã die decima octaua, & inde Mantuam, & ibi eo, & Gonzaga authoribus inter Vicecomitem, ac Malateſtam; ei anno præcedente, quia opem tuliſſet Arcellano, ac Fundulo moto bello per Vicecomitem, ac dolo adepto Bergomo ſibi prodito per Guidonẽ della Capella ibi arcis cuſtodem Carmagnola duce, facta pace Malateſtæ dimiſſa Brixia, quouſq; uixiſſet, ex Mantua abijt Ferrariam, & illinc Florentiam, omiſſa Bononia, quæ in libertatem ſe uendicarat expulſo illinc præſidio eccleſiaſtico, & Florentiæ epiſcopum creauit archiepiſcopum ei ſuppoſitis pręſulibus Piſtorienſe, Volaterano, & Feſulano, & iuſſit inſigniri Ioannam Andagauienſem corona utriuſq; Siciliæ, ut ab ea haberet copias auxiliares in Brachiũ obſidentem arcem Adriani Romæ. Carmagnola die prima Maij exercitu Vicecomitis irrumpit agrũ Cremonenſem, & ex eo cępit Caſtrum nouum buccæ Abduæ, ac diripuit ibi rectore furcis ſuſpenſo, & terras Maleti, & Maccaſturmæ, ac expugnauit Tribulum, & mox cępit Picceleonem cũ arce, & die duodecima Iunij Platinam, quam diripuit, & mox fermè ibi omnia redegit in ſui poteſtatem pręter uicum Binæ, & Caſtrumleonis Malateſta atie auxiliari ei

reſiſtente quamplurimis ibi in locis captiuatis,& ad tecta laqueo ſuſpenſis, quia ei obſtitiſſent. Et Ioannes Olgiatus cognominatus Piceninus obſedit parte exercitus Cremonam. Et Vicecomes à Rolando Pallauicino habuit Burgum ſancti Donini, & à Rubeis, & Peregrinatenſibus oppida, quæ occuparunt in agro Placentino. Et Beatricem Attendulam eius uxorem inſimulatam de adulterio cum Michaele Orobello eius pincerna, ſeu citharedo cũ eo decapitari iuſſit in oppido Abiati Graſſi de menſe Decembris. Egidiolus Cauitellius atauus meus I. C. celeberrimus, & qui publicè docuit leges Perusij, Patauij, Ferrariæ, eius quoque reformatis ſtatutis, & multis alijs ciuitatibus Italiæ, & multa compoſuit in iure, obijt die uigeſima Martij, eiusq; corpus tumulatũ fuit in ſacraſtia eccleſiæ diui Bartholomei culta ꝑ religioſos Carmelitas D. Sanctæ Mariæ Cremonæ, ſuperſtite Nicolao filio etiã Iureconſulto ex Magdalena Regazola coniuge.

1420 Anno milleſimo quadringenteſimo uigeſimo Redemptionis humani generis Vicecomes die decima octaua Februarij ingreſſus fuit Cremonam ſibi deditam per Fundulum noſcentem ſe ei imparem, & nec poſſe reſiſtere, poſtquam obſeſſa fuerat per quadrimeſtre, ibi inter Vicecomitis, ac Funduli copias cõmiſſis multis leuibus prelijs, in quibus multi occubuerunt, per Vicecomitem dimiſſis Fundulo Caſtroleonis, ac omnibus bonis olim Vgolini Caualcabouis, ac ſolutis aureis quadraginta millibus, & per eum data promiſſione de ſeruanda ſibi fide, illic conſtituit pretorem Sanſonẽ de Ariſijs. Et à Nicolao Eſtẽſe principe Ferrariæ die uigeſima quinta Octobris habuit Parmam ſibi in gratiam Summi Pont. dimiſſis Mutina, & Regio, & Vercellas, Alexandriam, & Haſtam à Iacobo Paleologo Marchione Montisferrati, & indignatus in Pandulphum

dulphum Malateſtam tyrannum Brixiæ, quia Arcellano, & Fundulo opem tuliſſet aduerſus ipſum prĕter fœdus ſecum factum interuentu ſummi PP. (ut prĕfertur) innita ſocietate per decennium cum Florentinis, ac Venetis ēt odio proſequentibus Malateſtam, quia Martinum Fauentinum eorum ducem,& per ipſos ſibi deſtinatum in auxilium immeritum occidiſſet, illi mouit bellū Carmagnola duce, qui ingreſſus agrum Brixienſem exercitu obſedit, ac expugnauit, euertitq; Vrceos inde aufugientibus Brixiam ad Malateſtam Andrea de Leuco, & Bernardo de Bella muſa eius ducibus ad ibi prĕſidiū, & ferè toto agro potitus fuit excepto oppido Gardæ ad cuius prĕſidiū erat Nicolaus Tolentinas quatuor centum equeſtribus,& poſitis caſtris ad Montemclarum, inde ipſum fugauit uſque Carpanetulum, & ibi captiuauit Ludouicum Melioratū principem Firmi nepotem Innocentij olim ſummi Pont. profectum in auxilium Malateſtæ quinq; centū equeſtribus, & bis millibus pedeſtribus, & mox obſedit Brixiā, & ibi in collo eo uulnerato ſibi ſubſtitutus fuit Gaſparinus Vicecomes die ſeptima Octobris.

Et altero anno die undecima Februarij habito Regio ab Eſtenſe, & mox ei dimiſſo die ſexta decima Martij potitus fuit Brixia inde abeunte Malateſta in Flaminiam ad urbes ſui dominij. Et die quinta Aprilis habuit à Suitenſibus Dondoſulam, & Belinzonam, illosq; cum ob id indignati irrupiſſent ad Ticini amnē, & fines Ducatus Mediolani repreſſit Carmagnola, & Pergulano ducibus eis exercitu occurrentibus,& utrinq; cōmiſſo certamine die quinta Iulij ex eis occiſis ultra bis millia, & ex ſuis cad ētibus quatuor centum. Et die quartadecima Iunij recepit Albigaunum. Et aduerſus Galuanum de Caimis,qui arcem iuſſu Vicecomitis ad Lanzanum conſtruxerat, & oc- 1421

cuparat, deſtinauit copijs Galeatium Gonzagam, & dum inter eas, & Caimi copias multis cōmiſſis leuibus prēlijs, & ex ſuis amiſſis tribus millibus ſuperuento Sigiſmundo Cæſare ex Germania cum inde abijſſet, Carmagnola occurrens exercitu Vicecomitis Sigiſmūdo Cæſari ingreſſo agrum Brixienſem, & hinc inde collatis ſignis profligato ex ſui exercitus deſyderatis quatuordecim millibus, & Vicecomitis tribus millibus, reliquis, ex quibus multi ēt fuerunt ſpoliati per Philippenſes, & Brixienſes, Sigiſmundus ꝑperauit in Germaniā, & Carmagnola arcem ipſam expugnauit, & ſolo æquari iuſſit. Et mox Vicecomes eius iuſſu Cremonæ inſtauratis arcibus ſanctorū Lucæ, & Michaelis iuſſit eū ope Raphaelis, Baptiſtæ, & Abrami Adurnorum, et Franciſci Spinolæ, & aliorum exulum Genuenſium obſidere Sauonam Spineta Fulgoſo eam tuente, omnesq; Genuenſes preter Fliſcos recepit in ſui partes Thoma Fulgoſio eorum duce exautorato ei conceſſa Sarzana, & pace facta cum Florentinis eorum dñijs diſtinctis limitibus Macra, & Cruſto fluminibus iuſſit mox obſideri Genuam, & per Thomam Fulgoſium Portu Liburni olim per Genuenſes Piſanis adepto, uendito Florētinis pretio aureorum centum uiginti millium, & dum Fliſchi affines Fulgosij declinarent in partes Vicecomitis nouem triremibus munitis, eisq; prēfecto Baptiſta fratre, & per eum innita pugna cum exulibus Genuenſibus habentibus ſeptem triremes profligato, & captiuato cum multis alijs factionis Fulgoſiorum die ſexta Nouembris, ſeu nona Decembris Genua potitus fuit, dimiſſis Fulgosijs Sarzana, & ſex alijs oppidis. Summus Pont. die uigeſima Septemb. requiſitus per Rom. ex Florētia abijt Romā, ubi receptus fuit ꝑ ibi incolas ſumma cum lētitia, ac pompa Guidone Vicecomite Cremonæ prētore.

Et

Et anno ſequente Alouiſio de Beſutio Mediolanenſe, 1422
& Conſtantio Fundulo ibi præſule defuncto ſubſtituto
Venturino de Marnis Bergomenſe Io. Franciſcus Gonzaga princeps Mantuæ profectus Mediolanum ad Vicecomitem ei congratulaturus ob tot uictorias, & nec hyllari uultu admiſſus, & monitus animum ſuum fore ab eo uendicandi omnia, quæ occuparat ex agro Brixienſe, & Cremonenſe dominij ſui, redijt Mantuam, & fędus percuſſit cum Venetis, & Florentinis timentibus potentiam Vicecomitis, & ne aduerſus eos moueret arma inſimulando Venetos, quòd nixi fuiſſent armis retinere in dñio Brixiæ Malateſtam, & quia pręter fædus initum cum Florentinis, ne progrederetur ultra flumen Macram, & nec uexaret armis Bononiam, concesſerat Vicecomes ultra ipſum flumen Thomæ Fulgoſio exuli Genuēſi oppidū Sarzanæ, & Bononienſes ſocios Florētinorum in partes ſuas flexerat, eorumq́; milites conduxerat ad ſui ſtypendiū, & unà cum exulibus Genuēſium Florentinos, & etiam Venetos infeſtabat. Et Georgium Benzonum ſibi inſimulatum per illius inimicos, quòd in eum per illum machinaretur, exuit Pandino, & conceſſit Cremonenſibus in Parmenſes ius exigendi uectigal pro mercibus, quæ conducerentur per flumen Padi ad eius partes inferiores, ad locū Cellæ finitimū agro Cremonenſi, ac Parmenſi. Thyberis aquis ipſius adeo auctis de menſe Nouembris, & per portam Flaminiam ingreſſis omnem urbem in plano ſitam inundauit, templumq́; Pantheon impleuit uſque ad altare, ut eque per eam, ac per alueum Thyberis nauigatum fuerit, & decreſcens ibi graue damnū intulit animalibus, & alijs ſecum abductis.

Papiæ anno ſequuto inchoatum fuit concilium iuxta 1423
memoratam Sanctionem, & ibi ſæuiente peſte illinc
tran-

ranſlatum Senas, & cum Alphonſius Arago ægre ferens
Sum. Pont. contuliſſe titulũ regni Neapolitani Ludouico
Andagauienſi, renouaſſet cauſam Petri Lunenſis adhuc
iuentis in Paniſcola aliquibus ex congregatis in cōcilio
pecunijs, & pollicitationibus in ſui ſententiam pertractis,
tatim diſſolutum approbatis omnibus decretis, quæ ad
idem Chriſti pertinerent, & indicto alio concilio Baſileæ
llinc ad ſeptennium. Mortuo Georgio Ordelapho Fori-
iuij tyranno ſuperſtitibus Theobaldo, & Catherina filijs
ex Lucretia Alidoſia filia Ludouici reguli Fauētiæ, & Fo-
riliuienſibus male animatis in eam, quia uteretur opera
Imolenſium penes eos, & Imolæ educato Theobaldo de-
cennali, & per Catharinam eius ſororem uxorē Thomæ
Fulgoſij ad eos ab ipſa auertendos empto Bologneſio
propè Foriliuium ab Antonio Bentiuolio Bononienſe,
Vicecomes innuens uelle opitulari Lucretiæ, trāſmiſit de
menſe Februarij Lugum agri Ferrarienſis, & ditionis Lu-
douici Com. Cunij aciē equeſtriũ quatuor milliũ ſeptem
cētum ſub Carmagnola, & alijs tredecim ſuis ducibus im-
pigerrimis, & expulſis Catharina, & Bentiuolio ex Bolo-
gneſio per Alphonſium Carillā Hiſpanũ legatum apoſto-
licum Bononiæ. Et cum Lucretia timens Vicecomitem
ſpreto eius auxilio habitis copijs auxiliaribus à patre ſe
recepiſſet intra pallatium Foriliuij, Foriliuienſes innita
coniuratione cum Vicecomite arreptis armis illud unà
cum Lucretia in poteſtatem ſuam redigerunt, eiectiſq; ex
Foriliuio magiſtratibus in illud introduxerũt Montagna
nam ex Vicecomitibus ducibus mille equeſtribus Aloui
ſio Storcio, & Alexandro Loculo Ferrarienſib. uerba fa-
cientibus ad Foriliuienſes tumultuantes ſedandos noīe
Eſtenſis Ducis Ferrariæ, & Lucretia illinc fuga elapſa ad
Forum Pompilij ſibi unà cum Rauualdino, & Humalo oppi-
dis

dis ex agro Foriliuiano per Imolenſes defenſis, Foriliuienſes, & equeſtres Montagnanæ eā inſecuti potiti ſunt arce fori Pompilij, & alijs agri Foriliuienſis, & cum Florentini deſtinaſſent in auxilium Lucretiæ ſexcentum equeſtres ſub Chriſtophoro Lāuelano, & Georgio Albitio, quibus curſitarent, ac diriperent agrum Foriliuienſem, Vicecomes in eos tranſmiſit alios ſexcentum equeſtres ex agro Brixienſe, ubi habebant ſtatiua, ſub Fabritio Capuano, & per eos, & alios Vicecomitis, & Foriliuienſes cōmiſſis multis leuibus prælijs cum Florentinis, & copijs Lucretiæ, & in eius auxilium per Florentinos tranſmiſſis alijs tercentum equeſtribus ſub Malateſta Ariminij, & Ceſennæ regulo, & die ſeptima Septembris, qua Foriliuienſes abducebant ex eorum agris uuas, licèt immaturas, innito graui prælio apud flumen Bidentium, & Runchum, Florentini, & ſocij, ad quos uictoria prius inclinabat, ſuccubuerunt multis utrinq; cadentibus, & Florentinorum ducibus aufugiētibus ad forum Pompilij, & mox Malateſta ad Brētinorium, & inde Ceſennam ad Carolum fratrem ibi regulum.

Vicecomes anno ſubſequuto Cremonæ pretore Ambroſio Spinola Genuenſe die quinta Februarij dolo, & opera Sicij, & Pergulani ducum ſuorum occupauit Imolā Ludouico Alidoſio ibi regulo captiuato, & illinc cōducto Mediolanum, & inde Modoetiam, & ibi carcerato, & detento uſq; ad mortem, ac Cunium Ludouico ibi comite mortuo ſuperſtitibus Alberico, & Malateſta eius filijs, ſub prętextu illis auxilium ferrendi, & Albericus, qui erat ad ſtypendium Venetorum, profectus Mediolanum ad Vicecomitem ab eo petita Cunij reſtitutione, & nec obtenta, & ob id in eū indignatus profectus ad Florentinos, eiſq;, ſe, & ſuis cōmendatis per ipſos ad ſui ſtypendium 1424

con-

onductus fuit ſexcentum pedeſtribus, quibus oppida
Maſſæ,Zacchonariæ,& ſanctæ Agathæ tueretur, & Floré-
ini ad eos miſſo per principem Ferrariæ Pallãte Strocio,
& per Vicecomitem Franchino Caſtilioneo, & etiam ad
Genuenſes Hibleto prçſule Genuenſium Genuam ad eos
diuertendos ab ope Lucretiæ, & p Florentinos alijs lega-
tis ad Vicecomitem cauſa pacis tractandæ cum eo, quos
audire noluerit, percuſſo fçdere cum legato apoſtolico
Bononiæ, & accepto in eorum partes Thoma Fulgoſio,
ipſi indixerunt bellum, & cõſcriptis duodecim millib. pe-
deſtrium, & ſex millium equeſtribus ſub Carolo, & Mala-
teſta Malateſtis,& coactis ad pontem Ronchi obſederunt
Foriliuium, ad cuius prçſidium erat Sichus quatuor cen-
tum equeſtribus, & Bonus Ioannes Trottus, & Perinus
Tronus duces Ferrarienſes aderant ad prçſidium Lughi,
& Imolæ, & cum Florentini expugnatis Flauiano, & Su-
mana oppidis Foriliuienſium ualdè prçmerent Foriliuiũ,
ubi etiam ſæuiebat peſtis, inter Foriliuienſes, & Floren-
tinos illic factis multis leuibus prælijs, & Albericus ex
eius oppidis facta incurſione in agrum Imolenſem, ac
Lughum, ipſum etiam ualdè oppreſſiſſet, Vicecomes ad id
prohibendum illuc ex Gallia ciſalpina tranſmiſit Pergu-
lanum, & Guidonem Taurellũ equeſtribus quatuor mil-
libus, & pedeſtribus mille, quibus obſederunt Albericũ
in oppido Zachonariæ, in quod pedem retulerat, & Flo-
rentinos, dum per ipſum in ſui auxilium accerſiti ei opem
ferre uoluiſſet Carolo, & Pandulpho Malateſtis, Nicolao
Tolentinate, Vrſo Co. Montis Rotondi, Gentile Vrſino,
Arditione Carrarienſe, Georgio,& Venturino Benzonis
Cremenſibus ducibus, eis copijs ſuis occurrẽtes ad Seno-
galiam ibi utrinq; collatis ſignis profligarũt Carolo Ma-
lateſta, Vrſo Co. Montis rotondi,& Carrarienſe captiua-
tis,

tis,& conductis Mediolanum unà cum multis alijs, Pandulpho Ariminium, & Tolentinate Ceſennam aufugientibus, quamplurimis eorum militibus etiam cæſis. Taurellus irrumpendo agros Ceſannatum,& Ariminienſium ibi oppida Vermiculæ; ſancti Archangeli, & Sauignani, & multa alia oppida occupauit,ex eis Vermicula,quia ibi incolæ ſibi aliquando obſtitiſſent, diripi iuſſa, & cũ uellet etiam Ariminium occupare, monitus per Vicecomitem, ne ulterius progrederetur ab eius obſidione abſtinuit. Et Vicecomes Carolum Malateſtam ad ſe perductũ benè habuit, ac tractauit, dimiſitq; donatũ multis muneribus ſibi facta promiſſione ſe aduerſus eum nunquam arma ſumpturum. Sed mox Pergulanus captiuauit Galeatium filiũ Malateſtæ reguli Piſauri diuertentem, & cum uxore ſe oblectantem ad Gradinam uicum, eorumq; bona, ac incolarum diripuit.

Anno milleſimo quadringenteſimo uigeſimo quinto ortus Dominici Ioannino Adurno Genuenſe Cremonæ pretore Vicecomes Franciſcum Sfortiã ab eo pro ſummo Pont. debellato Nicolao Tricio Fulginij Tyranno, eiq; parere recuſante plurimis eius oppidis in ius eccleſiæ uendicatis conduxit ad ſui ſtypendium, & unà cum Guidone Taurello tranſmiſit copijs in Flaminiam aduerſus Bernardum Vbaldinum, & Nicolaum Piceninum duces Florentinorum, & per Sfortiam poſitis caſtris ad Fauentiam aduerſus Manfredum, & per Taurellum ad Burgum aduerſus Vbaldinum, & ibi utrinq; conſertis manibus ſuperato,& captiuato Vbaldino multa hincinde cæde ædita, & Tyfernatibus, Petramolenſibus, & alijs Hetruriæ populis declinãtibus in partes Vicecomitis, eiusq; partes quoq; amplectentibus Aretinis, penes quos erat Piceninus, & Cortonenſibus, & pleriſq; alijs populis, niſi Piceninus, 1425

ninus,

ninus, & Tolentinas ei obſtitiſſent. Et Ioãne Camertino, Arditione Carrarienſe, Antonio Piſano ducibus Florentinorum aduerſus Taurellum eorum copijs caſtramentantibus, dimiſſis Florentinis ei quoq; adherentibus. Et Pergulanus eius atie obſedit Salſubrium, & direpto porticu occupauit Azulam, Caſſanum, & Petrabum, ac prędæ expoſuit uallem Balileam, & dum obſideret Garzanum, ad cuius prẹſidium erat copijs militaribus Gerardus Gãbacurta, illinc reuocatus ꝑ Vicecomitem ibi dimiſſo Ioannino Iuſtoneapolitano ex eius tribunis militum illinc rediijt in Galliam ciſalpinam. Et Nicolaus Tertius Guererius nuncupatus Parmenſis alia atie militari Vicecomitis unà cum Alexio, Nicolao, Vrbano, Ioanne Aluiſio, & Antonio de Fliſchis, & Antonio Doria prẹfecto claſſis Genuenſis nauium octo, & triremium decem, & octo, dum Fulgoſij, & alij extores Genuenſium occupaſſent Rechũ, Gelphum, Rapallum, Segeſtrum, Morellum, & Caſtrum leonis Riperiæ unà cũ Clauario illud oppugnauit, & mox illinc delatus Rapallum ibi cõmiſſo prẹlio eos fudit multis ex eis occiſis, & Thomam Fulgoſium, dum aufugiſſet Segeſtrum, ſequutus, cum eo ibi rurſus cõmiſſa pugna per ipſum fuſus fuit multa ſtrage Philippenſium edita. Et dum Sfortia grauiter urgeret Manfredum, & alia aties Philippenſium curſitaret uſque ad mœnia Florentiæ, & Carmàgnola indignatus in Vicecomitem eum neglectui habentem opera Oldradi Lampugnani, & Ioannini Ritij ex ſuis intimis aulicis, eo Carmagnola, quem Ducatui Genuæ prẹpoſuerat, exautorato, eiq; prẹlato Guidone Taurello in prẹfectura claſſis ꝑ Vicecomitem tranſmiſſæ Neapolim in auxilium Ioanne Andagauienſis à Vicecomite defeciſſet, & aufugiſſet ad Venetos, Florentini timẽtes ſuppeditari per Vicecomitem, & Veneti, Senenſes,

Alphon-

Alphonſius Aragonenſis, Amadeus Com. Allobrogum, Nicolaus Eſtenſis Ferrariæ,& Io.Iacobus Paleologus Mõtisferrati, Io. Franciſcus Gonzaga Mantuæ, & Rolandus Pallauicinus Marchiones per Florentinos exhortati, & inſtigati per Carmagnolam pro tuenda libertate Florentinorum aduerſus Vicecomitem iniuerunt fędus, eiq; decreuerunt mouere bellũ inita inuicem concordia,ut quæ cepiſſent in Flaminia,& Hetruria à Vicecomite eorum occupatore, cederent Florẽtinis, alia autem Venetis pręter Parmam, quæ peruenire deberet in Eſtenſem, ac Mediolanum,quod habere deberet Co. Sabaudiæ,& Corſicam, quæ dimittenda foret Aragonenſi, & cõſcripto exercitu communi ſumptu ſexdecim millium pedeſtrium, & octo millium equeſtrium ei præfęcerunt Carmagnolam, præparatis etiam duabus claſſibus una maritima, & alia fluuiatili. Et Vicecomes uſus opera Oldradi Lampognani Gabrinum Fundulum ſibi delatum in eum quoq; adheſiſſe Florentinis iuſſit capi, & captum in uico Annici agri Cremonenſis, ſeu ut aliqui dicunt apud Caſtrumleonis unà cum Pomina de Gauatijs della Somalia uxore, & duobus filijs eo oppido direpto unà cum tota eius Funduli ſupellectile immenſi pretij Papiam conduci, & illinc poſt multas acerrimas ibi de eo habitas queſtiones Mediolanum, & ibi decapitari.

Altero anno prętore Cremonæ Petro Raymondo Mediolanenſe Veneti, ac confederati duce Carmagnola accerſito per Petrum, & Achillem Aduocatos, alioſq; Brixienſes factionis Guelphæ, cum grauati foret, pluſquam par eſſet, oneribus p Vicecomitem, Brixiæ pro eo rectore Oldrado Lampugnano, & introducto in eam nocte diei quintidecimi Aprilis, & Reſurrectionis Dominicæ ſeptẽ millibus equeſtribus, & pedeſtribus quinq; millibus ſub 1426

Nicolao

Nicolao Tolentinate, Aluiſio Vermio, & Henrico Zanga. & ibi receptus arce pillarum die quarta Septembris exercitu Vicecomitis die præcedente illuc appulſo in auxiliũ ſuorum illic obſeſſorum in urbicula,& arce maiori appellata de menſe Nouembris eam totam occuparunt Petro Lauredano, & Fantino Michaele eorum legatis, & mox illinc eruperunt in ipſius agrũ,& ibi multa oppida,& loca receperũt Sfortia duce Vicecomitis eius exercitu fruſtra reſiſtente. Et Eſtẽſis eorũ ſequens partes ipſius atie facta incurſione ex Regio in agrum Parmen. die decima Martij illinc abegit prędam Philippenſibus illic fuſis. Et Pergulanus, & alij duces Philippenſes dimiſſis Foriliuio,& Imola eccleſiæ Rom. medio legati apoſtolici Bononiæ ex Hetruria, & Flaminia deſcenderunt in Galliam ciſalpinam traiecto flumine Scultennæ in agro Mutinenſe ad oppidum Perſiceti reſiſtentibus Eſtenſe, & Victore Piſano ſex millibus equeſtribus habentibus ſtatiua Vignolæ, & intercepto Guidone Foriliuienſe proficiſcẽte ad ſtatiua die prima Maij, curſitarunt agrum Mantuanum, ut Gonzagã Mantuæ principem obſidentem cum Carmagnola, & Tolentinate Philippenſes Brixiæ, illinc auerterent ad eius defenſionem. Et Sum. Pont. ad extinguendum tantum bellum tranſmiſit cardinalem ſanctæ Crucis Venetias, & illinc Mediolanum,& per eum Venetis,& Vicecomite inclinatis ad pacem, miſſis utrinq; oratoribus Ferrariam ibi pax fuit ſtabilita, & nec exequuta per Philippenſes claſſe fluuiatili pręparata ſub Philippo Euſtochio,& Turricellarum oppido Corrigienſium,& olim ſibi donato per Vicecomitem, per ipſum occupato, curſitato, & direpto agro Mantuano per Philippenſes, Pergulano, & alijs ducibus ipſius,& mox per eum facta irruptione in agrum Brixienſem, & ibi eorum copijs iunctis cum copijs Sfortiæ facto

exer-

exercitu uiginti duorum millium armatorum, quibus occurrerunt exercitui Venetorum quatuordecim millium equeſtrium, & decem milliũ pedeſtriũ ſub Carmagnola, & Gonzaga, & alijs inſignibus ducibus Italis. Et dum Thomas Fulgoſius, & alij extores Genuenſes inſtigati per Aragonẽſem aduerſus Vicecomitem obſediſſent Genuã, Vicecomes iuſſit Sforciam eius atie ire ad ipſius ſubſidiũ, & parte obſidentium ad impediendum iter ſuum ipſi occurrente ad fauces Vallis Pulcepharæ Abramo Fulgoſio duce, & ex illis, qui remanſerunt ad obſidionem multis abeuntibus, Genuenſes illinc erupentes in reliquos, illos fuderunt omnibus fermè captiuatis, Thoma, & Baptiſta fratribus Fulgosijs aufugientibus Bauarum, & Rechum. Et Vicecomes iniuit pacem cum Suitenſibus, & Aragonenſe ei dimiſſis portibus Veneris, ac Ericis. Et Sigiſmondus Cęſar ei die ſexta Iulij confirmauit dominium, ac Ducatum Mediolani.

Anno ſequente Petro Raymondo adhuc Cremonæ prætore Veneti, dum Philippẽſes Nicolao Picinino duce, qui dimiſſis Florentinis ſe receperat ad ſtypendium Vicecomitis, terra, & Euſtachio pręfecto claſſis fluuiatilis triginta nauium aquis expugnato Caſalimaiore, & recepto oppido Brixelli peruentis in Venetos eius arcem expugnarẽt, & claſſis Veneta triginta ſex nauiũ eius rectore Franciſco Bembo patritio Veneto à parte ſuperioris fluminis Padi irruiſſet in claſſem Philippẽſem, eamq; regreſſam propè Cremonã ad quartum lapidem inſequuta fuiſſet, ibi utrinq; commiſſo certamine de menſe Martij claſſem Philippenſium ſuperarunt, & Bembus ſequens uictoriam eius claſſe traiecit uſq; Cremonam, & ibi duobus propugnaculis ad utranq; ripam, & alio in alueo fluminis expugnatis, & combuſtis, multisq; ex eius militibus ibi amiſſis 1427

unà cum alijs tercentum, quos, dum claſſis Venetorum reliqui milites expugnatis propugnaculis egreſſi naues irent pallantes iuxta ciuitatem, & citra ripam citeriorem fluminis Padi. Lauelanus copijs, quibus erat ad Cremonæ prçſidium, illinc erumpens die Dominica Oliuarum occidit, Picenino eius atie tunc caſtramentante ad Caſale de Sicis, nunc de Malumbris à ciuitate Cremonæ per milliaria tria diſtans. Et Bembus reliquis nauarchis expugnato alio propugnaculo ad ripam fluminis Abduæ eius claſſe aduerſo flumine acceſſit uſq; Papiam, & ibi repertis omnibus plenis pauoris, & ſolitudinis inde regreſſus fuit Cremonam, & ibi ad reparandam ſtragem, quam illic habuerat, ibi ſuis militibus expoſitis, Lauelanus, & Chriſtophorus Guererius tunc ingreſſus ciuitatem ad eius præſidium, facta illinc eruptione eorum militibus in illos, nonnullos alios ex eis occiderunt. Et Bembus ſigno dato receptui inde abijt ad ſuperiora fluminis Padi. Et Paulus Vrſinus ex ducibus Venetorum decem millibus equeſtribus, ac multis cohortibus pedeſtrium deſtinatus ad prçſidium Brixiæ unà cum Petro Lauredano ad ibi regimen Alberico Co. Cunij, & Perino Derthonenſe Turcho nuncupato ducibus Vicecomitis ex Ottolengho, quod tenebant, eorum turmis equeſtribus curſitãtibus uſq; Brixiã, illinc in eas erumpẽdo ipſius copijs illás fudit Perino captiuato cum centum quinquaginta equeſtribus. Et Taurellus, Lauellanus, & Guererius dimiſſi eorum copijs ad præſidium Ottolenghi Venetorum exercitum quatuordecim millium equeſtrium, & ſex milliũ pedeſtrium ducibus ſupremis Carmagnola, & Gonzaga, dum fruſtra oppugnato Monteclaro Ottolenghum obſediſſet, illinc eorũ copijs egreſſi in hoſtes ibi utrinq; cõmiſſa alia pugna pro fligarunt ex ipſo occiſis equeſtribus mille quinq; centum, & plu-

& plurimis ex turmis Nani Strocij cũ Venetis pro Eſtenſe militantis, & obſeruantis ſtationem eorum exercitus. Et cũ traiecto flumine Olij ad uicum Binæ die tertia Iulij, eoq́; occupato cum Platina ingreſſus agrum Cremoneñ. firmaſſet caſtra ad pagúm Summi Cremonæ propinquũ per lapides nouem equeſtribus decem, & octo millibus, & pedeſtribus octo millibus ſtypendiarijs, & alijs ſex euocatorum omiſſis lixis, calonibus, ac foſſoribus illuc etiam propè ſtãte in flumine Padi claſſe Veneta alijs decem millibus nauarchis, Vicecómes ex Mediolano properauit Cremonam, ut quindecim millibus equeſtribus, & ſex millibus pedeſtribus Mediolanenſibus, & Papienſibus, eiſque iunctis reliquo eius exercitui duodecim millium equeſtrium, & ſex millium pedeſtrium, & ut aliqui dicunt toto quadraginta millium pugnatorũ ad Vicum Caſalis illorum de Sicis Carolo Malateſta, Sforcia, Lauellano, Picenino; & Carrarienſe ducibus, & illinc motis caſtris in Venetos; & inchoato prælio per Antonellũ Mediolaneñ. ad ipſum pagum Summi, quod durauit ab hora nona uſq; ad finem diei circa exitum menſis Iulij utrinq; pari marte illinc diſceſſum fuit. Et Carmagnola profecto ad Caſale maius, eoq́; diu oppugnato, & redacto in ſui poteſtatem ibi ad præſidium degente Antonio Piſano pedeſtribus quãtuorcentum, & Sforcia reſiſtente per eum arce uicus Binæ expugnata, & mox recuperata per Carmagnolam, & deinde per Sforciam cuſtodibus ibi repertis utrinque occiſis. Et agminibus Amadei Com. Sabaudiæ, & Marchionis Montisferrati ex agro Vercellenſe concurſantib. uſq; Mediolanum, Vicecomes illuc reuerſus, inde aduerſus eos deſtinauit Vercellas ad ibi præſidium Landiſlaum filium Pauli Guiniſij Lucenſis tyranni cohorte peditum, ac cõſtituit eius ducem ſupremum Carolum Malateſtam

filiũ Pandulphi. Et Carmagnola regreſſus exercitu agrũ Brixienſem ad Maclodium, ſeu Machalium paludibus circundatum caſtris firmatis illud obſedit, Philippenſesq́; eo profectos ad ſubſidium ex Pompeano, ubi caſtramentabantur rurſus utrinq; ibi cõſertis manibus die undecima Octobris ſuperauit captiuato Malateſta cum pluribus ducibus, ac octo millibus equeſtribus, & pedeſtribus mox dimiſſis per Carmagnolã, tradito Malateſta principi Mantuæ eius cugnato, & mox recepit Vrceos, Pontolium, & multa alia oppida Brixienſium, & Montemclarum obſedit. Et Vicecomes, dum imploratis auxilijs ſummi Pont. ac Sigiſmondi Cęſaris intenderet reparationi exercitus contraxit pacem cum Amadeo Com. Sabaudiæ ei datis Vercellis, & ducta uxore Maria eius filia.

Anno ſequuto Summus Pont. motus calamitate Vicecomitis, ne dominio expelleretur ex Bononia, ubi erat, deſtinauit Ferrariam Nicolaum Albergotum Bononieſ. cardinalem ſanctæ Crucis, & ordinis Ciſtercienſium, ubi eius prudentia, ac dexteritate ſummo Pont. Romam reuerſo die ſexta Maij, inter Vicecomitem, ac Venetos, & Florentinos, Eſtenſem, Gonzagam, Marchionem Montisferrati, Pallauicinum, Peregrinatenſes in agro Parmenſe, Senenſes, nõnullos alios Comites Liguſticos, & alios confęderatos exceptis Fulgoſijs, & alijs extoribus Genuenſiſibus, & Paulo Guiniſio Lucæ tyranno, illuc tranſmiſſis utrinq; legatis ſtabilita fuit pax, Brixia, Bergomo, Inſula Fulcheria ad flumen Abduæ reſpiciente, & oppidis ex agro Cremonenſe occupatis per Venetos, eis dimiſſis.

Et anno ſubſequuto Vicecomes moto bello duce Picenino Fulgoſijs, Fliſchis, & Malaſpinis extoribus Genuenſium, & Comitibus Peregrinatenſibus Placentinis occupauit Inſulam Segeſtræ, & oppida Monaliæ Fulgoſiorum, & expu-

& expugnauit portum Delphini Fliſcorum Franciſco Spinola Genuenſe amirata, & mox cepit Careggium, Turriliam, Montilium, Sauignanum, & Vareſium uallis Tarri, & multa alia oppida dictionis Pontremuli Ioãnis Aluiſij, & aliorum Fliſcorum, & multa alia Lunenſium Malaſpinarum è medio ſublatis comitibus Peregrinatenſibus incolentibus alpes Apenini.

Anno milleſimo quadrigẽteſimo trigeſimo partus Virginei per Florentinos affectantes tollere è medio Paulum Guiniſium Lucæ tyrannum, eamq; ſibi ſubicere, ipſa anno precedente obſeſſa, & inde facta eruptione per Guiniſiũ, & ibi incolas in eos illic ſecum cõmiſſo prelio ipſis expulſis graui ſtrage, Vicecomes procurãte Antonio Petrucio Senenſium protectore dimiſit Sforciam, qui ſuis turmis militaribus, & alijs copijs conſcriptis in agro Parmenſe inde per ſaltum Pontremulenſem deſcendit in auxilium Guinisij aduerſus Florentinos adhuc obſidentes Lucam, & ut eam compellerent in ius ſuum, tentantes aquis ſubmergere, & in ualle Grafinianæ conſertis manibus cum Fortebracio ibi ſibi occurrente ſuis agminibus, & eo inde repulſo, eiusq; uallis receptis oĩbus oppidis, ac locis olim Guiniſio parentibus, & cũ Florentini timentes Sforciam dimiſſa obſidione Lucæ pedem retuliſſent, in colle ripæ fractæ inter Lucam, & Piſas expugnatis propugnaculis, & expulſis militibus Florentinorum ibi dimiſſis ad præſidium aduerſus Lucam, eam fuit ingreſſus, & mox unà cum Landiſlao filio Guinisij ad compellendum Florentinos ad própria tutanda irrumpit agros Piſtorienſiũ, eosq; diripuit Bugiano oppido ibi expugnato, ac depopulato, Spiſiamq; obſedit. Et dum Guiniſius inſimulatus fuiſſet Vicecomiti uelle deſcendere in partes Florentinorum, eisq; ſibi per ipſos datis nonnullis oppidis in Flami- 143

nia Lucam tradere, Landislaum ad Spiſiam captiuauit, & Spiſiæ omiſſa obſidione, & per Petrucium, qui Lucæ erat, ibi detento patre cum alio filio, & uxore, ac reliqua fami-lia, iubente Vicecomite reuerſus Lucam illic omne ærra-rium cum tota ſupellectile Guiniſij diripuit, ac diuiſit cũ Petrucio, qui inde Guiniſiũ, ac filios, & uxorem conduxit Genuam, & illinc Papiam ad Vicecomitem, qui eos in ar-ce Modoetiæ carcerari fecit, Lucenſibus reſtitutis liber-tati. Et cum Florentini ſolutis Sforciæ triginta octo mil-libus aureis ea lege, ne aduerſus illos militaret ꝑ ſemeſtre eoq; ſua atie profecto in agrũ Miranduleñ. ad ibi hyber-na, adhuc obſediſſent exercitu ſex millium equeſtrium, & quatuor millium pedeſtrium Guidone Antonio Vrbini, Guidone Antonio Fauentiæ regulis, ac Vbaldino, Forte-bratio, & Froſinate ducibus Lucam, Vicecomes dimiſit Piceninum, & Lauellanum, & qui conducti per Genuen-ſes requiſitos à Lucenſibus in eorum auxilium octo milli-bus equeſtribus, & totidẽ millibus pedeſtribus impoſitis pręſidijs Librefactæ, & Petreſanctæ ex regione Lunenſe properarũt Lucam, & Florentinos, dum inde uoluiſſent recedere, pręlio aggreſſi ipſos, quamuis uictoria prius in-clinaſſet ad eos Petro Liuio Vermio, & Guererio Tertio in ipſos irruentibus, & Lucenſibus ex Luca erupentibus, fuderũt, multa de eis facta pręda, & captura, & nec multa cęde edita, & data annona Lucenſibus, & recuperatis his, quæ ſibi occuparant Florentini, inde regreſſi in agrum Lunenſem ibi Pontremulum receperunt. Et cum Floren-tini, ac Veneti exercitum cogerent, quo Vicecomiti rur-ſus bellum mouerent, Vicecomes percuſſo, ut ſe ab eis de-fenderet, fędere cum Genuenſibus, Senenſibus, & Ludo-uico Appiano regulo Plumbini, & promiſſa uxore Blanca unica filia naturale annorum quinque Sforciæ ſub ſpe ei

di mit-

dimittendi dominium Mediolani, ubi aliqua proles ipſi non ſuperueniſſet, ipſum etiam requiſitum per Florentinos, & Venetos in ſui partes, conſtituit ſupremũ ducem Bartholomeus de Rauizengo ex religioſis ordinis minorum Conuentualium diui Franciſci Cremonenſis fuit epiſcopus Caſtoriæ.

Anno altero Bononienſibus ſponte in dominiũ eccle ſiæ peruentis,& fluminibus Galliæ ciſalpinæ prӕter modũ auctis,& facto deliquio lunæ per horam die decima ſexta Ianuarij, & ſolis die duodecima Februarij Martinus ſummus PP. die uigeſima prima eiuſdem menſis decimi anni quinti decimi pontificatus ſui, & ӕtatis annorum ſexaginta trium Romæ obijt ex apopleſia,& Gabriel Condelmerius patritius Venetus patre Angelo Epus Senenſis, & Cardinalis, & olim ex monachis diui Georgij in Alga, ordinis diui Benedicti factus fuit ſummus Pont. & nominatus Eugenius Quartus. Et Florentini conducto ad ſui ſtypendium Michaele Attendulo dimiſſo per ſummum Pont. unà cum Venetis receptis in ſui partes Iacobo Marchione Montisferrati, & Rolãdo Marchione Pallauicino, rurſus indixerunt bellum Vicecomiti. Et Carmagnola eorum dux ſupremus ſibi data ſpe per præfectum arcis Papienſis eam ſibi prodendi ex agro Brixienſe die uigeſima Martij exercitu deſcendit in agrum Laudenſium, & re in lucem prodita, & prӕfecto captiuato, & ultimo ſupplicio affecto regreſſus in agrum Brixienſem, & ibi ad Vrceos caſtris poſitis die nona Aprilis inde ſecum aſſumptis nonnullis copijs militaribus, & occupatis Côuo, & Antiniate die ſextadecima Maij profectus fuit Soncinum, etiã ſibi ſpe data ibi arcem occupandi per illius prӕfectum, & à Sfortia, & Tolentinate de hoc clam admonitis ex inſidijs egreſſis, cumq; aggreſſis ipſorum turmis, fuit inde fuga- 143

tus ex illius turmis mille quatuorcentum cęſis, & multis captiuatis, & aufugit Brixiam. Et mox ex ea abiens ingreſſus fuit agrum Cremonẽſem, & firmatis caſtris apud Coſtam ſancti Abrahe obſedit Cremonam, ad cuius pręſidium erat Columna eius atie, qui facta illinc eruptione in milites Venetos ibi inter flumen Padi, & ciuitatem liberius uagantes, & prędam agentes ex eis tercentum occidit. Et Piceninus dux Vicecomitis ex agro Lunenſe deſcendens in agrum Piſanum ibi ſecum iunctis Piſanis ſuppeditauit incolas uallis Calcētiæ, & Vetralas, Trebiũ, ac Marã, & multa alia oppida, & amiſſa ſpe potiundi Piſis, tractatu, quem ibi habebat in lucem ꝓdito, abijt in agrũ Volaterranum, & ibi ſecum iuncto Alberico Com. Cunij eius atie multa alia ibi occupauit, & per Senenſes irrumpendo agros Florentinorum ibi multis damnis illatis ab eis defficientibus Tyfernatibus, Volaterranis, & Arbenſibus ad Vicecomitem, fruſtratus quoque ſpe potiundi Aretio pandito tractatu, quem ibi habebat, in eorũ agris graui dãno illato. Et dum Tolentinas eius turmis equeſtrium quatuorcentum habentibus ſtatiua in uico Mozanichæ agri Cremoneñ. defficiens ad Florentinos per eos ſuffectus fuiſſet Fortebratio, qui ab eis aberat, ex Hetruria uocatus per Vicecomitẽ ſe recepit Cremonam ad ibi ſubſidium aduerſus Carmagnolam eã obſidentem exercitu terreſtri duodecim millium equeſtrium, & totidem pedeſtrium cum Nicolao Triuiſano claſſe fluuiatili triremium triginta octo, & nauium ſexaginta in flumine Padi munita decem millibus nauarchis, ei reſiſtente Ioanne Grimaldo alia claſſe Vicecomitis, munita etiam totidem alijs nauarchis, & quæ inter eas apud Poleſenum cõmiſſa pugna, dum Cremonam retroceſſiſſet, amiſſis quatuor nauibus, & per Sforciam, & Piceninum clam ea nauium

quinqua-

quinquaginta communita illorum militibus,& per ipſam cōmiſſa alia pugna cum claſſe Veneta propè Cremonam die uigeſimaprima Iunij eã profligauit ex ipſa aufugiente prçfecto ad Caſalemaius,poſt ſe dimiſſis uiginti ſex nauigijs, & utrinq; cçſis duodecim millibus nauarchis, & ex claſſe Veneta octo millibus Sclauonis captiuatis cum ſexdecim patritijs Venetis,ac multa ſupellectile, & alijs quatuorcentũ uulneratis, qui cõducti in hoſpitale Cremonæ ibi perierunt. Et Rolando Pallauicino tunc à Venetis reuerſo ad Vicecomitem Carmagnola motis caſtris ex uico Coſtæ ad Funtanellam eam redegit in ſui poteſtatem, & inde profectus fuit Mozanicham, & illinc, cum Philippenſes ſibi occurriſſent regreſſus fuit Cremonã, & iuxta ipſam firmato exercitu ad tres lapides, dum Gulielmus Caualcabos ipſius patritius eã ingreſſus nocte prçcedẽte diem decimamoctauam Octobris turma equeſtri ibi portam ſancti Lucæ occupaſſet,& tenuiſſet per biduum, & cũ ſibi per Carmagnolam non dato auxilio Cremonenſes, dum ibi non eſſent aliquæ copiæ militares Vicecomitis, arreptis armis eam continuo oppugnaſſent, ipſam dimiſiſſet, Carmagnola pedem referens Bordolanum, & inde Turricellas eas occupauit. Et Veneti iuncta eorum claſſe triremium uiginti octo cum claſſe Florentinorum triremiũ quinq;, & Antonij Adurni, & Iacobi Fliſci Genuenſium exulum triremium trium,& aliarũ nauium ſupremo prçfecto Petro Lauredano patritio Veneto,eiſq; ductis in portum Piſanum aduerſus claſſem Genuenſium triremiũ uiginti quatuor ſub Franciſco Spinola filio Othoboni, & utrinq; cõmiſſa pugna in ſinu Rapalli eam fuderunt hinc inde occiſis octo centum, & uulneratis quatuor millibu Spinola, & multis alijs rectoribus claſſis Genuenſis capti unà cum octo eius triremibus ductis Piſas,& inde Floren

tiam

tiam, & mox Venetias, occupato etiã Recho oppido per Antoniũ Fliſchum ex extoribus Genuenſium. Et Attendulus dux Florentinorum aggreſſus Albericũ Cunij Co. per Piceninum loco ſui dimiſſum in Hetruria, & caſtramentantem in agro Colenſe, & cum eo pręlio congreſſus ipſum fudit ex eius equeſtribus ultra mille occiſis, & qui ob id inſimulatus de ꝓditione fuit captus, & ductus Mediolanũ iuſſu Vicecomitis Bernardino Vbaldino, & Pergulano pro eo dimiſſis in Hetruria ipſorum copijs in auxilium Senenſium aduerſus Florentinos, qui tunc recuperarunt Trebium, & multa alia oppida ex Volaterranis, & obſederunt uicũ Piſanum. Sigiſmundus Cæſar de menſe Octobris per ſaltus Belinzonæ ingreſſus Italiam ſe recepit Vareſium, & inde Mediolanum in auxilium Vicecomitis, & ibi die uigeſima quinta Nouembris per Bartholomeũ Capram illic præſulem fuit inſignitus corona ferrea Vicecomite ſe continente in arce, & nunquam auſo eum accedere, & ex Mediolano cũ duce Bauariæ, Brunorio, & fratre Scaligeris, & Marſilio Carrarienſe iuit Placentiam, & inde Parmã. Ex graui frigore flumina Italiæ glacie concreta fuerunt.

1432 Anno ſequente Cremonæ pretore Alberto Marliano Mediolanenſe Barnabas Adurnus ex extoribus Genuenſibus habitis à Ioanne Marchione Montisferrati octo centum equeſtribus, eis ac alijs tercentum, quos habebat ex incolis uallis Pulcepharæ, ac Biſaminis profectus fuit Genuam. Et Piceninus ope Galeotti Caretini Marchionis Finarij, & nonnullorum aliorum ibi oppidorum in eum deſtinatus per Vicecomitẽ, ipſum obſedit in oppido Nauariæ, & omnibus ſuis militibus in poteſtatem ſuam redegit, & in eos, ac ibi incolas ualdè ſęuijt, quamplurimis eccleſiaſticis etiam haſtæ ſubiectis, & mox cõuerſus in Marchionem

chionem Montisferrati, eum intra menſem ſpoliauit triginta oppidis, & eius Marchionatu diripuit, ac ferro, & igne ſubuertit inde ipſo aufugiente Venetias, & inde rediens in agrum Cremonēſem ibi recuperauit Turicellas, Brixellum, & Bordolanum unà cum multis alijs oppidis, quæ occuparat Carmagnola; Qui oriundus ex oppido Carmagnola Galliæ ſubalpinæ, & uillibus parentibus, & dum eſſet in ætate puerili ad cuſtodiam ſuum raptus per milites, & ſecum ductus, & mox per Vicecomitem factus dux ſupremus ob eius uirtutem recuperato dominio Mediolani inſimulatus ꝑ Venetos, ꝙ ei conſentiret, captus Venetijs die uigeſimaſecunda Aprilis ibi fuit publicè decapitatus, eiuſque uxore Brixiæ quoque captiuata exuta omnibus bonis ualoris aureorum circiter tercētum millium. Et Veneti Gonzaga duce ſupremo conſtituto, ac Georgio Cornelio, & Gabriele Venereo legatis equeſtribus duodecim millib. pedeſtribus decem, & euocatorum quatuor, ac foſſorum multa manu, & ſub quo fuerunt plurimi inſignes ductores, & tribuni militum, & cōiuncto ponte Olij flumine ad Pontiſuicum, Bordolanum, & uicum Binæ menſe Iunij irrumperunt agrū Cremonen. & Bordolano ocupato, & euerſo, & Picenino die uigeſima ſexta, dum oppugnaret arcem Binæ ibi tragulo iuxta occiput uulnerato, & ex quo fuerit in diſcrimine uitæ per plures dies, potiti ſunt Rubecho, eoq; direpto, Caſalibutano, Tribulo, Soreſina, ac Rumenengo eo expugnato, ac funditus diruto, & Fontanella, & mox oppugnarunt Soncinum per bimeſtre, eoq; cum ipſius arce capto dimiſſis inde militibus, qui ibi erant ad prſidium, illinc acceſſerūt Mozanicam, & ibi, dum eam obſiderent, Sforcia, ac Picenino facto incolumi exercitu ſexdecim millium armatorum ſibi occurrentibus, & ibi factis nōnullis leuibus prę-

lijs

lijs inde abierunt Carauagium, & Philippenſibus eos inſequentibus, & ꝑ Venetos tentata occupatione Triuilij, & Brugnani ex inſula Fulcheria de menſe Auguſti, Gonzaga per eum factis indutijs cũ Vicecomite dimiſſis Venetis profectus eſt Mantuam. Et legati Venetorum exercitu ingreſſi uallem Tellinam ibi multa occuparunt, & per Thadeum Eſtenſem ex eorum ducibus nocte intempeſta equeſtribus tercentũ, & pedeſtribus quatuor centũ dolo illic intercepto Dorſo, eam totam, ac uallem Sabiã in ſuam poteſtatem redigerunt. Daniele Veturio ibi ſuffecto Venereo alteri legato. Et per Philippenſes recuperatis Brixello, & Caſali ex agro Parmenſe, Veneti impoſito ponte flumini Abduæ apud Brebium, & ibi ad pręſidium præpoſitis Aluiſio Seuerinate, & comite Aluiſio Vermio, & Petro Paulo Vrſino equeſtribus quinq; millibus, & pedeſtribus quatuor millibus de menſe Octobris, traicerunt de menſe Nouemb. in agrum Mediolanẽſem, & inde facto cum eis prælio per Piceninum ſibi copijs occurrentem territi, eo demolito ponte ſtatim regreſſi ſunt. Et cum Piceninus die decima octaua Nouembris irrumpens exercitu uallem Tellinam, & ibi die quarta Decembris, facta alia pugna cum tribus millibus Venetorum ſub Georgio Cornelio illam tuentibus illos profligaſſet captiuatis Cornelio, & Eſtenſe, ac Cornelio, & Antonio Martinenghis, Italiano Foriliuiano, & Baptiſta Caputio illorum ducibus unà cum Raynaldo Vicentino, qui Venetis Rumenenghum prodiderat, & conſignatus Picenino ad formam ædicti ſui eius iuſſu fuit occiſus, & graui ſtrage de illis ędita inde eos expuliſſet, etiã recuperata Vallecamonica mox recepta per Venetos auxilio ibi Guelphorum. Et tranſmiſſo ꝑ Vicecomitem ad præſidium Bribij Chriſtophoro Lauelano equeſtribus quinque centum, & per

Venetos

Venetos adhuc conſtituto duce ſuo ſupremo Gonzagâ, & Federico Contareno ſuffecto Cornelio, Lauelanoq; repulſo à Brebio profecti ſunt ad hybernia ad ualles ibi propinquas. Sigiſmundus Cæſar, cum ſtetiſſet Parmæ per ſeptem menſes, inde profectus eſt Lucam, & cũ illinc deſtinatis in Florentinos ſexcẽtum equeſtribus Vngaris, & nonnullis Lucenſibus; & profligatis per Florentinos utrinq; cõmiſſo prœlio, ex eis aliquibus cęſis Attendulo, & Tolentinate ducibus facta mora Lucæ per dies quinquaginta, inde ope Antonij Pontaderæ abijt Senas.

Et anno ſequuto, poſtquam ibi per menſes quinq; ſub- 1433 ſtitiſſet inter eum, ac ſummum Pont. miſſis utrinq; legatis inhita concordia illinc acceſſit Romam, eamq; ingreſſus die uigeſima Maij, die ultima ibi per ſummũ Pont. ſolemniter imperiali diademate inſignitus fuit. Creatiq; de more equitibus tũ Italis, tũ Germanis, illinc per Picentes, ac Flaminiam acceſſit Ferrariam die nona Septembris, & inde Mantuam, & ibi Ioanne Franciſco Gonzaga creato Marchione additis ſibi inſignibus imperij, & Ludouico eius filio deſpõſata Barbara filia Ioãnis Marchionis Brandiburgenſis affinis ſui inde redijt in Germaniam, malè animatus in Vicecomitem, quia, dum iuerit Mediolanũ, noluit eũ accedere. Vicecomes Sfortiæ die tertia decima Februarij deſpõſauit Blancã Mariã eius filiam, & mox dũ Sfortia Cremonæ longam haberet moram, ei inſimulatus per æmulos ſuos de proditione, & ob id in eum concepta ſuſpitione iuſſit ipſum ad ſe uocari per Ginum Alexandrinum, ut ad eum Mediolanum accederet, & ubi recuſaſſet, occideret, & cum ad ipſum profectus fuerit, eum accepit læta fronte remota omni ſuſpitione. Et die uigeſima nona Aprilis, ſeu duodecima Maij Ferrariæ inter eũ, ac Venetos, & confederatos fuit pax contracta Nicolao

Eſtenſe

Eſtenſe ibi Marchione, & Vgone cardinale autoribus, & pro Venetis Fantino Michele, & Florẽtinis Pallãte Strozzo, & Vicecomite Franciſco Gallina legatis, qua cautum fuit, ut Vicecomes dimitteret Venetis oĩa, quæ ex agro Brixienſe, Bergomenſe, & inſula Fulcheria receperat, & Marchioni Montisferrati, & Rolando Pallauicino eorum dominia, quæ occuparat, reſtitueret, & quæ intercepta fuerant ex Florentinis, Senenſibus, Lucenſibus, ac Lunenſibus ad priſtinos dominos reuerterentur, pręter Pontremulum, qui Vicecomiti remaneret, & Aluiſio Vermio, & alijs, qui pro Venetis militabant, priſtina ſecuritas daretur, & utrinq; captiui nobiles dimitterentur. Genuenſes Rolando Lampugnano Genuæ rectore claſſem Venetam triremiũ uigintiquinq; Lauretano duce mari, & Baptiſta Fulgoſio terris obſidentem de menſe Iulij Segeſtrũ, facta eruptione in eos per ibi incolas cum Clauarenſibus, & Aſpedienſibus in eorum auxilium profectis, & Nicolao Nigrono ex Genua alijs copijs auxiliaribus ſuperuento, inde expulerunt graui clade ex eis ducentum Liguſtinis captis, & Genuam conductis. Et Fulgoſius inde abiens Clauarum ipſum diripuit, & illinc curſitauit uſq; Genuã, & ibi nullo facto motu Liburnum acceſſit. Et Lauretanus omiſſa obſidione Segeſtri depopulatis eius agris traiecit in ſinum Rapalium. Et cum ſummus Pont. per Iacobum Vicenſem pręfectum urbis habitis à Senenſibus nauibus, ac quatuor centum equeſtribus Vetralas occupaſſet, cõducto ad ſui ſtypendium Fortebracio, & per eum Iacobo Vetralis captiuato, & mox dimiſſo ſibi ſolutis aureis decẽ millibus, conſtituto legato apoſtolico Ioanne Vitellio Cornetano Patriarca Alexandriæ iuſſiſſet eos ipſum præfectum bello proſequi, eoq; exuto omni dominio, cum mox Fortebracius multa eccleſiæ occupaſſet conductis

etiam

etiam ad ſui ſtypendium Attendulo, & Sigiſmondo Malateſta, & Franceſco Picenino, & nõnullis alijs inſignibus ducibus cum eorum copijs, iuſſiſſet per eos illi quoq; inferri bellum, eoq; utrinq; geſto, & per Fortebracium obſeſſa urbe, & multis urbibus, & oppidis in Latio, & regionibus propinquis captis, & facta ubiq; multa prȩda, & cõmiſſis nõnullis prȩlijs hinc inde diuerſo marte, Romano Burgho Cremonenſe turma equeſtre cum Picenino militante, & ꝑ Fortebracium etiam expugnato pallatio, in quo erat ſum. Pont. & ſuppeditata pleraq; Campania, Vitellio, & pontificijs non auſis ſecum prælio congredi, Vicecomes male animatus in ſummum Pont. aduerſus eũ tranſmiſit Sforciam, qui conſcriptis militibus in agro Parmenſe illinc eis, & alijs, quos prius habebat, deſcendit in Picenum, & fingens uelle ire Manfredoniam, ac Beneuentum in Appuliam, & alijs urbibus, ac oppidis ibi, ac tota regione eccleſiaſtica infra diem undecimam potitus fuit abſq; alicuius damno, prȩter Lupanenſiũ, quos intra ſe diſcordes prȩdæ expoſuit, Vitellio, & ducibus pontificijs fruſtra ſibi reſiſtentibus. Et Tudertinis quoq; ad eũ ab eccleſia defficientibus unà cum Ioanne, & Leone fratribus captis Luceria, & Toſcanella, & obſeſſo monte Faliſcorum ingreſſis patrimonium diui Petri, illud quoque infra breue tempus ſibi ſubiecit, Viterbienſibus quoq;, ac Cornetanis, Sabinis, comitibus Anguillaræ, regulis Cereti, & Raynutio Farneſio duce Caſtri ei adherentibus. Et Vicecomes inſiſtens omnino perditioni ſummi Pont. deſtinatis in auxilium Corradi Tricij Fulginatis Italiano, Forliuienſe, & Antonello Senenſe octo millib. equeſtrib. tentauit eorum opera noctu occupare Foriliuium, & ibi conſtituere regulum Antonium Ordelaphũ, & Italianus, & ſocij illinc expulſi per Foriliuienſes fidem ſeruantes ec-

cleſiæ

cleſiæ Picenum ingreſſi nonnulla oppida ibi Mondauij in fide eccleſiæ perſiſtentia occuparunt, & dimiſerunt Guidoni Antonio Vrbinati. Et Imolenſes, dum Guido Fauentiæ regulus occupaſſet quinq; eorũ oppida, per ipſum bello exagitati recepto Vicecomitis pręſidio pedeſtrium ſexcentum, & equeſtrium ducentum in eius partes tranſiuerunt. Et Malateſta Piſauri regulus occupauit circum uicina. Et Piſanus Callium cum eius ditione, ac decem oppida Mondauij. Et dum Fauſtinus Dandulus Venetus rector Bononiæ pro ſummo Pont. illinc auxilio Baptiſtæ Canetuli eiectis Zambecarijs, & illuc accito Melita eius atie inde quoq; tentaſſet expellere Canetulum, & per eũ capta porta ſancti Stephani illinc expulſis militib. ibi pręſidio expoſitis iuiſſet Venetias, eiq; ſuffectus fuiſſet Marcus epiſcopus Amarini, Vicecomes deſtinato exercitu Bononiam eam ſibi ope Zambeccariorum, & Bentiuoliorum tentauit ſubijcere multis locis agri Bononienſis obſeſſis, & ex eis tantum occupato monte Velleo: Narnienſibus, & Tyfernatibus auxilio Iacobi Mellæ, Spoletinis, Vrbeuentanis, Vrſinis, Taliacozzi, & Imolenſibus, ex Flaminia, Hetruria, & Piceno in fide eccleſiæ perſiſtentibus, & ab ea mox deficientibus Foriliuienſibus ad Antonium Ordelaphum, & Peruſinis neutri parti adhærentibus, Vitellius aufugit Rauennam, & ibi reperto Thoma pręſule Tragunienſe expulſo Foriliuio, ubi erat rector pro eccleſia, cum eo iuit Venetias, & illinc Romã. Et Vicecomes Piccninum reuocauit in Galliã ciſalpinã. Et dum Sfortia, & Fortebracius uociferaſſent occupaſſe quecunque, quæ occuparant, nomine cõcilij Baſileæ, illinc oratores Sigiſmundi Cæſaris, ac Regis Gallorum, & Ducis Burgondiæ Romam profecti ad ſummum Pont. ei patefecerunt ea omnia facta fuiſſe, & fieri ipſo cõcilio inſcio, Ioanne Baptiſta

tiſtà Cicada Genuēſe I.C. ex Cęſareis oratoribus ꝓ omnibus uerba faciente, Et ſum. Pont. habitis ad ſui opem mille centū equeſtribus, & ducentū pedeſtribus hybernātibus in agro Bononienſe apud Caſtrū Francū ſub Melita, & Comite Brandolino, & totidē à Florentinis, tranſmiſſo ad Sfortiam Nicolao Epiſcopo Capuano ipſum cōſtituit Marchionem Piceni, & Vicarium pro Eccleſia in patrimonio diui Petri, & ad eius ſtypendiū conduxit aduerſus Fortebracium. Et Sfortia coniunctis ſuis, & Attenduli copijs obſedit Montem Faliſcorum, & Attendulum, & eius fratres iuſſit obſidere Tybur, & Fortebracio eius atie in ipſos profecto, & cum ipſis prælio congreſſo apud Numentum, per eos ſuperato, ac fugato per ipſum amiſſis equeſtribus circiter ducentum, reuerſus fuit ad obſidionē Montis faliſcorū eius fratribus, & Attendulo adhuc perſiſtentibus ad obſidionem Tyburis. Et Vicecomes in auxilium Fortebracij ex Gallia Ciſalpina tranſmiſſit Piceninum Sfortiæ æmulum appulſum in Hętruriam die uigeſima ſexta Decembris. Ex pruina, quæ ceciderit die ſeptima Aprilis arefactis uitibus.

Et anno ſubſequuto conſpecta ſtella Crinita, & cum frequentes pluuie, & niues uigēte hyeme ceciderint graui frigore uigente, & eſtate, & autumno immenſo æſtu, cū Piceninus, & Fortebracius ſecum iunctis Columnenſibus concurſaſſent uſq; Romam, eiuſq; agris depopulatis ob id nonnulli Rom. dimiſſo Pont. in eorum partes tranſiuiſſent, & ibi populares die uigeſima octaua Maij Ponceleto duce occupatis Capitolio, & omnibus ibi portis, & munitis pręter Appiam interceptam per Attendulum, & Leonem Sfortiam illuc copijs ſuis intellecto tumultu Romæ excitato ex Tybure profectos, & dū inſtarent penes ſum. Pont. per eum ſibi dari regimē urbis, & dimitti cuſtodiam 1434

Y arcis

ſent ad urbem ueterem illinc ſtatim abierunt, & Sfortia omiſſa obſidione Montis faliſcorum ob inopiam ſtypendij iuit Radicofanum, & Piceninus in agrum Viterbienſem. Et cũ Brandolinus, & Carolus Eſtenſis Venetorum duces recuperaſſent in agro Bononienſe arcem Perſiceti ibi intercepto, & captiuato Gaſpare Canetulo equeſtribus ſex centum, quibus dimiſsis Venetis iuerat ad Vicecomitem, Bononienſes authore Baptiſta Canetulo adheſerunt Vicecomiti Marcho Tartalia pro ſum. Pont. Bononiæ Rectore, & Paulo Trono Veneto Patricio ibi captiuatis, & Aluiſio equite Hieroſolimitano, & Floriano ſum. Pont. germano, & Grifonibus ſibi reſiſtẽtibus occiſis, & ex Imola accerſitis copijs Vicecomitis. Et Sfortia, dum eſſet febre oppreſſus inter eum, & Bratianos factis rurſus indutijs de menſe Auguſti profecto Tudertum, eiuſq; atie deſtinata ad ſtatiua, Fortebracius acceſſit ad oppugnationẽ arcis Adriani. Et Piceninus traiecto Appenino eius copijs properauit in Flaminiam ad auxilium Bononienſium aduerſus copias Venetorum, & Florentinorum Caſtramentantes in agro Bononienſe ad Oliuetum per eos receptis Perſiceto, Plumatio, & Bazano, & una cum Eraſmo Triultio ſubſtitit Imolæ quatuor mille equeſtribus, & decem millibus pedeſtribus. Et dum Vitellius Legatus Apoſtolicus firmatis caſtris in illos ad Bologneſiũ equeſtribus ſex mille, & pedeſtribus octo millibus ſub Melita, & alijs inſignibus equeſtrium ductoribus, & Tribunis, & per Piceninum laceſiti appoſitis nonnullis copijs ad Galeſium, ſeu ad Renum flumen in uico Lici diſtans a Bologneſio per quatuor millia paſſuũ irruiſſent in ipſum, facto conflictu utrinq; die uigeſima octaua, ſeu ultima Auguſti eos proſtrauit ex illis captiuatis Tolentinate, Vrſino, Eſtenſe, Martinengho, & Martiano tribus millibus quinq; centũ

 equeſtribus,

equeſtribus, & pedeſtribus mille, occiſis tãtum quatuor, & uulneratis triginta quinque Vitellio, & Melita, & Brandolino ex fuga prolapſis Fauentiam; dimiſſis Bologneſio ad ibi cuſtodiam centum pedeſtribus. Et Piceninus eo, ac Plumatio Gazzano, & Caſtro Francho, quæ tenebant Põtificij, receptis redijt in Galliam Ciſalpinam dimiſſo ad præſidium Bononienſium Franciſco filio ſex cẽtum equeſtribus, Et ſum. Pont. hac clade recepta cõſternatus rurſus conduxit ad ſui ſtypendium Sfortiam equeſtribus tribus millibus, & duobus millibus pedeſtribus per triennium, & conſtituit uexiliferum eccleſiæ, declarauitq; Marchionem Piceni, quouſq; uixiſſet, & Tuderti, & Tuſcanellæ per triennium, & perpetuum Vicarium Firmi eccleſiæ; eidem quoq; dimiſſis omnibus alijs, quæ occuparat, & Fortebracium, dum ab eo timens dimiſſis ciuitatibus, & oppidis ducatus Spoleti, quæ occuparat, Sfortia omnibus eius copijs cũ inſequutus, ibi obſedit ſpretis pollicitationibus ſibi factis per Vicecomitẽ, ad eum deſtinatis Legatis Franciſco Gallina, & Marcho Sicco. Et aſtu, & fraude Offidani pręfecti arcis Adriani, & Antonij Ridij Hiſpaniæ militis captis Lelio Magdalena, & Valeriano Maſſio, & nonnullis alijs optimatibus Romanis ingreſſis arcem ipſam, ſibi data ſpe per Ridium eam ipſis prodendi, & cum ipſis commutato Franciſco Condulmerio nepote ſum. Pon. & dimiſſo poſt quartum menſẽ tumultus concitati per Romanos, ſum. Pon. in ſui gratiam recepit, & reuerſus in urbem ibi conſtitutis magiſtratibus nomine Eccleſiæ iuſſit muniri Capitolium præſidio, & annona.

Anno à partu diuino ſalutifero B. Mar. Virginis Milleſimo quadrigẽteſimo trigeſimo quinto Cremonæ Pręto re Ioanne Lampógnano Mediolanenſe, Ioanna Andagauienſe Neapolis Regina die nona menſis Februarij mor-

tua nulla relicta prole inſtituto herede Rhenato agnato ſuo iam prius adoptato Alphonſo Aragonēſe, & Regno Neapolitano occupato per Comitem Palcani, & nonnullos alios ibi proceres, Alphonſus ipſe accerſitus per Ioannem Antonium Martianum, & nonnullos alios ibi regulos ad illud capeſcendum, illuc ex Sicilia acceſſit, & ad ſui ſtypendium conductis multis principibus, & inſignibus uiris militaribus Italis, & ſub eis conſcriptis equeſtribus ſex millibus ſex centū, & multis cohortibus pedeſtriū, & Capua obſeſſa eiuſq; arce dimiſſa per Ioannem Caramanichum ipſius præfectum Comiti Laureti ſequenti partes Alphonſi, ac inſtructa, & munita per eum claſſe undecim tiremiū, ac biremis, & aliorum decem & nouem nauigiorum obſedit mari, & terris Gaiettam, ad cuius præſidium erant pro Vicecomite Genuenſes Franciſco Spinula, & Ottolino claudo ducibus, & dum iuſſu Vicecomitis Genuenſes traicerent ad ipſius ſubſidium claſſe nauiū duodecim, & quatuor triremium, ac lintris Blaſio Serreto, ſeu Agireo Genuenſe olim notario eius præfecto, & cū quo erant multi alij inſignes Genuenſes præfecti triremium, ducentum equitibus, & mille quatuorcentum nauarchis, Alphonſus dimiſſis ad obſidionem Gaete Franceſco Vrſino, Ludouico Columnenſe, & Chriſtophoro Gaetano ex ſuis ducibus parte exercitus, die quinta Auguſti eiș occurrit apud Inſulam Pontiam in mari Siculo quatuordecim triremibus, ſuper quibus erant Ioānes Rex Nauariæ, Henrincus moderator equitum diui Iacobi, & Petrus Infans eius fratre, & multi alij incliti duces cū alijs centum proceribus, & equitibus ducentum, & utrinque cōmiſſa pugna fuit ſuperatus eius claſſe diſſipata, & ipſo & Ioanne Rege Nauariæ, & Henrinco fratribus ſuis, Ioāne Antonio Vrſino Principe Tarentino. Menegatio Aqui

lano Duce Senueſſe ,Foſio Aquauiua, Duce Adriæ, Iordane Co. Anuerſæ, Nicola o eius nepote Co. Didacho & Ioanne magiſtro equitum Hiſpanorum, & alijs centum proceribus, & tribus millibus quinq; centum nauarchis, alijs ſex centum deſideratis, & ex Genuenſibus centum quinquaginta, & per Gaietanos facta erumptione ex Gaieta in exercitum, quem Alphonſus dimiſerat ad eius obſidionē, & ipſius caſtris, dum aufugiſſet, depopulatis, eius claſſe, & captiuis cōductus fuit in eam, & illinc Sauonam, ubi pro Vicecomite erat prætor Franciſcus Barbauarra, & illinc Mediolanum ad Vicecomitē, & qui, dum iuſſis dimitti eius captiuis, percuſſoq; fœdere cum Alphonſo, ipſum quoque dimiſiſſet, & tranſmiſiſſet ad portum Veneris, ut illinc traiceret in Apuliam, Genuenſes ob id indignati, ac Sauonenſes, & alij eius regionis incolæ pinaculo eccleſiæ diui Ambroſij Genuæ fulgore tacto, & illinc excuſſa imagine pietatis ibi picta die uigeſima ſexta Decēbris defecerunt ab eo, & ſe uendicarunt in libertatē autoribus Thomæ Fulgoſio filio Petri, & Franciſco Spinula, Vbicino Olgiato ibi rectore, & habente ad eius præſidiū bis mille pedeſtres, occiſo, & quem Vicecomes illuc tranſmiſſerat unà cum Aluiſio Crotto, & Eraſmo Triultio, & facta coniuratione in Venetos tentauit reducere in Patauium Vbertinum filium Franciſci Carrarienſis olim ibi, et Vincentiæ Tyranni ex Panonia accerſitum in Italiam, & dum cognitus fuiſſet per molitorē in agro Vicentino, die quinta decima Martij fuit per ibi incolas captus unà cum duobus exiſtypēdiarijs Vicecomitis ſibi datis in ſocios, ac uiginti Patauinis, eum comittantibus, & ductus Venetias, & ibi de eis, & multis alijs Patauinis de proditione ſuſpectis ultimum ſupplicium ſumptum. Et Piceninus copijs, qu as ex mandato Vicecomitis paratas habebat, ut ſuccur-

ſuccurreret Carrarienſi, ubi occupaſſet Patauiũ, re in lucem prodita ex Gallia Ciſalpina properauit Aſſiſium ad opem Fortebracij ibi obſeſſi per Sfortiam. Et dum Franciſcus Ridius re compoſita cum epiſcopo Nouarienſe penes ſum.Pont.commorante, & Picenino Caſtramentante in agro Senenſe apud Balneum, & Iacobo Capone Florentino ipſum tentaſſet capere, req; in lucem prodita Ridio,& Capone captis,& ultimo ſupplicio affectis,capto etiam epiſcopo,ſed in gratiam Cardinalis ſanctæ Crucis ei data uenia Sigiſmundus, & Carolus Malateſtæ ſex centum equeſtribus per ſum.Pont.conducti ad ſui ſtypendiũ diripuiſſent agros Foriliuienſium, & Franciſcus Piceninus ſibi tranſmiſſis per patrem ex agro Lucenſe ad ipſius ſubſidium ſex centum equeſtribus in illos tranſiuiſſet, & per Sforciam omiſſa obſidione Aſſiſij, & dimiſſis Vitellio, & Leone fratre quatuor centum equeſtribus aduerſus Fortebracium in Piceno,alijs bis mille, & octo centum pedeſtribus, & alijs Malateſtarum ad Foriliuiũ Paſquino Attendulo illuc præmiſſo facta profectione in Piceninum,& per Fortebracium ad mouendum Ioannem Sfortiam ab iniuria Tudertinorum facto acceſſu Falcum copijs ſuis, eique inde abeunti ſimulata profectione in Flaminiam contractis omnibus alijs copijs ſuis ex Tuderto, & Falcone, ut ei occurreret, facto deſcenſu in ſubiectam planitiẽ, & ex Tuderto in eum per Ioannẽ facto impetu,& utrinq; ibi collatis ſignis eo captiuato cum omnibus ferè ſuis, & mox auxilio Tricij,& Fulginatis obſeſſo,& capto Tricio,& Sfortia his intellectis,ne erumperet Picenum, ei occurriſſet copijs ſuis, Venetorum, & Florentinorum, & Nicolaus Piceninus ex Hetruria quatuor millibus equeſtribus, & mille pedeſtribus in auxiliũ filij properauerit Ceſennã, uelletq; mox illinc regredi Picenum, ut ipſum occuparet,

 &

& Sforcia ei obuio facto ad flumen Sapim, ſibiq; occupatis locis, & pontibus, quibus ſibi erat neceſſe tranſire, & per Chriſtophorum, & Ioannem Balduinum, Tolentinates ualli Galleata, tranſmiſſis, ut ſibi pararet ferro iter ultra Sapim in Picenum, Franciſco filio; & Sacramora Parmenſe uerſus Maturanum equeſtribus tercentum, eiſque occurriſſet Cattabriga, & Troilus duces Venetorũ equeſtribus ducentum, & Thomas Michael eorũ patricius, & Legatus baliſtarijs centum quinquaginta, & ibi die penultima Iunij cõmiſſo utrinq, prælio, & Franciſco filio & Sacramora captiuatis cum alijs quinquaginta tyronibus, Piceninus uellet deſcendere ad extremum agmen, & prohibitus per Eraſmum Triultium, & erepto filio è manibus Sfortiadum regreſſus fuiſſet ad Caramatam, & Sforcia per Florentinos ſibi in auxilium tranſmiſſis equeſtribus quatuor centum, & totidem pedeſtribus, & per Venetos alijs copijs ex Brixia ibi eorum iuſſu coactis per Gonzagham, eis, & alijs Melite ex Caſtro Franco agri Bononiẽ-ſis, & Manfredo ex Fauentia, caſtra firmaſſet ad Martinianum, & ibi utrinq; comiſſis leuibus prælijs, in quibus ſem per preualuiſſent Sforciades, Piceninus omnino intendens ſibi ferro parare uiam, motis caſtris à Caramano die duodecima Iulij directo itinere ad oppidum Mãdule Malateſtarum illud oppugnaturus, eiq; occurriſſet Sforcia, & Cerpellonus eius dux quatuor centum equeſtribus copias Picenini impetijſſet, & ex eis nonnullos captiuaſſet, & Piceninus credens Sfortiam illuc acceſſiſſe toto exercitu retroceſſiſſet, & Sfortia regreſſus fuiſſet Foriliuium. Summus Pont. Veneti, & Florentini unà cum Vicecomite die decima Auguſti Ferrariæ ſe interponente Nicolao ibi Marchione, unà cum Gerardo Caſtilioneo Mediolanenſe, & Ioanne Titulo Sancti Petri in uincula, Cardinalibus iniue-

iniuerunt pacem: Qua cautum fuit, ut Vicecomes dimitteret eccleſiæ omnia, quæ ei occupauerat in Flaminia, & illinc reuocaret Piceninum, & alios duces ſuos ipſorum copijs, quas ibi, & in agro Mutinenſe habebat, & nec ſuo , nec alieno nomine ſe interponeret in Regno Neapolitano. Et Vicecomes ea ratificata reſtituit Eccleſiæ Imolam, & Piceninum & alios ſuos duces ex Flaminia reuocauit in Galliam Ciſalpinā Lancelotto Crotto ad eos deſtinato die ſexta Septembris. Et Bononienſes ſibi per Piceninum demiſſis Bologneſio, & oppido ſancti Petri, ei ſolutis aureis bis mille, & per Sfortiam in eorum agro ad Medicina oppidum firmatis caſtris, & ibi receptis nonnullis redierunt in ius eccleſiæ die ſexta Octobris Baptiſta Canetulo ex Bononia aufugiente ducētum equeſtribus, die quinta decima ibi conſtituto rectore Balthеſare Offidano ex illius iuſſu decapitatis Antonio Bentiuolio, & Thoma Zambeccaria ex illic primoribus in dicta cauſa, & Eccleſiæ quoq; dimiſſerunt Comes Brandolinus, & Melita ea quæ & ipſi habebant ex agro Bononienſe. Et Guido Antonius Feltrēſis Vrbini regulus promiſit dimittere oppida Mōtoni, & Pergulæ, & ſeptē alia agri Tyfernatis, & tria Mondauij, quæ occuparat. Et Guido Antonius Manfredus ea, quæ ex agro Imolēſe, & Mōdauienſe, ac circumuicinis habebat: Et ad eam quoq; redierunt omnes, Qui ex Piceno, & Hetruria, ac patrimonio diui Petri, qui ab ipſa deſfecerant. Et Fortebracius ea ſpreta pace, Fulconenſibus deſcendētibus in partes ſuas iuit Tricium oppidum Eccleſiæ, & ibi coacta omni ſuo exercitu illinc per Tamertes nonnullis oppidis occupatis traiecto Apenino obſedit Montem Floridum, & cum Alexander Sfortia, & Italianus octo centum equeſtribus per Franciſcum Sfortiam ex eius caſtris, quæ habebat aduerſus

ſus Picninum factis indutijs cum eo ad ipſos tranſmiſſis in illum tranſiuiſſent, & applicuiſſent propè caſtra ipſius, quæ habebat ad Montem Clarum, & ibi conſertis manibus ad medium Auguſti cum illius copijs, eas profligaſſent, & ipſe, cum cecidiſſet ex æquo, nũquàm alicui ſe uellet permittere in captiuum, & equeſtrem Forliuienſem Alexandri petentẽ, ut ſe permitteret ipſi Alexandro, enſe impetijſſet, per eum gladio uulneratus ſub occulo ibi uita functus fuit Carolo eius filio, ac filio Caroli Fulginatis aufugientibus Aſſiſium. Et Alexander, & Italianus Victoriam proſequuti multis militibus Fortebracij interceptis, & captiuatis, ac receptis oppidis Camertinorũ, quæ occuparat, eorumq; copijs traiecto Apenino Monte Falconi, & Tyferno ſe eis permittentibus. tranſiuerunt in Vrſinos, qui adheſerant Fortebracio, & dum cum Denteſaluio profecti fuiſſent Aſſiſium, Carolus filius Fortebracij illud ex conſilio Peruſinorum dimiſit eccleſiæ, Picenino tunc caſtramentãte agminibus ſuis in agro Bononiẽſe apud Clanternam torrentem. Et Vitellius Legatus Apoſtolicus captis Vetralis unà cum Iacobo Vincenſe urbis præfecto, eoque iuſſo decapitari, & recepto Monte Faliſcorum Romam profectus, & conductis ad ſtypendiũ eccleſiæ ex atie Fortebracij mille octo centum equeſtribus, alijsq; quinque centum habitis à Sfortia, eis, & alijs quinque centum, quos habebat, illinc abiens obſedit, & in ius eccleſiæ redegit Pupium, & Burgum ſancti Sepulchri, & conpulit deficere ad Florentinos oppida Pontis Veteris, & Vallis Bonæ, Reateque tumultu exorto per ibi incolas illic Prætore occiſo eo properauit, & redegit in ſui poteſtatem. Et dum Antonius Piſanus Poncelettro autore capta urbis porta maiori, qua itur Præneſte, eam ingreſſus omnia ibi adiacentia diriperet, ac ferro, & igne

ab-

abſumeret, & ibi ob id cauſato tumultu illuc accelerauit, & ope Co. Anguilare inde illum expulit, & domibus eorum, qui tumultum concitarant euerſis, & Poneeletto captiuato, & forcipibus ignitis ſuper curru excruciato, & in campo Flore furcis ſuſpenſo, & ibi, ubi uigebat grauis annonæ penuria cauſata ubertate ex iuſſu ipſius, quem omnes timebāt, delata ſuper plateas multa granorum copia, bello inſequutus fuit ſautores Piſani, & cæpit Roccā Priorem, eaq; direpto tranſiuit in Piſanum, & recepto Colle Sabelli obſedit Sceuam Priuinatum, & Piſanum, dum illuc in auxilium properaſſet, ſecum conſertis manibus captiuauit, & furcis ſuſpēdi iuſſit, & deinde recepto Caſtro nouo obſedit, et diu obſeſſo, & in ius ſuum redacto Preneſte Laurentij Columnæ, & inde ibi incolis iuſſis migrare Romam, & poſtmodum ad Lacum Albanum captis Gandulpho, Sabello, Burgieto, & Zaccarolo, ac direptis ex iuſſu ſum. Pont. requiſito ſibi auxilio per Iſabellam Andagauienſem uxorem Rhenati ualde oppreſſam per Alphonſum, ad eius opem progreſſus fuit in Regnum Neapolitanum. Et Franciſco Picenino & Menegutio Aquilano, & Ricio Monclarenſe ex Aquila, quam copijs ſuis obſidebant, repulſis, & Picenino, dum ſe recepiſſet in Amatricem, inſequuto, & compulſo aufugere in Montem Regalem, & agro Amatricis direpto, ac ferro, & igne euerſo, & Mōte Regali depopulato, & obſeſſo Theate, in quod aufugerant Menegutius, & Ricius, & mox eo dimiſſo, ac direpto, & combuſto Corbario profectus in Marſas, & ibi prædæ, & igni expoſita Adria, & potitus Albeſio, illinc profectus in Campaniā Apuliam, & Arpinates, eis, & alijs eius regionis incolis ſe ipſi permittētibus receptis, euerſis eorum agris illinc redijt in latium, & inde Romam, ubi tota hyeme moram habuit.

Et anno altero Piceninus exercitu uiginti milliū equeſtrium,& pedeſtrium iubente Vicecomite acceſſit Genuā, ut eam compelleret ad priſtinam ſanitatem, ſed cognita Genuenſium pertinatia, & per eos ibi recepta arce, illinc depopulata regione Pulcephara die ſeptima Martij acceſſit Albigaunum,illudq́; obſedit,eoq́;, & Serezana, & Caſtronouo ibi occupatis, eiſque; ac multis alijs præter Serezanam prędæ expoſitis,illinc acceſſit Parmam,& inde Lucam,& mox in agrum Piſanum,ubi diripuit multa oppida Florentinorum. Et Genuenſes habitis copijs auxiliaribus à Florentinis ſibi ducem crearunt die prima Aprilis Thomam Fulgoſium, quem Baptiſta frater Vicecomite auxiliante ingreſſus Pallatium Genuæ tentauit ex ducatu expellere die tertia, ſed ſtatim illinc repulſus fuit. Et ſum.Pont. Florentię eccleſia Cathedrali conſecrata,illinc abijt Bononiam die uigeſima Maij, & iuſſit Sfortiam eius atie ex Piceno ſe conferre in Flamniā, & ibi obſidere Fori liuium, eoq́; obſeſſo, & poſt multas per ibi incolas factas eruptiones in Sfortiadas, & utrinq; commiſſa multa leuia prelia, & grauia damna illata, illinc expulſo Antonio Ordelapho, ipſoq; redacto in poteſtatem eccleſiæ, Bononiæ die quinta decima Iulij conſtrui fecit arcem, ac pallatium, in quo reſident Legati Apoſtolici, & Balthesare oſfidano,& Petro: & Ioan. Paulo ducibus ex Lugo expulit Co. Cunij. Et Sfortia Offidanum, dum tentaſſet eum è medio tollere, re ſibi patefacta facto impetu in illius copias degentes ad Ricardinam in agro Bononienſe captiuauit,ſuppoſitumq́; tormentis compulit pandere ea, quæ in ipſum machinatas fuerat, & reſeruatum incolumen ad præces Hermolai Oratoris Venetorum pęnes ſum. Pont. & in eius gratiam tranſmiſit in arcem Firmi, ubi mox lapide percuſsus interijt. Et Sfortia profectus exercitu in Picenum

cenum aduerſus Piceninum, Et dum Piceninus factis ibi utrinq; leuibus prelijs redijſſet in agrum Lunenſem, & illinc Nouium proximum Genuæ iuiſſet eius copijs, ut auxiliaretur Baptiſtæ Fulgoſio, ubi obtinuiſſet ducatum Genuæ, Sfortia omnia, quæ Piceninus ex agro Piſano occuparat, recuperauit, & illinc regreſſus in agrum Lucenſem eo directo obſedit Lucam, quam tuebatur Moretus Sanazarius turma equeſtrium, & cohorte pedeſtrium tercētũ pro Vicecomite: Cremonæ de menſe Februarij inchoata fuit cōfraternitas ſub tit: D.N.Ieſu Chriſti ſibi fabricato oratorio ad honorē diui Hyeronymi Confeſſoris, & ex quatuor doctoribus Ro. Eccleſiæ in uico ibi maiori Piſcariæ factis eius ordinibus, & confirmatis anno 1453. per Venturinum de Marnis illic Epiſcopum.

Anno ſequente Piceninus, cum Genuenſes occupaſsēt portum Veneris, illuc copijs properauit, ut ipſum recuperaret, & ſpe ipſum recuperandi poſtpoſita, inde abijt cum Co: Aluiſio Vermio mille quinque centum equeſtribus, & octo centum pedeſtribus de menſe Ianuarij in auxiliũ Lucenſium, qui ad extremam inopiam redacti, & graui obſidione oppreſſi, eſſent deſcenſuri in dominium Florentinorum, ex agro Lucenſe in agrum Lucenſium iubente Vicecomite tranſiuit, & ibi receptis nonnullis oppidis, & obſeſſo Berceto diſtante à Luca per lapides triginta, & ibi eius copijs, dum abſq; ordine illic eſſent, per Brunoriũ ducem Sfortiæ eas aggreſſum una cum Bercenſibus, qui ex Berceto eruperunt, fuſis, capto Ludouico Gonzagha filio Io. Franciſci inuito padre cum Picenino militante, & direptis eorum impedimentis et Brunorio ingreſſo oppidum, et ibi dimiſſo præſidio, Piceninus diffiſus eo potiri, inde cum Vermio regreſſus fuit in agrum Lunenſem, et ibi Serezana, et nonnullis alijs oppidis Macre, proximis captis 1437

Sar-

Sarzanellam oppugnauit, et cepit. Et Veneti inhito nouo fœdere cum ſum. Pont. Rhenato Andagauienſe, Genuenſibus, et Florentinis tertio mouerunt bellũ, Vicecomiti cõſtituto eorum duce ſupremo Gonzagha Marchione Mantuæ, et Legato Petro Lauredano, ipſorumq; iuſſu Eraſmus Narnienſis Gattamelita nuncupatus eius atie militari ex agro Bergomenſe irrumpit agrum Mediolanenſem, et dum eum diriperet, Aluiſius Vermius tunc hybernans eius copijs in regione Briancenſium, ipſorũ auxilio ei factus obuius ipſum inde repulit utrinq; ibi de mẽſe Februarij commiſſo prælio, in quo ex Philippenſibus fuerunt deſiderati mille; et ex Venetis tria millia, abſorptis etiam nonnullis alijs ex eis in flum ine Abduę tunc intumeſcente, et ob id ſuper eo non facto aliquo ponte reliquo exercitu non ualente ſequi Melitam. Et Piceninus per Vicecomitem uocatus in Galliam Ciſalpinam ad eius auxilium dimiſſa Sarzanella una cum Pontremulo, et per Sfortiam recuperatis quibuscũq; per eum adeptis Florentinis, illuc properauit. Et dum Melita oppugnaret oppida Inſulę Fulcheriæ, ei occurrit, et per Gonzagham firmatis caſtris propè Bulghariam in agro Bergomẽſe interceptis impedimentis ipſius, ac militum ſuorum, quæ ad eos ducebantur, ingreſſus agrum Bergomenſem multa ibi occupauit Venetorum Calepio oppido illic funditus demolito, eiuſq; ualle, ac Triſcoria ſibi ſuppeditatis, et expugnato oppido diui Petri proximo Bergomo per tres lapides, amotiſq; tormentis bellicis arci ipſius, illam cum Bergomo obſedit. Et Sfortia accerſitus per Venetos aduerſus eum dimiſſis per ipſum nonnullis copijs Florentinis, quibus perſeuerarent in obſidione Lucę, & Italiano Foriliuiano tranſmiſſo in Picenum octo centum equeſtribus, quibus ipſum unà cũ Sfortiæ fratribus aduerſus Vi

tellium,

tellium, quem timebat, ne illud bello infeſtaret, de menſe Maij ſe recepit in agrum Regienſem. Et Piceninus dimiſſa obſidione Bergomi, & nõnullis dimiſſis copijs ad Forũ nouum progreſſus fuit in agrum Cremonenſem reliquo exercitu aduerſus Venetos Caſtramentantes Bordolani, Et dum ipſi pede relato ad Vicum Binæ, inde factis incurſionibus in agrum Cremonenſem ex eo fructus abducerent, illis occurrit, & ut illos auerteret ab illa abductione, irrumpit agrum Brixienſem, & illinc in agrum Cremonẽſem, ac Cremonam adductis granis, & alijs fructibus, annona ea munita, & dimiſſis in Inſula fulcheria tot copijs, quot ſufficerent ad ibi præſidium, traiecto Pado, & ultra ipſum ſuper Gazzina per Cremonenſes conſtructo ponte aſſideo eleuatorio profectus eſt in Sfortiam Caſtramentantem in agro Parmenſe. Et factis indutijs inter Vicecomitem, ac Venetos per totum menſem Auguſti, Sfortia, dum Piceninus motis caſtris ex agro Parmenſe tentaſſet proficiſci Lucam ad eius auxilium, illi occurrit, Et Guido Antonius Manfredus Princeps Fauentiæ, & Borſius Eſtẽſis filius Nicolai Marchionis Ferrariæ, & Guidone Antonio, & Euſtorgio fratribus de Malateſtis dimiſſis per Venetos, Guido Antonius per Florentinos conductus fuiſſet ad eorum ſtypendium, Picenino eorum turmis ſe coniunxerunt. Et cum Imola ſe ſubieciſſet Vicecomiti, eaque dimiſſa per ipſum Manfredo Fauentino, Manfredus Vicecomiti adheſiſſet, & ab eo ſtypendium accepiſſet, Piceninus Euſtorgij, & Manfredi copijs ſuis coniunctis trãſmiſſa annona cum peditatu, quam uolebat ſubminiſtrare Lucenſibus, ad Caſtilionem, non ualens tranſire Apeninum, eius turmis regreſſus fuit in agrum Mutinenſem, & inde permittente ſum. Pont. in agrum Bononienſem, omnibuſque itineribus, quibus itur in Hetruriam, obſeſſis, &

munitis

munitis per Sfortiam ibi firmauit Caſtra ad flumen Ibicē, Bononiæ tunc pro Eccleſia prætore Daniele Epiſcopo Concordiæ,& illinc deſtinato Euſtorgio equeſtribus ſuis in agros Aureoli, eiſq; per ipſos depopulatis, ipsū ſequutus Aureolum obſedit,captumque diripi iuſſit: Et Sfortia indignatus in Venetos ob denegatum ſibi ſtypendiū eis dimiſſis, ipſoq; autore factis indutijs per Florentinos cum Lucenſibus de menſe Aprilis, quibus interim parerent loca Lucce proxima,& reliqua Florentinis, redditis tamen omnibus priuatis,quæ eorum eſſent, Et nec Piceninus, nec alij Duces Vicecomitis Florētinos infeſtarēt, die undecima Iunij adheſit Vicecomiti ſibi per eum data fidē tranſmittendi in arcem Firmi Blancam eius filiam iam ipſi promiſſam uxorem. Et Piceninus dimiſſo Aureolo illinc abijt in agrum Foriliuienſem ,& cum ibi firmatis caſtris apud Camaratium ad fines agrorum Rauennæ,& Ceſennæ Spoletini concepto odio in Pyrum Abbātem Caſſinenſem eorum Rectorem pro ſum. Pont. ipſum obſidiſſent in ibi arce, & Franciſcus filius Picenini, & Italianus, Foriliuianus,qui Sfortiam deſeruerat accerſiti per Corradum Tricium Fulginātem in auxilium Abbatis ingreſſi agrum Spoletinorum eo depopulato ope Fulginatum, & Vrſinorum hoſtium Spoletinorum dolo Spoletum occupaſſent, diripuiſſentq; & Euſtorgius Manfredus non ualens Oſtaſium Spoletanum regulum Rauennę maritū Genebrę ſororis ſuæ inducere, ut poſt habita Venetorū amititia adhereret Vicecomiti, induxiſſet incolas Balnei Caualli, Ruſſij, & Tuſignani oppidorum ſuorum, & quæ ab eccleſia recognoſcebat, ab eo deficere ad Piceninum, Ioāne Tolentinate Rauennam tranſmiſſo in auxilium per Venetos copijs,quibus ſoluta fuerant pro ſtypendio iubente ſum.Pont. aureorū quinq; millią illinc expulſo per Ge-

nebram

nebram uxorem Oſtaſij, Piceninus obſedit Rauennam, & Ludouico Demolino Patricio Veneto illuc claſſe appulſo, & Rauennam ingreſſo in poteſtatem ſuam redegit, & Oſtaſius mox ſequutus fuit partes Vicecomitis, eiq; etiã autore Picenino adheſerunt dimiſſa Eccleſia Forliuiẽſes, & Bononienſes, & multi alij populi in ea regione nimis oppreſſi oneribus per Eccleſiaſticos facto ingreſſu ꝑ Bentiuoliũ in Bononiã. Et Philippenſes finitis indutijs factis inter eos, ac Venetos recenſito exercitu, quem habebant in Gallia Ciſalpina, in Inſula Fulcheria, & ibi eius parte dimiſſa reliqua, die undecima Septembris tranſiuerunt in Venetos caſtramentantes in Vico Binæ agri Cremonenſis, Et cum Veneti diffiſi uiribus ſuis Ollio traiecto pedẽ retuliſſent in agrum Brixienſem ipſorum impedimentis interceptis, & ex eis ꝗ plurimis captiuatis à Philippenſibus abſq; pugna, eos inſequuti ſunt, & ibi multa oppida cœperunt, & Brugnanum obſeſſum per multos dies, in quo erant multa bona Venetorum, receperunt dimiſſis inde incolumibus quinque millibus, qui erant ad eius præſidium, & mox iuerunt ad hyberna. Et Veneti firmatis caſtris ad Quinzanum ibi recenſito exercitu quoque hybernati ſunt. Et Gonzagha, cum ab eo requiſiuiſſent per ipſum reconſignari uexillum ſuum eorum Legatis in Ciuitate Brixiæ, in ipſos indignatus dimiſſo eorũ exercitu Federico Contareno uni ex ipſorum Legatis rediijt Mantuam. Sigiſmundo Imperatore de menſe Octobris anno uigeſimo ſeptimo Imperij ſui, & regni quinquageſimo ſeptuagenario mortuo apud Zurlam Auſtriæ, & ſepulto in Varadino, ſeu apud Albam Albertus Dux Auſtriæ gener ducta Heliſabet eius unica filia, ex Barbara uxore fuit electus Cæſar.

Anno ſequuto Cremonæ, prætore Bartolomeo Ron- 1438

carolo Mediolanenſe tribus ſolibus cõſpectis, & ex uehemẽti uento q̃plurimis arboribus euulſis, & domibus euerſis, & nauibus in mari ſubmerſis, & in ueſperis diei undecimi Ianuarij audito graui Terremotu, ſum. Pont. abrogato Concilio Baſilienſe illud indixit Ferrariæ die uigeſima nona Februarij aſſerens Græcos, qui cum eccleſia Ro. in fide uolebant conſentire, nolle ire Baſileam, ſed Ferrariã uti ſibi magis commodam, & quos cum Principes Concilij precibus, ac promiſſionibus inuitaſſent, ut illuc ſe conferrent, nec inducere potuiſſent, conuerſi in ſum. Pont. ei denuntiarunt, ꝙ niſi acceſſiſſent Baſileam ad Concilium, eum depoſuiſſent à Pontificatu, illuc ad ſe excuſandum deſtinato Io. Baptiſta Capitaliſtà I.C. Patauino iuit Ferrariam ad Concilium ibi inchoatum. Et Ioannes Paleologus Imperator Byzantij die quarta Martij ex Venetijs unà cum Demetrio Deſpoſto Pœloponesij fratre ſuo, ac Ioſepho Patriarcha Byzantij, & Legatis Patriarcharum Hyeruſalem, Antiochiæ, Imperatoris Trapezuntij, Hyberorum, & Vallachorum, & multis alijs prælatis diuerſarum gentium eccleſiæ Orientalis illuc ad ipſum Concilium applicuit Iuliano Cęſarino Cardinale ſancti Angeli autore, & ex Venetijs illuc eos deducẽte, quo non multo poſt appiicuit Præſul Ruthenorum centum equeſtribus. Et ſum. Pont. die decima ſeptima Septembris per eos, qui Concilium habebant Baſileæ Carolo Gallorum Rege, Alphonſo Aragonenſe, & Philippo Vicecomite conſentientibus, depoſito à Pontificatu Amadæus Dux Sabbaudiæ filius Aimonis, & Primus creatus Dux, per Sigiſmondum olim Cęſarem, & qui uitam hæremiticam ducebat ad Ripam altam propè Lacum Lemanum in agro Gebenenſe ibi conſtructo Zenobio, Ludouico filio dimiſſo Ducatu, factus fuit antipapa, & nominatus Fælix, & coronatus

Baſileæ,

Baſileæ,ubi creauit Cardinales.Piccninus,dū Melita Dux Venetorum receptis his quæ occuparant Philippenſes ex agris, Brixienſe ,& Bergomenſe,deſcendens eius atie in agrum Cremonenſem eūm diriperet, aduerſus ipſum ex Flaminia ibi dimiſſo Italiano eius atie ad præſidium, & ad ſe uocatis Franciſco filio,& Italiano Foriliuiano, & conducto ad ſui ſtypendium Io.Paulo Vrſino, coque turmis ſuis præmiſſo in Galliam Ciſalpinam , illuc properauit exercitu,& traiecto Pado ad uicum Summi in agrum Cremonēſem ibi obſedit Caſalemaius , Quod unà cum Soncino Veneti præſidio muniuerant, eoque in poteſtatē ſuam redacto intra diem decimam nonam iuit in exercitum Venetorum Melita duce Caſtramentantem ad Vicum Binæ, eumq; ſibi occurrentem apud Caluatonum utrinq; conſertis manibus profligauit,& Platinam,& quicqnid Veneti ibi occuparant,recuperauit. Et cum Melita ad ripas Fluminis Olij diſpoſuiſſet frequentes excubias, & copias ad ibi cuſtodiam habito tranſitu à Gonzagha die uigeſima ſeptima Iunij per pontes Caneti,& Marchariç irrumpit agrum Brixienſem. Et cū Melita ſibi timens exercitu properaſſet ad loca Brixiæ propinqua firmatis caſtris per Piceninum ad Balneolum omnia planitiei Brixienſis à Venetis ad eum ſponte deficientia recepit in ſui fidem, præter Monclarenſes, Pallatienſes,& Oriuenſes. Et cum Melita parte exercitus ſui uoluiſſet ingredi Brixiam,& ibi Gibellini obſtitiſſent Franciſco Barbaro Patricio Veneto illic rectore, eiuſque prudentia inſimul cōiuncta ibi utraq; factione, contracta affinitate inter Martinenghos , & Aduocatos illic principes factionū, Petroq; Aduocato,& Petro Ludronio inuicem inimicis factis amicis interuentu Leonardi Martinenghi, Piceninus motis caſtris ea firmauit ad Bidētiolū Cleſi amni adiacentē die uigeſima ſepti-

ma Iulij, ut potitus omni agro Brixienſe deleret exercitū Venetorum Bergomi, & Brixiæ morantem fame, ſeu ferro ſecum confligendo, per eum, & Gonzagham ibi eorum exercitu occluſis omnibus itinerib. ne tranſiret in agros Veronenſem, & Vicentinum, & per Melitam ad Gauardū firmato exercitu uiginti quinq; millium ſtypendiariorū, & euocatorum illuc profectorum ex Brixia, & Vallibus Tropiæ, & Sabiæ, Piceninus ſe coniunxit Gonzaghæ quatuor millibus equeſtribus, & pedeſtribus. Et dum Melita timens, ne aliqui ex eius ducibus conſentirent Vicecomiti, abijſſet ex Gauardo, & tranſmiſſis pleriſq; ex eius militibus ad præſidium Brixiæ, & reliquis diſtributis in eius municipijs adhuc in fide Venetorum perſiſtētibus, & aliquibus ex eius ducibus defficientibus ad Gonzagham, Piceninus poſitis caſtris ad Salodium, & mox ad Felicianū, & deinde Minerbium, Salodium, ac Sarolam, & Montēclarum in fidem ſuam recepit. Et Gonzagha eius atie traiecto Mintio recepit omnia inter ipſum, ac Atheſim, ex agro Veronenſe adiacentia unà cū Valegio ibi intercepto Ioanne Maluolta illuc ad præſidium ex Brixia tranſmiſſo tercentum equeſtribus exutis unà cum eo omnibus bonis, & mox traiecto Benacho omnem ibi regionem occupauit, ad Vicecomitem etiam defficientibus incolis Vallis Sabiæ arce eorum oppidi funditus diruta die uigeſima ſecunda Auguſti. Et Piceninus exercitu ex Salodio profectus Balneolum, & Pontiolum ea recepit, & Pallazolū expugnauit ibi inter eius copias, ac Venetorum ducibus Bartholomeo Colliono, & Paride Lodronio inito certamine, in quo ſuccubuerunt Veneti ex eorū militibus mille quinque centum captiuatis, & mox Clarium ex proditione recepit ibi interceptis Guerrerio Martiano, & Michaele Gritto equeſtribus ſeptem centum, & pedeſtribus

tercentum,

tercentum. Et dum Melita ei auxiliaturus coactis omnibus copijs eius regionis ipſis illuc profectus fuiſſet, illinc retroceſſit Coloniam, & Melita cum ſequuto eduxit copias in campos patentes Rouadi, & ibi dimicauit cum exercitu Veneto die uigeſima quinta Septembris, & ex eius militibus cęſis ducentum, & totidem captiuatis recepta aliqua clade abijt Coloniam. Et Melita Brixiam unà cum Thadeo Eſtenſe, Antonio Martinengho, Petro Nauarino, & Bartholomeo Coliono, illincq; tranſmiſſis ad Vrceos Nauarino, & Coliono Pallazolum ad ibi præſidiũ copijs ſuis. Et Veneti parata claſſe Fluuiatili centum ſexaginta nauium, & quinque triremium, qua uexarent agrum Mantuanum, eidem pręfecerunt Petrum Lauretanum. Et Piceninus abiens ex Colonia Rouadum in fidẽ ſuam recepit ibi incolas, & Bonadenſes, Patermianos, Baſſanenſes, Monticulenſes, Concluginenſæ Orianos, & Brienſas, & Tropienſibus ad Melitam defficientibus expugnauit Iſeum. Et cum Melita quinq; millibus equeſtribus ex Brixia profectus ad Mintium, ut illinc traiceret in agrum Veronenſem, & ibi repertis Cuſtodis militũ Gonzaghæ indę retroçeſſiſſet, obſędit Vrceorum oppidum, illudque die uigeſima ſecunda Octobris ſibi proditum per Petrum Lucenſem ibi præſidio impoſitum ducentũ equeſtribus recepit. Et dum Eſtenſis Marchio Ferrariæ ſibi dimiſſa Pęninſula Rodigij autore ſum. Pont. eis adheſiſſet, Melita dimiſſo filio Brixiæ ſexaginta equeſtribus, ac Theo ſaluio, & Craſſo eorum turmis ad ibi præſidium unà cum Nauarino, & Coliono die uigeſima quinta Octobris auxilio Paridis Comitis Lodroni per montes inacceſſibiles uallis Tropiæ, & circumuicinos interiacentes Brixiam, & Veronam ſibi reſiſtentibus Epiſcopo Tridentino, & Alexandro Marliano duce Pollonorum, & per Guglielmum

Caualcabouem Cremonenſem, & Guidonem Rongho-
uum Mutinenſem duces Venetorum equeſtribus tercen-
um occupatis uiriliter ſaltibus montium commiſſo præ-
io cum ibi accolis, & per Ludouicum ducem Vicecomitis
obſeſſis uadis Lacus Benaci, & ad ſubſidiũ Meliťæ ad eius
ipam ulteriorem occurrente Peluſio tribuno Venetorũ
pedeſtribus quatuor cẽtum, acceſſit Veronam eius legio-
ne ex ipſa amiſſis octo centum equeſtribus occiſis per in-
colas eorum montium. Et Gonzagha claſſe Veneta ap-
pulſa Figarolum illic apud Hoſtiliam, ac Sermium iuſſit
muniri ripas, ne progrederetur. Et Antonius Beccaria
dux Vicecomitis bis millibus pedeſtribus ingreſſus Vallẽ-
camonicham eam uendicauit. Et Ioannes Contes, Bar-
tholomæus Colionus, & Ioannes Martinenghus homini-
bus ibi alpinis eorum factionis profecti in eum, & utrinq;
ibi facta pugna de eius militibus magnam ſtragem ædide-
runt, & Vallem prædę, incendioq;, cędibusũe expoſuerũt.
Et Piceninus dirutis fiſtulis, quibus aquæ deriuantur in
Brixiam, & illinc eorũ aquis auerſis, & erectis tribus pro-
pugnaculis aduerſus eam, ipſam obſedit toto exercitu Vi-
cecomitis de menſibus Nouembris, & Decembris, eiuſq;
multis in locis apertis mœnijs pillis librarum tercentum
emiſſis ex tormentis bellicis illuc conductis, & factis cuni-
culis ſubterraneis pluries oppugnauit, ſed grauius die-
bus ſolẽnibus diui Andreæ, & diuæ Lucię, & dñicæ ſequẽ-
tis omni genere armorum, ibi cõmiſſis prælijs inter Philip-
penſes, ac Venetos illic ad præſidium degentes, & etiam
Brixienſes equeſtres, & pedeſtres, quibus etiam ſe con-
iunxerunt mulieres, & Eccleſiaſtici ibi Franciſco Barbaro
rectore, Chriſtophoro Donato Prætore, Andrea Valerio,
Gerardo Dandulo, Petro Grimano, & Andrea Leone
omnibus Patricijs Venetis, ac ſtrenuis uiris, ſũmęq; auto-
ritatis

ritatis illic aſſiſtentibus, militum autem ſupremo duce Thadeo Eſtenſe, & illic ſequientibus peſte, ac fame ad eam leniendam per illic rectorem quàm plurimis remedijs factis, in eam aduehi faciendo de rapis, ac ſeminibus herbarum. Et Piceninus diffiſus ea potiri die uigeſima Decembris illinc euulſis tentorijs, ac tormẽtis bellicis, & quibuſcunq; alijs impedimentis abductis abijt, dimiſſis tamẽ iuxta eam ad petram in ſinu collis recurui in inſidijs duabus cohortibus militum, ut, ubi Brixienſes, ac milites ad ibi præſidium illinc egreſſi fuiſſent, in illos irruerent, & inſidijs in lucem proditis ad ſe uocatis, eis ac reliquo exercitu iuit hybernatum ad pedes montium Brixiẽſium, Gõzagha uero ad loca finitima Benacho deſideratis ex eorũ militibus in illa obſidione bis millibus, ac foſſoribus quinque centum, & ex Venetis ducentum, & Brixiẽſibus octo centum: Vicecomes ordinauit incolas quorumcunque municipiorum, oppidorum, Vicorum, & pagorum diœceſis Cremonenſis conferri debere oblationi faciendæ quotannis in mane diei Aſſumptionis B.M.V. ad ætera fabricæ eccleſiæ Cathedralis ipſius Ciuitatis, etiam quod facta fuiſſet aliqua ſeparatio de eis ab ipſa Ciuitate.

Et Anno ſubſequuto Comete conſpecta Piceninus, & Gonzagha, dum Melita dux ſupremus Venetorum Penetra, & Turbula oppidis communitis tentaſſet annonam ibi congregatam ope Lodroni ex Veronenſibus Brixiam importari per montes ad ibi limites interiacentes à quatuor eius tribunis militum, impoſuerunt præſidia Archo, & Tieni oppidis præſulis Tridentini. Et cum per Italiã eorum ducem equeſtribus ſex centum, & pedeſtribus mille facto in illos ad ſaltum Tieni noctu impetu, ipſorumq; militum parte occiſa, reliquauè captiuata cum Tribunis, & annona intercepta, Melitaque apud Turbulas, ubi hye- 1439

mabat alias cogeret copias cũ annona,Piceninus, & Gonzagha ad prohibendum,ne ipſa importaretur Brixiẽſibus die quinta decima Ianuarij ingreſſi fuerunt exercitu Valle:n Sabiam,& ibi erigi fecerũt propugnacula tria ad Nucem Cangios, & Thoſcti Cæſare Martinẽgho Guelphorum duce pro Venetis ibi moram faciente ad Mompianũ, per eum dimiſſa Valletropia, & Foriliuiano profecto Lodronum, Gerardus Dandalus, & Denteſaluius Tribuni Venetorum eam Vallem ingreſſi fuerunt ad auxilium Paridis ibi Comitis ſexcentum pedeſtribus, & aggreſſi turmã pedeſtrium Philippẽſium degentium ad Nucẽ ex eis multos occiderunt, multosue captiuarunt, & ſecum coniunctis alijs quatuor centum illinc iuerunt ad Paridem, & cũ Italianus coactis ibi ex Gibellina factione pedeſtribus bis millibus,& unà cum alijs tribus millibus, & ſexcentũ equeſtribus profectus fuiſſet aduerſus Paridem, Paris in eos facto impetu ad pontem Sarchij fluminis ipſos profligauit,ex eis multis occiſis, una cum filio Italiani, ac Petro Capotio duce Epiſcopi Tridentini. Et Italianus reliquis in hoſtes facto etiam impetu ex ipſis multos occidit, & ſequenti die utrinque etiam facto certamine fuit profligatus, & fugatus ex ſuis deſyderatis mille, & totidem captiuatis unà cũ Galeatio ex comitibus Arcus,& ex fuga properauit ad oppidum Ripæ equeſtribus tercentum,& pedeſtribus mille. Et Piceninus, & Gonzagha copijs accerſitis ex hybernis obſederunt, & cęperunt Lodronium, & mox obſeſſo Romano die uigeſima quarta Februarij redierunt ad hyberna in oram Benaci. Et Veneti per Lauretanum claſſe Philippenſium ſtante ad Sermium fruſtra oppugnata pararunt aliam claſsẽ Triremium ſex,& ſcaffarum triginta quinque, qua conducere poſſent annonam Brixiam famę oppreſſam Petro Zeno duce, & conduci fe-

cerunt

cerunt per terras, & montes multo labore, & ſumptu in Lacum Benaci. Et Franciſcus Sfortia deluſus ſpe nuptiarum Blancæ ſibi totiens promiſſæ percuſſo fœdere inter Florentinos, & Venetos per eos conſtitutus fuit dux ſupremus annuo ſtypendio quatuor millũ equeſtrium, & bis milliũ pedeſtrium die ſeptima Februarij, & etiam cõductus ad eorum ſtypendium Nicolaus Eſtenſis Marchio Ferrariæ unà cum Guidone Antonio Manfredo equeſtribus mille ſub Borſio eius filio, & quem, & Manfredum Veneti iuſſerunt ſe coniungere equeſtribus mille quinquecentum, & pedeſtribus tercentum Sfortiæ. Et inter eorũ, ac Philippenſium claſſes comiſſa pugna die ſexta decima Maij in Lacu Gardæ apud Salodiũ per octo horas utrinq; multis cadentibus intercepta eorum naui, in qua fuerunt tercentum Dalmatæ, qui fuerunt occiſi, & in Lacum proiecti eis ſuccumbentibus, Piceninus, & Gonzagha die uigeſima profecti fuerunt Ceredum, & Sanguinetum agri Veronenſis, ut illinc tranſirent Veronam, Vincentiam, ac Patauium. Et Veneti ad id prohibendum alià claſſe ſubſtiterunt apud Clugiam. Et dum Piceninus tentaſſet traĩcere Atheſim, iuſſerunt Andream Donatum equitem, ac Hieronymum Cõtarenum copijs militum raptim coactis ei reſiſtere, & cum Gonzagha effoſſo, & dilatato ore Fluminis Tartari, quo profluit in flumen Padi, iuſſiſſet claſsẽ, quam habebat in eo, ex ipſo per illud os traduci in ſtagna ipſius, ac Atheſis inter Limiachum, ac aggeres Padi Hoſtiliæ, & Melariæ ſuppoſitos, Marinum Demmolinum, & Ludouicum Contarenum etiam eorum Patricios obturatis uadis Atheſis alia claſſe, & Andream Donatum Prætorẽ Patauij copijs euocatorum militum, & Tibertum Brandolinum Foriliuienſem tercentum equeſtribus, ei etiam reſiſtere. Et dum Piceninus, & Gonzagha direptis muni-

tionibus

tionibus Venetorũ ad Maloperã, octo galeonibus, ſuper quibus erãt mille nauarchi, & pleriq; ſagitarij, ingreſſi fuiſſent Atheſim, ibi utrinque alia cõmiſſa fuit pugna, in qua Contareno, & Brandolino uulneratis, Contarenus occubuit. Et Piceninus, & Gonzagha retroceſſerunt Cæretum, & Sanguinetum, & conductis galeonibus in Buſſam ſtagnum, & ibi excauata Fouea per foſſores ſex millia Mãtuanos, Brixienſes, Bergomenſes, & Cremonenſes ob id uocatos per ipſos eos adduci fecerunt in Atheſim expoſitis ſuper eius ripa quadraginta tormentis bellicis, Melita octo millibus equeſtribus, & ſex millibus pedeſtribus, & Dario Malipiero illuc Venetijs deſtinato, & alijs prenominatis patricijs Venetis claſſe fulcita decem millibus nauarchis reſiſtentibus, die uigeſima quarta Maij, ponte ibi conſtructo facto tranſitu ultra ipſum flumen obſederunt, & oppugnarunt Liniachum, & dolo ſibi proditũ per ibi incolas ceperunt una cum Federico Contareno, Bernardo Nauareno, Andrea Mozenigho, & Dario Malipiero patricijs Venetis ab ibi præſidium degentibus, & mox oppida Baldi Leonicij, Brendularum, & Suapij, & quęcunq; ibi alia Veronenſium, & Vicentinorum, & munitis præſidijs Leonicio, Suapio, & Brẽdulis aduerſus Venetos apud Montagnanã Melita duce caſtramẽtãtes incurſarũt uſq; Patauium ex eius agro, ac Vicentino abducta multa præda iumentorum, & aliorum. Et Italianus eius atie militum, ac quatuor centum factionis Gibellinæ, dum niteretur redigere in poteſtatem Vicecomitis Madernum, Penetras, ac Turbulas, ne illac Veneti poſſent importare annonam Brixiam, & Petrus Zeno claſſe in Benacho, & Petrus Aduocatus factione Guelphorum, ei reſiſterent, conſertis utrinq; manibus ad Madernum, fuſiſq; eius copijs, eoq; deiecto ex eius equo, & Nicolao Guererio, Antonio

Triultio,

Triultio, Gerardo Tertio alijs quadraginta ſeptem equeſtribus nobilibus, & alijs ducibus tum occiſis, tum captiuatis, & cõductis Brixiam ſuccubuit, & aufugit Salodiũ. Et Piceninus, & Gonzaglia die prima Iunij obſederunt Veronam, quam tuebatur Tolentinas, & ibi inita alia pugna inter eorum ac obſeſſorum copias præualuerunt ex eis captiuatis ſeptuaginta equeſtribus. Et Sfortia interim ex Piceno ſe recepit Ariminium, & cũ ab eo deffeciſſet Guido Antonius Manfredus, coactis alijs copijs ad pontem Ronchi, eis de menſe Maij Fauentino, & Franciſco Picenino ſe continentibus intra Forilluium equeſtribus quinque centum inde abijt per agrum Bononienſem in agrum Ferrarienſem ad Bondenum, & illinc tranſmiſſis claſſe Venetorum impedimentis Clodiam, per Ferrariam Gorrum, & inde iunctis pontibus Pado, & Athesi Fluminibus iuit Clodiam, & illic q̃ plurimis Patricijs Venetis ſibi occurrentibus in agrum Patauinum tranſiuit ſex mille ducentum quinquaginta equeſtribus, & mille quinque centum pedeſtribus, quibus Melita reliquis agminibus Venetorum ſe coniunxit. Et dum Sabienſibus, & Tropięſibus adherentibus Venetis opera Petri Aduocati Brixiæ Patricij adhuc peſte, & famæ illic uigentibus, & Italiano iugiter bis millibus armatis eos infeſtante, & prohibente illuc annonam deferri, aliqua eius copia data, & ibi lęnita famæ procurante Barbaro eius rectore, ac expugnatis, & demolitis propugnaculis aduerſus eam erectis, Thadæus Eſtenſis tercentum equeſtribus, Dieteſaluis ſex centum pedeſtribus, & Aduocatus alijs tercentum euocatorum Vallium Sabiæ, & Tropię profecti fuiſſent Salodium, illud oppugnaturi, & Italiano ex Canedulo progreſſo Filicianum, ibi utrinque prælio inchoato per ipſum fuerũt profligati ex eorum agminibus captiuatis ſeptuaginta Bri-

xienſibus,& Eſtenſe de fuga reuerſo Brixiam, per eum, et eius milites, et alios, quos habuit ex Bergomo auxiliares, in itinere expugnato propugnaculo cufmiano prope eã ſtante. Et Sforcia ex agro Patauino tredecim millibus equeſtribus,et ſex millibus ſex centum pedeſtribus acceſſit die prima Iulij Leonicum, illudq;, ad cuius præſidium erant tercentum pedeſtres, oppugnauit, dum Piceninus, et Gonzagha ad ei impediendum iter omiſſa obſidione Veronæ iuiſſent Suaprium, et illinc tranſmiſſis impedimentis in agrum Mantuanum ibi excauari, & muniri feciſſent foueam quinque millium paſſuum, & dum Petro Brunorio, & Troilo ducibus ſuis ibi uulneratis ob id indignatus grauius oppreſſiſſet, ab eius incolis habuit, & recce ptis multis alijs oppidis Vincentinorum occupatis per Philippenſes,ut pręfertur,iuit Suaprium,& illinc ad Montem bellum profecturus Veronam, & dum ibi Piceninus, & Gonzagha ei occurriſſent agminibus ſuis,ipſis euitatis, ita uolentibus Legatis Venetorum,retroceſſit ad Vicum ſancti Ioannis ad Rognam, & dum Philippenſes ibi etiam ſibi occurriſſent,iuit ad uicos ſanctorum Marini,& Alberti cum eis præliando,& ab ipſis recepta aliqua clade, & ex ſuis tercentum equeſtribus feſſis ob iter per ibi incolas oc cisis die ſexta decima Iulij Veronã introiuit, & ibi ſæuiente peſte inde abijt, & traiecto Atheſi caſtra firmauit propè eam per tria millia paſſuum ad uiam Hoſtiliæ. Et dum Philippenſes timẽtes ſe infra Atheſim claudi eum traiciſſent,redijt Suaprium, ipsũq, expugnauit,& ſibi ibi adhuc occurrentibus Philippenſibus Gardo, & Lagiſio oppidis tentatis, & cum eſſent munita præſidio, diffiſus eis potiri die uigeſima ſecunda retroceſſit in agrum Vicentinum, & Picenino ęgroto dalato in Inſulam Porchariam recuperauit reliqua oppida, quæ illic occuparant Philippenſes

penſes

penſes. Et Petrus Beſatia Cremonenſis tribunus, dum iret eius cohorte Montolium flumini Pado propinquum ad ibi præſidium, quammulta impedimenta exercitus Veneti ſibi occurrentia intercepit. Et Piceninus die decima ſexta Auguſti recenſito toto exercitu, eiq; ſtypendio dato ad Villam Francham. Et cum Barbarus rector Brixiæ decreuiſſet delere claſſem Vicecomitis exarmatã ſtantem in Lacu Benacho ad Salodiũ, & Ripam, & Piſcheriam eo tranſmiſſis Thadæo Eſtenſe, ac Andrea Valerio, & Leone copijs ſuis, id prǫuidens unà cum Gõzaga ex Vigaſio, ubi caſtramentabant, clam abeundo ducentũ equeſtribus ad Felicianum, & ibi ſecum coniunctis Italiano, & Seuerinate eorum turmis, ipſos degentes in montibus inuaſit, & compulit redire Brixiam, Et Italianus die uigeſima Auguſti facto impetu in claſſem Venetam degentem in Lacu Benaci apud Salodium capta unà ex eius triremibus inde fugauit Madernum, ubi ex Lacu, dum ſibi timeret, extracta fuit ſuper terras, & die uigeſima ſecunda, dũ Piceninus, & Gonzagha exercitu ex Villafrancha, & Italianus, & Belmondus eorum turmis equeſtribus, ut ipſam interciperent, ſe recepiſſent ad ripà Lacus Larij propinquam Guardaſanæ, Sfortia ibi caſtramentans, ut prohiberet, exercitu properauit ad Brandolinum, & ibi ſibi occurrentibus Philippenſibus commiſſa pugna utrinq; pari marte pedem retulit in uallem Puleſellæ propè Pontoliũ, & Picenino ibi ſibi adhuc occurrente copijs die uigeſima prima Septembris traiecto Mintio retroceſſit Genium, & ibi ſubſiſtit, & mox inde abijt ad Lacum Zenij tenus Atheſim, & Philippenſes ſe receperunt Vigaſium utrinq; uallis, & propugnaculis munitis Caſtris, & iuncto ponte Atheſi, ut eorum militum ſaluti, qui peſte conſumebantur, conſulerent. Et Italianus, & Seuerinas, dum Caualcabos, &

Marcia-

Martianus equeſtribus mille ex exercitu Venetorū mirēt Brixiam, & die decima nona repulſi fuiſſent Gauardum, & Sepriūm egreſſi inſidias, in quibus erant ibi eos expectantes, inuaſerunt ipſos, & ibi hinc inde alia commiſſa pugna, & multis utrinq; cadentibus, & uulneratis coegerunt retrocedere ex eorum equeſtribus captiuatis quatuor centum quinquaginta. Et Piceninus dimiſſa parte exercitus Gonzaghæ reliqua ingreſſus Valles Tropiæ, & Sabiæ ſequentes partes Venetas eas prædæ, ferro, & igni expoſitas ſuppeditauit, & die uigeſima quinta profectus fuit Felicianum, & cum ibi Seuerinas eius atie conſcendiſſet claſſem Philippenſem, & Italianus occupaſſet montes Maderno adiacentes, & inter ipſum, ac Benachum degentes, & Piceninus, & Gonzagha profecti fuiſſent per uiam Maderni, ubi erat claſſis Veneta, eam noctu inuaſerunt, & interceperūt, & multis utrinq; uulneratis, & deſyderatis, & uulnerato Petro Zeni regulo, ac tribus Legatis Venetis unà cum Zeno claſſis præfecto, ac Andræa Valerio, & Leone, & Thadeo Eſtenſe, & Baldatio Longena ſexcentū equeſtribus, ac pluribus pedeſtribus unà cum alijs ducibus captiuatis multa præda, Burlatio Cremonenſe uno ex ducibus claſſis Philippenſis ſtrenuè ſe gerente, & Forliuiano ſuis cōpijs per arduos montes Benacho interiacentes pedem referente, & mox occupato Maderno cum quatuordecim millibus aureis ibi expoſitis pro ſtypēdio exercitus Veneti, & tribus nauibus cōmbuſtis cum remigibus, & nauarchis Dalmatis in eis repoſitis, ac tota puluere ſulphurea in claſſe Veneta reperta, & deinde per Italianum, & Seuerinatē parte exercitus poſitis caſtris apud Brixiam, & in eos deſtinatis per Sfortiam Martinenſe, & Caualcaboue equeſtribus quinq; cehtum, & pedeſtribus tercentum, Piceninus, & Gonzagha, ac Seuerinas reliquo

exercitu

exercitu redierunt Vigaſium, & Madernum, & dum Melita parte exercitus Veneti ſe accingeret, ut annonam Brixiam conduceret, Piceninus, ut id prohiberet, copijs ſuis iuit in uallem Lodronij, & illinc Piſcheriam, & mox claſſe ſe recepit ad Ripam Tridenti. Et Cremonenſes tunc ex Cremona ſuper curribus per agrum Brixienſem uſq; Sermionem armati ad exercitum Philippenſem duxerunt annonam. Et Piceninus die uigeſima quarta Octobris ingreſſus uallem Ideam quinq; centum equeſtribus per ibi incolas, eis oībus ferè occiſis uix ſolus euaſit, & mox dum per Gonzagham eius atie firmatis caſtris Vigaſij, Sfortia illuc iuiſſet, & mox Roueretum, & Anoniū Preuedæ proximum, & illic quoq; firmaſſet caſtra, ut inde ſe conferret Brixiam, reliquo exercitu Philippenſe iuit Thenium, & Ripam Tridenti, ubi inter Philippenſes, ac Venetos fuerunt cōmiſſa nonnulla leuia certamina, in quibus multi occubuerunt. Et per Venetos inchoata foſſa propè Liminiacum per tres lapides uſq; ad aliam foſſam illinc per quatuor diſtantem gratia deriuandi in eam aquas Atheſis in paludes Vinculi, & pręparata alia claſſe in Lacu Benaco Stephano Contareno præfecto, ad id prohibendū ex Ripa eius equeſtribus profectus Turbulas tentauit incēdere triremen ibi reſarcitam, & illic cōmiſſo prælio cū Troilo duce Sfortiæ ibi ad præſidium degente eius turmis illinc fuit repulſus, & deiectus ex equo tractus per ſuos milites ad loca tuta, ex eis amiſſis tercentum. Et dum Sfortia coacta multa copia granorum Brixiam ducendorum ad Turbulas, & Penetram deſtinaſſet Melitam ad Ripam præſidio claſſis Venete, & ibi conſtrui feciſſet propugnacula, & Ioannem Contem Romanum, & Denteſaluium, Martianum & Craſſum Venetum cum Georgio filio Paridis Reguli Lodroni ad ipſum occupandum. Cum Gonzagha

zagha iuit Ripam,& inde ſolus equeſtribus centum,& pedeſtribus quatuor centum ſuperato ſaltu interia cẽte Tiennium,et Vallem Lodronij, Seuerinate alijs equeſtribus quatuor centum, et totidem pedeſtribus profecto ad caput Lacus Benaci,et cum eius primi milites diripere cępiſſent ibi domos,illic inter eos, ac milites Martiani, et aliorum commiſſo certamine noctu fuit profligatus, et ferè omnibus militibus amiſſis fugà euaſit ad ſupercilium ibi Montis Ponalis, et illic dimiſſo equo inde fuit delatus per Teutonicum ſtypendiarium ſuum uſq; Benacum, et illinc cimba traiectus ad Ripam,et Martianus, et alij duces Venetorum Nicolao Guererio, Antonio Triultio, Gerardo Tertio,et alijs circiter octuagita ex primoribus Philippẽſium ab eis captiuatis ipſos conduxerunt Brixiam, et ibi carcerari fecerunt Italiano quoq; ab equo deiecto umbra noctis fuga prolapſo Salodiũ, et Seuerinate equeſtribus tantum uiginti Madernum,et Sfortia firmatis per Picceninum caſtris apud Arcum, et Tiennium acceſſit exercitu ad collem Tiennio proximum,ubi Carolus Gonzagha ex ducibus Viceccomitis habebat atiem, illac etiam per medios hoſtes tranſiturus,et cum conſpecta eorum cohorte à Ripa petere Tiennium, credens illorum exercitum, qui erat Vigaſij illuc tẽdere,iuſſit Troilum, et Flaſcum eorum turmis equeſtribus illis occurrere, ac Nicolao Picenino alia turma equeſtrium ex ſuis militibus prętorianis quatuor centum collem aſcendente, eoſq; aggredi, & die nona Nouembris cum Ioannes de Mediolano dux ad præſidium propugnaculi Arcus illud Venetis prodidiſſet, ibi facto alio conflictu rurſus Philippenſes eorum duce Picenino,cum quo erat Seuerinas,profligauit. Martinengho, & Carolo Gonzagha ducentum equeſtribus, & quinqne centum pedeſtribus captiuatis, & Picenino uix incolumi

profecto

profecto Tiennium, & illinc per medios hoſtes ab eodem teutonico pannis inuoluto ſuper humeris delato ad Ripã, ubi Gonzaga reliquo exercitu ſubſtiterat, obſeſſo, & capto Tiennio ibi commiſſis multis leuibus prelijs, in quibus occubuerunt Sfortiani centum, & Malateſta Ceſennæ regulus fuit captiuatus, & uia ſibi aperta armis deferri fecit annonam Brixiam, & dum claſſe Venetorum conducta terris Roueretum, expugnaret Tiennium, & Piceninus, & Gonzaga die decima octaua Nouemb. nocte occupaſſent Veronam Blanchino Feltrenſe ibi duce ad preſidium iiiic captiuato, illinc aufugientibus Antonio Dandulo pretore, & Victore Bragadino rectore, unà cum Chriſtophoro Tolẽtinate, Bartholomeo Pellegrino, & Franciſco Madio ex ibi primoribus eis tantũ conſentientibus, parteq; eius direpta dominio dimiſſo Gonzaghæ, & dum arces forent adhuc apud Venetos, & mœnia arcis ueteris, in qua erat Carolus filius Gonzaghæ captiuatus, quaterentur, Ioãne eius fratre ictu traguli illinc tranſmiſſi ibi occiſo. Sfortia audita eius occupatione dimiſſis ſub Melita nonnullis cohortibus apud Turbulam, & Penetram reliquo exercitu unà cum Iacobo Antonio Marcello penes eũ legato, illuc properauit, eamq; ingreſſus per arcem fœlicianam illic cõmiſſo prelio cum Philippenſibus, eisq; inde expulſis recuperauit infra quatriduum ex Mantuanis illuc acceſſitis ad cuſtodiam per Gonzagam eorum Principem circiter mille occiſis, & ex equeſtribus tercentum, & pedeſtribus quinque centum mercenarijs tum captiuatis, tum uulneratis ex eis, & aliquibus mortuis cũ Ioanne Gonzaga fratre Io. Franciſci, & multis ſubmerſis in flumine Adigis fracto ponte, cum inuicem manus conſererent eis tam intra, quàm extra ciuitatẽ inſequutus multa preda recepta, Armanino de Summo Cremonenſe, & tribuno militum

Vicecomitis, dum eſſet eius cohorte Cremonenſium ibi ad pręſidium portæ Calcariæ per horas tres oppugnatæ à Sfortiadis eam uiriliter tuente, & qui nec illinc expelli potuit, niſi coniecto igne in eam per Sforciades, à quibus inuaſit incolumis cũ cohorte Valegium, quo reliquus exercitus Philippenſis ſe receperat, & per eum occupatis propugnaculis erectis, & munitis Tiennij Ripæ Tridentinæ, & Arcus per Venetos, ex Valegio progreſſos in agrum Brixienſem Manerbium, & cum illinc ex eo quatuor millia equeſtriũ electorũ curſitaſſent Franciam Curtã, & Guſacchũ profectorũ, illud cœpiſſent, diripuiſſentq́; ac euertiſſent, & Pompeanum, & Narniam, & Vallem Tropiani igne, ferroúe ſubuerterent, Sfortia dimiſſo præſidio Veronæ inde profectus in illos diripiẽtes Franciam curtam, alioq; pręlio ibi auxilio accolarum cum illis cõmiſſo Tiennium oppugnauit, Et Zerpelionus, & Troilus duces ſui, dum per montes Tridentinos conducerent Brixiam annonam, ex equeſtribus Philippenſibus quàmplures captiuarunt, & annonã Brixiam conduxerunt. Et Picenin⁹, dum Sfortiades oppugnarent Tiennium, ei opem, ac annonam tulit die uigeſima quarta Decembris, & Italianus ad prohibendum deferri annonam Brixiam eius atie ſubſtitit Tiennij, & die trigeſima Decembris inter Sfortiadas oppugnantes Ripam Tridentinam, ac Philippenſes duce Picenino cõmiſſo adhuc alio pręlio in eo multi occubuerunt, & niſi ei Gonzaga copijs ſuis opem tuliſſet, de ipſo actum fuerat. Albertus Cæſar, dum Amurates rex Turcarum ſuppeditaſſet Theſalonicam, & moto bello Georgio Deſpotto eius ſocero, expugnataq; Syderegia ibi urbe, & ibi capto Gregorio filio, & per eum ibi dimiſſo ad præſidium, & cum inde aufugiſſet, rurſus captiuato, & excęcato ingreſſus Pannoniam exercitu eam prędæ, igni,

& ferro

& ferro ſubieciſſet, uocatus ꝑ Deſpottum in eius auxiliũ coacto multo exercitu eo in illum tranſiuit, & dum ipſo appulſo ad Drauum flumen, Rex Turcarum illinc territus rediiſſet in Thraciã recepta Syderegia, & expugnata Theſalonica regreſſus Auſtriam ex morbo cõtracto in ea expeditione die uigeſima quinta Octobris decimi anni ſecundi ſui imperij obijt apud Villamlungam Viennæ, ſeu propè Strigoniam ex deſynteria, & eius cadauer ſepultũ fuit apud Albam Vngariæ ſuperſtitibus Anna, & Heliſabeth filiabus, ex Heliſabeth eius uxore, & filia Sigiſmõdi olim Cæſaris dimiſſa prægnante, ex quá natus eſt Landislaus. Summus Pont. Græcorum Imperator, ac prælati, & Principes, & alij habentes ſynodum Ferrariæ, illinc, dum ibi ſęuiret peſtis de menſe Ianuarij, iuerunt Florentiam. Vicecomes ad preces ciuium Cremoneñ. ne cogerentur eorum patriam, & fundos, quos habebant in eius agro, deſerere, & aliò migrare, ad euitandum onera, quæ eis neceſſe erat ſubire ob multas curſitationes, quas hoſtiles copiæ ſępè facerent per ipſum agrum, & ſępe ibi copiæ militares, quas Vicecomes cogebatur alere, ut ſe, & eius dominium tueretur ab hoſtibus, haberent ſtatiua: ordinauit eius rurales, ut conferrent ad ipſa onera, & damna.

Anno ortus Dominici Milleſimò Quadringenteſimo quadrageſimo Federicus tertius filius Hernéſti filij Leompoldi ex Liburgia filia Simoitis Ducis Moſcouiæ annorũ uigintiquinq; per Electores fuit electus Cæſar. Sforcia, dum e x Germania quatuor millia Germanorum in auxilium Vicecomitis ſclopis armati deſcenderẽt in Inſubriã eis euitatis, & cum ex multa copia niuis, quæ ceciderit, & ſupergreſſa fuerit humum per brachia quatuor, graue frigus uigeret, uitesq;, & aliæ arbores aruerint, dimiſſa obſidione Tiennij acceſſit Veronam die octaua Ianuarij Picci- 1440

 nino,

nino, & Gonzaga exercitu caſtramentantibus ad Riparia Tridenti, quo annonam Brixiam conduci prohiberent, & dum durante hyeme Philippenſes, ac Veneti multa leu ia prçlia in agro Brixienſe cōmiſerint, & in eis plurimi occubuerint Dominico Malateſta Sfortiæ genero captiuato, & ducto Mantuam, & cōmutato cum Carolo filio Gonzaghç Veronæ carcerato, & ambobus dimiſſis, Picceninus, dum Sfortia apud Vicos Sancti Martini, Albergi, & Porcilis exercitu Venetorum uiginti millium armatorũ receſſito, eiq; dato ſtypendio, apud Turbulas eſſet intentus perfectioni ibi claſſis Venetæ in lacu Benaco, ut inde poſſet cōduci annona Brixiã, ad id prohibendũ exercitu Philippenſiũ quatuordecim milliũ equeſtriũ, & ſex milliũ pedeſtriũ, eiq; dato ſtypēdio ad Manerbiũ, & Baſſianũ agri Brixien. exeo aduerſus Venetos, & Brixien. dimiſſis Gōzaga, Italiano, & Seuerinate eorum copijs, reliquo abijt, & traiecto Pado ſubſtitit Florenzolæ, & in agris Placentino, & Parmēſe, & ibi eo exercitu inſtaurato, & ſibi rurſus ſoluto ſtypendio die prima Martij illinc iuit in agrum Bononiēſem, & ibi exactis aureis uiginti millibus, & occurens equeſtribus ducentum, & pedeſtribus quinq; centum Florentinorum illic caſtramentantibus, dum tranſmitterentur ex Hetruria in Galliam Ciſalpinam per eos in auxiliũ Venetorum, & utrinq; cōmiſſa pugna eis fuſis, ac Spoliatis Baldatio ipſorum duce captiuato, & carcerato in oppido Bologneſij, & ibi mortuo, illinc die quinta decima Maij acceſſit Foriliuium, & moto bello Sigiſmondo, & Malateſtæ fratribus Regulis Ceſennæ, & dum in ea Sigiſmondus, & Io. Paulus Vrſinus copijs ſe continerent, Foriliuio, ac Mandola, Tuderano, Moliuichio, & Coliano oppidis diripi iuſſis, eos exuit, & cum Florentini, & Veneti deſtinaſſent ad eorum opem Ceſennam pedeſtres bis

mille,

mille, & illuc ſe recepiſſet ex Piceno Attendulus eius turmis, & Balduinus Tolentinas equeſtribus quinq; centum, & Malateſta Frater Sigiſmondi equeſtribus ſex centum, iuſſu Sfortiæ aduerſus ipſum tranſiuiſſent, & occupati per Guidonē Antonium Fauentinum illius ducem Caſſiano, Porticu, Monte ueteri, Terdutio, Aureolo, & Mutiliano oppidis Florentinorum cis appęninum, tentauit eū tranſcendere in ipſos duodecim millium armatorum, & cum Florentini die uigeſima ſeptima Maij conſcriptis copijs equeſtrium, & pedeſtrium præfeciſſent ſtypendiarijs Nicolaum Piſanum, & euocatis Bartholomeum Rolaudinū, & unà cum Summo PP. percuſſo fœdere Piſanus eius atie traiecto appęnino ꝓfectus in eum obſidentē Primaloriū, illinc ipſum expuliſſet, & Rolādinus expauefactus ex Camarate, ubi ſubſtiterat, abijſſet, eo direpto uico appęninū trāſcendit, Hetruriāq; ingreſſus ibi obſedit Politianum, & Florentinis timore ꝑculſis in poteſtatem redegit, & inde ꝓgreſſus in agros eorū, & ibi ꝑ ipsū caſtris firmatis propè Florentiam per ſeptem millia paſſuum uſque eam curſitauit, & Florentinorum quatuor milium egreſſorum aduerſus eum omnia ibi diripientem, & pedem referentem uſq; Tractā inſequutorū, ibi facto impetu in eos, & utrinq; cōmiſſa pugna, in qua multi occubuerunt, & quatuor cētum capti fuerunt, fudit, & Malateſtæ reguli Ariminij filij Pādulphi unà cum Borſio Eſtenſe à Venetis ad Viccecomitem ſibi aucto ſtypendio defecerunt. Summus PP. Vitellio pęnes eum per Florentinos inſimulato de proditione, & nec rectè, nec fideliter ſe habere in re eccleſiaſtica, & dum ſecum haberet quatuor millia equeſtrium, & bis millia pedeſtriū, captiuato ꝑ Antonium Ridium Patauinum pręfectū arcis Adrianæ, dum ipſum tenuiſſet ſecū ad loquendum, & per illos, qui ipſum captiuauerāt, cum

ab cis ſe tueri uoluiſſet uulnerato, & ducto in arcē ipſam, & ibi mortuo ei ſubſtituit Ludouicum Scarampum Patauinum, Patriarcham Aquileiæ, & olim Phyſicum, qui equeſtribus tribus millibus, & pedeſtribus bis millibus unà cum Attendulo, & Boſio, Sforcia, ac Troilo, & Petro, Ioanne Paulo Vrſino profectus fuit in Piceninum acceſitum per Franciſcum Comitem Pubij in agro Caſentino, & cum ibi occupatis Bibienna, & nonnullis oppidis cum oppido diui Nicolai illinc acceſsit ad oppidum Clauſorū agri Aretinorum, ut inde tranſiret in eos, ac Senenſes, & dum Pontificij, & Florentini iuiſſent Aretium pedē retulit ad radices Appœnini, & cum ipſi caſtramentarent ad Caſſiū uicū apud Aretium per tres lapides, direptis agris Tyferni caſtra firmauit propè Peruſium per quinq; millia paſſuū, & in illud introductus ipſum occupauit Archiepō Neapolitano illic ꝓ eccleſia rectore inde expulſo die undecima Iunij, & inde exhauſto ærario pontificio, habitiſq; dono à Peruſinis decē millib. aureis inde acceſſit Tyfernū, illudq́, obſedit, & cū Troilus, & Paulus Valerianus Rom. tercentū equeſtrib. ꝓ media eius caſtra trāſeuntes ipſum ingreſſi fuiſſent, motis inde caſtris tranſiuit equeſtrib. ſexmillib. & pedeſtribus tribus millibus in hoſtes etiam totidem equeſtrium, & pedeſtrium caſtramentantes ad Anglare oppidum, & utrinq; ibi facto conflictu per quatuor horas, & uictoria prius inclinante ad eum die uigeſima nona Iunij, & ſolemnitatis diui Petri tribus ſolibus tunc in aere conſpectis, & ex uehementi uento arboribus euulſis, & domibus euerſis, & nauigijs in mari ſubmerſis, fuit ſuperatus, eiuſq; acies fuſa ex ipſa occiſis octauaginta, & uulneratis quatuor centum unà cum Euſtorgio Manfredo, & captiuatis mille octo centum inter quos fuerunt duces uiginti octo, & ex eccleſiaſticis, & Florentinis de-

cem occiſis, & ducentum uulneratis, ſed hincinde equis ſexcentum ſuffoſſis, & hac clade recepta incuria Franciſci eius filij, ac Guidonis Antonij Mãfredi, qui ordines militares deſeruerant, eis, ac reliquis acceſſit Burgum oppidum, & mox eo dimiſſo, ac recepto per pontificios, & Florentinos, ac per ipſos dimiſſis omnibus captiuis præter Euſtorgium, Sacramorum Parmenſem, Romanum Burgũ Cremonenſem, & alios tres conductos Florentiam, illinc ad octau ũ lapidem ſub alpinis iugis caſtra firmauit nõnullis etiam ex ſuis militibus cum impedimentis interceptis ad Burgum per Troilum, & Valerianum egreſſos ty fernũ audita ſuorum uictoria, & Eugubium profectus ibi ope Guidonis Antonij Feltrenſis reguli Vrbini reparato exercitu tentauit regredi Peruſium, & nec admiſſus per Peruſinos, ſed ab eis donatus alijs aureis octo millibus properauit in Flaminiam, & ibi omnia, quæ Vicecomiti adheſerant, confirmauit in fide. Et legatus Apoſtolicus per eum, ac Florentinos oppidis Androſinæ matronæ Petramalenſis, & Tyfernatum receptis iuit Tyfernũ, & acceptis Peruſinis in ſui partes unà cum Petro Balbo nepote Summi PP. acceſſit Florentiam; & per Florentinos exuto Franciſco de Guidis comite ſeptem oppidis, quæ habebat in agro Caſentino, Et Per Summum PP. conductis ad ſui ſtypendium Sigiſmondo, & fratre Malateſtis mille quinq; centum equeſtribus, & totidẽ pedeſtribus, & ex eis mox deficiente fratre ad Vicecomitem, exercitu ſeptem miliũ equeſtrium, & quatuor milliũ pedeſtrium obſedit, & cæpit Balneacauallum, Bagnanum, Vilanum, Mordauum, & Gelphum, & mox obſedit Foriliuium, ſed ſuperuentis pluuijs, & graui frigore, eo dimiſſo inde exercitu redijt in Hetruriam, ac latium ad hyberna Sfortia tranſmiſſis de menſe Februarij, octo centum pedeſtribus ad auxilium

Piceni, & dum perueniſſent ad portum maritimum Ariminij ex procella ibi ſuborta obrutis, & comiſſa pugna inter claſſes Venetorum ſex triremium, & aliorum nauigiorum ſub Petro Zeno, & Philippenſem in lacu Benaco ad Ripã Tridenti, & Philippẽſe profligata eius comitibus, & octo centum nauarchis captiuatis, & amiſſis omnibus nauigijs præter duo, quibus aufugit Blaſius Aſaretus Genuenſis illius pręfectus cum Foriliuienſe, & Italiano duce dum ei affuiſſet in tempore, perducta ad Sermionem, & per Venetos tunc ducta annona Brixiam, ponteq; impoſito flumini Mintij, exercituq; ſuper ipſum traducto die ſeptima Iunij in agros Mantuanorum, ac Brixienſium, eiſq; depopulatis, Sfortia cepit Putheum longum, & Pontionum, & expugnata Riuoltella Benaco adiacente ope Stephani Contareni pręfecti claſis Venetæ, Deſentianũ, Pedicolenſem, & Salodium expugnatum, & direptum per Petrum Brunorium, & Scariottum Fauentinum ibi captiuatis tercentum militibus, qui illic erant ad cuſtodiam, & cum Italianus, & Vermius duces Vicecomitis caſtramentarent ad Baxianum uicum quatuor centum equeſtribus, & quinq; centũ pedeſtribus, & Italianus die nona Iunij incurſato agro Brixienſe uſq; ad mænia Brixiæ, inde abegiſſet prędam, in illos tranſiuit, & cum pedem retuliſſent Vrceos, & Italianus illinc ſe recepiſſet Cremonam ad eius tutelam, progreſſus fuit, & potitus Pontis uico, & multis alijs ibi oppidis, & illinc facta curſitatione in agros Cremonenſes, ex eis abegit pręda, Borſio Eſtenſe tunc Cremonæ rectore, dum die decima octaua Iunij equeſtribus mille quinq; centum, quibus ex agro Mutinẽſe eſpectabatur per Florentinos in eorum auxilium aduerſus Piceninum, ab ipſis defeciſſet ad Vicecomitem, & Binæ oppido agri Cremonenſis capto per Petrum Romanum tribu-

tribunum ſuum militum, etiam eo potitus, & per ipſum obſeſſa Rocca franca iuit ad Vrceorum oppidum, & ibi conſertis manibus cum Italiano, & Vermio eiſq; profligatis, & inde fugatis ex ipſorum equeſtribus mille captiuatis cum multa preda, circiterq; bis millib. tū uulneratis tum occiſis, illud in poteſtatem ſuam redegit, & mox Sōcinates, & Romengates ad ſe deficientes recepit, & dum Borſius Eſtenſis eſſet ad Vicum Iouis altæ eius copijs, eas aggreſſus profligauit, omnibusq; impedimentis exuit, ex eius equeſtribus captiuati ſex centum, & dum unà cum Italiano, & Vermio reliquis copijs aufugiſſet Cremam, & Capriolenſes, Clarienſes, Triuianenſes, Martigianenſes, Romanenſes, & omnes accolæ Lacus Sebuini una cum Mozanica perueniſſent in poteſtatem Venetorum, motis caſtris ad Carauagium, Triuilium, & Ripam altam ſibi ſubegit, & cum Vicecomes iuſſiſſet Gonzagham Cremona, & Crema munitis pręſidijs, ei occurere ad Ripam altam, ne traiceret in agrum Mediolanen. omnibus ibi accolis metu proculſis inde abeuntibus cum armentis, & alijs bonis, & ex Placentia deſtinaſſet claſſem Cremonam ad ibi præſidium, prępàratis omnibus ad Ripam altam neceſſarijs obſidioni Carauagij illud obſedit die uigeſima Iunij, & cū Leone eius fratre ictu ſagittæ letaliter in crure percuſſo, ob id indignatus illud grauiori obſidione præmeret, eius mœnia ictibus trium tormentorum bellicorū illuc conductorū quaſſari faciendo ab ibi oppidanis metu perculſis recepit die trigeſima Iunij, & per Contarenum claſſis Venetæ in Benaco præfectum unà cū Brunorio expugnata, ac direpta Ripa ibi utrinq; multa cæde edita, & per Brunorium mox eius arce ui compulſa in ſui poteſtatem, quodam tribuno perfuga eam pertinatius tuente, & deinde expugnato, ac direpto Gardo, & Iacobo antonio

Marcello

Marcello agreſtium manu ingreſſo Arcum, & per Contarenũ quoq; oppugnato Lagiiio militibus ibi ꝑ Gonzagã impoſitis ad prȩſidium ipſum ſtrenuè tuentibus, Sfortia dimiſſo Petro Aduocato cum Brixienſibus militibus euocatis ad oppugnationem arcis Carauagij ingreſſus agrũ Cremonenſem, ibi exuit Vicecomitem omnibus oppidis, quæ adhuc ei parebant præter Caſalis maioris ibi incolis prȩdæ expoſitis ꝑ milites, qui erant ad ibi prȩſidium iuſſu Italiani, & recepta arce Carauagij redegit etiam in ſui poteſtatem Marcariam, Aſulam, & Canetum cum ibi arcibus, ex eis expugnata arce Marcariæ, & deinde obſeſſa arce Lunati unà cũ Contareno die uigeſimo primo Auguſti expugnauit Piſcheriam, eiuſq; arcem obſedit, terra, & aquis eam tuentibus equeſtribus, & pedeſtribus ad eius prȩſidium per Gonzagam impoſitis, & Philippenſes unà cũ Gonzaga, & Picenino ex Flaminia ibi dimiſſis ad prȩſidium Franciſco filio, & Guidone Antonio Manfredo regreſſo in Galliam ciſalpinam quatuor millibus equeſtrib. & bis millibus pedeſtribus, & profecto Mantuam, ibi die quinta decima Septembris habuerũt comitia, ad quæ acceſſit Nicolaus Eſtẽſis Marchio Ferrariæ, qui mox illic ad Sfortiam obſidentem arcem Piſcheriæ profectus cum coram Paſchale Maripetro patricio Veneto, & penes ipſum Venetorum legato tentauit de pace facienda inter Venetos, & Vicecomitem, ipſumq; ei cõciliando ſibi data uxore Blanca Maria Vicecomitis filia totiens ipſi promiſſa, & dimiſſo Sfortia illinc profectus Mediolanum, inde die uigeſima conduxit Cremonã Blancã, & illinc die uigeſima quarta Mantuam, & cum Sfortia requiſitus ad illuc eundum per Eſtenſem eo inuitis Venetis noluiſſet accedere, illinc conduxit Ferrariam unà cum Sophia Imperatrice Byzantij filia Theodori Marchionis Montisferrati, & Pi-

ceninus

cenínus ex Mantua exercitu ibi coacto Bononiam profe-ctus fuit, ubi proditione in lucem prodita ibi arcis pręfe-ctum, & multos alios Bononienſes illius complices iuſſit capi, & de eis ultimum ſupplicium ſumi, & mox Bononia, & Flaminia dimiſſis ſub cuſtodia filij, & Manfredi illinc properauit Mediolanum ad Vicecomitem ſex millibus equeſtribus, & bis millibus pedeſtribus, ut eius rebus perditis ſuccurreret. Et Sfortia recepta, & direpta arce Piſcheriæ traiecto Mintio, & habitis Villafranca, & Vigiſio, & mox Valeſio, expugnatoq; Sanguineto, nonnullis oppidis propinquis Mantuæ potitus eſt, & mox factæ fuerũt induciæ inter Venetos, & Vicecomitem pro agro Cremonenſe, & Inſula Fulcheria per totum menſem Octobris ibi commiſſis multis leuibus prælijs utrinq; graui ſtrage, & pręda hinc inde abacta, & die prima Nouembris legatis ſummi Pont. Venetorum, Florentinorum, Vicecomitis, Eſtenſis, Gonzaghæ, & Marchionis Montisferrati, & aliorum principum Italorum coactis unà cum Sfortia, & Picenino Mantuæ pro pace adhuc cõtrahenda inter Venetos, & confęderatos, & Vicecomitem, & nec ſtabilita Venetis Cremonam requirẽtibus Sfortia die octaua Nouembris exercitu obſedit Lignanum, & pro cuius ſubſidio dum Vicecomes deſtinaſſet ad Piceninum duodecim millia equeſtrium, & ſex millia pedeſtrium ſuper claſſe per flumen Padi, & Veneti aliam claſſem Oſtiam, & ibi exercitus firmaſſent illinc utrinq; bis terræ, & aquis fuit pugnatum uictoria prius inclinata ad Venetos, & mox ad Philippenſes multis hinc inde deſyderatis, & mox Sfortia ꝓfectus Godium, dum illud obſediſſet, & Seuerinas eius atie illuc ad auxilium properaſſet, ob inopiam pabuli die decima Nouembris illinc abijt ad Bidocellas, & poſitis caſtris die quintadecima inter Lunatum, & Piſcheriam, omnibus ibi

poti-

potitus fuit excepto Lunato, & die uigeſima quarta ob immenſum frigus cũ autumno uigẽte multæ, & frequentiores ſolito, & fęrè ſemper pluuiæ cecidiſſent, tranſmiſſo exercitu Veronam, & Bergomum, & in eorum, ac Cremonenſium agris, & pagis ibi Venetis ſuppoſitis ad hyberna, Veronæ turma equeſtrium ſubſtitit, & Philippenſes Cremonæ, ac in eis, & Inſulæ Fulcheriæ oppidis, & uicis Vicecomiti parentibus, ac Inſubrum, Parmenſium, Placentinorum, & Mantuanorum hybernati ſunt celerius ſolito, Picenino eius turmis, ac cohortibus cõmorante in Caſtro ueteri Rolãdi Pallauicini ultra Padum, & uigente hyeme Sfortia, & Franciſcus Barbarus rector Brixiæ unà cum Petro Aduocato, & Paride Co. Lodroni acceſſerunt Venetias, & per ibi Ducem, ac Senatores lęto animo ſuſcepti fuerunt, & ob multa beneficia in eorum Rempub. collata prẽmijs cõdignis honorauerunt, & in gratiam Aduocati Brixienſib. onus uectigalis macinæ remiſerunt. Et Sfortia ſecum tractata re bellica enixè pęnes ipſos laborauit pro pace inter eos, ac Vicecomitem facienda, ſed cum poſtulaſſent ſibi concedi ius conſtruendi pontem ſuper flumine Padi, quo poſſent ad ſui libitum traicere in agros Parmenſem, & Placentinum, ei locus eſſe non potuit.

Latini, & Græci pręter Marcũ pręſulem Epheſij poſt multas diſputationes habitas Florẽtiæ de menſe Iunij in unũ cõuenerunt, & cõſenſerũt in dogmatibus fidei chriſtianæ in his, quæ iam diu utrinq; diſcordarant, Ioſepho pręſule Byzantij ibi defuncto, & ſummus Pont. miſſis oratoribus Florentiam ad ibi ſynodum per Armenos, & per eos receptis inſtitutis Rom. Eccl. poſtpoſitis Græcorum in his, quæ pertinerent ad fidẽ chriſtianã, die uigeſima Nouembris diſſoluta ſynodo die decima octaua Decemb. creauit cardinales Io. Antonium Laſitanum, Ioannem de Turre-

cremata

cremata Hiſpanos, Raimondum Rhemenſem, Ioannem Morinenſem, Gulielmum Andagauienſem, & Ludouicũ Rhotomagienſem Gallos, Ioannem Eboracenſem Anglũ, Sibineum Polonum, Guerreriũ, & Petrum Auignenſem Germanos, & Dionifium Agrienſem Pannonium, Ioannem Tarentinum, Nicolaum Capuanum, Gaſparem Nouicomenſem, ex Mediolano, Albertum de Albertis Camertinorum Florentinum, & Georgium Fliſcum Geuuenſem Italos.

Et Piceninus die undecima Februarij anni proximi recenſito exercitu Vicecomitis, eiq; dato ſtypendio, & iuramento fidelitatis ad Caſtrum nouum inde ſe recepit Cremonam, & inde Romanenghum, & poſtea Pumenenghum, et illinc die tertiadecima ibi traiecto Ollio in agrũ Brixienſem, et ibi ducentum equeſtribus, et totidem pedeſtribus ſub duce Napo interceptis, ac ſpoliatis, et multis alijs fugatis ad Montem clarũ, eoq; die quartadecima expugnato, ac direpto, ibi etiam alijs ſexcentum equeſtribus Venetorũ interceptis, ſpoliatisuè, et alijs mille quinque centum equeſtribus, et quinque centum pedeſtribus eorũ proficiſcentibus ad ſubſidium Roadi, eis occurrẽdo, et cum ipſis cõſertis manibus die ſextadecima illis quoq; interceptis, exutisq; aliqua cæde, inde die ſequenti curſitauit uſque Brixiam, et ibi cum hoſtibus commiſſa pugna multis hinc inde deſyderatis occupauit Franciam curtã, et Pallatiolum multa copia annonæ, et pulueris ſulphurei, excepta arce, ibi, dum eã oppugnaret, Italiano uulnerato ſpiculo in coxia dextra, eaq; potitus die uigeſima quarta profectus Iſeum illud obtinuit, et Martinengo, cum toto agro Bergomenſe, et Inſula Fulcheria, ac Couo, Antiniate, Romanengo, et multis alijs ibi oppidis reuerſis ad Vicecomitem, & ad Gonzagam Valegio, Volta, Capriana, 144

Caſte-

Caſtelucio, & multis alijs illic oppidis, inde deſtinata eius atic ſuppeditauit quoq; Quinzanum, Manerbium, Baſſanum, Alfianellum, Pontisuicum, quem diripi iuſſit, expulſis illinc incolis cum tot bonis, quot ſecũ ferre potuerint, et mox Ponzanum, & alia loca agri Brixienſis citra flumẽ Mellę, direptis Roate, et Vrceis nouis Italiano duce, et die prima Martij Canetum, expugnata, et depopulata ibi arce, et mox Marcariam illic etiam arce, et ponte expugnatis, et deinde Bozulum, ſanctum Martinum ab Aggere, Riparolum, ac Sablonetam, et reuerſus ad Vrceos ueteres, illisq; ſuppeditatis, mox oppugnauit, et obtinuit Soncinũ illinc quinq; cẽtum equeſtribus, et totidem pedeſtribus, qui ibi erant ad pręſidium, dimiſſis incolumibus, cum duobus Genuẽſibus, et Bartholomeo Longena ſibi ſolutis aureis quatuor millibus. Et Sfortia abiens Venetijs Brixiã, illicque etiam Venetorum recenſito exercitu illinc redijt Veronam die uigeſima ſeptima Februarij, et habita copia pabuli, et receptis copijs auxiliaribus per eum olim tranſmiſſis in Hetruriã in auxilium Florentinorum, et Eraſmo Narnienſe Gattamelita nuncupato mortuo, et ſepulto Patauij, eiq; ſubrogato Michaele Attendulo, ex Piſcheria abijt exercitu quindecim millium equeſtrium, et ſex millium pedeſtrium, et firmatis caſtris ad Montemclarum ibi oppidum Carpanedulũ die trigeſima Martij expugnauit, ibi ex eius equeſtribus plurimis deſyderatis. Et Philippenſibus regreſſis ad ſtatiua, et ad ſtypendium Vicecomitis ducentum ex Venetis, et uiginti ſeptem ex pontificijs, et Florentinis equeſtribus profectis, et die quintadecima Aprilis per Eſtenſem, Gonzagam, et Piceninum Blanca Maria conducta Cremonam, et illinc Mediolanum ad patrem, et ꝑ Troilum Zerpellonũ, dum indignatus in Sfortiam ab eo defeciſſet ad Vicecomitem ingreſſum militib.

ſuis

ſuis Vallem camonicā ea uendicata Vicecomiti, & etiam per eum, ac Darium Sfortiæ generum, dum die quarta Iunij ipſum quoque deſeruiſſet ducentum equeſtribus, & defeciſſet ad Vicecomitem, qui eum conſtituiſſet ducem ſex centum equeſtrium, & quatuor centum pedeſtrium, ac Seuerinatem facto acceſſu Soncinum eorum copijs, ac quàmplurimis foſſoribus, & illinc facta incurſione in terras hoſtiles Brixienſium, & Bergomenſiū eas diripiendo, & die quinta decima facta in eos irruptione per Bergomenſes, & utrinq; facto certamine, in quo multi hinc inde occubuerunt, & per Zerpellonem die uigeſima prima interceptis triginta ſex equeſtribus ex quadraginta; qui ex Bergomo accurrerant Pallaciolum, & Ioanne Matto tercentum pedeſtribus, & uiginti equeſtribus, quibus militabat ad ſtypendium Florentinorum, ab eis deficiente ad Vicecomitem. Sfortia die uigeſima prima Iunij exercitu Venetorum duodecim millium pedeſtrium, & totidem equeſtrium caſtramentauit ad Balneolum, & Philippenſibus quatuordecim millibus equeſtribus, & totidem pedeſtribus ad Manerbiū caſtramentātibus in agro Brixienſe, & ibi factis multis utrinque leuibus prælijs die uigeſima quinta per Sfortiam motis caſtris, & firmatis ad Curticellas, & per Philippenſes ad Offlagam, hinc inde expoſitis atiebus ad Cignanum fuit pugnatum pari marte per ſeptem horas centum utrinq; cadentibus, & tercentum uulneratis, inter quos fuit Barnabas Barbos Cremonenſis dux equeſtrium Philippi, qui uulnere ſibi illato ſuper ſupercilio obijt, & dum Bartholomeus Coleo dux Venetorum irrumpiſſet eius copijs agrum Cremonenſem die uigeſima ſexta. Sfortia firmatis caſtris ad Manerbium, & per Philippenſes ad Pontiſuicum, & dum Piceninus eorū dux inde profectus in Venetos, ut cum eis rurſus manus

conſe-

conferret ſe recepit ita uolentibus Venetorũ legatis un* cum exercitu in tutum ultra torrentem Mellæ, & Prato Alboino,& alijs oppidis circumuicinis potitus iuncto Ollio flumine ponte, die octaua Iulij, illinc traiecit, in agrum Cremonenſem, & Ciuidate, & Calceo, & alijs oppidis ad fines ipſius, & agri Bergomenſis redactis in ſui poteſtatẽ, ibi cõmiſſis nonnullis leuibus prȩlijs, in quorum uno occubuit Gulielmus Caualcabos patritius Cremonenſis, & ex primoribus prȩfectis turmarum equeſtrium Venetorũ uiriliter dimicans cum hoſtibus aliqua illorum cæde die quartadecima exercitu triginta quinq; millium armatorum firmauit caſtra ad Martinengum, ad cuius prȩſidium erat Iacobus Paueſius nuncupatus de Gabiano Cremonenſis Vicarius Picenini mille equeſtribus, & ſexcentum pedeſtribus Picenino eum continuo inſequente exercitu Philippenſium aucto copijs eius filij, & Gonzaghæ etiam triginta millium armatorum aduerſus exercitum Venetorum per mille paſſus, & Martin engo ab eo cõtinuo oppugnato tormentis bellicis, & utrinq; ibi cõmiſſis multis leuibus prȩlijs, in quibus multi occubuerunt, militibus ẽt Picenini, & alijs Venetorum degentibus ad prȩſidium Bergomi uiciſſim armis ſȩpius ſe infeſtãtib.& nȩc cõmiſſo prȩlio graui, licet ad id Sfortia, cuius exercitus erat compulſus in graue diſcrimen, & nec inde ſine periculo educi poterat, & nec aliqua annona in eius caſtra ſubuehi, ſȩpius prouocatus fuiſſet per Piceninũ, die octaua Auguſti, & anno octauo ipſius belli prȩter omnium ſpem pax iam diu tractata medio Euſebij Caimi Mediolanenſis, & Vrbani Roſei Papienſis ultra, et citra comeantium enuntiata fuit, et factis inducijs ꝑ dies quindecim inter pontificios, Venetos, Florentinos, Genuenſes, ac Vicecomitẽ, et illinc digredientibus exercitibus in agrum Cremonenſem, ubi multa

multa illata fuerunt damna per utriuſque milites, Sfortia ex Soncino dimiſſo loco ſui Attẽdulo iuit Venetias, & re compoſita ad Caprianam agri Brixienſis inter eorum legatos ibi coactos, prҿſule Aquilegiæ pro ſummo Pont. Franciſco Barbarico cognomento diuite, & Paulo Trono pro Venetis, Raynerio Capone, & Angelo Aciolo pro Florentinis, Baptiſta Cicada pro Genuenſibus, Nicolao Arcimboldo, & Franciſco Caſtilioneo pro Vicecomite interuenientibus, unà cum Gonzaga principe Mantuæ, & promiſſa per Vicecomitem Blanca filia ſua naturali uxore Sfortiæ cum dote Cremonæ, ac Pontremuli in agro Lunenſe loco Piceleonis exceptis oppidis, quæ Gonzaga, & Pallauicinus ex agro Cremonenſe poſſidebant, reliquisq́, cõmiſſis arbitrio Sforciæ, die quarta decima Octobris ex Venetijs applicuit ad uicum Caſteletti Ponzonorum bis millibus equeſtribus, & totidem pedeſtribus, & inde die uigeſima quinta digreſſus fuit ad monaſterium ſancti Sigiſmondi in ſuburbijs Cremonæ, ubi eadem die hora decima ſeptima deſponſauit Blancam Mariam annorũ ſexdecim antea per dies decem, & ſeptem conductam Cremonam, ibi aſſiſtentibus Petro Vicecomite Cremonæ rectore, Vitelliano Borromeo, Franciſco Landriano, Euſebio Caimo, & Lafranco Caſtilioneo, qui habuit orationẽ nuptialem, & cum ea hora uigeſima ingreſſus Cremonã per portam ſancti Michaelis nocte ſequẽte in arce ſanctæ Crucis conſumpſit matrimonium, habita Cremona cum eius territorio demptis Piceleone, ac terris Caualcabouũ, Marchionis Mantuæ, & Rolandi Pallauicini unà cum Pontremulo, & die uigeſima Nouemb. cum eius iudicio pacis pacta eſſent cõmiſſa, declarauit inſcriptis Cremonæ, ibi Venturino de Marnis Epiſcopo, Ruberto de Viano prętore, Galeatio Ponzone, Guidone Amato Cremonenſibus,

Vgotione de Contrarijs Ferrarienſe, & Paſino de Bagnis Papienſe prȩſentibus Bononiã cum tota Flaminia debere dimitti Eccl. Ro. & dominos Fauentiæ reſtituere Florentinis ea, quæ ipſis ademerant, & etiam ex dñio Rauennæ prȩter dotalia, Eccleſiæ, & Genuenſes ſua obtinere demptis his, quæ ſpectarent Spinulis, ſoluendo conſuetum tributum Duci Mediolani, cui cederet alueus Abduæ cum utraq; ripa, ac Caſtrum nouum in agro Genuenſe, dimiſſis alijs, quæ tenebant ex agris Brixienſe, & Bergomenſe, & Veronenſe Venetis, & etiam ducibus Tridenti ea, quæ ex agro Veronenſe occuparant, & per Aloyſium Vermiũ oppido Baldo Venetis, ẽt ei reſtituentibus ea, quæ pȩnes ſe haberent ſui iuris; & etiam Venetis per Gonzagam Liniaco, ac Portu, & alijs, quæ eorũ occuparat ex agris Brixienſe, & Veronenſe, & ipſi per Venetos omnibus, quæ illic occuparant, exceptis Aſula, Lunato, & Piſcheria, & die tertia decima Decembris fuit publicata pax. Et ad ſtypendium Sfortiæ inter alios fuerunt Iacobus cognominatus Iacomatius, & Mazeus de Guarna ex Salerno Campaniæ, Franciſcus de Ghytijs ex oppido Celani in Brutijs, Marianus Therdous de ſancto Demetrio Calabriæ ductores turmarum equeſtrium, & qui cum eodem Sfortia, ex Regno Neapolitano acceſſerunt in Inſubriam, & pro eo militarunt aduerſus Venetos, Mediolanenſes, & alios hoſtes ſuos, & dum potitus fuerit dominio Inſubriæ, & finitis bellis ſubſtiterunt Cremonæ, & eorum familiæ denominatæ fuerunt à municipijs, unde oriundi fuerunt, & ſcilicet Salerna, Celana, & Calabria, & ex quibus multi alij inſignes uiri tũ armis, tũ toga proceſſerunt.

Anno ſequente de menſe Februarij ex graui frigore gelu flumine Padi concreto, & arefactis uitibus, & ob id ſubſequuta pȩnuria uini, & cum ferè ubiq; in Gallia ciſalpina

pina

pina uigeret grauis annonę pęnuria, quàmplurimis Veronenſibus, Brixienſibus, & Bergomenſibus Cremonam, ubi non erat multa pęnuria, profectis. Sum. Pont. Paulo Lamólara, & Betino Bino Albanenſe armorũ peritiſſimis iuſſu ſuo ultimo ſupplicio affectis, ex Florentia Romam rediјt die uigeſima octaua Septemb. percuſſo fędere cum Vicecomite indignato in Sfortiam eius generum magis inclinatum in partes Florentinorum, & Venetorũ, quàm ipſius. Et Picenino ex Bononia accito eũ conſtituit exercitus ſui ſupremum ducẽ in Sfortiam, ut eum expelleret ex Piceno, & per Vicecomitem Borſio Eſtenſi conceſſa Crema pręter arcem Serri die ſextadecima Octòbris.

Anno ſequuto factis inter Sforciam, & Piceninum inducijs per octo menſes Piceninus eis poſtpoſitis ex Gallia ciſalpina deſtinauit quatuor millia equeſtriũ, & totidem pedeſtrium ſub Ludouico Gonzaga in Senenſes Sforciæ ſocios, & dum Sforcia de menſe Septembris dimiſſo Eſio Alphonſo ex Piceno, ibi conſtituto Vicario ſuo Troilo de Roſenno iuiſſet Venetias, & ab ipſo ad Alphonſum defeciſſent Italianus Foriliuienſis, & Petrus Brunorius eius duces quinq; centum equeſtribus cum eo Troilo, rurſus facto conflictu per reliquas eius copias ibi dimiſſas, cum pontificijs, & Aragonenſibus, eorũ ſupremo duce adhuc Picenino propè montem Abbatis, & Foliam die octaua Nouembris ipſi pręualuerunt, ex hoſtibus deſyderatis mille quinque centum equeſtribus, ſed deinde alio commiſſo pręlio die uigeſima nona Decembris ſuccubuerunt captiuatis Thadeo Eſtenſe, Guidone Rongonó, Dulcio, Tiberto nepote Melitæ, & Simone Florentino ſuis ducib. mille quinq; centum equeſtribus, & quàmplurimis deſyderatis, alijsuè uulneratis, & Cremonenſes ad ſubſidium Sfortiæ eorum domini tunc deſtinarunt ad eũ, dum eſſet 1443

apud Fanum, aureorum octo millia habita eorum medietate à clero.

Anno 1445. Cremonæ pretore Liberio de Bonarellis equite Florentino Sum. Pont. unà cum Alphonſo Aragonenſe conduxit ad ſui ſtypendium Sigiſmondum Malateſtam, & exercitu tranſmiſit in Sfortiam ad eum expellendum ex Piceno ad inſtigationem Vicecomitis; per eũ etiam tranſmiſſis in Bononienſes Gulielmo Marchione Montisferrati, & Carolo Gonzaga copijs ſuis, eiſq; ingreſſis hoſtiliter eorum agros, ipſiſq; per illos direptis, & à Florentinis motis periculo Bononienſium in eorum auxilium deſtinato Euſtorgio Fauentino equeſtribus mille quinq; centum, & pedeſtribus ducentum, & per Vicecomitem introducto onere taxarum equorum in dominio Mediolani ſoluẽdo equeſtribus ſuis pro hoſpitationibus per ibi rurales ſuper eorum fundis, & capitibus ad conſeruandum eorum turmas, quas in multo numero ad ſui ſtypendium habebat, & iuſſo Annibale Bentiuolio occidi p Baptiſtam Canetulũ; & alios factionis ſuæ, in eius partes adductos in ſolemni die Natalis diui Ioannis Baptiſtæ, dũ eius eccleſiam adiret, & per Bononienſes arreptis armis obtrũcatis Canetulo, & alijs factionis ſuæ, qui ſibi occurrerunt; illiuſq; cadauer ignominioſè, antequàm ſepeliretur, interdiu tracto per ciuitatem; & ex Florentia acceſſito exhortatione ſummi PP. Xanto filio naturale Heſtoris Bentiuolij ibi exercente artem laneficij Bononiam, & ibi conſtituto tutore, & rectore ipſius Ioanne filio Annibalis, & per Venetos, ac Florentinos deſtinatis in eorum auxilium alijs copijs ſub Tiberto Brandolino duce impigerrimo, Bononienſes, eis ſecum coniunctis, & præmijs, pollicitationibuſq; redacto in partes ſuas Marchione Mõtisferrati, & Beſarione cardinale Bononiæ legato apoſto-

lico,

lico,& Xanto duce facto impetu in Gonzagam caſtramentantem illius atie ad uicum ſancti Ioannis eorũ agri,illinc, & extra agrum ipſum eum cum atie ſua expulerunt,& oppida,quæ ibi Piceninus,ac fęderati pro Vicecomite occuparant, recuperarunt. Et Sforcia die uigeſima ſecunda Auguſti, ſeu decima Septembris facto cõflictu cum pontificijs, & Aragonenſibus Firmano legato apoſtolico, & Franciſco Picenino dimiſſo per patrem loco ipſius duce ſupremo ad Vlmum copijs ſuis, ipſos profligauit, ac ſuperauit, & Nicolaus Piceninus pater Franciſci annorũ ſexaginta quatuor, dum Vicecomes decreuiſſet eum traſmittere Bononiam recuperandum ita requirẽtibus illic exulibus, obijt die tertiadecima Octob. ex dolore animi concepto, ut creditum fuit, ob rem malè geſtam per filium ſuperatum à Sforcia, qui Zerpellonem, dum in gratiam ſummi Pont. ac Alphonſi Aragonenſis eum decreuiſſet tollere ex humanis, re in lucem prodita captiuatum per Alexandrum Sforciam eius fratrem iuſſit furcis ſuſpẽdi, & intẽdens adherere Vicecomiti ſocero ſuo, dimiſſis Venetis conſtituto ſupremo duce, eiq; conceſſo Piſauro acceſſit Cotignolam.

Et altero anno Vicecomes cum eum inducere nequiuiſſet ad ſibi dimittendum Cremonam pro aureis decem 1446
millibus,quos ei quotãnis pendere obtuliſſet, indignatus in ipſum accerſito ex Piceno Frãciſco Picenino filio Nicolai in Galliam ciſalpinam iuſſit per eum exercitu ipſam obſideri, & per illum direpto eius agro, & ibi uico Vidiceti combuſto, & Soncino ſibi prodito ꝑ Franciſcum Sclauũ, & Romanẽgo,& Caſtroleone occupatis ei admouit exercitũ die prima Maij, ipſamq; per plures dies, die, ac noctu oppugnauit,ad cuius pręſidium erant Iacomatius Salernitanus, & Angelus Simoneta credens eã occupare opera

ibi Ghibellinorum; & Rolandi Pallauicini. Et Veneti tranſmiſſis legatis ad Vicecomitem, Mediolanum ei indixerunt bellũ, niſi deſiſteret ab oppugnatione Cremonæ, eiſq; cum ipſum adire nequiuiſſent, per internuntium reſponſo dato ipſos tutiores fore alibi, q̃ Mediolani tranſmiſerunt è Brixia ad ſubſidium Cremonæ ſex millia equeſtrium, & totidem pedeſtrium ſub Michaele Attendulo, Antonio Marcello, & Gerardo Dandulo legatis, & traiecto per eos Ollio in agrum Cremonenſem, & ex eis deſtinatis tercentum Cremonam ſub Scaramutia Foriliuienſe, & toto agro occupato per Piceninum, reliquis profectis Caſalemaius, & per Piceninũ, qui eos exercitu inſecutus fuiſſet, firmatis caſtris in inſula Padi, haud longè oppido utrinq; commiſſo prelio die uigeſima octaua Septembris Philippenſes ſuccubuerunt ex ſuis turmis equeſtrib. quatuor millibus captiuatis, centumuè occiſis, & totidem in aquis ibi fluminis Padi ſubmerſis Picenino, Eraſmo Triultio, Aluiſio Vermio paucis inde aufugientibus Cremonã uerſus, & Attendulus receptis oppidis Cremonenſibus per Piceninum occupatis illuc properans, & ibi commiſſo alio prælio cum Philippenſibus, ipſiſq, profligatis ex eis alijs quinq; centum equeſtribus, & bis millibus pedeſtribus euocatorum captiuatis eam liberauit ab obſidione, & per Ioannem Ludouicum Gonzagam receptis Caſale maiore, & alijs ibi adiacentibus coniunctis in unum eorũ copijs ingreſſus Inſulam Fulcheriam nil ibi Vicecomiti citra flumen Abduæ præter Cremam reliquit, & traiecto flumine omnia igni, & ferro, ac predæ uſq; Mediolanum expoſuit direpto Briantiæ monte, & Bremio capto obſedit Leucum ad Larij caput ijs, qui erant ibi ad præſidium illud ſtrenuè tuentibus Vicecomite eis ſubminiſtrante ſepius per Lacum ipſum annonam, & copias auxiliares, &

mox

mox Caſſano occupato, & Abdua ibi iuncto ponte, & illinc ad preſidium dimiſſo Gentile Varaneo cum copijs reliquo exercitu iuit Caraüagium hybernatum, Cremonã ad opem appulſo Angelo Simoneta legato Sforciæ apud Venetos ex agro Brixienſe nonnullis cohortib. pedeſtriũ. Et Attendulus, dum intellexiſſet Sforciam exhortatum per Sum. Pont. ac Alphonſum Aragonenſem, dum ſe, ac Picenũ ab eis nequiret tueri nullo auxiliante, deſcendiſſe in partes Vicecomitis ſoceri ſui penes eũ legatis pro Sforcia Macco Guarna Salernitano, & Vincentio Amidano, & in eius auxilium deſcendere exercitu in Galliam ciſalpinam, dimiſſa Leuci obſidione, ac dimiſſis Caſali maiore, & alijs receptis ex agro Cremonenſe, Inſula Fulcheria, ac Ducatu Mediolanenſe per eum, ac Gonzagam, unà cum ipſo, ac exercitu inde abijt, per Venetos munita pręſidio Rauenna, & per Florentinos ad impediendũ iter Sfortiæ in Galliã ciſalpinam deſtinatis copijs in agrũ Bononien. Iacomatius de Guarna ex Salerno fuit receptus inter ciues Cremonæ, unde Salerna familia ibi degens fuit ab eo denominata, & habuit originem.

Et anno ſequente Eugenio Summo Pont. mortuo die ſexta decima Februarij, completo anno ſexto decimo ſui pontificatus, & ætatis ſexageſimo tertio, dum unà cum Alphonſo Aragonenſe intenderet agitare bello Florentinos, qui auxiliati fuiſſent Sfortiæ, ne eũ expellerent ex Piceno, & Thomas Phyſicus ex Sarzana oppido Lunenſe Bartholomeo Phyſico etiã patre, & Bartholomea matre humilis conditionis, & quæ uendidit pullos, & oua Epus Bononiæ, & cuius, ac Ioannis Carauallię ordinis Heremitarum diui Auguſtini mox cardinalis opera uſus fuit Eugenius ad tollendum concilium Baſalienſe, factus fuit Pontifex Maximus, & nominatus Nicolaus Quintus. 1447

Et Veneti occupato Caſali maiore rurſus agros Mediolanenſes curſitarunt uſq; Mediolanum, ac Papienſium oīa ibi diripiēdo Breuio occupato unà cum Lario monte, qui fuit direptus, & Leuco oppugnato, & de menſe Aprilis Gerardo Dandulo autore tentarunt Cremonā occupare medio ibi factionis Guelphæ, Fuſchino Attendulo illic rectore. Et ſummus Pont. miſit Ferrariam Dominicum Capranigrum cardinalem Hoſtiēſem, ut ibi Alphonſum, Vicecomitem, Venetos, & Florentinos componeret, ſed mortuo Vicecomite ex profluuio uentris Mediolani die tertiadecima Auguſti, & dñij ſui anno trigeſimo quinto, & ætatis quadrageſimo nono omnia imperfecta remanſerunt Petro Puſterla pro eo legato pęnes Sfortiā, & pro ipſo eo Puſterla, & Andrea Birago pęnes Vicecomitem intercedentibus. Et Mediolanenſes ſe in libertatem uendicarunt, Federico Cæſare aſſerente dominiū Mediolani ad eum deuolutum eſſe. Et Alphonſo Aragonenſe, ſe de eo fuiſſe inſtitutū hæredem per Vicecomitem opera Brocardi de Perſico, & Io. Franciſci de Landriano, & Carolo primogenito Ludouici Aureliēſis Ducis prętendente ſibi illud ſpectare ab inteſtato ob Valentinam matrem ſuam, & ſororem Vicecomitis, ex qua etiam nati ſunt Ioannes princeps Angoliſinorū pater Franciſci, qui mox fuit Rex Gallorū. Et Philippus Comes Virtutis unà cum Iſabella nupta Fuſio ex regulis Nauariæ, ex qua deſcendit Caſtonus Fuſius, qui fuit Dux ſupremus in pręlio Rauennæ, in quo fuit occiſus, ex conuentione innita per Ludouicum Ducem Aurelienſem maritum Valentinæ cum Philippo Maria Vicecomite, & imperio uacante approbata p ſum. Pont. Et Veneti, ex uico Soreſinæ agri Cremonenſis, ubi habebant ſtatiua: ſperantes Cremonam tranſire debere in eorum ius, ibi tumultuantibus Guelphis, & ea ſpe deluſi

luſi receptis Caſali maiore, & Soncino profecti Laudam eam, & mox Placentiam Dandulo etiam legato, & Eſtenſe duce in eorum fidem ſuſceperunt, & ibi dimiſſis ad præſidium bis millibus equeſtribus, & totidem pedeſtribus, fęrè omnia uſq; Mediolanum occuparunt unà cum Brembio, Mandello, & Leuco, & ibi ponte occupato, ex ualle Saſſinæ, & montibus Briantiæ prędam, & captiuos abducendo. Et Mediolanenſes deſtinatis legatis Venetias ad ibi Ducem, & Senatores ab eis requirendo reſtitutionem eorum, quæ ſibi occuparant ex Dominio Mediolani, & ſibi dato reſponſo per eos ipſa eſſe reſtituturos ſibi ſolutis omnibus per ipſos expenditis in bellis, quæ geſſerant cum Vicecomite, conſcripto exercitu, & coniuncto ponte Ollio flumine ad Senigã, eoq; traiecto incurſarunt agrum Brixienſem uſq; ad uicum ſancti Geruasij, & inde longè, & latè abduxerunt prędam, & captiuos. Et Sfortia audita morte Vicecomitis ſoceri ſui ex agro Bononień. in quo conſederat, pulſus ex Piceno eius atie, & uxore habitis mutuo pecunijs à Petro Rubeo cõſtructo ponte ſuper flumine Padi die uigeſimaquarta Auguſti properauit Cremonam, & tranſmiſſo per eum Venetias, & mox Mediolanum Benedicto Phyſico Nurſino legato, & ad ipſum deſtinatis legatis per Mediolanenſes Aloyſio Boſſio, & Petro Cotta factus eorũ dux ſupremus, ſibi promiſſa Brixia, ubi eam cœpiſſet, Pado flumine ponte coniuncto, & pręſidijs, & machinis firmato, ne Veneti claſſe fluuiatili Placentiam tenderent, die trigeſima traiecta Abdua ad Piceleonẽ caſtra ſua firmauit aduerſus Venetos, qui erant ad Camairagum in agro Laudenſe, & ibi ſecum iunctis copijs Mediolanenſium ſub Franciſco Picenino, & inuicẽ factis aliquibus leuibus pręlijs, & inde motis caſtris ad Caſale puſterlarum, Papiam, dum Papienſes opera Agne-

tis

tis Mainæ ſocrus ſuæ degentis in arce Papiæ per Matheũ Bologninum ibi præfectum ſibi conceſſo oppido ſancti Angeli in agro Papienſe inclinatis eorum animis uerſus Sforciam, cum pari odio Venetos, & Mediolanenſes proſequerentur, ſponte ſe ei permiſiſſent, recepit, timens, ne occuparetur per Ducem Sabaudiæ, & exercitu ex ſua, & Bratianorum ſuorum aduerſariorum factione, & in quo erat robur militum Italorum, coacto, recepto ſancto Columbano in agro Laudenſe obſedit Placẽtiam medio autumno, & auctis aquis fluminis Padi ob pluuias tunc ſuperuentas terreſtri & nauali prælio hyeme oppugnauit, & die ſexta decima Nouembris expugnauit, ac diripi iuſſit ibi captiuatis Gerardo Dandulo rectore, & Thadeo Eſtenſe duce ibi ad præſidium decem millibus pedeſtribus, & nonnullis turmis equeſtrium, inter quos fuerunt Baptiſta Azanellus, & Nicolinus Vngaronus tribuni militum Cremonenſes, Venetis Attendulo duce ex agro Papienſe curſitantibus, ac diripientibus agrum Mediolanenſem, & trãſmiſſo exercitu ad hyberna acceſſit Cremonã, ubi erat Blanca uxor. Et Raymondus dux Caroli Aurelienſis de menſe Septembris ex Gallia in Italiã deſcendit exercitu, & ſibi prodita urbe Aſtenſe per Thomam Bononienſem ibi rectorem obſedit Boſcum in agro Alexandrino, & per Mediolanenſes ad eius opem deſtinatis copijs Heſtore Fauentino, & Bartholomeo Coleono ducib. facto utrinq; prælio die decima ſeptima Octobris ſuccubuit, & Coleo mox dimiſſis Mediolaneñ. mille quinq; centũ equeſtrib. iuit ad ſtypendium Venetorum hybernantium in agris Bergomenſium, & Brixienſium, Sforciadis autem in agro Cremonenſe cis, & ultra Padum iunctũ ponte, & propugnaculo cõſtructo ultra Padum, quod tuebatur Rolãdus Pallauicinus, & altero cis Padum, quod tuebantur Cremonenſes,

moneñſes,& per Mediolanenſes trāſmiſſa claſſe ex Papia Cremonam ibi tunc prętore Io. Franciſco de Botichiellis Papienſe.

Anno ſequuto Sfortia die prima Maij recenſito exercitu inter oppida Cremæ, & Caſtrileonis, eiq; ſoluto ſtypendio profectus Mozanicam, Vailatum, Triuilium, & Caſſanum cis potitus fuit, & claſſis Veneta triremium uiginti ſex, & plurium nauium Andrea Quirino duce, dum die quintadecima Iunij appulſa Cremonam oppugnaſſet pontem conſtructum ſuper flumine Padi, cōmiſſa pugna cū eius nauarchis per Sforciadas, & Cremonenſes Salernitano duce, & Blāca Maria eis aſſiſtente, ipſosq; incitante ad prælium unà cum Ruglerio Gallo ex Piceleone cognominato Bilanciono ſtrenuo uiro profligata fuit, & dum audiuiſſent Sfortiam ex agro Laudenſe ſuperuenire exercitu, retroceſſit ad Caſale maius, & Sfortia, cum ſum. Pont. fruſtra tentaſſet componere Mediolanenſes, Venetos, & Alphonſum, & Florentinos, qui ad id inclicaſſent, & Veneti recuſaſſent Laudam Mediolanenſibus dimittere, nonnullis oppidis Venetorum receptis eam claſſem, dum adhuc infeſtaret Cremonēſes, claſſe Mediolanenſiū uigintiquatuor triremium Blaſio Aſareto prefecto die decima ſeptima Iulij oppugnauit eius præfecto diffiſo eam tueri, ea combuſta aufugiente intra Caſale maius, & Caſtro Ponzonorū per Sfortiadas die uigeſima prima Iulij, & Mozanica per Venetos depopulatis, & eis caſtramentantibus ad uicum ſancti Ioannis in cruce, ex uico Turricellarū, ubi caſtra habebat, eis motis ex conſilio, & impoſitione Mediolanenſium die uigeſima nona Iulij exercitu tredecim millium equeſtrium, & multorum pedeſtrium Alexandro, Boſio, & Gerardo eius fratribus, & Franciſco, & Iacobo Piceninis, & multis alijs inſignibus ductoribus, 1448

& tri-

& tribunis obſedit Carauagium munitum prȩſidio Venetorum, & quorum exercitus etiam multorum equeſtriũ, & pedeſtrium ſub Michaele Attendulo, & Franciſco Dandulo legato, cũ quibus erant ẽt plurimi inſignes prȩfecti turmarum equeſtrium, & tribuni cohortium pedeſtrium, dum ſe recepiſſet ad eius auxilium, & factis ibi inuicem nonnullis leuibus prælijs, die quinta decima Septembris eſſet deſcenſum ad extremum certamen, illos ſuperauit, occupatis eorum caſtris refertis multis bonis, & ex eorũ exercitu captiuatis duodecim millib. equeſtribus, & quinque millibus pedeſtribus unà cum Dandulo, & Antonio Donato legatis, Matheo de Capua, Rongono, Catelano, Ruberto de Monte alto, Gentile Leoniſano, Teoſaluio, & Ludouico Maluetio, & multis alijs ex eis prȩfectis, & tribunis Cremonã ductis illinc aufugiẽtibus Attendulo, & Cæſare Martinengo paucis Brixiã. Et cum Piceninus ita uolentibus Mediolanenſibus ab eo habita parte exercitus profectus Laudã eam obſediſſet, ac redegiſſet in ſui poteſtatẽ, ex Carauagio reliquo exercitu traiecto Ollio tranſiuit in agrum Brixienſem, & iuit Brixiam, eamq; die uigeſima ſecunda Septembris obſedit reparato exercitu bis millibus equeſtribus, & mille pedeſtribus, & mox orta inter eum, ac Mediolanenſes diſcordia, & Thadeo Eſtenſe mortuo, & ſepulto Brixiæ cum multa pompa, Attendulo autem exautorato, & relegato in agrum Triuigij percuſſit in eos fœdus cum Venetis, ac Florentinis ſe interponentibus Paſquale Maripetro, & Angelo Simoneta, quo cautum fuit, ut ſibi per eos ſingulo menſe, donec potiretur Mediolano, penderentur ſexdecim millia aureorum, & darentur quatuor millia equeſtrium, & bis millia pedeſtrium, & quicquid cȩpiſſet ultra Padum, & Abduã, eſſet ſui iuris, citra uero Abduam Venetorum, & habitis ab eis

ipſis

ipſis equeſtribus; & pedeſtrib; & ſibi datò legato Iacobo Antonio Marcello ex agro Brixienſe regreſſus exercitu in agrum Cremonenſem ad Caſtrum leonis, & cõſtructe ponte ſuper flumine Abduæ ad Machaſturmam ſibi dimiſſam per Hermeſtem, & Onofriũ fratres de Bibaaquis, & ad pontis cuſtodiam impoſito Iacobo Salernitano congruis copijs, progreſſus fuit in agrum Laudenſem; & firmatis caſtris ad Caſale puſterlarum, Placẽtinos prius ſibi conſignatis clauibus Placentiæ per Ioannem Anguſſolã, & Com. Manfredum de Lando, recepit in ſui fidem, eiſq; dato iuramento fidelitatis, & ad ibi cuſtodiam dimiſſis Iacobo Salernitano, & Thoma Theobaldo ſexcentum equeſtribus, & totidem pedeſtribus, & omnia, quæ Mediolanenſes occuparãt ex dominio Vicecomitis prẹter Mediolanum, Derthonam, ac Alexandriam redegit in ſui poteſtatem. Et cum Mediolanenſes miſſis ad eum legatis Bartholomeo Morono I. C. & Iacobo Cuſſano tentaſſent eũ adhuc ſibi coniungere, id recuſauit facere, & die uigeſima nona Auguſti hora ſexta fuit ecclipſis Solis, & ea durante uiguerunt multi terræmotus, & ſẹuijt peſtis, ac uiguit dura fames, & peſte in Aſia exorta, & illinc in Illirium, Germaniam, & Galliam penetrata, pauci ex multis ſuperfuerunt, & in Anglia, & etiam Gallia, & Germania, Peruſia, Panonia, ac Italia uiguerunt bella, in quibus fuerunt cõmiſſa incendia, rapinæ, & cẹdes. Franciſcus cognominatus Cichus de Canturio ſcriba à ſecretis Sfortiæ, dũ eſſet Cremonẹ, & habitaret in uico ſancti Apollinaris receptus fuit in Collegium Notariorum Cremonæ, & inter ciues ipſius ciuitatis unà cum Mariano de Bidoia, & Petro Baldino de Lanzonibus.

Anno ſubſequuto Cremonæ prẹtore Alberto Marliano Mediolanẽſe Sfortia de menſe Februarij obſedit Me- 1449

diolanum

diolanum in uicis ibi propinquis poſitis caſtris, & ex eis tranſmiſſis obſeſſum Modoetiam Picenino Vermio Vinti milienſe, Dulcio Taurello, ac Capuano eorum turmis, & copijs Carolus Gonzaga dux ſupremus Mediolanẽſium, dum eam oppugnarẽt, illuc profectus eorũ ualida manu ad auxilium, & eam egreſſus,& ibi utrinq; cõmiſſo prelio illos inde fugauit ex eis interceptis tercentum equeſtrib. multisq; tum occiſis, tum uulneratis unà cum Vermio, & Dulcio mox mortuis eis non opitulãte Picenino,qui mox eo ſuadente ipſa per Sforciades ſecum rurſus obſeſſa ipſis dimiſſis unà cum fratre tribus millibus equeſtrib.& mille pedeſtribus à Sfortia defecit ad Mediolanenſes. Et Veneti Sigiſmundo Malateſta duce ſupremo,& Iacobo Lauretano legato obſederunt Cremam, & cum Franciſcus Piceninus, & Carolus Gonzaga duces Mediolanenſium eorum iuſſu ad illius prȩſidium irent,Veneti habita Inſula Fulcheria cum Carauagio illinc pedem retulerunt Fontanellam, & Carolus Gonzaga mox cum ipſius atie defecit à Mediolanenſibus ad Sfortiã die quarta Septembris ſibi prodita Laude, & dum Ludouicus Dux Allobrogum deſtinaſſet in auxiliũ Mediolaneñ. copias militares Ioanne Campeſio duce, quibus obſediſſet, & oppugnaret Nouariam direpto eius agro. Sfortia aduerſus eum ad auxiliũ Nouarienſium tranſmiſit Corradum fratrem, & Chriſtophorum Taurellum ſexcentum equeſtribus, & Angelum Lauelanum cugnatum ſuum tercentum, & Salernitanum mille quinq; centum,& mox Bartholomeum Coleonum eius atie, qua dum occurriſſet Campeſio ad flumen Sicidæ ibi cum eo prelio congreſſus ipſius copias profligauit, eo captiuato. Et Veneti regreſſi Fontanella Cremã eam nullo ſibi reſiſtente, nec dato ſibi aliquo auxilio per Mediolanẽſes, habuerunt die ſextadecima Septembris, eaq;

habita,

habita, & ibi conſtituto rectore Gentile Leoniſano percuſſo fędere cum Mediolanenſibus Venetias per eos deſtinato legato Henrico Panigarola, & p Venetos Mediolanum Paulo Venereo ex cõſilio Iacobi Antonij Marcelli die uigeſima quinta Octobris, quo cautum fuit, Papia, & Cremona earum territorijs dimiſſis Sfortiæ, alias urbes, quæ fuiſſent Vicecomitis tempore eius obitus Mediolanenſibus, cedere, oppido Cremæ Venetis remanente denunciarunt Sfortiæ ad eã deſtinatis legatis Paſquali Mariperto, & Orſato Iuſtiniano, ut deſiſteret ab obſidione Mediolani, & à Mediolanenſium moleſtia, nec amplius ab eis ſperaret auxilium cum eis conuentum, reuocato ab ipſius exercitu Bartholomeo Coleono eorum duce ſuis copijs, & Sfortia factis inducijs cum Mediolanenſibus ob id deſtinauit Venetias ad Franciſcum Foſcarum Ducem, & Magiſtratus ibi Alexandrum Sforciam fratrem, Angelum Simonetam, & Andream Biraghum conqueſtum de hoc fędere ipſo inſcio facto per ipſos, & cum exhortati per Ducem, & Magiſtratus illud approbare noluiſſent, & mox minis eis factis approbaſsẽt, & ex Venetijs mox properaſſent Ferrariam, & illinc ad Sfortiam, qui re cum prudentibus diſcuſſa ipſum approbare noluit, & adiutus pecunia Coſmæ Medicei Florentini, & ſibi dimiſſis oppido, ac arce Piccleonis per Antonium Cribellum ibi pręfectũ arcis, obſedit Mediolanum. Et Alphonſus Arago Rex Neapolis pręrendens dominium Mediolani ſibi dimiſſum fuiſſe per Vicecomitem, ut pręfertur, per Venetos inſtigatus in Sfortiam, ne eo potiretur, receptis Bononienſib. in partes ſuas conduxit ad auxilium Othonis Tertij Parmenſis ipſius inimici, & cum eo belligerantis in agro Parmenſe ad ſui ſtypendium Io. Ludouicum Gonzagam Mantuæ Marchionem, & mox tranſmiſit Euſtorgium Manfre-

dum,

dum, & Chriſtophorum Lauelanum illius duces illorum copijs in eos deſtinato per Sfortiã Alexandro fratre ſuo ciusatie, & Manfredo eius copijs in gratiã Sfortiæ amici ſui cæteris reuerſo domum, & per Alphonſum loco ſui tranſmiſſo Raymundo Anichirino Brutio alijs copijs ipſum bellum ſedatum fuit per Alexandrum Raymondo expulſo graui ſtrage ſecum, & eius copijs cõmiſſa pugna, & Nicolao ex fuga prolapſo Mantuam dimiſſis Guardaſono, & Colornio iuris ſui receptis per Sfortiam, & ipſe, ac Veneti Florentinos, cum nunquam uoluiſſent deſerere partes Sfortiæ, ex eorum dominijs expulerunt. Et Amadeus, & Ludouicus duces Allobrogum poſt graue damnum illatum per Sfortiadas Vercellenſibus cum Sfortia pacem fecerunt.

Anno Redemptionis humani generis milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo Cremonæ prętore Petro de Lunate Papienſe, Alexander Sfortia menſe Ianuario eius agminibus profectus fuit Felinum, & cum ope Petri Rubei tenens Parmam recipere, illinc ad ipſam accederet, & inter eam ac Tarrum ipſi occurriſſent equites mille quinq; centum, & pedeſtrium tria millia Parmenſium ducibus Campo Baſſo, ac Picenino utrinq; conſertis manib. pluribus hinc inde cadentibus, eis, qui eſſent plures, ceſſit & pedem retulit adhuc Felinum, & dum Parmenſes eum obſediſſent, ac oppugnaſſent, ſuperuento in eius auxiliũ Salernitano turmis ſuis, in illos facta eruptione ipſos fudit, & illinc fugauit ex eis ſex centum equeſtribus captiuatis, Carolo Gonzaga aufugiente Parmam, & Picenino Florenzolam, & mox profectus Parmam, & porta ibi diuæ Barnabæ occupata ex tractatu habito cum nonnullis Parmẽſibus factionis Guelphæ, & Rubeæ, illinc repulſus fuit, & re in lucem prodita ducentum ex Parmenſibus proditoribus

toribus furcis ſuſpenſis fuerunt,& alij extremo ſupplicio affecti, & deinde Parmēſes ab omnibus dimiſſi ſponte de menſe Februarij Sfortiæ ſe ſubiecerunt conductis per eū ad ſui ſtypēdium Manfredo, & Giberto Corigenſibus Ludouico Maluetio Petro Maria Rubeo, & Nicolao Tertio Guererio nuncupato. Et dum Veneti copias militares Sigiſmōdo Malateſta duce in eum deſtinaſſent, eiſq; firmatis in monte Calcho, trāſmiſſis per Sfortiā in occurſum copijs ſuis ibi facta utrinq; pugna multi occubuerunt,& dū mortuo Franceſco Picenino ex Idropeſi Iacobus eius frater ei ſurrogatos per Mediolanenſes, agminibus ſuis proficiſceretur ad Venetos, ut ſe eis coniungeret, Sfortiades quoq; eis occurrentes utrinq; conſertis manibus ipſum fuderunt, ac fugarunt uſque Modoetiam plurimis ex eius agminibus Cæſis, ſpoliatis, ac captiuatis, & Venetos fame oppreſſos coegerunt ex eo mōte abire ducibus Seuerinate, & Salernitano, & dum Vitomelienſis dux Sfortiæ Canturium, cui preærat, Venetis prodere uoluiſſet, Sfortia de hoc monitus eo profectus ipſum captiuauit, & carcerari iuſſit, Et Mediolanenſes poſt lungam, & grauem obſidionem, ac multas hinc inde acceptas, & illatas clades, ac tranſitum aliquorum ducum, ac militum ad Sforciam, & necem Leonardi Venerij Patritij Veneti penes eos pro Venetis Legati patrata per ibi eorum populares Ioanne Stampa ac Iacobino, & Theodoro Boſijs, Gregorio, & Io. Franciſco patre, & filio de Caimis, Gregorio Lampognano I.C., & Galeatio Toſcano inſtigantibus unā cum Carolo Gonzagha ac duram famē die uigeſima quinta Februarij, & Co. Gaſpare Vicomercato eos exhortante lunga oratione eius, ac Petri Cottæ, ac Ioannis Stampæ, ac Melchionis de Mariliano opera Sfortiam in dominum ſuum admiſerunt die ſequenti quem

prius de hoc admonuerunt Ioannes de Gariboldis Cremonẽſis,& Aluyſius tubicina, & die uigeſima ſeptima ingreſſus fuit Mediolanum, & die uigeſima quinta Martij, qua ſolemnitas Incarnationis Dominicę celebratur,& annus Cremonæ inchoatur, multa pompa, ac lætitia ipſius ducatus habuit inſignia, Guererio Caſtilioneo I.C. Mediolanenſe orante ad ibi cuſtodiam impoſitis Carolo Gonzagha, & Iacobo Salernitano ibi Prætore Petro de Lunate Papienſe, & Papiæ Comitem conſtituit Galeatiũ eius primogenitum, & Aloyſium de Pithijs Prætorẽ Cremonæ, & mox cum Florentinis pacem fecit per uiginti quinque annos, Mediolanni, & toto eius in dominio peſte ſęuiente.

Anno altero Cremonæ rectore Ioanne Tolentinate,& Prætore Alberto Marliano die ſexta decima Nouembris iuxta Templum ibi diui Franciſci erectum fuit Sacellum in honorẽ diui Bernardini ꝑ eũ rectorẽ proiecto primo lapide in eius fundamentis Petrus Baldinus Tolentinas ex familia illorum de Lanzonibus à Tolentino oppido Piceni,unde deſcendit una cum Sfortia in Inſubriam, & cũ ſubſederit, & obierit Cremonæ ducta uxore Heliſabet de Pallauicinis Marchionibus Varani ex ipſa ſuperſtite Nicolao filio qui duxerit Vxorẽ Vrſulam ex nobili familia Ponzona Tolentini ibi degentes ab eo habuerunt originem. Et Sfortia ordinauit dies,quibus celebratur memoria in honorem diuorum Franciſci, & Bernardini Pantalemonis Coſmæ, & Damjani feriari debere.

Anno ſequente Cremonæ Prętore Alto Blanco de Codonatijs domus Hoſpitales (quæ ibi) & in eius dyoceſi erant,quibus daretur hoſpitium,ac uictus peregrinis mẽdicantibus,earumq́, redditus diſtribuebãtur in uſus pauperum, & alios pios per eorum miniſtros laicos, & ſcilicet

cet in Parochia Sancti Proſperi ſub uocabulo ſancti ſpiritus ſeu beati Facij patronatus illorum de Ponzonibus, & in Parochia Sanctæ Luciæ domus fundata ſub uocabulo ipſius diuę anno 1433. per Luchinum de Lazolis, in Parochia diui Pauli ſub uocabulo diuorum Simonis, & Iudæ patronatus ipſorum de Alegris, in Parochia Sancti Michaelis ueteris ſub uocabulo Incoronatę patronatus illorum de Bonetis, & in Parochia Sancti Mathiæ ſub uocabulo diui Alberti, in Parochia diuæ Margaritæ, ſub uocabulo domus Burlandæ, & in Parochia Sanctæ Mariæ in Bethelem ſub uocabulo presbiterorũ dominę Sanctę Mariæ Molinariæ, in Parochia maiori ſub uocabulo B.M. Virginis fratrum diui Gaudentij ordinis militiæ de Canoua, in Parochia ſancti Syri ſub uocabulo Sepulchri Dominici, & pęnes mænia ſub uocabulo charitatis, & in burgho diui Ambroſij ſub uocabulo eiuſdem, & diuę Mariæ patronatus ipſorum de Bordolano, in burgho ſancti Creati ſub uocabulo eiuſdem diui patronatus ipſorum de Ciconijs, Et in dioceſi in Pago ſancti Petri in Mendicatę ſub uocabulo eiuſdem patronatus ipſorum de Schitijs, in pago Gataroli ſub uocabulo diui Antonij patronatus illorum de Guazonibus ſecus ſtratam Mantuæ, in Pago Mottæ de Baluffis ſub uocabulo diui cathaldi patronatus ipſorum de Codelupis, in pago Solaroli Raijnerij ſub uocabulo diui Stephani, in pago ſancti Iacobi ab oboppio ſub uocabulo diui Iacobi, in Vico Rubecchi ſub uocabulo D. Sãctę Mariæ de Curtę Melia, in Vico Tribuli ſub uocabulo diui Petri, in oppido Soncini ſub uocabulo diui Marci, in oppido Piceleonis ſub uocabulo diui Iuliani, in municipio Caſalis maioris ſub uocabulo uenerãdi Sepulchri Dominici, in contrata Roncharoli pagi foſſæ Caprariæ eius territorij ſub uocabulo Annunciationis B.M. Virginis

fundata per Antoninum de Gotijs, in Curia Vitelliane ſub uocabulo diue Mariæ de monachabus, in municipio Bozuli ſub uocabulo diuæ Mariæ, & Riparoli foris ſub uocabulo diui Bartholomei, unitę fuerunt cum redditibus ex autoritate conceſſa per Beatæ in Chriſto patrem Nicolaum ſummum Pont. Cremonenſibus, & ad eorum preces demon.erectę, cum oratorio in Parochia diui Antoni ni ſub uocabulo B.M.Virg.de pietate gubernandę, ut gubernantur Hoſpitalia Florentiæ, & Senarum per ſeculares, ex eis electis ſexdecim, ex quibus ſint quatuor I.C.& reliqui ex familijs Cremonenſium alicuius conditionis ex eis ſexdecim electis duodecim ſingulo anno quinta die decima octaua Ianuarij,& ſolẽnitatis diui Facij, erant in Parochia ſancti Eraſmi, etiam domus hoſpitalis,ſub uocabulo diui Bartholomei, quæ fuit unita ipſius Eccleſiæ, & in Parochia ſanctæ Crucis, ſub uocabulo diuæ Agathæ, quæ, dum deuenerit ad ruinam, aſportata fuit ad forum Eccleſiæ diuæ Agathæ, & eius prepoſituræ unita, & ſub uocabulo ſanctæ Mariæ Miſericordiæ, quæ fuit unita Archipresbiteratui Eccleſiæ Cathedralis,& in Parochia ſancti Ioannis Noui, ſub titulo eiuſdem conceſſa diſciplinis D.ſanctæ Mariæ de Paſſione. Federicus Cæſar de menſe Ianuarij deſcendit in Italiam, & iuit Florentiam, & cum Eleonora filia Alphunſi Regis Luſitaniæ ex Odoarda ſorore Alphunſi Aragonenſis ex ſorore Iſabellæ filiæ Ioannis Secundi Regis Caſtilliæ eius uxor applicuiſſet Senas, cum ea die Octaua Martij ingreſſus fuit Romam munitã præſidijs, & propugnaculis, quindecim Cardinalibus, & honorato quoque ibi cum multa populari turba eis occurrentibus. Et ſum.Pont. die ſequente celebrata miſſa ſolemni in eccleſia diui Petri, eis tanquam ſponſis benedixit, & die decima nona impoſuit coronam Imperialem,

Et

Et Federicus, creatis prius de more nonnullis equitibus ſuper ponte diui Adriani, illinc abijt cum uxore Neapolim ad Alphunſum ibi regem, & auunculum Eleonoræ, ubi multa cum pumpa, ac ſummo cum honore receptus fuit, & deinde Romam reuerſus, illinc abijt Senas, & cum in Liguria caro, & Romæ ſanguis unà cum aquis pluiſſent, & infans ſex dentibus in lucem prodijſſet, & Cometes horribilis toto menſe Junij apparuiſſet, nec procul à Salodio mons magno hiatu, ab imo ad ſummum anno præcedente abſorptus, Veneti, iam biennio elapſo, percuſſo fœdere cum Alphunſo Aragonenſe, Ludouico Duce Sabaudiæ, Gulielmo Marchione Montis Ferrati, & Corrigienſibus, Parmenſibus ad excidium Sfortiæ, comparato exercitu ſexdecim milliũ equeſtrium, & ſex millium pedeſtrium, ingreſſi die ſexta decima Maij Gentile Leoniſano duce agrum Cremonenſem, omnia ibi longè, & latè, diripuerunt, Soncino oppido, & alijs ibi uicinis expugnatis, & dum Cremonam obſediſſent, per Salernitanum, qui ibi erat ad præſidium, ipſius atie, facta inde eruptione in illos Caſtramentantes in Vico Braidæ de Bugnis, & cum ipſis conſertis manibus expulſi fuerunt uſque ad flumen Olij, & mox irrumpentes agrum Laudenſium, & Mediolanenſium, & ibi potiti multis oppidis concurſarunt uſq; ad portas Mediolani, Sfortia tunc non habente aliquas paratas copias militares in promptu, cum de eis non timeret, Qui aſſumpto in ſocium belli Ludouico Gonzagha Marchione Mantuæ, eo ipſius atie ſuperuento irrupit exercitu decem, & octo millium pedeſtrium, & trium millium equeſtrium, Venetis inter Romanenghum, & Soncinum regreſſis, & caſtramentantibus prælio profligatis die prima Iunij, in agrum Brixienſem, & ibi recepto Pontifuico die ſexta decima, illorum duces adeò terruit, ut

ducto eorũ exercitu intra paludes, nunquã inde elici potuerint,& auſi fuerint cũ eo aperto marte congredi ſperãtes ipsũ inopia ęrrarij haud diu duraturũ,& Mediolanẽſes aliquid pro libertate modituros,p aliquas copias Sfortiæ militares die decima ſeptima Auguſti comiſſa pugna ad Caſtrum Leonis in agro Cremonenſe, Corado eius fratre duce cum quatuor millibus Venetis,eorum duce Matheo Campano,eis præda,quam abduxerant ex agro Cremonenſe ablata, occiſisq; eorum exploratoribus nocte ſopore oppreſſis, paucis ex Venetis incolumibus inde aufugientibus. Et cum Paleologus Marchio Montis Ferrati equeſtribus quatuor millibus, & bis millibus pedeſtribus habitis ab Alphunſo Aragonenſe Alexãdrinos, &Papiẽſes infeſtaret. Coradus Sfortiæ frater unà cum Ioanne Nuceo Cremonenſe equeſtribus tribus millibus,& quinque centum pedeſtribus ei occurrens in agro Alexandrino,& ibi utrinq; commiſſo prælio illius copias fudit ipſo fugiente intra Caſtrum Nouũ, mox Nuceo ſuſpecto Sfortiæ eius iuſſu capto, & ducto Cremonam, & ibi decapitato die uigeſima tertia Septembris. Et cum Corrigienſes, facta quoque impreſſione eorum atie in agrum Parmenſem, ibi occupaſſent oppidum Cunei, Boſius etiam Sfortiæ frater illis copijs occurrens,& utrinque conſertis manibus eos profligauit, Qui tamen hoc biennio bello infeſtarunt Parmenſes, commiſſis quoq; alijs certaminibus inter Venetos Carolo Montono eorum duce, & Sfortiadas, Alexandro Sfortia ad Vicum Iouis Altæ agri Cremonenſis,& Cereti agri Laudenſis, ubi Veneti præualuerũt, ſed eos nocte proxima delitiſcentes intra paludes, Alexãder, dum ipſum tendentem Laudam ad ibi præſidiũ mille quinque centum equeſtribus, quibus ſubſtitiſſet apud Ceretum, intercepiſſent imparatum, eis firmatis, & animatis,

matis, ac ordinatis inuaſit, ac deleuit, & ad Ottolenghū, & Inſulam, & inter Manerbium, & Cignanum agri Brixiēſis pari marte utrinq; multa cæde comm. Et Colleo dux Venetorum ex Brixia ad Aſulam facta irruptione in de abegit multam prædam. Et Ludouicus Gonzagha, Carolum eius fratrem quoque eorum ducem, dum ipſius atie ipſum de eo non timentem inuaſiſſet ad Godium in agro Veronenſe, facta pugna inter eorum agmina fudit. Et Sfortia iuncto ponte flumine Olij inter Quinzanum, & Bordolanum exercitu, & Veneti ad Vrceos Nouos uia Soncinate in agro Brixienſe hybernati ſunt, ex ueneran-dis Religioſis Cremonenſibus, tunc temporis fuerunt extimati inter beatos, & dilectos omnipotenti Deo, & D.N. Ieſu Chriſto ob eorum probam uitam, & laudabilem, Nicolaus, Gregorius, & Georgius de Lazolis ordinis Heremitarum de obſeruantia diui Auguſtini, ex quibus Nicolaus fuit Epiſcopus, & Gregorio, & Roccho Papienſe eiuſdem ordinis autoribus inſtaurata ipſa religio in his partibus erecto templo Papiæ ad honorem diui Auguſtini ipſius inſtitutoris.

Anno ſequuto Federicus Imperator die uigeſima ſepti 1453
ma Ianuarij, ex Senis iuit Ferrariam, ubi creauit Borſium illic Ducem, eis conceſſis Mutina, & Regio, & mox Venetias acceſſit, & inde Mantuam, ubi nupſit Margaritam filiam Ducis Bauariæ Ludouico ibi Marchioni, & uulnerato ad Manerbium unà cum arce compulſum in ius Venetorum ſpiculo illinc à, Scorpione tranſmiſſo Leoniſano ſupremo eorum duce, & ducto Brixiam, & ibi mortuo die prima Aprilis, & ab eius die penultima uſque ad diem decimam ſeptimam Iunij, ferè continuis pluuijs cadentibus, & ſæpe grandine graui fructuum pendentium dam no, Iacobus Piceninus, Leoniſano ſubſtitutus tentauit oc

 cupare

cupare Quinzanum, & Pontiſuicum, & mox Senigham, ibi ad præſidium degente Sacramoro Vicecomite copijs ſuis, & cum Rubertum Seuerinatem, & Tibertum Brandolinum Sfortiæ ducos egredientes agrum Brixienſium eorum copijs cum præda ibi facta inuaſiſſet, prælioq; fudiſſet, ac præda exuiſſet, Sfortia his intellectis illuc exercitu properauit, & ſecum Seuerinate, & Brandolino eorum atiebus coniunctis, munita pugna cum Picenino eum profligauit, & fugauit uſque Pontiſuicum, multis ex eius atie captiuatis, & mox per Picceninum Manerbio, dum ad Sfortiam defeciſſet, direpto, Sfortia erecto propugnaculo ad Monticulum aduerſus Brixiam, & ibi ſibi occurrente Picenino cum eo manus conſeruit pari marte hinc inde ultra quinq; centum tum captiuatis, tum occiſis. Rex Gallorũ, cum Florentini ex conſilio Franciſci Sfortiæ tranſmiſiſſent Angelum Atiolum equitem ciuem ſuum in Galliam ad eum, & Rhenatum Andagauienſem ab ipſis petitum auxilium aduerſus Venetos, & incitãdum Rhenatum ad recuperandum regnum Neapolitanum, unde expulſus fuerat per Alphunſum, ut eis morem gereret, miſsis Legatis ad Ducem Sabaudiæ bello Sfortiam infeſtantem ipſi denuntiauit, ut deſiſteret ab eius moleſtia, ſin minus illius hoſtem futurum, & Ludouicus filius ſuus, & gener Ducis Sabaudiæ, ob Carlottam eius filiam, & Vxorem Ludouici multa atie militum in auxilium Sfortiæ ſibi ferro parata uia prohibita per Allobragos, & Gallos Subalpinos multa illorum cęde deſcendit in Italiam, & iuit Mediolanum, & ibi facta aliqua mora, inde redijt in Galliam, & Rhenatus Andagauienſis bis millibus equeſtribus, & totidem pedeſtribus impeditus per Allobrogos recto itinere deſcenderet ex Gallia in Italiam, deſcendit Sauonam, & facta pace cum Marchione Montisferrati, illinc ſe contulit

tulit

tulit Mediolanum, & inde Cremonã die ſexta Octobris, & mox ad Sfortiam Caſtramentantem in agro Brixienſe die octaua, unde Venetorum duces omiſſo omni prælio, licet pluries prouocati per Sfortiam, ſe receperunt ad montes Brixienſes, & Sfortia expugnato, & direpto oppido Põtisuici die decima octaua, oppida circiter quadraginta Venetorum in agris Bergomenſe, & Brixienſe recepit. Et Alexandro fratre, & Michaele Attendulo ex Florẽtia copijs ſuis appulſis Cremonam die penultimo prohibitus per Venetos, ne eius exercitu ſe coniungeret copijs Ludouici Gonzaghæ, per eos bello etiam infeſtati. Carolo Gonzagha, ac Brandolino ducibus miſſo Tibicine ad Piceninum, & Carolum ſupremos duces exercitus Veneti caſtramentantes ad Gadium altum in agro Mantuano cum epiſtolio, ad eos, & Legatum ſcripto, illos prouocauit ad prælium, & dum acceptaſſent, diſpoſitis copijs ſuis militaribus die tertij Nouembris deſcendit in cãpũ patentem, ut cum eis confligeret, & cum ipſi, exercitu ſuo tento intra munitiones caſtrorum ſuorum, non auſi fuiſſent ſui copiam facere, Gadium altum oppugnauit, & habuit, & mox receptis Martinengho, Vrcis, Soncino, Vallecamonica, & alijs, quæ Veneti intra Padum, Abduam, ac alpes occupaſſent, præter Cremam, Ripam altam, & Triuigium, & Veneti iuiſſent ad hyberna ſuperuenta hyeme præter modum aſpera, die ſeptima Nouembris ad ea quoque ſe contulit. Et tunc temporis ex inſignibus Philoſophis, & Mathematicis Cremonenſibus cogniti fuerunt Girardus Sabloneta, Qui ex Arabicò idiomate in latinum conuertit libros Auerois, & Almanſoris Phyſicorum, Et Apollonaris Orphidius, uulgo offredus, Qui interprætatus fuit libros poſteriorum, & de anima Ariſtotilis. Et Nicolaus de Amidanis Archiepiſcopus Mediolani

lani obijt, & Vincentius frater ſuus fuit Epiſcopus Placentiæ, & Nicolaus Ferrarius. I.C. Romæ perijt, dũ ibi degeret ualde gratus, ob eius doctrinam Nicolao ſum, Pont.

1454 Anno ſubſequuto Rhenatus malè animatus in Sfortiam, ac Florentinos eius atie ex Placentia, ubi hybernabat, redijt in Galliam, unde mox tranſmiſit Ioannem eius filium in Galliam Ciſalpinam, unde ibi nulla re memorabili geſta iuit Florentiam. Et Bartholomeus Colleo dux Sfortiæ, eius copijs commiſſo prælio de menſe Ianuarij in agro Bergomenſe cũ nonnullis Venetorũ copijs eorũ duce Ludouico Maluetio ipſas fudit, & dum ad mandatum Venetorum Iacobus Piceninus eorũ dux Supremus, ac Carolus Gonzagha ſuis turmis equeſtrium hyeme irrumpentes agrum Mantuanum ibi occupaſſent oppidum Voltæ, & Angelum de Comitibus ducem Ludouici ibi Marchionis eis occurrentem alijs turmis utrinq; comiſſa pugna repuliſſent in Godium, ubi foret Ludouicus, magno incommodo, & damno, inter Venetos, & fęderatos, & Sfortiam, euiſq; adherentes die tertia decima Aprilis facta fuit pax per annos triginta, toties tentata per ſum. Pont. medio, & labore Ioannis Simonetæ ordinis Heremitarum diui Auguſtini, ultra, & citra cõmeantis ſæpius, eoſq; adhortantis ad pacem ipſam, firmataq; Laude, Paulo Barbo Legato Apoſtolico ibi aſſiſtente, & cuius uigore utrinque occupata reddenda erant præter Inſulam Fulcheriæ, quam Sfortia ceperat è Venetis; iuſſu eorum demolita arce Cereti in agro Cremenſe, & quæ nunquam erigi poſſet, & Caſtilionum, quod Alphunſus Florentinis ademerat, & ſi quæ interim orta fuiſſet diſcordia inter eos, ſum. Pont. pro tempore haberet arbitrium eius tollenda cognita cauſa, & qui alij arma intuliſſent, communis omnium hoſtis haberetur, & quæ mox Alphunſus

Ara-

Aragonenſis approbauit Dominico Capranigro Cardinale ſanctæ Crucis Legato miſſo ad eum, & alios Principes Italiæ per ſum. Pont. preterquam ad Sigiſmundum Malateſtam, Euſtorgium Fauentinum, & Genuenſes haſtes Alphunſi, & cui Genuenſes tributum ei promiſſum dare recuſabant, & nec ad illam pacem conuenire noluerunt, & mox Sfortia recepit ea, quæ occuparant ex dominio Mediolani Ludouicus Dux Allobragum, Leonellus Ferrariæ Marchio, & Gulielmus Montisferrati, & Corrigienſis, ſibi his, quæ penes ſe habebant Ludouicus, & Gulielmus ſponte reſtitutis, Bartholomeus Sfondratus Cremonenſis, ob eius doctrinam, & animi puritatem tunc temporis fuit ex intimis familiaribus Federici Imperatoris, & dum penes eum opitulatus fuerit Raguſinis populis Liburniæ per eos receptus in ipſorum ciuitatem, & factus ſcriba, & regulator rerum ipſorum perpetuus.

Et anno 1455. Cremonæ Pretore Iacobo Caſtilioneo Mediolanenſe Nicolaus ſum. Pont. die uigeſima tertia Martij, & anno ſui pontificatus octauo completo obijt, & Alphunſus Borea, Satinenſis Valentianæ dyoceſis ex Hiſpania patre Ioanne, & matre Franciſca, & Cardinalis tit. Sanctorum quatuor coronatorum, & qui bellum per ſeptennium geſtum inter Alphunſum Aragonenſem, & Ioannem Caſtilienſem Reges ſedauit, factus fuit Pontifex Max. die ſeptima Aprilis, & nominatus Caliſtus Tertius. Sfortia deſponſauit Ipolitam filiam de menſe Octobris Alphunſo Aragonenſi filio Ferdinandi, & nepoti Alphunſi Regis Neapolis, etiam per ipſum deſponſata Eleonora filia Alphunſi Ioanni Galeatio filio ipſius Sfortiæ, mox nupta Herculi Duci Ferrariæ, & dum eſſet Cremonæ unà cum Blanca Vxore, conductis multis architectis inter quos fuit Angelus de Agutijs, conſtrui fecit turriculas 1455

arcis

arcis Sanctæ Crucis, & in Parochia ſancti Baſſiani propinqua ipſi arci erectum fuit monaſterium monialium ordinis de obſeruantia diui Auguſtini ſub titulo, & ad honorem diuæ Monicæ eius matris.

1456 Anno altero apparuerunt Cometes horribiles coloris nigri una ſcilicet de menſe Ianuarij in uigeſimo gradu piſcium, & altera die quinta Decembris, & uigeſima die fuerunt terremotus Neapoli, Salerni, Capuæ, Gaettæ, Anuerſæ, & Ariani, & alibi in Regno Neapolitano, ibi Ariano ferè euerſo, & etiam Florentiæ, & Volateris, & in Hetruria cum uehementibus uentis de menſe Auguſti, ex quibus multæ ædes corruerunt, arboresq; extirpatæ fuerunt, & excitata procella maritima multi perierunt, & mons in Lacum Gardæ die uigeſima quarta Auguſti corruit, & in Hetruria, & Romæ, & ad Portum Veneris, pluit ſanguis, & in Piceno natus eſt infantulus inſolitæ ſtaturæ, & in Sabinis Vitulus binceps de menſe Februarij. Et Orpheus de Ricauo Florentinus Quæſtor ærrarij Sfortiæ fuit factus ciuis Cremonæ, & orphei, qui olim ibi habitarunt, ab eo denominati fuerunt, & habuerunt originem.

1457 Anno ſequente fuit Prætor Cremonæ Paulus Amizonus, & inter Ciues Cremonę receptus fuit Ioannes de Tolentino, à quo proceſſerunt Tolentini, degentes Mediolani, dum illuc ſe tranſtulerit habitatum.

1458 Et anno ſequuto Calixtus ſum. Pont. cum intenderet mouere bellum Ferdinando filio Alphunſi Regis Neapolis aſſerens ipſius regnum ſpectare Rom. Eccleſiæ, cum Ferdinandus eſſet naturalis die octaua, ſeu quinta decima Auguſti menſis tertij cum dimidio anni quarti ſui Pontificatus octuagenarius obijt, & die decima nona AEneas Picolomeneus Senenſis ex Curſignano oppido patre Siluio, & matre Octauia, & Cardinalis, factus fuit Pontifex

Max.

Max.&Pius ſecundus nominatus, Qui indixit Conciliū Mantuæ, & Venturino de Marnis Epiſcopo Cremonæ mortuo die decima nona Octobris, ſubſtituit Bernardū Rubeum Parmenſem.

Et anno ſubſequ uto inchoato Concilio Mantuæ profectus Ferraria ui die quinta decima Aprilis, inde illuc acceſſit, ubi etiam conuenerunt multi Prælati, ac Principes Chriſtiani, & legati aliorum Principum, & liberarum Ciuitatem Italiæ, & eo concilio inchoato die uigeſima ſexta Maij, & factis multis ſeſſionibus, & per eum nonnullis habitis orationibus fuit indictum bellum Turcis de menſe Iunij, ad ipſum conſtituto duce ſupremo Franciſco Sfortia, & Georgio Caſtriotta Scanderbecho nominato Vicario ſuo. Et Bernardus Rubeus pſul Cremonæ eā fuit ingreſſus die uigeſimā ſexta Nouēbris Confanonerijs Zanebonis, & Viſcardis, ibi ciuibus cōtendentibus pro eius equo, Paulo Amizono Mediolanēſe adhuc illic Prætore. 1459

Et anno 1460. ex Vico plebis ſancti Iacobi Dioceſis Cremonēſis die decima octaua Octobris trāſlata fuerunt Cremonā, & in Eccleſia ibi cathedrali repoſita oſſa diuorū Babillæ, & ſimpliciani martyrū, ex quibus Babilla fuit Patriarcha Antiochiæ, & unà cū Vrbano Prȩladuro, & Apollonio impuberibus, et Theodoſia eorū matre paſſus fuit martyriū ibi, ex iuſſu Valeriani Imperatoris, dū uoluerit ipſi prohibere ingredi templum illic diuinum, et Simplicianus fuit etiam Epiſcopus, ſed non reperi cuius ciuitatis, et quo tēpore fuit martyrio affectus, et quorum oſſa aſſeruabantur in archa marmorea in eccleſia ipſius plebis dicata diuo Iacobo Apoſtolo iam annis circiter tercētum, in eam tranſlata ex iuſſu Reginæ Mathildis, dum eā, et alias eccleſias, ex dyoceſi cremonenſe erigi fecerit in Plebes, (ut præfertur.) & ī territorio Caſtrileonis dioceſis 1460

Cremo-

Cremonenſis, ēt erectum fuit monaſterium ſub tit. B. M. Vir. Beato Amadeo Luſitano ex religioſis ordinis de obſeruātia diui Franciſci procurāte cū ędibus pro habitatione religioſorū eiusq; eiuſdē ordinis tūc inchoati. Et Sfortia Placentinos, dum eo infirmato ex infirmitate, qua timebatur de eius uita, ab ipſo defeciſſent Honofrio Anguſſola autore, tranſmiſſo in illos Donato de comite duce ſuo copijs, & utrinque innita pugna die quinta Martij, & fuſis Placentinis, captiuatoue Anguſſola, Mediolanumq; tranſmiſſo, exutoq; omnibus bonis redegit ad priſtinam ſanitatem, & Tibertus Brandolinus intellecta eius ſalute ſibi mortem conſciuit,

1461 Altero anno Cremonæ fuit Prætor Benedictus, de curtis Papienſis,

1462 Et anno ſequente Antonius Melius cremonenſis Abbas monachorum eccleſiæ ſancti Laurentij ordinis diui Benedicti cremonæ, ex eius ordine, & ſumptu erecta archa marmorea ualde elegante in ipſa eccleſia in ea poni fecit oſſa diuorum Marij, & Martę Audifacis. & Abachuc matris & filiorū, cū reliquijs diuorū Vrbani ſum. Pōt. & Quirini martyrū Cremonā conducta ex urbe anno 1131. Lamberto tunc Abbate eiuſdem Abbatiæ procurante.

1463 Anno ſequuto Blanca Maria Vicecomes uxor Franciſci Sfortiæ, dum eſſet Cremonæ ibi Pręſulę Bernardo, Rubeo Parmenſe, Benedicto de curte I.C. Papienſe Prætore Galeatio caſtilioneo Mediolanenſe Referendario, & Bartholomeo de Gadio architecto in eius ſuburbijs, & loco, ubi erat templum in honorem diui Sigiſmondi, & deſponſata fuerat die uigeſima quinta Octobris. 1441. ad perpetuam memoriam ipſius deſponſationis, & honorem, & gloriam Omnipotentis Dei, & Sigiſmondi martyris, qui fuit Rex Burgondionum, iuſſit eo templo

plo demolito, aliud maius erigi, cum domibus, in quibus habitarent religioſi ordinis heremitarum de obſeruantia diui Hieronymi, & in eo tẽplo, die, ac nocte celebrarẽt officia diuina conſueta, eis aſſignato congruo redditu annuo, ex redditu datij introitus portarum ipſius ciuitatis, & pro ędificandis ipſis domibus, & eccleſia ſumma cum magnificentia, ea eccleſia inchoata die lune uigeſima Iunij per ipſam Blancam proiecto primo lapide in eius fundamenta eo in loco, ubi fuit erectum altare maius, & qui lapis fuit marmoreus, & ſuper eo fuerunt impreſsę imagines diuorum Hieronymi, & Sigiſmondi, cum inſignibus Vicecomitum, & literis denotantibus nomen, & cognomen Franciſci Sfortię, & Blancę Vicecomitis, & die Iouis uigeſima tertia, aſſiſtẽtibus ibi eius magiſtratibus, & multis nobilibus, ac popularibus cremonenſibus, per ipſum Pręſulem celebrata miſſa ſolemni, & dictis hymnis, & orationibus diuinis conſuetis, in ea eccleſia appoſiti fuerunt etiam in eis fundamentis, alij duo lapides albi marmorei, & ſcilicet unus uerſus portam Sancti Michaelis, ſuper quo fuerunt impreſsę etiam immagines eorum diuorum cum nominibus, & cognominibus ipſorum iugalium, & alter uerſus portam Moxię, in quo impreſſa fuit immago diui Sigiſmondi, & pęnes eum appoſitę fuerunt tres ampulę uitrię, in quarum una fuit oleum oliuarum, in alia aqua, & in alia uinum merum. Et Sfortia ipſius Bartholomei Gadij inſignis architecti mirabili opera uſus fuit in faciẽdis foueis, aggeribus, uallis, machinis, & conſtructionibus in bellis quę habuit cum Mediolanenſibus, & Venetis, ut pręfertur. Genuenſes, dum bello infeſtarentur per Ferdinandum Regem Neapolis, ſe ſubiecerunt Sfortię die tertia decima Aprilis Ludouico Gallorum Rege permittente.

1464 Qui anno ſubſequuto Bernardo Rubeo Epiſcopo Cremonæ defuncto ſubſtituto Stephano Botichiella Papienſe, & Bernardo da Zambellis Parmenſe Prætore ei dimiſit. Sauonam, ſe interponentibus Antonio Niuello penes ſum. Pont. & Iacobo Papienſe, penes Regem Sfortiæ Legatis, & quam ad Albigaunum Sfortia deſtinato illuc legato Corrado Foliano ab ibi legato Regis habuit die prima Februarij, & Genuæ rectorem conſtituit Paulum Fulgoſium. Qui dum cum ibi non ſe benè haberet, ad querelam Genuenſium illuc tranſmiſſo Georgio de Ancona coram Sfortia uocatus ad ipſum ire recuſaſſet, tranſmiſit ad eum reprimendum Gaſparem de Vicomercato, & Donatum de Comite atie militum. Sed Fulgoſius dimiſſis ſibi arcibus, quas habebat, uxori Bartholomei Fulgoſij illinc abijt, & Gaſpar, & Donatus, Spineta Adurno auxiliante Genuam demptis arcibus in ſui poteſtatem redigerunt, & dum ibi exorto tumultu Gaſpar ſibi timens illinc abire uoluiſſet, & ibi nobiles ei aſſuiſſent, ſedato tumultu illic Gaſpar factus fuit Dux, & obſeſſis per eum arcibus, in quibus erant Fulgoſij, ex pacto eas recepit conceſſo oppido Nouarum, & ſolutis aureis tredecim millibus uxori Bartholomei, & mox Genuenſes miſſis oratoribus Mediolanum ad Sfortiam, ſe, ac dominium ſuum ei permiſerunt, ac præſtiterunt iuramentum fidelitatis, orante Baptiſta de Ioanne I.C. Genuenſe ex ipſis oratoribus. Fulgoſius ingreſſus Genuam ibi claſſem inuaſit, & comiſſo prælio inde uictus aufugit in Siciliam, & mox in Corſicam, amiſſa ſpe recuperãdi patriam ſuam, Pius ſum. Pont. miſſis legatis, ac literis ad Reges, & potentatus Chriſtianos pro turcis bello inferendo Anconam delatus, ut inde exercitu, quem habebat, & cogere potuerat in Syriam traiceret claſſe Venetorum Chriſtophoro Mauroceno

præfecto

præfecto in Turcas, & qui, dum illuc cum nonnullis Pa-
ricijs Venetis traiecturus conſcenſo bucentauro ſubor-
a procella maritima eo ſe conferret, prohibitus fuit, &
Rauennam redire cōpulſus, ibi die decima Auguſti duo-
decimi anni ſexti ſui Pontificatus Septuagenarius ex hac
uita migrauit omnium doctiſſimus, literatorum amator,
ac religioſiſſimus, & eccleſiæ optimus defenſor, & Petrus
Barbo patritius Venetus patre Nicolao, & matre Polixen
na præsbiter Cardinalis tit. Sancti Marci die quarta Se-
ptēbris fuit ei ſorrogatus, & nominatus Paulus Secūdus,
Ioannes Simoneta ſcriba à ſecretis Sfortiæ, & cuius uitā,
& preclara eius geſta in bello, & pace eleganti ſtilo, dum
eſſet Cremonæ in Vico ſancti Apolinaris receptus fuit in
collegium notariorum ipſius ciuitatis.

Anno 1466. Cremonæ Prætore Alberto Bruſcolo Bo- 1466
nonienſe Franciſcus Sfortia annorum ſexaginta ſeptem,
& Ducatus ſui ſexdecim die octaua Martij Mediolani ex
hac uita migrauit, cui ſucceſſit Galeatius Maria primoge-
nitus ſuus, qui dum eſſet in Gallia tranſalpina illuc anno
præcedente per patrem tranſmiſſus tribus millibus quin-
que centum pedeſtribus, & quinque centum equeſtribus
in auxilium Ludouici ibi Regis aduerſus Franciſcum Du-
cem Britaniæ, & multos alios illic proceres, qui inſtigati
per eum Ducem ipſi Regi mouerant bellum, inde audita
morte patris abijt; & dum rediret in Italiam indutis ue-
ſtibus Antonij Placentini mercatoris, Antonio de Roma-
gnano duce ei in Sabaudia iuxta radices alpium, & ad op
pidum Nouacenſe inſidiati fuerunt Auguſtinus Figinus
abbas, & Ioannes Alboinus, ut eum interciperent, & ex
humanis tollerent, & Mediolanum appulſus ibi fuit inſi-
gnitus inſignibus ducalibus ſuperſtitibus etiam ex Fran-
ciſco, & Blanca Vicecomite iugalibus Philippo Maria,

Duce Baruli, Ludouico, Aſcanio Maria, Octauiano, & Impolita, ac Heliſabeth filijs, & Bartholomeus Petronius inſignis Rhetor Cremonenſis, eos docuit litteras gramaticales, & humanitatis. Sum. Pont. commendauit Antonio Archidiacono Cremonenſi ex ſcriptoribus Apoſtolicis Prępoſituram Eccleſiæ ſanctæ Agathæ Cremonæ, cultam per canonicos regulares diui Auguſtini, eis illinc dimiſſis.

468 Anno ſequuto Cremonæ Prætore Ioanne Baldouino Papienſe, Galeatius Maria Sfortia innita ſocietate cum Venetis, ac Rege Neapolis die ſexta Iulij duxit Vxorem Bonam filiam Ludouici olim Ducis Sabaudiæ, & mox orta inter ipſum, ac Philippum ſororium ſuum controuerſia, eiq; in dicto bello de menſe Septembris agro Vercelienſe, & toto eius dominio incurſatis copijs ſuis ibi graue damnum intulit, & Antonio, & Mãfredo Comitibus Corrigenſibus, & Principibus Brixelli mouit bellum, ſtellaq; crinita cõſpecta ad principium Octobris die uigeſima tertia Blanca eius matre defuncta in oppido Melignani.

469 Et anno ſubſequuto nupſit Blancam eius ſororem Gulielmo Marchioni Montisferrati, & ex Bona eius uxore ſuſcepit, dum eſſet in Abiate graſſo Ioannem Galeatium primogenitum, auctiſq; ex pluuijs frequentibus præter modum fluminibus Galliæ Ciſalpinæ, quàmplurimi, ab eis ſuperuenti, obruti remanſerunt.

470 Anno 1470. Prætore Cremonæ Io. Antonio Euſtachio die uigeſimo ſecundo Iulij, ibi ſuborto ingenti turbine uentorũ cum nimbo, & ex turre ibi altiore cuuſtis duobus turriculis, & ex templo diui Dominici maiori parte tegularum, multiſq; ædificijs proſtratis, arboribus extirpatis, & domibus ab aquis ſubmerſis, per turcas fuit ex proditione Thomæ Liburni occupata, & direpta Calcis inſula maritima, nuncupata Nigroponti Venetorum, ob-

ſeſſa

ceſſa per dies undecim claſſe quatuor centum nauium,ſu-
per qua erant centum uiginti millia armatorum,commiſ-
ſis cum illis multis prælijs ibi per Venetos, Genuenſes, &
Florentinos, qui illic erant ad præſidium Paulo Quirino
Patricio Veneto rectore, ex illis deſideratis quadraginta
millibus,& per ipſos occiſis omnibus ibi incolis, & militi-
bus præſidij, qui illorum manus effugere nequiuerunt,in
ter quos fuit Cremoninus Cremonenſis.Galeatius Ma-
ria, dum Amideus Dux Sabaudiæ,& Philippus eius fra-
ter militantes ad ſtypendia Venetorum irrumpiſſent co-
bijs dominium Mediolanenſe, eius atie illis occurrens, ip
ſos repreſſit,& compulit ſibi petere pacem,& quam red-
didit ex interceſſione eius uxoris, ac Rhenatę ſororis uxo
ris Ludouici Gallorum Regis. Et Brocardus ex familia
Cremonenſe nobilium Comitũ de Perſico Vates, & I.C.
celeberimus obijt Neapoli, dum ibi eſſet ſupremus ſcri-
bat Ferdinandi primi Aragonenſis illic Regis, dum antea
fuerit ex ſupremis conſultoribus Philippi Mariæ Viceco-
mitis,& Nicolai Piccenini ipſius ſupremi ducis,& mox Ia-
cobi eius filij cum quo iuerit Neapolim.

Altero anno Veronæ, ex muliere enixo portento ſolo 1471
capite, duobus pedicibus,totidem faciebus,quatuor bra-
chijs,duobus fęmoribus,& totidem uteris circa ſtomacũ,
& ex alia Brixiæ cane,& alia muſtica,& Laudæ ſuperuen-
to grandine craſſiori præter modum, ut ex ea grana pon-
derata reperta fuerint eſſe librę unius, dieque uigeſima
quarta Ianuarij ſtella crinita coloris ignei crinibus lũgis,
ac nigris in occaſum directis in principio librę,& mox uer
ſus Septemptrionẽ per dies quadraginta,& altera coma,
ignita in occaſum directa,in ſigno arietis, cõſpectis, & die
uigeſima quinta Martij facto graui terremotu, & uitibus,
& plerisq; alijs arboribus ex nimio gelu cauſato, ob fre-

 quentes

quentes niues,& pluuias arefactis,Paulus ſum. Pont.creato Borſio Eſtenſe Duce Ferrariæ,obijt a epoplesia die uigeſima ſexta menſis Iulij decimi anni ſexti ſui Pontificatus, & Franciſcus de Rupere miniſter generalis Fratrum minorum diui Franciſci de obſeruantia Sauonenſis patre nauta ſuffragijs Franciſci Gonzaghæ,& Rhodorici Borgię Hiſpani Vicecancellarij ſedis Apoſtolicæ, & aliorum ſexdecim Cardinalium die decima Auguſti fuit electus ſum. Pont. & nominatus Sixtus Quartus, Qui approbauit ordinem Religioſorum,inchoatum per Beatum Amadeū Luſitanum(ut prę fertur) alio inchoato templo cum monaſterio,etiam ſub tit.B. M. Virg.Mediolani, in quo templo, dum ibi obierit anno 1482. eius corpus fuit ſepultum, & aſſeruatur multa cum reuerentia.

1471 Et anno ſequēte comete horribili menſe Ianuario uiſo creauit Cardinales Petrum Riarium nepotem ſuum, & ex religioſis ordinis minorum de obſeruantia diui Franciſci infimi generis,tit.Sancti Sixti, & Iulianum alium nepotē tit.ſancti Petri in Vincula,una cū Chriſtophoro,& Dominico Fratribus de Rupere ex Taurino,& Rafaele Sauonenſe affinibus ſuis, & Aſcanio Maria Sfortia, & multis alijs,tunc temporis Andrea Sculptore, egregio Cremonenſe cognito.

1472 Anno ſequuto Cremonæ Præſule Iacobo Antonio della Turre,& Prętore Vrſo Ariminenſe die ſeptima Maij,ex ingenti terręmotu facto,multa ædificia corruerunt, & ingens pęnuria uiguit,& ſęuijt peſtis, & uites ex nimio gelu cauſato ob niues frequentes,quæ hyeme ceciderint,aruerunt,& Dux Mediolani ægrotauit ad mortem ex morbo uairolarum.

1473 Et anno ſubſequuto Cremonæ Prætore Ambroſio de Mirabilijs Mediolanenſe deſponſauit Blancam Mariam

ſororem

ſororem Filiberto Duci Sabaudiæ, & Caterinam filiam Alexandri patrui Hieronymo Riario nepoti ſum. Pont, cũ dote aureorum quadraginta milliũ, ac fori Cornelij Imolæ nuncupatæ habitæ à Thadeo, & Guidone patre, & filio de Manfredis interſe diſcordibus anno ſuperiori, eis dato Caſtro Nouo in agro Alexandrino, & nupta Guidoni Fiordeliſia filia naturali cum dote Boſchi, & Guſaghi in eodem agro, & patri aſſignatis quotannis, quouſque uixiſſet, quatuor millibus aureis, ex nimia aeris ſiccitate fontes peremnes aruerunt.

Anno Natalis Dominici 1475. Cremonæ Prætore Philippo Petraſancta Mediolanenſe celebrato Romę Iubileo Chriſtiernus Rex Datiæ, Sueuiæ, Nouergiæ, & Gottiæ die decima Martij Cremonam applicuit, & illinc acceſſit Romam, ubi annixus eſt Principes Chriſtianos aduerſus Turcas unire, de menſe Nouembris auctis Italiæ fluminibus in immenſum ob frequentes pluuias, ibi fuit graue illatum damnum. 1475

Altero anno Cremonæ Prætore Antonio Sicco, Galeatius Maria Dux Mediolani de menſe Maij mouit bellum epiſcopo Gebennarum patruo, & inimico Ducis Allobrogum ſororij ſui, Et Genuenſibus ſibi confœderatis Ludouico Gonzagha, Gulielmo Montisferrati Marchionibus, Ioanne de Vintimillia, Ioanne Bentiuolio, & Donato del Comite ducibus multis eorum oppidis direptis, igneq; ac ferro euerſis, & timens, ne Carolus Dux Burgondionum bello infeſtaret Sabaudiam Filiberto eius Duce cognato ſuo captiuato cum Blanca Maria Sfortia ſorore, eam ingreſſus exercitu in fide confirmauit, recuperatis oppidis ſancti Germani, & multis alijs occupatis per Burgondiones, & ſuperuenta hyeme illinc abijt reuerſurus Mediolanum, & ſtella crinita uiſa in principio menſis Decembris, 1476

& per locuſtas innumerabiles ingreſſas Galliam Ciſalpinam conſumptis ibi quibuſcunque humi uirentibus, & ſuperuenta niue ſupergreſſa altitudinem brachiorum duorum in multa copia, & in agro Veronenſe nato infante bicorporeo, & dum ex Abiate Graſſo Mediolanum proficiſceretur, duobus coruis ſibi occurrentibus, & cum ipſos eum nimis infeſtantes crocitatu ſuo uoluiſſet expellere, eius caput ſuperuolantibus die uigeſima ſexta Decẽbris, & ſolemnitatis diui Stephani prothomartyris audita legatione Regis Babiloniæ ad eũ trãſmiſſa, in mane in templo ei diuo dicato Mediolani, ibi diuinis, aſſiſtens annorũ triginta trium, & dominij undecim, fuit occiſus, per Io. Andream Lampognanum, in eum indignatum, quia faueret Brando Caſtilioneo præſuli Nouicomij ſecum litiganti, Hieronymum Olgiatum, Carolum de Magiſtris, nuncupatum de Vicecomitibus, & Franzonum famulum Lampugnani, ei illatis quindecim uulneribus, ſuperſtitibus Ioanne Galeatio annorum nouem, & Hermete octo filijs, & ex paricidis per Franzonum occiſo Franciſco Ripa ex ſtipatoribus Galeatij Mariæ ſolo ipſis reſiſtente pro eius ſalute interemptis Lampugnano, & mox Franzono, dum aufugeret, & deinde alijs captiuatis, & de eis ſumpto ultimo ſupplicio, & ex quibus Olgiatus faſſus fuit ſe ad id fuiſſe inductos per Collam de Montanis de Sagio Bononienſem Gramaticæ profeſſorem.

1477 Et anno altero Cremonæ Prætore Angelo Trouamala Papienſe Io. Galeatius die ſexta Ianuarij Mediolani fuit inſignitus bireto ducali, & Ludouicus, & Sfortia patrui ſui ex Gallia tranſalpina, in quam relegati fuerant, reuerſi Mediolanũ, inhita conſpiratione cum Aſcanio Maria, & Octauiano fratribus annixi ſunt ibi ſibi uẽdicare regimẽ, & mox autoribus Legato ibi Apoſtolico, & Ludouico

Gonzagha

Gonzagha Principe Mantuæ, inni ta concordia cum illic rectoribus inde abierunt, & per Suitenſes moto bello Duci Mediolani, & ſtatim ſedato, Genuenſes autoribus Ibleto, & Io. Aloyſio fratribus de fliſchis ingreſſis atie Genuã de menſe Martij ab ipſo defecerunt, & Ludouico, & Octauiano Sfortiadis Ruberto Seuerinate, Donato Comite, & Proſpero Adurno illuc exercitu duodecim millium, equeſtrium, &. pedeſtrium profectis, & die ultima Aprilis, cum illis comiſſo prælio ad priſtinam ſanitatem fuerunt compulſi illinc expulſis Fliſchis eorumq; ſequacibus, & Io. Baptiſta Guarco ex illis mox profecto Genuã atie quatuor milliũ armatorũ, & illuc propè eum cum Sfortiadis cõgreſſo prælio, eiusq; atie profligata, captiuato, & ducto Mediolanum, eoq; finito bello Ludouicus, & Octauianus, & alij duces illuc reuerſi ibi adhuc unà cum alijs fratribus auxilio Seuerinatis, & Comitis, tentarunt ſibi uendicare regimen, & re patefacta, & Comite captiuato, & ob id tumultu cauſato illinc fuerunt per Philippum Mariam relegati, & Seuerinas aufugit in Galliam Tranſalpinam ad Ludouicum ibi Regem, & Fliſcus fuit captus in itinere, & ductus Mediolanum, & Octauianus, dum inde abiret unà cũ fratribus, & traiceret flumen Abduæ ad Vicum Spini in agro Laudenſe ibi ruralibus illos, ut occiderent, inſequẽtibus in ipſo cecidit, & obrutus remanſit, & Sfortia iuit Barulum Ducatum ſuum, Ludouicus Piſas, & Aſcanius Peruſium, Anna eorum ſorore deſponſata Alphunſo Eſtenſi filio Herculis Ducis Ferrariæ.

Anno ſequuto facta coniuratione in necem Iuliani, & Laurentij fratrum de Medicis Florentinorum, & Repub. Florentinæ moderatorum aſſentiente ſum. Pont. in eos indignato per Franciſcum Saluiatum Cardinalem, & Præſulem Piſarum Bernardum Bandinum, Iacobum de Po- 1478

gio,& Io.Baptiſtam de Satia, & Franciſcum, Laurentium, Iacobum,& Rhenatū fratres de Pazis ex primoribus Florentiæ, & Antonium Volaterranum eorum fratrum de Medicis inimicos, & in mane diei uigeſimi ſexti Aprilis in æde ibi diuę reparatæ, dum illic adeſſent diuinis, eis aſſiſtentibus Saluiato, & Raphaele Riario nepote ſum. Pōt. & Legato Apoſtolico in Hetruria interceptis per Bandinum,& Franciſcum de Pacis, et Volaterranum, et Iuliano occiſo, & per Volaterranum Laurentio affecto duobus uulneribus, & per illic populares arreptis armis eis aggreſſoribus unà cum Riario, & Saluiato, præter Bandinū, captiuatis unà cum alijs coniuratis eisq; omnibus, præter Riarium Legatum, laqueo ſuſpenſis, Bandino autem ex fuga prolapſo Byzantium,& per ibi Imperatorem Turcarum tradito Laurētio, eiusq; iuſſu decapitato, & per ſum. Pont. ob hec Florētinis interdictis ſacris, & in eos percuſſo fœdere cum Ferdinando Aragoniæ Rege Neapolis, & Senenſibus coacto exercitu, eiusq; ſupremo duce conſtituto Federico Vrbinate moto bello, eisq; ſecum coniunctis Ludouico Francorum Rege, ac ducibus Mediolani, & Ferrariæ per illos coacto alio exercitu, eiusq; ſupremo duce facto Ruberto Malateſta, ſummo Pontifici, & confederatis uiriliter armis reſiſtentibus, Comete, & multis alijs prodigijs antea in cęlo conſpectis,& ex peſte,& alijs infirmitatibus contagioſis infinitis morientibus: Proſper Adurnis Dux Genuæ pro Duce Mediolani ab eo ex inſtigatione Regis Neapolis defecit, Rubertoq; Seuerinate ex Gallia profecto, unà cum eo ibi arcem expugnauit, & per Ducem Mediolani in illos deſtinato exercitu triginta millium equeſtrium,& pedeſtrium,& utrinq; die ſeptima Auguſti conſertis manibus fuit profligatus,& Ibletus Fliſcus ex Mediolano dimiſſus,& aggreſſus de mente Septē-

bris

bris eius atie Manfredum Landum ex ducibus, Sfortiadis Caſtramentantem quatuor millibus equeſtribus, & pedeſtribus in agro Genuēſe, eum quoque fudit, & cum Adurnus Fliſcus, & Seuerinas ærarium diui Georgij diripere tentaſſent, Genuenſes ob id orto tumultu arreptis armis id ipſis prohibuerunt, & Baptiſtinus Fulgoſius conciliatus Fliſco die uigeſima Octobris illinc Adurnum, & Seuerinatem, alioſq; ex eorum factione expulit, & habita arce à fratribus de Burris eam pro Duce Mediolani tenētibus ibi factus fuit Dux ibi ſibi dimiſſo dominio per Mediolani Ducem, & Seuerinas de menſe Decembris obſeſſo Pontremulo illinc à Sfortiadis in eum tranſmiſſis fuit expulſus, Suitenſes ex inſtigatione ſum. Pont. ac Ferdinandi ſuperato Caraſſo monte ad fines ducatus Mediolani, cū ingreſſi, & firmatis caſtris apud Luganum ipſum præde, ferro, & igni expoſuerūt, & in illos Federigus Gonzagha, cū Petro Franciſco Vicecomite, Io. Baptiſta Comite Anguilariæ, & Co. Borello multis equeſtrium turmis ad Belinzonam, & Franciſco Lungimano multa pedeſtrium manu deſium, & Franciſco Boſio claſſe uſq; Locarnum pro Duce Mediolani profectis, illinc redierunt domum præter nonnullas cohortes, quæ remanſerunt in Valle Telina, & Sfortiadis, qui Belinzonę ad præſidium erant, in ipſos irrumpentibus facta utrinque pugna profligatę fuerunt ex eis occiſis ſeptuaginta. Luna die tertia decima, & Sole uigeſima nona Iulij paſſis deliquium præter morem, & in agris Brixienſe, & Mantuano ingenti numero glirium Silueſtrium exorto, & mox locuſtarum immenſa multitudine ingreſſa Galliam Ciſalpinam, & ibi ab illis, & gliribus conſumptis ferè omnibus fructibus pendentibus, & in tota ferè Italia ſęuiente epydimia, ex qua Venetijs circiter uiginti octo millia, & Mantuæ circiter decem, & octo millia

lia perierint, Cremonenſes ad placandam iram diuinam, & peſtem auertendam ex interceſſione diui Rocchi confeſſoris Narbonenſis uoto ei nuncupato, & ad memoriã ipſius, & honorem omnipotentis Dei in ſuburbijs, extra portam Moſię Cremonæ, erigi fecerunt templum cum domibus, in quibus habitarent religioſi ordinis ſeruorũ diuæ Mariæ, & in eo templo celebrarent officia diuina.

1479 Anno ſubſequuto Sfortia Dux Barri, & Ludouicus Sfortiades, inſtigante Rege Neapolis, ſecum aſſumptis in ſocios Seuerinate, & Ibleto Fliſco ad principium Februarij turmis equeſtribus irrumperunt agrum Genuenſem, & inde de menſe Martij publicati hoſtes Ducis Mediolani progreſſi ſunt in agrum Piſanum, & ex eo, ac locis finitimis multis occupatis, ac facta multa præda illinc regreſſi ſunt in agrum Genuenſem, & ad Serezanam die decima ſeptima Aprilis Hercule Eſtenſe Duce Ferrariæ atie militari, quam regebat pro Duce Mediolani, ſibi occurrente cum eo pari marte dimicarunt, & Eſtenſis, & Federicus Gonzagha mox profecti ſunt copijs Ducis Mediolani in auxilium Florentinorum aduerſus ſum. Pont. & Ludouicus Sfortia fratre ſuo defuncto menſe Iulio nõ ſine ueneni ſuſpitione factus eſt per Regem Neapolis Dux Barruli, et ſecum iunctis Seuerinate, & Fliſco ex agro Genuenſe copijs irrumpendo agrum Derthonẽſem die uigeſima prima Auguſti Derthonam, & alia ibi finitima occupauit, & illic arcẽ ingreſſo Eſtẽſe die ſeptima Septembris inde profectus Mediolanum ibi ſummo cũ honore, & magno gaudio fuit receptus ex conſilio Antonij Taſſi ex ſupremis conſultoribus ibi Ducis, ad inſtigationem Petri Puſterlæ captiuatis, et carceratis Franciſco nuncupato Zicco Simoneta Calabro ſupremo rectore etiam ibi Ducis, & Antonio filio, & Ioanne fratre ipſius, & Orpheo Ricauo

uo Florentino Quæſtore factus fuit Rector Dominij Mediolanenſis, & Aſcanius Maria, & Seuerinas ab exilio reuocati fuerunt, & ex eo Orpheo, cum eius deſcendentes ſe cōtulerint Cremonam, & ibi firmarint ſedes ſuos familia nuncupata Orphea proceſſit.

Anno redemptionis humani generis Milleſimo quadringēteſimo Octuageſimo pace per ſum. Pont. ac Regē Neapolis innita cum Florentinis, & Laurentio Mediceo eorum moderatore profecto anno præcedēte Neapolim ad ipſum Regem ex Florentia, ac Duce Mediolani die uigeſima quarta Martij, & ad finem mēſis Aprilis per ſum. Pont. ea poſtpoſita, innito fœdere cum Venetis, & per Mediolanenſem Ducem die uigeſima prima Maij cum Suitenſibus, per eum, ac Regem Neapolis ſum. Pont. ac Venetis, & Florētinis in dicto bello, & per eos conſtituto duce ſupremo Seuerinate, motis armis in Conſtantem Piſauri Reguliū, Aſcanius Maria Sfortia Cardinalis, & Legatus Apoſtolicus fuit relegatus Ferrariam cum multis alijs, & Ludouicus frater ſuus deſponſauit Beatricem Eſtenſem filiam ibi Ducis annorum octo, & Philippus alius frater duxit uxorem Ioannam filiam Principis Salerni, & Ambroſius Lungimanus præfectus arcis Mediolani pedeſtribus mille, & Ioannes Petrus de Carminate de Bergamino equeſtribus quatuor centum pro Duce Mediolani tranſiuerunt ad opem Mariæ Atendulæ aduerſus Genuenſes eam bello infeſtantes Hieronymus Mutius, ſeu Mutianus ex religioſis ordinis de obſeruantiam diui Hieronymi Cremonenſis cognitus fuit, ob eius doctrinam, & bonitatem. 1480

Et anno altero Bona Maria relicta Galeatij Mariæ Ducis Mediolani ibi arcis Præfecto facto Gabriele Taina, exautorato Philippo Galiono, ob id indiguata illinc abijt 1481

profe-

profectura in Galliam Tranſalpinam, & dum proueniſſet ad municipium Abiati Graſſi Ludouicus Sfortia patruus, & rector Ducis Mediolani ibi, eam teneri iuſſit, Baptiſta de Sacchis ex Vico Platinæ agri Cremonenſis,& ab eo nũcupato Platina excellent hyſtoriographo, & qui ſcripſit uitas ſummorum Pont.& multa alia opera, Romæ ex epidimia mortuo.

1482 Et anno ſequente conſcriptis quatuor millibus equeſtribus,& bis millibus pedeſtribus de menſe Ianuarij, eorumq; parte deſtinata in auxilium Ducis Allobragum aduerſus Pręſules Zambrę Millauenſium,& Thaurini,qui occupatis Vercellis, decreuerant eum ex Ducatu expellere, & captiuato Præſule Thaurini, alijs aufugientibus Duci illum conſeruauit,& per eum Ruberto Seuerinate coram ſe uocato, & dum comparere recuſaſſet, declarato rebelle,in illum deſtinauit Conſtantem Sfortiam Regulum Piſauri reliquis copijs,& per eum Ibleto Fliſco nonnullis copijs Ligurum ſibi occurrente ad opem Seuerinatis,pręlio utrinq; commiſſo profligato, & Seuerinate fugato, & cũ fuiſſet diffiſus uiribus ſuis aufugiente Genuam & illinc per mare in Hettruriam Senas. Et acceſito etiam coram ſe Petro Maria Rubeo,& cum ipſe ueritus Io. Franciſcum Pallauicinum æmulum ſuum ex ſupremis, & intimis conſultoribus ducalibus eum accedere negaſſet,declarato hoſte,aduerſus eum,quem Veneti,ad quos confugerat,receperant in ſui protectionem, tranſmiſit Conſtantem exercitu,quo obſedit oppidum ſancti Secundi dominij Rubei in agro Parmenſe,& Conſtante illinc abeunte die decima Maij Ioannem Iacobum Triultium,& Io.Petrum Bergaminum, & die decima ſeptima Auguſti Bonifacium ex Marchionibus Montisferrati equeſtribus mille ducentum, & pedeſtribus quinque centum,& deinde Thomam ex Mar

chionibus

chionibus Salaſſorũ, qui obijt in hac expeditione ex ictu pillulæ archebuſij in eum emiſſæ, ipſumq; exuit decem, & ſeptem oppidis, eoq; defuncto Beltrandum unum ex filijs ſuis tenentem quinque oppida die ſecunda Septembris & poſtea Guidonem alium filium obſeſſum in oppido ſancti Secundi, & ibi ad pręſidium habentem ſex centũ equeſtres, & totidem pedeſtres die tertia decima diffiſos uiribus ſuis ſe ipſi permittentes ſuſcepit in ſui gratiam, eidem per Guidoné dato obſide ad ſeruãdũ erga ipſum fidem filio ſuo. Et cum Iacobus alius filius Petri Mariæ per Venetos, ad quos confugerit, receptus in ſui protectionem noluerit ſe ei permittere, & Guido Taurellus militans ad ſtypendium Venetorum ſibi aſſiſteret, in eos copijs deſtinatis Triultio Duce, & per eum obſeſſo Iacobo in oppido Turris claræ, & Taurello in oppido Fellini illos redegit ad priſtinam Sanitatem. Orta diſcórdia inter Venetos, ac Ducem Ferrariæ ob limites eorum dominij, & Salinas Comacli poſſeſas per Ducem, & quas Veneti ſibi ſpectare pertinebant. ſum. Pont. adhęſit unà cum Senenſibus, & Genuenſibus, Venetis, Ducemq; anamatizauit, & cum Rex Neapolis, & Dux Mediolani, & Florentini Duci adhęſiſſent, & coacto exercitu per Venetos ducibus Vberto Malateſta, & Seuerinate, & legato Antonio Lauretano, indictoq; Duci bello die ſexta decima Maij Federicus Vrbinas conſtitutus dux ſupremus Ducis Ferrariæ, & alij eius duces, & belli conſultores cũ Ludouico Sfortia Cremonæ habuerunt comitia de modo reſiſtendi Venetis, Duxq; Mediolani in auxilium Ducis Ferrariæ deſtinauit octo millia, & octo centum equeſtrium, & octo millia pedeſtrium ſub Vrbinate, Federico Gonzagha Principe Mãtuæ, & Gulielmo Montisferrati, & Vrbinate etiam die decima Septembris mortuo, ei ſuffectus fuit ad bellum Ferrarienſe

rarienſe Conſtans Piſauri Regulus cugnatus ſuus.

1483 Et ſum. Pont. eius copijs Tyfernum obſidentibus per Nicolaum Vitellium profligatis indignatus in Columnẽſes, timens ne aduerſus eum cogeretur Synodus generalis, dimiſſis Venetis, & ſibi per Regem Neapolis promiſſo feudo ſolito pendi pro eius regno, ipſum cum Florẽtinis, ac Columnenſibus recepit in ſui gratiam, & cum ipſis, ac Duce Mediolani de menſe Ianuarij fœdus percuſſit in Venetos, grauius prementes Ferrariam, ad cuius præſidium erant equeſtrium quatuor millia, & pedeſtrium tria millia, & Dux Calabriæ tranſmiſſis quinque centum equeſtribus, & mille quinque centum pedeſtribus Ferrariam, ad ibi præſidium, de mẽſe Februarij Cremonam acceſsit, & ibi Prætore Ambroſio de Mirabilijs Mediolanenſe, illic habuit comitia cum Carolo Gonzagha Legato ſummi Pont. ac Legatis Regis Neapolis, Aſcanio Maria; & Ludonico Sforciadis, Bonifacio Paleologo Legato Gulielmi eius Fratris, Laurentio Mediceo, & alijs Legatis Florentinorum, Ioanne Bentiuolio Bononienſe Legato Ducis Ferrariæ ibi conuentis, de bello in Venetos proſequẽdo ad opem Ducis Ferrariæ, ad quod elegerunt ſupremũ ducem Federicum Gonzagham Marchionem Mantuæ, rurſusq; ibi habitis comitijs per eos factus fuit dux ſupremus Alphunſus Dux Calaber, qui illinc quinque cẽtum equeſtribus, & totidem pedeſtribus die uigeſima ſecunda Iunij tranſiuit in Seuerinatem eius copijs diripientem agrum Mediolanenſem, & caſtra firmauit ad Modoetiam, & in eccleſia et domibus diui Hilarij monaſteriũ pro uſu religioſorum ordinis Ieſuuatorum erectum fuit.

1484 Anno ſubſequuto Cremonæ Prætore Petro Landriano Mediolanenſe die uigeſima prima Ianuarij Mediolani alijs habitis comitijs per Galeatium Mariam ibi Ducem,

& Aſcanium Mariam,& Ludouicum patruos, & rectores ſuos, Alphunſum Aragonenſem, Franciſcum Tolentinatem Legatum ſum.Pont. Laurentium Mediceum Florentinorum, Ioannem Bentiuolium Bononienſem,Franciſcũ Siccum Marchionem Mantuæ, Principem Salaſſorũ,Marchionem Montisferrati, Legatos, & alios conſultores rei bellicæ, ratione gerendi ipſum bellum, & etiam alijs, ad quæ etiam interuenerint Philippus Euſtachius ibi arcis Præfectus, & Antonius Marlianus die uigeſima quarta Aprilis, quibus decretum fuit bellum ipſum proſequi, & Duce Calabro Cremonam profecto die ſeptima Augusti,& anno tertio ipſius belli poſt multa prælia inter exercitus Venetorum, & Ducis Ferrariæ, facta, & clades ſibi inuicem inflictas, cœdes patratas, rapinas commiſſas, ac damna illata in eorum dominio,ac Inſubriæ inter Venetos,ac Ferrariæ, & Mediolani Duces apud Brixiam die ſeptima Auguſti autore Ludouico Sfortia facta fuit pax inuitis ſum.Pont.& alijs confœderatis, utrinq;, quæ occuparant,reſtitutis, præter Inſulam Rhodigij per Eſtenſem Venetis dimiſſam, et Dux Calaber die uigeſima quinta Septembris,hac pace ſequuta, ex Gallia Ciſalpina domum redijt,et cuius fuit ſcriba à ſecretis Leonardus Botta nobilis Cremonenſis Vir eximiæ doctrinæ. Et ſum. Pont. eius copijs Tyfernum adhuc obſidentibus per Nicolaum Vitellium profligatis indignatus in Columnenſes,qui Vrſinis reperentibus Taliacotium ſibi per Regem Neapolis adeptum,et conceſſum Columnenſibus illud recuſaſſent reſtituere, Laurentio Columna prothonotario captiuato, et decapitato,Vitellium,quo eos poſsit reprimere, recepit in ſui gratiam, et conſtituit ducem ſupremum, et die uigeſima ſecunda Maij Columnenſibus inter eos, et Vrſinos comiſſo prælio fuſis iuſsit eorum domos Romæ,

ac dominium diripi, ipſoq; illos exui, et die quarta deci-
ma Auguſti,& anno decimo tertio ſui Põtificatus, ex hac uita migrauit,eiq; die quarta Septembris fuit ſorrogatus Io.Baptiſta Cibo Genuenſis, mediocris generis patre Azone Presbiter Cardinalis,& Innocentius octauus nominatus.

1485 Et anno 1485. Cremonæ Ioanne Antonio della Turre Epiſcopo mortuo,& ibi Alberto Bruzulo Prætore, & Rhenato Triultio rectore, ei ſubſtituit Aſcanium Mariam Sfortiam diaconu Cardinalem tit. ſancti Viti in macello, & Legatum Apoſtolicum Bononiæ, & Ioannes de Caualcabobus ex deſcendentibus eorum, qui dominati fuerunt Cremonæ, & fuerunt Marchiones Vitellianæ Veronicam unicã filiam ſuam nupſit ei Rhenato ex primoribus Mediolanenſibus ſibi datis in dotem omnibus bonis, quæ Cremonæ,& in eius agro habuit. Et Ioannes Galeatius Dux Mediolani Ioanni Matheo filio Hunniadis Regis Pannoniæ annorum quatuordecim interuentu Franciſci Fontanæ Brixienſis Legati ſui penes Regem nupſit Blancam Mariam Sfortiam, dum Iuſtinianus Cauitellius filius Nicolai I.C. ex Guidutia della Cella propatruus meus,& I.C.& eques, eſſet Præſes Senatus excelſi ipſius Regis,& nec multo poſt, cum obierit apud Belgradum in Pannonia inferiori, eius corpus ibi ſepultum fuit. Orto bello inter ſum.Pont. & Ferdinandum Regem Neapolis, dum ab eo autore ſum. Pont. defeciſſent Pyrus Bautius Altemuræ, Antonellus Salerni, & Hieronymus Baſſignanæ Principes,& alij ſeptem Proceres Neapolitani, ob aucta per ipſum eo in Regno ſuo Vetigalia, & Ferdinandus in illos,ac ſum.Pont.percuſiſſet fœdus cum Duce Mediolani, ac Florentinis,Dux ipſe in auxilium Ferdinandi ex dominio Mediolani in regnum ipſum deſtinauit quinque

centum

centum equeſtres. In Italia, Gallia, ac Britania, ac toto fę rè orbe ſęuiente peſte.

Et anno proximo ea durante, Ludouicus patruus, & 1486
Rector ſuus die uigeſima ſecunda Aprilis, alios ſex centũ ſub Io. Iacobo Triultio, & mox alios mille, cũ bis millibus pedeſtribus, & deinde alios quinque centum ſub Marſilio Taurello eius ducibus, & ope eorũ, Ferdinãus, & aliorum mille quinque centum equeſtrium, ſibi etiam in auxilium tranſmiſſorum per Florentinos, ac Virginij, & aliorum Vrſinorum inimicorum ſum. Pont. inter eius exercitum Alphunſo Duce Calabro filio ſuo illum regente, & ingreſſum Latium eo dirępto, ac pótificium, & rebellium Ruberto Seuerinate duce ſuo conſertis manibus, eo profligato, & per ſum. Pont. dum Rhenatus Rex Lothoringiæ in eius auxilium requiſitus copijs ſe accingeret die undecima Auguſti autoribus Legatis Regis Hiſpaniæ, Ludouico Sfortia, & Laurentio Mediceo, inita fuit pax cũ Ferdinando, eo recepto in ſui gratiam, & facta ſibi promiſſione ſoluendi Rom. Eccleſiæ feudum ei ſolui conſuetum pro Regno Neapolitano per eius precęſſores, & eius rebellibus, modo depoſitis armis per eos ſe ei ſubieciſſent, dandi ueniam, & Rhenatus Triultius gener Marchionis Ioannis de Caualcabobus fuit creatus ciuis Cremonæ.

Anno ſequente Ludouicus Sfortia requiſito ſibi auxi- 1487
lio per ſum. Pont. in Bocalinum Guzzonum Principem Auxumi, qui defeciſſet ad Turcas, ad eum reprimendum tranſmiſit ad ipſius opem equeſtres mille ſub Io. Iacobo Triultio, & per copias Pontificias eorum ope cum Guzzono, & eius copijs factis multis prælijs, Guzzonus ipſe cum Auximo ſe permiſit ſum. Pont. & Ludouicus Sfortia Sedunenſes, dum ad finem Februarij egreſſi limites ſuos Bornium, ac nonnulla oppida Vallis Tellinæ occupaſſent, di-

ripuiſſentq; in illos copijs profectus die quarta decima Martij illinc territos repetere regionem ſuam compulit, Et dum ad principium Aprilis eorum epiſcopo Valeſiæ nuncupato ducto ſex mille Suitenſes ac Rhæti occupatis uallibus Vigetij, & Andricola direpta Ducatus Mediolanenſis, & ad præſidium ibi, & Domi parte eorum dimiſſa progreſſi in ducatum ipſum, inde prædam abigerent, & ibi incendia, & cœdes conuitterent in illos tranſmiſſis equeſtribus mille ducentum, & bis millibus pedeſtribus ſub Rhenato Triultio, Giberto Borromeo, Io. Petro Bergamino, & Cottino de Cottis, & per eos cum illis innita pugna die uigeſima octaua, eiſq; ſuperatis ex ipſis occiſis circiter mille, illos repreſit. Et Ioannes Epiſcopus Varradinus Legatus Regis Pannoniæ, & ex ſuis primis Conſultoribus centum quinquaginta equeſtribus die decima ſexta Nouembris Mediolanum applicuit, & ibi uti mandatarius Io. Mathei Ducis Oppamiæ, & Comitis Biriatini, & filij Regis Pannoniæ deſponſauit Blancam Mariam amitã Ducis Mediolani Ioanni Matheo promiſſam uxorem (ut prefertur) Ioanne Franciſco Marliano orationem nuptialem habente. Ioannes Baliſtarius præceptor Blondi Flauij Foriliuienſis Hyſtoriographi inſignis Rhetor Cremonenſis uixit.

1488 Anno ſequuto Cremonæ Prætore Signarolo Homodeo Mediolanenſe, ibi, ac Mantuæ ex turbine, ac uehemẽte uento tegulæ e domibus proiectæ, earumq; parietes, ac cacumina turrium deiecta fuerunt, Genuenſes, dũ Ibleto Fliſco, & Baptiſtino Fulgoſio noctu ingreſſis hoſtiliter Genuam die ſexta Auguſti, Paulus Fulgoſius Cardinalis, & ibi præſul ſe recepiſſet in ibi arcem, & per Ducem Mediolani, ad eius ſubſidium deſtinato, copijs Ioanne Franciſco Seuerinate, Ibletus die decima tertia Septembris

adhæſiſſet Vicecomiti, & Secum coniunctis Adurnis, & Spinulis, & alijs Genuenſibus primoribus captiuato Baptiſtino ſibi reſiſtente, ſe cum genua, eiusq; dominio ſuppoſuerunt Duci Mediolani, & per eos, ac Seuerinatem obſeſſa arce, in qua erat Paulus die quinta decima, eoq; diffiſo uiribus ſuis ipſam egreſſo ibi dimiſſo Baptiſtino nũcupato Fulgoſino filio, & profecto Romam, & per Baptiſtinum ea Genuenſibus dimiſſa per ipſos ſibi conceſſa Sauona die ultima Octobris tranſmiſſis Mediolanum die ſecunda Nouembris ſexdecim legatis, & ibi habitis orationibus coram Duce, ac eius conſultoribus per Franciſcum Sophiam, & Ioannem Marinum I.C. ex eis legatis, & ſibi dato reſponſo per Io. Franciſcum Marlianum ex conſultoribus ducalibus Duci ipſi præſtiterunt iuramentum fidelitatis, Qui Genuæ conſtituit gubernatorem Auguſtinum Adurnum.

Anno ſubſequuto Iſabella Aragonenſis filia Alphunſi Ducis Calabriæ deſponſata Io. Galeatio Duci Mediolani, ex Neapoli mari Genuam ducta per Hermetem Sfortiã, Simonem Belpratum, Regis Neapolis eius aui Legatũ, die prima Februarij ingreſſa fuit Mediolanum magna cũ pompa, & lętitia eã comitantibus Hercule Eſtenſe filio Ducis Ferrariæ, Annibale Bentiuolio filio Ioannis, Petro Mediceo filio Laurentij, ac Legatis Regis Pannoniæ, & aliorum Principum Italiæ, & die ſequente deſponſata Ioanne Borromeo, & Ioanne Franciſco Pallauicino ex conſultoribus ducalibus inter alios aſſiſtentibus. Et Ludouicus Sfortia die quarta Decembris ibi carceratis Aluyſio Terzagho à Secretis ibi Ducis, ac Philippo Euſtachio eius ſororio arcis Mediolani præfecto inſimulatis, ꝙ prodere uellent illic dominium Maximiliano Cęſari, & arcis cõſtitutis Præfectis Guentio Nouarienſe eius domus magi- 1489

ſtro, Chriſtophoro Bencardo olim clitellarium artefice, ac Bernardino de Curte Papienſe pucrilis ætatis eius armigero, ac Iacobo eius fratre ſupremis ducibus ſuorum militum, & Ioanna Blanca filia naturali legitimata, deſpõſata Galeatio Seuerinati cum dote Viglerię, ſibi ipſi dominium uendicauit. AEſtate frequentibus imbribus cadentibus fructus in agris atriti fuerunt arbores extirpatæ, tecta proſtrata, & multa animantia interempta.

1490 Anno 1490. Auguſtino Olgiato I. C. adhuc Cremonę Prætore, die ſecunda Iunij inter Abduam, & Ticinum Flumina grandine grandiori præter ſolitum, quæ cecidit, cũ multis tonitribus, ac fulguribus fruges ibi pendẽtes atritę fuerunt, & infinitimortales, cum animantibus percuſſi perierunt, & die quinta Octobris cecidit pruina, qua uites aruerunt.

1491 Altero anno ad principium Ianuarij conſpecta ſtella crinita cum cauda alba, fuit dura hyems, & graue frigus quo ferè omnia Flumina glaci concreta fuerunt. Et die uigeſima tertia Maij ad Ripam altam Glatiæ Serrij agri Cremonenſis è cœlo cecidit lapis ſulphureus coloris nigri, & uiguerunt terremotus, ex quibus ad finem Octobris in Inſula Choos corruerunt tria loca, & circiter quinque millia ab ibi ædificijs oppreſsi perierunt. Ludouicus Sfortia ex Ferraria Mediolanum traducta Beatrice uxore ſua die uigeſima prima Ianuarij, die uigeſima tertia nupſit Alphunſo Eſtenſi cugnato ſuo Annam eius neptem, & ſororem Io. Galeatij Ducis Mediolani, & per eum ſuſcepto Franciſco primogenito ex Iſabella uxore die lunę trigeſima inter horam duodecimam, & tertiam decimã. Et ad ſubleuandam inopiam pauperum in ædibus hoſpitalis magni Cremonæ erectus fuit mons Pietatis.

1492 Anno ſequente Innocentius ſum. Pont. die uigeſima ſecunda

ſecunda Iulij anni octaui ſui Pontificatus ſexagenarius obijt,& illinc ad uiginti dies, Rodoricus Hiſpanus ex Borgia familia Cardinalis, & Vicecancellarius Apoſtolicus ſuffragijs præſertim Aſcanij Mariæ Sfortiæ fuit ſorrogatus,& nominatus Alexander Sextus, qui Aſcanium Mariam Sfortiam conſtituit loco ſui Vicecancellarium.

Anno ſequuto Federicus Imperator die ſecunda Augusti anni trigeſimi ſeptimi Imperij, & quadrageſimi ſeptimi Regni ſui nonagenarius obijt ex dolore ſtomachi, & fluxu corporis apud oppidum Litiſium Chriſtophoro, Maximiliano,Ioanne,Helena,& Cugundi nupta Alberto Bauariæ Duci filijs ſuſceptis, ex Eleonora filia Odoardi, Luſitanię Regis, & eius cadauer ſepultum fuit Viennæ, & Maximilianus perſeuerauit in Imperio, & duxit Vxorē blancam Mariam Sfortiam ſororem Ludouici,& R. Ioannis Mathei Huniadis cum dote aureorum tercētum quadraginta milliū Ioanne Bōtempo eius Legato, ac Eraſino Bruſcha Sfortiæ procurantibus. Et Ludouicus Sfortia requiſitus per Alphunſum Aragonenſem Ducem Calabriæ ad dimittendum dominium Mediolani, quod occuparat Ioanni Galeatio genero ſuo domino legitimo trāſmiſſo Balbiano Comite Belzoioſi,ac ſum. Pont.deſtinatis legatis in Galliam ad Carolum ibi Regem, & Iulianus de Rupere Cardinalis illuc ad eum profectus ipſum inſtigarunt,ut ſibi uēdicaret bello regnum Neapolitanum olim dimiſſum Ludouico eius patri per Carolum nepotē Rhenati Andagauiēſis illinc expulſis Ferdināſo patre Alphūſi,eoq; Alphunſo, ac Federico fratre ſuo illud occupantibus, aquis Padi, & Atheſis, & aliorum fluminum Galliæ Ciſalpinæ preter modum, & morem auctis, & per eas grāui illato damno finitimis, & tribus ſolibus lugubribus in Apulia conſpectis, ac ſole die decima Octobris paſſo de- 1493

 liquiam,

liquiam, & tonitribus ualde ſtrepentibus, & fulguribus coruſcãtibus, & in agro Aretino uiſis in aere turmis equeſtribus, & cohortibus pedeſtribus, auditoq́, clangore tubarum, ſonitue timpanorum, & in diuerſis partibus Italiæ multis imaginibus, & ſtatuis uiſis ſudorem emittere, & multis alijs prodigijs.

1494 Anno ſubſequuto Carolus ipſe poſt multæ comitia habita cum ſuis proceribus, quibus decreuerit bello ſibi uendicare regnum Neapolitanum, facta pace cũ Regibus Angliæ, & Hiſpaniæ ac innita concordia cum Maximiliano Ceſare, præmiſſo Ludouico Duce Aurelienſe ſororio ſuo cum copijs Genuam, ubi Gaſpar, & Antonius Maria Seuerinates erant alijs copijs illuc ad ibi præſidium deſtinati per Sfortiam, & illinc per ipſum, & Seuerinates expulſis Federico Aragonẽſe filio Ferdinandi Regis Neapolis defuncti ex apopleſia de menſe Ianuarij, ex Neapoli claſſe profecto in Liguriam, & Paulo Fulgoſio, Ibleto Fliſco, & Adurnis Genuenſibus, & Rolandino, & Aloyſio de Rampallo ſecum coniunctis, & per illos obſeſſo Rampallo, & occupato Portu Veneris, & concurſato, & direpto agro Genuæ, & tentata eius occupatione, ſecum per ipſos eorũ milites, Gallos, & Italos ope Rapalli accolarum, & Iacobi Bauli ibi Ducis ad præſidium comiſſo prælio die quarta Iulij multa cæde fuſis, & ex ipſis captiuatis Fulgoſio, Rolandino, & Paulo Vrſino, deſcendit ex Gallia tranſalpina in Italiam exercitu uiginti quinq; milliũ equeſtriũ, & pedeſtrium, & die nona Septembris applicuit Aſtam, & illinc recuperata ualitudinẹ, qua ibi per aliquot dies oppreſſus fuit, acceſſit Papiam, & ibi uiſitato Ioanne Galeatio Sfortia ægroto, & Alphunſo percuſſo per eum fœdere cum ſum. Pont. Progreſſo in latium exercitu, & Ferdinando eius filio progreſſo copijs ſuis, & auxiliaribus ſum.

Pont.

Pont. & Florentinorum multis ducibus impigerimis in Flaminiam ad impediendum iter Gallorum in regnum Neapolitanum, & ut ſibi data occaſione irrumperet dominium Mediolani, & ibi Sfortia bello infeſtaret, & in illos facto tranſitu per Embrãdum Stuardum cognominatum Obegninum Scottum parte exercitus Gallici, & Io. Franciſcum Seuerinatem cognominatum Frachaſſium eius copijs illinc pedem referente una cum Alphunſo in regnum Neapolitanum, progreſſus ex Papia Piſas, & Florentiam, & ibi incolis reſtitutis libertati, & per Gallos, & Columnenſes conductos ad ſui ſtypendium Aſcanio Maria Sfortia procurante progreſſos in Latium, & ibi ad Flumen Sarni eis Latium diripientibus occurrente exercitu Alphunſo, & utrinq; facto prælio fuſo, & uiribus ſuis diffiſo dimiſſo regno Ferdinando filio annorum uiginti quatuor conſcenſis triremibus profecto in Siciliam, Romam, eam ingreſſus fuit die trigeſima Decembris exercitu quadraginta millium pedeſtrium, & equeſtrium, & durante hyeme uiguit aeris ſerenitas, & nec pluit, nec ninxit, & in agro Cremonenſe, & circumuicinis agris pluit mel Silueſtre uulgo nuncupatum manna occidentibus Virgilijs ob aeris ſeneritatem, & ſicitatem, & colectum fuit ex frõdibus arborũ. Et Io. Galeatius Sfortia die uigeſima Octobris obijt ſuperſtitibus Frãciſco annorũ quatuor, & Bona Maria filijs, & Ludouico patruo ſuo, ſibi cõceſſo in feudũ dominio Mediolani per Maximilianũ Cęſarẽ die quinta Septẽbris Eraſmo Bruſcha pro eo pęnes ipſum procurãte, Incohata fuit cõfraternitas Cremonæ ſub tit. Chriſti ad Columnã flagellati ſibi cõceſſo ꝑpetuo ſacello in parochia ibi diuorũ Viti, & Modeſti conſtructo ad honorẽ diuorũ Geruaſij, & Prothaſij martyrũcũ eius domibus per D. Canonichos Eccleſiæ illic Cathedralis ac Capellanum

altaris diui Hymeri in ea conſtructi, & ibi ſibi electo oratorio, dum forent ex diſciplinis Chriſti reſurgentis, eosq; dimiſiſſent ſibi aſſumpto induſio telæ coloris cerulei ab eorum capite uſque ad tibias cum ſignaculo Crucis inſuto ad eius latus dextrum.

1495 Anno Redemptionis humani generis 1495. Cremonæ Prætore Ilario de Gentilibus Derthonenſe Dux Aurelienſium una cum Ludouico Salaſſorum Marchione profectus Nouariam alio exercitu eam ſibi proditam per Manfredum Torniellum, & Ioannem Caciam cognominatum Piceninum, & Obicinum Nigrum, dum Sfortia ſibi tentaſſet ſubicere Aſtam, occupauit die decima Ianuarij, Et Carolus percuſſo fœdere cum ſum. Pont. & per eũ ſibi dato obſide Ioanne eius filio Cardinale ex urbe abijt die uigeſima ſexta, & parte exercitus ingreſſus uiam Latinam, altera data Antonello Sabello, qua tranſiuit per Sabinos Terracina, Carpineta, & pluribus alijs oppidis ex Latio ibi eccleſiæ Ro. occupatis, direptisq; combuſtis ue, & Iacobo fundorum Comite ex dominio ſuo expulſo, illinc iuit in Brutios, & inde ad oppidum ſancti Germani, & illic ſibi occurrente Ferdinando tribus millibus equeſtribus, quinq, centum uelitibus, & ſex millibus pedeſtribus inde leui prælio repulſo profectus Capuã, eaq; ſibi dimiſſa per Ioannem Iacobum Triultium ex ducibus Ferdinandi properauit Neapolim, & illinc Ferdinando aufugiente uiginti-duabus triremibus in Inſulam Iſchiæ, & inde in Siciliam, ingreſſus eam die uigeſima ſexta Februarij ſpatio dierum tredecim ſumma fęlicitate totum regnum ipſum ſibi uendicauit, & per ſum. Pont. omiſſo fœdere Regis percuſſo in eum alio cum Maximiliano Cęſare Ferdinando Rege Hiſpaniæ Venetis, Sfortia, Duce Ferrariæ, Marchione Mantuæ, & alijs potentatibus Ita-

liæ,

liæ, dum timerent Caroli potentiam ibi nimis augeri, coactoq; exercitu quinquaginta millium equeſtrium, & pedeſtrium, & eius ſupremo duce conſtituto Marchione Mantuæ, & per Regem Hiſpaniarum illinc in Siciliam ad eius præſidium deſtinata claſſe munita quinq; millibus pedeſtribus, & ſex centum equeſtribus Fernando AEgidario Cordubenſe Gundisaldo nũcupato rectore, & per Sfortiadas obſeſſa Aſta, Carolus his intellectis dimiſſis ad præſidiũ regni Neapolitani Duce Borboni una cũ obegnino, & Praſildo Alegriæ fratre de Stuardis Scottis, parte exercitus illinc abijt die uigeſima Maij octo millibus pedeſtribus, & quatuor millibus equeſtribus rediturus in Galliam Tranſalpinam, & dimiſſis præſidijs Florentiæ Senis, ac Piſis, & tribus millibus Suitenſibus, & alijs copijs ſub Camillo, & Paulo fratribus Vitellijs conductis ad ſui ſtypendium tranſmiſſis aduerſus Genuenſes, & cum die ſexta Iunij ad Vicum Gerolæ agri Parmẽſis prope Tarrũ ſibi occuriſſet Marchio Mantuæ ſupremus dux ſum. Pont. ac confederatorum cum legatis apud eũ Venetis, ac multis Regulis, proceribus, ductoribus, & Tribunis militum exercitu, & per Carolum ab eis petito libero redditu, & per ipſos denegato niſi ſibi dimiſſis Hoſtia, ac Nouaria per eum occupatis, & ex conſilio, & ſtratagemate Io. Iacobi Triultij; qui erat cum Carolo premiſſis impedimentis regijs, ac ſui exercitus multi ualoris, & dum diriperentur per Sfortianos, à Gallis, & cum illis facto conflictu, & ſuperuento imbre cum turbine, quo impeditum fuit prælium die tertia decima Iulij progreſſus fuit uictricibus armis in Galliam Subalpinam amiſſis impedimentis, & deſyderatis ex ſuis bis millibus multis Regulis, ac Proceribus, nobilibus, ductoribus, ac Tribunis tum occiſis, tum captiuatis, & ex Pontificijs, & confederatis quatuor millibus

libus ex humanis ſublatis, et cũ multis ex illorum Proceri
bus, nobilibus,ac ductoribus, & tribunis inter quos fuit
Braceſchus Cremonenſis Tribunus, ſeu ex utroq; exerci-
tu decẽ millibus,& iuit Aſtã. Et Sforciades quatuor mil
lia equeſtriũ tria millia uellitum,& quinq; millium pede-
ſtriũ Ioãne Franciſco Seuerinate duce ſecum coniunctis
mille Suitenſibus; & ſuperueto exercitu Venetorũ ſeptẽ
milliũ equeſtriũ, & pedeſtrium ſub Io. Paulo Manfronæ
obſederunt Nouariam à, Gallis occupatam, eorum Rege
admonito per ſum. Pont. ut ſub pena anathematis eam,
ac Regnum Neapolitanum dimitteret eorum dominis
priſtinis, & exercitus,quos ibi, & in Gallia Subalpina ha-
beret,illinc intra decendium reuocaret, & ſi quid iuris in
regno Neapolitano,ac Nouaria pretenderet,iuridice age
ret, & dum haberet in armis exercitum triginta millium
pedeſtrium,& mille octo centum equeſtrium, quibus in-
tendebat opem, & annonam ferre Nouariæ, ac Duci Au-
relienſi, eiuſq; militibus ipſam tuentibus fame oppreſſis,
& eſſet concurſurus cum Sfortiadis eam obſidentibus in-
iniuit die ſeptima Septembris interuentu Bernardini Vi-
cecomitis, Petri Gallarati, & Hieronymi Stanghę Cremõ
nenſis cum Sfortia pacem, eique iuſſit dimitti Nouariam
per Ducem Aurelienſium, ſibi ſolutis per Sfortiã aureis
quinquaginta millibus pro ſtypendio militum, quos ha-
buerat ad eius præſidium,poſtquam ipſam occuparat, Et
Regi per Genuenſes dimiſſa claſſe ab eis Genuæ, & apud
Rapallum occupata, & per illorum exules dimiſſis etiam
quibuſcunque ab eis ſibi occupatis, Et per Sfortiam re-
uocatis eius ac Genuẽſium copijs una cum Franciſco Se-
uerinate earum duce ex Piſis,eisq; permiſſis per Florenti-
nos recuperari, & arce Genuæ dimiſſa per biennium penes Ducem Ferrariæ,& quod liceret Carolo parare, ac ha
bere

bere Genuæ quamcunque claſſem abſq; damno Sfortiæ, qui etiam teneretur parare duo nauigia illinc cum alijs quatuor tranſmittenda Neapolim in Aragonenſes,& anno proximo alia tria,ac concedere copijs militaribus Caroli illuc proficiſcentibus ad eius auxilium, tranſitum tutum, ac liberum per domininm Mediolani,modo illac nō tranſirent in unum ultra ducentum equeſtres, & ubi Carolus illuc iuiſſet,eum comitari nonnullis turmis, & Io.Iacobum Triultium recipere in ſui gratiam, eiſq; reſtituere omnia bona,quibus eum exuerat, ac deberent utrinq; dimitti captiui, & per Regem reſtitui Sfortiæ centum uiginti millia aureorū ex ducētum millibus olim ſibi per illum mutuatis, & per Venetos,ubi hoc fęđus intra bimeſtre approbaſſent,reuocata ex Regno Neapolitano claſſe, quam ibi habebant,ſin minus,ubi Carolus eis mouiſſet bellum, quod ad id Sfortia ſecum eſſet exercitu, & cui deberent dimitti quecūque ex eorum dominio uindicata fuiſſent, & Sfortia de his obſeruandis per eum datis Carolo obſidibus die uigeſima quarta Septembris ingreſſus fuit Nouariam. Die decima ſeptima Auguſti ſuperuento nimbo uehementi cum fulguribus,ac tonitribus ex pinaculo turris altioris Cremonæ cecidit pilla ſuper foro ibi maiori, quàm plurimæ arbores proceræ fuerunt in agris extirpatæ,& ſuper arcem Mediolani per multos dies fuit uiſa flama ignea in aere, Templum diuæ Agathe Cremonæ procurante Antonio Archidiacono eius præpoſito fuit ſacratum ibi conſtitutis per eum duobus canonicis ſæcularibus loco regularium olim eam tenentibus: Et Bernardinus Feltrenſis ex religioſis ordinis minorum conuentualium diui Franciſci illic fuit concionatus.

Anno proximo ſum. Pont. cum Maximiliano Cæſare 1496
Regibus Hiſpaniæ, Angliæ, Venetis, ac Sfortia prorogauit

gauit fœdus per annos uiginti Nicolao Vrſino Co. Pitiliani per Venetos eorum ſupremo duce conſtituto. Hora tertia diei uigeſimi tertij Ianuarij inter Ceſennam, & Brentenorium in Flaminia e,cęlo ceciderunt tres lapides coloris aduſti horrendo ſonitu, & magno ſtrepitti precedente, & cepit in Italia morbus Gallicus, & de menſe Nouembris præter morem cecidit grando, & uehemẽter tonuit, Et in Gallia Subalpin a preter modum, & morem pluijt, & flumina creuerunt, & Senis, & nonnullis alijs partibus Italiæ pluuit ſanguis, & Romæ ſum. Pont. fulgure affatus fuit, & ex uehementi Vento eius uexilla euulſa, & in Tyberim proiecta fuerunt, & arce Adriani fulmine percuſſa eius maxima pars cum parte męniorum corruit, & & per aera uiſę fuerũt uagari copię armatorum cum globis igneis, Et in agro Parmenſe fax ignea cum tribus ſtellis in eius parte inferiori, & totidem ſuperiori coloris praſſini cũ horribili hominis facie eſſe in aere, quę audita fuerit mugire, & ab Erucis quęcunque uirentia corroſa. Et inchoata fuit ſocietas Cremonæ ſub tit. Sanctæ Crucis magis aucta anno 1518. conſtructo ſibi oratorio in Vico maiori partæ pertuſij ſuper Sacello diui Rocchi ſibi de recenti aſſumpto uocabulo diui Marcelli ſum. Pont. martyris incedens induta a, capite uſq; ad tibias induſio telę coloris ſub nigri cum linea a parte anteriori, & poſteriori coloris rubei, & ſignaculo crucis ad latus dextrũ, & in ſummitate capitis ei inſuto: Leonardus Maynardus excellẽs Fyſichus Cremonẽſis fuit in magno extimatione ob eius doctrinam.

1497 Anno ſequente Bartholomeus Hermenzonus Cremonenſis inſignis Rhetor publice Cremonæ docuit literas grãmatices, & humanitatis, & uixerunt Ioannes Opitius Soncinas, Qui compoſuit regulas gramaticales ſub nomi

ne

ne Piladis, & Stephanus Niger ex municipio Caſalis maioris, qui ex Greco ſermone in Latinum conuertit Theophaſtrum, & Pauſaniam, & Franciſcus Cipellus ex oppido Buxeti, qui compoſuit carmina, & regulas gramaticales: Et Iacobo etiam Cremonenſe anochorita autore excitatus fuit tunc temporis ordo religioſorum ducentium uitam aſperam, & uagam ſub incerta regula, & indumento lineo a capite uſq; ad pedes. Maximilianus Cęſar exhortatus per Venetos, & Sfortiam ad eum trāſmiſſo Marchiſino Stangha Cremonenſe, & cum Sfortia habito colloquio ad fines Italiæ, & Germaniæ, & ſibi per eum ac Venetos ſolutis aureis quinquaginta millibus, & alijs quadraginta millibus per Sfortiam promiſſis, ex Germania per Vallem Tellinam deſcendit in Italiā die ſeptima Octobris, & profectus Viglebanum tentauit ſibi ſuppeditare Aſtam, & in partes ſuas compellere Duces Allobragum, ac Ferrariæ ac Principē Salaſſorum ad ſe uocatos, & qui ſpretaq; ipſius autoritate ob paucitatem copiarum militarium, quas ſecum habebat, noluerunt, adire & per Sfortiam incitatus ad mouendum bellum Florentinis recuſantibus alijs Principibus Italiæ adherere, & per eum ad id fruſtra exhortatis, & a Sfortia habitis copijs militaribus Io. Franciſco Seuerinate duce, & a Venetis ex Genua ſex triremibus onuſtis tormentis bellicis, ſecum coniunctis quinq; cētum equeſtribus, ac Germanis mille ſibi ad Spediam ex Genua occurrentibus profectus ad Portum Liburnū p Florentinos præſidio, & annona munitum ipſum mari, ac terris obſedit, & ſibi dato ſubſidio per Florētinos eo fruſtra oppugnato, ipſiuſq; claſſe diſcipata ex procella maritima, diffiſus eo potiri illinc abijt Piſas, & illic habitis multis comitijs inde properauit Papiam, & cū ibi habitis alijs comitijs decreuiſſet commorari in Italia

mille

mille equeſtribus,& ſex centum pedeſtribus ſibi pro eorum ſtypendio ſolutis ſingulo menſe Florenis auri uiginti duobus millibus per Sfortiam,& Venetos, & a Venetis ob id expectato reſponſo ex Papia abijt Nouicomium, & illinc clam per lacum Belaſium Venetis ei offerentibus pęcunias per eum requiſitas pondere, ex Italia ibi dimiſſis nonnullis copijs, & data ſpe in eam redeundi infra breue tempus redijt in Germaniam. Baptiſta Plaſius excellẽs Fyſichus, & aſtronomus obijt die prima Februarij eiusq; corpus ſepultum fuit in eccleſia ibi Heremitarum de obſeruantia diui Auguſtini.

1498 Anno ſequuto Hieronymo Vicecomite Mediolanenſe Cremonæ Prætore, Pont. intendens uendicare Ioanni Rodorico filio ſuo per eum depoſita dignitate Cardinalatus Regnum Neapolitanum tranſmiſſo Legato ad Federicum ibi Regem ab eo bis requiſiuit Arlottam ipſius filiam pro ipſo etiam ad id ipſum exhortante Sfortia tranſmiſſo Legato Marcheſino Stangha ſed Federicus id recuſauit facere. Et Carolo Francorum Rege annorum uiginti quatuor,& Regni ſui quatuordecim Amboſię nocte pręcedente diem octauam Aprilis morte repentina defuncto Ludouicus duodecimus Dux Aureliẽſium eius Sororius,& filius Caroli ex Maria Cliuenſe filia Principis Menapiorum eo Carolo, & Philippo Co. Virtutum, & Ioanne Comite Angoleſinæ,& Valeſij natis ex Ludouico Duce etiam Aurelienſium, & Valentina filia Ioannis Galeatij Vicecomitis fuit inſignitus corona Rhemis de more die uigeſima quarta Iunij,& repudiata Ioanna Vxore ſuper induxit Annam Britanicam R. pręceſſoris ſui,& percuſſo fœdere cum ſum.Pont. & pace facta cum Rege Hiſpaniæ per eum ſibi dimiſſo regno Neapolitano, & in Hiſpaniam reuocato Gundiſaluo duce ſuo cum copijs, &

etiam

etiam cum Cеſare dimiſſo arbitrio gerendi bellum cum Venetis, & per ipſum cum Sfortia exhortantibus Cardinale Sancti Petri, Ioãne Iacobo Triultio, & alijs Italis eius partes ſequentibus inniuit ſocietatem cum Venetis, qua conuenerunt bellum mouere Sfortiæ, eumq; expellere e dominio Mediolani, ex quo Veneti haberent Cremonã cum Inſula Fulcheria uſq; ad ripam Abduæ per brachia quadraginta, & reliquum Rex, ac ipſum, & alia dominia, quæ habebant in Italia inuicem tueri, & Ioannem Rodori cum filium ſum. Pont. per eum factum Ducem Valentiæ Delphinatus, & ſibi aſſignato redditu ãnnuo aureorum uiginti duorum millium conductum ad ſui ſtypendium conſtituere ducem Flaminiæ, & Piceni.

Anno ſubſequuto Ioanne Auguſtino Olgiate Prætore Cremonæ Sfortia Beatrice Eſtenſe eius Vxore die ſecunda Ianuarij, ex abortu mortua requiſiuit aduerſus Regem Gallorum à ſum Pont. auxilium oblato etiam eidem ſuo, ac Regis Neapolis ad recupendum dominium eccleſiaſticum cum pecunia pro aſſequendo aliquo, dominio Rodorico filio ſuo, Et medio Auguſtini Triultij, & Laurentij Mozanice eius Legatorum, ac Ioannis Iacobi Triultij Vicarij Regis Gallorum in ciuitate AEſtenſe, ei poſt mortẽ ipſius per biennium obtulit dimittere dominium Mediolani, eidemq; ſoluere aureorũ ducentũ milliũ, ſed mox ex conſilio Maximiliani Cęſaris, Galeatij Seuerinatis, & Antonij Landriani ea facere recuſauit, Et ab omnibus dimiſſus tranſmiſſis Legatis Antonio Bugiardo, & Martino Caſſato ad Baiazetem Imperatorem Turcarum illum incitauit ad mouendum Venetis bellum. Et Rex Gallorum profectus Lugdunum inde in Galliam Subalpinam de mẽſe Auguſti deſtinauit Bernardinum Obegninum, & Aloyſium Regulum Ligini mille ſex centum equeſtribus, & 1499

nouem

nouem millibus deſtinatis,quibus ibi ſecum cōiunctis copijs Ioannis Iacobi Triultij illinc irrumperūt in dominio, Mediolani,& ibi ſibi per Donatum Raphagninum Mediolanenſem cuſtodē arcis Valentię ea prodita ipſam,ac Aratium, Nouium, Viglebanum, Caſtrum Nouum, Pontem Corronum,& Derthonam ibi Præfecto Antonio Maria Pallauicino, & multa alia ibi occuparunt,& quibus occurrerunt Galeatius Seuerinas mille ſex centū equeſtribus, mille quinque centum uelitibus,& decem millibus pedeſtribus, & mille Snitenſibus, & Comes Gallatiæ alijs copijs, & exercitu Venetorum ingreſſo Inſulam Fulcheriā, & per eum occupatis Roccha ſicca, Brugnano, Triullio, eoq; direpto, Sfortia requiſito Principe Mantuæ eius copijs in ſui auxilium,& nec profecto, nec intendente proficiſci ad ipſum, niſi ſibi ſoluto toto ſtypendio, & Secum innitis nonnullis conuentionibus, quas Sfortia in gratiā Seuerinatis recuſauit facere, & mox medio Ducis Ferrariæ obtulit facere, & ab omnibus dimiſſus, & ſibi data tātum ſpe per Regem Neapolis deſtinandi in ſui auxilium quatuor centum equeſtres, & mille quinq; centum pedeſtres ſub Proſpero Columna conuocato populo Mediolani,eoq; exgrauato oneribus, & exhortato longa, & miti oratione ad arma aduerſus Gallos obſidentes Alexādriā, eaq; dimiſſa ipſius iuſſu per Galeatium Seuerinatem ibi dimiſſis militibus ad præſidium profectum Papiam, ut ibi ipſe,& frater copias in unum coniungerent, & dum milites Alexandriæ dimiſſi ad præſidium inde aufugiſſent, eā Galli occuparunt,& diripuerunt,moxq; redigerunt in ſui poteſtatem Mortariam, ac Papiam, & cum Veneti impoſito ponte ſuper Flumine Abduæ incurſarent uſq; laudā Mediolanenſesq; tumultuarent,& Franciſcus, & Bernardinus de Curte, & Seuerinates, & alij duces Sfortiæ non

auderent

audèrent occurrere Gallis,& Venetis diffiſus uiribus ſuis dimiſit Ioanni Auguſtino Adurno, & Ioanni eius fratri ſororio Seuerinatis Genuæ Ducatum, & Borromeis Angleriam,& Aronā, aliasq́; terras eis occupatas,& Iſabellæ Aragoniæ pro eius dote aſſignauit Ducatum Baruli, ac Roſanicum redditu annuo aureorum triginta millium,& ab ea requiſito, nec habito Franciſco eius filio, illinc in Germaniam tranſmiſſis Maximiliano, & Franciſco filijs cum Aſcanio Maria fratre, ac Seuerinate, & Eſtenſe Cardinalibus, dimiſſaq́; arce Mediolani Franciſco, & Bernardino de Curte, Philippo Fliſco Genuenſi, Chriſtophoro Calabriæ Cremonenſi, & Blanchino de Palude Alexandrino cuſtodiēda, præſidio duodecim millium pedeſtriū, eis numeratis pro ſtypendio aureis ducentum quadraginta millibus die ſecunda Septembris unà cum Galeatio Seuerinate, & Lutio Maluetio, & nonnullis turmis, & cohortibus ex Mediolano abijt Aſpurgum ad Maximilianū Cæſarem ibi degentem. Et Rex Gallorum his intellectis ex Lugduno properauit Mediolanum, ac Mediolanenſes exgrauauit multis oneribus, & conceſſit Ioanni Iacobo Triultio Viglebanum, & alijs, qui ſequuti fuerant eius partes, multa alia, & comitem Gallatij, dum indignatus in Sfortiam, quia ſibi Antonium Mariam fratrem prętuliſſet, ab eo defeciſſet, conduxit ad ſui ſtypendium, & Venetis Marco Antonio Moroſino, & Franciſco Foſcaro eorum legatis penes ipſum dimiſit iuxta conuenta Cremonam citra Padum, & Inſulam Fulcheriam; & dum eorum exercitus caſtramentaret ad fanum ſancti Martini in Beliſeto propè ipſam per quinque millia paſſuū, iam ſibi dato Soncino per Annibalem Anguſſolam ibi arcis cuſtodem ſub penſione annua aureorum bis millium, tranſmiſſis in ipſam legatis Aloyſio Aduocato, & Soncino Bēzono eo-

rum Ducibus, Veneti ipſam die decima Septembris ingreſſi ſunt, & ibi conſtituerunt Prętorem Dominicum Triuiſanum eorum patritium. Et Bernardinus de Curte exhortatione Philippi Fliſci ex deputatis per Sfortiam ad cuſtodiā arcis Mediolani corruptus pecunia, & eius Fliſci, & Antonij Mariæ Pallauicini interuētu ſibi ſolutis aureis uiginti quinque millibus, ac promiſſa turma equeſtrium, dum uiueret nomine Regis Gallorum, poſtpoſita fide per eum, ac alios data Sfortiæ, Gallis die ſextadecima dimiſit arcem ipſam. Et Genuenſes quoq; ſe permiſerunt Regi Gallorū, eumq́; acceſſerunt Dux Ferrariæ, Princeps Mantuæ, Anibal filius Ioannis Bentiuolij, Legati Florentinorum, & aliarum ciuitatum liberarum Italiæ, & per ipſum recepti in ſui gratiam, & ad ſui ſtypendium conducti fuerunt Princeps Mantuæ, & Ioannes Bentiuolius, & Florentini recepti ſub protectionem ſibi in auxilium promiſſis ſex centum equeſtribus, & ſex millibus pedeſtribus ad omnem eorum requiſitionem, & recepto regno Neapolitano pro recuperatione Piſarum, & aliorum ſibi per Senenſes, & Lucenſes occupatorum, quoſcunq; equeſtres cum tormentis bellicis neceſſarijs, & per eos ipſi ad defenſam dominiorum ſuorum in Italia, quatuor centum equeſtribus, & tribus millib. pedeſtribus, & receptis Piſis ad uendicandum regnum Neapolitanum quinq; centum equeſtribus, ac mutuare quinquaginta millia aureorum pro ſtypendio trimeſtri quinq; milliū Suitenſium, & reſtituere triginta millia aureorum olim ſibi mutuatorum per Sfortiam, deductis tamen ex eis expenſis per ipſos factis ad ſui beneficiū iuxta arbitrium Io. Iacobi Triultij, & per eos conducto ad ſui ſtypendium, & cōſtituto duce ſupremo Ioanne de Rupere pręfecto Romæ. Et Federicus Rex Neapolis, ne bello ipſum infeſtaret, obtulit ei ſoluere

tributum

tributum pro regno Neapolitano, & qui prorogatis inducijs cum Cæſare uſq; ad calendas Maias, & decima die Octobris ex Anna uxore prodita in lucem Claudia primo genita, & conſtitutis Rectore Genuæ Aluiſio Aroaſtino, & Vicario in dominio Mediolani Io. Iacobo Triultio, & habito ab Iſabella Aragonenſe Franciſco Filio ſuo ex Io. Galeatio Sfortia, ex Mediolano abijt in Galliam tranſalpinam cum eo, quem includi iuſſit in moneſterio Burgondiæ. Et Maximilianus Cæſar Geldrenſibus, & Suitenſib. per illos armis ſumptis aduerſus Auſtriacos, & Valle Angelica Rhetorum eis finitima direpta prelio repreſſis ad eum tranſmiſſo Io. Galeatio Vicecomite legato per Sfortiam, ut ab ipſo haberet auxilium aduerſus Gallos, illos ſui intuitu in gratiam ipſius recepit.

Anno Redemptionis humani generis milleſimo quingenteſimo Cremonæ pretore Paulo Balbo patritio Veneto, Ludouicus Sfortia per Mediolanenſes indignatos in Regem Gallorum, & Triultium Vicarium ſuum nimis fauentem factioni ſuæ Guelphorum, ac diuerſam inſequentem, & nimis durè imperantem in dominio Mediolani, acerſitus ex Germania, & confiſus auxilio Cæſaris conductis ad ſui ſtypendium ære proprio, ac Cardinalis fratris ſui octo millibus Suitenſibus, & quinq; centum equeſtribus Burgondionibus. Et cum Triultius his auditis ſtatim ab eo reuocato in dominiũ ipſum Yuone Alegria turmis equeſtribus deſtinato ad Rodoricum, & à Venetis requiſitis copijs per eos ex federe inter ipſos, ac Regem Gallorum percuſſo debitis, ex copijs quas habebat eo in dominio aliquas deſtinaſſet ad preſidiũ Nouicomij, illuc ex Germania eius copijs unà cũ fratre properauit, illudq; illinc abeuntibus Gallis recepit, & deinde Mediolanum dimiſſum per Triultium, inde ibi, & ad eius arcem dimiſſo 1500

prę<ſ>idio profectum Nouariam quatuor millibus equeſtribus, & pedeſtribus, & illinc etiam ibi dimiſſis ad prę<ſ>idiũ quatuor centũ pedeſtribus Mortariã illic firmatis caſtris, Sfortia Papienſibus, & Parmenſibus ad eum reuerſis, & cum Placentini, & Laudenſes idem eſſent facturi, per Venetos deſtinatis Laude copijs ſub Carolo Vrſino, & Soncino Benzono conductis ad ſui ſtypendium alijs quinque centum equeſtribus, & multis cohortibus, habitisq; alijs copijs auxiliaribus à Senenſibus, ac Principe Mantuano, Ioanne Bentiuolio, Philippo Maria Rubeo, Comitibus Mirandulenſibus, Carpenſibus, Corrigienſibus, ac Vermijs Bobij, & nonnullis alijs Placentinis, & requiſitis Venetis in ſui partes, ac Genuenſibus ad eum redire, & à Florentinis pecunijs eis per ipſum mutuatis, habitis, dimiſſo fratre ad obſidionẽ arcis Mediolani inde progreſſus fuit Viglebanum, eoq; recepto Nouariam obſedit, ac cępit direpta Derthona permiſſis inde militibus prę<ſ>idij eorũ bonis abire, ac recepta Alexandria per Alegriam, & Suitenſibus à Gallis ad eum deficientibus perſeuerauit in obſidione arcis Nouariæ. Et cum Triultius ſibi tranſmiſſis ex Gallia per ibi Regem decem millibus Suitẽſibus, & ſex millibus Gallis, & mille quinque centum equeſtribus ſub Tramolia, & Cardinale Rothomagenſe Vicario ſuo conſtituto in Gallia ciſalpina, & profecto Aſtam, ex Mortaria Nouariam, ut ibi arci opem ferret profectus fuit. Et Sfortia, dum expectatis per eum quatuor centum equeſtrib. & ſex millibus pedeſtribus ex Mediolano ibi coactis à fratre, Suitenſes ſibi nõ ſoluto ſtypendio congruo tempore, in eum concitato tumultu ualdè per ipſum rogati ad permanendum in eius fide, & ſibi data omni ſua ſupellectile auri, & argenti, donec deferentur pecuniæ ex Mediolano ſedati, & exhortati ad conſerendum manus cũ Gal-

lis

lis id recuſaſſent facere, ſe excuſantes cum illis eſſe alios Suitenſes cum quibus nollent concurrere, & eſſent eum deſerturi, ſe permiſit illorũ fidei, & per eos ſibi facta promiſſione de eo perducendo incolumi à Gallis, corruptos à Triultio pecunia ipſe indutus eorum habitu inſtar gregarij militis, & conductus per caſtra Gallorum, eis proditus fuit unà cum Antonio Maria, & Fracaſſio Seuerinatibus, dum & ipſi eſſent induti eodẽ habitu die undecima Aprilis. Et Galli receperunt Nouariam inde aufugientibus Sfortiadis ex eis illis ſibi occurrẽtib. intra, & extra Nouariã, ſpoliatis, permiſſis tamen illinc abire incolumibus Burgondionibus. Et Aſcanius Maria frater Sfortiæ, dum intenderet in eius auxilium ex Mediolano copijs, quas ibi coegerat, ire Nouariam illinc audita fratris captura unà cum Hermete nepote fratre Io. Galeatij, & nonnullis Mediolanenſibus factionis Ghibellinæ aufugit Ripam altam Conradi Landi in agro Placentino, & per eum illuc uocatis ab ipſo ex Placentia Carolo Vrſino, & Soncino Benzono ducibus Venetorum, eis unà cum alijs, qui erant ſecũ, proditus fuit, & conductus Venetias, illincq; requiſitus per Regem Gallorum unà cum Io. Baptiſta Vicecomite, & nonnullis alijs Mediolanenſibus, qui in Inſula Fulcheria ſubſtiterant ſub fide Venetorum, cõductus fuit in Galliã, quamuis per Sum. Pont. deſtinato legato Angelo Lionitio Tyburis prꝗſule requiſitus fuiſſet à Venetis, & Sfortia ex iuſſu Regis incluſus fuit in turri Locrenſe Galliæ. Et Mediolanenſes, & alij populi dominij Mediolanenſis, qui ad eum à Rege defecerant, miſſis per eos legatis ad Cardinalem Rothomagenſem redierunt in eius dominium, & recepti fuerunt in ſui gratiam per ipſos ſolutis ſibi aureis tercentum millibus, & alios iuxta eorum uires. Et Suitenſes indignati in Gallos recuſantes ſibi ſoluere prꝗmiũ

 promiſſum

promiſſum excluſi Vercellis, quas minabantur diripere, inde occupata Clauenna ad fines ducatus Mediolanenſis redierunt domum. Et Maximilianus Cæſar ira accenſus in Regem Gallorum ob dominium ipſum occupatum, & captiuitatem Sfortiadum à ſe eius, ac Venetorum legatis expulſis tentauit conuocatis in unum Electoribus, ac Principibus Germaniæ eos aduerſus illum, & ad recuperandũ dominium incitare. Viguit grauis æſtus, & ſubſequutum fuit graue frigus, & fuerunt uehementes uenti.

1501 Anno proximo Cremonæ pretore Paulo Barbo conſpectis imaginibus crucis rubei, ac nigri coloris ſuper ueſtibus mortalium in Germania. Maximilianus Cæſar, & Rex Gallorum prorogarunt inducias, & tranſmiſſo per Regem Tridentũ ad Cæſarem cardinale Rothomagenſe tractarunt pacem inire oblata uxore per Regem Claudia primogenita ſua Carolo nepoti ex Philippo filio Maximiliani, ut Regem inueſtiret dominio Mediolani, & quod per eos ambos iunctis armis moto bello Venetis ab eis uendicarent per ipſos occupata ex imperio, & regnis ſuis. Et Rex Cremonam eis per ipſum dimiſſam, ac Brixiam, Bergomum, Veronam, ac Cremam, quibus exuerant Philippum Mariam Vicecomitem olim Ducẽ Mediolani in bellis, quæ ſecum geſſerant, ſed cum Cæſar non intenderet dominium Mediolani tranſire in filios Regis, & nec Rex extores Mediolanenſes in eorum patriam, ut requirebat Cæſar, reſtituere paci locus eſſe non potuit, uerum Philippus filius, dum unà cum Ioanna uxore proficiſceretur in Hiſpaniam, ut ab illic incolis, cum ibi regna eſſent in eũ peruentura, reciperet iuramentum fidelitatis, profectus Bybrate, ubi erat Rex Gallorum, ſecum remanſit concors promiſſa Carolo filio per ipſum Claudia primogenita cũ dote Britanniæ. Et cũ primo uere non ceciderint pluuiæ

per

per quadrimeſtre fuit magna aeris ſiccitas. Tunc temporis Alphunſus, & Ferandus ex filijs Comitis Brocardi de Perſico fuerunt ex ductoribus equeſtrium Ferdinandi II. Regis Neapolis, & Marcus alius frater Maximiliani Cæs.

Anno ſequente Cremonæ prętore Hieronymo Donato, Rex Gallorum ex Lugduno Genuam acceſſit, & illinc Mediolanum. 1502

Anno ſequuto Cremonæ adhuc prętore Donato, Alexander Summus Pont. audita captura Pauli, & aliorum Vrſinorum iuſſu Io. Rodorici eius filij facta Baptiſta cardinale eorum agnato ad ſe uocato, Romáq; profecto ibi carcerari iuſſo unà cum Raynaldo & prothonotario, & abbate Aluiani, & Iacobo de Sancta cruce, eiſq;, & alijs Vrſinis exutis toto dominio, quod habebāt in Latio illuc deſtinato filio ſuo Principe Squilatij, unà cum prothonotario Vrſino, & cardinale mortuo, & ut creditum fuit ex ueneno ſibi propinato, alijs dimitti iuſſis Iulio Vrſino ex Palumbaria Sabellorum, quam oppugnabat, dimiſſa, aufugiente Ceretum, eoq; oppugnato, & mox Vrſinis à cętu eccleſiæ Ro. ſegregatis, & introducto annatarum uſu, & creatis triginta ſex cardinalibus, inter quos fuerunt decē & ſeptē Hiſpani, dum inhiaret occupationi dominij Ioannis Iordani Vrſini, & decapitato Iacobo Cruceo patritio Ro. ex eius factione, Ruberto Vrſino, & alijs eius familiæ, & factionis, qui hactenus Sum. Pont. adhæſerāt ex Roma abeuntibus, & incertum eſſet, an ſequeretur partes Gallorum, an Hiſpanorum, pręparato per Rodoricum filium ad Vaticanum conuiuio, & ibi ueneno infecto uino, quô ex humanis tolleret cardinales Adurnū, Corneti, Sancti Angeli, Mutinæ, & Capuæ ad illud inuitatos, eorumq; defunctorū immēſas opes occuparet, & ex uino ipſo hauſto per ſum. Pont. ac Rodoricum errore deceptos die decima 1503

ſeptima Auguſti obijt, & Rodoricus, dum curaretur à ueneno introductis copijs ſuis duodecim millium armatorum, & occupatis, & munitis Vaticano, arce Adriani, & ædibus Mineruæ, in quas ſe receperant cardinales, & ſibi conciliatis Columnenſibus Fabricio filio Odoardi Ducis Amelphitani, ac Proſpero filio Antonij principis Salerni, & Crotoni ducibus eis, ac alijs Columnenſibus reſtitutis, quibuſcunque quibus eos exuerat, ipſos deſtinauit in Latium. Et Vrſinis Fabio filio Pauli duce octo centū armatis ingreſſis Romam, & ibi direptis, & combuſtis nōnullis tabernis Hiſpanorū, & per eos dominijs ſuis, quibus eos exuerat, receptis, & in eos arreptis armis per Ro. dimiſſis, ac direptis nonnullis ædibus Vrſinorum, apud Montem Iordanum. Et cum cardinales non intenderent incumbere electioni ſum. Pont. niſi Rodorico copijs ſuis Romā egreſſo illinc ducibus Ludouico Picco, Alexandro Triultio ducentum equeſtribus, & tercentum uelitibus eum comitantibus abijt Nepe. Et per cardinales triginta octo conſcriptis quatuor millibus pedeſtribus ad eorum cuſtodiam ingreſſos monaſterium Mineruæ ordinis prędicatorum de obſeruantia diui Dominici, inter quos fuerunt cardinales Rothomagenſis, & Aſcanius Maria Sfortia ex Gallia illuc conductus creatus fuit die prima Septembris Franciſcus Picolomeneus Senenſis Sum. Pont. & nominatus Pius Tertius. Qui illinc ad dies uiginti ſex ex humanis abijt. Et Vrſini ducibus Aluiano, & Baliono, ac Columnenſes inuicem concordes, & Rodoricus ducentum quinquaginta equeſtribus, & totidem uelitibus, & octo centum pedeſtribus regreſſi Romam, & cōmiſſo ibi pręlio per Columnenſes, & Vrſinos cum eo, & copijs ſuis, & Gallorum, in quo uulneratus fuit Baliuus Occani Heros Gallicus, Rodoricus nundum ſanatus diffiſus uiribus ſuis cū

cardi-

cardinalibus Hiſpanis, & principe Squilatij ſe recepit in arcem Adriani,& per cardinales adhuc iugreſſos cõclaue die prima Nouemb. nemine diſcrepante fuit electus PP. Max.Iulianus de Rupere cardinalis ſancti Petri in uincula Sauonenſis, & noĩatus Iulius Secundus. Suitenſium, & Rhetorũ quindecim millia curſitarũt, ac diripuerũt fines Ducatus Mediolanenſis ibi occupatis Muſocco, & Lucerna, eius arce oppugnata, & Gallis,qui erant ad pręſidium muri illic ad impediendum illorum irruptionem in ducatum ipſum conſtructi inde expulſis, & dum Amboſius ibi prorex octocentum equeſtribus, & tribus millibus pedeſtribus,& alijs copijs auxiliaribus Venetorum,principum Ferrariæ, Mantuæ, ac Bononiæ illis occurriſſet corrupti pecunia,& oppreſſi annonæ pęnuria,& ſibi data per Regẽ Gallorum fide illis dimittendi Bellinzonam, omnibus ibi occupatis pręter eam, ac Muſocchum dimiſſis, regreſſi ſunt domum.

Anno ſubſequuto Cremonæ Prætore Bartholomæo Aemilio patritio Veneto Maximilianus Cæſar, & Philippus filius cum Rege Gallorum inteructu legatorum percuſſerunt fędus coram pręſule Siſtironi, & Marchione Finalis legatis ſummi Pont. & in eo comprehenſi cum Rege Hiſpaniarum, ubi id intra trimeſtre approbaſſet. Et quo Rex pollicitus fuit nubere Claudiam primogenitam Carolo filio Philippi, & eo decedente Maximiliano alij filio, & Cęſar circumſcriptis quibuſcunque inueſtituris per eũ factis de dominio Mediolani, illud concedere in feudum Regi,& liberis ſuis maſculis,& ubi nullos genuiſſet,Claudiæ, & Carolo, ſeu fratri, ubi ei nuberet, ſolutis pro ipſa conceſſione per Regem Cæſari centum uiginti millibus aureis, & ex eis medietate inueſtitura facta, & altera poſt per ſemeſtre, & quotannis perpetuò ad feſtum Natiuita- 1504

tis

tis Dominicæ dato pari calcarium. Et ſibi inuicem promiſerunt durante fçdere defenſionem. Et ubi Cæſar Venetis pro recuperatione per illos occupatorum ex eius imperio, & regnis mouiſſet bellum, iuiſſetq; Romam ad accipiendum coronam, ei Rex auxiliatus fuiſſet. Et nec Comiti Palatino, ubi cũ eo geſſiſſet bellum, opem tuliſſet. Et ubi Rex Hiſpaniarum recuſaſſet hoc fçdus ſubire Rex Gallorum ab eo poſſet recuperare bello regnum Neapolitanum, & dimiſiſſet è carcere Ludouicum Sfortiam, qui tamen moram faceret in Gallia, & ibi in locis, quæ ſibi aſſignaſſet Rex, ꝓmiſiſſetq; extores Mediolani illuc redire. Et hæc approbarentur ꝑ Franciſcum Ducem Engolinenſium. Aſcanius Maria Sfortia cardinalis, & epũs Cremonæ Romæ, dũ ibi meditaretur bellũ mouere Gallis pro recuperãdo dominio Mediolani, ex ueneno ſibi propinato ab humanis fuit ſublatus, eiq; ſurrogatus Galeottus de Rupere cardinalis, ipſoq; infra breue tempus mortuo Hieronymus Triuiſanus patritius Venetus in epiſcopatu Cremonæ.

Anno 1505. Bartholomæus Aemilius adhuc fuit prçtor Cremonæ.

Anno proximo ibi prçtore Paulo Piſano, & Dominico Bolano capitaneo patritijs Venetis inde per eos relegati fuerunt quamplures Cremonenſes ſibi ſuſpecti. Et turre ibi altiori fulgure percuſſa ex ea fuit excuſſum inſigne leõ nis cum libro, ac examine iuſtitiæ, & litteris apud ſe pictis pax tibi Marcæ Euangeliſta.

Anno ſequente Cremonæ prçtore Ioanne Aemilio patritio Veneto Rex Gallorum nupſit Claudiam primogenitam iam deſponſatam Carolo nepoti Cçſaris, Franciſco Duci Engolinenſium eius nepoti ex Carolo fratruele ſuo filio Ioannis fratris Caroli patris ſui. Et coacto exercitu

octo

octo centum equeſtrium, mille octo centum uelitum, & duodecim millium pedeſtrium ad repriměndum Genuenſes tumultuantes ſibi creato Duce Paulo de Nouis pannorũ tinctore cum octo tribunis ab illis occupatis Spedia, & nonnullis alijs locis maritimis, obſeſſoq; Monacho Luciani Grimaldi claſſe, ac exercitu terreſtri pedeſtrium ſex millium Tarlatino, & Gambacurta ducibus, fuſisq; copijs Hieronymi, & Rolandini de Fliſco, occupato propugnaculo Caſtellatij propè Genuã ſuper montibus, ibi occiſis Gallis, qui erant ad eius prȩſidium, in illos profectus fuit, & poſt multa prȩlia utrinq; Genuæ facta illos redegit ad priſtinam ſanitatem, & Genuam ingreſſus die uigeſima nona Aprilis, & erecta ibi arce, eaq;, ac alijs ibi munitis prȩſidijs, & Genuenſibus mulctatis aureis tercentum millibus, eisq; prohibitis ſignare monetas, quas cudi faciebant eorum ſigno, ſed ſigno Regis, ad cuius opem ſemper haberent paratas triremes tres, & Demetrio Iuſtiniano, & Paulo de Nouis de fuga retractis Genuam, & ibi decapitatis dimiſit exercitũ. Et Maximilianus Cæſar incitatus per ſummum Pontificem, ac Venetos aduerſus eum ſibi ſuſpectum, ne Italiam, & Ro. imperium inuaderet expulſo ſummo Pont. à ſede Apoſtolica, & loco eius ſuffecto cardinale Rothomagenſe, conuocatis Electoribus, & alijs principibus Germanis aduerſus ipſum, cum eis, ac cardinale ſanctæ crucis legato ſummi Pont. ac legatis Venetorum, & principis Mantuæ habuit comitia, eumq; declarauit rebellem, ac hoſtem imperij Rom. Et ſibi decreto per ſemeſtre auxilio octo centum equeſtrium, & uiginti duorum millium pedeſtrium cum tormẽtis bellicis ad id neceſſarijs, & centum uiginti millibus aureis pro eorum ſtypendio, & qui die decima ſexta Octobris coacti in agro Conſtantiæ inde cum eo deſcenderent in Italiam, requi-

ſitis

ſitis etiam ad eius ſtypendium duodecim millibus Suiten ſibus, ex eis etiam ad id requiſitis per Regem Gallorum, & à Venetis libero per eorum dominium tranſitu, & per illos ſibi oblato, modo ſecum non haberet exercitum, & etiam à Duce Ferrariæ pecunijs, & à Florentinis quinquaginta millibus aureis, & à ſummo Pont. centum millibus ex pecunijs in Germania coactis pro bello infidelibus inferendo. Et Rex Gallorũ, ut ei reſiſteret ex Gallia tranſmiſit copias militares in dominium Mediolani, & ibi aliarum iuſſit haberi delectum, & ex regno Neapolitano ad eius ſtypendium conduci bis mille quinq; centum Hiſpanos, & ad limites Rhetorum muniri Aronam Borromeorum. Et in Burgondia per Tramoliam ibi uicarium ſuum conduci quinq; centum equeſtres, & in auxilium Venetorum Ioannem Iacobum Triultium Veronam tranſmitti quatuor centum, cum quatuor millibus pedeſtribus, & Paulus, Baptiſta, Iuſtinianus, & Fulgoſinus Fulgoſij ex extoribus Genuæ coactis per eos mille pedeſtribus Germanis Bozuli dominij Ludouici Gonzaghæ, quibus intendebant occupare Genuam, per Ambuoſium uicarium ſuum in dominio Mediolani conductis per eum Parmæ nõnullis turmis, & cohortibus, & aduerſus illos deſtinatis omni ſpe depoſita inde abierunt in Germaniam. Et Veneti deſtinarunt ad limites agri Tridentini comitẽ Pitiliani quatuor centum equeſtribus, & multis cohortibus pedeſtriũ, & Aluianum in Forliuium octo centum equeſtribus, & alijs cohortibus. Et Germanos etiam iuſſu Cæſaris per ipſos occupatis Goritia, Gandubrio, & Trieſte ſibi mouiſſent bellum, & ad Gandubrium per Venetos Pitiliano duce, & per Gallos, & Hiſpanos Triultio duce cum eis commiſſa pugna profligarunt multa utrinq; cęde commiſſa, & inde abeuntibus omnia ſibi p illos occupata in foro Iulij,

& ex

& ex locis uicinis Tridentum, ubi ſibi mouerant bellum, recuperarunt. Inſtaurata fuit eccleſia diuæ Agathæ cum eius ædibus, additis ſex canonicis, Hieronymo Treccho prępoſito procurante, habenteq́; ius utendi mitra, & alijs inſignibus epiſcopalibus.

Anno ſequuto Cremonæ pretore Aloyſio Mula patri- 1508
tio Veneto Ludouicus Sfortia olim Dux Mediolani obijt in ciuitate Burges Galliæ tranſalpinæ ſuperſtitibus Maximiliano, & Franciſco eius filijs ex Beatrice Eſtenſe, & Io. Paulo naturali. Et Franciſcus filius Io. Galeatij Sfortiæ ex Iſabella Aragonenſe ductus in Galliam per Ludouicum Gallorum Regem, & ut extingueretur ſpes ſucceſſorum Sfortiadũ in dominio Mediolani indutus habitu monachali in Burgũdia iuſſu Regis, & ibi dimiſſus ſub cuſtodia nonnullorum monachorum illinc ad nonnullos annos, dum incũberet uenationi ex æquo pręcipitatus illic quoque perijt. Maximilianus Cæſar pręmiſſis Veronã ad ibi rectores Venetorum, & ab eis requiſitis, & nec ſibi conceſſis ſtatiuis quatuor millium equeſtrium, quibus intendebat ire Romam pro ibi habenda corona imperiali profectus Tridentum illic die tertia Ianuarij habuit ſolemnẽ pumpam, & publicata per Matheum Lunghum epiſcopũ Burgenſem ipſius mente Romam eundi pro habenda ibi corona. Et Tridenti parata multa copia annonæ, & materiei bellicæ inde ea, ac mille quinq; cẽtum equeſtribus, & quatuor millibus pedeſtribus irrumpit fines Venetorũ uerſus Vincentiam, & illinc deſtinato Marchione Brandiburgenſe quinq; centum equeſtribus, & bis millibus pedeſtribus uerſus Ruperem etiam dominij Venetorum, & inde ſtatim Brandimburgum reuerſo expugnauit, ac oppugnauit nonnulla ibi Venetorum ex agro Vicentino, & mox redijt Bolzanum. Et per Venetos habito delectu

militum

militum,& ex Verona uerſus Ruperem pro fecto Triultio turmis equeſtribus,& octo millib. Suitenſibus per Regem Gallorum,& ex eis conductis ad ſui ſtypendium quinque millibus, & reliquis Venetorum recuſantibus tamen militare aduerſus Cæſarem, niſi ad defenſionem dominij Mediolanēſis, deſtinauit quatuor centū equeſtres, & quinq; millia pedeſtrium in forum Iulij, ubi occupaiunt oppidū Vallis Candoriæ, & ibi rectore, & Georgio Cornelio legato Venetorum, & Aluiano in illos profectis ex agro Vicētino atie militari, & claſſe traiecta uerſus Trieſte irrumpit forum Iulij ſex millibus pedeſtribus, & ibi occupata Valle Candoria, cum nonnullis alijs, & ea regione incurſata per quatuor millia paſſuum regreſſus eſt ad finem Februarij Aſpurgum pro cogendis pecunijs, quibus poſſet proſequi bellum, & inde Vlmam Sueuiæ, & ibi incitatis Sueuis bellum inferre Suitenſibus profectis ad ſtypendiū Regis Gallorum illuc electores, ac principes Germanos conuocauit, & exhortatus eſt ei miniſtrare copias militares. Et cum nouem millia equeſtriū, & pedeſtrium Germanorū expugnaſſent oppidum Barocchi, Aluianus turmis equeſtribus in illos tranſiuit, & comiſſo cum illis prelio etiam ope ibi accolarum eos fudit ex eis occiſis circiter mille, & ferè omnibus captiuatis, & illinc progreſſus expugnata arce Candoriæ Carolo Malateſta Ariminij duce ſuo ibi cadente ad alpes Iulias ſe recepit, & muniri iuſſit Goritiam aduerſus Turcas, ubi illuc curſitaſſent, unà cum Trieſte, & in Illirio Cortona, ac ciuitate fluminis ca combuſta, & ad fines Pannoniæ Poſtonium, & multa alia ibi Cæſaris. Et cum Epiſcopus Tridentinus nouem millibus pedeſtribus deſcendiſſet ad montem Britonium, & ibi ad preſidium degentibus ſub Ioanne Iacobo Corſo, & Dionigio Naldo, & Vitellio fuſis, eis, ac alijs mille pedeſtribus

ſtribus ſtypendiarijs, ac alijs euocatis obſediſſet Ripā adiacentem Gardæ, & ad eius auxilium deſtinatis copijs, quibus diriperetur ibi regio, & Rhetis bis mille fraudatis ſtypendio epiſcopū ipſum deſerentibus, & populata eius exercitus annona reliquis pedem retuliſſet, Veneti progreſſi loca ibi uicina diripuerunt tribus millibus ex eis depopulantibus loca ibi comitatus Agreſtium pillic incolas profligatis, ex illis ducentum occiſis, & cum mille ducentum Germani profecti Tridentū unà cum mille equeſtribus, & ſex millib. pedeſtribus in mane Paſchatis Petrā ibi propinquam per lapides ſex obſediſſent, profecti ſunt in eius auxilium exercitu ſexdecim millium pedeſtrium, & quatuor millium equeſtriū, & ibi caſtris firmatis Petrā progreſſi eius arcem oppugnarunt, & Germanis in eos irruentibus ſibi adeptis duobus tormentis bellicis fruſtrati ſpe ipſa potiundi inde abierunt Ruperem, & Germani Tridentum, & illinc domos ſuas redierunt. Et Cæſar ab omnibus dimiſſus, & graui cura oppreſſus, & ſpe ſua defraudatus ſibi occupatis per Venetos quibuſcunque, quæ habebat in Foro Iulij, & regionibus propinquis, & quem ēt exuiſſent Tridēto, & alijs ibi uicinis, ubi Galli eis cōiuncti affuiſſent, & niſi prohibiti fuiſſent per eorum Regem nolentem Cæſarem in ſe grauius incitare, ommiſſis comitijs Vlmæ inde abijt Coloniam, & cum Venetis die decima Iulij fecit inducias per triennium interuentu pręſulis Tridentini, ac Seretani Scribæ ſui ſupremi, ac Zachariæ Contareni pro Venetis hinc inde occupatis retentis, & quæ poſſent muniri, excluſo rege Gallorum pro dominijs ſuis, & fęderatorum extra Italiam, cum interuenientibus pro eo Io. Iacobo Triultio, & Carolo Gufredo pręſule Senatus Mediolaneñ. uellet in inducijs comprehendi Ducem Geldrenſem, cui bellum faciebat Cæſar, & in ipſis comprehenſi

1504

prehenſi fuerunt ſumm. Pont. Reges Hiſpaniæ, Angliæ, & Pannoniæ, & omnes imperij ſubditi, & confęderati, & etVenetorum, quos noiaſſent infra trimeſtre, & mox ſum. Pont. Cæſar, Reges Gallorum, & Hiſpanorum, Dux Ferrariæ. ac Princeps Mantuæ indignati in Venetos occupantes ex dominio eccleſiaſtico Fauentiam, Ariminium, Rauennam, & Ceruiam, etiam repulſo Sixto cardinale ſancti Petri in uincula nepote ſum. Pont. ab epiſcopatu Vicentino per eos dato ipſorum nobili, & receptis in illorum dominium expulſis per Regem Gallorum ex dominio Mediolani, exulibusq; Foriliuij in Fauentiam, qui inde erumpentes tentaſſent occupare Forum liuij dominij eccleſiæ, & ex imperio, & dominio Cæſaris Patauium, Veronam, Vincētiam, Triuigium, & ex dominio Auſtriæ Forū Iulij, & multa alia, & Cremonam ex dominio Mediolani, & ex regno Neapolis Vrbes, & Portus eis oppigneratos ꝑ Ferdinandum Secundum Aragonenſem, & ex dominio Ferrariæ peninſulā Rhodigij, & Mantuæ Aſulam, Leonatum, & Piſcheriam, tranſmiſſo per ſum. Pont. Cardinale Narbonenſe legato ad Regem Gallorū, ut eum ſibi indignatum ob epiſcopatus Placentinum, & Aſtenſem cum Abbatia Clarauallis eo inuito collatos, conciliaret, percuſſerunt aduerſus Venetos fędus in urbe Camaracenſe Burgundiæ interuentu eiuſdem cardinalis pro ſummo Pont. & Margarita filia Cæſaris rectricis Flandriæ, & Mathæi Lunghi pro eo, & cardinalis Rothomagenſis ꝑ Rege Gallorum, quod ibi in eccleſia cathedrali publicatum fuit die decima Decembris, & quo conuenerunt bellum mouere Venetis pro recuperandis per ipſos occupatis, ut pręfertur, & ad quæ dimittēda prius deberent moneri per ſum. Pont. ſub pœna anathematis. Et Rex Gallorum facta in eum, ac Franciſcum generum ſuum, eorumq; deſcenden-

tes

tes inueſtitura per Cæſarem de dominio Mediolani ſibi ſolutis aureis centum millibus in Italia deſcenderet exercitu die prima Aprilis proximi, Et nec Cæſar, nec Archidux nepos ſuus bello durante, & nec poſt per ſemeſtre infeſtarent Regem Hiſpaniarum in regimine Caſtiliæ. Et Sum.Pont. decideret controuerſiam uigentem inter Cæſarem, ac Ducem Ferrariæ ob dotem Annæ Sfortiæ olim uxoris Ducis, ac ſororis Blanchæ Mariæ uxoris Cæſaris. Et fedus ipſum Cæſar, & Rex Gallorum tranſmiſſis per eũ ad Cæſarem pręſule Pariſienſe, & Alberto Pio ex regulis Carpi ſtatim approbarunt. Et ſummus Pont. cum inuitus illud fędus iniuiſſet tentatis Venetis ad dimittendum eccleſiæ Ariminium, & nec per illos dimiſſum, mox approbauit. Aeſtate fraquentes pluuiæ ceciderunt, ex quibus cauſata tabida quadam lue, ex ea interierunt innumerabiles boues, ac ſues, & in Germania, & Italia ex terremotibus, ipſaq; aeris intemperie arbores, ne fronderent, diu retardatæ fuerunt. Et ꝑ catholicos factis publicis rogationibus ad Omnipotentem Deum ad auertendam hanc cladem, ex implorata eius benignitate aeris ſumma temperies ſubſequuta fuit. 1509

Anno ſubſequuto adhuc Cremonæ prætore Aluiſio Mula, & Zaccharia Contareno rectore Sum. Pont. protulit anathema in Venetos, eorũq; auxiliatores, dominiũq; ſuum ſuppoſuit prędæ, & occupãtibus conceſſit, niſi reſtituiſſent illorum dominis priſtinis per illos occupata, & ab ipſorum ſtypendijs reuocauit Iulium, ac Laurentium cognominatum Rentium Vrſinos, & Troilum Sabellum Ro. eccleſiæ ſubditos, & per Venetos ad ſui ſtypendium conductos quinq; centum equeſtribus, & tribus millibus pedeſtribus ſibi pro ſtypendio eorũ ſolutis quindecim millibus aureis per eos retẽtis iuſſu ſummi Pont. & eo exhortante,

tante, ac Rege Gallorum iubente Venetis indicto bello Carolus Amboſius pro Rege gubernator in dominio Mediolani ſex millibus pedeſtribus, & tribus millibus equeſtribus, ac tormentis bellicis traiecto flumine Abduæ die quinta decima Aprilis inchoato bello in illos profectus Triuiliũ Inſulæ Fulcheriæ expugnauit ibi captiuatis Iuſtiniano Mauroceno patritio Veneto, Ioanne Aluiſio Vitellio Tyfernate, ac Vincentio Arnaldo ducibus, qui ibi erãt ad prçſidium centum uelitibus; & mille pedeſtribus, ex quibus ducentum uelites aufugerunt, & occurrẽtes Gallis cum eis manus conſeruerunt. Et princeps Mantuæ ingreſſus agrum Cremonenſem centum equeſtribus ibi occupauit, ac muniuit Caſalemaius, & inde profectus Aſulã, ac Leonatum olim dominij ſui, tentauit ea occupare. Et Roccalbertus etiã dux Gallicus ex Placentia concurſauit, ac diripuit agrum Cremonenſem ei finitimum, & quem, & alij Galli ex Lauda unà cum Briancenſibus iuncto ponte flumine Abduæ irrumperunt, ac depopulati ſunt, & Veneti per eos munitis prçſidijs, ac munitionibus ciuitatib. ac locis ſui dominij, & Cremonæ erectis de menſe Martij Aluiſio Aduocato Brixieñ. aſſiſtente propugnaculo extra portã S. Lucæ, & alio extra portã S. Michaelis, & alio extra portã oĩum Sanctorũ, ibi demolitis domib. diui Ambroſij, & Oĩum SS. ubi imago B. M. Virg. ſuper muro picta nunq̃ aliqua arte humana demoliri potuit, ſed ſeruata fuit uirtute Oĩpotentis Dei, & multis ex Cremona ſibi ſuſpectis relegatis Venetias, & munita, & tranſmiſſa claſſe Angelo Triuiſano prefecto in mare Thyrenũ, & ẽt coacto exercitu triginta milliũ pedeſtriũ ſub Aluiano, & decem milliũ equeſtrium ſub Pitiliano ex Pontiuico acceſſerunt Fontanellam, & inde cum occupata Ripa alta, profecti Triuiliũ illud cuſtoditum per mille pedeſtres, & quinque centum

eque-

equeſtres expugnaſſent, ac diripuiſſent ibi captiuatis ducibus, & inter eos, & Gallos annixos illud recuperare cōmiſſo prælio, in quo multi utrinq; occubuerunt, Rex Gallorum cum Duce Lothoringiæ bis millibus equeſtribus, & decem millibus pedeſtribus Guaſconis, Eluetijs, Italis, & aliarum nationū ex Gallia die ſecunda Maij profectus Mediolanum, & Abdua flumine coniuncto tribus pontibus, & ſecum unitis Amboſio Boiſenſe, ac principe Mantuano mille quinque centum equeſtribus, & triginta millibus pedeſtribus, caſtra firmauit propè caſtra Venetorū, & per eos direpto, & combuſto, & ſolo æquato, & dimiſſo Triuſlio inde abeuntes Vailatum quinque centum equeſtribus, & Eluetijs Amboſio, & Triultio ducibus p Gallos recepta Ripa alta inſequentibus, & prælio laceſcentibus Venetos, & cum perueniſſent Vaylatum conuerſa fronte in Gallos per octo centum equeſtres, & ferè omnes pedeſtres degentes in ipſorū extremo agmine ex iuſſu Aluiani illud regentis, & per Regem Gallorum coniuncto in uuū eius toto exercitu, & Pitiliano precedente reliquo exercitu Venetorum per Aluianum in ſui auxilium reuocato, & nec reuerſo ab eo facto conflictu cum Gallis per tres horas die decima octaua Maij, & uictoria prius inclinante ad Venetos, & ſuperuento nimbo cum turbine uentorū, ac grandine, & per Aluiſium Aduocatum Brixienſem, & Soncinum Benzonum Cremenſem eorum turmis re compoſita cum Gallis prælio, dum inchoatum fuiſſet, dimiſſo, Gallis præualentibus, & profligatis Venetis uulnerato, ac captiuato Aluiano cū multis alijs, inter quos fuit Chriſtophorus Calabria tribunus Cremonenſis, & occiſis circiter octo millibus, & nec multis equeſtribus, & ſibi interceptis uiginti tormentis bellicis, ex nimia audatia, & temeritate Aluiani, Rex Gallorum præter modum lętus

ıac uictoria pro eius memoria in loco conflictus templo
erecto, ac dicato B. M. Virg. eius iuſſu, Pitiliano reliquo
exercitu incolumi proſequente iter ſuum recepit Carauagium,
& Bergomum cum eius arcibus ibi captiuatis Marino
Georgio, & Antonio Maripreto, & alijs patritijs Venetis
illic repertis, & Antonio Maria Pallauicino duce, & nec
in Brixiã admiſſo reliquo exercitu Veneto illuc profecto
Io. Franciſco Gambara, & alijs factionis ſuæ autoribus, &
ex proditione Aluiſij Aduocati ea potitus fuit, & etiam
Crema ex proditione Soncini Benzoni, & dum rector, &
prętor Cremonæ, & alij, qui ibi erant, intellecta ſtrage ſui
exercitus prę timore ciuitate dimiſſa in illius arcem ſe recepiſſent,
medio Galeatij Pallauicini eam recepit die uigeſima
quarta Maij, & ingreſſus fuit die uigeſima quarta
Iunij, ſolemnitatis diui Ioannis Baptiſtæ cum comitantib.
ſeptem cardinalibus, Alphunſo Duce Ferrariæ, Franciſco
Mantuæ, & Montisferrati, & Salutiarum Marchionibus,
legatis ſummi Pont. Cæſaris, Regis Hiſpaniarum, & multorum
aliorum Principum, & ibi morã habuit per biduũ,
& conſtituit prętorem Io. Baptiſtam de Balzo, & mox recepit
Piceleonem pręter ibi, ac Cremonæ arces, & deinde
Piſcheriam, quæ direpta fuit, ibi expugnata arce, & occiſis
quatuorcentum pedeſtribus, qui ibi erant ad pręſidiũ
eorum duce Patritio Veneto captiuato, & furcis ſuſpenſo
iuſſu Regis, reliquo exercitu Veneto, & ex quo multi abierant,
caſtramentante in campo martio apud Veronã, dum
in eã quoq; ibi incolæ ipſum noluiſſent admittere, & Veneti
territi, cum audirent Cæſarem alio exercitu in illos
ex Germania deſcendere, reliquo eorũ exercitu quatuor
centum equeſtrium, bis millium uelitum, & quinq; milliũ
pedeſtrium profecto ad oppidum Meſtræ iuxta ſtagna
Venetiarum, ibi habitis comitijs decreuerunt habere

nouum

nouum delectum militũ, & parare claſſem quinquaginta triremium, ſub Triuiſano, ac tentare, an ſibi poſſent conciliare ſummum Pont. ac Cæſarem. Et ſumm. Pont. conſtitutis legato Frãciſco Alidoſio ex oppido Rij, & pręſule Papiæ, & Duce Ferrariæ uexilifero, & Franciſco Maria de Rupere eius nepote duce ſupremo tranſmiſſo exercitu quatuor centum equeſtrium, totidem uelitum, & octo millium pedeſtrium in Flaminiam, & ibi ditione Venetorum incurſata, direpta, & igne deuaſtata, & per copias Io. Pauli Balioni, & Ludouici Pici Mirandulenſis cum octo centum pedeſtribus, & nonnullis turmis equeſtrium Venetorum Io. Paulo Manfrono duce apud Briſſigellã commiſſo pręlio eis profligatis Manfrono captiuato, & Ioãne greco duce uelitum egreſſo Rauennam, & occurrente Vitellio, etiam duci pontificio, ac obſeſſa Rauenna per pontificios, ea, ac Imola, ac alijs dominij Veneti, olim eccleſiaſtici potitus fuit. Et Dux Ferrariæ ẽt recepit pęninſulam Rhodigij olim dominij ſui. Et Chriſtophorus Frangipanis ex regulis Iſtriæ, & ibi ſequẽs partes Cæſaris illuc cępit Piſſinium, & Diuinium. Et Dux Prouincenſis ex Germania iuſſu Cæſaris bis millibus armatis facta irruptione in Forum Iulij ibi etiam recepit Belumnum, Feltrũ, ac Trieſte, & alia ibi quoque olim dominij Cæſaris occupata per Venetos. Et epiſcopus Tridentinus Ripam, & Agreſtum, & Comites Londroni nonnulla oppida eorum ditioni proxima. Et Patauini, & Veronenſes, & Vicentini dimiſſi per Venetos ſe permiſerunt Cæſari, quem Veneti tranſmiſſo ad eum legato Antonio Iuſtiniano tentarunt ſibi conciliare. Et Leonardus Dreſſanus exul Vicentinus, & ſequens partes Cęſaris copijs, quibus peruenerat uſque ad oppidum Valtiferam, ductis Triultium, quod Veneti, cum ſolum permanſiſſet in eorum fide, pręſidijs

 muni-

muniuerant, illud ingreſſus tentauit compellere in ius Cæſaris, & inde repulſus fuit autore Marco ibi Sartore. Et Rex Hiſpaniarum potitus fuit Manfredonia, Trano, Monopoli, Brunduſio, & Hydrunto ſibi dimiſſis ſponte ꝑ Venetos. Et Veneti fortuna conuerſa ad eos opera Andreæ Gritti eorum legati equite Vulpino uelitū,& Zitulo Peruſino, & Lactantio Bergomenſe pedeſtrium ducibus, & auxilio ruralium Patauinorum inimicorum Cęſarianis furtim ingreſſi Patauium illud, ad cuius pręſidium erant Dreſanus Vicētinus, ac Brunorius de Seregno ibi dimiſſi per Ludouicum Gonzagam quinquaginta equeſtribus, & tercentū pedeſtribus receperunt die quinta Septemb. ibi captiuato Dreſano, & poſt ꝑ dies quadraginta, quàm perueniſſet in Cæſarē, unà cū toto eius agro, ac Limiaco. Et niſi Conſtantinus Macedonicus dux Cæſarianus Vincentiam ingreſſus fuiſſet, ibi incolæ eis ſe ēt permiſiſſent, ac turrē Marteſanæ per Venetos obſeſſam, niſi cardinalis Eſtenſis ei opem tuliſſet, uendicaſſent. Et ſummus Pont. cum Rege Gallorum in Abiate graſſo ad eum redeuntem in Galliā tranſmiſſo cardinale Alidoſio legato renouauit fędus, quo Rex promiſit non protegere aliquos feudatarios,& ſubditos Rom. eccleſiæ,& promiſſa fuit mutua defenſio Duce Ferrariæ iam per Regem in ſui protectionem ſuſcepto, & qui redijt in Galliam dimiſſis ad opem Cæſaris ſeptem centum equeſtribus ſub regulo Paliſſæ, quibus ingreſſus fuit Vincentiam. Et pręſul Tridentinus timens occupari Veronam per Venetos eorum equeſtribus illuc quotidie incurſantibus, ipſam quoque ingreſſus fuit ſeptemcentum pedeſtribus, & ducentum equeſtribus, illuc ad ibi pręſidium etiam uocato principe Mantuano, quem firmatum ſexcentum equeſtribus ad inſulam Scalenſem agri Veronenſis illuc profectus Lucius Maluecius, Petrus

Polue-

Polucrinus, & Vincentius Caſſinas ducentum uelitibus, & Zitolus Peruſinus octo cētum pedeſtribus, & alijs, qui erant ad pręſidium Limiaci, & mille quinq; centum ex ibi ruralibus coactis ꝑ Hieronymum, & fratres de Pompeis nob. Veronenſes, die decima Auguſti captiuarunt unà cũ Bouiſio locumtenente ſuo, & direptis eorum turmis conduxerunt Venetias. Et Cæſar deſcendit in Italiam exercitu, expugnatoq; Sarauallc occiſis ibi quibuſcunq; militibus Venetorum repertis illic ad pręſidium, in ultionem ſuorum etiam interemptorum per Venetos, dum illud cępiſſent, & nonnullis alijs in agro Vicentino, eo, ac Patauino, & Veronenſe agris curſitatis, ac direptis per eius milites. Et per ipſum requiſitis, & nec habitis claſſibus Pontificia, Gallica, & Hiſpanica, quibus obſideret Venetias, obſedit exercitu octuaginta millium equeſtrium, & pedeſtrium ſtypendiariorum, & euocatorum, ex quibus fuerunt ducentum equeſtres Pontificij ſub Ludouico Picco, & totidem Ducis Ferrariæ ſub Hipolito fratre ſuo Cardinale, & ſeptem centum Regis Gallorum ſub Paliſſa, die quintadecima Septembris Patauium ualdè munitum annona, ac materiæ, & tormentis bellicis, & pręſidio mille ſexcentum equeſtrium, trium millium uelitum, & duodecim millium pedeſtrium Italorum, ſub Bernardino Montono, & multis alijs inſignibus ductoribus, ac tribunis, & decem millibus Dalmatarum, Illiricorum, et Grecorum illorum omnium duce Pitiliano ibi aſſiſtentibus Andrea Grito, Chriſtophoro Magno, Franciſco Capello, et multis alijs ex primoribus patritijs Venetis, et tentata ꝑ Cæſarem diuiſione Medoatij fluminis, et ducentũ uelitibus Philippo Rubeo, et Federico Gonzaga ducibus comitantibus tormenta bellica Patauium. Fuſis per quinq; centũ Venetos auxilio ruraliũ Patauinorũ eis occurrentes, et ex

illis in unũ coactis ultra Patauium per mille paſſus uerſus Venetias illuc conductis ſuis armentis, ac bonis, per Hiſpanos, ac Italos Cæſarianos mille ducentum diſſipatis, ipſum illuc conductis multis tormentis bellicis pluries toto tis uiribus oppugnauit, eiusq́; in multis locis aptis mẹnijs die ſecunda Octobris inde abijt Vincentiã, & ibi dimiſſis ad prẹſidium quatuor millibus Germanis, illinc Veronã iuit, & mox Tridentum indignatus in Venetos, ac Reges Gallorum, & Hiſpaniarum, quos aſſerebat ſibi opportuno defuiſſe auxilio, & cum Venetis tentatis per ipſum, & ſibi per eos denegatis inducijs, ipſiq́;, dum eſſet Veronæ ſolutis per Florentinos ex ordine Regis Gallorũ quadraginta millib. aureis, illuc per eos ad ipſum tranſmiſſis legatis, & per eum ſibi confirmatis priuilegijs prẹceſſorum ſuorum, & alijs conceſſis. Et per Venetos ſex centum equeſtrib. mille quinq; centum uelitibus, & octo millibus pedeſtribus Vincentia, & Suapio receptis, & mox oppugnata Verona, eaq́; munita prẹſidio quinq; millium pedeſtrium, & tercentũ equeſtrium Gallorum Obegnino duce, & aliorũ ducentum dimiſſa, & oppugnata Montagnana, expugnataq́; inſula Scalenſe, ac Baſſiano, Ateſte, Rhodigio, Feltro, ac Ciuidate in ea regione receptis, unà cum Caſtro nouo in Foro Iulij per Antonium, & Hieronymum Sauorgnanos ibi ſequentes partes Venetás, & tranſmiſſa claſſe fluuiatili quindecim triremium, & aliarũ nauium in flumen Padi ſub Angelo Triuiſano uerſus Ferrariam cum nõnullis copijs militarib. & redacta in eorũ poteſtatẽ peninſula Rhodigij, unà cum Comaclo, eoq́; direpto, & cõbuſto, & per Ducem Ferrariæ recepta Montagnana, & apud Peloſellam inter eius, & Venetorum copias, & Ducis facto prẹlio profligatis, multis ex eis occiſis, & in eius auxiliũ tranſmiſſis per ſumm. Pont. ducentum equeſtribus, & ex

dominio

dominio Mediolani alijs centum quinqaginta, & eorum ope per copias Ducis Ferrariæ cum copijs Venetorum ex Pelofella ibi erectis duobus propugnaculis, ac Comaclo, curſitantibus, & diripientibus ibi regionem uſq; Ferrariā renouata pugna Hippolito eius fratre duce, & ſuperatis eorum claſſe bellicis tormentis diſſipata, & capta, & conducta Ferrariam cum ſexaginta uexillis, & ex ea claſſiarijs bis milibus deſyderatis, Triuiſano ex fuga prolapſo, & ob id exauctorato, eiq; ſorrogato Paulo Capello per Venetos, Ludouico Picco duce pontificio ex ictu pilulæ in eum emiſſæ à tormento bellico per claſſiarios occiſo. Et dum Cæſariani habitis copijs Gallicis in auxilium cum bis millibus Hiſpanis conductis ſtypendio Regis Gallorum, & per eum mutuatis Cæſari octuaginta millibus aureis ſibi dato Valegio in agro Veronenſe intenderent ire Vincentiam dimiſſa claſſe ſub prę ſidio quatuor centum uelitum, & totidem pedeſtrium, Vincentia, & alijs ibi propinquis municipijs, ne occuparentur per Cæſarianos, munitis cōgruo prę ſidio, & ibi ſupra Suapium, & Montem fortem inter montes foſſa milliariorum quinq; facta, & impleta aquis, & munita propugnaculis, Cæſar adhuc deſcendit quatuor millibus Germanis in agrum Vicentinum, & Venetis ſibi, ne ex Germania ad eum accederent aliæ copiæ, reſiſtentibus, nulla re facta, & uiribus ſuis diffiſus, & cum inſtaret hyems redijt in Germaniam. Et cum Amboſius ex eius atie dimiſſis ad prę ſidium Veronæ quatuor millibus pedeſtribus, & ſexcentum equeſtribus, & alijs Piſcheriæ, Valegij, & Brixiæ, reliquis rediſſet Mediolanum; & per Ducem Ferrariæ recepto Rhodigio, reliqui Galli regulo Paliſſæ, & Triultio ducibus, Venetis caſtramentantibus inter Patauium, & Vincentiam, ea, ac Ateſte, Colonia, & Limiaco potiti ſunt, & per Cæſarianos principe

Anaulti,

Anaulti, & duce Pruincenſe ducibus, & per Venetos cõcurſatis, & direptis Foro Iulio, & Iſtria, & multis ibi locis oppugnatis, & factis prçlijs, in quibus multi utrinq; perierint. Et mox per Cæſarem, ac Venetos exhortante ſum. Pont. per eum ad ipſos tranſmiſſo legato Achille Graſſo epiſcopo Piſauri, eoq;, & legatis Cæſaris, & Ioanne Cornelio, & Aluiſio Mozenigo legatis Venetorum in unum conuentis ad Hoſpitaletum, & tractatis inducijs, & nec factis ob immoderatas petitiones Cæſaris, & per eum autore cardinale Rhotomagenſe innita concordia cũ Rege Hiſpaniæ, ei dimiſſo regno Caſtiliæ, donec adoleſceret Carolus nepos ſuus eius Rex, cui Rex Hiſpaniæ interim quotannis pro eo deberet pendere aureorũ quadraginta millia, & totidem Cæſari, ac auxiliari ad recuperandum ſibi ex eius imperio, & dominio occupata per Venetos iuxta fçdus Camaracenſe.

Anno Natalis Dominici milleſimo quingẽteſimo decimo Petro Borbonio Cremonæ prçtore ſum. Pont. Alberto Pio Regis Gallorum legato, ac legatis Cæſaris, & Regis Hiſpaniarum pçnes eum Romæ reſiſtentibus abſoluit, et in ſui gratiam recepit Venetos ipſi promittentes ſe non interponere in bẽneficijs, & cauſis eccleſiaſticis, & nec eccleſiaſticos grauare, eiſq;, & alijs, qui cum ipſis fuiſſent traiacentibus per mare Adriaticũ permittere conductionem bonorum ſuorum immunem à uictigali, & nec ſubditis, nec hoſtibus eccleſiæ Ro. auxilium, & nec hoſpitiũ in eorum dominio dare, & nec tenere Ferrariæ magiſtratum, eis quoq; tentauit cõciliare Cæſarem, & indignatus in Regem Gallorum annixus fuit ab ipſo ſeparare Regem Hiſpaniarum, & in eum concitare Regem Angliæ ad bellum. Et autore Matheo Epiſcopo Sedunenſe conduxit ad ſui ſtypendium Suitenſium octo millia, Rhetis, & Valenſibus

lenſibus perſiſtentibus in partibus Regis Gallorũ autore Georgio Sopraſaſſo, & indignatus quoq; in Ducem Ferrariæ ei interdixit, ne ſal ad Comaclum condi faceret, & nec exigeret uictigal, quod nouiter impoſuerat in flumine Padi ſuper mercibus, quæ per ipſum conducebantur Venetias. Et Duce Ferrariæ confiſo protectione Regis Gallorũ, cui ſe ſuppoſuerat ei ſolutis aureis quinquaginta millibus recuſante facere, recuſato feudo conſueto ſolui pro Ferraria ſibi oblato per ipſum Ducem, eum excommunicauit, & habitis in ſui auxilium tercentum equeſtribus à Rege Hiſpanorum ſibi facta inueſtitura regni Neapolitani ipſi, licet mox pręmiſſa facere obtuliſſet, mouit bellum Principe Vrbini duce ſupremo, & ademit oppida Centi, ac Plebis olim ſibi conceſſa per Alexandrum ſum. Pont. ac Lughi, & Balnei Caualli, & alia, quæ habebat in ea regione, & quæ Dux copijs ſuis, & auxiliaribus Gallicis profectus in pontificios obſidentes arcem Lughi eis inde Imolam pedem referentibus recuperauit. Et ſum. Pont. intendens etiam potiri Genua autoribus Octauiano Fulgoſio, & Hieronymo Doria, & alijs illinc extoribus undecim triremibus ſibi datis per Venetos ſub Grillo Contareno, & coniunctis alij triremi per eũ paratæ, & conducto ad ſui ſtypendium Mar. Antonio Columna duce Florentinorum centum equeſtribus, & ſex centum pedeſtribus iuſſit eam, terra, & mari oppugnari, ſed pontificij ſibi reſiſtentibus Fliſchis, & Adurnis mille ſex centum pedeſtribus, & alijs copijs ſibi illuc in auxilium tranſmiſſis ex dominio Mediolani per Amboſium, ac ſuperuentis ſex triremibus claſſis Gallicæ Pręiane pręfecto inde abierunt, & mox aucta claſſe Veneta ad numerum triremium decem, & nouem illuc regreſſi Ioanne Fulgoſio duce, occurrente ad portum Veneris claſſe Gallica triremium uiginti dua-

rum illinc diffiſi uiribus ſuis nō ſunt progreſſi, ſed regreſſi, & ſuborta procella maritima claſſe Veneta diſſipata pontificij deinde auctis uiribus profecti ſunt in Ducem Ferrariæ, ac arce Lughi, & alijs pręmiſſis adhuc receptis per Ducem Ferrariæ potiti etiam fuerunt, Mutina Gerardo, & Franciſco Maria Rongono autoribus, Regio, per Ducē Ferrariæ munito pręſidio ducentum equeſtrium Gallicorum ſibi tranſmiſſorum in eius auxilium, & aliarum copiarum. Et in Gallia tranſalpina ad deponendum ſumm. Pont. ex iuſſu ibi Regis; & conſenſu Cæſaris per ibi pręlatos habita Synodo apud Aurelianum, & mox apud Trecchas, & à ſumm. Pont. abeuntibus Federico Seuerinate, Bernardino CarauaIio tit. Sanctæ Crucis, ac Franciſco Boiſio Conſcientiæ pręſule Hiſpanis, & Gulielmo Brixioneto pręſule ſancti Mali, & Rhenato Boiſenſe Gallicis, cardinalibus, & tractata conciliatione inter ſummum Pont. & Regem Gallorum, & nec ſequuta recuſante Rege deſerere Ducem Ferrariæ, & Genuā reſtituere libertati iuxta notum ſummi Pont. ad principium Septembris eius iuſſu Suitenſium octo millia per ipſum ad ſui ſtypendium conduct. irrumperunt Ducatū Mediolani, & occupato ponte Treſſæ illinc expulſis ſex centum pedeſtribus Gallicis ad ibi preſidium degentibus firmarunt caſtra apud Variſiū, & Amboſio, per eum Io. Iacobo Triultio copijs tranſmiſſo ad montes Briantinos ad illis, ubi illac tranſiuiſſent, reſiſtendum, ipſis quoq; occurrente quinq; centum equeſtribus, & quatuor millibus pedeſtribus, eisq;, & alijs quatuor millibus illuc ſuperuentis denegato tranſitū per dominium Mediolani ad opem ſummi Pont. per illos illinc motis caſtris, & firmatis, in pluribus locis ipſos inſequēte, & infeſtante, ac prohibente annonam Amboſio, dum indigerent pecunijs, & graui forent oppreſſi pęnuria regreſſi

greſſi fuerunt domum ad finem eiuſdem menſis. Et ſum. Pont. iuit Bononiam, & per Venetos tranſmiſſis duabus claſſibus ſub Ioanne Mauro in flumine Padi, & octo centum equeſtribus, & ſex centum uelitibus, & ſex millibus pedeſtribus in ſui auxilium, & ex illis ducentum equeſtribus, & tercentum pedeſtribus dimiſſis ad pręſidium Mutinæ Mar. Antonio Columna, & Io. Aloiſio Vitellio ducibus, & per claſſiarios Paulo Capello Veneto legato receptis Rhodigio, & Figarolo, & nonnullis alijs ex agro Ferrarienſe iuſſit eum uaſtari, & dum intenderet obſidere Ferrariam dimiſſis etiam ad pręſidium Mutinæ centum alijs pedeſtribus, & quatuor centum uelitibus, & bis millibus quinq; centum pedeſtribus recepto ſub eius protectione Io. Franciſco Picco in eius gratiam obſideri Concordiam, filiorum Ludouici Pici ex Franciſca filia Io. Iacobi Triultij nepotum Io. Franciſci, eaq; expugnata, Mirandulam, & inter pontificios, & copias Ducis Ferrariæ, & Gallicas auxiliares ducentum quinquaginta equeſtrium, & bis milliū pedeſtrium factis multis leuibus pręlijs diuerſo marte, & per Venetos recepta etiam Adria, & ex eorum claſſe interceptis multis nauigijs per Ferrarienſes, & per Gallos recepto oppido Carpi ſe infirmauit Bononiæ ad mortem, & Amboſio ſecum cōiunctis Bentiuolijs pedeſtribus mille, & nonnullis turmis equeſtriū, ut eos reduceret Bononiam, ex agro Mutinenſe progreſſo in agrum Bononienſem, territus exhortantibus cardinalibus, qui ſecū erant, & legatis Cæſaris, & Regum Angliæ, & Hiſpaniæ deſtinauit Io. Franciſcum Piccum legatum ad Amboſium pro tractanda pace inter eum, & Regem Gallorum, eiq; conſentiente Amboſio, ubi abſolutis Duce Ferrariæ, eiuſq; auxiliaribus, & fautoribus, & cum eo factis inducijs per ſemeſtre, quo utrinq; recepta dimitterentur, & cognoſceretur

retur de iuribus ſuis per arbitros hinc indè eligendos, & Cæſari Mutina, qui de eius iure cognoſceret, & receptis in ſui gratiam cardinalibus, qui eum deſeruerant, ac Bentiuolijs ſibi reſtitutis bonis, ac ubiq; permiſſa habitatione, niſi Bononiæ, ac in locis ei propinquis per lapides ſeptuaginta, dimiſſoq; è carcere cardinale Aurelienſe quem detineri iuſſerat, & conceſſis beneficijs eccleſiaſticis, quæ uacaſſent in regnis, & dominijs Regis Galliæ per eum nominandis, et ſeruarentur conuenta iam inter eum, et ſum. Pont. his tractatis, et firmatis, per Piccum, et Albertum Pium Carpenſem ſe interponentibus legatis Cæſaris, ac Regum Hiſpaniæ, et Angliæ cum Amboſio, eis locus non fuit, ſuperuẽtis interim a Venetis ad auxilium ſum. Pont. ducentum uelitibus Dalmatis, et turma Turcarum, ſexcentumq; equeſtribus ſub Chiappino Vitelio, et expectato Fabritio Columna etiam alijs equeſtribus Hiſpanis.

Et Amboſius, cum non haberet multas copias, et Bononienſes animati per ſumm. Pont. pro eo arma ſumpſiſſent, et nec feciſſent aliquem motum ad opem Bentiuoliorũ, ut ſperabat̃, diffiſus uiribus ſuis ex agro Bononien̄. abijt. Et Rex Galliæ cum Rege Angliæ pacem firmauit. Et Veneti permittente ſumm. Pont. conduxerunt ad ſui ſtypendium Io. Paulum Balionum, Io. Aluiſium, et Ioannem Vitelios, et Laurentium Vrſinum Cerinatem, et conſtituerunt Balionum ſupremum exercitus ſui ducem, et Cerinatem pedeſtrium, et ad ſanctum Bonifacium agri Veronenſis cõmiſſis per eorum copias multis leuibus prælijs cũ Cæſarianis egreſſis Veronam eos fuderunt captiuatis Sacramoro Vicecomite, et Federico Gonzaga principe Bozzuli eorum ducibus, et Io. Paulo Baliono, et multis alijs hinc inde, et dolo tentarunt occupare Veronam, et Brixiã innito tractatu cum Franciſco Gambara, ſed tractatibus

in

in lucem proditis Gambara, et multis alijs in eis urbibus de eis accuſatis, captiuatis, et decapitatis, et multis ex Cæſarianis, et prẹſertim Germanis reuerſis domũ, egreſſi Patauium octo centũ equeſtribus, mille uelitibus, et decem millibus pedeſtribus Maluetio duce Vincentiam, et alia ſibi adepta per Cæſarianos prẹter Limiacum receperunt, et obſederunt Veronam munitam prẹſidio tercentũ equeſtrium Hiſpanorum, quatuor centum Gallorum, et centum Italorũ, et quatuor milliũ pedeſtriũ Germanorũ, et aliorũ quinq; centum, eiusq; apertis mœnijs, et Lactantio Bergomenſe, et Zitulo Peruſino ibi occiſis, ſuperuẽtis ad eius auxilium copijs Gallicis inde abierunt Aſulam munitam prẹſidio Germanorum octo centum, eamq; cẹperunt, et in gratiam ſummi Pont. ac Imperatoris Turcarum dimiſerunt principem Mantuæ, et Cæſariani tercentum equeſtribus, et tribus millibus pedeſtribus Germanis duce principe Anaulti egreſſi Veronã, et ſecũ coniunctis mille quinq; centum equeſtribus, et decem millibus pedeſtribus Gallicis Amboſio duce, et ducentũ alijs equeſtrib. et totidem uelitibus, et bis millibus pedeſtribus Ducis Ferrariæ, ac foſſoribus tribus millibus cum tormentis bellicis cẹperunt peninſulam Rhodigij, turrem Martheſanæ, Caſtrum Baldi, Montagnanam, Ateſte, Liniacum, Vincentiam, quam diripuerunt, Limacum, Vrbiculam, Maroſticam, Baſſianum, Feltrum, Couolum, Inſulam Scalarem, Ciuidate, et alia ibi loca, et ſuperuentis, et ſecũ coniunctis alijs quatuor centum Hiſpanis ſub duce Termolarum expugnarunt, diripuerunt, et combuſſerunt Montem Silicẽ ſexcentum pedeſtribus, qui ibi erant ad prẹſidium ferè ad unum occiſis, exercitu Venetorum ſex centum equeſtriũ, quatuor millium uelitum, et octo millium pedeſtriũ Balionо ſupremo duce, et Grito legato caſtramentante ad

Bren-

Brentellas propè Patauiū per lapides tres, quo Triuigio prȩſidio munito pedem retulerant, & dum Dux Ferrariæ ſummo Pont. minante uelle proſequi bellū in illum, Galloſq; ex Italia expellere, abijſſet eius atie, ac alijs ducentū quinquaginta equeſtribus Ferrariam. Et Amboſius dimiſſis quatuor centū equeſtribus, & mille quatuor centū pedeſtribus ad opem Cæſarianorum, & ad prȩſidium Liminiaci occupati per Gallos, centum equeſtribus, & mille pedeſtribus ex iuſſu eius Regis redijſſet in dominium Mediolani, receperunt Vrbiculam, Aſulam, & nonnulla alia eis adepta ex agro Patauino, ut prȩfertur, Foro Iulio etiā tunc curſitato, ac direpto, ferroq;, & igne uaſtato per Cȩſarianos, ac Venetos, qui profligatis Cæſarianis ad ciuitatē Auſtriæ, & in Iſtria expugnata, & direpta, & ſolo ȩquata ciuitate Fluminis irrumperunt Germaniam, & illinc multam prȩdam abduxerunt. Et Cæſar interuentu Matthæi Langi epiſcopi Gurgienſis renouato cum Gallorum Rege fȩdere conuenit primo ueræ ex Germania deſcendere in Italiam tribus millibus equeſtribus, & decem millibus pedeſtribus, & Rex ei pendere aureorum centum millia; & auxiliari mille ducentum equeſtribus, & octo millibus pedeſtrib. & ſex triremibus, & tormentis bellicis, quȩ forent neceſſaria ad proſequendum bellum aduerſus Venetos iuxta fœdus Camaracenſe, interpellatis etiam ſum. Pont. ac Regibus Hiſpaniæ, & Vngariæ, an uellent eſſe cum eis, & ad id deliberandum prȩfixo quadrimeſtre Regibus, & bimeſtre ſumm. Pont. & cum recuſaſſet eis adhærere, niſi ſedata controuerſia, quam habebat cum Duce Ferrariæ, & pro qua Rex Gallorum, & Dux ſtarent illis, quæ de iure deciſa fuiſſent, ſin minus aduerſus ſum. Pont. indiceretur, ac haberetur Synodus per prȩlatos Germanos, ac Gallicos. Cremonæ prȩtore Petro Borbono ſubſtituto Io. Fran

ciſco

ciſco de Baldo ibi defuncto.

Anno altero ſum. Pont. hyeme præter morem frigida ob niues tunc frequentes, & quibus glacie concretum fuerit flumen Padi, & die uigeſima quarta Martij cadentibus pluuijs, & niuibus liquefactis diſſolutum præter modum creuerit, ex Bononia die ſecunda Ianuarij diſſuadentibus Cardinalibus, & legatis Venetis acceſsit ad exercitum ſuum obſidentem Mirandulam fulcitam præſidio quatuor centum pedeſtrium Alexandro Triultio Duce tercentum quiquaginta equeſtribus degentibus Carpi, Corrigio, & Guardaſtallo ibi uicinis, eamq; ducibus ipſius deſperantibus ipſe poſſe potiri, & Amboſio ſecum tractante compoſitionem interuentu Alberti Pij, & nec ferente ei opem apertis ipſius mœnibus ſibi deditam per Triultium, & alios ibi duces, ac Miranduleñ. per illos, ne diriperetur, ſoluta pęcunia pontificijs, diffiſos uiribus ſuis recępit, ac dimiſſit Io. Franciſco Picco unà cũ Concordia ſub cuſtodia quinq; centum Hiſpanorum, & tercentum Italorum ſibi ſolutis per Piccum aureis uiginti millib. & inde abijt Bononiam, & illinc Rauennam exercitu ſuo, ac Venetorũ etiam per eos recuperata peninſula Rhodigij, & Gallis caſtramentantibus in agro Ferrarienſe, & intendentibus obſidere Mutinam, eam dimiſit Ceſari, & Amboſius credens ipſam dolo occupare copijs, quas habebat Ruberiæ tractatu in lucem prodito, & ſibi data fide per legatum Cęſaris non auxiliandi ſum. Pont. incidit in infirmitatem, qua obijt in oppido Corrigij, eiq; ſurrogatus fuit Io. Iacobus Triultius, qui fuſis centum quinquaginta equeſtribus Venetorum firmatis in agro Mirandulenſe fratre Leonardo Neapolitano duce, illucq; alios expectãte, eo, & multis alijs ex ipſis occiſis ſecum cõiunctis copijs Ducis Ferrariæ Venetos caſtramentantes ad Bodium in 1511

agro Ferrarienſe inuaſit, ac profligauit, fuſis etiam eorum claſſiarijs, ac pontificijs occupantibus ibi Baſtidam per Ducem Ferrariæ eius atie ad auxilium illuc profecta ibi cōmiſſis utrinq; prœlijs. Et ſumm. Pont. epiſcopum Burgienſem legatum Cæſaris ex Mantua, ubi conuenerat cū prœſule Pariſienſe, Regis Gallorum, ac Petro de Cunea Regis Hiſpaniæ legatis ꝓ tractanda pace inter eos Reges, & Ducem Ferrariæ, ac Cæſarem, & Venetos uocauit ad ſe Romam, & ibi etiam ſecum tractata pace, & fruſtra eo recuſante recipere in ſui gratiam Ducem Ferrariæ. Et Cæſare requirente ſibi pendi multā auri ſummam per Venetos eis tantum dimiſſis Pataujo, & Treuigio, ad reſiſtendū concilio aduerſus eum indicto creauit Cardinales epiſcopos Eboracenſem, & Sedunenſem, & alios ſex, & adhuc tentauit dolo recipere Genuam opera prœſulis Vintimiliœ filij Pauli Fulgoſij olim ibi Ducis, qui re in lucem prodita fuit captiuatus, & ductus Mediolanum. Et per Gallos mille ducentum equeſtres, & ſeptem millia pedeſtriū Triultio duce capta, & direpta Mirandula, & inde motis caſtris Paulo Manfronio tercentū equeſtribus ei occurrēte ad Maſſam agri Mutinenſis profligato, & captiuato per Caſtonum Fuſium in eum deſtinatum quinque centum equeſtribus, & multis pedeſtrib. facto ingreſſu in agrum Bononienſem diffiſus uiribus ſuis exhortatis Bononienſibus ad ſibi ſeruandam fidem, ex Bononia ibi dimiſſo ad prœſidium Cardinale Alidoſio mille pedeſtrib. & ducentū uelitibus abijt Rauennā. Et Bentiuolij Alidoſio territo unà cum Ottobono Fulgoſio, & Guidone Guerino eius ſororio, & centum uelitibus, die uigeſima Martij in eam fuerunt recepti opera Laurentij Arioſti, & Franciſci Raynutij Bononienſium, & factionis Bentiuoliorū in duces electorum ad ipſius cuſtodiam, captiuatis epiſcopo Glu-

ſienſe

ſienſe, ac Raphaele Patio uno etiam ex eis ducibus, dum obſtitiſſet Gallis Bononiam ingredientibus, & exercitu pontificio, & Veneto audita defectione Bononiæ Caſalegij, ubi caſtramentabat diſſipato ex eo captiuatis Vrſino de Magnano, & Iulio Manfrono, & pluribus alijs ducibus, & militibus poſt ſe dimiſſis quindecim tormentis bellicis, & pleriſq; impedimentis. Et Bononienſes Vrbiculã ſibi dimiſſam per Vitelium pręſulem illinc pręfectum ſibi ſolutis aureis tribus millibus, ac promiſſa incolumitate eius, ac ſuorum, ſolo ęquarunt. Et Dux Ferrariæ recepit Carpum, ac Cotiniolam, & multa alia in Flaminia peruenta in ſumm. Pont. Et Ioannes Saſſatellus dux ſummi Pont. ad cuſtodiam Imolæ eam obtulit dimittere Regi Gallorum, ſed Triultius ipſam renuit accipere. Et ſummus Pont. tentata pace cum Rege Gallorum tranſmiſſo Cardinale de Nantes Scotto, & penes eum Regis Scotorum legato ad Triultium ex Rauenna, ubi erat, ſe accinxit ad bellũ proſequendum; & Alidoſio per Ducem Vrbini in eum indignatum, quia dimiſerat Bononiam, ibi occiſo, Bernardinum Carauaiium, & alios Cardinales, qui eum dimiſerãt, & in ipſum Piſis concilium indixerant ad primam diem Septemb. excõmunicauit, & ad auertendum ipſum concilium, aliud indixit Romæ ad ędes Lateraneñ. pro prima die Maij proximi, & adhuc permiſit in Gallia ſecum per ibi Regem tractari pacem, quæ etiam non ſucceſſit, licet Dux Ferrariæ obtulerit dimittere eccleſiæ ea, quæ habebat in Flaminia, eiq; pendere feudum conſuetum pro Ferraria. Et Triultio recepta Mirandula ſibi dimiſſa per Io. Franciſcum Piccum, & ex eius exercitu tranſmiſſis Veronam ad ibi pręſidium quinq; centum equeſtribus, & mille tercentum pedeſtribus Germanis, & bis millibus quinq; centum Guaſconis detentis ad pręſidium dominij Medio
 lanenſis

anenſis reliquo exercitu exautorato reuerſo Mediolanum, & per Regem Hiſpaniæ reuocato ex Africa Petro Nauarra tribus millibus pedeſtribus in Hiſpaniã, & inde duabus claſsibus deſtinatis in Regnum Neapolitanum, eiſq;, ac quinque centum alijs pedeſtribus,& ſex centum uelitibus tranſmiſſis ad ſubſidium ſumm. Pont. interdixit ſacra Bononienſibus, ac iuſſit Mar. Antoniũ Columnam, & Ramazottum eorum agrum irrumpere, & in eos facta irruptione ꝑ Bononiẽſes ipſis illinc repulſis die uigeſima ſeptima Maij ex repẽtino morbo fęrè extinctus remanſit, per Pompeum Columnam,& Antonium Sabellum opera Regis incitatis tunc Romanis ad libertatẽ, & recuperata priſtina ſanitate tentauit adhuc pacem innire cum Rege Gallorum, & eodem tempore aduerſus ipſum fedus percutere cum Rege Hiſpaniæ, ac Venetis, ac Regem ipſum Hiſpaniæ, & Angliæ Regem à ſe ipſis inclinatos ad eidem mouendum bellum incitare, & inchoato Piſis concilio in ipſum per Cardinales ſciſmaticos, & Gallos prelatos illuc profectos ſub pręſidio tercentũ equeſtrium Odeto Fuſio regulo Trecchi,& centum quinquaginta uelitum Satilione ducibus interdixit ſacra Piſanis, ac Florentinis, & Lucenſibus, & alijs, qui illos recepiſſent, & acceſſiſſent ad ipſum conciliũ, illudq; approbaſſent, & ipſos Cardinales depoſuit, ac priuauit dignitate. Et cum Florentini coegiſſent eccleſiaſticos celebrare officia diuina, & grauaſsẽt oneribus, eis indixit bellum; quod non fuit motum ex conſilio Pandulphi Petrutij protectoris Senenſium. Et cõſtituit cardinalem Mediceum legatum Peruſij, & mortuo cardinale Regienſe legato Flaminiæ ei ſubſtituit. Et adhuc pace tractata inter eum, & Regem Gallorum per legatos Regum Hiſpaniæ, & Angliæ, & nec per ipſum ſublato concilio Piſano, & nec eccleſiæ dimiſſa Bononia, ne-

quaquam

quaquam ſequuta, percuſſit fędus ad principium Octob. in Regem Gallorum,& ſuos adhęrentes cum Rege Hiſpaniæ, ac Venetis, quo promiſit tenere ad ſui ſtypendium quatuor centum uelites, & ſex millia pedeſtrium, & pendere ſingulo mēſe uiginti millia aureorũ,& Rex Hiſpaniæ mille ducentum equeſtres, mille uelites, & decem millia pedeſtrium, & claſſem duodecim triremium, & Veneti conuenerunt habere octo centum equeſtres, mille uelites,& octo millia pedeſtrium,& claſſem quindecim triremium,& pendere menſuatim uiginti millia aureorũ,conſtituto per eos ſupremo duce Raymundo Cardona, & ipſum fędus poſſent ſubire Cæſar,& Rex Angliæ. Et Cæſarem ipſum enixè procurauit conciliare Venetis per eum non permiſſis ire ad concilium aliquibus prēlatis Germanis, quod non admiſſis per Piſanos equeſtribus Gallicis, & ibi mortuo cardinale Cōſcentiæ, & orto tumultu inter Piſanos,& Gallos, eis, ac cardinalibus, & pręlatis ad illud congregatis Piſanis infenſos, in quo Lautrecchus,& Satilio, dũ ad eum ſedādum accurrerint, & multi alij utrinq; exciterunt uulnerati, fuit tranſlatum Mediolanum ibi Vicario Regis Gallorum Caſtono Fuſio ſubſtituto Regulo Longæ uillæ illinc in Galliã reuerſo. Maximilianus Cæſar habitis comitijs apud Auguſtam cum Electoribus,& Principibus,& legatis ciuitatum liberarum Germaniæ illinc in Italiam reuerſus exercitu ſubſtitit inter Tridentum, ac Ruperem, eoq; iubente ipſius, ac Gallorum copijs ex Verona, ubi erant ad pręſidium,egreſſis duce regulo Paliſſæ, & progreſſis in Venetos caſtramētantes inter Vincentiã, ac Liniacũ, per eos,ac Cæſarianos,& Gallos direpto agro Veroneſi,Venetisq́, diffiſis uiribus ſuis pedē referrentib. inter Patauium,& Treuigiũ recepit Vincentiam,& multa alia in ea regione,& pleraq; una cũ Vincentia diripi iuſſit,
 & eque-

& equſtribus quinq; centum, & bis millibus pedeſtribus profectis Caſtrum nouum illo etiam intercepto, & ex eis proficiſcentibus è Verona, Suapium firmatis ad Inſulam Scalarem tercentum pedeſtribus, & nonnullis equeſtrib. fuſis prelio per Venetos captiuato Guidone Rongono, & ſecum coniunctis Germanis ingreſſis Forum Iulium, Dalmatiam, ac Iſtriam, & omnibus, quæ ibi habebant Veneti, ſibi uendicatis per eo obſeſſo Treuigio, & cōmiſſis multis leuibus prelijs inter ipſos, ac Venetorū copias, in quibus multi utrinque occubuerunt, & captiui remanſerunt, & abeuntibus Gallis in dominium Mediolani iuſſu eorum Regis Veneti omnia, quibus exuti fuerant ꝑ Cæſarianos, & Gallos receperūt duce Manfronio ſorrogato Maluetio tunc defuncto. Et Rex Gallorum, dum propoſuiſſet Bononiam, ubi reſtitueretur libertati, dimittere eccleſiæ tranſmiſſo ad Cæſarem degentem in oppido Brumechi uicino Tridento Andrea Burgo Cremonenſe penes ſe legato Cæſaris, ut eum erga ſe confirmaret in fide, & per Germanos occupato in ualle Cādoria oppido Bacioueni ualdè munito, & tractata pace cum ſummo Pont. adhuc infecta remanente, iuſſit dimiſſis ad preſidium Veronæ tribus millibus pedeſtribus reliquum ſuum exercitū cogi in dominio Mediolani, & ibi nouo militū delectu augeri, ut eo ad primum ueræ ſumm. Pont. in Flaminia moueret bellum, intendens, ut illud totis uiribus proſequeretur, accedere Mediolanum. Et Suitenſibus, & Rhetis in eum indignatis, & incitatis per ſum. Pont. ac Venetos de menſe Nouembris ingreſſis Inſubriam, & progreſſis ferè uſq; Mediolanum, & auctis fermè uſque ad decem millia. Et Pontificijs cardinale Mediceo legato, & Marco Antonio Columna duce profectis Fauentiam, & in montibus Bononienſibus capta arce Saſſatelli, & aduerſus eos ad preſi-

dium

dium Bononiæ tranſmiſſis ducētum equeſtribus ex dñio Mediolani per Odettum ibi rectorem ex quinq; centum equeſtribus, & bis millibus pedeſtribus, quos tantum ibi habebat alijs degentibus ad pręſidium Veronę, & Brixiæ, & alijs copijs per eum, ac Mediolanenſes coactis, & cum non auſi fuiſſent pręlio cōgredi cū Suitenſibus, & Rhetis pedem referrentibus in ſuburbia Mediolani, iuſſit ei totis uiribus reſiſti tranſmiſſis quibuſcunq; equeſtribus præter ducentum detentos ad cuſtodiā Picardiæ, illuc ex Gallia tranſalpina. Et requiſiuit à Florentinis copias auxiliares, quas dare recuſarūt. Et Suitenſes, & Rheti petita, & nec habita pecunia ab Odetto ad eum Mediolanū tranſmiſſo legato nulla re geſta domum redierunt. Rex Hiſpaniæ Ioanne Rege Nauarræ obſidente Perpignanum inter eorum copias cōmiſſo pręlio, & Ioannis profligatis, illinc, ac ex tota Biſcalia expulſo. Et dum Hiſpani Duce Aluæ rectore irrupiſſent Cantabriam, uulgo Vaſchoniam, & ad Pireneos montes, & ibi ad ſinū, & pedem Portus, & Ronciſuallem pręſidia impoſuiſſent, & ex Gallis equeſtribus mille, uelitibus mille quinque centum ſub Delphino, & decem millibus pedeſtribus ſub Paliſſa ſibi occurrētibus, & utrinq; commiſſa pugna illis profligatis, & per Regem Nauarrę, & Paliſsā aucto exercitu ad quadraginta millia rurſus obſeſſo Perpignano, & per Delphinum eius equeſtribus concurſata, ac direpta Cantabria, & dimiſſo Perpignano ob pęnuriam annonæ regreſſis domum Cantabriam occupauit. Et claſſe Anglica ingreſſa mare Normandiæ, eamq; diripiente, & claſſe Gallica ex Genua ab Italia ei occurrente inter ipſas fuerunt cōmiſſa prælia maritima. Cremonenſes, dum eorum agrum irrumpiſſent Brixienſes, ipſumq; diriperent, in illos egreſſi Nicolao Douaria duce eos fuderunt ex ipſis occiſis uiginti, & qua-

tuor centum captiuatis. De menſe Februarij uiguerunt graues terræmotus, & die uigeſimaſexta Martij Venetijs, Patauij, Rhodigij, & Vtini ob eos multa ędificia corruerunt, & diebus quarta decima, & decima octaua Septembris, & mox per decem & octo dies Byzantij muros ſpectantes mare horrendus adeo concuſſit terræmotus, domosq; ſubiuit, ut ruderibus foſſam compleuerit, & ſolo æquauerit, arcem Turcarum Imperatoris, in cuius quinq; munitiſſimis turribus immenſi theſauri ſeruabantur, domumq; egregiam, in qua leones alerentur, & euerterit cuniculos, quibus longis itineribus, & per montes ex Danubio in urbem aquæ educebantur ſummis impenſis, & laboribus effectos adeo quaſſauit, ut uix inſtaurari potuerint, ipſum quoq; mare inter Byzantium, & Peram uſque adeo intumuerit, ut utrinq; muros excellerit, ſuis incolis in utranq; prolapſis graui illic accolarum damno, & cęde circiter trium millium. De menſe Maij in agro Cremonenſe ceciderunt pluuiæ graui frangore tonitruorum, & fulguribus, & lapidibus ſulphureis inſtar oui gallinacei diuerſorum colorum, & die quinta, & ſexta Septembris uiſi fuerunt ex luna abire globi ignei, & uapores uerſus Mediolanum, & hora ſecunda noctis diei quinti aere ſereno etiam ex luna uiſus fuit abire uaporẽ, & audito tonitru graui cum ſtrepitu cadentibus è cœlo in uicis Montodeni, & Melearani propinquis flumini Adduæ agri Cremenſis lapidibus, & in uico Bagnoli agri Brixienſis uno librarum centum diuiſo in multa fruſtra, ſulphureis, & ferrugineis, & per duas horas ſquammis igneis etiã egreſſis ex luna uagantibus per aera, & die decima ſuperuento nimbo cum tonitribus, & fulguribus, & grandine mixta lapidibus per fulgurem ex horologio pinaculi templi maioris Cremonæ deiecta fuerunt duo ſigna horarum cum

nonnullis lapidibus ſummo omnium ſtupore, & die uigeſima inchoauit peſtis, qua multi perierunt, & erectum fuit Lazaretũ extra portam ſancti Lucæ, & uiguit dura fames, & per Gallos, & Guaſconos ibi habentes ſtatiua illic incolæ, & rurales graui affecti fuerunt damno. Et in agro Rauennæ die ſextadecima Martij ex muliere ignobili prodijt in lucem portẽtum cum cornu in fronte, ore leonino aperto, & nonnullis ſtigmatibus in pectore, crure ſiniſtro deſinente in caudam piſcis, oculo in genu, fęmore fęmineo, & alijs uirilibus cum duabus alis ueſpertilionis loco brachiorum tenus humeros.

Anno ſequente pontificij octo centum equeſtres, totidem uelites, & octo millia pedeſtriũ Italorũ ſub Mar. Antonio Columna, Io. Aloiſio Vitelio, Malateſta Baliono, & Raphaele Patio, Mediceo legato Apoſtolico ſecum coniunctis alijs mille equeſtribus, octo centum uelitibus, & totidem pedeſtribus Regis Hiſpaniæ ſub Vgone Cardona prorege Neapolis, & Fabritio Columna, progreſſi in Flaminiam, omnibusq; ibi Ducis Ferrariæ receptis, & expugnata Baſtida die tertia Ianuarij cunctis ferè, qui ibi erant ad prçſidium, occiſis, & fermè ſtatim recuperata per Ducem illuc eius acie profectum ibi etiam interẽptis ducentum equeſtribus illic ad prçſidium dimiſſis per Petrũ Nauarram Vitellio improbante, obſederunt Bononiam Lautreccho, & Yuone Alegria illuc ad prçſidium ex dñio Mediolani properatis ducentum equeſtribus, & bis millibus pedeſtribus. Et mox cum pontificij, & Hiſpani eam oppugnaſſent illius multo ſpatio męnijs apertis, & effoſſis cuniculis Caſtono Fuſio Vſigotto media, ac dura hyeme exercitu profecto in agrum Ferrarienſem, & ex agro Bononienſe receptis Plebe, ac Finali, & in Bononiam ad ibi ſubſidium tranſmiſſis ducentum pedeſtribus, & centum 1512

octua-

octuaginta equeſtribus eam clam hoſtibus ingreſſo mille ercentum equeſtribus, & ſex millibus pedeſtribus Germanis, & octo millibus Italis cum annona, & re beliica, & llinc uolente erumpere in pontificios, ac Hiſpanos inde pedem retulerunt. Et Caſtonus, dum Veneti die ſecunda Februarij recepiſſent Brixiam ſibi proditam per Aluiſium Aduocatum, & multi ex eius oppidanis, ac Bergomenſes ſe ipſis permiſiſſent, dimiſſis ad pręſidiũ Bononiæ tercentum equeſtribus, ac quatuor millibus pedeſtribus, & Ferrariam deſtinatis centum quinquaginta equeſtribus, & tercentũ pedeſtribus, reliquo exercitu properauit uerſus Brixiã, ut eam ibi arce in fide Gallorum adhuc perſiſtente recuperaret, & traiecto Pado ad uicum Stellatæ agri Ferrarienſis, fuſiſq; ad Turrem Magnanelli iuxta flumen Adigis in agro Veronenſe tercentum equeſtribus, quatuor centum uelitibus, & mille ducentum pedeſtribus Venetorum, qui in eũ inciderunt Io. Paulo Balion, Baldeſare Peruſino, & multis alijs eorum ducibus, ac militibus captiuatis, & multis alijs occiſis, & in agro Brixienſe alijs uelitibus interceptis, ac profligatis Meleagro Foriulienſe eorum duce etiam captiuato, ad ipſam applicuit, eamq; munitam pręſidio tercentum equeſtrium, octo centum uelitum, & octo millium pedeſtrium, & aliorum euocatorum ex uallibus Tropie, & Sabienſe factionis Aduocati, dum obtuliſſet accipere incolumen ſaluis Venetis, per ibi arcẽ ingreſſus die decima nona Februarij cõmiſſo utrinq; pręlio redegit in ſui poteſtatem, ac diripi iuſſit per ſeptem dies ſalua mulierum pudicitia, & re eccleſiaſtica ex Venetis, & Brixienſibus circiter octo millibus occiſis unà cum Federico Contareno patritio Veneto, & captiuatis Andrea Grito, Antonio Iuſtiniano, Io. Paulo Manfrono, & Aduocato, & duobus illius filijs, & plurimis alijs, & Ad-

uocatis

uocatis dimembratis, & mox recuperauit Bergomum. Et pontificij, ac Hiſpani, & Veneti claſſe fluuiatili Venetorum ingreſſa flumen Padi, & per eius nauarcos in agro Ferrarienſe illato graui damno capta Argenta adhuc obſederunt Bononiam. Et Rex Gallorum, cum Reges Hiſpaniæ, & Angliæ in eum inſtigati per ſum. Pont. ſibi indixerunt bellum, niſi iuſſiſſet diſſolui concilium, quod Mediolani habebatur in ſum. Pont. ac eccleſiæ Ro. dimiſiſſet Bononiam. Et Cæſar quoq; in eum indignatus cõcitato per ipſum principe Geldriæ in Brãbantinos Maximiliano adhęrentes, illumq; accuſando, quòd eius culpa non recuperat Patauium, cum ad id ſibi noluiſſet concedere Triultium ducem, & etiam requirendo per eum ſibi committi controuerſiam, quam pro Duce Ferrariæ cum ſum. Pont. habebat, Bononiamq; dimitti eccleſiæ, ac deſponſare, & conſignare eius filiam minorem natu Carolo eius nepoti, nouumq; fędus inniuiſſet cum ſummo Pont. & omnibus imperio ſubditis interdixiſſet, ne Gallo militarent, & ſuppetias ferrent, tentauit Eluetios in ſuas partes trahere, & per Florentinos receptos in gratiam ſummi Pont. ſibi denegatis copijs auxiliaribus, & ꝑ Cæſarem die ſexta Aprilis factis inducijs cum Venetis per octo menſes, iuſſit Caſtonum mille ſex centũ equeſtribus, quinq; millibus Germanis, totidem Guaſconis ex Gallia tranſalpina in Italiã tranſmiſſis, & decem millibus Italis ſecum coniunctis alijs centum equeſtribus, & bis millibus uelitibus Ducis Ferrariæ, cum eo, ac cardinale Seuerinate legato concilij tranſire in Flaminiam, & Caſtonus eis ingreſſus agrum Bononienſem, pontificijs, ac Hiſpanis, & Venetis mille quatuor cẽtũ equeſtribus, mille uelitibus, ſeptem mille Hiſpanis, & tribus millibus Italis pedeſtribus Bononiam dimittentibus, & pedem referentibus, ne cogerentur

con-

confligere cum Gallis, ibi per triduum ſubſtitit, & ſecum coniunctis nonnullis alijs copijs Bononienſium, illinc Rauennam profectus eam obſedit, ac oppugnauit illuc ad eius ſubſidium properato Marco Antonio Columna ſex centum uelitibus, & totidem pedeſtribus, & ad eius ſubſidium accedentibus alijs pontificijs, & Hiſpanis, & Venetis. Et dum Galli ſibi intercepta annona per Venetos claſſe, quam habebant in flumine Padi aduerſus Ferrariã, unde uehebatur, cum terris duci nequiret, oppreſſi forent penuria, apertis Rauennæ mœnijs illinc dimiſſis ad preſidium caſtrorum Alegria quãtuor centum equeſtribus, & Paride Scotto mille pedeſtribus; reliquo eorum exercitu progreſſus fuit in illos, & traiecto flumine Aquæduſæ utrinque facto conflictu propè Rauennam per tria millia paſſuum die undecima Aprilis, & ſolemnitatis Paſchatis Cardona, & Antonio Leiua eorum turmis pedem refferentibus Galli prȩualuerunt., Caſtono tamen cadẽte unà cum Alegria, & multis alijs ducibus, & ſexcentum equeſtribus, & ſeptem millibus pedeſtribus ex illis, & ex Hiſpanis, & pontificijs; & Venetis autem deſyderatis ſeptem millibus pedeſtribus, et ſex centum equeſtribus unà cum Ioanne Auelino, et captiuatis Mediceo legato, Petro Nauarro, Fabricio Columna, Ferdinãdo Daualo Marchione Piſcariæ, ac Marchionibus Paludis, & Bituntis, et multis alijs utrinque uulneratis, & ex Rauenna abeuntibus Columna, & Vitelio, et reliquis Hiſpanis recedentibus in regnum Neapolitanum, eam ingreſſi deprȩdati ſunt, & mox Forliuium, Imolam præter ibi arcem, Ceſennam, Ariminium, & multa alia oppida Flaminiæ regulo Paliſſȩ eorum duce receperunt. Et ſum. Pont. hac audita ſtrãge exhortatus per Cardinales pacem inire cum Gallorum Rege, et incitatus per legatos Regis Hiſpaniæ, et Venetorum ad-

uerſus

uerſus ipſum bello proſequi, et autoribus Cardinalibus Nantes, & Strigoniæ inclinato eius animo magis ad pacē, quàm ad bellum cardinale Finalis, & epiſcopo Tiburis ex urbe deſtinatis in Galliam ad Regem, & per eum inde Florentiam prēſule Granopolis ſtabilita pace per ſum. Pont. facta promiſſione ab eo reſtituendi ad priſtinos honores cardinales, & alios prēlatos, qui in eum concilium coegerant, ac recipiendi in eius gratiam Ducem Ferrariæ, per ipſum reſtitutis Ro. eccleſiæ omnibus, quæ tenebat in Flaminia, & ſoluto pro Ferraria fēudo antiquo, & omiſſa fabrica ſalis ad Bondennum, & etiam Bentiuolios, ſibi dimiſſis omnibus eorum bonis, & p Regem promiſſa diſſolutione concilij, ac reſtitutione Bononiæ, ac aliorum, quæ pēnes eum erant Eccleſiæ Rom. eaq; pace improbata per Thomam Vlierium prēſulem Eboracēſem Regis Angliæ, & Arbiracenſem Hiſpaniæ pēnes ſumm. Pont. legatos, & cardinales. Et cum Suitenſes indignati in Regem Gallorum decreuiſſent adhērere ſummo Pont. & in eius auxiliū in Ducem Ferrariē ire ex eis ſex millia, & in partes ſum. Pont. tranſiuiſſet Dux Vrbini, qui eū deſeruerat, et Pompeius Columna autore Proſpero, & Rubertus Vrſinus autore Iulio etiam Vrſino factus epiſcopus Regienſis, & alij proceres Rom. qui pro Rege decreuerāt bellum mouere ſum. Pont. habito ſtypendio ab ipſo Rege quod retinuerunt. Et Paliſſa p generalem Normandiæ Vicariū Regis Gallorum in dominio Mediolani cū illuc accerſitus ad ibi prēſidium aduerſus Suitenſes, eo properaſſet ex Flaminia ibi dimiſſis ad prēſidium eorum, quæ illic tenebantur per Gallos tercentum equeſtribus, totidem uelitibus, & ſex millibus pedeſtribus ſub cardinale Seuerinate, inchoauit die tertia Maij concilium Romæ ad ēdes Lateranenſes. Et ex Suitenſibus decem & octo millia reuocata in Galliā

per ibi Regem parte turmarũ equeſtrium, quas habebat Veronæ, & alibi in Italia ad ſui auxilium aduerſus Regem Angliæ, qui ſibi mouerat bellum, & percuſſo nouo fędere per eum cum Florentinis ab eis habitis ad ſubſidium dominij Mediolanenſis tercentũ equeſtribus, deſcenderunt per montes Tridentinos in agrum Veronenſem ſibi conceſſo libero aditu per Cęſarem, et ad Villam francam ſecũ coniunctis quatuor centum equeſtribus, octo centum uelitibus, & ſex millibus pedeſtribus Venetorum Baliono duce, ad pręſidium Mediolani, & alibi in Italia pro Rege Gallorum degentibus tantum decem millibus pedeſtrib. & mille tercentum equeſtribus, & cardinale Seuerinate copijs, quas ſecum habebat, ex Flaminia profecto Rauennam, & ibi urbibus, quæ peruenerant in ius Gallorum ab eccleſia, ad eam reuerſis progreſſi ſunt uſq; Valegium, & ibi ſibi occurrente Paliſſa ad Pontolium ſeptem millib. pedeſtribus, et mille equeſtribus, ut eis impediret iter per eos die tertia Iunij prętio profligato, & per ipſum dimiſſo Valegio, & profecto Gambaram, et illinc ad pręſidium Brixiæ deſtinatis bis millibus pedeſtribus, et ducentum quinquaginta equeſtribus, et Bergomum totidem alijs pedeſtribus, et centum equeſtribus, et Cremam totidem pedeſtribus, et octuaginta equeſtribus, et Parmam pro ſubſidio Bononiæ tercentum equeſtribus, inde reliquo exercitu profecto ad Pontisuicum, et cũ ibi dimiſſus fuiſſet per Germanos iuſſu Cæſaris combuſto Pontisuico, et deiecto ponte, quo ibi flumen Olij coniungitur, inde die quarta Iunij Cremonam, et per ipſos Peſcheria, et nõnullis alijs ibi locis receptis eum inſequuti ſunt, et Paliſſa Cremonæ diffiſo ſubſiſtere Piceleonem profecto die ſeptima Iunij; ingreſſi agrum Cremonenſem ibi ad fanum ſancti Martini Cremonæ propinquum per lapides quinq;

caſtra

caſtra firmarunt, et inter uelites Venetos, qui incurſarunt uſq; ad Aquas nigras etiã agri Cremonenſis; et Gallicos ibi ſibi occurrentes facto leui prelio pari marte, ſibi, ac Venetis ſolutis aureis quadraginta millibus per Cremonenſes, ne Cremona diriperetur, quemadmodum minabant, Matheo Lango Sedunenſe cardinale tit. ſanctæ Potentianæ eorum ſupremo duce una cum preſulibus Viennæ, et Laudæ ingreſſo die octaua Cremonam ibi pretore Regio Ludouico Gallarato eã receperunt per Sedunenſem eius dominio tranſlato in Maximilianum Sfortiam primogenitũ Ludouici ibi conſtituto Prætore Alexandro Sfortia Piſaurienſe, inſequuti ſunt Gallos, qui deficiẽtibus ab eis Mediolanenſibus, & alijs Inſubribus, & per eos, ac Gulielmum Paleologum Marchionem Montisferrati in illos motis armis, aufugientibus Io. Iacobo Triultio, Antonio Maria Pallauicino, & Galeatio Vicecomite in Galliam tranſalpinam, ſecum ducto Cardinale Mediceo, & eis, dũ perueniſſent ad Auguſtam Baccianorum erepto per Raynaldum Zaldum, et nõ nullos alios ad id per eum coactos, et ommiſſa Laude pedem retuliſſent ad oppidum ſancti Angeli, & inde Papiam, progreſſi Laude eam die tertia decima Iunij receperunt, et mox Mediolanum, et inde Papiam fuerunt, et ibi ad arcem cum Gallis cõmiſſa pugna eos profligarunt, et inde fugarunt die decima octaua, et qui multis ex eis deſyderatis dimiſſo Mediolani dominio poſito ponte ſuper flumine Padi ad Valẽtiam, et eo illinc traiecto regreſſi fuerũt in Galliam tranſalpinam, ut ibi ſe. ac ſua tuerentur. Et per Mediolaneſes, Papienſes, et alios dominij Mediolanenſis ſe ſponte permittentes Suitenſib. ac Venetis ſibi ſoluta pecunia iuxta eorum uires pro redemptione bonorum ſuorum, et per Suitenſes Lucerna, et Rhetos Valle tellina, et Clauenna, et multis alijs locis

ad fines dominij Mediolanenſis,& per Seduneſem Vigle-
bano ex eo retentis, illud ex ordine ſummi Pont. tranſtu-
lerunt in Maximilianum Sfortiam præter Placentiam, et
Parmam dimiſſas Eccleſiæ Rom. Et Genuenſes è Genua,
dum eis appropinquaſſet Ioannes Fulgoſius copijs ſuis, et
alijs auxiliaribus Venetorũ, ad quorum ſtypendium mili-
tabat, abeuntibus Gallis, qui ibi erant ad præſidiũ, ſe uen-
dicarunt in libertatem, et ibi, ac Mediolani, et Cremonæ
arcibus, ac Brixia, et Crema, et Limiaco adhuc in fide Gal
lorum perſiſtẽtibus oppugnarunt arcem Caſteleti, eamq;
inde militibus, qui erant ad ibi præſidium cũ eorum præ-
ſide dimiſſis incolumibus ſibi ſolutis aureis decem milli-
bus receperunt, arce Lanternæ adhuc ſibi data annona ꝑ
Gallos cõfirmata in fide eorum Regis, Venetiq;, Baliono,
et Cerite ducibus die prima Auguſti obſederunt Cremo-
nam, per eos, ac bis mille Suitenſes caſtramentantes in a-
gro Cremonenſe, mille ducentum equeſtribus, et ſexa-
ginta uelitibus Florẽtinorum Luca Sabello duce redeun-
tibus Florentiam ſub fide ducum Venetorum per ipſum
agrum, direptis ex iuſſu ſum. Pont. et compulſis Venetis
Chriſtophoro Mauroceno, et Paulo Capello eorum lega-
tis captiuatis per Suitenſes, ex præda Florentinorũ facta
per eos illis pendere ſex millia aureorum, & Marchionem
Montis ferrati ſibi conſignare Nicolaum Caponem Flo-
rentinorum legatum profectum Caſale ſancti Euaſij, iue-
runt dimiſſa Cremona ibi relictis quatuor millibus Sui-
tenſibus Octauiano Sfortia præſule Laudæ dominij Me-
diolanenſis rectore, Cremam, eamq; dolo ex conſenſu
reguli Duraſſi Gallici ibi arcis præſidis habuerunt à Bene-
dicto Cribello, et Cerite eam ingreſſo copijs ſuis, iuerunt
Brixiam obſeſſam, et inde facta eruptione per Gallos ibi
ad præſidium degentes in illos caſtramentantes in uico

Paterni

Paterni agri Brixienſis, ex ipſis occiſi fuerunt ultra tercentum equeſtres. Et prẹſul Gurgenſis pro Cæſare unà cum Cardona pro Rege Hiſpaniæ, et legatis ſummi Pont. et Suitenſium habitis comitijs Mantuẹ decreuit dominiũ Mediolani dimitti Sfortiæ, et in Florentiam reduci Mediceos; et Gallis degentibus ad cuſtodiã Limiaci eo dimiſſo Cæſari egreſſis ipſum ſub fidantia ſibi data ꝑ Gurgenſem, ſpoliatis eá ſpreta per Venetos obſidentes Brixiam; profectus Romam ad ſummum Pont. unà cum legato Regis Hiſpaniæ, confirmato Sfortiæ dominio Mediolani abſq; priuilegio conqueſtus eſt aduerſus ſumm. Pont. per eum fuiſſe occupatas Parmam, et Placentiam ipſius dominij, ac imperij Rom. & quæ nunquam fuerant eccleſiæ Rom.

Et ex Hiſpanis equeſtres ducentum, et pedeſtrium quinq; millia duce Cardona ex regno Neapolitano profecti ſunt in agrum Brixienſem, cum eorum Rex intenderet ipſos tranſire in dominium Mediolani, eiſq; per ſumm. Pont. et Venetos ſolui ſtypẽdium, quod in fẹdere utrinq; facto promiſerant, & recuſabant pendere, et nec ſolueretur cõcitarunt tumultum in Cardonam. Et Florentiæ ad deno tandam eius repreſſionẽ percuſſo fulgure ibi inſigni marmoreo affixo illic portæ, qua itur Pratum, et ex eo excuſſo lillio cum ſuperiori parte ibi pallatij, et inde per thalamũ uexiliferi progreſſo ad ſcalam, deiecto quoq; lapide marmoreo, eodem duce Cardona, et Ioanne Mediceo legato, et Iuliano eius fratre profecti ex agro Bononienſe in Hetruriã aduerſus Florentinos, eiſq; moto bello oppugnato Prato munito prẹſidio centum equeſtrium, et bis milliũ pedeſtrium Luca Sabello eorum ſupremo duce, et ibi uigente graui pẹnuria, dum Florentini tractarent compoſitionem cum Hiſpanis, illud expugnarunt, et diripuerunt ſupra bis millibus ex illic militibus, ac incolis occiſis, et

multis captiuatis die ultima Auguſti, & receptis in eorũ fide Piſtorienſibus cõpulerunt die prima Septembris Florentinos diffiſos uiribus ſuis recipere Mediceos in dominos, Petro Soderino eorum uexilifero exautorato inde abeunte, & loco ipſius electo Io. Baptiſta Rodulpho, & ſolutis per Mediceos Cæſari quadraginta millibus aureis, & Hiſpanis totidem, & Cardonæ uiginti millibus, & per Florentinos factis alijs ordinibus percuſſo fędere cũ rege Hiſpaniæ utrinq; promiſſa mutua defenſione, & per Florentinos conductione ad eorum ſtypendium ducentum equeſtrium Hiſpanorũ, & mox ex Hetruria deſcenderunt in Galliam ciſalpinam, & à Gallis degentibus ad pręſidiũ Brixiæ, & Piſcheriæ Obegnino duce Venetis obſidentib. Brixiam, & dolo eam occupare ſperantibus, ipſas habuerunt die uigeſima Octobris, & Gurgenſe Brixiam requirente nomine Cæſaris eam recuſarunt ſibi dimittere. Et ſumm. Pont. ſibi dimiſſa Bononia per Bentiuolios ſibi diffiſos, ei ſe appropinquante Duce Vrbini exercitu eccleſiaſtico poſſe eam tueri, eos excommunicauit, ac durè ſe habuit aduerſus Bononienſes, & ad preces Principis Mantuani, & legati Regis Hiſpaniæ, & Fabritij Columnæ ex Ferraria in gratiam ibi Ducis dimiſſi obtulit eum Ducem coram ſe habitum in gratiam ſuam recipere, per ipſum dimiſſa eccleſiæ Ro. Ferraria, eius loco ſibi data ciuitate Haſtenſe in Gallia ſubalpina ex dominio Regis Gallorum in eccleſiã peruenta, & exuit dominio Regij, & dum Dux his ſibi obuentis pręter ſpem, ac uotum ſuorum interceſſorum, inſcio ſummo Pont. auxilio Fabritij, & Proſperi Columnenſium ex urbe abijſſet, eos, ac Regem Galliæ, & adhęrentes ſuos anathematizauit, eorumq; regna, ac dominia, & bona conceſſit ipſa occupantibus abſolutis à iuramento fidelitatis ſibi pręſtito illorum ſubditis. Et cum

concilium

concilium ſciſmaticū fuiſſet tranſlatum Lugdunum, iuſſit inde transferri nundinas Genebram, unde Ludouicus XI. olim Rex Gallorum iuſſerat transferri Lugdunū. Et Suitēſium legatos duodecim ad ſe Romā per eos tranſmiſſos ſummo cum honore, ac gaudio recepit, ipſorumq; Reip. cōceſſit inſigne enſis, & galeæ cum uexillo, & titulo ſuper eo poſito defenſorum libertatis eccleſiaſticæ, & tentauit cum legato Regis Hiſpaniæ, ut ſibi cōcederet copias auxiliares aduerſus Ducem Ferrariæ, quibus uendicaret eccleſiæ Rom. eius Ducatum, & nec protegeret Columnenſes, & Florentinos, Senenſes, Lucenſes, & regulum Plumbini, & Cæſare, Regeq; Hiſpaniæ cupientibus dominium Mediolani conferri alicui ex eius nepotibus, & ægrè ferentibus ex ipſo Parmam, & Placentiam perueniſſe in eccleſiā diſcordibus cū eo, Heluetijſq; intendentibus illud remanere Maximiliano Sfortiæ, & cum ēt protegerent Ducem Ferrariæ, quem inſequebatur ſumm. Pont. Cæſar tractata per ſum. Pont. cum Gurgenſe eius legato compoſitione inter ipſum, ac Venetos obtulit eis ſibi dimiſſa Vincentia, ac ſoluto fęudo annuo aureorum triginta milliū, & tunc numeratis aureis ducentum millibus per ipſos, dimittere Patauium, Treuigium, Brixiam, ac Bergomum, & cum Veneti id recuſaſſent facere, Romæ etiam ob id, ut pax foret in Italia, conuentis legatis Regis Angliæ, Florentinorum, Senenſium, Ducis Ferrariæ, Principis Mantuæ, & Suitenſium de menſe Nouembris adhęſit cum Rege Hiſpaniarū ſummo Pont. aduerſus Venetos, ac Bentiuolios dimiſſis eccl. Parma, & Placentia ſaluo iure imperij, ac approbato concilio Lateranenſe, & improbato Piſano, & iuſſit Germanos, qui erant ad ſtypendiū Ducis Ferrarię ab eo abire unà cū Federico principe Bozuli, & nec Gallis adhęrere. Et ſum. Pont. promiſit non infeſtare Columnenſes pręter

Iulium, ac Pompeium, & alios iam declaratos rebelles eccleſiæ, & nec ipſe, nec Cæſar cum aliquo principe fœdus percutere, niſi uterq; conſentiret, data facultate Venetis habendi pacem cum Cæſare intra ſemeſtre. Et mox cum Gurgenſis, & Cardona, & deinde ex Germania Maximilianus Sfortia die ſextadecima Nouẽbris, & poſtea Sedunenſis, & Laurentius Campegius legatus Apoſtolicus Cremonã acceſſiſſent, & illinc, cum ibi moram habuiſſent per menſem, Mediolanum, Sfortia ibi eis præſentibus, ac legatis Suitenſium die ultima Decembris habuit inſignia dominij Mediolanenſis à cardinale Sedunenſe, orta ob id inter eum, & Cardonam contentione. Et Reges Angliæ, & Hiſpaniæ iunctis copijs Hiſpanicis cum ſex millibus pedeſtribus ad Fontem Rabidum, & per Regem Angliæ ad littora Normandiæ, & Britaniæ, ibi, ac in Ducatu Gennæ mouerunt bellum Regi Gallorum ad principium Maij. Et Rex Hiſpaniæ Ioanne filio Alibreti, & Catherinæ de Fuſis Reginæ Nauariæ marito requiſito, ut durante bello ſibi daret nonnullas arces tenendas, & nec ipſi, nec Regi Gallorũ adhæreret, ab eo habuit ipſas arces. Et cum Rex Gallorum uocato patre Ioannis ad ſe in Galliam eum annixus fuiſſet ſecum coniungere, & ipſe diffiſus fuiſſet eius auxilio illum exuit Regno Nauariæ, præter nonnullas arces illuc tranſmiſſo exercitu, aſſerendo illud, cum adheſiſſet Regi Gallorum iure merito occupaſſe. Et Ioanne profecto in Regnum Gennæ Rex Gallorum coactis octocentum equeſtribus, ac multis cohortibus Germanorum, Anglicis diſcordibus cum Hiſpanis in bello gerendo reuerſis in Angliã Hiſpanis dimiſſis, claſſe omni prius littore inter Hiſpaniam, & Angliam occupato, deſtinauit exercitum ſub Delphino, & Carolo Duce Borboni, & Principe Lungæ uillæ aduerſus Hiſpanos caſtramentantes ad fines

Nauariæ,

Nauariæ, & Galliæ, Federico Aluæ eorum rectore, & qui Gallis ope Regis Nauariæ, & ſibi iunctis ſeptem millibus pedeſtribus, & tercentum equeſtribus ſub Regulo Paliſſę, & alijs ſeptem millibus Germanis pedeſtribus, & quatuor centum equeſtribus tentatata occupatione Runcisuallis, profectis Pompeopolim, illinc dimiſſis præſidijs ad fines Galliæ eo properauit ad ſubſidium, & ipſam ingreſſus fuit, quam Galli fruſtra oppugnatam diffiſi ea potiri dimiſerunt, & inde redierunt in Galliam unà cũ alijs tribus millibus pedeſtribus, & tercẽtum equeſtribus Lautrecco duce ex Cantabria. Rex Hiſpaniæ iuſſit per Cardonam ducem ſuum in Italia moueri bellum Duci Ferrariæ.

Et anno ſequuto ex Hiſpanis tria millia regulo Paludis 1513
duce occuparũt, ac receperunt Tricium à procere Brianerio Vſigotho ibi ad præſidiũ degẽte, illic comiſſis utrinq; multis lucibus prælijs, & die uigeſima quinta Ianuarij ſexdecim millia irrumperunt agrum Cremonenſem, eoq; direpto traiecto flumine Padi iuerunt in agrum Parmenſem. Rex Gallorum autore Gurgenſe, cum tentaſſet ſibi coniungere Cæſarem, & qui ei adhærere annuiſſet, ubi Rex ſibi uendicato dominio Mediolani deſponſaſſet Carolo nepoti Cæſaris filiam ſecundam cum dote ipſius dominij pænes Cæſarem dimiſſa Cremona, cum Inſula Fulcheria, donec adoleſcerent, & fuiſſent habiles ad conſumendas nuptias, & conceſſo, & remiſſo omni iure ei ſpectante in Regno Neapolitano, & etiam Regem Hiſpaniæ, & Heluetios ad eũ tráſmiſſo Duce Tramoliæ, ſibi cõceſſis arcibus Lucernæ, ac Vallis Lugani, & Veneti quoq; tentaſſent ſibi conciliare Cæſarem, & nec potuiſſent, niſi ei numeratis aureis ducentum quinquaginta millibus, & ſoluto cenſu annuo aureorum quinquaginta millibus eis dimiſſis Verona, ac Vincentia, fœdus percuſſit cum ipſis

dimiſſis Grito, & Aluiano penes ſe captiuis, & ſibi per eos promiſſis ad recuperationem Genuæ, Haſtæ, ac dominij Mediolanenſis equeſtribus octocentum, uelitibus quinquecentum, & decem millibus pedeſtribus, & per ipſum cis copijs auxiliaribus ad recuperandum ipſorum dominium, quo exuti fuerant poſt fędus Camaracenſe. Iulius Secundus Pont. Maximus Ioannē Alibretum Co. Druidum exautorauit Regno Nauariæ, illudq; conceſſit Regi Hiſpaniæ, qui illinc expulſo Alibreto ipſum uendicarat, & dum per eum Summ. Pont. emptis à Cæſare Senis pretio aureorum triginta millium intenderet earum Ducem conſtituere Franciſcū Mariam della Rupere eius nepotē, ac Ducem Vrbini, & Ducem conſtituere Piſauri, & quoq; recipere Mutinam à Cęſare ſibi mutuatis aureis quadraginta millibus, ac mouere bellum Lucenſibus, niſi ſibi dimiſiſſent Grafinianam, quam ademerat Duci Ferrariæ, & indignatus foret in Cardinalem Sedunenſem, quia ex dominio Mediolani ſibi uendicarat redditum annuum aureorum ſupra trignta millium, & ob id exautoratum munere legationis apoſtolicæ, & coram ſe citatum, & ut ex Peruſio expelleret Io. Paulum Balionum, & Senenſes magis fideles haberet, conduxiſſet ad ſui ſtypendium Carolum etiam Balionum, & affinem filiorum Pandulphi Petrucij adhuc obtinētiū primatum Senis, intenderetq; ex Ducatu Genuæ expellere Ioannem Fulgoſium, eiq; ſubſtituere Octauianum agnatum ſuum, & Regem Gallorum priuare titulo chriſtianiſſimi, eumq; conferre Regi Angliæ in ipſum incitos, Hiſpnosq; Italia expellere ope Suitēſium, incidit in infirmitatem, & dum confirmari feciſſet per concilium Lateranenſe decretum, quod fecerat aduerſus occupantes ſedem Apoſtolicam ui, ſeu pretio, ac declaraſſet electionem ſumm. Pont. ſpectare Cardina-

libus

libus, non autem concilio, & ordinaſſet, ne electioni ſui ſucceſſoris interuenirent cardinales, qui ab eo defecerāt, & rogaſſet cardinales, ut Ducē Vrbini conſtituerent uexiliferum eccleſiæ, ſumptis ſacramentis eccleſiaſticis obijt ex febre, & dyſenteria ſeptuagenarius nocte pręcedente diem uigeſimā ſecundam Februarij anni decimi ſui pontificatus. Et Hiſpani die quarta Martij profecti Placentiā, & mox Parmā eas redigerunt in poteſtatem Maximiliani Sfortiæ. Et Dux Ferrariæ receptis his, quibus fuerat exutus in Flaminia, tentauit Regium recipere. Et Ioannes Mediceus filius Laurentij per cardinales uiginti quatuor ingreſſos conclaue, poſtquam in eo ſtetiſſent per dies ſeptem, die quarta Martij opera cardinalis Bibiennæ electus fuit ſummus Pont. & Leo decimus nominatus, qui in ſui gratiam recepit cardinales ſanctæ Crucis, & Seuerinatē, ac Ducem Ferrariæ, qui in eius coronatione, ac pumpa in eccleſia Lateranenſe habuit uexillum eccleſiæ, & Suitenſibus adheſit, ac promiſit quotannis ſoluere aureorum uiginti millia ex ære eccleſiæ, ut in eius fide perſiſterent, & tentauit concordiam Regis Gallorum, & Cæſarem componere cum Venetis, & per eum requiſitus aduerſus illos deſtinauit ducētum equeſtres Troilo Sabello, Lucio Columna, & Achille Taurello ducibus, & per Gurgenſem prȩſulem legatū Cȩſaris ad ſe Romā profectū unà cū Franciſco Sfortia creauit cardinalem, & Florētinos, ac Lucenſes inuicem belligerantes, per Florentinos, ac Mediceos conducto ad ſui ſtypendium Marchione Piſcariæ cum Hiſpanis controuerſiam ſibi per eos commiſſam compoſuit dimiſſis per Lucenſes Florētinis Petra ſancta, ac Mutiano, & Duci Ferrariæ Grafiniana, & omnem Flaminiam redegit in ius eccleſiæ. Et Rentius Cerites mille pedeſtrib. & ducētum equeſtribus ex Crema abiens ſpoliata turma

quadraginta equeſtrium Alexandri Sfortiæ Soreſinæ hybernantium Gallis obſeſſis in arce Cremonæ annonam tulit. Et Rex Gallorum tranſmiſſis decem millib. pedeſtribus, & equeſtribus quinque centum uerſus Fontem rabidum, & Regẽ Nauarię in Hiſpanos, & Morinis, ac Tornacenſibus in Gallia Belgica ſe ei pmiſſis, & claſſe Anglica depopulante littora Aquitaniæ ſuſpenſis armis per annũ cum Rege Hiſpaniæ extra Italiã, illuc ex Gallia deſtinauit mille quinque centum equeſtres, octo centum uelites, & octo millia Germanorum ſub Roberto Marchiæ Duce, & ſeptem millia Gallorum ſub regulo Boemuntis, omnium ſupremo duce Tramolia de menſe Maij, & receptis eius nomine Alexandria, & Haſta per Camillum Triultium, & Mediolanenſibus, dum Sfortia Heluetijs quatuor millib. ſub Giordino Vindelico properatis ad eius auxilium, ac Italis ſub Luca Sabello dimiſſo Mediolano iuiſſet Nouariam ad ibi pręſidiũ ad eum deficientibus, & Gallis cuſtodibus arcis Mediolani ibi obſeſſis ſubminiſtrata annona per Sacramorum Vicecomitem, & per ſum. Pont. die duodecima Maij numeratis Sfortiæ pro receptione Placẽtiæ, & Parmæ aureis quadraginta millibus Placentiæ prętore Co. Franciſco Perſico Cremonenſe, & Hiſpanis mille ducentum equeſtribus, & octo millibus pedeſtribus caſtramentantibus ad Trebiam, & illinc intendentibus ire in regnum Neapolitanum, firmatis ad opem Mediolanenſis dominij, & Cremonę inter ibi diuerſas factiones die ſexta decima cõmiſſa pugna, in qua nonnulli utrinq; occubuerunt, & die uigeſima nonnullis turmis Venetorum illuc appulſis, ut Gallis ibi in arce obſeſſis annonam ferrent, inde expulſis per Cremonenſes Guerrerio Cellano duce, & etiam Brixienſibus Bartholomeo Martinengo duce diripientibus agrum Cremonenſem per Ioannem Tinctum

multa

multa armatorum coacta manu fugatis, & ſpoliatis tercentū equeſtribus, & quinq; centum pedeſtribus Cæſare Feramuſca duce, & Brunorio Petra Cremonę, & Galeatio Pallauicino illuc uocato ad prę ſidium pro Sfortia ibi degētibus, eiusq; porta puleſella obturata, & illic tunc ſtella ſummi fulgoris hora decima octaua conſpecta uerſus ibi baptiſterium cum turmis papilionum. Veneti Aluiano duce ſupremo tentata per eos occupatione Veronæ, & redactis in ſui poteſtatem Valegio, & Fiſcheria, & Brixia per Laurentiū Ceritem pręter ibi arcem die uigeſimaſeptima Maij ingreſſi agrum Cremonenſem occuparunt Cremonam Theodoro Triultio duce, & Soncinatibus, & Laudenſibus, & alijs ibi regionis incolis peruentis in Gallos ex Cremona progreſſi ſunt uſque Piceleonem, & Cæſariani ſexcentum equeſtres, & bis mille pedeſtres egreſſi Veronam Rocandulpho, & regulo Bozuli ducibus ter centum uelites, & ſex centum pedites dimiſſos per Aluianum ad cuſtodiam ſancti Bonifacij, & ibi degentes abſq; ordine, dum aufugiſſent illinc Coloniam, inſecuti ſunt, & Colonia occupata, & direpta ibi ferè ad unum captiuarunt, & mox Suaprio capto, & direpto, & combuſto, & demolito ponte per Venetos impoſito ſuper flumine Adicis progreſſi ſunt uſq; Vincentiam, quam occupaſſent niſi ibi incolæ eam ad ibi prę ſidium ingreſſi fuiſſent. Et Genua per claſſem Gallicam illuc appulſam, Bernardino Pre Ioanne amyrata redacta fuit in ſui poteſtatem ope Antoniotti, & Antonij Adurnorum, & Ottoboni, & Sinibaldi Fliſcorū inimicorum Ioannis Fulgoſij ibi Ducis, & agnatorū ſuorum ob necem Hieronymi Fliſchi filij Ioannis Aloyſij cōmiſſa, per Ludouicum, & Fulgoſinum fratres Ducis illuc profectorū quatuor millibus pedeſtribus, & per eos fuſis mille pedeſtribus Fulgoſiorū ſibi occurrentibus Zaccaria

fratre

fratre Ducis captiuato, & mox occiſo unà cũ Ludouico, & illinc abeunte Iano dimiſſo per eum ad cuſtodiam ibi arcis Caſteletti Fulgoſino, & illic per Gallos creato Duce Antoniotto, & ſubminiſtrata annona illic Lanternæ illinc facto receſſu ad Spediã, eaq; direpta firmata claſſe in Portu Veneris. Et Galli Tramolia, & Io. Iacobo Triultio ducibus ex Alexandria ibi dimiſſo pręſidio ſub Sacramoro Vicecomite, & facta pugna inter ibi Gallos eo duce, ac Sforciadas, in qua multi utrinque occubuerunt, profecti Nouariam eã obſederunt, ac oppugnarunt ad principiũ Iunij. Et cum Suitenſes, & Rheti ad eius ſubſidium properaſſent, & alios expectarent, & Hiſpani ex agro Placentino curſitaſſent, ac diripuiſſent agrum Papienſem uſq; ad uicũ Iriæ diffiſi ea potiri, ipſa, apertis illius mœnijs dimiſſa inde pedem retulerunt ad uicum Riotæ illinc diſtantem per lapides duos. Et cum Suitenſiũ, & Rhetorum decem millia per Motiuum unum ex eorũ ducibus incitata illinc egreſſorum nocte triplici agmine alijs non expectatis in ſui ſubſidium properantibus ſub Georgio Alteſaſſo uiriliter Gallos id non expectantes inuaſiſſent, & utrinq; facto pręlio die ſexta Iunij per duas horas fęlici marte per illos fuerunt fuſi interceptis ex eorũ tormentis bellicis uiginti duobus, & pleriſq; impedimentis direptis, & occiſis ſupra decem millia, & ferè omnibus Germanis, & Guaſconis pedeſtribus unà cũ regulis Boemuntis, & Montis falconi, & Coriolano Triultio, & ex Suitenſibus, & Rhetis tantũ deſyderatis mille centum quinquaginta cũ Motiuo duce, ac Duce Bernenſium, & Antio Aimone duce Suitenſium indeq; aufugientibus Tramolia, & Triultio turmis equeſtribus in Galliam tranſalpinam. Et Veneti duce Aluiano hac audita ſtrage, ex agro Cremoneñ. nonnullis tormentis bellicis poſt ſe dimiſſis, ac Brixia, properantes Veronã

cam

eam defenſam per Roncadolphum ibi ad preſidiũ tribus millibus pedeſtribus, ter centum equeſtribus degentem oppugnarunt, & cum ipſam apertis eius mœnijs in ſui poteſtatem redigere non ualuiſſent ea dimiſſa irruperunt eius agrum, eoq; direpto ibi firmarunt caſtra per Balionũ eorum ducem ſeptem millibus pedeſtribus, & ſexaginta equeſtrib. expugnato Limiaco ibi ad ſui pręſidium duce Viliarde Hiſpano, & per eos munito Treuigio. Et Mediolanenſes, & alij, qui defecerant ad Gallos ſoluta multa pęcunia Suitenſibus ad Sfortiam redierunt. Et Cremonenſes ad ſui pręſidium uocarunt, & introduxerũt copijs Chriſtophorum Pallauicinum Bartholomeo Vitale duce Galeatio Sfortia Piſauri regulo ibi rectore. Et tunc per octo dies ceciderunt pluuiæ, & ultima die aer pręter modum fuit obſcurus, & multa tonitrua, & fulgura uiguerũt. Et Suitenſes, & Rheti irrumpentes Galliam ſubalpinam ibi Vercellas, ac Haſtam, & multa alia illic occuparunt, & inde ab ibi incolis eos accuſantes Gallis auxiliatos fuiſſe multam pęcuniarum ſummã extorſerunt, multamq; prędam abduxerunt. Et ex alijs Suitenſib. uiginti millia ſecũ iunctis Germanis equeſtribus quinque centum quinquaginta quinq; Cæſare Olderico duce in gratiam Maximiliani Cæſaris irrumperunt Burgundiam, eamq; diripuerunt, ac ferro, & igne uaſtarunt, & Tramolia ibi prorege eis occurrente decem millibus pedeſtribus, & mille equeſtribus ex pugna Nouarienſe in Italia incolumibus ſecum conductis repulſo, & ingreſſo Digiunum illud obſederũt, & ſibi per eum promiſſis quatuor centum millibus aureis pro medietate ſoluendis intra dies quindecim, & alijs intra trimeſtre, & Germanis ſeptuaginta millibus, & facta promiſſione, quòd Rex Gallorum ſublato concilio Piſano paruiſſet ſummo Pont. nec eius ſubditis in ipſum opem

tuliſſet,

tuliſſet, nec eos bello infeſtaſſet, ac dimiſiſſet Carolo Auſtriaco partem Burgundiæ ſibi ſpectantem, & Sfortiæ arces Mediolani, & Cremonæ, & nec eum, nec alios in dñio Mediolani, & Gallia ciſalpina uexaſſet, omni iure ſibi in eo dominio ſpectante ipſi ceſſo, & nec aliquos Suitenſes ad ſui ſtypendium conduxiſſet, niſi ex licentia ſuorum rectorum, & Rex hæc omnia approbaſſet, habitis à Tramolia pro eorum obſeruatione obſidibus, inde redierunt dómum, & cum Rex hęc approbare noluiſſet, ſęuierunt in Duces ſuos. Et Genuenſes, dum Octauianus Fulgoſius habitis à Cardona tribus millibus Hiſpanis Marchione Piſcariæ duce Genuæ ſe appropinquaſſet, & Fliſchi, & Adurni autoribus Hieronymo, & Antoniotto, ut patriam à bello liberarent, inde Spediam abijſſent, eamq; occupaſſent cum multis alijs in ipſa regione, & Genuā dimiſiſſent Fulgoſijs, ſe uendicarunt in libertatem, & ibi Octauianus factus fuit Dux per eum numeratis Hiſpanis octuaginta millibus aureis, et Adurnis, et Fliſchis ex Spedia illuc profectis, et per illos obſeſſa Genua inde repulſis graui ſtrage, tentarunt arcem ibi Lanternæ ad eam factis cuniculis demoliri. Et claſſis Gallica ea munita ex mari Thyreno traiecit in mare Normanicum. Summus Pont. et Hiſpaniæ, et Angliæ Reges, et Genuenſes fędus percuſſerunt aduerſus Gallos, et Louagnus arcis Mediolani, et Ioannettus de Herbo uilla Benonus cognominatus arcis Cremonæ pręfecti oppreſſi graui inopia, ac diffiſi auxilijs Regis illas dimiſerunt Sfortiæ. Et Suitenſes ſibi per eum promiſſis aureis ducentum quinquaginta millibus, & quotannis per annos uiginti quinq; quadraginta millibus aſſumpſerunt eius, ac dominij ſui patrocinium. Et Hiſpani recepta Genua regreſſi ſunt in agrum Placentinum, et inde profecti Bergomū eo ſibi dedito, ac expugnata, & direpta Piſcheria

ria Cardona,& Columna,et Marchione Piſcariæ ducibus progreſſi ſunt in Venetos caſtramentantes in agro Veronenſe, et eis pedem referrentibus ultra Adicē, et Baliono ducentum equeſtribus, et tercentum uelitibus,et bis millibus pedeſtribus profecto Triuigium,et Aluiano reliquo exercitu Patauium; eoq; munito propugnaculis, iunctis ſecū Cæſarianis, et per ipſos receptis Vincētia, peninſula Rhodigij, et Limiaco, et alijs dimiſſis ꝑ Venetos,et caſtris firmatis Montagnanæ, inde exhortatione epiſcopi Gurgenſis profecti Patauium illud obſederunt exercitu decē millium pedeſtrium, mille tercentum equeſtrium,et quatuor centum uelitum, et ibi utrinq; cōmiſſo prelio ex eis occubuerunt circiter quatuor millia, et ex Venetis tria millia, et illuc ſuperuento Gurgenſe ſex centum pedeſtribus,et ducentum equeſtribus pontificijs ipſum oppugnarunt,et factis cuniculis ad illud,ipſiusq; apertis menijs graui oppreſſi penuria eo dimiſſo illinc abierūt Vincentiam. Cæſar, et Margarita eius filia Gubernatrix Flandriæ pro Carolo nepote, & Henricus Rex Angliæ unitim arma pararunt in Regē Gallorū,& Angli duce Talbotto,ac Cæſar obſederunt de menſe Iunij Teroanam in Picardia munitam preſidio ducentum quinquaginta equeſtrium, & bis millium pedeſtrium,& cum Rex Angliæ unà cum Carolo Duce Sumerſeti alio exercitu illuc acceſſiſſet, & circa eā extarent quadraginta millia pedeſtrium, & quinq; millia equeſtrium Anglicorū,& totidem pedeſtres,& equeſtres bis mille Germani, & ex Gallis triginta millia pedeſtrium, & tria millia equeſtriū Longeuillano principe Rhotolini duce irent illuc,ut ei opem,& annonam ferrent, Angli,& Germani dimiſſa parte exercitus ad Teroanā eis occurrentes ad Chignattum uicum ad euentu mox nuncupatā Calcariam, à Teroana per tria millia paſſuum diſtātem,

ibi

ibi utrinq; cõmiſſo prelio die quinta decima, & uigeſima quarta Auguſti ipſos profligarunt Longeuillano, & regulis Baiardo, Onio, & Claramonte captiuatis, & ductis in Angliam, & occiſis Berna, Buſino, Biandono, & Paliſſa, & utrinq; ſexdecim millibus in exercitu Gallorum militantibus decem millibus Germanis ex Ducatu Geldriæ. Et Cæſariani, & Angli Theroana ſtatim potiti ea demolita profecti Torniacum olim Neruios illud obſederunt, & in ius ſuum compulerunt ſibi ſolutis per Gallos ibi obſeſſos aureis centum millibus pro eorum redemptione, Fano ſancti Quintini eorum quinq; millium preſidio munito. Et Iacobus Rex Scottorum ſororius Regis Angliæ exercitu quadraginta millium armatorum Vrſeo duce in gratiam Regis Gallorum irrumpit Angliam, & ſibi eam diripiẽti occurrente Hauardo Surreo ibi dimiſſo rectore per Regem unà cum Catharina uxore, & Scottis ablata aliqua preda, eiſq; illata graui ſtrage expugnauit, ac diripi iuſſit Norbanã, & mox obſedit Berniccum, & ad Tuendã die decima Septembris facto utrinq; conflictu profligati fuerunt Scotti ex eis unà cum ipſorum Rege occiſis circiter duodecim millibus, & octo millibus captiuatis, & uiginti duobus tormentis bellicis magnis, & multis alijs amiſſis, & ex Anglis deſyderatis octo millibus, & totidem captiuatis. Et Cæſar in Germaniã, & Rex Angliæ in Angliam factis inducijs cum Rege Gallorum redierunt. Et Rex Angliæ Ducem Sofferti æmulum ſuum, & ex Anglia in Galliam, ad ibi Regem profectum, & inde reuocatum in Angliam, & ibi captũ decapitari iuſſit. Et Laurentius Cerites dux Venetorum ad preſidium Cremæ inde die tertia Iunij profectus Bergomũ, quod tenebant, & ualde opprimebant Hiſpani, illud cum arce occupauit ibi plurimis ex eis occiſis, & Franciſco Spudeo eorum Queſtore

cum

cum parte aureorum uiginti quinq; millium exactorum à Bergomenſibus captiuato, illuc prēmiſſo Matheo Cagnola Bergomēſe tribuno impigerrimo eius cohorte, & alijs copijs etiam Rentij tunc ingreſſis agrum Cremonenſem, eūq; diripientibus, & per Soncinates, & Romenengates, & alios ibi incolas aſſumptis armis repulſis ex illis occiſis ultra centum, & multis alijs uulneratis. Et Sforciades ſibi iunctis tercētum Hiſpanis ex mille, quibus Antonius Leiua eorū dux ſecum iunctis alijs bis millibus pedeſtrib. & centum equeſtribus ſub Antonio Co. Lodronij obſederat per menſem Pontiſuicum, ipſumq; ſuppeditarat, die ultima Iulij Siluio Sabello, Oldrado Lampugnano, & Cæſare Ferramoſca ducibus Bergomū recuperaturi, eius agrum ingreſſi fuerunt, ipſumq; diripientibus occurrēte Rentio, & utrinq; cōmiſſo prēlio pari marte illud obſederunt, & per Venetos illuc ad auxilium tranſmiſſis ſex centum equeſtribus ſub Chriſtophoro Albanenſe, & Sabino de Lantijs eis occurrerunt, & hinc inde commiſſis multis leuibus prēlijs diuerſo marte, in quibus occubuit Guerrerius Cellanus Cremonēſis ductor equeſtrium Sfortiadū, & tandem profligatis Venetis receperunt, ꝑ Bergomenſes multo ære numerato Hiſpanis, quibus ſe ſubiecerunt excluſis Sfortiadis ſibi infenſis ibi conſtituto rectore Mathēo Granatino, qui cum factis cuniculis ibi arcem in ſui poteſtatem redigere tentaſſet ex pillula à tormento bellico emiſſa fuit occiſus, & mox per ibi milites arce dimiſſa, & adhuc ex Rentij copijs tercentum equeſtrib. & quinq; centum pedeſtribus Mathēo Cagnola, & Marcello Valla Romano, & multis alijs ducibus egreſſis Cremam, & ingreſſis Bergonium, & ibi captiuatis Capuſio Procere, & Antonio Ripamera duce Hiſpanis, cum pēcunijs, quas à Bergomenſibus receperant. Et cū Sfortiades, & Hiſpani

ercentū uelites, & equeſtres octuaginta,& alij pedeſtres
um bis millibus euocatis ex monte Briãtiæ eos illinc abe
ntes inſequuti fuiſſent, Rentius ipſis occurrens copijs
uis,& cum illis prelio congreſſus eos profligauit. Et Cę
ſariani Maranum in Iſtria iuxta mare dolo quoq; occupa-
unt. Et dū Veneti illud recuperaturi Io. Paulo Manfro-
nó, & Baldeſare Scipiono ducibus, ac Andrea Lauretano
egato obſediſſent, & Chriſtophorus Frangipanes eius
atie ad ſubſidium illuc profectus fuiſſet cõmiſſo etiam ibi
utrinq; prelio Venetos fudit ex eis multis occiſis. Et alij
Cęſariani,& Hiſpani ex Vincentia curſitarunt,ac diripue-
rũnt, ferroq;, & igne euerterunt agros Vicentinũ, & Pa-
tauinum uſq; ad ſtagna Venetorum. Et cum Aluianus,
ut eis reſiſteret egreſſus Patauium ibi dimiſſo pręſidio cõ-
gruo exercitu pedeſtrium ſeptem millium, equeſtrium
quatuor millium, & uelitum bis millium ſub multis inſi-
gnibus ductoribus,& tribunis Italis Andrea Grito,& An-
drea Lauretano legatis,& munita uallis,& aggerib.utraq;
ripa Bachilionis, & Rhenonis fluminum, & impeditis iti-
neribus, illucq; accerſito ex Treuigio,& ſecum iuncto Ba-
liono eius atie, & illinc Theodoro Triultio eius copijs de-
ſtinato ad pręſidium Vincentiæ ipſis redeuntibus graui
pręda onuſtis Veronam occurriſſet, et per illos traiecto
flumine Bachilionis ipſos inſequente, ac laceſcente Ber-
nardino de Antoniola eius turma uelitum, in Venetos
quadrato agmine primum ducente Cardona, et extremũ
Columna cõuerſi, et cum eis inuito Aluiano, ſed incitato
per Lauretanum cõmiſſa pugna die ſeptima Octobris Ba-
liono tenente dextrum cornu, Antonio Pio ſiniſtrum, et
Aluiano medium agmen ipſos profligarũt ex eis tum oc-
ciſis, tum ſubmerſis circiter ſeptem millibus, inter quos
fuerunt quatuor centum equeſtres, et Pius, et Conſtan-
tinus

tinus eius filius, et Lauretanus legatus cum multis alijs inſignibus proceribus, nobilibus, ductoribus, ac tribunis, et captiuati fuerunt Balionus, ac multi alij etiam inſignes nobiles, et ductores, et tribuni ex eo exercitu Veneto. Et Aluianus unà cũ Grito altero legato reliquo exercitu properauit Triuiliũ, et Patauiũ. Et Cæſariani, et Hiſpani paucis ex eis deſyderatis adhuc incurſatis, et depopulatis ac ferro, et igne euerſis agris Patauino, Triuiſano, et Veronẽſe, et peninſula Rhodigij ſupuenta hyeme pro parte ſubſtiterunt in agro Vicẽtino, et uicis finitimis, et ꝓ parte iuerunt in agrum Brixienſem ad hyberna. Et Columna ducentum equeſtribus, ducentum quinquaginta uelitib. et bis millib. pedeſtribus ingreſſus agrum Cremonenſem hybernatus fuit Soreſinæ, et Romenenghi. In mari Normandico claſſes Anglica, et Gallica nonnullas pugnas cõmiſerunt inuicẽ, in quibus occubuit Odoardus filius Co. Surenſis pręfectus Anglicæ, et per nauem Anglicam cum duabus Gallicis cõmiſſa pugna, et omnibus combuſtis, et ex eis bis millibus, et ultra utrinque deſyderatis, et mille quinq; centum ſubmerſis in mari utraq; claſſis inde abijt, et Gallica die quintadecima Octobris in mari Anglico ex procella remanſit diſſipata. Et die decima Februarij fuit ingens terremotus, et mons ad finem Italiæ, et Orobiorũ ſupra Belinzonam in Ducatu Mediolani corruit, et impedito ob id cursu aquarum fluminis Breuij in alueũ Ticini, et occupatis ibi per eius aquas labentes in lacum Verbani nõnullis pagis factus eſt illic alius lacus longitudinis milliarij. Et apparuerunt duo ſoles in mane duorum dierũ, et earum noctibus totidem lunæ. In uniuerſa ferè Italia peſte, et fame ſęuientibus. Et Cremonæ pretore pro Sfortia Bernardo de Comitibus Patauino ſicarijs quamplurimis de menſe Decemb. extremo ſupplitio affectis Matheo

Mario Buſſetano ſcelerum uindice in dominio Mediolanenſe.

Anno ſubſequuto Chriſtophorus Frangipanis Germanis bis millibus quinq; centum pedeſtribus, & quinq; centum equeſtribus, & Boemis octo centum, & Auſtriadis mille, & turma Crouatorum de menſe Februarij obſedit Aſopum, quod ſolum ex Foro Iulij permanſerat in fide Venetorum, & per Hieronymum Sauornianū ibi ducem ad pręſidium eius copijs in ipſum illud oppugnantē facta eruptione repulſus fuit graui ſtrage, ac multorum cæde. Et Aluianus prodita in lucem coniuratione in eum facta per Cæſarianos ab ipſis in Patauiū deſtinatis ſiccarijs ad eum occidendum, ut ipſo ſublato facilius occuparent Patauium, & captis ſiccarijs, & ultimo ſupplicio affectis, ex Patauio profectus in auxilium Aſopij ducentū equeſtrib. quinq; centum uelitibus, & ſex millibus pedeſtribus cum tormentis bellicis leuibus, & expugnato Padernono, ubi ſe firmarant Germani equeſtres Ricino duce, ut eum progredi impedirent. Et cū Frangipanis dimiſſo Aſopo inde abijſſet ſecum coniuncto Sauorniano eius copijs, ipſum fuit inſequutus, & aſſequutus, & cum eo prelio cōgreſſus profligauit ipſo, & multis alijs uulneratis, & multis alijs occiſis, eiq; adeptis ſeptem tormentis bellicis, quibus oppugnarat Aſopum, & omnia ibi occupata per Cæſarianos pręter Goritiam, & Gradiſcā recepit. Et dum equeſtres ſeptem centum, totidem uelites, & tria millia quinq; centum pedeſtrium Daualo, & Alarcono ducibus ſecum cōiunctis Germanis mille quinq; centum Veronam egreſſis ex Montagnana, & Colonia concurſarent, ac diriperent agrum Patauinum uſque Patauium, & eis reſiſtēte Antoniola erumpente Vrbiculā uelitibus tercentum illuc profecti ipſam obſediſſent, ac cępiſſent die uigeſima tertia Iunij

nij unà cum Antoniola,& eius uelitibus,& Veneti aduerſus eos collegiſſent ibi, & ad Vincentiam, & Maroſticam omnes copias, quas habebant in ea regione, ex Foro Iulij redijt Patauium,& inde egreſſus ſeptem centũ equeſtrib. mille uelitibus, & ſeptem millibus pedeſtribus caſtra firmauit in agro Vicentino, & mox pedem retulit in agrum Patauinum. Et Cæſarianis oppreſſis penuria dimiſſis ibi occupatis pedem referrentibus progreſſus recepit Ateſte ibi captiuatis octo centum uelitibus ſub duce Coruiera, & auctis copijs in eos caſtramentantes ad Montagnanam profectus illos prouocauit ad prelium, eisq; regredientibus in peninſulam Rhodigij curſitauit, ac diripuit ibi oĩa uſq; Veronam, & per Malateſtam Balionum ducem uelitum Albanenſium eis locatis in inſidijs in montibus Veronenſibus, & per ipſos prouocatis Cæſarianis ad preliũ, & in eos irrumpentibus profligatis ad uicũ ſancti Martini Zacharia Germano, Gotifredo Calcadio Veronenſe, & Alphunſo Romano ducibus captiuatis. Et Cardona dimiſſis ad preſidium peninſulæ Rhodigij tercentum equeſtribus, & mille pedeſtribus regreſſo inde ad opem agri Veronenſis in Aluianum progreſſus in eam peninſulam Rhodigium ibi cepit illic tercẽtum alijs equeſtribus captiuatis unà cum Garſia Meritio duce illinc tranſmiſſo Venetias,& alijs, qui ibi erant ad preſidium Inſulæ ea dimiſſa profectis uerſus Ferrariam, eam totam ſibi uendicauit cũ Limiaco Malateſta duce. Et Sfortiades de menſe Maij reparatis uirlbus, & direptis agris Cremenſibus ducentum equeſtribus, ducentum quinquaginta uelitibus, & bis millibus pedeſtribus Hiſpanis Cremam profecti illam munitam preſidio etiam totidem equeſtrium, uelitum, ac pedeſtrium obſederunt, & ibi utrinq; cõmiſſis diuerſis prelijs diuerſo marte, & facta ꝑ milites ibi obſeſſos Marcello

Valla duce eruptione in ipſos caſtrámentantes ad uicum Calcinate quàmplurimis equeſtribus ex eis captiuatis, eorumq; direptis caſtris capto Ferramóſca , ac direpto Vmbriano Antonio Filētino, & Baptiſtā Pientino ducib. eis etiam per Venetos profligatis, exutisq; prēda occiſo Filentino , & uulnerato Pientino , & nec multo pōſt mortuo cum multis alijs, & cum Rentius oppreſſus graui inopia nócte diei uigeſimi ſexti menſis Iulij facta eruptione ex Crema in Sfortiadas ducentū equeſtres, totidem uelites, & mille quinq; centum pedéſtres eam obſidentes, ut prefertur, ipſos inde repuliſſet ipſorum cōbuſtis impedimentis, eisq; adeptis tribus uexillis, & quatuor tormētis bellicis Petro Cagnola duce pedeſtrium, & Fortebratio equeſtriū, & graui illata eis ſtrage multis ex ipſis deſyderatis, & Cagnola uulnerato per Benedictum Salernum Cremonenſem Sfortiades pedem retulerunt Laudam. Et Bartholomeo Martinengo de Villa Clara, & Nicolao Scotto Rentij ducibus copijs coactis in agro Placentino illinc egreſſis agrū Cremonenſem, & ibi facta multa prēda die uigeſima ſeptima Octobris tranſmiſſis Brixiam, & eius tentata occupatione mox introductis in Cremam per Scottum mille quinq; cētum pedeſtribus , captoq; rurſus Bergomo bis millibus pedeſtribus, & nonnullis equeſtribus Mercurio Vipera, & Malateſta Baliono ducibus illuc deſtinatis die quinta Nouembris inde Hiſpanis, qui erant ad ibi prēſidium expulſis, & ex eis captiuatis centū equeſtribus, & mox illuc profecto Rentio quatuor centū equeſtribus, & ducentum uelitibus, Cardona, & Sabellus illuc accedētes die tertiadecima illud obſederunt, & oppugnarunt quatuor millibus pedeſtribus, quatuor centū equeſtribus, & ſex centū uelitibus eis uiriliter reſiſtente Rentio motis etiam campanis ex turribus eccleſiārū, & effuſis,

& ex

& ex eorum ære liquefacto excuſſis tormentis bellicis, & Scotto, dum ex agro Placentino per agrum Laudenſem illuc iret ad ſubſidiū octo centum pedeſtribus intercepto per mille ducentum Heluetios, & Rhetos,& captiuato,& conducto Mediolanum,& ibi decapitato,poſt multas Bergomi oppugnationes, & leuia pręlia ibi utrinq; commiſſa plurimorum cęde per Rentium factis inducijs cum Hiſpanis,& Sfortiadis,& ſibi,et militum ſuorum promiſſa incolumitate,ac bonorum dimiſſione, & per Bergomenſes ſolutis Hiſpanis, et Sfortiadis octuaginta millib. aureis pro illorum redemptione, & liberatione à depopulatione ex prudētia, et benignitate Columnæ Bergomum dimiſſum fuit die quinta decima Nouembris Hiſpanis. Et Colūna redijt eius copijs Cremam, eamq; obſedit, Et Hiſpanis, qui erāt ad obſidionem Bergomi munita Brixia præſidijs progreſſis in agrum Veronenſem aduerſus Aluianum caſtrametātem apud Limiacum,et ſecum coniunctis Alarcono,& Daualo eorum copijs, et alijs ex eis, qui erant ad pręſidium Piſcheriæ, & Veronæ, et alibi, et cum eo diripiente agrum Veronenſem cōmiſſo pręlio, in quo multi utrinq; occubuerunt. Aluianus dimiſſa peninſula Rhodigij regreſſus eſt in agrum Patauinū, et ibi iuxta flumen Adigis caſtra firmauit. Et Hiſpani, et Cæſariani hybernati ſunt in ea peninſula. Et Veneti etiam mari, et terris obſederunt Maranū Ioanne Veturio duce, et dum in eius auxilium Frangepanes mille pedeſtribus, et ducentum equeſtribus uoluiſſet accedere, Veturius ei occurrit, et innita pugna eis profligatis eum captiuauit, et tranſmiſit Venetias de menſe Iunij,et dum oppugnaſſent Maranum, inde repulſi fuerunt per Cæſarianos, qui ibi erant ad pręſidiū,et mox,cū reparatis uiribus illuc redire intenderēt. Et ex Germanis,Crouattis,et Boemis mille equeſtres, et

tria millia pedeſtriũ properarint ad eius opem, timentes ab illis opprimi, inde abierunt Vtinum, & Ciuidate, unde, dum Germanis, & alijs concurſantibus, & diripientibus ibi regionem, ut id prohiberent occurriſſent, captus fuit per eos Veturius, & dum ſecum coniunctis alijs quatuor centum equeſtribus, & mille ducentum pedeſtribus occupato Monte Falcono adhuc incurſata, & direpta regione ipſa obſediſſent Ciuidate, & Malateſta de Soliano ſexcentum equeſtribus, & bis millibus pedeſtribus, & Sauornianus alijs bis millibus in illos trãſiuiſſent, utrinq; cõmiſſa alia pugna aliquorum cęde eos inde repulerunt, & qui redierunt domum. Summ. Pont. Perſis per Turcas profligatis tranſmiſſis legatis ad Cæſarem, Reges Gallorum, Hiſpanorum, Anglorum, & alios Principes, & ciuitates liberas chriſtiani nominis omnes adhortatus fuit ad mouendum arma unitim in Turcas, & ut facilius fieri poſſet, operatus fuit per Cæſarẽ, Reges Hiſpaniæ, & Angliæ fieri inuicem inducias per annũ cũ Rege Gallorũ, ac Suitēſes, & Cęſarem, ac Venetos procurauit conciliare, & ſibi eorũ cõmiſſa controuerſia, declarauit inter eos eſſe pacem, cõditionibus per eum exprimendis intra annum, & per Cæſarem dimiſſis Patauio, & Vincentia Venetis, & per ipſos ſibi Triuigio, pęnesq; ſe Crema repoſita, & per Cæſarem intra menſem ratificata hac declaratione, ei per ipſos ſolutis aureis uiginti quinque millibus, & totidem intra trimeſtre, & per ſumm. Pont. ſibi ſolutis aureis triginta millibus ab ipſo obtinuit Mutinam inde ex eius arce expulſo Rongono, ipſiusq;, ac Regij, Placentiæ, & Parmæ creauit Ducem Iulianum fratrem ſuum, affectans etiam occupare Ferrariam, & eum fratrem ipſius requiſiuit creari Regem Neapolis. Et Rex Gallorum intendens recuperare dominium Mediolani, & ob id ad bellum ſe accingere, tentauit

habere

habere in partes ſuas Suitēſes, eis oblatis aureis quatuor centum millibus, & in futurum alijs octo centum millib. & ut facilius uotum ſuum adimpleret, transmiſſis legatis ad ſummum Pont. eum exhortatus fuit ipſi adhęrere, ſed Cęſar, & Rex Hiſpaniæ id ſibi diſuaſerunt, & Suitenſes ſe obtulerunt habitis pro eorum ſtypēdio menſuatim ſex millibus aureis impedire Gallis iter in Italiam, & alijs quadraginta millibus irrumpere Burgondiam uiginti millib. Et Rex Gallorum deſponſata Claudia eius primogenita die decima Octobris Franciſco Valeſio, die quintadecima opera Lungiualenſis principis, & Rectoris Normandiæ cōtraxit pacem cum Rege Angliē ducta uxore Maria eius ſorore, cum dote aureorum quatuor centum millium ſibi dimiſſis Torniaco, & alijs occupatis ex Normandia per Anglos, eorum Regi per ipſum ſolutis aureis octo centū millibus infra annos duodecim, & in qua comprehenſus fuit Archidux Auſtriæ. Tres lunæ infectæ ſanguine cum circulis deſuper ignitis per duas noctes continuas, & duo ſoles in aurora apparuerunt. Et de menſe Nouemb. Romæ fuit terremotus, & fulgure fuit percuſſa arx Adriani inde excuſſa imagine Angeli, & cadentibus frequentibus pluuijs in immenſum creuerunt Tyberis, Padus, & alia flumina Italiæ, & die quinta Auguſti Cremonæ, & in eius agro cecidit grando inſtar ouorum gallinaceorum.

Anno Milleſimo Quingenteſimo Quinto decimo Redemptionis humani generis Ludouicus XII. Gallorum Rex, dum maturæ ętatis nimis incumberet Veneri cum noua nupta, infirmatus die decima Ianuarij anno decimoſeptimo regni ſui obijt, & die uigeſima quarta Franciſcus Valeſius filius Caroli filij Ioannis ex Ludouico primo Duce Aurelienſiū, & Valentina Vicecomite eius gener Dux Engolinenſium, & nepos Filiberti Ducis Allobrogum ex 1515

Ludouica eius ſorore, & ex Ducibus Aurelienſium anno-
rum uiginti duorum de more apud Rhemos fuit corona-
tus Rex Francorum, qui percuſſo fœdere cum Cæſare, &
Carolo eius nepote ipſi deſponſauit Rhenatam eius co-
gnatam annorum quatuor cum dote ſex centum millium
aureorũ, & Ducatus Bituricum, per Cæſarem ceſſo omni
iure ſibi ſpectante in dominio Mediolani,& Britania Regi
Gallorum, & in quo fœdere fuit comprehenſus Dux Gel-
drenſis, & confirmata pace cum Rege Anglorum, & ten-
tata cum Suitenſibus, ac ſummo Pont. deſtinatis Romam
ad eum legatis Gulielmo Budeo,& Antonio Maria Palla-
uicino, & receptis in eius partes Venetis, ac Genuenſibus
Octauiano Fulgoſio eorũ Duce, ipſis inſcijs iam ſibi fœde-
rato, ac Duce Ferrariæ, & Principe Mantuæ, & contracta
amicitia cum Ducibus Geldrenſe, Cliuenſe, ac Legienſe,
& nupta ſorore Caroli Ducis Borboni eius magiſtri mili-
tiæ Duci Lothoringiæ, & aduerſus eum, ac Venetos per-
cuſſo fœdere per ſummum Pont. Regem Hiſpaniæ, ac Flo-
rentinos, & Suitenſes, qui promiſerunt ſibi ſolutis aureis
triginta millibus menſuatim inuadere Burgondiã, ac Del
phinatum, & Rex Hiſpaniæ Regi Gallorũ ad Galliæ fines
mouere bellum, & nec ab eo deſiſtere, donec dimiſiſſet li-
berum dominium Mediolani, & ipſum coacto exercitu
bis milliũ quinque centum equeſtrium, & octo millium
uelitum ſub Duce Borboni,& Principe Boiorum,& Auer
norum, & pedeſtrium quadraginta millium alijs bis mil-
libus habitis à Duce Genuenſium ſub Nicolao Fulgoſio,
& alijs copijs auxiliarib. à Duce Allobrogum eius auun-
culo deſcendit cum eo, ac Ducibus Lothoringiæ,& Genæ
in Italiam ductore Io. Iacobo Triultio per uias alpiũ inuſi-
tatas clam Suitenſibus pro Sfortia conſueta eorũ itinere
occupantibus, & ex quibus forent decem millia Suſis, to-

tidem

tidem apud Pinarolum, & octo millia Salutij, cardinale Sedunenſe eorum duce, à legato apoſtolico. Et Regio, ac Parma, & Placentia munitis pręſidio pontificiorum, ac Florentinorum Laurentio Mediceo duce. Et Cæſariani agro Vicentino curſitato, ac direpto Veneris ſibi occurrentibus Aluiano duce utrinq; cômiſſo prælio inde ipſos repulerunt, eisq; pedem referrentibus Patauium regreſſi ſunt multa pręda Veronam. Et Proſpero Columna degente equeſtribus mille quinque centum apud oppidum Villæ franchæ Galliæ ſubalpinæ, die quintadecima Augu ſti illuc profectis ſex centum equeſtribus, & mille pedeſtribus reguli Albricotti, & Paliſſæ per eos ex inſperato, captiuato, & tranſmiſſo in Galliam unà cum Petro Morgano eius L. T. ac Brancaleone, & Co. Policraſti, Cæſare Ferramoſca, & Hieronymo Oldoino Cremonenſe ex eis ducibus, & multis alijs militibus, et plurimis utrinq; occiſis. Suitenſes Gallis caſtramentantibus apud Taurinũ direptis Villafranca, Cliuaſco, et Vercellis ſibi annonam denegantibus progreſſi ſunt Nouariam. Et cum per Gallos receptis Caſtelatio Alexandrino, Derthona, & Vercellis, & interceptis pecunijs ſibi tranſmiſſis per ſummum Pont. pro eorum ſtypendio tractata compoſitione cum Rege, eisq; intendentibus ex Nouaria abire tranſmiſſis alijs pecunijs per Regem Hiſpaniæ, & ſolutis pro eorum ſtypendio ibi ſubſtitiſſent, et mox profecti Galaratum illic expectarent ex alijs uiginti duo millia. Rex recepta Nouaria cum ibi arce ſibi prodita per Ludouicum Ancianum Cremonenſem cognominatũ Ficum illius pręfectũ motis caſtris ex Vercellis iuit Papiam, Triultio duodecim millib. ex eo exercitu in uico Binaſchi ſubſiſtente, & inde mox progreſſo Mediolanum ſeptem millibus pedeſtrib. & tribus millibus equeſtribus, cum Suitenſibus condenit

Duce Allobrogum,ac fratre,& Odetto Fuſio regulo Lautrecchi autoribus ſecum habere pacem donec uixiſſet, & poſt reſpectu eius ſucceſſorum per decennium ſibi dimiſſis uallibus, quas tenebant ex dominio Mediolani,& ſolutis aureis ſexcentum millibus ois olim promiſſis per Tramoliam, & alijs tercentum millibus, & quotannis alijs quadraginta millibus, annullata tñ penſione aliorum quadraginta millium olim ſibi facta,ac nupta Sfortiæ nobili Gallica cum dote Ducatus Namurtij annui redditus aureorũ duodecim millium, ac data turma equeſtrium quinquaginta, & ꝙ in hoc fœdere cõprehenderentur Summus PP. per eum tamen dimiſſis Regio,Parma,ac Placẽtia, & Dux Allobrogum, & Marchio Montisferrati, ſed cum mox ſuperuentis alijs Suitenſibus, hęc imperfecta remanſiſſent, & ex eis triginta millia Mediolanum properaſſent,& octo millia ab alijs diſcordando Alberto Petra, ac Deſpaſio ducibus redijſſent domum, & ſeptem centum equeſtres, octo centum uelites, & quatuor millia pedeſtrium ex Hiſpanis dimiſſis Veronæ ad ibi prẹſidium ſex centum equeſtribus, totidem uelitibus,& bis millibus pedeſtribus Germanis ſub Marco Antonio Columna, & Brixiæ mille ducentum Germanis pedeſtribus, ex Verona, & Laurentius Mediceus recepta per eum Ruberia à Guidone Rongono ſibi ſolutis aureis duodecim millibus, alijs equeſtribus ſeptem centum,octo centum uelitibus,& quatuor millib. pedeſtribus acceſſerint Placentiam,& Sedunenſis ex Cremona illuc eos adijſſet ad principium Septemb. Nicolao Fulgoſio quinquaginta equeſtribus, & alijs eius cohortibus agrum Laudenſem, & Rentio bis millibus pedeſtrib, & quinq; centum uelitibus uſq; Cremonã curſitantibus, ac diripientib. Et per Rentium die uigeſima quarta Julij expugnato Caſtroleonis,unà cum Sexto,Paterno,& Grumello

mello ibi cum ruralibus cõmiſſa pugna, in qua multi illic perierunt, & dum mox regreſſus fuiſſet Bordolanũ facta in eum irruptione per Cremonenſes, eoq; ibi cum incolis cõmiſſo alio prelio in quo multi etiã occubuerint, capto, & direpto, & inde multa preda reuerſo Cremã, Cremonæ rectore Ambroſio Mayno, nouem centum equeſtres, & mille quatuorcentum uelites, & quatuor millia pedeſtriũ Venetorũ ex peninſula Rhodigij Aluiano duce illuc properarũt, & inde die octaua iuerunt Soreſinã, & inde Laudam, & cum Gallis caſtramentantibus in uico ſanctæ Brigidæ inter Mediolanum, & Melegnanum, pontificij, & Hiſpani impoſito ponte ſuper flumine Padi exhortati per Sedunenſem eo traiecto irrumpiſſent agrum Laudenſem, & ibi facto prelio cum Gallis ſibi occurrentibus inde multis ibi cadentibus repulſi, & inter ſe diſcordes, & nec ſibi inuicem fidentes regreſſi fuiſſent Placentiam, & Rentius orta diſcordia inter eum, ac Aluianum Laude, ubi erant, direpta illinc ſe contuliſſet ducentum equeſtribus, & totidem uelitibus ad ſtypendium ſummi Pont. Suitenſes habitis à pontificijs in auxilium quatuor centum uelitibus ſub Ludouico Vrſino Com. Pitiliani, & Mutio Columna incitati per Sedunenſem ad eos ex Cremona profectum Mediolanũ, ab eo facta eruptione in Gallos eos uiriliter aggreſſi fuerunt, & cum eis longe illis pluribus prelio audacter congreſſi die decima ſeptima Septembris uſq; ad horam quartam noctis, & ex tormentis bellicis Gallorum interceptis quindecim, et mox reliquo tempore noctis dato quieti corporis die ſequenti uſq; ad extremam laſſitudinem, et alia die graui odio, et Venetis opportunæ ſuperuentis in auxilium Gallorum iuſto itinere pedem retulerunt Mediolanum ex eis occiſis nouem millibus dimiſſa uictoria cruẽta Gallis, ex ipſis deſyderatis quatuordecim

millibus

millibus pedeſtribus,& ſex centum equeſtrib. cum multis proceribus, ac ducibus, inter quos fuerũt principes Talamonij, Sancerri, Sãbricordis, Bouiſius, & Chiapinus filius Com. Pitiliani, & deluſi per Hiſpanos, & pontificios nõn ſibi dato auxilio iuxta fidem datam Sedunenſi petito, nec habito ſtypendio à Sfortia, eiq; ad ſui preſidium dimiſſis mille quinq; centum, & data fide quamprimum redeundi ad eius opem regreſſi ſunt domum. Inter Cremonenſes factioſos etiam cõmiſſa pugna ad forũ maius Cremonæ, & ibi occiſo Apollonio de Multisdenarijs, Sfortia eis Suitenſibus mille quinque centum, & quinq; centum Italis, Hieronymo Morono, Ioanne Gonzaga, & nonnullis alijs nobilibus Mediolanẽ. ingreſſus fuit arcem Mediolani inde tranſmiſſo Franciſco fratre in Germaniam ad Cæſarem ab eo petitum auxilium aduerſus Regem Gallorum, qui erecto in loco cõflictus pro memoria uictoriæ templo ibi per triduum celebrari fecit miſſam ſolemnem pro ſuffragio aĩarum ibi occiſorum, & per Mediolanenſes tranſmiſſis oratoribus, & eius exercitui ſolutis aureis tercentũ millibus, ipſoq; recepto in Ducem ſuum iuit Mediolanũ, & cũ Suitẽſes ei dimiſſis Vallibus, ac Belinzona pręter ibi arcem, ac Lucerna cum arce ſolutis ibi cuſtodibus aureis ſex millibus, & Rheti retenta Clauenna próperaſſent domum. Et Galeatius, & Chriſtophorus Pallauicini equeſtribus, & pedeſtrib. ſe recepiſſent Cremonam ad ibi auxilium, eam die ultima Septembris Theodorus Triultius noĩe Regis Gallorum ingreſſus fuit. Et Sfortia obſeſſus in arce Mediolani per Petrum Nauaram, & ad eam factis cuniculis, & in uico Gariboldi Ducatus Mediolani uiſis duobus equeſtribus in aere congredi, eoq;, qui uiſus fuit apparere ab occidente, & ab ea parte, ubi extat Gallia, et ſtaturæ pluſquam humanæ pręualente, & flumine Brembio

bio in alpibus Rhetijs effuſo in lacũ Verbani diruto ponte quo coniungebatur alueus Ticinij ultra milliare, & uico ibi uicino cohorte Eluetiorum, quæ illuc ſe retraxerat; ac ibi incolis uſq; ad unum ſubmerſis, & ibi regione per duo decim millia paſſuum inundata territus his preſagijs, ac diffiſus uiribus ſuis, cum eſſet iners, & uilis animi, & crapulæ, & libidini tantũ deditus ſe Regi permiſit die quarta Octob. ſibi dimiſſa ea arce cũ toto dñio Mediolani, ei promiſſis ꝑ Regẽ ſolui, donec uiueret in Gallia, ubi debebat morari, aureis triginta quinq; millibus quotannis, et tunc alijs undecim millibus pro ſoluendo ære alieno, ac ſtypendio Suitenſibus, qui ſecum erant autoribus Morono, & Gonzaga eis dimiſſis ipſorum bonis, quæ habebant in eo dominio, ac promiſſa Gonzaghæ annua penſione, & celebratis ſuper iſtis inſtrumentis, ductus fuit in Galliam trãſalpinam. Et Rex receptis in ſui gratiam Galeatio Viceco mite, & alijs, qui ſequuti fuerãt partes Sfortiæ; & tractata compoſitione per Ducem Borboni cum Suitenſibus medio ducum ſuorum toto fuit potitus dominio Mediolani. Et Aſula, & Lunatum defecerunt à Principe Mantuano ad Venetos, ac per eos fuit expugnata Piſcheria tercentũ Hiſpanis ad eius ſubſidium profectis; profligatis. Et ſum. Pont. dimiſſis Placentia, & Parma Regi Gallorũ permiſſis inde abire eius copijs, ac Hiſpanorum incolumibus, quo uolu erunt, cum ipſo percuſſit fędus, dimiſſo per eum tributo Florentinis, quod ſibi tenebant quotannis pendere; ipſiſq;, & Mediceis receptis in ſui protectionem, & Iuliano, ac Laurentio promiſſa annua penſione cum fęudo Iuliano in Gallia, ac Laurentio turma equeſtrium, & Franciſcum Mariam de Rupere ei, ac Mediceis infenſum, quia, cum fuiſſet ſepius dux ſupremus exercitus pontificij recuſaſſet ire cum Laurẽtio Mediceo aduerſus Gallos Placen-

tiam

tiam, excommunicauit, expulituè ex eius dominio, ac Piſauro, eoq;, ac uxore, & filijs profectis Mantuam Laurentium Mediceum nepotem ſuum ibi conſtituit Ducem ex autoritate cardinaliũ pręter Grimani Vrbini epiſcopi, & die decima ſeptima Decemb. conuenit cum Rege Bononiæ, & ibi triduo collocutus fuit, & firmauit fędus, & in ſui gratiam creauit cardinales Adurnum, Boiſenſem, ac pręſulem Conſtantiæ, & dimitti iuſſit Georgium Supráſaſſum pęnes eum captiuum, quia ſecutus fuiſſet partes Gallicas, & in ſui gratiam recepit Ducem Ferrariæ, eiq; promiſit dimittere Regium, & Mutinam ſibi tamen ſolutis aurejs quadraginta millibus per eum ſolutis Cæſari, & etiam Regi conceſſit nominationem pręlatorum ad beneficia, quæ in Gallia uacaſſent, ſed renuit in ſui gratiam recipere Ducem Vrbini. Et Rex in gratiam ſummi Pont. dimiſit Proſperum Columnam ſoluta tertia parte aureorum triginta millium eis, qui eum captiuarant, promiſſorum, ac promiſit eidẽ nõ tueri aduerſus ipſum Hetruſcos pręter Lucenſes, quos ſub protectione receperat ſibi ſolutis per ipſos aureis uigintiquinq; millibus, & data ſibi facultate per ſum. Põt. mortuo Rege Hiſpaniæ, qui infirmabatur, ſibi uendicare regnum Neapolitanum, decreuitq; ſumm. Pont. deſtinare ad Cæſarem legatum Egidium ſupremum moderatorem Heremitarum diui Auguſtini, ut dimitteret Venetis Brixiam, & Veronam. Et Rex mox redijt illinc Mediolanum, & dimiſſo omni exercitu pręter ſex centum equeſtres, quatuor millia Germanorũ, & totidem Gallos pedeſtrium deſtinatorum ad pręſidium ibi dominij ſub Borbonio illic conſtituto rectore, & Cremonæ pretore Guidone Matarono de Granopoli, & arcis pręfecto Ioannino de Arbouilla nuncupato Benono, & percuſſo fędere cum Suitenſibus ſibi promiſſis adhuc aureis

centum

centum millibus cum alijs tercentũ millibus ipſis per eos dimiſſis quibuſcunque, quæ occuparant ex dominio Mediolani, & ubi per eum fuiſſent requiſiti ad ſui ſtypendiũ, illud recipere, modo non militarent aduerſus eccleſiam, ac imperium, redijt ex Mediolano in Galliam tranſalpinã, & quinque pagi Suitenſium mox inſtigati in eum ad ſibi mouendum bellum per Regem Angliæ, ipſi noluerunt adhęrere. Et Cæſar, & Reges Hiſpaniæ, & Angliæ in ipſum quoq; percuſſerunt fędus. Et Iulianus Mediceus factus Dux Mutinæ, Regij, & Parmæ, ac Placentiæ rector perpetuus duxit uxorem Filibertam ſororem Caroli Ducis Allobrogum dote aureorum centum millium, & non multo poſt obijt. Maximilianus Cæſar de menſe Iulij durante bello Turcarum cum Adolito, Turciſq; diripiẽtibus fines Pannoniæ, et Illirij ad illis reſiſtendum, habuit comitia cũ cardinalibus Gurgenſe, et Strigonenſe, ac Regibus Pannoniæ, et Poloniæ, et legatis Regum Datiæ, Gottiæ, Boemorum, Marcomanorum, et fęrè oĩum populorũ Europæ chriſtiani nominis, et tractauit de bello inferendo Turcis, et nupſit Mariam eius neptem ex Philippo filio Ludouico filio Landiſlai Regis Pannoniæ, et Bonam Mariam Sfortiã ex Io. Galeatio, et Iſabella Aragonenſe Duciſſam Barri Sigiſmondo filio Regis Polloniæ, et Annã filiam Landiſlai deſponſauit Ferdinando etiam nepoti ſuo ex eodem Philippo filio. Veneti recepto Bergomo profecti Brixiam eã munitam pręſidio Hiſpanorum, & Germanorum mille, & quam unà cum Verona pro Cæſare Hiſpani, & Germani tuebantur, obſederunt, & dum ad eius pręſidium forent mille Germani, diffiſi ipſa potiri inde motis caſtris ituri Veronam, ut eam expugnarent, Bartholomeo Vrſino Co. Aluiani exercitus ſui ſupremo duce infirmato, & mortuo Ghedi, dum ibi ſubſtitiſſent, die ſeptima Octobris, & inde,

qui

qui erat ſexagenarius delato Venetias, & illic ſepulto, ſe-
rum iunctis Gallis ducētum equeſtribus, & ſeptem milli-
bus pedeſtribus ducibus Theodoro Triultio, & Notho
Sabaudię regreſſi Brixiam rurſus eam obſiderunt, & facta
in eos eruptione per Hiſpanos, & Germanos ibi ad prę ſi-
dium degentes, & utrinq; commiſſo pręlio multorũ cęde,
ibiq; adeptis decem tormentis bellicis, & combuſto pul-
uere ſulphureo ab eis fuerunt profligati Antonio Grima-
no, Dominico Triuiſano, Georgio Cornelio, & Andrea
Grito eorum legatis. De menſe Maij flumen Padi pręter
modum ob montem dirutum aquis Ticinij, ut pręfertur,
auctum fuit, & die uigeſima quinta Octobris fuit terre-
motus Cremonæ, & ſęuierunt peſtis, ac pęnũria illic, & in
tota Italia. Et Nicolaus Lugarus Cremonenſis Rhetor
clariſſimus, & qui Cremonæ docuit publicè litteras grã-
maticales, & humanitatis, & aliqua in eius ſcientijs com-
poſuit eleganti ſermone, ex hac uita migrauit.

Anno altero Galli, dum quotidie Hiſpani, qui tenebãt
Pontiſuicum irrumpentes agrum Cremonenſem, illum
diriperent, ipſum obſederunt, & in ſui poteſtatem redi-
gerunt nocte diei primi Februarij, qua uiguerunt uenti
ſeptemtrionales uſq; ad horam tertiã, qua uiſæ fuerunt
flammæ igneæ labi per aer ſerenum à plaga Septemtrio-
nali uerſus Meridionalem, & poſt graue frigus ſucceſſit,
& Alexandriæ in Gallia ciſalpina eadem hora noctis con-
ſpectæ fuerunt tres lunæ in aere per horam inuicem pu-
gnantes, & mox in unam ualdè ignitam cogi, et iuxta eã
eſſe caliginem, & in aurora pruina cecidit, quæ conuerſa
eſt in ſanguinem, & etiã uiſum fuit agmen gruum in aere
inuicem pręliari, & aquilã à Septemptrione ſuperuenire,
& una earum lacerata ipſas diuidere, & mox euanuiſſe.
Et Galli etiam tunc obſederunt oppidum Mirandulæ, &
Cæſa-

Cæſarianis ſubſiſtentibus Regij in ius ſuum compulerunt inde expulſo Io. Franciſco Picco, & introductis filijs Ludouici nepotis Io. Iacobi Triultij, & quam dum mox Io. Franciſcus coactis copijs tentaſſet recuperare, eum repulerunt, & Concordia mox obſeſſa, & oppugnata ꝑ ipſum illuc profecto ad auxilium Theodoro Triultio ſex cẽtum pedeſtribus, & ducentum equeſtribus, & utrinq; cõmiſſo prelio multi hinc inde ceciderunt. Maximilianus Cæſar facta eruptione per Hiſpanos, & Germanos bis millibus ad præſidium Brixiæ pro eo degentes ex ipſa in Venetos caſtramentantes propè ipſam per lapides ſex, eiſq; inde repulſis ex illis multis tũ occiſis, tum captiuatis, & Ioanne Fulgoſio, & Ioanne Corrado Vrſino eorũ ducibus copijs ſuis per ipſos tranſmiſſis in Germanorum tria millia per Cæſarem ad ſubſidium Brixiæ ex Germania per montes Tridentinos appulſos ad arcem Ancij Vallis Tropiæ eis ibi utrinq; prelio cõgreſſis, profligatis ex illis occiſis quingentis, & reliquis fuga profectis Lodronium illos illuc inſecutis Venetis bis mille quinq; centum pedeſtribus, & ꝑ ipſos capto Lodronio, & combuſto cum ibi arce munita per Germanos, & inter eos, et Hiſpanos, ac Venetos, dum utrinq; abducerent prædam ex agris Brixienſium, et Veronenſium commiſſis multis alijs leuibus prelijs in quibus multi occubuerunt Brixiæ opem, & annonam ſubminiſtrauit, & Suitenſibus quindecim millibus, & Germanis ſeptem millibus in Italia ꝑ montes Tridentinos deſcẽdit, & ſecum iunctis tribus millibus pedeſtribus Hiſpanis, et quinque centum equeſtribus, et alijs ducentum egreſſis Veronã ſub Marco Antonio Columna, unà cũ Bernardo Bibienna tituli ſanctæ Mariæ in porticu Cardinale, & legato Apoſtolico infenſo Regi Gallorum, cardinale Sedunenſe, & Galeatio Vicecomite, et multis alijs exulibus

Mediolanenſibus, & per eos inſtigatus Marcanono Germano exercitus ſupremo duce, et iunctoponte flumine Atheſi, dum Borbonius prorex in dominio Mediolani, Andreas Grittus legatus Venetorum, et multi alij proceres, et Duces Gallici haberent ob id comitia Cremonæ, illud traiecit flumen Venetis ſibi occurrentibus prẹlio repulſis multis utrinq; cadentibus, ac uulneratis, et Piſcheria occupata, direpta, et combuſta unà cum Valegio, et Lunato obſedit Aſulam munitam prẹſidio centum equeſtrium, et quatuor cẽtum pedeſtrium Ricino Aſulano ibi duce, et Venetis caſtramentantibus ad uicũ Clari, et Gallis bis millibus Cremonæ, et in eius agro degentibus, et ꝑ Cæſarianos facta incurſione uſque ad Pontiſuicum, die quinta decima menſis Martij, Veneti, et Galli in unum coacti Cremonæ ibi recenſiti impoſito ponte ſuper flumine Padi, et Nicolao Vairolo, et Viſtarino, et alijs Cremonẽñ. et Laudeñ. exulibus die ſequente ingreſſis Laude, et ibi domibus diuerſæ factionis direptis, et in eos facta eruptione per Gallos ex ibi arce, ad cuius prẹſidiũ erant, expulſis, et ſpoliatis, et facto ẽt alio leui prẹlio ad Quinzanum inter Gallos, et Venetos, ac Cæſarianos, ubi utrinq; multi obierunt, illinc repulſi fuerunt, die uigeſima ex Cremona, eis illic dimiſſis ad cuſtodiam tribus millibus pedeſtribus, et tercentum equeſtribus ſub Obegnino regulo, et Gonzaga principe Bozuli pedem referrentibus uerſus Piceleonem. Cæſar dimiſſa Aſula ingreſſus fuit agrum Cremonenſem, et ibi caſtra firmauit die uigeſima quarta, et ſecunda feria Paſchatis, Galliſq;, et Venetis abeuntib. uerſus Papiam miſſo die uigeſima ſexta Cremonã ficialẹ ad eam petendam, et data ſibi repulſa, et omnibus quæ ſunt intra Padum, Olium, et Abduã flumina prẹter eam, potitus, motis caſtris ex agro Cremonenſe iuit Caſſianũ,

etibi

et ibi facto alio leui prelio cū Gallis, et Venetis, et ex quibus multi Guaſconi, et Mediolanenſes, et alij utrinq; etiā ibi ceciderunt Abdua traiecto Mediolanum obſedit, ubi ex conſilio Io. Iacobi Triultij, et Gritti, et Triuiſani demolita fuerūt ſuburbia, et inde expulſi ghibellini, et à menijs Cremonæ ex iuſſu ibi rectorū deiectæ Turricellæ, et inter portas Omnium Sanctorum, ac Lucæ, et Michaelis erectū propugnaculum ad forum Bouariū iuxta domos ibi tinctorum, et aliud extra portam ſancti Lucæ, et aliud extra portam Omniū Sanctorum. Et dum galli, et Veneti, qui intendebant dimiſſo Mediolano illinc ire Papiam, et inde in galliam tranſalpinam animati per Triultium, et grittū, et ex eorum prudentia ibi ſubſtitiſſent, inde tranſmiſſis Papiam ad ibi preſidium quatuor millibus pedeſtribus, et ducentum equeſtribus, et mediolani retentis decem millibus ſub Paliſſa, Scutifero, Seuerinate, et Io. Iacobo, et Theodoro Triultijs, et ad eorum opem properaſſent ex Sedunenſibus, et Bernenſibus decem millia ſub Alberto Petra, ac Alberto, et Franciſco Supraſaſſis, inops pecuniarum, et ſibi per Hiſpanos, qui erant ad preſidium Brixiæ retentis pecunijs, quæ ad eum ex Germania conducebantur, & diffiſus Suitenſibus ſecum militantibus, ne ipſum, dum ſibi peterent ſtypendium, proderent, habitis comitijs Brixiæ per eius conſultores, ac legatos Regum Hiſpaniæ, Angliæ, & Boemiæ poſt multa leuia prelia commiſſa per eius milites cū Gallis, & Venetis in quibus multi hinc inde occubuerunt, inde ſublatis, & abductis impedimētis die prima Aprilis exercitu triginta millium armatorum properauit p agros Laudenſes, Cremonenſes, ac Brixieñ. in Germaniam Suitenſibus Laude ſubſiſtentibus, & illinc abire recuſantibus, niſi ei ſoluto ſtypendio, quamuis ipſi, & alij, qui erant cum Gallis non intenderent armis inui-

:em concurrere ex cõmiſſione ſuperiorum ſuorũ, qui eis
quoq; mandarant, ut redirent domum, & ſibi ſolutis per
Laudenſes quindecim millibus aureis Bergomũ profectis
Brandiburgenſe, ac Sedunenſe, & Columna ducibus qua-
tuor millibus pedeſtribus, & ducẽtum equeſtribus, & per
Bergomenſes ſibi ſolutis alijs uiginti millib. aureis, & alijs
etiam tranſmiſſis per Regem Angliæ, & ab illis demolita
arce Bergomi, eaq;, ac Caſtro ſancti Angeli direptis unà
cum Laude reuerſis domũ per Vallem tellinam Io. Iacobo
Stapherio duce. Et Columnà arce quoq; Laude oppu-
gnata, & aperta tormentis bellicis illinc eius copijs, ac
nonnullis cohortibus Germanorũ Marco Scita duce Ve-
ronam redijt. Et Cæſar nullo ſuorum conſilio; aſſerens
ſe uelle proficiſci in Panoniã, ubi tunc perierat Landiſlaus
ibi Rex, retineri potuit in Italia, ad cuius regimen dimiſit
cardinales Gurgenſem, & Sedunenſem. Et ex eius exer-
citu Hiſpanorum, & Germanorum tria millia remanſerũt
ad ſtypendium Gallorum, qui Derthonam, & Viglebanũ
illorum del Verme occuparunt. Et in principio Iunij ad
fines Burgundiæ, & Flandriæ inter Cæſarianos, & Gallos
facto cõflictu ex utroq; exercitu centum millium deſyde-
rati fuerunt circiter triginta millia unà cum Ioanne Rege
Nauaræ Principe Tramoliæ, ac ducibus Rheni. Et Gel-
drenſes, & Suitenſes ſub conuẽtionibus olim initis per
eos cum Rege Gallorum ipſi autore Galeatio Vicecomite
adhererunt, ac promiſerunt pro eo militare aduerſus
quoſcunq; qui ſibi infenſi fuiſſent tantum, ſed ex eis tre-
decim pagi aduerſus omnes ipſius hoſtes, Veneti non ex-
pectatis Gallis oppugnarunt Brixiam, in qua erant ad præ
ſidium quatuor centũ equeſtres, & ſex centum pedeſtres
Hiſpani Icardo duce, & Germani mille pedeſtres creden-
tes eam dolo occupare, ſed cum tractatu in lucem prodito

Marcus

Marcus Antonius Columna ex Verona illuc atie ſtatim profectus fuerit, & captis proditoribus, eiſq; ultimo ſupplicio affici iuſſis inde redierit Veronam, galli Lautreccho duce eo profecti ipſam, cum eam totis uiribus oppugnaſſent apertis mœnijs pluribus in locis, & cum Hiſpanis, & germanis ibi cōmiſſo prælio multorum utrinq; cæde ſed magis Venetorū, quàm gallorum captiuatis Icardo, & Camillo Martinengo, & ſeptem millibus germanis in eius auxilium tranſmiſſis à Cæſare per montes Tridentinos, & ad arcem Anſuinam appulſis Roncadolpho germano, & Ludouico Co. Lodronij ducibus per Venetos Io. Carolo Vrſino duce repulſis, & mox alijs illuc accedentibus cum pecunijs, & ad huc appulſis ad arcem ipſam Lodronio, & guererio germano ducibus occiſo Stemna cum multis alijs ibi utrinq; ēt cōmiſſa pugna, die uigeſima ſexta Maij ex pacto receperunt ſolutis Hiſpanis, & germanis aureis nouem millium, & inde dimiſſis eorum bonis abire incolumibus, & deinde illinc motis caſtris, ut irent Veronam obſeſſum Venetis inſtantibus, & cum increpuiſſet rumor Suitenſes deſcendere in dominium Mediolani Cardinale Bibienna, & Proſpero Columna ſubſiſtentibus Mutinæ, galli cum quibus erant germanorum ſex millia conuerſo itinere, ſubſtiterunt Piſcheriæ, & ibi, cum ceſſato metu Eluetiorum Lautrecchus gallorum dux intellexiſſet inter ipſorum Regem, & Carolum Archiducem Auſtriæ tractari pacem, caſtramentati ſunt aliquandiu, & ad eorum ſtypendium quotidie aliquibus Hiſpanis, & germanis, qui erant ad pręſidium Veronæ ſe recipientibus, & unà cum gallis concurſantibus, & diripientibus agros Veronenſiū, & Mantuanorum, & quibus per Principem Mantuanum, ut ceſſarent à direptione eius dominij ſolutà fuerunt duodecim millia aureorum, & Cæſariani, qui erant ad

præſidium Veronæ eam egreſſi capta Vincentia ipſam ac
ius agros depopulati ſunt, & galli cũ Venetis biſpartito
gmine occupata Scluſa ad fines Tridenlinos,& Veronẽ-
es acceſſerunt Veronam,eamq; obſederunt,ac oppugna-
ũt, ad cuius præſidium erat Marcus Antonius Columna
quinq; millibus germanis quinq;centũ Hiſpanis, & mille
quinq;centum Suitenſibus pedeſtribus, & mille octocen-
um equeſtribus ſub multis inſignibus ducibus Hiſpanis,
germanis, & Suitenſibus, & cum nouem millia germa-
norum gulielmo Roncadolpho duce illuc deſtinatã per
Cæſarem ad eius opem illuc properarent,inde pedem re-
ulerunt ad Villa Francem, & cum germani recuperata
Scluſa cum oppido Cornioni Veronæ opem pecuniarum,
ac annonæ tuliſſent, & nonnullis cohortibus ibi dimiſſis,
& ex eis, qui ibi erant,ſecum conductis inde abijſent, gal-
li,& Veneti adhuc illuc redierunt Nouioduni Burgondię,
dum rex gallorum intenderet ſibi uendicare Regnũ Nea-
politanum, & in Regnum Nauarię reducere Henrincam
filium Ioanis olim ibi Regis, & inde expulſum per Fer-
dinandum Regem Hiſpaniæ paulo ante defunctum,& ob
eius mortem multis tamultibus ibi ſuſcitatis, Præſul Pari-
rienſis, & præfectus pretorij, & præſes conſilij Regis gal-
lorum pro eo, & pro Carolo Auſtriaco Rege Hiſpaniæ, &
Burgondiæ Carolus Ceurio Belga mutricius ſuus, & ſcri-
ba ſupremus a ſecretis iniuerunt nouum, & perpetuum
fœdus promiſſa per Regem Carolo uxore Aloijſia primo-
genita ſua cum dote iurium ſibi ſpectantium in Regno
Neapolitano, & interim pro, eis donec deſponſaretur,
aureis centum millebus, & deudente Aloijſia alia ubi na-
ſceretur ſuccedente, ſin minus Rhenata filia Ludouici prę
ceſſoris ſui olim ei etiã promiſſa uxore, & ipſa, quæ ex eis
perueniſſet ad nuptias decedente ſine prole, iuribus ipſis
Regni

Regni Neapolitani remanentibus Regi Gallorum, ac conuenerunt, ut regnum Nauaræ commiſſa eius controuerſia, ubi de iure decideretur illud ſpectare Henrinco, ei dimitteretur, & ubi Cæſar hec infra bimeſtre probaſſet, & infra menſe cum dimidio dimiſiſſet Venetis Veronam, ei ſoluerentur per Regem aureorũ centum millia ſibi etiam dimiſſis tercentum millibus olim mutuatis per Ludouicũ præceſſorem ſuum, & per Venetos alijs centum millibus, & qui dimitteretur, ex eorum dominio Ripa tridentina cum Rupere, ac alijs, quæ habebant ex Ducatu Auſtriȩ in Foro Iulij ibi poſitis finibus inter eos per arbitros ad id eligendos; ſin minus liceret Regi auxiliari Venetis lapſis induijs per menſem cum dimidio factis inter eos, ac Cæſarem, & quæ tunc Summ. Pont. approbauit, & Cæſar die quarta Decembris Frater Thomas Sclaus ordinis minorum diui Franciſci ex Gallicia rediens Cremonam applicuit die ſecunda Martij, & ibi ſuper foro Monaſterij eius ordinis ipſa die, & duobus ſequentibus habitis concionibus, in quibus exprobatis ſceleribus Cremonenſibus eis predixit multa mala uentura, niſi pænitentiam egiſſet, & factis ibi multis prodigijs illinc die quinta abijt iturus ad Sepulcrum Dominicum in Synai, & de menſe Aplilis etiam ductus fuit ex Hiſpania adoleſcens annorũ quatuordecim in cuius ſtomaco erat altera effigies humana abſq; capite, quȩ loquebatur latinè, & die uigeſima quarta Antonius Aquilanus etiam ex religioſis conuentualibus diui Franciſci annorum undecim habuit cõtionem Cremonȩ ſuper Foro maiori, & die uigeſima ſeptima uiguerut uehementes uenti, & fuerunt pluuiæ cum Tonitribus, & fulguribus frequentibus, & ædes monialium Sacratiſſimi Corporis Chriſti, & diue Moniche, & domus filiorum de Vernatis in uico Sancto Leonardi fuerunt per

uſſq; fulgure, & die tertia decima Iulij fuit eclipſis lunæ in principio tenebroſa, & in fine ſanguinei coloris cum radijs ignitis.

Anno ſequente Maximilianus Ceſar in gratiam Caroli eius nepotis approbata conuentione per eum inita, cum Rege Gallorum, ut præfertur, dimiſit Veronam Lautrecho poſt longam eius obſidionem, & oppúgnationem, uulnerato etiam Columna ibi duce militum ad præſidiũ, & cũ milites eſſent nimis ei moleſti pro ſtypendio medio ipſius, ac Præſulis Tridentini illuc tranſmiſſi die duodecima Ianuarij ſibi ſolutis aureis centum millib. & ibi militibus quindecim millibus pro eorum ſtypendio per Venetos, quibus Lautrecchus medio Gritti eorum Legati ipsã ſtatim dimiſit, per eos dimiſſis tormentis bellicis, quæ Veronæ erant, & inde conductis per Cęſarianos Tridentum finito bello, quod durauit aduerſus Venetos multa ſtrage, ac impenſa per octennium. Et Franciſcus Maria della Rupere conductis Hiſpanis, qui erant ad ibi præſidium, & alijs qui inde iuerant ad ſtypendium Venetorum quinq; millibus ſub Maldonato duce, & tribus millibus Italis, & Gallis pedeſtribus, & octocentum uelitibus ſub Federico Principe Bozuli recuperaturus Ducatum ſuuum Vrbini, quo Summ. Pont. eum exuerat Laurentio nepote ſuo ibi Duce conſtituto ei de menſe Decembris mouit bellum, & tentata in itinere occupatione Fauentiæ eum Ducatum ingreſſus fei è totum recepit. Summus Pont. ex conſilio Rodulphi Cardinalis ſanctorum Quatuor coronatorum publicauit ueniam omnium ſcelerum in omni ditione Chriſtianorum dantium nomen ſuum, ac erogantium ad bellum ex eorum bonis aduerſus Turcas, & abſoluto die tertia decima Martij concilio Lateranẽſe firmauit fœdus per biennium cum Rege Gallorum, quo facta fuit ſibi inuicem

uicem promiſſio defenſionis dñiorũ ſuorũ in Italia, & per Regẽ Gallorũ et Florentinorũ, dãdi auxiliũ Sum. Pont. aduerſus quoſcũq; eius Feuditarios, ac ſubditos, & rebelles, prçter Ducẽ Ferrariç, ac Laurentio nepoti ſuo ad recuperãdũ Ducatũ Vrbini, & per Sum Pont. dimittẽdi Duci Ferrariç Mutinam, Regiũ, & Ruberiam infra ſeptẽ menſes limitatis copijs, ac modis, quibus utrinq; ſibi auxiliarentur, firmis manẽtibus alijs appoſitis in fœdere prius inter eos percuſſo. Et prodita in lucem coniuratione aduerſus ſum. Pont. facta per Alphunſum Petrucium Senenſem, ac Baldinellum, & Paulum Genuenſem Cardinales iuſſit eos carcerari, exuitq; omni dignitate, & Raphelem Riarium tit. ſancti Georgij, Franciſcum Soderinum Volateranum, & Adrianum de Corneto etiam Cardinales, cum eam ſibi notam non aperuiſſent, multos ære multatos ex urbe relegauit, ob id per ibi populares concitato tumultu, & nonnullis Cardinalibus per eos detentis Summ. Pont. ob metum ſe recipiente in arcem Adriani, Cremonæ die uigeſima Maij excauatis, & ampliatis foſſis, ibi extra, & propè portam Sancti Michaelis fundamenta arcis Algmenæ ibi antiquitus erectę, fuerunt reperta, & aduerſus forum bouariũ, & ad portam Puleſellæ quàmplurima oſſa defunctorum, & ut creditum, fuit, Gallorum olim ibi, & ad templum Iſidis Iunonis occiſorum, & in unum etiam cum alijs oſſibus interfectorum ad templum ipſum ad numerũ circiter quinq; millium coactorum, & ſepulta in eo templo tunc dicato diuo Ioanni ſub uocabulo Pipiæ, & multa alia tunc quoque fundamenta ædificiorum ibi eruta fuerunt. Et per Sacramorum Vicecomitem, & nonnullos Cremonenſes facta rixa die ſecunda Iunij cum Gallis, quàmplurimi ex eis fuerunt uulnerati. Antonius Melius Cremonenſis ex religioſis ordinis Heremitarum de Ob-

ſeruãtia diui Auguſtini ſacræ Theologiæ excellẽs doctor Pariſijs inſignitus nõnullis in ea ſcientia compoſitis obijt Cremæ in ædibus monaſterij diui Auguſtini eiuſdem ordinis, & ſepultus in ipſius eccleſia. Et Romæ etiã menſe Iunij cadente nimbo, pręcedentibus tonitribus, ac uigente ui uentorum fuit percuſſa è cœlo à fulgure ſtatua ænea B. Mariæ Virg. affixa ibi ædibus religioſorum Carmelitarum, & ex eius ulnis proiectus infans, & nunquam repertus. Et à die tertiadecima Decembris uſq; ad Natale Dominicum propè Pandinum per octo millia paſſuum, & in agro Brixienſe uiſæ fuerunt in aere confligere copiæ militares cum clangore tubarum, & ſono tympanorum, & uiguit ingens frigus cum glacie, & niuibus, & mox calor immenſus de menſibus Iulij, & Auguſti, Pluribus putheis aquis exſiccatis, & mox ad finem anni non uiguit frigus, nec fuit nix.

Anno ſequuto ſummus Pont. in eius gratiam per Franciſcum Mariam de Rupere derelictum ab Hiſpanis, Gallis, Germanis, & Eluetijs ex iuſſu eorum Regum; ac Cæſaris dimiſſo ducatu Vrbini Laurentio Mediceo nepoti ſummi Pont. & profectum Mantuam cum ſuis ad ibi Marchionẽ cognatum ſuum poſt multa pręlia inter eorum exercitus cõmiſſa, & fęrè ſemper pręualente Rupere, ac multas capturas, & direptiones ciuitatum, oppidorum, & uicorũ, ibi plurimorũ cæde, & captiuitate, & multa damna illata uiciſſim. Et per Laurentium ducta uxore Magdalena Boiona cum dote annui redditus aureorum decem millium, & Petrucio cardinale ex iuſſu ſummi Pont. ſtrangulato, creauit die uigeſima octaua Iunij cardinales triginta, & unum, ex quibus unus fuit ex qualibet natione chriſtianorum, ac fuerunt moderatores religioſorum diuorum Dominici, Auguſtini, & Franciſci de obſeruantia, Fran-

ciſcus

ciſcus Vrſinus, Pompeus Columna, & duo ex familia Triultiorum. Et cum Imperator Turcarum ſe accingeret, ut exercitu traiceret in Italiam petito, nec habito à Venetis illac tranſitu per oram Fori Iulij, ad ei reſiſtendum tranſmiſit ex urbe ad Cæſarem Cardinalem ſancti Sirri, & ad Regem Gallorum Bibiennam, & Hiſpanorum Egidium, & Angliæ Campegium Bononienſem etiam Cardinales, & cum eis Regibus, ac Panoniæ, & Luſitaniæ, Germanis, Suitenſibus, ac alijs principib. & ciuitatibus liberis Chriſtianorũ fędus percuſſit in turcas per eos creato ſupremo duce Gallorum Rege, inter ipſum, ac Regem Angliæ pace inita de menſe Septembris primogenita Regis Angliæ ꝑ eum promiſſa uxore primogenito Regis Galliæ cum dote aureorum quatuor centum millium, Torniaco etiã reſtituto Gallorum Regi ſibi ſolutis aureis ſex centum millib. Et inter Reges Galliæ, & Hiſpaniæ confirmata, mortua primogenita Regis Galliæ deſtinata uxore Regi Hiſpaniæ (ut pręfertur) loco eius ſubſtituta alia filia Regis Gallorum, & per ipſum creato Rege Hiſpaniæ equite ordinis diui Michaelis, & per eum creato Rege Gallorum ex equitibus Flandriæ, & autore Rege Gallorum inter Cæſarem, & Venetos prorogatis inducijs ꝑ quinquennium per eos ſolutis Cæſari aureis uigintiquinq; millibus. Et Solimus Imperator Turcarum his intellectis ex Syria ibi cõſtituto rectore Garcelle Mamalucho properauit Byzantium.

Cremonæ de menſe Nouemb. forum Capitanei fuit pauimento ſtratum, & campanæ arenghi, & maior turris altioris excuſſæ fuerunt per Thomam Thezanum, & Hieronymum Bonettum aurifices egregios. Et die duodecima Martij aere ſereno fuerunt uenti uehementes, & hora quinta noctis diei ſexti Aprilis uiſus fuit in aere globus armatorum per uigiles arcis Cremonæ, & noctibus prę̧cedenti-

dentibus cometes pallida ſuper ea apparuit, ex cuius flam mis emiſſis ab oriente lignis ibi accenſis igne nocte diei ſecundi pars ipſius arcis remanſit combuſta. Et Romæ fuit immenſa copia piſcium. Et Mediolani in eccleſia cathedrali ſtatua D. N. Ieſu Chriſti cruci affixi cathenis ferreis, quibus ſuſtinebatur in aere, fractis cecidit, & diſiecta remanſit, & in porta Vercellina imago B. Mariæ Virginis per eam, ac imaginem diui Hieronymi in ædibus illorum de Triultijs lachrymis ſanguineis emiſſis ab oculis multa miracula fecit. Et in agro Bergomenſe ibi mulier enixa fuit infantem bicorporeum inuicem conuerſa facie. Et Romæ, dū ſacerdos in mane Natalis Dominici celebraret miſſam, & conſecrata Euchariſtia, uellet eam eleuare, euanuit, & ibi, & Mediolani, & alibi multa alia apparuerunt prodigia, & ingens fuit frigus cum multa glacie, & niue, & grauis uiguit annonæ pęnuria.

Anno ſubſequuto Maximilianus Cæſar in uico Valeſij in Noricis montibus Bauariæ, dum tractaret ex diſpenſatione ſummi Pont. coronari diademate imperiali in Germania per cardinalem illuc deſtinandum, & per electores imperij eligi Carolū nepotem ſuum Cæſarem, geſto bello in Italia aduerſus Ludouicum Regem Francorum, & Venetos, & extra eam in Eluetios Ducem Bauariæ, Co. Pallatinum Rheni, ex profluuio uentris ex hac uita migrauit annorum ſexaginta trium, menſium nouem, & dierum decem & nouem, & imperij quadrageſimo ſeptimo, ſed poſt mortem paternam circiter triginta duorū ex Maria Burgondienſe prima uxore ſuſceptis Philippo, & Margarita, eaq; Maria mortua deſponſata Anna filia Ducis Britaniæ, ſed non traducta ea nupta Carolo Regi Gallorum per ipſum dimiſſa Margarita filia Maximiliani ſibi etiam deſponſata, & ꝑ Maximilianū ducta uxore Blanca Maria

filia

filia Galeatij Mariæ Ducis Mediolani, & cum qua uixit annis ſexdecim, & die octaua, ſeu uigeſima nona Iunij electus fuit Cæſar apud Francum fortum per Albertum Mogontiæ, Hermanum Coloniæ, & Ricardum Treueris prçſules, Ludouicum Com. Pallatinum, Ioachinum Marchionem Brandimburgi, Federicum Sanſoniæ Ducem, & Ludouicũ Boemiæ Regem Carolus Quintus Auſtriacus Hiſpaniarum, ac Neapolis, & Siciliæ Rex, & Auſtriæ, ac Burgondiæ Dux, dũ eſſet in Hiſpania, & Marchione Quintibergiæ Duce haberet copias militares Frãcoforti, competitore Rege Gallorum, & ſibi fauente ſum. Pont. transmiſſo ob id per eum in Germaniam ad Electores Ruberto Vrſino, & etiam per prçſulem Treueris electo Marchione Brandimburgi Cæſare, & ex Hiſpania illuc tranſmiſſo per electores ad Carolum Co. Pallatino monitum de electione, traiectus in Germaniam, & Aquiſgranum profectus die uigeſima quarta Octobris de more ibi fuit coronatus dimiſſo in Hiſpania rectore Adriano epiſcopo Traiacenſe eius prçceptore. Et Rex Gallorum ſibi reſtituto Torniaco reducturus in Regnum Nauarç Henricum Alibretum filium Ioannis inde expulſi cugnatum ſuum Margaritta ſorore ipſi nupta ibi mouit bellum Carolo Aſparotto Fuſio Duce occupatis Perpiniano, & Fonterabido per Gallos, & qui cum inde facta incurſione uſq; Iuliobrigam redirẽt Perpinianum, ſibi intercepto itinere per Hiſpanos facto utrinq; conflictu die uigeſima quarta Auguſti fuerunt profligati, & mox per Carolum Ceruerium Prçfectũ Prætorij Cæſaris, & Regulum Boiſenſem ex conſultoribus Regis tractata inter eos pace, res remãſit imperfecta mortuo Boiſenſe. Sum. Pont. ad extinguendam hereſim in Germania ſerpentem Martinum Luterũ illius auctorẽ, ac Ducem Sanſoniç ſuũ fautorẽ excommunicauit, ac ſeparauit

rauit à cętu fidelium; Diuus Celeſtinus olim ſumm.Pont. in templo Aquilæ, in quo eius corpus aſſeruatur, indutus ueſtibus pontificijs uiſus fuit ſacra operari. Et de menſibus Iulij, & Auguſti immenſus fuit calor, & hoc anno uini inopia, & bonitas, & in Galliam, & Hiſpania, ac Eluetia, & Rhetia Sæuijt peſtis, & ex febribus, & lentenginibus ob aeris intemperiē quàmplurimi Cremonæ perierunt ibi etiam demolitis porta natalis, & Macelli Veteris, & Padus, & alia Flumina Italię, & mare Adriaticum præter modū bis creuerunt.

Anno Natalis Dominici 1520. Carolus Cæſar Vormatiæ habuit comitia unà cum Cardinale ſancti Sixti legato Apoſtolico, prælatis, ac Principibus Germanis aduerſus Lutherū, & eius ſectatores, & Lutherū Qui eis interfuit, iuſſit exulare à toto Imperio, & ad extirpandam illius hęreſim condidit nonnullas conſtitutiones uſq; ad futurum concilium generale obſeruandas, & conſtituto Vicario ſuo in Germania Ferdinando fratre à Caleto die octaua Iulij traiecit in Angliam ad Henrincum ibi Regem affinē ſuū, & per eum deductus Londinum, & inde ad caſtra Vindenſiorum multo apparatu cum eo, ac Summ. Pont. percuſſit fædus in Gallorum Regem ad illum expellendum ex Italia, & reducendum in dominio Medolani Franciſcū Secundum Sfortiam filium ultimum Ludouici, Placentia, & Parma ex eo Eccleſię Ro. & ad mutuam defenſionem Regnorum, & dominiorum ſuorum, & per Carolū etiam Mediceorū, & Florentinorum, facta etiam promiſſione Summ. Pont. ei auxiliandi ad recipiendum Ferrariam, & aduerſus alios feuditarios, & ſubditos ſibi rebelles, & dandi feudum conſuetum pro Regno Neepolitano, & recepto dominio Mediolani in eo aſſignare Alexandro filio naturali Laurentij annuū redditum aureorum decem millium,

liū, & ꝙ ibi incole uſi fuiſsēt ſale Ceruienſe ſibi dando per Summ. Pont. & Carolus empto Ducatu Vintuburgienſe reſtituit Henrincum Principem Legionis in dominium ſuum inde expulſum Ruberto della Martia, qui illud auxilio Gallorum Regis occuparat, per Cæſarianos eos obſeſſo in Vrbe Seduni, & in Gallia occupata etiam urbe Sueſſionum, ac obſeſſo Eſſelino comite Naſamonio Duce, & Gallis in eos profectis AEnea Memorantia Duce, & ad fines Germaniæ, & Galliæ facto conflictu inter eos, & Cæſarianos ex quibus erant Germani, Burgondiones, & Flaminghi utrinq; deſyderatis circiter triginta millibus, Galli ſuccubuerunt Franciſco Paliſſa, & multis alijs Regulis, Proceribus, Ducibus, & millitibus ex eis deſyderatis. Et Carolus dū eſſet in Anglia, & in Hiſpania ob illic Tyrānidem eius magiſtratuum, qui erant Belgæ aduerſus incolas, eis impoſitis grauibus, & inſolitis oneribus excitatus fuiſſet tumultus autoribus Ioanne Padilia, Ioanne Brauo, & Maldonato, & Antonio della Agonta Præſule Cimerię per illos captiuata Ioanna matre Caroli, ac combuſta Medina, & ſibi electo Rege Ferdinando Fratre minore natu Caroli, & per Cæſarianos ducibus Egidio de Velaſcho, Magiſtro militiæ, ac Henrico Queſtore, & Henrinco claſis maritimę Prępfecto illic cum illis facto conflictu ad Villam Alarinam die quinta Decembris ipſis profligatis eorū ducibus captiuatis, & occiſis ac repreſſa Maria Pacea filia Comitis Tēdillię, & Vxore Padiliæ poſt illius mortem ducem ſe illis prębente, ſibi per Regem Angliæ promiſſa Vxore Maria ipſius filia, ex Portu Antonæ ſoluit uela in Hiſpaniam, & ibi de eis tumultuarijs ſumpſit pænas. Et Venetijs Greca muliere enixa fætum gemellum unà conglobatum cum tribus tantum pedibus, tibijs, ac brachijs, & in Caſtronouello Senenſium per aliam alio portento

tento cum facie humana cornu in fronte, auribus aſeninis, lingua ſerpentis, reliquo corpore Caprino piloſo, & coloris cinerei. Et in tota Italia fluminibus præter modum, ac ſolitum auctis, & Cremonæ de menſe Aprilis ex immenſo calore, & aeris nimia ſiccitate ex lentiginibus, quàm plurimis defunctis, & multis tractatibus in ciuitatibus dominij Mediolanenſis factis, & inde exulibus coactis in Vrbe Regij cum Hieronymo Morono, Hectore Vicecomite, & Nicolao Vairolo, ut admoniti per proditores eas occuparent, Tomas Fuſius Rector in eo dominio Regis Gallorum de eis admonitus per Federicum Principem Bozuli ad ipſius Regis ſtypendium militantem cum eo, ac Alexandro Triultio quatuor cẽtum equeſtribus, & mille pedeſtribus illuc profectus die uigeſima quarta Iunij, ut eos exules interciperet, inde repulſus fuit Triultio, & multis alijs, dum uellent occupare Regium, occiſis, Fuſio etiã captiuato, ſed dimiſſo ad mandatum Franciſci Guizardini ibi rectoris Pontificij, & Manfredus Marchio Pallauicinus cum Ioanne Ruſcha cognominato Matto octo centũ Rhetis, & exulibus Mediolanenſibus coactis in alpibus Rhetorũ credẽs ex proditione Benedicti Nouicomẽſis, & Antonij Ruſchi occupare Nouicomiũ illuc profectus, & facta inde eruptione per Gratianum Garrum ibi rectorem ducentum pedeſtribus in eum, ac Rhetos, & exules, inde cum illis expulſus, & per ipſos proditus unà cum Ioanne captiuatus ductus fuit Mediolanum, ex quo aufugerunt Bonifacius Vicecomes epiſcopus Alexandriæ, & multi alij etiam ex Cremona, & alijs Vrbibus dominij Mediolanenſis, & capti fuerũt Mediolani Bartholomeus Ferrarius Trapezita, & Cremonæ Marchus Lancea faber ferrarius, Andreas della Rupere caupo, Io. Antonius Barinus, & Vincentius Pauarus, qui conuenerant porta

Moſiæ

Moſiæ occupata per eos Cremonam prodere exulibus no ɗe præcedente feſtum diui Ioannis Baptiſtę, ſeu ſancti Mathei, & plurimi alij inde, & alijs urbibus dominij Mediolanenſis conſcij proditionem capite proſcripti fuerunt. Et die uigeſima Iulij Cremona, dum ibi eſſet Odettus Fuſius qui ex Gallia Tranſalpina in Galliam Ciſalpinã tunc properarat, ut inde ret Placẽtiam ſuborta procella, ac ui uentorum cum tonitribus, & fulguribus frequentibus cecidit grando, & ex fulguribus duo ceciderunt in ædibus illorum de Trecchis, in quibus hoſpitabatur, alterq; eorum irrumpit thalamum in quo degebat, diſiecto etiam ponte, quo iungebatur flumen Padi prope Cremonam, & die ſequente mula, dum in area earum ædium de Trecchis eum conſcendiſſet, ut iret Placentiam, cecidit, & diebus uigeſima octaua, & uigeſima nona noctu apparuit ſtella crinita, & Manfredus Pallauicinus Mediolani dimembratus fuit, & Chriſtophorus eius agnatus comdominus Buſeti carceratus Ioannes Ruſcha cognominatus, & Nouicomij ſecuti percuſſus, & Cremonæ Marcus Lancea, & Andreas della Rupere uiui combuſti, & alij duo dimembrati die uigeſima Septembris ex iuſſu Lautrecchi, & etiam ad magis muniendum arcem Cremonæ conſtructa fuerunt duo propugnacula ex calce, & lateribus coſtis, & turris portæ ſancti Michaelis demolita.

Anno altero Carolus Cæſar trãſmiſſis legatis ad Pont. 1521
Max. Regem Gallorum, ac Venetos, & Principes, ac ciuitates liberas Italiæ per eum petijt ſibi dari liberum aditũ eundi Romam ſex millibus armatorum ad accipiendum coronam Imperialem de more. In Panonia, & Gallia, & regionibus circuũicinis in crepuſculo diei uiſis tribus ſolibus obſcuris, & nocte tribus lunis pallidis, & ibi ac alibi uigente multa copia luporum, ac animalium reptilium, ac

ſępe, & pręter ſolitum uigentibus uentis uehementibus, ac tonitribus, & fulguribus, & cadente grandine, ex qua Romæ, ac propè ipſam per lapides ſeptem uiginti horis cecidit, & hora ſecunda noctium pręcedētium diem uigeſimam octauam, & nonam Iunij conſpecta ſtella crinita horribili, & in agro Veronenſe multis à lupis deuoratis, & ibi, ac alibi, & præſertim in Gallia, & Pannonia infinitis uita functis ex lētiginibus, epydemia, febribus acutis, & apopleſia, & pęnuria in Italia uigente, & non multo frigore hyemis tēpore. Et die uigeſima octaua Iunij arce Mediolani è cęlo fulgure percuſſa, & puluere ſulphureo qui ibi ſeruabatur in turre accenſo, in qua erant ſculptæ imagines Diuorum Tutelarium cum inſignibus Sforciadum, ea funditus euulſa cum cęde duorum ibi Pręfectorum, ac centum quinquaginta militum, qui erant ad eius pręſidium. Suitenſes adheſerunt Regi Gallorum, & pro eo irrumperunt Galliam belgicā, & Hieronymus Adurnus eius claſſe, ac Cæſaris, ſuper quibus erant mille Hiſpani, & alij factionis ſuæ ex Liguria, & regione Lunenſe Genuam tentauit occupare Octauiano Fulgoſio ibi duce ſequēte partes Gallicas illinc expulſo. Et Germanorum ſex millibus, Suitenſium totidem, quatuor millibus Italorum ſub Guidone Rongono, & bis millib. Hiſpani ſecum iunctis mille Florentinis iuſſu Sum.Pont. ac Cæſaris Franciſco Guiziardino Quæſtore Apoſtolico, & Proſpero Columna ſupremo Duce obſederunt Parmam illuc profecto ad pręſidium Thoma Fuſio quatuor centum equeſtribus, & Principe Bozuli quinq; millibus pedeſtribus, & Germanis duodecim millia per Cæſarem eo deſtinatis, dum per territorium Veronæ ad eam obſidionem, ac opem Summ. Pont. tranſirent alijs mille conſcriptis per exules Mediolanenſes Gallis ex Lodronio ſibi occurrentibus ad

Scluſam

Scluſam agri Tridentini utrinq; ibi cõmiſſo prẹlio in quo multi occubuerunt repulſis, progreſſi fuerunt in agrum Mantuanum. Et Rex Gallorum mouit bellum Cẹſari in Flandria Duce Geldrenſe, ac Ruberto Martio ductoribus ibi expugnato Heſilino in agro Morinẽſe, & mox deditione recepto illic arce per Gallos, & qui ad fines Flandriæ inter eos, ac Cæſarianos cõmiſſo prẹlio in eo deſyderatis utrinq; decem millibus prẹualuerunt. Et die decima nona Auguſti Cremonam appulſis quatuor millibus Sueuis & quatuor centum equeſtribus, & die ſequente Lautrecho, & Marchione Salaſſorum alijs turmis equeſtriũ cum tormentis bellicis, & iuxta ipſam ciuitatẽ ponte Padi flumine coniuncto, & inde Parmam tranſmiſſis Barnaboue, & Io. Paulo Camillo Triultijs eorum turmis, & ibi obſeſſis per ipſos data pẹcunia, & dum illinc redirent Cremonam, Pontificijs eos inſequutis, & inter Buxetum, ac Poleſenũ aſſecutis, & utrinq; ibi cõmiſſo prẹlio multis ex eis occiſis, & uulneratis per ipſos fuſis, die uigeſima ſecunda Auguſti ex Venetis equeſtribus quatuor centũ ſub Theodoro Triultio, & quatuor millibus pedeſtribus ſub Carolo Malateſta Andrea Gritto legato ab agro Brixienſe impoſito alio ponte ſuper flumine Olij tranſgreſſis in agrum Cremonenſem, & die ſequenti pedeſtribus progreſſis Cremonam, & ibi illorum, & Gallorum recenſito exercitu, & per Lautrecchum pro Gallis, & Grittum pro Venetis, Ducem Vrbini, Marchionem Salaſſorum, & oratores Ducis Ferrarię firmato fẹdere in Eccleſia cathedrali, ſum. Pont. interdixit ſacra Cremonenſibus. Et Galli, & Veneti in unum coacti ex Cremona ibi dimiſſis Sueuis recuſantibus ire ex iuſſu rectorum ſuorũ aduerſus ſum. Pont. die ſecunda Septembris traiecto flumine Padi ingreſſi ditionem Pallauicinorum inde profecti ſunt ad ſubſidium

Parmæ exulibus dominij Mediolanenſis incurſantibus,ac infeſtantibus ibi urbes, ex quibus dum Hectore Vicecomite, & Petro Maria Scotto cognominato Buſio Placentino obſediſſent Gazanum in agro Placentino, ut illud diriperent, inter eos orta cõtrouerſia occiſus fuit Buſius. Et Pontificij, & Cęſariani, dum in eorum auxilium, ac caſtra applicuiſſent Germani, & ex Regno Neapolitano equeſtres quatuor centum, & bis mille pedeſtres Hiſpani Daualo Duce, Parmam occuparunt citra flumen eam interlabens, & cum Galli quatuor centum equeſtres, & quatuor millia pedeſtrium, ac Veneti ſibi iunctis octo millibus Suitenſibus Lautreccho Duce, & cum quo etiam erant Dux Vrbini, & Marcus Antonius Columna motis caſtris ea firmaſſent ad uicum ſancti Secundi, inter ſe diſcordes pedem retulerunt ultra flumẽ Lantiæ dimiſſa Parma illinc diſtante per quinq; millia paſſuũ, & Lautrecchus Gallis ibi obſeſſis opem, & annonam tulit. Et Sum. Pont. Ducem Ferrariæ, dum centum equeſtribus, & bis millibus Pedeſtribus, & duodecim tormentis bellicis egreſſus Ferrariã cepiſſet oppida Finalis, & ſancti Fęlicis, anatematizauit, & Guido Ronghonus ducentum uelitibus, & octo centũ pedeſtribus ex Parma profectus ad prędidium Mutinæ, ubi erant alij ſex centum pedeſtres, eis, & alijs copijs auxiliaribus Hetruſcorum Euocatorum ſecum iunctis redegit in ius eccleſiæ nonnulla oppida ibi in montibus, & cum bis mille Suitenſes, & octo millia Florentinorum Ramazotto duce, & Cardinale Mediceo legato Apoſtolico die decima occurriſſent ſeptem millibus pedeſtribus, & nonnullis turmis equeſtrium Ducis Ferrariæ, quibus ibat Parmam in auxilium Gallorum cum tormentis bellicis per agrum Regienſem, ibi utrinq; facto conflictu eos fuderunt, & niſi ſuperueniſſent pluuiæ omnes deleuiſſent.

uiſſent. Et ex Pontificijs, & Cęſarianis triginta millia, & cum quibus erant ſex millia Italorũ per Cardinalẽ Mediceum ad eos profectum animati, & facti concordes impoſito ponte ſuper Padi flumine ad Brixellum: motis caſtris die prima Octobris traiecerunt in agrum Cremonenſem, & ibi ad uicum Curiæ fratrum ſubſtiterunt illic in metandis caſtris orta rixa inter Hiſpanos, & Italos, quam Cardinalis Mediceus, & Antonius Leiua ſedarunt, & eis diripientibus agrum Cremonenſem, cum Galli, & Veneti dimiſſo Parmę pręſidio octo centum pedeſtriũ ſub Principe Bozuli ſecum conducto Fuſio iuncto etiã ponte ad pagũ Mottæ ex uico ſancti Secundi regreſſi fuiſſent, & aduerſus ipſos caſtra firmaſſent in uico Bordolani die quarta die ſequente regreſſi ſunt Rubechum, & ibi utrinq; cõmiſſis leuibus prelijs pedem retulerunt Gablonetam die nona, & cum Galli iuiſſent Rubecchum, & inde ad uicum Binæ in Caſtro Vicecomitum ẽt agri Cremonenſis, tunc inter duos tauros cõmiſſo certamine tota die, qui mox euanuerunt. Et cum Pręſul Sedunenſis, & Franciſcus Sfortia alijs quindecim millibus Germanis, & mille quinq; centũ equeſtribus exulibus dominij Mediolanenſis, inter quos erat Nicolaus Vairolus Cremonenſis, per dominium Venetorum properaſſent ad opem Pontificiorum, ac Cæſarianorum, & Veneti per eos, ac Gallos motis caſtris ex uico Binæ dimiſſis Gallis Rubechi, traiecto flumine Olei ſubſtitiſſent die tertia decima ad Põtiſuicum. Die quinta decima aquis maritimis pręter modum, ac ſolitum auctis Venetijs inũdatis, die decima nona traiecto flumine Olei iuerunt Canetum, & cum Galli intendentes, ante q̃ Germanis coniungerentur ſecum manus conſerere flumine olei iuncto duobus põtibus, ac traiecto eos inſequuti fuiſſent, & ſuperuenientibus pluuijs, ac uentis uehemẽtibus,

tonitribus, & fulguribus, & pluuijs inchoatis die ſexta decima, & durantibus uſq; ad Calendas menſis Nouembris, ex quibus Padus, & Oleum, & alia flumina Galliæ ciſalpinæ prꝛter modum creuerint, id prohibitum fuiſſet; Et ex Suitenſibus decem, & octo millia Sedunenſe duce, caſtramentata in ſuburbijs Bergomi illinc abeundo die uigeſima nona ſubſtitiſſent in uicis Gauardi, & Caprioli, & mox Gambare una cū Germanis ſe coniunxiſſent Pontificijs, ac Cæſarianis, & Galli die prima Nouembris Cremonam ſe recepiſſent, ex uico Gambare, acceſſerunt in agrū Bergomeñ. & cū Galli die quinta ex Cremona abijſſent in agrū Laudeñ. & Veneti in agrū Cremonēſem pluuijs, & niue cum tonitribus, & fulguribus, ac uehemētibus uentis uigentibus profecti ad Ripam altam, & ibi flumine Abduæ ſuper Tricium coniuncto ponte ac traiecto die tertia decima ingreſſi fuerunt agrum Mediolanēſem, & cum ibi per Italos eorum exercitus intercepto Vaprio, ad cuius prꝛſidium aderat Vgo Pepulus turma Octauiani Fulgoſij, & illuc ex Pontificijs, & Cæſarianis profectis quatuor centum equeſtribus, & ex Gallis nonnullis turmis, & cohortibus, ut illud recuperarēt Thoma Fuſio duce, & ibi cōmiſſa utrinq; pugna, & in ea multis hincinde deſyderatis Galli ſuccumbentes pedem retuliſſent Mediolanum ubi Lautrecchus Chriſtophorum Pallauicinū tunc decapitari iuſſit. Et Florentini Ramazotto Duce ex agro Regienſe profecti ad Burgum ſancti Donini, & inde Placentiam, & illinc in Ducatum Mediolani ſtatim progreſſi, ibi die decima nona ſe cōiunxiſſent Pontificijs, & Cæſarianis iuerūt Mediolanum, illudq; ibi cum Gallis, & Venetis factis multis leuibus prælijs, in quibus etiam multi utrinq; perierint, ipſumq; ingreſſis Hiſpanis Daualo duce auxilio Hectoris Vicecomitis, & aliorum inde exu-

lum

lum die uigeſima receperunt illic captiuatis Theodoro Triultio, & Mercurio Romano uelitum duce illinc Gallis abeuntibus Nouicomiũ, & inde ibi dimiſſo prȩſidio quinquaginta equeſtrium, & ſex centum pedeſtrium in agrum Bergomenſem, & die uigeſima prima, dum Guido Mataronus Prȩtor Cremonæ, & alij Galli, qui ibi erant, his auditis ea dimiſſa illinc abijſſent, Vairolus, & alij inde exules eam ingreſſi ſunt, & Papienſes etiam tranſiuerunt in ius Pontificiorum, ac Cæſarianorum, & Hiſpani profecti Nouicomium, illudq; per ipſos obſeſſum receperunt à Gallis, qui ibi erant ad prȩſidium Vindoncenſe, & Paliſſa, ac Bonaualle ducibus, & prȩter datam fidem diripuerunt, & Cremonenſes Gallos circiter mille reuerſos Cremonam, dum ibi per arcem, quæ, adhuc penes illos erat, ingredi eam tentaſſent, repulerunt, ſed dum Thomas Fuſius exercitu traiecto flumine Abduæ ex agro Bergomenſe per agrum Laudenſem illuc properaſſet die uigeſima quinta Nouembris, die ſequente inde abeuntibus Vairolo, & alijs exulibus, qui ibi erant tantum ad præſidium, poſt multa leuia prȩlia per ipſos cum Gallis facta ſe eis per miſerunt. Et Princeps Bozulii iuſſus per Lautrechũ Parmam dimiſſit Ruberto Seuerinati, & Alexander Vitelius, & Alexander Columna, & Pucius Epiſcopus Piſauri illinc copijs Placentiam properantes eam receperunt pro Eccleſia Ro. Et Suitenſes, ac Rheti, qui erant ad ſtypendiũ Gallorum, dum eos, ac alios, qui erant ad ſtypendium Sum. Pont. ac Cæſaris eorum Rectores iuſſiſſent redire domum, defecerunt ad Cæſarem, & Galli eos inſecuti ipſos inuaſerunt, & utrinq; cõmiſſa pugna fuderunt, Leo Decimus Pont. Maximus, Henrinco Angliæ Rege, dum uolumen ad defenſionem fidei, & Sacramentorum per eum æditum aduerſus impiam doctrinam Lutheri, &

Sectatorum ualde ſerpentem in Germania, prçſentatum Sum. Pont. & ab eo in cœtu Cardinalium lectu, approbatum fuiſſet collaudata eius Regis opinione inſignito una cum poſteris ſuis ad perpetuã inſtituti memoriam titulo defenſoris fidei, obijt die ultima Nouembris, & menſe nono anni octaui ſui pontificatus fçre expleto ex ueneno, ut creditũ fuit ei propinato per Bernardum Malaſpinam cubicularium ſuum. Et Sinibaldus de Fliſco, & Co. Nucei ſequentes partes Regis Gallorum receperunt arcem Pontremuli, dũ adhuc in fide Regiş eſſent Cremona, Alexandria, & Genua cũ arcibus Mediolani, Nouariæ, Tricij, Piceleonis, Inſulç Fulcherię, & Aronç cũ regione Lacus Verbani, & Lautrechus bis millibus pedeſtribus, & ſex centũ equeſtribus eſſet Cremonæ eius iuſſu demolitis ipſius burgis cum arce ſancti Michaelis, & domibus portç ſancti Lucç erecto propugnaculo ad portam ſancti Michaelis, & die duodecima Decembris mortuo Guidone Matarono I. C. Reg. Prætore, & ad ſtypendium Cæſaris eſſent tantum Suitenſes mille quinq; centum, qui erant ad prçſidiũ Placentiæ, alijs dimiſſis, & reuerſis domum, & ex Pontificijs ſeptem centũ pedeſtres, & quinquaginta equeſtres ad prçſidium Parmæ, Mediolani, & Regij, Principe, Mantuæ Duce, & Florentini redijſſent domum, Marcus Antonius Columna, & Federicus Princeps Bozuli mille tercentum equeſtribus, & quinq; millibus pedeſtribus profecti Parmam eam oppugnarunt, & inde repulſi per Pontificios ibi ad prçſidium degẽtes ſub Franciſco Salamone Syculo, & Petro Baciano Genuenſe de menſe Decẽbris irrumpentes agrum Placentinum etiam diripuerunt. Et Dux Ferrarię coactis centum equeſtribus, tercentum uelitibus, millibus pedeſtribus recepit Finale, Lugum, Balneacauallum, & Grafinianam olim iuris ſui, ac tentauit

inter-

intercipere Mutinam, àc Regium, Franciſcus Maria della Rupere auxilio Gallorum recepit eius Ducatum Vrbini, ac Piſauri, & ex Camarino expulſo Io. Maria Varaneo cũ reſtituit Sigiſmondo Varaneo eius priſtino domino.

Anno ſequẽte Cremonæ Pretore Barnaba Putheo I.C. 1522
Placentino die octaua Ianuarij poſt longam, & multam cõtentionem Cardinalium triginta nouem ingreſſorum cõclaue die uigeſima ſeptima Decembris electus fuit per eos Sum. Pont. Adrianus octauus de Florentijs Traiecti inter Brambantiam, & Olandiam natus, humilis generis, & olim preceptor Cæſaris, dum abeſſet in Hiſpania pro eo rector, inde claſſe maritima die quinta Auguſti traiecit Genuam, & inde ſoluens uela ingreſſus fuit die uigeſima ſecunda Romam, ubi ſęuiebat peſtis mille quinq; centum Hiſpanis, quos illinc tranſmiſſit in Flaminiam ad ſtatiua, & tentauit reducere in partes ſuas Ducem Ferrariæ, & cũ eo componere omnem controuerſiam, quã habuerat cũ prçceſſoribus ſuis, & Sforciades Ioanne Saſatello Duce Alexandriam, & Haſtam auxilio ibi exulum ceperunt. Et cum ex Lucernẽſibus, & Sedunẽſibus inimicis Suitenſiũ, & Zuritenſiũ decẽ millia Notho Sabaudię, & Galeatio Seuerinate, & Regulo Paliſſæ ductoribus deſcendiſſent in dominium Mediolanĩ ab ibi auxilium Regis Gallorum, & Hieronymus Adurnus iuſſu Cæſaris habitis pecunijs à Rege Angliæ ex Tridento conduxiſſet Mediolanũ ſex millia Germanorum, & Franciſcus Sfortia ex eis alia ſex millia, ex quibus bis mille erant conducti per ipſum, & quatuor millia per Mediolanenſes, acceſſiſſet Papiam, & mox ibi dimiſſis ex eis bis millibus, & centum Italis ſub Leiua, duodecim millibus pedeſtribus, & mille quinq; cẽtũ equeſtribus Mediolanũ iuiſſet, & Hector Vicecomes bis millibus pedeſtribus, & Philippus Torniellus mille

quinq; centum profecti fuiſſent ad prǽſidium Nouariæ,& Alexandriæ,Lautrechus ſuperuento Thoma fratre copijs per eum coactis Genuæ, & coniunctis quatuor centum equeſtribus,& ſeptē millibus pedeſtribus Principe Bozuli duce, ac Lucernenſibus, & Sedunenſibus,& copijs Venetorum, & Ioannis Medicei, expugnataq; Nouaria ibi captiuato Torniello inde properauit Mediolanum,ut ibi arci opē, & annonam ferret,& cum ſuperueniſſent ex Germani quinq; millia Georgio Frangisbergio, & Hieronymo Adurno ducibus ex tormentis bellicis, quæ erant Mediolani emiſſis pillis occiſis Marchus Antonius Columna & Camillo Triultio filio Io. Iacobi, inde pedem retulit Papiam, eamq́; obſedit, ad cuius prǽſidium erat Marchio Mantuæ tribus millibus Hiſpanis, & Corſis, & die nona turbine uentorum ex inſigni Regis Gallorum picto ſuper turri altiori Cremonæ deiectis lilijs,& die quinta decima Pado præter modum aucto apertis Papiæ mǽnijs multis in locis illinc occurrit Cæſarianis tranſeuntibus ad eius ſubſidium ad uicum Bicocchæ propinquum Mediolano per lapides tres, & ibi utrinq; cōmiſſo prǽlio die uigeſima nona,illucq́; ſuperuento ex Mediolano Sfortia ad auxiliū Cæſarianorum quatuor centum equeſtribus, & ſex millibus pedeſtribus ſuccubuit ex Gallis occiſis quinq; millibus uua cum Molante, Guiſano Monforte, & Tornono principibus, & ex Lucernenſibus, & Sedunenſibus tribus millibus cum Alberto eorū ſupremo duce,& alijs decem, & ſeptem ducibus, & longè pluribus captiuatis, & ex Cǽſarianis Petro Cardona,& nonnullis alij deſyderatis reliquo exercitu progreſſus fuit Modoetiam, & inde Triciū, & illinc reliquis Lucernenſibus, & Sedunenſibus tranſmiſſis domum acceſſit Cremonam, eaq́; dimiſſa ſub cuſtodia, Thomæ fratris, & Ioannis Medicei, ac munita Laude

prǽſi-

prȩſidio turmarum ſex equeſtrium ſub Principe Boneuallis, & cohortium ſub Principe Bozuli, & Venetorũ copijs regreſſis agrum Brixięſium ex dominio Mediolani redijt in Galliam Tranſalpinam cum Regulo Paliſſa, & Notho Sabaudienſe,& Cæſariani uſi Victoria Daualo Duce properarunt Laudam, eamq; inde Cremam aufugientibus Principibus Boneuallis, & Bozuli cęperunt, ac diripuerunt, & mox Picceleone recepto una cum Columna progreſſi Cremonam eam obſederunt, & ibi inter eos, ac Gallos illic ad præſidiũ degentes factis nonnullis leuibus prȩlijs, dum Thomas Fuſius cũ eis conueniſſet de ipſis ea dimitenda una cum reliquo dominio Mediolani exceptis ibi arce,ac Mediolani, & Nouariæ die quinta Iulij permiſſis omnibus ibi Gallis cum eorum bonis, & tormentis bellicis inde reuerti in Galliam, niſi interim, & infra dies quadraginta illis ſuperueniſſet auxilium, inde conducti per Antoniottum, & Hieronymum Adurnos, & Fliſcos infenſos Octauiano Fulgoſio Genuæ Duci ; & ſequenti partes Gallicas Genuam acceſſerunt, eãq; obſederunt,& oppugnarunt,& ad cuius prȩſidium erant bis mille pedeſtres ſub Nicolao Fulgoſio, & cum Petrus Nauara illuc ſuperueniſſet ad eius opem claſſe Gallica, & tractaretur de ea dimittenda, Hiſpanis Daualo duce ipſam clam ingreſſis die uigeſima Maij ipſam occuparunt, ac diripuerunt ibi captiuatis Octauiano Fulgoſio, ac Nauara,& arce illic conſtructa, redacta in ſui poteſtatem, & ſolo æquata inde aufugiente Federico Fulgoſio claſſe Maſſiliam, & ibi conſtituto duce Antoniotto inde redierunt in Galliam ciſalpinam, ubi pleriq; ex ordine Caroli Lanoi Proregis Neapolis, & Ioannis Bonamerij legati Cæſaris Romæ, habuerunt ſtatiua in agris Parmenſe, & Placentino,& pro ſtypendio meſtruo per trimeſtre ab incolis dominij Mediola-

liolanẽ. uiginti millia aureorũ, à Florentinis quindecim millia, à Genuenſibus octo millia, Senenſibus quinque millium, & Lucenſibus quatuor millium. Et Galli, qui ex Gallia tranſalpina properabant ad ſubſidium Genuæ, audita eius occupatione retroceſſerunt, & qui erant Cremonæ Fuſio duce ea dimiſſa die quinta Iulij inde redierunt in Galliam Cremonæ pro Sfortia conſtituto rectore Franciſco Sfortia de Foiano, & Prętore Co. Ludouico Barbiano I. C. Mediolanenſe. Et Cęſar tranſmiſſo Hieronymo Adurno, & per Regem Angliæ Ricardo Paceo, & per Ferdinandum Archiducem Auſtriæ Legatis ſuis Venetias tentauit deducere Venetos in partes ſuas; & omnem cõtrouerſiam, quam habebant cum Archiduce, componere, & Florentinis confirmauit preuilegia ſibi conceſſa per prędeceſſores ſuos, & Germanam Fuſia R. Ferdinandi olim Regis Hiſpaniæ aui ſui materni nupſit Alphunſo Aragonio olim Duci Calabriæ, Et Cæſariani etiã cœperunt in Gallia Belgica Torniacum, & Galli in finibus Galliæ, & Hiſpaniæ Fontes Marianos nunc Fontẽ Rapidum ceperunt, & muniuerunt.

Anno ſequuto Hieronymo Triuiſano Cremonę preſule mortuo de menſe Februarij ſucceſſit Petrus Acoltus Aretinus Cardinalis. Et Cæſariani ſibi dimiſſa arce Mediolani die quinta decima Aprilis per Gallos, habitis ſtatiuis in agro Aſtẽſe curſitarunt, ac diripuerunt totã ferè Galliã ſubalpinam, & Antonio Leiua Duce Galeatiũ Biragum ex Valentia, quam occuparat, expulerunt, eo, & pluribus alijs ibi captiuatis, & circiter quatuor centum occiſis; & die uigeſima Auguſti facto eclypſi lunę coloris ſanguinei aere ſereno, & mox pallidi in aurora, uſq; quo durauit, Sfortia die ſequente, dum ex Modoecia Mediolanum rediret, gladio proditoriè ad necem fuit uulneratus per

Boni

Bonifacium Vicecomitem aulicũ ſuum equeſtrem, eũq; inſidentem mulam comitantem, & in ipſum indignatum ob necem Hectoris Vicecomitis agnati ſui. Adrianus Summ. Pont. iam diu tractata, & ſtabilita compoſitione controuerſiæ, quam habebat Archidux Auſtriæ cum Venetis, ei per ipſos promiſſis ſolui aureis ducentum millib. intra octennium cum ipſis, ac Cęſare,& Regibus Angliæ, & Pannoniæ, Ducibus Mediolani, & Vrbini, Marchione Mantuæ, Florentini, Senenſibus,Genuenſibus, et Lucenſibus, de menſe Auguſti percuſſo fędere in regem Gallorum, et infideles per eum promiſſis ad opem dominij Mediolanenſis ducentũ equeſtrib. et uiginti millibus aureis, et per Cæſarem octo centum equeſtribus, et per Venetos ſexcentum,ac totidem uelitibus, et ſex millibus pedeſtribus ſub Duce Vrbini, et per Florentinos ducentum equeſtribus cum aureis uiginti millibus, et per Genuenſes,Senenſes, et Lucenſes triginta millibus, et per Ducem Mediolani ducentum equeſtribus, ac totidem uelitibus, et uiginti millibus aureis ſingulo menſe,et per eum,ac Cęſarem expoſitis tormentis bellicis,cum omni materia ad id neceſſarijs, et per Genuenſes parata, et munita claſſe opportuna, facto eorũ ſupremo duce principe Mantuæ non multo poſt,et die decima Septembris relatis in numerum Sanctorum Gorinono Romano,et Antonino pręſule Florentinorum, infirmatus perijt die uigeſima prima menſis octaui anni ſecundi ſui pontificatus. Et Dux Ferrariæ eo mortuo coactis tribus millibus pedeſtribus, et quatuor centum equeſtribus, et totidem uelitibus, et ſecum coniuncto Laurentio Vrſino alijs ducentum equeſtrib. et bis millibus pedeſtribus, recepit Regium, et expugnauit Ruberiam, dum ad eorum,ac Mutinæ pręſidium eſſet Guido Rongonus centũ equeſtribus, totidem uelitibus, et mille pede-

pedeſtribus Italis, et totidem Hiſpanis conductis ex urbe per Ducem Sueſſę, et Carolus filius Giberti Mompenſieri ex Ioanna filia Ducis Borboni, et Magiſter equitũ in Gallia indignatus in ibi Regem ob litem ſibi motam per Ludouicam Sabaudieſem Regis matrem ob Ducatũ ipſum Borboni, Aluerniæ, Belicorſi, et Foreſtæ habitũ pro dote uxoris neptis Caroli Octaui olim Regis Gallorum, et Valentinianum oppidum ad fines Neruiorum, quibus exutus fuerat, et ẽt, quia ſibi prętuliſſet Alanzonium Ducem ſororium Regis in Ducatu ſupremo exercitus ſui ſibi promiſſa uxore Eleonora ſorore Cęſaris, et R. Emanuelis Regis Luſitaniæ cum Ducatũ galliæ Narbonenſis defecit ab eo cum pluribus nobilib. gallicis ad Cęſarem, eo, ac Rege Angliæ incitatis ad ſibi mouendum bellum in Gallia, et dum Rex unà cum Ludouico Normandiæ rectore ſecum coniuncto octo millibus Auernis, et Boijs, ex gallia uellet deſcendere in Italiã ad recuperationem dominij Mediolanenſis, re in lucem prodita iuſiſſet Borbonium capi, ipſe aufugit in Burgundiã, et re ibi infeliciter tentata acceſſit ex conſilio Cęſaris in Itàliam, et die tertia decima Decẽb. applicuit Cremonã, ibi rectore Mayno de Maynis, et prętore Theodoro Orſio ſubſtituto Ludouico Barbiano tunc defuncto pro Sfortia. Et Gulielmus Bonſerius Boniuertus nuncupatus Magiſter militiæ Gallorũ Regis eius iuſſu exercitu equeſtriũ bis milliũ, totidẽ uelitum, et pedeſtriũ Eluetiorũ ſex milliũ, Valenſiũ bis milliũ, Rhetorũ totidẽ, germanorũ ſex milliũ, gallorũ duodecim milliũ, Italorũq; trium millium ex Gallia tranſalpina irrumpit ſubalpinam recuperaturus dominium Mediolani, et profligatis Cęſarianis, et Sfortiadis uiginti millib. ſibi ad Abiate graſſum Proſpero Columna duce occurrentibus, et capta Nouaria, et per Hiſpanos ſibi dimiſſis Valentia, Alexandria, et

Laudæ,

Laudæ, et Columna pedem referrente Mediolanum octo centum equeſtribus, totidem uelitibus, ſex millibus germanis, quinq; millibus Hiſpanis, et quatuor millibus Italis pedeſtribus, dum et ad prçſidium Papiæ forent quinq; centum equeſtres, ſex centum uelites, et bis mille Hiſpani, et ter mille Itali pedeſtres ſub Principe Mantuæ, et in agro Derthonenſe tria millia pedeſtrium Genuenſium,& turmæ equeſtrium Florẽtinorum Vitelio duce, & Veneti haberent in armis ſex centũ equeſtres, mille quinq; centũ uelites, & quinq; millia pedeſtrium dimiſſis per Bonſeriũ ad prçſidium Nouariæ, Alexandriæ, & Laudæ ducentum equeſtrib. & bis millib. pedeſtribus, & ad Abiate graſſum mille pedeſtribus Italis, & totidem ad cuſtodiam pontis Ticinij, & Cremonam tranſmiſſis quatuor centum equeſtribus, & duodecim millibus pedeſtribus ſub Laurentio Vrſino, & principe Bozuli eã obſeſſum, reliquo exercitu obſedit Mediolanum, & cum Vrſinus, & princeps Bozuli die uigeſimaſexta Septembris obſeſſa Cremona, ad cuius prçſidium erant Georgius Gonzaga centum equeſtribus & Franciſcus Salamon Syculus, & Baptiſta Pelizolus cognominatus Mattus Cremonenſis bis millibus pedeſtribus, eiusq; quaſſatis, & apertis mœnijs tormentis bellicis die quarto Octob. ſuperuentis pluuijs diffiſi ipſa potiri eã deſeruiſſent die nona Octobris, & Soreſina, & ſuburbijs Soncini, & Carauagio direptis iuiſſent Mediolanũ, & ibi reliquo exercitui Gallorum eorum copias coniunxiſſent, & medio Ioannis Sauanæ Ferrarienſis militis gregarij ad prçſidium Mediolani tractatu in lucem prodito, quo Mediolanum debebat prodi Gallis per Morgantem Parmen. manipularem, & Ioannem de Lantijs, & quatuor uelites Ioannis Medicei, Veneti ingreſſi fuiſſent in auxilium Cçſarianorum agrum Mediolanenſem, & cecidiſſet multa

copia

copia niuis, abijt ex Mediolano eo dimiſſo die decima ſeptima Octobris ad Abiate graſſum ibi, & Laudæ utrinque quàmplurimis leuibus prœlijs cōmiſſis, & dimiſſis domum Rhetis, & Valenſibus, & per Laurentium Vrſinum deſtinatum ſeptem millibus pedeſtribus Aronam ea, ad cuius prœſidium erat Anchiſes Vicecomes, quoq; oppugnata. Et Rex Angliæ mouit bellum Regi Gallorum in Picardia, Cæſar ad fines Galliæ, & Hiſpaniæ ſuppeditauit Salinteriam, & inopia pecuniarū, quibus ſolui poſſet ſtypendiū militibus, ac aeris intemperie, cum eſſet hyemes, pedem retulit in Hiſpaniam. Iulius Mediceus patre Iuliano Florentinus Cardinalis poſt trium menſium contentionem habitam per cardinales, à triginta nouem ex eis die decima ſeptima Nouembris fuit aſcitus ad ſummum Pontificatum, & nominatus Clemens Septimus, & qui recepit in ſui gratiam Duces Ferrariæ, & Vrbini dimiſſis Ferrariæ Duci his, quæ receperat ex dominio ſuo, ac Duci Vrbini Ducatu ſuo, Piſauro, & Senogalia ſibi conceſſis in feudū, & ex eorū copijs auxiliaribus expulit Sigiſmundum Malateſtam ex Ariminio, quod occuparat, & Henricum Regem Angliæ roſa aurea honoris gratia donauit, & Laurentium Campegium Bononienſem, & cardinalem legatum tranſmiſit in Germaniam ad ibi electores, & qui cum eis iuit Norimbergam, ut unà cum Ferdinando fratre Cęſaris, & ibi Vicario illic haberet comitia. Et Proſper Columna dux ſupremus Cæſarianorū in Italia die trigeſima Decembris obijt Mediolani, eiq; ſuffecti fuerunt Ferdinandus Daualus Marchio Piſcariæ, & Carolus Lanoius Belga Proregis Neapolis tūc appulſus Mediolanum quatuor centum equeſtribus, & bis millibus pedeſtribus.

Anno ſubſequuto per Petrum de Accoltis reſignato Epatu Cremonæ ipſum habuit Benedictus nepos ſuus.

Et

Et Sfortia die uigeſima ſecunda Februarij recepit à gallis ibi arcem Herbouilla eius Præfecto mortuo, cui pręfecit Annibalem Picenardum, Et eo menſe Cæſariani Hiſpanis tribus millibus cum nõnullis turmis equeſtribus Daualo, & Mediceo ducibus egreſſi Mediolanũ in equeſtres mille, & totidẽ pedeſtres gallicos Baiardo duce caſtramentãtes in uico Rubechi propinquo Abiati Graſſo, ubi caſtramẽtabatur reliquus exercitus Gallorum, & utrinq; prælio cõmiſſo eis deletis, & etiam alijs copijs Gallorum proficiſcentibus Tricium ſibi obuijs ſecum coniunctis Sfortiadis in uico Piuntino Ducatus Mediolani ibi utrinq; cõmiſſa alia pugna multis cadentibus, habitis ſex millibus Germanis in ſui auxilium eis, & alijs copijs Venetorum ſub Duce Vrbini, ac Sum. Pont. Lanoio duce profecti ſunt in Gallos, & cum eis commiſſis leuibus prælijs ad Abiate Graſſum Viglebani, & alibi diuerſo marte eos cõpulerunt in agrũ Nouariẽſem ſibi interceptis multis locis, quæ ex dominio Mediolani occuparant, & totis uiribus ultimo loco die uigeſima tertia Aprilis ad flumen Sceſitis, quo applicuerant Eluetij in eorum auxilium, & quibus ſe coniungere uolebant facto prælio fuderunt, aufugientesq́, inſequuti ſunt, & per Mediceum etiam factum obuium Rhetis conductis per Zechenam, & Laurentium Vrſinum ad eorum opem in uico Capriolo agri Bergomenſis eis inde prælio repulſis in fines ſuos expulerunt ex dominio Mediolani uulnerato Bonferio, & occiſo Baiardo cum multis alijs in galliam tranſalpinam dimiſſis poſt ſe quindecim tormentis bellicis, & multis alijs bonis, & mox receperunt Laudam, & Alexandriam Gallis, ac Italis octo millibus ſub Principe Bozuli ibi degentibus ad pręſidium inde abire premiſſis incolumibus eorum bonis in Galliam. Carolus Cæſar, & Henrincus Angliæ Rex inſtigati per Borbonium

percuſſerunt nouum fœdus in Regem Gallorum, ut eum quoq; exuerent Gallia tranſalpina, eidēq; & ibi mouerūt bellum, & iubente Cęſare Borbonius, & Daualus dimiſſis ad prçſidiū Mediolani ſeptem millibus Hiſpanis, & Papiæ quinque millibus ex eis, ac Germanis pedeſtribus, ac quatuor centum equeſtribus ſub Leiua ex Gallia ciſalpina irrumperunt Galliam Narbonenſem quinq; centum equeſtribus, octo centum uelitibus, & quatuor millibus Hiſpanis, quinque millibus Germanis, & tribus millibus Italis pedeſtribus; & claſſe munita alijs tribus millibus Vgone Moncada rectore, ſibi ſolutis pro eorum ſtypendio per Regem Angliæ centum millibus aureis, & expugnarunt ibi arcem portus Thelamonis, & cęperunt Aquas Sextias & multa alia loca Franciſco Paliſſæ, & Vlietæ regulis, ac Briono, & Rentio, & Bozuli principe ſibi reſiſtentibus, bis millibus equeſtribus, octo millibus Germanis, ſex millib. Suitenſibus, totidem Gallis, & quatuor millibus Italis pedeſtribus, & mox obſederunt Maſſiliam Rentio cohortibus Italorū ad eam defendendam ingreſſo, regulo Brioni ibi rectore, & Michaele Salaſſorum principe claſſe regia triremium quatuordecim, & plurium nauigiorum illic in mari aſſiſtente, & per Cęſarem ad fines Galliæ recuperato Fonte Rabido, & Carolo Soffertio duce Anglorum exercitu tranſgreſſo in Picardiam, eamq; ferro, & igne deuaſtante, ac diripiente obſeſſo Heſilino, & cum nemo ex populis Galliæ ſe cōmitteret fidei Borbonij; ut ſperabat, & Rex Gallorum exercitu bis millium equeſtriū, trium millium uelitum, ac pedeſtrium Gallicorum decem millium, Germanorum ſex millium, & totidem Rhetorum, & Valenſium, & Italorum properaret ad opem Maſſiliæ deluſi ſpe ſibi data per Borbonium, poſtquam eam obſediſſent ꝑ dies quadraginta, & pluries oppugnaſſent ibi plurimis deſyde-

deſyderatis ipſa dimiſſa pedem retulerunt in Italiam per Albigaunos Ligures, & inde per ſaltus Finarium, & Carmiſarum. Et Rex dimiſſa Gallia ſub opportuno pręſidio, & regimine Ludouice matris eos inſequutus fuit per Cotias, & Pęninas alpes de menſe Octobris mille quinq; centum uelitibus, mille ducentum equeſtribus, & duodecim millibus Germanis, & totidem Italis pedeſtribus eis ſolutis pro ſtypendio uiginti millibus aureis. Et Venetorum tercentum equeſtribus, totidem uelitibus, & ſex millibus pedeſtribus ſub Duce Vrbini degentibus ad pręſidium dominij Mediolanenſis, recepit die uigeſima Octobris Mediolanum ferè ab omnibus dimiſſum illuc tranſmiſſis fęcialibus Michaele Salaſſorũ Principe, & Ludouico Barbiano ex comitibus Belzoioſi, & ibi dimiſſis ad pręſidium tercentũ equeſtribus, ſex millia pedeſtribus Rhetis, & Valenſibus, & tribus millibus Gallis ſub Theodoro Triultio caſtra firmauit ad Abiate Graſſum exercitu octo centum equeſtrium, & decem millium Valenſium, & Rethorum bis millium, & quatuor millium Germanorum pedeſtriũ, & die uigeſima tertia obſedit Papiam, ad cuius pręſidium erant tercentũ equeſtres ſub Garſia Hiſpano, & pedeſtres Hiſpani quinq; centũ, & Germani mille quatuor cẽtũ ſub Leiua, Lanoio, Borbono, & Daualo alijs copijs abeuntib. Laudã, & inde Soncinũ, & illinc Borbono profecto in Germaniã ad accipiendũ ibi copias auxiliares, Galli profecti Laudã eã receperũt, ubi ac Nouariæ, & Alexãdriæ pariter ꝑ eos receprarũ ad pręſidiũ, ex eis remanſerũt quinq; millia pedeſtriũ, & ducentũ equeſtres, & dum ex ꝓditione intẽderẽt occupare Papiã, eã in diluculo diei uigeſimi noni Octob. oppugnarunt, & inde proditione in lucẽ prodita repulſi fuerunt cæde ſupra ſeptem centum eis ablatis, & abductis in Papiam nõnullis tormentis bellicis. Et Sum.

Pont. tranſmiſſis ad Cæſarem in Hiſpaniam Præſule Capuæ, & ad Gallorum Regem Papiam obſidentem, & ad Lanoium, & Daualum, & alios Duces Cæſarianos Soncini morantes Io. Matheo Giberto epiſcopo Veronæ, & datario ſuo legatis, tentauit eos componere, & inter ipſos fieri indutias, & cum non potuiſſet, adheſit Regi Gallorũ, Qui etiam tranſmiſſit ex ſuo exercitu in Regnum Neapolitanum ducentum equeſtres, ſexcentum uelites, & decẽ millia pedeſtrium ſub Ioanne Stuardo Duce Albaniæ, ut ſecum coniunctis Laurentio Vrſino tribus millibus pedeſtribus, quibus occuparat Sauonam, & Varagium, & Vrſinis in Latium alijs quatuor millibus pedeſtribus, illud ſibi uendicaret, Et recepit in ſui protectionem Ducem Ferrariæ ſibi ſolutis ſeptuaginta millibus aureis, ac promiſſis tormentis bellicis cum materie ad id neceſſaria, & conduxit ad eius ſtypendium Ludouicum Pallauicinum quatuor centum equeſtribus, & bis millibus pedeſtribus, quibus infeſtaret Cæſarianos, ac Sfortiades in agro Cremonenſe. Et Sfortia, ac duces Cæſariani, & legati Venetorũ die decima octaua Decembris in arce Cremonæ habuerunt comitia de bello gerendo aduerſus Regem Gallorũ, ad quem, dum ex Ferraria ibi Dux per ſtratam Aemiliam Papiã conduci faceret tormena bellica Cæſariani, & Sfortiades, ut id prohiberent impoſito ponte ſuper flumine Padi propè Cremonam Ioanne Mediceo duce traicerunt in ditionem Pallauicinorum, & mox, dum per agrum Bergomẽſem ad ſubſidium Regis Gallorum Papiam irent ex Rhetis, & Valenſibus ſex millia, Mediceus quinquaginta equeſtribus, tercentum uelitibus, & tribus millibus pedeſtribus, & duces Veneti tercentum equeſtribus, totidẽ uelitibus, & quatuor millibus pedeſtrib. eis occurrerunt, ipſosq; retrocedere coegerunt domũ. Et deinde Medi-

ceus

ceus indignatus in Cæſarianos ab eis ſuis copijs defecit ad Regem Gallorum, & Cęſariani deſtinarunt in regnum Neapolitanum ad ibi auxilium Honoratum Gaetanum, ut ſecum coniunctis Aſcanio, & alijs Columnēſibus Proceribus in Latio ſequētibus partes Cęſaris, illud tueretur, Mediolani & in eius Ducatu, ac locis circumuicinis debacante epydimia, ex qua infiniti perierunt, & ſemina iacta in Gallia tranſalpina nimio gelu aruerunt, unde ibi grauis pęnuria ſucceſſit, & lupi multos in agro Cremonenſe, & alibi deuorarunt, & etiam leo in montibus Vicentinis in ibi incolas ſęuijt. Et Cremonæ mortuo Mayno de Maynis ibi rectore Thomas eius frater ipſi fuit ſubſtitutus. Et à die uigeſima prima uſq; ad uigeſimam quartam Maij immenſæ pluuiæ, cum fulguribus, & tonitribus ceciderūt, ex quibus aquæ fluminis Padi pręter modū creuerunt.

Anno Milleſimo quingenteſimo uigeſimo quinto Redemptionis humani generis Cæſariani, & Sfortiades adhuc habitis comitijs in arce Cremonæ per eos, ac legatos 1525
Venetorum unà cum Sforcia egreſſi Laudæ occuparunt Caſſanum inde expulſis Gallis ibi utrinq; facta pugna, in qua multi occubuerunt, & ex eis Hiſpanis nocte intempeſta profecti Meltium, illoq; capto ibi Hieronymo Triultio, & multis equeſtribus eius turmæ illic ad pręſidium degentis occiſis, & mox Modoetiam, & Borbonio unà cū Georgio Frundibsergo, Nicolao Salma, & Marco Scito, & ſex millibus Germanis, & turmis equeſtrium Burgondionum habitis ab Archiduce Auſtriæ appulſo Laudæ, eiſq; coniunctis alijs Cęſarianis in Abiate graſſo unà cum eo, ac Lanoio, & Daualo Marignanum profecti ſunt die uigeſima quarta Ianuarij ſeptem centum equeſtribus, mille quatuor centum uelitibus, & duodecim millibus Germanis, quinq; millibus Hiſpanis, & tribus millibus Italis pe-

deſtribus aduerſus exercitum Gallorum mille tercentum equeſtrium, ac Rhetorum, & Valenſium decem millium ex Mediolano tunc ad eum profectorum, Italorũ ſeptem millium, & germanorum quatuor millium, & cum Dux Albaniæ Rentio copijs ſuis cõiuncto apud Lucam, Lucenſibusq; compulſis ad ſibi pendendum aureorũ duodecim millia, & dandum tormenta bellica inde abijt Senas, & Senenſibus quoq; cõpulſis ad ſibi pendendum pecunias, & dandum alia tormenta bellica, & recipere in eorũ protectorem Fabium Petrucium paulo ante per eos illinc expulſum, progreſſus fuiſſet in Latium, Daualus cum Hiſpanis, dum Sfortia eſſet Cremonæ, & Rex gallorum Thoma Fuſio, Tramolia, & Paliſſa proceribus ſuis eum exhortantibus ad occurrendum Cæſarianis dimiſſa Papia, id ex cõſilio Bonfieri eius Magiſtri militiæ noluiſſet facere, ſed ſubſtitiſſet apud Papiam progreſſus fuit ad oppidũ ſancti Angeli, eoq; occupato per ipſum ibi captiuatis Pyrro, & Canino, & filijs Dioſębi gonzaghis, & Aemilio Capriano ibi ad cuſtodiam degentibus ducentum equeſtribus, & octo centum pedeſtribus. Et gaſpare Mayno duce Sfortiæ ex Alexandria, ad cuius pręſidium ſtabat ſeptem centum pedeſtribus profecto in bis mille Italos euntes duce Marchione Salaſſorum ex Sauona Papiam ad ibi auxiliũ gallorum per agrum Alexandrinum, eisq; impeditis in traiciendo Bromio flumine ad Caſtelatiũ aggreſſis, & illic utrinq; cõmiſſo prelio profligatis. Et Rhetis, & Valenſibus ſex millibus Salubricenſe duce ſibi occupata per Io. Iacobum Mediceum Marchionem Muſſi Clauenna, eam recepturis ab exercitu gallorum abeuntibus domum. Cęſariani die tertia Februarij caſtris gallorum ſe appropinquarunt. Et Sfortiades Alexandro Bentiuolio, & Rodulpho Varaneo ducibus abeuntes Cremona ducentum

eque-

equeſtribus,& mille pedeſtribus in Ludouicum Pallauicinum occupantem pro galłis Caſale maius direpto uico ſancti Ioannis in Cruce per eius copias, & dum Pallauicinus non expectato Franciſco Rongono eius copijs, quas cogebat in auxilium gallorum, & Caſalis maioris illinc ipſius copijs erupiſſet in Sfortiades, ipſas utrinq; cõmiſſo prçlio die uigeſima profligarunt captiuato Pallauicino,& conducto Cremonam. Et Varagini Andrea Corſo duce, dum Marchio Salaſſorum gerens bellum cum genuenſib. & Vgo Moncada claſſis Cæſarianæ prçfectus ea illuc ex genua profectus fuiſſet, in eum errupentes ex Varagine eius claſſiarios fuderunt, ipſo quoq; captiuato cum tredecim ducibus. Et Cæſariani nullo ſibi dato ſtypendio, ac pecuniarum,& omnium indigi, cum ſumm. Pont. nec Rex Angliæ, nec Veneti,nec alij Italiæ populi diffiſi fortuna Cæſaris ei non auxiliarentur Borbonio, ac Lanoio, & Daualo ducibus poſt multa leuia prçlia cum gallis ad Papiam cõmiſſa,in quibus ſemper prçualuerunt Ioanne Mediceo uulnerato ſuper talo pillula archebusij, & illinc cõducto Placentiã, ut ibi curaretur, factis quatuor aciebus, cuius priori ſex millium pedeſtrium Italorum,Hiſpanorũ, et germanorum; et equeſtrium quinque centum prefuit Alphunſus Daualus Marchio Vaſti, ſecundæ quatuor millium Hiſpanorum Ferdinandus Daualus Marchio Piſcariæ, tertiæ germanorum quatuor millium Marcus Scita, et georgius Fransbergus; et quartæ etiam germanorum, et duarum turmarum equeſtrium Borbonius, et Lanoius prçfuerunt, dimiſſa alia ad prçſidium caſtrorũ ſub nepote Lanoi, in diluculo diei uigeſimi quarti Februarij, ac ſolẽnitatis diui Mathiæ, et natalis Cæſaris aperto Parco per brachia ſexaginta, in quo caſtramentabantur galli, illud ingreſſi ſunt, et facta ex Papia eruptione per Leiuam cen-

tum quinquaginta equeſtribus, manus cõſeruerunt cum gallis etiam diuiſis in quatuor acies, unam ſcilicet Rhetorum, et Valenſium ſex millium, ſecundam germanorum quatuor millium, tertiam Italorum trium milliũ, & quartam guaſconorum, et gallorum octo millium ſub regulo Boiſenſe, et profligatis Rhetis, et Valenſibus, et Rege gallorum ſtrenuè manus conſerente uulnerato in facie, et ꝑ eum interempto Ferdinãdo Caſtriotto Marchione ſancti Angeli, et per Didacum de Auilla, et Ioannẽ de Rubiera equeſtres Hiſpanos, et ſuperueniẽte Motta Aniero ductore equeſtrium Borbonij, ope Petri Oſſorij Locumtenentis turmæ equeſtris granatinorũ, et Cæſaris Herculiani Foriliuienſis, et Io. Baptiſtæ gaſtaldi Neapolitani captiuato illos fuderunt captiuatis etiam Henrico Alibreto Rege Nauariæ, Notho Sabaudiæ, principe Lothoringiæ, Franciſco Borbonio, Iacobo gabaneo, Ludouico Tramolia, Aenea Memorantio, Burgondiæ pręfecto, Obegnino, ac ſancti Pauli, et Brionis, Vallis Diandei, et Ambricorni regulis, Florentio duce Valenſium, et Rhetorum, Franciſco ex Marchionibus Salaſſorum, Federico principe Bozuli, galeatio Vicecomite, et multis alijs principibus, proceribus, ac Ducibus, unà cum Hieronymo Leandro epiſcopo Brundusij nuntio apoſtolico, et ucciſis gulielmo Bonfierio Magiſtro militiæ, Tornaico, Aſpare, ac Thoma Fuſijs, galeatio Fortebiaſcho, Theodorico Souebergio, Ricardo Anglo Duce Soforti cognominato Roſa alba, Iacobo Diſpachio, Buſiuio, Amboſio, Franciſco Paliſſa, et Boiſio regulis, galeatio Seuerinate, et pluribus alijs ducibus, et gregarijs militibus ſupra decem millia pro parte quoque obrutis in aquis Ticini, dum aufugerent, et inde aufugiẽtibus Alarconi, et Claremontis regulis quatuor centum equeſtribus, et comite Aloyſio de Arce tribus millibus

Rhetis,& Valenſibus in Galliam trāſalpinam dimiſſis poſt ſe tormentis bellicis, & impedimentis, ac bonis immenſi ualoris peruentis in Cæſarianos ex eis tantum deſyderatis Caſtriotta, & Vgone Cardona, & ſeptem centum gregarijs militibus, & uulneratis Ferdinando Daualo tribus uulneribus, & Leiua uno, & Regem Gallorum inde conduxerunt in arcem Piceleonis Theodoro quoq; Triultio die ultima, dum eſſet Renæ in agro Papienſe ibi cum ſuis militibus captiuato per Sfortiadas. Et Columnenſes copijs, quas coegerant ad auxilium Cæſaris audita ſtrage Gallorum, ac captura eorum Regis ad Papiam, inuaſerunt Vrſinos habentes in armis ad opem Regis in Latio quatuor centum equeſtres, ac mille ducentum pedeſtres, & fuderunt, eos inſequentes uſq; in urbem, in quam pedem retulerant multis ex eis deſyderatis. Et dum ibi Columnenſes, & Hiſpani, & alij ſequentes partes Cæſaris ſe accingerent ad prelium autore Duce Sueſſæ ibi legato Cæſaris penes ſumm. Pont. in Vrſinos, & Gallos, Dux Albanenſis ſedata diſcordia Vrſinorum, & Columnenſium per ſumm. Pont. exautorata parte Gallorum, quos ſecum habebat claſſibus pontificia, & Gallica ex Vrbe traiecit ad ciuitatem ueterem, & inde in Galliam cum Laurentio Vrſino quatuor centum equeſtribus, mille Germanis, & nōnullis cohortibus Italorum, ac tormentis bellicis Senenſium, ac Lucenſium. Et ex Cæſarianis, qui erant ad preſidium dominij Mediolanenſis quatuor centum equeſtres, & octo millia Germanorum, dum ibi incolæ graui inopia laborarent, & malè ſe haberent, inde iuerunt in agros Placentinum, Parmenſem, & Regienſem ad ſtatiua ſibi ſolutis per Florentinos ex ordine ſumm. Pont. aureis uiginti quinq; millibus pro ſtypendio. Et Ludouica mater Regis Gallorum, & alij proceres Galliæ deputati ad regimen

men Galliæ, dum timerent ei moueri bellum per Regem Angliæ, & Borbonium ipſius fines, muniuerunt pręſidijs tranſmiſſis pro liberatione Regis legatis ad ſumm. Pont. ac Venetos. Et Carolus Cæſar die decima nona Martij, dum eſſet Mandrili habito nuntio uictoriæ Papienſis, & captura Regis Gallorũ ſumpta Euchariſtia, & per ibi clerum factis rogationibus egit gratias omnipotenti Deo, & nec ſigna lętitiæ oſtendit, nec oſtendi uoluit, & adhibito conſilio pręſule Oſmi confeſſore ſuo, ac Federico Duce Aluæ ſuo pręfecto pręrorij exortatus per pręſulem ad dimittendum Regem, & cum eo ineundum pacem, ac mouendum bellum infidelibus, & hęreticis, & per Ducem ad eum retinendum, & nec dimittendum, niſi prius ſtabilitis rebus imperij, ac regnorum ſuorum tranſmiſſo Bureno cubiculario ſuo in Italiã Piccleonem ad Regem ipſum ibi adhuc in arce detentum ei obtulit ipſum dimittere ſibi dimiſſa tota Burgondia, & Borbonio Duci Gallia Lugdunenſe, & Regi Angliæ nonnullis urbibus ex Picardia dimiſſis, & his non admiſſis per Regem facta ſibi oblatione per ipſum ducendi uxorem Eleonoram ſororem Cęſaris, & R. Emanuelis olim Regis Luſitaniæ obtẽta Burgondia pro dote, ac Cęſari ceſſo omni iure ſibi ſpectante in dominio Mediolani, & nubere Borbonio Margaritam R. Alanzoni reguli ſibi dimiſſo Ducatu ſuo, ac dato alio principatu, ac pro eius liberatione multa pecunia, & mari, & terris dandi copias militares, quibus iret Romam ad accipiendum ibi coronã imperialem, incitatus per regem Angliæ, ac Borbonium ad proſequendum bellum una cum eis aduerſus Gallos, & occupandam Galliã, ex qua Rex Angliæ haberet Picardiam, Normandiam, Aramouicam nunc Gennam, & Guaſconiam per eum conſignata filia adhuc infantilis ætatis ei ꝑmiſſa uxore, illud mouere recuſauit.

Et

Et Rex Angliȩ ob id indignatus ſibi tranſmiſſo legato per Ludouicam matrem Regis Gallorum cum ea, ac Gallis percuſſit fȩdus autore Cardinale Eboracenſe. Et Cæſar Lanoio interueniente de menſe Maij percuſſit fȩdus cum ſumm. Pont. ac Florentinis ad mutuam defenſionem eorum, quæ haberent in Italia, & dominij Mediolanenſis,& quo Florentini pacti ſunt ſoluere Cȩſarianis, qui erant in Italia aureorum centum millia, modo egreſſi fuiſſent dominium eccleſiæ, & incolæ dominij Mediolanenſis uterentur ſale Ceruienſe, & compellere Ducem Ferrariæ dimittere Eccleſiæ Regium, Ruberiam, & alia, quæ ipſius tenebat, ſolutis eis dimiſſis, Cȩſari, per ſumm. Pont. alijs aureis centum millia, & qui cognoſceretur, an Mutina ſpectaret eccleſiæ, ſeu imperio, & ubi ſpectaret imperio, dimitteretur eccleſiæ ſub fȩudo, ſin minus ei libera remaneret, & recepit in ſui protectionem Ducem Ferrariæ ſibi per eum ſolutis aureis quinquaginta millib. & Marchione Montisferrati aureis quindecim millibus, & Genuenſes totidem, ac Senenſes totidem, & Lucenſes decem millib. & quibus pecunijs ſolutum fuit ſtypendium Cȩſarianis, ex eis dimiſſis Germanis redire domum. Et Senis orto tumultu ob cȩdem Alexandri Briti cõmiſſam per Hieronymum Seuerinã fuit ibi mutatum regimen, ex adherentibus Cȩſaris ei propoſitis, depoſitis ijs, qui ſequebantur partes pontificias. Et Rex Gallorum unà cũ regulis Memorantio, Boiſenſe, ac Baliuo, ſex ſuis triremibus, & alijs ſexdecim Cȩſaris fuit ad eum conductus die ſeptima Iulij per Lanoium in Hiſpaniam, & carceratus in arce Madrili. Et Cȩſar inde tranſmiſit in Italiam ad Sfortiam priuilegium fȩudi dominij Mediolanenſis ſibi cõceſſi ſub onere ei ſoluendi aureorum quinq; centum millia, & accipiendi ſal pro uſu ibi incolarum ab Archiduce Auſtriæ, dimiſſo

exer-

exercitu, quem habebat in Italia, pręter equeſtrium, qui habere debebant ſtatiua in dominio Mediolani, ex eis ſeptem centum illinc abituris in regnum Neapolitanum, ac Hiſpanorū, quibus danda erant ſtatiua in regione Salaſſorum, & Dux Borbonius iret in Hiſpaniā dimiſſo Ferdinando Daualo duce ſupremo Cęſaris, Qui cum Leiua die quarta decima Octobris accerſitis ex regione Salaſſorum, ac Galliæ ſubalpinæ cohortibus Hiſpanorum Nouariam, ac Hieronymo Morono, & ibi eo detento, ac tranſmiſſo in arcem Papiæ coegerunt Sfortiam, uti inſimulatū de tractatu facto in Cęſarem de eo exuendo regno Neapolis occiſis oībus Hiſpanis, qui erant in Gallia ciſalpina, quod debebat concedi Daualo ſub fęudo per Pont. Max. qui huic tractatui conſenſiſſet, unà cum Venetis, ſibi dimittere Cremonam, ac Mediolanum unà cum arcibus Leuci, & Piceleonis, cum iam potiti eſſent reliquo dominio, & in arce Mediolani obſederunt deſtinatis Cremonā ad eam accipiendam Germanis mille quinq; centum ſub Coradino de Glurnes, qui, illuc applicuerunt die uigeſima quinta Octobris, & ibi arcem obſederunt. Et Veneti his auditis, dum tractarent Marino Caraciolo penes eos pro Cęſare oratore interueniente cum eo inire fędus, ſuſpicati, ne Cęſar retento dominio Mediolani bello ipſis moto, eos quoq; exueret ipſorū dominio, ad ipſum fędus progreſſi ſunt Cæſari ſolutis aureis centum millibus. Et mox ſumm. Pont. ac ipſi unà cum Gallis Ludouica matre eorum Regis, & Franciſco Borbonio, & Claudio Guiſa principe Lothoringię galliæ rectoribus requirentibus ſocietatem iniuerunt ad defenſionem Sfortiæ ob indignationem ſummi Pont. conceptam in Cæſarem recuſantem cōpelli Ducem Ferrariæ ad dimittendum eccleſiæ Regiū, & Ruberiam, & alia, quæ pro eo conuenerat Lanoius ipſi

reſtitui,

reſtitui,ſed recepto Duce in protectionem inſtante ei ipſa dimitti unà cum Mutina, quæ erat imperij, & quam Dux offerret ab eo conducere ſub fęudo ſolutis Cęſari aureis centum millibus,& totidem ſumm. Pont.& nec concederet, ut incolæ dominij Mediolanenſis, qui utebatur ſale Archiducis Auſtriæ uterentur ſale Ceruienſe. Et ſumm. Pont. ac Venetis requiſitis ad ipſam ſocietatem per Ludouicam matrem Regis Gallorum oblatis ad recuperãdum dominium Mediolani Sfortiæ quinq; centum equeſtrib. quos tranſmiſiſſet in Italiam, ac aureis quadraginta millibus menſuatim pro ſtypẽdio pedeſtrium, quibus opus fuiſſet ad eã expeditionem, moto etiam bello Cæſari per Gallos ad fines Hiſpaniæ, et per ſum. Pont. ad eam recuperationem unà cum Venetis mille octo centum equeſtribus, bis millibus uelitib. et uiginti millibus pedeſtrib. Et Cæſar his intellectis ad mitigãdum ſum. Pont. ad eum Romæ deſtinato legato Herera commiſſario ſibi obtulit compellere Ducem Ferrariæ ad dimittendũ eccleſiæ Regium, et alia, quæ, ipſius teneret,et nec,ubi Sfortia priuaretur dominio Mediolani, et ſeu obijſſet, illud pro ſe retinere,et nec concedere Ferdinando fratri ſuo, nec Borbonio, et cum ob hoc ſumm. Pont. et legatus Cęſaris diſcordarent, et legatus Cęſaris petijſſet inducias ad eum conſulendũ ipſum fędus aliquantulum fuit dilatum. Et Dux Mediolani, dum ægrotaret, ac confęderati differrent parare copias, et ei auxiliari, dimiſſa arce Mediolani Cæſarianis Cremonam ſe recepit, et ibi arcem ingreſſus fuit, et die uigeſima ſexta Decembris cohortes, et turmæ Hiſpanorum illuc applicuerunt. Et Ferdinandus Daualus filius Alphunſi ex Maria Cardona filij Didaci Hiſpani filij Rodorici, et Marchio Piſcariæ, et Aquini hora tertia noctis diei uigeſimi Decembris eclipſi lunæ prius pallidæ, mox

nigræ, deinde ſanguineę inſtar ſanguinis draconis, & mox rubeæ uigente, die ſequente annorũ triginta ſex Mediolani obijt ex ſanguine à mẽbro uirili efluxo, nulla dimiſſa prole ex Victoria Columna uxore poſt ſe relicta. Ariminij, & Ceſennæ die quinta Iulij ſuperueniente nimbo cũ tonitribus, & fulguribus, & uehementibus uentis, ac durante tota die fuit ibi cauſatum immenſum augumentum aquarum, quo ibi multa ædificia corruerunt, & ultra bis mille ex illic incolis perierunt tum aquis obruti, tum ruina ædificiorum oppreſſi. In uico Iouis altæ agri Cremonenſis euenit caſus miſerabilis, nam per puellam ex ibi incolis annorum quatuor fratris ſui annorum quinq; membro uirili cultello amputato, eoq; mortuo ſuperuenta eorum matre puella fuſte uehementer percuſſa occiſa, & mox dum illuc appuliſſet maritus, & eorũ pater ipſis uiſis mortuis ex nimia impatientia doloris ꝑ eum interempta uxore, & domo eorum habitationis, in qua hæc contingerunt, combuſta ſeipſum laqueo ſuſpendit.

Anno altero Franciſcus Gallorum Rex abiecta omni ſpe libertatis, ac diffiſus Cæſare, incidit in grauem infirmitatem, & Margarita eius ſoror R. Alanzoni ipſum acceſſit. Et Carolus Cæſar contradicente Mercurio Gatinara eius ſupremo cancellario, & exhortante Lanoio die quinta decima Februarij ex conſenſu Ducis Borboni ſibi conceſſo dominio Mediolani iuſſit eum dimitti firmata utriuque iuramento conuentione, ac perpetua pace, qua Rex promiſit ducere uxorem Eleonoram ſororem Cæſaris dote aureorum ducentum millium Ludouico primogenito ſuo nupta etiam Eleonora filia, ac dimiſſa Cęſari Burgondia cum comitatibus Nantes, ac Nadini, alijsq; ſibi ex Flandria ſpectantibus, & eius ſuperioritate, ac comitatu Atrebatum, ac ceſſo omni iure ſibi competente in

regno

regno Neapolitano, dominio Mediolani, & ciuitatibus Genuæ, Haſtæ, Alexiæ, Neruiorum, Lillæ, Donai, Peronę, Pictonum, ac Boloniæ ſitis ultra flumen Sequanam, & q͂ etiam Henricus Albretus dimiſiſſet Cæſari omne ius, q͂d ſibi prętendebat ſpectare in regno Nauariæ olim Ioannis eius patris, eiq; recuſanti illud dimittere non auxiliari, & nec Duci Vintimbergenſium, nec Ruberto Duci Martiæ, & etiam mortuis Duce Menapiorum nunc Geldrenſium, ac Comite Zulaphi, ut ipſius ducatus, & comitatus peruenirent in Cęſarem. Et Rex quoq; in ſui gratiam reciperet Ducem Borbonium, Principem Aurengiorũ, & Marchionem Salaſſorum, & alios, qui adhęſiſſent Cæſari, ſibi reſtitutis quibuſcunque, quibus eos exuerat, permitteretq; Borbonium agere uia iuris contra Ludouicam Regis matrem pro comitatu Aquitaniæ, & Cęſari traiecturo in Italiã traderet quatuor triremes magnas, & duodecim mediocres cum quatuor nauigijs, & ſolueret ducentũ millia aureorum, quibus penderet ſtypendium ſemeſtre ſex millibus pedeſtribus, & ſexcentum equeſtribus, quibus traiecturus erat in Italiã, & pro his obſeruandis dare obſides Ludouicum, & Henricum primogenitos, & ubi dimitterentur, Carolum tertium filium penes ſe tenendum, & ẽt ſibi prębere per ſemeſtre quinq; centum equeſtres, ac ſoluere ſtypendium aliorũ ſex millium pedeſtrium, & penes Regem Angliæ procurare liberare Cęſarẽ ab obligatione aureorum quinq; centum millium, quam uerſus eum habebat, ſin minus eos ſibi ſolueret, & deducto Rege die decima Martij ad Fontem Rabidum ad limites Galliæ, & Hiſpaniæ, & quòd mox per eos ambos rogaretur ſum. Pont. ad conuocandum in unum omnes principes, ac populos Chriſtianos aduerſus infideles, & hæreticos conceſſa ob idomniũ ſcelerum indulgentia auxiliantibus, ac pręſtantibus

tibus

tibus nomen ſuum,& ex eorum bonis erogantibus ad bellum ſecum gerendum. Et Rex Gallorum dimiſſus,& profectus Lutetiam,& ibi coactis ſuis proceribus, & conſultoribus Eccleſiaſticis,& Secularibus coram eis propoſitis per eum promiſſis Cæſari, ut pręfertur,& diſcuſſis,& unanimiter declaratis per eos ipſa non eſſe obſeruanda tamq̃ facta per captiuum, iure belli pęcunia redimendum, & p ipſum ob id, & pro redemptione filiorum oblata Cæſari multa pæcuniarumſumma,& per Cæſarem non admiſſa, ſed interpellato Rege ad priſtinam captiuitatẽ, & nec dimiſſa reſiſtentibus Burgõdionibus Burgondia Lanoio in Galliam profecto ob id unàcum Rege,ut ibi promiſſiones per eum factæ, ut pęrfertur; ab ipſo ratificarentur, & requiſitus per Sum. Pont. etiam indignatum in Cæſarem una cum eo, ac Rege Angliæ, ac Venetis injipſum die uigeſima ſecunda Maij percuſſit fœdus pro recuperando dominio Mediolani Sfortiæ dimittendo; & qui Rex teneretur cedere omne ius ſibi in eo competens eidem, ac ſucceſſoribus ſuis per Sfortiam, ac ſucceſſores ſuos perpetuo ſolutis quotannis aureis quinquaginta millium, & dimiſſa ciuitate Haſtenſi Duci Aurelienſi filio Regis per eum gubernanda, & etiam pro uendicando Regno Neapolitano dimittendo filio Regis proponẽdo, & eligendo per Sum. Pont. ſub obligatione etiam perpetua quotannis ſoluendi Regi Gallorum aureorum ſeptuaginta millih, & dimiſſo Antoniotto Ducatu Genuæ,ubi ris adheſiſſet, & Mediceis conſeruati in dominio Florentiæ, aſſignatoq; Regi Angliæ in Regno Neapolis Principatu annui redditus aureorum triginta millium, & Cardinali Eboracenſi in Italia redditu annuo aureorum decẽ millũ, & Cæſare ſe his adherente ei dimiſſo Regno Neapolitano, ex ipſo tamen aſſignato Sum. Pont. Principatu

redditus

redditus annui aureorum quadraginta millium,& ubi id, ac dominium Mediolani, ac filios Regis Gallorum dimittere recuſaſſet, ei moueri bellum, & Cęſare ad hæc requiſito per Sum. Pont. ea facere recuſante, ipſi indicto bello deſtinauit in Italiam aduerſus ipſum ſex centũ equeſtres, totidem uelites,& octo millia pedeſtrium Guaſconorum ſub Michaele Antonio Marchione Salaſſorum, & multis alijs ducibus, etiam conductis ad ſui ſtypendium decem millibus Eluetijs pro recuperando Torniaco in Picardia, ob id, & illuc, & Chaletum tranſmiſſo exercitu per Regẽ Angliæ, & per ſum. Pont. & Venetos conſcripto in Italia alio exercitu, & per Leiuam,ac Alphunſum Marchionem Vaſti coactis Cęſarianis aduerſus eos in dominio Mediolani compulſis Mediolanenſibus ad eorum ſtypendium, & Venetis egreſſis Veronam ſub Duce Vrbini, ac Pontificijs octo millibus pedeſtribus, & multis turmis equeſtriũ ſub Ioanne Mediceo unà cum eis ingreſſis Ducatum Mediolani ad opem Sfortiæ, & per Venetos dolo, ac opera Ludouici Viſtarini occupata Laude inde expulſis ſeptem centũ Cæſarianis ibi ad pręſidium degentibus ſub Fabritio Maramaldo,& alijs tribus millibus ad eorum ſubſidiũ ꝓperatis Daualo, & Ioanne Vrbina ducibus facta utrinq; pugna repulſis, & per pontificios, ac Venetos pedeſtribus ſexdecim millibus, & equeſtribus bis mille quinq; centũ obſeſſo Mediolano, & ibi facto pręlio cum Cęſarianis per eos inde repulſis Melignanũ; & ex Mediolano tranſmiſſis Papiam mille quinq; centum pedeſtribus, & ex eis remanentibus Mediolani quinq; millibus Hiſpanis, & tribus millibus Germanis nonnullis turmis equeſtrium in illos ſe conferentibus quatuordecim millibus Heluetijs,& per Mediolanenſes,cum tributis pluſquàm par eſſet eos Cęſariani opprimerẽt,Mediolani riin illos excitato tumultu,&

x eis occiſis ibi quàmplurimis repreſſi,& Cremonæ cum
ad pingendum ex ordine ibi rectorum, p Carolo Cæſare,
ut pingerentur eius inſignia in parte anteriori, & paten-
tiori turris illic eminentioris correſpondente plateæ ibi
maiori ad eam appoſitæ machinæ ligneæ, quibus ſuſtine-
rentur eorum pictores, nullo ibi exiſtente igne, ſed eo ex-
citato ex radijs ſolaribus tunc, cum eſſet meridies æſtiuus
prodigioſè accenſæ, & combuſtæ fuerunt, & opus ipſum
omiſſum fuit. Et pontificij, & Veneti dimiſſis Heluetijs
ad obſidionem Mediolani octo millibus pedeſtrib. duce
Malateſta acceſſerunt Cremonam, eamq; demolitis tem-
plis, ac moneſterijs diuorum Angeli D. Sanctæ Mariæ
gratiarum ordinis minorum diui Franciſci, Cathaldi or-
dinis Seruorum D. Sanctæ Mariæ de obſeruantia, & Zeno
nis monialium conuentualium ordinis diui Benedicti
conſtructis in eius ſuburbijs, eiusq; portis ſanctorũ Lucę,
& Michaelis, & Moſiæ obturatis, & ibi portis, & turriculis
Vrbicule dirutis munitam præſidio bis millium Germa-
norum ſub Coradino de Glurnes, & mille quinq; centum
Hiſpanorum ſub Thoma de Sangies nuncupato Baiacete,
& ducentum equeſtrium ſub Sarra Columnadie ſecunda
Auguſti obſederunt, & die ſexta infęliciter oppugnarunt
tribus in locis apertis eius mænijs cum pillis ferreis, &
marmoreis ex tormentis bellicis illuc conductis in ea ex-
oneratis, amiſſisq; ex ipſis Venetis, ac Pontificijs circiter
mille cum plurimis tribunis, & die quinta Septembris
Franciſco Maria Duce Vrbini eorum exercitus ſupremo
rectore ipſo reliquo exercitu illuc ſuperuento, utrinq; fa-
ctis multis leuibus prælijs, in quibus multi alij utrinq;
occubuerunt, ex pacto die uigeſima quarta Septembris
receperunt, & Cæſarianis illic abeuntibus die decima
Octobris, die decima octaua dimiſerunt Sfortia illuc pro

fecto

fecto Petro Piſaurienſe ibi pro Venetis legato, & pro Cæſare Prætore Aſcanio Botta I. C. Cremonenſe, eiq; per Sfortiam ſubſtituto Signorino Cutica I. C. Alexandrino. Et Mediolanenſes, cũ adhuc immenſis oneribus oppreſſi tumultum excitaſſent in Hiſpanos ibi degentes, per ipſos repręſſi fuerũt nõnullis ibi popularibus occiſis, & quibusdam eorum nobilibus ſibi ſuſpectis illinc relegatis graui eorum excidio, ac calamitate Summ. Pont. reconciliatus Veſpeſiano Columnę filio Proſperi, cum quo bellum habuerat dimiſſis tribus millibus pedeſtribus, quo tenebat ad urbis pręſidium Pompeo Columna, & etiam Veſpeſiano ad inſtigationem Vgonis de Monchada Romæ legati pro Cæſare eam copijs ingreſſis, ipſoq; aufugiente in arcẽ Adriani compulſus fuit factis inducijs cum eo per quadrimeſtre reuocare in agrum Placentinum ex dominio Mediolani copias, quas ibi habebat ad auxiliũ Sfortiæ. Et Ferdinandus Archidux Auſtriæ, ex Germania per Tridẽtinos ſaltus ſub Georgio Frundisbergo tranſmiſit in Italiam ad opem Cæſaris fratris quatuordecim millia Germanorũ cũ ualida equeſtrium manu, Venetis occurentibus, ac fruſtra repugnantibus, & quibus progreſſis in agrũ Mantuanũ ad Gouernũ dum occurriſſent Dux Vrbini, & Ioannes Mediceus eorum copijs, dimiſſis Gallis aduerſus Cæſarianos in dominio Mediolani, & utrinq; commiſſo pręlio, & uulnerato Mediceo ex pillula ex ſclopo emiſſa in altero crure, & delato Mantuam, & ibi mortuo Germai præualuerunt, & Galli per eos, ac Pontificios Laurentio, Vrſino, & Guidone Rongono ducibus expugnata Modoetia, & nonnullis receptis ex dominio Mediolani ſuperuenta hyeme iuerunt ad hyberna. Et Franciſcus Sfortia Dux Vrbini, & Petrus Piſaurienſis legatus Venetorum, & legati Gallorum, & aliorum confęderatorum, & Marchio

Salaſſorũ die duodecima Decembrîs habuerunt comitia Cremonæ Carolus Cæſar duxit Vxorem Iſabellam filiam Emanuelis, & ſororem Ioannis Regis Luſitaniæ ex diſpenſatione Summ. Pont. dote aureorum centũ ſeptuaginta millium, & Ioannes duxit Vxorem Catharinam ſororem Caroli. In montibus Vrbini facto conflictu inter Coruos, & Miluos quàm plurimis occiſis Corui ſuccubuerunt. Et locuſtę quoq; in ea regione graue damnum intulerunt ibi fructibus. Mulier ruſticana ex uico domorum de Stephanis agri Cremonenſis peperit portentum ſolo lumine dextro, duobus cornibus in fronte, & absq; lumine, & carnibus leproſis, & corroſis.

Anno ſequente Cæſariani exercitu uiginti millium Germanorum ſub Georgio Frundisbergo, Hiſpanorum ſex millium, & Italorum quatuordecim millium Carolo Borbonio Duce ſupremo Placẽtia obſeſſa, & oppugnata, & dimiſſo Mediolani congruo pręſidio etiam Germanorum, & Hiſpanorum ſub Leiua, & recepto in eius partes Duce Ferrariæ ex Gallia ciſalpina per Flaminiam iuerunt uerſus Romam, & Frandisbergo infirmato, & mortuo Ferrariæ ingreſſi Hetruriam irrumperunt agrum Florentinũ, & inde profecti Senas eas obſederunt. Et dum Galli, & Veneti confederati, Vrbinate, & Salutiano ducibus eos inſequentes exercitu appuliſſent Florentiã die ſexta Aprilis, ibi tumultu excitato per Florentinos pro recuperanda libertate, & repreſſo ꝑ principem Bozuli ex ducibus Gallicis ipſius prudentia, & dexteritate, & in montibus Camertinis turma equeſtrium Cæſarianorum illac traducta per Orpheũ Aufidam pręlio profligata à Camillo Vrſino copijs ſuis dimiſſis Senis inuito Lanoio eis occurrente ad Aretium, per eum data fide ſumm. Pont. eum, nec dominium eccleſiæ non infeſtaturum fore, Cęſariani Romam

prope-

properarunt,& die ſexta Maij oppugnarunt,& ibi Borbonio ex ictu pillulæ ex ſclopo emiſſæ ab urbe occiſo, eiq; ſuffecto Philiberto Auregiorum principe Sequano expugnarunt,& ingreſſi diripuerunt ſumm. Pont. incolumi ingreſſo arcem Adriani, in qua obſeſſus, & addactus neceſſitate ſe illis die ſexta Iunij ex conuentione ſecum inita, & firmata per Cęſarem die ultima Octobris quatuor centum millibus aureis pro parte ſolutis,& reliquis promiſſis ſolui, quàmprimum paraſſet pro ipſius redemptione, per eum ex iuſſu Cęſaris datis obſidibus de ipſis ſoluendis, illinc clam Germanis, & Hiſpanis eum cuſtodientibus ſe contulit ad Vrbem ueterem. Et Florentini ex Florentia expulſis Hypolito cardinale filio Iuliani Secundi, & Alexandro filio Laurentij quond. Petri Medicei, & alijs eorũ factionis, qui iuerunt Lucàm, ſe uendicarunt in libertatẽ. Et Veneti ex dominio eccleſiaſtico Ceruiam,& Rauennã, & Dux Ferrariæ Mutinam receperunt. Et de menſe Maij propè, & extra portam Omnium Sanctorum Cremonæ propugnaculo,& altero ad portã ſancti Michaelis inchoatis, & die tertia Iulij audito terremotu, ex Cęſarianis ſeptem millia Leiua duce, Sfortiadũ tria millia Italorum pedeſtrium pro Sforcia coactorum Cremonæ,Laudæ,& ex locis Inſulæ fulcheriæ ſibi ſuppoſitis ex dominio Mediolani eis munitis prę ſidio, dum irrumpiſſent eius Ducatũ, & occupaſſent Modoetiam, illuc propei àntes inde expulerunt, & Modoetiam diripuerunt. Et Odettus Fuſius regulus Lautrechi exercitũ coacto cõmuni ſtypẽdio Galliæ, & Angliæ Regũ intellecta per eos urbis occupatione, & direptione, ac obſidione ſumm. Pont. in arce Adriani facta per Cęſarianos, ad ipſum liberandum ex Gallia deſcendit in Italiam,& firmatis ad principiũ Auguſti caſtris ad urbem Haſtenſem, & illinc tranſmiſſis copijs ad oppi-

dum Boſchi in agro Alexãdrino illo expugnato, direpto, & combuſto ibi captiuatis Germanis cohortium Co. Lodroni ex Alexandria illuc ad prҿſidium tranſmiſſis, profectus fuit Genuam, & ibi ſecum coniuncto Cæſare Fulgoſio, eius copijs, ac Andrea Doria ex equitibus ſancti Michaelis illuc appulſo claſſe Gallica triremium decem, & ſeptem, ac plurium nauigiorum eam mari, ac terris obſedit, ac redegit in ius Regis Gallorum, inde expulſis Antoniotto Adurno ibi Duce, Auguſtino Spinula, alijsq; eorũ agnatis, & Fliſchis, & ibi captiuatis Sinibaldo Fliſcho, & Gabriele Martinengo, Antoniotto aũt illinc aufugiente, ibi Philippo Doria dimiſſo in carcere, in quo eum poni fecerat, ipſaq; munita prҿſidio Gallorum ſub Theodoro Triultio ibi conſtituto rectore inde abijt Alexandriam, eãq; oppugnauit, ac recepit inde Cæſarianis, qui ibi erant ad preſidium, dimiſſis incolumibus, & illac tranſiuit in Ducatum Mediolani, & ibi ſecum cõiunctis copijs Venetorum profectus Papiam, eam quoq; oppugnauit, & cҿpit, diripiq; iuſſit die decima Octobris Ludouico Barbiano ibi ad preſidium duce eam egreſſo, & dum illius fidei ſe permiſiſſet, detento, & tranſmiſſo Genuam, & illinc Petro Nauara copijs ſuis deſtinato in Cæſarianos egreſſos Mediolanum, & Abiate graſſo recepto illic firmatos, illisq; ope Sforciadum ſecum coniunctorum inde expulſis, ex Papia abijt Placẽtiam, & ibi Duce Ferrariæ, & Marchione Mantuæ interuentu legatorum ſuorum illuc tranſmiſſorum receptis in partes Regis Gallorum, inde motis caſtris exercitu uiginti quinq; millium pedeſtrium, & bis mille quinq; centum equeſtriũ iter ſuum direxit uerſus Romã. Et Cҿſariani duce Leiua egreſſi Mediolanum Venetos, ac Sfortiades iunctis armis ingreſſos eius Ducatum, ipſis occurrentes coegerunt prҿlio pedem referre Melignanum,

& illinc

& illinc mox abire. Et cum mox Io. Iacobus Mediceus conductus per Gallos, & confęderatos ad eorum ſtypendium occupato Mongutio inter Nouicomium, & Leucũ inde copijs ſuis in eos caſtramentantes ad Melignanum tranſiuiſſet, ipſoſq; compuliſſet retrocedere Mediolanũ, & deinde tentata infęliciter recuperatione Mongutij per Ludouicum Barbianum ex ducibus Cęſarianorum, copijs ſuis egreſſi adhuc in ipſum, & ſecum prelio congreſſi ad Gallarate, eum, ipſiuſq; copias fuderunt, & dum fuga lapſus ad fines Lacus Larij Leucum, quod tenebant Cęſariani, obſediſſet ex arce Olgiati in aduerſa ripa Abduę, etiam per eum occupata expulerunt, & deinde eidem conceſſo Leuco ex cõſilio Hieronymi Moroni in partes ſuas habuerunt aduerſus Sfortianos, & confęderatos, & omnia, quæ ipſi ex dominio Mediolani occuparant in eius parte ſuperiori, recuperarunt unà cum Nouaria Philippo Torniello ciue ſuo, & militante ſtypendio Cęſaris eam ingreſſo, ex ipſo Ducatu, & ex agris Papienſium, Nouarienſium, & finitimorum per eum, & alios prędapaſſim abducta. Et Henricus Iunior Dux Prüincenſis ex Germania inferiori decem millibus Germanis, & ſex centum equeſtribus de menſe Maij in gratiam Cæſaris, ut ſuis opem ferret in Italiam ſibi fruſtra reſiſtentibus Venetis irruit, & omnibus locis, per quæ tranſibat direptis, ac ferro, & igne uaſtatis, niſi ſibi ibi incolæ parati eſſent pecunias pendere, obſedit Bergomum, eoq; dimiſſo, ſecum coniunctis Hiſpanis, eis Laudæ appropinquauit, ad cuius preſidium erat Paulus Sfortia duodecim cohortibus Italorum, & cum illinc per eos repulſus fuerit graui ſtrage, & ex Germanis infectis epydimia, quæ in dominio ipſo debacabatur, multi perijſſent, cum illis, qui ſibi ab illa, ac ſtrage, ſuperfuerint, redijt in Germaniam ad medium Iulij. Et Hiſpani pedem retu-

lerunt Melignanum omiſſo Mediolano ferè ab omnibus dimiſſo ob grauia onera, quibus ibi incolæ pillos omiſſa omni pietate afficiebantur, & Papiam occuparunt Annibale Picenardo duce Sfortiano, eiusq; pedeſtribus mille ducentũ, quibus eã tuebatur inde expulſis, & quæcunq; alia ibi finitima. Et Franciſcus Borbonius Com. S.Pauli, cũ ex Gallia tranſalpina iuſſu ibi Regis, ut reſiſteret Pruincenſi, ac Germanis alio exercitu octo millium pedeſtriũ, ſex centum equeſtrium, & totidem uelitum deſcendiſſet in Italiam, & receptis nonnullis ex dominio Mediolani, quæ peruenerant in Cęſarianos, progreſſus fuit in agrum Cremonenſem, & ibi ſecum coniunctis copijs Venetorũ, ac Sfortiæ, eis Papiam regreſſus ipſam expugnauit ſibi reſiſtẽtibus Petro Birago, & Butichiella ducibus Cęſarianis ibi ad prȩſidium illuc ad opem tranſmiſſis per Leiuam à Melignano ſeptem centum pedeſtribus, ex ſeptem millib. quos ſecum habebat, & in cuius oppugnatione Annibal Picenardus Cremonenſis, & eius pedeſtres ſtrenuè ſe geſſerunt, & Hiſpani pedẽ retulerunt ex Melignano Mediolanum. Carolus Cæſar die undecima Nouembris, dum eſſet Burgis in Hiſpania ſibi ad eum miſſis fȩcialibus per Regem Gallorũ prouocatus ad duellum illud acceptauit, bellumq; mouit Duci Geldrenſium Regis Gallorũ partes ſequenti, eumq; obſeſſum in urbe Tilla multis exuit, & cui Rex nullã opem ferre potuit. In uico Domorum de Stephanis agri Cremonenſis contingit caſus horrendus, & miſerabilis, nam ibi incola ualdè infeſtatus per militem impium hoſpitantem in domo eius habitationis, ut ſibi prouideret de carnibus, quas comederet, eum uehementer percutiendo, cum non haberet, unde poſſet eas emere, occiſis per eum filia annorum duodecim, & filio octo, eorumq; carnibus coctis, & militi appoſitis ex nimia doloris

impa-

impatiētia mox ad flumen Ollij profectus in ipſum ſe proiecit, ac ſuffocauit.

Anno ſequuto Cremonæ epiſcopo Benedicto Acolto, 1528
& Petro patruo ſuo Cardinale ꝑpetuo adminiſtratore, & Prętore Benedicto Tonſo I. C. Mediolanenſe, & Ducali Senatore integerrimo, & ſub quo multi improbi ſcelerū ſuorum pœnas dederunt, eiq; mortuo ad principiū Aprilis ſubſtituo Ludouico Porro etiam I. C. Mediolanenſe, & Ducali Senatore, Galli Lautreccho duce ſecum cōiunctis quatuor millibus Germanis ſub Petro Aduocato Brixiēſe, ac totidem Italis, & quinq; centum equeſtribus, & mille quinq; centum uelitibus Venetorum, ac Florentinorū ſub Alphonſo Eſtenſe, ac turmis Valerij Vrſini progreſſi ſunt exercitu triginta millium pedeſtrium, & equeſtrium ſex millium in Latium, & ibi occupata Aquila, & alijs in ea regione irruperunt Apuliam, & cum ex Cæſarianis ſexdecim millia pedeſtrium, & bis mille equeſtrium Alphonſo Daualo, & Alarconio ducibus urbē egreſſi, eosq; inſecuti ad Troiam in Apuliam firmaſſent caſtra illuc in illos tranſiuerunt, & ibi utrinq; cōmiſſo prę lio, & mox alijs leuibus factis per ſeptendium, quo illic caſtramentati ſunt Camillo, & Valerio Vrſinis ſtrenuè ſe gerentibus ex ducibus Gallorum, & cum Cæſariani ſuperuentis in auxilium Gallorum alijs ſex millibus pedeſtribus Florentinorum ſub Aluiano clam motis caſtris inde profecti Neapolim eam ingreſſi fuiſſent illos inſequutis Melphim expugnarunt, ac diripuerunt ibi tribus millibus, & ultra Cæſarianis, qui illic erant ad prę ſidium, occiſis, & ex Gallis deſyderatis circiter mille quinq; centum, & Venuſio, & nonnullis alijs ciuitatibus, oppidis, ac uicis receptis per eos, obſederunt Ariano etiam tunc per Cęſarianos, quia ibi incolæ eis noluiſſent parere, depopulato. Et cum Philippus Doria claſ

ſe Genuenſium octo triremium, & Andreas Doria claſſe Gallica illuc ad ſubſidium Gallorum applicuiſſent, & per eos cōmiſſa pugna cum claſſe Cæſariana ſex triremium ad promontorium Vrſi propè ſinum Amalfitanum, & profligata Cæſariana occiſis Vgone Moncada Prorege Neapolis, Mancino Daia, cum multis alijs ducibus, & ſeptem centum Hiſpanis, & totidem nauarchis, & captiuatis Daualo, Aſcanio, & Camillo Columnenſibus, & multis alijs Hiſpanis, ac Neapolitanis ducibus, ac militibus gregarijs, qui erant ſuper ea, & ligatis ad catenā, & coactis nauigare, modo non forent uulnerati, & ex Genuenſibus, & Gallicis millitibus, & nautis autem occiſis circiter quinquecentū, & in Calabriam quoq; inter Cæſarianos, & Gallos geſto inuicem bello, & per Gallos ibi receptis multis, & ad Anuerſam ibi utrinq; bis cōmiſſa pugna, in qua prius preualuerunt Cæſariani, & mox ſuccubuerunt Ferdinando Gonzagha eorū duce, & Neapolim appulſa claſſe Gallica, ſuper qua erat Laurentius Vrſinus eius copijs, ac ſuperuenta claſſe Veneta Io. Petro Lando, & Io. Petro Mauroceno Præfectis ex Apulia redactis in eorum poteſtatem Mola, Palignano, Branduſio, & multis alijs municipijs ibi, & Calabriæ, & illic per eos, & Gallos cū Cæſarianis factis multis leuibus pręlijs diuerſo marte, & ex epydimia tunc ferè ubiq; in Italia ſæuiente ex Gallis, qui ibi erant de menſibus Iulij, & Auguſti ferè quarta parte extincta; & Lautrecho die duodecima Auguſti, ac principe Valdemōtis, qui recepta Neapoli iure maiorum ſuorum ſperabat ibi ſe fore Regem, & Marchione Salaſſorum, & Paulo Camillo Triultio, multiſq; alijs proceribus, ducibuſq; ac nobilibus tum Gallicis, tū Italis tam ex febre, quàm alijs diuerſis morbis ibi in caſtris, & alibi in locis, ad quæ ſe receperant, ut curarentur, ex uiuis ſublatis, reliqui dimiſſa, Neapoli

pedem

pedem retulerunt, ad municipia ibi propinqua, & cum Cæſariani Neapolim egreſſi eos inſequuti fuerint, ferè omnes die uigeſima nona fuerunt captiuati, & ſpoliati ab illis, qui mox Capuam, & alias Vrbes, & oppida, quæ occuparunt Galli, ex regno Neapolitano, receperunt, & bellum proſequuti ſunt reliquos Gallos,& Venetos,terra, & mari in Apulia expugnata Manfredonia, ac oppugnato Trano per Venetos. Et Andreas Doria,cum Francorum Rex ab eo poſtulaſſet ſibi per eum coſignari Daualum, & Columnā eis conſignare recuſatis ob id,& quia per ipſum fuiſſet ſtypendio defraudatus, in eum indignatus ab ipſo defecit,& Genuam patriam ſuam inde Gallis expulſis unà cū Theodoro Triultio ibi pro eis rectore reddidit liberā, ipſiusq; conſtituit ducem Albertum Doriam, & mox uniuerſam eius ditionem, ac Sauonam in ſui poteſtatē redegit, & Genuenſes, cum ex Gallis tria millia, ac Inſubria regulo ſancti Pauli ductore genuam properaſſent eam recuperaturi, eos inde repulerunt,& ab ipſis Genuam tutati ſunt, & ibi arcem per Theodorum Triultium omnium rerum penuria oppreſſum ſibi deditam receperunt. Et Carolus Cæſar ex Hiſpania claſſe tranſmiſſit bis mille Hiſpanos penè omnes inermes, & ferè nudos, & omnium rerū indigos illuc ad eorum ſubſidium, ſi indiguiſſent, ſin minus dominij Mediolanenſis, et qui dum Barbiano duce Genuam conducti, et per Genuenses non admiſſi, per montes Placentinos longis itineribus ad Padi ripam aduerſus Belzoioſum ducti ibi Pado traiecto Mediolanum profecti ſunt, et Cæſariani ibi Antonio Leiua duce, dum eis nullus locus trans Ticinum pareret, et Veneti traiecta Abdua, et galli unà coniuncti cum Sforcianis Mediolanū obſediſſent, eoq; ipſorū paucitate diffiſi potiri inde abijſſent Veneti Melignanum, et galli Landrianum, ut inde

irent

irent genuã oppugnatũ traiecto Pado, Mediolano noctu egreſſi, gallosq; improuiſos aggreſſi eos fuderunt regulo ſancti Pauli eorum ſupremo ductore, et Hieronymo Caſtilioneo, et Claudio Rongono captiuatis unà cũ multis alijs, et quàmplurimis occiſis, et reliquis, dum àufugiſſent uerſus Papiam per milites Picenardi, qui ibi erant ad pręſidium pro Sfortia armis, et equis ſpoliatis. Et Torniellus ex ducibus Cæſarianis Nouariã per eius arcem, quam tenebat ingreſſis copijs ſuis eam occupauit inde expulſis Sfortianis, qui ipſam tuebantur, et mox inde egreſſus prędatum, cum pręſes ibi arcis eam, ac ciuitatem exiuiſſet. Et per Sfortiadas quinq; in arce captiuos, inter quos erãt tres Nouarienſes, auxilio nonnullorum operariorum, qui ibi erant arreptis armis ipſam occupaſſent Hiſpanis, qui illic erant ad prędidium tum trucidatis, tum carceratis, audita eius occupatione illuc properauit, & cum ipſam oppugnaſſet à Sfortianis diffiſis ſua paucitate ſibi pacta eorũ ac bonorum ſuorum incolumitate eam recepit. Carolus Cæſar Carolũ Ducem Geldriæ ſequentũ partes Gallicas anno ſuperiori per eum uico Olandæ opulenta direpta, & Monte ciuitate munitiſſima ad flumen Halæ obſeſſa, & expugnata per Cæſarianos ſe ei permittẽtem in ſui poteſtatem recepit, eiq; donec uixiſſet, dimiſit Friſiam ſibi conceſſam per Philippum patrem Caroli, & etiam habuit ab Henrico Batauorũ pręſule Traiecti, & domino regionis Trãſiluanæ ex autoritate ſummi Pont. & conſenſu ibi accolarum dominium illic temporale, dum Dux Geldriæ in ea ipſum infeſtaret, dimiſſa quoq; Duci ipſi Graualinga ibi urbe per Ioannem eius principem, dum infeſtaretur per Georgium Ducem Sanſoniæ, & Friſiæ dominum. Cremonæ à principio menſis Februarij uſque ad principium menſis Decembris ſæuijt peſtis, ex qua plurimi cuiuſcũq;

generis

generis perierunt, dum ibi forent excellētes Phyſici, inde oriundi Iacobus Alierus, Iacobus Barbos, Hieronymus Carenzonus, Simplicianus Macaneus, Marcus Antonius Hala, Homobonus Orfidius, uulgo Offredus, Georgius Fundulus, Hieronymus Lugarus, & Cathaldus, & Petrus pater, & filius della Manna, & Cathaldus fuit filius alterius Petri clariſſimi Rhetoris, & Gramaticæ, & Doctoris litterarū humanitatis, & quia as Cremonæ cōi ipſius ære conductus publicè legi docuit, & interprętatus fuit sūma facundia, & Laude uſq; ad eius mortem, & deceſſerunt Daniel Gaietanus, & Franciſcus Concoregius pręceptor meus clariſſimi Rhetores, & qui publicè ibi docuerunt litteras Grammatices, & Humanitatis, & etiam Gaietanus litteras Gręcas, quibus, ac Poeſi eruditus fuit. Raynera ſecunda filia Ludouici olim Francorum Regis nupta Herculi Duci Ferrariæ ex Gallia illuc accedens die octaua Nouembris Cremonam acceſſit. Et ex ipſa peſte, & fame in tota ferè Italia uigentibus infinitis mortuis, & per plurimos ex eis dimiſſis filijs tum ætatis infantilis, tum puerilis egenis uagantibus die, & noctu per itinera, templa, fora, & alia loca publica uictum ſibi mendicantibus, Venetijs Hieronymus de Meanis ibi incola miſertus eorum duram calamitatem, multos ex eis illic colligi, & conduci fecit in domos ad id paratas, & perpetuo uictu, et diurno ex ſuo proprio ære eis ſtatuto ipſis dimiſſis ſub regimine tum eccleſiaſticorum, tum ſęcularium probæ uitæ illinc abijt ad uicum Somaſchę Ducatus Mediolani propinquam agro Bergomenſi, et in ipſas ciuitates ope nonnullorum ibi incolarum Chriſti fidelium Bergomi erectis tribus hoſpitalibus, uno ſcilicet puerorum, alio puellarum, et alio mulierum ex impudica uita conuerſarum ad pudicam, et alio Mediolani orphanorū Frāciſci Sfortiæ ibi Ducis quoque

auxilio, et ibi, et in ea regione collectis, et conductis in ea orphanis, et mulieribus impudicis earum ciuitatũ, et illic collocatis, eis quoq; perpetuo, et diurno uictu aſſignato, eoq; Meano mox mortuo in ipſo uico Somaſchę, Et tunc multi alij idem opus pium, et laudabile imitantes in multis alijs ciuitatibus Italiæ, et pręſertim in Inſubria idem operati ſunt, Et Cremonenſes procurãtibus Pagano Ponzono priore clericorum eccleſię cathedralis Cremonæ, et Homobono Lizario heremitta Cremonenſibus multorũ aliorum ope aſſignarunt puellis ędes hoſpitalis eorum de Tinctis in uico ibi ſanctę Suphiæ, illic conſtructo oratorio ſub titulo diuæ Vrſulæ, et pueris empta domo in uico ſancti Nazarij à Gaſpare Gallarato, et mox illinc ad nõnullos annos uendita, et alia empta in uico ſancti Vitalis, et in ea, ac domibus ibi eccleſiæ in qua ſit repoſitum corpus Beati Geroldi, collocatis, eisq; pueris, ac puellis, donec adoleuerint, regulatis, & ex elemoſinis educatis, & eruditis bonis moribus, ac pręceptis diuinis, articulis fidei chriſtianę, ac documentis, & pręceptis eccleſiæ Ro. & ad uacandum frequentibus ad omnipotentem, & miſericordem Deum trinum, & unum orationibus, & laudibus, & inuocationibus auxilij B. Mariæ Virg. Genitricis Redemptoris D. N. Ieſu Chriſti, eiusq; ſanctorum, & electorum, & ubi aliqui ex eis cupierint erudiri litteris grammaticalibus, in eis eruditis, & etiam aliquibus ex eis inſtructis in aliquibus artibus, ubi ipſis idonei fuerint, & ubi aliqui ex eis optarint promoueri ad ſacros ordines, ad eos ipſis promotis, & perſeuerantibus in ea religione cum nonnullis alijs laicis, & alijs eiuſdem ordinis, & egredientibus ipſas domos alijs ſubſtitutis, ex eis etiam pueris, & puellis aliquibus conceſſis ad ſeruiendum nonnullis Cremonenſibus, & ex ipſis puellis aliquibus nuptis eis data cõgrua dote ex elemoſinis

moſinis collatis per regentes hoſpitalium, & aliorum locorum piorũ ex ipſa ciuitate, & ꝑ alios religioſos, & alios Chriſti fideles, etiam pro eorum orphanorum alimentis, eis gubernatis per nõnullos Cremonenſes alicuius autoritatis ad id quotannis electis.

Anno ſubſequuto Carolus Cæſar percuſſo fędere cum ſumm. Pont. quo ei promiſit Mediceos reſtituere Florentiæ, & Alexandrum ſumm. Pont. nepotem ibi conſtituere Ducem, per eum tamen ducta uxore Margarita filia naturali Cæſaris, eoq; inſignito per ſumm. Pont. de more corona imperiali, & die quinta Auguſti cum Rege Gallorũ interuentu Ludouicæ eius matris, ac Margaritæ amitæ Cæſaris rectricis Flandriæ in unum conuentarum apud Camariacum in Burgundia inita concordia, qua cautum ſit, ut Rex duceret uxorem Eleonoram ſororem Cæſaris, ex qua, ubi ſuſcepiſſet maſculum, ei concederetur Ducatus Burgundiæ, & pro redemptione filiorum penderet Cæſari uigeſies centena millia aureorum, & Regi Angliæ ducentum millia ex Hiſpania claſſe traiecit Sauonam die octaua, & inde die decima Genuam, ubi cũ honore à principibus Italiæ receptus fuit, & illinc die uigeſima ſecunda Septembris Placentiam acceſſit, ubi etiam ſummo cum honore, & gaudio ſuſceptus fuit per Hyppolitum Mediceum, & Alexandrum Farneſium, & Franciſcũ de Angelis Cardinales illuc tranſmiſſos per ſum. Pont. ad ei prętandum iuramentum fidelitatis erga ipſum, ac eccleſiam Ro. & Haſtenſem urbem ſibi dimiſſam per Gallorum Regem dono conceſſit Beatrici eius cognatæ uxori Caroli Filimberti Ducis Sabaudiæ. Et Cæſariani degentes ad pręſidium Mediolani Leiua duce, dum illuc iret ad Carolum Cæſarem, Papiam ex pacto receperunt ab Annibale Picenardo duce Sfortiano, ac oppugnarunt caſtrũ ſancti Angeli 1529

geli

geli. Et Carolus Cæſar ex Placentia iuit Parmã, & illinc Mutinam, & ex eius exercitu quindecim millia pedeſtrib. bis mille uelitũ, & mille tercentum equeſtrium Filiberto Salonino Belga, ſeu Sequano principe Aurengiorũ duce ex regno Neapolitano deſcenderunt in Vmbriam, & ibi receptis Meuiana, Peruſio, & Aſſiſio, & Hiſpello expugnato ibi ducibus ad prçſidium Leone Baliono, & Io. Baptiſta Borgheſio Senenſe, & ibi deſyderatis multis Hiſpanis cũ Ioanne Vrbina eorum cohortium ſupremo rectore, & in ſui poteſtatem cõpulſo, & ſpoliatis militibus, qui ibi erant ad eius prçſidium prçter fidem eis datam ex ipſa regione dominij Malateſtç ducis ſupremi Florentinorum occupatis quibuſcunq; alijs progreſſi in Hetruriam, & illic quoq; occupatis Aretio, Caſtroleone, & Cortona, ea quoq; oppugnata, Florentinorum, Florentiæ ſe appropinquarunt, eamq; obſederunt die uigeſima quarta Octobris. Et Florentini conſcriptis duodecim millib. pedeſtribus, & quatuor millibus equeſtribus, & ex ſuis armatis ſeptem millibus ſub Mario Vrſino, Stephano Colũna, & multis alijs ductoribus, ac ducibus Italis impigerrimis Baliono Malateſta duce ſuprçmo illis reſiſterunt. Et Carolus Cçſar ex Mutina profectus eſt Bononiã, dum ſum. Pont. ex Roma comitatus multis cardinalibus, prçlatis, proceribus, ac nobilibus illuc ſe tranſtuliſſet, & Franciſcum Sfortiam, cũ illuc acceſſiſſet, ad requiſitionem ſummi Pont. ſibi ſupplicem in ſui gratiam recepit die uigeſima tertia Decembris eidem dimiſſo Inſubrum dominio, deſponſata per eum Chriſtierna filia Chriſtierni Regis Daciæ ex Iſabella ſorore Cæſaris, eiq; promiſſis per Sfortiam nouem centum millibus aureis, ex quibus tunc deberent pendi quatuor centum millia, & reliqua intra decenniũ quotannis equis penſionibus ſibi reſeruatis Nouicomio, & Mediolani arce

donec promiſſæ pecuniæ primo anno ſoluerentur, & in partes ſuas recepit Venetos ei reſtitutis per illos occupatis ex Apulia, ac eccleſiæ Rom. Ceruia, & Rauenna, & per ſumm. Pont. & Ducem Ferrariæ ſibi cõmiſſa omni controuerſia, quam habebant pro Regio, & Mutina. Stella crinita in Italia, Germania, & Gallia de menſibus Iulij, & Auguſti conſpecta. Et Sfortia ſibi dimiſſo dominio Mediolanenſe per Carolum Cęſarem (ut prefertur) ut ibi incolis ſubditis ſuis ius miniſtraretur, eorumq; cõtrouerſiæ ritè, & rectè deciderentur, & tollerentur, & omnia illic recto ordine tranſirent pro eorum quiete, & ſalute ibi habuit excelſum Senatum ex quatuor Reuerendis Religioſis, totidem uiris Militaribus inſignibus, & duodecim Iuris peritiſſimis, ex quibus eſſent quatuor aduenæ, cũ Præſide, ac Conſilium à ſecretis ex uiris tum militaribus, tum togatis cum ſupremo Canzellario, ac officiũ Queſtorum reddituum ærarij ſui ordinarij, & extraordinarij annonæ, ac aquarum fluminum regalium illac labentium cum eorum Pręſulibus, Aduocatis, & Syndicis Fiſcalibus, & ſcribis, ac ſupremo ibi criminum Vindice, & ex Senatoribus fuerunt Cremonenſes Io. Franciſcus Sfondratus, & Io. Baptiſta Specianus inſignes I. C. & Specianus etiã ex ipſis conſultoribus, & ſupremus queſitor criminum, & ex ſcribis apud excelſum conſilium Stephanus Guſpertus, & penes excellẽtiſſ. Senatum Franciſcus Petreus Niger uates, ac Græcis, & Latinis litteris eruditus, & Galeatius Rocca, & ex ſuis militaribus tribunis inclitis Annibal, Sebaſtianus, & Orpheus Picenardi, Io. Baptiſta, & Franciſcus fratres de Pelizolis nuncupati de Mattis, Baronus Somẽtius, Marc. Antonius Fabagroſſa, & Coriolanus de Grandibus, & Io. Antonius Manaria ex oppido Caſtrileonis, & ad ſtypendium Caroli Cęſaris Ludouicus, Nicolaus, & Marchi-

ſinus de Burgo, & prius fuerunt ex Senatoribus eccleſiaſticis Georgius Gadius prępoſitus monachorum ordinis Humiliatorum reſidentium in eccleſia, & domibus diui Abundij, ſeu D. ſanctæ Mariæ in Horto, & ex Senatoribus breuis togæ Auguſtinus Somentius. Et Fabagroſſa ob eius fidelitatem aduerſus Frãciſcum Sfortiam dominum ſuum, & ex cuius aulicis fuit, & per Carolum Imperatorem, & Philippum Regem Hiſpaniæ filium ſuum mortuo Sfortia tam in re belli, quàm pacis obtinuit multa munia, quę diligenter, & multa cũ laude exequutus fuit ſequẽdo ueſtigia maiorum ſuorũ, ex quibus multi fuerũt eccleſiaſtica inſigniti dignitate, & aliqui conſpicui arte militari, & aliqui doctrina iuris.

Anno milleſimo quingenteſimo trigeſimo ortus Dñici Cremonæ prętore adhuc Ludouico Porro Maximiliano Sfortia Lutetiæ mortuo, & apud Carmelitas ſepulto, Carolus Cęſar die Iouis uigeſima quarta Februarij, & ſolemnitatis diui Mathiæ apoſtoli, & eius natalis à Clemente ſum. Pont. aſſumpſit inſignia Imperij Marco Aluaro Oſſorio Marchione Aſtorgiæ aureo ſceptro, Didaco Pacecco Duce Aſcalonũ enſe gemmato in uagina condito, Hiſpanis, Alexandro Mediceo Duce Pinenſe, & genero Caroli Cæſaris orbe aureo cum cruce pręfixa gemmis diſtincta, & Bonifacio Paleologo Marchione Montisferrati corona aurea pręcedentibus ad eccleſiã diui Petronij Bononieñ. protectoris, & dũ ex ea, quæ ſit cathedralis abiret corona inſignitus inter cardinales Rodulphum, & Saluiatum eodem Marchione in ſolemni clamide eam coronã, & Franciſco Duce Vrbini, & pręfecto urbis, & duce ſupremo exercitus Veneti in ueſte purpurea Dalmatica cum tegumẽto capitis condito in metæ formam aurea cruce diſtincto, & tenijs utrinq; pendentibus, & Philippo Com. Pallatino in

talari

talari ueſte etiam purpurea frigijs munitâ, & plano pilo candido,& pellibus fulto aureum orbem,& Carolo Duce Sabaudiæ pileolum unionibus ſmaragdis,& carbonibus interlucentibus fulcitum, & qui cum oporteret maioris officij gratia corona capiti Cæſaris dempta prætenſis manibus defferendi,& facta fide cum iuramento per Marinũ Caraciolum prothonotarium apoſtolicũ Neapolitanum, & Co. de Naſau cubicularem ſupremum, & Andreã Burgum Cremonenſem legatum Caroli Cæſaris pęnes ſum. Pont. eius electionis factæ Aquiſgrani per Electores Imperij in Cęſarem, eaq; pręſentata ſum. Pont. per cardinalem Anconitanum, & Bononiæ celebratis haſtiludijs ob lętitiam natalis Ferdinandi filij Cęſaris tunc de recenti nati ex Iſabella uxore in Hiſpania,dimiſſo ſum. Pont. exercitu,quo arctius obſeſſa fuit Florentia, illuc ſuperuentis ex Gallia ciſalpina alijs ſexdecim millibus pedeſtribus cũ uiginti quinq; tormentis bellicis ſub Daualo, & mox ſex millibus Germanis ſub Felice Lodronio, & Hiſpanorum nonnullis cohortibus ſub Petro Valeo, Italorum eam obſidentium ſupremis tribunis Pętro Aloyſio Farneſio, Alexandro Vitellio, Io. Baptiſta Sabello, Martio, & Camillo Columnis, Horatio, & Sfortia Balionis, Pirro Stipiciano, Petro Maria Rubeo Co. S. Secundi, Scarlengo Haſtenſe, Andrea, & Io. Baptiſta Caſtaldis, Franciſco Maramaldo, Io. Saſatello,& Rodulpho Gonzaga,ex Bononia die uigeſima ſecunda Martij iuit Mantuam, & ibi Federico Gonzaga conſtituto Duce inde abijt in Germaniam, & pridie ſolemnitatis glorioſiſſimi Corporis Chriſti applicuit Auguſtam, ubi erant indicta comitia principum, & ciuitatũ Germaniæ ad tollendas controuerſias religionis chriſtianæ,quæ ob diuerſas ſententias componi non potuerunt, licèt optimus Cæſar enixę laborarit uulgato edicto, quo

nandauit ueteres ritus ceremoniarum in eccleſia Ro. re-
ineri debere, ibi aſſiſtentibus erdinando fratre, cardi-
nale Cãpegio legato apoſtolico, Alberto prǫſule Mogun-
tiæ etiam cardinale, & Chriſtophoro Stadio ibi prǫſule,
Ioanne Duce Sanſoniæ unà cum Ioanne eius filio, ac Her-
nesto, & Franciſco Ducibus Lungimburgi eius fratribus,
Annibale Olfanco, & Ioachino Marchione Brãdimburgi,
& multis alijs eccleſiaſticis, prǫlatis, religioſis, & theologis
& uiris doctis, & principibus, & perfectis comitijs die ui-
geſima Nouembris illinc abijt in Flandriam. Et Eleono-
ra Cǫſaris ſoror tertia Franciſco Regi Gallorum deſpon-
ſata ex Hiſpania traiecit in Galliam cum liberis ipſius Re-
gis de menſe Iunij. Et Florentini cũ orta diſcordia inter
Italos, & Hiſpanos obſidentes Florẽtiam, & utrinq; com-
miſſa pugna, & occiſis ſupra tercentum, & prǫualentibus
Italis Germani iuſſu Ferdinandi Gonzaghæ in Italos arma
conuertiſſent, eisq; cedentibus Italis ipſorum caſtra diri-
puiſſent, et die ſecunda Auguſti facto conflictu in agro Pi-
ſtorienſe ad uicum Gauazinã per quatuor morillia pede-
ſtriũ Florentinorũ, et nonnullas turmas equeſtres duce
Franciſco Ferrucio, dum ex Piſis irent Florentiam cũ Cæ-
ſarianis ſibi occurrẽtibus Filiberto Salonino duce, et prǫ-
ualentibus Florentinis, occiſo Filiberto, et utrinq; deſy-
deratis bis millibus, et Vitellio, et Fabritio Maramaldo
illuc in auxilium Cæſarianorum properantibus, fuſis per
Maramaldum occiſo Ferrucio captiuato, ac occiſiCs om.
Ciuitellæ, Ioanne de Marijs, et multis alijs, et Io. Paulo Vr-
ſino, Nicolao Maſſa Albanenſe, Paulo de Caſtro, et Caro-
lo de Ciuitella tribunis, et ducibus Florentinorũ, et mul-
tis alijs ducibus, et militibus utrinq; captiuatis, et Floren-
tiæ inter Florentinos exorto tumultu ab eis exautorato
Malateſta, poſt multa alia leuia prǫlia Florentiæ, et alibi in
Hetru-

Hetruria diuerſo euentu utrinque facta, in quibus multi alij occubuerũt, obſeſſi per undecim menſes à Cęſarianis ſupra quadraginta millia, & omnium inopia oppreſſi die decima Auguſti iniuerunt cõpoſitionem cum Ferdinãdo Gonzaga principe Aurentiorum ſubſtituto Guentio Peruſino ultra citra comeante, & ſolutis Cæſarianis pro ſtypendio octuaginta millibus aureis, & Alexandro, & Hypolito, & alijs ex familia Medicea, & eorum factionis ex Florẽtia per eos expulſis, receptis liberati fuerunt ab obſidione per Cæſarianos, & ꝑ Carolum Imperatorem fuit ibi conſtitutus Prior perpetuus Alexander Mediceus. Roma die octaua Octobris ingenti, & nũquam uiſa copia aquarum fuit inundata per uiginti quatuor horas campũ Floræ altitudine lungiſſimę haſtę eis ſupergreſſis, multiſq; ædificijs occupatis, & conſumptis ab eis, & quoq; in Flandria Selandria, & Olandia Inſulis fuit ingens diluuium aquarũ, quibus inundata fuerunt Ardona, Celura, Ilerda, & Bucca ciuitates, & multa alia loca, eiſq; graue damnum illatum.

Anno altero Ludouico Piolla I. C. Mediolanenſe, & 1531
Duc. Sen. Cremonæ pretore Ferdinandus Caroli frater annorum uiginti octo exemplo ueterum Imperatorũ Coloniæ die undecima Ianuarij creatus eſt Rex Ro. & Carolus Imperator, dum eſſet Burſellis in Flandria pronunciauit Mutinam, & Regium ſpectare Duci Ferrariæ, & conceſſit militibus Rhodienſibus Inſulam Melitam ſpatij miliariorum ſexaginta, & diſtantẽ à Sicilia, per octuaginta millia paſſuum, & Albertũ Ducem Pruuincenſem & olim Magiſtrum equitum dominæ Sanctæ Mariæ Teutonicorũ in Pruſia, cum adheſiſſet hereſi Luteranæ exautorauit, & declarauit rebellem Imperij, & die ſexta Iulij creauit Alexandrum Mediceum generũ ſuum Florentiæ Ducem

cui eius filij legitimi ſuccederent, & deficiente linea ſua ilij propinquiores familiæ ſuæ ſublata dignitate uexili-feri, & è medio ſublatis ibi ſeditioſis. Die uigeſima ſexta unij, plebs Cremonenſis ob graue onus uectigalis maci-næ ſoldorum triginta Imperialium pro ſingulo ſextario furmenti ibi incolis arreptis armis curſitauit per eam ciui tatem occiſis ſex ex ibi conſultoribus. De menſe Septem-bris apparuit cometes horribilis per multos dies, & in Gallia tranſalpina uiguit fames. Romæ die uigeſima quinta Iulij uiſus fuit in aere trabs igneus, & duo come-tes cõſpectæ, & in Latio ex pectore puellæ ſingulo triduo effluxit aqua frigida in multa copia, & die nona ſuper fo-ro maiori Cremonæ ſubſtitit examen apum, & de menſi-bus Septembris, Octobris, & Nouembris ex impetu aqua-rum fluminis Padi ingreſſarũ foueas ibi inter portas Padi & Moſiæ ſolo ibi propinquo corroſo demolita fuerunt pro parte eius mœnia. Et Sfortia conſcenſis nauibus mul-tis eius proceribus, & aulicis per ipſum flumen acceſſit Venetias ad ibi Ducem, & Senatores uiſitandum, & col-loquẽdum. Et Antonius Piouanus inſignis Rhetor Cre-monẽſis obijt. Et Benedictus Alpheus nominatus Lam-pridius, & qui honeſto ſtypendio conductus Mantuam per Federicum Gonzagam ibi Ducem docuit litteras grammaticales, & humanitatis Franciſcum, & Guliel-mum, & Ludouicum eius filios. Et Hieronymus Fun-dulus litteris Grȩcis, & Latinis eruditus, & qui fuit prȩcep-tor Franciſci, & fratrum de Valeſio filiorũ Franciſci Regis Francorum claruerunt dimiſſa poeſi per Alpheum.

Anno ſequente Carolus Imperator menſe Martio unà cum Ferdinando fratre ex Brambantia iuit Ratisbonam, ibi cauſa agendorum comitiorum aduerſus Turcas, qui-bus interfuerunt Laurentius Campegius cardinalis, & le-

gatus

gatus apoſtolicus, Albertus archiepiſcopus Moguntinus, Ludouicus com. Pallatinus Rheni, Io. Federicus filius Ioannis Ducis Sanſoniæ, legatus Lantegrauij Hæſiæ, & alij legati ciuitatum liberarum Germaniæ, & ut concorditer auxilia poſſent parari, Religionis controuerſia fuit prorogata ad futurum concilium, & ſeu ad prima comitia, & Scalmadiæ, & Norimbergiæ habiti fuerunt conuentus. Et cum Turcarum Imperator Belgrado Alba nuncupato ex Panonia die uigeſima Auguſti 1521. expugnata, & die natalis Dominici anni 1522. Rhodo Equitum diui Ioannis Baptiſtæ ſede illinc expulſorum, & die uigeſima nona Auguſti 1526. facto conflictu cum Vngaris in Pãnonia, eiſq; fuſis multorum utrinq; cæde, & Ludouico eorum Rege, dum ſuis in fugam conuerſis aufugiendo ab equo, quem inſidebat præceps cecidiſſet in foueam paluſtrem in eius aquis obruto, Budaq; eorum metropoli occupata, & anno 1529. de menſe Septembris obſeſſa, & oppugnata Vienna Auſtriæ ſede Imperatoris Ro. exercitu ducentum quadraginta millium armatorũ, & illinc per milites, qui erant ad eius præſidium Philippo Co. Pallatino duce ſupremo plurimorum cæde expulſo principibus Chriſtianis diſcordibus, & negligentibus factus audatior, & arrogantior inhians omnino Viennam ſuppeditare, & Imperium Rom. ſibi tributarium facere, confirmatis inducijs cum Sigiſmondo Rege Poloniæ, per Seruiã, & Carinthiã tranſeundo appuliſſet Belgradum Vngariæ die ſolemni diui Io. Baptiſtæ exercitu tercentum millium armatorũ, & aliorum centum uoluntariorum eos ſequentium, & triginta millium foſſorum, & illinc Auſtriam irrumpiſſet de menſe Auguſti Abraino, & Michelotto ducibus ſupremis per dies uiginti oppido Ganſo ad Vngariæ, & Vallachiæ confinia poſito, obſeſſo, & grauiter oppugnato. Et cum

Nicolaus Iurintus, ſeu Chirintius ibi prefectus, ut incolumis remaneret à ui ſibi cominata per Turcas, illorum poteſtati ipſum permiſiſſet. Et Aloyſius Grittus prefectus Turcarum claſſis ea per Danubium ducta Strigoniam ibi duce ad preſidium Corbodano, & Poſſouiam, & ibi congreſſus cũ Vngaris eos ſuperauiſſet, ex eis duodecim millibus captiuatis unà cum Thomobeo, & Albeſternio ducibus, & quatuor centũ occiſis, parato exercitu ex Hiſpanorũ, quorũ dux erat Alphunſus Daualus, Italis ſub Ferdinando Gonzaga, & Hyppolito Mediceo legato apoſtolico, cum quibus erant comes Guido Ronghonus, Fabritius Maramaldus, Antonius, Marcus, & Petrus Columne, Io. Baptiſta Gaſtaldus, Petrus Maria Rubeus, Philippus Torniellus, & Gabriel Martinenghus prefectis materiei bellicæ, ac Germanis Burgondionibus, Flandrenſibus, et Vngaris nõnaginta millium pedeſtrium, uiginti quatuor millium uelitum, et ſex milliũ equeſtrium in totum, conſcriptis octo millibus Vngaris ex ære eccleſiaſtico per Valentinum Tuengum, et Paulum Bachitiũ duces Vngaros impigros, ac foſſorum lixarum, et calonum ſeptuaginta quinq; millium, eo tranſiuit in Turcas, et iuit Viennam. Et cum illorum Imperator territus, etiam uiſo diuo Martino equeſtre ad ibi mœnia cum enſe nudo aduerſus Turcas, aufugiſſet turpiter amiſſis ex illis circiter uiginti quatuor millibus, et per eos Panonia, et Auſtria predæ, ac ferro, et igni ſuppoſitis, ac uaſtatis, et illinc captiuis abductis circiter triginta millibus Capſono, et Foriſio eius ducibus equeſtribus quindecim millibus eas curſitantibus, ac diripientibus, et per Com. Pallatinum, dum eis occurriſſet duodecim millibus pedeſtribus, facto cum illis certamine fuſis eorum duce unà cũ plurimis ex illis occiſis, et reliquis aufugientibus, dum etiã occurriſſent alijs octo

milli-

millibus pedeſtribus, et mille quinq; centum equeſtribus Germanis Ioachino Marchione Brandimburgi, Ricino, et Sigiſmondo, et com. Ludouico Lodronio ducibus, et mox alijs cohortibus Hiſpanorum, et Vngaris equeſtribus bis millibus, per eos interemptis, à Turcis inhumaniter trucidatis quatuor millibus captiuis impuberibus, ac uilibus. Et cū Carolus Cęſar decreuiſſet dimiſſis Germanis redire eorum domos, cum Hiſpanis deſcendere in Italiam, et dimittere Italos in Panonia, et Auſtria, ut ibi militarent aduerſus Turcas, ex eis octo mille ſibi conſtitutis ducibus Cacionerio, et Toroneo inde facta ſeditione properarunt in Italiam Maldocheo, et plurimis uicis, et pagis Germaniæ, Stiriæ, et Carinthiæ, per quas tranſiuerunt, depopulatis, et combuſtis uſq; Vilacum, Germanis, et alijs ibi incolis armis eos inſequentibus. Et Carolus ex eius exercitu peſte quàmplurimis extinctis tranſiuit in Italiam, et profectus eſt Mantuam. Hora uigeſima quarta diei uigeſimi ſecundi Iulij, horologium exiſtens ſuper altiori turre Cremonæ fulgure fuit percuſſum. Et de menſe Septembris apparuit cometes horribilis ꝑ multos dies. Andreas Burgus Cremonenſis inſignis orator, et eques, et ex intimis familiaribus Maximiliani olim Cęſaris, et mox Ferdinandi eius nepotis, et cum pro eis, ac Carolo Quinto Augusto fratre Ferdinandi pęnes Clementem ſumm. Pont. et multos alios principes functus fuerit legationibus, ac eſſet Bononiæ pęnes eum ſum. Pont. orator, ibi obijt die prima Ianuarij, eiuſq; cadauer illinc tranſlatum fuit Cremonam, et ſepultum in eccleſia diui Petri culta per canonicos regulares diui Auguſtini.

Et anno ſequuto ſumm. Pont. et Carolus Imperator, et legati Venetorum, et aliorum principum, et ciuitatum liberarū Italiæ, Bononiæ conuenerunt, et ibi die uigeſima 1533

quarta

quarta Februarij fędus, quod erat inter eos prorogarunt per ſex menſes. Et ſumm. Pont. inſtante Carolo excommunicauit Regem Angliæ ob Catharinā uxorem materteram Caroli poſt annos uiginti, quam ei nupſerat, repudiata, ſuperinducta Anna Bolonia Lundini coronata die uigeſima octaua Maij ſumm. Pont. reclamante, Mariaq; Heliſabeth Catharinæ filia die duodecima Septembris titulo principatus Angliæ ſe abdicare conata anno ſuperiori. Et Carolus die quarta Martij, dum ex Bononia ſe recepiſſet in Galliam ciſalpinam acceſſit Cremonam, & ibi hoſpitatus eſt per nonnullos dies in ædibus magnificorum de Trechis illic prętore adhuc Ludouico Piolla ad finē anni ibi defuncto, & mox profectus eſt Laude, & inde Mediolanum, et illinc Papiam, et deinde Genuam; et inde claſſe traiectus eſt in Hiſpaniam per Andream Doriam, eidem tunc conceſſa Melphi olim Sergiani Caraccioli in regno Neapolitano, et Duci Vrbini dimiſſo principatu Sorræ olim Ioannis aui ſui empto per Cęſarem. Et ſumm. Pont. redacta Ancona in poteſtatem eccleſiæ, et Francorū Rex de menſe Octobris Maſſiliæ conuenerunt, & Catharina neptis ſumm. Pont. ex Laurentio Mediceo autore Ioanne Stuardo Duce Albaniæ eius auunculo fuit deſponſata Henrico filio ſecundo Regis Duci Aurelienſium. Et in gratiā Regis Odettus Caſtilioneus, Philippus Boloniēſis, Claudius de Guiſa, et Ioannes Venuſius Galli creati cardinales per ſum. Pont. Ad finem Auguſti extra zodiacū non procul à Perſe cometes apparuit ſe proiciens uerſus occidentem per dies quadraginta. Auguſtinus Foliata Cremonenſis ex religioſis ordinis Heremitarū de obſeruantia diui Auguſtini eximius Theologus in ea ſcientia compoſitis multis Ferrariæ in ędibus monaſterij diui Andreæ eiuſdē ordinis obijt, et ſepultus fuit in ipſa eccleſia.

Anno

Anno ſubſequuto Cremonæ pretore Iulio Viuſtino I. Cons. Placentino, & Duc. Sen. Franciſcus Sfortia Dux Mediolani die ſecunda Maij conſumpſit matrimonium cum Chriſtierna filia Chriſtierni olim Regis Daciæ, Clemens Septimus ſum. Pont. cũ de menſe Iulij apparuiſſent cometes fęrè per totum menſem Auguſti die uigeſima quinta Septembris anni undecimi ſui Pontificatus, & ętatis anni quadrageſimi ſeptimi creatis cardinalib. triginta & uno obijt, & die tertiadecima Octobris Alexander Farneſius Ro. & epiſcopus Hoſtienſis, & Decanus cardinalis annorum ſexaginta ſeptem fuit ſorrogatus, & Paulus tertius nominatus, qui publicè excõmunicauit Henricum Anglorũ Regem, eumq; regno priuauit, cum coacto conſilio ſibi tanquam ſupremo capiti eccleſiæ Anglicanæ imperaſſet decimas eccleſiaſticorum prouentuum perſolui, proſcriptis monachis, ac ſpreta obedientia ſum. Pont. Ro. tribus monachis Cartuſienſibus aduerſus illius impietatem reclamantibus extremo ſupplicio affectis, ipſumq; regnum adiudicauit unicuiq; illud occupare uolenti. 1534

Anno Redemptionis humani generis 1535. Rex Gallorum criminatus per Carolum Imperatorem de fædere Turcarum contempto Germanico ſe expurgauit pęnes electores, & principes Germanos, & uidens externos principes aduerſus eum bellum parare ad cogendum copias militares nolẽs grauare ſibi ſubditos tributis, ea ab eccleſiaſticis quæſiuit. Et Carolus Imperator tentato fędere cum Rege Perſarum ad eum tranſmiſſo Ruberto Anglo ope Andreæ Quirini patritij Veneti, & ob id è medio ſublati iuſſu rectoris Aleppi pro Turcarum Imperatore ducibus Hieronymo Totauilla Co. Sarni, Federico Adurno, Auguſtino Spinula, & Marchione Finalis, Doriaq; ſupremo pręfecto claſſis, ipſius menſe Maij ea parata, & onuſta 1535

copijs

copijs Italorum, & Germanorum Sebaſtiano Vrbetemio duce, & Flandrenſium, & Hiſpanorum triginta millium pedeſtrium, & bis mille ſeptem centum equeſtrium, & cū quo erant Aloyſius infans Luſitaniæ cugnatus ſuus, Hernandus Toleti Dux Aluæ, Ferdinandus Gonzaga, Principes Salerni, ac Baſſignanæ, Alarco Spinellus, & Caraffa proceres Neapolitani, Virginius Vrſinus heros Ro. & Paulus Iuſtinianus patritius Venetus unà cū claſſe pontificia, & multi alij ꝓceres Germani, Hiſpani, & Itali, & Alphunſus Daualus Marchio Vaſti Dux ſupremus exercitus terreſtris, traiecit die uigeſima quinta Maij, ex Barchinone in Africam aduerſus ibi infideles, & Golete ibi propugnaculū die quartadecima Iunij expugnauit ibi occiſis mille quinq; centum Turcis, & plurimis uulneratis eorum dūcibus Sinamo Smirnenſe nuncupato Iudeo, & Aidaro Caramano nuncupato Cacciadiauolo inde expulſis, & ibi deſyderatis Co. Sarni, & quàmplurimis eius militib. & mox profectus Tunetum, & in partes ſuas recepto Muleaſſe olim ibi Rege illinc expulſo illud obſedit, & facto cōflictu cum Ariadeno Aenobarbo archypirata illud occupante, eoq; multa cęde ſuorum repulſo intra urbem die uigeſima Iunij auxilio uiginti duorum millium captiuorum chriſtiani nominis ibi aſſeruatorum in arce, ad eius pręſidium dimiſſo per Ariadenum Muſtapha Genuenſe ex oppido Nouiorum rebelle religionis chriſtianæ cępit, illudq; direptum unà cum omni eius regno, ac Hipone, nunc Bona nuncupato reſtituit Muleaſſi ſub tributo annuo duorum equorū, ac accipitris, ac ſtypendio ſoluendo mille Hiſpanis tenendis ad pręſidium Goletæ, Ariadeno decem millibus occiſis, & tredecim millibus captiuatis ex eius exercitu centum millium Arabum, & Turcarum, & Hipone per Cęſarianos, aufugiente Algerium copijs, quæ

ſibi

ſibi remanſerant ſuper quatuordecim triremibus, inde abijt claſſe triumphali, & ſe recepit in Italiam, & die ultima Auguſti ingreſſus fuit Neapolim, ubi, dum ibi manſerit, celebrata fuerunt haſtiludia ob lętitiam uictoriæ Africanæ, ac nuptias Margaritæ eius filiæ tunc deſponſatæ per Alexandrum Mediceum Ducem Florētiæ, cui Hypolitus fratruelis tunc defunctus, ut Ducatu Florentiæ eū exueret, pararat inſidias, & confirmauit fędus cum Venetis, repulſis cardinalibus Saluiato, & Rodulpho, & Philippo Strocio æmulis Mediceorum petentibus Florentiam per eum reſtitui priſtinæ libertati, & Franciſco Secundo Sfortia ultimo Duce Mediolani mortuo die uigeſima quarta Octobris in eo Ducatu, ac dominio ſucceſſit, & conſtituit rectorem Antonium Leiuam Hiſpanum.

Et anno altero Franciſco Craſſo Mediolanenſe I. C. & Cęſareo Sen. Cremonæ prętore abijt Neapoli Romam, eamq; die quinta Aprilis ingreſſus triumphans, & coram Max. Pont. per cardinalem Lothoringum legatum Regis Gallorum compellatus de pace, & ad dimittēdum dominium Mediolani Henrico filio Gallorum Regis, parum ęquis auribus eum audiuit, minis additis ſe Regem ipſum ad inopiam, & ignobilitatem redacturum, & qui cum intrante autumno prętendens ſibi deberi Niceam, & Villāfrancam ꝑ eius anteceſſores Duci Allobrogum in Gallia Narbonenſe oppigneratas, & à Carolo ibi duce, & auunculo ſuo requiſitas, & nec ſibi reſtitutas, & Sabaudiam tanquàm hęreditariam Ludouicæ matris ſuæ ſororis Philiberti defuncti abſq; prole ex Philippo, & Margarita ſorore Ducis Borboni ob pactum initum ob illius nuptias, cum Carolus Philiberto eſſet tantum cōiunctus ex latere patris, & etiam infenſus Regi, quia ducta uxore Beatrice Luſitana ſorore uxoris Cęſaris ei adhęſerat, ipſi mouiſſet 1536

bellum,

bellum, & Vercellas eum ingreſſum obſediſſet exercitu Philippo Sambotto ſupremo duce, Roma abijt Senas, & illinc Florentiã, & mox Lucam; & inde per Lunenſes properauit in Galliam ſubalpinam ad cugnati ſui auxilium, & ibi coacto exercitu uiginti duorum millium Germanorũ, Hiſpanorumq́;, & Italorum decem & octo millium pedeſtrium, & equeſtrium, Duce Aluæ equeſtrium, Leuitum Ferdinando Gonzaga, & Daualo pedeſtrium ductoribus, & Leiua omnium ſupremo, & per eum in ſui poteſtatem redacto Foſſano ad cuius pręſidium erat regulus Paliſſæ, & Anibous Pinaroli, et Borgia Taurini, eo; ac claſſe ſub principe Doria irrumpit Galliam Narbonenſem uſq; ad aquas Sextias, easq́; alijs ibi occupatis obſedit, & dimiſſas à Gallis recepit, et quas eius milites diripuerunt; et mortuo Franciſco Delphino annorum uiginti, et ut creditum fuit ex ueneno ſibi propinato per Sebaſtianum de Monte cuculo ob id decapitatum, et cum alius exercitus Cæſaris Henrico Naſamonio duce Picardiam irrumpiſſet, et ibi caſtrum Turpini expugnaſſet, ac diripuiſſet pręfecto ibi captiuato, et furcis ſuſpenſo, et Guiſam, et Richemontem, Fanum Quintini, ac Peronam fruſtra obſediſſet, et obſeſſo Fano Requieri Ruſco duce illinc repulſis per fęminas, eius militibus aquis feruentibus cineribus ignitis carbonibus permixtis, ac ſaxis, et ſudibus, et capto Deſuerneo præda referto, et mox recuperato induſtria, et diligentia Hæsij principis illuc ex Gallia profecti. Et Marchio Salaſſorum ſequens partes Cæſaris, et Io. Iacobus Mediceus alio exercitu obſediſſent Taurinum in Gallia ſubalpina, Rex Gallorum alio exercitu parato Cæſari occurrit uſq; ad Auinionem ſibi impedito commeatu, et ſpe ſublata ulterius progrediendi, et cõmiſſo pręlio inter Cęſarianos Ferdinando Gonzaga, et Io. Paulo Luzago duci-

bus,

bus, & Gallos ſeptem centum equeſtres Montignano, & Boiſio, & ſeptem millia pedeſtrium Petro Corſo ducibus ad Brinoniam, & Gallis profligatis eorum ducibus captiuatis, & Io. Baptiſta Pelacano Bononicſe, & Io. Stephano Hiſpano ducibus uelitum Cęſarianorum, & plurimis alijs deſyderatis, & ex Cęſarianis quotidie multis ex deſynteria pereuntibus Carolus dimiſſa, & direpta Brinonia, & fruſtra tentatis Arelate, ad cuius pręſidium erat Stephanus Columna, & Maſſilia, amiſſis ibi ex ſuo exercitu circiter uiginti millibus die tertia decima Septembris, tunc quoq; Naſamonio per eum dimiſſa Perona exercitu ſuo ex Picardia redeunte in Flandriam, regreſſus fuit Italiam Leiua eius ſupremo duce mortuo in itinere die octaua Octob. ex nimio dolore concepto per eum, qui ſperabat totam Galliam ſuppeditare Io. Paulo Vrſino eius turmis equeſtribus Cæſarianos cõtinuo inſequẽte, & laceſcente, & conceſſa in feudũ Nouaria Petro Aloyſio Farneſio filio ſumm. Pont. & declarata hęrede Marchionatus Montisferrati Margarita Paleologa uxore Federici Gonzaghæ Ducis Mantuæ, nepte Io. Georgij Paleologi tunc defuncti abſque prole dimiſſo in Inſubria Alphunſo Daualo Marchione Vaſti Duce exercitus ſui, & rectore Marino Caraciolo Neapolitano cardinale de mẽſe Nouemb. ex Genua in Hiſpaniam claſſe traiecit. Et Cæſar Fulgoſius per eum, & Guidonem Rongonum, Petrum Strocium Florentinũ, & Pallauicinum Vicecomitẽ Mediolanenſem ambos exules, & Io. Franciſcum Gonzagam cognominatum Caninũ pro Rege Gallorum coactis decem millibus pedeſtribus, & nonnullis turmis equeſtrium ad oppidum Mirandulæ, illinc eis progreſſus per agros Parmenſem, & Placentinũ Genuam, eam, ut ipſi reſtitueretur, obſedit, & inde per Genuenſes repulſus multa ſuorum cæde Auguſtino Spi-

nola

nola, & Baptiſta Corſo cognominato Farina ducib. illinc progreſſus in Galliam ſubalpinam ibi occupauit Carmignanum, & Carmagnolam. Et ex Cæſarianis quinq; millia Daualo duce ex urbe Haſtenſe noctu Caſale profecti Caſalẽſes, qui deffecerant à Gonzaga ad Gallos Christòphoro Guaſco Alexandrino, & Biandra Caſalenſe autoribus, ad priſtinam ſanitatem redigerunt eorum bonis direptis, & ibi occiſo Guaſco, & ex Cęſarianis deſyderato Hieronymo Mendoza Hiſpano ibi cõmiſſo utrinq; pręlio. Et Rex Gallorum exercitu obſedit, & cępit Eſſelinum, & regulus ſancti Pauli dux ſuus copijs ingreſſus comitatum Arturij ibi multa occupauit, & hybernatus eſt. Et Flandrenſes tentarunt Eſſelinum recuperare, & Teroanam fruſtra obſederunt ſibi datis ope, & annona per Gallos caſtramentantes apud Ambianos Aniboio regulo duce ſumm. Pont. indixit Mantuæ ſynodum generalem, quam recuſarunt Germani accipere. Et Triultium ad Regem Gallorũ, & Carpenſem ad Cęſarem cardinales deſtinauit pro eis componendis. Nocte pręcedente diem decimã ſeptimam Auguſti fuit auditus terremotus, & die prima Septembris flumen Padi ab impetu aquarum ſuarum auctarum parte mœniorum Cremonæ inter portas Padi, & Moſiæ diruta, ea dimiſſa direxit curſum ſuum uerſus meridiem, & die uigeſima octaua hora tertia decima in ciuitate Pariſij apparuerunt duo ſoles ualde rubicundi, & caudari, quorum alter reſpiciebat uerſus occaſum. Boccacinus, & Camillus pater, & filius de Boccacinis Cremonenſes fuerunt egregij pictores.

Anno ſequente Alexander Mediceus Dux Florentiæ annorum uiginti quinq; nocte pręcedente diem ſeptimã Ianuarij à propinquo ſuo Laurentio filio Petri Franciſci proditoriè fuit necatus, eiq; ſubſtitutus Coſmas agnatus

ſuus

ſuus filius Ioannis ex ſorore cardinalis Saluiati annorum decem,& octo auſpicijs Innocentij de Cibo etiam cardinalis affinis ſui. Cęſariani Naſamonio duce irrumperunt Picardiam,& cum Galli eis occurrentes in deditionem cępiſſent ibi Angianam arcem, ac expugnauiſſent Eſſelinũ, eiusq; arce ad deditionem compulſa ualidiori opera, ac pręſidio muniuiſſent, & illinc nulla alia re ibi facta ſtatim abijſſent, duce Florentio Co. Burenſi expugnarunt Fanũ diui Pauli,& Moſtrolium deditione receperunt,& iniecto igne incolis ibi inde dimiſſis combuſſerunt, & Tornacenſes Adriano Buereno, & Philippo Ariſcotto Henrici Angliæ ducibus grauiter oppugnarunt, & dum eſſent fame oppreſſi Henricus Delphinus Angiano duce cõmeatu, & pręſidio non ſine damno eis ſubminiſtratis ipſos liberauit commiſſo pręlio per Cęſarianos, Flamingos ſcum eis inde abeuntibus captiuato eorum duce unà cum Georgio Albanenſe uelitũ ductore. Et mox Galli, qui erant ad pręſidium Eſſelini illud egreſſi,illosq; aggreſſi ipſos fuderunt multis utrinq; occiſis,& multis captis,& uiciſſim cõmutatis. Et alij Galli regulo Araſcotti duce ſupremo Io.Paulo Vrſino pedeſtrium ductore profecti in Galliam ſubalpinã Albam receperunt,ac Suzzam, Vilianam,& Montem Callerium, & nonnulla alia oppida oppugnata ceperunt, ac oppugnarunt oppidũ Boſchi, & Franciſco Turriano arcẽ Carmagnani, & illinc repulſi per Franciſcũ Marchionem Salaſſorum ducem Cęſarianum illuc in auxilium copijs ſuis profectum aduerſus illos bis millibus pedeſtribus, & mox auctis copijs per Turrianum expugnata,& Marchione Salaſſorum unà cum Cęſare Maſſio, & Brunorio Com. Tienij ſuis copijs profectis Carmagnolam, eaq; ad cuius pręſidium erat Stephanus Mutinenſis obſeſſa,ipſoq; Marchione ictu archebuſij illinc exonerati die uigeſima octa-

ua Maij occiſo per Cęſarianos, expugnata Stephano ibi duce captiuato, & furcis ſuſpenſo, eiusq; militibus tranſmiſſis ad triremes; & Franciſco ſucceſſit Michael frater. Et mox Galli Io. Paulo Vrſino, Lelio Romano, Malateſta Ariminenſe, Co. Nubilariæ, & Ioanne Taurino ducibus ipſam oppugnarunt, & illinc expulſi per Cęſarianos cęde circiter mille quinq; centum ex oppido Buſchæ de menſe Iunij iuerunt Claraſchum, illudq; obſeſſum per milites mille quinq; centum Baptiſta Leua Corſo, & Vincenzo Strozzo ducibus ceperunt, & mox reuerſi ad oppidum Buſchæ eis ducibus, ac Io. Paulo Vrſino, ac Lelio Taurino, eorumq; copijs coniunctis illo potiti ſunt, Rongono illinc profecto Venetias, & ibi mortuo. Et Cęſariani, qui erant ad pręſidiũ dominij Mediolanenſis Daualo duce in eorũ auxilium duodecim millibus Germanis ex germania illuc profectis eis; & quatuor millibus Italis, & nonnullis turmis uelitum de menſe Auguſti irrumperunt etiam Galliã ſubalpinam, & die ultima obſederunt, ac expugnarunt, & diripuerunt Cherium; ad cuius pręſidium erat regulus Ramoni cum equitatu Azali, & dum regulus Omerij ſupremus dux Gallorum foret unà cum Io. Paulo Vrſino, & Galeotto Malateſta in oppido Pinaroli tranſmiſſis nõnullis cohortibus Italorũ, & Hiſpanorum ad Mõtem caluum, eoq; per ipſos die duodecima Septembris expugnato, & direpto obſederunt Claraſcum, ad cuius pręſidium erant Cęſar Fulgoſius, & Liuius Vrſinus die quartadecima, & in poteſtatem ſuam redigerunt, & mox Albam, ad cuius pręſidiũ erant Iulius etiam Vrſinus, Vincentius Strozzus, & Ordicardus Guaſco, & deinde obſederunt Pinarolum, & Taurinum. Et cũ Delphinus ex Picardia circiter duodecim millibus Eluetijs, octo millib. Guaſconis, & quinq; millibus Italis pedeſtribus, & quatuor centũ equeſtribus illuc

illuc deſcendiſſet, & ſecum iuncto regulo Omeri alijs copijs Gallicis ibi degentibus ad pręſidium opem, & annonam tuliſſet Taurino, & Pinarolo Regulo Ariſcotto mille ouaſconis, & mille equeſtribus, & quinquaginta uelitibus eorum duce AEmilio Foriliuienſe, & alijs quindecim millibus pedeſtribus ibi dimiſſis illinc redierunt ad loca munita, & inde Cherio, & alija ſibi ſuppoſitis munitis cõgruò præſidio in Inſubriam, & mox inter eos, & Gallos factæ fuerunt indutiæ trimeſtres. Et per Cæſarem quadrienales cum Danis, Nouergis, & alijs germanis Septẽptrionalibus. Et Turcarum Imperetor percuſſo fœdere cũ Rege Gallorum Ioanne Foreſto per eum ad illum transmiſſo legato, & inſtigatus per Alphunſum Pignatellum, & alios exules Neapolitanos in Petrum Toletanum, proręge Neapolis, coacto exercitu centum decem millium armatorũ ſub Lucimbeo ex eius militiæ Magiſtris ſupremis iuſſit eos traicere in Apuliã, & fruſtra trigĩta millibus ex illis obſeſſa, & oppugnata Bariletta occuparũt, ac diripuerunt Tarantum inde aufugiente Mercurio Gatinara ibi regulo, & multa alia loca. Et Andreas Doria claſſis Cæſarianæ pręfectus per illos etiam occupata, ac direpta, & combuſta, & ſolo æquata Viglia in Dalmatia, nonnulla nauigia illorũ deprehenſa in mari Ionio onuſta mercibus in ſui poteſtatem redegit die quartadecima Iulij, & decima octaua alias decem triremes deprehenſas penes Aretuſam inſulam propinquam Corcirio cum eis Allicuſſo illarũ pręfecto ibi facto pręlio profligauit, & die uigeſima aliam claſſem illorum uiginti nouem triremium. Menſe Iulio Turris Beliaqua ad Sequanam flumen aduerſus portam diui Antonij Lutetiæ nitro ſulphure, ac puluere tormentario ualdè munita fulmine icta funditus euerſa eſt. Et in agro Bononienſe menſe Auguſto uehemens cecidit

grando mixta ſanguine ex qua aliqua grana fuerunt ponderata librarum uiginti octo, & Romæ tonitruum tempeſtoſum extra temporis ſtatum fuit auditum. Et in ſuperiori Germania magna aquarũ fuit inundatio. Io. Franciſcus Faernus ex religioſis ordinis minorum conuentualium diui Franciſci Cremonẽſis eximius Theologus obijt Bononiæ die uigeſima ſecunda Februarij. Et Franciſcus ex comitibus de Perſico I. C. & olim ex Senatorib. Maximiliani Mariæ Sfortiæ Ducis Mediolani, & pro eo prętor Placentiæ, & qui ſcripſit hyſtoriam bellorum, & aliorum notabilium, quæ occurrerunt in Italia ab anno 1509. uſq; ad annum 1519. in libris decem non impreſſis.

Et anno ſequuto Cremonæ prętore Marco Barbauarra I. C. Mediolanenſe Sen. Cæs. die decima nona Februarij hora uigeſima ſecunda orto graui uentorum turbine ibi cecidit grando. Summus Pont. Cæſar, Ferdinandus eius frater, Veneti, Senenſes, Lucen. ac Dux Florentiæ Romæ die octaua Februarij fędus in Turcas percuſſerunt. Quo ſumptu Cæſaris pro medietate, & pro duodecima ſummi Pont. & pro reliqua Venetorum parari, & fulciri deberẽt ducẽtum triremes, & centum naues exercitu uiginti millium Germanorum, quindecim Hiſpanorum, & totidem Italorum pedeſtrium, & quatuor millium quinq; centum equeſtrium, & tormentis bellicis, cum eorum materie ad id neceſſarijs cõſtitutis ſupremo duce exercitus Principe Vrbini, claſſis Pontificiæ Marco Grimano patritio Veneto, & patriarca Aquileię, & Cæſareę Andrea Doria, & Venetæ Vincentio Capello rectoribus, & per Regem Rom. parari exercitũ, quo illis moueret bellum in Vngaria ſub Dionisio Benchidio, & ad hanc expeditionem exhortari deberet ſumm. Pont. Reges Galliæ, Poloniæ, ac Roſſiæ. Et Rex Gallorum unà cum Henrico filio, & Aenea Memo-

rantio

rantio eius militum ſupremo magiſtro exercitu ſeptem millium Germanorum ſub Gulielmo Fruntisbergo, ſex millium Eluetiorum, quatuor millium Italorum, & Guaſconorum, & quinq; millium Gallorũ pedeſtrium, & triũ millium equeſtrium cum ſuis uelitibus, & multa annona ex Gallia tranſalpina deſcendit in ſubalpinam per montẽ Zeniſiũ, & repulſis Cęſarianis ſibi occurrentibus Camillo Columna, & Cæſare Maſſio ducibus opem, & annonam tulit Taurino, & ibi militib. quos habebat ad prępſidium, illic arce, quæ tenebatur per Cæſarianos expugnata, ac recepto Monte calerio, & factis inducijs inter eum, ac Cęſarem per trimeſtre opera Eleonoræ uxoris, & Margaritæ ſororis ſuæ, & Mariæ etiam Cæſaris Rectricis Flandriæ in unum conuentarum ad ibi fines illinc redijt in Galliam tranſalpinam. Et ſumm. Pont. & Cęſar, & Gallorũ Rex menſe Iulio conuenerunt Niceæ Galliæ Narbonenſis, & Cæſar, & Rex cum de pace couuenire non potuerint, fecerũt inducias decẽnales die decima octaua exhortante ſumm. Pont. & mox inſimul conuenerunt ad Foſſas Marianas, uulgo aquas mortuas, in Gallia Narbonen. & inde redijt Cæſar in Hiſpaniam, & Rex in Galliam Belgicam, ubi conuenit cum Regina Maria ibi Rectrice. Et Hiſpani milites Cæſariani exercitus in Inſubria, & Africa, unde claſſe traiecti fuerant Bernardino Mendócia pręfecto in Siciliam, ibi, ac in Inſubria tumultuarunt, omnia, quæ in eis regionibus ſibi occurrerunt, paſſim diripiẽtes, ob ſtypendium, quod ſibi aſſerebant adhuc deberi, & Hiſpani in Inſubria ſibi ſoluto ſtypendio centum uiginti millium aureorum per ibi incolas autore Daualo ibi rectore pro Cęſare partim tranſmiſſi ſunt in Panoniam, & partim in Dalmatiam aduerſus Turcas. Et ex Hiſpanis ſex millibus Siciliæ, dum Hereda, & alijs eorum ducibus cũ Macagnono

Nauaro eorum ſupremo magiſtro militiæ tumultuarent, & alij ſibi dato ſtypẽdio fuiſſent repreſſi Aluaro Sandeo duce, & data eis ſtatiua in diuerſis municipijs, & uicis Siciliæ, & conceſſa uenia, autore Ferdinando Gonzaga fuerunt illorũ duces capti, & laqueo ſuſpenſi, & alij pro parte trucidati, & reliqui remiſſi in Hiſpaniam. Claſſibus pontificia, Cæſariana, ac Veneta triremium centum triginta quatuor, & unius maioris, & nauium ſeptuaginta duarũ, & aliorum nauigiorum, ſuper quibus erant triginta millia pedeſtrium, cum bis mille equeſtrib. ingreſſis mare Ioniũ, & dum eis occurriſſent Turcæ claſſe octuaginta triremiũ, nauium quinquaginta, & nauigiorum triginta Ariadeno, & Monacho Euuucho ducibus ſupremis ad ſinum Partinorum, nunc Preueſæ propè Ambraciam, nunc Lartam, & facta ibi leui pugna Ariadeno tenente claſſis Turcarũ mediũ agmen, & anterius caput Draguto Rayſio, & dextrum cornu Tabaia, & ſiniſtrum Salengo, & per Turcas oppugnata trireme maiori, quã regebat Alexander Condelmerius cũ duabus alijs triremibus, ſuper quibus erant Mancinus Nauarenſis, & Buccanegra Hiſpani, & multæ turmæ Turcarum equeſtrium, & cohortes pedeſtrium ex Naupacto in auxilio illorũ claſſis properaſſent interceptis duabus alijs triremibus per illos, ſuper quibus erant Abbas Bibiennæ, & Franciſcus Mocenighus, per Doriam, & alios pręfectos claſſium recuſatum fuit inire certamen cũ illis totis uiribus, & remigarunt eis euitatis portum Corcirij ibi propinquum, de menſe Octobris. Et claſſis Cęſariana expugnato Caſtro nouo in Dalmatia inde expulſis Turcis illud occupantibus ibi deſyderatis Buccanegra, & Cæſare Foſſio Firmano, & dimiſſis ad eius pręſidium quatuor millibus Hiſpanis ſub Frãciſco Sarmenta ex illis, qui tumultuarunt in Inſubria, illinc redijt in Italiam. Et Veneti

neti inducias redemerunt ab Imperatore Turcarum ſibi dimiſſis Neapoli, & Maluaſia. Octauius Farneſius nepos ſummi Pont. duxit uxorem Margaritam Auſtriadam relictam Alexādri Medicei Ducis Florentiæ, & filiam naturalem Cęſaris. Die decima Aprilis apparuerunt tres ſoles, & die uigeſima nona Septembris, & ſolemnitatis diui Michaelis in uico Triperculæ Campaniæ inter Cumas, & Baias, & Putheolos, ubi erāt multa balnea ſalubria, & diebus prҫcedentibus graues, & frequentes terremotus uiguerunt, apertoq; ſolo, & lata, & profunda uoragine facta ex ea eruperunt flammæ igneæ cum fumo, & caligine in magna copia, & deiecti lapides igniti magno cū fragore, ac ingentibus tonitribus in altum, unde cum prҫcipitanter lapides cecidiſſent, Tripergulæ, & uicorum circūſtantium urbium, & oppidorum per duodecim millia paſſuū ædificia fuerunt diruta multorum cęde hominum, & animantium, & Tripergula deſolata ibi dimiſſo tumulo cum foramine in medio latitudinis paſſuum circiter quadraginta, & altitudinis quatuor millium ſummo omnium ſtupore. Nicolaus Botta I. C. & Orator facundus Cremonenſis ex hac uita migrauit.

Anno ſubſequuto Turcæ claſſe nonaginta nauiū Aria- 1539
deno prҫfecto, & exercitu tercentum millium armatorū Vllamane Perſa Boſinæ rectore duce die tertia decima Iulij obſederunt, & oppugnarunt Caſtrū nouum, ad cuius prҫſidium erant quatuor mlllia Hiſpanorum Franciſco Sarmenta, & Ioanne Nauarino Moncada nuncupato, Heremia Genuēſe, Serono Aragonenſe, Ludouico Sandelio, Ariano Cuſſano Burgondione, & Valerio Valentino tribunis, & Oliuerio Strapula, & Lazaro Coronenſe ductoribus equeſtrium poſt lungam obſidionem, & frequentē oppugnationem, & multa prәlia ibi cōmiſſa, in quibus ex

Turcis ſupra quinq; millia occubuerunt, die ſeptima Auguſti expugnarunt, ac diripuerunt ibi Hiſpanis ferè oībus ad pręſidium degentibus, & uſq; ad extremam laſſitudinem ſtrenuè pugnantibus occiſis, & reliquis captiuatis, & mox oppido Rizino capto profecti Catharum etiam Dalmatiæ, & Venetorum, illud quoq; obſederunt, ac oppugnarunt, & inde per milites, qui ibi erant ad pręſidium Io. Matheo Bembo patritio Veneto illic rectore uiriliter fuerunt repulſi graui illorum ſtrage, ac cęde. Hiſpani impoſito ſibi ſubſidio per Cęſarem ualdè indigentem pecunijs ob bella, quæ diutius geſſerat, exhauſto ærario, tumultuarunt, & nec aliquid pręter ſolitum ei pendere uoluerunt. Et Iſabella eius uxor ex puerperio penes Toletum die ultima Aprilis ex hac uita migrauit ſupſtitibus ex ea Philippo, Maria, & Catharina filijs. Ferdinandus Rex Romanorum, & Stephanus Sepuſius occupata Vngaria pacem iniuerunt hac lege, ut Sepuſio mortuo regnum ipſum cederet Ferdinando, ſed Sepuſius duxit uxorem Iſabellam filiam Sigiſmondi Regis Poloniæ ex Bona Maria Sfortia. Die octaua Maij in Tauro apparuit cometes non procul à capite Draconis, quæ ferè tribus ebdomadis durauit, & die uigeſimatertia Iulij Cremonæ fuit percuſſum horologium exiſtens ſuper turre ibi altiori à fulgure, & cecidit grando, ex qua aliqua grana ponderata reperta fuerunt unciarum decem & octo, & in Italia uiguit grauis annonæ pęnuria. Hieronymus Claraueus ex Piceleone, Gregorius Oldoynus moram habens Venetijs, & Iulius Crottus Ferrariæ, ambo presbyteri ſeculares, & omnes Cremonenſes uates celebres fuerunt eorum carminibus typis impreſſis.

Anno 1540. Alphunſo Daualo Marchione Vaſti Vicario Cæſaris in dominio Mediolani, & Ioanne Maſonerio

de

de Brinonia Galliæ Narbonenſis I.C. ac Cæs. Senatore Cremonæ prętore Carolus Cæſar ad cōpeſcendum Gandenſes tumultuantes, & ad defectionem ſpectantes per Galliam eccepta ibi Regis fide, & ab eo honorificè receptus, ſtatim ſe contulit Gandanum hæreditariam ſuam ditionem, & ubi in lucem prodijt, illudq́; ingreſſus aliquod armatorum copijs autoribus ſeditionis decapitatis, Gandausnſes omibus regalibus exuit, & diui Brunonis monesterium ad domandam eorum iuſolentiam, ſi quæ ſuppupulaſſet, ibi in arcem erigi iuſſit de menſe Maij. Et cum Gulielmus filius Ioannis Ducis Cliuenſis ei ſuſpectus, ꝙ externa fędera ſequeretur, & minus gratus, ꝙ pręter iuſſum ipſius ſe Ducē Geldrenſium inaugnrari paſſus fuiſſet, ac nuptias neptis Cæſaris relictæ Franciſci Sfortiæ aſpernari uidetetur, accepta fide à Ferdinando Cæſaris fratre, eum ſalutaturus Gandauium iuiſſet, ipſum contemptui habuit, & Gulielmus inde ob id ſtatim receſſit, & pater ſuus, qui non multo poſt obijt, moriturus eum ſedulo monuit, ut officiosè Cæſarem coleret poſt habitis amicitijs externis. Veneti compellati per Cæſarem, & Gallorum Regem Daualo, ac Auiboio oratoribus ob id miſſis Venetias de pace ſecum ineunda aduerſus infideles, ipſis diffiſi, & cum eſſent redacti ad inopiam omniū rerum ob grauia recepta damna ex bello Turcarum, cum eorum Imperatore pacem fecerunt, ei dimiſſis Nadino, & Laurano oppidis Dalmatiæ, ac Neapoli Romaniæ, & Maluaſiæ, quas ſolum habebant ex Peloponeſio Aloyſio Badouaro ad illū Byzantiū deſtinato. Et Cæſar oblatis nuptijs Mariæ filiæ unicæ, & ſeu unius ex filiabus Ferdinandi fratris Carolo filio Gallorum Regis cum dominio Flandriæ, ut paci locus inter eos eſſet, & per Regem Gallorum affectantem dominium Inſubrum, ea oblatione reiecta cū eo diſcors

reman-

remanſit, ac reſpuit fœdus Regis Angliæ ſibi infenſi ob repudium, & mortem Catharinæ materteræ ſuæ. Angonoe, & mox Vormatiæ habita fuerunt comitia per Ferdinandum, & proceres, ac principes Germanos, & legatos ciuitatum ibi liberarum ad reſiſtendum Turcis, & cauſa concordiæ Germaniæ, & religionis Federico Comite Pallatino, & Nicolao Perenotto Granuela nuncupato Cæſaris ſupremo ſcriba à ſecretis prœſidentibus, Ioanneq; Eſio, & Iulio prœſule Norimbergiæ, & Groperio catholicorum, & Melantone, & Bucero, & Piſtorio aduerſariorum defendentibus opinionem res remanſit imperfecta ob Ferdinandi abſentiã, & prorogata eſt ad comitia Ratisbonæ, ad quæ ſumm. Pont. pro componenda religione miſit legatos cardinales inter quos fuit Alexander Farneſius nepos ſuus. Et æſtate ualdè torrida, & ſicca uini, & ſiliginis fuit ubertas, ſed feni, & olerum pœnuria cauſata, ut creditur, ob cometem, & ſolis eclipſim, quæ fuit die ſeptima Aprilis per horas duas, & uiguerunt multis in locis incendia, & ibi incendiarij quamplures extremo ſupplicio affecti fuerũt, Et Aegibona Sanſoniæ ciuitas in totũ eſt exuſta.

Anno altero Carolus Cœſar de menſe Aprilis cum Gaſpare Contareno, & alijs legatis ſum. Pont. & Ferdinando eius fratre, & multis principibus Germaniæ in unum cõuentis Ratisbonæ unà cũ multis doctiſſimis uiris utriuſq; religionis, & ipſius gratia, & belli Turcarum eminentis habuit comitia, & electis ex utraq; religione tribus, præpoſitoq; libello accuratè deſcripto per Cœſarem, cui quod bonum, ac æquum eſſe uideretur adderetur, aut detraheretur, eſſentq; ex omnibus cõtrouerſijs articuli uiginti tres penè in unũ conuenti, & proteſtantes, quæ addenda forent attuliſſent legato pontificio rem omnem ad cõcilium reiciendã eſſe aſſerente, cum nõ intenderet abſente

ſummo

ſu mm. Pont. quicquam in eis ſtatuendum fore, in quibus proteſtantes ab eccleſiæ Romanæ cõſenſu deſiſterent, res ipſa ad futurum concilium faciendum infra biēnium fuit remiſſa, & decretum bellum gerendum eſſe mari, & terris aduerſus Turcas ſumptibus imperij, & Carolum Allobrogum Ducem reſtitui in ducatum ſuum. Et cũ Gulielmus Dux Cliuēſium deſponſata per ipſum Margarita Henrici Nauariæ Regis filia ex Margarita ſorore Regis Gallorum ad eum deffeciſſet occupato Ducatu Geldrenſe. Et etiã in partes regis Gallorum multi proceres Germani tranſiuiſſent, ac hoſtes Cęſaris, ac fratris ſe profeſſi fuiſſent Gulielmus fuit declaratus rebellis imperij, & Carolus Cęſar eis perfectis comitijs, & nupta Chriſtierna nepte relicta Franciſci Sfortiæ Frãciſco filio Ducis Lothoringiæ inuito Gallorum Rege, iam nupta Franciſca ſorore Laurentio principi Aurentiorum inde, & ex Germania deſcendit in Italiam, & die decima octaua Augusti applicuit Cremonam, & inde Mediolanum, & illinc Lucam, & ibi cõuenit cum ſummo Pont. & eo, ac Andrea Doria eius claſſis ſupremo pręfecto diſcentientibus liberaturus Hiſpaniam à pyratis Algerij in Africa morantibus, & Hiſpaniam frequenter curſitantibus, & diripientibus ex Luca abijt conceſſo Cremonēſibus die nona Septembris ſuper uictigali carnis, quæ uenditur ad macellum Cremonæ redditu annuo librarum bis mille imperialium. Et ſumm. Pont. die uigeſima Septembris Bononiam iuit. Eo menſe fluminibus Galliæ ciſalpinæ, Aemiliæ, Flaminiæ, & Hetruriæ in immenſum auctis, & multis terremotibus eodem menſe, ac pręcedente factis, ex quibus multa ædificia etiam illabilia Bononiæ, Florentiæ, Lucę, Piſis, & Volaterris, & multis alijs locis corruerunt, ex quorum ruinis multi oppreſſi occubuerunt, & aliqui debilitati remanſerunt. Et Carolus

lus

lus Cæſar die uigeſima quinta traiecit in Africam claſſe triremium ſexaginta quinque, & ducentum nauium onerariarũ, & ultra, onuſta annona,& materia bellica Doria, & Bernardino Mendoza Hiſpanó eius rectoribus,& ſuper qua erant quinq; millia Italorum ſub Auguſtino Spinola, & Camillo Columna, & ex Hiſpanis ſeptem millia ſub Hernando Duce Aluæ, totidem ex Germanis, & tria millia uoluntariorum nobiles, & proceres, ex quibus fuerũt ſeptem centum Hiſpani,& Neapolitani quatuor centum, cum equitib. Rhodienſibus, & nonnullis alijs equeſtrib. & comitatus per Alphunſum Daualum, Ferdinandum Gonzagam, Octauium Ducem Camarini generum ſuum, & Sfortiam Co. Sanctæ Floris, & applicuit Algerium die uigeſima Octobris, & ibi rectore Aſanaccha Sardo rebello religionis chriſtianæ illud obſedit Duce Camarini primum agmen, Com. ſanctæ Floris extremum, & Gonzaga medium regentibus, & expulſis Numidis prelio ſecum inito è monte ei propinquo, & ultra ibi duos pontes ei proximos ſpacio ictus iaculi cum baliſta, & die ſequente ſuperuenta graui procella maritima, qua ſubmerſæ fuerunt quindecim triremes cum alijs nauigijs circiter ſexaginta. Et nocte ſequente nimbo ſubſequuto à prima uigilia noctis effuſo in multa, & uehementi copia cum uentorum impetu, & dum Camillus Columna eſſet ſeptem cohortibus Italorum ad cuſtodiã ibi pontis, & in ipſos Numidęequeſtres irruiſſent, & illinc eos ualdè debilitatos ab aquis expuliſſent multa cæde uſque ad caſtra Cęſarea, & ſuperuenris alijs in eorum auxilium illi repulſi fuiſſent in Algerium, & exercitus Cęſarianus oppreſſus ſiti, fame, & frigore, non poſſet ſub dio morari apud Algerium, cum eo pedem retulit ad uicum Mataluffi ibi propinquum, & illinc ad claſſem cum inſequentibus, & laceſſentibus infidelibus

delibus, & manus conferentibus cum Cæſarianis uiriliter eis reſiſtētibus, & multos ex illis occidentibus, & uulnerātibus breuibus armis, dum in eos impetū facerent, & ex ipſa claſſe nauibus, & triremibus circiter centum triginta partim fractis, partim amiſſis, ac infeliciter tereſtri pugna commiſſa cum infidelibus, & ab illis magna recepta clade uix incolumis reliqua claſſe euaſit. Et cū Daualo, & Gonzagha, & Doria, ac Mendotia ambobus eius prẹfectis, ac reliquis ſuis ducibus, & militibus ipſam cōſcendit die uigeſima quarta Octobris, & in Siciliam applicuit, & illinc in Italiam properauit, & inde de menſe Nouembris traiecit in Hiſpaniam plurimis eius militibus deſyderatis cum aliquot nautis, & poſt ſe dimiſſis multis tormētis bellicis, equis, tabernaculis, & multis impedimentis ingentis ualoris, & pleriſq; in aquas maritimas proiectis. Cæſar Fulgoſius Ligur, & Antonius Rinconus Hiſpanus Galliæ Regis legati Venetias cimba per fluuiū Padi traicientes, ut irent Byzantium ad ibi Imperatorem, intercepti necati ſunt die prima Iulij, & Georgius de Auſtria filius Maximiliani olim Cæſaris prẹſul Valentiæ fuit carceratus Lugduni. Et ex maioribus ducibus pedeſtrium Italorum profectorum ad opem Regis Romanorum in Turcas ingreſſos Panoniam fuit Antonius Maria Picenardus, & Io. Baptiſta Guazzonus ex eius tribunis, & uicarius ſuus Cremonenſes. Antonius Milo Cremonenſis filius fabri cimentarij, & ex fabro cimentario miles gregarius factus, & cū eſſet omnium audaciſſimus, & robuſtiſſimus habuit tribunatū à Franciſco Sfortia ſecundo, & ultimo Inſubrum Duce, Paulo Tertio Farneſio ſumm. Pont. Venetis, ac Franciſco Valeſio Rege Francorum, & cū eſſet nulli ſecundus architectura, ac muniendis, & circumuallandis ciuitatibus, & oppidis fuit inſignitus per Venetos, & Regem dignitate

ſupremi

ſupremi eorum architecti, & Cyprum p Venetis tutatus fuit aduerſus Turcas, & dum pro Rege aduerſus Boloniā urbem maritimā Galliæ Belgicæ, quam occupabant Angli, & obſidebant Franci, machinas, & nouam urbem cōdi faceret ibi ex humanis fuit ſubtractus.

Anno ſequente Petro Paulo Origono I. Conſ. Mediolanēſe, & Cęſareo Sen. Cremonæ prętore Carolus Cęſar, cum per Gallorum Regē compellatus de legatis ſuis pręter ius gentium occiſis, & de reſtitutione dominij Mediolanenſis, nihil ad rem reſpondiſſet, & Rex Gallorum paratis hinc inde exercitibus bellum aduerſus ſe excitarunt, & Rex deſtinato Antonio Polino legato Byzantium ad ibi Imperatorem cum illo percuſſit fędus aduerſus Cęſarem, illumq; incitauit claſſem tranſmittere in mare Tyrrhenū ad excidium regni Neapolitani, ac requiſitis Venetis in eius partes, qui ad ſe tranſmiſſo per Imperatorem Turcarum in gratiam Regis Iunubeo ex ſuis cōſultoribus, recuſarunt ei adhærere, Cæſaremq; dimittere, Longam uillā ducem ſuum tranſmiſit in Geldriam ad Gulielmum Ducē Cliuenſem generum Regis Nauarræ, qui adiuuante ſibi Martino Ruſcenio Teutonico copiarum duce conſcriptis tredecim millibus pedeſtribus, & bis millibus equeſtribus populatus eſt agros Brambantinos, & oppida, & arces circiter centum unà cum Roia ſubuertit, & munita ære multauit. Louanienſeſq; terrore penè in deditionem coegit, Antuerpiā obſedit, eiuſq; ſuburbia diripuit, ac combuſſit Ferdinando Principe Aurentiorum cæſis, & captiuatis ex eius copijs Germanorum, dum ipſis uoluiſſet occurrere die uigeſima quinta Iulij, equi ſui perniciſſimi celeritate aufugiente, Liberto eius equitum magiſtro tamen captiuato, & ſuperuenientis in eius auxilium mille ducentum pedeſtribus, & in lucem prodito tractatu, quem habebat

Antuer-

Antuerpiæ, ut ſibi prodeſſet, & capto, & ultimo ſupplicio affecto proditore diffiſus ea potiri, ad cuius prçſidiũ erant Lanzellottus de Vercellis, Nicolaus Iſconenus, Cornelius Pania, & Dux Ariſcotti cum Italis ibi negotiantibus ipſa dimiſſa illinc abijt. Et Carolus Regis filius Dux Aurelienſium unà cum Claudio regulo Guiſenſe expugnato Iacidio nunc Euerinoſio Arlumnum, Veritonum; Lucimburgum, omneſq; eius ducatus arces, & oppida muniuit prçſidijs, & illinc redijt in Galliam. Et Dux Biducenſis Regis rector in Picardia arcem Tornebam in Belgica Septemptrionali captam ſolo çquari iuſſit, & Adrianum Bueronem Rentij comitem in Flandria ſibi occurrentem copijs inuaſit, ac prçlio fudit, & Libecchum oppidum in ducatu Arteſiæ cũ aliquot oppidis intercepit, & Teroanã annona, & prçſidio muniuit, & Henricus Delphinus alio exercitu Gallorũ, & Italorum quinq; millium regulo Briſacchi, & Io. Paulo Vrſino ducibus ſupremis pedeſtrium Italorum ſub Petro Corſo, & Ioanne Taurinenſe, & totius exercitus Aniboio obſedit ad fines Hiſpaniæ, & Galliæ Perpignanum, ad cuius prçſidiũ erant Cerpellio, & Mazaniaga tribuni eorum cohortibus, & dũ Cæſar coacto exercitu Hiſpanorum, & ad eius opem habitis quinq; millibus ex Italia ſe ad eius auxilium ſub Autumni tempus accingeret, aquis inundantibus, ac turbantibus caſtra, & uentorum procella arena uiſum, ac ſpirandi facultatem militibus adimente illud reliquit. Et Gulielmus regulus Langei Prorex in Gallia ſubalpina copijs, quas ibi habebat ad prçſidia Taurini, Mõtis Calerij, Sauignani, Pinaroli, ac Verolenghi oppugnauit Claraſcũ unà cum Haſta, Vercellis, Vulpiano, Oſana, & Cherio, & Claraſcum redegit in ſui poteſtatem, noctuq; tranſmiſſis tribus cohortibus Hieronymo Sacro Neapolitano duce, &

alijs

alijs Albam eam fruſtà diu oppugnauit comite Fräciſco Landriano illam tuente, turma uelitum Albanenſium ducta per Chucarum intercepta, ac direpta per Ludouicum Biragũ ad Verolengum. Et Dux Amboſius etiam heros Gallicus ex Gallia Narbonenſe manu Italorum profectus Cuniũ illud obſedit, & Petrus de Portu Vicentinus ſexaginta uelitibus, & Blaſius de Soma cohorte illud ingreſſi tutati ſunt uiriliter illinc repulſis Gallis ex eis circiter centum occiſis unà cum Gulielmo de Blandrate, & multis alijs uulneratis unà cũ Petro Corſo, Ioanne Taurino eorũ tribunis, & Cæſariani in Gallia ſubalpina Daualo duce tentarunt dolo occupare Taurinũ ſibi per Gallos Carmagnola, & Caramagna, & multis alijs locis ibi adeptis, & alij ex Gallia Belgica, dum recuperatis oppidis agri Lucimburgẽſis in Galliam celticã irruerent grauiſſima aeris intemperie tanta rabia, & pertinacia, ac pluuiarum copia, & frigoris rigiditate ſuperuenta, & ex ea nõ paucis equeſtribus, & pedeſtribus ipſorum extinctis, eiſq; reſiſtente, Cõſidio, & Reiecto ibi municipijs uaſtatis regreſſi ſunt in Brambantiam, & illinc egreſſi in ditionem Cliuẽſem eam depopulati ſunt, ac inuaſerunt, & amis infeſtarunt Vsberto, Dura, Iuliaco, & Zitardo, & alijs oppidis, & ciuitatibus munitiſſimis interceptis, eiſq; munitis, & multis ex ibi incolis cum multa præda illinc abductis, Gulielmoq; illic Principe copijs ſuperuento Vsberto, Suſterio, & Duræ præſidio congruo dimiſſo, & Zitardo mænijs exuto illinc regreſſi ſunt, & Gulielmus Zitardo inſtaurato, & egregiè uallo munito, & ibi, & Iuliaci cohortibus ad pręſidium dimiſſis aduerſus Cęſarianos menſe Decẽbrio iuit Vsbertum, illudq; obſedit. Ad magis uallandam Cremonæ ciuitatem inter portas ibi omnium Sanctorum, & diui Michaelis cis obturatis, & illuc propè inſtauratis, & tẽplo diui

diui Sebaſtiani extra, & propè portam Sancti Michaelis, demolito erectum fuit ſublime propuguaculum, quod ex incuria in ruinam mox abijt. Et dum inſtarent dies quadrageſimales. noua ſuperſtitio ſuſcitata fuit in pago Vlmenetæ Cremonenſe in medio mulieris ruſticanæ fanaticæ aſſerentis ſibi apparuiſſe B. Mariam Virg. eidem mulieri fauentibus multis ſacerdotibus, quibus inde maximus prouentus reddebatur eo concurrentibus quamplurimis Cremonenſibus, Brixienſibus, Mantuanis, & alijs ibi finitimis, etiam infirmis diuerſis infirmitatibus, aſſerentibus ſe ab eis ſanari, fuit ſublata opera, ac prudentia Fabricij Aligerij Vicarij Epiſcopalis Cremonæ, non ſine illorum ſacerdotum, & ruſticorũ graui animi moleſtia. Et de mẽſe Auguſti copia locuſtarum initio alis carentium, & poſt quatuor ademptis ingens tamquàm nubes ex Germania irrumpit Galliam ciſalpinam, & regiones finitimas, & omnibus ferè uirẽtibus tunc in agris pendentibus abſumptis hyeme ſuperuenta frigore contabuit, dimiſſo in locis, in quibus contabuerunt graui fętore. Et Florentiæ, Piſis, Lucæ, ac Scarpariæ, & in tota ferè Hetruria, & Bononia, & multis alijs locis ex terremotibus plurima ædificia corruerunt, ex quorũ ruinis quamplurimi mortales de menſe Iunij oppreſſi perierunt. Et monſtruoſi infantes, & fætus pecuini paſſim in lucẽ producti fuerunt, & ex multis pluuijs, quæ ceciderunt primouere in Gallia fuit cauſata pęnuria uini. Summ. Pont. ex urbe deſtinauit in Germaniã Norimbergum, ubi Ferdinandus Rex Rom. & Electores, & Germaniæ proceres, & legati liberarum urbium habebant comitia de indicendo bello Turcarum Imperatori, habenti copias militares ad fines Vngariæ, & Auſtriæ aduerſus alias ibi Regis Ro. ad pręſidia, Ioannem Moronum cardinalem, & antiſtitem Mutinenſem legatum ſuum, &

ibi per eum aperiri fecit mentem ſuam de indicendo concilio Tridenti ad id idoneo electo in calendis menſis Nouembris, & illinc eo profecto Morono cũ Polo, & Pariſio, & cardinalibus hęreticis id improbantibus. Et Hoſcaſalis de Hoſcaſalibus Cremonẽſis, & ex tribunis militum Caroli Auguſti, & hoc anno dũ eſſet ꝑ Ferdinãdo fratre Ro. Rege, cohorte pedeſtrium in ciuitate Belgradi Pannonię obſeſſa per Turcas uiriliter ſe geſſit, & ibi Rectori, & aliquibus eius ducibus uolentes ſe permittere Turcis, ne ſe illis permitterent abſq; pręlio, cõtradixit. Et Iacobus de Auguſtis ex tribunis Cæs. Italorũ obijt morte uiolenta.

Anno ſubſequuto die uigeſima prima Martij inter Brãbantinos, dum conducerent annonam Cęſarianis obſeſſis Norimbergi, & Gulielmum Ducem Cliuenſem, & eius copias eis occurrentes conſertis manibus, Brambantini ſibi aduerſantibus uentis tunc ſubortis, pòſtquã aliquantulum pari marte certaſſent, ſuccubuerunt, annonaq;, & multa pręda, & tormentis bellicis poſt ſe dimiſſis, cõpulſi fuerunt regredi. Et Cliuenſes irrumperunt ditionem Lucimburgenſem, eaq; depopulata reuerſi ſunt Heriburgum, illudq; crebro oppugnarunt, & dum ipſi ibi obſiderent templum egregiè munitum, in quod multi ex ibi incolis confugerant, illinc ꝑ eos graui clade repulſi fuerũt. Et Brambantini reparatis copijs traiecto flumine Moſæ opem, & annonam obſeſſis tulerunt, utrinq; ibi alia commiſſa pugna menſe Maio, & per obſeſſos ſępius facta eruptione in Cliuenſes, & pagis ibi uicinis direptis, & per Cliuenſes ei ammotis tormentis bellicis ipſius mœnijs diſiectis, & per obſeſſos illic aggeribus conſtructis eis ſtrenuè reſiſtentibus, eo dimiſſo pedem referrentes Martino Ruſenio duce tredecim millibus pedeſtribus, & equeſtribus bis millibus ingreſſo agros Traiacenſium, & ibi occupata

Anfor-

Anfordia excluſis miro aſtū illis, qui erant ad eius prçſidium, dum ex ea plurimi exiuiſſent prçdatum in regionē ibi propinquam, & ab eius incolis exacta multa pecunia, & ſoluta militibus pro eorum ſtypēdio, & mox irrumperunt, & diripuerunt Helmondam, Endouiam, Galeriam, & ditionem Alduburgienſem, & agros Lucimburgienſiū, & Brambantinorum. Et Carolus Cæſar percuſſo fçdere cum Rege Angliæ aduerſus Regem Gallorum Philippo unico filio annorum ſexdecim creato Rege Hiſpaniæ, eiq; deſponſata Maria filia Ioannis Regis Luſitaniæ, & per eū ſibi mutuata multa pecunia paratis duabus claſſibus, earūq; altera tranſmiſſa ſub Martino Cordubenſe aduerſus Mauros Tramiſenis, qui ab eo defecerant, & altera in Flandriam duodecim millibus Hiſpanis aduerſus Gallos, ex Theracone ſoluens uela ſuper claſſe Liguſtica Genuā appulſus de menſe Maij, die quinta Iunij diuertit Cremonā, & inde ad octauam diem iuit Buxetū, ubi cum ſum. Pont. illuc profecto ex urbe, ibi dimiſſo rectore Rodulpho Pio Carpenſe cardinale, cum Alexandro Vitelio, & remotis arbitris de rebus pertinentibus quieti Italiæ, & ſtatui chriſtianorum per triduum collocutus fuit, & compellatus ꝑ eum, ut Octauium nepotē ſuum Ducem Inſubrium crearet ſub fçudo annuo Imperio Ro. pendēdo, ac multa auri copia ei oblata, illinc rediijt Cremonam, & dimiſſis arce Florentiæ, ac Liburno Coſinæ Mediceo ibi Duci multa pecuniarum ſumma ſibi ſoluta inde abijt per ſaltus Tridentinos in Germaniam, & ibi coacto exercitu quatuordecim millium Germanorum, duodecim millium Flandrorum ſub principe Aurētiorum, quatuor millium Italorum ſub Camillo Columna, & Antonio Doria, totidem Hiſpanorum ſub Aluaro Sandeo pedeſtrium, & ſex milliū equeſtrium, & uelitum, Burgondionum, Albanenſium,

Italorum, & aliarum diuerſarũ gentium equeſtrium conſtituto duce ſupremo Ferdinando Gonzaga, & uelitum Frãciſco Eſtenſe, & Stephano Columna magiſtro caſtrorum, & materiei bellicæ Ioanne Iacobo Mediceo, & per Regem Angliæ alio exercitu quinquaginta milliũ ex Anglis extra ordinem imperato, iuſſoq́;, ut unà cum equitatu ſuo ad diem ſtatutũ eſſet Marobijs Maluppo duce ſupremo traiecto in Annoniam, & ibi Landreſio oppido ualdè munito capto Landa duce uiro impigerrimo illud tuente, & qui cum antea Cęſariani illud obſediſſent, illinc erumpens in eos cum paucis expeditis militibus, permiſſa turma uelitum ad eos remorandum, ſi impetum in illos feciſſent, eis eripuit tormentum bellicum colubrum uocatum, quod ꝑ medias hoſtium uigilias, ac paludẽ amnis inter eorum caſtra, & oppidum labentis abdúxit in illud, & inde globos aliquot in eos, antequam ab ipſis ad arma cõclamatũ fuerit, iaculari iuſſit. Et ꝑ Cæſarianos Vbergo Ducatus Cliuenſis per ibi Ducem copijs obſeſſo, dum ſuppetias ferre noluerint recepta etiã ibi multa ſtrage à Cliuenſibus eorum equitatu in fugam uerſo, ac ferè omni peditatu cæſo, ipſiq́; cõmeatu adepto unà cum tormentis bellicis poſt ſe dimiſſis. Carolus Cæſar duodecim millibus pedeſtribus, & bis millibus equeſtribus die uigeſima ſecunda Auguſti profectus Duram et Cliuenſium Ducis, & ibi ſecum coniuncto principe Aurentiorum copijs ſuis die uigeſima ſexta expugnauit, ac diripi, & comburri iuſſit, ibi multis occiſis cum eorum duce Flanteo ex ipſius militibus deſyderatis ſex centum cum Facio Piſano, Quiritio Neapolitano, & Vberto Mantuano equite, & mox redegit in ſui poteſtatem Roremondam, & Valpodium etiam Geldriæ, & Gulielmum ibi Ducem ob hæc cõſternatum, & à ſuis proditum ſibi ſupplicem medio Henrici Marchio-

nis

nis Brandimburgi, ac prę́ſulis Colonienſis in gratiam ſuã recepit ſibi ſuppoſito ducatu ſuo munitiſſimo, eiusq; Ducis uxore ex indignitate rei dolore perculſa mortua, ei nupſit Mariam filiam Ferdinãdi fratris ei tantum dimiſſo ducatu Geldrenſe ſub fęudo imperio ſoluendo, & mox reſtituto Iulienſe, de menſe Decembris alio exercitu duce Gulielmo Subburgienſe Germano tranſmiſſo in Leucos, ubi quędam loca recepit, & Lucemburgo capto per Ducẽ Aurelienſium, & ualdè munito, obſeſſo illinc repulſo per Gallos Sergiano Caraciolo principe Melphi duce. Et in Gallia ſubalpina Daualo duce etiam potitus fuit Monte Regali, Mondeuino, ibi duce Carolo Druſio cum nonnullis copijs Gallorum, & Eluetiorum inde excluſo, & Carmagnola, & multis alijs oppidis ibi Gallorum, Ludouico Viſtarino duce ad prę́ſidium Haſtæ, ex quibus munitum fuit Caregnanum prę́ſidio Germanorum, & Hiſpanorum militum ſub Pyrro Columna, & Felice Lodronio Co. Arcus, & Michaele Hiſpano ducibus. Et Angli milites tuentes Caleſiũ, Cuneam, & Humanam ingreſſi ædẽ Dauidem ibi circiter uiginti ruſticos cum uxoribus, ac liberis, dum confugiſſent in ibi templum, & ſibi promiſſa incolumitate eorum fidei ſe cõmiſiſſent dimiſſo templo contempta fide conſcendendo ibi turrim, iugularunt, & inde prę́cipitarunt, & tota hyeme agrum Bolonienſem curſitarunt, ac diripuerunt, nemine reſiſtente. Et inde per ibi incolas armis arreptis iuſſu Gallorũ alio profecti. Et Cę́ſar geſto etiam bello in Dania aduerſus Chriſtiernum ibi Regem Gallis confę́deratum debellato Duce Cliuenſium inde abiens ex Geldria exercitu, eoq; coniuncto Anglis, & Flaminghis ſub Adriano Beureno, & Germanis quatuor millibus ſub Ariſcotto, ac Hiſpanis obſidentibus Landreſiũ, ibi caſtra firmauit, ad cuius prę́ſidiũ erãt Landa, & Decius

duces Gallici copijs, & turmis militaribus, & cum Delphinus Galliæ unà cum Anibofio, & Briſacco, & Dreſana regulis exercitu quindecim millium Eluetiorum, octo millium Italorum, totidem Guaſconorum, ac multorũ equeſtrium illuc profectus ei opem, & annonam tuliſſet reſiſtentibus Cęſarianis cum eis cõmiſſo prælio, & paucis deſyderatis, & ibi ſubſtituto Landa ſecũ cõducto Vermiano regulo, illinc abiens Camariacum, & illic etiam cum Cęſarianis ibi degentibus ad pręſidium factis nonnullis alijs leuibus pręlijs, in quibus multi occubuerint, inde reuerſus fuerit in Galliam. Carolus Cęſar ſuperuenta hyeme multis ex eius exercitu pereũtibus ex morbo ob aeris intemperiem iuit Camariacum, & ibi dimiſit exercitũ pręter Hiſpanorum. Et Galli degentes in Gallia ſubalpina ſub Buterio principe ibi prorege ad pręſidia illic locorum Regi ſuppoſitorũ expugnata Hyporegia ſub hyeme duce Angiano regulo redigerunt in ſui poteſtatem Creſentinum, Dreſanam, & ſanctum Ianum, & multa alia ibi oppida, quæ erant in poteſtate Cęſarianorum, & ducibus Offono ductore Guaſconum, & Bernardino Vicomercato Mediolanenſe obſederunt Caregnanum, ſed Cæſarianis ſecum prelio concurrentibus Daualo duce inde pedem retulerunt captiuato Offono, & multis ex eius militibus deſyderatis, & etiam multis captiuatis per Cæſarianos. Et Ariadenus Aenobarbus claſſis Turcarum pręfectus in gratiam Regis Gallorum cum Polino ipſius legato ex mare Ionio claſſe triremium centum decem, & plurium nauigiorũ de menſe Aprilis curſitauit, ac diripuit littora maritima Italiæ uſque Hoſtiam multo terrore Romanorum capto, & depopulato regno Calabrię Didaco Hiſpano ibi duce ad pręſidium, & per eum filia ſua deſponſata Ariadeno, & ſibi coniuncta claſſe Gallica triremium uiginti

duarum

duarum,decem & octo nauium,& aliorum plurium nauigiorum ſub Frãciſco Borbonio Angiani regulo ingreſſus mare Gallicum, ibi occupauit portum Villæ Franchæ, ac Niceam pręter arcem Paulo Simeone equite Rhodienſe eius pręfecto ipſam ſtrenuè tuente. Et cum Daualus Vicarius Cæſaris in dñio Mediolani illinc exercitu, & Doria eius claſſis ſupremus dux ipſa ex Hiſpania in eum tranſirent diffiſus uiribus ſuis direpta, & combuſta Nicea,& illinc abductis in miſeram captiuitatẽ uiris, adoleſcẽtibus, pueris, ac puellis lętum triumphum illius Imperatori allaturus properauit in portum Taurentiorum, ne ab eis circumueneretur. Et cum ad Villam Francam nonnullæ triremes Doriæ ex procella maritima ibi ſuborta diſcipatæ remanſiſſent,illuc profecti Strocius prior Capuæ ex ducibus claſſis Gallicæ, & Salecchus Turcarum potiti fuerunt nonnullis tormentis bellicis triremium Doriæ extractis ab aquis maritimis, in quibus ceciderant. Et etiã Turcæ Saleſio,& Aſerino Celebio ductoribus alia claſſe ex Africa curſitarũt,ac diripuerunt littora Hiſpaniæ. Cremonæ ſuborto nimbo uehemẽti uentorum impetu die ſecunda Iulij illorum impetu nõnulli columnelli marmorei erecti ſecus partem anteriorem eccleſiæ ibi cathedralis fuerunt deiecti. Et ad caſtrum Sanctieburgi diœceſis Moneſterienſis Germaniæ ſanguis pluit. Io. Bernardus Regazola cognominatus Felicianus ortus Venetijs,ſed origine Cremonenſis eruditus quacunq; lingua Papiæ, dũ ibi publico ſtypendio cõductus legeret libros humanitatis ex humanis abijt. Et Io.Paulus Ferrarius,& Io. Iacobus Tinctus ex tribunis Cæſarianis Italorum morte uiolenta obierunt.

Anno ſubſequuto, ac pręcedente Cremonæ pretore Franciſco Craſſo I. C. Mediolanenſe, ac Cæs. Senatore,& ibi hora ſeptima noctis pręcedentis diem ſextam decimã 1544

 Februa-

Februarij audito terremotu ex Gallis pedeſtrib. quatuordecim millia, & equeſtribus bis mille ſecum coniunctis Suitenſibus, Guaſconis, & Allobrogis Franciſco Angiano Borbonenſe fratre principis Vinduncienſis regij ſanguinis, & Alpinarum gentium prorege, & cũ quo erant Thermenſis, Buterius, Viandonus, Taſſus dux equeſtrium, & Sanſerius Aluerniæ, & multi alij proceres Gallici occurrentes in uico Cerignolę Galliæ ſubalpinæ die quarta decima Aprilis, & ſecunda Paſchatis Germanis octo millib. ſub Chriſtophoro, & Brunorio fratribus Scaligeris, ſex millibus Italis ſub Ferdinando principe Salernitano, & Cæſare Maſſio Neapolitano, Hiſpanis tribus millibus ſub Raymondo Cardona, uelitibus ſeptem centum ſub principe Sulmonenſe, & Carolo Gonzaga, & alijs quinquaginta Ducis Florentiæ ſub Rodulpho Baliono, omnium ſupremo duce Daualo proficiſcentibus Carignanum obſeſſum per Gallos, ut Germanis, & Hiſpanis ibi ad prędidiũ degentibus rectore Pyrro Columnenſe opem, & annonã ferrent, & utrinq; cõmiſſo pręlio eos, ad quos prius uictoria inclinarat, profligarunt, ex eis cadentibus circiter undecim millibus, & pleriſq; Germanis unà cum fratribus Scaligeris eorum ducibus, ac multis alijs tribunis, & proceribus, & multis alijs captiuatis unà cum Carolo Gonzaga, & ex Gallis bis millib. deſyderatis, & regulo à Thermis captiuato, & per Columnam ob id diffiſum uiribus ſuis, & pęnuria oppreſſum illinc ad dies quadraginta dimiſſo ex pacto Carignano Angiano, ꝑ eũ dimiſſis quibuſcunq; Cæſarianis in pręlio captiuatis. Vnde Hiſpani egreſſi occuparunt Brixellum ad fines agri Cremonenſis propè, & ultra Padum ditionis Cardinalis Ferrarienſis. Et Iulianus Cęſarinus, & Martius, & alij Columnenſes hac audita ſtrage Cęſarianorũ coegerunt ad eorũ opẽ quàm

plures

plures copias in Latio, & in Hetruria Dux Florentiæ ſub Othone Monte acuto bis mille pedeſtres. Et Ludouicus Vrſinus Co. Pitiliani, & Dux Somæ exul Neapolitanus, & Petrus Strocius, cum quo erat Pallauicinus Vicecomes prępoſitus diui Celſi, in oppido Mirandulæ aduerſus eos, & pro Gallis alias quoq; adunarunt. Et Strocius, ut occuparet dominium Mediolani eius copijs traiectis citra Padum ad Caſale maius, & ductis per agrum Cremonenſem, & ſecus mœnia Cremonæ de menſe Maij, & inde per territorium Laudenſe eos inſequente, ac laceſcente Hieronymo Sylua ſuis uelitibus, & dum eis oppreſſis, & compulſis in graue periculum ſua fruſtratus opinionę ſe illis recepiſſet auxilio Petri Aloyſij Farneſij Ducis de recenti electi per ſumm. Pont. Placentiæ, & Parmæ inuito Cęſare, rurſus traiecto Pado in agrum Placentinum, & ibi ſecum cõiunctis ſex millibus pedeſtribus Co. Pitiliani, ac Ducis Somæ ſub Com. Copatij direxiſſet iter ſuum in Galliam ſubalpinam, ut ſe coniungeret alijs copijs Gallicis adhuc obſidentibus Carignanum per agrum Papienſem uerſus Genuenſem inſequentibus Cæſarianis Daualo duce, & perueniſſet ad uicum Sarauallis die quarta Iunij ibi inter eius copias, ac Cæſarianos cõmiſſa pugna fuit profligatus uirtute principis Salerni, Ducis Sulmonæ, Sfortiæ Pallauicini, & Co. Sanctæ Floris, & non facta multa cæde, ſed captura multorum, inter quos fuerunt Dux Somæ, & Co. Georgius Martinengus Brixiẽſis, & Vliſſes Vrſinus obijt, aufugientę Strocio unà cum Nicolao filio Com. Pitiliani, & Flauiano Co. Anguilaræ, & alijs circiter ducentum, & adhuc reuerſo Mirandulam, & ibi per eũ coactis alijs octo millibus pedeſtribus, & equeſtrib. quibus profectus per agros Parmenſem, & Placentinum uia æmilia recto itinere, & inde per Lunenſem, ac Genuenſem Albam in Gallia

ſubal-

ſubalpina dominij Montis Ferrati eam occupauit. Et Cęſariani Vegia Hiſpano oratore Cęſaris penes ſumm.Pont. & ob indignationem in eum cōceptam ꝑ ipſum dimiſſum profecto Mediolanum, & inde in Galliam ſubalpinam eo ductore ibi expugnarunt, ac diripuerunt Vulpianum militibus ibi ad pręſidium ferè omnibus occiſis duce, & uexilifero, & alijs dominij Mediolanēſis incolis ibi captis furcis ſuſpenſis; & nonnulla alia oppida receperunt, & inde mox Velia redijt Romam. Et Carolus Cęſar Datiæ Regi pace reddita, & eo procurante in comitijs Spirenſib. Rege Gallorum hoſte, ac rebelle Ro. Imperij declarato, imperataq; per ipſum, ac Regem Angliæ ſuis ingenti pecunia, & iunctis armis in illum proſequutus fuit bellum, & per Anglum obſeſſa Bolonia conſcripto exercitu Germanorum decem & ſeptem millium ſub Corrado Eſio, Martino Ruſcenio, & Gulielmo Fruncisbergio ad eum à Rege Gallorum reuerſis, ac Mauritio Duce Sanſonię, & Marchione Brandimburgi, & Hiſpanorum ſeptem millium, & ſexdecim millium Burgondionum, Cliuenſium, & Flandrenſiū ſub Maximiliano Com. Buræ, ac ſeptem millium quinq; centum equeſtrium, & uelitum ſub Franciſco Eſtenſe, & totius exercitus ſupremo ductore Ferdinando Gonzaga profectus Lucimburgum illud cępit Sergiano Caraciolo ibi duce ad pręſidium militum fame oppreſſorū, & illinc transgreſſus in Campaniam Ligninum expugnauit, Brierio, & Ruſcenio proceribus Gallicis illic etiam ad pręſidiū cum duabus cohortibus ſub Aenea Tutauilla, ac Sandricerium oppugnauit, & longa obſidione redegit in ſui poteſtatem Rhenato principe Aurentiorum ibi uita functo ex ictu tormenti bellici, illic factis multis prelijs inter Cęſarianos, & Gallos ibi ad pręſidium degentes ſub Landa duce impigerimo, & in uno eorum occiſis ſupra quinque

centum

centum Hiſpanis, & multis Germanis cum aliquot uexiliferis, & Landa, eiq; ſubſtito regulo Sanſerij, & per Cęſarianos profligatis turmis Gallicis illuc proficiſcentibus duce Briſacco, ut ibi obſeſſis ferrent opem, & annonam cõmiſſo utrinq; prelio in uico Vitri ibi ſibi occurrentibus Cæſarianis duce Mauritio, ac Eſtenſe, & Io. Baptiſta Gaſtaldo, & Frũcisbergo ductoribus, multisq; ex eis deſyderatis Briſacco erepto è manibus Cęſarianorum per Petrũ Corſum tribunum impigerimum; inde abeunte reliquis, & mox per Cæſarianos occupato Vitro ibi expugnato tẽplo illic occiſis inhumaniter tercentum pedeſtribus, qui in illud aufugerant, & dimiſſis ex Sandricerio incolumibus militibus ibi ad pręſidium cum duobus tormẽtis bellicis, & mox cępit Aſpernaium, & cum Rex Gallorum ſibi ſuperuentis copijs Eluetiorum, eisq; coniunctis alijs Guaſconorum, Gallorum, & Italorum ſub Petro Strocio, & Petro Maria Rubeo Cæſari accurriſſet ad flumen Matronam, & Com. Fruncisbergus, dum Cæſar intenderet ire Luthetias obſeſſum, eo traiecto, & ueſtibus illic depoſitis illius uadũ tentaret, & per Gallos illuc ſuperuentos agnitus captus, & ductus Lutetias, ibi incolis territis, ne calamitate belli, & ipſi inundarentur ſpectantibus ad fugam, & fortunas ſuas inde exportari facientibus, per Caraciolum abbatem filium Sergiani ſcolarem arreptis armis, & alijs ſcolaribus in unum coactis, & animatis ad ea ſumendum ad ibi defenſionem. Rex illuc reuerſus pręſentia ſua eos erexiſſet, & benè ſperare, & in armis eſſe exhortatus fuiſſet, & caſtro Theodorici per Gallos recuperato eius incolis tum occiſis, tum ære multatis, & ne Cæſariani eo uterentur, combuſto unà cum pabulo, & commeatu, qui in ea regione forent, & ob id Cæſariani oĩum graui penuria opprimerentur, & Germani non ſibi dato ſtypendio tu-

multuarent

multuarent, & Cæſar eſſet indigus pecuniarum, & Rex ſtudio pacis teneretur Gabriele Goſinano Hiſpano ex religioſis ordinis prædicatorũ diui Dominici ultro, & citro commeantis, dum de ea loqui cępiſſent Io. Iacobus Mediceus, & Co. Franciſcus Somalia Mediolanenſes duces, ac nobiles, ipſa fuit ſtabilita die decima octaua Septembris in oppido Criſpini Galliæ celticæ per Ferdinandum Gonzagam, & Nicolaum Peronottum pro Cæſare, & Claudiũ Aniboium, Carolum de Nuceo, & Gibertum Vaiardum pro Rege, quà cautum fuit, ut utrinq; occupata poſt inducias Nicenſes reſtituerentur, & nuberet Cæſar Carolo Duci Aurelienſium filio Regis Mariam filiam Cæſaris cũ dote ſtatus Flandriæ, Ducatus Brambantiæ, Geldriæ, Lucimburghi, Olandiæ, Namurtij, & Vtriæ, & regionum ibi uicinarum, & Burgondiæ ſuperioris, omni tamen iure remiſſo Cæſari per Regem, quod ſibi prętendebat ſpectare in regno Neapolitano, & dominio Mediolani, & uel unã ex filiabus Regis Rom. cum dote dominij Mediolanenſis dimiſſo omni iure Cæſari per Regem, quod prętendebat in comitatu Flandriæ, Artuſij, & Geldriæ, & ſibi per Cęſarem omni iure, quod prętendebat in ciuitatibus Peronæ, & Boloniæ maritimæ, & in Burgondia inferiori, & regione Machoni, & utrum matrimonium eſſe deberet declararetur per Cæſarem intra octo menſes, & ubi eius filia nupſiſſet, & ex ea non perueniſſet proles maſculina, Flandria, & alia eius dotis redirent ad Cæſarem, & penes eum remaneret ius Burgondiæ, & Regi dominij Mediolanenſis saluũ, dimiſſis tamen donec ſuperueniſſet proles penes Cęſarem, ubi filia Regis Rom. nupſiſſet Duci Aurelienſiũ, arcibus Mediolani, & Cremonæ, & etiam reſtituerentur Carolo Duci Allobrogum omnia ſibi occupata ex dominio ſuo, dimiſſis ét penes Regem, donec ei dimitterentur

arces

arces Mediolani, & Cremonæ, & in ea pace comprhenſi fuerunt ſumm. Pont. Maximilianus Ro. Sigiſmondus Poloniæ, Ioannes Luſitaniæ, & Chriſtiernus Daniæ Reges, Carolus Dux Allobrogum, Germani, Sueui, ac Veneti, & Principes, & ciuitates liberæ Italiæ, & Henrincus Rex Angliæ tunc obſidens mari, & terris Boloniam, & Montilium, ſi uoluiſſet, & ad quem Rex Galliæ, cum deſtinaſſet ex ſuis primoribus cauſa ab ipſo ſciſitandi, num uellet in pace comprhendi, Rex Angliæ eos tenere iuſſit in arce Ardelonę diſtante per quatuor millia paſſuum à Bolonia, quam cum habuiſſet à Vernicenſe ibi pręfecto pręſidij clā ciuibus, & tribunis die uigeſima quarta Septembris permiſſis inde abire cum bonis, quæ inde humeris aſportari potuiſſent, & quos abeuntes, & tranantes aquas Angli inſequuti ex eis occiderunt ſenes, pueros, ac fœminas quàmplures, uocatis ad ſe legatis Gallicis re, quam nollent, facta dimiſit eos uacuos ad Regem ſuum, Qui deditione Boloniæ intellecta copijs ſuis militaribus ex Campania accerſitis, ut eam recuperaret eas tranſmiſit ſub Henrinco Delphino, quæ cum ingreſſæ partem eius inferiorē, ibi trucidato pręſidio Anglico prędæ inhiarent deſertis ordinibus, per Anglos de facili illinc repulſæ fuerūnt, & inopia comeatus diſſipatæ, inde ſtatim abierunt dimiſſa Bolonia Anglis, qui oppugnato Montilio ſibi dimiſſo per Vbiam regulum ibi rectorem, & Rincherij fano incenſo, & oĩ agro conterminо latè uaſtato, & in Scotia Eldemburgo direpto, ea dimiſſa ſub fideli, & congruo præſidio per Regem cum eo reuerſi ſunt in Angliam.

Et Ariadenus AEnobarbus archipyrata Turcarum ſolutis uelis ex portu Thaurentiorum Galliç Prouincialis unà cum Leone Strocio rectore claſſis Gallicæ direptis litoribus Hetruriæ, ibi occupatis portibus Thelamonis, & Her

culis

ꝛulis Senenſium, & Inſula Lilij, ac oppũgnato fruſtra Orbitello, illud copijs ingreſſo Ioanne Lunenſe Hiſpano, & illuc ad opem deſtinatis alijs agminibus per Ducem Florentiæ ſub Stephano Columna, & Chiapino Vitellio ducibus, & per illum habito à Iacobo Appiano regulo Plumbini, filio Sinonis Iudei, & archipyratæ captiuato ad Tunetũ, & facto chriſtiano, & depopulatis littoribus Calabriæ, Apuliæ, & Siciliæ, redactisq́, in ſui poteſtatem Inſulis Iſchiæ, Lyparis, & Procidæ, & oppugnatis Putheolis, & dum illuc ad opem properaret Petrus Toletanus prorex Neapolis decem millibus pedeſtrib. & bis millibus equeſtribus tumultuarie coactis iuit Byzãtium ad ibi Imperatorem multa prȩda, & innumeris captiuis, Ioanne Doria claſſe Cæſariana illum inſequente, ac laceſcente. Petrus Aloyſius Farneſius die decima Auguſti in eccleſia cathedrali Placentiæ eius, ac Parmæ ducatus accepit inſignia. Ex Ill. familia Douaria Cremonenſe Federicus inter Italos militauit pro Carolo Cæſare turma equeſtrium quinquaginta ex quibus pleriq; fuerunt Cremonenſes, & mox pro Coſma Mediceo duce Florentiæ.

Anno 1545. Cremonæ pretore Vincentio Falcutio Vrbinate Cæs. Sen. & I. C. & mox reuocato Mediolanum uti electo ad cenſum generalem dominij Mediolanenſis ipſi ſurrogato Alexãdro Vicecomite I. C. Mediolanenſe, & ẽt Cæs. Sen. Ioannes Maria de Monte epiſcopus Prenestinus, & Marcellus presbyter, & Reginaldus Polus Anglicus diaconus Cardinales, ac legati, & Vicarij pontificij unà cum plurimis epiſcopis, ac legatis Tridenti cõcilium incoharunt die tertia decima Decembris pro reducenda antiqua religione. Neapoli fuit terremotus, quo corruit propugnaculũ uerſus molem, & multæ ædes ceciderunt, & quàmplurimi oppreſſi ab eorum ædificijs perierunt.

Ioannes

Ioannes Baptiſta Specianus etiam I.C. & Capit. Iuſtitiæ generalis in toto dominio Mediolani pro codē Franciſco Secundo Sfortia eius Duce, & mox pro Inuictiſs. Carolo Quinto Auguſto Quæſtor totius eorū exercitus in Gallia ciſalpina obijt Mediolani die 30. Octobris, & excellens Phiſicus, & Aſtrologus Georgius Fundulus pariter Cremonenſis die prima Aprilis, eiusq; corpus tumulatū fuit in eccleſia ibi cathedrali.

Anno altero Carolus Cęs. habitis comitijs Ratisbonæ nō inuito ſum. Pont. ab eo habitis duodecim millib. pedeſtrium, & equeſtriū ſub Octauio Farneſio eius nepote, ſed duce pedeſtriū Alexādro Vitellio, & equeſtriū Io. Baptiſta Sabelico, & legato apoſtolico Alexandro Farneſio Card. & fratre Octauij, & à Duce Ferrariæ centū quinquaginta equeſtribus ſub Frāciſco eius fratre, & Florentiæ ducētū ſub Rodulpho Baliono, & habito delectu quatuor milliū Italorum, & ſexdecim Germanorum ſub Aliprando Mandrucio, Georgio Siamburgo, Georgio Raſimburgo, & Io. Iacobo Mediceo pręfecto materici bellicæ, & Georgio Vitempulcho notho Bauariæ, & Flandrenſium duodecim millium ſub Maximiliano Co. Burenſe, & ſeptem milliū equeſtriū ſub Maximiliano eius nepote, Gulfancho, Melenico; Moderatore ſupremo equitum Pruſenſium, Com. Burenſe, Alberto filio Caſimiri Ducis Spiturzenſis, Philippo Lanoio, Principe Sulmonæ, Henrico filio ēt Ducis Spiturzenſis, Ioanne filio Ioachini Marchionis Butiburgenſis, Emanuele Philiberto principe Galliæ ſubalpinæ, & Com. Io. Baptiſtà Spinello Neapolitano, & ex Italia, & Pannonia conductis in Germaniam octo millibus Hiſpanis per Alphunſum Vineum, Antonium Toletanū, & Aluarum de Sandes, & conſtitutis totius exercitus duce ſupremo Hernando Duce Aluæ, & Io. Baptiſta Caſtaldo 1546

caſtro-

caſtrorum rectore, & conſultoribus rei bellicæ Pyrro Columna Ro. Cæſare Maſſio Neapolitano, & Co. Franciſco Landriano Mediolanenſe, & cum quo erant quàmplures proceres, nobiles, ac tribuni militum impigerrimi Ro. & Itali, & receptis in eius partes Gulielmo Duce Bauariæ fratre Alberti generi Regis Rom. ac Gulielmo Duce Cliuenſe, ēt genero Rom. Regis, & declaratis rebellibus Imperij Rom. Federico Duce Sanſoniæ, & Philippo Lantegrauio fautoribus hæreticorum, eiq; contumacibus, exutoq; Federico autoritate eligendi Cæſarem collata Mauritio eius nepoti, ad reprimendum eos, & alios, qui anno 1534. habito conuentu apud Schelmeducum in Sanſonia per eos, ac Chriſtiernum Regem Daniæ, Federicum Co. Pallatinum, Dominicum Ducem Vintiburgienſem, ac Ducem Cliuenſem, Co. Vbertum Vsdemburgi, ac legatos Auguſtæ, Vlmæ, Argentinæ, Conſtantiæ, Tonauertæ, & Norimbergi in unum conuenerant, & fœdus percuſſerant. Et cum in eum tranſiuiſſent exercitu octuaginta millium pedeſtrium, decem millium equeſtrium, & ſex millium foſſorum, centum triginta tormentis bellicis, & pro eis, ac annona, & materie bellica, & alijs pro uſu exercitus conducendis octo millibus equis, octo centum plauſtris, tercentum nauibus, & multo alio apparatu exercitus duce ſupremo Lantegrauio, caſtrorum magiſtro Stenipeo, & Erneſte filio Ducis Spruincenſis uicario Ducis Sanſoniæ, & in quo exercitu fuerunt quamplures principes, proceres, reguli, ductores equeſtrium, & tribuni Germani, earumq; ciuitatum liberarum ſecum confœderatarum, & per illos occupato propugnaculo Scluſæ in comitatu Tirolenſe, & ad fines Italiæ, ut impedirent Italos ingredi Germaniam, & aduerſus illos uolentes occupare Aſpurgum per ibi incolas coactis octo millibus pedeſtribus

bus ſub Guſtualdo occupaſſent Tonauertam, et Tramam Vindilicorum, & firmaſſent caſtra ad Heumburgum die tertia Auguſti illis duodecim millibus pedeſtribus, & bis millibus equeſtribus tantum occurrit, firmatisq; caſtris apud Lanzottum, quod intendebāt & hoſtes occupare, & ibi, & apud Nicaſtaldium, & Heoſtadium factis multis utrinq; leuibus prælijs, & in eius auxilium ſuperuento Comite Burenſe duodecim millibus pedeſtribus, & ſex millibus equeſtribus duodecim tormentis bellicis, at ad impediendum eius iter aduerſus eum profecto Comite Vindemburgi quindecim millibus pedeſtribus, & mille ducentum equeſtribus, & repulſo per Albertū & Ioannē Marchiones Brandimburgienſes, Maximilianum Regem Boemorum, ac Moderatorem Pruſiæ copijs per Cæſarem tranſmiſſos obuiam Comiti Burenſi, & in eius auxilium, & etiā Francofortenſium Franconiæ, & appulſo in caſtra Cæſariana redegit in ſui poteſtatem Meumburgum, & factis quamplurimis alijs leuibus prælijs cum hoſtibus apud Tonauertā, & Torlingam, & Herebona expugnata per Aſpurgenſes, ſuppeditauit Tonauertam, Thringam, & Louingham, & urgente hyeme aſpera, & frequentibus pluuijs, & niuibus cadentibus, & utroque exercitu graui annonæ penuria oppreſſo, & multis ex morbo, & fame ex ipſis exercitibus pereuntibus, & eorum aciebus utrinq; diſpoſitis, cum ſepius armis inuicem ſe prouocaſſent, & deuenturi fuiſſent ad extremū certamen. Cæſarq; multociens expoſitus fuiſſet morti, utrinque pedem retulerunt, & coniurati facta irruptione per Mauricium decem millibus pedeſtribus, & quatuor millibus equeſtribus in Ducatum Sanſoniæ, & ibi occupatis Adorfo, Suingha, Vintimbergo, & pluribus alijs, fruſtra ei reſiſtente Ioanne fratre Federici, & per illos tentata pace Cæſaris, & nec illis

reddita domos redierunt. Et Vlmenſes, Auguſtani, & Francofordienſes multo ære ſoluto Cæſari ad eum redierunt. Et qui Alphonſo Daualo Marchione Vaſti Vicario ſuo in dominio Mediolani mortuo de menſe Martij in ciuitate Vigebani ſubſtituit Ferdinandum Gonzagham ex Principib. Mantuæ. Et Neapoli de menſe Maij, & die uigeſima ſecunda Iulij p incolas ob inquiſitionem hęreſis in eos inchoatam per Petrum Toletanum ibi proregem facto tumultu autoribus Cæſare Maremano priore Bariletræ ex familia Caraciola, & Ioanne de Sueſſa, & coactis per proregem militibus quinque millibus, & totidem per Neapolitanos, & ibi cõmiſſis multis pręlijs, in quibus nõnulli Neapolitani occubuerint, deſtinatis ad Cæſarẽ principe Salerni, & Placidio Sabello, unà cum Marchione Vallis Hiſpano legato proregis in Germaniam, iuſſit Neapolitanos arma deponere, eisq; p ipſos depoſitis, ex ipſis Ioannes de Paſqualibus Sueſanus, Cæſar Maremanus, & alij triginta tres ſublati fuerũt ex humanis iuſſu proregis, & Princeps Salerni, & Placidius Sabellus, & multi alij ibi infenſi quibuſcunq; ſuis dimiſſis illinc abierunt. Vbertus Gambara cardinalis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, & comendatarius perpetuus Abbatiæ diui Laurentij Cremonæ, eius Eccleſiam, ac domos magnificas inde dimiſsis monachis ſuis autoritate apoſtolica conceſſit monachis Montis Olueti ordinis diui Benedicti, qui de menſe Aprilis ſe contulerunt in eas habitatum dimiſſis Eccleſiæ; & domibus eorum diui Thomæ, & conceſſis monialibus dominæ Sanctæ Mariæ nuncupatæ de Columba ordinis Cyſtercienſium conuentualium eis adeptis ipſarum Eccleſia, & domibus, & ſemidirutis per moniales diuæ Monachæ ordinis de obſeruantia diui Auguſtini cum multis, & opulentis fundis conſiſtentibus in diœceſi Cremonenſi poſſidiutur.

diuturnam litem earum factam Cremonæ, Mediolani, & Romæ. In regione Cremonenſe, Placentina, Parmenſe, & Mantuana ſuborta eſt ſuperſtitio diabolica, qua multi populares & rurales quadam mentis leuitate tamquàm fanatici unitim accurebant ad eccleſias, & per fora, & alia loca publica ibi ſe exuentes ueſtibus, etiã quòd inter eos eſſent aliquæ mulieres, & nubiles, & cum aliquantulum more bacchantium tripudiaſſent, ſe humi proſtrabant, & illic diu circumuehebantur, & mox aliquantulum tamq̃ mortui iacebant, ac etiam nonnulli pugnis, ac ſaxis corpus ſuum percutiebant, & in templis ſe adunabant ibi turmatim canentes hymnos in honorem Dei, ac B. M. Virginis, ac uigilabant, & pompas ducebant nulla alicuius ætatis, ac ſexus habita differentia, & pręſertim in uico Roboreti dioceſis Cremonenſis, & quæ inſania durauit uſq; ad menſem Septembris. Et die ſeptima Auguſti Mecelinę in Brambantia, ſuborto graui turbine palatium, & domus Cæſaris fulmine prodigioſo percuſſæ, & ex eo cadis circiter ſexcentũ pulueris ſulphurei, qui ibi aſſeruabatur igne accenſis deflagrarunt cum domibus illic propinquis octo centum, ex ibi incolis centum ſexaginta, fragmentis lapidum illinc eiectorum percuſsis, & occiſis, & alijs circiter ſex centũ ſauciatis magno reliquorũ ſtupore, ac terrore.

Anno ſequente Genuæ ad finem Ianuarij, ut redderetur priſtinæ libertati excitato tumultu per Io. Aloyſium Fliſcum ex ibi primoribus ope Ochoboni, Cornelij, & Hieronymi fratrum ſuorum inſtigante, & conſulente Petro Aloyſio Farneſio Duce Parmæ, & Placentiæ emptis per Io. Aloyſium quatuor triremibus ſummi Pont. & coactis nonnullis copijs militaribus, & per eos occiſo Io. Dominico, filio Thomæ Doriæ nepote Andreæ pręfecti claſsis Liguſticæ iuuene impigerrimo ipſis occurrẽte, & Io. Alo-

yſio, dum uellet occupare claſſem nocte ex eius triremi cadenti in undis maritimis, & ibi ſubmerſo omnia ſedata ſunt, & Othobono, & fratribus ex Genua incolumibus ad Montem Olium ex fuga prolapſis, ubi Hieronymus, dum illic ſe firmaſſet per Auguſtinum Spinolam illuc copijs profectum fuit captiuatus, & decapitatus, & eius, ac fratrum bona captiuata, & ędes, quas habebant Genuæ, ſolo æquatæ. Dux Sanſoniæ eius copijs aggreſſus Albertum Ducem Pruincenſem eius acie fuſa ipſum captiuauit, & multa ex ſibi occupatis in Sanſonia per Ferdinandum, & Mauritium recuperauit. Et Carolus Cæſar mu itis prę-ſidijs congruis Vlma, Auguſta, Francumfordio, Vertimbergo, Sturedolpho, Chiercona, Aſpurgo, & Liumburgo ſibi ſuppoſitis, & receptis in eius partes Ioachino Marchione Brandimburgenſe, & Ferdinando fratre ad eum profecto mille quinq; centum equeſtribus, & bis millibus pedeſtrib. Vngaris, & Boemis, & Io. Georgio Pruincenſe quatuor cētum equeſtribus, & Mauritio Sanſoniæ Duce, & Ioachino Brādimburgenſe tribus millibus ducentum, & tentata adhuc gratia Cæſaris per Ioannem Federicum medio Gulielmi Ducis Cliuēſis eius cugnati receptis Valdemburgo, Rochanizo, Alamſico urbibus, & multis alijs Sanſoniæ exercitu ſexdecim millium pedeſtrium, & triū millium ſexcentum equeſtrium Germanorum ſub Anſaldo Sueuo, Nicolao Mādrucio, ac Italorum, & Hiſpanorū, Boemorum, & Vngarorum profectus eſt in eum Io. Federicum habentem in armis uiginti octo millia pedeſtrium, & tria millia equeſtrium ſub Gulielmo Tubergo, & Alberto Co. Maſſeldi, & cui adheſerant multi Boemi odio proſequentes eorum Regem ſub comite Gaſpare Fluſchio, & traiecto flumine Albi, & die uigeſima quarta Aprilis propè Melburgum equeſtribus tribus millibus ſex centum

prelio

prelio congreſſus cum eo ſecum habente ſex millia pedeſtrium, cum bis mille quinq; centum equeſtribus, ipſum fęliciter fudit, eumq; uulneratum in facie, & captiuatum per Co. Hyppolitum de Portu Vicentinũ unà cum Duce Herneſto, habuit in eius poteſtate ſuo primogenito aufugiente, ex ipſius exercitu occiſis circiter bis millibus pedeſtribus, & quinq; centum equeſtribus, & longè plurib. captiuatis, & ex Cæſarianis tantum deſyderatis quinquaginta, aquis fluminis Albi, dum illud traicerẽt Cæſariani depręſſis, & mox auctis, ut abſq; periculo traici non poſſent. Et Aquila tunc conſpecta eos circundare, & lupo egreſſo è ſyluis ibi ꝓpinquis ab eis interempto, & caligine, qua ea die hactenus ſol obſcuratus fuerat euaneſcẽte, & ſole emittẽte radios ſuos ferrugineos, & nec ſolito curſu, ſed tardè deſcendente præter modum ad occaſum, his prodigijs demonſtrata fuit uictoria Caroli Cæſaris, & excidium Io. Federici Ducis Sanſoniæ, Sibilla Cliuenſe eius uxore, unà cum Ioanne Henrinco eius cugnato, & Catharina ipſius uxore, & ſorore Herneſti Ducis Vimtubergienſis ad Carolum Cæſarem profecta, & per Cæſarianos receptis Vimtisbergo, Gottia, & omni Sanſonia, Lante grauium poſt multam illius reſiſtentiam diffiſum uiribus ſuis pro eo intercedentibus apud Cæſarem Mauritio Sanſonio eius genero, Ioachino Marchione Pruincenſe, & Olfangho Duce Tribolghi ſe ei permittentẽ omnibus arcibus ſui dominij ſolo æquatis præter Ciueriam, ſeu Caſtellam, ac ſolutis per eum aureis tercentum quinquaginta millibus, & dimiſſis oĩbus tormentis, ac alijs inſtrumentis bellicis Cęſari, dimiſſoq; Henrico Duce Pruincenſe, quem tenebat captiuum, eiq;, & ſummo Moderatori Pruſiæ, his quæ ex eorum dominio occuparat, reſtitutis, teneri iuſſit die decima Iunij per Ducem Aluæ ſub cuſtodia Hiſpano-

rum in eos, ob id per Germanos indignatos aſſumptis armis, & quos deleuiſſent, niſi eis Itali affuiſſent, & Cæſar ſe interpoſuiſſet, & qui, dum eſſet Halæ in Sueuia, de menſe Iunij in ſui gratiam recepit Odoricum Ducem Vintūburgienſem ſibi ſupplicem, unà cum Federico Co. Pallatino, ac Argentinenſibus. Et inde conuerſis armis in Boemos rebelles Ferdinando eorum Regi, & habentes in armis triginta millia pedeſtrium, & duodecim millia equeſtrium, Io. Iacobo Mediceo copijs ſuis in illos pręmiſſo quàmplurimis ex ipſis occiſis in Thuringia, dum illuc in eos tranſiret, ſolo terrore armorum ad priſtinam ſanitatem illos redegit. Et Bucemenſes, Nubicenſes, & Horbingenſes populos Germaniæ Sanſoniæ finitimos, & Philippum, & Bauarum Duces, Pomerianæ ſponte quoq; ſe ei permittētes ſub imperio ſuo recepit, & poſtremo Conſtantienſes adhuc ſibi contumaces ſuppeditauit, & profectus Auguſtā ibi habuit comitia, & autore Othone Truſio cardinale illic pręſule pro conſeruāda religione chriſtiana, extirpandauè hæreſi Lutherana, condi, & publicari iuſſit nōnullas conſtitutiones die quinta decima Auguſti in Germania obſeruandas, donec perficeretur Synodus generalis. Et Germanis ob ſtypendium ſibi nō ſolutum tumultuantibus, repreſſis, & ubiq; in Germania compoſitis rebus ex Spira profectus eſt iam uerè Imperator in Galliam Belgicam de menſe Octobris ſecum conductis Duce Sanſoniæ, & Lantegrauio. Ex Tridento fuit translatum concilium Bononiā. Henricus Octauus Angliæ Rex annorum quinquaginta ſeptem, & regni triginta octo obturato meatu tibiæ ſupupurātis ex febre ardētiſſima Odoardo eius filio ſuperſtite. Et Franciſcus Valeſius Rex Gallorum annorum quinquaginta quinque, & regni triginta duorum in arce Rubeletana ex febre dierū decem, & octo oppreſſus

die

die ultima Martij Henrico eius filio ſuperſtite ex hac uita migrarunt. Et Petrus Aloyſius Farneſius filius ſum. Pont. Placẽtiæ ibi occupato zenobio diui Benedicti ordinis canonicorum regulariũ diui Auguſtini,& iuſſo erigi in arcẽ omnium munitiſſimam ob illius graue imperium,& quia aduerſaretur Cæſari die decima Septembris hora quinta decima illic in urbicula occiſus fuit per Co. Ioannem Anguiſſolam, auxilio Com. Auguſtini de Lando, Io. Aloysij Confanonerij, & Alexandri,& Hieronymi Pallauicinorũ à Scipiono ſuperſtitibus Alexandro,& Raynutio cardinalibus, & Octauio,& Horatio, & Victoria filijs ex Hieronyma Vrſina uxore, & Placentia ſponte unà cum tota ditione transpadana Pallauicinorũ agri Cremonenſis, Placentini,ac Parmenſis,uſq; ad caſtrum Gelphorum ad ſtratam Aemiliam ſe ſuppoſuit Carolo Cæſari, unde ex poſt cauſata ſunt grauia bella in Italia,ac Picardia, & de menſe Decembris nocte Cõceptionis diuæ Mariæ apud Pariſios Sequana uehemẽter inundante pars pontis diui Michaelis altera flumini ripa aduerſa ad Orientem ſpectans laxatis ſublicijs cum ædificijs ſuperſtratis corruit graui etiam periculo partis auerſæ Occidenti.

Anno ſequuto Maximilianus Archidux Auſtriæ, & filius Ferdinandi Regis Rom. ex Germania per Italiam unà cum Chriſtophoro Mandrucio Cardinale,& præſule Tridentino, & Duce Pruincenſi tranſiuit in Hiſpaniã ibi deſponſaturus Mariam filiam Cęſaris eius conſanguineam ex diſpenſatione ſummi Pont.& die ſecunda Iulij Cremonam applicuit,& ibi moram habuit per triduũ:Benedicto de Acoltis Aretino Card. & Epiſcopo Cremonæ mortuo Franciſcus Sfondratus etiam Cardinalis factus fuit ibi Epiſcopus.

Anno ſubſequuto Philippus Hiſpaniarũ Rex inde tran

ſiens per Italiam in Galliam Belgicam ad Carolum Cæſarem patrem, Cremonam die decima Ianuarij diuertit, & ibi cōmoratus eſt per biduum,& die ultima Martij appulſus Burſellas ibi cum triumpho fuit receptus per Mariam, & Eleonorā eius amitas. Paulus Tertius Farneſius Summus Pont. annorum octuaginta duorū, & quindecim ſui pontificatus die decima Nouemb. obijt Romæ, & ut creditur ob animi dolorem conceptum ex receſſu ab urbe eo inſcio facto per Octauium eius nepotem Parmam, in quā tamen non fuit admiſſus per Camillum Vrſinum ibi ducē, & rectorem apoſtolicum creatis per eum ſummum Pont. ſex centum equitibus eius nomine, nuncupatis. Dominicus Baccus, quo alter non fuit præſtantior ciere uiros, turbāq; accendere cantu, & ad magis graficæ ſcribēdum obijt die uigeſima ſeptima Ianuarij.

Anno Redemptionis humani generis milleſimo quingenteſimo quinquageſimo Cremonæ prętore Io. Paulo Bertio I. C. Papienſe, & Cæſareo Sen. Io. Maria de Monte Sanſuino Florentinus, & Cardinalis annorum ſexaginta duorum die ſeptima Februarij factus fuit ſummus Pont. & nominatus Iulius tertius, Qui die uigeſima quarta Februarij Parmam dimitti iuſſit Octauio Farneſio, & Romæ celebrato Iubileo de more tranſmiſſis diplomatibus per ditionem chriſtianorum die quinta decima Nouembris omnes Antiſtites, ac Principes ibi, quorū interſit prouocauit ad concilium Tridentum reducendum, ubi inchoatum fuerat. Et Franciſcus Sfondratus Card. & Epiſcopus Cremonæ menſe Iunio illuc profectus ibi in mane ſolēnitatis diui Petri in eccleſia cathedrali ad altare maius celebrauit ſolemnem miſſam, & ex autoritate apoſtolica conceſſit Iubileum ibi incolis, & creatis equitibus Laurētio agnato ſuo, Lombardo Perſichello, & Io. Baptiſta Paterno

terno

terno febre oppreſſus die ultima Iulij obijt, eiusq; cadauer ſepultum fuit in ſepulcro marmoreo ob id erecto in parte ſuperiori ipſius eccleſiæ, eiq; fuit ſorrogatus Federicus Cæſius Rom. etiam Cardinalis. Cremonenſes, & Papienſes, cum utrinq; legati in honorandis Principibus, ac pompis publicis obeundis, & alijs, in quibus contingiſſet unà adeſſe eorum legatos uelle præcedere, aſſerentes hincinde agentes eorum ciuitatem magis nobilem, & antiquam utrinq; diſceptarunt coram Excelſo Senatu Mediolani habitis orationibus, quæ mox ornatiori ſtylo æditæ typis in lucem productæ ſunt, ſed controuerſia ipſa remanſit indeciſa.

Anno altero Carolus Cęſar de menſe Februarij habuit 1551 comitia Auguſtæ Vendilitiorum, quibus Philippũ filium Ro. Regem creari optauit, ſed Ferdinando fratre iuri ſuo cedere recuſante ea res in aliud tempus dilata fuit, Et ad quæ comitia ſępius conuocati Germani Principes, Sanſonesq; ſuperiores uenire recuſarũt, ꝙ aduerſus id, quod eis Cęſar quadriennio ante promiſerat multa feciſſe dicerẽt, ſeq; nolle ei conuentui adeſſe, in quo religio, in quam cõiurarant, damnanda, & comprimenda uideretur, & Sanſonibus arma parantibus nouum bellum exortũ eſt, & Mendelburgum obſeſſum; unde cũ erupiſſent obſeſſi, tria millia ex illis cęſa ſunt, & inde tentata expugnatione parum fęliciter per Mauritium Electorem, obſeſſi licèt in magnis anguſtijs fuiſſent, tamen deditionem facere recuſarunt. Carolus Cæſar in gratiã Chriſtiernæ neptis ſuæ, R. Ducis Lothoringiæ cum Ferdinãdo fratre, Philippo filio, Maria rectrice Flandriæ, & Eleonora R. Frãciſci olim Regis Gallorum ſuis ſororibus, ac ipſa conuentũ habuit in Flandria, & inde Philippus per Italiam redijt in Hiſpaniam, per eũ conceſſo Cremonenſibus die quarta Martij ſuper uictigalli

galli carnis, quæ uenditur ad macellũ Cremonæ redditu annuo ſcutorum ducentũ auri. Maximilianus Archidux Auſtriæ, & gener Cęſaris ex Hiſpania in Auſtriam ꝑ Italiam tranſiens cum uxore, & duobus filijs ex ea ſuſceptis Cremonam diuertit de menſe Maij. Summ. Pont. dum Octauius Farneſius ab eo requiſito, & nec impetrato auxilio timens Parma exui ꝑ Cæſarianos, ſe ſuppoſuiſſet protectioni Regis Gallorum, ſibi ob id data quęrela per Cæſarem, interpellatis Rege, ac Farneſio, ad dimittendum Parmam Eccleſiæ, & recipiendum Camarinum per Farneſium ad eum ob id tranſmiſſo Aſcanio Cornea ſum. Pont. nepote, & recuſantibus hæc facere Farneſio indixit bellũ Ferdinando Gonzaga ad id conſtituto ſupremo duce, & per eum Hiſpanis, & Italis Cęſarianis ex Gallia Subalpina uocatis, & alijs conductis ad ſtypendium, & ſimul coniunctis capto Brixello ditionis cardinalis Eſtenſis ad fines agri Parmenſis, ac oppugnato ibi, & in eius poteſtatem compulſo Colurnio iuris Io. Franciſci Seuerinatis, quod occuparat Farneſius capto Seuerinate, de menſe Maij obſeſſa Parma, ad cuius pręſidium erant Galli ad id tranſmiſſi per eorum Regem, ac iuſſit Io. Baptiſtam de Monte pariter nepotem ſuum alio exercitu ſex millium armatorum Alexandro Vitellio ſupremo duce obſidere Mirandulã Galeotti Picci partes Gallorum ſequẽtis, & ad cuius pręſidium erant ẽt Galli ad id deſtinati per Regem ſuum ſub Bernardino regulo à Thermis. Et cum Maria pro Cęſare rectrix Flandriæ ualdè infeſtaret Gallos ibi negotiantes, & requiſita per Regem, ut deſiſteret ab eorum moleſtia eũ obaudiuiſſet, aſſerens Flandros quoq; infeſtari per Gallos degẽtes ad pręſidiũ propugnaculi Licantes erecti ad fines Flandriæ, & Galliæ pro conſeruanda utriũq; pace ibi duce Regnaco Procere, & claſſe Cęſariana, ſuper qua

erant

erant nõnulli negotiatores Flandriæ per claſſem Gallicã Antonio Polino rectore in mari Belgico aggreſſa interceptæ fuiſſent nonnullæ triremes cum eorum bonis, ac mercibus inter Cęſarem, ac Regem Gallorũ adhuc exarſit aliud graue bellum, & dimiſſo ꝑ Regem ab eius aula Maſeliaco legato Cæſaris, & munitis finibus regnorũ utrinq; prǣſidijs militum, & annona per Gallos equeſtres Satilione procere duce Burgondionibus quatuor centum equeſtribus apud montem Ceruetum in Burgondia commiſſo utrinq; prælio profligatis, ex eis cæſis circiter octuaginta, & ex Gallis paucis deſyderatis, ex Burgondionibus pedeſtribus ſex millia, cũ equeſtres mille quinq; centum multis alijs leuibus prǣlijs utrinq; commiſſis, in quibus multi occubuerunt in unum coacti ſub Sandeo Armindo, & ad fines Lothoringiæ ibi profligatis nõnullis copijs Gallicis obſederunt oppidum Aſpramontis, & ſupeructis pluuijs dimiſerunt, & ex Gallis octo millia pedeſtriũ, & quatuor centum equeſtres Antonio regulo Vinduncenſe ductore irrumpentes Flandriam ibi tentarunt occupare Alerinã. Et cum claſſis Gallica triremium uiginti quatuor Leone Strocio earũ rectore in mari Thyreno ad portum Thalamonis inuaſiſſet claſſem Liguſticam triremium uiginti ſeptem, quæ Doria prǣfecto traicebat in Hiſpaniam, ut inde Maximilianum Regem Boemum, & generum Cæſaris cũ uxore in Italiam conduceret, & ex ea interceptis multis nauigijs eis redijſſet Marſiliam, & Galli in Gallia Subalpina ibi ad prǣſidium degentes regulo Briſacco ductore occupaſſent Cherium, & nonnulla alia ibi oppida. Gonzaga dimiſſa obſidione Parmæ, & in eius agro dimiſſa parte exercitus ad eum diruendum ſub Io. Iacobo Mediceo, reliquo properauit in Galliam Subalpinam aduerſus Gallos. Summ. Pont. nepote ſuo in leui prǣlio facto ad oppidum

dum Mirandulæ, dum illud oppugnaret occiſo, ceſſauit à bello Mirandulenſe,& Parmenſe in eis expenditis ducentum millibus aureis, & adheſit Regi Gallorū. Sigiſmundus Guindanus clariſſimus rhetor Cremonenſis per eum deſcriptis carmine heroico uita, & geſtis memorabilibus Caroli Quinti Auguſti ſub titulo Auſtriados perijt die tertia Decembris.

Anno ſequente Cremonæ prętore Io. Baptiſta Raynoldo I. C. Mediolanenſe, ac Cæs. Senatore è Gallis decem & ſeptem millia ſub Satilione ſecum coniunctis decem millibus Germanis pedeſtribus ſub Reutechio Recorcho, & Cartello, & mille quinque centum equeſtribus, & bis millibus uelitibus ſub Omala, Aenea Memorantio ſupremo duce percuſſo fędere per eorū Regem cum Mauritio Duce Sanſoniæ, Ioanne Alberto Duce Mēgeldemburgi, & Duce Tonareni, Alberto Marchione Brandimburgi, Ludouico Co. Ottingeni, Co Altcburgi, & filijs Lantegrauij indignatis aduerſus Cæſarem ob carcerationem Ducis Sanſoniæ, & Lantegrauij cęperunt ad fines Galliæ, & Lothoringiæ Tullum, ac Vedunum, & Vrbem Mediomaticum die decima Aprilis, & ibi totam regionem occuparunt, Carolo illic duce annorum nouem inuita Chriſtierna matre inde conducto in Galliam, & mox obſederunt Argentinam exercitus rectore regulo Vindonciēſe. Et Mauritius, & alij cōiurati exercitu uiginti millium pedeſtrium, & octo millium equeſtrium occupatis Auguſta, Vlma, & multis alijs urbibus, & uicis Germaniæ, ex quibus aliquas diripuerunt, & aliquas graui ære multarunt; irrumperunt in Cæſarem unà cum Ferdinando fratre in Egeponto degentem, & quidum occupatis ibi adiacentibus per coniuratos, cum non haberent exercitum, quę poſſent eis, à quibus nil timuiſſent, reſiſtere aufugiſſent

Vilaccum Carinthiæ oppidum Ferdinandi, & in eorum auxilium Veneti tunc paraſſent copias quindecim milliū pedeſtrium,& equeſtrium trium millium, Martino Ruſſenio ductore irrumperunt oram Sueſionum,nunc Campaniæ,& ibi occupata urbe Oſtenſe propè flumen Moſæ unà cum multis alijs eam diripuerunt, ac ferro, & igne uaſtarunt, & cum ſibi occurrentibus Gallis Anibouo duce pedem retuliſſent, Rex Gallorum dimiſſa Argentina inde exercitu regreſſus & aſſumpto in eius partes Principe Seduni prętēdente Ducatum Bolionum olim iuris maiorū ſuorum ſibi ſpectare eum, ac Damuillam, & multa alia in ea regione Cæſaris ſuppeditauit,& dimiſſo Seduno ibi cū principe Namurci rectore Lucemburgi, cōuerſis armis in exercitum Cęſaris degentem ad fines Flandriæ multa alia ex Ardena redegit in ſui poteſtatem, & ibi nonnullis expugnatis, ac cōbuſtis, & graui ſtrage illata iuit ad ſtatiua Seduno,& Namurcio iunctis iuuicē copijs illuc profectis, & multis alijs, quæ ibi erant Cęſaris, receptis. Et Cæſar dimiſſo Lantegrauio poſt tentatā fugam per eum ex Meclinià oppido Flādriæ, in quo aſſeruabatur, & ob id Mauritio, & alijs coniuratis ad eū reuerſis autore Ferdinando fratre, & in eius gratiam profectis ipſorum copijs in Turcas Panoniam diripientes, pręter Albertum Marchionem Brandimburgenſem, Ducem Tumareni, Co. Antiburgi, & Oringerij,& filios Lantegrauij, quatuor millibus equeſtribus, & tribus millibus pedeſtribus continuato bello Germaniam diripientes, ac ferro, & igne diruentes, pręlatos, & alios eccleſiaſticos ibi inſequendo, templa, & zenobia demoliendo, & alia multa enormia committendo, de menſe Octobris redactis ad priſtinam ſanitatem Vlma, Auguſta, Spira, Norimbergo, & Francin forte ab ibi incolis habitis pęcunijs Martino Ruſſenio ſexdecim milli

tibus pedeſtribus, & mille equeſtribus ad fines Picardiæ degente aduerſus exercitum Gallorum ibi ad præſidium ſtantem, exercitu Germanorum ſexdecim millium Hiſpanorum ſeptem millium, Flamingorum octo, & Italorum ſex profectus die decima octaua Octobris ad urbem Mediomatricum Lothoringiæ eam ad cuius pręſidium erant princeps Guiniſanus, Strocius, Horatius Farneſius cum multis alijs proceribus, & ducibus Gallicis, & copijs, recepturus obſedit, ac oppugnauit. Et cum Marchio Brandiburgienſis ex Germania properaſſet in Lothoringiam, & ibi intercepto Treueri illic caſtra firmaſſet, & ibi graui ſtrage illata tranſiſſet in partes Cæſaris, Reitelbergo ex ducibus ſuis decem cohortibus tamen profecto in caſtra ad ſtypendium regis Gallorũ, & per eum principe O..ale fratre Guiniſani, dum ipſum mille pedeſtribus, & quinq; centum equeſtribus, dimiſſus à pedeſtribus inuaſiſſet habitis cohortibus auxiliaribus à Cæſare, & utrinq; commiſſo prelio profligato cum eis turmis, & uulnerato, & captiuato unà cum multis alijs, ac occiſis circiter centũ quinquaginta ſe recepiſſet in caſtra Cæſariana aduerſus urbẽ Mediomatricum, & Memorantius illuc propè ad eius ſubſidium haberet exercitum triginta millium pedeſtrium, & ſeptem millium equeſtrium Gallorum, & Eluetiorum. Et Ruſſenio curſitante, & ferro, & igne uaſtante Picardiã per eum expugnato Eſſelino, & Anibouo uita functo aduerſus ipſum deſtinato Satiliono multo exercitu ad recuperationem Eſſelini, & in auxiliũ Picardiæ, & alijs copijs dimiſſis ad pręſidium Lothoringiæ ſub Duce Namurei p Memorantium ſe retrahentem ab eo expugnato, ac munito pręſidio Eſſelino, & inter Gallos, ac Cęſarianos ad urbem Mediomatricum factis pluribus leuibus pręlijs, in quibus plurimi occubuerũt, & ex Cęſarianis ibi oppreſſis

penuria

penuria annonæ ſibi impedita per Gallos fame, & frigore tunc graui pleriſq; deficientibus, & præſertim Italis, inter quos fuit generoſus Tribunus Io. Franciſcus Ala Cremonenſis, poſt longã eius obſidionem inde die prima Ianuarij abijt, Galliaq. ibi curſitata, & direpta, ac ferro, & igne diruta in Germania redijt inſequentibus Gallis, & prælio laceſſentibus Cæſarianos, & Concilium Tridentinum ob id imperfectum remanſit. Ferdinandus princeps Salerni inuiſus Proregi Neapolis defecit à Cæſare ad Regem Gallorum, eiq; & adhæſerunt Senenſes inſtigati p Hieronymum Boſianũ Piſanum die uigeſimaſeptima Iulij expulſis ex Senis Hiſpanis ſexcentũ Franciſco Alua duce, & Regis protectioni ſe ſuppoſuerunt introductis ſex millibus pedeſtribus, & nonnullis turmis equeſtrib. ſub Nicolao Co. Pitiliani, ac Mario, & fratre Comitibus Sanctæ Floris indignati in Didacum Hiſpanum ibi rectorem pro Cæſare cũ eis nimis durè ſe gerentem, prælio utrinq; cõmiſſo, & per Gallos, & Senenſes expugnato templo diui Dominici, in quod tercentum Hiſpani aufugerant, & ex eis occiſis ducentum, & urbicula ibi nouiter cõſtructa per Cæſarianos ſolo æquata illuc tranſmiſſis per Florentiæ Ducem copijs in ſubſidium Hiſpanorum ſub Othone Monte acuto. Et etiam inſula Corſica ferè oĩs in poteſtatem Gallorum redacta fuit eorũ claſſe illuc traiecta die uigeſima Auguſti. Et cum quatuor millia Italorum ſub Sfortia Pallauicino traijcerint in Tranſiluaniam ad ibi ſubſidium aduerſus Turcas, & Eraſmus Taſſilius alijs copijs obſediſſent oppidum Driguni in Tranſiluania, & Acomates Turcarum ductor quindecim millibus equeſtrib. ad eius opem profectus, & per Pallauicinum, & Druſillum eorum copijs ſecum cõiertis manibus repulſus multis ex ſuis occiſis, & mox reparato prælio cum reliquis die decima Auguſti, & ſolemni-

ſolemnitatis diui Laurentij ex Germanis munitis foſſis,& aggeribus occiſis circiter tribus millibus, & Sfortia reli quis ingreſſo ibi ſiluam proximam Acomates eum inſequutus fuit, & dum Sfortia cum Italis per pleroſq; equeſtres Vngaros dimiſſis intrepidè manibus conſertis cu m Turcis, omnes ferè ſui non ualentes illis reſiſtere ob illorum multitudinē infęliciter occubuiſſent, & ex eius manu dextra ea, & multis alijs corporis ſui partibus uulneratis, excuſſa enſe captiuato unà cum Hypolito etiam Pallauicino, Bambino, & Alberto Carpenſibus, Mario Tyburtino, Vincentio Antinoio Florentino, & Eraſmo Taſſilio, & pluribus alijs, inter quos fuerunt multi Cremonenſes, & Eraſmo ex eis ducto Byzantium, & ibi decapitato, & Varinenſe epiſcopo cum multis alijs inſignibus uiris occiſo uictoria potitus fuit, & captiuos cum omni pręda per eū capta duxit Budam. Sfortia mox redempto ſolutis pro eo quindecim millibus aureis ſcutatis. Ex hac uita migrauit Homobonus Orfidius, uulgo Offredus excellens Phyſicus Cremonenſis, eiusq; corpus ſepultum fuit in eccleſia Heremitarum de Obſeruantia diui Auguſtini.

Anno ſequuto ex Cęſarianis quatuordecim millia eorū ductore Petro Toletano prorege Neapolis Aloyſio filio ibi ad regimen dimiſſo, & inter eos ac Gallos ꝓ bello Parmenſe factis inducijs mouerunt bellum Senenſibus obſeſſo Monte altino, ad cuius pręſidium erat cū copijs Iordanus Vrſinus, & Senarum Bernardinus regulus a Thermis cum Hypolito Eſtenſe Cardinale quatuor millibus pedeſtribus, & Groſſeti, & Lucignani Cornelius Bentiuolius alijs copijs, qui facta irruptione in ſeptem centū Germanos profectos Groſſetum tercentum pedeſtribus, & mille uelitibus eos profligauit multis ex eis occiſis, & multis captiuatis, & Adrianus Balionus ad pręſidiu m Monti

celli,

celli, & Carolus Vrſinus Cluſij alijs copijs, & Florentiæ mortuo Petro Toletano loco eius perſeuerante in bello Garſia filio ſuo cum Alexandro Vitelio, & Aſcanio Cornea pedeſtrium ſupremo ductore, obſederunt Senas, & tranſmiſſis in Hetruriam ex dominio Mediolani per Gonzagam ibi rectorem quatuor millibus pedeſtribus, & nõnullis turmis equeſtrium ſub Io. Iacobo Mediceo oppugnarunt, & redegerunt in ſui poteſtatem Monticellũ die decima nona Martij Baliono ibi captiuato unà cum multis alijs, ac plurima alia loca Senenſium. Et ſumm. Pont. dum timeret à Cęſarianis, iuſſit conſcribi octo millia pedeſtrium, & nonnullas turmas equeſtrium ſub Camillo Vrſino, eisq; muniri Romã. Et cum Strocius nocte diei ſexti decimi Decemb. mille quinq; centum pedeſtribus ex Monte altino profectus unà cum Franciſco Vrſino Senas, & ibi cõmiſſa pugna cum Cæſarianis, in qua utrinq; multi occubuerunt Senenſibus, ac ibi militibus ad prẹſidium opem, & annonam tuliſſet, & Senenſes tumultuantes unà cum Silua Regis Gallorum legato apud ſummum Pont. ſedauiſſet. Io. Iacobus Mediceus habitis à Duce Florentiæ nonnullis cohortibus Germanorum redegit in ſui poteſtatem Carſeolos, & Gramolium, & Carolum Caraffam comitantem copijs ſuis populares Senenſes ex Senis expulſos eis occurrens ipſum repulit multa ſuorum cęde captiuato Matheo Stendardo exule Florentino. Et cum claſſis Turcarum Draguto duce curſitaret, ac diriperet litora Apuliæ, & Calabriæ Cęſariani indigi pecuniarum, & uolentes opem ferre Neapoli Senas deſeruerunt. Et dum ex Germanis quatuor millia Georgio Mandrucio duce ex Genua Neapolim Pazecco Hiſpano cardinale ibi per Ducem Aluæ illic factum proregẽ, conſtituto rectore proficiſcerentur triremibus ſeptem claſſis Ligu-

 ſticæ

ſticæ Andrea Doria duce inter Circellas, & inſulā Pontiā, Turcæ eorum claſſe interceperunt unà cum Mandrucio duce. Et non expectato principe Salernitano claſſe Gallica ad perſeuerandum in direptione ipſa, ſuperueniente autumno redierunt Byzantium ad ibi Imperatorem ſuū. Et Cæſariani irruperunt alia manu in Picardiam, ac expugnarunt, & ſolo æquarunt Terroanam Martino Ruſſenio ductore, & ei mortuo ſubſtituto equite Bulicorto, & ibi erecto, & munito propugnaculo ad Montale oppugnarūt Eiſelinum, ubi ad pręſidium occiſus fuit Horatius Farneſius ſibi deſponſata Diana filia naturale Regis Gallorum, & captiuati Dux Bolioni, ac multi proceres Gallici, & Itali, & mox coacto exercitu per Gallorum Regem mille ducentum equeſtrium, ſex centum uelitum, & quindecim milliū pedeſtrium Gallorum, quatuordecim millium Eluetiorum, mille quinq; centum Anglorum, & Scotorum cum centum tormentis bellicis, & utrinq; commiſſo prętio ad Ambianos fuerunt profligati ex eis occiſis circiter quinque centum, & totidem captiuatis cum ſeptem uexiliferis, & ex Gallis deſyderatis circiter octo centum unà cum principe Oſone, ac captiuato altero filio Memorātij unà cum multis alijs ducibus, & ibi, ac in Burgondia, & Campania Philiberto ſupremo duce commiſſis multis incendi, s, ac rapinis, ac multis alijs prçlijs, in quibus multi duces, & milites hinc inde perierūt, & ſępius paratis utrinque aciebus, ut inuicem concurrerent, & ꝑ Gallos capto Cambreſio, ac tentata occupatione Bipalmæ, ubi erant tercentum quinquaginta equeſtres ad pręſidium ſub Aliſmonte Burgondione, & Camariaco munito multo pręſidio per Cæſarianos, ſe receperunt ad hyberna hinc inde munitis locis ſuis prçſidijs. Et Io. Iacobus Mediceus die uigeſima ſexta Decembris ex Florentia noctu profectus

Senas

Senas quatuor millibus Italis, & ſex centum Hiſpanis pedeſtribus, & nonnullis turmis equeſtrium expugnato ibi propugnaculo in eius ſuburbijs erecto eas obſedit, ac oppugnauit Rodulfo Baliono, & Chiapino Vitelio alijs turmis Florentiæ Ducis curſitantibus, ac depopulantibus agrum Seneſem, & niſi Cornelius Bentiuolius dux ad prçſidium Senarum obſtitiſſet, Mediceus ipſas occupaſſet. Galli quinq; centum pedeſtres, & nonnulli equeſtres ducibus Ludouico Birago, & Bernardino Vicomercato extoribus Mediolanenſibus die decima octaua Nouembris ex oppidis Caſchi, & Verolenghi, ad quorum prçſidium erant, properantes Vercellas Ducis Sabaudiæ ſibi proditas per eius aulicum eas ingreſſi, eisq; reſiſtentibus ibi incolis, & Hiſpanis, qui erant ad eius cuſtodiam inuicẽ collatis manibus per biduum captis, & depopulatis illinc repulſi fuerunt inde exportata multa prçda, & ſuppellectile argentea, & alia materie ducali multi pretij, cũ ſyndone, quo inuolutũ fuit corpus D. N. I. Chriſti immenſi pretij, ex pluuijs, quæ ceciderunt die quintadecima Septembris uſque ad principium Octobris cum uento auctæ fuerunt prçter modum aquæ fluminis Padi, & aliorum fluminum Galliæ ciſalpinæ, & ab eis inundatis agris ſibi finitimis, & ibi fructibus in graue damnum dominorum ſuorum.

Anno ſubſequuto Petrus Stroccius coactis copijs in agro Mirandulæ, ac alibi acceſſit ad prçſidium Senarum, & 1554
Aſcanio Cornea duce Cęſariano per eum Cluſio ſibi data ſpe p Fantucium exulem Florentinum illud occupandi habitis à Duce Florentiæ tribus mill bus pedeſtribus, & ducentum quinquaginta equeſtribus ſub Baliono clam nocte intempeſta ingreſſo & per Flaminium Vrſinum Co. Anguilaræ ibi ducem ad prçſidium eius copijs, & alijs habitis à Strocio, illusq; copijs utrinq; collatis manibus fu-

ſis, & repulſis captiuato unà cũ Hercule della Penna eius ſcrorio, & ducto Senas cum multis alijs, & cum inde aufugere tentaſſet illinc trãſmiſſo in Galliam tranſalpinam ad ibi Regem, & eius iuſſu dimiſſo, & Baliono occiſo cũ alijs circiter mille, & Leone fratre Strocij priore Capuano, & ex equitibus Rhodienſibus duabus triremibus ex Inſula Melita ſuperuẽto in portum Herculis ad opem Senenſiũ, egreſſus Senas nocte diei undecimi Iunij ſex millibus pedeſtribus, & mille equeſtribus occurrit comiti Mirandulenſi, & Alexandro à Thermis proficiſcẽtibus ad eius ſubſidium quatuor millibus Italis, totidem Rhetis, & quinq; centum equeſtribus, quibus intendebat mouere bellum Duci Florentiæ, & per eum occupatis Monte Catino, & Monte Carolo, & ſibi iunctis Rhetis, & Italis, Io. Iacobus Mediceus dimiſſis aduerſus Senenſes ſeptem millibus pedeſtribus, & quinq; centum equeſtribus in eum tranſiuit alijs copijs, eisq; occurrit ad Spiſiam, & cum Strocius in eũ progreſſus fuiſſet, diffiſus uiribus ſuis retroceſſit Piſtorium, & cum Strocius Senas reuerſus eius fratre occiſo ictu archebuſij ad oppidũ Scarlini, dum illud oppugnare uoluiſſet, ſuperuenta claſſe Gallica bis millibus Guaſconis, & totidem Eluetijs. Ad finem Iulij fuiſſet egreſſus Senas duodecim millibus pedeſtribus, ut Eluetijs, Rhetis, & Italis, & mille equeſtribus ſe coniungeret, Mediceus id prohibiturus quindecim millibus pedeſtribus Hiſpanis, Germanis, & Italis, bis millibus uelitibus, & quinq; centũ equeſtribus ei occurrit propè Martianum in Hetruria occupatum per Strociũ unà cum Foliano, ibi occiſo Carolo Vrſino, & ad zenobium ſanctæ Abunde in agro Senenſe cõmiſſa utrinq; pugna occiſis hinc inde circiter ter centũ, & mox renouata multis alijs, ſed pluribus Cęſarianis Mario Sfortia, Co. s Floris, & Priore Lumbardiæ captiuatis, & ſu-

& ſuperuenientis in auxilium Medicei Camillo Columna ex Apulia tribus millibus pedeſtribus, & Ioanne de Luna ex Gallia ciſalpina alijs quatuor millibus, & nõnulis turmis, & die trigeſima Iulij apud Lucidum alia commiſſa pugna inter eos, in quâ ceciderint ex Strocianis circiter mille, & Cęſarianis quatuor centum reliquis obſedit Martianum, & cum Strocius ei opem ferre uoluiſſet die ſecunda Augusti propè ipſum, & Florianum, & Lucidum inter eorum acies facto cõflictu ſiniſtrum cornu Hiſpanorum regente Ioanne Lutienſe, & Italorũ dextrũ cornu, Co. ſanctæ Floræ equeſtrium ſupremo ductore, & Mediceo extremum agmen, & Borgheto uexilifero Strociorum aufugiente, & Italorum cornu profligato per eos mox conuerſa fortuna Strociani ſuccubuerunt ex eis ceſis circiter quatuor millibus, & pleriſq; Rhetis unà cum Ioanne Bentiuolio, Vincentio Spiritu, & Gino Capone exulibus Florentinis, Valorono duce Guaſconũ, regulo Forchij eius locumtenẽte, & multis alijs ducibus, & nobilibus, ac gregarijs militib. circiter quatuor centum, & Strocio, & Paulo Vrſino, & Aurelio Fulgoſio uulneratis, eisq;, ac Cornelio Bentiuolio, Baptiſta Altouito, Alexandro Saluiato, & Antonio de Runchero ex Spiſſia fugã elapſis Senas poſt ſe dimiſſis uexillis circiter centum equeſtrium, & pedeſtrium, cum nõnullis tormentis bellicis, & Borgheto uexilifero, quia inchoato pręlio cum Mediceo aufugiſſet cum pleriſq; equeſtribus furcis ſuſpenſo iuſſu Strocij. Mediceus potitus uictoria, eaq; proſequnta ex ſuis tantum deſyderatis circiter ſeptem centum profectus Lucignanũ illud obſedit, & redegit in ſui poteſtatẽ illinc aufugiẽtibus Borghetto, & Altouito ibi dimiſſis ad pręſidium per Strocium, & dimiſſis captiuis unà cum Bonconuento, & Monte Carolo, & alijs municipijs Senenſiũ, in quibus reperta fuit multa

annona, & dimiſſis captiuis gratis ſibi prȩſtito iuramento ſe non militaturos infra annum aduerſus Cæſarem, illinc reuerſus iuit Senas, easq; arctius obſedit. Et Doria, dum Bernardinus à Thermis claſſe Gallica ei coniuncta claſſe Turcarū direptis littoribus Apuliæ, & Calabriæ ingreſſus Corſicam ibi occupauiſſet ſanctum Bonifacium, & ſanctū Florentium, & alia prȩter Caluum, & Baſtiam, & inde ibi dimiſſo ad regimen Iordane Vrſino mille pedeſtribus abiiſſet, illuc claſſe Cȩſariana Liguſtica profectus obſedit, ac diutius oppugnauit, ac redegit in ſui poteſtatem ſanctum Florentium, & mox fruſtra oppugnauit ſanctum Bonifacium. Et Galli ſuperuento primo uere tripartito agmine curſitarunt, ac diripuerunt, ac ferro, & igne euerterunt, Aenea Memorātio ſupremo duce quinq; millibus Gallis, totidem Eluetijs, & quatuor millibus Germanis pedeſtribus, & equeſtribus mille quatuor centum, & tribus millibus ſex centum uelitibus ſub Omala, & Tauano regulis Burgondiam, & alijs quatuor millibus Gallis, totidem Germanis pedeſtribus, & equeſtribus ſexcentum, & uelitibus mille ſub regulo Namurcij Lothoringiam, & decem millibus Gallis, & Picardis pedeſtribus, tercentum equeſtribus, & quinq; centum uelitibus ſub principe arcis Sorioni Ducatum Artusij, olim Atrebatum, & die uigeſima octaua Iunij obſederunt, & ſuppeditarūt Mariæ Burgum Memorantio duce, Cȩſarianis Philiberto duce Gallis imparibus fruſtra reſiſtentibus, & Viſanum, & multa alia aſſiſtente Rege cum Duce Namurtij, & Ducibus Phatuiſſe, & Alcimoncij, & Cȩſarianis ſibi occurrentibus nōnullis copijs inter Alexiam, & Bipalmam principis Sorioni ibi utrinq; commiſſo prȩlio fuerunt profligati Cȩſariani.
Et Cȩſar ad Gallis reſiſtendum coacto multo exercitu ſub Philiberto, & Duce Pruuincenſe, & alijs confȩderatis Alberto

berto Marchione Brandiburgienſe uti hoſte Cęſaris ab
eius dominio per ipſos armis expulſo in auxilium Cęſaris
bis millibus equeſtribus ſuperuentis tranſiuit in Gallorũ
Regem, & per eum in unũ coacto exercitu inter Creuen-
torum, & Carmaniacum Gallis ſe oppoſuit, & non multũ
abfuit, quin uterq; exercitus, dum eſſet inuicem propin
quus, totis uiribus confligeret propè oppidum Rontini,
quod obſederant Galli, & Cęſariani nixi ſunt ei opẽ ferre
ibi cõmiſſo pręlio, in quo Cæſariani ſuccubuerunt ex eis
occiſis circiter mille ducentum, & ex Gallis quatuor cen-
tum. Et cum Cęſar dimiſſo Philiberto, & Rex Memoran-
tio à caſtris abijſſent, & Cęſariani duce Philiberto, & Galli
regulo Vindoncenſe ducibus plures pugnas leues cõmi-
ſiſſent, in quibus multi occubuerint graui damno utrinq
ſibi illato iuerunt ad ſtatiua. Et Galli degentes in Gallia
ſubalpina die quarta Decemb. dolo ibi occuparunt Ypo
regiam ibi cõmiſſa pugna cũ Cęſarianis, in qua occubue-
runt circiter mille. Carolus Cęſar Ferdinandum Gonza
gam per Ioannem Figarolam, & Lunenſem arcis Medio
lani pręfectum, Franciſcum Tabernam Cæſarei ſigilli in
Inſubria magiſtrum, Franciſcum Craſſum pręfectum ib
reddituum ordinariorum, & nonnullos alios ſuos ęmulo
pęnes ipſum, dum eſſet Bruſellis, criminatum de infideli
tate aduerſus ipſum, multis ex eius miniſtris Mediolan
carceratis, ad ſe uocatum, & profectum ob eius dignita
tem, prudentiam, ac merita aduerſus imperium abſoluit
& pro pęcunia, quam ei debebat, ſibi conceſſit oppidum
Sancti Seuerini, & nonnulla alia in regno Neapolitano
eiq; ſubſtituit in regimine dominij Inſubrum Ferdinand
Daualum Marchionem Piſcarię, & mox Ioannem Figaro
lam. Et Ioannes Lunenſis ueritus iram Cæſaris aufug
in Galliã tranſalpinam. Et Carolus Cęſar conceſſit liber

adminiſtrationẽ regnorũ Neapolis, & Siciliæ, & dominij Mediolanenſis Philippo eius unigenito ſibi deſponsata Maria Angliæ Regina annorum quadraginta ſibi cõceſſo titulo ſui Regni tantum, in quod ſucederet eorum primogenitus, & nec exiſtentibus maſculis primogenita, Hiſpaniæ, & alijs dominijs remanentibus Carolo Philippi filio, & ubi obijſſet absq; prole, peruenturis in alios naſcituros ex Maria prçter Hiſpaniarum Regnum, niſi facta inſtitutione, & nec ſuſcepta aliqua prole deuolueretur Regnum Angliæ in proximiores Reginæ, aduerſus quam, ob id in Anglia fuit excitatus tumultus Thoma Humeto, Petro Carra, & Henrinco Duce Soflocchi autoribus per eos, & alios eorum factionis coactis quinq; millib. pedeſtribus, & nonnulis turmis equeſtrium obſeſſo Londino ꝑ biduũ, & mox per eos cum Anglis ſequentibus partes Reginæ cõmiſso prçlio, ac profligatis eo Thoma, ac Duce Soflocchi captiuatis die ſeptima Februarij Petro iam profecto in Galliam, eisq;, ac Ioanna ꝑ Odoardũ inſtituta hçrede, ac Gilpholdo de Duleo marito ſuo ultimo ſupplicio affectis. Philippus ex Hiſpania in Angliam claſſe profectus ibi in ciuitate Vinceſtri die uigeſimaquinta Iulij, & ſolẽnitatis diui Iacobi ſolemniter Mariam deſponſauit, & cũ ipſa nocte ſequente conſumpſit matrimonium, & cum quo fuerunt inter alios proceres Arnaldus Dux Aluæ ſuus prefectus pretorij, Rigomes de Silua, Antonius de Toledo, & Petrus Langus. Hieronymus Pinzonus Cremonenſis excellens Theologus, Aſtronomus, decretorũ Doctor, & ex Canonicis Eccleſiæ Cathedralis Cremonæ, & litteris Hebraicis, Grçcis, & Latinis eruditus morte uiolenta occubuit Venetijs, dum ibi eſſet ſolatij gratia. Arealdus Colombus etiam Cremonenſis tunc temporis cognitus fuit ob peritiã ſingularem in arte Nothomiæ.

Anno

Anno 1555. Cremonæ prętore Daneſio Filidono I. C. Placentino Cæs. Senatore, Galli die ſecunda Martij occuparunt Caſale ſancti Euaſij Montis ferrati, & mox Montē Caluum, & multa alia Cęſarianorum, in Gallia ſubalpina regulo Saluaſono ductore, & deinde obſederunt Vulpianum. Iulius ſummus Pont. die uigeſima tertia eiuſdem menſis, & anno quarto, & menſe ſui pontificatus ex hac uita migrauit equitibus religioſis quatuor cētum ꝑ eum creatis ſub nomine diui Petri. Et Marcellus Ceruinus Senenſis ex monte Pultiano cardinalis ſanctæ Crucis annorum quinquagintaquinq; integerrimus, & doctiſſimus per triginta ſeptem Card. conclaue ingreſſos fuit electus ſummus Pont. eoq; mortuo illinc ad uiginti duos dies die uigeſima tertia Maij, & Aſcenſionis Dominicæ Io. Petrus Caraffa Neapolitanus, epiſcopus Hoſtienſis, & Velitrēſis, & Decanus cardinalis annorum ſexaginta nouem ei fuit ſuffectus, & nominatus Paulus Quartus, Qui Carolum Caraffam nepotem ſuum die ſeptima Iunij creauit cardinalem, & Ioannem fratrem Co. Montorij, & Antonium filium ſuum ſupremum ducem militum eccleſiaſticorum, Guidonem Vbaldum Ducem Vrbini pręfectum urbis, & centum uiginti nobiles Ro. equeſtri dignitate inſigniuit, ex quibus duodecim ſingula nocte excubare deberēt ad ipſius thalamū, & Romanis dimiſit tributum. Et Senenſes, dum obſiderentur exercitu ſex millium Germanorū, & trium millium Hiſpanorum, & alijs cohortibus, & turmis Italorum Ducis Florentiæ ſub Io. Iacobo Mediceo, & Strocius eis opem, & annonā daturus coegiſſet bis mille pedeſtres, fame oppreſſi die uigeſima Aprilis ſe permiſerant Philippo Regi Hiſpaniarum, qui eorum regimen dimiſit Duci Florentiæ, & Marcus Brandinus, Hieronymus Spanochia, Andreas Banducius, & multi alij eorum nobiles 1555

biles

biles ęgrè ferentes dominium Ducis Florentiæ inde abierunt ad montem Altinum, eumq; muniuerunt prędidio, & ibi erexerunt Rempub. Et Io. Iacobus Mediceus die tertia decima Iunij expugnauit portum Herculis ibi deſyderatis quinq; centum Hiſpanis. Et Cæſariani Arnando Duce Aluę ex Anglia profecto in dominium Inſubrum ibi coacto exercitu duodecim millium Germanorum, ſex Hiſpanorum ſub Aluaro Sandeo, Franciſco Ibara, & Ioanne Guerrea, & octo millium Italorum pedeſtrium ſub Veſpeſiano Gonzaga, & Ferdinando Marchione Piſcarię, Garſia Toletano uicario Arnandi, & Cęſare Maſſio Neapolitano caſtrorũ magiſtro, & Raymondo Cardona prędecto materiei bellicæ, & Nicolao Cida quæſtore eo, & equeſtribus octo centum, & mille uelitibus multa manu foſſorum, & ingenti numero carrorum, & aliorum impedimentorum, & tormetis bellicis quadraginta de menſe Iulij profecti Vlpianum ꝑ Gallos ſeptem mille pedeſtres, & ſeptem centum equeſtres Briſacco regulo duce obſeſſum, eisq; pedem referrentibus Taurinum eorum municipijs munitis cõgruo pręſidio die quarta Auguſti opem, & annonam tulit ibi obſeſſis, & mox Vlpiano dimiſſo ſub cuſtodia Cęſaris Neapolitani iuerunt ad oppidum ſanctæ Agathæ, uulgo ſancti Iani ibi propinquum, ad cuius pręſidium erant bis mille pedeſtres ſub Lodouico Birago, & Bernardino Vilmercato, illudq; fruſtra oppugnarunt Gallis ad eius opem ſuperuentis ex Gallia trãſalpina ſub Aumalo Guiniſano regulo deſtinatis, & ex eis tranſmiſſis ad eius ſubſidium octo centum ſclopetarijs, & tercentum equeſtribus, illincq; abeuntibus Cæſarianis ex conſilio Io. Iacobi Medicei, & Io. Baptiſtæ Gaſtaldi ex Mediolano profectorum ad pontem oppidi Sturæ, & Duce Aluæ dimiſſo uicario ſuo ibi Gaſtaldo illinc tranſgreſſo Neapolim, reuerſi

uerſi Galli Vlpianũ Aumalo, & Briſacco regulis ducibus illud oppugnarunt, & in poteſtatem ſuam compulerunt die uigeſima ſecunda Septembris, eiusq; mœnijs, & uallo demolitis, & mox receptis Monte Caluo, & Bugella die octaua Octobris, & Monte Caluo demolito, ac Aquenſi urbe, & Anciſa tentatis, ab Anciſa repulſi multa prœda iuerunt ad hyberna. Et alij Galli curſitarunt, ac diripuerunt, ac ferro, & flamma ſubuerterunt fines Flandriæ, comitatus ſancti Pauli, & Arturi, proditis in lucem tractatibus, quibus Cæſarianis prodebantur urbs Mediomatricũ, propugnaculo Mõtali, & Mariaburgum ei tunc, ac media hyeme opem, & annonam tulerunt reſiſtentibus Cæſarianis principe Aurengiorum duce, & ibi utrinq; commiſſo prœlio in quo fuerunt multi deſyderati hinc inde, iuerunt ad hyberna, & inter naues uiginti duas Flamingorum, & decem nouem Gallorum, & nonnullorum nauigiorum in mari Anglico cõmiſſa pugna ꝑ ſex horas ardentibus animis, & uictoria prius inclinata ad Flamingos Galli prœualuerunt ex nauibus Flaminghis ſex combuſtis, & quinque interceptis, & nauarchis circiter tercentum occiſis, & ex Gallicis ſex combuſtis, & mille nauarchis occiſis. Carolus Cæſar die uigeſima quinta Octob. ceſſit Philippo filio ſuo omne ius Regnorum, & dominiorum ſuorum coram multis principibus, ac nobilibus Burgondiæ, ac Flandriæ illuc accerſitis, & Maria ſorore, quæ etiã dimiſit regimen Flandriæ. Summus Pont. die uigeſima Decembris creauit quoq; cardinales Antonium Capocidam Rom. Ioannem Croperium Germanum, Ioannem Ricemanũ Gallũ, Ioannem Saliceum Hiſpanum, Scipionem Recheidam Siculum, Diomedem Caraffam Neapolitanum, & Bernardinum Scottum Sabinenſem, & tranſmiſit legatos in Galliam Belgicam ad Carolum, & Celticam ad Henricum ibi

Regem pro diſcordia inter eos ſedanda. In Italia ꝑ menſem apparuit ſtella crinita ualdè horribilis, & pallida cum radijs auro ſimilibus à Meridie uerſus Septemptrionem, & mox ſucceſſit calor ingens, & multæ, & diutinæ pluuiæ ceciderunt, & in Norico, Sueuia, & Boemia tam uehemẽs exorta eſt uentorũ turbo, cum multis fulguribus ignitis in aere, ut eorum impetu multa fuerũt proſtrata ædificia, & arbores radicitus euulſæ, & in partibus montanis Auguſtæ ex cœlo aperto uiſæ ſunt in aere multę flãmæ exire, & ex terræ motu Byzantij multa ædificia corruerunt, & poſt triduũ ſtella ſummi ſplendoris, & magnitudinis inuſitatæ propè lunam uiſa fuit, quæ ob acumen ſui luminis conſpici nõ poterat, & in agro Bitucis oppido Germaniæ poſt grandinem, & fulmina ingentia uiſæ ſunt in aere cõcurrere inuicem acies armatorum, & auditi tubarum, & tympanorum ſonitus eos ad pugnã incitandum. Io. Carolus Afaytatus ſuprẽmi nominis inter negotiatores Europæ Antuuerpiæ Morinorum ex Gallia Belgica, dum ibi reſideret, obijt dimiſſis poſt ſe immenſis opibus, & Fortunius eius agnatus excellẽs theologus, phyloſophus, phyſicus, & aſtronomus dum eſſet Londini in Anglia annorũ quadraginta quinq; dimiſſo poſt ſe libello aſtronomico, & ſi diutius uixiſſet multa alia opera in eis ſcientijs reliquiſſet, & Antonius maria Auguſtus ſcriba Reipub. Cremonẽſis nulli ſecundus proſa, & carmine in quibus multa compoſuit non impreſſa, die ſecunda Decembris Cremonenſes obierunt.

Anno proximo Reges Gallorum, & Hiſpanorum, dum uiguiſſet bellum inter eos per quinquẽnium exhortante ſummo Pont. factis inducijs conuenerunt tractare, num inter eos locus eſſe poſſet paci autoribus Polo cardinale, & Regina Maria Angliæ eis, & pręſule Vinceſtrę, & ſupremo

mo quęſtore,& duobus alijs proceribus Anglicis ꝓ Rege Hiſpaniarum cōuentis in unum ad Giauarinum unà cum cardinale Lothoringiæ, & pręſulibus Aureliēſiū,& Diuiduri, ac Memorantio, & Albaſpina ſcriba ſupremo Regis Gallorum pro eo, ac pręſule Alexiæ, & duce Medioli pro Cęſare, & per Cardinalem,& Reginam facta propoſitione, ut Iſabella primogenita Regis Gallorū nupta Carolo primogenito Regis Hiſpaniarū ſibi dimiſſo dominio Mediolani, & Regi Gallorum comitatu Caroloini loco Teroanæ, & propugnaculo Montilij demoliendo unà cum arce Monteniæ luri,uel Damuillæ arbitrio Regis Gallorū, uel omnibus reſeruatis Synodo generali per ipſam decidēdis interim dimiſſis Emanueli Filimberto quibuſcunq; occupatis per Gallos, ex eius Ducatu Sabaudiæ, ac principatu Galliæ ſubalpinæ pręter arces ducta per eū uxore Margarita ſorore Regis Gallorum, & cum agentibus ſuis hæc offerentibus facere, etiam reſtitutis Duci Octauio Farneſio Placentia, & alijs ibi occupatis per Cęſarianos ex eius Ducatu,& alijs controuerſijs remiſſis etiā ſynodo per eam decidendis,cum ob id cōpoſitioni locus eſſe non potuiſſet Galli adhuc curſitarunt,& diripuerunt,ac ferro, & igne diruerunt Picardiā, Cęſarianiſq; principe Aurentiorum duce eis reſiſtētibus ope, & annona Marie burgo per Gallos datis ibi, ac alibi in ea regione comiſſis utrinq; leuibus pręlijs, in quibus multi occubuerunt, mox ipſi,& Cęſariani iuerunt ad ſtatiua, & deinde fecerunt inducias per annos quinq; die quinta Februarij ad pagum Vacellæ apud Camariacū Burgondiæ Gaſpare regulo Caſtulonis, & Carolo principe Aurentiorum pro Rege Hiſpaniæ procurantibus. Carolus Cęſar cum Maria, & Eleonora ſororibus profectus Selimburgū Selandiæ, & ibi die prima Septembris diplomate dimiſſo iure imperij Ferdinando

fratri

fratri illinc traiecit cum eius ſororibus in Hiſpaniā; & ibi ingreſſus zenobium diui Iuſti religioſorum Heremitarum diui Hieronymi uacauit cōtēplationi diuinæ. De menſe Martij cometes horribilis apparuit per multas hebdemodas. Summus Pont. Chriſtophoro Mandrūcio Cardinale, & epiſcopo Tridentino Vicario Regio in dominio Mediolani, ut Regem Hiſpaniarum exueret Regno Neapolitano percuſſo in eum fœdere cum Rege Gallorum ſibi per eum promiſsis ad illud uindicandum octo millibus pedeſtribus, & ſex centum equeſtribus, & iuſſu ipſius carceratis Carcislao de Vechia legato, Io. Antonio Taſſo Magiſtro Tabellariorum Regis Hiſpaniarum, Camillo Columna, & Iuliano Cæſarino ſequeutibus eius partes, & Aſcanio Maria Sfortia Cardinale, & Quæſtore Apoſtolico unà cum Latino Volaterano eius ſcriba à ſecretis per Carolum eius fratrem receptis ex claſſe Gallica, quæ erat in portu Hoſtiæ duabus triremibus ſibi per Gallos, dum eſſet cum eis Maſsiliæ, adeptis, & ex iuſſu Summ. Pont. penes Gallos dimiſsis auxilio eorum Regis mouit bellum Columnenſibus, eis, & ipſorum fautoribus, & auxiliatoribus excommunicatis, & ad eius ſtypendium conductis Iulio, Camillo, Frāciſco, & Paulo Vrſinis, & Aſcanio della Corna, Antonio Torclado, & ex eis conſtituto duce ſupremo Iulio, & Aſcanio Locumtenente Antonij nepotis ſui exuit Marcum Antoninm Columnam dominio Paleani, & alijs, quæ habebat in Latio, & Paliani nepote ſuum conſtituit Ducem, & eius filium Marchione Cauarum die decima ſeptima Maij, & Antonium alterum nepotem Comitem Balnei, & Marchionem Montis Belli. Et dum Aſcanius Corna ei exoſus ab ipſo timens aufugiſſet Neapolim, iuſsit carcerari Angelum fratrem Cardinalem, & Cæſarem nepotem ipſius, & dum Strocius profectus Pa

leanum

Ieanum illud intenderet munire propugnaculis, & Dux Aduæ Prorex Neapolis timens, ne quid aduerſus regnum Neapolitanum innouaretur, ut rumor erat, coactis ſeptẽ millibus Italis ſub Veſpeſiano Gonzaga, tribus millibus Hiſpanis ſub Garſia Toletano, quatuor centum equeſtribus ſub Marco Antonio Columna, & mille tercentum uelitibus ſub Cõ. Populi eos duodecim tormentis bellicis ad principium Septembris tranſiſſet in Latium, & ibi occupato ponte Corui redigiſſet in ſui poteſtatem Verulas, Boudas, Froſſinum, ac Ananiam ea expugnata. Summus Pont. habitis à Rege Gallorum ex Corſica bis millibus ducentum Guaſconis, & aliјs mille ex Monte Caluo, & ex Ducatu Vrbini mille quinque centum Italis ſub Aurelio Fulgoſio, tercentum Germanis, & nonnullis cohortibus Italorum profectis Romam ad eius pręſidium, & ꝑ ibi incolas Alexãdro Columna duce aſſumptis armis ad ipſius defenſionem iuſſit pręſidijs congruis muniri Bononiam, & alia municipia ad fines Latij, et alibi in dominio eccleſiæ aduerſus Hiſpanienſes. Et dum, et ipſi redigiſſent in ſui poteſtatem Neptunum, et alia uſque Marinum, ac Hoſtiam die decima octaua Septembris ꝑ Ducem Somæ profectum duabus cohortibus Guaſconum, et nonnullis turmis equeſtrium Pitilianum, ut illinc expelleret Hiſpanos ibi ad prę ſidiũ degentes, reliqui Pontificij tranſmiſſis ad eorum auxiliũ per Regem Gallorum ex Gallia tranſalpina duodecim triremibus appulſis in portum ueterem, et inde conductis per Strocium Neptunum cum nõnullis copijs, illud obſederunt, ac oppugnarunt, ac tentarunt occupare Moreto Calabro ibi duce ad pręſidium, et cum Hiſpanienſes illuc ad auxilium properaſſent, et oppugnaſſent arcem Hoſtiæ, ad cuius pręſidiũ erat Horatius Sbirrus dux Romanus ſeptuaginta militibus. Et Strocio multis

tis copijs ad Vrbem ueterem profecto ibi utrinq; cõmiſſa pugna ex Cęſarianis centum, Hiſpani occubuerũt Veſpeſiano Gonzaga, et plurib. alijs Italis uulneratis, ex quibus multi perierunt. Et Dux Aluæ ſibi data ſpe per Pontificios pacis, pro ea tractanda expectato ad Critam ferratã iuxta ordinem ſecum datũ cardinale Caraffa, et nec profecto, deluſus proſequendo bellum cępit Tybur, ad cuius prętidium erat Franciſcus Vrſinus quatuor centum pedeſtribus, et mox ad eius prętidium acceſſit Montuchius ſeptem centum Guaſconis, habito delectu aliorum militum per Baldeſarem Rorgonum, Lucium Vitelium, Bruneriũ Vapoſchium ex Foro Pompilij, et Antonium Caraffam duces pontificios, & Roma munita per Alexandrum Columnam ſeptem millibus Italis, Guaſconis, & Germanis, & totidem Romanis, cum Hiſpanienſes enrſitaſſent, ac diripuiſſent uſq; Romam, & Pontificij forent oppreſſi graui inopia omnium rerum uigente hyeme, Summus Pont. expectatis in auxilium alijs bis millibus Guaſconis, ſex millibus Eluetijs pedeſtribus, & octo centum equeſtribus, & mille uelitibus ex Gallia tranſalpina per ibi Regem deſtinatis ſub Franciſco principe Guiniſano, & tentata ſocietate Venetorum, & nec habita die uigeſima octaua Octobris fecit inducias cum Regijs ſe interponentibus Cardinalibus Sanctæ Floris, & Sancti Iacobi, eo cardinale Sancti Iacobi tranſmiſſo per ſumm. Pont. ad Ducem Aluæ Ananiam, & per eum ad ſummum Pont. Romam Franciſco Pacecco etiam cardinale, mox in unum conuentis ad Critam ferratam, Hiſpanienſes pedem retulerunt Tybur.
Et Rex Hiſpaniarum recepit in ſui gratiam Octauium Farneſiũ ſibi reſtitutis Placentia, & alijs, quæ ex ipſo Ducatu peruenerant in Carolum Cæſarem patrem, ac conceſſit Alexandro fratri ſuo abbatiam Morealis in Sicilia. Cre-

monæ

monæ ex ordine Chriſtophori Mandrucij cardinalis Tridentini Regij Vicarij in dominio Mediolani, & pro exequutione litterarum Regis Hiſpaniæ diei duodecimi Nouembris factæ fuerunt effoſſiones extra ipſam à porta diui Michaelis, & propugnaculo ibi erecto ferè uſque ad arcem ſuper ſolo priuato pro ea amplianda, & munienda uallis, & mœnijs, & alijs propugnaculis lapideis, ſed mox permiſſæ interdiu tranſire in uacuum.

Anno ſequẽte Ludouico Mazenta I. C. Mediolanenſe, & Cæs. Sen. Cremonæ prętore Rex Gallorum poſtpoſitis inducijs, quæ erant inter eum, ac Regem Hiſpaniæ indignatus in eum ipſum incuſando ſibi fidem non ſeruaſſe, tentata per eum furtim occupatione urbium Mediomatricum Lothoringiæ, ac Burdigalliæ in Burgundia, cũ ibi, ac in Flandria ꝓpugnaculis, & Montis Altini, ac Groſetti in Hetruria moto bello Summ. Pont. in eius auxilium ex Gallia tranſalpina tranſmiſit in Italiam ſub Franciſco principe Guiniſano Eluetiorum octo millia, & Guaſconorum quatuor millia pedeſtriũ, ſex centum equeſtribus, & mille ducentum uelitibus, qui cum perueniſſent in Galliã ſubalpinam, ibi occuparunt, ac diripuerunt, & mœnijs nudarunt Valentiam Regis Hiſpaniæ, & progreſſi in agrum Regienſem ditionis Ducis Ferrariæ ibi ſecum coniunxerunt ſex millia pedeſtrium, ducentum equeſtribus, & ſex centum uelitibus per Ducem conſcripta ad ſui ſtypendium, & cum Chriſtophorus Mandrucius Cardinalis, & prorex in dominio Mediolani conſcriptis quinq; millib. Italis, & Dux Florentiæ alijs copijs militaribus ab illis timentes muniuiſſent prę ſidijs ciuitates, & alia loca dominij Mediolanenſis, ac ducatus Florentiæ, & per Carolum Caraffam cardinalem ex urbe profectum Regium ad Ducem Ferrariæ, & principem Guiniſanum, & alios eorum 1557

Vu conſul-

conſultores in re bellica habitis ibi comitijs, quibus propoſuiſſent, antequam progrederentur, dominium Mediolani ſuppeditare, hac ommiſſa deliberatione properarunt in Latium. Et cũ Hiſpanienſes ſub duce Aluæ ibi in unũ coacti tranſmiſſis nonnullis cohortibus ad pręſidiũ Ciuitellæ ſub comite Sanctæ Floris eis occurriſſent, ſecũ coniunctis ex Pontificijs ibi quatuor millibus pedeſtribus, & non nullis turmis equeſtrium ſub Antonio Caraffa irrumperunt Apruciũ, & ibi direpto campo, & occupato Trano regreſſi ſunt Latium, & cum ad opem Hiſpanienſiũ ex Latio applicuiſſent illuc nonnullæ copiæ Germanorũ, & ex eis ſeptem cohortes tranſmiſſæ fuiſſent ad pręſidiũ oppidi Florentini, receperunt Pipernum, & multa alia ibi Bonifacio Com. Sarmonete duce, & Gallianum, & Zaccarolum Sarra Columna, & Cintio Capiſucco eorum copijs, dum uoluiſſent progredi, profligatis per Hiſpanienſes Pompeo Columna duce utrinq; cõmiſſo pręlio, in quo multi fuerunt occiſi, & Tybur, & Montem Fortinum dimiſſum per Franciſcum Branchatium, quod direptum, & combuſtum fuit, ac Neptunum ſex centum Italis, & Guaſconis pedeſtribus illuc profectis Duce Paliani, & Strocio ductoribus, & Marinum, Fraſcatum, Critam Ferratam, Gandulphum, Barigelatam, & oppidum Sancti Angeli, & inter Lucium Vrſinum, eiuſq; copias, & Mar. Antonium, & Pompeum Columnenſes, eorumq; aties conſertis manibus, ipſoq; profligato, ac repulſo, & per Franciſcum Columnam multis quoq; locis expugnatis, ac direptis expugnarunt, ac diripuerunt die quartadecima Februarij uicũ Varonis, ibi ducentum Hiſpanis, qui illic erant ad pręſidium, & multis alijs occiſis, & multis alijs captiuatis, & mox obſederunt Ciuitellam Hiſpaniẽſibus adhuc tenentibus Ananiam, Freſulonum, Montem fortinum, Ganazanum

num, Sublacum, & multa alia ex Latio. Et ſumm. Pont. indignatus in Regem Hiſpaniæ legatum, quem penes eũ habebat, reuocauit Romam. Et in Ducem Octauium Farneſium, quia eo inuito ipſi adhęſerat, deſtinauit comitem Antonium de Tolentino ad occupandum Caſtrum, & Adrianum Balionũ Velitras inde reuocato Romã Duce Somæ, & Franciſcum Vrſinum Tybur, & mox Monucum Gallum, & dum diffiſi illud, quod eſſet munitiſſimũ, tueri, dimiſiſſent, deſtinauit Vrſinum ad Vicum Varonis, & cũ Hiſpanienſes eo, ac Tybure cum toto dominio Columnenſium receptis incurſaſſent uſq; Romam, Summ. Pont. requiſitis alijs copijs militaribus à Rege Gallorum, & à Venetis, & habitis turmis Regijs, quæ erant Parmæ, & Mirandulæ, & conductis ad ſui ſtypendium Iulio Vitelio filio Alexandri, Baldeſare Ronghono, & Brunorio Ciriaboſco ex Foro Pompilij in unum coactis Romæ ſeptem millibus pedeſtribus, & totidẽ alijs Romæ duerſus Hiſpanienſes. Et dum Antonius Caraffa tribus millibus pedeſtribus ſtypendiarijs, & nõnullis euocatis, & aliquibus turmis profectus Aſianum inde fines regni Neapolitani incurſando eos infeſtaret, & copiæ pontificiæ, quæ Romæ erant, inde intenderent erumpere aduerſus Hiſpanienſes, ipſi ſecum iunctis bis millibus pedeſtribus, & turmis equeſtribus aduerſus pontificios arma pararunt, & dum Romani in Guaſconos, qui cum eis non ſolueretur ſtypendium, ſiniſtrè Romæ ſe gerebant, illic arma aſſumpſiſſent, & eis, qui ducebãtur ꝑ Caraffam Lofredus rector Aluiani occurriſſet, ex Hiſpanienſib. octo millia Italorum, ſex millia Germanorum, & totidem Hiſpanorum pedeſtrium, bis millibus equeſtribus iuerunt ad auxilium Ciuitellæ, quæ ob ſidebatur ꝑ pontificios, & eis occurrentibus turmis Gallorum duce Scipiero inter eas, ac quinq; centum uelites

ſub Com. Sanctæ Floris, & cohortes Hiſpanorum Garſia duce factum fuit leue prelium pari marte, & per Hiſpanos capta, & direpta Iulia noua ad medium menſis Martij, & ſuperuentis ad opem Hiſpanienſium ſex millibus Germanis ductis per Doriam ſuper claſſe, & ex eis tribus millib. progreſſis in Latium, & ibi iunctis ſecum quatuor cētum pedeſtribus, & quinquaginta equeſtribus Italis, & copijs Marci Antonij Columnæ, & apud pontem Sarli facto leui prelio per turmas, & cohortes Pompei Columnæ cū alijs pontificijs Leonardo de Rupere duce eis ꝓfligatis, & Leonardo captiuato, & receptis per Marcum Antoniū oppido uallis Montalij, eoq; direpto, & combuſto, & oppido Preneſtino etiam direpto Matheo Stendardo ibi rectore, & ad eius auxilium profectis mille octo cētum Germanis, & mille ducētum Hiſpanis cum duabus turmis equeſtriū, & ſummi Pont. Romam mille quinq; centum Eluetijs, & per Columnam firmatis caſtris inter Signiam, & Paleanū, & cum ad Paleani auxilium ex Eluetijs, & Italis quatuor millia cum nōnullis turmis ex urbe ſub Iulio Vrſino tranſirent, eisq; occurriſſet Colūna aliquib. copijs, & utrinq; commiſſa pugna ipſos, ad quos prius inclinarat uictoria, ꝓfligaſſet uulnerato, & captiuato Vrſino cū alijs quatuor centum, & occiſis centum uiginti ex eis, & per ipſos poſt ſe dimiſſis ſeptem ſignis militaribus, & ex Columnenſib. triginta interēptis, & multis alijs uulneratis, & Flaminio egreſſo Palianum nonnullis copijs per eas, ex Germanis ibi ad obſidionem degentibus occiſis circiter ſexaginta, & nonnullis armentis interceptis, & ductis intus Paleanū Columna eius copijs Signia expugnata, & direpta pleriſq; militibus occiſis, eis admotis Paleano illud obſedit, & dū Galli pedem retuliſſent Firmum, & Aſculum, & ex eis, cū Hiſpanienſes mouiſſent bellum Duci Ferrariæ ad eius ſub

ſidium

ſidium nonnullę cohortes iuiſſent, & nonnullę, aliæ, dum timeretur, ne Dux Florentiæ, cui Rex Hiſpaniæ dimiſerat Senas, obſideret Montem Altinum illuc ad præſidium properaſſent, Summ. Pont. Ducem Guiniſanum ad ſe uocauit Romã, qui illuc unà cum Caraffa die ſecunda Maij profectus fuit, & cum Hiſpanienſes ſuperuentis in eorum auxiliũ tribus millibus Hiſpanis ex Hiſpania, & alijs mille ex Sicilia, & per eos dimiſſis Italis, & expugnatis Aregnano, & Felignano, Aregnanoq; direpto, combuſto, mænijsq; nudato, & etiam recepto Malignano irent obſeſſum Aſculum ibi ad præſidium ducibus Ioanne Antonio Toraldo, & Scipiero, & ibi cõmiſſa alia pugna inter Hiſpanos, & Guaſconos, in qua utrinq; occubuerint ciriciter octuaginta, & plures remanſerunt uulnerati, & Guaſconi, qui erant pauciores, ſuccubuerunt, ſe coniunxiſſent Columnenſibus, & claſſis Neapolitana curſitaret, ac diriperet littora dominij Eccleſiaſtici, & Hiſpanienſes, & Columnenſes tentata occupatione Romæ pedem retuliſſent Columnam, ſummus Pont. ſe interponentibus Venetis in gratiam Regis Hiſpaniæ, ac Cardinale Sanctæ Floris, & Vitelotio Vitelio poſt grauia damna illata, multa incendia cõmiſſa, & leuia prælia facta per eius copias, & Hiſpanienſes plurimorum utrinq; cęde in Latio, & dum ibi incolæ fame opprimerentur, motus eorum calamitate iniuit pacem cum Rege Hiſpaniæ die quarta decima Septembris, utrinq; captiuis dimiſſis, & quibuscunq; occupatis ex dominio eccleſiaſtico per Hiſpanienſes reſtitutis eccleſiæ, ac ducibus, & militibus, qui hincinde militarant, data uenia, reſtitutisq; bonis Mar. Antonio Columnæ, & Aſcanio Cornio, eis, ac Comite Balnei non tamen receptis in ſui gratiam, præter Palianum ſequeſtratum ſub cuſtodia Io. Bernardini Carboni utrinq; electi, & data fide per

Sum. Pont. dimittendi partes Gallorum Regis, & eius iuſſu dimiſſis ex carcere Camillo Columna, ac uxore, & fratre præſule, & Iuliano Cæſarino, & alijs ſequentibus partes Regis Hiſpaniæ, quos, ut prefertur, carcerari fecerat. Et Galli in Picardia coacti in unum ex pręſidijs, quæ ibi erant, nocte diei ſexti Februarij inuaſerunt, ac tentarunt dolo occupare Aſeburgum, & inde irrumpẽtes comitatũ Atrebatum, illic occuparunt, ac diripuerunt ac combuſſerunt Lanceum, & Hiſpanienſibus arreptis armis per eos ſibi reſiſtentibus, ulterius non fuerunt progreſſi: ſed in Gallia ſubalpina ex Gallis quindecim millia pedeſtrium & equeſtrium mille Briſacco duce de menſe Aprilis ualle Fenaria occupãta, illinc dolo eductis Hiſpanis ad eius pręſidium degentibus, & pleriſq; occiſis euerſa, unà cum Claraſcho obſederunt Cunium, & cui, dum ex Hiſpanienſibus, ſeptem millia pedeſtriũ, quinq; centum equeſtribus Marchione Piſcariæ ductore uoluerint opitulari eorũ parte ſubſiſtente Cunij, ipſis occurrerunt apud Foſſanum, & ibi facta utrinq; pugna eos profligarunt ipſorũ equeſtribus tum occiſis, tum captiuatis, & alijs aufugientibus Foſſanum die uigeſimaoctaua Iunij, & inde Haſtam, & ad eorum ſubſidium, Cardinalis Tridentinus Vicarius Regius in dominio Mediolani coactis raptim ibi ſtypendiarijs, & alijs octo millibus euocatis aduerſus illos ſe accinxit inter Piſcarium, & regulum Reumagum Gallum, & Georgium Marinquem Hiſpanum, & procerem Vaſonium etiam Gallum, & procerem Milortum, & Auillam comiſſo tunc ex pacto equeſtre, & ſingulari certamine lanceis, & Reumago uulnerato ꝑ Piſcarium in brachio, Vaſonio per Marinquẽ in latere, & occiſo, & Anuilla per Milortum in femore equo Milorti uulnerato, & alios Hiſpaniẽſes, & Gallos etiã equeſtres diebus ſequentibus

diuerſo

diuerſo marte uirtutis in armis oſtendendę gratia : Et Dux Ferrariæ concepta ſuſpitione per eum in Sigiſmondũ Eſtenſem,& Corrigienses,qui recepiſſét in eorũ locis nonnullas Choortes Hiſpanorum, moto eis bello exuit Eſtẽſem oppido Sancti Martini,& Corrigiẽſes Corrigio, ac occupauit Nubilariã, & Roiũ,& obsedit Guardaſtallũ, & Marchione Piscariæ illuc profecto,& per eũ,& Ducem Parmæ,& Placentiæ coactis copijs mlitaribus, quibus ei mouerent bellum,oppugnauit, & dum ad ibi auxilium ſuperuenirent, ad impediendum earum acceſsum, motis caſtris & deſtinata claſſe Fluuiatili in eas, inter ipſas, ac suas comiſso pręlio in Flumine Padi, in quo multi occubuerunt, illinc abijt & Dux Parmæ iuſſu Regis Hiſpanię aduersus eum bello proſecuto ipſius copijs, ac Hispanorũ ingreſſus agros Mutinensium, ac Regiensium ibi incolis graue damnum intulit. Et Rex Hiſpaniæ dimiſsis Senis unà cũ toto earũ dominio præter Vrbitellum, ac portum Herculis Duci Florentiæ, ab eo habita multa pęcuniarum ſumma, coacto exercitu triginta millium pedeſtrium, & duodecim millium equeſtriũ, tẽtataq; occupatione Roncaroli, ac recuperatione Burgi Mariæ Henrinco, ac Herneſto Prouincenſibus, ac Geldrenſe Ducibus, & Comitibus Agamõtis, Orni, Masfeldi,& Opiani, ac plurimis alijs Proceribus, ductoribus,& eorum omnium ſupremo Præfecto Philimberto Duce Allobragum comiſſo prælio per eius exercitum cum Gallis apud Roncanicum pari marte obſedit Ghiſam, & cum Rex Gallorum, ſibi etiam indicto bello per Reginam Angliæ eius claſſe curſitante, & depopulante littora Normandiæ, adunatis decem,& octo millibus pedeſtribus, & octo millibus equeſtribus eis occurriſſet, Hiſpanienſes dimiſſa Ghiſa ſecum coniunctis nouem millibus pedeſtribus,& bis millibus equeſtribus An-

glicis per ipſorum Reginam ad opem Philippi coniugis ſui deſtinatis obſederunt Fanum Sancti Quintini olim Auguſtam Veremondaorum nuncupatam, Philippo ipſo ex Anglia profecto Bruſſellas, & dum ex Gallis uiginti millia pedeſtrium, & undecim millia equeſtrium coadunata ad oppidum ferè Aerıea Memorantio duce uoluiſſent ei, ac Gallis ibi obſeſſis Bruillo, ac Satilione Proceribus ducibus opem, & annonam ferre, ex conſilio Comitis Agamoni, eoq; bis millibus equeſtribus Sequanis, & Hiſpanis, ac Hernefle, & Henrinco Ducibus Seuſionum bis millibus quinq; centum, & octo centum Ferrarolis Maſfeldi Comite, & mille Menapijs Comite Orni ducibus, & alijs ſeptem millibus pedeſtribus ſub alijs ducibus, quatuordecim tormentis bellicis occurrentibus Gallis ad flumen Somæ propinquum Fano Sancti Quintini die decima Auguſti utrinq; facto conflictu fuſis Gallis ex eis occiſis circiter ſex millibus unà cum Ioanne Borbonio, & Angiano, & plurimis alijs proceribus, regulis, ductoribus, & tribunis, & multis alijs captiuatis unà cum Ludouico Gonzagha ex Principibus Mantuæ, uexillis quinquaginta pedeſtrium, & decem, & octo equeſtrium, & tormentis bellicis currulibus uiginti, & decem muralibus, & curribus annona onuſtis, & impedimentis bellicis cum multo numero equorum poſt ſe dimiſſis, Hiſpanienſes eis potiti prçualuerunt ex ipſis tantum deſyderatis circiter mille tercentum cum Bonicotto Hiſpano magiſtro caſtrorum, Masfeldi Comite in femore, & Sandeo in genu uulneratis cum duobus alijs proceribus Germanis, & reliquis Gallis inde pedem referentibus ad prçſidium locorum ſibi ſuppoſitorum Namurtij Duce eos ducente, regulis Dandaloſi, & Sancti Remigij pluribus alijs proceribus, ac ducibus ingreſſis Fanũ Sãcti Quintini quinq; millibus

bus ſtypendiarijs, illuc profecti illud oppugnarunt, & ibi inter illic obſeſſos, ac eos factis multis leuibus prælijs, in quibus multi ocubuerint, eiusq; mænijs pluribus in locis quaſsatis, ac apertis tormentis bellicis redigerunt in ſui poteſtatem die uigeſima ſeptima Augusti, ac diripuerunt ſaluis templis, & mulieribus, & earum pudicitia ſeruata, ac ſenibus, & pueris ex edicto Philippi Regis illuc profecti publicato, eiusq; iuſſu ipsis mulieribus, ſenibus, & pueris, ac omni imbelle turba curribus impoſitis in Gallię oppida ibi propinqua traductis, & Germanis qui erãt ad eius præſidium dimiſſis incolumibus ſingulo eorum donato aureo pro uiatico, ibi captiuatis eis Regulis Dandaloſi, & ſancti Remigij Amyrata, ac filio Memorantij cum multis alijs regulis, principibus, & tribunis, ac militibus, & multis alijs occiſis, & mox receperunt Caſteletum illuc profecto ad præſidium regulo Solignachi, & dimiſsis Anglis redire domum iluc reuocatis per eorum Reginam timentem Anglię fines infeſtari per Scottos ſe accingentes ad arma aduerſus Anglos, & ſedata diſcordia inter Germanos, & Hispanos orta ob Gallos, quos captiuarant expugnarunt Hunum die decima ſeptima ſeptẽbris, ubi erant ad præſidium reguli Sepulſij, & Elli & mox receptis multis alijs locis in ea regione, & rurſus cõmiſso prælio inter eos, ac Gallos apud Secuſium, in quo multi etiam utrinq; occubuerunt, & Galli pręualuerunt, & in eorum auxiliũ ſuperuentis decem millibus Heluetijs, & totidem Germanis, & ex Italia principe Guiniſano exercitu, qui ibi ſibi ſuperfuerat, & Principe Omalę turmis equeſtribus, & multis Germanis ab exercitu Hiſpanienſe ob ſtypendium ſibi non ſolutum in caſtra Gallorum profectis, & decem millibus ex eis in caſtra Hiſpanienſium per regionem Secuſiatorũ Galliæ ibi per Gallos, ac Eluetios illuc ad præſidium degentes, eo ire prohi-

prohibitis, & cum Hiſpanienſes eſſent impares Gallis, & ſuperueniſſet hyems, uigeretq; aeris intemperies, uterq; exercitus iuit ad hyberna, Gallorũ duce Principe Guiniſano ad principium Nouembris: Ferdinandus Auſtriacus per Carolum fratrem tranſmiſſis legatis Gulielmo Principe Aurentiorum, Georgio Verualio, & Sigſmondo Alerio die uigeſima quarta Februarij ad electores, ut Imperio, per ipſum dimiſſo Ferdinando, ipſum inſignirent eius corona, per eos, & multos alios Principes Germanos congregatos apud Francumfordium die tertia decima Martij fuit confirmatus, & coronatus, & mox ſecum profectus Antobrigam ibi ad principium Octobris ad tollendas hæreſes religionis Chriſtianę cum eis habuit comitia. In Gallia Ciſalpina q̃plurimi oppreſſi fuerunt inſolita capitis grauedine cum febre cauſata ex repentina aeris frigiditate poſt grauem æſtum, & mox ſequuta ſolita aeris tẽperie ex eis multi perierũt, & Thyberis Romæ die quinta decima Septembris prętermodum illico aquis auctis illam inundauit, & ibi demolitis duobus pontibus, grauiq; illato damno ferè ſtatim relapſus fuit in alueum ſuum: & Padus, & alia flumina ualde creuerunt, & graue damnum aquis ſuis intulerunt, Florentiæ nocte ex incremento Arni nonnullis ibi templis, & ędificijs ſolo æquatis unà cum quatuor pontibus, & in Sicilia, & Aquitania.

1558 Anno ſequuto Galli duce ſupremo principe Guiniſano cũ quo erant Reguli à Thermis, Omalę, & Grandimontis, & Petrus Strocius die prima Ianuarij obſederũt Caleſiũ Morinorum iuxta mare in Picardia olim, & die tertia Auguſti 1347. Gallis Philippo eorum Rege per Anglos Odoardo ipſorũ Rege poſtq̃ illud anno obſediſſent, adeptũ, & expugnatis propugnaculis ibi erectis ad eius defenſionẽ per Anglos illud tenentes, ac quaſſatis, & apertis eius

męnijs

mænijs à tormentis bellicis plurimis in locis compulerunt in ſui poteſtatem Anglis, qui ibi erant ad pręſidiũ dimiſſis incolumibus præter eorum ducem ſupremum, unà cum alijs quinquaginta ex ſuis primoribus, quos Galli penes ſe tenuerunt captiuatos, die octaua Ianuarij, & die uigeſima tertia ſequentes uictoriam ceperunt, ac demoliti ſunt oppidum Chines illinc egreſsis nouem centum militibus cũ ſuo duce, iam alijs quatuor centũ occiſis, & deinde receperũt oppidum Nanes, illic ducibus captiuatis, & multa alia, quæ ibi occupabant Angli, cum tormentis bellicis ſex centũ, ac multa bellicę materiei, & annonę copia ſũma cum fælicitate, & Rex eorum conuocatis multis prælatis, ac omnibus proceribus, & legatis Ciuitatũ totius Galliæ in Ciuitatem Pariſij, & ibi habitis comitijs pro tuendo, & cõſeruãdo illic Regno ſuo, & ab ibi incolis, & eccleſiaſticis habita multa pęcuniarum ſumma iuſsit haberi delectum Germanorum, Eluetiorum, & Guaſconorum, & Maria Stuarda Regina Scotorum die uigeſima quarta Aprilis ibi deſponſata per Franciſcum primogenitum ſuum Delphinum inde abijt Caleſium, & ibi conſtituit rectorem Bernardinũ Principẽ à Thermis, & ex eius exercitu Gallorũ pedeſtriũ ſeptem milliũ, mille quinq; centum equeſtribus ſecũ iũctis alijs pedeſtribus tredecim millibus ſub Rõcadolpho, Recolcho, Leneburgo filio Reiburgi, & quatuor millibus quinq; centum equeſtribus ſub filio Ducis Leneburgi, & Reimbergo Locumtenente unius ex filijs Lantegrauij Heſiæ, Germanis omniũ duce ſupremo Guiniſano de menſe Iunij obſederunt, & die quinta oppugnarunt, & uigeſima ſecunda redegerunt in ſui poteſtatẽ Theumuillam in Lothoringia ibi factis multis prælijs cũ Hiſpanis, & Burgondionibus, qui erant ad eius præſidiũ Comite Orni, & Codarobba ducibus, in quibus Petrus Stro-

cius

cius Florentinus dux impigerimus Gallorũ Regis,ac multi alij Proceres,& milites utrinq;occubuerunt,& mox per eos capto, ac mænijs nudato Arlumno, & receptis Villamonte, Chigno,&; Ruſignolo obſederunt,ac oppugnarũt Lucemburgum Principe Masfeldi, & Comite Orni ducibus,& ex eis,qui erant ad præſidium Caleſij quinq; centũ equeſtres cum quatuordecim cohortibus illud egreſſi, & ſecum coniunctis ſex millibus Germanis cum tribus turmis Scottorum Principe à Thermis ductore iuerunt Gra-ualinum Picardiæ,&illuc propè occupatis nonnullis locis ipſum obſederunt,& ad eius auxiliũ profectis quindecim millibus pedeſtribus,& bis millibus quinq; centum equeſtribus Co. Agamone ductore,& factis utrinq; ibi nonnullis leuibus prælijs Galli noſcentes ſe impares hoſtibus pedem retulerunt,& Hiſpanienſes ſuperuentis in eorum auxilium nauibus Anglicis illic in mare propinquum, & in ipſos facto impetu die tertia decima Iulij cõmiſſa pugna illos profligarũt uulnerato, & captiuato Principe à Thermis unà cum Amboſio, & Sinaponte,& Villabono proceribus,& multis alijs ducibus, & militibus, occiſisq; circiter millibus quinq; centum, et multis alijs ſubmerſis in flumine ibi propinquo, dum aufugerent, & plurimis uulneratis, & ex Hiſpanienſibus circiter quinquecentũ deſyderatis:Et Princeps Guiniſanus hac audita ſtrage ex Lothoringia exercitu, quem illic habebat,in Picardiam tranſiuit, & ad finem Iulij aduerſus illos, & apud Pirapontem caſtra firmauit, illuc tunc appulſo in ſui ſubſidium Gulielmo ex ducibus Sanſoniæ bis millibus equeſtribus,& decẽ cohortibus Germanorum ſub Iacobo Anſimburgo, & coniuncto ſuo exercitui, in quo habuit octo millia equeſtrium, & ſupra uiginti millia pedeſtrium ex Germanis, & Eluetijs, & alij Galli duce Namurtij ductore expugnarunt

runt Herbamontem, & multa alia cæperunt ex Ducatu Lucimburgi, ex quibus aliqua Hiſpanienſes dimiſſerunt, & ſuperuentis pluuijs Galli non fuerunt progreſſi, & claſſe Anglica nauium ſexaginta Milordo Chitono præfecto ingreſſa mare Normandicum ibi littora infeſtante, & cũ Dux Baleoni illuc eius copijs in ſui auxiliũ profectus fuiſſet, illinc abeunte, & mox Flaminga ſeptuaginta nauium Præſule Vachanio rectore illuc appulſa, & ex ea egreſſis militibus in littora Britaniæ, & per eos occupato, direpto, & combuſto Cõqueſto, illisq; progredientibus occurrentibus regulo Creſcemontis ibi rectore ſex millibus armatis illic coactis, et regulo Tampes Britaniæ multis alijs copijs pedeſtribus, ac equeſtribus per eum coactis inde pedem referentibus ad eorum claſſem, & illinc ſuper ea domum reuerſis multa præda. Et Reges Hiſpanorum, & Gallorum mox inclinarũt ad pacem, dum Rex Hiſpanorũ haberet in armis ſupra triginta millia pedeſtrium, & quatuordecim millium equeſtrium Germanorum, Hiſpanorum, Burgondionum, Sequanorum, & Italorum multa copia tormentorum, ac rei bellicæ ſub Philimberto Duce Allobrogum, cum quo erant multi proceres, nobiles, ductores, ac tribuni Itali, Hiſpani, Germani, Belgæ, & Sequani, & Rex Gallorũ decem, & octo millia equeſtrium, & triginta millia pedeſtrium ex Gallis, Sueuis, Eluetijs, & Italis, & etiam Germanis apud Pirapontem ſub Rege Nauarę, ac multis alijs regulis, proceribus, nobilibus, ductoribus, & tribunis Gallis, ac Germanis, & Principe Salerni, & Ducibus Somæ, & Atri exulibus Neapolitanis, in domibus Abbatiæ Cercarupij ad fines Picardiæ, & Atrebatum conuenerũt ad medium Octobris opera Poli Cardinalis Anglici, & Chriſtiernæ Ducis Lothoringiæ ad ſedandum illud bellum, Cardinalis Lothoringiæ, & Præſul

Aurelienſis, & Proceres Memorantius, & Sancti Andreæ cum Claudio Albaſpina Scriba à ſecretis Regis Gallorũ pro eo, cum Præſule Alexię, Duce Aluæ, Principe Aurentiorum, Comite Miletti, & Virgilio Cebideo ex conſultoribus Regis Hiſpaniæ pro ipſo, & propoſitis uxoribus per Gallos Hiſpanis Iſabella primogenita unigenito Regis Hiſpaniæ, & Margarita ſorore Regis Gallorum Emanueli Philimberto Duci Sabbaudiæ utrinque dimiſſo exercitu, paci adhuc locus eſſe nõ pouit, aduerſantibus Anglis ſibi non reſtituto Caleſio. Et claſſis Turcarum traiciens ex Gallia Narbonen. infenſa Gallorũ Regi Ariadeno Aenobarbo Prefecto Byzantium, curſitauit, ac diripuit litora maritima Apuliæ, & Siciliæ ibi quàmplurimis captiuatis, & ſecum abductis. Inter Cremonenſes, & Brixienſes uigente æſtate renouata fuit controuerſia totiens olim agitata ob poſſeſſionem fluminis Olij, ex quo deriuantur aquæ, ad irrigationem agri Cremonenſis, & ẽt Brixienſis eis è regione buccæ Nauigij Cremonenſis in agro Bergomenſe dirutæ ui, & armis per Brixienſes proprio imperio in eorum agrum deriuatis in graue damnum Cremonenſium, & quæ controuerſia tandem ſedata fuit interuentu arbitrum miſſis nomine Regis Hiſpaniæ Venetias ad ibi Sẽnatum, & Ducem legatis. Et Rex Hiſpaniæ reddidit pacem Alphunſo Duci Ferrariæ autore Duce Florentiæ per cũ eius tertia filia nupta Herculi ipſius primogenito, alia iã nupta Paulo Iordani Vrſino. Et Rex Galliæ nupſit Claudiam ſecundam filiam Carolo Duci Lothoringiæ. Carolus Cęſar die uigeſima prima Septembris, & ſolemnitatis diui Mathęi Apoſtoli annorũ quinquaginta octo, menſium ſex, & dierum uiginti ſeptem, & imperij triginta ſeptem, & menſium duorũ, & totidem dierum, & Regnorum Hiſpaniæ, Belgarum, Germaniæ inferioris, utriuſq;

Siciliæ,

Siciliæ,& Indiæ occidentalis,facta confeſſione peccatorū, ſumpta Euchariſtia è manibus Bartholomæi Mirādæ prę-ſulis Tolentani humili,ac puro corde per eum uti uerum, & catholicū Chriſtianum in ædibus monaſterij diui Iuſti monachorum ordinis diui Hieronymi in Hiſpania propè Placentiam ibi urbem per ſeptem millia paſſuum ex hac uita migrauit, poſt ſe dimiſſa fama ſanctitatis, plurimis bellis per eum habitis, & ferè toto tempore eius Imperij, & in Germania multis habitis comitijs, & paſſis incommodis, & lungis factis itineribus ad extinguendam hæreſim Lutheranam, quæ durauit toto ipſo tempore Imperij ſui, & ad eius gloriam, & Religionis Chriſtianæ, conſeruationem; eiusq; cadauer ſepultum fuit in ciuitate Illiberis in ſacello, in quo ibi tumulata ſunt cadauera Regum Hiſpaniæ maiorum ſuorum, ſuperſtitibus Philippo, & Ioanna, & Maria filijs legitimis, & Ioanne, & Margarita naturalibus. Et Maria relicta Ludouici Pannonię Regis die decima octaua Octob. & Eleonora Franciſci Valesij Galliarum Regis de menſe Februarij ſorores ſuæ, & ad finem Nouēbris Maria Heliſabeth Regina Angliæ, & uxor Philippi Regis Hiſpaniarum nulla prole poſt ſe dimiſſa, & die decima Decembris, Reginaldus Polus Cardinalis in Angliaobierunt.

Anno ſubſequuto Hernandus Gonzales Cordubenſis Dux Sueſſæ Vicarius Regis Hiſpaniæ in dominio Mediolani Iulio Claro I. C. Alexandrino, & Reg. Sen. Cremonæ 1559
prętore coacto exercitu equeſtrium, & pedeſtrium in Gallia ſubalpina cępit Centale, & expugnauit Montemcaluū, & obſedit Caſale, & Franciſcus Ferdinandus Marchio Piſcariæ, & dux ibi regius Rouilaſcum. Et Reges Hiſpanię, & Galliæ ad medium Februarij adhuc eorum, ac Reginæ Angliæ legatis in unum conuentis unà cum Chriſtierna

nepte

nepte Cęſaris, & Carolo filio Ducibus Lothoringiæ,eorũ opera tandem poſt longa, & grauia bella inter eos, ac parentes ſuos geſta,ac excidia cõmiſſa in Gallia tranſalpina, ſubalpina, & alibi pacem iniuerunt in oppido Cambreſij Camaracenſis Burgundiæ die tertia Aprilis utrinq; occupatis reſtitutis, & Iſabella filia Regis Gallorũ ducta uxorẽ per Regem Hiſpaniæ dote aureorum quatuor centum millium, & Margarita ſorore per Emanuelem Philimbertum Ducem Allobrogum dote aureorũ ter centum millium, eiq; reſtituto principatu Galliæ ſubalpinæ,quo exutus fuerat, & in regimine Flandriæ conſtituta Margarita uxore Octauij Farneſij Ducis Parmæ, & Placentiæ ſorore naturali Regis Hiſpaniæ per eum. Viſo comete ad finem menſis Maij uſq; ad diem uigeſimam ſecũdam Iunij. Henricus Rex Francorum, dum haſtiludia, quæ exerceri faceret Pariſijs in Gallia ob nuptias Iſabellæ filiæ Regi Hiſpanorũ, & Margaritæ ſororis Emanueli Philimberto Duci Sabaudiæ, cõcurriſſet equeſter haſtili cum filio Comitis Gomelij, & príncipe Langeo Scotto duce militum deſtinatorum ad ſui cuſtodiam ſpacij gratia, ex ictu fragmenti haſtilis fracti in eo concurſu,& ingreſſu intra oculũ galeæ,quam habebat ad faciem,& ibi infixo hora decima nona diei uigeſimi ſecundi Iulij anni quadrageſimi, & regni ſui duodecimi obijt ſuperſtitibus Franciſco, Carolo, Maximiliano, Alexandro, & Hercule, & Iſabella,& Claudia filijs ſuſceptis ex Catharina Medicea filia Laurentij ſecundi ex Magdalena Boiona Gallica, & Margarita filia naturali, & Franciſcus primogenitus annorũ quindecim ei ſucceſſit in regno,ſub quo in Gallia tranſalpina hæreſes Lutherana, & Caluina ſuſcitarunt, & ualdè auxerunt. Paulus Quartus Caraffa ſumm. Pont. multis decretis per ipſum conditis ad extirpãdas hæreſes, quorum aliquibus

fuerunt

fuerunt prohibiti multi autores, qui ſcripſerunt in diuerſis ſcientijs, & aliqui aliqua dixerunt in religionem chriſtianam, & aliqui de ea malè ſenſerunt, inter quos multi fuerunt Germani cũ libris, qui in Germania impreſſi fuerunt, & nonnulla aduerſus eos, qui egreſſi fuerant zenobia, in quibus profeſſi fuerant religionem, & in eã redire compellebantur, eiusq; nepotibus cum ſiniſtrè ſe haberẽt expulſis ex Vrbe, ibi hora uigeſima prima diei decimi octaui menſis Auguſti tertij anni ſexti ſui pontif. obijt per Rom. tunc arreptis armis, & carceribus apertis ingreſſos ædes officij Inquiſitionis Hæreticorum, & ibi combuſtis quibuſcunq; proceſſibus per eius Magiſtratus formatis, & omnibus libris diuerſorum autorum illuc allatis, & tentato incendio ędium Marchionis Valenſis nepotis ſui, ſtatuaq; in eius Pont. honorem in capitolio erecta deiecta, & ignominioſè cõminuta, ac cõmiſſis multis homicidijs, rapinis, & alijs delictis. Et Io. Angelus de Medicis Mediolanenſis presbyter cardinalis tit. ſancti Stephani in Celio monte per cardinales ingreſſos conclaue die quinta Septembris electus fuit ſumm. Pont. nocte diei Natalis glorioſiſſimi Dominici, & Pius Quartus nominatus, & qui ex mente, & cum interuentu ſacri collegij cardinaliũ ſanctæ Rom. Eccleſiæ Franciſco Turriano penes eum pro Ferdinando Auſtriaco oratore, confirmauit eũ Cęſarem nunq̃ approbatum per eius pręceſſorem, prętendentem ius deuolutum fuiſſe ad ſacram ſedem apoſtolicam imperium cõferendi cuicunq; uoluiſſet, & nec Carolum olim Imperatorem, cum ipſum depoſuiſſet, potuiſſe illud conferre fratri, & nec confirmari per eius Electores, ac Principes Germanos pręter mentem, & ordinem ipſius pręceſſoris, ac ſacri collegij cardinalium Rom. Eccleſiæ.

Anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ortus Do- 1560

minici Nicolao Sfondrato Cremonæ epiſcopo, ob aſſignationem de eius epiſcopatu factam per Federicum Ceſium cardinalem, eamq; die quarta Iulij prius ingreſſo, & per ipſum die Dominica ſeptima celebrata miſſa ſolemni in Eccleſia ibi Cathedrali, & Iulio Claro I.C. Alexandrino, & Reg. Senatore adhuc illic Prętore, & per Ducem Sueſſæ Vicariū Regium in dominio Mediolani ibi ſibi ſubſtituto Franciſco Ferdinando Aualo Aquinate Marchione Piſcariæ, & cuius ſcriba fuit à ſecretis Franciſcus Locatellus Cremonenſis litteris latinis eruditus, & graficè ſcribens, & qui, dum Daualum factum proregem Siciliæ, ſecutus fuerit eo ibidē mortuo illic ſubſedit ibi Magiſtratum gerens ducta uxore ex ibi incolis opulēta, & eius frater Vincentius inſignis Archytectus ob eius eximiam artem fuit in maximo pretio apud Henrincum olim Regem Francorum, & Arnandum Aluarezzū Ducem Albæ in Hiſpania, & per ibi Regem conſtitutum rectorem, & ducem ſupremum in Gallia belgica, & regionibus ibi propinquis ſibi ſuppoſitis, & cuius opera Rex in regno ſuo, & Dux in eis regionibus uſi fuerunt in ibi cōſtruendis propugnaculis, & muniēdis, & uallandis ciuitatibus, & oppidis aduerſus illic rebelles, & hoſtes ſuos. Cremonæ, & in eius agro, & regionibus uicinis grauis annonæ pęnuria uiguit, cauſata ob uredinem, & multas pluuias, quibus creuit flumen Padi, & inundauit partem inferiorem territorij Cremonenſis, & agros Mantuanos, & Ferrarienſium. Inter Cremonenſes, & Brixienſes adhuc ſuſcitata controuerſia ob flumen Olij, & ſędata. Noſtris auſpitijs Regis Hiſpaniarum Duce Medinæ prorege Siciliæ ductore ſolutis uelis ex inſula Melitæ poſt multa infortunia, ac pericula maritima, ac mortem multorum milit um, ac nautarum, cum impediti procella maritima non potuiſſent traijcere Tripolim,

polim, appulſi Menigem inſulam, nunc Zerbi, diſtantem p octuaginta millia paſſuũ à Tripoli, & à Melita ducentũ octuaginta die ſecunda Martij, & ibi cõmiſſis nonnullis prę̨lijs cum Arabis, & Numidis, & hinc inde paucis deſyderatis, & eius principe ſponte ſe eis permittente die tertia decima Aprilis, ipſam receperunt, & ibi cõſtructo propugnaculo, & munito prę̨ſidio quinq; millium pedeſtriũ illinc dimiſſis mulieribus, & alijs imbellibus circiter mille ſub Aluaro Sandeo duce impigerimo, & Michaele Baiono, & Antonio Oliuerio Hiſpanis alijs inde abire intendentibus in Italiam ſuper claſſibus intellecta profectione in eos claſſis Turcarum, eaq; octuaginta quinq; triremiũ, & aliorum nauigiorum, ſuper quibus forent duodecim millia pedeſtrium, & multæ turmæ equeſtrium ſub Pialo, ac Suillo eius locum tenente ex Byzantio ſuperuenta eis, & Caracoſa Mitilineo, & Dragutto archipyratis rectoribus, & inter ipſos, ac eorum, & Hiſpanienſem claſſes, ac Turcas, & Arabes, & Numidas ſex millium ſecum coniunctos, & Hiſpanienſes cõmiſſis quamplurimis leuibus prę̨lijs tum mari, tum terris, ac oppugnato, & concuſſo tormentis bellicis, & recepto die ultima Iulij propugnaculo per hoſtes, dum Hiſpanienſes in eo degentes carerẽt lignis, & aquis, & opprimerentur omnium rerum pę̨nuria uiginti ſeptem triremibus, & quatuordecim nauibus claſſium Hiſpanienſium, & pleriſq; Siculæ interceptis, & ex Hiſpaniẽſibus tum occiſis, tum ſubmerſis, tum ex morbo amiſſis ſupra quinq; millia cum multis proceribus, & tribunis Hiſpanis, & Italis, ac captiuatis Caſtono filio proregis, ac prę̨ſule Maioricħæ, Sandeo, & Santio de Leiua, reliqui inde compulſi fuerunt inde abire, & redire in Italiã, graui ſtrage recepta, ex infidelibus quoq; deſyderatis ſupra nouem millia ex illis, qui erant ſuper eorum claſſe, &

 con-

conductis Hiſpanienſibus Byzantium ad eorum Imperatorem,& ex eius iuſſu carcerato Sandeo cum eius presbytero,& unico famulo in turri ibi nuncupata maris nigri. Io. Baptiſta Schicius excellens I. C. Cremonenſis, & Reg. Senator ex familia antiquiſſima Oldroanda denominata à Iacobo Oldroando nuncupato Schizza, qui uixit circa annum 1177. et rexit incolas uicorum Bordolani, et Pratibiſſi, nunc Vicecomitũ, et dimiſit poſt ſe ſex filios, à quibus proceſſit familia nuncupata Schitia, deceſſit in Gallia belgica, dum ibi foret pęnes Regem Hiſpaniarũ tunc illic degentem Orator pro toto dominio Inſubrũ, et per ipſum ob eius doctrinã, et mores receptus fuerit inter ſuos conſultores, et pro eo interuenerit inter alios ad pacem anno pręcedente contractam per ipſum cum Rege Gallorum. Et Marcus de Paulis cognominatus Tartelius Rhetor clariſſimus, et qui Cremonæ publicè docuit litteras grãmaticales, et humanitatis, ſuperſtite Franciſco excellẽte Phyſico patre Hieronymi, etiam Phyſici.

1561 Anno altero Hieronymo Montio I. C. Mediolanenſe Regio Senatore Cremonæ pretore, Summ. Pont. Carolo Caraffa cardinale tituli ſancti Viti, et Ioanne eius fratre Duce Paliani ob eorũ demerita damnatis, et Romæ nocte pręcedente diem ſextam Martij ultimo ſupplicio affectis indixit, et inchoari iuſſit Concilium Tridenti ob id tranſmiſſis diplomatibus ad quoſcunq; prelatos, et principes chriſtianos, et deſtinato Tridentum ad aperiẽdum ipſum conciliũ Antonio Capilucho legato apoſtolico apud Venetos. Et Gabriel Faernus litteris latinis ualdè eruditus, et poeſi conſpicuus Romæ die decima ſeptima Nouemb. perijt, dum ibi ob eius doctrinam, et mores dilectus Sum. Pont. inter eius familiares degeret, et haberet cuſtodiam bibliothecæ Vaticanæ multis proſa, et carmine eleganter

compoſitis

compoſitis per eum poſt ſe dimiſſis, et pro parte impreſſis. Et inter horam quartam noctis precedentis diem etiam quartam eiuſdem menſis ex hoc ſeculo abijt Ioannes Muſonius ex uico Rupis Iani Rhetor clariſſimus, et qui Cremonæ docuit publicè litteras grammaticales, et humanitatis. De menſe Septembris noctu circa primam uigiliã uiſum fuit cœlum ardere longo, et lato ſpatio ad occaſum Solis, et Aquilonem, et in eo eſſe exercitum inſtructum, et diuiſum inter acies militares equeſtrium, et pedeſtrium properantem ex Italia in Galliam tranſalpinam maximo omnium ſtupore.

Anno ſequente durante Synodo Tridenti ad fines Italiæ, et Germaniæ illuc conuenerũt ex Vrbe, ac Italia, Hiſpania, Pannonia, Polonia, Boemia, Gallia, et alijs partibus orbis benè ſentientibus de religione chriſtiana quàmplurimi preſules, prelati, religioſi cuiuſcunq; ordinis, Theologi, ac I. C. ac legati Ceſaris, ac Regum Galliæ, Hiſpaniæ, Luſitaniæ, et Poloniæ, et quàmplurimorum principum, et ciuitatum liberarum, et alij, et ibi legatis apoſtolicis pro ſummo Pont. Hercule Gonzaga tit. ſanctæ Mariæ nouæ Mantuano, Hieronymo Seripando tit. ſanctæ Suſannæ Neapolitano, et ex religioſis Heremitarũ diui Auguſtini, Stalinao Oſio tit. ſancti Nicolai, et epiſcopo Vermienſe Polono, et Marco Altempſo tit. duodecim Apoſtolorum Germano Cardinalibus ſanctæ Rom. eccleſiæ, factis plurimis Seſſionibus, et diſputationibus condita fuerunt q̃plurima decreta ſalubria pertinentia ad religionem chriſtianam, et extirpãdas perfidas hereſes adhuc debachantes in Anglia, et tota ferè Germania, et quæ proſilierunt in Gallias tranſalpinas ibi ſuſcitato nouo nomine hereticorum ſe appellantium Vgonottos, et quorum hereſi fuerunt penè omnes ibi incolæ infecti, eorum fautoribus An 1562

tonio Borbonio Duce Vinduncienſe marito Ioannæ filiæ Henrinci Alibreti ex Margarita Valeſia Regina Nauariæ, et Carolo principe Decondeo fratribus, et quàmpluri- mis alijs principibus, et proceribus Gallicis, per illos eorũ duce ſupremo Decõdeo aſſumptis armis in eccleſiaſticos, et catholicos, ac occupatis urbibus Aurelienſe, Rothoma- genſe, Lugdunenſe, et quàmplurimis alijs ibi urbibus, op pidis, & locis etiam auxilio Anglorum, & aliquorum Ger manorum ſibi adhęrentium, & ibi templis, ac zenobijs demolitis, illinc, & ubiq; imaginibus, ac ſtatuis Redemp- toris noſtri, B. Mariæ Virg. ac Sanctorũ abraſis, & fractis, & reliquijs Sanctorũ ibi repertis diſcipatis, ac ſacramẽtis aquarum baptiſmatis, Euchariſtiæ, & olei ſancti profana- tis, bonisq; quibuſcunq; eccleſiaſticorum, & catholicorũ direptis, & multis utrinque cõmiſſis pręlijs in diuerſis ibi locis, in quibus infiniti occubuerunt, & incendijs, & licèt ad ſędandam eorum hęreſim, ac ſeditionem impiam Ca- rolus Maximilianus ibi Rex, ac Catharina Medicea eius mater, & alij principes, & heroes benè de fide ſentientes oẽm operam pręſtiterint, & auxilio Philippi Regis Hiſpa- niæ per eum dimiſſa Nauara urbe Duci Vinduncienſi, ut hęreticos illos compeſceret à tam immani furore, nihilo- minus omnia fruſtra fecerunt, ut neceſſe fuerit Regi Gal- lorum ad illam coercendam, & pro tuendo regno ſuo ha- bitis etiam copijs auxiliaribus à ſummo Pont. ex Vrbe, ac Italia, ac Rege Hiſpaniæ eius ſororio ex Hiſpania, ac Gallia ciſalpina arma aſſumere, & cogere exercitum equeſtriũ, & pedeſtrium ſub Franciſco Guiniſano, ac Aenea Memo- rãtio ducibus ſupremis aduerſus illos. Maximilianus pri- mogenitus Cęſaris Rex Boemiæ habitis comitijs in eccle- ſia ſancti Bartholomęi Francoforti in Germania ꝑ omnes electores, ac principes ipſius fuit electus Rex Rom. die ui-

geſima quinta Nouembris, & die trigeſima corona inſignitus multa pompa, ac lętitia, aſſiſtentibus legatis Ducũ Ferrariæ, ac Mantuæ, & Ferdinandus pater ſuus fecit inducias cum Imperatore Turcarum per octo annos in eius gratiam per ipſum dimiſſo Aluaro Sandeo penes eum Byzantij captiuo, & profecto Viennam, unà cum Ioanna Guzamanna eius uxore.

Anno ſequuto Cremonæ prętore Thoma Odeſcalcho I. C. & Regio Senatore illuc die uigeſima prima Decembris Rodulphus, & Herneſtes ex filijs Maximiliani Cęſaris ex Auſtria in Hiſpaniam ad ibi Regem auunculum ſuum per eum accerſiti proficiſcentes per Italiam unà cũ Othone Hetruſco cardinale tit. ſanctæ Sabinæ, & pręſule Auguſtæ Vendilicorum, illuc diuerterunt. Et die uigeſima quarta ſolutum fuit Concilium Tridentinum, quo multis ibi factis ſeſſionibus, & diſputationibus q̃ plura decreta renouata fuerunt, quæ in concilijs antiquis probè, ac prudenter, & utiliter per Reuerendiſs. Patres, ac Sanctiſſimos Pontifices Sac. & Catholicæ Eccleſiæ condita fuerant, & abierant in deſuetudinem, & condita multa alia ad conſeruandam religionem chriſtianam, & extirpãdas impias hęreſes in Anglia, ac fęrè tota Gallia, & Germania debaccantes, ac tol endum abuſus, & malos mores, quibus infecta fuerat Reſp. Chriſtiana tam circa ſacramenta, quàm pios uſus eccleſiæ Ioanne Morono tit. in Lucina, & Ludouico Simoneta tit. ſancti Quiritij cardinalibus legatis, & pręfectis apoſtolicis ad ipſum concilium, Hercule Gonzaga ex regulis Mantuæ, & cardinale tit. ſanctæ Mariæ ibi iã uita functo. Paulus Ala ſubtiliſſimus legum interpres Cremonenſis Mediolani hora duodecima diei Dominicę quarta menſis Ianuarij, dum ibi eſſet ex Illuſtribus Senatoribus Sereniſſimi Regis Hiſpaniæ obijt, eiuſq; cadauer 156

conductum fuit Cremonā, & ibi in eccleſia Cathedrali ſepultum fuit in ſepulcro maiorum ſuorum iuxta altare illic dicatum diuo Michaeli archangelo, & erectum per eos maiores ſuos, et ex fratribus ſuis fuerunt Benedictus, excellens Mathematicus, et Daniel, Io. Baptiſta, et Io. Petrus ex inclitis tribunis militū eiuſdem Sereniſſimi Regis in Italia deceſſit. Et Franciſcus Petreus Niger pariter Cremonenſis, et clariſſimus orator, et uates, et litteris hębraicis, gręcis, et latinis peritus Mediolani, dum eſſet ibidem ex ſcribis, at ſupremis apud illic excelſum Senatum Sereniſſimi Regis Hiſpaniæ.

1564 Anno ſubſequuto Gabriele de Cueua Duce Alburquerq; Hiſpano rectore in dominio Mediolani Ferdinandus Cęſar die quinta Iulij Viennę Auſtriæ ex hac uita migrauit anno imperij ſui quinto, et menſe decimo fęrè expleto, et electionis ſuæ trigeſimo quarto, et ætatis annorum ſexaginta, et menſium decem, Orta cōtrouerſia inter legatos Regū Hiſpaniæ, et Galliæ Romæ pęnes ſum. Pont. cum alter alterum uellet pręcedere in pompis, et alijs, quibus contingeret ibi adeſſe, Sum. Pont. declarauit debere pręcedere legatum Regis Galliæ ſub fundamento, ut creditur, quòd pręceſſores Regis Galliæ ſtatum Ro. eccleſiæ, ac religionis chriſtianæ ualdè auxerant, et pro eo conſeruando, et ampliando multa bella obierint, et pręclara facinora egerint aduerſus infideles, et alios, qui ipſum opprimere uoluerint, et Gallię Regnum ſit antiquius Regno Hiſpanię, et Galli prius Hiſpanis fidem Chriſti receperint, quamuis Rex Hiſpaniæ plura habeat Regna, et ſit potentior Rege Gallorum, et ob id per Hiſpanos cōcepto odio in ſummum Pont. ac Gallos reuocatus fuit legatus Hiſpaniæ Regis in eam cū alijs ibi eius miniſtris. Et eius claſſis centum tredecim triremium, et centum nauigiorum maiorum,

iorum, et aliorum minorũ, ac triremis prçaltæ Regis Luſitaniæ, ſuper quibus erant duodecim millia Italorum, Hiſpanorum, et Germanorũ cum multis proceribus traiecturis in Africam ibi expugnauit, ac redegit in ſui poteſtatem infra triduum de menſe Auguſti propugnaculum nuncupatum Pignonum non multum diſtans ab Argerio è regione Calpenſi ibi quàmplurimis ex infidelibus, qui illud tenebant, et alijs ad eius auxilium profectis occiſis, et ex Regijs quatuor tantũ deſyderatis, et nonnullis uulneratis, et Mauri, et Arabes obſederunt, ac oppugnarunt Oranum, et illinc per Hiſpanos, qui ibi erant ad prçſidiũ, repulſi fuerunt. Et inter horam quintã, et ſextam noctis prçcedentis diem uigeſimam tertiam Decembris, et per biduum antecedens prolapſa ab aere multa niuis copia fuerunt prçter morem, ac ſtatum temporis tonitrua procelloſa cum fulguribus. Hieronymus Regazola Cremonenſis ſatis edoctus litteris grammaticalibus, et humanitatis, et ingenij mirabilis, et ad omnia uerſatilis comes, et compater meus Venetijs, dum ibi eſſet ex ſupremis ſcribis Tribunorum, et Aduocatorum Fiſci publici in toto dominio Venetorum ex hoc ſçculo abijt de mẽſe Martij, et etiam die ſeptima Iulij Philippus de Nicolis ex oppido Caſtrileonis agri Cremonenſis olim ex excellentiſſimis ſcribis à ſecretis Caroli Quinti Rom. Imperatoris, coram quo, et Clemente Septimo ſummo Pont. cardinalibus, et prçlatis, ac principibus, et nobilibus, et alijs congregatis in mane diei uigeſimi quarti Februarij 1530. in eccleſia cathedrali diui Petronij Bononiæ habuit orationem elegantem latino ſermone, et mox ex quodam humore melanconico demens factus per Carolum Auguſtum dimiſſus redijt Cremonam.

Anno milleſimo quingẽteſimo ſexageſimo quinto ortus 1565

tus Dñici Patriarcha Alexandrinus in Aegypto ex Thebaide deſtinauit legatum Romam ad ſumm.Pont.ad promittendum ei obedientiã, cum biennio antea Ampliſius Patriarcha Aſſiriorum oriẽtalium illuc ad eum profectus fuerit, et ad eius genua prȩuolutus ei ſolemni iuramento promiſerit etiam obedientiam, et omnium conciliorum æconomicorum, prȩſertim Tridentini nouiſſimè facti ſtatuta, et decreta ſuſcipere, et ſuos omnes ſibi ſubditos docere, et per eum, ac presbyteros, ac diaconos, quos ſecum habebat, ueſtimentis, et alijs ad eorum ſacerdotium pertinentibus, et uiatico habito à ſummo Pont. redijt in Aſſiriam ad eius ſedem, quam habet in ciuitate Muratij de menſe Martij. Et in eũ ſum. Pont. facta fuit cõiuratio ꝑ Leonardum Acoltum Aretinum, Antoniũ Camiſſam, Proſperum Pictorium, et Antonium Manfredum Pelliparium à toto dñio Veneto proſcriptum ob nummos adulterinos, per illum excuſſos, qua occidi debebat ſum. Põt. ex inſtigatione Acolti per alios proditores pugionibus, promiſſis per eum alio ſanctiſſimo, et angelico ſum. Pont. ei ſurrogando profecturo Romam ingenti numero piorum, et fidelium Chriſticolarum illico, ut aiebat, promiſſo etiam Camiſſæ dominio Papiæ, Pellipario Cremonæ, et Piſtorio Aquileiæ, & cum ex gratia omnipotentis Dei nequaquam auſi cõmittere tam graue ſcelus, diſcordes remanſerint, Acoltus, Piſtorius, & Camiſſa de eo crimine accuſati ꝑ Pelliparium, capti fuerunt, & ultimo ſupplicio affecti. Et Turcarum Imperator indignatus in religioſos equites diui Ioannis incolentes Inſulam Melitȩ Affricam, & Siciliam interiacentem iuxta mare Affricum in Tignitana nunc Numidia, intendensq; eos delere, ac Melitam Inſulam, ac ibi u bem, & propugnacula ipſorũ ſedem diruere, quia propinquum ſuum cum uxore ex Affrica By-

zantium

zantiũ per Rubeam illius uxorẽ uocatũ,& per fretũ Affricũ ad eã traicentẽ occidiſſent,inſtructa claſſe, ac ſuo exercitu recenſito die prima Aprilis in Inſula Teſia, ſeu Tireſia iuxta Byzantium per lapides decem,illuc edicto publicato ire prohibitis quibuſcunq; chriſtiani nominis ſub pęna ultimi ſupplicij, mouit bellũ ipſis equitibus iuſſis Muſtafa ſupremo rectore ſui exercitus uiginti octo millibus ſex centum ex ſuis militibus magis electis, & Piali, & Dragu-to regulo Tripolis in Affrica, et archipyrata, ac Narceto centum quadraginta duabus triremibus, et alijs triginta nouem nauigijs onerarijs onuſtis plurimis tormentis, ac impedimentis bellicis, ac ingenti annonę copia, ac mate-riei bellicæ traicere in Melitam Inſulam, eamq; unà cum Arabis, ac Numidis, et alijs ſocijs Turcarũ in Affrica ſibi iunctis diripere, ac ferro,et igne ſubuertere eius ciuitate, ac propugnaculis ibi expugnatis.Et Muſtafa, Alibaſcia,et Piali Amyrata claſſe die decima quintaMaij illuc appulſi, et ibi die decima octaua Portu Maſirocci occupato, et ex claſſe expoſitis in terris claſſiarijs uiginti millibus, et ſu-peruentis ex Alexandria Aegypti ſex triremibus, ſuper quibs erant pedeſtres nouem centum, ex Tripoli Dragu-to tredecim triremibus, ſuper quibus erant ſex centum, ex Leochupetia Siriæ decem, ſuper quibus erãt octo centum,et ex Algerio uigintiſex,ſuper quibus erant bis mille ducentum, eis,ac Numidis,et alijs infidelibus illic coactis obſederunt die uigeſima quinta propugnaculum ſancti Hermi ibi cõſtructum in loco ſublimi, et iuxta ibi urbem, eoq; ſexies mari,ac terris oppugnato, ipſiusq; apertis męnijs cum globis ferreis ex tormentis bellicis triginta duobus illuc conductis in ea emiſſis,et cum equitibus, et alijs militibus mille quatuor centum, qui ibi erant ad pręſidiũ cõmiſſis multis,& frequẽtibus pręlijs die,ac nocte,in quibus

bus plurimi utrinque occubuerunt unà cum Draguto, et multis alijs ſatrapis Turcarũ, expugnato, ac ſolo ęquato die uigeſima tertia Iulij ibi ex equitibus centum triginta, & alijs ibi militantibus ad pręſidium degentibus, & qui eorum manus aufugere nequiuerunt mille centũ ſeptuaginta inhumaniter occiſis, & die quinta Iulij admotis reliquis copijs tormentis bellicis ſeptuaginta oppido, & burgo ſancti Michaelis ibi urbis, eiſq; uallis circundatis, & duodecies, & ultimo loco die uigeſima prima Auguſti ipſum oppugnarunt, & eius muris fęrè ſolo ęquatis, equitibus, & alijs militibus ei illic ad pręſidiũ uiriliter reſiſtentibus, & cum Turcis, & alijs infidelibus continuò cõgredientibus Ioãne Valeto nobile Gallico equitum ſupremo moderatore, & tunc temporis per quatriduum horis ueſpertinis Byzantij conſpectis è cœlo flãmis igneis uibrare in ędes ibi imperiales, & mox triduo ſequẽte comete horribili ſuper ędes Cõſtantini olim ibi Imperatoris, & in auxilium obſeſſorum ſuperuentis die prima Septembris triremibus ſeptuaginta duabus ex claſſibus Regis Hiſpaniæ, Ducum Florentiæ, ac Sabaudiæ, ac Liguſticæ, ſuper quibus erant decem millia pedeſtriũ electorum tum ex Italis, tum Hiſpanis cum ducentum ex eis equitibus Melitenſibus, & quadraginta ſancti Stephani ſub Garſia Toletano prorege Siciliæ, cum quo erant multi alij proceres, ac nobiles tum Itali, tũ Hiſpani, Turcæ, & alij infideles omiſſa obſidione Burgi, quem intendebant totis uiribus expugnare, conſcenſa eorum claſſe, & Italis bis millib. & Hiſpanis quinq; millibus quinque centum, & ex eis equitibus ducentum, & nautis tercentũ ad ſacrum Iunonis egreſſis ipſorum claſſem, & Turcis, & alijs infidelibus ſex millibus egreſſis illorum claſſem occurrentibus die undecima Septembris, & utrinque pręlio congreſſis ipſis profligatis, ex

illis occiſis circiter mille octo centum, & quatuor centum ſubmerſis in undis maritimis, dum per Italos, ac Hiſpanos compulſi ad eorum claſſem aufugerent, nocte ſequente ualdè territi illinc abierũt dimiſſis poſt ſe uiginti quatuor tormentis bellicis, & multis alijs impedimentis, & ex illis uiginti ſex millibus ſex centũ quinquaginta quatuor tum ferro, tum morbo extinctis, & ex equitibus, & alijs, qui erãt cum eis circiter nouem millibus, inter quos fuerunt filius Garſiæ, & tercentum tredecim equites, ex quibus remanſerunt octuaginta uulnerati, & triginta incolumes ex mille, & Toletano ſeptuaginta triremibus illos inſequente appulerunt Lepantum Peloponeſij, & illorum Imperator grauius indignatus in eos equites decreuit aduerſus ipſos anno proximo totis uiribus bellum inſtaurare quibuſcunq; templis chriſtianorũ, ac ſynagogis iudeorũ ubiq; in imperio ſuo iuſſis demoliri, eiſq; ac chriſtianis quibuſcunq; illic habitantibus militare coactis, ſeu pendere ſtypendium Turcis, & alijs militantibus pro eo ex monitu, & inſtigatione illius ſacerdotũ, aſſerentiũ prçter uotum res ſibi infçliciter ceſſiſſe, & has clades eueniſſe, quia pateretur ibi degere tam diuerſas religiones. Mediolani habita fuit ſynodus per Carolum Borromeum tituli ſanctæ Praxedis cardinalem, & maiorem pçnitentiarium, & legatum Bononienſem ſanctæ Ro. Eccleſiæ, & ibi prçſulem, & alios epiſcopos, ac prçlatos prouinciæ ſuæ, in qua cõdita fuerunt multa ſalubria decreta ad reformandos mores, & ritus eccleſiaſticos, & tollẽdum abuſus, qui in eccleſiam Rom. irrepſerant. Et Cremonæ ad augendam, & conſeruandam religionem, & doctrinam chriſtianam iuxta diſpoſitionem decretorum Synodi Tridentini anno prçcedente ſtabilitæ, inchoatæ fuerunt ſcholæ erudiendi pueros, & puellas in aliquibus eccleſijs ipſius, &

ſubur-

ſubur biorum, & etiã epiſcopatus diebus feſtiuis, à prandio articulis fidei, & preceptis ſanctæ Ro. Eccleſiæ, & bonis moribus, & doctrina chriſtiana per uiros, & mulieres ſęculares mediocris generis pro eorũ cũgregatione ipſis mox conceſſa eccleſia parochiali diui Chriſtophori.

Pius Quartus ſummus Pont. unà cum Rege Hiſpaniæ, & ſupremo moderatore equitũ Melitenſium intellecta impia mente Turcarum aduerſus eos ad defenſionẽ Melitæ conuenit habere delectum pedeſtrium ſexdecim milium, ex quibus haberent ſtypendium tria millia ex ęrario apoſtolico, octo millia à Rege, & reliqui à ſupremo moderatore. Et hora uigeſima ſecunda diei noni Decemb. mẽſis undecimi anni ſexti ſui pontificatus, & ætatis annorum ſeptuaginta ſeptem, menſium quinque, & dierum duorũ ex hac uita migrauit, creatis quinquaginta quatuor cardinalibus, & fęrè ex omni natione chriſtani nominis, & multis ex Gallia ciſalpina, inter quos fuernnt ſeptem ex Mediolano patria ſua, & duo ſui nepotes, quos multum ditauit ex ære apoſtolico, & uita functis triginta quatuor, & ex creatis per eum Federico Gonzaga presbytero, & erecto ordine religioſorum militum ducentum piorum nuncupatorũ, quos decorauit multis priuilegijs. Viguit graue frigus inchoatum de mẽſe Decembris, quo multis in locis uites, & aliæ arbores aruerunt, & mox ſecuta fuit ingens fluminũ inundatio, & preſertim Danubij, & Rheni, qua agris, & ædificijs eis propinquis, graue fuit illatũ damnũ, & in Germania ſęuijt peſtis, qua infiniti hoc anno & duobus ſequentibus perierunt, & dura fames in multis partibus Europæ, qua aliqui ſibi inferre manus compulſi fuerunt. Et in Liguria propè Niceam aliquot uici repentino hiatu abſorti fuerunt, ut eorum nulla ueſtigia ſuperfuerint.

Anno

Anno altero prętore Cremonæ Camillo Porro I. C. Mediolanenſe, & Reg. Sen. Michael Ghiſlerius presbyter cardinalis tit. ſanctæ Mariæ ſuper Mineruam, & creatus per Paulum Quartum olim ſum. Pont. die duodecima Martij 1557. & ordinis prędicatorum de obſeruātia diui Dominici ex oppido Boſchi diœceſis Alexandriæ Galliæ ciſalpinæ modicis parentibus natus, per quinquaginta quinque cardinales ingreſſos conclaue nocte pręcedente diem uigeſimam ſecundam Decembris, & inter quos nō fuerunt Galli, & ibi mortuo Franciſco Gonzaga presbytero cardinale tit. ſancti Laurentij in Lucina, fuit creatus die lunæ ſeptima menſis Ianuarij, & ſolēnitatis diui Chriſtophori auſpicijs pręſertim Alexandri Farneſij epiſcopi Tuſculani, & ſanctæ Ro. Eccl. Vicecancellarij ſum. Pont. & Pius Quintus nominatus, Qui multa edidit decreta ad componendum mores, & reprimendum luxum eccleſiaſticorum, & ad tollendum abuſus laicorum, & aduerſus impudicas mulieres, & hebreos dominij eccleſiaſtici, ex quibus Eliam Romanorum hebreorum Sinagogæ prępoſitum cum tota familia, & alios ultra tercentum baptizauit, & dū tribus diebus in mane rogationes obierit Romę pedibus nudis, & aperto capite, & iunctis manibus, & cōtrito corde obſecrando omnipotentem Deum, & demoniacam ei oblatam, & quæ ualdè eiulans à nullis teneri poſſet, ab eo ter ſigno crucis benedictam in prima rogatione, & in ſecunda tres alias, ex quibus una ignobilis per aliquem eccleſiaſticum liberari non potuerat, & tertia rogatione aliam liberauit, & multos alios, qui oppreſſi erāt diuturnis, & incurabilibus morbis extra eas rogationes ab illis ſola ipſius benedictione in noīe ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis facto ſigno crucis ſibi data ad hæc ob eius eximiam bonitatem poteſtate per omnipotentem Deū. 1566

Et

Et Matthæus Raparius Cremonenſis fuit eius pocilator, & ob eius puritatem, ac ſinceram fidem ipſius auſpitijs aſſequutus fuit honores, ac prouentus magnos Eccleſiaſticos, & factus nobilis, & Senator Rom. Pleriq; populares Brambantiæ, Flandriæ, Artheſiæ, Annoniæ, Olandiæ, Frixiæ, Namurtij, & Geldriæ infecti hereſibus Lutheranæ, Caluiniſta, & Anabatiſtarum, dum Philippus Rex Hiſpaniæ eorum dominus datis litteris Margaritæ ſorori ſuæ ibi rectrici impoſuiſſet, ut pro conſeruatione ibi fidei catholicæ per eorum incolas obſeruari faceret ædicta Sereniſſimi Caroli Cæſaris eius patris, & per ipſum cõfirmata, ac decreta Concilij Tridentini ad cleri reformationem, & fuiſſent ſuſpicati, ne aduerſus eos uellet introduci facere Inquiſitionem hæreſis obſeruatam in Hiſpania, incitati per doctores illarum hæreſum, ac concionatores armis arreptis irruerũt in templa Antuerpiæ, Gandaui, Burgiæ, Traiecti inferioris, Valenzenæ, Torniaci, Ipræ, Ondiſcorij, Alderandi, Bergiæ, Caſſouij, Buſcouij, Mechliniæ, Hoſtedelauij, Balioli, Amſtoderami, Armenteriæ, multarumq; aliarum urbium, oppidorũ, uicorum, & pagorum earum regionum multa cum ſęuitie, domibus ibi catholicorum, & religioſorum direptis, euerſis, ac profanatis, ſimulacris diuinis abraſis, & proſtratis, & baptiſmate, & oleo ſancto, & chriſmate uenerabilibus ſacramentis turpiter abiectis, & pedibus conculcatis, ac oſſibus, & reliquijs illic ſanctorum aſſeruatis, diſcipatis, & catholicis, & eccleſiaſticis ſibi reſiſtentibus tum occiſis, tum uulneratis, ac aliquibus ex eis captis, & cruciatis, & martyrio affectis, & monialibus ſtupratis. Et cum Margarita ipſa rectrix conſcriptis nonnullis copijs militum ſub comitib. Egamondano, & Mendano, & principe Aurentiorum, & alijs principibus, regulis, proceribus, & ducibus catholi-

cis,

cis, & ſequẽtibus partes rẽgias aduerſus illos eis arreptis armis obſtitiſſent, Bucſolenſes, Rugienſes, Louanienſes, Dordoncienſes, Montenſes, Aloſtani, Teueremondani, Curtacenſes, Tordanenſes, Ducreatij, Gandenſes, Arilimenſes, Nouamagenſes, Deuauabrouenſes populi earum regionum ſequentes partes Regias aliquantiſper fædati fuerunt obſeſſis Valancenis, & nonnullis ex ipſorum concionatoribus captis, & ultimo ſupplicio affectis. Et Philippus Rex Hiſpaniæ conſcriptis quatuor legionibus Germanorum per Paridem, & Felicem Lodronios, Io. Baptiſtã de Archu, & Annibalem Altempſum ductores ſuos, ex eis decem cohortes deſtinauit ad præſidium propugnaculi Goletæ in Africam, & reliquas triginta ad prſidiũ Inſulæ Melitæ, & ciuitatum, & oppidorum Galliæ ſubalpinæ. Et Solimanus Imperator Turcarũ peruentis in lucem proditionibus, quibus ei prodebantur Trieſte, & Gradiſca in Iſtria Imperij Ro. Brunduſium in Apulia Regis Hiſpaniæ, & Sauona in Liguria Genuenſium, cum intellexiſſet Melitam inſulam eſſe munitam prſidio militum, ac annona, & materie bellica, & uallis, & muris, ac propugnaculis iuſſit Pialim Illiricũ eius claſſis prfectum ipſa octuaginta triremium, & aliorũ nauigiorum Apuliæ, Calabriæ, Samnitumq; littora curſitare, depopulari, ferroq;, & igne diruere, & p illum regione maritima Samij, & finitima concurſata, & illic interceptis, & direptis Ortona urbe, ac oppidis Francharuillæ, Sancti Viti, Montis Suſij, Ripæ, Cluſij, Termularum, Caſalis, Frontonij, & multis alijs ibi incolis, militibus ad eorum prſidium degentibus non auſis ſecũ congredi, & oppugnato Vaſto, & mox dimiſſo, & cum appuliſſet ad inſulam Diomedeam habitatã per Canonicos Regulares diui Auguſtini, eis illinc repulſis audacter per milites, qui ibi erãt ad prſidium, ſuperuentaq; tunc pro-

cella maritima ex claſſe ipſa ſubmerſis ſex triremibus, ſup quibus reperta fuerunt ſexdecim torměta bellica, ex quibus unum habebat inſigne Caroli Cæſaris, & ad Serám Capriolam cadente filio ſpurio Solimani ulnarum undecim, & mox curſitatis maritimis Calabriæ, & finitimis, & per pyratas Algerij decẽ nauigijs onuſtis multis pręcioſis ex Ethiopia traicientibus in Hiſpaniam interceptis. In Inſubria uigente ęſtate tanta latronum manus occupauit itinera, ut nullis tuta eſſent, quin per eos ſpoliarentur, & ſępè occiderentur, & cum quotidiè augerentur, & magis craſſarentur, & nec coerceri poſſent aliqua turba ſatellitum ſupremi ibi uindicis ſcelerum, & aliorum magiſtratũ, dum quęſiti aufugerent in latibula, quæ ſibi pararant ad omnes caſus, in locis ſilueſtribus, conditum, & publicatũ fuit ędictum ibi uicarij Regij, ex mente illic quoq; excelſi Senatus, quo conceſſo prę̨mio illos capientibus, & prę̨ſentãtibus ibi magiſtratibus, ſin minus occidentibus, & ubi aliqui fuiſſent dãnati aliquo crimine capitali, etiam atroci, dũmodo non fuiſſet aduerſus diuinam, ac regiã maieſtatem data eis uenia, plurimi ex illis ipſius uigore tum fuerunt occiſi, tum fuerunt capti, & conſignati iuſdicentibus Mediolani, & aliarum urbium eius dominij, & ipſorum iuſſu ultimo ſupplicio affecti, inter quos fuerunt eorum duces, & reliqui ob id territi dimiſſis latibulis aliò aufugerunt. Et cũ multæ mulieres prolapſæ ex paupertate, uel ex uitio carnis, uel aliam ob cauſam in inhoneſtatem ab ea redierint ad honeſtatem, eis aſſignatæ fuerunt ad habitandum ædes monaſterij olim monialium cõuentualium ordinis diui Benedicti ſub tit. diuæ Annæ in uico ſanctæ Mariæ nouæ Cremonæ, & prouiſum de alimentis congruis electis uiris, & mulieribus etiam eccleſiaſticis, & ex honeſtioribus ipſius ciuitatis ad carũ regimen. Et de

menſe

menſe Aprilis cōceſſæ fuerunt eccleſia,& domus Apoſtolorum in ibi ſuburbijs per Io. Petrum de Gloſanis patritiū Mediolaneñ. prępoſitū eccleſiæ ſanctorū Viti, & Modeſti ipſius ciuitatis, cui erant annexæ ipſæ domus, & eccleſia Apoſtolorū Religioſis ordinis diui Frācīſci de obſeruātia, uulgo Capucinorum, excitati anno 1525. Mattheo Langeo ex religioſis tertij ordinis etiam diui Franciſci reſidentium in oppido Falconis diœceſis Firmanæ in Pyceno promotore, erecto tūc monaſterio in urbe Camarini, ſibi conceſſo ſolo per Catharinam de Cibo ibi dominam, & confirmati per Clementem Septimum Summum Pont. die uigeſima octaua Maij 1526. & multi ex ipſis ſe contulerunt in ædes ipſas Apoſtolorū illic degendo, & uiuendo ex elemoſinis quotidianis eis ſubminiſtratis per Cremonenſes, die, noctuq; celebrando officia diuina in ipſa eccleſia reformatas unà cum ipſis ædibus etiam ampliatis. Hieronymus Vida epūs Albæ in Gallia ſubalpina Cremonenſis ob eius poeſim, ac proſam ubiq; gentium notus ibi die 27. Septemb. ex hac uita migrauit magno ſui deſyderio dimiſſo apud doctos, & Cremoneñ. cōpatriotas ſuos, & Albenſes. Et Io. Paulus Zacarias ēt Cremoneñ. ex tribunis militū Regiorū. Et ſum. Pont. reuocauit cōceſſionē per eius pręceſſorem factā Epiſcopo Mantuæ de nōnullis uicis diœceſis Cremonenſis propinquis diœceſi Mantuæ, tāquam iuris diœceſis Cremonenſis, ut ſemper fuerant.

Anno ſequente Flaminghi, Brambantini, & alij populi 1567 ibi finitimi ex Gallia belgica, & Germania inferiori ſuppoſitis Regi Hiſpaniarum execrandis hęreſibus infecti, cū Rex ipſe illos abſq; armis reducere ad priſtinam ſanitatē tentaſſet, magis debacchati ſunt in templa diuina, ea, & bona catholicorum, & eccleſiaſticorum demoliendo, & diripiendo, ac pręfanādo illorum ducibus ſupremis Henrico

Bredaroda, Ludouico Naſouio, Vandalbergo, & Colouiano ibi proceribus factis utrinq; frequentibus prçlijs, in quibus multi occubuerint, & per illos duces ſupremos cum alijs ſupra quinq; centum habito conuentu in catholicos die tertia Aprilis, Margarita ibi rectrix ad illos ſçdãdos illinc deſtinauit in Hiſpaniam ad Philippum eorum dominum, & fratrem ſuum Ioannem de Berga Marchionem, & Com. Valentiæ, Florium Memorantium regulum Montegij, & inſignitos uelo aureo ab eo Philippo, pro obtinenda ab ipſo approbatione priuilegiorũ olim ſibi conceſſorum per Carolum Quartum Imperatorem, & confirmatorum per Carolum Quintum, quæ ſunt hçc, ſcilicet, Principi ibi non licere citra conſenſum nobilitatis, & urbium ſtatum eccleſiaſticum ampliare latius progreſſu tẽporis, quàm ab alijs principibus obtinuerint, & ut nullum ſubditum, uel externum incolam accuſatione, aut petitione criminali, aut ciuili proſequatur, niſi per uiam iuſtitiæ ordinariæ, & liberæ, in qua reus defendere poſſit ſeipſum, ſuamq; cauſam auxilio aduocatorum publicè, & ꝙ abſq; conſenſu regionum aliquot uectigal imponeretur, & nec uetus conſuetudo mutaretur, nec in Brambantia aliquis externus prçficeretur alicui muneri, quod foret alicuius magni ponderis, nec ubi Princeps in unum cogat ſtatum earum regionum, quo ab eis pecuniam exigat, uel ab eo poſtulet, populi Brambantiæ non teneantur egredi fines ſuos, quin nihil extra eius ditionem ſtatueret, ſed teneretur ſe transferre in loca Brambantiæ, ſi quid ab eis impetrare cuperet, & nec iniuſtè, aut aliquas eorum leges conſuetudinem, & ſtatuta uiolaret, ſed ipſos ab omni iuramento, & diplomate abſoluti, et liberi remanerent, nullaq; ibi in re aſtringerẽtur. Et cum Rex intendens armis illos reprimere, et cogere ad id faciendum, quod ſponte

noluiſ-

noluiſſent agere, ex Hiſpania, & Italia in ipſos deſtinaſſet tria millia Hiſpanorum, ſeptem millia Italorum, & Allobrogum, & totidem Germanorum, mille ducentum equeſtribus ſub Arnando Duce Aluæ, cum quo fuerunt Chiapinus Vitellius pro magiſtro caſtrorum, Gabriel Cerpellonus pro prçfecto materiei bellicæ, Vincentius Locatellus Cremonēſis inſignis archytectus deſtituti per Gulielmum de Naſau principem Aurentiorū, & nonnullos alios eorū duces, ac fautores depoſuerunt arma, et quamplurimi ex eis aufugerunt in Angliā, et alias regiones, et ibi incolas eorum ſectæ abhominabilis, et princeps Cauanæ unà cum Philippo Memorātio amyrata, et Orni Comite, et Philippo Croio Areſcotti Duce, ac Petro Erneſto, et Niuardo Com. Arigucij ex ibi principibus, et Leodicenſes, Bolduncenſes, et Vianenſes populi Brambantini ad priſtinam ſanitatem redierunt. Et Norcanius Annoniæ prçfectus, et Reſagnanus Dux nonnullarum ciuitatum ex regulis Belgicis prorege ad ſçdandas illas turbas fidelem operam prçſtiterunt. Et cum Hiſpani de menſe Septembris ingreſſi fuerint Flandriam, Dux Aluæ ex iuſſu Regis carcerari iuſſit Amoratū Co. Agamoni, et Philippum Oſcmōdiū Co. Orni, & prçfectū claſſis Regiç in gallia belgica, & duos alios ex ibi primorib. et plurimos ex illic popularibus, et ex ipſis multos ſuſpendi furcis, et ad retinendum alios in fide, Antuerpiæ, & in multis alijs urbibus, in quibus non forent propugnacula, et arces de eis conſtrui.

Et Optimus Pont. Rom. Eccleſiæ ad extirpandum has hçreſes contagioſas omne quod potuit ſubminiſtrauit auxilium Regibus Hiſpaniarum, et Galliarum, et militibus Rhodienſibus ad muniendum inſulam Melitam eorū domicilium, et Maximiliano Cæſari aduerſus impetum Turcarum, et ad augendam religionem chriſtiānā, et tol-

lẽdos abuſus, qui in eam irrepſerant multa laudabilia fecit,& Mãtuæ,Veronæ,Mutinæ,Bononiæ,& Fauentiæ,& nõnullis alijs urbibus,oppidis,& uicis Flaminię q̃plurimi cõperti fuerint infecti ex ecrãdo crimine hęreſum,ex quibus,dum pro eo aduerſus illos proceſſum foret per Inquiſitores ex Religioſis Ord. Pręd. de Obſer. diui Dominici, quibus iſtius criminis ſpectat cognitio,multi fuerunt carcerati,& ex illis,qui noluerint ab eorum ueſana opinione recedere, & ad catholicã eccleſiam redire, aliqui ultĩmo ſupplicio affecti fuerunt,& aliqui alijs pœnis citra mortẽ, & alij cum recognouerint errorem ſuũ abſoluti,& multi, cum uocati in iudicium ad ſe expurgandum ab illo noluerint ſui copiam facere condemnati,& eiecti extra cœtum catholicorũ,& ab omni regione chriſtianorũ proſcripti. Et Mantuę ꝑ illos inito tractatu de occidendo quoſcunq; ibi religioſos ordinis diui Dominici degẽtes, duo ex ipſis nocte precedente diem Natalis Dominici, dum monaſterium ipſum egreſſi fuiſſent profecturi ad templũ ibi propinquum monialium illic celebraturi pium miſſæ ſacrificium de more, inhumaniter necati fuerunt. Cremonæ de menſe Maij, & Iunij primores religionum hæremitarũ diui Auguſtini,& Carmelitarum in Longobardia in eorũ monaſterijs cõuenerunt, & de rebus ſpectantibus eorum ordini tractarũt, & multi ex eis ualdè eruditis Theologis habuerunt in eorum templis, ac æde cathedrali conciones, & diſputationes. Et de menſe Iulij Humiliatorum ad ędes ibi ipſorum religioſorũ, & quia dignitates, & ſuprema officia, ac opulentos redditus ipſius religionis ſibi uendicarant, & inter ſe diuiſerant, & poſt mortem alijs, quos elegerant dimittebant, & ab alijs religioſis ſeparatim uiuebãt more prelatorum pręter inſtituta diui Benedicti, quæ fuiſſent ꝓfeſſi, Carolus Borromeus presb. card.

tit.

tit. S. Praxedis, & prȩſul Mediolani, & eorũ conſeruator, & qui cum ipſis conuenerat ex authoritate apoſtolica ſibi data eos redegit in ordinem, & ad ipſa inſtituta. Et inter eum, ac Senatũ Regium in dominio Mediolani orta controuerſia pro cognitione criminum utriq; foro ſpectantium Petrum Franciſcum Vicecomitem omnium ibi criminum ſupremum uindicem, & Hieronymum Pectium ex primoribus Aduocatis Fiſci, cũ Vicecomes aſſentiente Pectio ex mente ipſius excelſi Senatus lictorem primariũ Borromei prȩſulis cõmiſiſſet capi, & fune publicè diſtẽdi, & qui dum adeo prȩcipitanter diſtentus fuiſſet, uentre aperto uiſcera ex ipſo effluxerunt. Et conceſſæ fuerunt ȩdes prȩpoſituræ eccleſiæ diui Iacobi cum eccleſia conſtructæ in parochia S. Vincentij eiuſdem ciuitatis, eiuſq; redditu annuo aureorum mille percipiẽdo ex ipſius fundis ſitis in uico Pozalij agri Cremonẽſis, per Aluiſium de Baſilica Petri Nouarienſem eius tunc prȩpoſitũ, & etiam ſupremum magiſtrum ordinis Humiliatorum, Religioſis presbyteris ſancti Pauli Decolati ordinis regulariũ de obſeruãtia diui Benedicti Mediolani anno 1526. autoribus Iacobo de Morigio, Bartholomeo Ferrerio Mediolanenſibus, & Antonio Maria Zaccaria Cremonen. illic erecto monaſterio, & templo magnificis ad memoriam Decolationis diui Pauli, ſumptu Iſabellæ de Taurellis ex principibus Guardaſtalli, eo per ipſam, & alios Taurellos in ipſo participantes uenditi Ferdinando Gonzaghæ, & quæ ipſum unà cum multis alijs mulieribus, & uirginibus nobilibus ingreſſa fuit, & ipſam religionem profeſſa, ex ȩdibus monaſterij parte muris diuiſa, & aſſignata eis religioſis, in templo ipſo die, & noctu celebrantibus miſſam, & alia officia diuina, erecto, & inchoato ipſo ordine monaſterio monialium eiuſdem ſub titulo diuæ Marthæ in domibus

illorum de Burgo ſitarum in uico ſancti Donati Cremonę ſumptu,& opera nobilis,& honeſtæ matronæ Cremoneñ. Valeriæ de Alierijs R. Octauiani de Burgo per eam ipſius ordinis aſſumpto habitu, & facta profeſſione cum multis alijs, eidemq; aſſignata dote ſua. Hora tertia noctis pręcedentis diem uigeſimam ſextam Ianuarij apud Caffam olim Theodoſiã Genuenſiũ in Taurica Cherſoneſo nunc minori Tartaria ſpatio trium horarum in aere apparuerunt tres ſoles cũ circulo diuerſi coloris, ex quibus unus iuit uerſus ortum, alius uerſus occaſum, & medius uerſus Septemptrionem,& mox occaſum, & deinde euanuit,cõmutato circulo in colorem tum rubeum, tum uiridẽ, tum croceum,tum cœleſtem. Et hora ſexta decima cum dimidia mercurij noni Aprilis, dum eſſet in quarto gradu leonis, et luna in uigeſimo nono Arietis paſſus fuit deliquiũ per horas circiter duas. Et hora quarta noctis pręcedentis diem uigeſimam luna apparuit lucidiſſima uſq; ad auroram cum cruce ſuper eam, ac ſtella propè ipſam pręter modum fulgentibus. Et hora quinta decima cum dimidia ueneris decimi ſeptimi Octobris, dum eſſet in quarto gradu fęrè per horã cum dimidia paſſa fuit ẽt deliquium. Et die iouis duodecima Iunij hora quintadecima in Valle nigra ducatus Sabaudiæ, & propè Genebram per lapides ſeptem graculi pycæ, & cornices cum coruis turmatim conflixerunt, eosq; profligarunt multis utrinq; occiſis. Et de menſe Auguſti Tyberis egreſſus alueum ſuum ſecũ piſcium innumerabili copia educta urbem inundauit. Et de menſe Octobris aquæ Padi, & aliorum fluminum, & torrentium Galliæ ciſalpinæ, & regionum ibi propinquarum pręter modum, ac morem auctæ, et egreſſæ eorũ alueos, nedum ſibi finitimis, ſed longè ab illis diſtantibus graue damnum intulerunt. Et æſtas fuit pręter modum

torrida

torrida. Ex generoſa familia ipſorum de Trecchis Cremonenſe Petrus Franciſcus, et Sigiſmundus fuerunt ex inclitis tribunis militum, et Ludouicus eorũ frater ductor equeſtrium in Italia pro Rege Hiſpaniæ. Et Iulius, et Antonius, et Bernardinus de Campo fuerunt egregij pictores, et Io. Baptiſta Cambius ſculptor, et Martinus Siccus Romæ ex ſupremis archytectis, et mox Maximiliani Cæs. et Io. Baptiſta Andreaſius ex tribunis Italorum ex hac uita migrauit die uigeſima prima Septembris.

Anno ſequuto Cremonæ prętore Antonio Londonio, 156
et mox eo creato pręfecto reddituum ordinariorũ ſtatus Mediolani ei ſubſtituto Ferdinãdo Hortitio Hiſpanis I.C. et Regijs Senatoribus, Dux Aluæ prorex in Flandria, cum intellexiſſet Germanos, qui erant in Gallia celtica contracta pace inter ibi Regem, et perduelles ſuos, ad quorũ auxilium iuerant, irrupturos Belgicam, antequàm redirẽt in Germaniã ad id prohibendum in illos tranſmiſit Hiſpanos, et Italos equeſtres cum peditatu Galliæ ciſalpinæ, et alios milites iuſſit conſcribi, et cum ẽt intellexiſſet Mariachiteneum ducem ex illis tranſire nauigio copijs ſuis per flumen Moſæ, illuc quoq; tranſmiſit quingẽtos equeſtres cum nonnullis cohortibus peditum, qui illos ſecum conſertis manibus in fugam compulerunt ex eis cęſis circiter quinq; centum, et ex Regijs tantum deſyderatis quadraginta, et proditis in lucem proditionibus, quibus debebat occidi ad abbatiã proximam Burſellis in ibi eccleſia mane diei Dominicæ Palmarũ, dum illuc propoſuiſſet aſſumere euchariſtiam, et pręſul Leodij per hereticos direptis oppidis ſui dominij iuſſit eorum complices capi, et carcerari, et per principem Aurentiorum ære nonnullorum illius ſectæ conſcriptis nouem millibus equeſtribus, et quindecim millibus pedeſtribus, cum ex illis bis mille equeſtres,

et qua-

t quatuor millia pedeſtrium ſub quodam comite irrumiſſent Geldriam, et ex alijs tria millia equeſtrium, et decem millia pedeſtrium Friſiam ſub Ludouico Com. Naſouij, et ibi eccleſiaſticis, et catholicis graui damno illato, et Veda occupata obſediſſent Grunuildam omnibus ferè Hiſpanis deſtinatis Naumacum, et bis millib. pedeſtribus, et quinq; centum equeſtribus Traiectum ſuperius, & alijs ſub Co. Boſouij prefecto Olandiæ ad alia loca tuendum, alijs pedeſtribus Hiſpanis, & Germanis partes Regias ſequentibus, & Burgondionibus ſub Com. Arambergio in Naſouium, & dum Naſouius eis ſuis occurriſſet, & utrinq; facta pugna uſq; in noctem eis pedem retuliſſet in Daniā, illosq; Regij inſequuti fuiſſent, & ibi pedeſtres nō expecta his equeſtribus manus ſecū conſeruiſſent, & occiſis Arambergio, & nonnullis alijs ducibus, & gregarijs militibus in fugam conuerſi fuiſſent dimiſſis poſt ſe ſex tormentis bellicis cum pecunia eorum ſtypendij, ex illis occiſis multis cum Philippo fratre comitis Naſouij, iuſſit die prima Iunij Antuerpiæ decapitari uiginti octo equeſtris ordinis, & multos alios non obſcuri generis uario mortis genere affici, & die ſexta Burſellis Amoratum Co. Agamoni cum eius ſcriba, & Philippum Memorantium Com. Orni Amyratam claſſis Belgicæ eductos ex arce Gandauij publicè decapitari, & nec multo poſt Antuerpiæ Dominicū ab Azali ex primoribus ibi nobilibus, & multos alios uti rebelles Regios; inter quos fuit unus ex illis, qui decreuerant ipſum occidere, & alius qui tribus alijs propoſuiſſet Croningam quatuor in locis comburere, ut facilius daretur in eam ingreſſus Naſouio, qui eam obſideret, ad cuius preſidium erat Co. Meganus octo cohortibus Germanorum, et mille Hiſpanis, & cum Martinenghus ex ductoribus Regijs equeſtribus tercentū ſe conferret ad eius preſidium,

ſidium, & ſexdecim millibus pedeſtribus hoſtium occurriſſet, inter illos, ac equeſtres Martinenghi, ac obſeſſos apud abbatiam cōmiſſa pugna die uigeſimaſecunda Iunij ex illis circiter tercentum occiſis, & ex Regijs decem, & Megano Co. uulnerato ictu globuli emiſſo ab archebuſio in collo. Dux Aluæ illuc tranſmiſit ad ſubſidium alias decem & ſeptem cohortes ex eis dimiſſis ſexcētum pedeſtribus ad prę ſidium nonnullorum locorum, propè quæ tranſiuerunt, & Naſouius bis prouocauit ad pugnam Vitelium proterem Rom. ducem ſupremum Regiorum, qui erant aduerſus ipſum. Et dum Gulielmus ex Comitibus de Naſauo princeps Aurentiorum profugus, & frater Ludouici, & Com. Pallatinus Rheni cognatus Agamoni, & Auguſtinus, & fratres filij Federici olim Ducis Sanſoniæ, et filij Philippi olim Lātegrauij Heſiæ, et Golfangus Dux Propontis, et plures alij principes Germani ęgrè ferentes necem Agamoni fędus inuicem percuſſiſſent, ut eam ulciſcerentur, & Flamingos in libertatem uendicarent ex illorum extoribus, & hęreticis ad eos confluentibus coactis copijs, & Com. Metenſium ſuis recuperaſſet Bergam eius oppidum ibi cęſis militibus, qui erant ad eius prę ſidium, & ex Mechlinia adductis nōnullis tormentis bellicis, Dux Aluæ exercitu, quem habebat ſe appropinquauit Gronouindæ, & cum illinc Naſouius ſuis abijſſet, & per Regios, qui illos inſecuuti fuerint ex illis occiſis circiter mille, ex eo exercitu dimiſſis ſexcentum equeſtribus Ducibus Prouincenſibus ad prę ſidium Gronouindæ, reliquis die ſexta decima Iunij illos inſequutus fuit, & cum Naſouius auctis eius copijs ad duodecim millia pedeſtrium, & quinque centum equeſtres, eis ſubſtitiſſet in loco munitiſſimo, & intra uallum impoſitum in ſolo ſilueſtri, et paluſtri, & à fronte adiacentem lato, & profundo flumini, ut ibi expe-

ctaret

taret Gulielmum fratrem ſuum alijs copijs, in eum iter
uum conuertit, & in illum miſſis centũ equeſtribus ſclo-
etarijs ad eum prouocandum, & mox quinque centum
edeſtribus etiam ſclopetarijs, & deinde tercentum prę-
orianis,& poſtea alijs mille ſclopetarijs cũ aliquot eque-
tribus,& ſubinde Hiſpanis cum ſex millibus Germanis,&
uindecim cohortibus Burgondionum,& ſucceſſiuè alijs
ercentum equeſtribus, & alijs uelitibus ſub Ferdinando
ilio ſuo,& cum illis à meridie uſq; ad noctem,& ſequente
lie uſque ad ueſperas conſertis manibus illos fudit occu-
ato ponte flumini impoſito, quo in continentem ibatur,
& dum ſe in fugam poſuiſſent, & pallantes irent, Hiſpa-
nienſes illos inſequuti ex eis occiderunt circiter ſeptem
nillia, ex Regijs tantum deſyderatis octo, & totidem uul-
neratis, ſignis militaribus uiginti, & ſexdecim tormentis
bellicis, & equis mille quinq; centum currulibus, & mul-
tis alijs poſt ſe dimiſſis cum pęcunia, & ſuppelectile argen
tea Naſouij, & Hiſcatonij reguli multi pretij, eo ante per
biduum illinc ex fuga prolapſo,& Naſouio nauicula Moſa
flumen tranſgreſſo, dum ante pugnam caſtra Regia aquis
ibi lacunarum, & fluminum multa copia illac labentium
tunc tumefactis ex pluuijs è cœlo prolapſis intenderet in-
undare, aufugit in Picardiam, & cum princeps Aurentio-
rum frater ſuus nouem millibus equeſtrib. & duodecim
millibus pedeſtribus reliquis copijs eius ſe coniunxiſſet
ſuperuento autumno, & ex Hiſpania ſuperuentis bis mil-
libus quinq; centum Hiſpanis cum quadraginta millibus
aureis pro eorum ſtypendio in Galliam belgicam. Dux
Aluæ eis ſecum coniunctis tranſiuit in ipſos fratres exer-
citu bis millium quinq; centum equeſtrium, totidem ue-
litum,& duodecim millium pedeſtrium,& ad Traiectum
inferius traiecto flumine Moſæ, & dum timeret, ne hoſtes
per

per Burgondiam tranſirent in Galliam, & ſe ibi hęreticis Decondeo regulo illorũ duce, ad id prohibendum tranſmiſſa pęcunia pręfecto Burgondiæ iuſſit per eum ad eius fines militibus conſcriptis eos apponere, & cum ipſi fratres exercitu ſuo caſtra firmaſſent apud Rhenum, eisq; ſe coniunxiſſet Aguſtanus Regulus Germaniæ cohortibus tredecim, in illos acceſſit pedeſtribus triginta millibus, & ſex millibus equeſtrib. Et cũ fratres ipſi uiginti quinq; millibus pedeſtribus, & octo millib. equeſtribus traiecto Rheno irrumpiſſent in principatum Iulienſem, & ibi ad eos appulſis alijs quinq;centum equeſtribus ſub quodam Comite propinquo Comitis Agamonij ad ulciſcendum eius necem à principe Iuliacenſe petita, & nec habita annona, Dux Aluæ propè Traiectum per mille paſſus caſtra mouit, & cum hoſtes per Rhenum tranſmiſſis machinis bellicis Geldriam uerſus iter direxiſſent, & occupato oppido Reſpinæ propè Coloniam Agripinæ,& ad eius pręſidium dimiſſis pedeſtribus ducentum, & cũ nõ haberent naues, quibus poſſent Moſam ponte coniungere, & ſibi impedita annona per Hiſpanienſes non multam copiam ipſius, & materiei bellicæ haberẽt ſecus flumen ipſum tenderent, illos inſequutus fuit, et cum hoſtes die uigeſima Octobris motis caſtris nonnullis copijs Gallorum eorum ſuperſtitionis in ipſorũ auxilium tendentibus Hiſpanienſibus occurriſſent, in illos tranſiuit, & dum nonnulli ex hoſtibus tranſiuiſſent Moſam flumen, ubi Brambantia à Leodienſe diuiditur ditione,& in eos tranſmiſſis nõnullis cohortibus Hiſpanorum,& turmis equeſtrium, & utrinq; ibi commiſſo certamine ẽx illis plurimis ceſis, & multis captis, & in eorũ auxilium ſuperuentis eis copijs Gallicis, oppreſſi annona, & pęcuniarũ egeſtate motis caſtris tentaſſent Moſam traicere, ut irent in Germaniam, & eius

aquis

aquis auctis preſul Leodienſis id nō permiſiſſet conuerſo itinere in Galliā properaſſen t, Belgis grauem ſtragem inferendo illos quoque inſequutus fuit, & cum fratres ipſi nonnullis copijs ſuis in Galliam incolumes ſe recepiſſent iuit Camariacum, & mox ibi, & in alijs municipijs Belgicis ad eorum prçſidium Germanis, & aliquibus alijs eius copijs, & alijs tranſmiſſis Antuerpiam, & Valenzenas, & alia loca Olandiæ acceſſit Burſellas, & cum Auriacus, & frater freti clandeſtno fauore Belgarum illorum ſectæ intenderent occupare Friſiam illuc deſtinauit alias copias Hiſpanorum, & ad prçſidium oppidi Bronduni iuris Auriachi ibi munitiſſimi, eius filio, qui foret Louanij illinc Antuerpiam adducto, & mox inde in Hiſpaniā conducto, & dum quidam ex illis hçreticis ad Picardiæ fines occultati in ſiluis illac tranſeuntes inuaderent, ſpoliarent, ac occideret, in illos quoq; tranſmiſſis alijs Hiſpanis, & per eos cum illis cōmiſſa pugna, illisq; fuſis ex eis multis cçſis, & multis captis, & pleriſq; extremo ſupplicio affectis, propoſito ædicto publico citatis fratribus Auriacis, & multis alijs illorum ſectæ, ut coram eo ſiſterent intra certā diem, & cum nō comparuiſſent illos declarauit rebelles regios, & ex illis ſexaginta ſeptem Antuerpiæ, & multos alios Gandauij, Torniaci, & Meclinia capi, & carcerari iuſſit, & cum ex illis hçreticis circiter mille quinq; centum propè Antuerpiam per mille paſſus templa, & monaſteria, & domos catholicorum diriperent, & comburerent cōſcripto nouo milite in illos deſtinauit nonnullas copias Italorum ſub regulo Beouorenſe, eisq; prçlio fuſis, ex ipſis pleriſq; ſubmerſis in flumine ibi propinquo, & centum captis, & furcis ſuſpenſis, & ex Torniaco euocatis nonnullis turmis Italorum eas, & alias Hiſpanienſes locauit ad fines Galliæ Belgicæ ad eam tuendam ab hçreticis. Carolus Auſtria-

cus

cus unigenitus maſculus Philippi Regis Hiſpaniarũ, dum ab eo diſſentiret, & ipſius iuſſu relegatus fuiſſet in ædes regias Mandrilli Hiſpaniæ Taraconẽſis, ibi ex inordinato uictu obijt die uigeſima quarta Iulij. Et nocte pręcedẽte diem quartam Octobris Iſabella Valeſia uxor puerperio ingenti ipſius, & ſuorum dolore ſuperſtitibus Eugenia annorũ quatuor, & Catharina trium filiabus. Et die penultima Auguſti in aurora aere ſereno uerſus occaſum apparuit ſtella crinita cum cauda longa, & ignita directa ad ortum. Byzantij ſubortoq; impetuoſo turbine uentorum, & ſtatim ſubſecuta procella maritima, & ſuperuẽtis pluuijs, grauibus tonitribus, & portẽtoſis fulguribus oĩa ibi inundata remanſerunt ſummo ibi incolarum ſtupore, & graui damno. Ex obſcuris caliginibus, & uentis uehementibus, & frequentibus pluuijs, quæ fęrè toto primo uere uiguerunt in Inſubria, & locis propinquis excuſſis floribus ab uuis, & ſegetibus, eiſq; conculcatis, & pleriſq; putrefactis, & multa agri inferioris Cremonenſis parte inundata ab aquis ſucceſſit tenuis redditus uini, & fęrè oĩum granorum. Hyems fuit torida, & frigida ex aliqua copia niuis in eius principio, & mox pluuijs frequentibus ſuperuentis. Et Nantuæ municipio Sabaudiæ diſtante à Lugduno per duodecim millia paſſuũ die penultima Iunij circa meridiem ex uehementi uento, ibi tecta domorum illius impetu, qui durauit per quartam partem horæ proſtrata fuerunt, plurimæq; arbores miræ proceritatis extirpatæ, culmine ibi prętorij ad tria millia paſſuum procul eiecto, & turri, in qua erant campanæ, ex aduerſo latere aperto, eiuſq; culmine campanæ maioris, & horologio deiecto, & in terrã infixis per duos cubitos, eoq; ferè toto pręteorio demolito, molendinoq́ue, eiuſq; mola in uarias partes diſiecta, diruto, plurimis, & pueris, & infantibus ex

eorum matrum uberibus arreptis in aerem tranſlatis,nec unquam uiſis, ut ibi indigenæ conſpectis in aere lignis, & arboribus ingentis molis, putantes iam ſupremum diem adeſſe, ut ab imminenti periculo ſeruarentur, aufugerint in loca ſubterranea.

Anno ſubſequuto Rex Hiſpaniæ ſtabilita arce Antuerpiæ ad ibi incolas, & alios Flandriæ,& cęterarum regionū ex Gallia Belgica, & Germania inferiori ſibi ſuppoſitarū in fide chriſtiana,& aduerſus eū conſeruanda iuſſit ipſam, & alias, ac ciuitates, & oppida earum regionum muniri annona, materie bellica,ac pręſidio militum, Aurentiorū principe nonnullis copijs ſubſiſtente in agro Argentinorenſe, & dum ibi non haberet pęcunias, quibus poſſet eis ſoluere ſtypendium per ipſos dimiſſo, & uenditis Argentinorenſibus tormentis bellicis,& cuncta ſupellectile,quā habebat, clam profecto Mogontiam, ubi erat uxor, & illinc coloniam, Chiapino Vitelio, & Gabriele Cerpelono degentibus cū copijs ad pręſidium Zelandiæ,& per Ducē Aluæ rectoribus ſtatuum earum regionum accerſitis Burſellas, & ab eis petita decima ualoris omnium bonorum mobilium, quæ per eos uenderentur, & trigeſima immobilium,& centeſima oīum ſemel ſoluenda, quibus poſſet ſoluere ſtypendium militibus,quos ibi haberet ad eorum pręſidium, & loca alienata redimere, & reliquum referre in ęrarium Regium, ut ſi qui motus bellorum illic inſurrexiſſent, facilius coerceri poſſent, & per Prouinciales ſibi oblata certa ſumma pęcuniarum, & in centeſimam facto conſenſu, factaq; promiſſione eam ſoluendi, & ex eis per Friſios, & Geldrenſes facta redemptione, & fęrè omnes habito conſenſu ſoluendi decimam, & uiceſimam certis cōditionibus,cum adhuc inſurrexiſſent hęretici aduerſus eum, & Hiſpanienſes, & ex Betica circiter triginta millia

parum

parum firmi in fide chriſtiana,& ſua, ſed magis cum ſint finitimi Africæ mare Athlantico intermediāte adherentes ſuperſtitioni Maumetanæ ſumptis armis autore filio olim illorum Regis ex Hiſpania Tharaconenſe clam illuc ex fuga prolapſo ab eo deffeciſſent coacto exercitu ad illos reprimendum, & compellendum in ius priſtinum aduerſus illos cum deſtinauit ſub Ioanne Auſtriaco fratre naturale, & Ferdinando Cordubenſe Duce Sueſſæ, & ex Africa illuc traiectis,& alijs tranſmiſſis per Imperatorem Turcarum infidelibus in illorum auxilium utrinq; multa diuerſo marte,& plurimorum cæde ibi fuerunt commiſſa certamina, & affecti fuerunt grauibus cladibus ex illis aliquibus deſtinatis clam per illorum ducem ad occidendū Auſtriacum, & interceptis ultimo ſupplicio affectis. Et Regina Angliæ ipſum latenter exoſa, qui hæreticos,quos ipſa fouebat ubiq; inſequebatur ad diminuendas eius uires, pecunias,quas nauigijs ex Hiſpania per mare Anglicum tranſmittebat in Flandriam, quibus ibi militibus ad preſidium poſſet ſolui ſtypendiū, retentis, & per Ducem Aluæ illic rectorem quibuſcunq; Anglis ibi repertis cum eorum mercibus illinc abire prohibitis, & interdictis comertijs inter utriuſque ſubditos non ſine magno eorum damno, cum Regina ipſa nouam contraxit ſimultatem. Et ex Gallia, & Anglia multa hęreticorum manus nauigijs triginta traiecit in Indiam Regi Hiſpaniæ ſuppoſitam ad ibi excidium. Ad opem mendicantium Cremonenſium exortatione Fr. Timothei de Pandino ordinis Hæremitarum de obſeruantia diui Auguſtini eximij Theologi facta in concionibus per eum habitis ad populum durāte Quadrageſima in Eccleſia Cathedrali, hoſpitale illorum de Dulcijs ſitum in uico ſancti Apollinaris ipſius ciuitatis erectum fuit ſub titulo diui Alexij,eiſq; conceſſum ad ha-

bitandum electis uiris probis ex ipſa ciuitate mutandis quotannis ad prouidendum de eorum alimentis cõgruis, & mox ualdè ampliatum, & factum magnificum ex eleemoſinis piorum. Brena Orobiorum uicus propè lacum Nouicomij, & fonte Bromi fluminis coacta multa copia aquarum ex pluuijs tunc ſuperuentis, & monte ibi propinquo aperto, ac prolapſo in uallem ibi proximam illarũ impetu ſubmerſa fuit, & ibi factus lacus nullis remanentibus ueſtigijs, & ibi ferè oĩbus incolis obrutis de menſe Iulij. Et Venetijs nocte intempeſta præcedente diẽ mercurij quartam decimam Septembris aere ſereno puluere ſulphureo aſſeruato in tribus turribus ibi armamentarij habentibus muros ualdè craſſos ex lapide cocto, & calce cum hoſtijs tribus munitis ferro ad unãquamq; earum, accenſo ſeu induſtria humana, ſeu ira cœleſti eis turribus apertis, & dirutis, & ex armamentario nonnullis porticibus, ac muris exterioribus ſpacio triginta duorum brachiorum, puluis ipſe penſium circiter tredecim millium in triginta cadis exiſtens remanſit combuſtus unà cum quindecim triremibus, & ædibus monaſteriorum diuæ Mariæ Virginis, uulgo Cœleſtis, ordinis Cœleſtinorum, & Religioſorum diui Franciſci ei propinquis concuſſis, præter ſacellum ædis diui Franciſci, in quo aſſeruabatur Euchariſtia, unà cum nonnullis alijs ędificijs etiam ualdè remotis, & in Murano oppido quibuſcunq; uitreis fractis ingenti ibi dominorum ſuorum damno, quinque ex illis, qui erant in armamentario, & nonnullis alijs ex incolis Venetiarum extinctis, & plurimis alijs mutilatis ſummo omnium ibi ſuperſtitum ſtupore, ac horrore, & niſi excitati ſtrepitu ignis, & ruina turrium, & uiſo incendio inuicem, & per ibi Nobiles, & Magiſtratus animati illic incolæ ad illud extinguendũ preſto fuiſſent, periculum erat, ne

tota

tota ciuitas cum armamentario ipſo, & nauigijs,& materie bellica inextimabilis pretij ibi aſſeruatis funditus deleretur, hora nona noctis eo incendio extincto, ipſius ſtrepitu quoq; audito Taruiſij, Patauij,& in Iſtria. Et Byzantij, dum in domo hæbrei coctus fuiſſet panis in furno ibi exorto igne in crepuſculo noctis præcedentis diem mercurij tertiam Octob. inter Prætorium, & Meſquitā Maumethanam uſq; ad mare illac labens ſpacio quatuor millium paſſuum uagato nocte ipſa,ac biduo cōtinuo remanſerunt combuſta ędificia lignea cum bonis,quæ ibi fuerūt immenſi ualoris, & pleriſq; hæbreorum, dum Dux ſupremus illic uigilum ægrotaret, & Imperator eſſet intentus laſciuiæ,& ocio, & ulterius progreſſum fuiſſet incendiū, niſi Imperator tandē admonitus, ac uigiles, & prætoriani ibi milites, & Byzantini ad illud extinguēdum properaſſent, in domibus hæbreorum repertis cadaueribus multorum ex illic incolis tum Græcorum, tum Turcarum, & in una ex illorum ſinagogis pueri cruci affixi. Et apud Tanam Emporium ad Tanaim flumen puluere ſulphureo ibi quoq; aſſeruato ex iuſſu Imperatoris Turcarū igne in ipſum conie͡cto per Mamalucchum combuſto, plurimis ex ibi illum ſumma uigilantia cuſtodientium extinctis. Et Derthonæ,& Vincentiæ etiā fuerunt incendia. Et Parmæ noctæ pręcedente diem quartam Octob. auctis aquis fluminis eam interlabētis ex nimbo illuc ſuperuēto citra illud fuit inundata uſq; ad tabulata illic domorum. Et Peruſij nocte præcedente diem ueneris ſubſequentis hora ſeptima ex terrę motu, qui durauit per horam cum dimidia multa corruerunt ædificia, & Cathaniæ, Agrigenti, & Leontij ciuitatibus Siciliæ, ac in Aemilia, & Hetruria multis in locis tunc temporis multorum ab eis oppreſſorum cæde,& ſuperſtitum graui damno. Et Neapo-

lis ibi etiam hora uigeſimaquarta diei ſabbati ſubſequentis ex terræmotu, qui durauit per ſex horas cum ſummo fragrore tonitruum, & fulguribus, & nimbo copioſo, & mixto grandine, qui durauit per biduum tota remanſit inundata, & quamplura ædificia etiam ualdè ſtabilia corruerunt, & quam multa alia facta labilia fuerunt, ex ibi incolis plurimis ab eis tum oppreſſis, tum ſuffocatis, tum debilitatis, & ibi & propè per triginta millia paſſuum extirpatis arboribus, & ſubmerſis molendinis, & ſpacio palmorum quinque eleuato ſolo ex limo ibi dimiſſo ingenti damno ibi accolarum, qui durante aeris turbine timentes ab aquis ſuffocari ad euitādum periculum mortis altiora conſcenderunt. Et Florentiæ teſtudo primarij templi noctu duobus fulminibus icta, in plures partes diſciſſa, & perfracta remanſit, ut ad eam inſtaurandam expenſa fuerint aureorum ſupra quatuor millia. Et in Sicilia, & toto oriente conſpecta fuit ſtella crinita horribilis. Ex Illuſtribus Comitibus Ponzonorum Cremonenſibus fuit eques Rhodienſis diui Ioannis Baptiſtæ Rubertus.

1570 Anno, poſtquam Dominus Noſter Ieſus Chriſtus ſua paſſione acerbiſſima redemit humanum genus Milleſimo Quingenteſimo ſeptuageſimo, Cremonæ prętore Camillo Caſtillioneo I. C. Mediolanenſe, & Reg. Sen. Summus Pont. die Dominica quinta menſis Martij, & tertia Quadrageſimæ, & ſolēnitatis diui Euſebij confeſſoris, & Cremonenſis hora decima ſeptima Romæ in templo ibi diui Petri, & ſacello Sixti olim ſum. Pont. dum celebraret illic miſſam cantatis Euangelio, & Symbolo Apoſtolorum, & ante eleuationem Euchariſtiæ inſigniuit Coſmam Mediceum Ducem Florentiæ, & Principem Piſarum, Senarum, Volaterræ, Aretij, Montis altini, & Groſſeti in Hetruria ibi aſſiſtentem inſignibus illic Magni Ducis ſumma cum

pompa

pompa multis ex Italia, & Germania Ducibus id ęgrè ferentibus. Rex Hiſpaniæ bello proſequutus fuit Granatinos ſibi rebelles ad illos delendum obſeſſa, & expugnata Galera eorum urbe ibi ex illis bis millibus, & ex infidelibus tercentum, qui erant ad eius pręſidium occiſis, & ex ſuis deſyderatis mille quatuor cētū cum quadraginta eorum tribunis. Et ex Vienna per reliquam Germaniam, Flandriā, & Occeanum in Hiſpaniā traducta uxore Anna filia Maximiliani Cæſaris in eius gratiam, & ob ingens gaudium contractum ob nuptias cum eo factas conceſſit ueniam Flandris extoribus, & rebellibus, & ius domum reuertendi abiurata impia hęreſi per eos, qui illa forent infecti, & recognita uera, & catholica religione chriſtiana & ſanctiſſimæ Ro. Eccleſiæ, & deſtinauit aduerſus Turcas bello infeſtantes Venetos ad eorum opem claſſem triremium quadraginta nouem egregiè munitam materie bellica, & copijs militaribus Andrea Doria Genuenſe duce impigerrimo. Et diſcordiam quam habebat cum Regina Angliæ annixus fuit tollere. Hora ſecunda noctis pręcedentis diem martis uigeſimam primam menſis Ianuarij fuit deliquium lunæ prius nigri coloris, & mox ſanguinei conſpecta Byzantij, & in plaga Orientali per horas quatuor, & die mercurij decima ſeptima Maij inter horas decimam, & undecimam Mediolani, dum ibi fierent Rogationes conſuetæ illic fieri ſingulo anno per triduū poſt ſacratiſſimā ſolemnitatem Penthecoſtis apparuerunt tres Irides cū tribus ſolibus diſtinctis, & inuicem propinquis, qui durarunt uſq; ad horam ſextam decimam, & in unum inter eos mediū, & maiorem, ac magis ſublimem coaluerunt, dum palleret ſummo omnium ibi incolarū ſtupore, & prodigio mortis principum, ſubmerſionum, euerſionū regnorum, & pręliorum, & grauis epydimiæ, & terræmo-

tuum, & afflictionum eccleſiaſticorum. Et nocte præcedente diem ueneris decima ſeptima Nouemb. fuit terræmotus Mãtuæ, & Ferrariæ prima uigilia noctis ſubſecutæ per breue tempus ſemel, & nec multopoſt iterũ, & deinde ſepties, quo illic ædificia concuſſa fuerunt, & arx, ſeptem ibi pueris, & alijs ex familia ibi Ducis, qui illinc aufugere nequiuerint oppreſſis, & occiſis, & alia ędificia corruerũt & die proxima alij noningenti aliquo ſpacio interiecto, & ſingula fermè hora tres, ut Dux cum uxore, & reliqua, familia illinc territus acceſſerit in hortum citra ũrbis pomerium ibi ſibi conſtructis tugurijs ligneis, & tentorijs, in quibus habitare poſſent ad euitandum illud imminens periculum, & hora circiter ſecundam noctis ſequẽtis obſcurato aere, & maximo turbine ſuborto, & illinc ad horã clarificato, & uiſa luna ualdè lucida, & ſtella crinita latitudinis cubitorum ferè duorum, & illinc ad horas duas rurſus obſcurato aere, ut alter alterum cernere nequiret, & circa horam tertiam noctis terrę motu facto alijs uehementiore, ut nonnulli ibi homines, ac domus conſiſtere poſſent, & circa horam quartã multis alijs, ex quibus turris, curia, templum maius, duodecim zenobia, & alia templa, & ædificia, & pleraq; è regione arcis, & templum diui Pauli multorum cæde corruerunt ſemihoræ ſpacio, quo unus durauit, et alijs tribus diebus ſequentibus luctante ſpiritu multi alij aliquo interuallo, et ſubinde plures alij, ut circiter quinq; millia utriuſq; ſexus, et cuiuſlibet ętatis territi aufugerint in nouum forum, eo trepidantibus mulieribus, et matronis aſportantibus teneros infantes ſub ulmis, et ad pectus ubiq; gemitu, et luctu graui, ut omnes crederent diem extremum aduenisſe ſpacio quadraginta horarũ centũ quadraginta terręmotibus, et multis alijs poſt duos menſes, quibus urbs ipſa deformata remanſit,

multis

multis ex eius incolis interemptis, & pleriſq; alijs ad euitandum necis periculum per eos derelictis tabernaculis, in quibus degerent, ſuisq; opificijs, quæ exercerent extra ipſam per quinq,, & ſex millia paſſuū conſtructis tugurijs illuc profectis, & cum aliquot tranſactis menſibus ſuos penates repetere uoluerint, & rurſus terram commoueri, & tremere audiuerint, illinc recedere rurſus coactis ibi illato damno extimato ultra quatuorcentum millia aureorū ſcutatorum. Et nocte ſubſecuta diem primam Nouemb. Occeano egreſſo eius littora in Gallia belgica, & ibi aggere alto, & lato facto ad arcendas eius aquas diſiecto ab ipſis aquis Antuerpiā, & multa alia loca ei proxima inundata fuerunt illic ędificijs ſubmerſis, & dirutis, & innumerabilibus incolis ſuffocatis, & immenſo damno illato. Et in Gallia Lugdunenſe Rhodano, & alijs fluminibus, ac torrentibus ob multas, & frequentes pluuias de menſe etiā Nouemb. auctis in immenſum, ibi fuit ingens aquarum diluuium graui illic quoq; multorum damno, & ex eis multis ſubmerſis. Et etiam in Hetruria, & Latio auctis pręter modum, et morem Arno, Tyberi, & alijs ibi fluminibus, et torrentibus ob diuturnas, & frequentes pluuias Roma, et Florentia fuerunt inundatæ. Et in Anglia mare aliquo ſpacio areſecit nonnullis horis, ut per illud iri tuto potuerit pedibus ſiccis. Et hyems fuit aſperrima, et pręter modum frigida ob multas, & frequentes niues, quæ ceciderint in Liguria, Inſubria, & ferè tota Gallia ciſalpina, ut in aliquibus locis pedes nouem exceſſerit, & ſuper ſolo uſq; ad menſem Maij manſerit.

Anno proximo ſummus Pont. cum ei innotuiſſet ex relatu fidedignorum plurimis ex prępoſitis, et religioſis ordinis Humiliatorū ſub norma diui Benedicti inchoati in Italia anno 1070. per nonnullos Mediolanēſes in Ger- 1571

maniam relegatós per Henricum Quartum Cæſarem Mediolanenſibus infenſum, & deinde auctianno 1181. per alios Mediolanenſes, et Inſubres autoribus Guidone, et fratre de Capitaneis Mediolanenſibus ꝑ Federicum Cæſarem Aenobarbum Sueuū demolitis Crema, Derthona, et Mediolano captiuatos, et tranſmiſſos in Germaniam, et contracta pace cum Mediolanenſibus, et alijs confęderatis autore Henrico filio dimiſſos, et reuerſos in Italiam, et anno 1200. confirmati ꝑ Innocentium Quartum Sum. Pont. non benè ſe habere, et nec uiuere ſecundum ipſam religionem, eiusq; pia dogmata in malum exemplum, et ſcandalum reliqui populi chriſtiani, re ſępius propoſita in ſacro cœtu Cardinalium, et per eos coram ipſo ſępius tractata, diſputata, et conſiderata, et maturè diſcuſſa ex eorum conſenſu ad anihilandum ipſum ordinem, et ne ulterius procederet, decreuit neminem amplius eam debere profiteri, eiusq; opulentos prouentus conceſſit nonnullis ex ipſis Cardinalibus non habentibus multos redditus eccleſiaſticos, et aliquibus alijs prędatis cū onere ex ipſis prouentibus ſibi aſſignatis alendi religioſos, qui forent ex ipſo ordine profeſſi, donec in eo uiuerent, ipſiusq; inſtituta ſeruaſſent. Et dum per Turcas ſpoliatis Venetis Inſula Cypri per centum quinquaginta millia pedeſtriū, et equeſtriū ab illis Nicoſia ibi metropoli obſeſſa, ad cuius pręſidium erat Nicolaus Dandulus mille tercētum Italis, et Gręcis, quatuor millibus quinq; centum, et ex ibi incolis bis millibus, et inſularibus mille pedeſtribus, et Dalmatis, et Illiricis quinque centum equeſtribus, et pluries oppugnata, et inter illos, et ibi obſeſſos commiſſis multis prelijs, in quibus plurimi utrinq; occubuerint. Et Piali pręfecto illorum claſſis, et Halimo ex illorum ſupremis ducibus ſuperuentis in illorum auxilium die nona Septembris

tembris

tembris anni precedentis compulſa in ius ſuum; et ſolo ęquata quibuſcunq; ibi repertis ſibi occurrentibus armatis, et qui illorum manus aufugere nequiuerunt, et nec ſe ipſis permiſerunt, occiſis unà cum Dandulo, et multis alijs nobilibus, et uiginti millibus captiuatis Danduli abſciſſo capite à reliquo corpore, et tranſmiſſo Famaguſtam aliam Cypri ciuitatem munitiſſimam maritimam ad Aloyſium Bragadinum patritium Venetum ibi rectorem, et Hectorem Balionum ducem ſupremum militum impoſitorum adibi pręſidium, et mox per reliquos ex illis, ex quibus infiniti perierunt, tum ferro, tum morbo, et alios infideles centum triginta quatuor milliū cum quadraginta millibus foſſoribus Muſtapha omnium illorū ſupremo duce, ea obſeſſa, ad cuius præſidium erant quatuor millia octo centum, et pleriq; Itali, et ex ibi incolis, et inſularibus tria millia pedeſtrium, cū ducentū equeſtribus Epyrotis, cum illorum Imperator minaretur quoq; occupare quaſcunq; alias regiones chriſtianas imperio ſuo finitimas ſum. Pōt. ad id prohibendum, et conſeruandam, et tuendam ditionem ipſam, et ſuccurrendum Famaguſtæ, et Turcarum, et aliorum infidelium audaciam, et ſęuitiem cōprimendum deſtinatis per eum legatis, et nuntijs ad Maximilianum Cæſarem, Reges Hiſpaniæ, Luſitaniæ, Poloniæ, ac Duces, & Principes, & ciuitates liberas Italiæ tētauit ipſos in unū ſecum, & cum Venetis coniungere, & unà cum Venetis, ac Regibus Hiſpaniæ, & Luſitaniæ ſecum coniunctis etiā Ducibus, & ciuitatib. liberis Italiæ percuſſit fœdus in Turcas, & ad cōmunem Religionis Chriſtianæ ab illis defenſionem, eorumq; offenſionem, & recuperationem ditionis Chriſtianæ per illos occupatæ, die uigeſima quarta Iunij, & datis ope, & annona Famaguſtæ, & illic obſeſſis per Marcum Quirinum claſſis Venetæ rectorem illuc appulſum

ſum ex Creta die uigeſima ſexta Ianuarij duodecim triremibus, & quatuor nauibus onerarijs ea onuſtis, & triremibus ſeptem Turcarum ei occurſis prȩlio repulſis, ex eis tribus ſubmerſis, duabusq; nauibus onuſtis comeatu dando per illos obſidētibus Famaguſtam captis, & quibuſdā propugnaculis per illos erectis ſupra ſcopulos Ganzellæ propè arcem Famaguſtæ euerſis, & per Turcas ſȩpius ea oppugnata ſecum per ibi obſeſſos cōmiſſis multis prȩlijs in quibus occubuerint ex illis circiter octuaginta millia cum rectoribus Tripolis, & Arabiæ, & multis alijs Satrapis, & ducibus ex decem & octo qui erant in illorum exercitu. Io. Franciſco ex Comitibus Coui, & Carolo Regonaſco Cremonenſibus ex tribunis Italorum uiriliter congredientibus, & ex quibus Couus, multis ex illis interfectis occubuit, & dum Bragadinus, & Balio, & alij qui ſuperfuerant ex obſeſſis diffiſi ſpe auxilij, & oppreſſi oīum inopia ſe permiſiſſent Muſtaphæ ſibi dimiſſa Famaguſta, eumq; ſolo tantum enſe accincti acceſſiſſent unà cum ipſo Regonaſco, & ex illius iuſſu prȩter fidem ſibi datam per eum fuerint capti, & inhumaniter trucidati, Bragadino excoriato, & atroci martirio affecto, & per eum conſtanti animo paſſo, & Alimus, & Porcaredus dimiſſo ſupremo duce Muſtaphatio ad obſidionē Famaguſtæ ſibi ex claſſe centum octuaginta ſex, & leuium centum decem dimiſſis triginta, reliquis ſuper quibus erant uiginti quinq; millia armatorum irrupiſſent Cretam, & ibi mari propinquis direptis, & igne, & ferro expoſitis, & ex illic incolis captiuatis octo centū illinc ꝓgreſſi fuiſſent ad Inſulas Zazinti, & Zefalaniæ, & etiam ex illic incolis captiuatis alijs circiter ſex millibus illinc iuiſſent Corcyrium, & ex procella maritima abſortis illorum quatuor triremibus Aſſirium tunc Catharum, quod obſidiſſent, Ioannes Auſtriacus

frater

Frater Regis Hiſpaniæ adoleſcens impigerrimus factus Dux ſupremus per Sum.Pont.ac Regem, Venetos, & alios confœderatos eorum claſſium, & per eos paratis triremibus, & inſtructis nauarchis remigibus, annona, ac materie bellica congruis, & etiam alijs copijs militaribus coactis per Venetos aduerſus Turcas, & tutelam ditionis ſuæ illorum imperio finitimæ ex Hiſpania traiecit triremibus quadraginta ſuper tribus conductis ex eis Rodulpho, & Hernеſte filijs Maximiliani Cæſaris, & nepotibus Regijs in Italiam, & illinc in Sicillam Meſanam, alijs triremibus uiginti ſex claſſis Liguſticæ ſub Andrea Doria, & triginta Neapolitanæ claſſis ſub Aluaro Baſimano Marchione ſanctæ Crucis, & cũ mox illuc applicuiſſent duodecim Sum. Pont. ac Ducis Florentiæ ſub Marco Antonio Columna, & ſex equitum Militenſium, & centum nouem cum ſex maioribus Venetorum ſub Auguſtino Barbadico, & per Auſtriacum, & præfectos earum claſſium, ac conſultores rei bellicę ſecum degentes re in conſiliũ deducta ex uoto Aſcanij Cornei decretum fuiſſet claſſi Turcarum occurrere, & in mane diei octaui Septembris, & ſolemnitatis B. M. Virg. per Paulum Odeſcalcum Nouicomenſem, Epiſcopum illuc deſtinatum nuntium Apoſtolicum per Summ.Pont. celebrata miſſa ſolemni in honorem Sancti Spiritus in templo ibi maiori per Auſtriacum, & ferè omnes alios duces, & aliquos nauarchos facta confeſſione peccatorum, & ſumpto Venerabili Sacramento Euchariſtię, & ſibi conceſſa per Odeſcalcum ex authoritate ei atributa per Sum.Pont. uenia omnium peccatorum, & per ipſos duces, & Auſtriacum ſibi utrinq; data fide, & etiam per eos duces, nauarchos, & remiges prę ſtito opportuno iuramento fidelitatis, & militię uerſus Auſtriacum triremibus centum, ex quibus fuerunt decem Siculæ

ſub Ioanne Cardona,& alijs leuibus, et nauibus onerarijs uiginti quinque, & ex eis triremibus uiginti quinq; ſub Cęſare Daualo omnium ſupremo rectore Alexandro Farneſio principe Parmæ, & Placentiæ, & ſuper quibus fuerint duodecim millia Italorũ, octo millia Hiſpanorũ, tria millia Germanorum, & totidem ex eis nationibus uoluntariorũ, cum Pompeo, & Proſpero Columnis, Paulo Iordano, & Virginio Vrſinis proceribus Romanis, Aſcanio Cornea, Gabriele Cerpellono, & pluribus alijs procerib. ac ducibus Rom. Venetis, ac alijs Italis, Hiſpanis, ac Germanis lęto, ac conſtanti animo die ſequẽte abijt aduerſus Turcas mari, et terris diripientes, ac ferro, et igne ſubuertentes inhumaniter Dalmatiam, et Illirium ditionis Venetorum, et qui intellecta profectione in illos claſſis confęderatorum dimiſſo Catharo, quod obſidebãt factis inter illos, et incolas ibi, ac alibi illic regionum dominij ſui nónullis pręlijs, diuerſo marte, et aliquibus oppugnatis, et ex eis Antiuaro, Soporto, et Dulcinio captis, et Budua direpta ibi ſe eis cõiunxiſſent aliæ triremes Occhiali, et Caracoſa archypiratis ductoribus, eisq; omnibus profectis Corcyriũ, et illinc repulſis die decima Septembris tribus earum triremibus claſſis Alexandrinæ ad ibi portum ſubmerſis, et ubiq; factis captiuis, populationibusq; redierũt Lepanthum eorum claſſe ducentum quinquaginta triremium, ſuper qua forent decem millia Ianicerorũ, et quatuordecim millia Spacchorum, confęderati, poſtquàm impediti per aliquot dies turbine uentorum progredi, Turcis ſubſiſtentibus ad litus Galacchæ, die ſexta Octob. progreſſi ſunt in Inſulã Zephalaniæ diſtãtem à Lepantho per triginta millia paſſuum, et ibi ſe firmarunt. Et cum Turcæ aſſumptis ſuper earũ triremibus alijs ſex millibus Ianiceris, et ſexdecim millibus Spacchis ex illis, qui erant

ad

ad prędidium Peloponeſij pro Imperatore Turcarum, et uiginti triremibus, ac duabus nauibus dimiſſis in Cypro ſub Caraperio archypirata, reliquis die quarta Octobris ſe appropinquaſſent claſſi cōfęderatorum triremium ducentū ſeptem, ipſi ea quadripartita, et ex Ipſa locatis ſexaginta duabus triremibus cum quindecim leuibus, et duabus magnis in fronte, quam regeret Auſtriacus, degentibus ad eius triremis latus dextrū prętoriana eccleſiaſtica, ſuper qua eſſet Columna cum Pompeo agnato ſuo, et Michaele Ghiſilerio nepote pontificio, et iuxta prętoriana Ducis Sabaudiæ, ſuper qua foret princeps Vrbini, et in eius ala prętoriana equitum Melitenſium, et ad latus ſiniſtrum Veneta, ſuper qua foret Sebaſtianus Venereus, et iuxta eam Genuenſis, ſuper qua foret Farneſius, et in ala alia Genuenſis, ſuper qua foret Paulus Iordanus Vrſinus, et alia Hiſpanienſis, ſuper qua foret Aloyſius Rechezenus maior cōmendatarius Caſtiliæ, Vicarius ſuus, et poſt Venetam alijs duabus Venetis, ſuper quibus forent Catharinus Malipierus, et Ioannes Lauretanus, et in cornu dextro, quod regeret Doria ſexaginta tribus cū alijs duabus etiam magnis, et in ſiniſtro, quod duceret Barbadicus, cū Marco Quirino, et Antonio Canale quinquaginta tribus cum duabus alijs magnis, et in parte poſteriori, et ſubſidiaria, quam tenerent Marchio Sanctæ Crucis, et Ioānes Cardona pręfectus claſſis Siculæ, cum Octauio Gonzaga, Vincentio Vitellio, et alijs proceribus Hiſpanis eum aſſociantibus triginta octo in illos traieciſſent, eosq; ad Inſulas Echinedas, nunc Cozolari obuios habuiſſent, et ipſi quoq; diuiſa illorum claſſe triremium ducentū tredecim in quatuor partes, ex qua primam tenuerint Porcaredus degens ad manum dextrā cum quinquaginta, & Occhialus ad manum ſiniſtram cum pręfectis Alexandriæ, Algerij,

rij, & Mitilene triremibus nonaginta, & paruis quinquaginta, & ſiniſtrum Caracanus, & partem ſubſidiariam Siroclus, & per Auſtriacum, & Ioannem Cardonam claſſe ſua, & confęderatorum luſtrata, eiusq; militibus exhortatis ad pugnam, & quibuſcunque, qui erant ſuper ea captiuis libertate donata die Dominica ſeptima Octobris, & ſolemnitatis diuæ Iuſtinæ deſtinatis in illos ſex magnis triremibus uento prius ſiniſtro, & mox dextro, & eleuatis duobus uexillis ex trireme Auſtriaca, ſuper quorũ altero foret picta imago Dñi Noſtri Ieſu Chriſti, & in altero B. Mariæ Virginis eius Matris, & pulſatis tubis, & exoneratis tormentis bellicis bis, ter, quater, & quinquies per confęderatos, multæ triremes ex illorũ claſſe irruiſſent in frontem, & utrunq; cornu confęderatorum inuicem concurſum fuit ardenti animo inchoato prelio hora decima ſeptima, & diſcipatis decem triremibus confęderatorum, eorumq; cornu dextro concurrente cũ ſiniſtro hoſtili, quod regebat Occhialis multum laborante ei data ope per Auſtriacum, & Marchionem ſanctæ Crucis, & ſol e oculos Turcarum uerberante, & Summo Pont. Romæ continuis precibus Deum exorante pręualente Barbadico, Occhialus dimiſſa uictoria noſtris aufugiſſet uiginti quinq; triremibus, & decem liburnicis unà cum Caracalio Amorato, & Elia Genuenſe archipyratis infidelibus Naupactum, & uictoria ad noſtros inclinata per captiuos chriſtianos, qui erant ſuper illorum claſſe in uinculis eis fractis, & in illos aſſumptis armis, & ex ſpiculo ſagittæ percuſſo Barbadico ſuper ſupercilio, & mox mortuo noſtri uictoriam proſecuti fuerunt uſq; ad noctem ex hoſtilibus triremibus ſubmerſis uiginti quinq;, & quindecim combuſtis, centum ſeptuaginta unam cum quadraginta leuibus cœperunt, inter quas fuerunt triginta nouem prętorianæ, occiſis

Porca-

Porcaredo, & Alimo pcuſſo ictu pillulæ emiſſæ ex ſclopo in capite, mox cum cecidiſſet, per Hiſpanum capite ei amputato, & dellato ad Auſtriacum, & cuſpidi infixo, & in aera ſublato in hoſtes, & Caracoſa, ac rectorib. Mitilene, Scyon, Chij, Rhodi, Nauplij, & alijs uiginti Satrapis cum quindecim millibus gregarijs militibus, & nautis tum occiſis, tum obrutis, & rectore Chalcidis, cum alijs tribus Satrapis, & duobus filijs Alimi, & multis alijs ducibus, & quatuor millibus militibus captiuatis, & ab eis recuperatis captiuis chriſtiani nominis penes ipſos duodecim millium, & ſuper illorum triremibus repertis ducentum millibus aureis, cum alia ſuppellectile, & materie], ac annona immenſi ualoris, & diuiſis inter confęderatos captiuis, & triremibus, ex eis uiginti ſeptem, cum captiuis octo centum octuaginta, & uno peruenerunt ſum. Pont. & octuaginta, cum ſeptem centũ captiuis Regi Hiſpaniæ, & quinquaginta, cum mille ducẽtum ſexaginta duobus captiuis Venetis, & ex noſtris triremibus ſubmerſis tamen ſeptem una ſcilicet Pontificia, alia Equitum Melitenſium, alia Ducis Sabaudiæ, duabus Siculis, & totidem Venetis, quarum una fuit Marci Antonij Molini, & altera Hieronymi Georgij Cretenſis, & alia Genuenſe Marci Antonij Ciconij, & deſyderatis Barbadico, Andrea eius agnato, Benedicto Soprano, Marco Antonio Lando, Antonio Paſqualigo, Vincentio Quirino, Hieronymo, & Marino Contarenis, Catharino Malipietro, Ioanne Lauretano, Franciſco Molino, Theodoro Balbo, Franciſco, Stephano, & Hieronymo Cornelijs patritijs Venetis, Virginio, & Horatio Vrſinis proceribus Rom. Offredo Iuſtiniano Genuenſe, Franciſco Bonsforzato, Ioanne Baptiſta, Benedicto, & Iacobo de Marcio, Antonio Moliaco ex Inſula Zephalaniæ, Iacobo Vrſino Vicentino, Benedicto Cyprio, Hieronymo

Riſarco

Riſarco ex Catharo, & Andrea Salerno Cretenſe, cum nauarchis octo millibus, & totidem alijs uulneratis unà cum Auſtriaco, Paulo Iordano, Sforcia Regulo ſanctæ Crucis, Troilo Sabello, Marco Molino, Thoma Mediceo, Raynerio Biſolo, Marcellino Guizardino, Spina Mazengho, Iulio Haldino, Ioannino Mugialio, Io. Maria Puceo, Tornabono Filiacio, & Federico Martello. Et die uigeſima octaua Octob. claſſis Regis Luſitaniæ nonnulla nauigia ex Africa tendētia ad ſubſidium Turcarum, dum illis occurriſſet in mari Africo, inuicem facto alio prælio profligauit. Et dum confœderati aſſecuta uictoria in portum ibi propinquum ſe recepiſſent ibi illico ſuborta procella maritima, quæ, cum eſſent in loco tuto eis nequaquam nocere potuit, per triduum ſubſiſtendo feſtum, & gratias egerunt omnipotenti Deo ob ipſam uictoriam, & ob eā, & alteram Regis Luſitaniæ aſſecutas ex gratia Dei Opt. & Max. ob frequentes preces ei factas per ſummum Pont. & reliquos catholicos factæ fuerunt rogationes Romæ, Neapoli, Meſſanæ, Mediolani, Florentiæ, Genuæ, Venetijs, & alibi in Italia, ac Hiſpania, ac alia ditione chriſtiana, & ingentes actæ gratiæ omnipotenti Deo, & oſtenſa multa, & diuerſa ſigna ingentis letitiæ. Cremonæ inchoatus fuit ordo laicorum incedens indutus induſio telæ coloris albi uſq; ad calcem, ſub titulo Diuæ Mariæ Miſericordiæ. dum comitatur illos, qui damnati fuerint ad ultimum ſupplicium ob illorum demerita, ſibi electo loco eorum congregationis in ędibus confraternitatis diui Hieronymi in Parochia ibi maiorī, & propè forum maius. Hiſpanienſium quatuordecim millia ex quibus fuerunt octo millia Italorum, quinq; millia Germanorum, & Hiſpanorū mille eorum ductore Beltramo nepote Ducis Alburgiecchi Inſubrum Regij rectoris coacti in Inſubria illinc profecti ad

Finale

Finale oppidū conſtructum iuxta mare in Liguria uerſus Galliam narbonenſem illud obſederunt, & in poteſtate m ſuam redigerunt, & cum ibi Marchio in partes Regis Hiſpaniæ inclinaſſet, illud ei, quem prius ſuſpicabatur; ne uellet amplecti partes Gallicas, ſeu transſire in ius Cæſaris, dimiſerunt, prẹter ipſius arcem prẹſidio Hiſpanienſium munitam die decima octaua Iunij. Maximilianus Cęſar Stephano Sepuſio rege Vngariæ mortuo nulla poſt ſe dimiſſa prole de menſe Februarij per eum ſibi legata Tranſiluania eam habuit. Gabriel della Queua Dux Alburgeti Hiſpanus, & regius rector ſupremus in dominio Mediolani, & Vicarius in Italia homo integerrimus circiter dimidium noctis prẹcedentis diem martis uigeſimam primam Auguſti obijt ex febre contracta labore itineris, quo comitatus fuit uſque Brixellum Rodulphum, & Herneſtum filios Maximiliani Cæſaris ex Hiſpania redeuntes in Auſtriam ad ipſum, eiq; ſorrogatus fuit Aluarus Sandeus etiam Hiſpanus, & olim rector legionis Hiſpanorum ueteranorum, ipſiq; mox ſuffectus [illegible] Rechezenus Maior Cōmendatarius Caſtiliæ [illegible]. Brocardus Secundus ex Illuſtri[illegible] Comitibus de Perſico Cremonenſibus, & intimis familiaribus Sereniſſimi Regis Hiſpaniæ, & per eum inſignitus munere [illegible] ſtabuli equorū ſuorum, et mox caſtrorum ei[illegible] [illegible]itum in dominio Mediolani, & regiminis Sici[illegible] [illegible]gationis penes Pium Quartum Summum Pon. & ex equitibus Rhodienſibus Diui Ioannis Baptiſtæ, Mediolani deceſſit hora ſeptima noctis prẹcedentis diem [illegible] [illegible] Aprilis, eiuſq; cadauer illinc fuit [illegible] Cremonam, & ſepultum in ſacello dicato diuo Io. Baptiſtæ, & per maiores ſuos erecto in templo monaſterij diui Dominici, & eius ſumptu reformato. Annus fuit ſterilis ex aeris intem-

 perie

perie,& ex humo productis nõnullis uermiculis à quibus ſiliquæ fabarum,& uitiæ, dum penderent in agris immaturæ comeſtæ fuerunt,multa tñ copia milij ſubſequuta in Inſubria,& ferè tota Gallia ciſalpina.

Anno ſequente Cremonæ prętore Franciſco Rincbnò I.C. Hiſpano,& Regio Mediolani Senatore, et Aloyſio Rechezeno magno Cõmẽdatario Caſtiliæ Vicario regio in dominio Mediolani, et de menſe Februarij percuſſa fulgure ſtatua Angeli ex aurichalco affixa ſuper arbore in ſumitate arcis ſancti Angeli, et proiecta in terras. Pius V. Pont. Maximus, poſtquàm ſedit per annos ſex, menſem, & dies uiginti unam in ſede Apoſtolica, ualdè aucta religione chriſtiana, depreſſaq; multum hæreſi;& emendatis multis abuſibus eccleſiaſticorum,& ſęcularium, eoq; autore ſecum, et cum Venetis bello graui infeſtatis per immaniſſimum Imperatorem Turcarum in illum, & ad defenſam Venetorum contracta ſocietate per Regem Hiſpaniæ,& in unum coactis claſſibus,inita pugna in mari Ionio cum claſſe Turcarum die ſeptima Octobris pręcedentis, eaq; profligata gra[illegible]orum ſtrage ex gratia oĩpotentis Dei cõceſſa, ut creditur,ad frequentes preces huius ſum. Pont.et per eum creatis Cardinalibus uiginti,et uno cum Michaele Bonel[illegible] nep[illegible]ſuo obijt ex morbo calculi Romæ, non ſine nom[illegible]titatis hora uigeſima ſecunda diei iouis primi Maij [illegible]usq; cadauer iuſſit transferri ad uicum Boſchi agri Alexandrini, unde fuit oriundus,& ſepeliri in templo ad honorem diui Mauritij martiris ibi erecto eius iuſſu,& ſumptu,& culto per religioſos ordinis Pręʤicatorum de obſeruantia diui Dominici, cuius ordinem profeſſus fuerat habitantes in ædibus ualdè magnificis propè ipſum templum erectis etiam iuſſu, & ſumptu ipſius. Et die martis tertia decima, hora uigeſima prima

per

per Cardinales, qui Romæ fuerunt, ingreſſos conclaue ueſpere præcedente non expectatis alijs, concorditer electus fuit ſummus Pont. Vgo Compagnonus Bononienſis ex mediocri familia annorum circiter ſeptuaginta unius, & creatus Cardinalis die duodecima Martij 1565. per Pium Quartum tunc Sum. Pont. ob eius eximiam doctrinam, & experientiam rerum, ac probos mores, & multam peritiam in utroque iure, & nominatus fuit Gregorius Tertius decimus, & unctus, & coronatus die Dominica decima ſeptima, eius titulo, & dignitate cardinalatus tit. ſancti Sixti cōceſſis Iacobo Compagnono eius nepoti ex fratre, & qui omni re poſthabita operatus fuit, ut ſocietas inita cum eius præceſſore, ac Venetis in Turcas, per Regem Hiſpaniarum confirmtretur, ſecum additis quoq; Sebaſtiano Rege Luſitaniæ, ac Ducib. Sabaudiæ, Vrbini, Ferrariæ, Mantuæ, Florentiæ, & Parmæ, & eorum cōmunibus ſumptibus procurauit muniri claſſem adhuc ſub Ioanne Auſtriaco. Et Collegium Germanorū annuis, & perpetuis prouentibus aureorum decem millium auxit, ut in eo poſſent alij centum Germani, qui uacarent litteris, & ſacræ Theologiæ, qua poſſent impugnare hæreſim impiam in Germania debachantem. Flandrenſes tumultuarij Aurentiorum Principe duce occuparunt die prima Aprilis Burſellas, & ſexta, qua celebratum fuit Paſcha, Vliſingam oppidum Zelandiæ munitiſſimū, & mox Naſouio fratre principis Aurentiorum duce ciuitatem Montium, primariam Annoniæ, & octaua die Valenzenas, unde nō multo poſt expulſi fuerunt per Hiſpanienſes, & decima nona Iunij aquas ueteres Olandiæ, & uigeſima quinta Gondam, Dordaccum, Harlemum, & Leidam, & in Zelandia Venenſe oppidum, & Zerchineā, & die uigeſima ſexta Corconariam, & eodem menſe Alemaniā, & Roremun-

dam die uigeſima Iulij, & die ultima Auguſti Mechliniam mox recuperatam, & direptam per Hiſpanienſes, & die ſeptima Septembris Naſſenſe oppidum etiam in Braban tiæ, & mox Zutclanium, & multa alia loca ibi incolis ob graue tributum eis impoſitum per Ducem Aluæ in eum indignatis, ibi per illos perduelles hęreticos templis, mo naſterijs, & ędibus religioſorum, & catholicorũ direptis, & euerſis, & ſtatuis, & imaginibus ſanctorũ inde abraſis, proiectis, & fractis, oſſibus, & reliquijs ſanctorum, ſacramentis baptiſmatis, euchariſtiæ, & olei ſancti pedibus ignominioſe conculcatis, & quibuſcunq; religioſis, & catholicis, qui illorum manus aufugere nequiuerint. affectis diuerſo martyrio, quod pleriq; conſtanter pertulerunt, & trucidatis, & malè tractatis; in ea regione, & Germania, ac Gallia graui omnium pęnuria uigente, & ob hanc rebellionem Hiſpanienſes triremes alijs confęderatorum iungi non potuerunt, niſi lapſa ęſtate, ſed Hiſpanienſes apud Flandros degentes Montium ciuitatem Annoniæ per tumultuarios occupatam, ut pręfertur, & in qua eſſet Comes Naſouius ad eius pręſidium equeſtribus quinque centũ, & pedeſtribus mille tum Flandris, tum Germanis, tum Anglis hęreticis obſederunt, & oppugnarunt, & cum quinq; millia pedeſtrium, & mille quinq; centum equeſtrium ex Gallis, illuc ad auxilium ex Gallia tranſmiſſa per ibi amyratam, ſecum multis alijs coactis copijs nixi fuerint ei opem, & annonam ferre, facto cum illis pręlio illos inde repulerunt ex eis multis occiſis, & multis captiuatis cum illorum duce ſupremo, & ferè oĩbus furcis ſuſpenſis, & reliquis per ruſticos finitimos trucidatis, & cum mox princeps Aurentiorum alijs copijs tentarit idem facere, & nec potuerit, ſuperuentis Germanis partes regias ſequentibus, & ſtypendio conductis, & ex eis aliquibus Va-

lenzenas,& aliquibus Buſchudium deſtinatis,& die uigeſima quinta Auguſti occupato moneſterio ibi propinquo illic occiſis pręſidiarijs eam die ultimo oppugnarunt, & princeps Aurentiorum ex conſilio nonnullorum Gallorum, dum Hiſpanienſes ſuperuentis pluuijs diffiſi ipſam expugnare, intenderent eam deſerere, occupauit Mecliniã, & mox oppugnauit Louanium, & illinc fuit repulſus per ibi incolas ex eius copijs illic cęſis circiter tercentum, & mox ſibi ſoluta pęcunia illinc abijt, & cum ex illius copijs die ſexta Septembris bis mille equeſtres Germani, & ipſe reliquis die octaua ad auxilium ciuitatis Montium iuerint, & in caſtra Hiſpanienſium eã obſidentium irrumpere nixi fuerint, & illinc per Hiſpanienſes quoq; repulſi fuerint ex illis occiſis pedeſtribus circiter quinquaginta, & equeſtribus quadraginta, Aurantius iuit Valenzenas, & mox illinc redijt ad ciuitatem Montium, & propè ipſam combuſtis nonnullis pagis illinc abijt die undecima, & Hiſpanienſes pedeſtres mille quinq; centum, & uelites quinquaginta ſuperinduti induſijs albis eum inſequuti, & media nocte ingreſſi eius caſtra ibi occiſis excubijs ex illius militibus interemerunt circiter quinq; centum, & multos alios uulnerarunt, & illinc multos eorum equos abduxerunt Aurantio inde reliquis ex fuga prolapſo in Brambantiam, & mox reuerſi ad obſidionem Montium reliquis die tertia decima, & quarta decima Septembris oppugnarunt, & cũ die ſexta decima grauius oppugnare intenderent, eam ſe permittentem illinc permiſſo abire Comite, cum alijs ducibus, & militibus mille quinq; centum eorũ armis, & tot bonis, quot potuiſſent ferre abſq; uexillis die uigeſima quarta receperunt, & incolæ, qui illic remanſerunt, unà cum eorum clero habuerunt ſolemnes rogationes ad omnipotentem Deum. Et Comes ſuis

 accessit

acceſſit in Frixiam, & Galli iuerunt in Picardiam, & Dux Aluæ dimiſſo congruo prę ſidio in ciuitate Montium reliquis acceſſit Butitium illinc diſtans per tria millia paſſuũ, & die ultima Septembris Mecliniam,eamq; obſedit, & cũ ipſam intenderet oppugnare, eam rebelles dimiſerunt, & cum ibi incolæ ſpe uenię obtinendæ ad Ducem Aluæ deſtinaſſent legatos, & reliqui incumberẽt rogationibus diuinis, Hiſpanienſes ipſam ingreſſi die ſecunda Octobris nullo reſiſtente eã diripuerunt, & ſolo ęquarunt exceptis templis,& monaſterijs prę ter mentem Ducis Aluæ,& bis mille equeſtres ex ipſis inſequuti illos, qui illinc aufugerant uerſus oppidũ Driaſtenſe, eosq; aſſecuti occiderunt, & ſpoliarunt oĩbus bonis, quæ ſecum aſportabant, Principe Aurentiorum, qui illic ante per quatriduum fuerat, ſuis pedem referrente ultra flumen Moſiæ, & alijs rebellibus ferè ex tota Olandia, Zelandia, Frixia, & Brambantia, prę terquàm ex Fleſingã Zelandiæ, & Arlumno Olandiæ expulſis ibi omnibus fermè euerſis,& ex quibus,dum expulſi ab Argu iuiſſent Amingã ex inſulis Olandiæ duobus tormẽtis bellicis illinc repulſi fuerunt per Hiſpanienſes egreſſos Mendelburgum, & Amaſſam ex illis occiſis circiter ſexcentum, & eis adeptis tormentis bellicis unà cum nauibus, quibus illuc traiecerant,& quas combuſſerunt. Et dum die uigeſima rebelles obſediſſent inſulam Argu Olandię,ex Hiſpanienſibus tria millia illuc profecta per aquas profundas è mari effluxas ſpacio duodecim milliũ paſſuum ei opem tulerunt ex illis occiſis ſupra octo centum cum ducibus eorum Gallicis, dum deſtitutis ab aquis nauibus, quibus illuc traiecerant aufugere non potuerint, alijs illinc ex fuga prolapſis intellecto aduentu Hiſpanienſiũ, die uigeſima quarta obſeſſa quoq; Albinga ex eis quoq; rebellibus, dum aufugiſſent ex Aldernardo

per

per eos occupato, die ſeptima Septembris audita receptione Mecliniæ, ut irent Fliſingam ſexaginta duobus captiuatis, & furcis ſuſpenſis. Et de menſe Septembris obſeſſo Zutifeno Zelandiæ, in quo erant mille ducẽtum rebelles, & receptis ſuburbijs multis illinc aufugientibus occiſis, & quatuor centum quinquaginta, & uno captiuatis, & proiectis in mare, & in eius aquis ſuffocatis, & expugnato propugnaculo Sparadami munitiſſimo unà cũ Nardenſe oppido Leidę, et multarum aliarum urbium, et oppidorum ex Olandia incolis ſe eis permittẽtibus receptis, ac direptis ẽt Termonda, et Aldrado. Et cum Auriacus intenderet repetere Roremondam eius militibus paſſim omnia illic circumuicina diripiẽtibus, Dux Aluæ pleriſq; ſuis copijs acceſſit Traiectum, et ibi ab ſe dimiſit pleroſq; equeſtres, et cum multi eius regionis incolæ ad eum ſupplices acceſſerint, illos in ſui gratiã recepit, et die decima ſeptima Octobris nonnullas copias tranſmiſit Roremundam ad pręſidium, et cum multa oppida ibi ab hęreticis dimiſſa ſe ei permiſerint iuit die uigeſima ſexta Neumagũ hybernatum, et illinc dimiſſis Duce Olſatiæ, et Henrico Duce Pruincenſe ſuis copijs, quas pęnes eum habebant, acceſſit obſeſſum Zeutafaniam paludibus circundatam, et quam cum oppugnaſſet die quarta decima, et quinta decima Nouemb. inde aufugientibus perduelibus die ſexta decima Hiſpani, et Burgondiones eam ingreſſi ſunt nonnullis ibi militibus, qui dimiſſi fuerant ex urbe Montium ab eis exacto iuramento, ne militarent aduerſus Regem Hiſpaniæ, deprehenſis, et pedibus ſuſpenſis, et ſclopis in eos diſploſis pillulis confoſſis, et occiſis, et diebus decima octaua, et decima nona ex eis aliquæ copiæ iuerunt ad Narſenſe oppidum, et aliquæ ad alia loca, et Narſenſe expugnato, direpto, et combuſto ibi omnibus ferè occiſis,

dum tercentum Galli ex illis, qui quoque dimiſſi fuerant ex urbe Montium incolumes ſub pręmiſſo iuramēto noluerint eis reſiſtere. Et reliqui populi Olandiæ exacerbati cæde Nardiſenſium pertinaciter in rebellione perſeuerarunt pręter Auſtodoromenſes ex ibi primoribus, qui ſemper in fide Regis perſtiterunt, hęreticis, dum die decima octaua Decembris eorū urbem nixi fuerint occupare, inde die ſequente pręlio repulſis multorum cæde, ex ſuis tamen deſyderatis circiter triginta tribus, & mox Federico filio Ducis Aluæ profecto Arlumnum non ignobilē urbem Olandiæ multa militum manu, & die decima Decembris ibi aggere occupato, & ex hęreticis, qui erant plurimi ad eius pręſidium, occiſis circiter centum, & multis alijs uulneratis, & pleriſq; alijs, dum uoluerint illinc aufugere in aquis ſubmerſis, ea die ſequente ad Septemptrionem, & Auſtrum obſeſſa, & cum nonnulli hęretici pedeſtres, & equeſtres ad eius opem irent, nonnullis cohortibus Hiſpanorum, & Germanorum ſclopetariorū in illos tranſmiſſis, & utrinq; cōmiſſo certamine ipſis repulſis ex eis circiter ſeptem centum occiſis, reliquis aufugientibus poſt ſe dimiſſis uexillis ſeptem pedeſtrium, & uno equeſtrium, & pago, in quo ſubſtiterant, direpto, & dum ex obſidentibus Germani, & Burgondiones illud ingredi nixi fuerint, die uigeſima per obſeſſos ſclopetis diſploſis, & lapidibus proiectis in eos ipſis repulſis ex eis tū ſubmerſis, tum extinctis circiter ducentum, & die uigeſima nona ad eius ſubſidium ſclopetarij ſeptem centum Galli illorum ſectæ illud ingreſſi ſunt. Ad comprimendum Cremonenſiū nimiū luxū, & ępularum ſumptū, & ualdè frequentem uſum tripudiorum inſtitutus fuit ordo ſaluberrimus à pręfectis adminiſtrationis eorum Reip. & approbatus per excelſum Sėnatum Regium in dn̄io Mediolani pœna

cum non ſeruantibus pecuniaria impoſita,&eorũ delatoribus pręmio propoſito. Byzantij per triduum conſpecta fuit in aere Crux ualdè fulgens,& quæ,dum in eam ibi infideles pilulas plumbeas ex archebuſijs diſploderent, abſcondebatur, & rurſus apparebat. Et Damaſci,& Hieruſalem conſpecta quoq; aquila cum coronis ad pedes, quibus, ac roſtro eas lacerabat. Et in pago Ariſtoderami natus eſt die undecima Decembris infans biceps gemino dorſo, & octo pedibus, & ſtatim perijt. Et Cremonæ menſe Iulio ex Sarra, nuncupata Serena, uxore Moyſis de Sathan uicus ſancti Nicolai Hebraicæ ſectæ natus eſt infans cum capite bouino. Et hora decima diei mercurij quarti Iunij ibi,& Parmæ fuit terremotus,quo aliqua ędificia Parmæ corruerunt,& hora ſecunda noctis pręcedentis diem uigeſimam ſextam fuit deliquium lunæ ꝑ horas duas, & totidem minutos, ex quo eius corpus fuit obſcuratum punctis quatuor, & minutis duodecim, Et hora tertia noctis pręcedentis diẽ ueneris quartã Iulij ſuborto turbine uehemente in aere cũ uentis, nimbo, tonitribus, & fulguribus cecidit grando multis in locis agrorum Cremonenſis, Laudenſis, & circumuicinorum, & extirpatæ fuerunt multæ arbores, proſtrata ædificia,& damnificatæ uuæ, & alij fructus ſuper ſolo ibi pendentes. Hyemsq; fuit pręter modum frigida ex multa niue, quæ cecidit, & remanſit ſuper humo ferè per totum menſem Ianuarij ſubſequuti. Partenia Gallarata uxor Mag. I. C. Io. Baptiſtæ Maynoldi litteris Græcis, & Latinis erudita deceſſit die ſexta Auguſti.

Anno ſequuto Antonio Guzmano Marchione Ayamontis procere Hiſpano ſubſtituto Aloyſio Rechezeno magno Commendatario Caſtiliæ deſtinato ad regimen Galliæ Belgicæ, & regionum finitimarum loco Arnandi 1573

Toletani

Toletani Ducis Aluæ, in dñio Mediolani, ac Italia Hiſpanienſes, Federico ipſius Arnandi Ducis filio ductore, a Comite de Boſu Regio Olandiæ pręfecto obſidentes Arlumnum, & capto ibi propugnaculo ex ibi obſeſſis, & rebellibus circiter bis millib. armatis illinc egreſſis in caſtra Hiſpanienſium menſe Ianuario, & ſecum manibus collati progreſſis uſq; ad tormenta bellica, quibus oppugnabatur ciuitas, & illinc nonnullis ex eis occiſis pede relato in ipſam ciuitatem, die proxima ad reprimendam illorum audatiam, & delendam hanc ignominiam ex eis tercentũ armatis archebuſijs per alios uallis, & propugnaculis ab ipſis aduerſus eam erectis, & plerique Valenſes in aurora eius mœnia conſcenderunt, & cum nonnulli ex ipſis in eã deſcendiſſent, per obſeſſos accenſo puluere tormentario ab illis ibi in loco ſubterraneo expoſito, ex eis pleriq illic remanſerunt extincti, & alij compulſi fuerunt eam regredi. Et cum uiginti currus onuſti annona in ipſam ducerentur, eos interceperunt, & duxerunt in caſtra, & mox obſeſſis ſubminiſtrata annona, & dato ſubſidio per Olandos, & Zelandos illorum ſectæ, & in media ciuitate erecto propugnaculo, & ſuper eo impoſitis tormentis bellicis, & exoneratis in Hiſpaniẽſes à globis ferreis ex eis diſploſis graui affecti remanſerunt damno. Et per Burgenſes ibi populos principe Aurentiorum rebellium ſupremo duce penes illos morã trahente expulſo, & die ſeptima Ianuarij per rebelles nauigijs occurrẽtes alijs duodecim ex Hiſpania in Galliam Belgicam traiciẽtibus per mare Gallicum, & dum peruenerint apud Ramingam oppidum, eis interceptis, & utrinq; cõmiſſa pugna ex ipſis quinq; redactis in illorum poteſtatem, & alijs in ea cõiecto igne combuſtis, & mox, cum nixi fuerint occupare Amiſtodaramum Aremo propinquũ, & per ibi incolas fuerint repulſi aliquo-

rum

rum ſuorum, & illorum multa cæde, & copiæ auxiliares Italorum, Burgondionum, Hiſpanorum, & Germanorum partes Regias ſequentium Arlemum applicuiſſent in ſubſidium illud obſidentium, & Aurantius nixus mari, ac terris ſubminiſtrare annonam, & materiem bellicam, ac milites recentes obſeſſis quinq; millibus ueteranis, & octo millibus ibi incolis dura oppreſſis fame repulſus fuerit ꝑ Hiſpanienſes ex illius copijs occiſis mille ſex centũ, & per eos poſt ſe dimiſſis quatuordecim ſignis militaribus, decemq; tormentis bellicis, & tercentum curribus annona onuſtis, & ab obſeſſis, ut duram famem lenirent omnibus ferè equis, canibus, fellibus comeſtis, & per pleroſque ex eis uiginti diebus prorogata uita tergoribus bouum ſale conditis, & aqua maceratis, & ſiti per menſem ſola aqua ſedata, una ſalis tantum copia ſemper habita, & ex quinq; millibus pręſidiarijs militib. tribus millibus quinq; centũ tum fame, tum morbo, tum gladio inter eos, ac Hiſpanienſes factis multis pręlijs extinctis, poſtquam ipſa urbs obſeſſa fuerit per menſes ſeptem, & ſępius oppugnata die tertia decima Iulij ibi incolis, & militibus reliquis ſe permittentibus arbitrio Hiſpanienſium eã receperunt in ſui poteſtatem, & per ipſos conceſſa fuit uita incolis, pręterquàm nõnullis ſeditioſis, & fuerunt dimiſſa bona pro eorum pretio, ſolutis per ipſos Hiſpanienſibus florenis du centum quadraginta millibus, & cũ inter milites reperti fuerint Guaſcones circiter ſexcentum, & Angli tercentũ, qui ex ciuitate Montium dimiſſi illuc ſe cõtulerant pręter iuramentum ab illis pręſtitũ, Guaſconis ſuſpenſis laqueo unà cum nonnullis Arlumni incolis ſeditioſis, & alijs exutis ueſtibus pręter camiſiam, & abductis extra ciuitatem, & pręcipitatis in aquas, & Germanis uenia data, & cum Dux Aluæ Hiſpaniẽſes, & multos alios propoſuiſſet claſſe

deſti-

deſtinare in Zelandiam ad auxilium Mandelburgi ibi per rebelles obſeſſi, ipſi Arlumnum ingreſſi eo occupato recuſarunt ipſi parere, & illinc abire, niſi ſibi ſoluto ſtypendio integro quadraginta menſium, quod promeruiſſent, & nec habuiſſe dixiſſent, & mox ex eis aliquæ copiæ profectæ Fliſingam, ut eam obſiderent, & rebellibus eis occurrentibus repulſæ, mox alijs copijs ſecum coniunctis reintegratis uiribus eam obſederunt. Et hæretici Olandiæ Ruſtiuero exule duce occuparunt Alerinam, & dum illic incolæ eorum ſectæ tenerent portam occidentalem, & catholici tenerent portam meridionalem, & per eos accerſiti ad eorũ opem Hiſpanienſes, & ex eis tres cohortes, et duæ turmæ, et Olandienſium catholicorum tres legiones cum tribus tormentis bellicis murarijs illuc deſtinatæ die ſextadecima Iulij eo ſunt tardè profecti, impeditæ in diripiendis bonis ruralium Hesloe, et Aſmunde. Ioannes Auſtriacus frater, et Dux ſupremus claſſiũ Regis Hiſpaniæ eis onuſtis Hiſpanis, et Italis ſub Ferdinando, et Octauio Gonzaghis, Paulo Sfortia, Marcello Doria, et Ioanne Cardona, atque Germanis inter quos fuerint multi alij proceres tum Hiſpani, tum Itali, et pręſertim Romani, et multa annone copia, et materie bellica ex Sicilia traiecit in Africam, et ibi Tunetum per Numidas, et alios infideles, qui erant ad eius pręſidium dimiſſum, cœpit, et dimiſit Muleaſſi illius Regi illinc expulſo ibi ad pręſidium Hiſpanis, et Italis impoſitis ſub Pagano Doria, et Gabriele Cerpellono ibi facto rectore, et ad ipſum muniendum iuſſis fieri propugnaculis, et cum tria millia quatuor centum ex Turcis cum nonnullis Numidarum copijs profecti Biſertam eam nixi fuiſſent occupare, et per ibi incolas, et nonnullos captiuos Chriſtianos pęnes eos degentes illis prȩlio fuſis ſibi trireme, et galiono, ſuper quibus

erant,

erant, interceptis die decima tertia Octobris Biſertani miſſis ad Ioannem Auſtriacum legatis ſe ipſi permiſiſſent, eã recepit,& Amida rege Tuneti,qui autor fuiſſet diſcordiæ,& perturbationis regni Tunetani illius hęredibus illinc expulſis,& cum aduerſus Tunetanos malè ſe geſſiſſet Turcę illud inuaſerant, & occupauerant, captiuato, & è Guletæ propugnaculo cum uxore,& liberis ſuper trireme in Siciliam deſtinato, & relegato, & cum Muleaſſes ei iurasset ſe uti clientem,& uaſallum Regis Hiſpaniæ ei preſtiturum quicquid ſibi impoſitum fuiſſet, & ex Tunetanis quadraginta millia, qui illic dimiſſis omnibus bonis aufugerant Biſertam,& Caramiam ſupplices illuc reditum obtinuiſſent,& reuerſi fuiſſent, claſſe, & milite incolumi Neapolim ouans redijt. De mẽſibus Iulij, Auguſti, & Septembris uiguit grauis controuerſia inter Carolum Borromeum ex Cardinalibus ſanctæ Ro. Eccleſiæ, & Archiepiſcopum Mediolani, eiusq; Vicarium Io. Stephanũ Beluiſium ex una, & Aloyſium de Recheʒeno Cõmendatarium Caſtiliæ Rectorem,& Pręſidem Excelſi Senatus, & ſupremum Cancellarium, & Camillum Cathaneum uindicem generalem criminum in dominio Mediolani,& alios ibi Magiſtratus Regios ex altera pro cõſeruanda eorum iuriſdictione ob litem motã ad officium Archiepãle per Moniales diui Michaelis in uico Gallarãti Ducatus Mediolanenſis aduerſus Franciſcum Reſtam pro nõnullis bonis, quæ Moniales prętẽderent earum moneſterio debere dimitti per Reſtam, Rectore, Pręſide, Cancellario,& Vindice ob id excõmunicatis per Borromeũ,& per ipſos ab eius excommunicatione interpoſita appellatione ad Sanctiſſimam Sedem Apoſtolicam,deſtinato ob id Romã Politonio Mediabarba patritio Papienſe, & I. C. & Regio Senatore eruditiſſ. & ibi mortuo, & multis alijs utrinque

factis

factis, tandem ſedata fuit. Et die mercurij decima men-
ſis Auguſti Io. Baptiſta Gaudētius Ferrarienſis ſuper foro
Capitanei uiuus combuſtus fuit ob hęreſim, in quam, dū
eſſet ex religioſis Heremitarum de obſeruantia diui Au-
guſtini inciderat, & cum mox ab illa reſcipuiſſet ab ea ab-
ſolutus fuerat, & deinde relicta religione in illā relapſus
uagatus fuerat, & iuerat Genepram aſillum hęreticorum,
& ibi ducta uxore, illic, & in Gallia tranſalpina conciona-
tus fuerat aduerſus religionem chriſtianā, & mox aſſum-
pto habitu clericali docuerat litteras gramaticales in op-
pido Brixelli, ubi captus fuerat, & illinc ductus Cremonā
in manus ibi hęreſis Inquiſitoris, & per ipſum aduerſus
illum inſtructo proceſſu condemnatus per iudices illius
ſupremos in Vrbe, & in mane diei mercurij precedentis
ſolemniter degradatus per Nicolaum Sfondratum illic
Epiſcopum aſſiſtentibus abbatibus Canonicorum Regu-
larium moneſterij diui Petri, & Monachorū Montis Oli-
ueti reſidentium in ædibus diui Laurentij ipſius ciuitatis,
& innumerabilibus ibi incolis. In Olandia menſe Ianua-
rio Louanium propinquum Occeano, & flumini Moſæ in-
undatum fuit ab illorum aquis pręter modum auctis.
Apparuit ſtella crinita horribilis in piſcibus circa ultimā
partem. In Gallia ciſalpina ex nimio, & diuturno frigore
hyemalis, & uerni temporis pleriſq; agri Cremonenſis, &
Inſubriæ uitibus arefactis, & ex reliquis, dum tota die
quinta decima Iunij, qua defloreſcerent, pluuiæ cecidē-
rint racemis madefactis, & granis ab eis productis ferè
omnibus uitiatis, & mox effluxis, & dum florerent ſege-
tes ex frequentibus caliginibus cōtaminatis granis, quæ
ex eis fuerant producta, tum corruptis, tum diminutis
ſucceſſit uini, & grani grauis pęnuria, quæ durauit in an-
num ſequentem, & donec eo facta fuerit granorum, &
uuarum

Anno ſubſequuto Cremonæ prętore Marco Antonio 1574
Areſio Mediolanenſe I. C. & Sen. Regio in Gallia belgica
Ludouicus Comes de Naſau, & Ioannes fratres principis Aurentiorum ducis ſupremi rebellium ibi, & in Germania inferiori ſuppoſita Regi Hiſpaniæ per illos obſeſſa, & occupata ciuitate Mendelburgi maritima Zelandiæ, dum ibi nō eſſet annona, & Hiſpanienſes annonā, ac opem ipſi ferre mari nixi fuerint, et nec potuerint impediti procella illinc militibus, qui erant ad eius pręſidium dimiſſis eorū armis, et bonis pręter ipſorum ducem ſupremum, et non nullos alios cōmutandos cum captiuis, quos Hiſpaniēſes pęnes ſe ex illis habebant, et data uenia ibi incolis ſibi cōceſſis eorum bonis non mercantilibus, irrumperunt unà cum Chriſtophoro, & fratre ex filijs Comitis Pallatini, et multis alijs proceribus, et tribus millibus equeſtribus, et circiter octo millibus pedeſtrib. tum Gallis, tum Flaminghis, tum Germanis, tum Anglis, tum Scottis illorum ſuperſtitionis, & ex Zelādia, Geldria, et Olandia multis alijs quoque occupatis illinc irruerunt in Brambantiam, et ibi intercepto Septemburgo, eiusq;, et ipſius totius regionis agris ferro, igni, et prędæ expoſitis, dum intenderent occupare proditione arcem Antuerpiæ, et multa alia ex ea inclinantium in illorum impium uotū, ſecum coniunctis multis alijs equeſtribus, et pedeſtribus ex illis ſecum confęderatis die decima Februarij obſederūt ciuitatem Traiecti inferioris, uulgo Maſtricci propinquū flumini Moſæ, et cum patefactis coniurationibus, et aliquibus ex earum conſcijs carceratis, tercentum Hiſpani, et ſex centum Valenſes pedeſtres, et quatuor centum equeſtres Santio de Anuilla Hiſpano procere ductore illuc, ut ei opem ferrēt accederent, et per eos Septemburgio, et aliquibus alijs

per

per rebelles occupatis recuperatis, & mox ſecum iunctis alijs in eorũ ſubſidiũ deſtinatis per Aloyſium Rechezenũ Cõmendatarium maiorem Caſtiliæ, & dum nauigia in flumine Moſæ exiſtentia, ne illud ipſis coniungerent, rebelles, ac ſocij illinc abducerent, & ipſi ad id impediendũ eis occurrerint, utrinq. facto prælio ſuccubuerint ex illis occubentibus circiter ſex centum, & multis alijs uulneratis, et in auxilium Hiſpanienſium ſuperuentis alijs bis millibus Hiſpanis Gonzale de Buccamonte, et Mondragone ducibus ex Olandia cum nonnullis cohortibus Valenſiũ ex illis, qui erant ad præſidium Bruſellarum, Louanij, et Filimontis, et equeſtribus armatis archebuſijs procere Samburgo duce, et turma Burgondionum, et alijs uelitũ Ioanne Baptiſta de Monte, & Ferrarolorum Bernardino de Mendocia, & alijs Bernardo de Toledo ducibus cum alijs nobilibus, & ſtrenuis uiris, rebelles, et ſocios, dum, ut occuparent aliquas urbes Geldriæ, et ſe unirent alijs, quos ſecum habebat princeps Aurentiorum, dimiſſo Maſtriccio illinc motis caſtris abijſſent, Hiſpaniẽſes tum flumine conſcenſis nauigijs, tum terris ſecus alteram ipſius ripã inſecuti ſunt, et cum perueniſſent ad ciuitatẽ Mucchi Ducatus Cliuenſis ibi traiecto flumine profecti ad ciuitatem Grauij Geldriæ ſuppoſitam Regi Hiſpaniæ, et ibi ſecũ cõiuncto procere Foergo illic rectore copijs ſuis die quarta decima Aprilis ibidem cum eis, licet numeroſioribus facto aliquo temporis ſpacio prelio illos fuderunt ex eis occiſis circiter quinq. millib. pedeſtribus, & mille quinq; centum equeſtribus unà cum Chriſtophoro filio comitis Pallatini, & multis alijs uulneratis cum filio maiori natu principis Aurentiorum, & alijs captiuatis Ludouico, et Ioanne illorũ ducibus ex fuga prolapſis poſt ſe dimiſſis triginta ſeptem uexillis, ex Hiſpanienſibus tantum deſyderatis

ratis quadraginta, & centũ quinquaginta uulneratis ex gratia magis diuina, quàm arte humana, & reliqui cum nullum diutius habuerint ſtypendium recuſarunt, niſi eo habito ulterius militare, & ingreſſi Antuerpiã, & domos ibi incolarum ipſos cõpulerunt ſibi pręſtare uictum lautum, eisq; ob id per ipſos numeratis aureis quinq; centũ millibus in hoſtes Zelandiam occupantes progreſsi ſunt, & qui interim uires auxerant, & eos Hiſpaniẽſes, ubi proſecuti fuiſſent uictoriã, delere potuiſſent. Carolo Maximiliano Galliæ Rege, dũ opera ibi tumultuariorum fuerit faſſinatus annorum circiter triginta quinq;, & regni ſui quarto decimo ad finem Maij mortuo dimiſſa unica filia annicula ex Iſabella Auſtriaca uxore, Alexander frater ſuus, qui ſibi aſſumpto nomine patris fuit nominatus Henricus tertius ei ſucceſſit, & habito nuntio mortis fraternæ ex Cancrouia Poloniæ ubi eius Rex die uigeſima prima Februarij ſolemniter coronatus fuerat, clam nocte intempeſta equis uelocibus ad id paratis paucis comitatus properauit in Auſtriam ad Maximilianum Cæſarem, & Rodulpho, & Herneſte eius filijs ſibi, dum pręſenſiſſent eius aduentum, occurrentibus cum multis eorum aulicis, & nobilibus perductus fuit Viennam, & ſummo cum honore, & gaudio ibi receptus per Cęſarem, cum eo moram habuit multis diebus, & illinc abijt Venetias, & poſtquam ibi ſubſtiterit nõnullis diebus ſibi illic præſtito per Venetos omni genere honoris, & lętitiæ cũ Emanuel Sabaudię, & Hercules Ferrariæ Duces ex ſuis propinquis, & multi Reguli, proceres, & nobiles Gallici ex eius adhęrentibus illuc applicuiſſent, cum eis acceſsit Ferrariam, & mox Mantuam, ubi cum per ibi Duces fuerit receptus ſummo cũ honore, & gaudio, inde diuertit Cremonã die octaua Auguſti nauigio per flumen Padi ſiniſtro curſu, & die de-

cima audita miſſa celebrata in eccleſia ibi parochiali, & collegiata diuæ Agathæ per Cæſarem de Moronibus ex eius Canonicis ad oppidũ Fontanellæ, & ſequente Modoetiam, & alia die Vercellas deductus fuit multa cum pompa, & lętitia per Antonium Guzmanũ Marchionem Ayamontis, & in dominio Mediolani Gubernatorem ſupremum pro Rege Hiſpaniæ, ex eius ordine, & ſumptu ubiq; per dominium ipſum comitatus omnibus ferè eius regulis, & nobilibus, ac militibus equeſtribus, & ex Vercellis mox ꝑ Emanuelem Ducem Sabaudiæ, ac ſuos nobiles, & purpuratos, ac milites ductus Taurinum Galliæ ſubalpinę Metropolim, eiusq; ſedem, ubi, dum cum eo, qui aduerſus ipſam uſus fuerit omni genere honoris, & lętitiæ interdiu moram fecerit illinc ab eodem habitis ſuis copijs equeſtriũ, & pedeſtriũ, quibus poſſet rebelles, ubi ei iter in Regnum ſuum impedire tentaſſent, iuit Lugdunum, & ibi degens cum Catharina matre, Alexandro fratre, & Henrico Alibreto Rege Nauariæ ſororio ipſius, ac alijs proceribus Gallis ſibi fidelibus, affectansq; quoscunq; Regni ſui incolas Rom. eccleſiæ, ac ſibi adherere ex ipſius naturali manſuetudine, ac conſilio procerũ ſuorum die decima Septembris illic, & ubiq; in eo Regno publicatis, & propoſitis palàm ędictis, obtulit quibuscunque, qui deffeciſſent à religione chriſtiana, & fide Regũ ipſius prędeceſſorum, & ad eam, & ſe reuerterentur ueniam concedere, & in ſui gratiam recipere, & Regulo Memorantij, dum ad eum Lugdunũ iuiſſet iuſſo ibi carcerari, & regulo Damuillæ exautorato admniſtratione Tholoſæ, quã habebat, illinc cum fratribus in Germaniam prolapſo, paucisq;, & præſertim ex iunioribus tumultuarijs ad eum, & religionem Chriſtianã reuerſis, coacto multo exercitu, eoq; tripartito aduerſus illos in Gallia Narbonenſe Delphinatu,

phinatu, & Tholoſis degentes tranſiuit, ut illos armis ad priſtinã ſanitatem compelleret. Selimus Turcarũ Imperator cũ Venetis die quarta decima Ianuarij confirmata amicitia eis dimiſſo Deſpoto oppido Illirij, & per ipſos illi agro Iaderenſe, pręter q̃ propè ciuitatẽ ꝑ bis mille paſſus, & proditionę ſecũ inita ꝑ Oldroaldinũ, & Fabiũ de Gorlis Rauẽnaten. & nõnullos alios, qui erant ꝑ eccleſia Ro. ad pręſidium Anconæ, quæ per illos debebat prodi Turcis, in lucem prodita de menſe Aprilis, proditoribusq; Romã cõductis, & cũ eam faſſi fuerint, ultimo ſupplicio affectis, deſtinauit in Africam claſſem nauigiorum ducentũ octua ginta quatuor onuſtam annona, materie bellica, ac multa copia lanæ, ac bombicis ad uſum aggerum, & multis copijs militaribus Occhiali archipyrata Calabro perfidiſſimo fidei chriſtianæ proditore, ſuprẹmo rectore, & Piali Gręco magiſtro militum ſuorum Europeorum ductore, ex Gręcia per mare Ionium, Siculum, & Africum, & ibi ſecũ cõiunctis ultra centũ millia Numidis partium ſuarũ die quarta decima Iulij obſeſſo Tuneto cũ propugnaculo Guletæ illic in ſtagnis maritimis uallato triplici muro lato, & intus aggeribus cum octo alijs propugnaculis ad eius latera, & frontes, ac arce inexpugnabili ex lateribus coctis, & calce, ac duro ſilice, & ſaxo ad eius pręſidium degentibus circiter mille ſeptẽ centum Hiſpanis, & Italis impigerimis cũ multa copia annonæ, ac materiei bellicæ, ſępiusq; oppugnato, tormentisuè bellicis apertis, & ferè dirutis duobus muris, nullo eis reſiſtente ex ignauia, ſeu magis, ut creditũ fuit perfidia Petri Pontiscaralij ibi rectoris, & ſupremi ducis Hiſpani, die ſecunda Auguſti eo potitus fuit, ipſoq; ſolo æquato, ac militibus ibi ad pręſidium impoſitis ſe Turcis permittẽtibus captiuatis, & aliquibus ex eis necatis, alioq; propugnaculo illuc propè, &

 inter

inter Guletam, ac Tunetum, & ad eorum tutelam de recenti erecto obſeſſo, ac expugnato die quarta decima Septemb. militibus, qui ibi erant ad prędidiũ, Italis Gabriele Cerpelono, & Pagano Doria, ducibus uiriliter reſiſtentibus, & ex eis multis occiſis, & multis uulneratis, multisq́; alijs captiuatis cum Cerpelono tribus uulneribus pillulis plumbeis confoſſo, eiusq́; filio adoleſcẽtulo coram eo inhumaniter decapitato, Doria autem, dum nonnullorum Numidarũ fidei ſe permiſiſſet, per illos trucidato, eiusq́; capite abſciſo pręſentato Piali Turcarum ſupremo duci, omnibusq́; captiuis ſuper claſſe impoſitis, & ibi turpiter alligatis cathenis, eaq́; iam recepto, & munito congruo præſidio Tuneto, conſcenſa, & datis uelis uerſus Siciliam, ut confligeret cum Hiſpanienſes ſtantes ibi in portibus maritimis Ioanne Auſtriaco eius ſupremo pręfecto, ut ſe accingeret ad opem Guletæ, eiusq́; propugnaculi, ſed diſcorde cũ Andrea Doria Rectore triremium Genuenſiũ, & fratre Pagani, & Marchione Sanctæ Crucis rectore triremium Neapolitanarum, & nõnullis ex Hiſpanis Siciliæ præſidijs prępoſitis conſentientibus cum Turcis, & nec ſibi data copia pugnæ regreſſa Byzantium incolumi, & uictrice, ex eius tamẽ nauarchis nautis, ac Numidis, tum ferro, tum peſte, tum alijs morbis deſyderatis quamplurimis, & Selimo pręſentatis portu Carrario paulo poſt ex humanis ſublato, & Cerpelono, & alijs captiuis chriſtiani nominis, ibi diuerſis in locis carceratis, ingenti lętitia fuit affectus, ſubortoq́; nõ multo poſt incẽdio in eius pallatio Byzantij, quo conſumpta remanſerint bona ualoris aureorum circiter ducentum millium, ex humanis ſublatus die decima Decembris anni Imperij ipſius ſeptimi, & mẽſis tertij, & ætatis quinquageſimi primi, Amuratesq́; eius primogenitus annorũ circiter uiginti quinq; illi ſucceſſit

ipſius

ipſius iuſſu ſtrangulatis duobus fratribus, ac totidem nepotibus. Venetijs die quarta decima Maij, dum Ludouicus Moroſinus ibi Dux conuocatis quàmplurimis Senatoribus, Patricijs, ac nobilibus Venetis amicis ſuis ad epulum ſolemne paratum ob memoriam eius dignitatis, ad quam aſcitus fuerit ea die anno 1570. in ædibus pallatij eius reſidentiæ cõtiguis ędibus eccleſiæ diui Marci numinis tutelaris Venetorũ, in quibus exerceantur omnes fęrè Magiſtratus, & habeantur Comitia, & repoſitum eſt ærarium Venetorum, ſuborto incendio, earum, & diui Marci magna pars remanſit combuſta, & die uigeſima, & diebus ſequentibus, dum de more fierent nundinę, ſuper foro ibi maiori propinquo eis ędibus, ac ſtagno maritimo ex alio incendio cauſato, ut ſuſpicatum fuit, arte hominis, quàmplures ibi quoq; tabernæ, cum mercibus, ac alijs bonis, quæ erant in eis, pretij immenſi, conſumptæ fuerunt multo dominorum ſuorum damno, & dolore, & ibi incolarum metu, eorũq;, & quorumcunq; aliorum ingenti ſtupore prodigio aliquo ſiniſtro concepto de Republica Veneta in eius pernitiem. Ad principiũ quoq; Septemb. ex multis, & frequentibus pluuijs ſuperuentis, mare, ac Pado, & alijs fluminibus, & torrentibus Italiæ pręter modum auctis, eis adiacentia ab eorum aquis inundata fuerunt, damno quoq; ingenti ibi accolarum.

Anno Milleſimo Quingenteſimo ſeptuageſimo quinto 1575
ab ortu dominico Cremonæ adhuc prętore Marco Antonio Areſio celebrato Iubileo annorũ uiginti quinq; apertis inſtrumentis aureis, & argenteis ad id aptis die prima Ianuarij in mane per ſum. Pont. Vicecanzellarium, & Decanum, & epiſcopum Portuenſem, & Cardinales Sanctiſſimæ Ro. eccleſiæ, etiam ope nonnullorum aliorum ipſius Cardinalium duabus portis conſtructis, & obturatis ad

utrunq; latus portarum anteriorũ eccleſiarum B. Mariæ Virg. Maioris nuncupatæ, & diuorum Apoſtolorũ Petri, & Pauli, & Ioannis Lateranenſis etiam nuncupati, & die ultima Decembris obturatis, quo Iubileo conceſſa fuit remiſſio, & Indulgentia peccatorum, tam quo ad culpam, quàm ad pœnam in quam fuiſſet incurſum, qui illa confeſſi fuiſſent contrito corde Sacerdoti idoneo, & de illis pœnituiſſent, ac propoſuiſſent ab illis ſe abſtinere in futurum gratia tamen omnipotẽtis Dei, ac uiſitaſſent diebus ad id ſtatutis eo anno ipſas eccleſias, illic effuſis precibus ad omnipotentem, & optimũ Deum per ingentia merita Paſſionis, & Crucis unigeniti D. N. Ieſu Chriſti, ac plurima ſuæ matris Mariæ Virg. ac multa diuorum Apoſtolorum, Diſcipulorum, Euangeliſtarum, Martyrum, Confeſſorum, Virginum, & Viduarum ipſius, pro conſeruatione, & augmento ſuæ religionis, & Fidei, ac ſanctiſſimæ Eccleſiæ, & ſedis Apoſtolicæ, & Catholicæ, eiusq; inimicorum extinctione, & extirpatione hæreſum aduerſus eã uigentium, & unione, & pace, ac conſeruatione Regum, ac Principum, ac totius populi ſui eius precioſiſſimo ſanguine redempti, cõmutatis captiuis alicuius dignitatis, quos Sum. Pont. Rex Hiſpaniæ, & Veneti penes ſe habebant ex Turcis cum Gabriele Cerpelono, & patricijs Venetis, & alijs, qui erant penes Turcarũ Imperatorẽ, & utrinq; dimiſſis. Maximilianus Secundus Cæſar indixit, & habuit comitia de mẽſe Octobris cum plerisq; Electorib. ac Principibus, & reliquorum, & Ciuitatum liberarũ Germaniæ, legatis Ratisbonæ Vindiletiæ, ubi per ipſos electus fuit eorũ, ac Romanorũ Rex die uigeſima ſeptima Rodulphus primogenitus ſuus illic exiſtens ſecum, ac cum matre, & fratribus, & Carolo, & Ferdinando patruis ſuis, & mox ductus Aquiſgranũ Olandiæ di martis prima Nouemb. & ſolemnitatis

nitatis Omnium Sanctorum inſignitus fuit ibi corona per Archiepiſcopum Moguntinū aſſiſtentibus Treuerenſe, & Colonienſe etiam Archiepiſcopis. Philippus Hiſpaniæ Rex mortuo filio Carolo ſuo infante ex Anna Auſtriaca eius quarta uxore die ſabbati nono Iulij ex ea die martis duodecima ſubſecuta alium ſuſcepit nominatum in baptiſmate, ēt Carolum, & cum ex Belgis, & Batauis & alijs finitimis ſibi ſuppoſitis multis urbibus, & oppidis receptis, & aliquibus euerſis ex eis, quæ ab ipſo defeciſſent ad rebelles religionis, & fidei Chriſtianæ, & Sanctiſſimæ Ro. & Catholicæ eccleſiæ, ac ſuos, & ex illis plurimis occiſis ipſos ferè in ius ſuum compuliſſet, obtuliſſetq; ſibi ſupplices in gratiam ſui recipere modo ſanctiſſimæ Ro. eccleſiæ, & ſuas obſeruaſſent leges, & utrinq; ob id datis obſidibus, & electis arbitris ad firmādas leges ipſas, illiq; recuſaſſent licitis, & honeſtis adherere, impiamŭe tamen deſerere, & quamplurimis ducibus, & militibus gregarijs Hiſpaniēſiū legionū, quibus illlos bello inſequebatur extinctis tum morbo, tum ferro alios in eorum ſupplementum cū pecunia ex Hiſpania tranſmiſit, & ex Germanis ſuas partes ſequentibus ad eius ſtypendium conductis aduerſus rebelles ipſos bellum proſequutus fuit, & cum res ſibi felici marte ſuccederent Aloyſio Rechezeno Commendatario maiori Caſtiliæ ibi ipſius uicario, & duce ſupremo, & Chiapino Vitelio procere Rom. & nonnullis alijs ducibus ſuis ex humanis ſublatis res ipſæ tępuerunt, & declinarunt. Et Hiſpani ob ſtypendiū ſibi non ſolutum tumultuarunt, & militare recuſarunt aduerſus rebelles, qui ſibi data pęcunia, & promiſſo auxilio p Reginam Angliæ inhiantem occupare Zelandiam ex ea regione Regi ſuppoſitam, & Angliæ propinquam audatiores facti ſunt, illorumq; res fuit aucta. Inſtituta fuit Cremonæ ſodalitas nominis Dei

inchoata in Hiſpania autore Didaco de Venoſo eximio Theologo, & Concionatore Hiſpano ex Religioſis Diui Pauli ordinis Prędicatorũ diui Dominici, & mox Romæ, & deinde in multis alijs Ciuitatibus Italiæ, ad prohibendum blaſfemias, periuria, & illicita iuramenta, cui ſum. Pont. Pius Quartus conceſſit multa indulta, & priuilegia ſibi electa eccleſia diui Iacobi ipſius Ciuitatis pro eorum congregatione. Et Rex ad occurrendum quoq; ne claſſe Turcarum Siculi, Calabri, Apuli, & alij finitimi etiam ſibi ſubditi in Italia, & ęquites Melitenſes infeſtarentur illuc ex Hiſpania deſtinauit Ioannem Auſtriacũ fratrem ſuum de menſe Maij ſuper claſſe ſex millibus Hiſpanis, eisq; additis quatuordecim millibus Germanis ad ſui ſtypendiũ conductis, & in ipſius dominũ Mediolani appulſis, & ſex millibus Italis illic cõſcriptis & eis, & alijs Hiſpanis, & Germanis, & alijs Italis, quos in Italia ad ſui tutelam habebat eam iuſſit tueri ab infidelibus, ſed fame dura, & dira peſte infeſtati Byzantij, & in Thratia quieuerunt. Die ſeptima Septembris hora ſexta, & minutis quinquaginta tribus Venetijs ex hebrea natus eſt infans bicorporeus, capitibus, & cruribus annexis abſq; pudibundis, ſolo lumine in uentre inſtar umbilici ꝓ emittẽdis excrementis, & obijt infra biduum extinctus, ut creditum fuit, per hebreos ibi habitantes ad euitandũ damna, quæ illis portendi timuerunt inter illos ſuſcitato nouo propheta, ꝗ illos decepturus foret. Nocte pręcedente diem duodecimã Octobris uehemente turbine uentorũ ab occaſu ſuborto Byzãtij, & in eius agro cecidit multa copia niuis, quæ ſupercreſſa fuit ſolum ibi uncijs ſex, & inter fauces Egei, & Boſphori maris inter Philopopolim, & Byzantiũ ducentum naues, & aliæ ſex maiores ſuper quibus erant ſeptuaginta millia ſextaria frumenti, & multa copia uini, quæ conduceban-

tur

tur Byzantium ad ibi incolarum lęniendam famem durã, obrutæ remanſerunt cum nautis, & alijs, qui erant ſuper eis, inter quos fuerunt decem, & octo millia captiuorum chriſtiani nominis,& uigintitres triremes in armamentario Byzantij, ac ibi circiter ducentum domus magnificæ, & multa alia ædificia cum multis tabernis aſſidijs corruerunt, ex quorum ruina quàmplurimi oppreſſi fuerunt, & pleriq; perierunt multo ibi incolarũ ſuperſtitum ſtupore ex uirtute omnipotẽtis Dei ad reprimendum immanem ſęuitiem, & audatiam Turcarũ, ibi, & in tota illa regione, ac Orientali, & Meridionali, & etiam aliqua parte Occidentali, & Septemptrionali dominantium, ac immenſo illorum Imperatoris damno, ac dolore. Et nocte pręcedente diem ſeptimã Ianuarij culmen ſublime pallatij marmorei Brixiæ,& omnium Italiæ ſpecioſiſſimi conſtractum laminis plumbeis cõflagrauit ex igne, qui à cœlo deſcenderit,ut creditũ fuit. Et de menſe Auguſti cecidit grãdo in agris Mandalphi Ducatus Vrbini in Vmbria,cuius grana fuerunt libræ circiter unius, & quibus graue damnum illatum fuit fructibus tunc ibi pendentibus. Et die decima ſeptima Nouembris auditus fuit terremotus Ferrarię. Et Tridenti, & in uallibus ibi propinquis, & Rhetorum, Romæ, Venetijs, Meſſanæ, Mantuæ,& multis alijs in ciuitatibus,& municipijs,uicis,& pagis Italiæ plurimi ex epydimiæ obierunt, & annonæ fuit mediocritas. Et Paulus Foſſa I. C. Cremonenſis deceſſit Mediolani, ibi, & in uniuerſo eius ſtatu criminum Quæſitor generalis.

Anno proximo Cremonæ prętore iterũ Camillo Porro 157
Mediolanenſe I. C. Reg. Senatore, procurantibus Reuerendiſsimo Carolo Borromeo presbytero Cardinale, & Archiepõ Mediolani, & Venerabili Nicolao Sfondrato Epiſcopo Cremonæ, & quàmpluribus alijs Vener. Pręſulibus

libus ciuitatum Italiæ ad placandam iram omnipotentis Dei imminentem populo Chriſtiano ob eius grauia peccata,& pro ſalute animarum ſuorum ſubditorũ,& ne ipſi, qui anno prçcedẽte tum ratione ætatis, tum infirmitatis, tum aliorum impedimentorum Romam accedere nequiuerint pro cõnſequenda Indulgentia Iubilei tunc ibi celebrati, carerent eo ſalutifero beneficio, Summ. Pont. conceſſit omnibus, & ſingulis utriuſq; ſexus eorum ſubditis, & in ipſorũ Epiſcopatu exiſtentibus uerè pœnitentibus, & confeſſis, & puro corde uiſitantibus uſque ad octauam Paſchatis Reſurrectionis Dominicæ huius anni eccleſias per ipſos deputandas diebus quindecim continuis,uel interpollatis,etiam diminuendis per ipſos, ſeu eorum generales Vicarios infirmis, & alijs impeditis aliquo legitimo impedimento, temporum, rerum, locorum, & perſonarũ qualitate penſata, & ſuper eis alijs opportunis remedijs adhibitis,& ſingula uice quinquies recitantibus orationẽ Dominicam, & ſalutationem Angelicam orando omnipotentem, & miſericordem Deum pro chriſtianorum, & Principum ſuorum unione,hçreſum extirpatione, ſanctiſſimæq; matris eccleſiæ exaltatione, Plenariam eiuſdem Iubilei oĩum peccatorum ſuorum Indulgẽtiam, & Remiſſionem perinde ac ſi anno ipſo Iubilei eccleſias Romæ pro eo deputatas ſtatutis ad id diebus ꝑſonaliter uiſitaſſent, conceſſa quoq; facultate unicuiq; eorũ eligendi presbyterum ſçcularem, uel cuiuſuis ordinis regularem ab ordinarijs approbatum, cui confiteri poſſent eorum peccata, ipſis diligenter per eos auditis data authoritate per ipſos eis iniunctâ pœnitentia ſalutari abſoluendi ab illis quantumcunq; grauibus,& enormibus,etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, & quæ fuiſſent comprçhenſa in bulla conſueta publicari in die cœnæ Domini, Cremonæ deputatis ad

eas

eas orationes recitãdas eccleſijs Cathedrali, & parochialibus Diuorum Michaelis, ac Lucæ cultæ per Religioſos ordinis de obſeruantia diui Frãciſci, & Bartholomei cultę per Religioſos ordinis Carmelitarum Sanctiſſimæ Mariæ Virginis etiam de obſeruantia, ferè omnes ibi chriſtianæ Religionis, & qui domi fuerunt cuiuſcunq; ſexus, dignitatis, ſtatus, ordinis, conditionis, & ætatis etiã decrepitæ, debilis, & infirmæ per ipſos contrito corde, confeſſis peccatis, & aſſumpto tempore opportuno ſaluberrimo Sacramento Euchariſtiæ, & factis ieiunijs, & indigentibus, ac locis pijs datis elemoſinis, & factis alijs bonis operibus per plurimos, uiſitatis ipſis eccleſijs tam tempore diei, q̃ noctis, & ferè continuo, & etiam unitim, ſępe ipſos aſſociante eo Ven. Ep̃o Sfondrato, & crebro pedibus nudis, imaginem D. N. Ieſu Chriſti cruci affixi coram eo ſemper allata hoc diuinum, & ſaluberrimum acceperunt Iubileũ, & quàmplurimi ex oppidis, uicis, ac pagis eius Diœceſis turmatim, & uicatim confluxerunt, durante eo tempore Iubilei in ipſam ciuitatem, ad eas eccleſias cum ipſorum mulieribus, puellis, pueris, diſciplinis, religioſis, & presbyteris, uexillis, & ſignis uenerandæ Crucis eccleſiarum ſuarum eos pręcedentibus ſumma cum iubilatione canendo dum irent lætanias, antiphonas, & hymnos in honorem Dei, & ad implorandum eius miſericordiam uerſus ipſos, & alios Chriſticolas, & in ipſis eccleſijs recitatis eis oratione Dominicali, & Salutatione Angelica ad cõſequendum hoc donum ſaluberrimũ Iubilei, mox prorogati per eundem Ven. Epiſcopum ex authoritate per Sum. Pont. ſibi, & ad eius interceſſionem conceſſa per triginta dies, pręſtito eis Diœceſanis, cum pernoctarint in ciuitate, per ciues hoſpicio, cibo, & potu lautè, & hylari fronte in eorum domibus, & reliqui ferè Diœceſani tam citra, quàm

ultra

ultra flumen Padi eadem pompa quoq; concurriſſent ad ipſas ecclesias pro aſſequenda hac Indulgentia, niſi eis prohibitum fuiſſet per Præfectos Sanitatis ipſius ciuitatis, metu peſtis ſeuientis Venetijs, Patauij, & Mantuæ, & in multis alijs municipijs, Vicis, & pagis Italiæ, ad quam arcendam à Cremonenſibus ipſemet Ven. Epiſcopus Sfondratus apud Summ. Pont. obtinere procurauit, ut obtinuit, dari aliam ſimilem peccatorum Indulgentiam uſq; ad finem ipſius anni eis Cremonenſibus etiam confeſſis, & contritis, uiſitantibusq; eaſdem eccleſias per alios dies quindecim, uel ad minus tempus limitandum (ut prefertur,) & ibi recitantibus quinquies eaſdem orationem Dominicalem, & alSutationẽ Angelicam, & rogantibus etiam omnipotẽtem Deum pro auerſione peſtis ab eis, & per ipſum Ven. Epiſcopum durantibus temporibus earum Indulgentiarum factis ſępius rogationibus generalibus, & publicis, eundo ab ipſa eccleſia cathedrali ad eas alias eccleſias, & illinc ad ipſam eccleſiam cathedralẽ prçcedentibus uexillo rubeo, in quo ſit picta imago B. M. V. cum cruce alba, & ſignis Ven. crucis eiuſdem eccleſiæ, puellis, & pueris eruditis in articulis, & pręceptis religionis, chriſtianæ circiter quatuor millibus, cum multis uiris, & mulieribus eos regentibus, ac aliter, Orphanis, diſcipliniis religioſis ordinum Ieſuatorum, Seruorum, & Carmelitarum Sanctiſſimę Mariæ Virg. Heremitarum diui Auguſtini de obſeruantia, Minorum conuentualium, & Capucinorum, ac tertij, & quarti diui Franciſci, Pręedicatorũ diui Dominici etiam de obſeruantia, Humiliatorum, & montis Olucti conuentualium diui Benedicti, & Canonicorum regularium diui Auguſtini presbyteris, capelanis, parochis ipſius ciuitatis, canonicis ſecularibus diuæ Agathæ unà cum clericis ipſius Seminerij, Manſonarijs, &

muſicis

muſicis ipſius eccleſiæ, unà cum eis puellis, pueris, & orphanis, & aliquibus ex diſciplinis, religioſis, & presbyteris lætanias, & aliquas antiphonas, aliquosq; hymnos, & pſalmos proferentibus ad impetrandam miſericordiam diuinam, ſecum allatis in urnis, ac uaſculis æreis, criſtallinis, & alius materiei deauratis, & argentatis capitibus diuorum Hymerij, Homoboni Cremonenſium protectorum, Arealdi, & ex ligno ſanctiſſimæ Crucis, cui affixum fuit corpus D. N. Ieſu Chriſti, & ex oſſibus, membris, & reliquijs Diuæ Mariæ, ac aliquorum Apoſtolorum, Diſcipulorum, Euangeliſtarum, Martirum, Confeſſorum, & Sanctarum Virginum, quæ aſſeruantur in ſacello dicato diuo Io. Baptiſtæ in eadem eccleſia cathedrali, & mox ſuccedentibus Canonicis cum Archipresbytero, Archidiacono, Decano, & Pręposito, & alijs pręlatis eiuſdem eccleſiæ, & ipſo Ven. Epiſcopo incedente pedibus nudis coram ſe habente honorandiſſimam imaginem D. N. Ieſu Chriſti cruci affixi, eum ſubſequentibus multis alijs pręlatis, I. Conſultis, & alijs uiris, & mulieribus nobilibus, & plebeis, & ſępe magiſtratibus ipſius ciuitatis, inter eos diſciplinos exiſtentibus ex eorum quinque ordinibus, ſeu ſcolis durãte hoc Iubileo inchoatis, ex quibus unus ordo fuerit indutus Silicio cum cruribus nudis, conductis mox pro eorum Cõgregatione domibus pęnes eccleſiam diui Gregorij ibi nonſtructo ſacello ſub titulo diui Pauli primi heremitæ, alius ueſte linea albi coloris, & alius ueſte lata telæ ſancti galli cuncupatæ, cum uenerabili ſigno ſanctiſſimæ crucis coloris albi habente circulum coloris uiridis ad latus dextrum eis inſuto ſub uexillo ſericeo etiam coloris nigri habente, & huiuſmodi ſignum crucis, ac dyadema cum hoc uerſiculo, Egredimini, & uidete dyademã quo coronauit eum Mater ſua, & alius aurificum etiam huiuſ-

huiuſmodi induſio cum inſigni cranei ad latus ſiniſtrum, & partem poſteriorem, & duorum oſſium mortuorum ad latus dextrum, & eorum partē anteriorē inſito eis, & capite etiam mortui fabricato in manibus allato per eos, & alius indutus tela canapis albi, quinq; alijs ſcolis, quæ ante forent, una ſcilicet ſub titulo Chriſti Reſurgentis incedens induta induſio telæ coloris albi, cum ſignaculo crucis ſuper ſumitate capitis ei inſuto, & diui Michaelis ad latus ſiniſtrum, mox anno ſequente in colorem rubeum cōmutati, cum ſignaculo ſanctiſſ. Trinitatis ad latus ſiniſtrū, & alia ſub titulo Chriſti ad columnam flagellati incedens induta induſio telæ coloris cerulei ab eorū capite uſq; ad tibias cum ſignaculo Chriſti columnæ alligati inſuto ad latus ſiniſtrum, & qui diſciplini eorū ordinum, dum eunt ad Rogationes, incedunt bini ſeriatim cum ſcuticis ferreis in manibus eorum terga enudata percutiēdo uſq; ad effuſionem ſanguinis, pręallatis eorum uexillis, & inſignibus Chriſti Colūnæ alligati, & Reſurgentis, & alia ſanctæ Crucis ſibi recēter aſſumpto uocabulo diui Marcelli ſum. Pont. & martyris incedēs induta modo premiſſo induſio telæ coloris ſubnigri cum linea à parte anteriori, & poſteriori, & ſignaculo crucis rubeæ ad latus dextrum, & in ſumitate capitis inſuto, & dum ipſi omnes reuerſi fuiſſent in eccleſiam cathedralem, per Ven. Epiſcopum eis data ſo emni, & diuina benedictione, & uiſitatis quoq; per ple roſq; ibi incolas ſingulis quadraginta horis aliqua ex eccleſijs ipſius ciuitatis, & recitatis quoq; oratione Dominicali, & Salutatione Angelica ad ſacratiſſimum Sacramentum Euchariſtiæ ibi exiſtens pro conſequenda indulgentia eis data per eundem Ven. Epiſcopum, & caiā uiſitantibus aliquam aliam eccleſiam prçfixis diebus per eū, & ibi recitantibus prçmemoratas orationem Dominicalem,

lem, & Salutationem Angelicam ſincero, ac puro corde. Et niſi per ſanctiſsimum, & œnomicum Concilium Tridentinum cõſtitutio utilis; & laudabilis renouata fuiſſet, qua ſancitũ fuit Ven. Epos, prælatos, & alios presbyteros habẽtes dignitates, ac beneficia ab eccleſia, in eis debere reſidere, hæc & multa alia facta ad decus, & ſalutem animarum populi chriſtiani, nunquam equidem procurata, ac facta fuiſſent. Maximilianus Secundus Auſtriacus Cæſar occupato per Stephanum Batorium Trãſiluanum regno Poloniæ ducta uxore Iſabella filia Sigiſmondi olim ibi Regis maturæ ætatis, & Maximiliano collato per pleroſque prælatos, & proceres Polonos, ac Lithuanos pro habendo auxilium ad illud uendicandum ab Electoribus, principibus, & ciuitatibus liberis Germaniæ, & alius populi Chriſtiani, habuit comitia Ratisbonæ cum Ioanne Morono Cardinale, & legato Apoſtolico, & eorũ legatis, & cum nimis tardi fuerint ad ei conſentiendum, ex graui cordis dolore febre cauſata, & morbo calculi nulla alia re memorabili geſta annorũ quadraginta octo, & menſium trium, eiusq; electionis, & imperij duodecim & menſium trium, die martis nona menſis Nouemb. obijt ſuperſtitibus Rodulpho, Herneſte, Alberto, Vincislao, Maximiliano, Mathia, & Ferdinando, & quatuor filiabus ſuſceptis ex Maria Auſtriaca filia Caroli Auguſti patrui ſui, ex quibus in imperio ei ſucceſſit primogenitus ſuus Rodulphus annorum uiginti ſeptem, & Herneſtes ſecundus genitus in Regno Vngariæ, & Albertus creatus fuit Cardinalis ſanctiſſimæ Rom. Eccleſiæ, & Landislaus ex Equitibus Rhodienſibus, & Commendatarius Leonis in Caſtilia, ex eius filiabus nuptis Anna Hiſpaniæ regi, & Iſabella Carolo Maximiliano olim regi Francorum. Cæſar Brumanus litteris Hebraicis, Græcis, & Latinis ualdè eruditus,

ditus, & I. C. Cremonenſis, & natus ex Raphaele multæ doctrinæ, humilitatis, & dexteritatis, & cuius pater Mattheus etiam I. C. fuit, & Cæſar ipſe ex cubicularibus ſum. Pont. & anno prꝗcedente Romæ prꝗfuit annonæ, ex hoc ſꝗculo etiam migrauit Neapoli, dum ibi oppreſſus graui animi ꝗgritudine amiſſa gratia ſum. Pont. dum eius mentem arcanam ſcrutari tentarit, & ex ea familia etiam fuerunt Franciſcus, & Ioſephus pater, & filius I. C. & Ioſeph fuit mirabilis, & uerſatilis ingenij, & perſpicacis, & profundæ memoriæ, & plusq̃ humanæ, & obijt anno 1539. pater autem 1512. Hiſpanienſes Seriſam, ſeu Sericiam ciuitatem Zelandiæ munitiſſimam occupatam per hæreticos, obſeſſamq; per Hiſpanienſes ultra annũ poſtquam princeps Aurentiorum hꝗreticorum dux ibi obſeſſis aliquot uicibus opem, & annonam tulerit illis tandem dura fame compulſis in poteſtatem ſuam redigerunt, ac diripuerunt, & mox recuſarunt ulterius proſequi bellum aduerſus hꝗreticos, & perdueles regios, niſi ſibi ſoluto ſtypendio, quod eis deberi prꝗtendebant, ingreſſiq; ipſam ciuitatem, & alias eius regionis Regi ſuppoſitas compulerunt ibi incolas illis dare uictum lautè, & ſoluere pecunias, & curſitantes eorum agros illinc prꝗdas abigerunt, & incolæ his cõpulſi, ac irritati armis in illos arreptis eos cõpulerunt in ipſas ciuitates, quas obſederunt, & incolæ Burſellarum per eos carceratis ipſorũ Rectoribus ſe uendicarunt in libertatem, & pro ea conſeruanda ipſi, & alij earum regionum incolæ in ipſorũ ſocietatem acceperunt principem Aurentiorum, ipſiusq; ſequaces conuentionibus utrinq; initis, & publicatis Gandauij die octaua Octobris, & dum Rex intenderet illos in ſui gratiam recipere, eorumq; priuilegia cõfirmare, & ob id deſtinare ad ipſos Ioannem fratrem ſuum ex Italia in Hiſpaniam uocatum,

& pro-

& profectum, & Comes Agamonius filius Amorati profectus in Galliam ad ibi Regem propinquum ſuum, eum tentarit incitare in Regem Hiſpaniæ eius ſororium, & occupare regiones ipſas tumultuantibus, & indignatis in Hiſpanos ibi incolis, hęcq; recuſauerit facere Rex Galliæ, & regulus Zampegni rector Antuerpiæ pro Rege Hiſpaniæ, & ibi adminiſtratores Reip. & arcis pręfectus, & tribuni Hiſpanorum in ea degentium inuicem ſibi promiſiſſent Hiſpanos, & incolas ſe uiciſſim non moleſtaturos, & ubi Hiſpanorum hoſtes illuc iuiſſent Antuerpienſes illos nō recepturos, & nec eis in Hiſpanos auxiliaturos, illucq; die tertia Nouembris in mane acceſſerit Agamonius pedeſtribus circiter duodecim millibus Valenſium, Germanorum, & Belgarū ſub ſignis uiginti tribus procere Zamperio ſupremo duce, & equeſtribus octo centum ſub proceribus Zauareo, & Dauareo fratre principis Areſcotti, & procere Herbeſtano ſupremo duce Germanorum, ſecumq; ibi incolis iunctis arcem obſediſſet ad eius partem ciuitatem reſpicientem adductis quāplurimis ſaccis lana, & bombice plenis ad eam uallandam, & illic deinde aggeres terreni cum propugnaculis conſtruerentur ad prohibendum, ne illinc Hiſpani, & alij milites ad eius pręſidium degentes poſſent exire, & in eos ex tormentis bellicis diſploſis globis, & pilis ferreis, ac marmoreis ipſos ledere, & fame opprimerentur, & princeps Aurentiorū alijs militibus ſuper nauigijs uiginti extra, & propè ipſam in flumine Scheldæ ei propinquo foret ad cuſtodiam, per Hiſpanos acceſſitis alijs ex degentibus ad pręſidia Aloſti, & Liræ, & municipiorum circumuicinorum, & illuc profectis ex arce circa meridiem diei ſequentis ſumpto cibo, & potu in illos irrumperunt circiter bis mille ex eis cum mille quinq; centum Valēſibus, & uelitibus circiter qua-

tuor centum ſub uexillis ſex eo in impetu illinc in ciuitatem exoneratis tormentis bellicis, & conſertis manibus ad aggeres cum eorum cuſtodibus, & inde expulſis, proſecutaq; uictoria coniecto igne in ædes prętorias, eisq; & alijs illo accenſis ex ipſis circiter uiginti duo millia fuderunt ex illis quatuordecim millibus occiſis, & multis captiuatis cum Agamonio, ac Pluſcono, Dauareo, Zamperio, & Zampigno rectoribus, & Herbeſtano, dum illinc aufugeret in flumine ſubmerſo, & reliquis cum Aurantio, & ſuis ex fuga prolapſis Fliſingam, diripuerunt Antuerpiã per quatriduum exactis ab Italis, Hiſpanis, Luſitanis, & Germanis ibi aureis decem ſcutatis pro ſingulis centum ualoris bonorum ſuorum, Gallorum autem, & Anglorũ, & aliarum nationum mercatorum ibi degentium domibus depopulatis, & pręda ualoris immenſi ibi facta in arcem paucis ex ſuis amiſſis cũ pręda ipſa pedem retulerũt, & arcem annona muniuerunt, Ioanne Auſtriaco cũ Octauio Gonzaga, & alijs octo ex nobilibus Hiſpanis equis uelocibus ſępius mutatis ex Hiſpania per ibi Regem tranſmiſſo ad eos populos ſędandos per Galliam ad ipſos properante, & è Pariſijs appulſo Lucimburgum, & his auditis diffiſo illinc progredi, & mox dum Auguſtani, Norimberges, & Francofordienſes tranſmiſſis ad eum legatis ab ipſo requiſiuiſſent, ut uellet ſtatuere, ꝙ Hiſpani, qui forent in arce Antuerpiæ uterentur aliqua modeſtia in eorum mercatores ſibi reſtitutis ipſorũ mercibus, & bonis eis honeſta aliqua pęcunia dimiſſa, ſeu ſoluta, & Gallis circiter bis millibus ad eorum populorum opem in unum coactis, & ex eis nonnullis copijs appulſis Gandauium ibi arce ab eis populis recepta, & cum principe Aurentiorũ ſocietate confirmata, & Burſellis publicata. Et dũ Hiſpanienſes degentes ad pręſidium Traiecti ſuperioris ſępe

irrum-

irrumperent agros ibi propinquos, eosq; diriperent, ferroûe, & igne uaſtarent, Auſtriacus conductis nonnullis turmis, & cohortibus Germanorũ ad ſui tutelã annixus fuit unà cum prçſulibus, & alijs prçlatis, eorum populorũ ipſos, & Hiſpanienſes conciliare, & uti ipſi populi fideles eſſent ſuo Regi eius nomine ipſis oblata confirmatione priuilegiorum ſuorum, ſed nil operatus fuit. Ex Hiſpania mari deſtinata tunc ingenti argenti copia in Inſubriã cudenda in pecuniam. Neapolitani indignati in eorum proregem ex nimia arrogantia aulicorum ſuorum in eorum nobiles, & duro ipſius regimine in eos, & cunctos alios ibi regni, multis ex ipſis nobilibus, ac popularibus eis impictis multis criminibus, & alijs tum carceratis, tum mulctatis, tum proſcriptis, tũ diuerſimodè uexatis, prohibitisq; eorum legatis ire in Hiſpaniam ad ibi, & eorum Regem hæc ſignificandum, Ferdinando Caraffa ex ipſis nobilibus, & pro eis legato, dum equis uelocibus ſçpius mutatis illuc properando appuliſſet Oſtiam in Latio, ibi capto, & conducto Neapolim ex conſenſu Summi Pont. ad euitandam indignationem Proregis, nonnullos armorum motus concitarunt de menſe Nouembris. Et Sum. Pont. ad eos ſedãdum illuc deſtinauit legatum Ioannem Riccium Cardinalem, & Piſanum Epiſcopum. Noctibus prçcedentibus diem lune decimã menſis Aprilis, & martis primam menſis Maij cecidit pruina, qua palmites uitium producti in multa copia aruerunt, & in multis locis agrorum Cremonenſis, & Parmenſis, & circumuicinorũ prçcedentibus uentis frequentibus Septemptrionalibus cum graui frigore prçter ſtatum temporis ſubſequuto, cũ multa aeris ſiccitas prçceſſiſſet, & æſtas fuerit tepida reliquis uuis maturatis productum fuit uinũ acidum, eiusq; ac fèni cauſata mediocritas, & lini modicitas. Die uene-

ris uigeſima ſeptima etiam Aprilis in mane, dum latrunculi circiter quadraginta ex illorũ ſecta, quos errãtes cingaros, uulgo appellant, dilituiſſent in nõnullis ſyluis agri Brixienſis, & per ibi incolas armis infeſtati tentaſſent irrumpere agrũ Cremonẽſem traiecto flumine Olei utrũq; agrum intermediante reſiſtentibus, & inuitis cuſtodibus impoſitis ad eius ripas, ne paterentur aliquos, qui ex Mãtua, eiusq́; agro ob peſtem illic uigentem abijſſent, illud trãſgredi tantus illos, & alios Brixienſes, & Cremonenſes inuaſit timor, ut pulſatis campanis ibi eccleſiarũ ad tinitũ turmatim arripuerint arma, timentes illos eſſe aliquas aties hoſtiles, quæ uellent ingredi domos ſuas, easq́;, ac alia ipſorum bona diripere, ex eisq; aliquos captiuare, & alio abducere, & ab ipſis pro eorũ redemptione pecunias extorquere, ut illis reſiſterent, eodem timore illinc longe uſq; in agros Bergomenſiũ, Laudenſiũ, & Mediolanẽſium penetrato, ut ibi quoq; incolæ idem fecerint, licet nullos unq̃ aliqui uiderint, niſi Brixienſes, qui nonnullos ex illis latrunculis captiuarunt, & duxerunt Brixiam, ubi iuſſu illic magiſtratuũ furcis ſuſpẽſi fuerunt, per prodigioſos aliquos ex his cõcepto malo omine aliquod eis regionibus ſuperuenturum malum, & damnũ. Et die Sabbati quarta decima Iulij hora uigeſima in pagis propinquis Cremonę per ſex millia paſſuũ uerſus Septẽptrionem inter ortum, & occaſum eodem ſpacio cecidit nimbus cum grandine craſſitudinis unciarum circiter octo, qua & uehementi uentorum turbine tunc ſuborto extirpatæ, & proiectæ fuerint multæ arbores, etiam procerimæ, atritiq́; fęrè oẽs fructus ſuper ſolo ibi tunc pendentes. Et nocte precedente diem lune octaua Octobris, qua hora quinta fuit deliquium lunæ, uiſus fuit in aere imminere uapor igneus ſuper urbem Romæ, & propè arcem Adriani per horas cir

citer

citer tres tanti ſplendoris, ut ex eo cuſtos exiſtens ſuper ibi turri ſublimi expaucfactus ferè extinctus remanſerit Venetijs, Patauij, Mediolani, Mantuæ, & in nonnullis alijs muncipijs Inſubriæ ſæuijt epydimia, ex qua plurimi, & pleriq; populares, & Venetijs multi phyſici extincti remanſerunt. Et Cremonæ, & in eius agro uiguit mirabilis corporũ ſanitas, quamuis Parmenſes, & Placentini ſuſpicati Cremonenſes cum Mediolanenſibus habere conuerſatione, eis ſecũ haber comertia libera prohibuerint.

Anno ſequente Rex Hiſpaniæ de menſe Ianuarij opera Ioãnis eius fratris recepit in ſui gratiam Belgas, Batauos, & alios populos Germaniæ inferioris, qui ab eo deffecerant, ad ipſum, & religionem Chriſtianam reuerſos, illinc abeuntibus Hiſpanis, & alijs, qui erant ibi ad præſidia aduerſus illos pręter Valenſes, ſibi confirmatis illorum priuilegijs immunitatum, & aliorum eis antiquitus cõceſſis, ác approbatis, & auctis per Carolum Quintum Ro. Imperatorem patrem ſuum inuictiſſimum, & Gulielmo Aurentiorum Principe conſtituto rectore Batauorum, & Zelandorum, eiusq; approbatis cõuentionibus per ipſum inhitis cũ eis populis, & Gandaui die octaua Nouembris publicatis, & per Hiſpanos dimiſſis arcibus Antuerpiæ, & alijs eius regionis demoliẽdis, publicata ipſa cõuentione die decima ſeptima Februarij Burſellis, & die uigeſima Martij Antuerpiæ, ibi arce per Hiſpanos conſignata Duci Areſcotti, & Valenſibus, eam ingreſſis, & Ioanne Auſtriaco per Regem conſtituto eorũ ſupremo rectore, & magna cum pompa ingreſſo die prima Maij Burſellas. Et dum Rex Hiſpaniæ eis populis quietis curatus à febre tertiana, qua oppreſſus fuit de menſe Martij propoſuiſſet unà cum Sebaſtiano Rege Luſitaniæ nepote ſuo ære cõmuni conſcripto exercitu, & munitis claſſibus inferre arma Turcis, 1577

& Mauris infidelibus in Africa, illorum nauigijs latrocinijs ſæpè infeſtantibus littora maritima Hiſpaniæ, & Italiæ, & impedientibus; nè tuto ex Hiſpania; & India ultrò, citroq; traici poſſent ipſorum nauigia per Africã, illosq; coercere, & Maumethem Seryphum Regem ibi Feacum è Regno ſuo expulſum per Memolucum patruum ſuum, cũ ad eorum opem confugiſſet, in illud reducere.
Et Auſtriaco Rectore ſuo apud Belgas, & ibi Magiſtratib. inuicem diſcordibus in eorũ regimine, eisq;, & plerisque alijs ipſarum Regionum incolis perſeuerantibus in impia hæreſi Auſtriacus menſe Iulio comitata Regina Seniore Nauaræ ex Belgis, ad quorum balnea fuerat ſalutis gratia, per eum, & pręſulem Leodij ſummo cum honore ſuſcepta, reuertente domum ſe recepiſſet Namurtium, & in agris, & ſyluis ei propinquis ſolatij, & recreationis gratia unà cum nonnullis Belgarum proceribus ſibi fidis incumberet uenationi, & monitus litteris ei per incognitũ deſtinatis, ut caueret ab inſidijs in ipſum paratis per illos magiſtratus, quòd à nõnullis eorum equeſtribus interciperetur, omiſſa uenatione eis proceribus, & alijs, qui ſecũ forent properauit Namurtiũ, & in eius arcem, & ad illos Magiſtratus datis litteris de eis inſidijs ſibi patefactis, & per ipſos ad eum tranſmiſſis duobus illorũ pręſulibus ſe excuſatum eos non fore illarum conſcios, omniq; opera, & diligentia uſuros, ut earum autores, ubi factæ fuiſſent detegerentur, & ubi comperiſſent punirentur, & per Auſtriacum de prę miſſis omnibus ad Regem ſcriptis litteris, eisq; tabellario properante in Hiſpaniam per ditionem Nauariæ ibi intercepto per Gallos tumultuarios, & per Nauaræ Regem habitis, & tranſmiſſis ad Aurentiorum principem, qui per ipſum collectis copijs ſuis militaribus feſtinarit Antuerpiam, eamq; ibi accolarum ope illinc expulſis

pulſis Germanis, & Valenſibus ipſam pro Rege cuſtodientibus occuparit unà cum multis alijs ciuitatibus, & oppidis eius regionis, & mox die ſeptima Auguſti arce Anturpiæ ab ipſius cuſtodibus habita, eiusq;, & aliorū Belgarum rebellium iuſſu ipſius parte demolita. Rex ipſe iuſſit copias Hiſpanorum, qui in Inſubria regione Italiæ ſubſtiterant, illinc accelerare aduerſus rebelles illos, & ad eos reprimendum alias copias Germanorum partes ſuas ſequentium conſcribi, & per Auſtriacum, cum quo foret Octauius Gōzaga ex regulis Italiæ iuuenis impigerimus, illis moueri bellum, & ipſi ſibi electo protectore Aurentiorum Principe, & deſtinatis legatis per illos Viennam Auſtriæ ad Rodulphum Cæſarem ibi reſidentem ei obtulerunt, q ubi aliquem ex eius fratribus ad illos tranſmiſiſſet, ipſum recepiſſent in illorum dominum, & cum eis non annuiſſet, Mathias frater ſuus minor natu eo inſcio clam nocte precedēte diem undecimam Octobris cum legatis ipſis ex Vienna abijt Coloniam, & ibi ſubſtitit, & poſt multos ſermones cum rebellibus per ipſum, & eorum internuntios factos, & utrinq; propoſitis multis conditionib. aliquibusq; earum receptis, per ipſos illorum factus fuit Rector. Et trireme Melitenſe, & tribus alijs claſſis Hiſpaniæ onuſtis aureis tercentū millibus, & ſuper quibus forent centum quadraginta nauarchi cum quadraginta nobilibus Hiſpanis, & preſule Valentiæ, & nonnullis equitibus Melitenſibus iuſſu Regis ex Hiſpania traicentibus in Italiam, ut Hiſpanis ibi in Inſubria degentibus ſolueretur ſtypendium, ut tranſirent in Belgas rebelles, & alios ad bellum illis inferendum, interceptis in mari per pyratas infideles, & abductis in Africam, Rex ad illos reprimendum conſtituit Siciliæ Vicarium ſuum Marcum Antonium Columnam procerem Rom. magiſtrū ſui ſtabuli

equorum in regno Nepolitano,ei propoſito Fabricio filio ſuo per Martinum de Camia Hiſpanum,dum eſſet Byzantij combuſtis triremibus ſexdecim cũ alia magna ex claſſe Turcarum ſubſiſtente in mari Egeo,in eã coniecto igne clam noctu fuga prolapſum. Et nocte precedente diem uigeſimam ſecundam menſis Iulij, & ſolemnitatis diuæ Magdalenæ, dum eſſet Rex cum ſuis aulicis,& purpuratis in ædibus, quas ſuperioribus annis conſtrui fecerit cum moneſterio, & templo celeberrimis, in quibus degerent religioſi ordinis Carmelitarũ Beatiſſimæ Mariæ Virginis in uico appellato Excuriatarũ agri Mantuæ, ſeu Orſariæ ciuitatis nunc Mandrili ex Hiſpania Taraconẽſe, & prope eum per leucas circiter ſeptem,& ſepius incolebat ſolatij, & aucupij, & uenationis gratia ibi non exiſtentibus aliquibus alijs ædificijs, ſuborto nimbo cũ uentis, tonitrib. & fulguribus eis ædibus ab una eorũ fulgurum percuſſis, & ferè conflagratis graui Regis, & ſecum cõmorantium timore,& periculo,& ibi incolarũ ſtupore. Et Cremonæ incohata fuit Confraternitas ſub titulo diui Io. Baptiſtæ in eccleſia Cathedrali, ubi eſt Sacellum ei dicatum cum altari in parte ſuperiori ipſius ad manum ſiniſtram chori, circiter annũ 1248. erectũ ſumptu, & opera Ioannis Boni de Geroldis tunc Archidiaconi, & mox Epiſcopi ipſius ciuitatis patriæ ſuæ, & in parte poſteriori altaris adeſt armarium, in quo maxima cum reuerentia aſſeruatur de membris, oſſibus, cruore, cineribus, & reliquijs in tabernaculis, uaſculis, urnis, & arculis criſtalinis, & alius materiei deauratis, & deargentatis Beatiſſimæ Mariæ Virg. & ſcilicet de eius capillis, ueſtimentis, cruore, & lacte, digitus ipſius diui Io. Baptiſtæ, & Sanctorum Apoſtolorum Petri,& Pauli, Andreę,Iacobi Alphei,& Zebedei,Thomæ, Bartholomei, Matthei, Simonis, & digitus Matthiæ,& ex

cruore

cruore diui Pauli, & maxilla diui Barnabæ diſcipuli, Marci,& Lucæ Euangeliſtarum, Stephani Prothomartyris, cũ illio diui Laurentij, & ex carbonibus, quibus uſtum fuit corpus ſuum, & Martyrum Summorum Pontificum, Clementis, Stephani, Sixti, Caliſti, Lutij, & Fabiani, & epiſcoporum Baſſiani, Apiani, Euſtacij, Blasij, Procopij, & Sebaſtiani, Dalmatij, Gorgonij, Chriſtophori, Vincẽtij, Archelai, Georgij, Vitalis, Victoris, Marcialis, Dionisij, Viti, Fauſtini, Pantalemonis, Procatij, Anaſtaſij, Nicomedis, Theodori, Saturnini, Sigiſmondi, Pomponij, Quiritij, Herculani, Gregorij presbyteri, Ioannis elimoſinarij, Sigibaldi Vincentini, Nicomedis, Siſinij, Caſſiadori, & Germani, cũ digito diui Dioniſij, & Ioannis, & Pauli, Coſmæ, Damiani, Geruaſij, Portaſij, Cornelij, Cypriani, Babillæ, Simpliciani, Marcellini, Petri, Abdon, Sennen, Primi, Feliciani, Gordiani, Epimachi, Fauſtini, Iouitę, Nazarij, Celſi, Abundij, & Hypoliti, Irenei, Baſilij, Laurentij, Pergentini, Felicis, Tranquilini, Artemij, Candidi, & Paulini, Griſanti, & Dariæ, Quatuor Coronatorum, & Septem fratrum, & Feliciſſimæ eorum matris, & Confeſſorum Summorum Pontificum Syluestri, & Gregorij, & Archiepiſcoporum Ambroſij, Geruntij, Coſmæ, Germani, & Epiſcoporum Nicolai, Gregorij Nazianzeni, Zenonis, Illarij, Syri, Sauini, Materni, Geneſij, Simpliciani, Sabini, Egidij, Columbani, Germani, Leonardi Filletti, Benedicti Abbatis, cum brachio diui Maximi, Hirconi, Barbatiani, & Simonis monachi, & hæremitæ, cum puluere diui Lazari, & interula beati Facij, & ſanctarum Virginum, et Martyrum Catharinæ, Ceciliæ, Agnetis, Luciæ, Agathæ, Margaritæ, Anaſtaſiæ, Eufemiæ, Iuliæ, Iuſtinæ, Theodoræ, Firminæ, Theclæ, Victoriæ, Candidæ, Paulæ, Concordiæ, nutricis diui Hypoliti, Gualpergiæ, Helenæ Reginæ, & ex ligno,

cui

cui affixum fuit corpus Dñi nři, cum lapide columnæ, cui fuit alligatum, ac lapide, ſuper quo è cruce depoſitũ fuit expoſitum, Montis Caluarij, & Præſepij in quo habuit ortum, ſolo eius ſepulchri, ac purpura, qua in dutus fuit, & fimbrijs ueſtimentorum ſuorum, ac Montis Sinai, uirga Moyſis, ueſte diui Pauli, ac lapide, ſuper quo ſedit Elias Propheta, dum filium uiduæ ſuſcitauit, ac capitibus diuorum Homoboni, Himerij, & Arealdi, & dente diuæ Apoloniæ, et capite Samaritanæ pleriſque ſuperioribus annis translatis è ſacello diui Stephani erecto in parte ſuperiori eiuſdẽ eccleſiæ, et repoſitis in eo armario, & ipſis confraternitati conceſſis multis indulgentijs à peccatis per Gregorium Tertium decimum Summũ Pont. et ex quibus multę ſint in eccleſia parochiali & collegiata diuę Agathę et olim culta p Canonicos Regulares diui Auguſtini congregationis Lateranenſis Romæ in quinq; tabernaculis, et duab. capſis deauratis cũ reliquijs Sanctorũ Damiani, Vrſicini, Irinei, Marcelli, Mauricij, Caſſiani, Romani, Floriani, Hypoliti, Tiburtij, Valeriani, Sauini, Martini, Sixti ſummi Pont. & martyris, Papij, et Theophili epiſcoporũ, Quadraginta Martyrum, et Adalberti confeſſoris, diuarũ Agathæ eius uelo, Barbaræ, Iuſtæ, Mariæ Egyptiacæ, et ex eius brachio, Firminæ, et undecim millium uirginum, cum oſſe diui Iacobi Apoſtoli Alphei, ibi anno ſequente inchoata alia confraternitate ſub titulo Conceptionis B. Mariæ Virg. Antonio Trecco eius prępoſito procurante, & etiam in eccleſia parochiali D. Sanctæ Mariæ in Bethelem cum reliquijs ſanctorum Nerei, Archelai, Floriani, Ioannis ſummi Pont. Martyris, Antonij, et Vrſulæ, et ex cerebro Innocentiũ; cum articulo digiti diuę Magdalenę, et lapide ſepulchri B. Mariæ Virginis, et eius lacte, et indumentis diui Antonij, et maxilla diui Gerardi ſocij diui

Alberti

Alberti, et articulo digiti diui Homoboni, et ex lapidibus appoſitis D. N. Ieſu Chriſto, dum ieiunaſſet in deſerto per quadraginta dies per Sathanam eum tentando. Et in eccleſia diui Petri Apoſtoli erecta unà cum eccleſijs diuorũ Pauli, Saluatoris, Tiburtij, ac B. Mariæ Virg. Arcangelorum anno 1064. ex uoto Ardinghi de Iudicibus filij Albizonis, et Editæ uxoris eorũ bonis ſibi legatis prius culta p Monachos ordinis diui Benedicti anno 1074. receptos in protectionem per Alexandrum Secundum Summum Pont. & mox anno 1440. per Eugenium ſummum Pont. conceſſa Canonicis Regularibus diui Auguſtini ordinis Lateranenſis tunc incolentibus eccleſiã diuæ Agathæ, et eius ędes anno 1468. conceſſas per Caliſtum Tertiũ ſum. Pont. Io. Baptiſtæ Archidiacono noſt. Cremoneñ. & tunc ex ſcriptorib. apoſtolicis, et facto eius eccleſiæ diuæ Agathæ prępoſito, ipſis Canonicis remanentibus uſq; in pręſens in ipſa eccleſia diui Petri, et eius ędibus, in qua aſſeruantur ſummo cum honore in tabernaculis idoneis corpus diuæ Mariæ Aegyptiacæ, cuius ſolemnitas celebratur quotannis die ſecunda Aprilis, dum circiter annorũ 317. ortus Dominici, poſtquam è uita impudica, ad pudicam ex uirtute omnipotentis Dei, et opera B. Mariæ Virginis profecta Hieruſalem ex Egypto unà cum nonnullis peregrinis ad uiſitandum ſepulcrũ ibi D. N. Ieſu Chriſti aſperam, et ſolitariam uitam ducendo ad ſe expiandum à peccatis, quæ cõmiſiſſet in heremo regionis Paleſtinæ illic uicinæ per annos circiter quadraginta ſeptem à diuo Zozimo illic abbate reperta fuiſſet, et ſibi facta confeſſione peccatorum, et ex eius manibus aſſumpto uenerabili Sacramento Euchariſtiæ ſpiritum ibi emiſerit, cum capite ipſius diui Zozimi, et ex capitibus ſeptem fratrum martyrum, et ex pręſepio in quo D. N. Ieſus Chriſtus in lucem

pro-

productus repoſitus fuit, et columna cui fuit alligatus, et ex ſpinis coronæ impoſitæ eius capiti tempore eius paſſionis, et ex uelo B. Mariæ Virginis, et ex oſſibus Andreæ ex Canonicis ipſius regularibus. et ex dente, et oſſibus diuæ Ceciliæ uirg. et mart. et cineribus ſanctorum Alexandri, Siſinij, et Mauritij, et ex cilicio diui Raymondi, et s. Eulaliæ uirg. et mart. et ex reliquijs diuorum Hypoliti, Quiritij, et Iulitæ, Sebaſtiani, et Victoris mart. diuorum Alexij, Griſoſtomi, et Martini confeſſorum, et s. Mariæ Magdalenæ, et in ea eccleſia parochiali diui Pauli ex eodem pręſepio, et una ex ipſis ſpinis, et ex roſis productis in horto, in quo captus fuit, et ex porta aurea Hieruſalem per quā tranſiuit, dum duceretur ad patibulum crucis, et tabula ipſius, ſuper qua ſcriptus fuit titulus ſuus, et uno ex lapidibus cameræ, in qua Angelus Gabriel annunciauit B. Mariæ Virgini ipſum Ieſum Chriſtum ex ea naſciturum, et ſolo ubi ſparſit lac, quo ipſum alebat, et ex capillis, et ueſtimentis, et uelo ipſius, & ex humo loci in quo Innocentes infantes fuerunt affecti martyrio, & perierunt, & ex oſſe alterius brachij unius ex eis, & de collo diui Io. Baptiſtæ, & uno ex digitis diui Philippi, & ex oſſibus, & capillis diui Andreę, & oſſib. & cylicio diui Thomæ apoſtolorum, & de oſſibus diuorum Laurentij, Anaſtaſij ſum. Pont. Griſanti, & Dariæ, ac Blaſij, & ex oſſe tibie diui Antonini, & alterius brachij diui Damiani, & particula unius ex oſſe capitis, & reliquijs diuorum Martini, & Coſmæ, & capite diui Antonini Epiſcopi, & confeſſoris, & ex altero genu diui Chriſtophori, maxilla diuæ Apolloniæ, & ex capite diui Timothei ex diſcipulis diui Pauli, & dente unius ex quatuor Coronatis, & illio diuę Vrſulæ, & liquore diuę Catharinæ, & ex terreno, ubi mortua eſt diua Magdalena, ſolo montis Synai, in quo Moyſes dedit hębreis prę

cepta,

cepta,& legẽ Dei,& ex cylicio diui Gulielmi, & diuæ Marinæ, & camiſia beati Facij,& ex reliquijs diuorum Simonis, & Iudæ Apoſtolorum, Innocentij ſum. Pont. Simpliciani, Nerei, Nicolai, Babillæ, Griſanti, Marci, Marcelliani, Chriſtophori, Clementis, Hypoliti, Coſmæ abbatis, & Feliciani,& Sanctarũ Ruffinæ,& Secundæ. Et in eccleſia ẽt parochiali diui Mathiæ corpus diui Alberti,& eius caput in pixide, & ex brachio diui Io. Baptiſtæ, & ex oſſibus diui Laurentij,& ex reliquijs diuorum Romani, Mauritij, Marci, Marcelli, Feliciani, Vincentij, Germani epi, undecim millium Virginum, Apollonij martyris, ex diſcipulis D. N. Ieſu Chriſti, ſanctæ Dulciſſimæ uirg. & mart. Quadraginta martyrũ, Tyburtij, Valeriani, Mathię apoſtoli, Anatalionis epiſcopi, Nicolai, Giſalberti, Bernardi, Leonardi, Donati,& Himerij epiſcoporum,& confeſſorum,& Clementis ſum. Pont. & diuarum Agnetis, Agathæ, Lucię, Marię Egyptiacę,& Chriſtinę, & ex ueſte B. Mariæ Virg.& diui Bernardini, et ex brachijs Innocentiũ, et brachio diui Firmi, et ex digito pedis diuę Barbarę, et ex brachio diui Theobaldi. Et in eccleſia parochiali diuę Helenæ alterum brachium etiam diuę Barbarę. Et in eccleſia etiam parochiali diui Proſperi ex reliquijs diuorũ Michaelis, et Benedicti. Et in eccleſia etiam parochiali ss. Nazarij, et Celſi de eorũ reliquijs, et de Sudario, purpura, et alijs ueſtimentis, et fimbria D. N. Ieſu Chriſti, et lapide, ſuper quo fuerunt diuiſa eius ueſtimenta tempore ipſius Paſſionis, et de eo, ſuper quo ſedebat Beatiſſ. Maria Virgo, dum eũ lactaret, et thalami, in quo orarũt, et ueſte, & alijs ueſtimentis eiuſdem Beatiſſimę Mariæ Virginis,& ex ueſtimentis diui Ioannis Apoſtoli,& Euangeliſtæ,& crus unius ex Innocẽtibus,& ex oſſe alterius humeri diui Paulini,& capitis ſanctorum Eraſmi,& Geneſij,& alterius

humeri,

numeri, & duobus ex capillis diuæ Magdalenæ, & oleo emanato ex oſſibus diuæ Catharinæ, & reliquijs diuorũ Iacobi, & Bartholomei apoſtolorum, Ambroſij, Vincentij, Florentij, Iulij, Alberti, Babillæ, & Simpliciani, Zenonis, Domicij, Archelai, Pancratij, Nicolai, & Quadraginta Martyrum, & Machabeorum, & diuarum Claræ, & Anaſtaſiæ. Et in Eccleſia Prioratus s. Sylueſtri, de oſſibus ipſius, Babillæ, & Sympliciani, & oſſibus, & pelle ſanctæ Eufemiæ martyris, & ex oſſibus diui Auguſtini, & de ligno Crucis, cui affixus fuit D.N.Ieſus Chriſtus, & porta aurea, & capillis diuæ Mariæ Magdalenæ, & de reliquijs ss. Marcellini, & Petri, Valentini, Anaſtaſij, & Goſinæ. Et in eccleſia s. Eraſmi de ligno memoratæ Crucis, & lapide monumenti, in quo corpus ipſius D. N. Ieſu Chriſti ab ipſa Cruce acceptum poſitum fuit, ac Beatiſs. Mariæ Virginis, & ex oſſe diui Gelaſij, & digito diui Peregrini, & maxilla s. Mariæ Aegyptiacæ, & manu Longini, & ex corona diuæ Catharinæ, & ueſte diui Franciſci. Et in eccleſia diui Pantalemonis ex brachio ipſius, & ex ligno memoratæ Crucis, & ex oſſibus ſanctorum Portaſij, Gordiani, Epimachi, Stephani, & Emerentiani, & reliquijs ſancti Ambroſij, & ex palma Beatiſs. Mariæ Virg. & ex capillis diuæ Mariæ Magdalenæ. Et in eccleſia diui Galli ex maxilla diui Simpliciani. Et in eccleſia ſancti Syri, nunc Sepulchri ex oſſe diui Arealdi, capillis diui Andreę, & ex ſpongia, qua porrectum fuit acetum cum felle mixtum D. N. Ieſu Chriſto cruci affixo. Et in eccleſia s. Georgij ex oſſe digiti diui Euſtachij. Et in eccleſia moneſterij monialiũ diuæ Monicæ ordinis de obſeruantia diui Auguſtini, ſituati in parochia s. Baſſiani ex oſſe alterius brachij diui Sebaſtiani, & colli diui Blaſij, & ex reliquijs Innocentium, & ex ligno crucis Dominicæ, & ſepultũ eſt cadauer Blancę Franciſcæ

filiæ

filiæ naturalis Franciſci Primi Sfortię Ducis Mediolani defunctæ anno 1516. annorum ſexaginta, dum uixerit in eo monaſterio per annos quadraginta ſeptem, & cuius opera auctum fuit opibus ipſum moneſteriũ facta lunga lite ꝑ eius moniales cum monialibus D. S. Mariæ de Columba ordinis Cyſtercienſium diui Bernardi. Et in eccleſia ſancti Vincentij eiuſdem, ac diuorum Arealdi, Quiritij, & Simpliciani, et Longini martyrum, et diui Lucæ Euangeliſtę, et ex lacte Beatæ Mariæ Virg. et ex reliquijs Vndecim millium Virginũ. Et in eccleſia diui Leonardi ex reliquijs eiuſdem, et diui Theodori, et ex ueſtimentis diuarum Mariæ Magdalenæ, et Mariæ Solomę, et Iacobi, et ex ſolo in quo fuerunt reperti tres diſcipuli, ac fuit captus D. N. Ieſus Chriſtus, ac crottæ in qua ſtetit. Et in templo diui Gregorij presbyteri, et martyris erecto in parochia s. Michaelis adſunt eius oſſa cum duobus fruſtulis ſanctiſſimæ Crucis D. N. et binis ex digitis diuæ Brigidæ, et ex reliquijs diui Ioannis apoſtoli, et euãgeliſtæ, et aliorum apoſtolorum ex ipſa eccleſia translatis cum eis oſſib. in ipſum templũ tẽpore eius erectionis factæ anno 1369. ſumptu ibi uicinorum. Et in eccleſia diui Bartholomei culta per religioſos Carmelitanos maxilla diuæ Apolloniæ, et caput diui Guidonis Alberti epis. et confeſſoris. Et in eccleſia diui Lucæ culta per religioſos tertij ordinis de obſeruantia diui Franciſci pars anterior capitis diui Lucæ. Et in eccleſia prępoſituræ diuæ Luciæ parochiali erectæ iam annis circiter nouem centum ſexaginta, dum Longobardi Italiæ dñarentur reliquiæ diuorũ Tiburtij, et Valeriani fratrũ Romæ die quartadecima Maij martyrio affectorum Vrbano ſumm. Pont. et Marco Antonino Heliogabalo imperante, cum brachio, et manu diuę Firminę martyris. Et in eccleſia diui Egidij, et parochiali, et olim

collegiata

coll egiata brachiũ diui Sebaldi martyris, & cuius ſolemnitas celebratur quotannis die uigeſima nona Ianuarij. Et in eccleſia diui Cataldi uicus Mottæ de Beluſſis diœceſis Cremonēſis ex reliquijs ss. Thomæ apoſtoli, Silueſtri, Felicis, & Agapeti, ſummorum Pont. Nerei, & Archelai, martyrum, Euſebij, Baſſiani, & Theodori, ac Heliſabeth matris diui Io. Baptiſtæ, & Iuſtinæ mart. & quibus temporibus, & per quos, & quorum opera translatæ fuerint in ipſas eccleſias, reperire nõ potui. Ad principium menſis Iunij Romæ uxor Leonardi Bottæ I. C. & ex iudicibus criminalibus ꝓdigioſè peperit duodecim fruſta carnis animata cum aliqua effigie humana, & oculis, uulgo molas appellata. A die prima uſque ad diem tertiam decimam Maij pluuiæ ferè continuæ cum graui uiguerunt frigore. Et in agro Tuderti cecidit ingẽs grãdo, & Oceanus egreſſus eius litora Olandiæ, ac regionum ſibi propinquarum eas inundauit dimiſſa ibi multa piſciũ copia, cum duabus balenis ingentis longitudinis, & craſſitudinis omine ob id per ibi uates capto, graue bellum, ſeu duram famem, uel diram peſtem in eis regionibus fore debere. Et hora ſecunda noctis pręcedentis diem tertiam Aprilis per horas tres, & minutos quadraginta duos, & hora ſeptima noctis pręcedentis diem uigeſimam Septembris totidem horis, & minutis quadraginta luna paſſa fuit deliquium. Et in crepuſculo noctis pręcedentis diem mercurij tertiam decimam menſis Nouembris, cum luna foret in occaſu uerſus Septẽptrionem, apparuit ſtella crinita ualdè ſplendida cum coma uerſus ortum in gradu uigeſimo octauo Scorpionis, & Capricorni uigeſimo, & in decimo ipſius Saturno, & exaltationis, & termini Mercurij apud aſtrũ Aquilę cum quadrante Iouis per horas circiter tres coloris prius nigri, mox albi, & ſubinde rubei eundo uerſus Ortum, &

incli-

inclinando uerſus Septemptrionem, & ſucceſſiuè in cre puſculo cuiuſcunque noctis per dies quinquaginta octo finitos die nona Ianuarij ſubſecuti Limiſſes, & Paphus Cypri urbes terremotu dierum circiter uiginti octo quaſſatę fuerunt graui ibi damno illato, & ẽt Brixiæ, & mox dira peſte infeſtatæ quamplurimis ex illa ibi, ac Mediolani, Papiæ, & Vincentiæ, & Lugduni, & in eorum agris mortuis, & Venetijs uoto emiſſo per ibi Ducem, Eccleſiaſticos, Senatores, ac populares conſtrui faciendi in uico Iudaicę ad honorem Chriſti Redemptoris templum magnificum cũ ædibus die uigeſima quinta menſis Martij proximi, & ſolemnitatis noſtræ Redemptionis aſſignandum religioſis Capucinis, ordinis diui Franciſci, ut in eo habitando in ipſis ędibus celebrarent officia diuina die, & noctu, à peſte illa liberatis ex gratia oĩpotentis Dei. Et Aloyſio Mocenigo eorum Duce die quarta Iunij, & anno ſecundo Ducatus ſui mortuo ſurrogato Sebaſtiano Venerio die duodecima. Et hora circiter decimam nonam diei ueneris uigeſimi menſis Decembris in unum ex caminis ædium Ducalium oĩum Italiæ ampliſſimarum, & pulcherrimarũ, maiorisq; pretij, in quibus reſideat ibi Dux, ac fiant ferè omnia officia, quæ Venetijs exerceantur, & habeantur comitia iuxta eccleſiam in honorem diui Marci celeberrimam, & ad forum illic maius, & propè ſtagnum ibi maritimum, & in earum parte ornatiore, & opulentiore, & propinquo ipſi eccleſiæ, & ſe protẽdente uſq; ad pontem paleæ nuncupatum accenſo igne culpa unius ex ibi habitantibus pars ipſa conflagrauit, unà cum multis ſcripturis tum publicis, tum priuatis in ea aſſeruatis, & alijs ibi exiſtentibus, & nonnullis ex illic habitantibus, dum illud incendium durarit uſque ad horam ferè ſeptimam, qua extinctum fuit, facto ibi concurſu per populum Venetum,

ad illud extinguendum quibuſcunq; Senatoribus, & magiſtratibus Venetis, eorumq́; apparitoribus id procurantibus ſtatua marmorea Iuſtitia ei parti affixa in fronte uerſus forum deformata eius capite, manibus, cruribus, & pedibus cum enſe, & examine in eius manibus retentis conſumptis, & in die pręcedente ex procella in eo ſtagno ſuborta nonnullis quoq; nauigijs ſubmerſis cum bonis,& nautis, & alijs circiter centum uiginti,qui erant ſuper eis. Menſe quoq; Martio uiſis turmis piſcium in eo ſtagno inſolitorum pręter morem ſupernatãtium uti atonitorum, ex quibus multi forent uentre ſupino. Columbanus Ballettus Cremonenſis, dum poſtquàm fuit ętatis maturæ promotus ad ſacerdotiũ ob eius doctrinam grãmatices, & humanitatis electus fuit plebanus eccleſiæ ſancti Mauritij Diœceſis Cremonenſis, Papiæ, dum ibi doceret eas artes obijt de menſe Maij ex epydimia illic uigente. Decceſſerunt et Caliſtus Diuitiolus Rhena cognominatus ex Canonicis Regularibus diui Auguſtini inſignis Theologus, & concionator, & ob eius doctrinã factus epiſcopus Caleni, uulgo Carinulæ ex Campania felici, & Hieronymus Politius ex religioſis ordinis Prędicatorum de obſeruantia diui Dominici etiam eximius Theologus, & concionator, & ob eius quoq; doctrinã factus epiſcopus Trebularum, ſeu Tribij in Vmbria Ducatus Spoleti, qui fuerunt Cremonenſes. Non uiguit graue frigus, nec uehemens calor, & ex fundis Cremonenſibus,et Parmenſibus fuit perceptus congruus redditus frumenti, uini, et feni, et ex agro tranſpadano Cremonenſe, et Parmenſe habita fuit copia pomorum, Cremonæ rectore Raphaele Arcimandrico Hiſpano, et Camillo Porro pretori, cum fuerit electus prefectus reddituũ extraordinariorum Regiorũ, ac annonæ, et fluminũ in dominio Mediolanenſe ſuffecto

Camillo

Camillo Cathaneo Vayano etiam I. C. Mediolanenſe, &
Regio Senatore. Et Camil'us ex Illuſtribus Comitibu
de Perſico Cremoneñ. deceſſit in Inſula Melitæ uiolent
morte, dum ibi eſſet ex Reuer. Militibus diui Io. Baptiſta

Anno ſequuto Rex Hiſpaniæ multa paſſus fuit infortu
nia, plerisq; Belgis, Batauis, & alijs populis Germaniæ in
ferioris Septẽptrionalibus ibi finitimis recuſantibus eiu
dominium, ac Hiſpanorum regimen, & prçſidium, et ſan
ctiſſimæ Ro. Eccleſiæ obedientiam, ac diuina ſacrament
reſpuentibus, & doctrinis impijs Lutheri, Caluini, & alio
rum hçreſiarcarum infectis, & armis Hiſpanienſes, ac re
ligioſos, & catholicos ibi infeſtãtibus, et ex illis ſexdecin
millibus pedeſtribus, et mille equeſtribus duce regulo
Montagnini, dum propoſuiſſent obſidere Namurtium, in
cuius agro foret Ioannes Auſtriacus uicarius ipſius in ea
regione uiginti millibus pedeſtribus, et bis millibus eque-
ſtribus, et caſtramẽtarent apud ibi oppidum Gibelli pro-
pinquum caſtris Hiſpanienſium per ſex millia paſſuum,
et ex eis die ultima Ianuarij Alexandro Farneſio prin-
cipe Parmæ, et Placentiæ, et uicario Auſtriaci tribus mil-
libus pedeſtribus Italis in illos progreſſo, et Octauio Gon-
zaga bis millibus equeſtribus eum ſubſequuto, ipſi motis
caſtris uellent progredi, utrinque conſertis manibus illis
profligatis ex eis multis tum occiſis unà cũ ſupremo eorũ
duce, tum captiuatis unà cum regulo Grugni ex illorum
primoribus ducibus, et ualdè ſtrenuo, et ex ipſis tàntum
quatuor millibus pedeſtribus fuga prolapſis in ipſum op-
pidum, poſt ſe dimiſſis triginta ſignis, et quatuor uexillis,
cum multis impedimentis magni ualoris per uictores ha-
bitis, et proſequuta uictoria obſeſſo eo oppido, et ſibi de-
dito per quatuor cohortes, et quatuor centum equeſtres
dimiſſos ad eius prçſidium ſex tormẽtis bellicis cum alio

oppido ibi propinquo iuxta flumen Moſæ, ad cuius pręſidium erant alij eorum milites, quibus prohibebatur per ipſum flumen cōduci annonam ex Gallia celtica Namurtium, et per illos in eorum auxilium, ut Hiſpanienſibus poſſent reſiſtere, accerſitis Regina Angliæ, Hercule Duce Alanzoni fratre Regis Gallorū, et Caſimiro regulo Germano, et ſecum cum Com. Pallatino, ac Rege Sueuiæ, et Daniæ, et Duce Sanſoniæ, et Lubecenſibus in Hiſpaniarū Regem percuſſo fędere, et Duce Engolinenſium nōnullis copijs Gallicis menſe Iunio, et Caſimiro alijs Germanorum ſub ſtypendio Reginæ Angliæ, ad illorum opem profectis, et inter illos, ac Mathiam Auſtriacum, principem Aurentiorum, Ducem Ariſcoti, et Co. Egmontis diuiſa ea regione, et ex ea aſſignatis Mathiæ Brambantia, Duci Alanzoni ciuitate Montis cum tota ibi proxima regione ad fines Galliæ celticæ, principi Aurentiorum Olandia, Zelandia, et Friſia, Caſimiro comitatibus Lucimburgi, Liburgi, et Bolduchi, Duci Ariſcotti comitatu Bouchaini apud flumen Scheldam inter Valenzenas, et Samorobricam metropolim comitatus Oſteruandes Ambianorum, olim Neruiorum, et comiti Egomontis comitatu Here apud Teroanam, et ad fines Atrebatum, et conſtituto per eos populos ipſorum exercitus duce ſupremo Alanzonio ſecum menſe Auguſto conuento pro eis militare decem millibus pedeſtribus, et bis millibus equeſtribus eius proprio ęre per ſex mēſes, & mox ſex millibus eorū ęre, ut oĩa, quæ ex ea regione armis recepta fuiſſent citra flumē Moſæ, eſſent iuris ſui, ſibi ꝑ illos dimiſſis municipijs Lādreſij, Alarini, et Beouoi, et inter eos, ac Hiſpanienſes multis cōmiſſis pręlijs diuerſo marte, in quibus multi occubuerint, et multi uulnerati remanſerint cum principe Parmæ, et Octauio Gonzaga, et multi captiuati, plurimis munici-

pijs,

pijs, ac locis ibi direptis, igneq; , et ferro dirutis, dum no luerint ibi incolæ ſe eis permittere, & per illic hæretico inſtigatos ab illorum concionatoribus perſeuerando i illorum incohata impietate aduerſus catholicos, religio ſosúe, eorumq; bona diuina, templa, & ſacramenta, & re liquias ſanctorum. Et Gandaui furcis ſuſpenſis prçſulib Ipræ, & Brugiæ, & Duce Ariſcotti, & fratre, ac reguli Montagnini, Eghemōtis, Capuſij, & Gandauij ex illis hæ ægrè ferrentibus, eis dimiſſis, & profectis Liliam nonnul lis copijs pedeſtrium, & equeſtrium, & peſte, fame, & fer ro ex illis circiter octuaginta millia peremptis, per Ro dulphum Cæſarem, & electores, & multos alios ibi, ac Germaniæ prçſules procurata concordia inter Regem, & illos hęreticos, & per Regem cōmiſſa omni eorū, ac ipſius diferentia Rodulpho nepoti, et ſororio ſuo, & ob id ad eū deſtinato Carolo de Aragonia Duce Terræ Nouæ, & per ſum. Pont. Io. Baptiſta Caſtaneo prçſule Roſani trāſmiſſo legatis iam per ſum. Pont. Regi ſubminiſtrata pecunia ad reprimendum hęreticos illos ex ære eccleſiaſtico. Et dū Coloniæ conuenire decreuiſſent unà cum ibi prçſule, ac prçſulibus Hiporboli, Vintimbergi, & comite Suitēburgi legatis Cæſareis, ac Archiepiſcopo Moguntino, & Treuerenſe, & legato Reginæ Angliæ, & agentibus illorum rebellium, Ioanne Auſtriaco oppreſſo febre acuta, & lentiginibus, ac fluxu uentris ex eis die prima Octobris annorum uigintinouem mortuo in propugnaculo Buſij erecto in agro Namurtij aduerſus hoſtes, eiusq; cadauere delato Namurtiū, & ibi in eccleſia maiori expoſito multa pōpa, & illinc mox in Hiſpaniam translato, & ſepulto in eccleſia diui Bartholomei Excuriatarum, eiq; ſuffecto Farneſio uicario ſuo, & per eum regijs copijs cum rebellibus commiſſis multis prçlijs, eisq; grauibus affectis cladibus, & die

uigeſima ſecunda Septembris hora octaua noctis in ciuitate Mandrili mortuo quoque Vincislao Auſtriaco filio Maximiliani olim Cæſaris ſororio, & nepote ſuo, & magno Priore Caſtiliæ eius ſucceſſore Maximiliano fratre minore natu, & die decima octaua Octobris Ferdinando filio annorũ circiter quinq; ex humanis rapto, ei, ac patri Carolo annorum circiter duorum, & Philippo nato nocte prçcedente diem Dominicam tertiam decimam menſis A prilis, & die prima Maij, & ſolemnitatis diuorũ Iacobi, & Philippi baptizato, & etiam uita functis Catharina ſorore Caroli patris, & relicta Ioãnis Luſitaniæ Regis amita, ac Sebaſtiano etiam Luſitaniæ Rege filio Ioãnis Secundi, & nepote ſuo ex ſorore Ioanna die quarta Auguſti in cõflictu facto exercitu ſuo in Mauritania cũ ibi infidelibus, & Ioanna filia Ferdinandi olim Cæſaris, & uxore Franciſci Ducis Florentiæ ibi ex abortu die decima Aprilis propinqua ſua, & anno prçcedente die lune octaua Iulij Maria filia Odoardi Ducis Bragantiæ Luſitani, & uxore Alexandri Farneſij principis Placentiæ, & Parmæ caſtiſſima, & ualdè proba etiam nepte ſua Parmæ, & Barchinone ad finem menſis Iunij inundata ꝑ biduum, & de menſe Decembris Medina ciuitate Aſturiæ Hiſpaniæ, & ibi regione propinqua per paſſuum circiter ſexaginta millia terremotibus concuſſis, & ibi infinitis çdificijs dirutis incolarum illic multorum oppreſſione, & aliquorum ex eis cæde, & aliorum debilitatione, & ſuperſtitũ graui damno, & ſtupore, & his omnibus infortunijs conſtanti animo paſſis, & omnipotenti Deo actis gratijs, & precibus ſupplicibus per eum catholicum, & ferè iuſſis ubiq; in regnis, & dominijs ſuis per illic religioſos, & ſeculares. Chriſtierna Chriſtierni olim Regis Sueuiæ, Datię, & Gothiæ, & illic expulſi filia ex Iſabella ſorore Caroli Quinti olim Imperatoris, &

prius

prius nupta Franciſco Secundo Sfortiæ olim Duci Mediolani, & eo mortuo Franciſco olim Duci Lothoringiæ die uigeſima prima Nouembris acceſſit Cremonã, & ibi ſummo cum honore ſuſcepta per illic magiſtratus Regios, nobiles, & populares ex ordine Regis Hiſpaniæ propinqui ſui, & hoſpitata in ædibus magnificorũ de Trecchis uicus ſanctę Agathę ꝑ dies ſeptem illuc appulſa nauigio auerſo flumine Padi, eiusq; aquis augeſcentibus ob frequentes pluuias tunc cadentes ex Mantua illuc profecta aduenieñs ex Ferraria, & templo honorabili Laureti in Piceno erecti in honorem B. Mariæ Virg. ei oblatis donis multi pretij pro recuperanda ipſius priſtina ualetudine. Rodulphus Cæſar Sablonetæ oppidum ex diœceſi, & territorio antiquo Cremonenſe, ad interceſſionem, & in gratiã Veſpaſiani Gonzaghæ eidẽ dominãtis erexit in Ducatũ, eiusq; tit. inſigniuit ipſummet Gonzagã. De menſe Auguſti ab impio hęretico Olandiæ ibi percuſſo ſacerdote portante uenerabile Sacramentum ad infirmum, & cum è manibus ipſius cecidiſſet eo ſępius pugione ingenti rabie confoſſo ex ipſo aliquo effuſo ſanguine illeſo conſeruato, & hęretico furore correpto, & mox mortuo, ingens procella in mari ibi propinquo ſuperuenit cum ingenti pluuia, & turbine uentorum, & aeris obſcuritate. In Pannonia apud Budam, & Danubium die duodecima Februarij apparuit monſtrũ cum quatuor brachijs, & manibus, ac alijs, duabus auribus aſeninis, cruribus hyſpidis inſtar Satyri, pedibus leoninis, & oculis emittẽtibus flãmas ignitas, in quoscunque obuios ſaxa grauia impetu proiciendo, & ex illis multos percutiendo. A die tertia decima ipſius menſis ferè uſq; ad diem uigeſimam ſecundam Aprilis Quadrageſima uigente fuit aer nubiloſus, & caliginoſus, & pluuię ceciderunt frequentes. Hora tertia noctis pręcedentis

diem martis primam ipſius menſis aere pluuioſo, & uentoſo conſpecta ſtella crinita cum cauda bifurcata inſtar Draconis, et die quinta decima Iulij taberna pontificia aromatariæ ab igne correpta, et ab eo illic aromatibus,& alijs ualoris aureorum circiter mille cõſumptis, & niſi ibi incolæ illuc accurriſſent,& ignẽ extinxiſſent,ipſa,& multa alia ędificia ibi propinqua ab illo cõſumpta remanſiſſent. Et etiam nonnullis Hiſpanis,& Luſitanis illic degentibus, & uno ex illis ſacerdote uerba proferẽte ſe inuicem coniungendo matrimonio execrãdum uitiũ Sodomiæ exercentibus delatis ibi magiſtratibus criminalibus, ex iuſſu eorum carceratis, & de illo uitio conuinctis ultimo ſupplicio pro eo affectis. Et die Iouis decima Aprilis inſurrexerunt à Septemptrione, & meridie uenti frigidiſſimi, qui durarunt per dies,et noctes ferè decem continuo, ex quibus plereq;uites in Gallia ciſalpina aruerunt,omnesq; ferè fructus in agris pendentes damnificati fuerunt. Et nocte pręcedente diem ſabbati duodecimam ſuborto incendio caſuali Mediolani in una ex tabernis ibi uicus fabricantium, et uendentium arma flantibus ipſis uentis, ipſa cum alijs quinq; cum ſupellectile, quæ in eis reperiebatur ualoris aureorum circiter triginta millium cõbuſta remanſit, igne extincto die ipſa ſabbati. Eodemq; menſe Fauentiæ in lucem producta fuerunt duo monſtra, quorũ unum fuit cum capite,& unguibus muſticæ, & alijs membris humanis, alterum cũ capite equino,& duobus oculis in pectore, & cauda draconis,& ſtatim mortuo. Die prima Maij ex pernicioſo grandine,qui cecidit in multis pagis, uicis, & municipijs Galliæ ciſalpinæ ſegetes, et aliæ fruges pendentes in agris fuerunt atritæ,et ualdè damnificatæ, & ſuperuẽta graui aeris ſiccitate ex ea cauſata fuit modica copia lini, feni, leguminum, & olerũ. Arx Budæ

eodem

eodem menſe, & arx Montis Calui Marchionatus Montis ferrati de menſe Iunij clara die fuerunt percuſſæ fulgure. Et inter horam nonam, & decimã diei Dominicæ octauæ Iunij auditus fuit Cremonæ terremotus, & ex eo in Dalmatia, & ad fines agri Bononienſis, & Florentini aperti fuerunt montes, & multa ibi ędificia corruerunt multorũ ibi incolarum oppreſſione, & ex eis aliquorũ cęde, & aliorum debilitatione, & nauigia circiter centum, dum forēt in mari Dalmatiæ obruta remanſerunt cum multis, qui ſuper eis erant. Et die mercurij uigeſima quinta eiuſdem menſis in mane orto uehementi turbine uentorum cum grandine ingenti in agro Ferrarienſe ibi graue damnum illatum fuit, & dum Alphonſius ibi Dux incumberet uenationi in campis illic latiſſimis, & ad ipſam procellã euitandam conſcendiſſet cum aulicis, & nobilibus, quos ſecũ habebat, currus, ut properarent in loca tuta, & tranſirent propè flumen Padi illac labens multi ex eis proiecti fuerunt in flumen ipſum, & in eius aquis obruti remanſerũt, & ubi per multos ex ſuis, qui ad eius opem accurrerunt, non fuiſſet retentus idem infortunium quoq; incidiſſet. Et propè Patauium per quinq; millia paſſuum ex fulgure, qui illic ceciderit, ędificijs multis combuſtis illatum fuit damnum aureorum circiter mille. Et in mane diei quinti Auguſti, & ſolemnitatis B. Mariæ Virginis ob miraculum niuis ex ea cecidit aere tunc ubiq; claro, & ſole lucente in ſolo caſamento Ludouici de Figalis in uico Madignani diœceſis Cremonenſis, & agri Cremenſis habitato per Andream Coſtam. Et die decima nona Octobris ex procella auctis aquis maritimis propè, & intus ciuitatem Venetiarum, & tumefactis fluminibus, & eis aquis unitis ob pluuias dierum ſexdecim continuorũ Vrbs ipſa inundata fuit, & graue damnum ibi incolis illatum, dum irrumperint

rint

rint pleraſq; eorum domos uſq; ad primam ipſarum contignationem, & etiam Genuæ, & alijs ciuitatibus maritimis Italiæ. Et nocte pręcedente diem uigeſimam tertiam Nouembris inter horam ſeptimam, & octauam Romæ, & multis alijs in locis uiſa ſtella ſummi ſplendoris etiam bifurcata. Et de menſe Decembris ad oppidū Buari Mauritaniæ Tingitanæ ex terremotu multa quoq; ędificia corruerunt plurimorum oppreſſione, & aliquorum cęde, & aliorum debilitatione, multorumq; nauigiorū, quæ fuerunt in ibi mari naufragio, ſuperſtitum illic incolarum ſtupore, & timore. Bernardus de Gattis nuncupatus Soliarius egregius pictor origine Papienſis, & cum impubes unà cum parentibus ex Papia ob bella, quæ tunc ibi, & in tota Inſubria, Gallia ſubalpina, & tranſalpina uigebant, Cremonam acceſſerit, ibi ſubſtitit, & lares ſuos elegit, & fuit educatus, & receptus inter illic ciues, ac perijt.

1579 Anno ſubſequuto Gregorius ſum. Pont. & Rodulphus Cæſar unà cū pręſulibus Moguntino, Treuerenſe, & Colonienſe, ex electoribus imperatorum annixi ſunt Belgas, & Germanos trāſrhenanos ſibi finitimos rebelles ſanctiſſimæ Ro. Eccleſiæ, & Catholicæ M. Regis Hiſpaniæ, reducere ad ueram Chriſti religionem, & obedientiam Regis eorum domini, ſędareq; bellum graue inter illos, ac Regē uigens eorum exercitibus regionem ipſam diripientibus, ac ferro, & igne euertentibus, rebellibusq; illis inſequentibus ibi catholicos, & religioſos eos occidendo, ipſorūq; bona, ac templa diuina, & monaſteria diruēdo, inde imaginibus, & ſtatuis diuinis abraſis, & fractis, & uenerandiſſimis ſacramentis baptiſmatis, criſmatis, olei infirmorum, ac Euchariſtiæ diſſipatis, & pedibus conculcatis ignominiosè p illos, deſtinato per ſum. Pont. legato Io. Baptiſta Caſtaneo pręſule Roſani Viennā Auſtriæ ad Rodulphū,

& illinc

&illinc cũ Carolo Aragonio Duce Terræ Nouæ Siculo ad id deſtinato per Regem, ac prǫſulibus Hiporbolis, & Vintembergi, & Comite Suitemburgi legatis Cæſaris, & Moguntino, & Treuerenſe anno prǫcedẽte profectis Coloniam, & cum ibi prǫſule in unum coactis, & illinc ſępius per eos tranſmiſſis nuntijs monitum rebelles ad eos deſtinandum ipſorum legatos legitimos, illisq́; redeuntibus ad obedientiam ſanctiſſimæ Sedis apoſtolicæ, ac Regis ex eius ordine prǫcipuo, & naturali clementia per legatum ſuum oblata pace, & uenia rebellionis, cõfirmatione quarumcunq; immunitatum ſibi conceſſarum per Carolum Imperatorem ipſius genitorem, & alios eorum dominos, & libera dimiſſione ciuitatum, & arcium, & oppidorum ab Hiſpanis, alijsq́; extraneis militibus, & magiſtratibus, oneribus inſolitis, & ibi rerũ publicarũ adminiſtratione, reſeruata ſibi tantum ſuperioritate, & prǫcipuè uectigalium, reddituumq́; ſolitorum per ipſum haberi ex eis regionibus, & uolentibus perſeuerare in impia hǫreſi dato illinc exilio, & quadriennio ab ea recedendi, percepto interim redditu bonorum ſuorum medio procuratorum, & interea die ſeptima Martij obſeſſo Traiecto ſuperiori ex Brambantia propinquo flumini Moſæ, etiam illud nuncupatum Maſtricum interlabenti, per tria millia Hiſpanorũ, quatuordecim millia Germanorum, octo millia Valenſiũ, quatuor millia Italorum, et quinq; millia Burgondionum pedeſtrium, et equeſtrium quatuor millium, et Ferrarolorum bis mille, Italorum totidem, et foſſorum circiter decem millium, tormentis bellicis tum caſtrenſibus, tum muralibus Alexandro Farneſio duce ſupremo, ac uicario Regio, et circa ipſum conſtructis nouem propugnaculis, et ad munimentum caſtrorum tribus, et factis cuniculis intus, et extra, eoq́; undecies oppugnato, ac inter obſeſ-

ſores,

ſores,ac obſeſſos pluribus factis prelijs repulſis Hiſpanien ſibus, ex eis occiſis circiter duodecim millib. cum uiginti ſex eorum tribunis, inter quos fuerunt multi Parmenſes, ac Placentini, & alij Itali nobiles, qui militabant cum Farneſio, & ultima uice die precedente ſolemnitatem diui Petri uigeſimam nonam Iunij, eiusq; ciuitatis plurimis in locis apertis mœnijs, & dum in crepuſculo noctis ſubſequentis per cuniculum conſtructum ad partem Orientalem Traiecti illum ingreſſi Hiſpani circiter centum in non nullis ibi domibus dirutis à tormētis bellicis ſubſtitiſſent, & uexilifer Germanus mœnijs conſcenſis, & nonnulli ſui milites per eum accerſiti ipſum ſecuti fuiſſent, & reperto ibi uigile, qui ſomno oppreſſus fuiſſet, & occiſo, & occupata illic hoſtium materie bellica, & in mane ipſius diei per Hiſpanos coniecto igne in eum cuniculum, & obſeſſis ob id territis pedem referrentibus, Germani, & Hiſpani, & alij illos inſecuti fuiſſent, & ex illis occiſis circiter quatuor centū cū foſſoribus circiter mille reliqui aufugiſſent in uicum ibi propinquum, & ultra ipſu m flumen Moſæ, & per ibi incolas illinc repulſi fuiſſent, multisq; ex eis, dum traicerent flumen unà cum eorum ſupremo duce Cantabro ab illius aquis obrutis, capta ea ciuitate cū ipſo uico, ac direpta data uenia mulieribus, ſenibus, pueris, & illis, qui aufugerint in templa ibi diuina, ac eccleſiaſticis, facta preda ualoris aureorum circiter ducentum millium ex ordine Farneſij inter oēs obſeſſores diuiſa, ac Sebaſtiano Veronenſe obſeſſorum architecto captiuato, & ducto ad Farneſium, dum ex rebellibus eſſent in armis circiter uiginti millia pedeſtriū, & ſex millia equeſtrium, quo, opem & annonam ferrent obſeſſis, & Com. Agamonius, & alij reguli cōuerſi ad Regē ducti pœnitentia ob impios actus per rebelles in catholicos, & eccleſiaſticos, ac templa diuina,

na, & ſacramenta, ut prefertur, commiſſos, eorum copijs illis reſiſterent, ab eis Niuella, & Meclinia receptis, & ibi quibuſcūq; rebellibus illic repertis interfectis, Mathia ex Archiducibus Auſtriæ, dum timuiſſet, ne ibi incolæ, cum non auxiliatus fuiſſet Traiecto, in eum ſęuirent, ex fuga prolapſo in Galliam, & per Hiſpanienſes conuerſis armis in Arteſiam, & Annoniam ibi incolæ ſe permiſiſſent Farneſio eos recipiente, Buſcondoncenſes, Tranſiluani, Vallanienſes, Tornacēſes, Nouagenſes, Antuerpienſes, Gandenſes, Brambantini, Geldrenſes, Neugamagenſes, Artemienſes, & alij populi eorum regionum ſępius per legatos Pontificium, Cæſareos, & prẹſules, & alios congregatos Coloniæ miſſis ad ipſos nuntijs eos exhortati fuiſſent ad acceptandum ſibi oblata per legatum Regium, quæ forēt honeſta, & laudabilia pro illorum quiete, ſalute, & utilitate manifeſta eorum reſponſo expectato uſque ad diem tertiā Nouembris, nec aliquo dato, perſeueraſſent in eorum pertinatia, legati, ac prẹſules ipſi diffiſi illorum conuerſione Colonia abierunt. Et Rex Hiſpaniæ iuſſit quoq; cogi ex Germanis legiones binas per Com. Hieronymum Lodronium ex ſuis primoribus ducibus, & habere ſtatiua in parte inferiori agri Cremonenſis inter flumina Padi, & Olei tota æſtate, & autumno, & in Hetruria, Apulia, & Calabria, & regionibus Italiæ circumuicinis alias tres Italorum per Petrum Mediceum, & ſuperuēta hyeme tranſire in orā Lunenſem, & ibi portus, & claſſibus ibi coactis Fabritio Columna procere Ro. filio Marci Antonij prẹfecto claſſis ibi regionis, & Marchione ſanctæ Crucis Neapolitanæ traici in Hiſpaniam, & coniungi alijs legionibus Hiſpanorum illic etiam coactis ad finem Luſitaniæ, Genuæ, Neapoli, & Meſanæ parata ingenti copia annonæ, & materiei bellicæ, cum multis tormentis, machinis, & alijs inſtrumen-

ſtrumentis bellicis, ex quibus credebatur uelle ſibi uendicare regnũ Luſitaniæ ei ſpectans mortuo ibi Rege Cardinale auunculo ſuo, ubi ibi incolæ ſe ei ſponte non permiſiſſent, & ſeu mouere bellum Mauris Algerij, & alijs in Africa ſequẽtibus partes Turcarum ope ibi Regũ Feacũ, & Marocchi ſibi dimiſſis per eos quibuſcunque Luſitanis penes eos captiuatis pro eorũ redemptione ſolutis ipſorũm dominis per Regem aureis quatuor centum millib. dum ad pręſidium Algerij foret Venetus rebellis religionis Chriſtianæ duodecim millibus armatorum, & Rex Hiſpaniæ claſſes centum triremium, & totidem nauium munitas, & circiter triginta millia pedeſtriũ, & equeſtriũ in armis, & ſibi dimiſſo Finali ex Liguria per Rodulphum Cæſarem ex cõſenſu ibi reguli de Caretis Hiſpani ex eius ordine illic impoſiti ad pręſidium pretendentes municipium Mileſimi ei propinquum Regi quoq; ſpectare illud cęperunt, ibi regulo ex familia quoq; Careta captiuato. & illinc ducto Mediolanum. Archangelus de Blanchis Viglebanenſis ex religioſis ordinis Prędicatorũ diui Dominici, epiſcopus Theanenſis, & Cardinalis tit. s. Cæſarij in pallatio, & perpetuus Commendatarius prępoſituræ s. Abundij Cremonæ cultæ per religioſos Humiliatorum ſub regula diui Benedicti eius eccleſiam, & ędes ualdè magnificas illinc dimiſſis eis religioſis, conceſſit religioſis Theatinis ordinis regulariũ diui Benedicti inchoati Romæ anno 1526. promotorib. Petro Caraffa procere Neapolitano epiſcopo etiã Theani, & mox creato Cardinale, & deinde ſummo Pont. ſanctiſſimæ Ro. Eccleſiæ, & Paulo Quarto nominato, & Galeatio Theaneo Vincentino prothonotario apoſtolico, Bonifacio Colla, & Alexandro, & Paulo Romanis erecto moneſterio ibi in uico Montis Caballi ſub titulo, & ad memoriã, & honorem diui Syluestri

ſummi

ſummi Pont. quod plurimi ingreſſi ſunt, ac profeſſi ipſam religionem, & mox Mediolani, & in multis alijs ciuitatib. & municipijs Italiæ ibi conſtructis ſibi alijs moneſterijs, & ex quibus multi ſe receperunt Cremonam in eccleſiã, & ædes ipſas habitatum. Et die quinta decima Auguſti Iſabella Gonzaga filia Federici olim Ducis Mantuæ, & relicta Frãciſci Ferdinandi Dauali Marchionis Piſcariæ filij Alphunſi ex hoc ſeculo migrauit in municipio Caſalis maioris agri Cremonẽſis relicta de ſe ipſa maxima ſanctitatis opinione ob eius probam, & laudabilem uitam, ac bonos mores, orationibus, elemoſinis, & ieiunijs incumbendo, & corpus ſuum ualdè affligendo. Et Alexander Picenardus I. Conſ. de menſe Iulij Genuæ, dum ibi eſſet prętor ex quinq; ad ibi incolis iuſdicendũ pręfectis factus ob eius eximiam legum doctrinam, & Rochus de Capellinis egregius architectus etiam Cremonenſis Romæ die uigeſima ſeptima, & circa principium menſis Maij excellens in muſica tam uocali, quàm inſtrumentali, & ex Canonicis eccleſiæ cathedralis ipſius ciuitatis Marcus Felinus. Die uigeſima ſexta Ianuarij in municipijs hęreticorum Galliæ Lugdunenſis fuerunt graues terremotus. Et urbs Bleſenſium ex inundatione aquarũ paſſa fuit graue damnũ multis ibi ędificijs euerſis, & aliquibus ex eis alio abductis. Et ẽt nocte pręcedente diem martis decimam ſeptimam Februarij urbs Lutetiæ auctis ualdè aquis ibi fluminis Somæ inundata fuit illic incolis illato immenſo damno. Et in ueſpere diei Iouis ſextæ decimæ Aprilis, & Cœnæ Dñi ſubortis uentis à Septemptrione, & Meridie uehementibus, & perſeuerantibus uſque in diem ſequentem, nocte cecidit pruina in multa copia, ex qua in tota ferè Gallia ciſalpina, & regione circumuicina fuit cauſatum ingens frigus, & illatum graue damnum fructibus

tunc

tunc pendentibus in agris. Et in fretis Italiæ ſubmerſa fuerunt nauigia. Et die dominica uigeſima ſexta graui procella ſuborta apud Genuam factis rogationibus ꝑ ibi pręſulem,& clerum, ac populū ad omnipotentem Deum, & cineribus diui Ioannis Baptiſtæ illic aſſeruatis circumlatis per ipſam ciuitatem ea ſedata fuit, & deinde illic ipſius, & regionis ſuæ incolæ infecti peſte dira ex ea infiniti occubuerunt, & die uigeſima octaua, & nona Aprilis apparuit ſol ſanguinei coloris. Et de menſe Iulij ob grauem æſtum in Hiſpania exortum ab humo proceſſit multa copia glirium, à quibus deuaſtata fuit pars fructuum ibi pendentium in agris. Et in multis locis agri Cremonēſis, & agrorum circumuicinorum durāte æſtate cecidit grando ex qua ualdè damnificati fuerunt fructus illic pendentes. Et die nona Septemb. ex terremotibus, qui durarunt per ſex dies, & noctes in Sicilia aperto ibi monte Aethna in quinq; locis, ex eis flāmæ eruperunt, cū lapidibus ignitis in aere poiectis, & ex quibus arbores plantatæ ibi, & in locis circumuicinis arefactæ remanſerunt graui ibi accolarum damno, timore, & ſtupore, & pullulauit peſtis.
Arx Lixæ, ſeu Alexiæ ex Liburnia die ſecunda Octobris percuſſa fuit fulgure, & diruta extincto Ioanne Cornelio patricio Veneto ibi pręfecto cū tota eius familia, ac multis militibus, qui erant ad eius pręſidium cum multis alijs illic incolis ex fragmentis lapidum ædificiorum ibi euerſorum, multisq; alijs quaſſatis cū nonnullis nauigijs, quæ erant in mari illic propinquo, duodecim militib. qui erāt ſuper eis, occiſis, bimeſtre ferè cōtinuo inchoato die decima Octobris pluuiæ ceciderunt, ex quibus aquæ Padi, Tyberis, & Arni, & aliorum fluminum, ac torrentium in Italia ualdè, & præter modum creuerunt, & ibi finitimis graue damnum intulerunt. Et ex fluxu maris de menſe

Nouem-

Nouembris apud Cornetum in Latio fuit proiecta extra ipſum balena in terras. Nocte prçcedente diem martis tertiam menſis Decembris uiſa fuit Luna cum circulo circa eam coloris inſtar rubei. Et in regionibus Aquitaniæ, & Gheldriæ Namurtij, & Lucimburgi Galliæ Belgicæ, & Eluetiorum, & Rhetorũ ſæuijt peſtis. Die ſeptima Aprilis Venetijs ex muliere Græca prodijt in lucem infans cũ facie, & pede leoninis, & à tergo duabus pellibus, & nec multum uixit. Et in uico Zurleſchi agri Laudenſis mulier peperit duos canes cũ infantulo. Nocte prçcedente diem martis decimamſeptimam menſis Februarij Camillo Cathaneo Vayano prętore Cremonæ mortuo, ei ſubſtitutus fuit Alexander Panigarola etiam I. C. Mediolanenſis, ac Reg. Sen. Fuit mediocris redditus frumenti, & aliorum granorum congruus, & multa copia uini, ſed accidi, ac pomorum.

Anno ſaluberrimo Natalis D. N. Ieſu Chriſti ex Beatiſſ. Mar. Virg. Milleſimo quingenteſimo octuageſimo, Romæ Imagine eiuſdem Glorioſiſs. Genitricis D. N. Ieſu Chriſti cum eo infantulo in gremio picta ſuper parte interiori unius ex muris turris conſtructæ in uico Parionis in montibus, & dũ foret occultata feno, quod eſſet in turre, percuſſa tridente ferreo, quo motum fuiſſet fenum, & uoce lugubri ab ea emiſſa audita, & ſtatim ab ipſa amoto feno cõſpecta, & ab aere tunc effuſo nimbo copioſo graui uentorum impetu, tonitruorum, ſtrepitu cum fulguribus frequentibus de menſe Aprilis, dum quamplurimi ex ibi incolis his auditis, ac uiſis attoniti accurrerint in ipſam turrim, & genuflexi ante imaginem ipſam, & factis ad eam Genitricem Mariam precibus inuocato ipſius auxilio ad omnipotentem Deum in illorũ periculis, & infortunijs, & pro aſſequenda uenia peccatorum ſuorum ab eo, ipſiusq; 1580

placanda ira aduerſus illos, ex eius gratia, & intercedente ipſa glorioſiſs. Maria Virg. multi ex ipſis ſanati fuerint ab infirmitatibus uarijs, quibus opprimebãtur, & multa alia facta miracula, quotidie plurimis etiam alijs à diuerſis infirmitatibus ſanatis, quibus detinebantur ingens multitudo perſonarum cõcurreret ad ipſam multis pecunijs, & alijs magni precij, quas ibi dimitterent adornandam ipſam imaginem, & turrim, & ut ante eam fieret quotidie diuinum ſacrificium miſſæ, cum alijs officijs ad honorem omnipotẽtis Dei, & ipſius glorioſiſs. Mariç Virg. memoriam, & ex ipſis pecunijs diſtribueretur egenis, & fierent alia opera pia, Summ. Pont. ordinauit eam imaginem, ut foret in loco magis honorato, commodo, idoneo, & frequentato illinc amoueri, & transferri in eccleſiam cathecuminorum eiuſdem urbis, & cum ibi Gubernator ob id illuc profectus fuiſſet cum fabris, nullaq; eorum arte, & ui amoueri potuiſſet, & ibi uicini çgrè ferentes eam inde aſportari fabros ipſos, ac rectorem, & milites quos ſecum habebat ſuſceptis ſaxis, & baculis impetijſſent, & illinc expuliſſent, & nimbus quoq; tunc uehemens graui uentorum impetu cum tonitribus, & fulguribus exortus fuiſſet, ordinauit eam turrim redigi in templum, ac ampliari ſub uocabulo D. Sanctæ Mariæ à Tronis ad honorem ipſius, & prenaratorum memoriam ibi cõſtructis domibus, in quas, ſe conferrent cathecumeni ipſi habitatum, & in eis alimenta haberent, & in templo ipſo celebrari facerent miſſas, & alia officia diuina die, & noctu per ſacerdotes ſecum aſſiſtendo, eiſq; auxiliando ex pecunijs, & alijs, quæ ibi oblata, & dimiſſa fuiſſent per illuc accedentes.

Et finito ſacello magnifico cũ ſe pulchro ex ordine ipſius Sum. Pont. quoq; erecto in eccleſia Diui Petri etiã Romæ ad honorem, & memoriam diui Gregorij Naziãzeni Epi,

& inſi-

& inſignis theloghi, & ex celeberimis doctoribus religionis Chriſtanæ in partibus Orientalibus, eius corpus die undecima Iunij transferri fecit ex eccleſia monialium degentium in ædibus regionis ibi campi Martij in ipſam eccleſiã diui Petri, & locari in eo ſepulchro cõſtructo in ipſo ſacello ipſum comitandò ab ipſa eccleſia monialium ad eam diui Petri cum Cardinalibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, prælatis, religioſis, presbyteris, ac laicis ex incolis Romæ, & aliarum regionum circumuicinarum innumerabilibus multo cum honore, ſecum faciendo ſolemnes rogationes ad omnipotentem Deum uerſus eum inuocato auxilio B. M. V. oĩumq; Sanctorũ ſuorũ, ipſiusq; diui Gregorij ſupplici, & contrito corde ꝑ cõſeruatione, & exultatione eccleſiæ ſuæ, ipſiusq; deffenſione ab infidelibus, & hæreticis, illorũq; extirpatione, ac pace, & unitate principum, & populorum Chriſtiani nomin s, ac ſuorum peccatorum uenia ex ipſius gratia, & miſeratione eo ſum. Pont. conſeruato incolumi, ne cõculcaretur, & ex humanis tolleretur à tabulato aulæ nuncupatæ Conſtantini ex pallatio diui Petri, in quo reſideret, conſtructo ex lateribus coctis, & calce opere teſtitudineò, dum, poſtquã per ipſam aulam deambulaſſet aliquo temporis ſpacio die uigeſima ſeptima Iunij ipſã egreſſus fuiſſet, ſtatim illud corruerit. Et die ſeptima Aprilis ex terremotibus quaſſatis, & dirutis multis ædificijs in Olandia, Zelandia, & Brambãtia, Antuerpiæ, & Burſellis, & in maritimis Normãdiæ, & reliquæ Galliæ Celticæ, & Angliæ; ac ibi in naualibus apud Boloniã, & Genſoriacũ, & Londinũ, & alibi ſubmerſis multis nauigijs aliquorum interitu. Et aere ſereno ab æthere prolapſo igne in campeſtria Angliæ, & lungo, & lato ſpatio progreſſo ꝑ ea omnibus ibi repertis combuſtis. Et eodẽ menſe in ipſamet regione producto in lucem in-

 fantulo

fantulo abſque capite cum rana rubeta ibidem. Et de menſe Nouembris alio ex uetula nato unica manu, octo pedibus, & ex eis uno humano, & alijs diuerſorum animalium, & cauda muris, & galea in capite. Et per ibi diuitẽ auarum muliere uidua, & paupere, quæ ab eo petijſſet eleemoſinam à ſe ignominiosè expulſa, ipſius domo percuſſa fulgure, & cum ipſo, ac tota eius familia, & bonis, quæ ibi forent cõbuſtis ex iudicio omnipotentis Dei. Rex Hiſpaniæ ad comprimendum pertinatiam, & extirpandum impiam doctrinam rebellium Ro. eccleſiæ, & ſibi ex Belgis, & Germanis tranſrhenanis adhuc debaccãtibus in eccleſiaſticos, & catholicos earum regionum ipſos occidendo, eorumq; bona, domos, ac templa diuina diripiendo, & uaſtando, ſimulachris, & reliquijs, ac ſacramẽtis ibi diuinis euerſis, proiectis, & pedibus conculcatis, & per illos intercepta Mechlinia, & ad eius cuſtodiã impoſitis Anglis eorũ ſuperſtitionis, qui uſi fuerint in ibi catholicos oĩ genere ſęuitiei, & dum occiderint omnes moniales moneſterij ibi ordinis de obſeruantia diuæ Claræ ex uirtute omnipotẽtis Dei auditæ fuerunt noctis tempore celebrare officia diuina in earum eccleſia. Et dum diruerint ſacellũ erectũ in eccleſia ibi maiori olim per B. Rambanũ ſępius conſpecta fuit crux alba ſuper eis fragmentis. Et dũ uoluerint diruere templum, & ædes ibi diui Celſi cultas per religioſos Carmelitas Dñæ Sanctæ Mariæ uiſo brachio extento ſuper ipſo templo cum enſe nudo territi ab eius ruina deſtiterunt. Et Burſellis altare erecto in ibi eccleſia cathedrali, ad quod in tabernaculo aurato magnifico ſeruarentur ſummo cum honore tres hoſtiæ ſacratæ euchariſtiæ Dominicæ olim ereptæ è manibus nonnullorum hębreorum, qui comperti fuerint in eas uti omni genere uituperij, ſępius euerſo, & ſtatim inſtaurato, & uiſo inte-

gro,

gro, & circa illud ad prohibendum ad ipſum illorũ aditũ cõſtructo muro ex lateribus coctis, & calce, aduerſus illos continuauit bellum ope nonnullorum ex ipſis ſequentiũ partes ſuas, & ex Valenſibus, Germanis, & Italis cõductis ad eius ſtypẽdium multis copijs pedeſtrium, & equeſtriũ Alexandro Farneſio principe Parmæ, & Placentiæ, & nepote ſuo ibi eius uicario, & duce ſupremo, & illorũ rectore Gulielmo principe Aurentiorũ. Et dum Oribigenſes, Gruiligenſes, Tronenſes, & Friſij Regi ipſi adheſiſſent de menſe Februarij, ex eorũ regionibus quibuſcunq; Hiſpanis equeſtribus, & pedeſtribus egreſſis in Inſubriam, & equeſtribus mox in Regnum Neapolitanum, & pedeſtribus illinc claſſe conductis in Hiſpaniam, & mox traductis in Inſubriam, per rebelles obſeſſa Grouinga in Friſia, Ludouico Naſamonio fratre principis Aurentiorum duce, & Regijs tendentibus ad eius opem, cum ex illis circiter mille quinq; centum equeſtres, & decem millia pedeſtriũ occurrerint ſub regulo Delanua Gallico uicario principis Aurentiorum facto utrinq; prȩlio profligati fuerunt eis ferè oĩbus cȩſis, & captiuatis, & ex ipſis ducibus, & alijs optimatibus cõductis in ciuitatem Montium Anoniæ ad Farneſium ibi reſidentem. Et regulus Calicis ex adhȩrentibus Regis ingreſſus municipiũ Briſij ſibi proditum per ibi incolas quinq; centum pedeſtribus, & ſecum confertis manibus per ibi milites ad prȩſidium, & per illos ex ipſis occiſis circiter ter centũ reliquis captiuatus fuit unà cum rectore Donai, & alijs quatuor proceribus, quos ſecũ habebat. Et per Montenſes facta coniuratione in necem Farneſij, & in lucem prodita, multi ex illius complicibus carcerati, & ultimo ſupplicio affecti fuerunt de menſe Iulij. Et Comes Agamonius ex adhȩrentibus etiam Regis, dum eſſet in eius oppido Innoi, & iaceret in lecto eo oppi-

 doclam

do clam nocte occupato per rebelles regulo Delanua etiã duce unà cum uxore, & ſorore captus, & ductus fuit Burſellas, & ibi carceratus. Alioq; mox prælio cõmiſſo inter Regios, & rebelles apud Brugiam, & rebellibus profligatis ex illis multis quoq; cęſis ipſe regulus Delanua illorũ Dux multis alijs captiuatus fuit. Et per Regios deinde obſeſſum fuit oppidum Delphi in Friſia, & de menſe Auguſti eo recepto Boſchiuium, & dum ex proditione intenderent capere Samarobrinam nunc Cambraium Ambianorum ea in lucem prodita ex ipſius incolis eius conſcijs captiuatis quadraginta cum quinq; eccleſiaſticis mox obſeſſa per Regios, Rex ipſe Margaritam ſororem, & matrẽ Farneſij uicarij ſui, & olim rectricem pro Rege ibi populorum illuc ex Italia tranſmiſit ad exhortandum rebelles illos ad deponendum arma, & illorum impiam opinionẽ, & Rom. Eccleſiæ, & ipſi Regi obediendum, & per eos ſibi electo protectore Alexandro Duce Alanzonij, & per eũ ad opem Cambrai ex Gallis ſibi adhęrentibus bis deſtinatis copijs, & per Regios ſibi occurrentes repulſis graui illorum ſtrage, & multorum cęde, & captura, & mox per alios tranſmiſſos ibi obſeſſis data ope, & annona. Et inter rebelles illos, & Regios factis multis alijs prælijs diuerſo marte in Friſia, Zelandia, Artheſia, Hanonia, Geldria, & Brambantia multorum utrinq; eorũ quoq; cæde, & captura ibi multis municipijs obſeſſis tum oppugnatis, tum expugnatis, & aliquibus ex eis direptis, Rex ipſe ad tollendum ex humanis principem Aurentiorum publicato ædicto eius nomine propoſuit ingens pręmium eum occidentibus, ſeu captiuantibus, & conſignantibus Farneſio uicario ſuo, & ipſe ad hęc euitanda, & ſe conſeruandum in Olandiam regionem ei ſuppoſitam ſe recepit. Et in Hybernia per ibi ſuppoſitos Regina Angliæ, & copias militum,

litum, quas illic habebat ad ſui prȩſidium, & alios ibi ſequentes partes Regis Hiſpaniæ, & copias per eum ad ipſorum opem tranſmiſſas cōmiſſa etiam fuerunt nōnulla certamina diuerſo marte aliquorum interitu. Et Henrico Infante Luſitano epiſcopo Eboracenſe, & Cardinale Sanctiſs. Ro. Eccleſiæ ſub tit. Quatuor Coronatorum, & Rege Luſitaniȩ Vlisponȩ mortuo die ultima Ianuarij, qua etiam in lucem productus fuit, exhortatis prius, dum celebrarit illic in eccleſia cathedrali miſſam ſolemnem, ibi incolis, & alijs Luſitanis habita ad eos illic congregatos facunda oratione per ipſum, ad accipiendum poſt eius mortem in Regem ſuum Philippum eius nepotem Regē Hiſpaniæ, cui magis, quàm alijs ſpectaret, & conueniret ipſum regnum, cum natus foret ex Iſabella ſorore eius Henrici, & Ioannis fratris ſui aui Sebaſtiani eius Henrici prȩceſſoris, & habuiſſet uxorem Mariam filiam ipſiusmet Ioannis, cuius filius quoq; ſui nominis habuiſſet uxorem Ioannam ſororem Philippi, ex qua natus fuiſſet Sebaſtianus, & Ioannes ipſe olim ibi Rex, & idem Henricus, & alij eorū fratres nati fuiſſent ex Emanuele, & Maria filia Ferdinandi Regis Aragoniæ, & ſorore Ioannæ matris Caroli Quinti Auguſti patris Philippi. Et regnum ipſum eſſet membrum regni Aſturiæ, & Legionis nunc Caſtiliæ iuris Philippi circiter annum milleſimum decimum conceſſum ſub pheudo per Alphonſum VI. Caſtiliæ Regem Henrico Comiti Lothoringiæ ei nupta Tireſia filia ſua naturali ob operam fideliter, & prȩclarè per eum nauatam ſecum militando Gallis ſecum conductis aduerſus ſaracenos regnum ipſum occupantes, eo ex illorum manibus recuperato. Et Philippus ipſe, cū & Regna Aragoniæ, Caſtiliæ, & reliqua Hiſpaniæ teneret, foret alijs quoq; prȩponendus in ipſo regno ob eius potentiam, magnanimitatē,

 digni-

dignitatem, autoritatem, & integritatem eximiam, & per eum Regem Hiſpaniæ, ut ipſum regnũ haberet uia iuris, & abſq; armis exquiſitis, & habitis cõſilijs à celeberrimis Iuriſperitis ex Hiſpania, Italia, & Gallia morã facientibus in ibi gymnaſijs publicis, & etiam Romæ, Mediolani, & alibi ipſum regnum ei uti propinquiori maſculo ipſi Regi defuncto, ut prę fertur, ſpectare, & facta oblatione per ipſum eius quinq; rectoribus, ac primatibus, ac incolis eum recipiẽtibus in Regem ſuum ipſis confirmandi priuilegia immunitatum ſibi conceſſarum per olim illic Reges, eiſq; permittendi regimen, & adminiſtrationem rerum ibi publicarum, & ex eis idoneis concedendi dignitates, & prouentus ibi ecclęſiarũ, & officia, & magiſtratus illic, & alibi, ac dandi ibi incolis grana, quibus indiguiſſent pro eorum uictu, & quoſcunq; ex ipſis, qui adhuc forent captiui apud Numidas ex eis, quos captiuaſſent anno ſuperiori tẽpore conflictus ſecum facti ꝑ Sebaſtianũ eorũ Regem exercitu ſuo, in quo obierit, ære ſuo proprio redimendi, ac multis alijs amplis conditionibus oblatis, et Ioanne ex Catherina filia Odouardi Ducis Brãgãtiæ ſorore Ioannis Secundi Regis Luſitaniæ, & Don Antonio filio naturali Aloyſij ex filijs memorati Emanuelis Ducibus Bragantiæ, & prętendentibus regnum ipſum ſibi ſpectare, eis confirmandi ipſum Ducatũ, & alia Dominia, quæ ibi haberent, & alia multi redditus concedendi, & ſoluendi ipſi Don Antonio pecunias, quibus poſſet ſoluere æs alienũ, quod haberet, & eis rectoribus, primatibus, & incolis, & Catherinæ, & Don Antonio datis multis dilationibus ad deliberandum ſuper eis oblationibus, & Catherina tranſgreſſa in partes Regis, & per alios nullo ſibi dato reſponſo congruo, & per ſum. Pont. ad prohibendum, ne bellum inter eos, ac Regem ſuccederet, deſtinato Alexandro Riario

rio Patriarca Alexandrino, & S. Rom. Eccl. presbytero Cardinale ſub tit. D. Sanctæ Mariæ in Araceli ad Regem degentē ad limites Luſitaniæ in ciuitate Guadalupis olim Ceciliæ Melinæ nuncupatæ, ut eum componeret cum Luſitanis, dum in regione ibi propinqua haberet exercitum equeſtrium, & pedeſtrium ſub cura, & regimine Arnandi de Toleto Ducis Aluæ eius exercituū ducis ſupremi antiqui, ex Italis ſub Petro Mediceo, cum quo forent multi proceres, ac nobiles Rom. & Itali, & Germanis ſub Com. Ludouico Lodronio, & Hiſpanis ueteranis, quos habuiſſet ad præſidium Siciliæ, Calabriæ, Apuliæ, & Inſubriæ, & ex alijs coactis ſui ſtypēdio, cum alijs adunatis per Duces, Marchiones, & Comites Hiſpaniæ eorum proprio ære, & magno numero foſſorum, lixarum, & chalonū, & iumentorum, curruum, tormentorū bellicorum tam currulium, quàm muralium, ac claſſe Sicula ſub Fabritio Columna, eiq; mortuo ſubſtituto Proſpero agnato ſuo, & Neapolitana ſub Antonio Cardona, Liguſtica ſub Andrea Doria, & Hiſpana ſub Aluaro Baſſimano regulo Sanctæ Crucis Hiſpano in mari ibi finitimo, quibus regnum ipſum uendicaret, ubi ſibi ſponte recuſaſſent illud dimittere, & dum cum Don Antonius eſſet in ciuitate Sanctæ Arenæ cum duobus ex eis rectoribus, ac Ferdinando à Frumento ex magiſtratibus Sum. Pont. & eius nuncio apud Luſitanos, ac Alexandro Farneſio epiſcopo Parmæ, & ibi, ac Placentiæ Ducis legato penes eoſdē, & per ipſum in eccleſia illic maiori celebrata miſſa ſolēni in ea inuocata gratia Sancti Spiritus ex cōſenſu eorum duorum rectorum ſibi die decima nona Iunij ſubripuerit titulum, & coronam ipſius regni, & mox illinc nonnullis copijs militum, quas haberet directo itinere Vliſponā metropolim ipſius regni, ut ꝑ ibi incolas Rex agnoſceretur, & dū alij tres rectores alijs

copijs

copijs militum ad ei reſiſtendum illinc erupiſſent, ut ſecũ armis concurrerent, & per eum ipſorum copijs adductis in ſui uotum ſecum ingreſſus fuiſſet Vliſponã, ipſiusq; tribus rectoribus ex fuga illinc prolapſis ad Regem, & ei adhęrentibus Rex ipſe, ꝑ ipſum eo Don Antonio declarato rebelle ſuo, & proſcripto à quibuſcunq; eius regnis, & dominijs, & exploratis, & æquatis itineribus, quibus poſſet ipſe exercitus tranſire tormentis bellicis in regnum ipſum Luſitaniæ, iuſſit Ducem Aluæ ipſo exercitu, ac eis claſſibus illud ingredi in illum Don Antonium, & Luſitanos eius partes ſequentes, & Dux Aluæ multis ex eo exercitu morbis contagioſis ob intemperiem aeris cauſatis uita functis, reliquis mari, & terris ingreſſus ipſum regnũ, & ex eo receptis multis ciuitatib. & oppidis ſe ei permittentibus abſque armis direxiſſet iter ſuũ uerſus Vliſponã, eiq; ſe appropinquaſſet, & Don Antonius aliquibus copijs militum illinc in ipſum exercitum erupiſſet, & facta utrinq; aliqua pugna nonnullorum cæde repulſus in eam ciuitatem pedem retuliſſet, & per Regios ſequentes uictoriam ipſ us ciuitatis porta recepta, ibi incolę diffiſi uiribus ſuis ſe Regi permiſerũt illinc ex fuga prolapſo Don Antonio nõ nullis ex ipſius copijs ad montes, & ſyluas illius regionis dimiſſa poſt ſe claſſe quadraginta duarũ nauiũ munita tormentis bellicis, eorũq; materie, ac copia annonæ, & militibus, inter quas forent ſeptem maiores, ſuper quarum ſingula erant quatuor centum milites ad earũ cuſtodiam, cum nonaginta duobus tormentis bellicis, & intercepta per Regios die uigeſima quinta Auguſti aliquibus ex eis inſequentibus ipſum Don Antonium, Rex ipſe eos incolas recepit in ſui gratiam, & protectionẽ ſibi dimiſſis omnibus illorum bonis, & cum ſęuiret peſtis Vliſponæ, ex cuius incolis illa quotidie multi occumberẽt, ſubſtitit

in

in ciuitate ipſa Guadalupis,& illic non multo poſt oppreſſus infirmitate graui ex ea laborau t uſque ad mortem,& recepta ualetudine ꝑ ipſum Anna Auſtriaca eius quarta uxor infecta lentiginibus ex illis,& abortu duorum fętuũ perijt die uigeſima ſexta Octobris,ex ea,quæ ſecũ uixiſſet per decennium ſuperſtitibus filijs Carplo annorũ quinq; & Philippo annorum duorum,& Maria menſium octo,dũ in lucem producta fuerit die quarta decima Februarij. Et cum Don Antonius ſuorum acie ſe recepiſſet ſex millia pedeſtrium, & ſex centum equeſtrium in ciuitatem Portus, Albaretę olim nuncupatæ ex ea regione, Hiſpani, qui ipſum inſequuti fuerint illuc tranſiuerunt,& inito certamine inter eos, & ipſum Don Antoniũ, illiusq́, copias eis profligatis,& ipſo ex fuga prolapſo paucis equeſtribus tantum comitato ad mare ibi propinquum, Rex ex Guadalupe ſuis purpuratis,& alijs, quos ſecum habebat acceſſit die quinta Decembris in ciuitatem Eluiræ Elues nuncupatæ ex inſignioribus ciuitatibus Luſitaniæ, & per ibi incolas,& alios Luſitanos illuc profectos receptus fuit multa cum pompa,& magno cũ honore, & uerſus ipſum, & Carolum ſuum primogenitum, & Infantem pręſtitum iuramentum obedientiæ,& fidelitatis congruum, & cum Don Antonius intellecta clementia, qua uſus fuiſſet Rex in Luſitanos, amiſſa ſpe habendi copias auxiliares à Rege Gallorum, & Regina Angliæ, & alijs, à quibus ſperabat, miſſis legatis ad Regem obtuliſſet ſe ei permittere, ipſum obtulit recipere in ſui gratiam, & cum per Luſitanos nonnullis Hiſpanis occiſis ſuſpicatum fuerit id proceſſiſſe ex inſtigatione ipſius Don Antonij, intercedente tamen inter Luſitanos, & Hiſpanos ipſos odio naturali immenſo antiquitus, timuerit ſe Regi ſubijcere, Rex ipſe ad ipſum tollendum ex humanis propoſuit ę dictum publicum,quo

ipſum

ipſum capientibus, eiq; ſeu eius magiſtratibus pręſentantibus, & ubi uoluerit reſiſtere occidentibus, obtulit pręmium. Rodulphus Cæſar Cremæ oppidum ex diœceſi, & territorio antiquiſſimo Cremonẽſi erexit in ciuitatem ad interceſſionem, & in gratiam Venetorum ei dominantium, dato ei Epiſcopo per ſum. Pont. Hieronymo Diedo ex ipſorum patritijs ſibi dimiſſis per ẽpos Cremonenſem, Placentinum, & Laudenſem ex his, quæ habebant ex eius agro, ſuppoſitoq; eius epiſcopatu archiepiſcopatui Bononienſi mox erecto. Et Mediolani hora ſecunda noctis pręcedentis diem mercurij uigeſimam primam Aprilis mortuo Antonio Guzamano Marchione Aymontis Hiſpano, & in uniuerſo ſtatu Mediolani rectore, & in Italia capitaneo generali pro Rege Hiſpaniæ per ipſum ei ſubſtitutus fuit Don Santius Geuarra, de Padilia ibi arcis pręfectus, & ex Cardinalibus ſanctiſſimæ Ro. Eccleſiæ deceſſerunt Archangelus de Blanchis tit. s. Praxedis ex uico Gambaloidi agri Viglebanenſis, & ex religioſis ordinis Pręfdicatorum de obſeruãtia diui Dominici, & epiſcopus Theanenſis die decima octaua Ianuarij, & Franciſcus Alciatus tit. D. Sanctæ Mariæ in porticu Mediolanenſis die uigeſima menſis Aprilis, & Ioannes Moronus Decanus, & epiſcopus Hoſtiẽſis etiam Mediolanẽ. circiter horam quintam noctis pręcedentis diem uigeſimam ſecundam menſis Decembris Romæ, & die penultima Auguſti hora uigeſima in domibus Abbatiæ propinquæ Taurino obijt Emanuel Filimbertus Dux Sabaudię annorum quinquaginta trium ex febre contagioſa ſuperſtite Carolo unico filio legittimo annorum decem, & octo. Et de menſibus Iulij, & Auguſti ob intemperiẽ aeris frigidi, ac caligines, & uentos urgentes menſe Iulio pręter ſtatum temporis, Romæ, Venetijs, Mediolani, & alibi in tota Italia, Gallia

transal-

tranſalpina, Hiſpania, & ferè tota Europa infiniti oppreſſi fuerunt uehementi capitis grauedine cum febre, ac tuſſi rheumate, ſtomachi indiſpoſitione, & acerbitate, & nauſea ex capite eorum flegmate frigido diſtillante, & nullo guſtu cibi, ac potus, ex quibus innumerabiles occubuerunt, & ex epydimia Genuæ, & in eius regione, Taurini, Pariſij, Lugduni, Niceæ, & multis alijs uicis Galliæ Narbonenſis innumeri alij deffecerunt. Nicolaus Sfondratus Præſul Cremonæ in eccleſia ibi cathedrali die iouis decima Auguſti, & duobus diebus ſequentibus habuit Synodum cum Archypresbitero, Archydiacono, Decano, Prepoſito, Primicerio, Cymiliarcha, canonicis, & māſonarijs ipſius eccleſiæ, & alijs Archypresbiteris, præpoſitis, & rectoribus eccleſiarū ipſius Ciuitatis, & ſuæ Diœceſis, in qua lectis per Ioannem Baptiſtā Gadium unum ex ipſis canonicis coram alijs ibi congregatis decretis, conſtitutionibus ſum. Pont. Sanctiſs. Ro. Eccleſiæ, ac decretis Synodorū Tridenti, & huius Prouinciæ Mediolanēſ. hactenus conditis ad ipſam ſynodum facientibus, ordinatum fuit ea eſſe ſeruanda, ac electi fuerunt Iudices delegandi à Sede Apoſtolica in cauſis eccleſiaſticis in ipſa ciuitate agitandis, & examinatores prouehendorum ad ſacros ordines, & dignitates, ac beneficia eccleſiaſticorū, ac teſtes ſynodales, & facta alia ad conſeruandum eorum mores, & ritus, ac honeſtatem, & decorum ſacerdotalem, & Cremonæ hęc mirabilia contingerunt. Nam inter moniales D. Sanctæ Mariæ de Columba ordinis Cyſtercienſiū degentes in ibi ędibus, & eccleſia diui Thomæ exiſtens Aurelia de Nauarolis ex incolis ipſius ciuitatis, dum eſſet annorum circiter nouem arte humana, & opera diabolica, ſibi dato faſſiculo uiolarum faſcinata, & poſtq̄ ægrotarit per biennium continuum oppreſſa à Spiritu maligno, &

dum

dum ipſam ualdè infeſtaret exorciſmis illo repreſſo in greſſa moneſterium ipſarum monialium, & dum earum religionem intenderet profiteri, rurſus oppreſſa ab illo ſpiritu, & dum exorciſmis adhibitis iterum repreſſus ceſſarit ab eius moleſtia per annos circiter quinq;, mox ſingulo anno per ipſum uexata, & grauius hoc anno tormentata fuit eius manibus, brachijs, pedibus, facie, genis, capite, labris, oris, ac lingua acubus acutis pforatis, ipſaq; lingua impedita, eiusq; ore obturato, ſermone prohibito, ac eſu, & potu ſibi interdiu prohibitis ex ipſis acubus, quibus ipſa membra infixerat ab eis extractis nonaginta, & in eius uterũ intruſo colubro, qui eius cor, ac ſtomacum continuatim corroderet, omnéq; cibum, quem ſuſciperet ſibi datum pro elemoſina deuoraret, gutture, & pedibus uinculis alligatis, ipſaq; ſępè percuſſa lapidibus, eiusq; nodis ſeptem, ac dorſo ſiniſtræ manus, medietateúe brachij, & genu ab ea parte excoriatis, eiusq; corde ſoffocato, ac membris ipſis cruciatis, ac ſtomacho corroſo cõpulſa morari ſub dio in locis humidis, & ſuper ſolo noctis tempore, et etiam diei ex ore ipſius per tres ebdomadas continuas eiectis ex ipſis acubus, clauis, et maſſulis ferreis, nucibus nucleis integris, perſicorũ, fęno, et canna, conuolitis crinibus mulie bribus, ac plumis diuerſarũ auium, ſeminibus corriandi, ac picę, cum tribus orbiculis ouorum gallinaceorũ, in quorum uno fuerit etiã de ſeminibus corriandi, et in alio de capillis cum clauiculis ferreis, et modulo cordis fabricato die tertia Maij, et ſolemni Inuentionis Sanctiſſimæ Crucis, cui affixũ fuit corpus Dominicum, ipſaq; ualdè cruciata, cum tentata per eum ad deſerendũ religionẽ Chriſtianam, illiq; adhęrendum, et ſe obligandum ſcriptura eius ſanguine facta id noluerit facere, dũ ei non adeſſent Sacerdotes, qui illũ demonem orationibus diui-

nis

nis, et exorciſmis reprimerent, quibus illum coegerunt die uigeſima tertia Octobris ſibi pandere multas faſcinationes, quas ad ei nocendum paratas habebat in camera, in qua morã faciebat, et ad ipſam liberãdã ab eo colubro eo ex uentre ipſius extracto, et aſportato, eisq; faſcinationibus repertis, et combuſtis, deinde non fuit moleſtata, et tot ſibi tormenta per illum illata conſtanti, et inuicto animo ſuſtinuit roborata ope, et gratia D. N. Ieſu Chriſti ad exemplum reliquorũ ſuorũ fidelium, quos nunquam deſerit. Et hora decima ſeptima diei Dominicę ſeptimi menſis Iulij ſuborto nimbo graui uentorum impetu, ac ſtrepitu tonitruorũ, et fulguribus, unoq; eorum percuſſa arce Sanctæ Crucis eiuſdem ciuitatis ad partem Occidentalem, et puluere ſulphureo expoſito in camera ibi conſtructa ſub fornice, pro deffenſione ipſius arcis accenſo euerſa fuit ipſa camera cum alijs locis, et mœnijs ibi, et ad partem Septemtrionalem conſtructis oleo oliuarũ, et ab ardendo caſeo, et oriſio, et alijs illic reſeruatis pro uſu, et æſu militum deſtinatorum ad cuſtodiam ipſius arcis, conſumptis, ex eis militibus, et alijs ibi repertis à ruina eorũ ędificiorũ euerſorum cõculcatis, & ex ipſis mortuis octo Hiſpanis, et duobus Theutonicis, inter quos fuit eorum chyrurgus, cum decem mulieribus ex illorũ uxoribus, et ancillis, et pueris, et puellis uiginti eorum filijs, et multis alijs debilitatis ſummo omnium Cremoneſiũ ſtupore, ac timore. Et circa meridiem diei martis uigeſimæ primæ mẽſis Iunij cecidit in municipio Vitellianæ diœceſis Cremonenſis, et eius, ac locorũ circumuicinorũ agris grando, ex qua aliqua grana ponderata reperta fuerũt eſſe unciarum uiginti octo, et fracti fuerunt imbrices, quibus tegebantur eorũ domus, et occiſi fuerunt multi ex ibi incolis, et multi animantes tã domeſtici, quàm ſilueſtres et multæ

extir-

extirpatæ arbores, et ibi, et in agro Parmenſe fructibus pendentibus illatum fuit graue damnum. Et circa finem menſis Maij uiſæ fuerunt in aere frequẽtes turmæ papillionũ uolare ab Ortu, et Septemptrione uerſus Occaſum, et mox illinc redire. Et in uico Stratellæ agri Papienſis inter paſſeres innumerabiles ibi cõgregatos cõmiſſo certamine ex eis infiniti perierunt. Et in agris Triuiſij, et Fori Iulij multi apparuerunt lupi, ex quibus aliqui ſæuierunt in nõnullos pueros, et impuberes ex ibi incolis. Et ad principium mẽſis Iulij conſpecta fuit in aere ſtella lucidiſſima. Et die Dominica ſexta menſis Auguſti et Transfigurationis Dominicæ Venetijs ſuborto quoq; ibi turbine, multoq; nimbo effuſo graui uentorum impetu, ac tonitruorum ſtrepitu, et fulguribus ab eis percuſſæ fuerunt ædes Religioſorum ex Minoribus Conuentualibus diui Franciſci, et Carmelitanis Dñæ Sanctæ Mariæ, et Montis Oliueti ſub uocabulo diui Antonij. Et inter ſecundam, et tertiã horam noctis prçcedentis diem ueneris ultimam menſis Septemb. uiſus fuit ingens uapor igneus ab Ortu Solis ſe protendere uerſus Septemptrionem, et mox dimi nutus durauit ferè uſq; ad auroram ſubſiſtens in aere. Et in crepuſculo noctis prçcedentis diem dominicam nonam Octobris conſpecta fuit ſtella crinita, et mox alia de menſe Decembris, quæ apparuerunt per multas noctes eis menſibus, ac de menſe Ianuarij. Fuit annone mediocris reddtus. Sigiſmondus Picenardus Excellens I. C. & ex Regijs Senatoribus in Dominio Inſubrum ex ulcere ſibi cauſato in capite ex hac uita migrauit die uigeſima tertia Nouemb. Mediolani, et illinc eius corpus conductũ fuit Cremonam patriam ſuam, et poſitũ in ſepulcro maiorũm ſuorum exiſtente in eccleſia moneſterij Religioſorũ ordinis Prçdicatorum de obſeruantia diui Dominici. Et

quem

quem ob eius prçclaras uirtutes, et multa beneficia per eum prçſtita ipſi patriæ ſuæ conciues ſui horum memores ualdè honorarunt ex eorum ære publico procurato eius funere, et pro ſuffragio animæ ſuæ celebratis officijs diuinis in eccleſia ibi Cathedrali illic ſibi erecto Zenotaphio imaginario, et temporario excelſo inſtar pyramidis opera fabrili, et architectura inſigni, quod circundatum fuit ab imo uſq; ad ſummũ cereis accenſis durãtibus ipſis officijs. In Piceno, Flaminia, & Liguria, et ad fines regionis Cremonenſis, Laudenſis, Bergomenſis, Cremenſis, Brixienſis, Mantuanæ, Mutinenſis, et Regienſis ſubſtitit ingens manus latronum ſycariorum, et illinc exulum nonnullorum ex ibi magnatibus auxilio fulta, contemptoq; imperio illic Magiſtratuum, et ſuorum ſatellitum, ut aliqui ex exulibus Piceni, & Flaminiæ, ac Lyguriæ tam audaces, & impij fuerint, ut auſi fuerint irrũpere nõnulla ex illic municipijs, in quibus habitarint eorũ inimici, ipſoſq; inuadere, & ſecũ manus conſerere, & aliquorũ domos ab eis habitatas expugnare, & diripere, & quoſcunq; in eis repertos occidere, ut ad illos extirpandum opus fuerit Sum. Pontifici in eos deſtinare Alexandrum Sforciam in Picenum, & Petrum Donatum Cæſium in Flaminiam Bononiam Cardinales Sanct. Ro. eccleſiæ multa armatorũ manu, & quorum opera, & diligentia plurimis ex illis captiuatis, & ultimo ſupplicio affectis, reliqui illinc territi aufugerunt. Et cum ex Cremonenſibus, & populis finitimis exules, & ſotij acceſſerint domos aliquas, easq; depopulati ſint, & multos ex aliquorum ſuorum inimicorũ mandato, & ab eis habito pretio occiderint, aduerſus illos ad eos quoq; extinguendum per Ducem, & præfectos Reip. Venetorũ, & Rectorem, & magiſtratus in ſtatu Mediolanẽſe pro Rege Hiſpaniæ, & Ducem Mantuæ prçpoſita fuerint publicè

 çdicta

-dicta quibus conceſſum fuit prçmium ex ære publico il
os captiuantibus, & conſignantibus ibi Magiſtratibus,
& ubi eis obſtitiſſent, ipſos occidentibus.

Anno igitur Natalis Dñici Milleſimo Quingenteſimo
octuageſimo primo Alexandro Panigarola I. C. Mediola-
nenſe, & ex Senatoribus Regijs in ſtatu Mediolani Cre-
monæ prçtore Philippus Rex Hiſpaniæ die uigeſima Apri
is, dum eſſet in ciuitate Tacadure uulgo Thomare Luſita
niæ, ibi eius regni, & regionum ſibi ſuppoſitarum fuit in-
ſignitus corona ſummo cum triumpho, ac gaudio, et con-
ſenſu ibi incolarum, prçter adherentium Don Antonio
nuncupato Duci Bragãtiæ eius æmulo per aliquos ex illis
occupatis inſulis Tercerijs, ſecus quas fit tranſitus ex Hiſ-
pania in Indiam, & illinc redditus, eo profecto in Galliam,
& Angliã, ad ibi requirendum auxilium, quo recuperaret
Regnũ ipſum. Et Rex limitata in ſtatu ſuo Mediolanenſe
autoritate ibi Vicarij ſui ſanxit illic eiuſdem Senatum uti
tantum poſſe in cauſis ciuilibus, & criminalibus arbitrio
ſuo iuxta diſpoſitionem iuris ciuillis, conſtitutionum, &
ordinum Imperialium, & ſuorum illuc litteris ſuis tranſ-
miſſis. Et factis inducijs per triennium cum Turcarum
Imperatore, interuentu Alexandri Crucij Mediolanenſis
pçnes illum nuncij ſui Byzantij iuit Vliſponem Metro-
polim Luſitaniæ, & dum reſideret ibi in arce, per aliquos
ex illis adherentibus Don Antonij, ad tollendum ex hu-
manis Regem ipſum, & quoſcunq; Hiſpanos, quos ſecum
haberet, illic inuiſos facta fouea ſubterranea, ab çdibus
monaſterij ibi religioſorum D. Sanctæ Mariæ Gratiarum
ordinis Heremitarum diui Auguſtini penetrãte in ipſam
arcem ei moneſterio propinquam, & impleta puluere ſul-
phureo, accendendo ad arcem ipſam ſubuertendam, &
paratis nonnullis copijs militum, qui Hiſpanos, et alios,
quos

quos ſecum haberet, inuaderent, et obtroncarent, et ex gratia oĩpotentis Dei hac coniuratione Regi, dum iuiſſet in eccleſiam ipſam, ut ibi aſſiſteret ſacrificio uenerabili miſſæ patefacta per mulierem uetulam ſibi porrectis litteris, in quibus hęc oĩa expoſita erant, mox eis lectis quęſitam, et nec inuentam, Priorem, et Vicarium eorum Religioſorũ, et multos alios conſcios, et complices illius impij facinoris carcerari iuſſit, et de illis ultimũ ſupplitium aſſumi, multis alijs illinc ex fuga prolapſis ad eũ Don Antonium, et in alias regiones, et deſtinatis copijs militaribus ad recuperandas Inſulas Terzerias, et per illarum occupatores illinc prẹlio repulſis iuſſit ꝑ alias copias, quas habebat in Flandria, et regionib⁹ circumuicinis eius dominio ſpectantibus interim continuari bellum aduerſus illic rebelles ſuos, & obſeſſa urbe Samarobrina Ambianorum per eos, ipſiq́; data ope, & annona, eis illinc expulſis per copias Gallicas illuc trãſmiſſas per Herculẽ Ducem Alanzonij à rebellibus uocatum in eorum protectorem, & ſuperiorem inuito principe Aurentiorum illorum Duce ſupremo, & Mathia Auſtriaco Regis nepote ipſorũ rectore illinc dimiſſo, & reuerſo Viennam Auſtriæ patriam ſuam, & ꝑ Regis copias mox obſeſſa, & ſępius oppugnata urbe Tornacenſium, & compulſa in ius ſuum ibi obſeſſis laborantibus inopia annonæ, & diffiſis ope rebelliũ ſe permittentibus die ultima Nouembris Alexandro Farneſio duci ſupremo earum copiarum, & in ipſis regionibus Vicario Regis ſolutis per ibi incolas pro eorum, & bonorum ſuorum redemptione aureis centum millibus pro ſtypendio ipſarum copiarum, & inde permiſſis militibus abire eorũ armis, & bonis pręter eorum duces, & magiſtratus per rebelles, & Gallos cum Regis copijs cõmiſſis multis prẹlijs, ad ipſas ciuitates obſeſſas, & alibi in illis regionibus, &

utrinque multis occupatis, & nonnullis ex eis direptis, & aliquibus euerſis plurimorum cęde, & captura, & aliquorum tentata occupatione, ex proditionibus in lucem peruentis, & aliquibus earum complicibus captis, & ultimo ſupplicio affectis, & alijs, dũ aufugerint, illinc proſcriptis, & per rebelles catholicis ex terris per illos occupatis, expulſis, Alanzonio profecto in Angliam ad Iſabellam ibi Reginam, & eius ſecum tractato connubio. Rex ad cognoſcendum, & cenſendum an Magiſtratus ſui in ſtatu Mediolanenſe poſt annum 1559. iuſtè in eorum officijs ſe geſſerint, ut illos, ubi comperti fuiſſent ea iniuſtè adminiſtraſſe, corrigeret, illuc ex Hiſpania trãſmiſit Aloyſium de Caſtilia ex eius togatis, & iudicibus ſupremis ampliſſima autoritate. Et Maria Auſtriaca Imperatrix eius ſoror ex Carolo V. Romanorũ Imperatore, & relicta Maximiliani Secundi Cęſaris Rodulpho Secundo filio etiam Cæſare reuerſo ad priſtinam ſanitatem, poſtquam laborarit diutius graui infirmitate, uocata per Regem ad regimen filiarum ſuarum ex Viẽna Auſtriæ Metropoli, & ſede Imperiali de menſibus Septembris, Octobris, & Nouemb. per Dominium Venetorum, Inſubriam, & Liguriam unà cum Margarita eius filia minori natu, comitata per Ferdinandum etiam filium, & Carolum cugnatum eiuſdem ex Archiducibus Auſtriæ, ac plurimos proceres, nobiles, & equeſtres Auſtriacos, Boemos, Vngaros, Germanos, & Italos ſibi quoque occurrentibus Carolo Borromeo pręſule Mediolani, Ludouico Mandrucio Cardinalibus S. R. E. Eleonora cugnata ſua uxore Gulielmi Gonzaghæ Ducis Mantuæ, Alphonſo Eſtenſe Duce Ferrariæ, Octauio Farneſio Duce Parmæ, & Placentiæ, cum Raynutio nepote ex Alexandro filio, Santio de Auilla uicario Regis in Inſubria, legatis Ducum Sabaudiæ, Florentiæ, Vrbini, Venetorum

torum, ac ciuitatum, per quas, ſeu earum territoria, uel propè ipſas tranſiuit, Nicolao Sfondrato Epõ Cremonæ, multis alijs prelatis, procerib. nobilibus, copijs equeſtriũ, & pedeſtrium earum prefectis, & tribunis, ac popularibus multa cum pompa, & letitia, acceſſit Genuam, & illinc in Hiſpaniã ſuper triremibus Andreæ Doriæ prefecti claſſis Liguſticæ unà cum Ludouico Taberna epiſcopo Laudæ nuntio apoſtolico, Scipione Simoneta Senatore Regio in dominio Inſubriæ, & pro eo regente electo apud Regem ipſum, mulier omnium prudentiſſima, clementiſſima, humillima, religioſiſſima, & dedita contemplationi diuinæ, & operibus pijs, & calens nedum idioma Hiſpanum, ſed Gallicum, Italicum, Germanum, & Auſtriacum. Cæſar Picenardus Cremonæ indigena, ſed ab ea, & toto ſtatu Mediolani capite proſcriptus intendens Nicolaum Plaſiũ conciuem, & inimicum ſuum, & quoſcunq; alios domeſticos ſuos, & ſibi armis adherentes extinguere unico tempore actu improbo, & impio, coacta aliqua armatorum manu illis nocte intempeſta precedente diem uigeſimam quintam menſis Ianuarij, & ſolemnitatis cõuerſionis diui Pauli traiecta fouea, & conſcenſo, & deſcenſo uallo ipſius ciuitatis, ubi eius mœnia corruerant, audacter ipſam irrumpit, & properauit domum Plaſij ſatis amplam, & ſitã ferè in medio ciuitatis inter duas ſtratas ab Ortu, & Septemtrione è regione eccleſiæ, & monaſterij religioſorũ Heremitarum diui Auguſtini de obſeruantia, et aream ſpacioſam ab Occaſu, et turri lateritia preter baſſim marmoream ab Ortu, ſed undiq; habente proſpectum, et ne impediretur exequi id facinus abhominabile ab illis propoſitum occupatis itineribus domi propinquis ꝑ aliquos ex illis, et alijs diſpoſitis circa ipſam, et per nonnullos ex ipſis deiectis ſacculis plenis puluere ſulphureo ſecum por-

tatis, & igne accenſis in cellas uinarias ſubterraneas domus cōſtructas ſub fornice ꝑ earum feneſtras correſpondentes alteri ſtratæ à Septemptrione, ipſa ferè tota demolita turri illeſa, inde Picenardus, & ſocij inſcijs Plaſium abeſſe cum Lauinia Trecca uxore, ac ferè omnibus eorū domeſticis, ex ſui bono fato, domi ſocrus ſuæ tunc defunctæ, Thoma de Magiſtris, ac Marina muliere infami unà ibi accubentibus, ab aliqua eius materia oppreſſis, & extinctis illinc incolumibus egreſſis ciuitatem, & conſcenſa naui ad illorum fugam parata in alueo fluminis Padi ciuitati propinqui per ipſum, & ad eius partes inferiores, & extra ſtatum ipſum reuerſis ſummo Cremonæ Magiſtratuum, & incolarum, & circumuicinorum, & aliorum ſtupore. Superioribus annis inſtaurato pallatio ueteri Reipublicæ Cremonēſis demolita ſcala habente gradus marmoreos, & alia lapidea erecta in loco cōmodiori, ad faciliorem aſcenſum, & deſcenſum ipſius pallatij, & in eius parte ſuperiori conſtructis conſpicuis cameris, cum tabulatis ligneis, & pauimentis lateritijs, ac feneſtris, & ſpecularibus uitreis ad eas, & quibuſcunque alijs opportunis cōmoditatibus, & eleganti ędificio, eis cameris aſſignatis ſigillatim Reipub. Cremonen̄. Conſultoribus, Decurionibus, Quęſtoribus, Cenſitoribus, Decoratoribus, Dictatoribus, Rationatoribus, & alijs officialibus ipſius Reip. & in inferiori ipſius parte alijs conſtructis, & aſſignatis Conſulibus Mercatorum eiuſdem ciuitatis, eius pallatij parte in qua redditur ius in ipſa ciuitate ꝑ Vicarium prętorium dimiſſa, hoc anno pro maiori decore ipſius eius muri interiores, & quibus area ipſius circūdatur fuerunt ornati pictura ad ortum Solis picto inſigni Sereniſſ. Regis Hiſpaniæ, & D. Noſtri, in quo comprehenſa ſunt inſignia quarumcunq; regionum eius Regimini, Protectioni, &

Domi-

Dominio ſuppoſitarum,& ad Occaſum inſigni ipſius ciuitatis, & ad Septemptrionem pictis ſimulacris Cremonæ, & Herculis, ipſius ciuitatis autoris, & ſuper ſcalam ipſam conſtructum tabulatum aſſideũ, & propè, & extra ipſum pallatium ad Meridiem ſtatutum forum lini uenalis pro maiori cõmoditate ipſorum uenditorum, & emptorum. Nocte præcedente diẽ uigeſimam octauam menſis Aprilis Florentiæ, & in locis ibi propinquis uiguerunt terræmotus, ex quibus multa ędificia corruerunt graui ibi incolarum metu. Locuſtæ innumerabiles irruperunt Vandaluſiam regionem Hiſpaniæ,& ibi omnia uiridia degentia in agris corrũperunt de menſe Iunij. Et eodem menſe in eccleſia diui Antonij Sarrenti ciuitatis Campaniæ fęlicis apparuit imago D. N. Ieſu Chriſti cum luminibus accenſis ante eam. Hora circiter uigeſimam quartam diei uigeſimi ſexti menſis Iulij uapor igneus uiſus fuit in aere. Et in mane diei quinti decimi Auguſti, & Aſſumptionis ad æthera B. M. V. in municipio Aloletiburi propinquo Pragæ, metropoli Boemiæ per leucas quatuor ſpatio horę uiſus fuit Sol ualdè ignitus, & rubicundus cum duobus armatis à capite uſq; ad pedes armis coloris nigri inuicẽ propinquis conuerſa facie Occaſui, & cum utrinque aliquantulum manus conſeruiſſent progrediendo, ad ipſam partem euaneſcentibus, & mox uno induto huiuſmodi armis uiſo cum capite, & humeris intus circulum Solis, & reliquo corpore ſubtus ipſum, & eius Occaſui conuerſo, & ſuperuentis nebulis offuſcato, & nec amplius uiſo. Et in Thracia ex turbine uentorum multa ędificia corruerunt, & multæ arbores extirpatæ fuerunt. De menſe Septembris in Normandia, & regionibus circumuicinis conſpectus fuit cometes, & in omni ferè Italia uiguit annone penuria. Antonius Trecchus I. V. D. Eccleſiæ col-

legiatæ ſanctæ Agathæ Prępoſitus, & Canonicus eccleſiæ cathedralis Cremonæ olim Pij V. ſummi Pont. à cubiculis, demum à Pont. Max. moderno creatus Prothonotarius Romæ obijt die nona Aprilis.

Anno ſequente Cremonæ prętore cōſtituto Alphonſo Lopezio I. C. Hiſpano, & ex Regijs Senatoribus in ſtatu Mediolani, eiq́; mortuo die uigeſima tertia Martij Galeatio Brugora Mediolanenſe etiam I. C. & ex eiſdem Sen. Gregorius XIII. Pont. Max. die uigeſima tertia Februarij approbauit, & iuſſit typis imprimi, & publicari Romæ die prima menſis Martij, & ubiq; in orbe Chriſtiano, obſeruari reſtitutionem, & correctionem, & inſtauratione̅ anni Solaris, ęquati cū Lunari opera, labore, & doctrina Ambroſij Lidij Vindelincēſis eccellētis olim Phyſici, & Aſtronomi cōmorantis Romæ deductis decem diebus intermediantibus dies quartam, & quintam decimā menſis Octobris pręſentis anni auctis ex curſu annuo nonnullorum minutorū ultra dies tercentū ſexaginta quinq;, & horas quinq; poſt annum tercenteſimum uigeſimumſextū, quo facto concilio œconomico Niceæ in Bythinia tercentum ſexaginta octo epiſcoporum, & aliorum pręlatorum, ex uniuerſis partibus regionum, religionis Chriſtianæ ſtabilitus fuit ipſe annus, Chalendario nunc ędito, & cōpilato, & regulato, & approbato per multos alios Aſtronomos excellentes, quo annotati fuerunt dies, quibus glorioſiſſimum Paſcha Dominicum, & alia feſta mobilia, celebrari debeant ſingulo anno in futurum. Et aſſignauit Germanis, & Anglis, academicis Romæ ſtudentibus ſacræ Theologiæ, & alijs ſcientijs, & religioſis Ieſuitis, & alijs pauperibus uiuentibus in cōmunione Romæ, & alibi pro eorū alimentis ex redditibus beneficiorum, quæ uacarint ob obitum nonnullorum pręlatorum hoc anno occurſum.

Et

Et Bononiæ patriæ ſuæ epiſcopatum erexit in archiepiſco patũ Gabriele Paleotto eius conciue, & epiſcopo, & cardinale S. R. E. ſub tit. S. Martini in Montibus procurante, ei ſuppoſitis epiſcopis Ceruiæ, Imolæ, Mutinæ, Regij, Parmæ, & Placentiæ ex prouincia Rauennatenſe, & Cremæ ex prouincia Mediolaneñ. Et Rodulphus Cæſar aſſiſtentibus Ludouico Mandrutio presbytero cardinale tituli S. Honofrij legato, & Io. Antonio Bonhomine epiſcopo Vercellenſe Cremonenſe nuntio penes eum ſanctiſſimæ Sedis Apoſtolicæ habuit comitia Auguſtæ Vindilicorum cum prçſulibus Moguntino, Treuerenſe, & multis alijs, Duce Sanſoniæ, Marchione Brandiburgenſe, & multis alijs principibus, & legatis prçſulis Coloniæ, & multorũ aliorum principum, & ciuitatum liberarum Germaniæ, & ab eis requiſiuit, & obtinuit pecunias, quibus poſſet ſoluere ſtypendium militibus, quos ei neceſſe foret habere ad prçſidium, & defenſionem Dominij ſui in Pannonia, & Tranſiluania aduerſus Turcas. Et multa in eis comitijs propoſita fuerunt, & pauca ſtabilita aduerſantibus Rom. Eccleſiæ ibi congregatis inſtantibus per Cçſarem, & legatum, & alios catholicos illic coactos illis, & eorum ſequacibus permitti poſſe uiuere iuxta conſuetum, & impium eorum arbitriũ in religione Chriſtiana, & nec eo cõceſſo illis improbantibus ſeptem ſacramenta eccleſiaſtica, eis diuerſimodè abutendo uenerabile miſſæ ſacrificium, orationes, cerimonias, officia diuina, ieiunia, et alia pia opera, ſimulacra etiam diuina B. Mariæ Virginis, et ſanctorum, et eorum, et B. M. Virg. inuocationes, ſolemnitates, religiones, uota caſtitatis, et alia, authoritatem ſummi Pont. Rom. eiusq; excõmunicationes, interdicta, indulgentias à peccatis, expiationes animarum humanarum à pœnis purgatorij mediantibus ſuffragijs miſſæ, orationũ, et officiorum

ciorum eccleſiaſticorum, elemoſinarum, ieiuniorum, et aliorum piorũ operum eo purgtorio denegato, unà cum conſtitutionibus, decretis, et ordinibus S. Ro. Ecc. et per illorum ſequaces concitato tumultu Viẽnæ Auſtriæ metropoli, eius ſedi illuc ex Auguſta dimiſſis eis comitijs properauit, et traiciendo per Danubium nauigio eo illius tenaci, et profondo limo impedito incidit in graue uitæ periculũ, et cum applicuerit Viennã ibi, et in eius regione ſuborto graui turbine uentorum à culmine pallatij eius reſidẽtiæ deiecto ſimulacro ferreo Aquilæ, inſigne Imperiali, et ibi infixo, et à tectis domorum tegulis etiam proiectis graui ibi incolarum pauore, et ſtupore. Et ipſe, et Ferdinandus, et Carolus patrui ſui catholici, ab Auſtria, et regionibus ſibi ſuppoſitis expulerũt hereticos. Et Dux Alanzonius aſſentiente Henrico fratre Rege Francorum facto, et inito tractatu cũ Regina Angliæ in Regem Hiſpaniæ ad eum exuendum dominio Flandriæ, et regionũ ei unitarum ex Angliã ope, ac nauigio, et aliquibus copijs ipſius Reginæ traiecit ꝑ Selandiã, et illinc cum Gulielmo de Naſau principe Aurentiorum, et multis alijs proceribus Flaminghis, eorũq; ſotijs rebellibus S. R. E. et Regis Hiſpaniæ, Antuerpiam acceſſit, eamq; ingreſſus die uigeſima Februarij per ibi incolas, et multos alios ex illis rebellibus, ſecum cõfederatos, multa cum pompa, et letitia fuit receptus, et per ipſos incolas, et alios Brambantinos, creatus eorũ Dux, et aliorum protector, et rector ſolemniter depoſito ab illorum ſuperioritate Hiſpaniæ Rege, eiusq; titulo, et inſignibus deletis, et Alanzonij appoſitis, et excuſſa pecunia aurea, et argentea habente eius inſigne, ac nomen, et titulum, eiusq; Ducatus, ac ſuperioritatis ea publicè in foris, et uijs ibi ſparſa, et per ipſum ſibi confirmatis priuilegijs immunitatum, et aliorum ſibi conceſſis

ceſſis per Inuictiſſimum Carolum V. Rom. Imperatorem, & aliàs olim Dños ſuos. In crepuſculo noctis pręcedentis diem ſeptimã Martij in Italia cõſpectus fuit uapor igneus à parte Occidentali tendens uerſus Septẽptrionalem per horas circiter ſex, & nocte ſequente in Gallia Belgica, & regionibus propinquis ſuborta graui procella, ex ea ſubmerſa fuerunt multa nauigia, & proiecta ędificia euerſa turri eccleſiæ ſancti Michaelis Antuerpiæ, in cuius domibus hoſpitabatur Dux Alanzonius cum camino cameræ, in qua erat multo eius timore facta illinc per ipſum fuga, eiusq; inſignibus ſuper ibi porta pictis euulſis, & illinc aſportatis, & die ſequente uiſis flammis igneis, & ſanguineis in aere ꝑ mediam horã, & alijs ſignis horribilibus ibi incolarum ingenti ſtupore, & timore, & malo mentis pręſagio. Et in uico Vilaghæ Aragoniæ pulſauit campana Eccleſiæ à ſe ipſa diebus octaua, & nona, & uerſus Occaſum, & Aquilonem uiſæ fuerunt nebulæ igneæ, & ſuper ciuitates Burgos, & Medinæ à Campo, & alias ibi propinquas conſpectus cometes per dies quindecim. Et facto tractatu in necem Aurantij ꝑ Gaſparem Dauaſtrũ Hiſpanum Antuerpiæ, & in Flandria exercentem negotiationẽ multi ualoris, & Ioannem Troizenum ex Brugia Flandriæ Regi adherentem, & ex eius aulicis in Hiſpania cũ ibi miniſtris ipſius Regis eius nomine ꝓmiſſis Dauaſtro aureis ſcutatis octuaginta millib. cum dignitate unius ex equitibus ordinis diui Iacobi in Compoſtellis in Galitia annui redditus aureorum trium milliũ, & Troizeno aureis ſcutatis triginta millibus pro eorum premio ſequuta morte Aurantij, & ad eum occidendum per Dauaſtrum dato mandato Iohanni de Zauaranis Cantabro, ſecum habitanti, & per eum ſuſcepto Aurantius per ipſum in domib. eccleſiæ diui Michaelis Antuerpiæ, in q̃bus hoſpitabatur

receptis conuiuio die decima octaua Martij Alanzonio, & proceribus, ac nobilibus Gallicis eum comitantibus remanſit percuſſus unico ictu in faucibus penetrante, & exeunte extra collum dentibus ibi exiſtentibus, illinc excuſſis à pilulis ex ſclopo breui à ſilice per Cantabrũ eo ſclopo occultato ſub pallio quo erat indutus, ingreſſum domos ipſas, & Aurantio factum propinquum diſploſo in eum legentem litteras fictas ſibi fraudulenter porrectas ꝑ Cantabrum, & per Aurantium, eisq; quæ erant clauſæ, diſſolutis, & per milites ad cuſtodiam, & alios ibi degentes Cantabro, dum illinc diſploſo ſclopo aufugeret, ſtatim intercepto, & occiſo, & mox, cum ſuſpicati fuiſſent Alanzonium, mandaſſe Cantabro, ut occideret Aurantium, in eũ, & Gallos, qui erant ſecum facto armis impetu, ut eos occiderent, ſed ſedati per Aurantium Alanzonio exgrauato ab illa ſuſpitione eũ, & Gallos ipſos dimiſerunt, per Dauaſtrum per quinq; dies, antequàm hoc facinus committeretur, ab Antuerpia facto receſſu multa pecunia tũ propria, tum ab alijs ibi negotiatoribus mutuo habita in Frixiam ad nonnullos illic proceres Flandros ſequentes partes Regias, & die, qua cõmiſſum fuit facinus ad Farneſium Vicarium, & Ducem ſupremum exercitus Regis in eis regionibus caſtramentantem apud Louanium ei denuntiatum mortem Aurantij, & per Farneſium trãſmiſſis legatis ad Burſolenſes, & Gandauenſes, eos exhortatum, ut mortuo Aurantio redirent ad Regem, qui illos in gratiam ſuam recipiſſet, & per illos carceratis, & carceratis per Burſolenſes ab eis ductis Antuerpiam ad Aurantium, & ex eius ordine dimiſſis, & Gandauij ibi negotiorum geſtore Dauaſtri carcerato, & illinc conducto ẽt Antuerpiã, & ibi etiam carcerato unà cum ſacerdote cui Cantaber de recenti confeſſus fuerat peccata, & ſe propoſuiſſe occi-

dere

dere Aurantium, & ualdè tormentatis, & ultimo ſupplitio affectis. Et Farneſius parte exercitus Regis, & copiarum procerum ex eis regionibus ſequentium partes ſuas obſedit ꝑ menſes circiter tres, ac ſępius oppugnauit Odonardũ, & ibi inter obſeſſos, & obſidentes cõmiſſis multis pręlijs plurimorum cæde eius incolas ſibi parere recuſantes graui pęnuria annonæ oppreſſos, & diffiſos ope aliorũ rebellium compulit in ius Regis, & ſe ei prmittentes recepit die nona Iulij per illos, ne eorum bona diriperentur per obſidentes, ſoluto eis ſtypendio, quod promeruerãt, inde dimiſſis militibus, qui erant ad eorum pręſidium ipſorum armis, & bonis, exceptis illorũ ducibus, & rectore. Et cum Aurantius, dum aliquantulum conualuiſſet à uulnere ipſi illato, ut prędfertur, unà cum Alanzono, & aliquibus ꝓceribus, & nobilibus Gallicis, & copijs militaribus ſe contuliſſet Rugiã ciuitatem Brambantiæ, illuc acceſſit Franciſcus de Maſſa Italus ex municipio Martinẽghi agri Bergomenſis audax, & ſagax, & ex primoribus militibus Regijs ab eorum caſtris, & aucupata amicitia filij ſecundi Co. olim Agamontis propè Aurantium degentis, & decapitato patre per ipſum ſuſcepti, & ęducati, & ualdè dilecti, & Capitanij Salcedi Galli, & ex aulicis Alanzoni ſecum tractauit, ut Agamonius Aurantium ex humanis tolleret clam ei in cibo, ſeu potu propinato ueneno, occultato ſub gemma annuli ſibi per Maſſam dati, & Aurantio ſublato ex humanis Salcedus per eum, & Gallos ſecum coniunctos, autore regulo Brunomontio etiam Gallo inimico Alanzonij in eũ concitato tumultu ipſum, & Gallos ſibi adhęrentes occideret, ope etiam Regiorum ſibi per Salcedum prodita Brugia, ſed expectata opportunitate ad ea exequendũ in lucem ex inopinato peruentu tractatu fuerunt carcerati Agamonius, Maſſa, & Salcedus, & nõ

nulli

nulli alij ipſius conſcij,& Maſſa,& Salcedus ultimo ſupplicio affecti unà cum nonnullis ex illis carceratis. Et Alanzonus copijs ſuis, & rebellibus ſe accinxit ad bellum aduerſus Regios, ut ipſos ex eis regionibus expelleret. Et Rex Hiſpaniæ,ad illis reſiſtendum, legiones Hiſpanorum, quas habebat in Sicilia, Calabria, Apulia, & regionibus circumuicinis ſibi ſuppoſitis iuſſit in Inſubriam ſe transferre,& illinc unà cum copijs Italorum ad ſui ſtypendium conductorum, inter quos fuerunt circiter ſex centũ Cremonenſes ſub Hieronymo Oxio, Io. Angelo Galarato, & Ruberto Guazono tribunis militum etiam Cremonenſibus, tranſire in Flandriam,& ibi reliquis eius copijs uniri, & inter eos omnes, cum quibus etiam fuerunt multi proceres, & nob. Ro. & Itali uolontarij, & copias Alanzoni, & rebelles commiſſis multis prȩlijs plurimorum cȩde, & captura utrinque ibi multis interceptis municipijs,& aliquibus ex eis tum direptis, tum euerſis, & alijs tentatis capere ex proditionibus in lucem proditis, & earum aliquibus cõplicibus captiuatis, & ultimo ſupplicio affectis, rebellibus perſeuerãtibus in illorum impietate aduerſus templa, & ſacramenta diuina, ac eccleſiaſticos, & catholicos,& eorũ bona. Et Antonius nuncupatus Dux Bragantiæ, ſed prior Ceratæ, dum anno prȩcedente nõnullis nauibus,& militibus ſe ex Luſitania proripuerit in Galliã tranſalpinã, & ibi in Normandiã, eiusq; mari ſubſtiterit, eumq; ſequuti fuerint multi Luſitani ex ſuis adhȩrẽtibus, & ibi Rege, & Regina Angliæ conuentis ab eis requiſiuerit auxilium, quo redire poſſet in Luſitaniã, eiusq; regnũ, ex quo aſſereret ſe armis expulſum fuiſſe per Regẽ Hiſpaniæ,& ſibi illud ſpectare, ipſisq; clam auxiliãtibus, ac Galliæ Rege permittente ibi conſcriptis militibus ſex millib. ſub Philippo Strotio Italo duce impigerrimo, cum quo

fuerint

fuerint multi ex regulis, proceribus, & nobilibus Gallis, ac coacta, & munita claſſe nauium uiginti octo maiorum, & triginta minorum annona, & materie bellica, & ſuper ea impoſitis eis militibus, regulis, proceribus, & nobilibus, intendens uendicare ipſum regnum unà cum nauigijs onuſtis auro, argento, unionibus, & alijs immenſi pretij, quæueherentur ex India in Luſitaniam, eis occurrendo, ipſaq; intercipiendo, & in ius ſuum conuertendo, de menſe Iunij ex Gallia traiecit in Hiſpaniam, & nonnullis ibi depopulatis irrumpit die quarta decima Iulij Inſulam Sancti Michaelis ipſius regni, & ibi expoſitis ab eis nauib. ex ipſis militibus circiter tribus millibus, & dum illis occurriſſent circiter ſex centum quinquaginta Hiſpani, qui erant ad eius pręſidiũ ſuper undecim nauibus, & utrinq; cõmiſſo prœlio eis profligatis, ex ipſis nauibus ſeptem diſſipatis ibi ciuitatem occupauit, & diripi iuſſit, & dum intẽderet expugnare eius arcẽ, in qua ipſius ciuitatis rector, & reliqui milites, & corũ duces ſe receperant, & ad ipſorum auxilium ſuperueniſſet Aluarus Baſimanus Marchio Sanctæ Crucis rector alterius claſſis Hiſpanæ uiginti octo nauibus onerarijs, & quinq, actuarijs, inter quas fuerunt duæ pręaltæ nuncupatæ Galeoni, ex triginta una, ſuper quibus forent ex Hiſpanis ueteranis, & tyronibus, & Germanis, & Italis, inter quos fuit Mondinarius Armenulfus tribunus militum Cremonenſis, circiter quinq; millia cũ equitibus ducentum Hiſpanis, & die uigeſima ſecunda, et ſequente utraq; claſſis ſe accinxiſſet ad pugnam per Antonianam ſibi ſole, et uento opportunis facto inani impetu in Hiſpanam, et etiam die ſequuta, et repulſa per Hiſpanã, et die ſubſequuta uento conuerſo, et alia die facto inuicẽ certamine, et nocte pręcedẽte facto receſſu duabus nauibus per Don Antonium, ab eius claſſe, ipſa ſuccubuit, et

diſſipata

diſſipata remanſit, ex illa ſubmerſis nonnullis nauibus ui tormẽtorum in eas exoneratorum cum militibus circiter tercentũ, qui erant ſuper eis, & nõnullis alijs interceptis, & tum cõbuſtis, tum profundatis, & reliquis fuga elapſis, et ex earum militibus occiſis alijs circiter mille ducentũ, cum illorum duce ſupremo, et ex ipſis regulis, et proceribus Gallis uiginti quatuor, et alijs nobilib. quinquaginta et uno, et militibus gregarijs, et nautis circiter tercentũ captis, et ex iuſſu Marchionis regulis, proceribus, et nobilibus decapitatis, et alijs maioribus annis decem et ſeptẽ furcis laqueo ſuſpenſis, et ex nauib. quæ aufugerant una deprehenſa, et intercepta in regione Galitiæ, ſuper qua forent multi Luſitani, qui fuerunt cõducti Vliſponam, et ibi quoque decapitati, ex Hiſpana claſſe deſyderatis circiter ducentum uiginti quatuor, et uulneratis quinq; centum quinquaginta, et per reliquos recepta ipſa ciuitate cum inſula, et ibi captiuatis quoq; multis alijs, ex eis Antonianis, illic repertis, et ductis etiam Vliſponam per Marchionem multo cum triumpho, et gaudio. Et Don Antonius nauib. quæ ſibi ſuperfuerant ad inſulas Terzerias ꝓfectus, et illinc incurſatis fretis Luſitaniæ, et Hiſpaniæ, et multa prȩda illic facta, ea et ipſis nauigijs redijt in Galliam. Et illinc de menſe Decembris ſuperuentis ad ſubſidium Alanzonij circiter duodecim millibus pedeſtribus, et quinq; centum equeſtribus, ex illis nonnullæ turmæ, et cohortes noctu properarunt ad caſtrũ Antoenni, illudq; circumdatum foueis, et munitum uallis, et aggeribus terrenis, et arce clam ingreſſi fuerunt ibi incolis aſſentientibus, et auxiliantibus, eis, et alijs fȩrè omnibus illarum regionum incolis odio proſequentibus Regios, et *Hieronymus* Oxius Cremoneñ. et in militia multum uerſatus, et ex tribunis Regis pedeſtrium Italorũ in eiſdem regionibus

nibus

nibus, dum foret eius cohorte Cremonenſium, & altera Mediolanenſium ad cuſtodiam ipſius Caſtri per Farneſiũ uicarium Regiũ in ipſiſmet regionibus prohibendo illinc dare annonam Antuerpienſibus fuit captiuatus per duos Gallos ex ipſis, & cum uterque contenderet eum habere captiuum, per alterum indignatum ſicca confoſſus, & occiſus fuit, & paucis ex eis cohortibus fuga elapſis, & deſyderatis Fabius Ala etiam Cremonenſis eius uicarius, & ſignifer, & alij ſe receperunt in arcem, & in ea obſeſſi per hoſtes diffiſi uiribus ſuis, & ope Regiorum ſe illis permiſerunt, & pro eorum redemptione ſoluta pecunia iuxta eorum uires, ac ſtatum dimiſſi fuerunt, & mox per Regios obſeſſum fuit Caſtrum ipſum diutius, & cõpulſum in eorum poteſtatẽ. Et Rex Hiſpaniæ Didaco, & Carolo eius filio annorum ſeptem die uigeſima ſexta Nouemb. mortuo, ex morbo uairolarũ, quo etiam Philippus alter filius annorum circiter quatuor laborauit uſq; ad extremum. Et in Hiſpania, & Venetijs, & alibi innumerabiles deceſſerunt, & ꝑ Luſitanos incolas ei Philippo pręſtito iuramẽto fidelitatis iuſſit ex eius magnanimitate, ac clementia naturali publicari Vliſponæ, & in toto regno Luſitaniæ ędictũ, quo ipſis rebellibus obtulit ueniam, multosq; ex illis ad ipſum reuerſis recepit in ſui gratiam. Et Ludouicum ex familia antiqua, & nobili Ayma Cremonenſe celeberrimum in utroq; iure I. D. patre Melchione etiã in V. I. D. pręſtãtiſſimo ob ipſam eius doctrinam, uirtutes, & mores creauit ex Senatoribus ſuis in ſtatu Mediolanenſe. Et circiter horam ueſperarum diei primæ Maij, & diuorum Iacobi, & Philippi apoſtolorum in regione uicus Galegij ſuppoſitę ciuitati Palamos regionis Gotholandiæ emerſit nubes longa, & lata, in qua fuerunt innumerabiles formæ demonum horribiles inſtar ferocium hominum, leonum,

luporum, canum, & aliorum quadrupedum, ac coruorū, & aliorum uolatilium coloris nigri, & cum religioſi, & alij ibi incolæ territi cum ſigno Crucis ſe congregarint in cymiterio illic eccleſiæ, & prolatis fruſtra ad ea fuganda hymnis, orationibus, & pſalmis diuinis ad id idoneis Prepoſitus ipſius Eccleſiæ Venerabili Sacramento Corporis Dominici in tabernaculo aſcendiſſet turrim eius eccleſiæ uirtute ipſius Sacramenti plereq; ex eis corruerunt in ibi ſtagnum aquarū, ex quo exiuit flamma ignea inſtar turris fętoris maximi, & inſupportabilis uſq; ad nubem, & ad eā deſcendentibus, & illinc deſcendentibus illis animalibus, & inter ea uolitante aue inuſitatæ magnitudinis, & ſpeciei nunquam uiſæ ualdè feroci, & tunc ſuborta ingenti turbine uentorum, quo extirpatæ fuerunt multæ arbores ēt procere, & combuſta ibi uinea, & ſubſequuto nimbo copioſo, ex nube, quæ euanuerit graui terrore, & ſtupore eorum incolarum, & aliorum circumuicinorum, & malo omine ex eis uiſis captato, ad pernitiem eorum, & aliorū ipſius regionis, & totius Hiſpaniæ. Et die uigeſima nona & undecima Iulij Venetijs ſuborto turbine uentorum cū tonitribus, & fulguribus, & uno eorum percuſſa turre ibi ſublimiore, & multis in locis diruta nonnullis ędificijs ei propinquis, & propè eam in foro ibi publico facta fouea lata, longa, & profonda in loco, in quem corruerat fulgur, eructauit uapor fumo immenſi fętoris, & cum ipſum pati non poſſent ei propinqui, ad eum prohibendum, & extinguendum obturata terreno per ibi incolas ob id attonitos, illudq; in ſiniſtrū omen interpetrantibus etiam horis ueſperarum diei uigeſimi ſecundi menſis Iulij, & ſolemnitatis diuæ Magdalenæ, ex uehemente procella etiam ſuborta in freto, eis, & Clodiæ propinquo ſubmerſis quampluribus nauigijs cum nautis ad centum trigintaquinq;, & bonis

& bonis

& bonis ſuper eis exiſtentibus. Et Puteolis in Calabria fuerunt terręmotus. Et die tertia ciuitas Fridughæ Charinthiæ, ex incendio accidentali ferè tota remanſit combuſta. In Ilirio, & Praghæ Boemiæ, & in Rhetia, & regione Eluetiorum ibi propinqua, & Byzantij ſęuijt peſtis. Annone fuit mediocris redditus. Et ex Cremoneñ. celeberrimis Fabius Galaratus Cremonēſis ex equitibus diui Stephani Piſarum iuuenis impigerrimus, & qui ſępius audacter triremi, cuius erat rector, pręlio congreſſus cum pyratis infidelibus ex Africa curſitantibus, & diripientibus littora maritima Italiæ, illos fudit, ac deleuit, ex hac uita migrauit dimiſſa ſui ob id poſteris fama perenne, & etiam deceſſerūt Io. Baptiſta Cambius inſignis Sculptor, ac presbyter Vincentius Victiolus litteris latinis eruditus ex municipio Caſalis maioris, & ibi archipresbyter diui Stephani.

Anno ſequuto die decima ſeptima Ianuarij Carolo A- 1583
ragonio Duce Terræ Nouæ Siculo conſtituto uicario, & rectore Regio in ſtatu Mediolanēſe, & Galeatio Brugora adhuc Cremonæ prętore Dux Alanzonius, cum propoſuiſſet eis copijs ex Gallia ad ſui ſubſidiū appulſis in Flandriam, ut pręfertur, eam, ac omnes regiones ei unitas ſibi, & poſteris ſuis ſubicere, ſublato ex humanis principe Aurentiorum ei reſiſtente ipſis ferè omnibus ibi incolis adherentibus, ut id exequeretur abſq; tumultu, ordinauit ipſarum copiarū haberi delectum propè Antuerpiā, & miſſis nuntijs ad Aurantium eum uocauit, ut ſe adiret, & intereſſet ei delectui, & cum Aurantius preſagus mali recuſaſſet hæc facere, ſe excuſando eſſe ualetudinarium, & ſiniſtra laborare corporis ſui diſpoſitione annixus fuit eis cōpijs Antuerpiam irrumpere, armiſq; repellere à portis ipſius milites per Antuerpienſes, ad earum, & Antuer-

piæ cuſtodiam impoſitos, & Antuerpienſes cũ cognouiſſent copias ipſas uelle eorũ bona diripere arreptis armis unà cũ eis militibus, ſe illis oppoſuerunt, & ſecũ confertis manibus ipſos illinc repulerunt plurimis utrinq; occiſis, ſed pluribus ex Gallis, inter quos fuerunt multi reguli, proceres, ac nobiles, & ẽt captiuati dimiſſis poſt ſe multis uexillis, & ſignis, per Antuerpienſes interceptis, & humi per ipſam Ciuitatem ignominiosè tractis, & Alanzonius dum reliquis pedem referret bis cecidit in aquis, & fuit in periculo, ne ſubmergeretur equo, ſuper quo erat, obruto, & per Bruſolenſes, Rugenſes, & Gandauenſes non fuit receptus, per Gandauenſes, eis inſignibus quoq; laceratis, & mox ſibi in auxilium deſtinatis per Reginã Angliæ militibus nauigio, miſſis nuntijs ad Aurantium, & ei adherentes tentauit ſe cum eis componere, & Farneſius Vicarius R. miſſis alijs ad eos nuntijs, ipſos exhortatus fuit redire ad Regem, qui eis ueniam dediſſet, ipſosq, permiſiſſet uiuere in religione Chriſtiana iuxta eorũ uotũ modo id nõ feciſſent publicè. Rex Hiſpanię ex Luſitania dimiſſa ſub regimine Alberti Auſtriaci Díaconi Card. S. R. E. nepotis, ac ſororij ſui, ac congruo pręſidio militum redijt, & die uigeſima octaua menſis Martij aere turbulẽto, & frigido, & ab eo efluxo ſępius grandine, & Sole offuſcato flantibus uehementibus uentis applicuit Mandrillũ regni Toletani Ciuitatem ſolitam ibi ſedem ipſius ibi occurẽte Antonio Porenotto Grãuelano cognominato epiſcopo Cardinale Sabinenſe illic Rectore ſuo ingenti numero ibi incolarũ, ac Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Regulis, proceribus, equitibus, nobilibus, ac magiſtratibus ferè totius Hiſpaniæ eũ comitantibus ſumma cum lętitia, & pompa, inter quos fuit Petrus Mediceus heros Hetruſcus cum nõnullis alijs Italis, nullo ducto triompho, ita iubente ipſo

Rege

Rege,illic recepto,& per eum nonnullis ibi factis negotijs triduo ſequente illinc abijt ad uicum Eſcuriatarum ibi uicinum,& illic ingreſſus ædes Regias ualdè magnificas cum templo egregio culto per religioſos Carmelitanos B. Mariæ Virg. ibi celebrauit Paſcha D. N. I. Chriſti, tunc propinquum quieti deditus. Et reuerſus Mandrillum ad principium menſis Maij, ibi multos Principes, & nobiles inſigniuit dignitate equeſtri ueleris aurei iuxta ordinem in Burgondia inſtitutum per Philppum ibi Ducē patrem Caroli ſoceri Maxmiliani primi Cæſaris Auſtriaci mortuo Carolo, per eum ducta uxore Maria eius unica filia, & hęrede, & pro qua Maximilianus habuit ex Burgondia Ducatum, & ex relīquo dominio Caroli Flandriā,& alias regiones ei uicinas ex Gallia Belgica, & Germania inferiori, & peruentas cum Ducatu in Philippum Maximiliani filium ex ipſa Maria, & patrem Caroli Quinti Rom. Imperatoris, & mox in eū Carolum, & ſucceſſiuè in ipſum Regem eius unigenitū legitimum. Et ex iuſſu ipſius ferè omnibus triremibus, nauibus onerarijs, & alijs nauigijs tam maioribus, quàm minoribus claſſium ſuarum Hiſpaniæ, Luſitaniæ, & Italiæ, inter quas erant quatuor triremes prępaltæ, coactis in portu Vliſponæ, & munitis annona, & materie, ac tormentis bellicis, & remigibus neceſſarijs, & ſuper eis impoſitis duodecim millibus pedeſtrib. Hiſpanis, Luſitanis, Germanis, & aliquibus Italis, & earū cōſtituto prętecto Aluaro Bazano Marchione S. Crucis, cum quo fuerunt multi alij Marchiones, Duces, Comites, Equites, nobiles, ac Proceres Hiſpani, et Luſitani, & Hieronymus ex Ill. Co. Lodroni rector Germanorū, & Mondinarius Armenulphus tribunus Cremonenſis deſtinauit ipſum eis, ad recipiendas Inſulas Tercerias, & alias nouem ei propinquas, ſituatas in Oceano occidentali ultra Hiber-
 niā,

nia, & diſtantes à continenti per milliaria circiter octo-
centum, & olim ꝑ nõnullos Luſitanos nauibus appulſos,
ad eas incognitas, receptas, & ſuppoſitas eorũ tunc Regi,
eiusq; ſucceſſoribus in Regno Luſitaniæ, & ꝑ Don Anto-
nium nuncupatum Ducem Bragantiæ, extorem Luſita-
num, & ob regnũ Luſitaniæ emulum Hiſpaniæ ipſius Re-
gis occupatas, ad prohibendum illac tranſitum neceſ-
ſarium eius nauium ex Hiſpania in regiones Indiæ ei ſub-
iectas, & illinc onuſtarum ibi auro, argento, unionibus, &
alijs immenſi pretij in Hiſpaniã ferè ſingulo anno, & die
uigeſima tertia Iulij ipſis appulſis ad uicũ diui Sebaſtiani
earum inſularũ, ad quarũ pręſidium forent ex Gallis cir-
citer tria millia, & ex Luſitanis, & alijs nationibus, circi-
ter quatuor millia quinq; centum, Gallorum ſupremo
Duce Regulo Carteni, & ibi Vicario Don Antonij Ema-
nuele de Silua equite Luſitano, & erectis uallis, & ſeptem
propugnaculis, & munitis tormentis bellicis, & per Mar-
chionem, & eius conſultores rei bellicæ, ac magiſtratus,
& Duces ſuos peritos militares, & multos ex pręnomina-
tis proceribus ea die, & duobus ſequentibus perſpecto,
& conſiderato ſitu Inſulæ Terceriæ, & agere eius ciuitatis,
ac propugnaculorum, uallorũ, & locorum magis debiliũ,
& opportunorum, ad faciliorem eorum expugnationẽ, ac
tentata etiam earum inſularum receptione abſque armis
oblata uenia Regis earũ cuſtodibus, & incolis, & per illos
ualdè animatos ad eas defendendas audacter recuſata, &
ex ipſis nauibus egreſſis in litus propinquum Trinceriæ
multis copijs militũ, qui erant ſuper eis, & ea Inſula mari,
& terris, per ipſos biduo oppugnata, & inter obſeſſos, &
obſidentes uiriliter conſertis manibus, & ex eis multis
occiſis, & uulneratis utrinq; exoneratis tormentis belli-
cis, & ultima die per obſeſſos Regijs ei ſecondo uento di-
miſſa

miſſa ciuitate,& per Regios recepta, & depopulata, et per obſeſſos diffiſos, eas inſulas poſſe ſueri, ac ad earum ſubſidium aduerſus Regios habere copias militares à Don Antonio die ultima Iulij Regijs dimiſſa ipſa, & mox alijs unà cum armis, uexillis,ac tormentis bellicis, nauigijs, & alijs bonis alicuius ualoris, & Gallis, eorũ ueſtimentis, & bonis, quæ potuerint aſportare triremibus regijs trãſmiſſis in eorum patriam dimiſſis penes Marchionem ex eorum ordinarijs tribunis quatuor, & uno, ex maioribus obſidibus, donec ad eum traſmiſſæ fuiſſent ipſæ triremes. Et Emanuele Silua Vicario Don Antonij, & duobus,ex eius primoribus captiuatis, & decapitatis, & decem ex ea Inſula laqueo ſuſpenſis,ex iuſſu Marchionis, & reliquis ꝑ eũ data uenia,& permiſſis habitare in eis inſulis,eiſq; munitis annona, & congruo pręſidio militum, alijs, & nautis, qui ſibi ſuperfuerunt conſcenſa claſſe ea ſummo cũ triumpho redijt ipſe Marchio Vliſponã. Et Rex copijs militaribus, quas habebat ad pręſidium Flandriæ, & regionum circũuicinarum Dominij ſui ex Gallia Belgica, & Germania inferiori ſub Alexandro Farneſio ibi ſuo Vicario, & Duce ſupremo proſequuto bello auxilio illic procerum partes ſuas ſequentium aduerſus ibi rebelles, & utrinq; multis municipijs receptis, & aliquibus ex eis direptis, & euerſis, & aliquibus depopulatis, & nonnullorũ tentata clam receptione, & multis cõmiſſis pręlijs plurimorum cęde, & captura, in quibus ſępius pręualuerint copiæ Regiæ, & Gallis cum Duce Alanzonio eorum ductore exoſis rebellibus popularibus recuſantibus Alanzonio ſubeſſe reuerſis in Galliam ꝑ eas copias Regias receptis nonnullis ciuitatibus maritimis, & municipijs terreſtribus occupatis per rebelles, illos ualdè repreſſit, & debilitauit. Et ex mente conſultorum ſuorum in re militari iuſſit in eius re-

gno Neapolitano,& ſtatu Mediolanenſe conſcribi decem millia pedeſtrium,& duci in Hiſpaniam Petro Mediceo ex filijs Coſmæ olim Magni Ducis Florentiæ conſtituto duce ſupremo, & Antonius Oſcaſalis ex primoribus tribunis Regis Italorum pedeſtrium conſcriptorum in ſtatu Mediolanenſe fuit rector, & præfectus unius ex ipſorum cohortibus,& Iulius Fabagroſſa ex tribunis ueteranis Regis Italorum filius Marci Antonij etiam ex tribunis ueteranis Franciſci Sfortiæ Secundi Ducis Mediolani,& Cæſarianis alius cohortis,& alius Io. Petrus Marianus Cremonenſes, & eis omnibus cohortibus pedeſtrium, ex Italia claſſe Liguſtica Regis traiectis in Hiſpaniã Taraconenſem datis ſtatiuis iuxta ibi littora maritima regionis Cõdeſtanorum Oſcaſalis perijt, & ſepultus fuit in ciuitate Alonis, uulgo Alicãtes, & Fabagroſſa Cartaginis de menſe Octobris oppreſſi febri cum multis alijs Cremonenſibus ex eis cohortibus mortuis ob qualitatem aeris illius regionis, cui ipſi non aſſueti erant. Et etiam ex Cremonenſibus Petrus Zignanus ualdè peritus in re militari, & q ſequẽs ueſtigia Io. Antonij patris ab adoleſcẽtia uſq; ad ſenectutem exercuit militiam equeſtrem, & multorũ inſignium ductorum turmarum equeſtrium fuit Locumtenens tam ſub memorato Sfortia,quàm Carolo Quinto Romanorũ Imperatore, & Philippo filio Rege Hiſpaniæ Sfortiæ ſucceſſoribus in Ducatu ipſo, & ſæpè in prælijs pro ipſis habitis tam in Italia, quàm extra Italiam cum eorum hoſtibus pugnando uiriliter ſe geſſit multis illatis, & receptis uulneribus obijt die octaua Aprilis. Et Iulianus Marianus excellens Phyſicus, Aſtronomus,& Mathematicus,& qui ob eius ſummam doctrinam in ipſis ſcientijs publico ſtypendio æris ærarij Regij publicè in gymnaſio Ticinenſi legit,docuit,& interpretatus fuit Dialecticam per multos

annos,

annos, deceſſit die uigeſima prima Februarij, dimiſſo ſui apud multos deſiderio. Et Bartholomeus de Scalue literis latinis eruditus per eum ad plenè inſtruendum in religione Chriſtiana, & uero Dei cultu homines compoſitis Meditatione ſpirituali latino ſermone, & pueros norma laudabili materno ſermone, & qui uenerabilis omnium doctiſſimi Hieronymi Vidæ etiam Cremonenſis pręſulis ciuitatis Albæ Marchionatus Montisferrati in Gallia ſubalpina fuit ſcriba, et per eum ob ipſam uirtutē, et probos mores ualdè dilectus, et mox Conſeruator Ordinū Reip. patriæ ſuæ, ex qua dum ſe tranſtulerit in ipſam ciuitatem Albæ unà cum Antonia de Cagnolis uxore illic oriunda ibi uitam deſeruit mortalem die ultima Septembris. Et Maria filia Philippi Regis ex Annæ Auſtriaca eius quarta uxore annorum trium Mandrilli eodem menſe uitā cum morte commutauit. Nicolaus Sfondratus pręſul Cremonæ in eccleſia ibi Cathedrali diebus prima, et ſecunda Septembris habuit ſecūdam Synodum ſolemnem totius Cleri ei ſuppoſiti ex ipſa ciuitate, et eius diœceſi, in qua lectis decretis cōditis in Synodo ſexta Prouinciali menſe Maio anni pręcedentis celebrata Mediolani ꝑ ipſam fuerūt ea probata, & recepta, & electi Iudices, quibus cōmittendæ erunt cauſæ eccleſiaſticæ à Sede Apoſtolica ex Vrbe in ipſa ciuitate, & Examinatores promouendorum ad ſacerdotia, & beneficia eccleſiaſtica, & Teſtes Synodales ex ipſo clero idonei, eis Examinatoribus additis tamen quatuor religioſis. Gregorius Pont. Max. Ro. hoc anno, & annis ſuperioribus mortuis aliquot Cardinalibus ſanctiſſimæ Rom. Eccleſiæ ſuperſtitibus addidit die duodecima Decembris Io. Antonium Fachinettum Patriarcam Hieruſalem, & Albertum Bolognetum Epiſcopū Meſſanę compatriotas ſuos, Io. Baptiſtam Caſtaneum olim Archi-

epiſcopum

epiſcopum Roſani Ro. Alexandrum Mediceum ciuem, & Archiepiſcopum Florentiæ, Rodoricum de Caſtro Archiepũm Hiſpanenſem Hiſpanum, Franciſcum de Gioioſa Archiepiſcopum Narbonenſem, Matheum Contarellum Cęnomanum Sedis Apoſtolicæ Datarium, Carolum Borbonium electum Archiepiſcopum Rothomagenſem Gallos, Michaelem Turrianum Epiſcopum Cenetenſem Vtinenſem, Iulium Cananium Epiſcopum Adrienſem, Auguſtinum Valerium Epiſcopum Veronæ Venetum, Antonium Mariam de Saluiatis olim Epiſcopum Sancti Pepuli Florentinum, Vincentium Laurum Tropienſem Epiſcopum Montis Regalis Calabrum, Philippũ Spinulã Epũm Nolanum Genuenſem, Scipionem Lancelottum ex Reuerendiſſimis auditoribus Apoſtolicis cauſarum ſacri pallatij etiam Romanum, Georgium Rutinaldum Epiſcopum Vilnenſem Polonum, Simonem de Aragona ex filijs Caroli Ducis Terrę nouæ Vicarij Regij in ſtatu Mediolaneñ. Franciſcum Sfortiam ex Illuſtriſſimis Co. Sanctæ Floris, & Nicolaum Sfondratum Epiſcopum patriæ noſtræ Cremonæ ipſius, ac totius Diœceſis ſuæ incolarum ingenti gaudio, & cuius pater Franciſcus Excellens in V. I. D. & Orator fuit, et ex Reuerendiſſimis Cardinalibus S. Ro. E. & Epiſcopus Cremonæ patriæ ſuæ, et maiorum ſuorum, et antea ex Senatoribus Duc. mox Cęſareis in hoc ſtatu Mediolanẽſe, & deinde Rector Senarũ. Tanta fuit turba, ex Inſubria, Liguria, Latio, et Piceno, et regionibus circumuicinis latronum, et inde exulum, ut per illos nonnullis in itinere, et ꝓprijs habitationib. ſpoliatis pecunia, et alijs rebus, quas penes ſe habere eos cõperiſsẽt, & ex ibi illorũ hoſtibus occiſis, ut ab illorũ impetu eas regiones, eaũq; incolas, et uiatores liberãdũ, et ipſos extirpãdũ propoſito ę dicto publicè ex ordine illic Superiorum, & rectorum

rum conceſſa uenia, oblatoq; pręmio illos occidentibus, ſeu capientibus, et pręſentantibus illic Magiſtratibus plurimi ex illis tum fuerint occiſi, tum capti, et pręſentati eis magiſtratibus, ipſorumq; iuſſu ultimo ſupplicio affecti, et cum ex eis, qui illos captiuarint, ſeu occiderint, fuerint multi ex illis exulibus, ob delicta, pro quibus erant exules ſibi facta legitima remiſsione ꝑ offenſos, fuerunt liberati ab ipſis, et eorũ patrię reſtituti, & reliqui exules, et latrones ob id territi aliò aufugerũt. In uico Tauernellarũ Gallię ſubalpinę uerſus mõtes Cheri, in principio mẽſis Martij aere ſereno conſpectæ fuerunt duæ nebulæ habentes ſimulacrũ inſtar duorũ galerorũ inſimul cõiunctorũ, auditusq; ſtrepitus tonitruorũ inſtar tormentorũ bellicorũ, & ſuper ędes, et eccleſiã monaſterij D. Sãctæ Mariæ de Campanea cultas per religioſos Capucinos ordinis diui Franciſci audita ſuauis melodia ſonorum, et cantuum muſicalium. Et die nona Aprilis ſpatio trium horarum Norimbergis, et in regione ibi finitima Germaniæ conſpectus fuit arcus cœleſtis tribus Solibus in eo, ipſius medio magis lucido, et ſe protendente extra arcum ipſum, et ſuper eum duobus arcubus inuicem annexis. Ex ſegetibus, et leguminibus maturis pendentibus in agris finitimis Pragæ metropoli Boemiæ ſpatio paſſuum circiter uiginti millium illic ſęuiente peſte non percuſſis à grandine, nec flantibus uentis aere ſereno, ex illius uredine, et caliginibus frequentibus uigentibus grana ferè omnia deciderunt, et in ſiniſtrum tranſiuerunt prodigioſè graui ibi incolarum ſtupore, timore, dolore, ac damno. Florentiæ de menſe Septembris ſus peperit monſtrum ſuæ ſpetiei tribus capitibus uno ſcilicet ore ſuillo, alio bubonis, et alio barbacanis, et acie oculorum ardenti, quod fuit cibatum, donec uixit farina ſiliginea aquis liquefacta. Eodem menſe ex

terręmotu

terręmotu in Armenia,et Syria, multa ędificia tā priuata, quàm publica unà cum meſquitis Maumetis corruerunt, quibus multi ibi incolæ oppreſſi tum perierunt, tum debilitati fuerunt. Et Pariſijs in Gallia tranſalpina in aere multo ſtrepitu audito uiſa fuerunt ſimulacra inſtar acierum armatorum inuicem concurrere. Et in Lothoringia auditæ fuerunt campanæ à ſe ipſis pulſare, ac auditus fuit infans plorare in uentre matris ex eo pregnātis. Byzantij in Thratia, Viennæ in Auſtria, Pragæ in Boemia, Lugduni,& Pariſijs in Gallia tranſalpina, & in aliquibus pagis Eluetiorum, & Rhetorum, Carnia, & Carniola, & locis circumuicinis, ex dira, & ineuitabili peſte, plurimi, & pleriq; ex nimia grauedine capitis, extincti remanſerunt, & fuit mediocris redditus granorum, & feni, & uini, & pomorum multa copia.

Cremonenſes originarij, & Coloni Rom. dum ipſis, eorumq; Imperatoribus paruerint,& poſtquam ſe in libertatem erexerint, & in ea perſeuerauerint, & ſemetipſos gubernarint, ac poſtea, eorumq; Principes multa pręclara geſſerunt facinora, & ex quibus G. Octauiano Auguſto Rom. Imperatore Romæ cognitus fuit Q. Varus uates facondiſſimus, coetaneus A. Tibulli, P. Vir. Maronis, & G. Flaci Horatij etiam poetarum facondiſſimorum, & cuius iuditio acutiſſimo eorum poemata elegantiſſima ſuppoſuerunt, & plurimi alij inſignes tum ſanctitate, tum religione, tum armis, tum toga, tum literis, tum in quibuſcunq; ſcientijs, & artibus claruerunt, de quibus, & ipſis facinoribus in hoc meo Compendio nō retuli, cum de eis nō compererim fuiſſe ſcriptum per aliquos autores celebres.

Et Cremona eſt in plaga Occidentali, & climate ſeptimo,& regione ſalubri, & ſe protendit oblique in longitudinē

dine à Meridie, ubi pro eius egreſſu, & ingreſſu ſunt portæ Padi, & Moſiæ, ad Septemptrionem, ubi habet porta diui Lucæ, & in latitudine ab Ortu, ubi habet portas Nouam, & Omnium Sanctorũ, ad Occaſum ſpatio paſſuum circiter bis mille quinq; centum circondata pro parte mœnijs, & pro parte ageribus, & uallis, ac foueis, & propugnaculo ante eã ad Ortum è regione portæ olim Sancti Michaelis inter portas Nouã, & Omnium Sanctorum circumſepto muro conſtructo ex lateribus coctis, & calce, & arce ad Septemptrionem, in qua ciuitate ſunt Eccleſiæ Maior cũ Baptiſterio, parochiales triginta ſex, ex quibus ſunt nouẽ & alia dicata diuæ Agathæ collegiata inſignitæ tit. prępoſituræ, & alia dicata diuo Siluestro tit. Prioratus, & alia dicata diuo Antonio tit. Prçceptoriæ, & alia diuo Ioanni, cuius ſit adminiſtrator unus ex Reuerendis equitib. Hieroſolimitanis, oratoria decem, & ſeptem moneſteria religioſorum totidem. Et in ſuburbijs ipſius ciuitatis diui Rochi Seruorum D. Sanctæ Mariæ, Capucinorũ ordinis diui Franciſci, ſancti Sigiſmondi ordinis Heremitarũ diui Hieronymi de obſeruantia, & propè ipſam per mille paſſus in contrata Buſcheti D. Sanctæ Mariæ, & congregationis per beatũ Petrum de Piſijs in eius diœceſi inchoati, & in uico Cauæ ſanctæ Mariæ Magdalenæ ordinis Cyſterctenſium diui Bernardi de Claraualle, & Reuerendarum Monialium intra ciuitatẽ ſub titulis Corporis Dominici, diuæ Claræ, D. Sanctæ Mariæ de Pace ordinis ſororum de pœnitentia diuæ Claræ, ſeu diui Franciſci, & diuæ Monichæ ordinis diui Auguſtini, & Annonciationis B. M. V. ordinis diui Hieronymi, & diui Benedicti, & diuæ Marthę regularium ordinis etiam diui Benedicti omnium de obſeruantia, & diuorum Io. Baptiſtæ, Quiritij, & Vallisuiridis ordinis eiuſdem, & S. Mariæ in Ciſtellis, & Colombæ

ordinis

ordinis etiam Cyſtercienſium diui Bernardi omnium cõuentualium. Et ex quibus conuentus monialium B. M. Virg. Vallisuiridis inchoauit circiter annum milleſimum ducenteſimum ab ortu Dñico in uico Iouis Aræ diœceſis Cremonenſis adoleſcentula ibi nominata Gentia cæca à natiuitate illuminata mirabiliter per oĩpotentem Deum ad interceſſionem prælibatæ M. Virg. dum foret in ſacello illic ei dicato dimiſſa per matrem illuc propè in agris colligentem ſpicas ſegetum, & ex monitu B. M. V. notificato hoc miraculo per eam Sicardo Caſelano tunc epiſcopo Cremonæ eius ope, ac opera, & elemoſinis aliquorum Chriſtifidelium conſtructis in uico ipſo eccleſia, & domibus inſtar monaſterij ſub titulo diui Laurentij, eaſq; ipſa Gentia unà cum alijs mulieribus uigintiquinq; ingreſſa, & ibi ſecum facta earum abbatiſſa inita profeſſione religionis Chriſti ſub regula diui Benedicti. Et anno 1213. die duodecima Octob. per ipſum Sicardum ei monaſterio unito hoſpitale ſancti Nicolai, ex ordine ipſius erecto pœnes Dugale Murbaſſi proximum ipſi ciuitati, & dotato per Friſcam filiam Federici Sueui Aenobarbi nuncupati Imperatoris Rom. die quintadecima Iulij 1193. pro exequutione legati facti per eam in eius ultimo teſtamento cõdito in ipſa ciuitate die quintadecima Septemb. 1188. & confirmato ipſo conuentu die undecima Octob. 1216. per Homobonum tunc epiſcopum eiuſdem ciuitatis, & Sicardi ſucceſſorem, & die quintadecima Iulij anni prædicti 1213. per Innocentium Tertium Anagninum tunc ſummum Pont. & die uigeſima Ianuarij 1217. per Honorium eius ſucceſſorem approbato. Et die prima Martij per eum Homobonum ipſi conuentui unita eccleſia diui Thomæ apoſtoli erecta in uico Lerni ſuburbiorum *ipſius* ciuitatis presbytero Ioanne tunc beneficiato ipſius aſſen

tiente

riente, eiq; per ipſum,& eius ſororem omnibus bonis ſuis dimiſſis, ipſa Abbatiſſa, & moniales ex eo uico Iouis arx ſe contulerunt habitatum in domos ipſius eccleſiæ ea cōceſſione etiam confirmata per ipſum epiſcopum die duodecima Auguſti 1244. Et die quintadecima Maij per Innocentium Quartum Genuenſem ex familia Fliſca etiam tunc ſum. Pont. approbato eodē cōuentu. Et anno 1380. eidem unito per Petrum de Capellis patritium Venetum tunc epiſcopum ipſius ciuitatis alio monaſterio cōſtructo ſub titulo diui Andreæ in uico ab eius nomine nuncupato in eadem diœceſi, eodemq; anno die ſeptima Martij ꝑ Agapetum legatum apoſtolicum, dum eſſet Papię Vrbano Sexto Neapolitano ſum. n. Pont. & mox per multos alios ſummos Pont. ēt eo conuentu approbato. Et anno 1419. per Cōſtantium Fondulum tunc Cremonæ Epiſcopum facta conceſſione eccleſiæ, & domorum Sanctiſſimæ Trinitatis conſtructarum in parochia diui Petri de Pado eiuſdem ciuitatis die uigeſima tertia Februarij eis monialib. eaq; cōfirmata die ſeptima Decembris 1437. Helena de Cipellis tunc Abbatiſſa earum monialium unà cum eis ſe cōtulit ex eo uico Lerni habitatum in eas domos ſanctiſſimæ Trinitatis. Et anno 1516. Hieronymo Triuiſano patritio Veneto epiſcopo eiuſdem ciuitatis, & abbatiſſa earum monialium Heliſabet etiam de Cipellis ipſis per eas nōnullis domibus cum eccleſia nuncupatis Vallis uiridis, & habitatis per duas moniales ordinis de obſeruātia diui Auguſtini ſe contulerunt habitatum in eas domos Vallis uiridis Iulio de Rupere tunc ſummo Pont. aſſentiente, & per Nicolaum Sfondratum modernum Epiſcopum eiuſdem ciuitatis, eis monialibus adiudicatis eccleſijs, et domibus monialiū diuæ Annæ eiuſdem ordinis conſtructis in parochia D. Sanctæ Mariæ nouæ, quæ deffeciſſent, ac

alijs

alijs bonis, ac unitis monialibus monaſterij D. S. Mariæ Angelorum reſidentibus in terra Zibelli memoratæ diœceſis, & per Carolum Borromeum Cardinalem S. Ro. E. tit. ſanctæ Praxedis, & Archiepũm Mediolani anno 1575. uiſitato clero eiuſdẽ ciuitatis Cremonæ, eiuſdemq; diœceſis unitis monialibus monaſterij D. S. Mariæ de Laureto cum domibus ipſius monaſterij cõſtructis in parochia diuæ Agathæ ipſiuſmet ciuitatis, earumq; bonis, cum cõmodè nõ poſſent habitare in ipſis domibus Valliſuiridis, nec propè ipſas forent aliquæ domus uendendæ, empta per eas ipſarum Abbatiſſa Prudentia Perſichella excelſa domo à Paulo, & Bartholomeo fratribus de Fodris, in ipſam iuerunt habitatum. Et in ipſa ciuitate adſunt quoq; Hoſpitale Maius, nuncupatum Pietatis, Mendicantium, Verecundorum, Orphanorum, Orphanarum, Mulierum conuerſarum à uita impudica ad uitam pudicã, diui Antonij, ipſorum del Affaitate, & de Marianis, & Leproſorũ extra portam nouam ſub uocabulo diui Lazari, Conſortium B. M. Virg. cuius conſortiales cõgregantur in eccleſia monaſterij diui Franciſci, & Conſortium eiuſdem Roſarij, cuius conſortiales congregãtur in eccleſia diui Dominici, & Conſortiũ diui Homoboni, & multa alia in multis ex ipſis eccleſijs, ac Societates, & Confraternitates, & multa alia loca pia, quorum redditus diſtribuuntur in uſus pauperum, & alios pios, per eorũ rectores, ac Turris omnium totius orbis altiſſima, & multæ aliæ lateritiæ ad ipſas eccleſias, & in alijs diuerſis partibus ipſius ciuitatis tum acutæ, tum quadratæ in earum ſummitate, Pallatiũ Epiſcopale, & aliud Reip. & aliud, in quo reſident Prætor, eiusq; Vicarius, ac Iudex criminaliũ, & aliud Mag. Equitũ olim, & nunc I. Cons. & aliud Mercatorum ad forũ diuæ Agathæ, & multæ aliæ domus excelſæ ibi incolarũ, & fo-

rum

rum maius,& capitanei, & piſcarium,& lin iuenalis,& forum bouum, & multæ aliæ plateæ ante ipſius eccleſias, & alibi, & uiæ latæ, & multi horti, ac multa uiridaria. Et Cremonellæ aquæductus ſuper quo deſcendente ab euripo publico ipſius ciuitatis ſunt molendina tã intra q̃ extra, & iuxta ipſam ciuitatem. Et cuius territorium in quo non ſunt montes, nec loca ſylueſtria, eſt fertiliſſimũ, & abundat granis, uino, uuis, pomis, oleribus, laticinijs, melle, lino, lana, fœno, & lignis, & multis alijs, quæ ſunt ad æſum, & uſum hominis uiuentis, equis, ouibus,& alijs an imalibus domeſticis, & ad plagas Septemptrionalem, & Orientalem circundatur Ollio flumine, ipſum,& agros Brixienſem, & Mantuanum interlabente, unde per Euripum deriuantur aquæ,quibus irrigatur maior pars ipſius, ac flumine Abduæ, ipſum, ac agrũ Laudenſem diuidente à plaga Occidentali, & interſecatur à Serio torrente deſcendente à montibus Bergomenſibus, ac flumine Padi confluente propè ipſam ciuitatem, & per cuius alueum illuc undique ferè conducuntur omnes merces, ac res, ac confluant populi, eiq; teritorio à plaga Occidentali adhęrent agri Laudenſes,& Placentini, à Septemptrionali Bergomenſes,& Brixienſes, ab Orientali Mantuani, & à Meridionali etiam Placentini, & ex eo territorio non comprehenſo in ſtatu Mediolanenſe, & ultra Padum ſunt occupata per Parmenſes, & eius Ducatui unita nonnulli ſunt anni oppida, & loca inſignia Buxetũ, ac Monticellum de Vnginis, ex dominio Illuſtriſs. Marchionis Sfortiæ Pallauicini, & Gibellum cum Riuoalto ex dominio Illuſt. Co. Iulij Rongoni, & Guardaſtallũ, olim ex agro Mutinenſe, conceſſum Cremonenſibus per Ludouicũ Bauarum Imp. & peruentum in Illuſtriſs. Ferdinandum Gonzagam ex emptione facta per Illuſtriſs. Ferdinandum auum ſuum

ſuperioribus annis ab Illuſt. Ludouica Taurella. Et citra Padũ ad fines agri Cremonenſis,& Mantuani, Vitelliana, olim iuris Caualcaboũ nob. Cremonenſium, & Gadiolũ comprehenſa in Ducatu Mantuæ, & Sabloneta, olim de Perſico nob. etiam Cremonenſium, Bozulum, Ciuidate, & Riparolũ, ex dominio Illuſtriſs. Ducis Veſpeſiani Gonzaghæ, & uicus Inſulæ, olim iuris Douarienſium, etiam Nob. Cremonenſiũ, & ab eis nuncupatus, & Sancti Martini ab Aggere, dominij Illuſt. D. Pirri, & Fratrũ de Gonzaga,& Veſcouati, ex dñio Illuſt. D. Co. Nicolai,& nepotum de Gambara, & ab eorum anteceſſoribus emptus ab Illuſtriſs. de Gonzaga, & olim iuris epiſcopij Cremonæ, & datus in permutationem pro uico Iouis Aræ peruento in Illuſt. Philippinum Gonzagam, ex Principibus Mantuæ pro dote Annæ filiæ Nicolai unigeniti Boſij, unà cũ alijs bonis, quæ erant iuris eiuſdem Boſij, & per eum poſſeſſis in territorio Cremonenſe, tam ultra, quàm citra Padum. Et in agro Cremonenſe, nunc ſtatus Mediolani, extant Caſale maius, & Caſtrumleonis, ex feudo Illuſtriſs. Don Alfonſi Dauali, & Caluatonum, Platina, & Spineta, ex feudo Magnifici Alfonſi Gaſtaldi proceris Neapolitani, & Caſtrum Dudonis, ex feudo Reuerendi, & nob. Com. Io. Clementis,& fratrum de Schitijs, uicus Sancti Ioannis in Cruce, ex feudo Illuſt. Com. Ludouici de Carminate, nuncupati de Bergaminis, Caſteletum Nob. Co. de Ponzonibus, Vidizetum, olim totum nob. de Amatis Cremonenſium, Piſcarolum, & Grontardum, ex feudo Mag. Co. de Marino Genuenſiũ,& conſortum, Bordolanum,& Robechum, ex feudo Mag. Com. del Maino Nob. Mediolanenſiũ, Soreſina, ex feudo Mag. Co. Camilli de Barbobus, Rumenenghum, & Grumellũ, ex feudo Mag. Co. Ludouici Affaitate, Couum,& Antiniate, ex feudo Illuſt. Cor-

nelij

nelij Bentiuolij, Suncinum, ex feudo Illuſt. Co. Maximiliani Stampæ nob. etiam Mediolaneñ. & Tucengum iuris feudalis Magn. DD. de Caſteletis, Formigaria, & Cornaletum, ex feudo Mag. de Triulcio nob. etiam Mediolanenſium, & Curia nob. de Caualcabobus, ex feudo Illuſt. Franciſci Sfortiæ, Caſtrũ Nouũ Buccæ Abduæ, iuris feudalis Magn. Com. Io. Baptiſtæ Stanghæ, & Machaſturma illorum de Bibaaquis Nob. Ferrarienſiũ, ac Fontanella.

Et ex familijs Cremonenſium aliquæ ſunt originariæ, ſed raræ, & aliquæ proceſſerunt à Romanis, ex urbe Cremonam bis tranſmiſſis habitatum, & aliquæ à militibus eorum ueteranis ſub Gaio Iulio Cæſare, quibus Gaius Octauianus eius pronepos, & ſucceſſor in Imperio pro premio eorum militiæ conceſſit fundos tunc ibi incolarũ ſibi infenſorum, pleriſq; illinc expulſis, quia receptarant Mar. Antonium Proconſulem Rom. expulſum à Mutina, quã exercitu obſederat, dum in ea foret copijs Decimus Bruttus, ex interfectoribus Gaij Iulij Cęſaris ꝑ Marcum Antonium eius exercitu facto conflictu cum Au. Hircio, G. Panſa Conſulibus tunc Ro. & G. Octauiano, & eorum copijs, quibus opitulari uolebant Bruto, eiusq; Mar. Antonij exercitu fuſo, ipſoq; prolapſo Cremonam. Et nonnullæ à Gothis, & Longobardis, dum ei, & ferè totæ Italiæ dominati fuerint, & multæ à Gallis, & Franchis, & Germanis, dum unà cũ Carolo Magno Imperatore Romano, & eius ſucceſſoribus Gallis, & Germanis in ipſo Imperio, & alijs ducibus Gallis, & Germanis in Italiam deſcenderint, & etiam multæ à Mediolanenſibus, Papienſibus, Laudenſibus, Bergomenſibus, Brixienſibus, Mutinenſibus, Mantuanis, & alijs populis Italiæ, & aliundè, dum illuc ſe receperint, & ſedes ſuas ibi firmarint, cum ẽt ex Cremonenſibus multæ aliæ aliò abierint, & ſubſtiterint, & non-

nullæ familiæ, quæ aliundè Cremonam acceſſerunt, aſſumpſerunt cognomen à Ciuitatibus, oppidis, uicis, & pagis, unde abierint, & aliquæ à nominibus patrũ eorum, quæ illuc ſe receperint, & aliquæ à ſemet ipſis cum eorum inſignijs ex ſuo proprio capite, & nonnullæ aliæ ab earum exercitio, & aliæ ab aliquo aliorum facinore.

Et cum pleriq; ex Cremoneñ. fuerint, & ſint induſtrij, & ingenij acutiſſimi, nõnulli ex eis ad æſum lautũ hoĩum excogitarunt, & prçpararunt farcimen ex carne ſuilla, ſeu bouina minutatim inciſa, & mixta puluere piperis, ſeu gingiberi, cinamomi, canellæ, & aliorum aromatum, & impoſita, & alligata in eorum inteſtinis, & mox igne in aqua coctum, ſeu toſtum, & menſis impoſitum, & per ibi conuiuas comeſtum. Et alij ad indumentum humanũ excogitarunt, & laborarunt tegumentum nuncupatum pignolatum, & ualiſſium ex filo lini, & bombicis contextum, & pro aliqua parte tinctum ex ſuco pulueris herbæ gualdi collecti, & preparati. Et aliud nuncupatum farziarum cõtextum, ex ſtamine, ſeu filo lanarum ouium, & tinctum in diueerſos colores. Et aliud uulgo Mezulanorum contextũ in filo lanarum, & lini, tincto, ut prefertur. Et aliud ad opperimentũ, ſub uocabulo coziorum, contextum ex filo pillaminis bubali, & aliorũ diuerſorum quadrupedũ domeſticorum. Et alij excogitarunt, & fabricarunt ex ęre ſubtili arte cultellos ualdè egregios, firmos, ac ſtabiles, & qui ex ipſa ciuitate conducuntur, & afferuntur ad diuerſas partes orbis ad uſum ibi incolarũ magno lucro Cremoneñ. qui eos prepararint, ac pręparari fecerint.

Et ex Cremonenſibus nunc ſunt Venerandi Prælati celeberrimi litteris, & bonis moribus, & dignitatibus Io. Antonius Bonhomus Pręſul Vercelarum, & nunc nuntius Apoſtolicus penes Rodulphum Cæſarem, & Ludouicus

Ripa

Ripa I. C. & Auditor Illuſtriſs.Iacobi Buoncõpagni Pręfe ꝯi arcis Adrianæ,& Ducis Sorrę,Io.Maria Capella,ex religioſis ordinis Seruorũ D.S. Mariæ de obſeruãtia eximius Theologus,& qui in ea ſcientia multa eruditè compoſuit, ex quibus plerequa ſunt typis impreſſa. Ludouicus nominatus Iacobus Antonius,ex familia antiqua,& honorata Stanga Cremonenſe,& ex Venerabilibus Religioſis ordinis Prędicatorum de obſeruantia diui Dominici celeberrimus Vates, & Hiſtoriographus cõpoſitis per eũ multis carminibus Latino ſermone, & ẽt materno, & Hetruſco, & erudito opere de cognominibus familiarũ patriæ ſuæ, & aliarũ ferè omnium ciuitatum,& oppidorũ receptis ab omnipotente Deo,Angelis,cœlis,aſtris,elementis, arboribus,herbis,gẽtibus,prouincijs,ciuitatibus, oppidis, uicis, & pagis,necnõ & animantibus tam terreſtribus,quàm uolatilibus,& aquaticis,ab hominibus,membris proprijs,nominibus,moribus,uitijs,ſciẽtijs,artibus,arteficijs, officijs, gradibus,& dignitatibus,& nec impreſſis,ex mẽte ſuperiorum ſuorum. Et dum per multos annos moram habuerit Neapoli illuc euocatus per Illuſt. Diomedem Vincẽtium Caraffam primum Ducem Metulanenſium, ob memoratam huius Stanghæ doctrinam,per eum Ducem, necnon & ibi Pręſulem,ac pręlatos,proceres,& alios doctos habitus in ſummo honore,& pretio. Et qui Mediolani,dum ibi eſſet anno partus Virginei nobis ſalutiferi Milleſimo Quingenteſimo quadrageſimo primo annorum uiginti trium per Inuictiſſimum Carolum Quintum Auſtriacum Ro.Imperatorem illic tunc degentem, & ei pręſentatum per memoratum Illuſtr.Caraſtam,& Excell.Alfonſum Da ualum Marchionẽ Vaſti,& Piſcariæ,ibi,& in uniuerſo eius ſtatu moderatorem,pro ipſo Inuictiſs. Imperatore,& edoctum de ipſius Stanghæ memoratis ſciẽtijs inſignitus fuit

publicè corona laurea poetica.Hier.Burgius Abbas inter Canonicos regulares peritus in literis Grecis, Hebraicis, & Latinis Medicinæ,& Filoſophiæ doctor,& quolibet ſciẽtiarum genere ornatus. Ioſephus Niger cognominatus Motella ſcriba à ſecretis, ſeu computiſta ſacroſancti Collegij Reuerendiſſimorum Card. S. Rom. Eccleſiæ. Conſtãtius Porta,ex Religioſis ordinis Minorum cõuentualium diui Franciſci, excellens muſicus, Mar. Antonius Amidanus I. C. & Abbas Abbatiæ omnium Sanctorum Cremonæ,& reſidens in Ciuitate Laude, pro uener.eius epiſcopo Ludouico Taberna nuntio Apoſtolico penes Sereniſſimum Regem Hiſpaniæ;Ferandus Bonettus eruditus litteris Latinis,& Hebraicis Eccleſiæ diui Vincentij,Ioſephus Oliuus Eccleſiæ diui Michaelis, Chriſtophorus Brumanus I. C. Eccleſiæ Sanctæ Luciæ parochialium præpoſiti, & Nicolaus Scribonius, ex Canonicis Ecc. collegiatæ diuæ Agathę eiuſdem ciuitatis. Antonius Marius Caballus, ex municipio Caſalis Maioris Vicarius Epiſcopalis in ipſamet Ciuitate,Iulius Feroldus,ex municipio Sablonetæ, qui cõpoſuit eleganti ſermone materno Annalia Venetorum ab eorum urbis initio uſque ad annum 1487. Et ex Reuer. Equitibus Hieroſolymitanis reſidentibus in Inſula Melitæ inter Numidiam, & Siciliam Inſulam Io. Baptiſta Ripa, & Io. Baptiſta de Summo, & Iacobus Capredonus.Et diui Stephani reſidẽtes Piſis in Hetruria Aloyſius, & Annibal Douariæ, & ex quibus Aloyſius etiam ſit ex inſignibus ductoribus turmarum equeſtriũ Franciſci Medicei Magni Ducis Florentiæ,& ex prudentib. Cõſultoribus in re bellica Regis Hiſpaniæ. Et Prelatis Eccleſiæ Cathedralis eiuſdemmet ciuitatis Io. Iacobus de Aribertis Archipresbyter,Horatius de Trechis Archidiaconus, Iulius de Brinis Cantor, Flauius de Flocchis I. C. Decanus,

Io. An-

Io. Antonius de Schitijs Prępoſitus, Com. Io. Galeatius Ponzonus I.V.D.Primicerius, Iulius de Cazanigo Cymiliarcha, Bonus de Lamo Theſaurarius, Cæſar de Sfondratis Prior, & Reu. Canonici Hieronymus, & Nicolaus patruus, & nepos de Amidanis, Ioſeph de Burgo, Bartholomeus de Vgolanis, Alexander Schinchinellus I.V.D. Vida Piſenattus, Petrus de Riparijs, Antonius Maria de Guazonibus, Pet. Antonius de Lanzonibus nuncupatus de Tolẽtinis, Orpheus de Motaris, Dioniſius Somentius ẽt I. V.D. Alexãder de Guazonibus etiã I.V.D. Antonius de Rizijs litteris latinis ualdẽ eruditus, Io. Antonius de Honoratis excellens Theologus, & Camillus de Brinis. Et inſignes I. V. Doct. Paulus Aemilius Regius, Io. Petrus, & Homobonus patruus, & nepos de Offredis, Io. Franciſcus Perſichellus, Io. Baptiſta Bonettus, Iohannes Botta, Antonius Maria Paueſius, Io. Baptiſta, & Franciſcus de Cautijs, Comes Pet. Martyr Ponzionus, & Ludouicus Aymus, ex Illuſtr. Senatoribus Regijs in hoc ſtatu Mediolani, Alexander Schichinellus Canonicus, ut pręfertur, Io. Iacobus Turreſinus antiquitatum Cremonenſiũ diligens ſcrutator, & peritus, Ludouicus Magius, Hieronymus Putheus eques, & Com. Pallatinus, Io. Baptiſta Goldonius, Sigiſmondus Foſſa, Io. Clemens Schitius Eccleſiaſticus, & Prothonotarius apoſtolicus, & ex feudatarijs Regijs, Io. Baptiſta Laudius, Hieronymus Fondulus, Frãciſcus Tinctus, Vincẽtius Maynoldus, Io. Baptiſta Picenardus, Petrus, & Io. Petrus Aenobarbi, Iulius Bagarottus, Antonius Beleſellus, Iulius Turrianus, Iacobus Maynoldus Galaratus filius inſignis ẽt I. C. Io. Baptiſtæ Maynoldi, & Hiſtoriographus excellens, & qui cõpoſuit opus elegans latino ſermone de Regnis, & Dominijs, Titulis, & Dignitatibus Sereniſs. Regis Hiſpaniæ, Vincẽtius Hoſcaſalis, Ordaurus Maynoldus, Io.

Bap.Sucius,Claudius Burgius, & Horatius Riparius. Et Excellẽtes artium,& Medicinæ Doctores,Io.Baptiſta Machaneus quond.Hieronymi ẽt artium,& Medicinæ Doct. Thomas Somentius, Frãciſcus,& Hieronymus pater,& filius de Paulis nũcupati de Tarteſijs,Hieronymus Maynoldus,Cęſar Chizolus, Auguſtinus Pelitius, Iſidorus Piccnardus quond.Io. Baptiſtæ etiam artium,& medicinæ doctoris,Sebaſtianus Berſanus,Benedictus de Comitibus,Sigiſmondus Brumanus degens in Vrbe,Vincentius de Aymis,Vincẽtius Bagarottus,Gulielmus Lupus, & Horatius Paternus. Et periti in arte Chirugiæ,Franciſcus de Albergonib.nuncupatus Batalia,& Benedictus de Machis.Et inſignes in re militari Io.Baptiſta Sũmus, & Carolus Ciria, ex Vice prefectis turmarum equeſtrium Italorum, Cæſar Trechus,ex Vexilliferis unius carũ,Gaſpar Oxius, olim ẽt Vice Prefectis unius ex ipſis Turmis, Nicolaus Burgius, Io.Baptiſta,& Thomas fratres de Perſichello,Io. Baptiſta, & Gabriel fratres del Mutio, Vincentius Drizona, Io. Iacobus Gonzaga etiã ex Reu. Equitibus diui Stephani, Io. Angelus Galaratus,Io. Petrus Marianus,& Gaſpar Strata tribuni cohortium pedeſtrium etiam Italorum Regis Hiſpaniæ. Et celebres Rhetores Grãmatici,& litteris humanitatis eruditi Franciſcus Zaua cuius duo Epiſtolarũ, Orationum,& Carminũ uolumina iampridẽ ędita leguntur, & qui,dum litteris ſępè à Cremenſibus euocatus,tandem honeſtæ conditioni à triumuiris ibi precibus expugnatus ceſſerit,quinquennio,quo ſecum conueniſſet uix peracto, eis dimiſſis ingẽti ſui deſiderio relicto apud ipſos omnes, in patriam,ne Cremonenſes ſuos omninò diſtituiſſe uideretur,non multo ante illius aduentum presbytero Rolando Cauagnino clariſſimo ẽt Rhetore, ac literis Grammaticalibus, & Humanitatis ualdè erudito, easq; publicè, ac

ære

ære cõmuni ipſius Reip.ibi docente, & legente in ſui locũ proximis comitijs illic Decurionũ uoce,& decreto ipſum munus honorarium illic ciuium ſuorum decore, & utilitate ſuſtinet, & Matthæus Cattaneus ex Caſtro leonis,& qui, dum annorum circiter quinq; ex morbo uairolarum amiſerit aciem oculorum,& Baptiſta de Doſenna presbyter ſecularis, & grammaticalibus, & litteris humanitatis eruditus auunculus ſuus ei legerit multa opera autorum, qui de ipſis ſcientijs ſcripſerint, ex earum quotidiana lectione,& intelligentia eas adeo cõmendauit,& tenuit memoriæ,ut ipſas cum ad ætatem perfectam peruenerit, publicè Cremonæ,& alibi docuerit,ac doceat miro ſtupore audictium,& diſcipulorũ, ex quibus multos eis erudiuit. Romanus de Burgo, Alexander Lamus, & Cæſar Porta nullis ſecundi in pangendis rithmis uulgaribus. Sofonisba Anguſola, quam ob eius miram ſcientiam picturæ, & muſices ualdè dilexit Heliſabet Valeſia tertia uxor Sereniſſimi Regis Hiſpaniæ,ut ibi pęnes eã ſe cõtinuerit uſq; ad ipſius mortẽ, & dum decederet eius filias ſibi cõmendauit. Io. Baptiſta Raymondus clariſſimus Mathematicus,ex patre Cremonenſe natus, & educatus Neapoli, & Romæ cognitus. Antonius de campo eggregius pictor per eũ picta affabre tabula de ſitu Cremonæ patriæ ſuæ,& meæ,& totius eius territorij antiqui citra, & ultra flumen Padi ſecus eam labentis,& citra flumina Ollij, & Abduæ, iuxta ipſum territorium confluentia,èx eo inſignibus oppidis,& uicis, in ea tabula ſeriatim annotatis,ac compoſito opere materna lingua de principio,& ẽt ſitu ipſius ciuitatis,eiusq; templi maioris, & aliorum templorum, & ſacellorum diuinorum,& monaſteriorũ, & de corporibus, ac membris,& reliquijs ſanctorũ, quæ aſſeruentur in eis, hoſpitalibus,confraternitatibus,ſocietatibus, ac conſortijs,

tijs,baptiſterio,turre eminentiori, & alijs turribus, ædib. ſublimibus,pallatijs,plateis,uijs,arce,portis, mœnijs, uallis,ageribus,foueis,& alijs memorabilibus,& iuris,inſignibus,prçſulibus,& dominis, pictis multorum ex eis ſimulacris, & adamuſſim ſculptis in eo opere unà cũ Carroccio pro Gremon.& alij populi Galliæ ciſalpinæ,dũ eſſent nulli ſubiecti,uſi fuerunt in bellis,quæ inuicem, & eorũ factiones diuerſimodè geſſerunt diligenter,& adamuſſim,& sũmus Pont. ſibi data notitia de ipſa eius doctrina pingendi,& ſculpendi ipſum inſigniuit dignitate equeſtri Sedis Apoſtolicæ abſq; emolumento.

Et Reſpublica Cremonenſium regitur conſilio, & autoritate centum quinquaginta legitimè electorum, & approbatorum ꝑ eorum ſupremũ Principem, & inter quos ſunt multi I.C. aliqui milites, & plurimi ex eorum primoribus,& ditioribus,& alij mediocris conditionis, & mercatores, & ex quibus centum quinquaginta, duodecim ſingulo menſe prçſunt regimini,ipſorumq; centum quinquaginta munus durat donec uixerint, & aliquib. ex eis mortuis per reliquos datis ſuffragijs, & plerisq; fauorabilibus alijs ſorrogatis,& approbatis per Vicarium Reg. in ſtatu Mediolanenſe, & ſingulo anno ante Cal. Ianuarias ex ipſis centum quinquaginta, per ipſos datis ſuffragijs, ut prçfertur, electis per biennium Regulatore Ordinum cum duobus Dictatoribus ex hon. Collegio Notariorum ipſius ciuitatis, & Commiſſario, & ſex Conſeruatoribus Patrimonij ipſius Reipub. quibus ſint duo Rationatores, qui annis proximis fuerint Dictatores, & etiam Cõmiſſario,& alijs ſex ad conſeruationem, & inſtaurationem, ac decorem ſtratarum tam ciuitatis,quàm eius territorij, & pontium ſuper eis conſtructorum,& alijs duobus pallatiorum eiuſdem Reip. & per annum alijs ſex officialibus

cum

cum Vicario Prouiſionum I. C. ad prouidendum, ut ea, quæ uenduntur ad ęſum,& uſum incolarum ipſius ciuitatis,eiusq; territorij ibidem uendantur pretio,pondere,& menſura iuſtis,& condecentibus, & nec per eorũ uenditores,& aliquos negociatores, opifices, & artifices ibidẽ in eis uenditionibus,& negociationibus,artificijs,& artibus cõmittantur fraudes, & Oratore ẽt I. C. qui biennio pro Republica ipſa reſideat Mediolani penes Ill. Vicarium, & Excelſum Sentum, Mag. Quæſtores, & alios Magiſtratus Regios ibi degentes,& ex eis Conſiliarijs,& quibuſcunq; alijs ciuibus Cremonenſibus tamen circonſpectis, & idoneis per biennium tribus pręfectis Fabricæ Eccleſiæ Cathedralis eiuſdẽ ciuitatis,& tribus Protectoribus carceratorum miſerabilium,ac Cõmiſſario,& alijs ſex ad cõſeruatione Nauigij publici eiuſdẽ ciuitatis, & aliorũ Aquæductuum tendentiũ ad irrigationẽ maioris partis agrorũ ipſius territorij,& alijs ſex,ac Cõmiſſario ad conſeruationẽ, & inſtaurationem Aggerũ cõſtructorũ aduerſus impetus fluminis Olli,& Abduæ territoriũ ipſum circumlabentiũ, & Padi,& aliorũ torrẽtiũ, & Dugalium illud territorium interlabentium,ne ibi agri, eorumq; fructus ab illis inundentur,& ſuffocentur eis torrentibus, & Dugalibus excauatis,& expurgatis congruis temporibus,& pontib.ſuper eis conſtructis inſtauratis,& alijs conſtructis, & ad quodlibet eorum officiorũ electo I.C. & p Regẽtes menſis Decemb. uno ex notarijs ducentũ octuaginta eiuſdẽ Collegij,& ex eis idoneis octo per bienniũ ad examinãdum teſtes producendos per collitigantes in cauſis ordinarijs, & ciuilib. coram ibi iuſdicentibus uertẽtibus,ex quib. unus confidens eorum collitigantium incumbat ipſi examini. Et per annũ ad regimen hoſpitalis ibi Pietatis, inter quos ſint quatuor I.C.& ex eis ſexdecim quatuor ſingulis tribus

bus menſibus pręſint ipſi regimini cum Conſeruatore ordinum eiuſdē hoſpitalis, & duobus notarijs ēt memorati collegij. Reſidentibus in ea ciuitate noīe Sereniſs. Regis Hiſpaniæ,ac Ducis Mediolani,& Dñi ipſius ciuitatis, uiro militari ad regimē,& cuſtodiā ipſius ciuitatis, & ibi arcis, & ēt per biēnium Prętore,ex Senatorib, eiuſdē Regis I.C. ad dicendum ius ibi incolis in cauſis ciuilibus,& criminalibus,& ēt ad ipſum regimen,cum duob. ēt I. C. ſecum conductis,uno ad dicendum ius in cauſis ciuilibus, & altero in cauſis criminalibus,ac Reffrendario in cauſis datiarijs, & ærarij Regis,& Commiſſario taxarū equorum mortuorū eiuſdē territorij in cauſis eorū onerū,& ambobus togæ breuis, & nomine Reuerendiſs. ibi Epiſcopi eius Vicario ēt I. C. ad dicendum ius ibi in cauſis Eccleſiaſticis, & nomine Mercatorū,ac negotiatorū,& opificum,& artificum tribus ex eis electis Conſulib. ad dicendum ius in cauſis, & negotijs ipſis mercantilib. ſingulis ſex menſibus. Et ex Mag. Decurionibus,& optimatibus Cremonenſibus conſeruatoribus Patrimonij publici ipſius ciuitatis Homobono Offredo I. C. Petro Franciſco Hoſcaſale,Iohanne Schitio,Romano Burgio,Io.Baptiſta Raſtello,Hieronymo Foliata,& Cōmiſſario Carolo Ponzono. Conſeruatoribus Victuarium Franciſco Cautio I. C. Vicario Prouiſionum, Thoma Ripa,Rocco Flameno,Antonio de Magiſtris, Carolo de Paterno,Pet. Aloyſio Foliata, & Mercurio Manara. Protectoribus carceratorum Claudio Burgio I. C. Io. Baptiſta Sfondrato, & Carolo Cambiago. Præfectis Fabricæ Eccleſiæ cathedralis Iacobo Maynoldo Galarato I. C. Antonio Piſcio, & Octauiano Canturio, ex quorum ordine,ac ſumptu ipſius Fabricæ cōſtructa multa fuerunt ad perpetuum ornamentum ipſius Eccleſiæ, eo Canturio filio Io. Franciſci unius ex Decurionibus eiuſdem ciuitatis

tis

tis ex familia antiqua, ac notabili, et ex qua anno 1138. fuit ex Canonicis ibi eccleſiæ cathedralis Adamus, et annis 1158. et 1163. fuerunt ex Cōſulibus Cremonæ, dum nulli ſuppoſita foret Ambroſiottus, et Azerbus, deinde inſequutus eſt Otho, qui uixit anno Dñi circiter 1240. Conſeruatoribus Nauigij, et Aquæductuum labentium per territoriū Cremonenſe ad irrigationem maioris partis ipſius Iulio Turriano I. C. Vincentio Stanga, Iohanne Schitio, Antonio Piſcio, Io. Petro de Alla, Iacobo Bagarotto, et Cōmiſſario Ludouico Bonetto. Decoratoribus Io. Baptiſta Sucio I. C. Vincentio Stanga, Maximiliano Piſcio, Io. Georgio Dato, Petro Fodrio, et Co. Ludouico Affaytato. Et Conſeruatoribus Pallatiorum ipſius ciuitatis Io. Franciſco Summo, et Eliſeo Botta. Et Conſeruatoribus Aggerum aduerſus flumina, et Dugalia labentia in idem territoriū Vincentio Maynoldo I. C. Io. Baptiſta Perſichello Capit. Carolo Schinchinello, Carolo, & Maximiliano ambobus de Madijs, & Io. Andrea Bonetto, & Commiſſario Paneuino de Paneuinis. Et Conſeruatoribus Hoſpitaliū Pietatis Io. Baptiſta Caurio I. C. Hieronymo Putheo I. C. Equ. & Com. Petro Barbouo, & Io. Baptiſta Sucio etiam I. C. Gabriele Mutio Capit. Paulo Botta Cap. & Carolo Cella, Io. Franciſco Capellano, Io. Andrea Bonetto, & Io. Georgio Dato, Gulpheramo de Gulpheramis, Eliſeo Botta, & Franc. Bonſio, Pet. Aloyſio Schacchabaroccio, Bernardino Turriano, et Nicolao Regio. Et Cōſeruatore ordinum ipſius ciuitatis Cęſare Pollitio. Theſaurario Io. Andrea Bonetto. Et Oratore in ciuitate Mediolani Franciſco Tincto etiam I. C. Et ad tollendum omne ſcyſma, et ſedandum aliquorum nimiū arrogantium, pretendentium ſe ſcire ea, quæ neſciunt, et habere ea, quæ non habent, nec habere poſſunt, uiderer

rationem

rationē, et aliquibus darem cauſam inuehendi in nomen, et hoc Compendium meum in eo inuitus appoſui noīa, et cognomina quorumcunq; Eccleſiaſticorum, I. C. Phyſicorum, et Magiſtratuum ipſius ciuitatis, et cum prępoſuerim I. Cons. Phyſicis, reſeruata controuerſia inter eos uigente ob eorum pręcedentiā, et cum huic Compendio appoſuerim finem ſummo meo ſumptu, et labore, gratias infinitas ago omnipotenti Deo, qui me interim conſeruarit, et quē rogo, ut ex ſui gratia me conſeruet ab omni peccato, et quibuſcunq; inuidis, et malignis.

FINIS.

INDEX RERVM
NOTABILIVM.

A

ADalardus Regij præſul. fol. 24
Adalayda Lotharij Imperatoris vxor. 24
Adaulphus Alſatiæ comes Cæſar electus. 101
Adamus Canturius Canonicus. 431
Adelardus Riuolæ Præfectus. 24
Adria ciuitas prædæ, & igni expoſita. 174. à Venetis capta. 239
Adrianus viij. Pont. 272. 279
Adrianus Beruenus Anglici, & Flamingi exercitus ductor. 315
Aduocati Nouariam occupant. 105
à Gallis dimembrati. 246
Adurnus Fliſcus Aerarium D. Georgij Genuę diripere tentant. 213
Aedemondus Galliæ Rex. 31
Aeneas Memoratius Gallorum Dux à Cæſarianis profligatus. 272. 302
Agelinda Guidonis Spoleti Ducis vxor. 20
Ager Cremonen. ab Hiſpanis direptus 251. ſummariè deſcribitur. 425
Agilulphus Cremonam capit, ac ſolo æquat. 13
Aladranus Italiæ Rex cōſtitutus. 26
Alba à Cæſarianis capta. 305
Albericus Cunij comes ab Attendulo ſuperatus. 165
Albericus Ezellini frater interfectus fol. 93
Albericus de Sala Cremonæ. prætor. fol. 63
Albertus Auſtriæ Dux Imperator. fol. 177. 186
Albertus Berengarij Regis filius. fol. 25. 26
Albertus Bruſcolus Cremonæ Prætor patria Bononienſis. 209
Albertus Bruzolus Cremonæ Prętor. fol. 216
Albertus Cæſar occiſus. 104
Albertus Douaria Cremonæ Præfectus. 75. 78
Albertus Galliæ comes Mediolanum occupat. 26
Albertus Lucæ Marchio captiuus Papiam ducitur. 21
Albertus Marlianus Cremonæ Prætor. 65
Albertus Othonis Canoſſi Reguli filius. 27
Albertus Petra Suitenſiū Dux. 261
Albertus Pius Carpi Regulus. 233
Albertus Pruincenſis Imperij rebellis declaratur. 299
Albertus Scotus Placentiam occupat. 103. 107. 111
Albertus Yporegiæ Marchio. 21
Alboynus Dux occiditur. 13
Alda Azonis Eſtenſis vxor. 25
Alemanus Miclotius Mediolani Præſul. 25
Alexander II. Pont. creatus. 32
Alex. III. Pont. creatus 51. Cremonenſes

nenſes excōmunicat. 52. Gaietam fugit. 57. Alexander VI. Pōt. creatus. 219. Vrſinos ab Eccleſiæ cætu ſegregat. 228
Alexander Alanzonij Dux rebelliū Flandriæ protector. 403. Alexandrum Farneſium dolo occidere tentat. 418. 420
Alexander Bentiuolius Sfortiadum Dux. 283
Alexander Farneſius, Io. Auſtriaci Vicarius in Flandria. 394. 415
Alexander Mediceus Florentiæ Dux occiſus. 304
Alexander Mediceus prior perpetuus Florentiæ conſtitutus. 299
Alexāder Panigarola Cremonę Prætor. 401
Alexander Picenardus Cremonenſis Genuæ Prætor. 400
Alexander Sfortia Parmenſium copijs fugatur. 200
Alexander Sfortia Piſaurienſis Cremonæ Prætor. 248
Alexander Triultius occiſus. 272
Alexandria ciuitas cōdita. 58 à Fed. Imp. obſeſſa. 59 à Pontificijs occupata. 116. à Gallis capta 291
Alexandrini iure Ep̄ali priuati. 60
Alexia Othonis Imperatoris filia. 26
Algidiſius Deſiderij Regis filius. 11
Alidoſius Cardinalis, ab Vrbini Duce occiſus. 242
Aloyſius aduocatus Brixiam Venetis prodit. 245
Aloyſius Aroaſtinus Genuæ Rector. fol. 226
Aloyſius Beſutius Cremonæ Prætor. fol. 157
Aloyſius de Eccleſia Cremonæ Prætor. 114
Aloyſius Gonzaga municipia Caſalis maioris, & Platinæ Cremonenſibus dimittit. 124
Aloyſius Grittus claſſis Turcarum Præfectus. 300
Aloyſius Mula Cremonę Prętor. 231
Aloyſius Piroanus Mediolani Præſul. 62
Aloyſius de Pithijs Cremonæ prætor. fol. 201
Aloyſius Richezenus dominij Mediolani Rector. 369
Aluarus Baſimarius claſſis Hiſpanæ ſupremus Dux. 416. 419
Aluarus Sandeus à Turcis captus. fol. 346 369
Aluianus Venetorum Dux ſupremus. 253
Amadeus Allobrogum Dux in oppido corrigij moritur. 241
Ambroſiottus Canturius Conſul Cremonæ. 431
Ambroſius Epiſcopus Laudenſis, in Sede repoſitus. 30
Ambroſius Mainus Cremonæ Rector. 262
Ambroſius de Mirabilijs Cremonæ Prætor. 210
Ambroſius Spinola Cremonæ Prætor. 158
Ambulachus Saracenorum Sultanus. fol. 17
Amilcar pęnus profligatus, occiſus 4
Amoratus Agamonij Dux, cum Orni comite carceratus. 355 357
Amphiteatrum Placentiæ combuſtum. 7

Amura-

Amurates Turcarũ Imperator Theſſalonicam capit. 185. *patri ſuccedit.* 378
Anaſtaſius Decimus Pont. creatus. fol. 45
Anathalo Brixiæ Epiſcopus. 6
Ancianus Cremonẽſis, arcis Nouariæ Præfectus. 261
Ancona ſub poteſtate Eccleſiæ redacta. 301
Andelniga fugiens canoſum ſe recipit. 25
Andreas Burgus Cremonenſis. 243 *fol.* 298 301
Andreas Cremonenſis ſculptor egregius. 210
Andreas Doria Genuam in priſtinam libertatem redigit. 294
Angelus Trouamala Papienſis Cremonæ Prætor. 211
Anibal Picenardus, arcis Cremonæ Præfectus. 281. 292
Anitius Turrianus, Cremonæ Prætor. 150
Anna Maximiani Cæſaris filia Philippo Regi nupta. 363
Anna Sfortia Alphonſo Eſtenſi nupta. 212
Annatarum vſus per Sum. Pont. introductus. 228
Annus Iubilei Romæ celebratus. 379 *Cremonæ.* 381
Anſelmus Puſterla Mediolani Præſul. 41
Antipapa in Eccleſia Lateranenſe coronatus. 36. 120
Antonius Abimonus Suitenſium Dux. 253
Antonius Archidiaconus Cremonenſis. 209
Antonius Baraterius Cremonæ Prætor. 153
Antonius Bentiuolius decapitatus. fol. 173
Antonius Campus Cremonenſis pictor. 429
Antonius Cribellus Piceleonis oppidum Sfortiæ dimittit. 200
Antonius Guzmanus totius ſtatus Mediolani Rector. 406
Antonius Leyua Cæſarianorum Dux fol. 272. 265. 303. 304
Antonius Londonius Cremonæ Prætor. 357
Antonius maria Picenardus Dux Cremonenſis. 311
Antonius maria, Zaccharia Cremonenſis. 356
Antonius Martinengus Brixienſis Dux. 94
Antonius Melius Cremonenſis ſancti Laurentij Abbas. 207
Antonius Melius Cremonenſis Sacræ Theologiæ Doctor. 269
Antonius Milo Cremonenſis Dux. fol. 334
Antonius Oſcaſalis Dux Cremonenſis. 429
Antonius Piouanus Cremonẽſis Rhetor celeberrimus. 299
Antonius Piſanus furcis ſuſpenſus. fol. 174
Antonius Scaligerus dominium Veronæ recuperat. 139
Antonius Siccus Cremonæ Prætor. fol. 211
Antonius Trecchus. I.V.D. Cremonenſis. 412

Antonius Vicecomes Cremonæ Prætor. 141
Antropomorphetarum hereſis in Gallia Ciſalpina pullulat. 25
Antuerpia obſeſſa, eiusq; ſuburbia direpta. 311. 364. 385. 388.
Anzelerius Burgius Conſul Cremonę fol. 67. 68
Apparatus bellicus Caroli Cæſaris cõtra Fed. Imp. Sax. Ducem 320. *confederatorum cõtra Turcas.* 66 *Galliæ, & Hiſpaniæ Regum.* 343. *Philippi Regis pro Luſitaniæ Regno.* 405
Apollinaris Offredus Cremonenſis, philoſophus. 205
Appollonius de Multisdenarijs Cremonenſis occiditur. 262
Aquæ fluminis Padi gelu concretæ. 28. 241. *marinæ Venetias innundant.* 297
Aquæ Sextiæ à Cæſarianis captæ. fol. 303
Aquaria Vicus in Agro Cremonenſe. 4
Aquila, & Capuę ciuitates ſolo æquatæ. 90
Aquinum oppidum combuſtum. 90
Arces Florentiæ, & Liburni Coſmo Mediceo dimiſſæ. 314
Arces Sanctorum Lucæ, & Michaelis Cremonæ inſtauratæ. 156
Arces Mediolani, & Cremonæ Sfortiæ dimiſſæ. 254
Arcus oppidum Venetis proditũ. 184
Ardericus Cotta Mediolani præſul. fol. 24
Ardigerius de Anzolis Parmenſis Cremonæ Prætor. 95
Arduinus Yporegiæ Marchio Rex Italiæ creatus. 29
Areaidus Colũbus Cremonenſis. 331
Ariadenus claſſis Turcarum ſupremus Dux. 307. 315. 319
Arianum oppidũ depopulatum. 293
Ariſcottus Germanorũ Rector. 315
Arlotta Ferdinandi Neapolis Regi filia. 223
Armaninus de Summo Cremonenſis. fol. 185
Armenia ſub poteſtate Federici Imperatoris redacta. 65
Arnaldus Bauariæ Dux in Italiam exercitu deſcendit. 23
Arnaldus Dux Aluæ Flandriã exercitu ingreditur. 355
Arnulphus Charintiæ Dux Imperator declaratus. 20. 21
Arnulphus Cremonæ Præſul. fol. 33
Arnulphus Mediolani præſul. 27
Arx Adriani Romæ fulmine percuſſa. 260
Arx Budæ fulmine tacta. 397
Arx Męnia, et portæ ciuitatis Cremonæ demoliuntur. 106. *arx Sancti Michaelis Cremonę ampliata* 136
Arx Sanctæ Crucis Cremonæ fulmine icta. 408
Arx Lanzani ſolo æquata. 156
Aſanaccha Sardus Algerij Rector. fol. 310
Aſcanius Botta I. C. Cremonenſis. fol. 290
Aſcanius, & Camillus Columnenſes capti. 293
Aſcanius Maria Sfortia Cardinal. fol. 210. 214. 216. 227. 229

Aſſiſium oppidũ Eccleſiæ dimiſſum. fol. 173
Aſtæ comitatus Gulielmo de Puſterla conceſſus. 72
Aſtenſis vrbs Raymondo Duci prodita. 197
Aſula à Cremonẽſibus occupata. 91. *cũ Lonato ad Venetos deficit.* 203
Athila Aquileiam ſolo æquat. 11. *Cremonam ſubuertit.* 12
Atho Canoſii Regulus. 26
Atho Cremonæ præſul. 18
Arius corrigienſis Parmam Opizoni Eſtenſi vendit. 129
Auerburgum ad lacũ Lucernæ conditum. 96
Auguſtinus Adurnus Genuæ Gubernator. 218
Auguſtinus Foliata Cremonenſis. fol. 301
Auguſtinus Olgiatus Cremonæ Prętor. 219
Auſtinus de Ozula Cremonæ Prætor. 152
Auguſtinus Somẽtius Cremonen. 307
Aulegianus Cremonenſis Bononiæ Rector. 131
Aulus Vitellius Romanorum Imperator electus. 7
Aurelia Nauarola virgo Cremonẽſis à ſpiritu vexata. 403
Aurentiorum Princeps in Olandiam ſe recipit. 403
Aureolum oppidum captum, & direptum. 136
Azerbus Canturius Conſul Cremonæ. 431
Azo Eſtenſis a Matheo Vicecomite prælio ſuperatus. 102
Azo Porcus. I. C. ex Caſali maiore Bononiæ decapitatus. 87
Azo Vicecomes Mediolani Vicarius Imperialis. 125. 127

B

Babillæ, & Simpliciani Martyrum corpora Cremonã tranſlata. 207
Baiardus Gallorum Dux occiſus. 281
Balduinus Godofredo defuncto ſuccedit. 38
Balionus Malateſta Florentinorũ ſupremus Dux. 296
Balthesar Offidamus Bononiæ Rector. fol. 173
Baptiſta Azanellus Cremonẽſis Tribunus militum. 197
Baptiſta Canetulus cũ alijs Bononiæ obtruncatus. 194
Baptiſta Plaſius, Phyſicus, & Aſtronomus Cremonenſis. 223
Baptiſta Pelizonus dictus Mattus Dux Cremonenſis. 280
Baptiſta de Sacchis platina nuncupatus, ciuis Cremonenſis. 214
Baptiſterium Cremonæ erectum. 57
Baptiſtinus Fulgoſius Genuæ Dux creatus. 213
Barnabas Barbos Cremonenſis. 192
Barnabas Puteus Placentinus Cremonæ Prætor. 277
Barotius Burgius Cremonenſis Conſul. 73
Barri ciuitas à Carolo Rege conſtructa. 15
Bartolomæus Benzonus, cum Paulo Benzono Cremonæ dominus. 146
Bartolomæus de Capris Cremonæ prę ſul. 148

Barto-

Bartolomeus Coleo agrum Cremonēſem cū exercitu irrūpit. 192. ad ſtipendium Venetorum tranſit. 197. Venetorum copias fugat. 205
Bartolomeus Aemilius Cremonę Prętor. 229
Bartolomaus Gadius Cremonenſis. fol. 208
Bartolomaus Hermenzonus Cremonenſis. 222
Bartholomaus Petronius Rhetor Cremonenſis. 109
Bartolomaus de Rauizengo Cremonenſis Prator. 177
Bartolomaus Scaluus Cremonenſis. fol. 421
Bartolomaus Sfondratus, ex intimis familiaribus Fed. Imp. 206
Bartolomaus Vrſinus comes Aluiani moritur. 264
Bartolomaus Vulpis Soncinas. I.C. fol. 137
Baruli, & Roſimi Ducatus Iſabella Aragonia aſſignatus. 225
Baſtida expugnatur. 245
Battaionus locus extra portam Moſia Cremona. 4
Baxianum oppidum combuſtum. fol. 59
Baxianus Papia Praſul. 24
Beati Geroldi Martyris corpus Cremona repoſitum. 295
Beatrix Attendula decapitata. fol. 155
Beatrix Azonis filia Galeatij Vicecomitis vxor moritur. 102
Beatrix Conradi Imperatoris filia, & Bonifacij Ferraria comitis vxor. 31
Beatrix Eſtenſis Lud. Sfor. vxor moritur. 224
Beatrix Federic. Imperator. vxor. fol. 50. 51
Beatrix Federici filia. 62
Beatus Facius Veronenſis. 28. 96
Beatus Rolandus Cremonenſis. fol. 81
Beccarienſes à Vicecomite debellati. fol. 154
Belfortum ciuitas conſtructa. 54
Belga, & Germani tranſrhenani in Chatolicos ſauiunt. 402
Bellouefius quando Italiam exercitu ingreſſus eſt. 2
Bellum inter Cremonenſes ortum. 73 inter Carolum Caſarem, & Henricum Gallorum Regem ſuſcitatum. 326. inter Cremonenſes, & Mediolanenſes ortum. 103. a Florentinis contra Vicecomitem excitatum. 164. cum Mediolanenſibus innouatum ob Crema oppidum. 75. inter Sum. Pontif. & Ferdin. Neapolis Regem. 216. à Sum. Pont. Venetis indictū. 233 aduerſus Saracenos, & Turcas decretum. 36. Turcis indictum Franciſco Sfortia ſupremo Duce conſtituto. 207. a Vicecomite Florentinis indictum. 138
Belmundus de Cannudatis Cremona Prator. 146
Beltrandus de Caymis Cremona Prator. 130
Beltrandus, & Guido fratres de Rubeis. 215
Benedictus XXII. Pontifex creatus. 127

Benedictus Papa Cremonenſes ab interdicto liberat. 129
Benedictus Accoltus Cremonæ Epiſcopus. 281. 293
Benedictus Ala Cremonenſis. 348
Benedictus Alpheus Cremonenſis. fol. 299
Benedictus Cremonæ præſul. 18
Benedictus de Curtis Papienſis Cremonæ Prætor. 207
Benedictus Nurſinus Phyſicus Sfortiæ Legatus. 197
Benedictus Tonſus Cremonæ Præfectus. 293
Benonus arcis Cremonæ Præfectus. fol. 254
Beordus Lantendeſcus Perufii Tyrannus occiſus. 141
Berengarius Foriliuij Dux. 19
Berengarius Imper. in Italia. 21 *fol.* 22. 24. 25
Berengarius Italiæ Rex. 26
Bergomum cum Carauagio à Gallis captum. 234. *Hiſpanis ſe dedit.* 256. *iterum Hiſpanis dimiſſum.* 219. *Luchino Vicecomiti ſubactum.* 129. *à Turrianis expugnatum.* 97
Bernabos Vicecomes moritur in carcere. 137
Bernabouis Vicecomitis exercitus profligatus. 134. 135
Bernardinus de Campo pictor Cremonenſis. 357
Bernardinus de Curte arcem Mediolani Gallis dimittit. 225
Bernardinus Mendocia Hiſpanorum Præfectus. 307
Bernardus Caroli calui Imper. filius. fol. 25
Bernardus de Comitibus Cremonæ Prætor. 257
Bernardus Cremonæ Epiſcopus. 15
Bernardus de Gadio Cremonæ Conſul. 61
Bernardus Gattus Cremonenſis pictor egregius. 397
Bernardus Italiæ Rex. 17. 18
Bernardus Picus Mirandulanus Cremonæ Prætor. 81
Bernardus Parmenſis Cremonæ Epiſcopus. 207
Bernardus Rubeus Parmenſis Cremonæ Prætor. 82
Bernardus Sueuiæ Dux apud Nouariam occiſus. 23
Bernardus de Vbaldinis Florẽtinorũ Dux ſuperatus, & captus. 159
Bernerius de Summo Cremonæ Epiſcopus. 93
Berta Alberti Marchionis Lucæ vxor. 20
Berta cum filijs ad Deſiderium Regẽ confugit. 14
Berta Henrici Cæſaris vxor. 39
Berta Raymondi Comitis Tholoſani vxor. 24
Berta de Zolis Ioannini vxor. 35
Bertoldus Sabaudiæ primus Comes. fol. 27
Bertoldus Spoleti Dux creatus. 73
Bertoldus Zeringienſis Imperator electus. 69
Bibriacum Vicus agri Cremonẽſis. 8
Binæ oppidum captum. 188
Biſerta ciuitas Ioanni Auſtriaco ſe dedit. 375
Blanca maria Sfortiæ vxor. 163

fol. 189.293.209
Boccacinus pater, & Camillus filius pictores Cremonenſes. 304
Boccalinus Guzzonus ad Turcas deſicit. 217
Boemundus Antiochiæ Princeps. 37
Bolonia à Rege Angliæ obſeſſa. 319
Bona Galeatij mariç Sfortię filię. 209
Bonamaria Sfortia, Sigiſmondo Regis Poloniæ filio nupta. 264
Bonifacius Camerini Princeps. 22
Bonitius S. R. E. Cardin. Cremonæ Epiſcopus. 101
Bononia Carolo Cæſari conceſſa. 121
Bononia Legato Apoſtolico dimiſſa. 134. *a Sum. Pont. deficit.* 241. 245. 249. *Vicecomiti adhæret.* 170. *eius Epiſcopatus in Archiepiſcopatum erectus.* 413
Bononienſes ab Henrico Imp. profligati 60. *ob proditionem decapitati.* 123. *in libertate ſe vendicant.* 125. 151.164. *Sum. Pont. ſe dedunt.* 149 *ſacris interdicti.* 242. *eorum agri direpti* 194. *Ioan. Vicecomiti ſe ſubijciunt.* 130
Borbonius in dominio Mediolani pro rex. 265. *cum Daualo Galliã Narbonenſem irrumpit.* 281
Borſius Eſtenſis Cremonæ Rector. fol. 188. 189. 202. 210
Boſius Douaria Cremonam occupat. fol. 77.90.95
Boſſianus. I.C. Cremonenſis celeberrimus. 49
Brabantini, & Flaminghi, vnde origi nem habuerint. 17
Brabantini à Cliuenſibus prælio ſuperati. 313
Braceſcus Cremonenſis Tribunus militum. 221
Bragadinus à Turcis excorticatus. fol. 365
Bremo Talantis ſocius. 2
Brena Orobiorum ſubmerſa. 351
Brendium à Cremonenſibus captũ. 86
Breuium à Venetis captum. 196
Briantiæ mons diripitur. 195
Brinonia à Cæſarianis direpta. 304
Brino Troianus. 2
Briſaccus Gallorum Dux prælio profligatus. 318
Briſellum oppidum in agro Cremonenſe. 8
Brixia à Fed. Imp. capta. 48. *iterum.* 85.106. *à confœderatorum exercitu.* 160. *à Sfortia obſeſſa.* 198. *cũ Crema à Gallis occupatur.* 234. *à Caſtono capta, & direpta.* 245. *eius mœnia demolita,* 54
Brixienſes à Cremonenſibus prælio ſuperati, capti, & occiſi. 50. *a Cremonenſibus victi currum amittũt.* 72.79.83. *à Pallauicino ad Turrianum deficiunt.* 93. *agrum Cremonenſium deuaſtant.* 102. *omnibus priuilegijs Imperialibus exuti.* 107
Brocardus comes de Perſico. I.C. Cremonenſis. 209. *Brocardus ſecundus Comes de Perſico Cremonenſis.* 369
Brugnanum à Turrianis expugnatum. 98
Brunottus de Brunadeſchis Cremonæ Prætor. 101
Bruſellarum incolæ in libertatem ſe vendicant. 384

Budæ

Buda à Turcis expugnata. 300
Bulgarus. I. C. Cremonenſis. 49
Burenus Caroli Cæſaris cubicularius Piceleonem ad Franciſcum Gallorũ Regem ibi captiũ miſſus. 285
Burgi Cremonæ direpti. 113. *iuſſu Lautrecthi demoliti.* 276
Burgorũ familiã, & eius bona Pont. in ſuam protectionem accipit. 87
Burgum ſancti Domini Placentinis dimiſſum. 67
Buſonus Vgonis filius Placentiæ præſul. 24
Buterius in Gallia Subalpina prorex. 315
Bizantium ab Alexio Comeno occupatum. 71
Bizantij ædificia incẽdio cõbuſta. 362

C

Cabrinus & Paganus fratres de Fondulis carcerati. 140.
Cabrinus de Fõdulis Anſelmũ de Carbobus interficit. 140. *dominium Cremonæ occupat.* 148. 151. 154
Calepij oppidum funditus demolitum. 175
Caleſium a Gallis captum. 342
Caliſtus III. Pont. creatus. 206
Caliſtus Diuitiolus concionator inſignis Cremonenſis. 342. 393
Caligula Tiberio Cæſari ſuccedit in Imper. 6
Caluus Otho vicus in agro Cremonenſe. 9
Camarinum Sigiſmondo Varano reſtitutum. 277
Cambreſium a Gallis captum. 329
Camillus Caſtillioneus Cremonæ Prætor. 362
Camillus Cataneus Vaianus Cremonæ Prætor. 394
Camillus Perſicus comes Cremonenſis. 394
Camillus Porrus Cremonæ Prætor. fol. 352. *iterum* 381
Campana Cremonenſium ſuper Turri populi Brixiæ repoſita. 66
Canariæ Vicus agri Mediolanenſis combuſtus. 117
Candulphinus de Caſtro nouo Cremonæ Prætor. 74
Caneti arx expugnata, & direpta. fol. 191
Caneuagum expugnatum. 67
Canis Ferrarius Papienſis Cremonæ Prætor. 88
Canis Scaliger Cremonã obſidet. 112
Carauaggium a Cremonenſibus euerſum. 90 *a Sfortia captum.* 198
Carbonaria ab Henrico euerſa. 64
Carcanum oppidum direptum. 52
Cardinales a Sum. Pontifice excõmunicati, & dignitate priuati. 242
Cardona in agrum Cremonenſem cũ exercitu tranſit. 249
Carmagnola in Vicecomitum familiam adoptatus. 153
Carmagnola caſtrũ nouũ buccæ Abduę diripit 155. *Vrceos expugnat, ac euertit.* 156. *ad Venetos fugit.* 159. 162. *eius copia a Sfortia, & Tolentinate fugatæ.* 164 *Venetijs decapitatus.* 166
Carmagnola oppidum a Cæſarianis expugnata. 303
Carolus Amboſius Mediolani gubernator. 232
Carolus Andegauenſis in Regem Siciliæ

cilie coronatus. 93
Carolus Auſtriacus Imperator ele-ctus. 271. 297
Carolus Auſtriacus Philippi Regis filius moritur. 360
Carolus Borbonius ad Carolum V. Imper. 239. 290
Carolus Cæſar Romæ diademate imperiali inſignitus. 132. ius erigendi Gymnaſiũ Papiæ cõcedit. 134
Carolus Caluus Francorum Rex Imperium occupat. 19. priuilegia Epiſcopo Cremonæ confirmat. 19
Carolus Caraffa Cardinalis vlt. ſupplicio affectus. 346
Carolus Caualcabos Cremonæ dominium occupat. 147
Carolus Craſſus Imperator Romæ coronatus 19. priuilegia Epiſcopo Cremonæ confirmat. 19
Carolus Gonzaga Piceninum, cum exercitu fugat. 199. a Gallis captiuatus. 316
Carolus Imperator Florentinis priuilegia confirmat. 278. priuilegiũ dominij Mediolani Fran. II. Sfortiæ concedit. 286. 296. Iſabellam Emanuelis Regis Luſitaniæ filiam vxorem ducit. 290. a Gall. Rege ad ſingulare certamen inuitatus. 292. ad comitia Auguſtæ indicta properat. 298. Mutinam, & Regium Duci Ferrariæ ſpectare declarat. 299. contra Turcas cũ exercitu tranſit. 300. Cremonam accedit. 301. 310. 314. cũ exercitu in Africam tẽdit. 302. Romã triumphans ingreditur. 303. arcẽ Gãdaui conſtrui facit. 309. Algeriũ obſidet. 310. Lantgrauium captiuum dimittit. 322. Ferdinandũ Gonzagam de infidelitate crminatũ abſoluit. 332. iura regnorum Philippo filio cedit. 334. Imperium Ferdinando fratri. 335. Zenobium ingreſſus contemplationi diuinæ vacat. 335. 344
Carolus Francorum Rex Italiam ingreditur. 14. Rachiſium Beneuenti Ducem debellat. 15. cum Ildegrun de vxore, & filijs Romam accedit. 15. confirmat quæ p̃ Pipinũ patrẽ Eccleſiæ Romanæ conceſſa fuerãt. 15. Papiam capit, & euerti iubet. 15. Mediolanũ capit, atq; euertit. 15. Modoetiæ Imp. coronatur. 16
Carolus Galliæ Rex Regnum Neapolis occupat. 220. 223
Carolus Malateſta Cremonæ Regulus. 198
Carolus filius Io. Bohæmiæ Regis Imper. electus. 129
Carolus II. Philippi Regis filius naſcitur. 380
Carolus Regonaſcus Cremonẽſis 365
Cartuſienſes Monaci ab Angliæ Rege occidi iuſſi. 302
Carzagum a Douarienſibus direptũ, atq; combuſtum. 145
Caſalenſium bona a Cæſarienſibus direpta. 304
Caſſanum oppidum a Michaele Attendulo captum. 196
Caſſo Turianus Cremonam comburrit. 71. 99
Caſtellinus Papiæ Tyrannus. 111
Caſtianum de Striuerijs euerſum. 71
Caſtonus Turianus Mediolani præſul.

ſul. 104. Bergomum occupat. 245
Caſtrum Bina noua nup conditũ. 66
Caſtrum Sancti Bonifacij dirutũ. 84
Caſtrum conſ dirutum. 95
Caſtrum Sanctæ Crucis crematũ. 78
Caſtrum Fori Licinij Turrianis conceſſum. 100
Caſtrum Franchi a Cremonenſibus erectum. 86
Caſtrũ Leonis a Cremonẽſibus cõſtructum. 64. a Rẽtio expugnatũ. 261
Caſtrum Manfredi a Cremonenſibus conditum. 62
Caſtrum nouum Bucca Abduæ direptum, & euerſum. 69
Caſtrum nouum a Turcis expugnatum, ac direptum. 308
Caſtrum Ponzonorum per Sforziadas direptum. 198
Caſtrum Robecchi conditum. 63
Caſtrutius Ducatu Lucæ, & Piſtorij inſignitus. 119. 120
Cattabriga & Troilus Venetorum Duces. 172
Cazacomes Cremonæ præſul. 95
Cazzinus Torniellus Nouariæ Tyrannus. 127
Ceſariani Penniſulam Rodigij occupãt. 240. Mõtẽ Silicẽ diripiũt. 240 Aluianum proditione occidere ſẽtant. 257. cum Venetis, & Sfortia in arce Cremonæ comitia habent. 282. Ab Andrea Doria Nauali prælio profligati. 293. Papiam ab Annibale Picenardo recipiũt 296
Ceſar Brumanus I. C. Cremonenſis. 384
Ceſar Fulgoſius Genuam fruſtra obſidet. 304. 311
Ceſar Oldericus Germanorum Dux. fol. 254
Ceſar Picenardus Nicolai Plaſii domum demolitur. 411
Cecinna Placentiam obſidet. 7
Carolus Brolia Aſſiſii Tyrãnus. 141
Celana familia vnde oriunda. 193
Cenſus a Cremonenſibus Imperio Romano quotannis ſolutus. 35
Cerpellonus Sfortiæ Dux. 172
Certamen prodigioſum inter paſſeres comiſſum. 408
Cherium captum a Cæſarianis. 305
Chriſtianorum exercitus, in ſubſidiũ Balduini miſſus. 44. 45
Chriſtierna Franciſci II. Sfort. vxor fol. 302. 396
Chriſti fidem Cremonẽſes recipiũt. 6
Chriſtophorus, & alij de Barbobus a Turri Cremonę præcipitati. 151
Chriſtophorus Calabria Cremonenſis. 225. 234
Chriſtophorus Frangipanis Hiſtriæ Regulus. 235. 259
Chriſtophorus Pallauicinus ad præſidiũ Cremonæ itroductus 254. 275
Cinthij Romæ pfecti ædes a romanis euerſe. 33
Ciuitas noua Cremonæ. 55
Cypri inſula a Turcis capta. 364
Claraſcum a Gallis captum. 305
Claudia Gallorum Regis filia Franc. Valeſio deſponſata. 260
Claudius Rangonus captiuus. 294
Clemens V. Pont. electionem Henrici Cæſaris confirmat. 104. VI. Pont. creatus. 129. VII. Pont. creatus. 280. 282. 288. 290. 301.
Clemens Antipapa. 33

Colūbanus Ballettus Cremonēſis 393
Columnenſes in Alex. Pap. conſurgunt. 56 eorum domus iuſſu Pōt. direptæ. 216 cum ſui fautoribus, a Pap. excommunicati. 335
Comaclum direptū, atq; cōbuſtū. 236
Comes de cerra Cremona prætor. 82
Comes Agamonij in oppido Inoi captus, & Bruſellas ductus. 403
Comes Aldrobrandinus Italiæ regulus. 20
Cominus de Suardis Bergomēſis Cremonæ Prætor. 138
Comites Angleriæ comitatu priuatæ. 54
Comitia Cremonæ habita. 47. 152. 265. 290. Papiæ per Fed. Imp. 51 59. in Roncaliarum oppida. 48. Veronæ per Fed. Imp. 86. Vormatiæ, & Ratisbonæ. 309. 320
Conceſſiones ab Alex. III. Pont. Ducibus Venetorum factæ. 61. à Fed. Imp. Cremonenſibus cōceſſio facta, 61. per Fed. Imp. Mediolanenſibus. factæ. 63. ab Henrico Cæſare Brixienſibus. 68. ab Othone Imp. Cremonenſibus. 73
Concordia inter Carolum Cæſarem, & Fran. Regem inita. 296. 318
Conflictus inter coruos, & miluos in aere conſpectus. 290
Confraternitas ſub titulo D. N. Ieſu Chriſti Cremonę erecta. 175. Chriſti ad columnā inchoata. 220. ſub tit. D. Ioan. Bap. Cremonen. erecta 385. ſub tit. D. Pauli primi eremitæ Cremon. erecta. 383
Congregatio Fraticellorum in Italiā deſcendit. 142
Coniuratio contra Carolū Calu. Imp. 19. contra Luchinum Vicec. prodita. 130. aduerſus Iulian. & fratres de Mediceis. 202. aduerſus Leō. X. 269. in Pium IIII. & in lucē prodita. 349. Vlyſippone detecta. 419
Corradinus de Glurmes Germanorū Dux. 286
Conſpiratio Cremonæ detecta. 147
Conſtans Gozadinus Sepri, & Martiſanæ Rector. 50
Conſtans Imperator occiſus. 10
Cōſtans Sfortia Piſauri regulus. 214
Conſtantia Henrici Imp. vxor Cremonam venit. 66. 69
Conſtantinus Imper. baptizatus. 10
Conſtantius Fondulus Cremonæ præſul. 151
Conſulum Cremonæ nomina. 48
Controuerſia inter Cremonenſes, & Placentinos orta. 49. inter eos, & Papienſes de præcedentia. 325. inter eoſdem, & Brixienſes ob flum. Olij aquas. 343. inter Carol. Borrom. Card. & Senatū Mediolani ſol. 356. 375
Conuētiones Gandaui, Antuerp. Bruſellis publicatæ. 387
Conuentus Monialium Vallis viridis Cremonæ quando erectus. 413
Conuentus in Flandria per Carol. Cæſarem habitus. 325
Coriolanus Triultius occiſus. 253
Cornelius Scipio Cremonam traducit exercitum. 3
Corpora Sanctorum Marij, Marthæ, Audifacis, & Abacuch martyrū Cremonam tranſlata. 24
Corpora Sanctorum Petri, & Marcellini

cellini Cremonam tranſlata. 34
Corpus D. Gregorij Martyris Cremonam tranſlatum. 27
Corradinus Sueuiæ Rex in Italiam cum exercitu deſcendit. 95
Corradus Caualcabos. 99
Corradus Frãconiæ Dux Rector Italiæ conſtitutus. 25
Corradus Francorum Dux Cæſar electus. 22
Corradus Imperator priuilegia Epiſcopi Cremonę confirmat. 22
Conradus Sueuus Dux Vormatiæ Imper. electus. 30 31. *Mediolani corona ferrea coronatur.* 41. *priuilegia Vbaldo Cremon. Epiſcopo confirmat.* 111. *Imper. electus. Cæſar inſtitutus.* 89. 90
Corradus Lindus Germanus Italiam cum exercitu diripit. 132
Corradus Mazeus Treuij Rector. 50
Correctio anni ſolaris a Gregorio XIII. approbata. 412
Corrigienſes a Boſio Sfortia profligati. 203
Coſmus Mediceus Dux Florẽtiæ creatus. 304
Coſmus Mediceus Magni Ducis inſignibus inſignitus. 362
Crema obſidetur a Cremonenſibus, et Parmen. 43. *obſidetur* 50. *a Gallis occupatur.* 234 *occupatur a Ventur ino Bẽzono expugnatur ab Hẽrico.* 106. *ea Veneti potiũtur.* 199
Cremonẽſium agri diripiuntur a Cremonenſibus. 47
Cremona condita. 1. 2. *a Gallis ſolo Euerſa.* 2. *Romanorum colonia facta* 3. *ab Amilcare obſeſſa.* 3. *ab Heluetijs diruta, & inſtaurata.* 4. *vnde Cremona nominata.* 5. *ab Ant. capta. ĩcẽſa, iſtaurata.* 10. *Theudelina permittẽte inſtaurata.* 14. *demolita.* 25. *a Mediol. & Brixienſibus. capta.* 39. *obſeſſa.* 42. 95. 203. *ab Henrico VII. capta, ac direpta.* 106. *ſub poteſt. Regis Neap. tranſit.* 111. *a Mant. & Veronẽſ. obſeſſa.* 112. 113. *a Galeat. Vicec. capta, & direpta.* 114. *a Carmagnola obſeſſa.* 164. *a Philippẽ. obſidione liberata.* 196. *Venetis dimiſſa.* 225. *ſub Maximiani Sfortiæ dominium trãſit.* 248. *ſub Gall. poteſt. redact.* 262. *a Cæſarian. obſeſſa.* 278. *a Venetis, et Pontificijs capta.* 259. *deſcribitur.* 422. 424
Cremonenſes in auxiliũ Roman. contra pœnos. 3. *cum Placentinis legatos Romam mittunt.* 3. 4. *Odoacri Rhutano ſubditi fiunt.* 12. *Theodorico ſubijciuntur.* 12. *ſe in libert. vendicant.* 33. *Brixiam obſident.* 39. *cũ Papien. ſuburbia Dertone comburrunt.* 39. *a Mediol. & Brixien. prælio ſuperati.* 39. *Aquã Nigram occupant* 41. *cum Parmenſibus Cremam obſident.* 43. *a Mediolan. prælio ſuperati.* 44. *Mediolanenſium currum capiunt.* 45. *Modætiam occupant.* 45. *a Parmenſibus ſuperati.* 45. *Cremẽſium agros diripiunt.* 47. *Cremam obſident.* 50. *partes Potificis aſſumũt.* 55. *alij contra Fed Imp fœdus percutiunt.* 56. *cum vicinis ſocietatẽ confirmant.* 58. *contra Saracenos tranſeunt.* 64. *a Brixienſibus profligari*

ſligati currũ amittũt.66.in Bergo menſium Auxilium prodeunt.66. agrum Mediolanenſium diripiunt 68.a Mediolan.profligati.68.condemnati dimittere duas partes Luzariæ,& Guardaſtalli. 68. Mantuani cum Veronenſibus congrediuntur.20.ius padi acquirũt. 71. Pontifuicum recuperant. 71. cum Veronen.ſocietatem iniunt. 72.in auxiliũ Azoni Eſtenſis prodeunt. 74 parti Fed. adhærent.74. rebelles Imperij declarantur.74. Vincẽtię dominantur. 75. in aux. Fed. Imp.tendunt.28.85.currum amittunt.85.caſtrũ Roncaroli obtinẽt. 86.Laudam capiunt.90.ab Eccleſiaſtico interdicto ſoluti.95. cum Mediol.et alijs pacem ineunt.100. omnibus Regalibus exuti.106.aduerſus corrigienſes litem mouent. 130.ob proditionis ſuſpectum decapitati. 146. Sfortiæ ſubſidium. 8000. aureorum deſtinãt.194.ob ſuſpit. a Venetis relegati. 219. ob perditionem capti. 272. ſacris interdicti.274.literis, dignitatibus, ac bonis moribus.celeberrimi.427 428.agri eorum a Lotario Imper. direpti. 43. 132. eorum conſules exauthorati. 59

Criſomanus Burgus Cremonenſis cõſul. 73

D

Daniel Filidonius Cræmonę prętor. 333

Daniel Gaietanus Cremonenſis fol. 295

Darius Sfortiæ gener ad Vicecom. deficit. 192

Dæmonum legio in capite Idoli demoliti. 17

Dertona capta;ac ſolo æquata.47.57 fol. 226

Deſiderius Rex multas Eccleſiæ ciuitates occupat.14.captiuus in Galliam ductus. 15

Diamberius Cremonæ præſul. 22

Didacus Hiſpanus filiam ſuã Ariadeno Pyratæ deſponſat. 318

Diſcordia Cræmonẽ.& Brixienſium. 94.inter Crem.& Mediol. 91

Diſciplinorum Religio in Italia incipit. 92

Diuiſio Dominij inter Io.Galeat. & Barnab. 137.regnorum inter Lothar.Imp.& fratres. 18

Diui Gulielmi ædes Beato Rolando per Cræmonenſes aſſignatæ. 81

D. Albertus Bergomenſis Cremonæ moritur. 98

D.Apollinaris martyrio coronatur 6

D.Barnabas Cremonam accedit, & prędicat. 6

D.Dominicus,& D.Franc. vna cum D.Clara Cremonam veniunt. 78

D.Homobonus Cremonẽſis moritur. fol. 68.69

Domeneghinus Vida Cremonæ conſul. 93.

Dominicus Triuiſanus Cremonæ prętor. 225

Domitius Sanctæ Agathæ Cremonæ præpoſitus. 39

Domus diuitis auari in Angliæ igne cæleſti conſumpta. 402

Domus Hoſpitales, quæ Cremonæ, & in diocæſi erant. 202
Don Antonius a Philippo Rege rebellis declaratus profligatur. 405 fol. 406. 416
Donatus de comite Placentinos ſuperat. 207
Doninus de Garimbertis Cremonæ Prætor. 147
Doſulũ a Mantuanis combuſtũ. 111
Douaria familia a Cremoneſibus expulſa. 55
Douariæ multa Brixien. oppida diripiunt. 95. Soncinum, ac Romanenghum occupant. 99
Dragutus Claſſis Turcarũ præfectus littora Apuliæ deprædatur. 350
Duo armati inuicem certantes in aere conſpecti. 412
Duo propugnacula ad munitionẽ arcis Cremonæ conſtructa. 273
Duo ſoles in cœlo uiſi. 257
Dura a Cæſarianis expugnata, atq; combuſta. 314
Dux Ferrariæ a Sum. Pont. Anathemat. 215. 235. 238. 242. 274. Corrigium, Nebulariam, & Rolum occupat. 255
Dux Sofferti Regis Angliæ iuſſu decapitatus. 317

E

Ecclesia D. Abondij Theatinis Regularibus conceſſa. 399. D. Agathę Cremonę Canonicis Regularibus conceſſa. 36. inſtaurata. 230. Apoſtolorum in ſuburbijs erecta. 88. 354. D. Bartolomęi Carmelitanis conceſſa 101. cathedralis erecta 39. ampliata. 100. D. Hilarij. erecta. 215. D. Iacobi Presbiteris D. Pauli Decollati conceſſa. 356. D. Laurentij Monachi Montis Oliueti. 321. D. Petri Apoſtoli erecta. 390
Eccleſia cathedralis Florentię a Sum. Pont. conſecrata. 174
Ecclypſis Solis, & terremotus. 199
Edelburgum in Scotia ab Anglis direptum. 319
Edes excuriatorum in Hiſpania fulmine percuſſa. 388
Edictum ab Henrico III. Gall. Rege publicatum. 377
Edictum publicum contra Don Antonium Prolatum. 406
Edictum in Regno Luſitaniæ publicatum. 417
Effoſſiones circa Cremonam pro ea munienda facta. 337
Egetruda Lotharij Imperator. vxor. fol. 43
Egidiolus de Allegris Cremonenſis Placentiæ Prætor. 111
Egidiolus de Bonſerijs Cremonæ Epiſcopus. 103. 113
Egidiolus Cauitellus. I. C. celeberrimus. 155
Egidiolus de Donna Agnete Parmẽſis Cremonæ Prætor. 81
Egidius de Mandalbertis. 113
Egidius ſupremus Moderator Fratrum Eremitarum D. Auguſtini. fol. 263
Eleonora Alphonſi Aragon. filia Herculi Ferrar. Duci nubit. fol. 206

Eleono-

Eleonora Fran. Regi deſponſata in Galliam tranſit. 298
Eleonora Lud Franc. Regis vxor. 44
Elitrouius German. Dux Italiam irrumpit. 2
Emanuel orientalis Imper. chriſtian. inimicus. 44
Emanuel Philibertus Sabaud. Dux. fol. 406
Entius Fed. Imp. filius Sardiniæ Rex fol. 85.87.89
Epiſcopus Papiæ pallii, & crucis dignitate priuatur. 60
Epiſcopus Tridentinus Ripam obſidet. 232
Epydemia in tota Italia ſæuit. fol. 111.213
Equites 28. Antuerpiæ decapitati. fol. 357
Equites per Franciſcum Sfondratum Card. & Epiſco. Crem. creati. 324
Eraſmus Gattamelata nuncupatus moritur. 191
Eſtenſes a Virgilio Lando profligati fol. 129
Euſebius Cremonenſis D. Hieronimi diſcipulus. 11
Euſebius Cremonæ Epiſcopus. 15
Euſtaſius Cremonæ Epiſcopus. 12

F

Fabius Ala Signifer Cremonenſis. 417
Fabius Gallaratus eques Cremonenſis. 418
Fabius Veſpaſius Imper. electus 9
Fabricius Maramaldus Cæſarianus Dux. 289
Facinus Canis Soncinum occupat. fol. 150
Fames & peſtis in Italia ſæuit. 130
Familiæ Cremonenſium vnde prouenerint. 426
Familia Foliatorum Cremonę vnde prouenerit. 426
Fauentię monſtra duo in lucem prodita. 396
Februę deę templum Cremonę. 1
Federicus Aenobarbus Cęſar Aquiſgrani coronatus. 45
Federicus Aluę Dux Hiſpanorum Rector. 251
Federicus Archidiaconus Cremonenſis. 107
Federicus Cæſar in Italiam exercitu deſcendit. 202.219
Federicus Ceſius Card. Cremonę Epiſcopus. 325
Federicus Douaria Cremonēſis equeſtrium Pręfectus. 309
Federicus Gonzaga ſupremus Dux contra Venetos electus. 215
Feder. Imperat. ius cudendæ monetæ Cremonenſibus conceſſit. 46. 48. 49.50.52.64. Cremonæ vallo diruì iubet. 56. 58. 59. ab omni excommunicatione abſolutus. 60 Henricum primogenitum Cæſarē declarat 62. Senenſes, & Florentinos dominio priuat. 64 priuilegia Cremonenſibus confirmat. 75.79. cum Violāte vxore Cremonā accedit. 80. Elephantem, Camelum, & Dromedarium Cremonam cōduci facit. 83
Federicus Imperator pacem a Sum. Pont. petitam reicit. 84 caſtrū Imperiale ad portā Cremonæ erigit. 84 excōmunicatus. 85.87.88.89.

in Italiam cum exercitu deſcēdit. 202. 219. Federicus II. Henrico patri in Imp.ſuccedit.68. Federicus Pulcher Imp.electus.112.186

Federicus Ponzonus Cremonēſis Mediolani Prætor. 102

Federicus Saxoniæ Dux Imp. Rom. rebellis declaratus. 320.322

Federicus Sueuus Imper. electus. fol. 112.186

Federicus Vrſinus ſupremus Dux cō tra Florentinos conſtitutus. 212

Fœdus in vrbe Cameracenſe aduerſus Venetos percuſſum. 232

Fœdus inter Cremonenſes, Papienſes, & Dertonenſes percuſſum. 65

Fœdus inter Cremonenſes, & alios cō tra Mathæum Vicecomitem percuſſum. 102. inter Cremonenſes, & populos Adiacentes. 58

Fœdus in Eccleſia Cathedrali Cremonæ firmatum. 274

Fœdus a Franciſco Gallorum Rege cum Cæſare percuſſum. 260.263 268.

Fœdus inter Mediolanenſes, & Venetos percuſſum. 200

Fœdus per Sum.Pont. Hiſp. Regem, & alios contra Gallorum Regem percuſſum. 243. 254. 271. inter Sum.Pont. & Carolum Cæſarem. fol. 296

Fœlix Antipapa creatus, & Baſileæ coronatus. 178

Fœlix Cremonæ Epiſcopus. 15

Ferdinandus Archidux Auſtriæ copias Germanorum in auxilium Caroli Cæſaris tranſmittit. 290

Ferdinandus Auſtriacus Francfordia Imp.coronatus. 341

Ferdinandus Cæſaris filius in Hiſpania naſcitur. 298

Ferdinandus Caſtriottus a Franciſco Gallorum Rege occiſus. 284

Ferdinandus Daualus in prælio Papiæ vulneratus. 285.287

Ferdinandus Gonzaga Germanorum Dux. 293. 303. 307. 317. 326.

Ferdinādus Horticius Cremonę Prętor. 357

Ferdinandus Imper. cum Turcarum Imp.inducias facit. 348

Ferdinandus Romanorum Rex creatus. 299

Ferdinādus Salerni Princeps ad Gallos deficit. 328

Filibertus Sabaudiæ Dux captiuus. fol. 210

Finale oppidum ab Hiſpanienſibus captum. 269

Fines inter Cremonenſes, & Parmenſes diſtincti. 80. inter Cremonenſes, & Cremenſes conſtituti. 38. Epiſcopatus Cremonæ, & Placentiæ diſtincti. 64

Fines inter vtrunque Imper.in Italia poſiti. 17

Flaminghi, Brabantini, & alij Chriſtianorum templa diripiunt. 354. Chriſtianam fidem recipiunt. fol. 19

Flamma ſuper arce Mediolani conſpecta. 222

Flamma ingens in cælo conſpectā. fol. 131

Flandrenſes tumultuarij Bruſellas, et alia loca occupant. 370

Flandrenſis belli initium, & cauſa. fol. 352
Florebaldus, & Anſelmus Cremonæ Conſules. 42
Florentia condita, deſolata, & reſtaurata. 17
Florentiæ Epiſcopatus in Archiepiſcopatum erigitur. 155
Florentini ſub Gallorum Regis protectionem recepti. 225. *ſæpius interdicti.* 212. *in libertatem ſe ſe vẽdicant. Mediceos in dominos recipere compelluntur.* 249. *ab obſidione liberati.* 299. *Sfortiam Ducem ad ſui ſtipendium conducunt.* 142. *eorum agri a Vicecomite direpti.* 139. *& exercitus per Vicecomitem profligatus.* 158. 163
Fluminis ciuitas in Auſtria ſolo æquata. 240
Foroliuienſes, & Bononienſes Vicecomiti adhærent. 177
Foriliuium in Eccleſiæ poteſtatem redactum. 174
Forma regiminis ciuitatis Cremonæ. fol. 429. 430 431
Fortebracius Dux profligatus, & occiſus. 173
Fortunius Affaytatus Cremonenſis. fol. 334
Forum Iulij a Cæſarianis direptum. fol. 240
Frãciſcus Borbonius in Italiam cum exercitu deſcendit. 292. 316
Franciſcus Cararienſis captiuus Modoetiæ moritur. 134
Franciſcus Caſtillioneus Cremonæ Epiſcopus. 139. 143
Franciſcus Caſtracanis Lucæ Vicarius Imperialis. 122
Frãciſcus Caualcabos Cremonæ Dux fol. 94
Franciſcus Cipellus ex oppido Buxeti. 223
Franciſcus Concorreggius Cremonenſis. 295
Franciſcus Craſſus Cremonæ Prætor fol. 303. 316
Franciſcus Gallorum Rex ſupremus Dux in expeditione contra Turcas electus. 270. *Franc. III. Gallorum Rex patri in Regnum ſuccedit.* 344. *Franc. Gallorum Rex bellum Carolo Cæſari in Flandria mouet.* 274. *Franc. Gall. Rex cum exercitu in Italiam deſcẽdit.* 282. 307. *& apud Papiam profligatus, ac captus.* 284. 286. 287. *Franc. Gall. Rex cum Turcarum Imp. cõtra Carolum Cæſarem fœdus percutit.* 311. *apud Rhemos coronatur.* 260. *Mediolanum ingreditur.* 262
Franciſcus Eſtenſis equeſtrium Dux. fol. 317
Franciſcus Gambara ob proditionem decapitatus. 240
Franciſcus Gonzaga Bozulum, & Sablonetam occupat. 149. 157. 166. 167. *a Vicecomite profligatus.* 141
Franciſcus Tolentinas Sum. Pont. legatus. 216
Franciſcus Landrianus Albam contra Gallos tuetur. 312
Franciſcus Locatellus Cremonenſis. fol. 345
Franciſcusmaria de Rupere Pont. Dux

Dux Supremus. 235
a Sum. Pont. excommunicatus. fol. 263. 269. 277
Franciſcus Pallauicinus cõſultor Ducalis. 214
Franciſcus Perſicus comes, & I. C. Cremonenſis. 305. Placentiæ Prętor. 252
Franciſcus Petrarcha Romæ vates coronatur. 128
Franciſcus Petreus Niger Cremonẽſis. 297. 348
Franciſcus Piceninus, & Scamora captiui. 172
Franciſcus Regacius Cremonẽſis Bergomi Epiſcopus. 152
Franciſtus Riccius, & Iacobus Caponus ob proditionem occiſi. 172
Franciſcus Rimonus Cremonæ Prætor. 369
Franciſcus Salaſſorum Marchio occiſus. 305
Franciſcus Sarmoneta Hiſpanorum Dux. 307
Franciſcus Sfondratus Card. & Cremon. Epiſcopus. 324 421
Franciſcus Sfortia de Foiano Cremonæ Prætor. 278
Frãciſcus Sfortia Venetorum ſupremus Dux conſtitutus. 181. 209
Franciſcus Sfortia Secundus Mediolani Dux. 228. 286. 303
Franciſcus Suardus Bergomum occupat. 144
Franciſcus Turrizanus Brixiæ Prætor. 95. 102
Franciſcus Valeſius Galliæ Rex moritur. 323
Frater Antonius Aquilanus annorum 11. Crem. concionatur. 268
Fratres Dominicani Cremonam habitatum ſe recipiunt. 100
Fratres Heremitani Cremonam habitatum veniunt. 127
Fratres ordinis minorum intra Cremonam ſe recipiunt. 101
Frater Thomas Sclaus Cremonæ concionatur. 268
Friſcus de Baldis Cremonæ Prætor. fol. 98
Fulgoſii extorres Genuam occupare tentant. 230
Fundamenta arcis Algmenæ Cremonæ excauando reperta. 269
Fũdi comitatus eccleſiæ Romanæ dimiſſus. 79
Furius Bibaculus poæta Cremonenſis. 6

G

Gabriel Cerpellonus Bizantium captiuus ducitur. 338
Gabriel Faernus Cremonenſis. 346
Gabriel Vicecomes Genuæ decapitatus. 148
Gabrinus Fondulus Mediolani decapitatus. 160
Gadium altum in agro Mantuano captum. 205
Gadium caſtrum agri Cremonenſis conſtructum. 145
Galeatius Biragus Valentia a Caſarianis expulſus. 278
Galeatius Brugora Cremonę Prętor. fol. 412
Galeatius maria Sfortia patri ſuccedit. 209. 210. 211

Galeatius Pallauicinus cremonã Gallis tradit. 234
Galeatius Roccha Cremonenſis. fol. 297
Galeatius Sfortia Cremonæ Rector. fol. 254
Galeatius Vicecomes Cremonã ſubigit. 114
Galeatius Vicecomes Dux Mediolani creatus. 117.118
Galeatius Vicecomes Mediolano expulſus. 102
Galeatius Vicecomes Nobilem Belgham ſingulari certamine ſuperat. 130.137
Galeatius Vicecomes Placentiæ Prætor. 110.115
Galeottus de Rupere Card. Crem. Epiſcopus. 229
Gallera Granatinorum vrbs expugnata. 363
Galli Alexandriam diripiunt. 224
Galli Antoenni caſtrum capiunt. fol. 416
Galli Burgundiam diripiunt. 331
Galli a Cæſarianis profligati. 272. 294 *a Cæſarianis ad Brinoniam profligati.* 304. *in arce Cremonæ obſeſſi.* 252
Galli Dertonam, & Viglebanum occupant. 266.267
Galli Fontem Rabidum capiunt. fol. 278
Galli Genuam in ſuam poteſtatem redigunt. 230
Galli Io. Franc. Picum Mirandula expellunt. 265. *Ioan. Iacobo Triultio Duce in Italiam, cum exercitu deſcendunt.* 260. *dimiſſo Mediolani dominio in Galliam reuertuntur.* 245. *apud Mõtium Annoniæ ciuitatem profligati.* 370. *apud ſanctum Quintinum profligati.* 340. 342. *a Romani deficiunt.* 3
Gallorum Rex in comitijs Spirenſibus Romanis Imp. rebellis declaratus. 317. *Suitenſes in partes ſuas habere tentat.* 260. *exercitus per Vicecomites profligatus.* 139. *claſſis procellis diſſipata.* 257
Galuagnus Lantius Vicarius Imperialis. 86
Galuagnus Mediolanenſium Dux. fol. 46.57
Gandionus de Douaria Placẽtiæ Rector. 93
Garde oppidum a Fed. Imp. captũ. 49
Gardum oppidum captum, ac direptum. 189
Garſias Meritius captiuus Venetias miſſus. 258
Gaſpar Maynus Sfortiæ Dux. 283
Gauardum, Capriana, & Monsrotũdus diripiuntur. 70
Gazzolum oppidum agri Cremonenſis prædæ expoſitum. 139
Gelaſius II. Papa. 41
Gentia cæca a natiuitate mirabiliter illuminata. 423
Gentilis Leoniſana Brixiæ moritur. fol. 204
Genua Hiſpanis ſubacta. 254.278. 291. *obſeſſa.* 135. 156
Genuæ peſtis ſæuit. 400
Genuenſes Gallorum Regi ſe dedunt. 225. 253. *Henrico Regi Gallorum adhærent.* 328. *mille marchis auri mulctantur.* 49

pede

pede, & oculo priuati 87. Sfortiæ ſe ſubyciunt. 208. 212. a Viceco-mite deficiunt eorum claſſis a Venetis profligata. 165
georgius Alteſaſſus Gallos inuadit, ac fundit. 253
georgius de Auſtria Lugduni carceratus. 311
georgius Benzonus. 157
georgius Carellus ſenarũ rector. 144
georgius Cornelius Venetorum legatus. 231
georgius Cremonæ Epiſcopus. 137
georgius Frundsbergus germanorũ Dux. 290
georgius Fondulus Cremonēſis Phyſicus, & Aſtrologus. 320
georgius Gadius Cremonenſis. 297
georgius Ordelaphus Forilıuÿ Tyranus. 157
gerardinus de Buxeto Cremonæ Prætor. 97
gerardinus Spinola Lucam emit. 124
gerardus Appianus piſarum Regulus. 141
gerardus de Arcellis Cremonæ Prætor. 99.
gerardus Baiardus Cremonæ Prætor. 99
gerardus de Camiſana Cremonę Prętor. 64
gerardus Carpanetus primus Cremonæ Prætor. 59. 62
gerardus de Cornazano Cremonæ Prætor. 79
gerardus de Corrigio Parmam ui occupat. 88
gerardus Douaria conſul occiditur fol. 62
gerardus de Maggijs Cremonæ epiſcopus. 103
gerardus Mediolanenſis conſul exautoratus. 46
gerardus Sabloneta CremonenſisPhiloſophus. 205
gerardus Tertius Cremonæ Prætor fol. 80
germani ab Aluiano prælio fuſi. 231
germani ad præſidium gollettæ miſſi fol. 353
germani ad Viccecomitem deficiunt fol. 117
geroldus Martyr iuxta Cremonam occiſus. 86
gebellinæ, & guelphæ factiones in Italia vigent. 86
gibellini Brixiam occupant. 103. *caſtroleone expulſi.* 110
Cremonam dolo occupant. 113. *Cremona expulſi* 94. *guelphos Cremona expellunt.* 114. *Turrianos ſuperãt, accapiunt.* 114
gibertus Camiſani comes. 63
gibertus de Corrigio Italiæ Rector. fol. 32. 103. 113
gibertus de Fois Cremonæ moritur fol. 38
gibertus Colianus Rhegium occupat. 125
gibertus de Foro Cremonæ Prætor fol. 113
gibertus gattus Viterbi Tyranus fol. 119
giſalbæ oppidum demolitum. 68
giſella Berengarÿ filia. 21. 31
glirium numerus ingens in agro Brixienſe, & Mantuano. 213
globus igneus in aere conſpectus. 104

gneus

Gneus Maggius Cremonenſis. 5
Goletæ propugnaculum a Cæſarianis expugnatum. 32. *a Turcis captū, ac demolitum.* 378
Gorinonus Romanus in Sanctorum numerum relatus. 279
Gottifredus Mediolani præſul. 27
Gottifredus Rex Hieruſalem 37. 38
Gottifredus Turrianus in Lambro fluuio obrutus. 99
Graſiniana Duci Ferrariæ reſtituta. fol. 252
Grande inſtar ouorum Gallinaceorum Cremonæ cadit. 260
Grande ſanguine mixta in agro Bononienſe. 306. *ſigno ſaſu impreſſa fol.* 82
Graue damnum ex terremotu illatum Italiæ. 130
Grauedonus de Louiſonis Regienſis Cremonæ Prætor. 98
Gregorius Oldoinus Poæta Cremonenſis. 308
Gregorius Pont. Fed. Imp. in ſuam gratiam recipit 81. *huius nomini V. Pont. ex urbe in Germania tranſit.* 28. *VII. Romæ captiuus.* 33. *Eccleſiam D. Agathæ Cremonæ ſub ſui protectionē recipit.* 34. *X. Pap. creatus* 81. *Ioannē Regē Hieruſalem Rectorem conſtituit in exarcatu* 81. *XIII. Pap. creatus fol.* 370. 397
Grimoaldus Longobardorum Dux 16
Griſogonus Cremonæ Epiſcopus. 18
Gualdrada Berengarij filia. 22
Gualterius de la Roccha Gallus Cremonæ Prætor. 95
Guarnerius Ancona Marchio. 50
Guarnerius Aſpurgenſis Vicarius ſupremus. 108
Guazo Abbas D. Laurentij Cremonæ fol. 28
Guelphi Boſium Douariam occidunt fol. 95
Guelphi capti, & carcerati mille ducenti. 106
Guelphi Cremonam proditione capiunt. 114
Guelphi per Gibellinos Roma expulſi fol. 109
Guelphi Placentiam occupant. 110
Guelphorum domus Cremonæ euerſæ atq; combuſtæ. 106
Guerrerius Cellanus Cremonenſis, Dux. 252. 256
Guido Antipapa 58
Guido Antonius Fauentiæ Regulus fol. 163
Guido Antonius Feltrenſis Vrbini Regulus. 173
Guido Antonius Vrbini Regulus fol. 163
Guido corrigienſis Parmam occupat. fol. 129
Guido de Crema Cremonenſis Card. fol. 56
Guido Cribellus Leuci Feudetarius fol. 105
Guido Malateſta comes in Flaminia fol. 27
Guido Mataronus Cremonæ prætor fol. 263
guido Mutinæ præſul. 24
guido Piſanum Marchio. 23
guido Rhegienſis Cremonæ Prætor fol. 73
guido Rongonus captiuus. 243

guido Spoleti Dux. 19.20. 23
guido Turrianus Aquileiæ Patriarcha. 98.99. 102. 108. 111
guido Tyri Rex. 65
guido Vgonis Italiæ Regis filius. 22
guido Vicecomes Cremonæ Prætor fol. 156
gulielmus de Archidiaconis Mediolanenſium ſupremus Dux. 100
gulielmus Bonſierius gallus. 279
fol. 283
gulielmus Bruſatus Mediolani ſupremus Dux. 102
gulielmus Budeus, & Ant. Mar. Pallauic. ad Sum. Pontificē legati. fol. 260
gulielmus Caualcabos Cremonam occupat. 106. 108. 110
gulielmus Centenaria Cremonenſis Placentiæ Epiſcopus. 140
gulielmus Cliuenſium Dux Imperij rebellus declaratus. 310
gulielmus Cremonenſis, Nouariæ Epiſcopus. 129
gulielmus Douaria Cremonenſis, Veronæ Prætor. 83
gulielmus de Foliano Regienſis Cremonæ Prætor. 82
gulielmus Franciſbergius a gallis captus. 315
gulielmus de Iſabaldo Cremonę Prętor. 83
gulielmus Langei Regulus in gallia Ciſalpina pro rex. 312
gulielmus de Longis Parmenſis Cremonæ Prætor. 96
gulielmus Maſtalia Cremonæ Prætor. 73
gulielmus Montiſferrati Marchio Vicarius Imperialis in Italia. 46
guglielmus Olandiæ comes Imperator electus. 87
guſacum oppidū captum, atq; euerſum. 185

H

Heluetij a Lucio Cecinna profligati. 4
Henricus Angliæ Rex cum gallis fœdus percutit. 286. 302
Henricus Bauariæ Dux Imper. electus. 29
Henricus Bauariæ Dux nouos motus in germania ſuſcitat. 46
Henricus Arduinum Italiæ Regē prælio ſuperat. 30. Aquiſgranę coronatur. 44. Gibertum electum Imp. occidit 38. Cremonenſes in ſui gratiam recipit. 63. 64. 65. Mantuā, & Ferrariam occupat. 36. Pontremulum capit, ac diripit. 39. 40
Henricus III. Imper. Mediolani coronatur. 32. III. Imperator eligitur. 32. 34
Henricus Imp. Cremonenſibus priuilegia cudendæ monetæ confirmat. fol. 65. 66. 67. 68
Henricus Imper. iura in aquis fluminis padi Cremonenſibus concedit 41. Eccleſiam Cathedralem Cremonæ ſub ſui protectionem ſuſcipit. 40 Vngaros Italiam deuaſtantes repellit. 25
Henricus VII. in Cæſarē electus. 104 *guidoni Turrione concedit.* 105. *Cremam mœnijs exuit.* 106. *Cremonenſes in ſui gratiam recipit. fol.* 107. 109. 110. 111
Henricus Card. & Luſitaniæ Rex mo-

moritur. 404
Henricus Confalonerius Cremonæ Prætor. 96
Henricus Conrandi filius Imper. deſignatus. 30
Henricus Delphinus parpignanum obſidet. 312
Henricus Federici Imp. filius in arce Sancti Fælicis carceratus. 84
Henricus Flandrenſis Iſlandæ comes fol. 115
Henricus Gallorum Rex cum Germ. Principibus contra Carolum V. Imp. fædus percuſit. 394. 410 fol. 413
Henricus Quarnerius Cremonæ Prætor. 83
Henricus Henrici Imp. filius Mediolani corona Cerrea inſignitus. 62
Henricus Naſamonius Cæſarianorũ Dux. 303. 305
Henricus Othonis filius conrado ſuccedit in Imperium. 22
Henricus Pruincenſis Dux in Italiã cum exercitu deſcendit. 292
Henricus Roduphi filius cũ Antipapa Romam ingreſſus vrbem Leoninam occupat. 35. 36
Henricus de Riſco Vicarius Imperialis Mediolani. 53
Henricus de Riuello Cremonæ Prætor. 79
Henricus Siciliæ Rex. 89
Henricus de Suſpiro Cremonæ Prætor. 78
Henricus Turrianus Cremonæ Prætor. 95
Henricus de Vegnola Cremonæ Prætor. 96
Hercules Dux Alenconij cum Angliæ Regina, & alijs contra Hiſpaniarũ Reggẽ fædus percut. 394 fol. 410. 413
Heremita Sum. Pont. iuſſu captus, et occiſus. 142
Herera a Carolo V. Imper. ad Sum. Pont. legatus. 287
Hæreſes in Gallia Subalbina ſucitatæ fol. 344
Hæretici ab Auſtria, & alijs regionibus expulſi. 413
Hæretici in Italia carcerati, ac diuerſis pænis affecti. 355
Heripertus Mediolani præſul Cremonenſes ſuperat. 30 31
Hernandus Gonzales Sueſſa Dux Centale oppidum expugnat. 344
Hieronimus Adurnus Genuam occupare tentat. 273
Hieronimus Donatus Cremonæ Prætor. 228
Hieronimus Fliſcus decapitatus. 422
Hieronimus Fondulus Cremonenſis fol. 299
Hieronimus Mendoza Hiſpanus occiſus. 304
Hieronimus Montius Cremonæ Prætor. 346
Hieronimus Moronus in arce Papiæ detentus. 286
Hieronimus Mutianus Cremonenſis fol. 214
Hieronimus Oldoinus Cremonenſis Dux. 261
Hieronimus Oxius Dux Cremonenſis fol. 415. 416
Hieronimus Pinzonus Cremonenſis fol. 332

Hieronymus Politius Cremonenſis Trebularum Epiſcopus. 393
Hieronymus & fratres de Pompeis Nobiles Veronenſes. 236
Hieronymus Regazola Cremonenſes fol. 349
Hieronymus Siccus Cremonæ Rector fol. 137
Hieronymus Stāga Cremonēſis. 221
Hieronymus Triuiſanus Cremonæ Epiſcopus. 229
Hieronymus Triultius ī oppido Merlij occiſus. 285
Hieronymus Vicecomes Cremonæ Prætor. 223
Hieronymus Vida Cremonenſis Albæ Epiſcopus. 354.421
Hirene Imperatrix in Inſulam Lesbi relegata. 7
Hiſpani arcem Antuerpiæ Duci Ariſcotti dimittunt. 387. *Brixellum occupant.* 316. *Cantabriam irrumpunt.* 246
Homobonus Cremonæ Epiſcopus. fol. 77.86
Homobonus Lizarius heremita Cremonenſis. 295
Homobonus Moriſius Cremonæ moritur. 69
Homobonus Offredus Phyſicus Cremonenſis. 328
Honofrius Anguſola captiuus Mediolanum ducitur. 207
Honorius Antipapa creatus. 41
Honorius ij. Pont. prohibet alueum padi a Cremonenſibus diuerti. 79. *fol.* 80.81
Honoratus Gaetanus ad auxiliū Regni Neapolitani deſtinatus. 283
Horatius Franciſcus occiſus. 329
Horologium Cremonæ fulgure percuſſum. 301
Horrendus, & miſerabilis caſus in agro Cremnnenſi. 292
Hoſcaſalis de Hoſcaſalibus Dux Cremonenſis. 313
Hoſpitalia in ciuitate Cremonæ degentia. 424
Hoſpitale mendicantium Cremonæ erectum. 361
Hoſpitale Sanctæ Mariæ de Valle uiridi Cremonæ erectum. 93
Humiliati a Carolo Borromeo Card. reformati. 356
Humiliatorum ordo erigitur. 43
Humiliatorū ordo extinguitur. 364
Hunni Italiam irrumpunt. 13
Hyporegia ab Angiano Regulo expugnata. 315.332

I

Iacobus Antonius della Turre Cremonæ Prætor. 210
Iacobus Arcellanus Placentiæ Tyrannus. 149
Iacobus de Anguſtis Cremonenſis Dux. 313
Iacobus Burgus Conſul Cremonæ. fol. 81.82
Iacobus Caſtilioneus Cremonæ Prætor. 209
Iacobus Caualcabos Cremonæ Protector. 112.114
Iacobus de Couo Præfectus arcis Soncini. 151
Iacobus Cremonenſis Anachorita. fol. 223
Iacobus Cruceius decapitatus. 228

Iacobus Paueſius Cremonenſis. 192
Iacobus Piceninus in fratris locum ſubrogatus. 201.204
Iacobus Scottorum Rex occiſus. 255
Iacomatius, & Mazeus de Guarna ex Salerno. 193.196
Ignis in Anglia ab Ethere prolapſus fol. 402
Ignis prodigiores Cremonæ accenſus. fol. 289
Ignitus globus in aere conſpectus. fol. 145
Ilarius de gentilibus Cremonæ Prætor. 220
Imago B.M.Virg.mirabiliter Cremonæ ſeruata. 233
Immunitas conſulibus Cremonæ conceſſa. 49
Imola Vicecomitis ſubactæ. 116
Impium facinus ab Heretico in Olandia comiſſum. 396
Imperij electores ſeptem conſtituti. fol. 28
Induciæ biennales inter Sum.Pont. & Vicecom. factæ. 137. *inter Angliæ, & Galliæ Reges, & Cæſarem induciæ factæ.* 255. *inter Sum. Pont. & Philip. Regē factæ.* 336. *inter Sfortiam, & Piceninum factæ.* 169. *inter Venetos, & Vicecom.* 190. *inter Venetos, & Vicecomites, & alios.* 141
Indulgentia Sancti Iubilei per Sum. Pontif. Cremonæ conceſſa. 81
Infans biceps in pago Ariſtoderami natus. 377. *bicorporeus in agro Veronenſe natus cum cap. bouino Cremonæ natus.* 373. *monſtruoſus Venetijs natus.* 401
Infantulus mirandæ ſtaturæ in Piceno natus. 206. *ſine capite in Anglia natus.* 402
Innocentius II. Pap. in Galliā tranſit. IIII. Feder. Imp. excōmunicat. V. Auinioni moritur. 134. *VII. Pap. creatus.* 148. *VIII. Pap. creatus.* 216
Innumerabiles Dæmonum formæ in aere conſpectæ. 417
Inſidiæ in Io. Auſtriacum a Belgis paratæ. 387
Inſignæ ſchacchorum Cataneis Locarni conceſſum. 54
Inſignia per Rubertum Cæſarē Sfortię conceſſa. 143
Inſula Douarienſium Franciſco Gōzagæ ſubacta. 146
Inſula Fulcheria a Turrianis capta, atque direpta. 97
Inſula Negroponti a Turcis capta, atque direpta. 209
Inſula Scalenſis expugnata. 236
Inueſtitura Regni Neapolis in Regē Hiſpan. facta. 238
Ioanna Andegauenſis corona vtriuſque Siciliæ inſignita. 155.170
Ioanna Blanca Galeatio Seuerinati deſponſata. 218
Ioanna Caroli V. Imp. mater ab Hiſpanis captiuata. 272
Ioanna de Viſellis, & Beatrix Virgines Cremonenſes. 131
Ioannes Amatus Vidiceti dominus veneno tollitur. 146
Ioannes Anglicus ab exercitu Vicecomitis fuſus. 144
Ioannes Aulegianus Bononiam occupat. 134

Ioan-

Ioannes Auſtriacus in Belgica cõtra Hæreticos deſtinatus. 361. 366. 395.
Ioannes Balduinus Papienſis Cremonæ Prætor. 209
Ioannes Baliſtarius inſignis Rhetor Cremonenſis. 217
Ioannis Benteuolij exercitus per Vicecomitem fuſus. 144
Ioannes Beſatia Cremonenſis Mediolani Prætor. 128
Ioannes Bohemiæ Rex Brixiam, & Bergomum occupat. 124.125
Ioannes Bonus de Girardis Cræmonæ præſul. 91
Ioannes Campeſius Dux profligatus, & captus. 199
Ioannes Cõfalonerius Cræmonæ Prætor. 95
Ioannes Coſſa Pontificatu priuatus. fol. 153
Ioannes Cræmonæ Epiſcopus. 12.22
Ioannes Aemilius Cremonæ Prætor. fol. 229
Ioannes de Gariboldis Cremonenſis. fol. 201
Ioannes Græcus Placentię Epiſcopus fol. 27.28.
Ioannes Lampugnanus Cremonę Prętor. 170
Ioannes Lunenſis Orbitellam a Turcarũ oppugnatione tuetur. 319.332.
Ioannes Marchio Montisferratis Venetias fugit. 166
Ioannes Maſonerius Cremonæ Prætor. 309
Ioannes Maſtalius a Cremonenſibus carceratus, & tormẽto bellico extra mænia ciuitatis proiectus. 51
Ioannes Mattus Florentinorum Dux ad Vicecomitem deficit. 192
Ioannes Mediceus Senas obſidet. Mantuæ moritur. 330.290
Ioannes Muſonius Cremonenſis. fol. 347
Ioannes Nuceus Cremonenſis. 203
Ioannes Paleolugus Bizantij Imper. Cremonam venit. 146.177
Ioannes Opitius Soncinus. 222
Ioannes XXII. Pont. creatus fuit. 113.127.*xxiij.Pont. & Sigiſmõ. Cæſar Laude conueniunt.* 151
Ioannes Ponzonus Dominium Cremonæ occupat. 145
Ioannes Rex Ponzinum Ponzonum Cremonę Vicarium conſtituit. fol. 125
Ioannes Rodericus Dux Valẽtię creatus. 224
Ioannes de Rupere Romæ Præfectus. fol. 225
Ioannes Saſſatellus Dux Pont. 242. *fol.* 277
Ioannes Simoneta in colleg. notariorum receptus. 209
Ioannes Stuardus Pontificuis Dux. fol. 282
Ioannes Tinctus Cremonenſis Brixienſes fugat, ac ſpoliat. 253
Ioannes Tolentinus Cremonæ Rector. 201. 206. *a Cremon. expulſus.* 176
Ioannes Turrianus Mediolani Tyrannus. 88.115
Ioannes Veturius Venetorum Dux a Germanis captus. 259
Ioannes Viceccomes Anticardinalis. fol. 122. 124.128

Ioannes Vicecomes Genuā ſibi ſubigit. 130. 132
Ioannes de Vignate Laudam occupat fol. 144. 150
Ioannes Vrbinas Hiſpan. ſupremus Rector. 296
Ioannes de Zorzo Sōcinum occupat. fol. 150
Ioannis Nauarræ Regis exercitus profligatus. 244
Ioannes Aloyſius Fliſcus Genuā ad priſtinam libertatem reuocare tētat. 322
Ioānes Angelus Galaratus Dux Cremonenſis. 415
Ioannes Antonius Euſtachius Cremonæ Prætor. 209
Ioannes Auguſtinus Olgiatus Cremonæ Prætor. 224
Ioannes Baptiſta de Balzo Cremonæ Prætor. 234
Ioannes Baptiſta Cambius ſculptor Cremonenſis. 357. 418
Ioannes Baptiſta Gaudentius hæreticus Cremon. combuſtus. 375
Ioannes Baptiſta Guazonus Dux Cremonenſis. 311
Ioannes Baptiſta de Monte Mirandulam obſidet. 325
Ioannes Baptiſta Raymondus Cremonæ Prætor. 326
Ioannes Baptiſta Rodulphus Florentiæ vexillifer. 249
Ioannes Baptiſta Sabellius equeſtriū Rector. 320
Ioannes Baptiſta Scbitius I. C. Cremon. 346
Ioannes Baptiſta Specianus Cremonen. Mediolani Senator. 297. 320
Ioannes Bonus de Girardis Cremonæ Præſul. 91
Ioannes Carolus Affaytatus Cremonenſis. 334
Ioannes Franciſcus Ala Tribunus Cremonenſis. 328
Ioannes Franciſcus de Baldo Cremonæ Prætor. 241
Ioannes Franciſcus Bonhomus Cremonenſis, & Vercellarum Epiſcopus. 413. 426
Ioannes Franciſcus de Botticbellis Papien. Cremo. Prætor. 198
Ioannes Franciſcus ex comitibus Coui Cremonenſis. 365
Ioannes Franciſcus Fhaernus Cremonenſis. 306
Ioannes Franciſcus Picus Legatus pro tractanda pace cum Gallorum Rege. 239
Ioannes Franciſcus Sfondrat. Cremonen. Medialani Prætor. 297
Ioannes Galeatius Sfortia bireto Ducali inſignitur. 211. 220
Ioannes Galeatius Vicecomes Iſabellam Gallorum Regis filiam vxorem ducit. 134. 138. 144
Ioannes Iacobus Paleologus Vicarius Imperialis in Italia. 151
Ioannes Iacobus Tinctus Dux Cremonenſis. 316
Ioannes Iacobus Triultius Vicarius in dominio Mediolani. 226. 230. 241.
Ioannes Iacobus de Vignate furcis ſuſpenſus. 153
Ioannes maria Vicecomes Bergomū occupat. 150
Io. Paulus Balionus. 235. 239. 245

Ioannes

Ioannes Paulus Bartius Cræmonæ Prætor. 324
Ioannes Paulus Ferrarius Dux Cremonenſis. 316
Ioannes Paulus Lazarus Cæſarianorum Dux. 303
Io. Paulus Manfronus captiuus. 235
Ioannes Paulus Zaccharia. Dux Cremonenſis. 354
Ioannes Petrus Marianus Dux Cremonenſis. 420
Ioanninus Adurnus Cræmonæ Prætor. 159
Ioanninus de Benono arcis Cræmonæ Præfectus. 263
Ioſephus Bizantij Præſul Florentiæ moritur. 190
Ioſephus Brixiæ præſul a Berengbario expulſus. 24
Iouis altæ vicus in agro Cremonenſi. 4. vbi caſus miſerabilis euenit. 287
Ippolita Sfortiæ filia Alphonſo Aragonenſi deſponſata. 206
Iſabella Aragonenſis Ioan. Galeatio deſponſata. 218
Iſabella Caroli V. Imp. vxor moritur. 308
Iſabella Philippi Hiſpan. Regis vxor fol. 344
Iſabella Phliſca Luchini Vicecom. vxor. 130
Iſchia, Liparis, et procida inſulæ Turcis ſubactæ. 319
Iſibaldus Papienſis Cremonæ Prætor. 64
Italianus Dux per comitem paridem profligatur. 180. 182
Itali milites facti ſeditione ex Pannonia in Italiam redeunt. 301
Iulianus Marianus Phyſicus Cremonenſis. 420
Iulius, & Antonius fratres de Campo pictores Cremonenſes. 357
Iulius Clarus Cremonæ Prætor. 344
Iulius Crottus Cremonenſis poæta. fol. 308
Iulius Fabagroſſa Dux Cremonenſis. fol. 420
Iulius Mediceus Dux Mutinæ Rhegij, Parmæ, & Placentiæ creatus. fol. 259 264
Iulius ij. Pont. creatus. 229. 233. 238. 241. 242.
Iulius iij. Pont. creatus. 324. 326
Iulius Ruſtinus Placentinus Cremonæ Prætor. 302
Iura quibus Luſitaniæ Regnum Philippo Regi ſpectare tenetur. 404
Iura diuerſorum Principum ſuper dominio ſtatus Medio. 196
Iuramentū fidelitatis p Cremonēſes, præſtitum Vberto Pallauic. 88
Iuramentum Henrici Imper. contra Brixienſes. 107
Ius Veronę per com. Bonifacium S aligeris dimiſſ. 108
Iuſtinianus Cauitellus præſes Senatus Pannoniæ. 216

L

Lambertus Mediolani præſul. 23
Lambertus Rex Italiæ creatus. fol. 20. 21
Lanceum a Gallis captum, & combuſtum. 339
Landrenſium oppidum captum. 314
LandulphusBerēgariū in Hortam inſulam compellit. 25
Lādulphus Cremonę Epiſc. 19. 29. 30

Lanfran-

Lanfrancus Oldoinus inſignibus Cōunitatis Cremonæ donatus. 76
Lanfrancus Roglerius, et Beltramus de Roncula prętores Cremonæ. 70
Languſcus patritiorum Mediolani Prætor. 97. 107
Lantelminus de Benzonibus I. C. Cremonens. 100
Lantelmus cōes Cremonæ Prætor. 86
Lapis Sulphureus a cœlo lapſus. 218
Lauda ciuitas ab Heriperto Mediolani præſule capta. 30
Lauda a Mediolanēſibus demolita. 47
Lauda a Rentio Duce direpta. 262. fol. 266. 278
Lauda vetus capta, & ſolo æquata fol. 39. 49
Laudenſes cum Cremenſibus a Cremonenſibus ſuperati. 46
Laudenſes a Sum. Pont. Sacris inter dicti. 90
Laurentius Carites Brixium, & Piſchriam occupat. 253. 255
Laurētius columna decapitatus. 216
Lautrecchus, & Satilio duces galli vulnerati. 243. 267
Lazaretum Cremonæ erectum. 243
Legaliti ab Anaſt. Pont. ad Fed. Imp miſſi. 47
Leges de Feudis a Lothario Imperatore conditæ. 43
Leodriſius Vicecomes captiuus. 128
Leonardus Botta Cremonenſis. 216
Leonardus Germonius Patauinus Cremonæ Prætor. 84
Leonardus Maynardus Phyſicus Cremonenſis. 222
Leo Bohemorum Dux occīſus. 17
Leo ex ære fabricatus turri Cremonæ impoſitus. 96
Leo in montibus Vicentinis ſæuit fol. 283
Leo III. Pont. Romæ expulſus. 16. X. Pont. creatus. 252. 263
Leo Ponzonus, & alij Cremonenſes occiſi. 113
Leo Sfortiæ Frater vulnere lathali percuſſus. 189
Leucum a Venetis oppugnatū. 196
Liberius de Bonarellis Cremonæ Prætor. 194
Ligninum Oppidum a Ferd. Gonzaga expugnatum. 317
Limiacum dolo captum. 181
Limigius Italiæ exarchus. 14.
Limiſos, & Paphus Dypri vrbes terremotu conquaſſatæ. 593
Littera Calabuæ, & Apuliæ, & Siciliæ a Turcis direpta. 319
Locarnus populartum Mediolani Prætor. 97
Locuſtæ Hiſpaniam deuaſtant. 412. Italiam. 133. 135 211. 213. 214
Lodronium oppidū captū. 180. 265
Longenilanus Gallorum Dux Terranouam ſuccurrere tentat. 255
Longinus Italiæ exarchus. 13
Longobardi Narſetis hortatu Italiā aggrediuntur. 12
Longobardorum exercitus a gallis profligatus. 15
Lotharingia Imperio vnita. 25
Lotharius 2. in Imperatorem electus fol. 41. 42. 43
Lotharius Imperator Pericardo præſuli annonæ portam vulparoli con cedid. 18. Ludouico filio Imperium dimittit. 19

Lotharius

Lotharius Italiæ Rex. 18
Lotharius I.C. Cremonenſis. 67
Lotharius Vgonis filius Italiæ Rex. fol. 24
Louagnus arcis Mediolani Præfectus fol. 254
Lucas Sabellus Florentinorum Dux. fol. 248
Lucemburgum in Ducatum erectum. 104. *a Ducæ Aurelianenſium captum.* 315
Lucenſes libertati reſtituti. 163
Luchinus Ruſca Cremonæ Rector. fol. 141
Luchinus Vicecomes Modoetiam diripit. Parmam ab Opizone Eſtenſe emit. 129. 130
Lucimbeius magiſter militiæ Turcarum. 306
Lucius Anneus Seneca veneno tollitur. 7
Lucius iij. Pont. creatus. 62. 64
Ludouicus Allobrogum Dux in Auxiliũ Mediolanẽſium accedit. 199
Ludouicus Alodiſius Fauentiæ Regulus. 157
Ludouicus Appianus Plumbini Regulus. 163
Ludouicus Araulphi filius Imperiũ occupat. 221. 222
Ludouicus Aymus I.C. Cremonen. fol. 417
Ludouicus Balbianus Cremonæ Prætor. 278. 292
Ludouicus Bauarus Imper. electus. 112. 118 119. 120. 122. 130.
Ludouicus a Berengario prælio ſuperatus, & captus. 21
Ludouicus Biragus Vercellas occupare tentat. 330
Ludouicus Burgus Cæſareus Dux. fol. 297
Ludouicus xij. Francor. Rex. 223. 225. 230. 234. 260.
Ludouicus Galliæ Rex. Imper. diademate inſignitur. 19
Ludouicus Gallorum Regis filius in Italiã cum exercitu deſcẽdit. 204
Ludouicus Gõzaga captus. 125. 194
Ludouicus Maluetius Venetorũ Dux fol. 205
Ludouicus Mazenta Cremonæ Prætor. 332
Ludouicus Naſonij Princeps profligatus. 358
Ludouicus Pallauicinus ad ſtipen. Sum. Pont. conductus. 282. 284
Ludouicus Picus Mirandulanus dominium recuperat. 226. 227. 231
Ludouicus Piolla Cremonæ Prætor. fol. 299
Ludouicus Pius Carolo patri ſuccedit in Imp. 18
Ludouicus Pius Imp. Benedicto Cremonæ præſuli conceſſiones per Lotharium factas confirmat. 19
Ludouicus Porrus Cremonæ Prætor. fol. 293
Ludouicus Sfortia Genuæ Ducatum Ioanni Aug. Adurno dimittit. 225. *Mediolani Dominium ſibi vendicare tentat.* 211. 213. 214. *Angleriam, & Aronam Borromeis dimittit.* 225. *Mediolani dominium recuperat* 226. 227. 231
Luganum oppidum per Suitenſes deprædatum, & combuſtum. 213
Luna, & Sol præter modũ deliquium

c patiuntur. 215
Luſitani Philippo Regi iuramentum fidelitatis præſtant. 417
Luſitaniæ regnũ ſub regimine Alberti Auſtriaci Cardinalis dimiſſum fol. 418
Luitprãdus Cremonæ Hepiſcopus. 27
Luitprandus Parmæ præſul. 24
Luizo Cremonæ præſul. 20

M

Maceus Guarna Salernitanus, & Vincentius Amidanus penes Vicecomitem Sfortiæ legati fol. 196
Madernum oppidum per Piceninum captum. 183
Magentij exercitus bis a Conſtantino Imp. ſuperatus fuit 11.
Malateſta Balionus Dux zelitũ Albanenſium. 258
Malianum oppidũ per Piceninum dolo occupatum. 169
Manaſſes Vgonis filius Mediolani præſul. 24
Mancaſturma Sfortiæ comiſſa. 199
Marcaria a Federico Imper. occupata. 84
Marcariæ, Aſulæ, & Caneti oppida Sfortia ſubacta. 189
Marcanonus exercitus Germani ſupremus Dux. 265
Manfredonia ciuitas Regi Hiſp. per Venetos dimiſſa. 235
Manfredus Cornazanus, Cremonæ Prætor. 86
Manfredus de Fantis Cremonæ Prætor. 62
Manfredus Pallãuicinus Marchio Mediolanum ductus. 272
Manna in Agro Cremonenſi apparet fol. 220
Mantua a Cremonenſibus obſeſſa 90
Mantuæ Princeps Caſale Maius occupat. 233
Mantuani Caluatonum, & Vitellianam diripiunt. 111
Mantuani ab Entio Profligati. 91
Mantuani Federic. Imper. ſe ſubijciunt. 107
Muantuani Tezolas occupant. 94
Mantaani, & Veronenſes nonnulla Cremonenſiũ oppida diripiunt. 111
Mantuanorum agri per Philipenſes direpti. 160
Manzinus de Manzatoribus, & alij decapitati. 101
Marcellus ij. Pontif. Creatus. 333
Marcellus Valla Sfortiadus Crem ã obſidentes profligat. 258
Marchio Brandeburgi partes Cæſarianas ſouet. 317
Marchio Montisferrati Cremonenſiũ Tributarius. 47
Maranum in iſtria a Cæſarianis dolo captum. 256
Marchiſinus Burgus militaris Tribunus Cremonenſis. 297
Marchiſinus Stanga Cremonenſis fol. 223
Marchus Antonius Areſius Cremonæ Prætor. 376
Marcus Antonius exercitu Cremonam ſe recipit. 5
Marcus Antonius Fabagroſſa Cremonæ Prætor. 306
Marcus Barbauara Cremonæ Prætor. 306
Marcus Felinus Cremonenſis. 400

Marcus de Porris Mediolanenſis Cremonæ Epiſcopus. 137
Marcus Tarteſius Cremonenſis Rhetor. 346
Marcus Vicecomes equeſtri prælio profligatus. 115.116
Marcus Vicecomes dominium Lucæ obtinet. 122.123
Mareſcalcus Bauari Imperatoris diuino miraculo moritus. 122
Margarita Bauariæ Ducis filia Marchioni Mantuæ nupta. 204
Margarita Brabātiæ Ducis filia Hērici vij. Imp. vxor. 105.108
Margharita Paleologa Marchionatus Montisferrati hæres declarata. fol. 304
Maria Alexandri Farneſii vxor moritur. 395
Maria Ferdinādi Auſtriaci filia Guliel. Geldriæ Duci nupta. 315
Maria Philippi Hiſpan. Regis vxor moritur. 344
Mariæburgum captum. 331
Marſilius, & Petrus de Rubeis Lucam emit. 125
Martinenghi, & Aduocati factionū Brixiæ Principes. 178
Martinenghum oppidum oppugnatum. 192
Martinus Bologninus arcis Papiæ præfectus. 197
Martinus Cordubenſis claſſ. Cæſareæ præfectus. 314
Martinus I.C. Cremonenſis. 49
Martinus Lutherus a Sum. Pont. excommunicat. 271
Martinus V. Pont. creatus. 154
Martinus Siccus archit. Cremo. 357
Martinus della Turre Vallis Saſinæ Regulus. 85.91
Martinus Turrianus Mediolanen. ab Imperialibus occiſus. 45
Aronam demolitur. 92
Marſilia a Ceſarianis obſeſſa. 281
Maſtricum ab Alex. Farneſio captũ. fol. 398
Mathæus Corrigienſis Cremonæ prætor. 73.96
Mathæus Granatinus Bergom Rector occiſus. 256
Mathæus Marius Buxetanus ſingularis ſcelerum vindex. 257
Mathæus Riparius Cremonēſis. 352
Mathæus Ruſca Nouocomenſis Cremonæ prætor. 132
Mathæus de Saſſolis Mutinenſis Cremonæ prætor. 96
Mathæus Vicecomes Imperialis Vicarius. 101.102
Mathæus Vicecomes Mediolani protector. 100
Mathæus Vicecomes Turrianus captiuos relaxat. 114
Mathias Auſtriacus furtiue Vienna Coloniam abit. 388
Matilde Azonis Maſtini vxor. 35
Matilde nonnullas Eccleſias in diœceſi Cremonenſi erigit. 40
Matilde Exchini comitis Pallatini Rheni vxor. 28
Matilde Henrici Imp. vxor. 25
Matild. com. Guardaſtal. & Luceriā Cremonenſibus concedit. 38
Mauritius Saxoniæ Dux. 318.326
Maxima annonæ vbertas Crem. 100
Maximianus Archidux Auſtriæ in Hiſp. tranſit. 324.342

Maximianus Buræ comes. 317

Maximianus Imper. Blancammariã Sforriam ducit vxorem. 219. cum exercitu in Italiã deſcendit. 223. 229. 231 236. 243. 264.

Maximianus Sfortia inſignia ducat. Mediolani recipit. 250. 270

Maxonerius Burgus Cremonenſium vexilifer. 89

Maynus de Maynis Cremonæ Rector fol. 279

Meclhinia ciuitas capta, & direpta fol. 371

Medina ciuitas Terremotu concuſſa. 395. combuſta. 271

Mediolanenſes Bergomenſium agros deprædantur. 84. Bonifaciũ Marchionem Montiſferrati bello infeſtanti 75. cum Bononienſibus Sacris interdicti. 131. Brixienſium agros deprædantur. 197. a Cremonenſibus, & alijs prælio profligati. 68. 69. 70. 75. 77. Cremonenſium agros deprædantur. 47. 77. 81. 82. cum Cremonẽſibus pacem ineunt. 82. interdicti. 94. 128. legatos Venetias mittunt. 197. Othonis Imp. partes fauentes excõmunicati. 74. cum Mantuanis, et alijs pacem ineunt. 73. cum Placentinis caſtrum nouũ Buccæ Abduæ occupant. 64. prælio profligati. 72. 50. 53. prælio victi currum amittunt. 84. rebelles Imperij declarati. 48. ſe in libertatem vendicant. 196. Soncinũ oppidum obſidẽt. 70. ad Sfortiã legatos mittũt. 199. Treciũ oppidũ diripiũt. 50. currus eorũ prælio captus, & Cremonam ductus. 76

Mediolani portæ, & mænia demolita. 54. 57. dominium ad Gallos tranſit. Rectores. 24. electi ad eius Regimen. 118

Mediolanum a Cæſarianis obſeſſum. 266. 275. centum turribus munitum. 127. a Federico Imp obſeſſũ. 53. a Gallis occupatũ. 282. a Pontificijs obſeſſum. 117. per quinquennium Pallauicino ſuppoſitum. 92 a Sfortia obſidetur. 199

Melchion Aymus I.C. Cremonenſis. fol. 417

Melchion cautius Cremonæ Prætor. fol. 86

Melita inſula Rhodiẽſibus militibus conceſſa. 299. 350

Melphis Andreę Dorię per Carolum Imp. conceſſa. 301

Melphis a Gallis expugnata, atq; direpta. 293

Mercurius Gattinara Car. V. Imper. ſup. cancell. 287. 306

Michaęl Attendulus Venetorũ Dux. fol. 191. 195. 198

Milo Berengarij Dux Veronæ dominium occupat. 22

Milordus Chitonus claſſis Anglicæ præfectus. 343

Minatarum vſus per Sum. Pont. introductus. 143

Mirandula a Pontificijs capta. 241

Modoetia diripitur. 291. a Marco Vicecomite occupata. 116. 117. Turrianis fugatis capta, ac direpta. fol. 115

Modus eligendi, & coronandi Imperatorem. 28. 29

Monaſteriũ Monialiũ corporis Chriſti Cre-

ſti Cremonæ erectũ.70. Diuæ Martha Cremon. erectum. 356. Diuæ Monicæ.206.Vallis viridis. 423
Monaſterium ad Vicum Carbonariȩ per Monetam erectum. 82
Mondenarius Armenulphus Cremonen. Tribunus militiæ. 416 419
Moneta Cremonenſis I.C. habitum frat.prædicatorum aſſumit. 82
Mongibellus Nouocomenſis Cremonæ prætor. 67
Moniales ab Anglis hæreticis interfectæ. 402
Mons collapſus curſum fluminis Breuij impedit. 257
Mons in lacum Gardæ corruit. 206
Monſtrum in Anglia ex vetula natum.402. in Pannonia cõſpectum 396 Rauennæ natum.245. Veronæ natum. 210
Montagnana oppugnatur. 236.240
Montagnini Regulus apud Gibellum oppidum profligatus. 394
Montenſes coniurationem in Alex. Farneſ.necem tractant. 403
Mortaria vnde nomen ſuſcipit. 15
Moſiæ Vicus Azoni Eſtenſi conceſſus. 93
Moſium oppidum. 2
Moſium,& Marcaria oppida direpta fol. 83
Motiaus Suitẽſiũ Dux ĩterfectus 253
Mozanica per Sfortiam capta. 198
Mulier in vico Zurlaſchi agri Cremonen. duos canes cum infantulo pariti. 401
Multæ ædes Mediolani terremotu corruunt. 97
Multa oppida Cremonẽſium per Venetos capta. 210
Multæ urbes,& caſtra Eccleſiȩ Vicecomiti adhærent. 168
Muſca Turianorũ Dux moritur. 102
Mutinenſes Cremonẽſibus vniti Bononienſium agros diripiunt. 81
Mutinenſium agri a Pontificijs direpti. 124

N

Namurtij Regulus Lotharingiã diripit. 331
Namus Dux Bauaræ Rector Brixiæ conſtitutus. 15
Narbona expugnata diripitur. 255
Narſenſe oppidum direptum,ac combuſtum. 372
Naupulio Turrianus. 104
Neapolis ciuitas mænibus exuta. 90
Neapolis, & Maluaſia Turcarum Imperatori a Venetis dimiſſa. 308
Nicea a Turcis occupata, atq; combuſta. 316
Nicephorus Imperium orientale occupat. 17
Nicolaus Amidanus Cremonẽ. Mediolani Archiepiſcopus. 205
Nicolaus Antipapa. 119
Nicolaus de Bonſignoribus Senenſis Mediolani prætor. 105
Nicolaus Botta I.C.Cremonen. 308
Nicolaus Burgus Cȩſareus Dux. 297
Nicolaus capo Florentinorum legatus. 248
Nicolaus Cazingus Cremonen.I.C. eccellent. 131
Nicolaus Douaria Cremonen. Dux. fol. 244
Nicolaus Eſtenſis Rhegium occupat. fol. 144 189

Antonius Vicecomes Cremonæ Prætor. 141
Antropomorphetarum hæreſis in Gallia Ciſalpina pullulat. 25
Antuerpia obſeſſa, eiusq; ſuburbia direpta. 311. 364. 385. 388.
Anzelerius Burgius Conſul Cremonæ fol. 67. 68
Apparatus bellicus Caroli Cæſaris cōtra Fed. Imp. Sax. Ducem 320. *confederatorum cōtra Turcas.* 66 *Galliæ, & Hiſpaniæ Regum.* 343. *Philippi Regis pro Luſitaniæ Regno.* 405
Apollinaris Offredus Cremonenſis, philoſophus. 205
Appollonius de Multisdenarijs Cremonenſis occiditur. 262
Aqua fluminis Padi gelu concreta. 28. 241. *marinæ Venetias innundant.* 297
Aquæ Sextiæ à Cæſarianis captæ. fol. 303
Aquaria Vicus in Agro Cremonenſe. 4
Aquila, & Capuæ ciuitates ſolo æquatæ. 90
Aquinum oppidum combuſtum. 90
Arces Florentiæ, & Liburni Coſmo Mediceo dimiſſæ. 314
Arces Sanctorum Lucæ, & Michaelis Cremonæ inſtauratæ. 156
Arces Mediolani, & Cremonæ Sfortiæ dimiſſæ. 254
Arcus oppidum Venetis proditū. 184
Ardericus Cotta Mediolani præſul. fol. 24
Ardigerius de Anzolis Parmenſis Cremonæ Prætor. 95
Arduinus Yporegiæ Marchio Rex Italiæ creatus. 29
Areaidus Colūbus Cremonenſis. 331
Ariadenus claſſis Turcarum ſupremus Dux. 307. 315. 319
Arianum oppidū depopulatum. 293
Ariſcottus Germanorū Rector. 315
Arlotta Ferdinandi Neapolis Regi filia. 223
Armaninus de Summo Cremonenſis. fol. 185
Armenia ſub poteſtate Federici Imperatoris redacta. 65
Arnaldus Bauariæ Dux in Italiam exercitu deſcendit. 23
Arnaldus Dux Aluæ Flandriā exercitu ingreditur. 355
Arnulphus Charintiæ Dux Imperator declaratus. 20. 21
Arnulphus Cremonæ Præſul. fol. 33
Arnulphus Mediolani præſul. 27
Arx Adriani Romæ fulmine percuſſa. 260
Arx Budæ fulmine tacta. 397
Arx Mænia, et portæ ciuitatis Cremonæ demoliuntur. 106. *arx Sancti Michaelis Cremonæ ampliata* 136
Arx Sanctæ Crucis Cremonæ fulmine icta. 408
Arx Lanzani ſolo æquata. 156
Aſanaccha Sardus Algerij Rector. fol. 310
Aſcanius Botta I. C. Cremonenſis. fol. 290
Aſcanius, & Camillus Columnenſes capti. 293
Aſcanius Maria Sfortia Cardinal. fol. 210. 214. 216. 227. 229

Aſſiſium

Aſſiſium oppidũ Eccleſiæ dimiſſum. fol. 173
Aſtæ comitatus Gulielmo de Puſterla conceſſus. 72
Aſtenſis vrbs Raymondo Duci prodita. 197
Aſula à Cremonẽſibus occupata. 91. *cũ Lonato ad Venetos deficit.* 203
Athila Aquileiam ſolo æquat. 11. *Cremonam ſubuertit.* 12
Atho Canoſii Regulus. 26
Atho Cremonæ præſul. 18
Arius corrigienſis Parmam Opizoni Eſtenſi vendit. 129
Auerburgum ad lacũ Lucernæ conditum. 96
Auguſtinus Adurnus Genuæ Gubernator. 218
Auguſtinus Foliata Cremonenſis. fol. 301
Auguſtinus Olgiatus Cremonæ Prętor. 219
Auſtinus de Ozula Cremonæ Prætor. 152
Auguſtinus Somẽtius Cremonen. 307
Aulegianus Cremonenſis Bononiæ Rector. 131
Aulus Vitellius Romanorum Imperator electus. 7
Aurelia Nauarola virgo Cremonẽſis à ſpiritu vexata. 403
Aurentiorum Princeps in Olandiam ſe recipit. 403
Aureolum oppidum captum, & direptum. 136
Azerbus Canturius Conſul Cremonæ. 431
Azo Eſtenſis a Matheo Vicecomite prælio ſuperatus. 102
Azo Porcus. I. C. ex Caſali maiore Bononiæ decapitatus. 87
Azo Vicecomes Mediolani Vicarius Imperialis. 125. 127

B

Babillæ, & Simpliciani Martyrum corpora Cremonã tranſlata. 207
Baiardus Gallorum Dux occiſus. 281
Balduinus Godofredo defuncto ſuccedit. 38
Balionus Malateſta Florentinorũ ſupremus Dux. 296
Balthesſar Offidamus Bononiæ Rector. fol. 173
Baptiſta Azanellus Cremonẽſis Tribunus militum. 197
Baptiſta Canetulus cũ alijs Bononiæ obtruncatus. 194
Baptiſta Plaſius, Phyſicus, & Aſtronomus Cremonenſis. 223
Baptiſta Pelizonus dictus Mattus Dux Cremonenſis. 280
Baptiſta de Sacchis platina nuncupatus, ciuis Cremonenſis. 214
Baptiſterium Cremonæ erectum. 57
Baptiſtinus Fulgoſius Genuæ Dux creatus. 213
Barnabas Barbos Cremonenſis. 192
Barnabas Puteus Placentinus Cremonæ Prætor. 277
Barotius Burgius Cremonenſis Conſul. 73
Barri ciuitas à Carolo Rege conſtructa. 15
Bartolomæus Benzonus, cum Paulo Benzono Cremonæ dominus. 146
Bartolomæus de Capris Cremonæ prę ſul. 148

Barto-

Bartolomæus Coleo agrum Cremonẽſem cũ exercitu irrũpit. 192. *ad ſtipendium Venetorum tranſit.* 197. *Venetorum copias fugat.* 205

Bartolomæus Aemilius Cremonæ Prætor. 229

Bartolomæus Gadius Cremonenſis. fol. 208

Bartolomæus Hermenzonus Cremonenſis. 222

Bartholomæus Petronius Rhetor Cremonenſis. 209

Bartolomæus de Rauizengo Cremonenſis Prætor. 177

Bartolomæus Scaluus Cremonenſis. fol. 421

Bartolomæus Sfondratus, ex intimis familiaribus Fed. imp. 206

Bartolomæus Vrſinus comes Aluiani moritur. 264

Bartolomæus Vulpis Soncinas. I.C. fol. 137

Baruli, & Roſimi Ducatus Iſabellæ Aragoniæ aſſignatus. 225

Baſtida expugnatur. 245

Baſtaionus locus extra portam Moſiæ Cremonæ. 4

Baxianum oppidum combuſtum. fol. 59

Baxianus Papiæ Præſul. 24

Beati Geroldi Martyris corpus Cremonæ repoſitum. 295

Beatrix Attendula decapitata. fol. 155

Beatrix Azonis filia Galeatij Vicecomitis vxor moritur. 102

Beatrix Conradi Imperatoris filia, & Bonifacij Ferrariæ comitis vxor. 31

Beatrix Eſtenſis Lud. Sfor. vxor moritur. 224

Beatrix Federic. Imperator. vxor. fol. 50. 51

Beatrix Federici filia. 62

Beatus Facius Veronenſis. 28. 96

Beatus Rolandus Cremonenſis. fol. 81

Beccarienſes à Vicecomite debellati. fol. 154

Belfortum ciuitas conſtructa. 54

Belgæ, & Germani tranſrhenani in Chatolicos ſæuiunt. 402

Bellouefius quando Italiam exercitu ingreſſus eſt. 2

Bellum inter Cremonenſes ortum. 73 *inter Carolum Cæſarem, & Henricum Gallorum Regem ſuſcitatum.* 326. *inter Cremonenſes, & Mediolanenſes ortum.* 103. *a Florentinis contra Vicecomitem excitatum.* 164. *cum Mediolanenſibus innouatum ob Cremæ oppidum.* 75. *inter Sum. Pontif. & Ferdin. Neapolis Regem.* 216. *à Sum. Pont. Venetis indictũ.* 233 *aduerſus Saracenos, & Turcas decretum.* 36. *Turcis indictum Franciſco Sfortia ſupremo Duce conſtituto.* 207. *a Vicecomite Florentinis indictum.* 138

Belmundus de Cannudatis Cremonæ Prætor. 146

Beltrandus de Caymis Cremonæ Prætor. 130

Beltrandus, & Guido fratres de Rubeis. 215

Benedictus XXII. Pontifex creatus. 127

Benedi-

Benedictus Papa Cremonenſes ab interdicto liberat. 129
Benedictus Accoltus Cremonæ Epiſcopus. 281. 293
Benedictus Ala Cremonenſis. 348
Benedictus Alpheus Cremonenſis. fol. 299
Benedictus Cremonæ præſul. 18
Benedictus de Curtis Papienſis Cremonæ Prætor. 207
Benedictus Nurſinus Phyſicus Sfortiæ Legatus. 197
Benedictus Tonſus Cremonæ Præfectus. 293
Benonus arcis Cremonæ Præfectus. fol. 254
Beordus Lantendeſcus Peruſii Tyrannus occiſus. 141
Berengarius Forilivij Dux. 19
Berengarius Imper. in Italia. 21 *fol.* 22. 24. 25
Berengarius Italiæ Rex. 20
Bergomum cum Carauagio à Gallis captum. 234. *Hiſpanis ſe dedit.* 256. *iterum Hiſpanis dimiſſum.* 219. *Luchino Vicecomiti ſubactum.* 129. *à Turrianis expugnatum.* 97
Bernabos Vicecomes moritur in carcere. 137
Bernabouis Vicecomitis exercitus profligatus. 134. 135
Bernardinus de Campo pictor Cremonenſis. 357
Bernardinus de Curte arcem Mediolani Gallis dimittit. 225
Bernardinus Mendocia Hiſpanorum Præfectus. 307
Bernardus Caroli calui Imper. filius. fol. 25
Bernardus de Comitibus Cremonæ Prætor. 257
Bernardus Cremonæ Epiſcopus. 15
Bernardus de Gadio Cremonę Conſul. 61
Bernardus Gattus Cremonenſis pictor egregius. 397
Bernardus Italiæ Rex. 17. 18
Bernardus Picus Mirandulanus Cremonæ Prætor. 81
Bernardus Parmenſis Cremonæ Epiſcopus. 207
Bernardus Rubeus Parmenſis Cremonæ Prætor. 82
Bernardus Sueuiæ Dux apud Nouariam occiſus. 23
Bernardus de Vbaldinis Florẽtinorũ Dux ſuperatus, & captus. 159
Bernerius de Summo Cremonæ Epiſcopus. 93
Berta Alberti Marchionis Lucæ vxor. 20
Berta cum filijs ad Deſiderium Regẽ confugit. 14
Berta Henrici Cæſaris vxor. 39
Berta Raymondi Comitis Tholoſani vxor. 24
Berta de Zolis Ioannini vxor. 35
Bertoldus Sabaudiæ primus Comes. fol. 27
Bertoldus Spoleti Dux creatus. 72
Bertoldus Zerchienſis Imperator electus. 69
Bibriacum Vicus agri Cremonẽſis. 8
Binæ oppidum captum. 188
Biſerta ciuitas Ioanni Auſtriaco ſe dedit. 375
Blanca maria Sfortiæ vxor. 163

fol.

fol. 189. 293. 209

Boccacinus pater, & Camillus filius pictores Cremonenſes. 304

Boccalinus Guzzonus ad Turcas deficit. 217

Boemundus Antiochiæ Princeps. 37

Bolonia à Rege Angliæ obſeſſa. 319

Bona Galeatij mariç Sfortię filię. 209

Bonamaria Sfortia, Sigiſmondo Regis Poloniæ filio nupta. 264

Bonifacius Camerini Princeps. 22

Bonitius S. R. E. Cardin. Cremonæ Epiſcopus. 101

Bononia Carolo Cæſari conceſſa. 121

Bononia Legato Apoſtolico dimiſſa. 134. *a Sum. Pont. deficit.* 241. 245. 249. *Vicecomiti adhæret.* 170. *eius Epiſcopatus in Archiepiſcopatum erectus.* 413

Bononienſes ab Henrico Imp. profligati 60. *ob proditionem decapitati.* 123. *in libertate ſe vendicant.* 125. 151. 164. *Sum. Pont. ſe dedunt.* 149 *ſacris interdicti.* 242. *eorum agri direpti* 194. *Ioan. Vicecomiti ſe ſubijciunt.* 130

Borbonius in dominio Mediolani prorex. 265. *cum Daualo Galliã Narbonenſem irrumpit.* 281

Borſius Eſtenſis Cremonæ Rector. fol. 188. 189. 202. 210

Boſius Douaria Cremonam occupat. fol. 77. 90. 95

Boſſianus. I. C. Cremonenſis celeberrimus. 49

Brabantini, & Flaminghi, vnde originem habuerint. 17

Brabantini à Cliuenſibus prælio ſuperati. 313

Braceſcus Cremonenſis Tribunus militum. 221

Bragadinus à Turcis excorticatus. fol. 365

Bremo Talantis ſocius. 2

Brena Orobiorum ſubmerſa. 351

Brendium à Cremonenſibus captũ. 86

Breuium à Venetis captum. 196

Briantiæ mons diripitur. 195

Brinonia à Cæſarianis direpta. 304

Brino Troianus. 2

Briſaccus Gallorum Dux prælio profligatus. 318

Briſellum oppidum in agro Cremonenſe. 8

Brixia à Fed. Imp. capta. 48. *iterum.* 85. 106. *à confederatorum exercitu.* 160. *à Sfortia obſeſſa.* 198. *cũ Crema à Gallis occupatur.* 234. *à Caſtono capta, & direpta.* 245. *eius mænia demolita,* 54

Brixienſes à Cremonenſibus prælio ſuperati, capti, & occiſi. 50. *a Cremonenſibus victi currum amittũt.* 72. 79. 83. *à Pallauicino ad Turrianum deficiunt.* 93. *agrum Cremonenſium deuaſtant.* 102. *omnibus priuilegijs Imperialibus exuti.* 107

Brocardus comes de Perſico. I. C. Cremonenſis. 209. *Brocardus ſecundus Comes de Perſico Cremonenſis.* 369

Brugnanum à Turrianis expugnatum. 98

Brunottus de Brunadeſchis Cremonæ Prætor. 101

Bruſellarum incolæ in libertatem ſe vendicant. 384

Buda

Buda a Turcis expugnata. 300
Bulgarus.I.C. Cremonenſis. 49
Burenus Caroli Cæſaris cubicularius Piceleonem ad Franciſcum Gallorũ Regem ibi captiuũ miſſus. 285
Burgi Cremonæ direpti. 113. *iuſſu Lautrecchi demoliti.* 276
Burgorũ familiã, & eius bona Pont. in ſuam protectionem accipit. 87
Burgum ſancti Domini Placentinis dimiſſum. 67
Buſonus Vgonis filius Placentiæ præſul. 24
Buterius in Gallia Subalpina prorex. 315
Bizantium ab Alexio Comeno occupatum 71
Bizantij ædificia incẽdio cõbuſta. 362

C

Cabrinus & Paganus fratres de Fondulis carcerati. 40.
Cabrinus de Fõdulis Anſelmũ de Carbobus interficit. 140. *dominium Cremonæ occupat.* 148. 151. 154
Calepij oppidum funditus demolitum. 175
Caleſium a Gallis captum. 342
Caliſtus III. Pont. creatus. 206
Caliſtus Diuitiolus concionator inſignis Cremonenſis. 342. 393
Caligula Tiberio Cæſari ſuccedit in Imper. 6
Caluus Otho vicus in agro Cremonenſe. 9
Camarinum Sigiſmondo Varano reſtitutum. 277
Cambreſium a Gallis captum. 329
Camillus Caſtillioneus Cremonæ Prætor. 362
Camillus Cataneus Vaianus Cremonæ Prætor. 394
Camillus Perſicus comes Cremonenſis. 394
Camillus Porrus Cremonæ Prætor. fol. 352. *iterum* 381
Campana Cremonenſium ſuper Turri populi Brixiæ repoſita. 66
Canariæ Vicus agri Mediolanenſis combuſtus. 117
Candulphinus de Caſtro nouo Cremonæ Prætor. 74
Caneti arx expugnata, & direpta. fol. 191
Caneuagum expugnatum. 67
Canis Ferrarius Papienſis Cremonæ Prætor. 88
Canis Scaliger Cremonã obſidet. 112
Carauaggium a Cremonenſibus euerſum. 90 *a Sfortia captum.* 198
Carbonaria ab Henrico euerſa. 64
Carcanum oppidum direptum. 52
Cardinales a Sum. Pontifice excõmunicati, & dignitate priuati. 242
Cardona in agrum Cremonenſem cũ exercitu tranſit. 249
Carmagnola in Vicecomitum familiam adoptatus. 153
Carmagnola caſtrũ nouũ buccæ Abduę diripit 155. *Vrceos expugnat, ac euertit.* 156. *ad Venetos fugit.* 159. 162. *eius copia a Sfortia, & Tolentinate fugatæ.* 164 *Venetijs decapitatus.* 166
Carmagnola oppidum a Cæſarianis expugnata. 303
Carolus Amboſius Mediolani gubernator. 232
Carolus Andegauenſis in Regem Si-

ciliæ corontus. 93

Carolus Auſtriacus Imperator electus. 271. 297

Carolus Auſtriacus Philippi Regis filius moritur. 360

Carolus Borbonius ad Carolum V. Imper. 239. 290

Carolus Cæſar Romæ diademate Imperiali inſignitus. 132. ius erigendi Gymnaſiũ Papiæ cõcedit. 134

Carolus Caluus Francorum Rex Imperium occupat. 19. priuilegia Epiſcopo Cremonæ confirmat. 19

Carolus Caraffa Cardinalis vlt. ſupplicio affectus. 346

Carolus Caualcabos Cremonæ dominium occupat. 147

Carolus Craſſus Imperator Romæ coronatus 19. priuilegia Epiſcopo Cremonæ confirmat. 19

Carolus Gonzaga Piceninum, cum exercitu fugat. 199. a Gallis captiuatus. 316

Carolus Imperator Florentinis priuilegia confirmat. 278. priuilegiũ dominij Mediolani Fran. II. Sfortiæ concedit. 286. 296. Iſabellam Emanuelis Regis Luſitaniæ filiam vxorem ducit. 290. a Gall. Rege ad ſingulare certamen inuitatus. 292. ad comitia Auguſtæ indicta properat. 298. Mutinam, & Regium Duci Ferrariæ ſpectare declarat. 299. contra Turcas cũ exercitu tranſit. 300. Cremonam accedit. 301. 310. 314. cũ exercitu in Africam tẽdit. 302. Romã triumphans ingreditur. 303. arcẽ Gãdani conſtrui facit. 309. Algeriũ obſidet. 310. Lantgrauium captiuum dimittit. 322. Ferdinandũ Gonzagam de infidelitate criminatũ abſoluit. 332. iura regnorum Philippo filio cedit. 334. Imperium Ferdinando fratri. 335. Zenobium ingreſſus contemplationi diuinæ vacat. 335. 344

Carolus Francorum Rex Italiam ingreditur. 14. Rachiſium Beneuenti Ducem debellat. 15. cum Ildegrun de vxore & filijs Romam accedit. 15. confirmat quæ p Pipinũ patrẽ Eccleſiæ Romanæ conceſſa fuerãt. 15. Papiam capit, & euerti iubet. 15. Mediolanũ capit, atq; euertit. 15. Modoetiæ Imp. coronatur. 16

Carolus Galliæ Rex Regnum Neapolis occupat. 220. 223

Carolus Malateſta Cremonæ Regulus. 198

Carolus filius Io. Bohemiæ Regis Imper. electus. 129

Carolus II. Philippi Regis filius naſcitur. 380

Carolus Regonaſcus Cremonẽſis 365

Cartuſienſes Monaci ab Angliæ Rege occidi iuſſi. 302

Carzagum a Douarienſibus direptũ, atq; combuſtum. 145

Caſalenſium bona a Cæſarienſibus direpta. 304

Caſſanum oppidum a Michaele Attendulo captum. 196

Caſſo Turianus Cremonam comburrit. 71 99

Caſtellinus Papiæ Tyrannus. 111

Caſtianum de Striuerijs euerſum. 71

Caſtonus Turianus Mediolani præſul.

ſul. 104. Bergomum occupat. 248
Caſtrum Binæ nouæ nup conditũ. 66
Caſtrum Sancti Bonifacij dirutũ. 84
Caſtrum coni dirutum. 95
Caſtrum Sanctæ Crucis crematũ. 78
Caſtrum Fori Licinij Turrianis conceſſum. 100
Caſtrum Franchi a Cremonenſibus erectum. 86
Caſtrũ Leonis a Cremonẽſibus cõſtructum. 64. a Rẽtio expugnatũ. 261
Caſtrum Manfredi a Cremonenſibus conditum. 62
Caſtrum nouum Buccæ Abduæ direptum, & euerſum. 69
Caſtrum nouum a Turcis expugnatum, ac direptum. 308
Caſtrum Ponzonorum per Sfortiadas direptum. 198
Caſtrum Robeccbi conditum. 63
Caſtrutius Ducatu Lucæ, & Pictorij inſignitus. 119. 120
Cattabriga & Troilus Venetorum Duces. 172
Cazacomes Cremonæ præſul. 95
Cazzinus Tornielius Nouariæ Tyrannus. 127
Ceſariani Penniſulam Rodigij occupãt. 240. Motẽ Silicẽ diripiũt. 240 Aluianum proditione occidere tẽtant. 257. cum Venetis, & Sfortia in arce Cremonæ comitia habent. 282. Ab Andrea Doria Nauali prælio profligati. 293. Papiam ab Annibale Picenardo recipiũt 296
Cæſar Brumanus I. C. Cremonenſis. 384
Cæſar Fulgoſius Genuam fruſtra obſidet. 304. 311
Cæſar Oldericus Germanorum Dux, fol. 254
Cæſar Picenardus Nicolai Plaſii domum demolitur. 411
Cætinna Placentiam obſidet. 7
Carolus Brolia Aſſiſii Tyrãnus. 141
Celana familia vnde oriunda. 193
Cenſus a Cremonenſibus Imperio Romano quotannis ſolutus. 35
Cerpellonus Sfortiæ Dux. 172
Certamen prodigioſum inter paſſeres comiſſum. 408
Cberium captum a Cæſarianis. 305
Chriſtianorum exercitus, in ſubſidiũ Balduini miſſus. 44. 45
Chriſtierna Franciſci II. Sfort. vxor fol. 302. 396
Chriſti fidem Cremonẽſes recipiũt. 6
Chriſtophorus, & alij de Barbobus a Turri Cremonę præcipitati. 151
Chriſtophorus Calabria Cremonenſis. 225. 234
Chriſtophorus Frangipanis Hiſtriæ Regulus. 235. 259
Chriſtophorus Pallauicinus ad præſidiũ Cremonæ ĩtroductus 254. 275
Cinthij Romæ p̃fecti ædes a romanis euerſę. 33
Ciuitas noua Cremonæ. 55
Cypri inſula a Turcis capta. 364
Claraſcum a Gallis captum. 305
Claudia Gallorum Regis filia Franc. Valeſio deſponſata. 260
Claudius Rangonus captiuus. 294
Clemens V. Pont. electionem Henrici Cæſaris confirmat. 104. VI. Pont. creatus. 129. VII. Pont. creatus. 280. 282. 288. 290. 301.
Clemens Antipapa. 33

Colũbanus Ballettus Cremonẽſis 393
Columnenſes in Alex. Pap. conſurgunt.56.eorum domus iuſſu Põt. direptæ.216 cum ſui fautoribus,a Pap.excommunicati. 335
Comaclum direptũ,atq; cõbuſtũ.236
Comes de cerra Cremonæ prætor. 82
Comes Agamonij in oppido Inoi captus,& Bruſellas ductus. 403
Comes Aldrobrandinus Italiæ regulus. 20
Cominus de Suardis Bergomẽſis Cremonæ Prætor. 138
Comites Angleriæ comitatu priuatæ. 54
Comitia Cremonæ habita. 47.152.265.290 Papiæ per Fed.Imp.51 59.in Roncaliarum oppido. 48. Veronæ per Fed.Imp.86.Vormatiæ,& Ratisbonæ. 309.320
Conceſſiones ab Alex.III.Pont.Ducibus Venetorum factæ.61.à Fed. Imp.Cremonenſibus cõceſſio facta. 61.per Fed.Imp.Mediolanenſibus. factæ. 63.ab Henrico Cæſare Brixienſibus.68.ab Othone Imp. Cremonenſibus. 73
Concordia inter Carolum Cæſarem, & Fran.Regem inita. 296.318
Conflictus inter coruos,& miluos in aere conſpectus. 290
Confraternitas ſub titulo D.N.Ieſu Chriſti Cremonæ erecta.175. Chriſti ad columnã inchoata. 220. ſub tit.D.Ioan.Bap.Cremonen. erecta 385.ſub tit.D.Pauli primi eremitæ Cremon.erecta. 383
Congregatio Fraticellorum in Italiã deſcendit. 142
Coniuratio contra Carolũ Calu.Imp. 19.contra Luchinum Vicec.prodita.130.aduerſus Iulian.& fratres de Mediceis.202.aduerſus Leõ.X. 269.in Pium IIII.& in lucẽ prodita.349.Vlyſippone detecta.419
Corradinus de Glurmes Germanorũ Dux. 286
Conſpiratio Cremonæ detecta. 147
Conſtans Gozadinus Sepri,& Martiſanæ Rector. 50
Conſtans Imperator occiſus. 10
Cõſtans Sfortia Piſauri regulus.214
Conſtantia Henrici Imp. vxor Cremonam venit. 66.69
Conſtantinus Imper. baptizatus. 10
Conſtantius Fondulus Cremonæ præſul. 151
Conſulum Cremonæ nomina. 48
Controuerſia inter Cremonenſes, & Placentinos orta.49. inter eos, & Papienſes de præcedentia.325.inter eoſdem, & Brixienſes ob flum. Olij aquas.343. inter Carol. Borrom. Card. & Senatũ Mediolani ſol. 356.375
Conuẽtiones Gandaui,Antuerp.Bruſellis publicatæ. 387
Conuentus Monialium Vallis viridis Cremonæ quando erectus. 413
Conuentus in Flandria per Carol.Cæſarem habitus. 325
Coriolanus Triultius occiſus. 253
Cornelius Scipio Cremonam traducit exercitum. 3
Corpora Sanctorum Marij, Marthæ, Audifacis,& Abacuch martyrũ Cremonam tranſlata. 24
Corpora Sanctorum Petri, & Marcellini

cellini Cremonam tranſlata. 34
Corpus D. Gregorij Martyris Cremonam tranſlatum. 27
Corradinus Sueuiæ Rex in Italiam cum exercitu deſcendit. 95
Corradus Caualcabos. 99
Corradus Frãconiæ Dux Rector Italiæ conſtitutus. 25
Corradus Francorum Dux Cæſar electus. 22
Corradus Imperator priuilegia Epiſcopi Cremonę confirmat. 22
Conradus Sueuus Dux Vormatiæ Imper.electus. 30 31. Mediolani corona ferrea coronatur.41. priuilegia Vbaldo Cremon. Epiſcopo confirmat. 111.Imper.electus.Cæſar inſtitutus. 89.90
Corradus Lindus Germanus Italiam cum exercitu diripit. 132
Corradus Mazeus Trecij Rector. 50
Correctio anni ſolaris a Gregorio XIII.approbata. 412
Corrigienſes a Boſio Sfortia profligati. 203
Coſmus Mediceus Dux Florẽtiæ creatus. 304
Coſmus Mediceus Magni Ducis inſignibus inſignitus. 362
Crema obſidetur a Cremonenſibus, et Parmen.43.obſidetur 50.a Gallis occupatur.234 occupatur a Venturino Bẽzono expugnatur ab Hẽrico.106.ea Veneti potiũtur.199
Cremonẽſium agri diripiuntur a Cremonenſibus. 47
Cremona condita. 1.2.a Gallis ſolo Equata.2. Romanorũ colonia facta 3. ab Amilcare obſeſſa. 3. ab Heluetijs diruta, & inſtaurata. 4. vnde Cremona nominata. 5. ab Ant.capta.ĩcẽſa,ĩſtaurata.10.Theudelina permittẽte inſtaurata.14. demolita.25.a Mediol. & Brixienſibus. capta. 39. obſeſſa. 42, 95. 203.ab Henrico VII.capta, ac direpta.106.ſub poteſt.Regis Neap. tranſit.111.a Mant. & Veronẽſ. obſeſſa.112.113.a Galeat. Vicec. capta, & direpta.114.a Carmagnola obſeſſa.164.a Philippẽ. obſidione liberata. 196. Venetis dimiſſa.225.ſub Maximiani Sfortiæ dominium trãſit.248.ſub Gall. poteſt.redact.262.a Cæſarian. obſeſſa.278.a Venetis,et Pontificijs capta.259.deſcribitur. 422.424
Cremonenſes in auxiliũ Roman.contra pœnos. 3. cum Placentinis legatos Romam mittunt.3.4.Odoacri Rhutano ſubditi fiunt. 12. Theodorico ſubijciuntur.12. ſe in libert.vendicant.33. Brixiam obſident.39.cũ Papien.ſuburbia Dertonæ comburrunt.39.a Mediol.& Brixien.prælio ſuperati.39. Aquã Nigram occupant 41. cum Parmenſibus Cremam obſident. 43. a Mediolan.prælio ſuperati.44 Mediolanenſium currum capiunt.45. Modœtiam occupant. 45. a Parmenſibus ſuperati.45.Cremẽſium agros diripiunt.47.Cremam obſident.50. partes Pontificis aſſumũt. 55.alij contra Fed Imp fœdus percutiunt. 56. cum vicinis ſocietatẽ confirmant. 58. contra Saracenos tranſeunt.64. a Brixienſibus profligari

flìgari

ſligati currũ amittũt.66.in Bergomenſium Auxilium prodeunt.66. agrum Mediolanenſium diripiunt 68.a Mediolan.proſligati.68.condemnati dimittere duas partes Luzariæ,& Guardaſtalli. 68. Mantuani cum Veronenſibus congrediuntur.20.ius padi acquirũt. 71. Pontiſuicum recuperant. 71. cum Veronen.ſocietatem ineunt. 72. in auxiliũ Azoni Eſtenſis prodeunt. 74 parti Fed. adhærent.74. rebelles Imperij declarantur.74. Vincẽtię dominantur. 75. in aux. Fed. Imp.tendunt.28.85.currum amittunt.85.caſtrũ Roncaroli obtinẽt. 86.Laudam capiunt.90.ab Eccleſiaſtico interdicto ſoluti.95. cum Mediol.et alijs pacem ineunt.100. omnibus Regalibus exuti.106.aduerſus corrigienſes litem mouent. 130.ob proditionis ſuſpectum decapitati. 146. Sfortiæ ſubſidium. 8000. aureorum deſtinãt.194.ob ſuſpit. a Venetis relegati. 219. ob perditionem capti. 272. ſacris interdicti.274. literis, dignitatibus, ac bonis moribus.celeberrimi.427 428.agri eorum a Lotario Imper. direpti . 43. 132. eorum conſules exauthorati. 59

Criſomanus Burgus Cremonenſis cõſul. 73

D

Daniel Filidonius Cræmonę prętor. 333

Daniel Gaietanus Cremonenſis. fol. 295

Darius Sfortiæ gener ad Vicecom. deficit. 192

Dæmonum legio in capite Idoli demoliti. 17

Dertona capta;ac ſolo æquata.47.57 fol. 226

Deſiderius Rex multas Eccleſiæ ciuitates occupat.14.captiuus in Galliam ductus. 15

Diambertus.Cremonæ præſul. 22

Didacus Hiſpanus filiam ſuã Ariadeno Pyratæ deſponſat. 318

Diſcordia Cræmonẽ.& Brixienſium. 94.inter Crem.& Mediol. 91

Diſciplinorum Religio in Italia incipit. 92

Diuiſio Dominij inter Io.Galeat. & Barnab. 137. regnorum inter Lothar.Imp.& fratres. 18

Diui Gulielmi ædes Beato Rolando per Cræmonenſes aſſignatæ. 81

D. Albertus Bergomenſis Cremonæ moritur. 98

D.Apollinaris martyrio coronatur 6

D.Barnabas Cremonam accedit, & prędicat. 6

D.Dominicus,& D.Franc. vna cum D.Clara Cremonam veniunt. 78

D.Homobonus Cremonẽſis moritur. fol. 68.69

Domeneghinus Vida Cremonæ conſul. 93.

Dominicus Triuiſanus Cremonæ prętor. 221

Domitius Sanctæ Agathæ Cremonæ præpoſitus. 39

Domus diuitis auari in Angliæ igne cæleſti conſumpta. 402

Domus

Domus Hoſpitales, quæ Cremonæ, & in diocæſi erant. 202
Don Antonius a Philippo Rege rebellis declaratus profligatur. 405 fol. 406. 416
Donatus de comite Placentinos ſuperat. 207
Doninus de Garimbertis Cremonæ Prætor. 147
Doſulũ a Mantuanis combuſtũ. 111
Douaria familia a Cremonẽſibus expulſa. 55
Douariæ multa Brixien. oppida diripiunt. 95. Soncinum, ac Romanenghum occupant. 99
Dragutus Claſſis Turcarũ præfectus littora Apuliæ deprædatur. 350
Duo armati inuicem certantes in aere conſpecti. 412
Duo propugnacula ad munitionẽ arcis Cremonæ conſtructa. 273
Duo ſoles in cœlo uiſi. 257
Dura a Cæſarianis expugnata, atq; compuſta. 314
Dux Ferrariæ a Sum. Pont. Anathemat. 215. 235. 238. 242. 274. Corrigium, Nebulariam, & Rolum occupat. 255
Dux Soſſerti Regis Angliæ iuſſu decapitatus. 317

E

Eccleſia D. Abondij Theatinis Regularibus conceſſa. 399. D. Agathę Cremonę Canonicis Regularibus conceſſa. 36. inſtaurata. 230. Apoſtolorum in ſuburbijs erecta. 88. 354. D. Bartolomęi Carmelitanis conceſſa 101. cathedralis erecta. 39. ampliata. 100. D. Hilarij. erecta. 215. D. Iacobi Presbiteris D. Pauli Decollati conceſſa. 356. D. Laurentij Monaci Montis Oliueti. 321. D. Petri Apoſtoli erecta. 390
Eccleſia cathedralis Florentię a Sum. Pont. conſecrata. 174
Ecclypſis Solis, & terremotus. 199
Edelburgum in Scotia ab Anglis direptum. 319
Edes excuriatorum in Hiſpania fulmine percuſſa. 388
Edictum ab Henrico III. Gall. Rege publicatum. 377
Edictum publicum contra Don Antonium Prolatum. 406
Edictum in Regno Luſitaniæ publicatum. 417
Effoſſiones circa Cremonam pro ea munienda factæ. 337
Egetruda Lothary Imperator. vxor. fol. 43
Egidiolus de Allegris Cremonenſis Placentiæ Prætor. 111
Egidiolus de Bonſerys Cremonæ Epiſcopus. 103. 113
Egidiolus Cauitellus. I. C. celeberrimus. 155
Egidiolus de Donna Agnete Parmẽſis Cremonæ Prætor. 81
Egidius de Mandalbertis. 113
Egidius ſupremus Moderator Fratrum Eremitarum D. Auguſtin. fol. 263
Eleonora Alphonſi Aragon. filia Herculi Ferrar. Duci nubit. fol. 206

Eleono-

Eleonora Fran. Regi deſponſata in Galliam tranſit. 298
Eleonora Lud Franc. Regis vxor. 44
Elitrouius German. Dux Italiam irrumpit. 2
Emanuel orientalis Imper. chriſtian. inimicus. 44
Emanuel Philibertus Sabaud. Dux. fol. 406
Entius Fed. Imp. filius Sardiniæ Rex fol. 85.87.89
Epiſcopus Papiæ pallii, & crucis dignitate priuatur. 60
Epiſcopus Tridentinus Ripam obſidet. 232
Epydemia in tota Italia ſæuit. fol. 111.213
Equites 28. Antuerpiæ decapitati. fol. 357
Equites per Franciſcum Sfondratum Card. & Epiſco. Crem. creati. 324
Eraſmus Gattamelata nuncupatus moritur. 191
Eſtenſes a Virgilio Lando profligati fol. 119
Euſebius Cremonenſis D. Hieronimi diſcipulus. 11
Euſebius Cremonæ Epiſcopus. 15
Euſtaſius Cremonæ Epiſcopus. 12

F

Fabius Ala Signifer Cremonenſis. 417
Fabius Gallaratus eques Cremonenſis. 418
Fabius Veſpaſius Imper. electus 9
Fabricius Maramaldus Cæſarianus Dux. 289
Facinus Canis Soncinum occupat. fol. 150
Fames & peſtis in Italia ſæuit. 130
Familiæ Cremonenſium vnde prouenerint. 426
Familia Foliatorum Cremonę vnde prouenerit. 426
Fauentię monſtra duo in lucem prodita. 396
Februę deę templum Cremonę. 1
Federicus Aenobarbus Cęſar Aquiſgrani coronatus. 45
Federicus Aluę Dux Hiſpanorum Rector. 251
Federicus Archidiaconus Cremonenſis. 107
Federicus Cæſar in Italiam exercitu deſcendit. 202.219
Federicus Ceſius Card. Cremonę Epiſcopus. 325
Federicus Douaria Cremonēſis equeſtrium Pręfectus. 319
Federicus Gonzaga ſupremus Dux contra Venetos electus. 215
Feder. Imperat. ius cudendæ monetæ Cremonenſibus conceſſit. 46. 48. 49.50.52.64. Cremonæ vallos dirui iubet. 56. 58. 59. ab omni excommunicatione abſolutus. 60 Henricum primogenitum Cæſarē declarat 62. Senenſes, & Florentinos dominio priuat. 64 priuilegia Cremonenſibus confirmat. 75.79. cum Violāte vxore Cremonā accedit. 80. Elephantem, Camelum, & Dromedarium Cremonam cōduci facit. 83
Federicus Imperator pacem a Sum. Pont. petitam reiicit. 84 caſtrū Imperiale ad portā Cremonæ erigit. 84 excōmunicatus. 85.87.88.89.

in Ita-

in Italiam cum exercitu deſcēdit. 202. 219. Federicus II. Henrico patri in Imp. ſuccedit. 68. Federicus Pulcher Imp. electus. 112. 186
Federicus Ponzonus Cremonēſis Mediolani Prętor. 102
Federicus Saxoniæ Dux Imp. Rom. rebellis declaratus. 320. 322
Federicus Sueuus Imper. electus. fol. 112. 186
Federicus Vrſinus ſupremus Dux cō tra Florentinos conſtitutus. 212
Fœdus in vrbe Cameracenſe aduerſus Venetos percuſſum. 232
Fœdus inter Cremonenſes, Papienſes, & Dertonenſes percuſſum. 65
Fœdus inter Cremonenſes, & alios cō tra Marchum Vicecomitem percuſſum. 101. inter Cremonenſes, & populos Adiacentes. 58
Fœdus in Eccleſia Cathedrali Cremonæ firmatum. 274
Fœdus a Franciſco Gallorum Rege cum Cæſare percuſſum. 260. 263 268.
Fœdus inter Mediolanenſes, & Venetos percuſſum. 200
Fœdus per Sum. Pont. Hiſp. Regem, & alios contra Gallorum Regem percuſſum. 243. 254. 271. inter Sum. Pont. & Carolum Cæſarem. fol. 296
Fœlix Antipapa creatus, & Baſileæ coronatus. 178
Fœlix Cremonæ Epiſcopus. 15
Ferdinandus Archidux Auſtriæ copias Germanorum in auxilium Caroli Cæſaris tranſmittit. 290
Ferdinandus Auſtriacus Francfordiæ Imp. coronatus. 341
Ferdinandus Cæſaris filius in Hiſpania naſcitur. 298
Ferdinandus Caſtriottus a Franciſco Gallorum Rege occiſus. 284
Ferdinandus Daualus in prælio Papiæ vulneratus. 285. 287
Ferdinandus Gonzaga Germanorum Dux. 293. 303. 307. 317. 326.
Ferdinādus Horticius Cremonę Prętor. 357
Ferdinandus Imper. cum Turcarum Imp. inducias facit. 348
Ferdinandus Romanorum Rex creatus. 299
Ferdinādus Salerni Princeps ad Gallos deficit. 328
Filibertus Sabaudiæ Dux captiuus. fol. 210
Finale oppidum ab Hiſpanienſibus captum. 269
Fines inter Cremonenſes, & Parmenſes diſtincti. 80. inter Cremonenſes, & Cremenſes conſtituti. 38. Epiſcopatus Cremonæ, & Placentiæ diſtincti. 64
Fines inter vtrunque Imper. in Italia poſiti. 17
Flaminghi, Brabantini, & alij Chriſtianorum templa diripiunt. 354. Chriſtianam fidem recipiunt. fol. 19
Flamma ſuper arce Mediolani conſpecta. 222
Flamma ingens in cælo conſpectā. fol. 131
Flandrenſes tumultuarij Bruſellas, et alia loca occupant. 370

Flandrenſis belli initium, & cauſa. fol. 352
Florebaldus, & Anſelmus Cremonæ Conſules. 42
Florentia condita, deſolata, & reſtaurata. 17
Florentiæ Epiſcopatus in Archiepiſcopatum erigitur. 155
Florentini ſub Gallorum Regis protectionem recepti. 225. *ſæpius interdicti.* 212. *in libertatem ſe ſe vēdicant. Mediceos in dominos recipere compelluntur.* 249. *ab obſidione liberati.* 299. *Sfortiam Ducem ad ſui ſtipendium conducunt.* 142. *eorum agri a Vicecomite direpti.* 139. *& exercitus per Vicecomitem profligatus.* 158.163
Fluminis ciuitas in Auſtria ſolo æquata. 240
Foroliuienſes, & Bononienſes Vicecomiti adhærent. 177
Forliuium in Eccleſiæ poteſtatem redactum. 174
Forma regiminis ciuitatis Cremonæ. fol. 429.430 431
Fortebracius Dux profligatus, & occiſus. 173
Fortunius Affaytatus Cremonenſis. fol. 334
Forum Iulij a Cæſarianis direptum. fol. 240
Frāciſcus Borbonius in Italiam cum exercitu deſcendit. 292.316
Franciſcus Carrarienſis captiuus Modoetiæ moritur. 124
Franciſcus Caſtillioneus Cremonæ Epiſcopus. 139.143
Franciſcus Caſtracanis Lucæ Vicarius Imperialis. 122
Frāciſcus Caualcabos Cremonæ Dux fol. 94
Franciſcus Cipellus ex oppido Buxeti. 223
Franciſcus Concorreggius Cremonenſis. 295
Franciſcus Craſſus Cremonæ Prętor fol. 303.316
Franciſcus Gallorum Rex ſupremus Dux in expeditione contra Turcas electus. 270. *Franc. III. Gallorum Rex patri in Regnum ſuccedit.* 344. *Franc. Gallorum Rex bellum Carolo Cæſari in Flandria mouet.* 274. *Franc. Gall. Rex cum exercitu in Italiam deſcēdit.* 282. 307. *& apud Papiam profligatus, ac captus.* 284.286. 287. *Franc. Gall. Rex cum Turcarum Imp. cōtra Carolum Cæſarem fœdus percutit.* 311. *apud Rhemos coronatur.* 260. *Mediolanum ingreditur.* 262
Franciſcus Eſtenſis equeſtrium Dux. fol. 317
Franciſcus Gambara ob proditionem decapitatus. 240
Franciſcus Gonzaga Bozulum, & Sablonetam occupat. 149. 157. 166.167. *a Vicecomite profligatus.* 141
Franciſcus Tolentinas Sum. Pont. legatus. 216
Franciſcus Landrianus Albam contra Gallos tuetur. 312
Franciſcus Locatellus Cremonenſis. fol. 345
Franciſcusmaria de Rupere Pont. Dux

Dux Supremus. 235
a Sum. Pont. excommunicatus. fol. 263.269.277
Franciſcus Pallauicinus cõſultor Ducalis. 214
Franciſcus Perſicus comes, & I. C. Cremonenſis. 305. Placentiæ Prętor. 252
Franciſcus Petrarcha Romæ vates coronatur. 128
Franciſcus Petreus Niger Cremonẽſis. 297.148
Franciſcus Piceninus, & Scamora captiui. 172
Franciſcus Regacius Cremonẽſis Bergomi Epiſcopus. 152
Franciſcus Riccius, & Iacobus Caponus ob proditionem occiſi. 172
Franciſcus Rimonus Cremonæ Prætor. 369
Franciſcus Salaſſorum Marchio occiſus. 305
Franciſcus Sarmoneta Hiſpanorum Dux. 307
Franciſcus Sfondratus Card. & Cremon. Epiſcopus. 324 421
Franciſcus Sfortia de Foiano Cremonæ Prætor. 278
Frãciſcus Sfortia Venetorum ſupremus Dux conſtitutus. 181.209
Franciſcus Sfortia Secundus Mediolani Dux. 228.286.303
Franciſcus Suardus Bergomum occupat. 144
Franciſcus Turrianus Brixiæ Prætor. 95.102
Franciſcus Valeſius Galliæ Rex moritur. 323
Frater Antonius Aquilanus annorum 11. Crem. concionatur. 268
Fratres Dominicani Cremonam habitatum ſe recipiunt. 100
Fratres Heremitani Cremonam habitatum veniunt. 127
Fratres ordinis minorum intra Cremonam ſe recipiunt. 101
Frater Thomas Sclaus Cremonæ concionatur. 268
Friſcus de Baldis Cremonæ Prætor. fol. 98
Fulgoſii extorres Genuam occupare tentant. 230
Fundamenta arcis Algmenæ Cremonæ excauando reperta. 269
Fũdi comitatus eccleſiæ Romanæ dimiſſus. 79
Furius Bibaculus poæta Cræmonenſis. 6

G

Gabriel Cerpellonus Bizantium captiuus ducitur. 338
Gabriel Faernus Cremonenſis. 346
Gabriel Vicecomes Genuæ decapitatus. 148
Gabrinus Fondulus Mediolani decapitatus. 160
Gadium altum in agro Mantuano captum. 205
Gadium caſtrum agri Cremonenſis conſtructum. 145
Galeatius Biragus Valentia a Caſarianis expulſus. 278
Galeatius Brugora Cremonę Pretor. fol. 412
Galeatius maria Sfortia patri ſuccedit. 209.210.211

Galeatius Pallauicinus cremonā Gallis tradit. 234
Galeatius Roccha Cremonenſis. fol. 297
Galeatius Sfortia Cremonæ Rector. fol. 254
Galeatius Vicecomes Cremonā ſubigit. 114
Galeatius Vicecomes Dux Mediolani creatus. 117.118
Galeatius Vicecomes Mediolano expulſus. 102
Galeatius Vicecomes Nobilem Belgham ſingulari certamine ſuperat. 130.137
Galeatius Vicecomes Placentiæ Prætor. 110.115
Galeottus de Rupere Card. Crem. Epiſcopus. 229
Gallera Granatinorum vrbs expugnata. 363
Galli Alexandriam diripiunt. 224
Galli Antoenni caſtrum capiunt. fol. 416
Galli Burgundiam diripiunt. 331
Galli a Cæſarianis profligati. 272. 294 *a Cæſarianis ad Brinoniam profligati.* 304. *in arce Cremonæ obſeſſi.* 252
Galli Dertonam, & Viglebanum occupant. 266.267
Galli Fontem Rabidum capiunt. fol. 278
Galli Genuam in ſuam poteſtatem redigunt. 230
Galli Io. Franc. Picum Mirandulæ expellunt. 265. *Ioan. Iacobo Triultio Duce in Italiam, cum exercitu deſcendunt.* 260. *dimiſſo Mediolani dominio in Galliam reuertuntur.* 245. *apud Mōtium Annoniæ ciuitatem profligati.* 370. *apud ſanctum Quintinum profligati.* 340. 342. *a Romani deficiunt.* 3
Gallorum Rex in comitijs Spirenſibus Romanis Imp. rebellis declaratus. 317. *Suitenſes in partes ſuas habere tentat.* 260. *exercitus per Vicecomites profligatus.* 139. *claſſis procellis diſſipata.* 257
Galuagnus Lantius Vicarius Imperialis. 86
Galuagnus Mediolanenſium Dux. fol. 46.57
Gandionus de Douaria Placētiæ Rector. 93
Garde oppidum a Fed. Imp. captū. 49
Gardum oppidum captum, ac direptum. 189
Garſias Meritius captiuus Venetias miſſus. 258
Gaſpar Maynus Sfortiæ Dux. 283
Gauardum, Capriana, & Monsrotūdus diripiuntur. 70
Gazzolum oppidum agri Cremonenſis prædæ expoſitum. 139
Gelaſius II. Papa. 41
Gentia cæca a natiuitate mirabiliter illuminata. 423
Gentilis Leoniſana Brixiæ moritur. fol. 204
Genua Hiſpanis ſubacta. 254.278. 291. *obſeſſa.* 135. 156
Genuæ peſtis ſæuit. 400
Genuenſes Gallorum Regi ſe dedunt. 225. 253. *Henrico Regi Gallorum adhærent.* 328. *mille marchis auri mulctantur.* 49

pede

pede, & oculo priuati 87. Sfortiæ ſe ſubyciunt. 208. 212. a Viceconmite deficiunt eorum claſſis a Venetis profligata. 165
georgius Alteſaſſus Gallos inuadit, ac fundit. 253
georgius de Auſtria Lugduni carceratus. 311
georgius Benzonus. 157
georgius Carellus ſenarū rector. 144
georgius Cornelius Venetorum legatus. 231
georgius Cremonæ Epiſcopus. 137
georgius Frundisbergus germanorū Dux. 290
georgius Fondulus Cremonēſis Phyſicus, & Aſtrologus. 320
georgius Gadius Cremonenſis. 297
georgius Ordelaphus Foriliuij Tyranus. 157
gerardinus de Buxeto Cremonæ Prætor. 97
gerardinus Spinola Lucam emit. 124
gerardus Appianus piſarum Regulus. 141
gerardus de Arcellis Cremonæ Prætor. 99.
gerardus Baiardus Cremonæ Prætor. 99
gerardus de Camiſana Cremonæ Prætor. 64
gerardus Carpanetus primus Cremonæ Prætor. 59. 62
gerardus de Cornazano Cremonæ Prætor. 79
gerardus de Corrigio Parmam ui occupat. 88
gerardus Douaria conſul occiditur fol. 62
gerardus de Maggijs Cremonæ epiſcopus. 103
gerardus Mediolanenſis conſul exautoratus. 46
gerardus Sabloneta Cremonenſis Philoſophus. 205
gerardus Tertius Cremonæ Prætor fol. 80
germani ab Aluiano prælio fuſi. 231
germani ad præſidium gollettæ miſſi fol. 353
germani ad Viccecomitem deficiunt fol. 117
geroldus Martyr iuxta Cremonam occiſus. 86
gebellinæ, & guelphæ factiones in Italia vigent. 86
gibellini Brixiam occupant. 103. caſtroleone expulſi. 110
Cremonam dolo occupant. 113. Cremona expulſi 94. guelphos Cremona expellunt. 114. Turrianos ſuperāt, accapiunt. 114
gibertus Camiſani comes. 63
gibertus de Corrigio Italiæ Rector. fol. 32. 103. 113
gibertus de Fois Cremonæ moritur fol. 38
gibertus Colianus Rhegium occupat. 125
gibertus de Foro Cremonæ Prætor fol. 113
gibertus gattus Viterbi Tyranus fol. 119
giſalbæ oppidum demolitum. 68
giſella Berengarij filia. 21. 31
glirium numerus ingens in agro Brixienſe, & Mantuano. 213
globus igneus in aere conſpectus. 104

gneus

Gneus Maggius Cremonenſis. 5
Goletæ propugnaculum a Cęſarianis expugnatum. 32. *a Turcis captũ, ac demolitum.* 378
Gorinonus Romanus in Sanctorum numerum relatus. 279
Gottifredus Mediolani præſul. 27
Gottifredus Rex Hieruſalem 37. 38
Gottifredus Turrianus in Lambro fluuio obrutus. 99
Graſiniana Duci Ferrariæ reſtituta. fol. 252
Grande inſtar ouorum Gallinaceorum Cremonæ cadit. 260
Grande ſanguine mixta in agro Bononienſe. 306. *ſigno ſaſu impreſſa fol.* 82
Graue damnum ex terremotu illatum Italiæ. 130
Grauedonus de Louiſonis Regienſis Cremonæ Prætor. 98
Gregorius Oldoinus Poæta Cremonenſis. 308
Gregorius Pont. Fed. Imp. in ſuam gratiam recipit 81. *huius nomini V. Pont. ex urbe in Germania tranſit.* 28. *VII. Romæ captiuus.* 33. *Eccleſiam D. Agathæ Cremonæ ſub ſui protectionẽ recipit.* 34. *X. Pap. creatus* 81. *Ioannẽ Regẽ Hieruſalem Rectorem conſtituit in exarcatu* 81. *XIII. Pap. creatus fol.* 370. 397
Grimoaldus Longobardorum Dux 16
Griſogonus Cremonæ Epiſcopus. 18
Gualdrada Berengarij filia. 22
Gualterius de la Roccha Gallus Cremonæ Prætor. 95
Guarnerius Ancona Marchio. 50
Guarnerius Aſpurgenſis Vicarius ſupremus. 108
Guazo Abbas D. Laurentij Cremonæ fol. 28
Guelphi Boſium Douariam occidunt fol. 95
Guelphi capti, & carcerati mille ducenti. 106
Guelphi Cremonam proditione capiunt. 114
Guelphi per Gibellinos Roma expulſi fol. 109
Guelphi Placentiam occupant. 110
Guelphorum domus Cremonæ euerſæ atq; combuſtæ. 106
Guerrerius Cellanus Cremonenſis, Dux. 252. 256
Guido Antipapa 58
Guido Antonius Fauentiæ Regulus fol. 163
Guido Antonius Feltrenſis Vrbini Regulus. 173
Guido Antonius Vrbini Regulus fol. 163
Guido corrigienſis Parmam occupat. fol. 129
Guido de Crema Cremonenſis Card. fol. 56
Guido Cribellus Leuci Feudetarius fol. 105
Guido Malateſta comes in Flaminia fol. 27
Guido Mataronus Cremonæ prætor fol. 263
guido Mutinæ præſul. 24
guido Piſanum Marchio. 23
guido Rhegienſis Cremonæ Prætor fol. 73
guido Rongonus captiuus. 243

guido

guido Spoleti Dux. 19.20.23
guido Turrianus Aquileiæ Patriarcha. 98.99.102.108.111
guido Tyri Rex. 65
guido Vgonis Italiæ Regis filius. 22
guido Vicecomes Cremonæ Prætor fol. 156
gulielmus de Archidiaconis Mediolanenſium ſupremus Dux. 100
gulielmus Boniſerius gallus. 279 fol. 283
gulielmus Bruſatus Mediolani ſupremus Dux. 102
gulielmus Budeus, & Ant. Mar. Pallauic. ad Sum. Pontificē legati. fol. 260
gulielmus Caualcabos Cremonam occupat. 106.108.110
gulielmus Centenaria Cremonenſis Placentiæ Epiſcopus. 140
gulielmus Cliuenſium Dux Imperij rebellus declaratus. 310
gulielmus Cremonenſis, Nouariæ Epiſcopus. 129
gulielmus Douaria Cremonenſis, Veronæ Prætor. 83
gulielmus de Foliano Regienſis Cremonæ Prætor. 82
gulielmus Francisbergius a gallis captus. 315
gulielmus de Iſabaldo Cremonę Prętor. 83
gulielmus Langei Regulus in gallia Ciſalpina pro rex. 312
gulielmus de Longis Parmenſis Cremonæ Prætor. 96
gulielmus Maſtalia Cremonæ Prætor. 73
gulielmus Montisferrati Marchio Vicarius Imperialis in Italia. 46
guglielmus Olandiæ comes Imperator electus. 87
guſacum oppidū captum, atq; euerſum. 185

H

HEluetij a Lucio Cecinna profligati. 4
Henricus Angliæ Rex cum gallis fœdus percutit. 286.302
Henricus Bauariæ Dux Imper. electus. 29
Henricus Bauariæ Dux nouos motus in germania ſuſcitat. 46
Henricus Arduinum Italiæ Regē prælio ſuperat. 30. Aquiſgranę coronatur. 44. Gibertum electum Imp. occidit 38. Cremonenſes in ſui gratiam recipit. 63.64.65. Mantuā, & Ferrariam occupat 36. Pontremulum capit, ac diripit. 39.40
Henricus III. Imper. Mediolani coronatur. 32. III. Imperator eligitur. 32.34
Henricus Imp. Cremonenſibus priuilegia cudendæ monetæ confirmat. fol. 65.66.67.68
Henricus Imper. iura in aquis fluminis padi Cremonenſibus concedit 41. Eccleſiam Cathedralem Cremonæ ſub ſui protectionem ſuſcipit. 40 Vngaros Italiam deuaſtantes repellit. 25
Henricus VII. in Cæſarē electus. 104 guidoni Turrione concedit. 105. Cremam mænijs exuit. 106. Cremonenſes in ſui gratiam recipit. fol. 107.109.110.111
Henricus Card. & Luſitaniæ Rex mo-

moritur. 404
Henricus Confalonerius Cremonæ Prætor. 96
Henricus Conrandi filius Imper. deſignatus. 30
Henricus Delphinus parpignanum obſidet. 312
Henricus Federici Imp. filius in arce Sancti Fælicis carceratus. 84
Henricus Flandrenſis Iſlandæ comes fol. 115
Henricus Gallorum Rex cum Germ. Principibus contra Carolum V. Imp. fœdus percuſit. 394. 410 *fol.* 413
Henricus Quarnerius Cremonæ Prætor. 83
Henricus Henrici Imp. filius Mediolani corona Cerrea inſignitus. 62
Henricus Naſamonius Cæſarianorũ Dux. 303. 305
Henricus Othonis filius conrado ſuccedit in Imperium. 22
Henricus Pruincenſis Dux in Italiã cum exercitu deſcendit. 292
Henricus Roduphi filius cũ Antipapa Romam ingreſſus vrbem Leoninam occupat. 35. 36
Henricus de Riſco Vicarius Imperialis Mediolani. 53
Henricus de Riuello Cremonæ Prætor. 79
Henricus Siciliæ Rex. 89
Henricus de Suſpiro Cremonæ Prætor. 78
Henricus Turrianus Cremonæ Prætor. 95
Henricus de Vegnola Cremonæ Prætor. 96
Hercules Dux Alenconij cum Angliæ Regina, & alijs contra Hiſpaniarũ Reggẽ fœdus percut. 394 *fol.* 410. 413
Heremita Sum. Pont. iuſſu captus, et occiſus. 142
Herera a Carolo V. Imper. ad Sum. Pont. legatus. 287
Hæreſes in Gallia Subalbina ſucitatæ fol. 344
Hæretici ab Auſtria, & alijs regionibus expulſi. 413
Hæretici in Italia carcerati, ac diuerſis pænis affecti. 355
Heripertus Mediolani præsul Cremonenſes ſuperat. 30 31
Hernandus Gonzales Sueſſa Dux Centale oppidum expugnat. 344
Hieronimus Adurnus Genuam occupare tentat. 273
Hieronimus Donatus Cremonæ Prætor. 228
Hieronimus Fliſcus decapitatus. 422
Hieronimus Fondulus Cremonenſis fol. 299
Hieronimus Mendoza Hiſpanus occiſus. 304
Hieronimus Montius Cremonæ Prætor. 346
Hieronimus Moronus in arce Papiæ detentus. 286
Hieronimus Mutianus Cremonenſis fol. 214
Hieronimus Oldoinus Cremonenſis Dux. 261
Hieronimus Oxius Dux Cremonenſis fol. 415. 416
Hieronimus Pinzonus Cremonenſis fol. 332

Hieronimus

Hieronymus Politius Cremonenſis Trebularum Epiſcopus. 393
Hieronymus & fratres de Pompeis Nobiles Veronenſes. 236
Hieronymus Regazola Cremonenſes fol. 349
Hieronymus Siccus Cremonæ Rector fol. 137
Hieronymus Stãga Cremonẽſis. 221
Hieronymus Triuiſanus Cremonæ Epiſcopus. 229
Hieronymus Triultius ĩ oppido Merlī occiſus. 285
Hieronymus Vicecomes Cremonæ Prætor. 223
Hieronymus Vida Cremonenſis Albæ Epiſcopus. 354.421
Hirene Imperatrix in Inſulam Lesbi relegata. 7
Hiſpani arcem Antuerpiæ Duci Ariſcotti dimittunt. 387. *Brixellum occupant.* 316. *Cantabriam irrumpunt.* 246
Homobonus Cremonæ Epiſcopus. fol. 77.86
Homobonus Lizarius heremita Cremonenſis. 295
Homobonus Moriſius Cremonæ moritur. 69
Homobonus Offredus Phyſicus Cremonenſis. 328
Honofrius Anguſola captiuus Mediolanum ducitur. 207
Honorius Antipapa creatus. 41
Honorius ij. Pont. prohibet alueum padi a Cremonenſibus diuerti. 79. *fol.* 80.81
Honoratus Gaetanus ad auxiliũ Regni Neapolitani deſtinatus. 283
Horatius Franciſcus occiſus. 329
Horologium Cremonæ fulgure percuſſum. 301
Horrendus, & miſerabilis caſus in agro Cremnnenſi. 292
Hoſcaſalis de Hoſcaſalibus Dux Cremonenſis. 313
Hoſpitalia in ciuitate Cremonæ degentia. 424
Hoſpitale mendicantium Cremonæ erectum. 361
Hoſpitale Sanctæ Mariæ de Valle uiridi Cremonæ erectum. 93
Humiliati a Carolo Borromeo Card. reformati. 356
Humiliatorum ordo erigitur. 43
Humiliatorũ ordo extinguitur. 364
Hunni Italiam irrumpunt. 13
Hyporegia ab Angiano Regulo expugnata. 315.332

I

Iacobus Antonius della Turre Cremonæ Prætor. 210
Iacobus Arcellanus Placentiæ Tyrannus. 149
Iacobus de Auguſtis Cremonenſis Dux. 315
Iacobus Burgus Conſul Cremonæ. fol. 81.82
Iacobus Caſtilioneus Cremonæ Prætor. 209
Iacobus Caualcabos Cremonæ Protector. 112.114
Iacobus de Couo Præfectus arcis Soncini. 151
Iacobus Cremonenſis Anachorita. fol. 223
Iacobus Cruceius decapitatus. 228

Iacobus Pauesius Cremonenſis. 192
Iacobus Piceninus in fratris locum ſubrogatus. 201.204
Iacobus Scottorum Rex occiſus. 255
Iacomatius, & Mazeus de Guarna ex Salerno. 193.196
Ignis in Anglia ab Ethere prolapſus fol. 402
Ignis prodigiores Cremonæ accenſus. fol. 289
Ignitus globus in aere conſpectus. fol. 145
Ilarius de gentilibus Cremonæ Prætor. 220
Imago B.M.Virg. mirabiliter Cremonæ ſeruata. 233
Immunitas conſulibus Cremonæ conceſſa. 49
Imola Vicecomitis ſubactæ. 116
Impium facinus ab Hæretico in Olandia comiſſum. 396
Imperij electores ſeptem conſtituti. fol. 28
Induciæ biennales inter Sum. Pont. & Vicecom. factæ. 137. inter Angliæ, & Galliæ Reges, & Cæſarem induciæ factæ. 255. inter Sum. Pont. & Philip. Regē factæ. 336. inter Sfortiam, & Piceninum factæ. 169. inter Venetos, & Vicecom. 190. inter Venetos, & Vicecomites, & alios. 141
Indulgentia Sancti Iubilei per Sum. Pontif. Cremonæ conceſſa. 81
Infans biceps in pago Ariſtoderami natus. 377. bicorporeus in agro Veronenſe natus cum cap. bouino Cremonæ natus. 373. monſtruoſus Venetijs natus. 401
Infantulus mirandæ ſtaturæ in Piceno natus. 206. ſine capite in Anglia natus. 402
Innocentius I I. Pap. in Galliā tranſit. IIII. Feder. Imp. excōmunicat. V. Auinioni moritur. 134. VII. Pap. creatus. 148. VIII. Pap. creatus. 216
Innumerabiles Dæmonum formæ in aere conſpectæ. 417
Inſidiæ in Io. Auſtriacum a Belgis paratæ. 387
Inſignæ ſchacchorum Cataneis Locarni conceſſum. 54
Inſignia per Rubertum Cæſarē Sfortiæ conceſſa. 143
Inſula Douarienſium Franciſco Gōzagæ ſubacta. 146
Inſula Fulcheria a Turrianis capta, atque direpta. 97
Inſula Negroponti a Turcis capta, atque direpta. 209
Inſula Scalenſis expugnata. 236
Inueſtitura Regni Neapolis in Regē Hiſpan. facta. 238
Ioanna Andegauenſis corona vtriuſque Siciliæ inſignita. 155.170
Ioanna Blanca Galeatio Seuerinati deſponſata. 218
Ioanna Caroli V. Imp. mater ab Hiſpanis captiuata. 272
Ioanna de Viſellis, & Beatrix Virgines Cremonenſes. 131
Ioannes Amatus Vidiceti dominus veneno tollitur. 146
Ioannes Anglicus ab exercitu Vicecomitis fuſus. 144
Ioannes Aulegianus Bononiam occupat. 134

Ioan-

Ioannes Auſtriacus in Belgica cōtra Hæreticos deſtinatus. 361. 366. 395.
Ioannes Balduinus Papienſis Cremonæ Prætor. 209
Ioannes Baliſtarius inſignis Rhetor Cremonenſis. 217
Ioannis Benteuolij exercitus per Vicecomitem fuſus. 144
Ioannes Beſatia Cremonenſis Mediolani Prætor. 128
Ioannes Bohemiæ Rex Brixiam, & Bergomum occupat. 124.125
Ioannes Bonus de Girardis Cræmonæ præſul. 91
Ioannes Campeſius Dux profligatus, & captus. 199
Ioannes Cōfalonerius Cræmonæ Prætor. 95
Ioannes Coſſa Pontificatu priuatus. fol. 153
Ioannes Cræmonæ Epiſcopus. 12.22
Ioannes Aemilius Cremonæ Prætor. fol. 229
Ioannes de Gariboldis Cremonenſis. fol. 201
Ioannes Græcus Placentię Epiſcopus fol. 27.28
Ioannes Lampugnanus Cremonę Prętor. 170
Ioannes Lunenſis Orbitellam a Turcarū oppugnatione tuetur. 319.332
Ioannes Marchio Montisferratis Venetias fugit. 166
Ioannes Maſonerius Cremonæ Prætor. 309
Ioannes Maſtalius a Cremonenſibus carceratus, & tormēto bellico extra mænia ciuitatis proiectus. 51
Ioannes Mattus Florentinorum Dux ad Vicecomitem deficit. 192
Ioannes Mediceus Senas obſidet. Mantuæ moritur. 330.290
Ioannes Muſonius Cremonenſis. fol. 347
Ioannes Nuceus Cremonenſis. 203
Ioannes Paleolugus Bizantij Imper. Cremonam venit. 146.177
Ioannes Opitius Soncinus. 222
Ioannes XXII. Pont. creatus fuit. 113.127. xxiij. Pont. & Sigiſmō. Cæſar Laude conueniunt. 151
Ioannes Ponzonus Dominium Cremonæ occupat. 145
Ioannes Rex Ponzinum Ponzonum Cremonę Vicarium conſtituit. fol. 125
Ioannes Rodericus Dux Valētię creatus. 224
Ioannes de Rupere Romæ Præfectus. fol. 225
Ioannes Saſſatellus Dux Pont. 242. fol. 277
Ioannes Simoneta in colleg. notariorum receptus. 209
Ioannes Stuardus Pontificuis Dux. fol. 282
Ioannes Tinctus Cremonenſis Brixienſes fugat, ac ſpoliat. 253
Ioannes Tolentinus Cremonæ Rector. 201. 206. a Cremon. expulſus. 176
Ioannes Turrianus Mediolani Tyrannus. 88.115
Ioannes Veturius Venetorum Dux a Germanis captus. 259
Ioannes Vicecomes Anticardinalis. fol. 122. 124. 128

Ioannes Vicecomes Genuã ſibi ſubigit. 130. 132
Ioannes de Vignate Laudam occupat fol. 144. 150
Ioannes Vrbinas Hiſpan. ſupremus Rector. 296
Ioannes de Zorzo Sõcinum occupat. fol. 150
Ioannis Nauarræ Regis exercitus profligatus. 244
Ioannes Aloyſius Fliſcus Genuã ad priſtinam libertatem reuocare tẽtat. 322
Ioãnes Angelus Galaratus Dux Cremonenſis. 415
Ioannes Antonius Euſtachius Cremonæ Prætor. 209
Ioannes Auguſtinus Olgiatus Cremonæ Prætor. 224
Ioannes Baptiſta de Balzo Cremonæ Prætor. 234
Ioannes Baptiſta Cambius ſculptor Cremonenſis. 357. 418
Ioannes Baptiſta Gaudentius hæreticus Cremon. combuſtus. 375
Ioannes Baptiſta Guazonus Dux Cremonenſis. 311
Ioannes Baptiſta de Monte Mirandulam obſidet. 325
Ioannes Baptiſta Raymondus Cremonæ Prætor. 326
Ioannes Baptiſta Rodulphus Florentiæ vexillifer. 249
Ioannes Baptiſta Sabellius equeſtriũ Rector. 320
Ioannes Baptiſta Schitius I. C. Cremon. 346
Ioannes Baptiſta Specianus Cremonen. Mediolani Senator. 297. 320
Ioannes Bonus de Girardis Cremonæ Præſul. 91
Ioannes Carolus Affaytatus Cremonenſis. 334
Ioannes Franciſcus Ala Tribunus Cremonenſis. 328
Ioannes Franciſcus de Baldo Cremonæ Prætor. 241
Ioannes Franciſcus Bonhomus Cremonenſis, & Vercellarum Epiſcopus. 413. 426
Ioannes Franciſcus de Botticbellis Papien. Cremo. Prætor. 198
Ioannes Franciſcus ex comitibus Coui Cremonenſis. 365
Ioannes Franciſcus Fhaernus Cremonenſis. 306
Ioannes Franciſcus Picus Legatus pro tractanda pace cum Gallorum Rege. 239
Ioannes Franciſcus Sfondrat. Cremonen. Medialani Prætor. 297
Ioannes Galeatius Sfortia bireto Ducali inſignitur. 211. 220
Ioannes Galeatius Vicecomes Iſabellam Gallorum Regis filiam vxorem ducit. 134. 138. 144.
Ioannes Iacobus Paleologus Vicarius Imperialis in Italia. 151
Ioannes Iacobus Tinctus Dux Cremonenſis. 316
Ioannes Iacobus Triultius Vicarius in dominio Mediolani. 226. 230. 241.
Ioannes Iacobus de Vignate furcis ſuſpenſus. 153
Ioannes maria Vicecomes Bergomũ occupat. 150
Io. Paulus Balionus. 235. 239. 245

Ioannes Paulus Bartius Cremonæ Prætor. 324
Ioannes Paulus Ferrarius Dux Cremonenſis. 316
Ioannes Paulus Lazarus Cæſarianorum Dux. 303
Io. Paulus Manfronus captiuus. 235
Ioannes Paulus Zaccharia Dux Cremonenſis. 354
Ioannes Petrus Marianus Dux Cremonenſis. 420
Ioanninus Adurnus Cremonæ Prætor. 159
Ioanninus de Benono arcis Cremonæ Præfectus. 263
Ioſephus Bizantij Præſul Florentiæ moritur. 190
Ioſephus Brixiæ præſul a Berenghario expulſus. 24
Iouis altæ vicus in agro Cremonenſi. 4. vbi caſus miſerabilis euenit. 287
Ippolita Sfortiæ filia Alphonſo Aragonenſi deſponſata. 206
Iſabella Aragonenſis Ioan. Galeatio deſponſata. 218
Iſabella Caroli V. Imp. vxor moritur. 308
Iſabella Philippi Hiſpan. Regis vxor fol. 344
Iſabella Phliſca Luchini Vicecom. vxor. 130
Iſchia, Liparis, et procida inſulæ Turcis ſubactæ. 319
Iſibaldus Papienſis Cremonæ Prætor. 64
Italianus Dux per comitem paridem profligatur. 180. 182
Itali milites facta ſeditione ex Pannonia in Italiam redeunt. 301
Iulianus Marianus Phyſicus Cremonenſis. 420
Iulius, & Antonius fratres de Campo pictores Cremonenſes. 357
Iulius Clarus Cremonæ Prætor. 344
Iulius Crottus Cremonenſis poeta. fol. 308
Iulius Fabagroſſa Dux Cremonenſis. fol. 420
Iulius Mediceus Dux Mutinæ Rhegij, Parmæ, & Placentiæ creatus. fol. 259 264
Iulius ij. Pont. creatus. 229. 233. 238. 241. 242.
Iulius iij. Pont. creatus. 324. 326
Iulius Ruſtinus Placentinus Cremonæ Prætor. 302
Iura quibus Luſitaniæ Regnum Philippo Regi ſpectare tenetur. 404
Iura diuerſorum Principum ſuper dominio ſtatus Medio. 196
Iuramentũ fidelitatis p Cremonẽſes, præſtitum Vberto Pallauic. 88
Iuramentum Henrici Imper. contra Brixienſes. 107
Ius Veronę per com. Bonifacium Scaligeris dimiſs. 108
Iuſtinianus Cauitellus præſes Senatus Pannoniæ. 216

L

Lambertus Mediolani præſul. 23
Lambertus Rex Italiæ creatus. fol. 20. 21
Lanceum a Gallis captum, & combuſtum. 339
Landrenſium oppidum captum. 314
Landulphus Berẽgariũ in Hortam inſulam compellit. 25
Lãdulphus Cremonę Epiſc. 19. 29. 30

Lanfran-

Lanfrancus Oldoinus inſignibus Cõunitatis Cremonæ donatus. 76
Lanfrancus Roglerius, et Beltramus de Ronculapretores Cremonæ. 70
Languſcus patritiorum Mediolani Prætor. 97. 107
Lantelminus de Benzonibus I. C. Cremonens. 100
Lantelmus cões Cremonæ Prætor. 86
Lapis Sulphureus a cælo lapſus. 218
Lauda ciuitas ab Heriperto Mediolani præſule capta. 30
Lauda a Mediolanẽſibus demolita. 47
Lauda a Rentio Duce direpta. 262. fol. 266. 278
Lauda vetus capta, & ſolo æquata fol. 39. 49
Laudenſes cum Cremenſibus a Cremonenſibus ſuperati. 46
Laudenſes a Sum. Pont. Sacris interdicti. 90
Laurentius Carites Brixium, & Piſchriam occupat. 253. 255
Laurẽtius columna decapitatus. 216
Lautrecchus, & Satilio duces galli vulnerati. 243. 267
Lazaretum Cremonæ erectum. 243
Legaliti ab Anaſt. Pont. ad Fed. Imp miſſi. 47
Leges de Feudis a Lothario Imperatore conditæ. 43
Leodriſius Vicecomes captiuus. 128
Leonardus Botta Cremonenſis. 216
Leonardus Germonius Patauinus Cremonæ Prætor. 84
Leonardus Maynardus Phyſicus Cremonenſis. 222
Leo Bohemorum Dux occĩſus. 17
Leo ex ære fabricatus turri Cremonæ impoſitus. 96
Leo in montibus Vicentinis ſæuit fol. 283
Leo III. Pont. Romæ expulſus. 16. X. Pont. creatus. 252. 263
Leo Ponzonus, & alij Cremonenſes occiſi. 113
Leo Sfortiæ Frater vulnere lethali percuſſus. 189
Leucum a Venetis oppugnatũ. 196
Liberius de Bonarellis Cremonæ Prætor. 194
Ligninum Oppidum a Ferd. Gonzaga expugnatum. 317
Limiacum dolo captum. 181
Limigius Italiæ exarchus. 14.
Limiſos, & Paphus Dypri vrbes terremotu conquaſſatæ. 593
Littera Calabuæ, & Apuliæ, & Siciliæ a Turcis direpta. 319
Locarnus popularium Mediolani Prætor. 97
Locuſtæ Hiſpaniam deuaſtant. 412. Italiam. 133. 135 211. 213. 214
Lodronium oppidũ captũ. 180. 265
Longeuilanus Gallorum Dux Terranouam ſuccurrere tentat. 255
Longinus Italiæ exarchus. 13
Longobardi Narſetis hortatu Italiã aggrediuntur. 12
Longobardorum exercitus a gallis profligatus. 15
Lotharingia Imperio vnita. 25
Lotharius 2. in Imperatorem electus fol. 41. 42. 43
Lotharius Imperator Pericardo præſuli annonæ portam vulparoli concedid. 18. Ludouico filio Imperium dimittit. 19

Lotharius Italiæ Rex. 18
Lotharius I.C.Cremonenſis. 67
Lotharius Vgonis filius Italiæ Rex. fol. 24
Louagnus arcis Mediolani Præfectus fol. 254
Lucas Sabellus Florentinorum Dux. fol. 248
Lucemburgum in Ducatum erectum. 104. *a Duce Aurelianenſium captum.* 315
Lucenſes libertati reſtituti. 163
Luchinus Ruſca Cremonæ Rector. fol. 141
Luchinus Vicecomes Modoetiam diripit. Parmam ab Opizone Eſtenſe emit. 129. 130
Lucimbeius magiſter militiæ Turcarum. 306
Lucius Anneus Seneca veneno tollitur. 7
Lucius iij. Pont.creatus. 62.64
Ludouicus Allobrogum Dux in Auxiliū Mediolanēſium accedit. 199
Ludouicus Alodiſius Fauentiæ Regulus. 157
Ludouicus Appianus Plumbiani Regulus. 163
Ludouicus Araulphi filius Imperiū occupat. 221.222
Ludouicus Aymus I.C. Cremonen. fol. 417
Ludouicus Balbianus Cremonæ Prætor. 278.292
Lodouicus Bauarus Imper. electus. 112.118 119.120.122.130.
Ludouicus a Berengario prælio ſuperatus, & captus. 21
Ludouicus Biragus Vercellas occupare tentat. 330
Ludouicus Burgus Cæſareus Dux. fol. 297
Ludouicus xij. Francor. Rex. 223. 225. 230. 234. 260.
Ludouicus Galliæ Rex. Imper. diademate inſignitur. 19
Ludouicus Gallorum Regis filius in Italiā cum exercitu deſcēdit. 204
Ludouicus Gōzaga captus. 125.194
Ludouicus Maluetius Venetorū Dux fol. 205
Ludouicus Mazenta Cremonæ Prætor. 332
Ludouicus Naſonij Princeps profligatus. 358
Ludouicus Pallauicinus ad ſtipen. Sum. Pont. conductus. 282. 284
Ludouicus Picus Mirandulanus dominium recuperat. 226.227.231
Ludouicus Piolla Cremonæ Prætor. fol. 299
Ludouicus Pius Carolo patri ſuccedit in Imp. 18
Ludouicus Pius Imp. Benedicto Cremonæ præſuli conceſſiones per Lotharium factas confirmat. 19
Ludouicus Porrus Cremonæ Prætor. fol. 293
Ludouicus Sfortia Genuæ Ducatum Ioanni Aug. Adurno dimittit. 225. *Mediolani Dominium ſibi vendicare tentat.* 211.213.214. *Angleriam, & Aronam Borromeis dimittit.* 225. *Mediolani dominium recuperat.* 226.227.231
Luganum oppidum per Suitenſes deprædatum, & combuſtum. 213
Luna, & Sol præter modū deliquium

patnu-i

patiuntur. 215
Luſitani Philippo Regi iuramentum fidelitatis præſtant. 417
Luſitaniæ regnū ſub regimine Alberti Auſtriaci Cardinalis dimiſſum fol. 418
Luitprādus Cremonæ Hepiſcopus. 27
Luitprandus Parmæ præſul. 24
Luizo Cremonæ præſul. 20

M

Maceus Guarna Salernitanus, & Vincentius Amidanus penes Vicecomitem Sfortiæ legati fol. 196
Madernum oppidum per Piceninum captum. 183
Magentij exercitus bis a Conſtantino Imp. ſuperatus fuit 11.
Malateſta Balionus Dux zelitū Albanenſium. 258
Malianum oppidū per Piceninum dolo occupatum. 169
Manaſſes Vgonis filius Mediolani præſul. 24
Mancaſturma Sfortiæ comiſſa. 199
Marcaria a Federico Imper. occupata. 84
Marcarię, Aſulæ, & Caneti oppida Sfortia ſubacta. 189
Marcanonus exercitus Germani ſupremus Dux. 265
Manfredonia ciuitas Regi Hiſp. per Venetos dimiſſa. 235
Manfredus Cornazanus, Cremonæ Prætor. 86
Manfredus de Fantis Cremonæ Prætor. 62
Manfredus Pallāuicinus Marchio Mediolanum ductus. 272
Manna in Agro Cremonenſi apparet fol. 220
Mantua a Cremonenſibus obſeſſa 90
Mantuæ Princeps Caſale Maius occupat. 233
Mantuani Caluatonum, & Vitellianam diripiunt. 111
Mantuani ab Entio Profligati. 91
Mantuani Federic. Imper. ſe ſubijciunt. 107
Muantuani Tezolas occupant. 94
Mantuani, & Veronenſes nonnulla Cremonenſiū oppida diripiunt. 111
Mantuanorum agri per Philipenſes direpti. 160
Manzinus de Manzatoribus, & alij decapitati. 101
Marcellus ij. Pontif. Creatus. 333
Marcellus Valla Sfortiadus Cremā obſidentes profligat. 258
Marchio Brandeburgi partes Cæſarianas fouet. 317
Marchio Montisferrati Cremonenſiū Tributarius. 47
Maranum in Iſtria a Cæſarianis dolo captum. 256
Marchiſinus Burgus militaris Tribunus Cremonenſis. 297
Marchiſinus Stanga Cremonenſis fol. 223
Marchus Antonius Areſius Cremonæ Prætor. 376
Marcus Antonius exercitu Cremonam ſe recipit. 5
Marcus Antonius Fabagroſſa Cremonæ Prætor. 306
Marcus Barbauara Cremonæ Prætor. 306
Marcus Felinus Cremonenſis. 400

Marcus de Porris Mediolanenſis Cremonæ Epiſcopus. 137
Marcus Tarteſius Cremonenſis Rhetor. 346
Marcus Vicecomes equeſtri prælio profligatus. 115.116
Marcus Vicecomes dominium Lucæ obtinet. 122.123
Mareſcalcus Bauari Imperatoris diuino miraculo moritur. 122
Margarita Bauariæ Ducis filia Marchioni Mantuæ nupta. 204
Margarita Brabātiæ Ducis filia Hērici vij. Imp. vxor. 105.108
Margharita Paleologa Marchionatus Montiſferrati hæres declarata. fol. 304
Maria Alexandri Farneſii vxor moritur. 395
Maria Ferdinādi Auſtriaci filia Guliel. Geldriæ Duci nupta. 315
Maria Philippi Hiſpan. Regis vxor moritur. 344
Mariæburgum captum. 331
Marſilius, & Petrus de Rubeis Lucam emit. 125
Martinenghi, & Aduocati factionū Brixiæ Principes. 178
Martinenghum oppidum oppugnatum. 192
Martinus Bologninus arcis Papiæ præfectus. 197
Martinus Cordubenſis claſſ. Cæſareæ præfectus. 314
Martinus I.C. Cremonenſis. 49
Martinus Lutherus a Sum. Pont. excommunicat. 271
Martinus V. Pont. creatus. 154
Martinus Siccus archit. Cremo. 357
Martinus della Turre Vallis Saſinæ Regulus. 85.91
Martinus Turrianus Mediolanen. ab Imperialibus occiſus. 45
Aronam demolitur. 92
Marſilia a Cæſarianis obſeſſa. 281
Maſtricum ab Alex. Farneſio captū. fol. 398
Mathæus Corrigienſis Cremonæ prætor. 73.96
Mathæus Granatinus Bergom Rector occiſus. 256
Mathæus Marius Buxetanus ſingularis ſcelerum vindex. 257
Mathæus Riparius Cremonēſis. 352
Mathæus Ruſca Nouocomenſis Cremonæ prætor. 132
Mathæus de Saſſolis Mutinenſis Cremonæ prætor. 96
Mathæus Vicecomes Imperialis Vicarius. 101.102
Mathæus Vicecomes Mediolani protector. 100
Mathæus Vicecomes Turrianus captiuos relaxat. 114
Mathias Auſtriacus furtiue Vienna Coloniam abit. 388
Matilde Azonis Maſtini vxor. 35
Matilde nonnullas Eccleſias in diœceſi Cremonenſi erigit. 40
Matilde Exchini comitis Pallatini Rheni vxor. 28
Matilde Henrici Imp. vxor. 25
Matild. com. Guardaſtal. & Luceriā Cremonenſibus concedit. 38
Mauritius Saxoniæ Dux. 318.326
Maxima annonæ ubertas Crem. 100
Maximianus Archidux Auſtriæ in Hiſp. tranſit. 324.342

Maximianus Buræ comes. 317
Maximianus Imper. Blancammariã Sforriam ducit vxorem. 219. cum exercitu in Italiã deſcendit. 223. 229. 231. 236. 243. 264.
Maximianus Sfortia inſignia ducat. Mediolani recipit. 250. 270
Maxonerius Burgus Cremonenſium vexilifer. 89
Maynus de Maynis Cremonæ Rector fol. 279
Meclhinia ciuitas capta, & direpta fol. 371
Medina ciuitas Terremotu concuſſa. 395. combuſta. 272
Mediolanenſes Bergomenſium agros deprædantur. 84. Bonifaciũ Marchionem Montiſferrati bello infeſtanti 75. cum Bononienſibus Sacris interdicti. 131. Brixienſium agros deprædantur. 197. a Cremonenſibus, & alijs prælio profligati. 68. 69. 70. 75. 77. Cremonenſium agros deprædantur. 47. 77. 81. 82. cum Cremonẽſibus pacem ineunt. 82. interdicti. 94. 128. legatos Venetias mittunt. 197. Othonis Imp. partes fauentes excõmunicati. 74. cum Mantuanis, et alijs pacem ineunt. 73. cum Placentinis caſtrum nouũ Buccæ Abduæ occupant. 64. prælio profligati. 72. 50. 53. prælio victi currum amittunt. 84. rebelles Imperij declarati. 48. ſe in libertatem vendicant. 196. Soncinũ oppidum obſidet. 70. ad Sfortiã legatos mittũt. 199. Treciũ oppidũ diripiũt. 50. currus eorũ prælio captus, & Cremonam ductus. 76
Mediolani portæ, & mænia demolita. 54. 57. dominium ad Gallos tranſit. Rectores. 24. electi ad eius Regimen. 118
Mediolanum a Cæſarianis obſeſſum. 266. 275. centum turribus munitum. 127. a Federico Imp. obſeſſũ. 53. a Gallis occupatũ. 282. a Pontificijs obſeſſum. 117. per quinquenium Pallauicino ſuppoſitum. 92 a Sfortia obſidetur. 199
Melchion Aymus I.C. Cremonenſis. fol. 417
Melchion cautius Cremonæ Prætor. fol. 86
Melita inſula Rhodiẽſibus militibus conceſſa. 299. 350
Melphis Andreę Dorię per Carolum Imp. conceſſa. 301
Melphis a Gallis expugnata, atq; direpta. 293
Mercurius Gattinara Car. V. Imper. ſup. cancell. 287. 306
Michael Attendulus Venetorũ Dux. fol. 191. 195. 198
Milo Berengarij Dux Veronæ dominium occupat. 22
Milordus Chitonus claſſis Anglicæ præfectus. 343
Minatarum vſus per Sum. Pont. introductus. 143
Mirandula a Ponteficijs capta. 241
Modoetia diripitur. 291. a Marco Vicecomite occupata. 116. 117. Turrianis fugatis capta, ac direpta. fol. 115
Modus eligendi, & coronandi Imperatorem. 28. 29
Monaſteriũ Monialiũ corporis Chriſti Cre-

ſti Cremonæ erectũ.70. Diuæ Marthæ Cremon. erectum. 356. Diuæ Monicæ.206. Vallis viridis. 423
Monaſterium ad Vicum Carbonariæ per Monetam erectum. 82
Mondenarius Armenulphus Cremonen. Tribunus militia. 416 419
Moneta Cremonenſis I.C. habitum frat. prædicatorum aſſumit. 82
Mongibellus Nouocomenſis Cremonæ prætor. 67
Moniales ab Anglis hæreticis interfectæ. 402
Mons collapſus curſum fluminis Breuij impedit. 257
Mons in lacum Gardæ corruit. 206
Monſtrum in Anglia ex vetula natum.402. in Pannonia cõſpectum 396 Rauennæ natum.245. Veronæ natum. 210
Montagnana oppugnatur. 236.240
Montagnini Regulus apud Gibellum oppidum profligatus. 394
Montenſes coniurationem in Alex. Farneſ.necem tractant. 403
Mortaria vnde nomen ſuſcipit. 15
Moſiæ Vicus Azoni Eſtenſi conceſſus. 93
Moſium oppidum. 2
Moſium,& Marcaria oppida direpta fol. 83
Motianus Suitẽſiũ Dux ĩterfectus 253
Mozanica per Sfortiam capta. 198
Mulier in vico Zuclaſchi agri Cremonen. duos canes cum infantulo parit. 401
Multæ ædes Mediolani terremotu corruunt. 97
Multa oppida Cremonẽſium per Venetos capta. 166
Multæ urbes,& caſtra Eccleſię Vicecomiti adherent. 168
Muſca Turianorũ Dux moritur. 102
Mutinenſes Cremonẽſibus vniti Bononienſium agros diripiunt. 81
Mutinenſium agri a Pontificijs direpti. 124

N

NAmurtij Regulus Lotharingiã diripit. 331
Namus Dux Bauaræ Rector Brixiæ conſtitutus. 15
Narbona expugnata diripitur. 255
Narſenſe oppidum direptum,ac combuſtum. 372
Naupulio Turrianus. 104
Neapolis ciuitas mænibus exuta. 90
Neapolis, & Maluaſia Turcarum Imperatori a Venetis dimiſſa. 308
Nicæa a Turcis occupata, atq; combuſta. 316
Nicephorus Imperium orientale occupat. 17
Nicolaus Amidanus Cremonẽ. Mediolani Archiepiſcopus. 205
Nicolaus Antipapa. 119
Nicolaus de Bonſignoribus Senenſis Mediolani prætor. 105
Nicolaus Botta I.C. Cremonen. 308
Nicolaus Burgus Cęſareus Dux. 297
Nicolaus capo Florentinorum legatus. 248
Nicolaus Cazingus Cremonen. I.C. eccellent. 131
Nicolaus Douaria Cremonen. Dux. fol. 244
Nicolaus Eſtenſis Rhegium occupat. fol. 144 189

Nicolaus Ferrarius.I.C. Cremonenſis. 216
Nicolaus Gregorius, & Georgius de Lazolis Cremonenſes inter Beatos extimati. 204
Nicolaus Lugarus Cremonēſis.Rhetor clariſſimus. 264
Nicolaus v.Pont.creatus.! 196.206
Nicolaus Scottus Mediolani decapitatus. 259
Nicolaus Sfondratus Cremonæ Epiſcopus. 345 407.421
Nicolaus Tolentinus Pumenēghum expugnat. 159.166.195
Nicolaus Vairolus Cremonenſis. fol. 265.272.276
Nicolaus Vngaronus Cremonenſis. fol. 167
Nicolaus Vrſinus Venetorum Dux ſupremus. 222
Nicolaus Zanaſius Cremonen. Neapolis Archiepiſcopus. 139
Nix de menſe Auguſti in vico Modignani apparet. 397
Nomina confœderatorum cōtra Fed. Imp. 84
Nomina & cognomina quorundam ex primoribus Cremonæ. 65
Nomina Cremonenſium, qui agrum vbi conditum fuit caſtrum nouum extimarunt. 81
Nomina Cremonenſiū,qui Fed.Imp. occurrentes detenti, & carcerati fuere. 106
Nomina Conſulum Cremonę.51.55 58 60.61.62.63.64. 65.66.67. 68.69.70.73.74.75.81.82. 101
Nomina cōſultorum quorundā Reipub,Cremon. 105
Nomina Eccleſiarū Cremonę tā īrā, quàm extra ciuitatē degētiū. 423
Nomina locorum ab Henrico Imperatore cōceſſorū Cremonēſibus.66
Nomina locorum iuri Epiſcopatus Cremon.ſpectantium. 66
Nomina phyſicorum diuerſorū Cremonæ. 295
Nomina diuerſorum Tribunorū militarium Cremonæ. 297
Nouaria a Duce Aurelianenſium occupata. 220.221.253
Petro Aloyſio Farneſio in pheudum conceſſa. 304
Nonicomū ab Hiſpanis receptū. 276

O

Obegninus Equeſtrium Gallorū Dux. 236
Obyzo de Burgo Cōſul Cremonæ. 51
Oblatio annua per Cremonenſes faciendā Eccleſiæ Chatedrali Cremonæ,per Vicecomitē cōſtituta. 180
Oblationes a Philippo Rege Luſitanis factæ. 404
Ochialus Turc. Archipyrata. 367
Octauianus Auguſtus agrum Cremonēſem militibus ſuis impertitur. 5
Octauianus Fulgoſius Dux Genuæ creatus. 254
Octauianus Sfortia in Abdua flumine obrutus. 212
Laude præſul, & dominij Mediolani prętor. 246
Octauianus Canturius 430
Octauius Farneſius Margaritam Auſtriacam ducit vxorem. 308.320
Odella Federic.Imp.vxor. 45
Odettus Fuſius Regulus Trecchi Gallus. 242.244 291.293

Odoacer Ticinum euertit. 12
Odoardus claſſis Anglicæ præfectus occiditur. 252
Odo de Comite, & Albertus Muſſius Cremonenſium legati. 66
Odo de Comite, & Diaconus de Perſico Cremonenſium legati. 41.63
Odofredus Piperaus Cremo. prætor. 103
Offredus de Offredis Cremonæ Epiſcopus. 59.64
Offidamus Sfortiã occidere tẽtat. 174
Olandiæ littora aquis oceani inundata. 392
Oldericus Gallus Cremonæ Epiſcopus eccleſiam D. Lau. erigit. 27.28
Oldericus Laudẽſis Epiſcopus in prælio occiſus. 30
Oliuerius Bargellonem Gigãtem occidit. 15
Omerij Regulus Gallorum ſupremus Dux. 305
Oneus Scottorum Dux Angliam cũ exercitu irrumpit. 255
Opizo Angliæ comes. 26
Oppida in agro Cremonenſe exiſtentia. 245.246
Oppida Gallarati, Roſati, & Treccati ſolo æquata. 48
Oppida Sancti Martini, & Nazarij, & Bremij euerſa. 59
Oppidum Imperiale dirutum. 90
Oranum a Mauris fruſtra oppugnatum. 249
Oratores Cremonenſium Fed. Imper. Mantuam comitantur. 74
Oratorium ſub titulo Sanctæ Vrſulæ Cremonæ erectum. 295
Ordinatio Vicecomitis ſuper ruralibus agri Cremonæ. 86
Ordo Beati Amadei approbatur. 210
Ordo claſſis Chriſtianæ contra Turcã progredientis. 367
Ordo contra Cremonen. Luxum fruſtra conſtitutum. 372
Orphea familia Cremonæ vnde prouenerit. 214
Orpheus de Ricauo ciuis Cremonæ factus. 206
Ortona vrbs a Turcis direpta. 353
Oſcaſale caſtrum a Mediolanenſibus euerſum. 69.70
Oſſa Beati Arealdi Martyris Cremonam tranſlata. 103
Oſſa de Canoua in ciuitate veteri Cremonæ prætor. 80
Oſſonus Guaſconum Dux a Cæſarianis captus. 315
Oſtaſius Spoletanus Rauennæ Regulus. 176
Oſtenſis vrbs a Martino Ruſſenio capta, atq; direpta. 327
Otho de Bonis Cremonæ prætor. 130
Othonis Imperatoris exercitus a Vitellianis ſuperatus. 8
Otho Federici Imp. filius Burgundiæ Dux. 65
Otho Henrici Imperatoris filius Aquiſgrani Imper. coronatur. 25.26
Otho Imper. eligitur. 7
Otho II. Imper. Romæ coronatur. 27.
Otho III. Imper. electus Mediolanis, & Romæ coronatur. 27.28
Otho Imper. ius piſcationum Abduæ Oldorico Cremonæ Epiſc. cõcedit. 26
Otho Imper. Aquiſgrani Mediolani Romæ coronatur. 72.73
Otho Imp. Padũ fluuiũ gelu concretũ cum exercitu tranſit. 73.77

Otho

Otho Imperatoris Othonis ſilius Rex Germaniæ creatur. 26

Otho de Noxa Cremonæ Prætor. 71

Otho Princeps Pruincenſis Imp. electus. 60

Otho Saxoniæ Dux Mediol. rector. 20

Otho Tertius Cremonæ conſul. 64

Otho Tertius Parmam, & Rhegium occupat. 147. 149

Otho Vicecomes Dux Mediolani. 32

Otho Viceco. Mediolani Præſul. 92

Otho Vicecomes cum Turrianis pace minit. 99. 101

Otho Vicecomes Volucem Saracenorum Reg. ſingulari certamine intéremit. 38. 39

P

PAdus fluuius gelu concretus. 41. 79. 82. 96. 193. Cremonenſium agros inũdat. 67. 99. 101. Mantuæ, ac Ferrariæ agros abluit. 124. a numidis trucidatus. 378

Pagnus de Albertis Cremonæ Prætor. 79

Paganus de Besatia Cremonenſis. Parmæ Prætor. 130

Paganus Burgus conſul. 67

Paganus Doria a numidis trucidatus fol. 378

Paganus Fondulus Soncini decapitatus. 140

Paganus Ponzonus Cremonẽſis. 295

Paganus de la Turre Mediolani prętor. 85

Palatium. I. C. Cremonæ conſtructũ fol. 140

Platium in Platea D. Agathæ Cremonæ erecta. 91. mercatoribus, Fustanei conceſſu. 151

Palatium Cremonæ vetus reſtauratum. 411

Palatium publicum Venetijs incendio deuaſtatum.

Paleologus Genuæ Gubernator conſtitutus. 15

Paleologus Marchio Montisferrati prœlio fuſus. 203

Paliſſa equeſtrium Gallorũ dux. 236

Pandulphus, & Carolus de Malateſtis ad regimen Io. Mariæ Vicecomitis electi. 144

Pandulphus Malateſta Brixiam occupat. 139

Panduſphi Malateſtæ filij cum Borſio Eſtenſe ad Vicecomitem deficiunt fol. 183

Pandulphus de Picenardis Cremonenſis decapitatus. 149

Panzerius de Arcu Cremonenſis prętor. 96

Papia ab Vngaris capta, & combuſta. 23. mœnia a Mediolanenſibus diruta. 47. Lud. Bauar. ſubacta. 123. ſponte ſe Sfortiæ dedit. 197. Gallis ſubacta. 224. a Gallis capta ac direpta. 291

Papienſes in ius Mediolanenſiũ compelluntur. 47

Paraſij ciuitas. 25

Paris Lodronij regulus. 184

Pariſij ciuitas conſtruitur. 77

Parma a Conrado Imper. combuſta. 31. Parma, Mutina, & Rhegiũ Ioanni Regi ſe ſubijciunt. 125. ab Ongarijs obſeſſa. 134. ſe ſponte Sfortiæ ſubijcit. 201. cum Placentia regi Gallorum dimiſſa 263. Ruberto Seueſinati dimiſſo. 276. a Ferdi-

a Ferdinan. Gonzaga obſeſſa. 325. aquis inundata. 362

Parmenſes caſtrũ Arquati obſident. 69. cũ Cremonẽſibus pacẽ ineunt. 72. currum amittunt. 89. Federico Coronam auream remittunt. 107. cum Rhegienſibus ab Henr. Imper. deficiunt. 108 ob tentatam o ſuſpenſit proditionẽ fol. 200

Parthenia gallarata Cremonæ matrona litteris Græcis, & latinis erudita. 373

Paſchalis ij Pontifex creatus. 37

Paſſarinus Turianus Placentiæ Prætor. 102. 111

Paſſibonus de Gallis Mediolanenſis vir ſtrenuus. 85

Paſſimons Cremonæ dominus. 2

Patareni, & Gazari Veronæ cremati. 97

Patauium Franciſco cararienſi dimiſſum in Feudum. 140. a Maximiano Cæſare oppugnatum. 236. cum Verona, & Vicentia ſe Cæſari dedit. 235. a Vicecomite occupatum. 138

Patriarcha Alexandriæ Aegypti legatos Romam mittit. 349

Patriarcha Aſſyriorum obedientia Sum. Pont. promittit. 349

Patricius Venetus furtis ſuſpenſus. fol. 234

Paulus II Pontifex creatus. 209

III Pont. Creatus. 302

Paulus III. cum Cæſare, & Gallorũ rege Nicæ conueniunt. 307. cum Carolo V. Imp. Buxeti conuenit. fol. 314

Paulus IIII. Pontifex creatus. 333, 335. 339. Nepotes ex vrbe Roma expellit. 345

Paulus Ala. I. C. Cremonenſis. 348

Paulus Amizonus Cremonæ prætor fol. 206

Paulus Balbus Cremonæ Prætor, fol. 226

Paulus Barbo Cremonæ prætor. 227

Paulus Camillus Triultius moritur fol. 293

Paulus Foſſa I. C. Cremonen. 381

Paulus Guiniſius lucæ Tirãnus. 162

Paulus Maluetius Venetorum ſupremus Dux. 243

Paulus Manfronius profligatus, ac captus. 241

Paulus de Nonis Genuenſium Dux creatus. 230

Paulus Piſanus Cremonæ Prætor fol. 229

Paulus Vrſinus Venetorũ Dux. 161

Paulus, & alij de Vrſinis Ioan. Roder. Iuſſ. capti. 228

Pax inter Alex. Pont. & Federic. Imper. 61. inter Cremonẽſes Mediolanenſes, & alyos 67. 78. inter Guelphos, & Gibellinos 100. inter Hiſp. Gallieque Regem ad Grauinium. 335. 344. inter Douarienſes, & Burgos Cremonæ ciues 142. inter Mantuanos, & Veronenſes. 70. inter Pontificios, Venetos, Florentinos, & Vicecomitem firmata. 192. 193. pacta pacis iudicio Sfortiæ comiſſa. 193. inter Rhomanenghi, & Soncini incolas. 119. inter Turrianos, & Vicecomites tract. 98. inter Venetos,

netos, & Sfortiã firmata authore Ioanne Simoneta. 205. inter Vicecomitem, & Venetos. 160. foli 167
peninſula Rhodigij Marchioni Mantuæ dimiſſa. 179
penuria grauis, & peſtis in Gallia Ciſalpina. 53
pergulanus Vicecomitis Dux impigerrimus. 159
perpignanum a Gallis occupatũ. 271
peruſium, Senæ, & piæ ſub poteſtatẽ Vicecomitis redactum. 141
peſtis Cremonæ ſæuit. 97. 245. 294
peſſis, & fames in Italia ſæuiunt. 13. 80. 133. 136 154. 245.
peſtis Veronæ ſæuit. 182
petra Sancta ab Henr. Imper. occupata. 110
petrucius Cardinal. Sum. Pont. iſſu Strangulatus. 269
petrucius Strocius copias ſecus mœnenia Cremonæ ducit. 315. 317
petrus, & paulus Apoſtoli Martyrio coronati. 7
petrus Acoltus Aretinus Cremonæ Epiſcopus. 278
petrus Aduocatus Germanorũ Dux fol. 293
petrus Aluyſius Farneſius plact. & parm. Dux creatus. 317. 324
petrus Bernardus Bononienſis Cremonæ prætor. 71
petrus Beſacia Tribunus Cremonẽſis fol. 183
petrus Brobonius Cremonæ prætor fol. 237. 240.
petrus Cagnola a Benedicto Salerno vulneratus. 258
petrus Capellus Venetus Cremonenſis. prætor. 134
petrus Colleo occiſus. 149
petrus Corſus pedeſtriũ Gallorũ Dux fol. 304
petrus Cremonæ Tyrannus. 39
petrus de Fuſio parmenſis Cremonæ prætor. 149
petrus Gambacurta piſarum Tyrannus. 138
petrus Landrianus Mediolanen. Cremon. prætor. 215
petrus Lauredanus Claſis Venetæ prefectus. 165. 179
petrus de Lunate papienſis Cremonæ prætor. 200
petrus Lunenſis Antipapa pontificati depoſitus. 153
petrus Mediceus coppiarũ Italicarũ ſupremus Dux. 420
petrus Nauarra cum pedeſtrium copyjs ex Africa in Hiſpaniam reuocatur. 242
petrus poluerinus Nobilis Veroneaſis. 236
petrus Raymondus Mediolanen. Cremonæ prætor. 160
petrus Strocius a Iacobo Mediceo profligatur. 331. 342
petrus Tiepolus patricius Venetus captiuus. 84
petrus de Tinctis, & Ludouicus peſcarolus Cremonenſium. legati. 79
petrus Vicecomes Cremonæ Rector fol. 193
petrus Zignanus Cremonenſis. 420
petrus Franciſcus, Sigiſmondus, & Ludouicus fratres de Trecchis. 357
petrus maria Rubeus Ducis Mediolani

lani hoſtis declaratur. 214.318
Petrus Paulus Origonus Cremonæ prætor. 311
Philippopolis vrbs a Fed.Imp.capta. fol. 65
Philippenſes obſidionem Cremonæ dimittunt. 195
Philippenſium claſſis a Venetis profligata. 188
Philippus Aurelianen. Dux Genuæ conſtitutus. 143
Philippus Auſtriacus Mariam Angliæ Reginam deſponſat. 332
Philippus Cæſar excommunicatus. fol. 69.72
Philippus Caroli Imperatoris filius Cremonam accedit. 324
Rex Hiſpaniæ creatus. 314
Philippus Francorum Rex Genuenſium, & Venetorum legatos Cremonæ audit. 96
Philippus Gonzaga Annã Douariã ducit vxorem. 127
Philippus Languſcus Papiam occupat. 105.110
Philippus Lantgrauius Imperij rebellis declaratus. 320
Philippus de Nicolis Cremonen. fol. 349
Philippus Hiſpan. Rex Alphonſum Ferrariæ Ducem in gratiam recipit. 343
Philippus Torniellus captiuus. 277 294
Philippus Turrianus Couum oppidũ diripit. 93
Philippus Rex Hiſpaniarum corona Regni Luſitaniç in-ſignitur. 409
Placentiam Octauio Farneſio reſtituit. 336. *premium occidentibus Aurētiorum Principem proponit.* 403. *Senatus Mediolanenſis Authoritatem limitat.* 410. *ad recuperandas inſulas Terzerias claſſem deſtinat. fol.* 419
Philippus maria Sfortia Beatricem attendulam ducit vxorem. 150. *et Mediolani Dominium recuperat, ibidem, cum Cabrino Fondulo inducias facit.* 151
Philomela, vrbs in Bythinia a Feder. Imp.capta. 65
Phiſoniæ comburruntur. 69
Pialis Turcarum claſſis præfectus littora depredatur Italiæ. 353
Piceleonis oppidum in agro Cremonenſi conſtructum. 42
Picininus Caſale maius occupat. 178. *cum Gonzaga Venetorũ claſſem noctu inuadunt.* 185. *Laudam in ſuam poteſtatem redigit.* 198 *Montemelarum, Iſeum, Marcariam, Sabloncetam, & Soncinum occupat.* 191. *inſtatur, vt pro Vicecomite Romam occupat.* 169 *Serezanam prædæ exponit.* 174 *a Sfortia ad Mediolanenſes deficit.* 199. *Veronam occupat. Pignonum a claſſe Hiſpana captum. fol.* 349
Pilla ænea ex pinnaculo Turris maioris Cremonæ auulſa cadit. fol. 222
Pinamonus Bonacoſius Mãtuæ Regulus. 95
Pinus Vernatius Cremonenſis Mediolani prætor. 102

Pipinus Italiæ Rex creatus. 16. *fol.* 17
Pipinus, & Ludouicus Caroli Regis filij a Sum. Pontif. Baptizati. fol. 15
Piſarum ciuitas Florentinis vendita. fol. 147
Piſcheria a Gallis direpta. 234. 254. 263. 265. *eius arx capta, atq; direpta.* 190
Pius Tertius Ponti. creatus moritur. 228. *IIII. Pontif. creatus Ferdinandum Auſtriacum Imper. confirmat.* 345
Pius Quintus Pontif. creatus demoniacam liberat. 352.
Pius Quintus cum Principibus Chriſtianis contra Turcas fœdus percutit. 365
Pizzo de Burgo Cõſul Cremonæ. fol. 55
Placentia capta. 87. 147. *a Carolo Borbonio oppugnata.* 290. *a Cremonenſibus, & alijs obſeſſa.* 103. *cum Papia, & Brixia a Pallauicinis deficit.* 93. *cum Parma Eccleſiæ Romana dimiſſa.* 248. *cum eadem ſub poteſtate Maximiani Imperatoris redacto.* 252. *ſub Venetorum Dominium tranſit.* 197. *ſub Viceconitis poteſtate redacta. fol.* 154
Placentini Buxetum, & Vicum Sancti Andreæ diripiunt. 70. *Cremonenſium agros deuaſtant.* 77. *a Cremonenſibus prælio profligati.* 45. *Imperij rebelles declarati.* 51. *Parmenſes prælio ſuperant.* 69. *portam Pertuſii Cremonæ occupant.* 69. *a Sfortia deficiunt.* 207. *per Sfortiam in ſui fidem recepti.* 199
Plebs Cremonæ contra Nobiles armas arripit. 299
Plumatium oppidum captum. 81
Pompeio Polis a Gallis fruſtra oppugnata. 251
Poncellettus in campo Floræ Romæ furcis ſuſpenſus. 174
Pons Marcariæ ſuper Olium lapidibus conſtructum. 95
Pontificius exercitus Rauennam occupat. 235. *ab Ezelino profligatus.* 91
Pontificij milites Parmam, & Rhegium occupant. 123. *per Viceconitem ſuperati.* 116
Pontificij Mutina potiuntur. fol. 238
Pontirolum oppidũ per milites Fed. Imp. occupatum. 52
Pontiſuici oppidum deſolatum. 78. *combuſtum.* 247. *a Sfortia captus. fol.* 188. 191. 204
Pontius Ponzonus Cremonæ præſul fol. 100
Ponzinus Ponzonus protector Cremonæ creatus. 113. *Vitellianam ſe recipit.* 106
Ponzoni, & Amati ex Maltrauerſorum factione. 113
Portæ Natalis, & Marcelli Veteris Cremonæ demolitæ. 271
Porta vrbis Romæ ab Ant. Piſano capta. 173
Portenta Venetijs, & in agro Senenſe nata. 272
Portentum in agro Cremonenſe natum. 290

Portus Liburni Florẽtinis venditus. fol. 156
Portus Veneris a Genuenſibus occupatus. 175
Portus Villa francha a Turcis occupatus. 316
Prælia inter Cremonenſes, Mediolanen. & Brixienſes cõmiſſa. 70. *inter Cremonenſes, & Bononienſes. fol.* 81
Prælium inter copias Azonis, Eſtenſis, & Ezelini Rom. 83
Prælium ad Bicoccha Vicum commiſſum. 277. *Carmagnolæ.* 316
Piioſellæ. 236. *Rauennæ* 246
Prælium Equeſtre æquo marte commiſſum. 339
Prælium inter Gallos, ac Cæſarianos ad Ambianos commiſſum. 329
inter Hiſpanos, et Gallos apud Rõcanicum commiſſum. 340. *inter Iacobi Picenini, & Sfortiæ exercitus.* 204. *inter Malateſtæ, & Vicecom. exercitus.* 156. *inter Mediolanenſes, & Cremonenſes conceſſum.* 86. *inter Mediolanẽſes, & Saracenos.* 85. *inter Mutinenſes, et Pontificos.* 124. *inter Papienſẽs, & Mediolanenſes.* 74. *inter Philippũ, & Othonem Cæſarem electos. inter Vicecomitem, Othonem, & Turrianos.* 597. 100. 105. *inter Vicecomitem, & Pontificios.* 136 *inter Vrſinos, & Henrici Imp. milites.* 109. *inter Venetos, & Vicecomitem.* 162. 175.
Præſules nonnulli Gandaui furcis ſuſpenſi. 395
Pratum oppidum expugnatũ, ac direptum. 249
Princeps Mantuæ captiuus Venetias ducitur. 236
Princeps Germaniæ cum Flaminghis pacem ineunt. 358
Priuilegia Flaminghis, & Brabantinis conceſſa. 354
Priuilegium coronæ Ferreæ Modoetiæ conceſſum. 31
Priuilegium fluminis Olij a Ludouico Bauarro Cremonenſibus conceſſum. 123
Priuilegium per Sigiſmundum Cæſarem Cremonenſibus conceſſum. fol. 131
Proceres Galli a Cæſarianis prælio capti, & occiſi. 255
Proceres ab Henrico Imp. iurare coacti. 109
Prodigia multa Antuerpiæ conſpecta. 414
Prodigia multa in aere conſpecta. 112. 262. 263. 264. 269
Prodigia diuerſa Romæ, Cremonæ, Mediolani conſpecta. 270
Prodigioſus partus. 392
Proditio Anconæ decreta. 190
Proditio Bononiæ detecta. 190
Proditio Cambrai in lucem prodita. fol. 403
Promiſſio a Federic. Imperat. Cremonenſibus facta. 55
Proſper Adurnus Genuæ Dux a Duce Mediolani deficit. 212
Proſper Columna a Gallis profligatus. 279 280
Proſper Columna captiuus in Galliã miſſus. 261
Propugnacula Cremonæ a Venetis erecta

erecta. 233.266
Propugnaculum ſublime Cremonę erectum. 313
P. Vergilius Maro erudimenta Cremonæ ſuſcipit. 6
Puer monſtruoſus ex Hiſpania Cremonam ductus. 268
Pueri cruribus affixi in Synagogis Habreorum reperti. 362
Pugna inter Cremonenſes factioſos facta. 26. inter Cremonenſes, & oppidanos Pontiſuici ob aquas Fluminis Olij. 83. inter Cremonenſes, & Mediolanen. 77
Pugna inter Gallorum, & Flaminghorum claſſes in mari Anglico commiſſa. 334. Naualis inter Venetorum, & Vicecomitis claſſes. 181. inter Sfortiados, & Venetos. 201
Pullus equinus cum capite humano Veronæ natus. 112
Pyrrhus Columna Carignanum oppidum Gallis dimittit. 316

Q

Quatuor Leones marmorei Cremonæ fabricati. 100
Quingenti pedites Cremonenſes in Syriam contra infideles deſtinati fol. 81
Q. Varrus Cremonenſis. 422

R

Racherius Veronæ præſul, Papiam relegatus. 024
Ramazottus Florentinorum Dux. fol. 274
Rhaphael Arcimandrico Cremonæ Rector. 393
Rauenna a Gallis deprædata. 246. ſub Venetorum poteſtate redacta. fol. 177
Raymundus Cardona Derthonam occupat. 115
Raymondus Cauitellus I. C. Cremonenſis. 135
Raymundus Dux Mediolanenſium profligatus. 197
Raymundus Turrianus Archiepiſcopatum Mediolani occupat. 93
Raymundus Vgo Cremonæ prætor. fol. 77
Raymundus Dordonus apud Feder. Imp. Cremonæ legatus. 61
Raynaldus de Macaleone Cremonæ prætor. 87
Raynaldus Mantuæ Regulus. 113
Raynaldus Scottus Cremonę prętor. fol. 95
Raynera Francorum Regi filia Herculi Ferrar. Duci nupta 295
Raynerius Cremonæ Epiſcop. 101
Raynerius Vgutionis Fagiolini filius Romę Rector. 12
Rebelles in Flandria ab Hiſpanēſibus ſuperati. 326
Rebelles Flandrię apud Grouingam, & Brugiam profligati. 403
Rectores diuerſi ab Henrico Imperatore in Italia conſtituti. 108
Redditus annuus a Carolo Imperat. Cremonenſibus conceſſus. 310. per Philippum eius filium conceſſus. 325
Reges Hiſpanię, & Anglię Gallorũ Regi bellum mouent. 250
Regium captum, & Ruberia expugnata. 279

Regnum

Regnum Caſtillię Hiſpaniæ Regi cõceſſum. 251
Regnum Nauarrę Hiſpaniæ Regi demiſſum. 255
Regnum Nepolitanũ a Fedr. Aragon. infeſtatum. 110 Girlotto Regis Angliæ conceſſum. 90. per comitẽ paleani occupatum. 171
Regulus Danuilla Tholoſæ adminiſtratione exauthoratus. 377
Regulus Memorantij Henrici Regis iuſſu carceratus. 377
Regulus della Nua Gallus captiuus. fol. 403
Regulus a Thermis Gallus per Caſarianos captus. 316
Relliquia in Eccleſiis cremonæ Sum. cum honore ſeruatæ. 389. 390. foi. 391. 392
Rex Galliæ, & alij a Summo Pont. Anathematizati. 249
Rex Nauariæ a Gallorũ rege Regno exutus. 280
Renatus Andaguenſis in Italiam cũ exercitu deſcendit. 204
Rhenatus Aurentiorum princeps interfectus. 317
Rhenatus a Ioann. Andegauenſe Regni Neapolitani hæres. 171
Rhenatus Triultius Cremonæ rector. fol. 216. 217
Riboldus Burgus conſul. Cremonæ fol. 74
Ricardus Malumbra. I. C. Cremonenſis. 114
Richilde Lotarij Imperatoris vxor. fol. 42
Ricinus Equeſtrium Germanorum Dux. 374
riginaldus Bononiæ, & Mantuæ comes. 75
rocchus de Capellinis Architectus Cremonenſis. 400
rocchus de ſtrata Cremonæ Prætor fol. 95
rodigij Peninſula a Duc. Ferrariæ occupata. 235
rodulpus Aſpurgenſis Luſſaniæ Imperator coronatur. 96
rodulphus Auſtriacus rom. rex, & Imper. electus. 379 384
rodulphus Burgundiæ Dux Lanceã, qua Chriſti latus confoſſum fuit Henrico Imperatori donat. 25
rodulphus, et Herneſtes Auſtriaci cremonam veniunt, 348
rodulphus Imper. electus. 34
rodulphus de Noxa Cremonæ Prætor. 79
rodulphus Vgonis filius rex Italiæ coronatus. 24
rolandus Canomatenſis. 14
rolandus de Mediceis Mediolanenſis Anachorita moritur. 138
romæ agri per Piceninum, & Fortebracium depredati. 169
romæ Epidæmia ſæuit. 57.
romanenghi oppidum inſtauratur. fol. 69. 77
romani ad libertatem excitantur. fol. 242
Romanum oppidum in agro Bergomenſe conſtructum. 127
Romanus Burgus Cremonenſis equeſtris Dux. 168.
Romanus Burgus alter Cremonenſis Poæta lingua Italica. 429
Roſate Mediolanenſe oppidum comburi-

- *burritur.* 46
Rubei Parmam occupant. 144
Rubertus Bauarrus Imp. electus. fol. 142
Rubertus Cæſar a Vicecomite fugatus. 143
Rubertus de caſtro Leone Cremonæ prætor. 86
Rubertus Guazonus Dux Cremonenſis. 415
Rubertus Malateſta. 212
Rubertus Comes de Ponzonibus Cremonen. 362
Rubertus Seuerinas ad Ludi. Gall. Reg. fugit. 212. 214
Rubertus de Viano Cremonæ prætor. 193
Rubertus Vicecomes Mediolani præſul. 132
Rubertus Viſcardus capitolium ſolo æquat, partem vrbis Romæ deuaſtat. 36
Ruglerius Bellottus. Cremonenſis Placentiæ prator. 86
Ruglerius Gallus ex oppido Piceleonis vir ſtrenuus. 198
Ruglerius Normannus Siciliæ rex fol. 45

S

SAbinus Cremonæ Epiſcopus. fol. 15
Sabloneta oppidum in Ducatum erectum. 396.
Sacellum D. Bernardini erectũ. 291.
Sacellum ab Vgolino Caualcaboue Cremonæ erectum. 141
Sacra Cremonenſibus interdicta. fol. 79
Sacra Piſanis, Florentinis, ac lucenſibus interdicta. 242
Salecchus Claſſis Turcarũ præfectus fol. 316
Salerna Familia Cremonæ inde orinnda. 193
Salernitanus Cremonæ obſidionem diſſoluit. 203
Salodium expugnatum, atq; direptũ fol. 188
Sanguinis Pluuia in Germania. 316. *in Hætrunia.* 296
Saraceni ex Corſica, & Sardinia expulſi. 17
Sarzana per Malaſpinas occupata fol. 110
Sarzanæ oppidum Thomæ Fulgoſio conceſſum. 157
Sauona ciuitas Sfortiæ dimittitur. fol. 208
Scluſæ propuguaculum a Germanis occupatum. 320
Scholæ doctrinæ Chriſtianæ Cremonæ erectæ. 351
Scrofati apud Manerbium deleti. fol. 85
Sebaſtinus Luſitaniæ Rex prelio interfactus. 395
Sebaſtianus Zainus Venetiarũ Dux. fol. 61
Secta Barilotti Mediolani prodita fol. 114
Secuſi vrbis euertitur. 59
Senæ ciuitas a cæſarianis obſeſſa. 329 *in libertatem ſe vendicat.* 144
Senenſes Hiſpaniarũ Regi ſe ſededũt. 333. *Rempublicam ad Montẽ Alſinum erigunt.* 333

Senen-

Senenſium agri depredati. 110
Seniga oppidum agri Cremonenſis comburritur. 46
Sententia a delegato Apoſtolico contra Cremonenſes lator. 79
Sæprium, & Marteſana depredantur. 46
Septem Imperij electores conſtituti fer. 28
Sergius Sulpitius Galba Imp. occiditur. 7
Seriſſa Zelandiæ ciuitas ab Hiſpanienſibus capta. 384
Serpens Aeneus per Moyſen Fabricatus Mediolanum defertur. fol. 24
Sfortia Dux Bari, & Ludouicus dux Mediolani hoſtes publicati. 213. Sfortia Blancam mariã deſponſat. 193 Bononiam Eccleſiæ Romanæ dimittẽdam declarat. 193. inſignia Ducatus Mediolani ſuſcipit. 201 Leonicum occupat, & Veronam ingreditur 182. Philippo Vicecomiti conhæret. 176. Philipenſes certamine ſuperat. 184. Piceni Marchio conſtituitur. 169. a Pontificijs, & Florentinis ſuperatur. 187
Sforcia Pallauicinus a Turcis prælio captus. 328
Sfortia Prato Alboino cum alijs oppidis potitur. 192. pacem inter Venetos, & Vicecomitẽ tractat. 19 cum Vicecomite ſocero pacatur. 196. venetorũ exercitũ profligat. 198. mortuo Vicecomite Cremonam properat, & Mediolan. Dux ſupremus creatur. 197. Venetorum oppidum, Soncinum, Romanengbum, & Carauagium ſibi ſubicit 189. Cerpellonum Ducem ſuſpendi iubet. 195
Sicardus Caſalenſis Cremonæ Epiſcopus. 65. 67. 68. 77
Sigiſmondus Bohemiæ Rex Imp. electus. 150
Sigiſmondus Cæſar Ducatum Mediolani Philippomariæ Vicecomiti cõfirmat. 161. corona ferrea Mediolani inſignitur. 165. 167. 177
Sigiſmondus, & Carolus Malateſtę ad ſtip. Sum. Pont. conducti. 172. fol. 194. 280
Sigiſmondus Guindanus Cremonen. fol. 326
Sigiſmondus Picenardus. I. C. Cremonenſis. 408
Signa, & prodigia multa in Germania cõſpecta. 38
Signarolus Homodeus Mediolanenſis Cremonæ prætor. 217
Signorilus Cutica Cremonæ prætor. fol. 290
Segnum Crucis in aere conſpectum fol. 356
Siluinus Cremonæ Epiſcopus. 15
Simon Cremonenſis Theologus excellens. 130
Simon del Rẽ ſiue de ſummo Cremonæ prætor. 83
Simoninus Turrianus 102.
Singulare certamen Henprãdi Vicecõitis cũ Bauerio Germano. 31
Sinibaldus Burgus Cremonenſis Placentiæ pretor. 102. conſul Cremonæ. 75
Sinonis Iudæi, & Archipirati filius

Chriſtianus

Chriſtianus effectus. 319
Siſinius Cremonæ Epiſcopus, et Martyr. 16
Siſiculphus Placentiæ Epiſcopus. 26
Sixtus Cremonæ Epiſcopus. 15
Sixtus IIII. Pontifex Creatus. 210
Societas ſub titul. S. Crucis Cremonæ erecta. 222
Societas Chriſti reſurgentis Cremonæ erecta. 126
Societas conſortij S. Homoboni Cremonæ inſtituta. 113
Societas ſub tit. B. M. Virginis Cremonæ erecta. 126
Societas ſub. tit. Paſſionis Cremonæ inchoata. 126
Sodalitas nominis Dei Cremonæ inchoata. 380
Sol deliquium patitur. 356. ſanguineus in aere apparet. 400
Sophonisba Anguſola Matrona Cremonenſis. 429
Soncini, & Charauigij oppida demolita. 67
Soncini, & Vrceorum oppida capta, direpta. 106
Soncinum Cabrino Fondulo in Feudum conceſſum. 149. captum, & conbuſtum. 118
Soncinum a Cremonenſibus inſtauratum. 42. a Gibellinis occupatur. 145. Franciſco Picenino proditũ 195. a Gentile Leoniſone expugnatum 203. Maltrauerſio de Mandalbertis in feudum conceſſum. 70
Soncinates Ioãni Turco ſe ſubijciũt. fol. 151
Soncinus Brinonis filius. 2
Sophias, & Beatrix Fed. Imperatoris Filiæ. 65
Sophia Bizancij Imper. cum Blanca Vicecom. Filia Ferrariã accedunt. 189
Sordellus Vicecomes Mantuæ dominus. 90
Sora Principatus Duci Vrbini dimiſſus. 301
Spedia a Gallis direptas. 253
Spoleti ædificia multa ex terremotu corruunt. 17
Spoletum captum, ac direptum. 176
Staginus Saracenorum Dux. 23
Statua Aenea Angeli Romæ fulmine percuſſa. 369
Statua B. M. Virginis Romæ fulgure percuſſa. 269
ſtatuæ Marmoreæ Ioannino, & Beatrice vxori à Cremonenſibus erectæ. 35
ſtatuta Cremonæ compilata. 138
ſtelipbon Vicarius Imperialis in Italia conſtitutus. 54
ſtella crinita apparet. 85
ſtella crinita in Italia permenſem cõſpecta. 334. 396. ſtella ſummi fulgoris in cælo conſpecta. 253
ſtellæ interdiu conſpectæ ſole obumbrato. 63
ſtephanus Bottigiella Papienſis Cremonę Epiſcopus. 208
ſtephanus Cremonæ preſul. 15
ſtephanus Guſpertus Cremonen. 297
ſtephanus Niger ex Caſali Maiori. fol. 223
ſtephanus V. Pontifex. 20
ſtephanus Sepuſius Vngariæ Rex moritur. 369
ſtratagema militare Ioannis Iacobo Tre-

ultij. 221
Strocius prior caput Gallicæ Claſis præfectus. 316.
Suaprium captum, ac direptum. 253
Suburbia mutinæ igne deuaſtata 118
Succionus Colionus Bergomenſis Cremon. Prætor. 79
Succius Viſtarinus Laudæ protector. fol. 90
Suitenſes arcem Bergomi demoliuntur. 266. a Gall. ad Carol. Imp. deficiunt. 276. Mediolani Ducatum irrumpunt. 238. a renato Triultio profligati. 217. cũ rhetis Mediolani fines diripiunt. 229. Vercellas occupant. 254
Summus Pontifex cum Carolo Imp. & alijs contra Turcas fœdus percutiunt. 306. cum eodem Lucæ conuenit. 310. cum alijs Princip. Italiæ vnitur cõtra Carol. Gal. regem. 306.
Superſtitio in pago Vlmennetæ agri Cremonen. ſuſitata. 313. in vico ruberto agri Cremonenſis ſuborta. 322.
Supramons Amatus cum alijs Cremonenſibus occiſus. 109
Synodus Generalis conſtantiæ inchoata. 152. Mantuę, a Sum. Pont. indicta 304. apud Trecchas celebrata. 238. Viennæ. 108
Syrus Genuæ Epiſcopus Archiepis. Creatus. 42

T

Tabula D. Agathę ex Cantania Cremonam tranſlata. 13
Taionus de Boccacijs Guelphos Brixia expellit. 94
Talbottus Anglorum Dux. 255
Tarantum a Turcis direptum. 306
Tecta domorum vehementis venti impetu proſtrata. 360
Templa diuerſa in ſuburbijs Cremonę diruta. 289
Templa duo a Familia de Riboldis erecta. 14
Templa in Flãdria direpta, atq; euerſa. 352. 370
Templarij funditus deleti. 108
Templum D. Agatę Cremonę ſacratum 222. ad honorẽ D. Auguſtus Papię erectum, 204 ad honorem Chriſti redemptoris Venetijs erectum 353. D. Gotardi Mediolani erectum. D. Gregorij Cremonę cõſtructum 136. ſub titu. Sanctę Marię a Thronis Romę erectũ 401 ſub titulo D. Rochi in ſuburbijs Cremonę 213. D. Sigiſmondi Cremonę erectum. 207
Terremotus horrendus Bizantij muros cõcutit 244. Cremonã, & Mediolanum quatit. 99. 100. 130. 141 347. diuerſas regiones Italię quatit. 206. 310. Mantuę, & Ferrar. 363. 381. in prouincijs, orientalibus. 58. Inolandia, & Zelandia, & alibi. 402. 417. Venetijs, & Patauij 244. cum peſte in Sicilia 405. accenſo puluere ſulphureo Venetias. 361
Terrouana ab Anglis, & cęſarianis demolita. 229. 255
Tezolarum oppidum ſolo ęquatũ. 95
Thadeus Eſtenſis Brixię moritur. fol. 198
Thelamonis, & Herculis portus in

Hetruria a Turcarum claſſe occupati. 314
Thelamon Muſartis Troiani filius. 2
Theodorici caſtrum a Gallis combuſtum. 318
Theodoricus Manigoldus Brixienſis Cremonæ Prætor. 79
Theodoric. Olandiæ primus cões. 27
Theodorus Orſius Cremonæ prætor. fol. 279
Theodorus Triultius captiuus. 276. 285. 291
Theumuilla a Gallis capta. 342
Thomas Fulgoſius prælio ſuperatus. fol. 154. 124
Thomas de Maynis Cremonæ rector. fol. 283
Thomas Odeſcalchus Cremonæ prætor. 348
Thomas de Saxolo Mutinenſis Cremonæ prætor. 101
Thomas de Saxolo Mutinenſis Cremonæ prætor. 101
Thomas Thezanus, & Hieronimus Bonettus aurifices egregij. 270
Thuſculum oppidum ſolo æquatũ. 66
Tiberis Fluuius vrbem romam. inundat. 95 157
Tibertus Brandolinus ſeipſum occidit. 207
Tiſon Brixiæ Tyrannus. 91
Tolentina familia vnde prouenerit. fol. 201
Turnacenſium vrbs Alex. Farneſio ſededit. 410
Torniacum a Cæſarianis captum. 215 270. 278.
Tornielli Nouariam occupant. 144
Tractatus in Aurantij princip. necẽ facti. 414. 415
Tractatus Mediolani detectus. 280
Tramoglia Lud. Gall. regis Vicarius 230. 252. 254.
Tres Lapides e cælo lapſi. 222
Tres Lunæ ſanguine aſperſæ in aere conſpectum. 260
Tres ſoles conſpecti in cælo. 33. 53. 58. 177. 273. 308. 356. 363
Tributum ab Henrico VII. Mediolanenſibus impoſitum. 105
Triultium a Carolo Ambroſio expugnatum. 233. 234
Triumuiri familias Romanas Cremonam deducunt. 4
Tumultus in Hiſpania excitatus. 282. *ob hæreſis inquiſitionem Neapoli ſuſcitatus.* 321. *aduerſus Mariam Reginam in Anglia excitatus.* 333. *romæ.* 120
Tunetum a Ioanne Auſtriaco captũ 374. *Muleaſi regi reſtitutũ* 302
Turba peregrinorum flagellis ſe percutientium reprimi iuſſa 130
Turcæ Melitæ inſulæ obſidionem diſſoluunt. 351
Turcarum Claſſis Hiſpanię littora depredatur. 316
Turcarum Imprrator Viennę obſidionem dimittit. 300
Turpini Caſtrum a Cęſarianis dirěptum. 303
Turriani Aquileiã ſe recipiunt. 100. *Mediolanũ introducti.* 102. 105
Turriani ab Othone Vicecomite profligati. 99
Turriani portæ nouę Mediolani Duces. 85. *Vaprium oppidum occupant.* 98

Turria-

Turrianorum domus Mediolani demolitæ. 97
Turtemondus Veronenſis arcem Garde occupant. 54
Turriculæ arcis Sanctæ Crucis Cremonæ conſtructæ. 206
Turris maior Cremonæ fabricata. 100. fulgure percuſſa. 229
Turris de Zuchellis Vlmenetę a Guelphis capta. 113
Tuſardus in Gallia Ciſalpina Vicarius Imperialis. 68

V

Valentia a Gallis occupata. fol. 224. 237
Valentiniana Lud. com. Turroni nupta. 138
Vallis Arni ab Henrico Imp. direpta. 109
Vallis Camonica prædæ, incendioq; expoſita. 179. 192
Vallis Sabiæ Arx funditus euerſa. fol. 178
Vallis Tropiæ, & Sabiæ ferro, ignięq; deuaſtata. 183
Valpertus Mediolani præſul. 26
Varrani, & Portagruæ oppida deleta. 77
Variæ ſententiæ de conditoribus Cremonæ. 1. 2
Vbaldus Cremonæ præſul. 42
Vbertus Cribellus Mediolani præſul. fol. 63
Vbertur Gluſianus Mediolanēſis vexillifer. 60
Vbertus Pallauicinus Brixiam, Bergomum, Rhegium, Mutinam occupat 93. 95. Cremonæ, Placentiæ, Papiæ Vercellis dominatur. 90
Vbertus Pyroanus Mediolani præſul. 47. 54
Vbertus Vgonis filius Hętrurię Princeps. 24
Vegra ciuitas ab Athila diruta. 12
Veneti cum Alphonſo Aragonenſe, & alijs cōtra Sfortiam fœdus percutiūt. 203. Aſula potiūtur. 240. Bergomo potiti Brixiam obſidēt. 264 266 apud Briſighellam fugati ſe Cæſari conciliari tētant. 235. Brixiā occupant. 249. Caſale maius occupant. 195 Crema potiuntur, Cremonam occupare tentant. 196 cum Feder. Imp. fœdus percutiunt. 107 a Gallis ſuperati. 234. a Io Iacobo profligato. 241. legatos ad Sfortiam mittunt. 200 Ludouici Vіſlarini opera Laudā capiunt. 289 Mediolanenſium agros diripiunt. 197 a Nicolao Piccinino profligati et capti. 166. 178. Papiam ſibi ſubigunt. 128. prælio Nauali per Vicecomitem ſuperati. 165. 190. Patauiū occupant, & Veronam oppugnant. 23. 36. a Sfortia profligati. 203. cum Turc. Imp. pacē ineunt. 309. Vectigal maritimæ Brixienſibus dimittitur. 290
Venetorum claſſis iuxta Cremonam profligata. 198. claſſis capta, ac Ferrariā ducta. 237. copia in ſubſidium Cremonæ miſſa. 195. exercitus a Cæſariani ſuſus. 256. a Suitenſibus capt. 248
Venturinus Benzonus Cremonam occupat. 102. 110
Venturinus Fondulus Soncinum obſidet.

ſidet. 110

Veturinus de Marnis Cremonę Epiſcopus. 26.193.207

Veturinus de Marnis Cremonæ prætor. 157

Verona a Fed. Imp. occupata. 83. *capta, & ſcaligero dimiſſa.* 147 *obſidetur.* 182. *a Venetis obſeſſa.* 240.254.267. *ab Vgolotto Brancardo direpta.* 139

Veronica Ioannis Caualcabouis filia Renato Triultio nupta. 216

Veſpaſianus Gonzaga Sabloneta Ducatu inſignitur. 396

Vgo Arelatenſis Italiæ Rex Mediolani coronat. Romæ dominium occupat. 23

Vgo Bautius Vberti Regis Neapolis Vicarius. 111

Vgo Cardona pro Rex Neapolis. fol. 245.285

Vgo Carinthiæ Dux. 27

Vgo Cremonæ præſul. 42

Vgo Guarnaſia, et Saluiguerra Eſtẽſis Ferrariæ rectores conſtituti. 74

Vgo Lotharij filius Italiæ Rex Epiſcopo Cremonenſi priuilegia confirmat. 21.22

Vgo Lupus Marchio Parmenſis Cremonæ prætor. 82

Vgo Marcus Cremonæ prætor. 82

Vgo Monarcha claſſis Cæſareæ rector. 281.290.293

Vgo Romæ dominium Alberico dimittit, & Arelati moritur. 23.24

Vgolinus Ardengherius Cremonæ Epiſcopus. 125

Vgolinus Arderigus Cremonæ Epiſcopus. 133

Vgolinus Caualcabos factionis Guelphæ ſumus Dux. 145. *Med. carceratus.* 147

Vgolinus Folianus Cremonæ prætor. fol. 96

Vgolinus Rubeus Cremonæ prætor. fol. 99

Vgolinus de Sauiliano Mutinenſis Cremonæ prætor. 99

Vgonottorum ſecta in Gallia ſuſcitat. 347

Vgutius Boſius Mantuanus Cremonę prętor. 65

Vgutio Pallauicinus a Cabrino Fondulo occiſus. 145

Vicarij per Sum. Pont. in Italia conſtituti. 128

Vicecomes Bergomum occupat. 155 *Bononia potitur.* 144

Vicecomes Blancam mariam Franciſco Sfortiæ deſponſat. 167. *Carolũ Malateſtam captiuũ dimittit.* 159 *Florentiam dolo capere tẽtat.* 143 *Forliuium, & Imolam in ſui poteſtatem redigit.* 157. 158. *Franciſcum Sfortiam aduerſus Pontificem mittit.* 168. *Genuam occupat.* 156. *Imolã Eccleſiæ reſtituit.* 173. *Mariam filiam comitis Sabaudiæ vxorem ducit.* 162. *onus taxarũ equorum in Dominio Mediolanenſi introducit.* 194. *Picenninum ſupremum Ducem conſtituit* 194. *profluuio ventris Mediolani moritur.* 196. *Rhegium a Guidone Gonzaga emit.* 136. *Rhegium recuperat Ludouico Theutonico expulſo.* 136. *Sfortiam ad ſui ſtipendium conducit.* 143. 159. *Valen-*

tiam

tiam occupat. 136

Vicecomitis claſſis per Venetos ſuperata. 161. *exercitus profligatus Ioanne Aulegiano Duce capto, a Pontificijs ſuperatus.* 135

Vicecomites a Clemente Pap. Vicarij Imperiales cõfirmati. 129 *Cremonam in ſui poteſtatem redigũt.* 129 *cum ſuis adhærentibus ſacris interdicti.* 118. 127. *Imperiales Vicarij conſtituti* 132 *Modoetiæ detenti, & carcerati.* 118. *a Pontificijs prælio fuſi, et excommunicati.* 116. *a Turrianis prælio ſuperati.* 97

Vici repentino terræ hiatu abſorpti. fol. 351

Victor Antipapa. 51.52.55

Victor III. Pont. veneno moritur. 36

Vicus Alemanorum in Vicinia ſanctæ Agatæ Cremonæ. 11

Vicus ſancti Baxiani in agro Cremonenſe euertitur. 42

Vidiceti Vicus comburritur. 195

Vienna a Turcarum Imp. obſeſſa, & expugnata. 300

Vigintiquatuor ad Mediolani regimen decapitati. 118

Viglebanum Io. Iacobo Triultio cõceſſum. 225

Viglia ciuitas in Dalmatia ſolo æquata. 306

Villa Franca, Cliuaſcum, & Vercellæ, a ſuitenſibus diripiuntur. 261

Vincentia capta, atq; direpta. 240. 243. 267.

Vincentius Amidanus Cremonenſis Placentiæ Epiſcopus. 205

Vincentius Falcutius Vrbinas Cremonæ prætor. 319

Vincentius Locatellus Cremonen. inſignis Architect. 345 355

Vinciſlaus Auſtriacus moritur. 395

Vinciſlaus Cæſar electus. 137

Vinciſlaus Cæſar electus ab Imperio depoſitus. 142

Vinciſlaus Cæſar inſignia Ducatus Mediolani Vicecom. concedit. 140

Vinum veneno infectum in conuiuio præparatum. 228

Virginius Azone expulſo Placentiã occupat. 115

Virginius Landus Saxolum, & inſulam Scalonenſem expugnat. 118

Viri, ac mulieres ſaccis induti Dei miſericordiam implorantes. 107

Viridomarus Gallorum Rex occiditur. 2

Vitalis Bergomenſis Cremonæ prætor. 70

Vitani expulſis Guaſconis Nouicomum occupant. 101

Vitelliana oppidum in agro Cremonę fol. 8

Vitellius Imperator Cremonam accedit. 8. *proditionis inſimulatus occiditur.* 187. *ex Germania in Italiã properat.* 8. *occiditur.* 10. *a Picenino ſuperatus.* 170. 174

Vitomelienſis Sfortiæ Dux carceratus. 201

Vitulus Biceps in Sabini natus. 206

Vlyſippona Philippo Regi ſe dedit. fol. 405

Vlpianum a Cæſarianis captum, ac direptum. 317. 334

Vngari Aquileiam occupant, deuaſtant. 23. *Italiam irrumpunt.* 22. 23.

23. a Turcis profligati eorum Rege aquis ob ruto. 300
Vnzinus de Azarijs Cremonæ prætor. 124
Vorago profunda in uico Tipercula facta. 308
Vrbanus II. Pont. creatus. 36. III. Pontificatum ſuſcipit. 64. Quinto Pont. creatus. 134
Vrbes quam plurimæ Italiæ peſte infectæ. 393
Vrbicula Bononiæ ſolo æquata. 242
Vrbicula Placentiæ conſtructa 135
Vrciorũ oppidum a Meliſſa captum fol. 179
Vrsus Ariminenſis Cremonæ prætor. fol. 210
Vsbertus Douaria Cremonæ conſul. fol. 59
Vsbertus Foliata. I. C. Cremonenſis. fol. 102
Valterus Cremonæ præſul. 38. 40
Valtardus Aquileię Patriarcha Legatus Imperialis in Italia. 72
Vandrus claſſis Imper. in Italia præfectus. 17
Veſtphali, & Dani Chriſtianam fidẽ recipiunt. 17
Vlphardus Cremonæ præſul. 18

Z

Zanetarius de Strata Cremonæ prætor. 94
Zeno Cremonæ Epiſcopus. 15
Zerbi inſula a claſ. Hiſp. Reg. occupata. 346
Zentapha ia ciuitas ab Hiſpanis capta. 372
Zilius Simoneta Calaber carceratur. fol. 213
Zoe Conſtantini orient. Imp. filia. 29
Zouanengum oppidum in agro Laudenſe conſtitutum.

LAVS DEO FINIS.

812,878

BIBLIOTECA R. GONZAGA